

**ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**

**ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**

Кваліфікаційна наукова
праця на правах рукопису

БІЛОВУС ЛЕСЯ ІВАНІВНА

УДК 94(477):070](73=161.2)«1991/2017»(043.5)

ДИСЕРТАЦІЯ

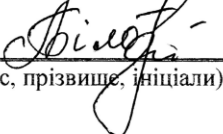
**УКРАЇНСЬКОМОВНА ПЕРІОДИКА УКРАЇНСЬКОЇ ДІАСПОРИ США У
ЗБЕРЕЖЕННІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ (1991–2017 РР.)**

Спеціальність 07.00.01 – історія України

03 – Гуманітарні науки

Подається на здобуття наукового ступеня доктора історичних наук

Дисертація містить результати власних досліджень. Використання ідей,
результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

_____ Біловус Л. І.
(підпис, прізвище, ініціали)

Науковий консультант **Гомотюк Оксана Євгенівна**, доктор історичних наук,
професор

Тернопіль – 2019

АНОТАЦІЯ

Біловус Л. І. Українськомовна періодика української діаспори США у збереженні національної ідентичності (1991–2017 рр.). – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора історичних наук за спеціальністю 07.00.01 – історія України. – Тернопільський національний економічний університет, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, Тернопіль, 2019.

Українськомовна періодика належить до тих джерел, котрі набувають особливого значення, коли залишаються чи не єдиним засобом консолідації, зокрема української діаспори, згуртуванню її довкола ідей, котрі вона обстоює і проповідує, відтак коли йдеться про збереження національної ідентичності.

Періодичні видання у діаспорі є вагомим комунікативним засобом, через який відбувається інформаційний обмін, формуються соціальні настрої, моральні норми, розвивається суспільна свідомість. Через те українськомовні періодичні видання у США відіграють важливу роль у становленні національної самосвідомості української громади за океаном. У численних публікаціях відображається історія української еміграції до США (яка ще триває), інтеграції в економічне, професійне та політичне життя, існування українських громад, їх духовна, культурна та освітня активність. Друковані матеріали підкреслюють важливі проблеми українців як етнічної групи на американському континенті, зв'язки з історичною батьківщиною та українцями в інших країнах.

Актуалізація досвіду щодо збереження своєї національної ідентичності українською діаспорою в полікультурному та іншомовному середовищі США, презентованого через її українськомовну періодику, є важливим та корисним для тих регіонів України, де самоідентифікація продовжує залишатися вразливою як до глобалізаційних процесів, так і до впливу однієї конкретної домінуючої культури.

Актуальність дослідження посилюється тими обставинами, що діяльність української діаспори у створенні та функціонуванні громадських організацій, яка відображається в українськомовній пресі, демонструє давні національні традиції підприємництва, кредитування, формування моделі громадянського суспільства, що їх привезли у США українські емігранти, – те, що для сучасної України є дуже важливим і може стати зразком для оновлення економічного та суспільно-політичного життя країни.

Часописи української діаспори США є вагомими популяризаторами незалежної України, інтеграції української культури до світового культурного простору. В умовах російсько-української гібридної війни, карколомної російської експансії, особливе значення має презентація незалежної України у світовому інформаційному просторі. Особливої гостроти набуває інформаційна підтримка позитивного іміджу України, інформування американської громадськості про події, що відбуваються в Україні, усвідомлення світовою спільнотою української «європейськості».

Проаналізовано вітчизняну та зарубіжну історіографію обраної проблеми із застосуванням проблемно-хронологічного методу. Дослідження стану наукової розробки теми засвідчило, що вона досі не стала предметом спеціального історичного наукового дослідження.

Систематизовано й охарактеризовано значний масив джерельного матеріалу, проведено класифікацію, здійснено формально-змістовий, кількісний та якісний аналіз преси. Джерельна база дослідження представлена опублікованими та неопублікованими документами. Встановлено ступінь репрезентативності джерел, визначено їх різноплановість, релевалентність поданої інформації. У дослідженні використано метод контент-аналізу проаналізованої нами українськомовної періодики США за 1991–2017 рр. Вибірку реалізовано на основі медійної апробації виділених основних складових процесу збереження національної ідентичності. Контент-аналіз українськомовної періодики української діаспори США дозволив визначити ключові чинники у питанні збереження нею національної ідентичності

(культурно-освітнє та наукове життя, релігійна тематика, основні напрямки діяльності організацій та установ, популяризація українських традицій, проблеми української мови, збереження національної історичної пам'яті, підтримка демократизації українського суспільства, соціально-економічна співпраця з Україною та гуманітарна допомога). Щодо жанрової палітри українськомовних публікацій найбільш популярними визначено статті, репортажі, звернення та інтерв'ю. Поява в українськомовній періодиці української діаспори США після 1991 р. публікацій все більшої кількості журналістів з України (Ю. Атаманюк, І. Берчак, Т. Будар, С. Даць, Ю. Волошак, Д. Добрий, М. Осадца, В. Рибаченко, О. Романчук, С. Слюзар, Л. Сотник, М. Степчук, Л. Федів та інші) сприяла не тільки налагодженню зв'язку з історичною батьківщиною, а й створення спільного інформаційного простору.

Залучений до наукового обігу широкий джерельний комплекс, зокрема українськомовної діаспорної періодики, осмислення наукової літератури з позицій сучасних теоретико-методологічних підходів, загальнонаукових і спеціально-історичних принципів та методів дав змогу вивчити реальну картину функціонування і ролі українськомовної періодики української діаспори США у збереженні національної ідентичності, сформулювати термінологічний апарат.

Доведено, що головними атрибутами збереження національної ідентичності в чужоземному середовищі є спільні традиції і звичаї, культура, освіта, мова, історія, релігія, самоусвідомлення як частини своєї історичної батьківщини. Саме їх пропагують українськомовні ЗМІ США з метою утвердження українськості у середовищі українських емігрантів.

Варто зауважити, що громадські організації діаспори залишаються досить дієвим чинником національного самовизначення і самоорганізації української діаспорної громади, засобом зв'язку між емігрантами і рідною землею. Громадські рухи (УНС, ЗУАДК, «Самопоміч»), громадські самодіяльні органи (СКУ, УАКР, УККА, «Україна – США» та інші), масові громадські організації (молодіжні – СУМ, Пласт; жіночі – СФУЖО, СУА) визначено як захисників і

репрезентаторів українських інтересів у США через контакти із багатьма державними службовцями і залучення до своєї роботи молоді та нового покоління українських емігрантів. Засобами українськомовної періодики підтримується активне функціонування УССПУ та Шкільної ради в галузі освіти та науки. Доведено важливу роль у процесі збереження самобутньої національної культури організацій довільного характеру української діаспори США (УМ, УНМ, УМІА, УІА, УІММ, Український музей і бібліотека в Стенфорді, Український музей-архів у Клівленді). Зроблено висновок про роль ЗМІ в утвердженні авторитетності Наукового товариства ім. Т. Шевченка як світової наукової організації.

На основі аналізу матеріалів періодики визначено націєтворчу та духовну роль українських релігійних організацій як важливої форми організованого життя української діаспори США. Тематично широкою та багаточисельною виявилася інформація щодо Української Православної Церкви у США та Української Греко-Католицької Церкви. Встановлено, що публіцистичні матеріали в досліджуваній українськомовній періодиці української діаспори США презентують діяльність українських баптистів-євангелістів. Тематичне коло публікацій періодики щодо ролі церкви у житті громади торкається відзначення ювілеїв парафій, традиційних духовних звичаїв, у яких бере участь значна кількість новоприбулих з України, проведенні відмінностей між українськими традиціями та їх практикуванням у США, на активному залученні української молоді до церковного життя, збереженні нею традицій і передачі духовної національної спадщини нащадкам, збільшенні використання української мови у богослужіннях.

Предметом аналізу публіцистичного матеріалу в українськомовній періодиці української діаспори США стали націєтворчі аспекти дотримання традицій як форми соціальної спадкоємності (відзначення національних свят, частина яких мають національне коріння, а інша – європейське та американське, наявність публікації, що стосуються сакральних речей в українській культурі). Констатовано поступову комерціалізацію українських

національних традицій і звичаїв, перехід на новий стиль у відзначенні Різдва, підкреслено роль українських організацій, церкви та культурно-освітніх установ у національно-культурному житті української діаспори США.

Розкрито вагому роль української родини у процесі етнічної самоідентифікації індивіда та виділено важливі риси життєдіяльності громади у цьому контексті: культ сім'ї, любов та пошана до духовної спадщини предків, іdealізм, жертовність, формування самодисципліни, витривалості і толерантності. Водночас у сучасному американському суспільстві спостерігається трафаретність, обрядовість та комерційність, що стали звичними для відзначення свята родини.

Проаналізовано комунікативний потенціал преси української діаспори США у контексті диференціювання її культурної самопрезентації. Показано, що поряд із численними аматорськими хоровими колективами, що функціонують при громадських організаціях, культурно-освітніх центрах чи (рідше) як самостійні, існують ансамблі, танцювальні, драматичні, театральні колективи, які об'єднують прихильників українського мистецтва. Чуття національної ідентифікації стало могутнім засобом самовизначення й самоорієнтації української діаспори у США крізь призму колективної особистості та своєї самобутньої культури.

Визначено мовноцентричність публікацій в українськомовній періодиці української діаспори США у контексті збереження ідентичності. Українськомовна періодика визначила важливі основи збереження української мови серед українських емігрантів у США: сім'я, освітні установи, українська церква, українськомовна періодика, громадські й професійні організації та сфера діяльності, пов'язана з Україною, щорічний мовний конкурс ім. П. Яцика, необхідності укладання та видання фахових словників, підвищення фахового знання української мови, культури мови і мовлення, вирішення проблеми українського правопису.

Доведено, що українське шкільництво залишається однією з головних тем українськомовної періодики США. Відзначено роль ЗМІ у стимулюванні

підтримки діяльності українських шкіл у США різними організаціями, фондами, державними та приватними установами, спрямованими на українськомовний розвиток та виховання дітей (ТУМ, «Клуб українських професіоналів і підприємців», УССПУ, «Гуртки плекання української мови»).

Визначено (з 1991) року активність українськомовних періодичних видань української діаспори у США щодо її ролі у відновленні незалежності України та підтримці її демократизації. З'ясовано роль українськомовної преси США у висвітленні політичних подій, що відбувалися в Україні у переломні для останньої періоди (1991, 2004, кінці 2013 рр.), їх вплив на тематичну різноманітність інформаційного простору української діаспори. Помітною у цьому контексті є активність діаспорних організацій. Підкреслено, що участь української діаспори США у державотворчих процесах в Україні вплинула на формування нових підходів співпраці установ та організацій в США з національно-демократичними силами.

У матеріалах українськомовної періодики української діаспори США представлені питання соціально-економічного співробітництва з Україною як одного із чинників української самоідентифікації. Звернено увагу на тому, що в інформаційному просторі українців у США присутні публікації щодо освітніх фінансових проектів, прямих інвестицій, створення і підтримки виходу на міжнародний ринок українських підприємств, впровадження української національної валюти тощо. З'ясовано, що переважають публікації, які інформують про надання українською діаспорою США конкретної, іноді точкової фінансової допомоги.

Оцінено внесок українськомовної періодики діаспори США у збереженні національної пам'яті. Це проявлялося у приверненні уваги до ключових подій української історії, пов'язаних із державотворчими процесами, виконання наукових досліджень на державотворчу проблематику, осмислення трагічних подій в житті українців, культивування і популяризація національних традицій, налагодження культурно-мистецької співпраці. Визначено перелік заходів щодо

вшанування мільйонних жертв Голодомору 1932–1933 рр., світове визнання останнього геноцидом проти українського народу. Відзначено роль українськомовної періодики у вшануванні представників української діаспори у США, які безпосередньо брали участь у воєнних діях.

Зосереджено увагу на речах, знакових для українського державотворення, зокрема – ролі університетської освіти. У публікаціях на цю тему провідна роль відводиться Національному університету «Києво-Могилянська академія», Національному університету «Острозька академія» та Українському католицькому університету, є могутнім чинником формування національної самосвідомості та, на думку авторів публікацій, повинні стати зразком організації української освіти.

Окреслено український культурний дискурс в українськомовній періодиці української діаспори США як чинник збереження національної ідентичності. Українськомовна періодика української діаспори США презентує історію українського мистецтва в особах через статті своїх дописувачів, повертаючи нам власну історію культури та імена тих талановитих людей, які її творили.

Кількісний і якісний аналіз періодичних видань як джерела вивчення національно-культурного життя української діаспори США засвідчив, що газетна та журнальна періодика досліджуваного періоду не тільки активно відображає на своїх сторінках проблеми відродження української культури у діаспорному середовищі, а й своїми публікаціями стимулює зростання нової генерації українських меценатів, політиків, митців тощо. Преса постійно інформує громадськість про спроби культурно-освітніх установ, громадських об'єднань, церков різними засобами і методами інтегруватися в український державотворчий процес. Кожна українська громада у США, будучи осередком формування української національної ідентичності, є джерелом знань про Україну, чинником культурного, інформаційного та політичного впливу на країну проживання, творення привабливого образу України, її культури в світі.

Опираючись на результати дослідження, системність і різноплановість наукових пошуків, робимо висновок щодо важливості розглянутого питання в

оцінці побутування українськомовної періодики впродовж тривалого часового проміжку.

Ключові слова: українськомовна періодика, українська діаспора у США, національна ідентичність, інформаційний простір, Україна, українська громада, мова, національні традиції, українська церква, родина, громадські організації, національна освіта, культура, гуманітарна допомога, національна пам'ять

ANNOTATION

Bilovus L. I. Ukrainian-language periodicals of the Ukrainian Diaspora in the USA in the national identity preservation (1991–2017). – Qualifying scientific work as a manuscript.

Thesis for a Doctor's Degree in History in specialty 07.00.01 – History of Ukraine. – Ternopil National Economic University, Ternopil Volodymyr Hnatyuk National Pedagogical University, Ternopil 2019.

Ukrainian-language periodicals belong to those sources that gain a particular significance, when they remain the only means of the consolidation, in particular of the Ukrainian Diaspora, as well as the unity around its ideas that it stands up for and advocates, especially when it concerns the national identity preservation.

Diaspora's periodical publications are the significant communicative means through which information exchange takes place, social mood is formed, moral norms, and social consciousness develops. Because of this, Ukrainian periodicals in the United States have played and continue to play an important role in establishing the national consciousness of the Ukrainian community over the ocean. Numerous publications depict the whole history of Ukrainian immigration to this country (which is still ongoing), integration into economic, professional and political life, the existence of Ukrainian communities, their spiritual, cultural, educational activity. Printed materials lay emphasis on the important problems of Ukrainians as an ethnic group on the American continent as well as their ties with their homeland and Ukrainians in other countries.

Actualization of the experience concerning Ukrainian Diaspora's national identity preservation in the multicultural and foreign language environment of the

United States, presented through its Ukrainian-language periodicals, which is especially important and useful for those regions of Ukraine where self-identification continues to be in a grey area, so it is vulnerable to both globalization processes and influence of one specific dominant culture.

The urgency of the study is enhanced by the facts that the Ukrainian Diaspora's activities regarding the creation and functioning of civic organizations, as it has been reflected in the Ukrainian-language press, demonstrates the long-standing national traditions of entrepreneurship, credit activities, and the civil society model formation, that were brought to the USA by Ukrainian emigrants, that is still very important for modern Ukraine and can serve as a model for the renewal of the country's economic and political life.

The magazines of the USA Ukrainian Diaspora are important promoters of independent Ukraine, Ukrainian's culture integration into the world of cultural space. In the conditions of the Russian-Ukrainian war, the symmetry of the information space is important significantly for independent Ukraine. That is why the information support of a positive image of Ukraine, the delivering information about the events that are going on in Ukraine to American public and the world community's awareness of Ukraine's «Europeanness» is becoming especially acute.

The national and foreign historiography on the chosen problem with the application of problem-chronological method has been analyzed. The study of the state of scientific development of the topic has shown that it has not become the subject of a special historical research yet.

A significant array of source material has been systematized and characterized, a classification has been done, a formal contextual, quantitative and qualitative analysis of the press has been carried out. The reference database of the study has been presented by published and unpublished documents. The degree of representativeness of the sources has been established, their diversity, relevance of the submitted information has been determined. The method of content analysis of the USA Ukrainian-language periodicals for period of 1991–2017, analyzed by us, in order to observe the principle of objectivity in the study has been used. The readout has been

realized on the basis of media approbation of the selected main components of the national identity preservation process. The content analysis of the Ukrainian-language periodicals of the Ukrainian Diaspora allowed to identify the key points (markers) in the problem of national identity preservation (cultural, educational and scientific life, religious subject, principal directions of organizations and institutions' activity, Ukrainian tradition popularization, problems of the Ukrainian language, preservation of the national historical memory, support of the Ukrainian society democratization, diplomatic relations, social and economic cooperation with Ukraine and its humanitarian assistance). According to the genre palette of Ukrainian-language publications there have been distinguished the most popular: articles, reports, letters, appeals and interviews. More and more publications written by journalists from Ukraine have emerged in Ukrainian-language periodicals of the USA Ukrainian Diaspora since 1991 (Y. Atamanyuk, I. Berchak, T. Budar, S. Dats', Y. Voloshchak, D. Dobryy, M. Osadtsa, V. Rybachenko, O. Romanchuk, S. Sliuzar, L. Sotnyk, M. Stepchuk, L. Fediv etc.) and that contributed not only to establishing connections with the historical homeland, but also to the creation of an integrated universal information space.

The wide complex of reference data involved into the scientific circulation, particularly in Diaspora's Ukrainian-language periodicals, interpretation of scientific literature from the perspective of modern theoretical and methodological approaches, general scientific and special historical principles and methods has enabled to explore the objective picture of the USA Ukrainian Diaspora's Ukrainian-language periodicals functioning and their role in the national identity preservation, and to formulate a terminology apparatus as well.

It has been proved that among the main attributes, that contribute greatly to the national identity preservation in a foreign environment, are: common customs and traditions, common language, religion, culture, historical memory, national system of education, awareness of their engagement with the historical homeland's destiny. It is exactly what is promoted by the USA Ukrainian-language mass media in order to establish Ukrainian identity among Ukrainian emigrants.

It is worth noting, that Diaspora public organizations remain as a rather effective factor of the Ukrainian Diaspora community's national self-determination and self-organization, and as a means of communication between the emigrants and their native land. Public movements (UNC, ZUADK, «Samopomich»), public amateur bodies (SKU, UAKR, UKKA, «Ukraine – the USA» etc.), mass public organizations (youth organizations – SUM, PLAST; women organizations – SFUZHO, SUA) are defined as defenders and representatives of Ukrainian interests in the United States due to their contacts with many government workers and the engagement of young people and a new generation of Ukrainian emigrants to their work. The means of Ukrainian-language periodicals support the active functioning of the USSRU and the School Council in the field of education and science. The important role in the process of preserving national culture identity of the USA Ukrainian Diaspora's voluntary organizations (UM, UNM, UMIA, UIA, UIMM, the Ukrainian Museum and the Library in Stamford, the Ukrainian Museum Archival Depository in Cleveland) has been proved. The conclusion about the role of the media in establishing the authority of NTSh-A as a world scientific organization has been drawn.

On the basis of analysis of periodical materials, the national and religious role of Ukrainian religious organizations as the first form of organized life of the Ukrainian Diaspora of the United States has been determined. The information about the Ukrainian Orthodox Church and the Ukrainian Greek Catholic Church in the United States turned to be thematically wide and numerous. It has been established, that a small number of journalistic materials of the investigated Ukrainian Diaspora's Ukrainian-language periodicals in the USA present the Ukrainian Baptist and Evangelists' activity. The thematic range of periodical publications on the church's role in the community life includes topics on the celebration of parishes' jubilees, traditional spiritual practices in which a large number of newcomers from Ukraine participate, stating the differences between Ukrainian traditions and their applications in practice in the United States, preservation of youth of all Ukrainian emigration

waves, the active involvement of the youth to the church life and the increasing of the Ukrainian language usage during worships.

The nation-building aspects of traditions observance as forms of social continuity (celebration of national holidays, most of which have Ukrainian roots, as well as European and American ones, availability of publications on sacred things in Ukrainian culture) have become the subject matter of analysis of the feature material in the Ukrainian-language periodicals of the Ukrainian Diaspora in the USA. The gradual commercialization of Ukrainian national traditions and customs and the transition to a new style in Christmas celebration has been determined and the role of Ukrainian organizations, churches, cultural and educational institutions in the national and cultural life of the Ukrainian Diaspora has been emphasized.

It has been highlighted, that mass media popularize the main values of preservation of Ukrainian national identity in the United States, such as: the cult of the family, love and respect for the ancestors' spiritual heritage, idealism, the readiness to make sacrifices, the formation of self-discipline, endurance and tolerance. At the same time, it has been observed that conventionalism, rhetoric, ritualism and commercial benefits in celebrating the family holidays have become commonplace in today's American society.

An analysis of the communicative potential of the Ukrainian Diaspora press in the context of differentiating its cultural self-presentation has shown that along with numerous amateur choral groups in the public organizations, cultural and educational centers of the United States, there are music bands, dancing, dramatic and theatrical companies, that unite supporters of the Ukrainian art. The sense of national identity has become a powerful means of self-determination and self-orientation of the Ukrainian diaspora in the United States of America through the prism of a collective personality and its own distinctive culture.

The language-centricity of publications in Ukrainian-language periodicals of the Ukrainian Diaspora in the context of identity preservation has been determined. Ukrainian-language periodicals have defined important domains in Ukrainian language preservation among Ukrainian immigrants in the United States, such as:

family unit, educational institutions, Ukrainian Church, Ukrainian-language periodicals, social and professional organizations and the scope of activities connected with the Ukraine like, the annual P. Yatsiyk language contest, the necessity of editing and publishing professional dictionaries, increasing Ukrainian language for specific needs knowledge, improving culture of speech and speaking, solving the problem of Ukrainian spelling.

It has been convincingly proved, that Ukrainian schooling remains one of the main issues of Ukrainian-US periodicals. The role of mass media in promoting the support for Ukrainian schools in the United States by various organizations, foundations, public and private institutions aimed at children's Ukrainian-language development and upbringing (TYM, «Club of Ukrainian Professional and Entrepreneurs», USSPU, «Study Circles cherishing Ukrainian language»).

The activity of the Ukrainian Diaspora's Ukrainian-language periodicals in the USA regarding the role of the Ukrainian Diaspora in restoring Ukraine's independence and supporting its democratization has been determined (since 1991). The role of Ukrainian-language press in covering political events that took place in Ukraine at its crucial periods (1991, 2004, at the end of 2013) and their influence on the thematic variety of the information space of the Ukrainian Diaspora has been explored. The activity of Diaspora organizations in this context is remarkable. It has been emphasized that the participation of Ukrainian Diaspora of the USA in the state-building processes in Ukraine has influenced on the formation of new approaches to the cooperation of the USA institutions and organizations with the national democratic forces.

The materials of Ukrainian-language periodicals of the USA Ukrainian Diaspora are presented by the issues of social and economic cooperation with Ukraine as one of the factors of Ukrainian self-identification, lying in the direct investments by the representatives from the Ukrainian Diaspora's business circles, creation of powerful Ukrainian enterprises, assistance to their access to the international market, etc. Thus, the issues about the implementation of the Ukrainian national currency, numerous educational financial programs etc. have been reflected in the information space of

American Ukrainians. It has been established that publications that inform about the providing by the Ukrainian Diaspora specific, sometimes point-based financial assistance, prevail.

The contribution of Ukrainian-language periodicals of the US Diaspora in national memory preservation has been estimated. They tend to draw attention to the key events of Ukrainian history connected with the state-building processes, carrying out scientific researches on state-building problems, understanding the tragic events in the life of Ukrainians, cultivating and popularizing national traditions, establishing cultural and artistic cooperation. The list of events to honor the millions of Holodomor victims during 1932–1933 and the world recognition of Holodomor as the genocide against the Ukrainian people, have been determined. The role of Ukrainian-language periodicals in commemoration of the Ukrainian Diaspora's representatives of in the USA, who participated directly in military operations has been pointed out.

The focus has been made on things, that are significant for Ukrainian state-building, in particular, on the role of university education. The leading role in the publications on this subject has been assigned to the National University of «Kyiv-Mohyla Academy», National University of «Ostroh Academy» and the Ukrainian Catholic University, which since their establishment have influenced immensely on the development of education, culture and spirituality of Ukrainian people, serve as the powerful factor in the national consciousness formation and, according to the authors of publications, should become the example of the organization of Ukrainian education.

The Ukrainian cultural discourse in Ukrainian-language periodicals of the USA Ukrainian Diaspora as a factor for the preservation of national identity has been outlined. The Ukrainian-language periodicals of the Ukrainian Diaspora in the USA presents the history of Ukrainian art in persons by means of their contributors' articles, returning us our own history of culture and the names of those talented people who created it.

Quantitative and qualitative analysis of periodicals as a source of study of the national and cultural life of the Ukrainian Diaspora in the USA has shown that the newspaper and magazine journalism of the studied period has not only been reflecting actively on its pages the problem of the Ukrainian culture revival in the Diaspora's environment, but also by its publications has been stimulating the growth of a new generation of Ukrainian philanthropists, politicians, artists, etc. The press has been informing constantly the public about attempts of cultural and educational institutions, public associations, churches to integrate into the Ukrainian state-building process by various means and methods. Every Ukrainian community in the United States, being at the very heart of the Ukrainian national identity formation, provides the source of knowledge about Ukraine, the factor of cultural, informational and political influence on the country of residence, the creation of an attractive image of Ukraine, its culture in the world.

Based on the research results, systematic and diverse scientific inquiries, we have concluded that the considered issue in assessing the existence of Ukrainian-language periodicals over the course of a long period is of great importance.

Key words: Ukrainian-language periodicals, information space, Ukrainian Diaspora, national identity, Ukraine, Ukrainian community, language, national traditions, Ukrainian church, family, civic organizations, national education, culture, humanitarian aid, national memory.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковано основні наукові результати дисертації

1. Біловус Л. І. Україномовна періодика у національно-культурному житті української діаспори США (1991–2017 рр.): монографія / Тернопільський національний економічний університет. Тернопіль: ТНЕУ, 2017. 608 с.

Рецензії: Віднянський С. В. Рецензія на монографію: Біловус Л. І. Україномовна періодика у національно-культурному житті української діаспори США (1991–2017 рр.): монографія / Тернопільський національний економічний університет. Тернопіль: ТНЕУ, 2017. 608 с. // Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць. 2018. Вип. 135. С. 410–412.

Махно В. І. Відгук на монографію Біловус Л. І. «Україномовна періодика у національно-культурному житті української діаспори США (1991–2017 рр.)» / Тернопільський національний економічний університет. Тернопіль: ТНЕУ, 2017. 608 с. // Гомін України (Торонто, Канада). 2018. № 37 (3745). С. 7

Палієнко М. Г. Зберігаючи національну ідентичність. [Рец.]: Біловус Л. І. Україномовна періодика у національно-культурному житті української діаспори США (1991–2017 рр.) / Тернопільський національний економічний університет. Тернопіль: ТНЕУ, 2017. 608 с. // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. 2018. Вип. 51. С. 405–407.

Тригуб О. П. Українська діаспоріана. [Рец.]: Біловус Л. І. Україномовна періодика у національно-культурному житті української діаспори США (1991–2017 рр.) / Тернопільський національний економічний університет. Тернопіль: ТНЕУ, 2017. 608 с. // Емінак: науковий щоквартальник. 2018. № 2 (22) (квітень–червень). Т. 2. С. 155–156.

2. Біловус Л. І. Образ Києво-Могилянської академії в україномовній періодиці США, або Роздуми про збереження ідентичності // Вісник Книжкової палати: науково-практичний журнал. 2013. № 12. С. 27–31.

3. Біловус Л. І. Рецепція творчої постаті Т. Шевченка в періодиці української діаспори США // Вісник Книжкової палати: науково-практичний журнал. 2014. № 3. С. 25–28.
4. Біловус Л. І. Український католицький університет в україномовній періодиці США // Вісник Книжкової палати: науково-практичний журнал. 2015. № 4. С. 33–37.
5. Біловус Л. І. Мовна проблематика в інформаційному просторі українців США // Вісник Книжкової палати: науково-практичний журнал. 2015. № 6. С. 45–48.
6. Біловус Л. І. Україномовна періодика США у контексті збереження рідної мови як основи національної ідентичності // Молодий вчений: щомісячний науковий журнал. 2015. № 5 (20). С. 74–77.
7. Біловус Л. И. Периодика украинской диаспоры США (1991–2013 гг.) как фактор сохранения национальной идентичности // European Applied Sciences. 2015. # 4. P. 19–21.
8. Біловус Л. І. Діяльність освітніх організацій української діаспори на сторінках україномовної преси США у контексті збереження національної ідентичності // Smart and Young: міжнародний науковий журнал. 2016. № 10. С. 45–52.
9. Біловус Л. І. Діяльність НТШ та питання української науки у періодичних виданнях українців США як засіб збереження національної ідентичності // Молодий вчений: щомісячний науковий журнал. 2016. № 9 (36). С. 318–324.
10. Біловус Л. І. Діяльність інституцій пам'яті українців США у напрямі збереження національної ідентичності (на основі аналізу діаспорної періодики) // Емінак: науковий щоквартальник. 2017. № 2 (18). Т. 3. С. 77–83.
11. Біловус Л. І. Збереження національної ідентичності українців США у діяльності Українського народного союзу (на матеріалах діаспорної періодики) // Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць. 2017. Вип. 121. С. 7–11.
12. Біловус Л. І. Матеріали періодичних видань української діаспори США як джерело інформації про кредитну кооперативу «Самопоміч» // Наукові записки

Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: історія. 2017. Вип. 1. Ч. 2. С. 140–147.

13. Біловус Л. І. Українська церква у США на шпальтах україномовних періодичних видань: культурно-освітня діяльність // Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць. 2017. Вип. 123. С. 87–92.

14. Біловус Л. І. Інформаційно-документаційний аспект україномовних періодичних видань США у контексті діяльності української церкви // Емінак: науковий щоквартальник. 2017. № 3 (19). Т. 2. С. 125–130.

15. Біловус Л. І. Питання Помісної української церкви у матеріалах періодики української діаспори США як один із чинників національної самоідентифікації // Науковий вісник Миколаївського національного університету ім. В. О. Сухомлинського. Історичні науки. 2017. № 2 (44). С. 89–94.

16. Біловус Л. І. Українські церкви у США в обороні державності України (на матеріалах україномовної періодики діаспори) // Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць. 2017. Вип. 126. С. 95–100.

17. Біловус Л. І. Українські духовні традиції в україномовній періодиці США як чинник збереження національної ідентичності // Соціум. Документ. Комунікація: збірник наукових статей. Серія: історичні науки. 2017. Вип. 4. С. 113–131.

18. Біловус Л. І. Світовий конгрес українців на шпальтах української діаспори США (після 1991 р.) – напрями роботи для збереження національної ідентичності // Проблеми всесвітньої історії: науковий журнал. 2017. № 2 (4). С. 196–208.

19. Біловус Л. І. Українські періодичні видання США щодо діяльності окремих музейних установ діаспори у напрямі збереження національної ідентичності // Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць. 2017. Вип. 127. С. 102–106.

20. Біловус Л. І. Веб-сайти україномовних періодичних видань США як джерело дослідження діяльності української діаспори у напрямі збереження національної ідентичності // Наукові записки Тернопільського національного

педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: історія. 2017. Вип. 2. Ч. 3. С. 58–66.

21. Біловус Л. І. Діяльність української церкви у США в обороні національних духовних практик як чинника збереження національної ідентичності (на матеріалі періодичної преси української діаспори) // Україна – Європа – Світ: міжнародний збірник наукових праць. Серія: історія, міжнародні відносини. 2017. Вип. 20. С. 337–345.

22. Біловус Л. І. Культурний дискурс україномовної періодики діаспори США як чинник збереження національної ідентичності // Емінак: науковий щоквартальник. 2017. № 4 (20). Т. 2. С. 100–107.

23. Біловус Л. І. Роль українців США в утвердженні державності України (на матеріалах україномовної періодики діаспори) // Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць. 2018. Вип. 128. С. 93–96.

24. Біловус Л. І. Тематика Голодомору в україномовній періодиці діаспори США як чинник збереження національної ідентичності // Емінак: науковий щоквартальник. 2018. № 1 (21). Т. 2. С. 135–140.

25. Біловус Л. І. Україномовна періодика США про роль української діаспори у поширенні інформації про Голодомор // Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць. 2018. Вип. 129 (2). С. 77–81.

26. Біловус Л. І. Економічна співпраця української діаспори США із Україною як один із чинників української самоідентифікації (на матеріалах україномовної періодики США) // Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць. 2018. Вип. 131. С. 90–94.

27. Біловус Л. І. Підтримка і популяризація української культури як одного із чинників збереження національної ідентичності у періодиці української діаспори США (від 1947 р.) // Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць. 2018. Вип. 133. С. 55–58.

28. Біловус Л. І. Релігійний аспект як маркер збереження національної ідентичності в україномовній періодиці діаспори США (від 1947 р.) // Науковий

вісник Миколаївського національного університету ім. В. О. Сухомлинського. Історичні науки. 2018. № 1 (45). С. 17–24.

Наукові праці, які засвідчують апробацію результатів дисертації

29. Біловус Л. І. Мова як важливий чинник соціокультурної ідентичності нації та особистості // Наукові записки. Серія «Культурологія» (Проблеми культурної ідентичності: глобальний та локальний виміри. Матеріали міжнародної наукової конференції 23–24 квітня, м. Острого, 2010 р.). Острого: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2010. Вип. 5. С. 164–169.
30. Біловус Л. І. Тарас Шевченко в україномовній періодиці США // Тарас Шевченко і сучасна національна освіта: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Тернопіль, 5–6 березня 2014 р., ТНЕУ // Психологія і суспільство: Спецвипуск. С. 11–12.
31. Біловус Л. І. Творча особистість Т. Г. Шевченка в періодиці української діаспори США // Zbiór raportów naukowych. «Współczesne tendencje w nauce i edukacji» (27. 02. 2014 – 28. 02. 2014 pp.). Warszawa: Wydawca: Sp. z o. o. «Diamond trading tour», 2014. S. 26–31.
32. Біловус Л. І. Інформаційний простір української діаспори США у контексті збереження рідної мови як основи національної ідентичності // Актуальні питання, проблеми та перспективи розвитку гуманітарного знання у сучасному інформаційному просторі: національний та інтернаціональний аспекти: зб. наук. праць X Міжнародної науково-практичної конференції, м. Рубіжне, 30–31 травня 2015 р. Рубіжне: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2015. С. 169–171.
33. Біловус Л. І. Україномовна періодика США у збереженні рідної мови як основи національної ідентичності // Proceedings of the International Scientific and Practical Conference «Topical Researches of the World Science, Vol. I (June 20–21, 2015, Dubai, UAE)». Dubai: Rost Publishing, 2015. P. 5–8.
34. Біловус Л. І. Мовноцентричний аспект інформаційного простору української діаспори США // Інформаційна освіта та професійно-комунікативні технології XXI століття: зб. матеріалів VIII Міжнар. наук.-прак. конф., м. Одеса, 10–12 вересня 2015 р. Одеса: ФОП Гаража, 2015. С. 516–527.

35. Біловус Л. І. Періодичні видання української діаспори США крізь призму викликів перед українським шкільництвом // Документно-інформаційні комунікації в умовах глобалізації: стан, проблеми і перспективи: матеріали I Всеукраїнської наук.-практ. Інтернет-конференції, м. Полтава, 3 грудня 2015 р. Полтава: ПолтНТУ, 2016. С. 170–171.
36. Біловус Л. І. Роль періодики діаспори США у збереженні україномовної освіти як одного з чинників національної ідентичності // Документ у збереженні індивідуальної / соціальної пам'яті: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Тернопіль, 3 грудня 2015 р. Тернопіль, 2016. Частина 1. С. 81–84.
37. Біловус Л. І. Інформаційний простір української діаспори США як транслятор діяльності шкіл українознавства щодо збереження національної ідентичності // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Культурологія». Проблеми культурної ідентичності в ситуації сучасного діалогу культур: матеріали IX міжнародної наукової конференції. (м. Острог, 20–21 травня 2016 р.). Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2016. Вип. 17. С. 42–51.
38. Біловус Л. І. Виховання національної ідентичності українськими освітніми закладами США (на основі україномовної періодики діаспори) // Актуальні питання, проблеми та перспективи розвитку гуманітарного знання у сучасному інформаційному просторі: національний та інтернаціональний аспекти: зб. наук. праць. Частина 2. Монреаль: ЦСП «НБК»; Сєверодонецьк: вид-во СНУ ім. В. Даля. 2016. С. 187–190.
39. Біловус Л. І. Роль періодичних видань українців США у збереженні національної ідентичності // Документно-інформаційні комунікації в умовах глобалізації: стан, проблеми і перспективи: матеріали II Всеукраїнської наук.-практ. Інтернет-конференції, м. Полтава, 23 листопада 2016 р. Полтава: ПолтНТУ, 2016. С. 211–216.

40. Біловус Л. І. Переселенські гімназії у періодичних виданнях української діаспори США // Інформація та соціум: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. Вінниця: ДонНУ, 2016. С. 69–71.

41. Біловус Л. І. Презентація Українського конгресового комітету Америки в інформаційному просторі української діаспори США // Україна в умовах реформування правової системи: сучасні реалії та міжнародний досвід: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції, м. Тернопіль, 21–22 квітня 2017 р., ТНЕУ. Тернопіль: Економічна думка, 2017. С. 317–320.

42. Біловус Л. І. Комунікативні аспекти діяльності українських молодіжних організацій США (на матеріалах україномовної періодики) // Інформація та соціум: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2017. С. 71–74.

Наукові праці, які додатково відображають наукові результати дисертації

43. Біловус Л. І. Інформаційний простір: термінологічні пошуки та реалії сьогодення // Термінологія документознавства та суміжних галузей знань: зб. наук. праць / Київський національний ун-т к-ри і мист-в; Ін-т державного управління і права. К., 2013. Вип. 7. С. 75–80.

44. Біловус Л. І. Український інформаційний простір: сьогодення та перспективи // Український інформаційний простір: Науковий журнал Інституту журналістики і міжнародних відносин КНУКІМ. К.: КНУКІМ, 2013. Число 1. С. 188–191.

45. Біловус Л. І. Роль україномовних періодичних видань США у формуванні та дотриманні родинних цінностей // Canadian Journal of Education and Engineering. 2015. № 2(12), (July–December). Volume III. Ottawa: Ottawa University Press. P. 380–387.

46. Біловус Л. І. Український католицький університет у контексті збереження і формування освітніх та духовних традицій українців (на матеріалі діаспорної преси США) // Вісник Книжкової палати: науково-практичний журнал. 2016. № 7. С. 50–52.

47. Біловус Л. І. Інформаційний простір української діаспори США про сферу шкільної україномовної освіти як одного із чинників формування національної ідентичності // *Science and Education Studies*. 2016. № 1 (17) (January–June). Volume II. Stanford: Stanford University Press, 2016. P. 341–348.
48. Біловус Л. І. Націєтворчі аспекти дотримання традицій українцями в діаспорі (на базі україномовного публіцистичного матеріалу США) // *Вісник Книжкової палати: науково-практичний журнал*. 2017. № 2. С. 49–52.
49. Біловус Л. І. Україномовні періодичні видання США про культурну самопрезентацію української діаспори як способу збереження національної ідентичності // *Вісник Книжкової палати: науково-практичний журнал*. 2017. № 5. С. 46–50.
50. Біловус Л. І. Документально-комунікаційна функція україномовної періодики США щодо діяльності громадських організацій (на прикладі СУА) // *Термінологія документознавства та суміжних галузей знань: зб. наук. праць / Київський національний ун-т к-ри і мист-в; Ф-т культурології*. К., 2017. Вип. 10. С. 201–206.
51. Біловус Л. І. Україна і США: дипломатичні відносини у контексті викликів XXI ст. (на матеріалах періодики) // *Зовнішні справи: науковий журнал*. 2017. № 11. С. 14–18.
52. Біловус Л. І. Вербалізація збереження національної ідентичності культурно-освітніми установами української громади США на сторінках діаспорної періодики // *Globalizacja drogą ku przyszłości*. Stalowa Wola: Wyższa szkoła ekonomiczna w Stalowej Woli, 2017. S. 328–339.

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

АСС – Американська торгово-промислова палата

ВСОЄХБ – Всеукраїнський Союз Об'єднань євангельських християн-баптистів

ГПУМ – Гуртки плекання української мови

ЕУД – Енциклопедія української діаспори

ЗОУЦ ЄХБ – Західне Об'єднання українських церков євангельських християн-баптистів у США

ЗУАДК – Злучений український американський допомогивий комітет

ЗУНР – Західно-Українська Народна Республіка

КІУС – Канадський інститут українських студій Альбертського університету

ККДУ – Координаційний комітет допомоги Україні

КУК – Конгресовий український кокус

МУШ – Міжнародна українська школа

НаУКМА – Національний університет «Києво-Могилянська академія»

НБУ – Національний банк України

НДЦП – Науково-дослідний центр періодики

НТШ – Наукове товариство ім. Т. Шевченка

ОЖОЧСУ – Об'єднання жінок Оборони чотирьох свобод України

ООЧСУ – Організація оборони чотирьох свобод України

ОУЄБЦ – Об'єднання Українських євангельсько-баптистських церков у США

РНБО – Рада національної безпеки і оборони

СБУ – Служба безпеки України

СЄХБ – Союз євангельських християн-баптистів

СКВУ – Світовий конгрес вільних українців

СКУ – Світовий конгрес українців

СКУДО – Світова конференція українських державницьких організацій

СУА – Союз українок Америки

СУМ – Спілка української молоді
СФУЖО – Світова федерація українських жіночих організацій
ТСС – Товариство українців-католиків «Свята Софія»
ТУМ – Товариство української мови
ТУСМ – Товариство української студіюючої молоді ім. М. Міхновського
УАКР – Українська американська координаційна рада
УВАН – Українська вільна академія наук
УВК – Українське Вільне Козацтво ім. Івана Омеляновича-Павленка
УВКР – Українська всесвітня координаційна рада
УГКЦ – Українська греко-католицька церква
УІА – Український інститут Америки
УІММ – Український інститут модерного мистецтва
УККА – Український конгресовий комітет Америки
УКУ – Український католицький університет
УМ – Український музей у Нью-Йорку
УМА – Український музей-архів у Клівленді
УМІА – Український музичний інститут Америки
УНІС – Українська національна інформаційна служба
УНМ – Український національний музей у Чикаго
УНР – Українська Народна Республіка
УНС – Український народний союз
УПЦ – Українська православна церква
УССПУ – Українська світова спілка професійних учителів
ЦДАВО України – Центральний державний архів вищих органів влади та управління України
ЦДАГО України – Центральний державний архів громадських об'єднань
ЦДАЗУ – Центральний державний архів зарубіжної україніки

ЗМІСТ

АНОТАЦІЯ	2
ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ	25
ВСТУП	29
РОЗДІЛ 1. ІСТОРИОГРАФІЯ, ДЖЕРЕЛА ТА МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ	37
1.1. Історіографія проблеми	37
1.2. Джерельна база дослідження	61
1.3. Теоретико-методологічні засади дослідження	81
Список використаних джерел до першого розділу	104
РОЗДІЛ 2. ГРОМАДСЬКІ ТА РЕЛІГІЙНІ ОРГАНІЗАЦІЇ В УКРАЇНСЬКОМОВНІЙ ПЕРІОДИЦІ УКРАЇНСЬКОЇ ДІАСПОРИ США	153
2.1. Діяльність громадських організацій в українськомовній періодиці української діаспори США як чинник її самоідентифікації	153
2.1.1. Громадські рухи	158
2.1.2. Громадські самодіяльні органи	171
2.1.3. Масові громадські організації	187
2.1.3.1. Жіночі організації	187
2.1.3.2. Молодіжні організації	195
2.1.3.3. Профспілки	207
2.1.3.4. Організації довільного характеру	215
2.2. Релігійні організації на сторінках часописів	258
Список використаних джерел до другого розділу	291
РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМАТИКА НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНОГО ЖИТТЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДІАСПОРИ США (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ПЕРІОДИКИ)	356
3.1. Популяризація традицій та звичаїв української діаспори США як чинника національної самоідентифікації	356
3.2. Культурно-мистецькі практики української діаспори США на сторінках періодики	388
3.3. Роль періодики у збереженні української мови як основи національної ідентичності	405
3.4. Українські школи та їх місія в умовах полікультурного середовища	439
Список використаних джерел до третього розділу	465
РОЗДІЛ 4. ЗВ'ЯЗОК З УКРАЇНОЮ ЯК ЧИННИК ЗБЕРЕЖЕННЯ ІДЕНТИЧНОСТІ ТА ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНОГО ІМІДЖУ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ	508
4.1. Висвітлення суспільно-політичного життя незалежної України в інформаційному просторі США	508
4.2. Соціально-економічна співпраця з Україною та гуманітарна допомога	550
4.3. Українськомовні періодичні видання США в збереженні національної пам'яті	569

4.4. Популяризація культури та освіти незалежної України як засобу національної самоідентифікації	607
Список використаних джерел до четвертого розділу	655
ВИСНОВКИ	719
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	743
ДОДАТКИ	932

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Українськомовна періодика належить до тих джерел, котрі набувають особливого значення, коли залишаються чи не єдиним засобом консолідації, зокрема української діаспори, згуртуванню її довкола ідей, котрі вона проповідує, передусім, коли йдеться про збереження національної ідентичності. Матеріали діаспорної періодики, фіксуючи факти, події, явища, дають їм різнобічну оцінку, формують історію повсякденності українців за межами України, внаслідок чого науковці мають більше потенційних можливостей на з'ясування тих чи інших аспектів. Саме у цьому контексті таке важливе значення мають праці, які досліджують можливості періодики як історичного джерела. З іншого ж боку, складність означеного дослідження визначається потребою масштабної евристичної діяльності, реконструкції широкої джерельної бази.

Періодичні видання у діаспорі є вагомим комунікативним засобом, через який відбувається інформаційний обмін, формуються соціальні настрої, моральні норми, розвивається суспільна свідомість. Через те українськомовні періодичні видання у США відіграють важливу роль у становленні національної самосвідомості української громади за океаном. У численних публікаціях відображається історія української еміграції до США (яка ще триває), інтеграції в економічне, професійне та політичне життя, існування українських громад, їх духовна, культурна та освітня активність. Друковані матеріали підкреслюють важливі проблеми українців як етнічної групи на американському континенті, зв'язки з історичною батьківщиною та українцями в інших країнах.

Актуалізація досвіду щодо збереження своєї національної ідентичності українською діаспорою в полікультурному та іншомовному середовищі США, презентованого через її українськомовну періодику, є важливим та корисним для тих регіонів України, де самоідентифікація продовжує залишатися вразливою як до глобалізаційних процесів, так і до впливу однієї конкретної домінуючої культури.

Актуальність дослідження посилюється тими обставинами, що діяльність української діаспори у створенні та функціонуванні громадських організацій, яка відображається в українськомовній пресі, демонструє давні національні традиції підприємництва, кредитування, формування моделі громадянського суспільства, що їх привезли у США українські емігранти, – те, що для сучасної України є дуже важливим і може стати зразком для оновлення економічного та суспільно-політичного життя країни.

Часописи української діаспори США є вагомими популяризаторами незалежної України, інтеграції української культури до світового культурного простору. У медійному просторі США зусиллями української діаспори поетапно починає формуватися образ українця та України, що не пов'язується із колом стереотипів «пострадянського суспільства».

В умовах російсько-української гібридної війни, карколомної російської експансії, особливе значення має презентація незалежної України у світовому інформаційному просторі. Особливої гостроти набуває інформаційна підтримка позитивного іміджу України, інформування американської громадськості про події, що відбуваються в Україні, усвідомлення світовою спільнотою української «європейськості».

Сучасні глобалізаційні процеси стають причиною швидшої соціальної та культурної інтеграції закордонних українців у країнах їх проживання. Актуальним є спрямування державної політики на розроблення механізмів дієвого співробітництва із діаспорою як представника своєї батьківщини, підтримки її національних, культурних та мовних потреб.

Проте, незважаючи на актуальність окресленої проблематики, тематика як пресознавчих, так і діаспорознавчих досліджень, не охоплює питання ролі українськомовної періодики української діаспори США як чинника самоідентифікації останньої, висвітлення впливу та його інструментів на свідомість реципієнтів періодичних видань – формування і збереження національної ідентичності українською діаспорою США, зв'язку її з історичною батьківщиною.

Зв'язок з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження здійснене відповідно до комплексних тем науково-дослідних робіт кафедри документознавства, інформаційної діяльності та українознавства Тернопільського національного економічного університету «Історико-політичні та мовно-культурні виміри сучасної України» (номер державної реєстрації 0112U000074, червень 2012 – червень 2016 рр.), «Інформація, документ, комунікація у глобалізованому світі» (номер державної реєстрації 0112U000074, листопад 2016 – листопад 2020 рр.).

Мета дисертаційної роботи – на основі всебічного аналізу публіцистичних матеріалів, узагальнення здобутків історіографії та даних евристичного пошуку всебічно охарактеризувати і висвітлити роль українськомовної періодики діаспори США у збереженні нею національної ідентичності (1991–2017 рр.).

Для досягнення мети нами окреслено виконання наступних *завдань*:

- проаналізувати історіографію проблеми, джерельну базу та теоретико-методологічні засади дослідження;
- з'ясувати роль громадських організацій у національно-культурному житті української діаспори США, що висвітлена в її українськомовному інформаційному просторі;
- вивчити рівень досліджуваності проблеми висвітлення в українськомовній періодиці ролі українських релігійних організацій як важливої форми організованого життя української діаспори США у формуванні національної ідентичності;
- дослідити, на основі аналізу публіцистичного матеріалу, в українськомовній періодиці української діаспори США націєтворчі аспекти дотримання традицій як форми соціальної спадкоємності;
- показати на матеріалах українськомовної періодики діаспори США роль культу сім'ї як одного з чинників збереження національної ідентичності;

- проаналізувати комунікативний потенціал українськомовної періодики української діаспори США у контексті диференціювання культурної самопрезентації української діаспори США;

- визначити мовноцентричність публікацій в українськомовній періодиці української діаспори США у контексті збереження ідентичності;

- розкрити виховний потенціал українознавчих шкіл США у контексті українськомовного інформаційного простору української діаспори США;

- проаналізувати висвітлену на шпальтах українськомовної періодики діяльність української діаспори США щодо здобуття незалежності України, її подальшого демократичного розвитку, лобіювання національних інтересів історичної батьківщини;

- виокремити за матеріалами українськомовної періодики української діаспори США питання соціально-економічного співробітництва з Україною та гуманітарної допомоги як одного із чинників української самоідентифікації;

- висвітлити внесок українськомовної періодики діаспори США у збереження національної пам'яті;

- охарактеризувати значення університетської освіти та окреслити роль українського культурного дискурсу незалежної України як чинника збереження, формування, підтримки національної ідентичності.

Об'єктом дослідження є українська діаспора США в окреслений період.

Предметом дослідження є роль українськомовної періодики української діаспори у США у збереженні національної ідентичності (1991–2017 рр.).

Хронологічні межі охоплюють період від 1991 р. – до 2017 р. Нижня межа обумовлена роком проголошення незалежності України (1991 р.), коли в української діаспори США з'явилася можливість взяти участь у державотворчих процесах та активно реагувати на події. Верхня межа (2017 р.) пов'язана із прийняттям урядом України «Концепції Державної програми співпраці із закордонними українцями на 2017–2020 роки» (№ 428-р – редакція від 21.06.2017 р.), у якій сформульовано шляхи і способи взаємодії із українською діаспорою, прогнозовано її результати. Для глибшого аналізу

досліджуваної проблеми виходимо за межі окреслених хронологічних рамок. Зокрема, це стосується діяльності громадських та церковних організацій української діаспори США, її українознавчих шкіл тощо.

Територіальні межі дисертаційного дослідження охоплюють сучасну територію США, де внаслідок чотирьох хвиль української еміграції засновані та продовжують функціонувати українськомовні періодичні видання як один із засобів активності української діаспори на шляху збереження національної ідентичності.

Наукова новизна дослідження полягає в наступному:

вперше:

– сформульовано та розроблено нову актуальну наукову проблему, що не отримала висвітлення в історіографії, а саме: здійснено комплексний, системний, теоретичний та фактографічний аналіз українськомовної періодики діаспори США з часу проголошення незалежності України і до 2017 р.;

– введено до наукового вжитку значний масив публіцистичної інформації українськомовної періодики діаспори США, що була раніше недоступна для дослідження та є важливим емпіричним матеріалом для вивчення чинників української самоідентифікації діаспори;

– звернено увагу на традиційні та новітні періодичні видання, зокрема, проаналізовано їх веб-сайти, які дали можливість не лише ознайомитися з їх електронними версіями, в окремих випадках – повнотекстовими базами публікацій, але й проаналізувати ступінь активності видавництв, налагодження нових форм зв'язків з читацькою аудиторією, що розширюють поле контактів із носіями національної ідентичності;

– окреслено коло проблемних питань, які впливають на формування національного самоусвідомлення української діаспори США на підставі аналізу українськомовної періодики;

– з'ясовано ключову роль громадських, релігійних організацій в акумулюванні людського потенціалу, впливу на національну ідентичність

української діаспори США та способів і механізмів її презентації у полікультурному середовищі;

– виявлено динаміку реакції української діаспори США на розвиток державотворчих процесів в Україні у переломні часи, що стали найважливішими маркерами формування національної ідентичності української діаспори;

– доведено, на підставі аналізу матеріалів українськомовної періодики діаспори США, що з часів проголошення незалежності України, діаспора має вплив на формування національної пам'яті українського суспільства;

уточнено:

- поглиблення історичного пізнання трактування поняття «українська діаспора у США», «українськомовна періодика», «національна ідентичність», «національне самоусвідомлення», «культурна самопрезентація»;

удосконалено:

- висновки про важливість періодичних видань української діаспори США у поширенні в її середовищі національно-культурних цінностей – традицій, культу родини, релігії;

- знання про медійне представлення мовноцентричного аспекту в українськомовній періодиці діаспори США у контексті збереження національної ідентичності;

- специфіку диференціювання культурної самопрезентації української діаспори США крізь призму її українськомовної періодики, а також презентації на її шпальтах культурних досягнень України;

поглиблено:

- аналіз феномену українства за кордоном, особливостей його національно-культурного життя, психологічної адаптації, ролі та значення у розвитку зв'язків із «зовнішнім» світом та «материковою» Україною;

- дослідження ролі засобів масової інформації української діаспори США у формуванні позитивного іміджу України;

набули подальшого розвитку:

- теоретико-методологічні засади щодо чинників збереження національного самоусвідомлення;
- вивчення ролі української діаспори у США у підтримці демократизації України та налагодженні соціально-економічної та зовнішньо-політичної співпраці як чинника національної ідентичності;
- дослідження ролі публіцистичного матеріалу українськомовної періодики діаспори США щодо аналізу творчості Т. Шевченка у збереженні національної ідентичності;
- положення про внесок української діаспори США у вшанування мільйонних жертв Голодомору 1932–1933 рр. та у світове визнання останнього геноцидом стосовно українців як нації;
- вивчення напрямків діяльності української діаспори США у збереженні національної пам'яті;
- знання щодо оцінки українською діаспорою функціонування вищих освітніх установ незалежної України в збереженні національного самоусвідомлення.

Апробація результатів дисертації. Основні положення дисертаційної праці обговорювалися на засіданнях кафедри документознавства, інформаційної діяльності та українознавства Тернопільського національного економічного університету (2014–2017 рр.), у доповідях на звітних наукових конференціях професорсько-викладацького складу закладу вищої освіти, міжнародних та всеукраїнських наукових, науково-теоретичних і науково-практичних конференціях.

З них міжнародні: «Проблеми культурної ідентичності: глобальний та локальний виміри» (м. Острог, 23–24 квітня 2010 р.), «Тарас Шевченко і сучасна національна освіта» (м. Тернопіль, 5–6 березня 2014 р.), «Współczesne tendencje w pauce i edukacji» (м. Варшава, 27–28 лютого 2014 р.), «Актуальні питання, проблеми та перспективи розвитку гуманітарного знання у сучасному інформаційному просторі: національний та інтернаціональний аспекти» (м. Рубіжне, 30–31 травня 2015 р.), «Topical Researches of the World Science»

(м. Дубаї, 20–21 червня 2015 р.), «Інформаційна освіта та професійно-комунікативні технології XXI століття» (м. Одеса, 10–12 вересня 2015 р.), «Проблеми культурної ідентичності в ситуації сучасного діалогу культур» (м. Острог, 20–21 травня 2016 р.), «Інформація та соціум» (м. Вінниця, 28–29 квітня 2016 р., 28 квітня 2017 р.), «Актуальні питання, проблеми та перспективи розвитку гуманітарного знання у сучасному інформаційному просторі: національний та інтернаціональний аспекти» (м. Сєвєродонецьк, 30–31 травня 2016 р.), «Україна в умовах реформування правової системи: сучасні реалії та міжнародний досвід» (м. Тернопіль, 21–22 квітня 2017 р.).

Всеукраїнські: «Документ у збереженні індивідуальної / соціальної пам'яті» (м. Тернопіль, 3 грудня 2015 р.), «Документно-інформаційні комунікації в умовах глобалізації: стан, проблеми і перспективи» (м. Полтава, 3 грудня 2015 р.; м. Полтава, 23 листопада 2016 р.).

Публікації. Теоретичні узагальнення та фактичний матеріал, які містяться у дисертації, відображені в опублікованих авторкою 52 наукових працях загальним обсягом 63,14 ум. друк. арк.: монографії, 23 статтях у фахових виданнях України (4 з яких включені до міжнародних наукометричних баз), 4 – у наукових виданнях (3 з яких включені до міжнародних наукометричних баз і 1 – наукометричне іноземне видання), 14 – у збірниках праць, матеріалах конференцій, 10 – у виданнях, що додатково відображають наукові результати дослідження (3 з яких – видання іноземних держав).

Структура та обсяг дисертації. Робота складається з анотації, переліку умовних позначень, вступу, 4 розділів, 13 підрозділів, висновків, списку використаних джерел (2623 найменування), 3 додатків. Загальний обсяг дисертації становить 941 с., обсяг основного тексту – 493 с.

РОЗДІЛ 1

ІСТОРІОГРАФІЯ, ДЖЕРЕЛА ТА МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1. Історіографія проблеми

В історіографії виокремлюємо три групи досліджень: перша – праці представників української діаспори; друга – дослідження іноземних авторів; третя – праці науковців сучасної України.

Щодо першої групи, зауважимо, що сучасні дослідження української етнічності у США в більшості зосереджені на базі Наукового товариства ім. Т. Шевченка (далі – НТШ-А). Останнє періодично видає свій друкований орган «Записки Наукового товариства ім. Т. Шевченка», у публікаціях якого так чи інакше порушується питання української діаспори у США. Крім того, при НТШ-А засновано Центр демографічних і соціоекономічних досліджень українців у США [454] (очільник – О. Воловина, відомий соціолог і демограф українського походження), що дає підстави для активізації наукової роботи щодо української етнічності [62, с. 21].

Очолюваний Л. Винаром Центр дослідів етнічних публікацій при Кентському університеті наприкінці 1990-х рр. XX ст. провів анкетування українських культурних установ у США, результати якого стали основою англійської аналітичної розвідки «Preservation of the Cultural Heritage: Ukrainians Archives, Libraries and Museums in the United States» («Збереження культурної спадщини: українські архіви, бібліотеки та музеї в США») [471]. Праця Л. Винара містить інформацію про 32 українські архіви, музеї, бібліотеки у США, їх фонди, робить спробу дефініції понять «організація архівної справи» та «український етнічний архів».

У дослідженні професора В. Маркуся «Чому діаспора: спроба ідентифікації поняття» здійснено аналіз еволюції самоназв і назв українців, які з тих чи інших причин у різні періоди виїжджали і оселялися за кордоном, сформовано історичне підґрунтя та означено закономірність появи визначення

«українська діаспора». Розкриваючи суть останнього науковець зазначив, що «термін «українська діаспора», попри всі його умовності – компактний і зручний для користування, означає цілком конкретне явище – українці або ж особи українського походження, які мешкають за межами території України» [262; 263]. Загалом, сьогодні науковець [261] веде значну дослідницьку роботу із вченими України, зокрема Інститутом української діаспори, бере участь у наукових конференціях із проблем діаспорознавства, є автором нарисів про українців в ЕУД, займається питаннями систематизації понятійного апарату щодо української діаспори загалом і її специфічних рис у США зокрема [62, с. 21].

В. Лопух у дослідженні щодо впливу четвертої хвилі української еміграції на українську діаспору у США [453] подає статистичні дані про емігрантів усіх хвиль, причини масових виїздів з України на початку 1990-х рр. ХХ ст. (затяжна економічна криза, високий рівень безробіття, політична нестабільність). Науковець також зосереджується на чинниках, що приваблюють українців і спонукають їх до еміграції у США. Він детально відстежує динаміку міграційних потоків у межах «четвертої хвилі», описує характерні риси емігранта цієї хвилі: демографічний склад, освіта, місця проживання у США, мовна ситуація [453].

Уважається, що інтегрованість етнічної діаспори у всі сфери життя нової країни проживання, засвоєння її духовних цінностей та норм стають причиною того, що навіть за умови збереження своєї національної самобутності, підтримання тісних зв'язків зі своєю історичною батьківщиною у членів діаспори не виникає бажання пов'язувати з нею подальше життя. Тобто діаспорна група є своєрідною, але органічною, частиною нації нової країни проживання, а не частиною нації країни свого походження. Наприклад, українці у США є частиною українського етносу, але не частиною української нації, а американської (американцями українського походження) [382, с. 19]. Через те, шлях асиміляції видається природнішим. Бо значно легше засвоїти мову і культуру свого оточення, ніж докладати чимало зусиль, енергії і коштів на

збереження національної ідентичності, особливо коли це не вітається новою країною проживання. Проте є частина людей, які ідуть на це свідомо, оскільки для таких членів діаспори, на думку австралійського професора Р. Сербина [353], збереження ідентичності – найвище досягнення [62, с. 32–33].

Канадський професор українського походження П. Потічний вбачає специфіку такої інформаційної взаємодії у тому, що вона проходить по своєрідних етнічних лініях, утворюючи тріаду зв'язків між, наприклад, Україною, новою країною проживання та діаспорою. Науковець вважає, що така тріада, особливо у західній діаспорі, яка є більш організованою, відзначається більшою стійкістю. Крім того, П. Потічний відзначає [323, с. 37] найкращу організованість власне української діаспори у тих країнах, що не є гомогенними за складом, з довгими історичними і культурними традиціями, а як, зокрема США, мають інше поняття батьківщини. Це надало можливості закордонним українцям у США не тільки для збереження національної ідентичності, а й для створення політичних і економічних ресурсів, що у свою чергу дозволило впливати на політику країн проживання, у тому числі і міжнародну [62, с. 33].

Розвиткові українськомовної преси у США, зокрема, газети «Свобода» (1893–2013 рр.), найдавнішого українського періодичного видання, присвячена монографія багаторічного редактора цього часопису П. Часта «Вільне слово американської України» [405]. У передмові до видання, академік Л. Рудницький, визначаючи роль самої книги у контексті існування української діаспори США, наголошує на актуальності теми дослідження, оскільки «Свобода» є «чимось більшим, ніж етнічна газета, ніж друкований орган Українського Народного Союзу. Вона є, в першу чергу, українським часописом, який віддзеркалює українську свідомість у Сполучених Штатах Америки, а рівночасно є конструктивним, будуючим чинником у житті української громади на американській землі. З історичної точки зору, її пріоритетним завданням [...] було допомагати українському народові втримати його ідентичність, зберегти його віру, обряд, традиції та звичаї, і – а це переважливе –

його мову» [405, с. 6]. П. Часто так відзначив причину написання свого дослідження: «До 1989 року газета «Свобода» була щоденною і з штатом у 12 осіб, а з того часу – щотижневою. Коли нас ставало все менше, я зрозумів, якщо я не сяду писати, то цього не зробить ніхто інший» [381].

Монографія редактора «Свободи» дає широкий фактографічний матеріал існування українського часопису, причому не тільки в американському, а й в загальноукраїнському контексті. Книга містить 52 розділи, кожен з яких проілюстрований номером газети, притаманним тому періоду, про який йдеться. Автор зазначає [405], що монографія презентує не тільки життя газети, а й становлення та розвиток українського життя в діаспорі. Окрім того, дослідження П. Часта [405] розглядає часопис не тільки за його важливим значенням як хроніки, але і як форум для різних ідей та поглядів, навіть тих, які могли бути мало популярними і не завжди вповні збігатися з думкою редакції. Монографія кристалізує важливість і першопрохідність «Свободи» у віддзеркаленні тих процесів, які мали місце у мовному, політичному, релігійному та культурному житті українського народу [62, с. 36–37].

Зазначимо, що серед науковців – представників української діаспори відсутні комплексні дослідження, у яких основним предметом аналізу були б українськомовні медіа в 1991–2017 рр., їх роль у збереженні національної ідентичності українською діаспорою, незважаючи на те, що кількість українських газет у США більша, ніж у інших діаспор [385]. Часописи, що їх видавала українська діаспора США, ставали часто не тільки єдиним засобом зв'язку (мовним і ментальним) між емігрантами і рідною землею, а й дієвим чинником національного самовизначення та самоорганізації української діаспорної громади [62, с. 48].

Друга група представлена роботами іноземних дослідників. Англomовна праця М. Федунків [434] звертає увагу на структурні особливості хвиль української еміграції, висвітлює мовні і культурні особливості української громади у США, однак мало уваги приділено практиці її національної ідентичності. На питаннях ролі української діаспори у житті нової країни

проживання, її внеску у культуру, освіту, політику останньої зосереджується англійською колективна монографія «The Ukrainian Heritage in America» («Українська спадщина в Америці») [432], у дослідженнях «The Establishment and Activities of the Ukrainian Congress Committee of America» («Створення та діяльність Українського Конгресового Комітету Америки») [426], «Ukrainian Revolutionary Movement and ODWU, its American Auxiliary» («Український революційний рух та ОДВУ, його американська допоміжна група») [461] проаналізовано громадські структури української діаспори, а праці С. Горака [444], О. Киселівської-Ткач [452], В. Омельченка [456], Н. Пазуняк [457], О. Соколишина [463] та інші детально проаналізували освітнє та наукове середовище української діаспори у США. Однак хронологічна межа зазначених розвідок пролягає 1991 р., тому певним чином відображає процес поступової інтеграції українців в американське життя.

Вагомість української етнічної групи у США, її впізнаваність серед інших стає основою для сучасних досліджень американських науковців. А. Вілсон у колективній монографії (1998 р.) щодо діаспори [470] звертає увагу насамперед на те, що українська діаспора зберегла свою ідентичність, розвиває політичну мережу, об'єднується з метою проведення спільних акцій та лобіювання своїх інтересів. Однак автор вважає, що сучасна Україна повинна діяти як патрон і захисник усіх українців у світі.

Книга В. Сацевича (2002 р.) [459] досліджує українську еміграцію до США. Автор зосереджений на концепті повернення, як символічному, так і реальному. Головним є питання: чому після 1991 р. так мало українців повернулися до рідної країни. В. Сацевич здійснив також порівняльний аналіз між українською та єврейською діаспорою, щоб дослідити згаданий концепт.

У контексті демографічних і соціологічних студій вагомим є дослідження Університету Торонто, що реалізувались у колективній монографії «Україна та українці по світах» за редакцією Е. Павлічко [62, с. 25; 467].

Колективне дослідження «The Ethnic Press in the United States» («Етнічна преса в США») складається зі статей, підготовлених американськими вченими,

про періодичні видання 27 етнічних груп мігрантів, у тому числі й українців. Автори зосереджуються на характері та розвитку етнічної преси у США, висвітленні її проблем та інтересів, редакторів. Преса аналізується у контексті політичних, економічних, культурних та соціальних змінних в досвіді різних груп і розглядається на тлі відповідних подій країни походження та американського суспільства. Етнічну пресу названо інститутом кінця XIX ст., прогнозована загибель якого не відбулася через відкриту еміграційну політику США, а після Другої світової війни навіть відбувся ренесанс етнічних ЗМІ. Етнічна періодика визнана найкращим першоджерелом для розуміння світу неангломовних груп у США, їх очікувань та проблем, стану та еволюції як окремих спільнот [466].

У «The Press Gang: Newspapers and Politics» («Прес-банда: газети та політика») М. Саммерс досліджує суперечливі відносини між пресою та політиками в США, передумови формування об'єктивності як професійного стандарту. Розглядаючи понад дев'яносто різних документів, М. Саммерс зробив вагомий внесок у історію журналістики та подав проблему у такому аспекті, яка домінує над нашим розумінням уряду та ЗМІ [464].

Колективне дослідження С. Нолтона, П. Парсонса «The Journalist's Moral Compass: Basic Principles» («Моральний компас журналіста: основні принципи») розкриває питання основних етичних принципів, що ними керуються американські журналісти. Цитати з деяких творів на цю тему від Мілтона до Л. Брандея, від Платона до С. Бока, а також від А. Сміта до Д. Меррілла дають змогу проілюструвати деякі з найбільш серйозних сучасних проблем журналістики. У книзі також подано Етичний кодекс професійних журналістів [449].

Незважаючи на те, що зазначені дослідження розширюють порушене питання порівняльним підходом з урахуванням культур походження, міграційних процесів і конкретної форми наближення до панівної культури в США, вони не ставлять собі за мету аналізувати власне українську періодику у США.

Робимо висновок про те, що тематика досліджень у другій групі певним чином відображає інтеграцію українців у нову країну проживання, однак не охоплює проблематику українськомовної періодики української діаспори США від 1991 – до 2017 р. як чинника самоідентифікації, адже саме віддаленість від історичної батьківщини українців підсилювала значення періодики для їх національного самоутвердження.

Третю групу формують праці науковців сучасної України. Інтерес до української діаспори зріс із відновленням Україною своєї незалежності. На початку 1993 р. у Львові на базі Львівської національної наукової бібліотеки України ім. В. Стефаника утворено дослідницьке товариство – Науково-дослідний центр періодики (далі – НДЦП), завдяки діяльності якого щорічно проводяться Всеукраїнські науково-практичні конференції «Українська періодика: історія і сучасність» із виданням збірника матеріалів. Результатом роботи НДЦП стала велика кількість наукових робіт, присвячених як окремим періодичним виданням, так цілим комплексам [211, с. 8]. У 1994 р. засновано новий напрям гуманітарного профілю дослідження НАН України – діаспорознавство, створено Інститут досліджень діаспори з друкованим органом «Українська діаспора». Тут працюють над створенням масштабного атласу «Українці у світі», підготовлено і видано інформаційні каталоги «Закордонне українство», «Українські організації в країнах Заходу» і бібліографічний покажчик «Українське зарубіжжя» [62, с. 24–25, 28].

У 1999 р. засновано Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діаспорою національного університету «Львівська політехніка» [277], який сьогодні є одним із провідних наукових центрів, що займається встановленням співпраці з українською діаспорою та популяризацією здобутків останньої. Ця установа, що її очолює І. Ключковська, стала ініціатором проведення у Львові міжнародних конференцій «Діаспора як чинник утвердження держави Україна у міжнародній спільноті» (від 2006 р.) [198; 222], результати яких мали вплив на український законодавчий процес щодо української діаспори: парламентські слухання «Закордонне українство: сучасний стан та перспективи співпраці»

(2009 р.) [321], «Українці в світі» (2010 р.) [386]. У такому ж плані діють Інститут дослідження української діаспори національного університету «Острозька академія», Центральний державний архів зарубіжної україніки (далі – ЦДАЗУ).

У зв'язку з цим активно вивчаються різні аспекти питання української діаспори на науковому рівні. Спочатку були переважно праці історичного характеру, що висвітлювали питання періодизації української еміграції, соціальної дійсності зарубіжних українців, типологізацію їх громад, форми і засоби збереження національної ідентичності, взаємозв'язку між діаспорою та Україною (Ю. Римаренко [330], В. Трощинський і О. Швачка [368; 369]), а також питання культурної дійсності української діаспори (Т. Геврик, І. Коровицький і Г. Миронюк про музеї та архіви у США, О. Гриценко й І. Крупський про закордонну українську пресу, О. Ковальчук, Л. Масенко і О. Романів про освітні питання та наукову діяльність українців у США) [86] й етнічні дослідження С. Віднянського [82], В. Васильчука [76], В. Євтуха [151; 153], І. Тюрменко [358; 371; 372]. Детальне вивчення власне історії виникнення українських громад за кордоном є у працях М. Варварцева, Ю. Макара [73; 259], питанням української діаспори як важливої інтегральної частини українського народу присвячені роботи А. Атаманенко [6; 7]. У контексті демографічних і соціологічних студій вагомим є дослідження М. Вівчарика, Є. Каменського, М. Рубанця, С. Чернявського [80]. В останнє десятиліття ХХ ст. з'явилися серйозні узагальнюючі праці [173; 185] щодо історії та феномену української діаспори [62, с. 25]. Загалом характерною тенденцією сучасної історичної науки є звернення українських дослідників до комплексного вивчення українських архівів США і Канади, українських архівних колекцій у Європі, наприклад, праці І. Матяш [266] М. Палієнко [313].

Серед багатьох діаспорознавчих досліджень у науковому дискурсі хочемо відзначити кілька [185; 221; 367], що дають загальне уявлення про суть діаспори як явища і проблеми зарубіжних українців, висвітлюють політичні та соціально-економічні причини еміграції з України у різні періоди її розвитку,

демографічну характеристику, аналізують стан збереження національної самобутності української діаспори та її зв'язки з етнічною батьківщиною [62, с. 25].

Дослідження Ф. Заставного «Українська діаспора (розселення українців у зарубіжних країнах)» [166] присвячене історії української еміграції, її географічному поширенню. Дослідник визначає значну роль церкви у збереженні мови, культури та історії українців за кордоном, аналізує стан українського шкільництва у діаспорі, роль громадських організацій, наукових товариств, їх важливий внесок у збереження історичної пам'яті. Перевагою книги є ілюстрації щодо розселення українців у світі, вдала спроба висвітлити різноманітні сторони їх життя за кордоном, чисельність української діаспори. Кількість українців у США Ф. Заставний визначає в 1,2 млн осіб. Структура їх зайнятості переважно відповідає загальноамериканській, що свідчить про інтеграцію етнічних українців в американське суспільство [62, с. 25–27].

У колективній монографії «Зарубіжні українці» [165] основними ознаками діаспори визначено: перебування етнічної спільноти людей за межами країни їхнього походження в іноетнічному оточенні; внутрішня здатність до самореалізації; можливість соціального захисту конкретних людей; релігійна консолідація. Однак наголошується на первинності збереження етнічної самосвідомості та почуття належності до визначеного етносу. Тут основну роль відіграє сама назва членів діаспори ім'ям своєї нації, чітке розуміння того, що діаспорна спільнота є окремим утворенням усередині іншої держави при наявності спільності походження й історичних доль осіб, які творять цю групу за межами історичної батьківщини, зв'язок їх з нею за допомогою національної мови. Однак у праці не розглядалася роль українськомовних періодичних видань у процесі формування та збереження своєї ідентичності діаспорною громадою українців у США [62, с. 27; 165].

Проте зазначені дослідження завершуються періодом здобуття Україною незалежності (1991 р.) і не розглядають добу сучасної історії української діаспори у США.

У кінці 1990-х рр. ХХ ст. з'явилася комплексна ґрунтовна праця тернопільських науковців «Українська еміґрація: від минувшини до сьогодення» (Б. Лановик, М. Траф'як, Р. Матейко, З. Матисякевич, З. Лановик, М. Лановик) [384]. Видання відзначається широтою охоплення матеріалу та висвітлює історію української еміґрації від її зародження до кінця ХХ ст. Уперше дослідниками була зроблена комплексна спроба розглянути історію української еміґрації по всіх країнах. У кожному з чотирьох періодів еміґрації українців науковцями проаналізовано нові країни проживання на всіх континентах. Оpubлікований посібник презентує розгляд причин та обставин появи українських етнічних груп в тій чи іншій державі, а також соціально-економічні, політичні, культурні умови їх розвитку і побутування. Представлено і сучасний для авторів стан західної та східної української діаспори, присутній чіткий і структурований термінологічний інструментарій, співвідношення понять Україна – етнос, нація, держава, урахування специфіки українського національного менталітету для розуміння особливостей українства загалом та української діаспори зокрема [62, с. 27–28].

На нашу думку, перевагою колективної праці «Закордонне українство» [152], крім висвітлення власне феномену української діаспори, її еволюції, став аналіз взаємозв'язку закордонних українців та їх історичної батьківщини, що дозволило закласти теоретичне підґрунтя у механізми співпраці з українською діаспорою.

Колективна монографія за редакцією В. Євтуха «Українська діаспора: Соціологічні та історичні студії» [382] не тільки розглядає явище української діаспори крізь призму соціології, обґрунтовує проблеми у збереженні нею своєї національної ідентичності, а й здійснює аналіз досвіду співпраці між зарубіжними українцями та Україною. У праці [382] висловлено думку, що для четвертої хвилі еміґрації питання національного самовизначення є дуже ситуативним і залежить від рівня знання англійської мови, місця роботи, проживання та кола осіб, з якими спілкуються новітні емігранти. Відзначено, що із розпадом СРСР постало питання в науковому осмисленні поняття

діаспори, оскільки з'ясувалось, що ознаки і критерії, за якими описувалась українська діаспора, вповні стосувалися західної діаспори, але не відповідали східній [62, с. 28, 83–84]. Однак у цьому дослідженні питання функціонування українськомовних періодичних видань загалом та їх роль у збереженні національної ідентичності української діаспори зокрема не розглядалися.

У контексті досліджуваної проблематики актуальними є праці Ю. Бідзіля, О. Гриценка, Є. Федоришина [17; 95; 393] та інших для окреслення загальних тенденцій існування українськомовної періодики за кордоном, її жанрово-тематичних аспектів, а також підручник І. Срібняка [359], у якому репрезентовано історію української журналістики у контексті світових інформаційних процесів, увиразнено питомі риси українських медіа, які існують не тільки в Україні, а й у США. Робота В. Губарця зосереджується на аналізі основних завдань минулої і сучасної української періодики, особливостей її функціонування, проблематики тощо [100]. У першу чергу предметом дослідження ставали друковані органи різних політичних угруповань, організацій, спілок, науково-культурних установ [62, с. 37]. Дослідження Л. Біловус зосереджувалися на невідкладній проблемі у середовищі української діаспори США – збереження національної ідентичності. Науковець розглядає це питання крізь призму українськомовної періодики США, друковані видання якої спрямовані на формування національної свідомості молоді й старшого покоління. У працях Л. Біловус [19–70] науковий інтерес викликає інформація про національно-культурне та громадське життя українців США, способи і засоби популяризації рідної української культури і мови, важливості українськомовної періодики у поширенні родинних цінностей, національної релігії, освіти, збереженні національної історичної пам'яті, розкритті ролі української діаспори США у демократизації України, допомозі останній тощо.

Предметом уваги у діаспорознавстві молодих українських дослідників стали питання української громади у США. Дисертація Н. Мерфі «Українська діаспора у США: збереження традицій національної культури» [271]

присвячена дослідженню історії української діаспори упродовж усього періоду її існування в США (від кінця XIX ст. до початку XXI ст.) у контексті збереження нею традицій національної культури. Автор зосереджується на діяльності українських громадських, політичних, релігійних, культурно-освітніх організацій, що відіграли вагомий роль у цьому процесі, зважаючи на чотири хвилі еміграції, кожна з яких зробила свій вклад у збереження національної культури. Перед українцями у США стояла проблема: зберегти свою національну ідентичність при одночасній включеності в суспільно-політичне і культурне середовище американського суспільства [62, с. 28–29].

Дослідниця також проаналізувала різноманітність культурного життя українців у США, що на межі XIX–XX ст. сприяло процесу самоствердження і поширення національної культури в чужій країні, а у другій половині XX – початку XXI ст. відіграло важливу роль у послабленні процесу асиміляції молодого покоління українців. Н. Мерфі відтворює [271] загальну картину розвитку українського шкільництва та наукових інституцій у США і робить висновок про те, що, хоча важлива праця щодо збереження національної культури українською діаспорою США і була плідною, потужний стимул щодо порушеної проблеми отриманий вже після проголошення самостійної української держави і розширення її зв'язків із закордонними українцями. Варто зазначити, що хоча зазначена праця містить інформацію щодо видавничої діяльності української громади, вона не дає цілісної картини щодо існування українськомовної періодики у США та її ролі у збереженні національної ідентичності. Ця робота важлива для нас тим, що охоплює хронологічно період до початку XXI ст., а тому можемо говорити про часткове охоплення досліджуваного періоду [62, с. 28–29].

Наукова робота Ю. Мартинюк «Українська західна діаспора: основні напрямки суспільно-політичної діяльності (на прикладі США і Канади)» [264] є дослідженням, де проаналізовано самоорганізацію суспільно-політичного життя двох країн. З цією метою Ю. Мартинюк були визначені основні аспекти діяльності українських організацій США та Канади, ретроспектива створення і

діяльності Гуцульської асоціації західної діаспори. Дослідниця доводить, що створення потужного координаційного органу – Світового конгресу українців (далі – СКУ) – стало результатом процесу високої самоорганізації діаспорян, також проаналізовано статутні засади та принципи діяльності СКУ, визначено місце України в його сучасній діяльності. Провівши порівняльний аналіз Українського Канадського Конгресу та Українського Конгресу США, дослідниця робить висновок, що обидві організації зосередили свою увагу на двох напрямках діяльності: внутрішньому (адаптація та самовизначення) і зовнішньому (підтримка етнічної батьківщини, створення її позитивного іміджу в світі та співпраця з нею) [62, с. 30].

Т. Грищук у дисертації «Зарубіжне українознавство як фактор цивілізаційного діалогу (роль і внесок західної діаспори)» [97] розглядає діяльність та розвиток найбільш популярних українознавчих центрів за кордоном. Нею проаналізовано також досягнення українських емігрантів Північної Америки та Західної Європи, їх внесок у світову культуру ХХ ст. Дослідницею висувається теза про те, що минуле України засвідчило могутній інтелектуальний потенціал нашої нації. Сучасне українське суспільство теж сподівається на свою національну еліту, це психічний ресурс, який повинен зберігати традиції та осучаснювати їх відповідно до викликів ХХІ ст. [62, с. 31].

На думку Т. Грищук [96], події останнього десятиліття ХХ – першого десятиліття ХХІ століття показали, що українська діаспора може стати одним із чинників організації взаємної співпраці з іншими країнами в умовах глобалізаційних процесів. Водночас так звана «четверта хвиля» еміграції з України є важливим показником внутрішніх проблем держави, і частково навіть може бути чинником негативних процесів, які пов'язані з зайнятістю молодшої генерації [62, с. 31].

У дисертації І. Недошитко «Українська діаспора США у державотворчих процесах в Україні (1991–2011 рр.)» [295] зроблено спробу дослідження взаємодії української діаспори з історичною батьківщиною упродовж 1991–2011 рр. Дослідницею визначено внесок діаспори у процеси державного

будівництва України, аналізується вплив на політичну ситуацію країни проживання. І. Недошитко зазначає, що в період перебування у США українці побудували широку мережу різних організацій та об'єднань, які існують до сьогодні і є чинниками збереження української ідентичності разом із школами українознавства, українськими ЗМІ та церквами. Водночас місцеві українські громади відіграють важливу роль у соціальному та культурному житті тих регіонів, де вони проживають. Дослідницею виявлено [295], що основні напрями співпраці з українською діаспорою та офіційними агентствами США відповідають внутрішнім і зовнішнім інтересам України, підкреслюється, що діаспорні організації проводять заходи, спрямовані на забезпечення основних потреб українців та формування позитивного іміджу української держави [62, с. 31–32].

Досі національна політика України стосовно української діаспори залишалася невизначеною [62, с. 13]. У дисертації А. Попка «Формування та реалізація державної політики України щодо закордонного українства» [320] аналізуються теоретичні та практичні засади формування і реалізації державної політики щодо закордонних українців. А. Попок наголошує [320], що подальшого вдосконалення потребує правове регулювання взаємовідносин Україна – Діаспора, прийняття Концепції роботи з українською діаспорою, а також вкрай необхідна специфікація механізму реалізації законодавства.

У дисертації [320] досліджується процес розробки українського законодавства щодо співпраці з українською діаспорою у 1990-х рр., здійснюється аналіз прийнятих документів, з'ясовується вплив СКУ, зокрема Першого та Другого, на розробку основ законодавства у цій галузі. Також розглядається взаємодія громадських організацій та центральних органів виконавчої влади, які стосуються української діаспори через діяльність Міжвідомчої координаційної ради з питань української діаспори при Кабінеті Міністрів України [62, с. 13–14].

Загалом, проблематика стосовно формату взаємовідносин України із своєю діаспорою досі викликає дискусії [256]. Закордонні українці часто дорікають,

що вони не мають підтримки та формальної співпраці із своєю історичною батьківщиною, з іншого – сама Україна хоче, щоб вони більше працювали для її підтримки [62, с. 14–15]. Сам факт існування української діаспори урізноманітнює українську присутність у світі. Розвиток наукових, освітніх, культурних, економічних взаємозв'язків потрібен і Україні як державі, оскільки закордонні українці, особливо на американському континенті (США і Канада), є важливим джерелом інформації про українство, а також потужною політичною силою для впливу на керівництво своєї нової країни в інтересах історичної батьківщини. Українська діаспора продовжує також робити вагомий вклад в загальний розвиток української науки, культури, літератури і мистецтва. У цьому сенсі доречніше говорити про феномен «світового українства» [2; 62, с. 15].

Тому керівництвом нашої держави з метою консолідації української нації та збереження національної ідентичності українською діаспорою визнано за необхідне «забезпечити послідовність реалізації державної політики у сфері співпраці із закордонними українцями, що сприятиме максимальному залученню можливостей та потенціалу української діаспори для формування позитивного іміджу України у світі, сприяння її євроінтеграційним та євроатлантичним прагненням, просування економічних інтересів нашої держави у країнах проживання закордонних українців» [327]. Однак у «Концепції Державної програми співпраці із закордонними українцями на 2017–2020 роки» (№ 428-р – редакція від 21.06.2017) відсутній розділ щодо допомогової акції України своїй діаспорі, зокрема у реалізації українськомовного інформаційного простору, а також репатріації закордонних українців на історичну батьківщину [62, с. 16].

За часів незалежності України з'являються як докторські, так і кандидатські дисертації, об'єктом дослідження яких стає українська преса загалом або регіональна зокрема.

Дисертація М. Карася «Регіональна преса в демократичному суспільстві (на прикладі періодики США)» [189], що присвячена дослідженню

регіонального сегмента як основного у системі преси розвиненої країни, представляє інтерес у частині висвітлення переваг локальності, коли газета може ефективно вирішити суспільні і політичні проблеми в умовах демократії місцевого самоуправління. У роботі також порушуються питання професійності журналістів, розглядаються морально-етичні норми журналістики США, оскільки українськомовна преса у США формувалася та функціонує саме у контексті зазначених норм і вимог [62, с. 42].

У дисертації В. Губарця «Українська етнічна преса США і Канади (1945–1994 рр.): особливості висвітлення україно-американських взаємин» (2007 р.) [101] автор визначає причини і природу розселення українців на Північноамериканському континенті, а також роль інтелектуальної еліти і, відповідно, культурних органів у збереженні національної, культурної та релігійної ідентичності українцями в США і Канаді. Українськомовна преса у цьому процесі визначається як каталізатор відродження і збереження національної свідомості, як засіб інформування та об'єднання широкого загалу українців за океаном [62, с. 42–43].

У роботі [101] визначено історичні, культурні, соціальні та політичні умови зародження та подальшого функціонування преси української діаспори в США і Канаді, а також її зв'язок з процесами становлення і зміцнення української громади на континенті; з'ясовано головні мотиви, якими керувався офіційний Вашингтон у реалізації своєї політики стосовно України спочатку як складової частини СРСР, а пізніше як незалежної держави, проаналізовано дискусії на сторінках української етнічної преси, пов'язані з цією проблематикою [62, с. 43].

Виходячи з жанрової парадигми, В. Губарець аналізує [101] висвітлення українською етнічною пресою США та Канади цілого комплексу українсько-американських взаємин. Жанри журналістської творчості розглядаються як інструменти донесення до читача збалансованої, неупередженої та об'єктивної точки зору етнічних журналістів на актуальні для свого часу суспільно-політичні процеси. У дисертації продемонстровано багатофункціональність

українських журналістів Північної Америки, що обумовлюється специфічними умовами роботи та завданнями, які стояли перед ними [101]. Але, на наш погляд, у дослідженні неповно проаналізовано публіцистичні матеріали етнічної преси української діаспори на Північноамериканському континенті щодо їх впливу на побутування української громади, збереження нею національної ідентичності. Дослідник в рамках журналістської рефлексії лише презентував найхарактерніші тенденції щодо використання жанрів в українській періодиці діаспори США і Канади [62, с. 43–44]. Крім того, хронологічно дисертація лише частково збігається з досліджуваним періодом.

Кандидатська дисертація В. Чекалюк «Преса діаспори США як комунікативний чинник формування ідентичності українців (1939–2005 рр.)» (2008 р.) [407] присвячена проблемам національного самовизначення українців у контексті преси української діаспори другої половини ХХ століття (за матеріалами газетно-журнальної періодики США). Дисертантка на прикладі найпопулярніших у США періодичних видань «Свобода», «Міст» показала приклади впливу ЗМІ діаспори на збереження національної ідентичності українців: завдяки відносній незалежності від політичного устрою, друковані органи діаспори працюють на консолідацію нації, вирішують проблеми її самоідентифікації [62, с. 44].

У дисертації В. Чекалюк [407] акцентує на тому, що преса української діаспори за океаном від початку свого заснування не мала політичного спрямування, однак на початку ХХ ст. ситуація змінилася, що пояснюється появою у США численних українських організацій різного спрямування, які своєю трибуною обирали, передусім, етнічну пресу. Однак ширшою тематико-функціональна палітра українських видань нашої діаспори у США стає після проголошення України незалежною, тоді ж і посилюється її вплив на українськомовного читача, коли на шпальтах з'являються оперативні інтерв'ю з інтелектуальною та політичною елітою України, коментарі щодо подій, які там відбуваються, на тлі загальносвітового політичного процесу [62, с. 44–45].

Висновки дисертації аргументують [407], що саме ЗМІ стали головним джерелом інформації про Україну для переселенців і вплинули на збереження історичних витоків українців, зв'язок з минулим і сприяли адаптації в чужому середовищі. Завдяки ЗМІ закордонні українці можуть як дати інформацію про себе, так і отримати швидко і точну інформацію українською або ж англійською про події, що відбуваються в Україні та США. Через те, якісна робота українських ЗМІ за кордоном, безумовно, допоможе формувати в світі позитивний імідж України в цілому [62, с. 45].

Однак мусимо зазначити, що, незважаючи на широту охоплення заявленого джерельного матеріалу, дисертація В. Чекалюк зосереджується, передусім, на дослідженні української періодичної преси США як такої, виокремлюючи тематичні рубрики, розділи, сторінки, жанрові композиції. Еволюція та етапи розвитку діаспорної преси подані тільки на прикладі газети «Свобода». Що стосується відображення української ідентичності у тематичному контексті періодичних видань, то це питання розкривається лише на основі публіцистики окремих представників української діаспори США (І. Багряного, Б. Антоненка-Давидовича, Г. Костюка) і хронологічно лише частково збігається з досліджуванним нами періодом [62, с. 46].

Необхідність збереження та вивчення українськомовної періодики у США є незаперечною. «До теперішнього часу назви української преси зазначені в каталогах американських бібліотек, але самих газет і журналів вже давно немає... Багато часописів було винищено під час так званих чисток, що їх проводять бібліотеки задля звільнення місця» [116, с. 16]. Крім того, часописи пропадали з малих архівів-сховищ через опозиційність до ідеології того чи іншого видання [62, с. 37–38].

У контексті нашого дослідження цінним виявилось дисертаційне дослідження Х. Вінтонів «Українські документально-інформаційні ресурси у віртуальному просторі Канади: структура, інформаційне наповнення та методика пошуку» (2014 р.) [83] у частині аналізу веб-посилань українськомовних ЗМІ, зокрема, періодичних видань закордонних українців:

структура вивчення, огляд рубрик, присутність у соціальних мережах, недоліки тощо, – на основі чого робимо висновок про різноманітність діяльності української діаспори, презентація якої в інформаційному просторі формує її позитивний імідж у мережі Інтернет, сприяє інтеграції у світовий інформаційний простір, популяризує українство у світовому співтоваристві [62, с. 47–48].

Актуальними для нашого дослідження вважаємо праці, присвячені аналізу соціокультурного світу українства, українській національній ідентичності та чинникам її збереження, що їх відсимо до цієї групи.

Основоположним для етнічної ідентичності будь-якого народу науковці [79] вважають самосвідомість – усвідомлення своєї належності до власного етносу, ототожнення своїх психічних процесів і станів з характерною специфікою почувань, світосприймання, мислення, мовлення, характеру, темпераменту, уяви, волі, пам'яті та способів життєдіяльності етнічної спільноти [62, с. 70].

Зацікавлення питаннями національної ідентичності спостерігається в Україні у кінці ХХ ст., що позначено появою ряду наукових праць (Т. Воропаєва, П. Гнатенко, Я. Грицак, С. Кримський, С. Курбатов, Л. Нагорна, Ю. Павленко, М. Попович, С. Розумний, М. Рябчук, О. Семашко, М. Шульга та інші), проведенням «круглих столів» та семінарів [1; 62, с. 71–72; 72; 75; 84; 87; 88; 92; 94; 199; 208; 282; 299; 317; 339; 354; 416].

А. Русначенко вважає, що сьогодні всі «етнографічні символи і значення власної тотожності» [343, с. 33] виявилися зруйновані глобалізаційними процесами та постколоніальним статусом України, через що надає великого значення історичній пам'яті та свідомості. Науковець простежує поетапність змін у ставленні до свого минулого українцями, починаючи від періоду національної революції, які відзначилися історичною реабілітацією українських діячів; дискусіями довкола Голодомору 1932–1933 рр. та визнання його геноцидом як найбільшої проблеми історичної пам'яті та національної ідентичності для самих українців; історичних табу [62, с. 72].

На думку А. Русначенка, що найскладнішим для історичної пам'яті стають проблеми саме ХХ ст. [343, с. 34], коли офіційно не визнано постколоніальний статус України. У науковому дослідженні автор говорить про шляхи консолідації власне українців як основи нації через індивідуальну роз'яснювальну роботу, через ЗМІ, особливо зосередившись на руйнуванні зразків чужих ідентичностей: російської, радянської, підтримуючи при цьому історичну пам'ять національних меншин [62, с. 72–73].

М. Загірняк підґрунтям консолідації української нації в єдиний соціально-політичний організм вбачає «національну ідею з чітко визначеним суспільним ідеалом, формування патріотично налаштованої еліти, здатної в майбутньому реалізувати цей ідеал» [156, с. 100]. М. Шульга визначає ідентичність як нерозривний зв'язок особи зі спільнотою, ототожнення себе з певною соціальною групою, глибоко вкорінену в духовний світ особи систему цінностей, ідеалів, норм відповідної спільноти, що виявляється як стійке ядро [415, с. 93].

О. Іванова вважає [445], що національну ідентичність формує та спільнота, яка має на меті відстояти свою суверенність, у зв'язку з чим починається процес «диференціювання, опису «своєї» групи та відокремлення її від «інших» [62, с. 73]. Якщо індивід ототожнює себе з певною нацією або державою, або етнічною групою і відчуває свою належність до них, кажуть про національну ідентичність» [175, с. 83]. Однак національна та етнічна ідентичність, на думку науковців, не є тотожними поняттями [425], оскільки у членів однієї етнічної спільноти можуть бути різні національні ідентичності (наприклад, етнічний українець з американською національною ідентичністю) [88, с. 52].

О. Картунов до основних маркерів етнічної ідентичності пропонує віднести спільну (міфічну чи реальну) генезу, культуру, мову (хоча не завжди), справжню чи вигадану історію, звичаї і традиції, самосвідомість і спільну назву (етнонім) [190, с. 23–24]. Подібної думки серед українських науковців дотримується і М. Обушний, який обґрунтовує думку про те, що етнічна ідентичність є результатом взаємозв'язку і взаємодії об'єктивних чинників

(спільності походження, історичної ролі, культури і т. ін.) самоідентифікації людини [298, с. 2]. Проте Ю. Римаренко відзначає, що етнічна ідентифікація сприяє національній самовизначеності людини, її суверенізації, яка, у свою чергу, стимулює самовизначення окремої нації [330, с. 70]. Тобто, обумовленість етнічної ідентичності науковці пояснюють об'єктивними чинниками, тоді як національної – об'єктивними і суб'єктивними [62, с. 73–74], розглядаючи останню як «продукт соціалізації і політизації етнічності» [257, с. 79].

Вищесказане цілком збігається з думкою українського історика О. Удада [374] щодо об'єктивності етнічної ідентичності (через расовий, культурний, психологічний чинники), навіть якщо вона складна (у випадку міжетнічних шлюбів), неусвідомлена або усвідомлена через небажання належати до певного етносу (у випадку обмеження прав нацменшин, переслідування за етнічною ознакою тощо). Науковець вважає, що національна ідентичність, на відміну від сталої етнічної, є динамічною категорією, бо може перебувати у стані формування, зміни, адаптації. В її основу покладено історичну пам'ять, самоусвідомлення в процесі історичного розвитку, «історизацію» суспільних процесів. Тобто, на відміну від етнічної особистості, підґрунтя якої становлять незмінні цінності, національна ідентичність, передусім, спирається на раціональний і свідомий вибір – усвідомлення громадянських, політичних, історичних цінностей особою, етнічною групою чи нацією [62, с. 74–75].

Оскільки ідентичність, на думку Л. Півневої, належить до сфери суспільної свідомості, то відповідно реалізується через етнічність, «характеризуючи у такий спосіб суспільство з точки зору культурної спадщини, історичного походження і вказівки на біологічну (расову) приналежність» [316, с. 108]. Як вважає О. Куц [219, с. 20], етнічність пов'язана з приналежністю індивіда до того чи іншого етносу, головними ознаками якого є спільне походження, територія та можливість розмовляти різними мовами [62, с. 75].

О. Корнієнко у своєму дослідженні стверджує, що кожна людина перебуває у специфічних стосунках зі своїм етносом. Крайніми їх полюсами є

«етнічний нарцисизм» та «етнічний нігілізм» (космополітизм), а посередині шкали – «етномаргінальний тип» [207, с. 125]. На думку О. Корнієнка [207], межа між етносом і нацією полягає у тому, що є речі, які не залежать від людини, а є те, що потребує від неї свідомого вибору і особистих зусиль. Нація звільняє індивіда від «природної» прив'язки до етносу, при цьому не заперечуючи його. Через те науковець і робить спроби щодо розрізнення понять «етнічна ідентичність» і «національна ідентичність». Перше – сприйняття себе як члена певної етнічної спільноти з емоційними, ціннісними значеннями і відокремлення від інших етнічних груп. Друге – усвідомлення своєї приналежності певній державі; багатовимірне поняття, яке не можна звести до єдиного елемента і прищепити людині за допомогою штучних засобів. На думку науковця [207, с. 129–130], етнічну та національну ідентичність потрібно розрізняти тоді, коли мова іде про особисту ідентичність, а не колективну. Одна справа, бути етнічним українцем в Україні із національною приналежністю до української нації, і зовсім інше – етнічним українцем у США, але з приналежністю до американської нації [62, с. 76].

Найбільш повно, на нашу думку, питання національної ідентичності як феномену в українській науці представлено і розкрито у дослідженнях Л. Нагорної. Дослідниця визначає [286] національну ідентичність як інтегративну категорію, де поєднано етнонаціональне та загальногромадянське. Якщо ж етнічну ідентичність розглядати як самостійну категорію, то для національної ідентичності залишаться дві ніші: та, яку ми вкладаємо у поняття «національна свідомість» чи «національна самосвідомість» (тобто демонстрація прихильності до певних національних цінностей, при цьому ідентифікація з певним етносом – необов'язкова), і та, що виникає на основі усвідомлення особою чи групою осіб спільності своєї долі через реалізацію ідентифікації членів спільноти як співгромадян. На її думку [285], національна ідентичність є комплексом етнонаціональних чинників, що становлять основу класифікації особи чи групи за принципом відчуття історичної індивідуальності,

самобутності спільноти, прихильності до її національних цінностей і водночас належності до політичної нації [62, с. 76–77].

Оскільки національна ідентичність містить у собі значну частину несвідомого, тому її вважають підґрунтям, основним компонентом у структурі національної самосвідомості, яка функціонує, на думку науковців [102; 437], на трьох рівнях – індивідуальному, груповому та суспільному. Праці Т. Бевз [10–12], Я. Калакури [269], М. Степики [363], В. Піскун [317; 318], О. Рафальського [269], М. Юрія [269; 419; 420] зосереджуються на теоретико-емпіричному дослідженні поняття «національна ідея», ментальному вимірі української цивілізації, проблемах осмислення феномену етносу й нації, чинників і механізмів етно- та націєгенезу, політиці держави у сфері ідентичностей і функціонуванні механізмів консолідації нації, алгоритмі їх вивчення та проєкції на середовище української еміграції, ролі мовного компонента у націєтворенні.

Однак видані результати праць, опубліковані результати емпіричних досліджень так і не вичерпали вирішення проблеми формування української національної ідентичності. Одним із ціннісних парадоксів сучасності [4, с. 63] вважають той факт, що, з одного боку, задля розв'язання сучасних глобальних проблем люди повинні ставити світові інтереси і цінності вище від національних, а з іншого – не можна сформувані єдність людства, якщо вони не відчують себе захищеними за «стінами» своєї нації та культури [193]. Однак багато досліджень свідчить про те, що сучасний стан процесу ідентифікації можна окреслити як кризовий, і не тільки у діаспорних, а й у власне українських громадах. Більше того, дослідники вважають, що саме глобалізація спричинила кризу сучасної цивілізації: нівелювання національної держави як структурної одиниці, об'єднання певного соціуму через заперечення територіальних меж держави, відкриття кордонів між країнами [62, с. 78–79; 354, с. 30].

Як свідчать дослідження [147; 176; 469], процес формування та набуття етнічної і національної ідентичності українською діаспорою в умовах іно- та поліетнічного середовища набагато складніший, ніж у сучасній Україні.

Передусім, «діаспора може існувати тільки в інституційних формах громадянського суспільства, інакше вона розчиниться і припинить своє існування» [90, с. 50]. Статус національної меншини, етнічна толерантність у внутрішній політиці багатьох держав, відірваність територіально однієї громади від іншої, брак регулярного живого діалогу та підтримки від історичної батьківщини роблять процес формування і закріплення специфічних рис української культури і духовності дуже непростим [62, с. 82].

Відповідно до методології конструктивізму, «найважливішими соціокультурними механізмами конструювання національної ідентичності є створення [...] спільного мовного, культурно-символічного простору, уніфікація системи освіти; конструювання власного історичного нарративу, єдиного інформаційно-комунікативного поля тощо» [375, с. 156]. Це дає підстави стверджувати, що саме ці чинники (у межах своєї етнічної групи) активно використовуються українською діаспорою США для конструювання та збереження національної ідентичності та протидії асиміляції [62, с. 82]. Більшість українців у США, хоча й опираючись асиміляції, успішно інтегрувалась в американське суспільство, головною ознакою якого є культурний плюралізм. На думку М. Куропася, українська діаспора у США, як і інші етнічні групи, з яких складається американське населення, є результатом взаємопроникнення двох державно-національних традицій – української та американської, – при одночасній лояльності обом [62, с. 19–20; 451]. Однак з кожним новим поколінням, які вже народжені поза Україною, взагалі формуються цілком нові особливості психічної самооцінки, змінюється мовна свідомість, з'являється прагнення шукати компроміс. Поступово важливіше значення для української діаспори у США набувають культурологічні, світоглядні, генеалогічні цінності, тобто емоційна асоціація [3; 62, с. 83]. Такий член української діаспори ще розуміє й усвідомлює свою етнічну інакшість, але його екзистенційне почуття безперервності пов'язується вже з новою країною проживання.

1.2. Джерельна база дослідження

Джерельна база дослідження визначена з урахуванням обраної теми нашого дослідження. Умовно джерельну базу можна поділити на такі групи: 1) офіційні державні документи, протоколи засідань і звіти громадських, релігійних об'єднань діаспори США; 2) матеріали з архівних фондів; 3) українськомовні періодичні видання української діаспори США; 4) веб-сайти періодичних видань; 5) інтерв'ю; 6) джерела особового походження та фотодокументи; 7) енциклопедичні та довідково-бібліографічні видання; 8) статистичні матеріали.

Першою групою джерел для нашого дослідження стали офіційні державні документи: «Акт проголошення незалежності України» [172], «Декларація про державний суверенітет» [105], «Конституція України» [206], – повні тексти чи уривки з яких публікують в українськомовних періодичних виданнях української діаспори США відповідно до відзначення певних дат. У «Декларації про державний суверенітет» та у Законі України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики України» окремим напрямом зовнішньої політики України виділено підтримку контактів із українською діаспорою, а самі закордонні українці визначені як об'єкт української державної етнополітики [111, с. 41; 158]. У Конституції України (розділ 1, ст. 12) проголошується про опіку державою Україна українців у діаспорі в плані задоволення їх національно-культурних потреб [206]. Крім того, реалізація завдань розвитку співпраці України із українською діаспорою знайшли своє відображення у Державній програмі «Українська діаспора на період до 2000 року» [106], «Національній програмі «Закордонне українство» на період до 2005 р.» [291] і «Національній програмі «Закордонне українство» на період до 2010 р.» [292], «Державній програмі співпраці із закордонними українцями на період до 2010 р.» [107] і «Державній програмі співпраці із закордонними українцями на період до 2015 р.» [108], а також звітах щодо виконання вищезгаданих програм [157], матеріалах Національної комісії з питань

закордонних українців при Кабінеті Міністрів України [159; 160; 184]. Сюди ж відносимо і матеріали парламентських слухань [62, с. 49; 321; 386].

З метою подолання викликів сьогодення, консолідації громадських організацій українців за кордоном, поширення інформації про Україну, її культуру, мову, історію, сучасне суспільне, творче та інтелектуальне обличчя урядом України було схвалено «Концепцію Державної програми співпраці із закордонними українцями на 2017–2020 роки» (№ 428-р – редакція від 21.06.2017 р.) [327]. Документ аналізує та обґрунтовує необхідність такої Програми, вказуючи на суперечливі тенденції у середовищі української діаспори. З одного боку, асиміляція стала причиною відходу багатьох представників молодшого покоління від діяльності громадських організацій, що викликало тенденцію зменшення їх кількості, з іншого – у сучасних волонтерських організаціях чимало представників другого і третього покоління закордонних українців, а також економічної еміграції четвертої хвилі [62, с. 15].

Велике значення для реконструкції історії функціонування громадських, релігійних об'єднань у контексті збереження національної ідентичності українською діаспорою США, що потім знаходило своє відображення у публіцистичних матеріалах українськомовної періодики діаспори США, мають протоколи засідань і звіти таких організацій. Наприклад, головні напрями співпраці української діаспори з офіційними установами США, що відповідають інтересам як самої української громади США, так і України, висновуємо зі звітів діяльності СКУ, Українського конгресового комітету Америки (далі – УККА), Української національної інформаційної служби (далі – УНІС) та інших, котрі належать до СКУ і активно діють щодо захисту різних аспектів побутування українців у США, їх національного самоусвідомлення, а також формування позитивного іміджу українства серед світової спільноти [78; 85; 104; 110; 169; 170; 171; 331; 332; 333; 334; 335; 336]. Діяльність представників української діаспори в ООН сприяє поширенню інформації про українців та Україну серед міжнародних організацій, органів влади США (особливо актуально це було в часи існування СРСР та з початком російської

агресії в новітній час). Про велику роботу в цьому напрямі засвідчують матеріали звітів Ради Організації об'єднаних націй при СКУ [251; 252; 253], а також Фондації «Україна – США» щодо підтримки демократичного розвитку незалежної України [276; 397]. Звіти рад і комісій СКУ містять інформацію щодо реалізації багатьох проектів у сфері освіти, науки, ЗМІ, економіки, політики, культури, захисту громадянських та гендерних прав у середовищі української діаспори, що мають на меті збереження нею національної ідентичності, усвідомлення своєї етнічної окремішності при одночасній інтеграції в країну проживання [8; 62, с. 49–50; 78; 169; 170; 171; 192; 202; 205; 212; 345; 346; 380].

Другу групу джерельної бази дослідження складають документальні матеріали, частина яких оприлюднена у збірниках та дослідженнях, а інша міститься у фондах центральних державних історичних архівів України у Києві, Львові та інших установ і міст.

Важливу цінність щодо ролі української діаспори у висвітленні теми Голодомору в Україні становлять фонди Держархіву Харківської області (ф. Р-3683) [364], а також Центрального державного архіву вищих органів влади та управління України (далі – ЦДАВО України), зокрема у фонді Документи Надзвичайної Конгресової комісії США з дослідження голодомору в Україні (1932–1933 рр.) (колекція) (ф. 5261) представлено Документи (ксерокопії) Надзвичайної Конгресової комісії США щодо дослідження Голодомору в Україні, зібрані Міністерством закордонних справ США з державних архівів США (меморандуми, декларації, інформації, статті, листування, телеграми. тощо) [128]. Фонд Президента України (ф. 5233), зокрема оп. 1. «Адміністрація Президента України (Л. М. Кравчука) 1991–1993», містить цінні матеріали Канцелярії Президента України, Відділу нагород, що дають інформацію про встановлення взаємодії української діаспори США та незалежної України, підготовку візиту українського Президента до США, друк української гривні у Канаді, залучення іноземних інвестицій в економіку

України, листування з представниками української діаспори [62, с. 50; 129; 137; 242].

Динаміка розвитку взаємовідносин між українською діаспорою США та незалежною Україною, що знаходила своє втілення на шпальтах українськомовної періодики США, простежується і в матеріалах оп. 2 «Адміністрація Президента України (Л. Д. Кучми) 1994–1997» цього ж фонду. Досліджені матеріали цього опису (розпорядження та доручення Президента України, звіти про їх виконання, листування Президента з посольствами і представництвами України за кордоном, матеріали діяльності Секретаріату Ради національної безпеки та оборони (далі – РНБО), листування із зарубіжними кореспондентами, документи про зв'язки з представниками української діаспори) свідчать про те, що США, завдяки діяльності української діаспори, стали одним із найбільших інвесторів української держави [130; 236; 248]. Матеріали фонду 4629 ЦДАВО України містять довідки, інформації про зустрічі з українськими емігрантами «Товариства культурних зв'язків з українцями за кордоном» (товариство «Україна»), його листування, протоколи засідань, звіти, документи Всесвітнього форуму українців [62, с. 51; 138].

У результаті опрацювання фонду Ради у справах релігій при Міністерстві у справах міграцій і національностей України (ф. 4648) [118–127; 179] та фонду Державного комітету України у справах релігій (ф. 5252) [231–235; 237–238] у ЦДАВО України отримано можливість реконструкції діяльності різних релігійних організацій в досліджуваний період, проведення аналогій з їх активністю на теренах США. У свою чергу матеріали фонду Міністерства освіти України (ф. 166) [132–136] розкривають організацію співробітництва між Україною та її діаспорою в галузі науки, освіти і культури, а матеріали фонду Кабінету Міністрів України (ф. Р-2) [239–241; 243–247] стали корисними у висвітленні торгово-економічних зв'язків і налагодження нових форм співробітництва із США.

Певними штрихами для розуміння порушеної теми дослідження є інформація про засідання Політбюро, Оргбюро та Секретаріату Центрального

комітету Комуністичної партії України 1986–1991 рр., документи щодо ідеологічної, культурно–освітньої, пропагандистської, закордонної діяльності із фонду 1 Центрального державного архіву громадських об'єднань України (далі – ЦДАГО України). До цього ж фонду відносимо матеріали про роботу делегації товариства «Україна» в США (1987 р.; 1988 р.), звіти його голови С. Лазебника [62, с. 51; 161 – 163].

Фонд 273 ЦДАГО України (колекція документів п. О. Ромаса) дає можливість для ознайомлення з діяльністю громадських об'єднань української діаспори США. У контексті нашого дослідження важливою є інформація з приводу відстоювання українських інтересів у США та світі, а також вагома роль української діаспори у відновленні державності України [62, с. 51; 203].

Архівні документи БФ. 2 «Книги та періодичні видання» (361 книга, 907 примірників періодичних видань), БФ. 3 «Книги та періодичні видання» (4149 книг, 1875 журналів, 841 підшивка газет), які зберігаються у ЦДАЗУ, відіграють важливу роль у відтворенні функціонування українськомовної періодики діаспори США у збереженні національної ідентичності.

Роль національної церкви та основних релігійних діячів у контексті нашого дослідження розкривають документи фонду 23 «Документи Українського Православного Братства ім. Митрополита В. Липківського на еміграції». Серед матеріалів є також світлини, листування і мемуари відомих релігійних і політичних діячів української діаспори [131; 139; 328]. Вивчено склад фондів ЦДАЗУ – фонду 25 «Об'єднання Демократичної Української Молоді (ОДУМ). Філія в Чикаго (США)» [325; 329], де представлено програми, рекламні проспекти, запрошення, що відображають культурно-освітні заходи філії ОДУМ у Чикаго, з яких робимо висновок про гуманітарне спрямування діяльності української молоді у діаспорі в напрямі збереження національної ідентичності; фонду 39 «Організація державного відродження України (ОДВУ)» [303]. В останньому зберігаються документи про діяльність цієї організації у США, зокрема культурницьких акцій, фінансова та господарська співпраця з іншими організаціями чи особами, її видавнича діяльність. Важлива

інформація фонду 36 ЦДАЗУ [349] дає відомості щодо основної та фінансової діяльності організаційної надбудови української діаспори – СКВУ, – її видавничу активність, діяльність М. Плав'юка, а також діяльність об'єднань, що входять чи співпрацюють зі СКВУ, документи про відомих громадських діячів-борців за права людини, колишніх в'язнів [62, с. 51–52].

Документально насичену інформацію у контексті нашого дослідження [62, с. 52] містять архівні фонди Львівської національної наукової бібліотеки України ім. В. Стефаника та її Науково-дослідного інституту пресознавства (раніше – НДЦП) [5; 289]. Суттєво доповнюють джерельну базу документи та матеріали архіву Інституту досліджень української діаспори при Національному університеті «Острозька академія» (колекція книг Українського історичного товариства – дарчі примірники Л. Винара) [16; 178], книжкові колекції й особисті архіви громадських діячів та організацій української діаспори, що ними володіє Національний університет «Києво-Могилянська академія» (далі – НаУКМА) (колекції Омеляна та Тетяни Антоновичів, М. Богачевської-Хом'як, Ярослава та Ольги Дужих, З. Квіта) [288], матеріали архіву бібліотеки ім. О. Ольжича [15]. Насиченими інформативно є також документи Міжнародного інституту освіти, культури та зв'язків з діаспорою Національного університету «Львівська політехніка» [277]. Інформацію щодо виконання національної програми «Закордонне українство» та про роботу з українською діаспорою містить Держархів Одеської області [180–183]. У Держархіві Львівської області є документи щодо навчальної діяльності української діаспори США для молодих лідерів РУХу [362].

Третю групу джерел становить українськомовна періодика української діаспори США. Серед газет і журналів, які складають основу праці, можемо назвати наступні:

– «Америка» (Філадельфія) – тижневик, офіційний орган Об'єднаних українських католиків Америки «Провидіння». Має підзаголовок – «Український католицький щоденник». Це перша щоденна українська газета в США, яка виходила з 1912 р. щотижнево. Назва «Америка» акцентує увагу

читачів на тому, що серед значної кількості матеріалів переважає українська тематика та інформація про події в США. Хоча газета має чотири шпальти, вона великоформатна, що дозволяє ввести ще й англomовний випуск. Деякі матеріали передруковуються з українськомовного випуску, проте є й унікальні тексти, замітки. Окрім власних матеріалів, значну кількість публікацій «Америки» складають матеріали, передруковані з інших засобів масової інформації. Також у газеті можуть траплятися окремі сторінки-вісники того чи іншого українського об'єднання («Вісті інженерів», «Вісті СУК Провидіння», «Сторінка ТУСМ»). Тобто це періодичне видання, тісно співпрацюючи та взаємодіючи з різними українськими організаціями, виконує важливу функцію – підтримувати зв'язок та об'єднувати українців у США [51; 62, с. 53].

– «Вісті Комбатанта» (Торонто – Нью-Йорк) – журнал, що виходив від 1961-го до 2014 року у Канаді. Його засновником було «Об'єднання колишніх вояків українців в Америці» та «Братство колишніх вояків Першої української дивізії УНА» при співучасті «Братства Українських Січових Стрільців», «Об'єднання колишніх вояків УПА», «Братства «Броди-Лев»», української Стрелецької громади в Канаді. Видання виконувало важливу інформативну роль в усій українській діаспорі, а згодом – і в Україні, друкуючи статті, репортажі, розвідки про діяльність українських ветеранських організацій, публікації на історичні теми, коментарі до сучасних подій тощо. Головним завданням журналу було згуртування військових ветеранів, збереження та популяризація їх досвіду для створення в майбутньому професійного війська у відновленій самостійній українській державі.

З 2015 р. журнал виходить у видавництві «Нова зоря» (Івано-Франківськ) під назвою «Гарт нації» [62, с. 53].

– «Громадський голос» (Нью-Йорк) – газета, що почала виходити у Нью-Йорку з 1941 р. і зосереджується в основному на поданні матеріалу інформаційного і новинного характеру, особливо що стосується міжнародних новин, які, зазвичай, розміщуються на першій шпальті.

– «Міст» (Торонто – Порт Рідінг) – український тижневик, де є як «новини України, так і світу, а також багато подій, які відбуваються в діаспорі» [62, с. 54]. У цьому періодичному виданні друкують рекламу українського бізнесу у США. Ідея створення тижневика (1997 р.) для нашої діаспори в Північній Америці виникла у подружжя Анни та Ростислава Кісілів з Торонто. Недавні емігранти з України, успішні підприємці й щедрі меценати, добре розуміли ціну оперативних новин, особливо з батьківщини. Тож часопис швидко здобув популярність. Сьогодні «Міст» має наклад понад 20 тис. примірників. Різноманітність та «широта охоплення матеріалу заслуговують на увагу: газета «Міст», на нашу думку, є більш орієнтованою на задоволення майже усіх запитів читачів, більш доступною щодо тематичного добору інформації» [62, с. 54].

– «Молода Україна» (Нью-Йорк) (1950) – орган Об'єднання демократичної української молоді, який інформує про важливі події всередині громади, а також аналізує тенденції, напрями демократичних рухів у діаспорі. Журнал виступає організатором культурних, спортивних, рекламних акцій української громади, розповідаючи, наприклад, про традиційні кобзарські курси гри на бандурі під час літнього таборування молоді, курси українознавства для наймолодших українців, діяльність мистецьких груп на «Великих вечорницях». Постійно на сторінках журналу з'являються звіти про функціонування молодіжних таборів [62, с. 54].

– «Народна воля» (Скрентон) – газета, заснована Українською забезпеченнево-допомоговою організацією в США (зараз Український братський союз (УБС)) у 1911 р. У резолюціях XIII Конвенції цієї організації читаємо, що «...Народна Воля має дбати про добре ім'я і славу Союзу, обстоювати права і справедливість для робітників, боронити демократію і поборювати її ворогів і ворогів США і Канади, а разом з тим підтримувати визвольні змагання Українського Народу за свою самостійну, соборну, незалежну і демократичну державу на всіх його землях» [146]. Головним у «Народної Волі» була незмінна ідея служби українській національній і

робітничій справі, допомога визвольній боротьбі української нації, виховання членства в дусі переконання, що Україна, завдяки нашій спільній праці та боротьбі, мусить стати знову суверенною і незалежною демократичною державою. Щоб заохотити англомовних членів Союзу читати «Народну волю», у 1933 р. в газету введено постійну англомовну сторінку. Редактори завжди наголошували на тому факті, що тижневик «Народна Воля» друкувався за «харківським» правописом і не перейшов на «київський» правопис навіть з приїздом у США четверної хвилі українських емігрантів. Від 1991 р. «Народна Воля» своїми публікаціями намагалася сприяти зміцненню української незалежності, захисту української мови та розвитку української культури, засуджуючи байдужість українських політиків до національного. Наприкінці ХХ – початку ХХІ ст. видавництво української преси у США стало фінансово невігідним, оскільки зменшилося покоління третьої хвилі еміграції, яке було основним читачем. Через це видавець тижневика «Народна Воля» Братський Союз вирішив наприкінці 2006 р. його закрити [62, с. 54–55].

– «Наше життя» (Нью-Йорк) (1944) – друкований орган Союзу українок Америки (далі – СУА). Відсвяткувавши у 2013 р. 70-річчя свого журналу, союзнянки зазначають, що зміст їх часопису мало що змінився за цей час. Сторінка жіночих портретів в українській історії та сучасності, Українського музею (далі – УМ) у Нью-Йорку (яким опікується СУА), повідомлення Головної управи СУА, резолюції конвенцій, актуальний матеріал щодо жіночого руху в США, зокрема новини Світової федерації українських жіночих організацій (далі – СФУЖО), діяльність округ і відділів, як і сторінка для дітей, добродійництва та сторінка харчування залишилися незмінними. Однак із здобуттям Україною незалежності та організацією там Союзу українок, з'явилося чимало матеріалів із самої України, про співпрацю СУА із українськими жіночими організаціями, новин літератури та мистецтва. У своєму інтерв'ю [216] доповідачки відзначили важливість сьогодні англомовної частини журналу, оскільки це дає можливість неукраїнкам або тим, хто не дуже добре знає українську мову володіти матеріалом щодо українських традицій,

звичаїв, українського життя та історії. Сьогодні «Наше життя» є єдиним жіночим українськомовним журналом на теренах США [62, с. 55–56].

– «Національна трибуна» (Нью-Йорк) (1982) – тижневик, читачами якого є українці по всій території США. Газета публікує матеріали, де міститься інформація з приводу політичного та суспільного життя в Україні, побутування української діаспори в США, знайомить із діяльністю українських діаспорних громадських організацій та об'єднань. У цьому періодичному виданні також багато уваги приділено історії України, зокрема темі визвольних рухів.

– «NOVAгазета» (Нью-Йорк) – український тижневик, у якому публікують останні новини про важливі політичні, економічні та культурні події в США, Україні та у всьому світі, про цікаві місця та людей. Статті публікуються журналістами, оглядачами з Нью-Йорку, Лос-Анджелесу, Чикаго, Києва. Ця газета безкоштовна, але можна передплатити платну річну чи місячну версію. Тижневик також вбачає своїм завданням допомогти новим українським емігрантам інтегруватися в американське суспільство, зрозуміти особливості функціонування американського бізнесу, медицини, фінансів, освіти, правосуддя та правової системи. На нашу думку, «недовга історія цього періодичного видання (засноване в 2008 р.) вплинула не тільки на загальний вигляд даної газети, а й на її зміст, презентуючи новинні матеріали у сучасному форматі, з новітнім підходом подання інформації» [62, с. 56].

– «Післанець правди» – журнал євангелістів-баптистів, що видавався з перервами від 1927 р., а з 1949 р. виходить постійно у США (Честер; Еванстон). Спочатку був органом Українського місійно-біблійного товариства у США, потім Об'єднання Українських євангельсько-баптистських церков у США, а з 1986 р., перемістившись у Вінніпег (Канада), офіційно презентує Всеукраїнське євангельсько-баптистське братство. З 1994 р. – видається у м. Луцьк (Україна), де виходить один раз на квартал.

– «Рідна школа» (Нью-Йорк) – заснований у 1966 р. науковий журнал Шкільної ради при УККА. Видання містить новини Шкільної ради, статті на наукові та педагогічні теми, питання українознавства, рецензії. У часописі

немає виділений рубрик (виняток – «3 листів з України»), однак опублікований матеріал можна поділити на такі тематичні напрямки: освіта, літературознавство, українознавство, культура, українська мова, історія України, рецензії, Актуальна інформація [302, с. 8]. Від кінця 1990-х рр. ХХ ст. почали з'являтися нові рубрики.

– «Розбудова держави» (Клівленд) – журнал, що був заснований у 1949 р. у Мюнхені як друкований орган української молодіжної організації Об'єднання української студіюючої молоді «Зарево». Пізніше виходив у Канаді, а в 1954–1957 рр. – у США. Його основними дописувачами була молодь на Заході, що пізніше зреалізувала себе як наукові, громадсько-політичні лідери. Тривалий час «Розбудова держави» був платформою для дискусії на актуальні проблеми ідеології українського націоналізму, стратегії відновлення державної незалежності України та творення новітньої української держави. З 1994 р. журнал видається в Україні. Своїм завданням «Розбудова держави» вбачає подання інформації про актуальні питання українського державотворення, опрацювання концептуальних засад стратегії політичного, економічного, духовно-культурного, освітнього та суспільного розвитку України, висвітлення важливих сторінок історії національно-визвольного руху українського народу [311].

– «Самостійна Україна» (Чикаго) – суспільно-політичний та історичний щомісячний журнал націоналістичного спрямування, друкований орган Центральної Управи Організації Державного Відродження України (ОДВУ) (1942 р.) та Ідеологічно Споріднених Націоналістичних Організацій (ІСНО) (з 1973 р.). З 1948 р. видання «Самостійної України» було відновлено у Чикаго як «орган державницької думки» з підзаголовком «Місячник культури, політики та суспільного життя». Із 1974 р. виходив раз на два місяці, із 1981 р. – щоквартально. У 1988 р. став пресовим органом ОУН(М), а з 1995 р. редакція перебуває в Києві. Публікації журналу мають світоглядний, історичний, культурологічний характер [62, с. 56–57].

– «Свобода» (Нью-Йорк) – найстарша у світі українськомовна газета, що видається безперервно, заснована 1893 р. Від 1921 р. до 1998 р. виходила щоденно, що робило цю газету унікальною поза межами України. Редакція традиційно дотримується принципів «харківського» правопису. У 2013 р. «Свободі» виповнилося 120 років. «Це той рідкісний випадок, коли редакція цього періодичного видання утворила осередок, на основі якого через півроку прогресивні члени української громади сформувавши одну з найбільших позаконфесійних і позапартійних організацій нашої діаспори» [62, с. 57]. Завдяки їх злагодженій діяльності (Український народний союз (далі – УНС) представляв інтереси своїх багатисячних членів, а «Свобода» забезпечувала щоденний творчий зв'язок між ним і громадою), вдалося створити і розширити етнічний простір української присутності за океаном.

Роль «Свободи» у збереженні національної ідентичності українців поза межами батьківщини важко переоцінити. На її шпальтах були ініційовані, пропаговані та практично здійснені загально громадські проекти, оскільки всі важливі питання порушувалися і розв'язувалися через цю газету (створення самого УНС, будівництво перших українських церков, шкіл, організація всеамериканського збору коштів для Галичини, що була знищена під час Першої світової війни, висвітлення причин і обставин Голодомору, оприлюднення жахливих фактів радянського режиму, акції на допомогу українцям, які перебували у таборах для тимчасово переміщених осіб у повоєнній Європі, а також дисидентам і церкві, відкриття пам'ятника Т. Шевченку у Вашингтоні, допомога УМ, заснування кафедри українознавства в Гарвардському університеті, були розповіді про життя інших громад в США, оголошення про приїзд цікавих особистостей, події перебудови, розпад СРСР, проголошення та відновлення суверенітету України тощо). З часом з'явився літературний додаток, окремі сторінки, призначені для поодиноких організацій, що не мають свого друкованого органу, десятки матеріалів щодня про імпрези, конференції, святкування – все, що відбувається і чим живуть українці у США. Метою публікацій було не просто інформування, а організація громади на

грунті загальнонаціональних цілей, спрямовування її на вирішення завдань громадського та особистого розвитку. Однак вважаємо, що все ж таки найважливішим досягненням «Свободи» стало щоденне спілкування із українством за кордоном, вплив на його світогляд і світорозуміння поза межами рідної країни [51; 62, с. 57–58].

– «Українське життя» (Чикаго) – перша українська газета громадського спрямування у Чикаго, заснована Учительською громадою у 1955 р., а пізніше – на кооперативній основі тижневик. На сторінках періодичного видання публікувалося багато матеріалів з життя Чикаго, вміщувалася інформація про українську діаспору в США, чимало відомостей про діяльність «Просвіти», Пласту, «Самопоміч», Союзу українок Америки. Хоча «Українське життя» позиціонувало себе як незалежний пресовий орган, проте у середині шістдесятих років ХХ ст. стало опозиційним до більшості громадських і політичних об'єднань української діаспори США.

– «Українське слово» (Чикаго) – український тижневик, що видається у Чикаго з 2002 р. та вважається важливим гравцем на українському етнічному медіа-ринку США. «Українське слово» засноване як безкоштовне видання для обслуговування української громади у США. Газета нагороджена орденом Святого Рівноапостольного князя Володимира Великого. «Дуже часто новини з газети «Українське слово» повторюються у тижневику «Час і Події», можливо, в інших рубриках, які притаманні саме цьому виданню. Припускаємо, що це пояснюється певною спільністю авторів цих двох друкованих органів» [62, с. 58–59].

– «Час і Події» (Чикаго) – тижневик, заснований 1996 р. заслуженим працівником культури України, журналістом із піввіковим стажем Анатолієм Гороховським. Газета намагається донести до свого читача інформацію про важливі політичні, економічні та культурні події в усьому світі, аналізувати події в Україні, висвітлювати події в українській громаді Чикаго, досліджувати історію української діаспори в США на основі архівних матеріалів. У тижневику можна відзначити різноманітність і цікавість статей, зосередженість

на історії та сучасності життя української діаспори в Чикаго та інших містах і штатах США, а також в самій Україні. Про популярність цього видання свідчить низка публікацій, присвячених його 200-му номеру, а також відзначення у 2011 р. 15-річчя тижневика. За цей час читацька аудиторія включає читачів різного віку з різними зацікавленнями та сферами зайнятості [51; 62, с. 59].

– «Закордонна Газета» (Нью-Йорк) – це українська газета, яка виходить двічі на місяць з квітня 1996 р. (кожну першу і третю п'ятницю). З того часу вона зарекомендувала себе як провідне українсько-американське періодичне видання з постійно зростаючою популярністю, що поширюється в основному північно-східними штатами: Нью-Йорк, Нью-Джерсі, Массачусетс, Коннектикут і Пенсільванія та інші, де є усталена українсько-американська спільнота. Читачами «Закордонної Газети» є українці, які приїхали у США після розпаду СРСР, але вона є досить популярна і серед представників третьої хвилі еміграції. Видання є одним з основних джерел інформації про українську політику, міжнародних новин та новин діаспори [62, с. 59].

При виборі видань, які стали об'єктом дослідження, враховувалися їхня частота і періодичність виходу, а також різна тематична спрямованість: орієнтація на аудиторію, що різниться за віковою, професійною та гендерною градацією. До того ж структура цих видань і система рубрик дають можливість охопити і вивчити широкий спектр питань, пов'язаних зі збереженням національної ідентичності, національно-культурним життям українців у США. Саме з цих міркувань ці періодичні видання є репрезентативними для вивчення дискурсу національного самоусвідомлення у середовищі української діаспори США. Контент-аналіз українськомовної періодики української діаспори США дозволив визначити ключові проблеми, а саме: культурно-освітнє та наукове життя – 37,6 %; релігійна тематика – 10,4 %; основні напрямки діяльності організацій та установ – 14,7 %; популяризація українських традицій – 10,9 %; проблеми української мови – 4,5 %; збереження національної історичної пам'яті – 8,2 %; підтримка демократизації українського суспільства,

дипломатичні відносини – 10,6 %; соціально-економічна співпраця з Україною та гуманітарна допомога – 3,1 %. Загалом, серед усього масиву публікацій проблеми української незалежної держави займають 14,7 %, відповідно життя діаспори – 85,3 %. Щодо жанрової палітри українськомовних публікацій найбільш популярними визначено статті (65,3 %), репортажі (26,7 %), звернення (4,4 %) та інтерв'ю (3,6 %).

Автором було опрацьовано газетні та журнальні фонди Національної бібліотеки України ім. В. Вернадського (фонд зарубіжної україніки), бібліотеки Інституту досліджень діаспори, Центрального державного архіву зарубіжної україніки (БФ.3. «Книги та періодичні видання»), Державного архіву Тернопільської області (бібліотека, інв. № 1803, 1839, 1841, 1843), де зберігаються значні колекції українськомовних періодичних видань діаспори США. Опубліковані матеріали охоплюють основні проблеми і тенденції політичного, соціально-економічного, культурного, освітнього, релігійного життя української громади у США. Оперативна та докладна інформація [109; 290; 404] про події в середовищі української громади у США, на історичній батьківщині в досліджуваний період, акцентуація уваги на основних маркерах національного самоусвідомлення роблять українськомовну періодику одним із найважливіших історичних джерел щодо вивчення її впливу на збереження українською діаспорою США своєї національної ідентичності [62, с. 60].

Четвертим важливим сегментом документальної бази дослідження, перевагою якого є те, що можна завжди бути в курсі подій як української діаспори у США, так і України, перебуваючи будь-де та маючи доступ до мережі Інтернет, є веб-сайти українськомовних періодичних видань [19; 62, с. 61].

Нами проаналізовано і використано веб-сайти дев'яти періодичних видань («Вісті Комбатанта» «Міст», «Наше життя», «Національна трибуна», «NOVAгазета», «Свобода», «Українське слово», «Час і Події», «Закордонна Газета»), оскільки вони мають своє представництво в Інтернет [304–311; 347–348]. Серед електронних версій зустрічаються такі, які можна читати тільки з

монітора, або такі, що використовують наповну можливості Інтернет у переданні і поширенні інформації. Зазвичай, сьогодні сайти кольорові, мають мультимедійні елементи (за винятком «Свободи», «Національної трибуни», «Нашого життя»), що сприяє легшому сприйняттю публіцистичного матеріалу [62, с. 61].

В основному на електронному ресурсі відвідувачеві надається необмежений доступ до матеріалів видання. Знову ж таки на сайті газети «Свобода» постійно присутня функція у правому нижньому куті – «Лічильник безкоштовних переглядів» (5 шт.), що обмежує перегляд п'ятьма матеріалами, можливо, з метою залучення передплатників друкованого видання. Веб-сайт «Закордонна газета» дає доступ до публікацій лише від 2015 р., а «Національної трибуни» – від 2012 р. Усі сайти використовують українську мову, на 1 («Час і Події») є англomовний варіант, на 3 («Українське слово», «NOVA газета», «Закордонна газета») – окремі рубрики англійською з українськомовним наповненням або навпаки (зазвичай, це історія видання, контакти, реклама) [19; 62, с. 61–62].

Веб-сайти представлених періодичних видань намагаються давати оперативні свіжі новини, лише на е-ресурсі «Час і Події» відзначено триденне відставання, в «Національної трибуни» «останні новини» актуальні були щонайменше місяць тому, журнал «Вісті Комбатанта» новини на головній сторінці подає за квартал, вибірково, а журнал «Наше життя» не представляє номери за поточний рік. Середня кількість рубрик – 15. Найбільш поширеними є наступні рубрики: «Реклама» (5), «Контакти» (5), «Діаспора» (5), «Культура» (5), «Останні новини» (5), «Історія» (4), «Архів» (4). З розглянутих нами веб-сайтів не у всіх є наявні вертикальні рубрики або їх надто важко розрізнити, виокремити, наприклад, газета «Українське слово», електронний ресурс видання «Закордонна газета» узагалі немає структурованості і рубрикації відповідно до друкованого варіанту, у «Національної трибуни» немає горизонтальних рубрик (оскільки немає власного е-ресурсу). «Вісті Комбатанта» на своєму веб-сайті подають рубрики, однак вони зовсім не

відповідають структурі друкованого варіанту. Журнал «Наше життя» СУА на своїй сторінці не подає жодних рубрик (ні вертикальних, ні горизонтальних) [19; 62, с. 62].

Аналізуючи веб-сайти періодичних видань, наприклад, «Свободи», «NOVA газета», «Закордонна Газета», «Українське слово», «Наше життя» робимо висновок, що газети не є присутні у жодній із соціальних мереж. Звичайно, це не означає, що вони не використовують сучасні методи отримання нової аудиторії. Зокрема, щотижневик «Свобода» присутній в інформаційному просторі своїм веб-сайтом, який є зручним у навігації і використанні, однак у соціальних мережах не буде активована вищеназвана функція щодо обмеження кількості переглядів, а сьогодні для друкованих органів дуже важливо зберегти себе, що неможливо без передплатників. З іншого боку, вважаємо, що відсутність у хоча б одній соціальній мережі знижує кількість читачів і передплатників серед молоді, які часто отримують інформацію саме там, використовуючи мобільні гаджети, через які відвідувати безпосередньо сам веб-сайт газет досить незручно, бо у ньому не передбачено мобільного додатка. У цьому плані електронний ресурс газети «Національна трибуна», «Вісті Комбатанта», а особливо – «Міст» є більш відкритими: у кінці головної сторінки зліва розміщені активні віконця виходу в соціальні мережі, причому не тільки у Facebook, Twitter, а й в менш поширені. Хочемо зазначити: газета «Час і Події» чи не єдина з досліджуваних нами, яка не тільки присутня в соціальних мережах, а й містить на своїй сторінці дані відеохостингу «YouTube». Зазначене виконує важливу функцію поширення українськомовного сегменту мережі Інтернет та збільшує можливість швидкого зворотного зв'язку від своїх читачів [19; 62, с. 62–63].

На нашу думку, важливим сьогодні у пошуку інформації є й наявність архіву періодичних видань. Поки що найбільш досконалим архівом може похвалитися «Свобода» (1893–2015 pp.). У «NOVA газета» він дуже неповний (тільки від 2014 р., причому номери за 2016 р. неактивні), у «Національній трибуни» теж немає повноти (охоплює лише 2012–2015 pp.), однак архів

містить всі номери за цей період у форматі PDF, які можна вільно читати чи скачувати, веб-сайт «Вістей Комбатанта» унікальний – архів друкованого видання (1961–2014 рр.) та архів самого блогу (2008–2017 рр. із кількістю статей від 1 до 252) чітко розмежовані, проте теж не є досконалыми щодо змісту (немає всіх років, номерів, статей), у «Закордонна газета» та у тижневика «Міст» архівів номерів узагалі немає. У журналу «Наше життя» головна сторінка видання є водночас і своєрідним архівом номерів у форматі PDF (проте архів неповний, наприклад, за 1940 р. є лише три номери, однак це можна пояснити значним часовим проміжком, коли номери могли фактично втратитись). Якщо помітити посилання, що зазначене дуже дрібним шрифтом і англійською мовою, то унизу домашньої сторінки тижневика «Українське слово» можна отримати доступ до архіву газети, де пошук здійснюється за ключовими словами, автором статей чи розділом періодичного видання. З проаналізованих періодичних видань жоден їх веб-сайт не має карти, однак «Вісті Комбатанта» – єдиний е-ресурс, де є підрубрики із аудіо- та відеофайлами [19; 62, с. 63].

П'ятою групою джерел виокремлюємо інтерв'ю і виступи керівників держав, послів, громадських лідерів, релігійних та культурних діячів [18; 144; 145; 164; 177; 186; 211; 226; 227; 228; 250; 273; 274; 275; 279; 280; 281; 283; 287; 293; 294; 297; 314; 315; 324; 376; 377; 378; 379; 383; 409; 410; 413; 421; 422; 423; 424], з яких можемо отримати інформацію про великі зусилля, докладені як з боку провідних сил української діаспори США, так і з боку незалежної вже України щодо формування позитивного іміджу останньої серед світової спільноти, сприяння демократичного укладу управління, залучення американських інвестицій у різні сфери українського життя, організації різних акцій та заходів для збереження національної ідентичності українською громадою у США [62, с. 64].

До шостої групи відносимо джерела особового походження та фотодокументи. Цікавий матеріал щодо історії та діяльності громадських і релігійних організацій української діаспори США містять спогади О. Білика,

З. Василькевича, В. Вериги, В. Дідюка, Л. Дмитришин-Часто, В. Журавської, Г. Климук, М. Климчак, Х. Козак, О. Кравченка, О. Кузьмович, Л. Кухар, В. Ленцика, А. Лозинського, І. Лучечка, Н. Марусик, Н. Пазуняк, Г. Пляки, В. Романчука, С. Рубеля, П. Саварина, М. Семчишина, О. Смолинця, Г. Угриної, Є. Федоренка, Н. Хойнацької, П. Часта, Є. Чоля, І. Ценглевич, М. Щерб'юк [74; 77; 81; 112; 113; 114; 115; 117; 154; 155; 194; 195; 196; 200; 201; 210; 213; 217; 218; 223; 224; 225; 254; 265; 278; 312; 319; 337; 338; 341; 342; 344; 352; 356; 373; 389; 390; 392; 399; 402; 403; 406; 408; 417]. Опублікована інформація М. Грабовецької, М. Данилюк, Л. Костелини, О. Кузьмович, Л. Мегец, М. Роздольської, І. Старосольського, Д. Хміль та інших містить відомості щодо націєтворчих аспектів дотримання традицій, перебування в Україні [91; 93; 103; 209; 214; 215; 267; 340; 357; 360; 370; 401]. Висвітлення діяльності української діаспори США щодо здобуття незалежності України, збереження національної пам'яті знаходимо у спогадах Л. Клокуна, М. Фаріон [197; 391; 418].

Особливістю фотодокументів є інтеграція статичного відображення подій, з одного боку, та авторського бачення зафіксованих подій – з іншого. У нашому дослідженні вагому роль відіграли події (зображують окремі аспекти подій, дій, життєвих фактів) та портретні (зображення одного чи кількох осіб) фотодокументи. Фото стають цінним історичним джерелом завдяки можливості миттєво зафіксувати факти реальної дійсності, за допомогою інформації, що закладена у такий вид документів, не тільки уявити подію, а й осмислити її через взаємозв'язок естетичної і пізнавальної цінності фотодокумента. При цьому пам'ятаємо, що кожне фото – лише одиничний факт, що його, розглядаючи відособлено, можна і не помітити на тлі всієї події. Розумінню опублікованих в українськомовній періодиці діаспори США подій сприяє залучення всього комплексу відібраного, проаналізованого фотографічного матеріалу. Фото через репортажні знімки тиражує принципово новий тип рецепції навколишнього світу, хронікальна фотографія для журналу чи газети дає інформацію не тільки про об'єкт зйомки, але і про те, як, в якому контексті

він бачиться [62, с. 64–65]. Особливу увагу фото звертають на популяризацію національної символіки, привабливого іміджу українця.

Сьому групу джерел становлять енциклопедичні та довідково-бібліографічні видання, зокрема, десятитомна «Енциклопедія українознавства» [148] та п'ятитомна англomовна «Encyclopedia of Ukraine» [433]. НТШ-А та Фундація Енциклопедії українознавства у 1988 р. ініціювали видання семитомної «Енциклопедії української діаспори» (далі – ЕУД), де висвітлено аспекти проблеми одночасного збереження національної ідентичності українською діаспорою та її інтеграцію в нове середовище [149; 150]. За задумом відомого діаспорознавця В. Маркуся, ЕУД має представити найповнішу на сьогодні інформацію про закордонне українство, його досягнення і труднощі у всіх сферах життя, збагатити і поглибити знання як про українську діаспору, так і про внутрішні політичні, економічні, культурні процеси у її середовищі залежно від країни проживання. Однак ЕУД, кожний том якої був присвячений певній країні, виходить з труднощами і непослідовно: спочатку у 1995 р. вийшов Т. 4 «Австралія, Африка та Азія», одночасно активно готувався перший том про українство у США, який з'явився лише через 14 років (перша частина тому – 2009 р., друга частина – 2012 р., третя частина – 2018 р.). У томі першому «Енциклопедії української діаспори» є стаття про періодику української діаспори, де подано її загальну характеристику й особливості, а також детальний аналіз за періодами, розгляд не тільки світської, а й релігійної преси [150, Т.1]. Загалом том про США подібний до четвертого тому за структурою, підбиранням матеріалів і їх презентацією [62, с. 22]. О. Іщенко та О. Савченко у своєму дослідженні ЕУД виокремлюють та структурують типи енциклопедичних статей. На їхню думку, останні містять інформацію про: відомих закордонних українців незалежно від професійної діяльності (охоплено всі чотири хвилі еміграції, причому названі не тільки люди, народжені в Україні, а й ті, які вже народились на еміграції); змалювання адміністративних одиниць у тих місцях, де проживають українці; перелік та опис діяльності українських громадських організацій різного типу

(братські, громадські, політичні, виховні, молодіжні, студентські, жіночі, спортивні, кооперативні, мистецькі, музичні, професійні тощо), а також тих об'єднань, що не є українськими, але стосуються українства і сприяють зростанню останнього у культурному, економічному, релігійному, освітньому, фінансовому, науковому планах; українськомовні та англомовні ЗМІ, у тому числі періодичні видання, радіо- та телепрограми, присвячені українській проблематиці, і не обов'язково створені українцями; тематичні статті про події та явища, що відіграли певну роль у житті діаспори [62, с. 22; 187, с. 133–134].

Статистичні матеріали слугують ще одним, восьмим, важливим джерелом для аналізу досліджуваної нами проблеми. Наприклад, на веб-сторінці Центру досліджень українців у США, що створений при НТШ-А, сформовано базу даних, з якої можна отримати інформацію про статистичні показники перепису «населення, державних опитувань та статистику міграційної служби США» [468]. Відомості також можна отримати і з відкритої лекції О. Воловини, що базується на даних офіційної статистики, про кількість, міграцію, сферу діяльності українців у США та вплив української міграції на українську діаспору у США [62, с. 65; 388]. Однак даних, що б висвітлювали динаміку розвитку і функціонування українськомовної періодики діаспори США, у таких звітах не знаходимо.

1.3. Теоретико-методологічні засади дослідження

Бажання пам'ятати – *la volonté de mémoire* (за висловом П. Нора) [455] – сьогодні вважається рушійною силою відновлення та формування національної ідентичності. Загалом у сучасному світі феномен ідентифікації викликає пильну увагу дослідників, зважаючи на тривожні ознаки її кризи. Як зазначає французький філософ Марк Оже, «є всі підстави для того, щоб визнати кризу сучасного світу як кризу ідентичності» [300, с. 140]. Деперсоналізація і деіндивідуалізація, засилля псевдодуховності, вестернізація національних культур як наслідок глобалізації тощо – у всіх цих і в ще в подібних їм явищах є одна спільна риса – втрата істинної ідентичності. Сучасна криза ідентичності,

на думку науковців, проявляється у соціокультурному та антропологічному аспекті. У першому випадку йдеться про деформації в соціокультурних явищах та процесах (світ цінностей, релігійних вірувань, діяльність демократичних політичних інституцій, культурно-інформаційний простір мас-медіа), у другому – про деформації у змісті тих важливих характеристик і якостей самої людини, що роблять її індивідом, особистістю, індивідуальністю [62, с. 67].

Питання національної ідентичності (у літературно-художній екзистенції) зустрічаємо у творах Т. Шевченка, причому цей концепт багаторівневий, такий, що містить у собі всі чинники, котрі, на думку поета, можуть стати націєтворчими, утворити основу для побудови власної держави [284, с. 639]. Для митця питання збереження рідної мови було одним із ключових, бо втрата мовного коду (як це було з українцями) веде до руйнації державотворчого мислення. У передмові до видання 1841 р. викладено міркування Т. Шевченка з приводу культурного стану українства: «Прочитали собі по складах «Енеїду», потинялися коло шинку, та й думають, що от коли ми вже розпізнали своїх мужиків. Е ні, братики, прочитайте ви думи, пісні, послушайте, як вони співають, [...] як вони згадують старовину і як вони плачуть [...] А на москалів не вважайте, нехай вони собі пишуть по-своєму, а ми по-своєму. У їх народ і слово, і у нас народ і слово» [412, Т. 5, с. 207]. Позбавлення можливості бути причетним до розвитку своєї держави робить представників народу духовними кріпаками, а у Т. Шевченка внутрішня свобода – невід’ємна складова національної ідентичності. Він вважає, що причини втрати Україною незалежності потрібно шукати в кожному українцеві, який не сповідує національних принципів, наприклад, іде всупереч християнській традиції [411, с. 222], нехтує національним минулим. Т. Шевченко вважає, що у власній історії зберігаються конкретні зразки та орієнтири для побудови майбутнього самостійної української держави, це той націєтворчий чинник, що здатен об’єднати народ [411, с. 28]. Завдяки використанню у своїй творчості фольклорних жанрів та української мови, поетові вдалося створити цілком нову модель України, її культури, історії з метою поширення цього образу в

суспільній свідомості. Д. Мордовцев, автор рецензії на «Кобзар» 1860 р., акцентуючи на ролі творчості Т. Шевченка у збереженні національної ідентичності, зазначив: «Гон, яким заговорив Шевченко, був новий для нас і незвичний. [...] чулося, що поет заговорив [...] про те, що творилося в душі тієї вічно мовчазної маси мислячих по своєму індивідуумів. [...] Шевченко був у числі перших умів, які почали вводити в поезію стихію народності ...» [365, с. 478].

Порушення проблеми ідентичності виявляємо у працях С. К'єркегора (ідеї вибору людиною власної історії життя, відповідальності за свій вибір, «роблення» себе тим, ким вона є тощо сформульовані у книзі «Страх і тремтіння») [220] і К. Маркса (у його економіко-філософських рукописах ідеальна модель людини як творця свого матеріального життя і всього соціального організму і водночас як вихідної, відправної точки відтворення історичного процесу являє собою самодостатню особистість, яка повністю відповідає своїй родовій людській сутності – ідентичності) [260], пізніше – у філософії життя («людина понад усе» у творах А. Шопенгауера, Ф. Ніцше) [13; 296; 414].

На важливості етнічних та національних основ у житті суспільства зосереджувались видатні українські та російські вчені початку ХХ ст. (М. Грушевський, М. Драгоманов, А. Ільїн, М. Бердяєв та інші) [62, с. 67]. Наприклад, М. Бердяєв вважав, що «поза нацією неможливе існування людства. Саме через національну індивідуальність кожна людина входить у людство як національна людина» [14, с. 222].

Діяльність М. Драгоманова припадає якраз на добу, коли відбувається «проблематизація українськості, тобто її трактування власне у ключі інтелектуальної, пізнавальної проблеми і в контексті світової думки» [191, с. 294]. Науковець вважав, що індивід одночасно може перебувати у складі різних соціальних спільнот різного рівня (громада – нація – людство). Усупереч висловлюванням апологетів космополітизму про те, що нація як етнічна категорія та форма існування людства стає на заваді загальнолюдському

єднанню, М. Драгоманов вважає цю форму посередницькою між індивідом та людством у цілому [250, с. 249].

У своєму дослідженні «Що таке українофільство?» він безальтернативно акцентує на тому, що для будь-якої людини її нація автоматично стає її батьківщиною [141, с. 448]. Тобто для М. Драгоманова логічним є висновок, що людина не може існувати поза нацією, у межах останньої створене сприятливе середовище для людської діяльності, а спільні етнічні ознаки, передусім мова, стають інструментом консолідації індивідів, які проживають на окресленій території, в єдиний національний організм [140, с. 22]. Однак, незважаючи на важливе значення національного у суспільному житті, науковець зазначав, що нація – результат природних та історичних процесів, що вплинули на розвиток суспільства, а тому дослідження цього соціального феномену є актуальним [142, с. 494]. До ознак, що відрізняють один етнос від іншого, М. Драгоманов відносить, як було сказано вище, мову, а також традиційну культуру, «традиційні нахили та особливості», тобто менталітет [141, с. 448]. На противагу «етнографізму», дослідник заперечував будь-яку їх абсолютизацію. Віддаючи належне їх мобілізуючому значенню для нації, М. Драгоманов тим не менше вважав, що потрібно вивчати функції етнічних ознак у процесі життєдіяльності спільноти, підтримуючи її цілісність і стабільність [62, с. 67–68].

І. Франко у своїх працях, в основу яких покладено фундаментальні етнологічні спостереження, методологічно обґрунтовує питання національної ідентичності. «В історії і в характері українського (малоруського) народу є щось таке, що засвідчує його тісний тисячолітній зв'язок із землею, яку він заселяє...» [396, Т. 45, с. 162]. У статті «Поза межами можливого» І. Франко висловлює думку [396, Т. 45, с. 283–285], що найпріоритетнішим для збереження національної ідентичності є усвідомлення українцями «ідеалу національної самостійності», який для автора «стає постійним імперативом культурної і політичної діяльності кожного нормального українця» [174, с. 49]. У цій же статті І. Франко сформулював фундаментальну тезу, що зобов'язує

кожного, особливо свідому інтелігенцію, оцінювати будь-які ідеї чи діяльність з точки зору розвитку чи захисту національної ідентичності: «Все, що йде поза рами нації, се або фарисейство людей, що раді би прикрити свої змагання до панування одної нації над другою, або хоробливий сентименталізм фантастів, що раді би широкими «вселюдськими» фразами покрити своє духовне відчуження від рідної нації» [396, Т. 45, с. 284]. Усвідомлюючи перспективність молоді у побудові майбутньої української держави, І. Франко сформулював для неї певну націологічну програму, презентовану у статті «Одвертий лист до галицької української молоді», де акцентує увагу на першочерговому завданні української інтелігенції в переломний період – сформуванні національної ідентичності – «...вितворити з величезної етнічної маси українського народу українську націю, суцільний культурний організм, [...] відпорний на асиміляційну роботу інших націй. [...] Ми мусимо навчитися чути себе українцями – не галицькими, не буковинськими українцями, а українцями без офіційальних кордонів» [396, Т. 45, с. 404–405]. Натомість вказує на необхідність критичного ставлення до національних вад – «індиферентність та моральна грубошкірість», «масова інерція», «байдужість до важких загальних справ» тощо, – особливо тоді, коли вони притаманні людям, які займаються громадськими справами [396, Т. 45, с. 406–407]. Націологічні ідеї І. Франка стали основою для вироблення вже сучасної теорії національної ідентичності у межах різних гуманітарних наук.

М. Грушевський як історик фахово підходив до проблеми національного самопізнання, оскільки, на його думку, саме історія може дати цілісне розуміння власної нації, висвітлюючи відносини всередині неї протягом тривалого історичного періоду. Великого значення у цьому він надавав науковому українознавству – «ріжним галузям науки, присвяченим досліду і пізнанню українського народу і його території в сучасності і минувшості» [98, с. 213]. Відповідно до аргументів М. Грушевського, саме українознавство через цілісність пізнання об'єкта свого дослідження (України й українства як світових феноменів) є тим універсальним засобом національного самопізнання,

рефлексії нації, а в перспективі – способом майбутнього національного відродження. Однак ці два елементи (національне самопізнання і відродження. – Л. Б.) учений тісно пов'язував між собою [99, с. 13], оскільки вважав, що повноцінно розвивати, а потім і відроджувати своє «Я» можна лише тоді, коли його усвідомиш, а це стає реальним тільки за умови розвиненої системи національної освіти [62, с. 68–69].

Термін «національна ідентичність» досліджують та використовують у різних галузях знань, і кожна вкладає в це поняття свій зміст. Однак єдиним у його трактуванні є те, що всі науковці відзначають нерозривний зв'язок колективної пам'яті і національної ідентичності, неможливість становлення однієї без іншої. М. Хальбвакс вважав, що колективна пам'ять спрямована на підтримку стабільності та цілісності групи [441]. А. Руссо уточнює та розвиває таку думку, зазначаючи, що індивідуальна і колективна пам'ять спрямовані на збереження ідентичності, а індивідуальна пам'ять розглядається у контексті колективної, оскільки «люди не пам'ятають самі по собі, вони завжди пам'ятають у контексті» [458, с. 6], через що колективна пам'ять стає основою етнічної, національної ідентичності. Тому колективна національна ідентичність українців сьогодні є однією з провідних, тобто передбачає колективне конструювання членами національної спільноти власного образу і національної самосвідомості [62, с. 69–70].

Поняття ідентичності дуже часто пов'язують із терміном самоідентифікації. На думку А. Коулмен і У. Хіггінса, «усі людські істоти мають потребу у з'ясуванні того, хто і що вони, до кого вони належать, для того, щоб функціонувати соціально і психологічно. Ми усвідомлюємо це частково від з'ясування того, ким і чим ми не є» [430, с. 63]. Процес ідентифікації виступає інтеріоризацією особистістю своїх соціокультурних дій під час численних комунікативних відносин, а також результатом взаємодії індивідуально-особистісного та соціокультурного начал [62, с. 70–71; 439; 440]. У даному випадку погодимось із Ю. Хабермасом з приводу того, що «жодна людина не може розпоряджатися своєю ідентичністю так, ніби це її власність

[...] Я не можу просто сам для себе утримати те «Я», яке в моїй свідомості постає як моє, – воно мені не «належить» [398, с. 38–39].

Центральне місце серед праць, що висвітлювали феномен національної ідентичності, займає дослідження англійського соціолога, культуролога, економіста, політолога Е. Сміта. У своїй праці він визначає чинники народотворення. На його думку, є «шість головних атрибутів етнічної спільноти: 1) групова власна назва; 2) міф про спільних предків; 3) спільна історична пам'ять; 4) один або більше диференційних елементів спільної культури; 5) зв'язок з конкретним «рідним краєм»; 6) відчуття солідарності у більшості громадян. Що більше даному населенню властиві ці атрибути (і що більше цих атрибутів властиві тому населенню), то ближче воно підступає до ідеального типу етнічної спільноти... Де є такий комплекс елементів, перед нами вочевидь постає спільнота з історичною культурою і чуттям спільної ідентичності» [355, с. 30]. Великого значення у процесі національної ідентифікації набуває відчуття спільної долі, спільні переживання, колективна пам'ять. Через те українська нація у контексті усвідомлення своєї давності і багатства етноісторії має невичерпне джерело для культурного розвитку та проведення належної етнокультурної політики. На думку Е. Сміта [462, с. 129], нації, які мають таку історію, володіють перевагою щодо інших спільнот, історія яких бідна і сумнівна [62, с. 71].

Сутність та головне призначення етнічної ідентичності висвітлювалося у працях учених, які були представниками двох різних шкіл – примордіалістської (Г. Айзекс, Е. Сміт, М. Вебер, М. Новак, Л. Гумільов та інші) та інвентціоністської (Ф. Барт, П. Брасс, Д. Горовиць, Дж. Ротшильд та інші), де головним критерієм диференціації була первинність/вторинність етнічної ідентичності, її успадкованість, сталість чи мінливість. «Першій з них притаманний біологічний редукціонізм, а другій – соціологічний» [257, с. 79]. Поняття етнічності, що за значущістю прирівнюється до основних категорій віку, статі, класу, конфесії, ввів в обіг у 1941 р. американець В. Ворнер для «виокремлення індивідуума із одних шарів та ідентифікації його з іншими»

[258]. Для Е. Хейвуда етнічність – «це приналежність людини до певної спільноти, культурної групи [...], це комплексне поняття, що має радше культурний, ніж расовий, підтекст» [400].

Набуття особистістю сьогодні своєї ідентичності є дуже проблематичним, але не менш складно і зберегти її як цілісну стійку систему психічних якостей і установок, світоглядних і моральних принципів, поведінкових стереотипів і ціннісних орієнтацій. «Набуття чіткої ідентичності, що раз і назавжди надає всім і кожному «цілісність» та «спадкоємність», закриває ряд можливостей або завчасу позбавляє прав на їх застосування» [9, с. 187]. А оскільки без особистісної, національної ідентичності індивід не може існувати, то наслідком вищеописаного стає її трансформація в цілком інший часовий та змістовий статус: стійкість, спадкоємність, цілісність, тривалість та сталість замінюються еклектичністю, перерваністю, фрагментарністю, короткочасністю та ситуативністю. Індивід з такою ідентичністю вже не має на меті пізнати себе, своє внутрішнє «я», залишатися собою, а у потрібний момент без емоцій та даремних переживань замінює свою ідентичність іншою, що найбільш відповідає новим умовам [62, с. 79–80].

Як констатує відомий британський соціолог З. Бауман, ««цілісність» і «спадкоємність» стали тими почуттями, що їх рідко відчуваєш сьогодні... Більше того, їх більше не бажають відчувати, а якщо і хочуть, то це бажання, як правило, пов'язане із зловісними припущеннями і страхами» [9, с. 186]. Причина такого суперечливого явища полягає у глибинних змінах сучасної соціокультурної ситуації – зростає динаміка соціальних процесів, виникнення нових форм соціального і національного відчуження, втрата індивідом зв'язку з традиційною системою норм і цінностей тощо. Набуття особистістю сьогодні своєї ідентичності є дуже проблематичним, але не менш складно і зберегти її як цілісну стійку систему психічних якостей і установок, світоглядних і моральних принципів, поведінкових стереотипів і ціннісних орієнтацій. Скажемо більше, існують думки, що така ідентичність може навіть заважати індивіду, оскільки

позбавляє його можливості гнучко пристосовуватися до постійно змінних обставин [62, с. 79].

«Набуття чіткої ідентичності, що раз і назавжди надає всім і кожному «цілісність» та «спадкоємність», закриває ряд можливостей або завчасу позбавляє прав на їх застосування» [9, с. 187]. А оскільки без особистісної, національної ідентичності індивід не може існувати, то наслідком вищеописаного стає її трансформація в цілком інший часовий та змістовий статус: стійкість, спадкоємність, цілісність, тривалість та сталість замінюються еклектичністю, перерваністю, фрагментарністю, короткочасністю та ситуативністю. Індивід з такою ідентичністю вже не має на меті пізнати себе, своє внутрішнє «я», залишатися собою, а у потрібний момент без емоцій та даремних переживань замінює свою ідентичність іншою, що найбільш відповідає новим умовам [62, с. 79–80]. Вдало висловився з цього приводу К. Лем: «ідентичності, що їх сьогодні прагнуть, уявляються чимось на кшталт того, що можна одягнути та зняти як костюм» [цит. за 9, с. 187].

З цим тісно пов'язане сучасне явище космополітизму, коли можна проживати в будь-якому географічному просторі водночас відчуваючи свою приналежність до загального світу [429, с. 225]. «Мова про зміни на рівні мотиваційно-ціннісного ставлення до міжцивілізаційної взаємодії в цілому, [...] прищеплюються гуманістичні уявлення про цінність інших культур, відбувається усвідомлення варіативності культурних цінностей у контексті взаємодії цивілізацій, формується впевненість у доцільності міжкультурних контактів» [431]. Людина, яка перебуває у процесі національної самоідентифікації, мусить усвідомити, що набуття національного статусу, природно, обмежить її свободу бути «громадянином світу», проте дасть ряд інших переваг, передусім, у духовному плані – ідентифікацію з колективним «Ми» [62, с. 80; 301, с. 53].

Дж. Гіллс називає національну ідентичність явищем історичним, яке можна будувати та перебудувати [436, с. 4], змінюючи в конкретній історичній ситуації. Як приклад, наводяться країни колишнього СРСР, які своїм

першочерговим завданням вважають побудову нової національної ідентичності, хоча досягнення своєї мети вбачають по-різному.

Відповідно до концепції канадського соціолога Р. Бретона [271, с. 41], діаспорній спільноті для повноцінної репродукції в умовах поліетнічного і полікультурного середовища потрібна наявність спеціальних етнічних наукових, культурних, освітніх, політичних інституцій, ЗМІ, навчальних закладів тощо. Саме ці атрибути забезпечують життєдіяльність діаспори [62, с. 83]. Фахівці умовно (за висловом Л. Гумільова) українську діаспору у США називають пасіонарною, оскільки ті особи українського походження, які відносять себе до української діаспори, зберігають і поширюють свою національну ідентичність в умовах поліетнічного середовища [62, с. 83; 428]. Надзвичайно важливим моментом є питання збереження своєї національної мови, втрата якої ототожнюється із втратою національної самосвідомості, оскільки позбавляє можливості ототожнювати себе зі своїми предками [450].

Українською діаспорою у США впродовж їхнього проживання було створено широку мережу національних організацій, тим самим посприявши можливості збереження національної ідентичності та забезпечення свого існування як діаспори. І це на тлі майже повної інтеграції у суспільне американське життя [382, с. 32]. Фахівці пояснюють це своєрідністю зв'язку з історичною батьківщиною, коли українці у США, перебуваючи у цій країні як національна меншина, без підтримки з боку свого етнічного ядра, були змушені шукати сили у собі, у своїх українських громадах, їх об'єднанні. За таких умов головним завданням їх членів стало збереження своєї національної ідентичності, яка виявилася регулюючим чинником щодо стимулювання консолідації закордонних українців, їх діяльності у напрямі застосування етнозберігаючих компонентів. Внутрішньою моральною опорою щодо формування необхідності ідеї збереження національної ідентичності став образ України, історична пам'ять про неї, що виявилися надзвичайно важливими у даному контексті, за відсутності постійних зв'язків з батьківщиною [62, с. 84].

Відповідно до вчення про асиміляцію в американському суспільстві соціолога М. Гордона [438, с. 158, 264–265], П. Брімлоу [427] та досліджень професора Гарвардського університету Г. Каллена [446; 447; 448] існує твердження, що лише «культурний плюралізм» відтворює реальну картину національних відносин в американському суспільстві. Ще з середини ХХ ст. політика «культурного плюралізму» стала визначальною щодо етнонаціональних груп США, оскільки він дозволяв останнім зберігати і розвивати свою культуру, традиції, роблячи, таким чином, внесок у загальнонаціональну американську культуру. Отже, зазначений термін можна застосувати і до існування української діаспори у США, оскільки засвідчує збереження загального способу життя української етнічної групи, збереження значної частини національної культури у контексті американської при політичній і економічній інтеграції в американське суспільство [62, с. 84–85; 460; 465].

Однак така ситуація є небезпечною, оскільки, передусім, загрожує культурною асиміляцією членам діаспорної громади. Зазвичай, її вплив відчутний у другому-третьому поколінні, які вже народжені у новій країні, відвідували американські школи, перейняли поведінкові звичаї, а англійська мова часто ними сприймається як рідна [435]. Українці другого покоління могли відмовлятися дотримуватися національних традицій і звичаїв, розмовляти українською (хоча деякі представники зберегли зацікавлення етнічною спадщиною своїх предків, особливо коли стали дорослими), не вважаючи це загрозою для власної етнічної самобутності. Вони у своєму прагненні стати повноправними членами американського суспільства, особливо ще під впливом комплексу меншовартості, намагалися розірвати будь-які зв'язки зі своєю етнічною групою. Проте третє і четверте покоління виявляють значно більший інтерес до знання свого походження, що можна пояснити дослідженням М. Хансена [442; 443] про соціальне явище т. зв. «синдрому третього покоління» в адаптації емігрантів до нових умов, коли представники першого покоління намагаються створити найоптимальніші умови для

інтеграції та соціальної мобільності наступних поколінь; друге покоління масово відмовляється від своїх етнічних особливостей, бо вважає, що вони заважають вповні використовувати блага «американізації», зокрема в соціальній і політичній сфері; проте наступні покоління, маючи міцні позиції в американському суспільстві, вважають за необхідне знати і повернутися до свого етнічного коріння, що й призвело до розширення та активізації українських громад у США [62, с. 85].

Зважаючи на недостатньо чітке розмежування феномену національної ідентичності з ідентичністю етнічною та неоднозначність дефініцій, уніфікувавши наукові рефлексії, будемо послуговуватись у своєму дослідженні наступним розумінням: *національна ідентичність – «усвідомлення своєї належності і співпричетності до певної нації, відчуття її самобутності та культурно-історичної унікальності, ототожнення своїх психічних процесів і станів з характерною специфікою світосприймання, мовлення, способів життєдіяльності національної спільноти, вкоріненість у її систему цінностей, ідеалів, норм, стереотипів, символів»* [62, с. 85–86].

Національне самоусвідомлення – це усвідомлення власного «я» як частки певного народу, нації, свідомого виразника її інтересів та носія мови, історії, традицій, звичаїв, поглядів і переконань, що склалися у процесі історичного розвитку спільноти, яка його породила. Відчуваючи духовну (і фізичну) єдність із певним народом, особистість усвідомлює його неповторність, унікальність, мислить себе частиною непідробного феномену, повторення якого неможливе, а, отже, усвідомлює власну унікальність.

Досліджуючи роль українськомовної періодики діаспори США у збереженні національної ідентичності, робимо це, виходячи з головних атрибутів останньої: спільні традиції і звичаї, культура, освіта, мова, історія, релігія, самоусвідомлення як частини своєї історичної батьківщини.

Одним із понять, яке вважаємо за потрібне уточнити у нашому дослідженні в контексті збереження національної ідентичності, *культурна самопрезентація – самовияв особистості чи групи осіб, які ототожнюють*

себе з конкретною національною культурою і визнають (усвідомлюють) приналежність до неї через участь та організацію певних заходів, які сприяють популяризації та поширенню цієї культури.

Загалом сьогодні дослідження, що стосуються вивчення діаспор різних народів, стають все більш актуальними з кількох причин. По-перше, міжнародно-правові норми із захисту прав людини та національних меншин роблять майже неможливими дискримінаційні процеси щодо інших етнічних груп в своїй країні, і навпаки – підтримка державами своєї діаспори у країнах її проживання більше не вважається «втручанням у внутрішні справи», а навіть заохочується. По-друге, розвиток інформаційних технологій уможливив активізацію міжособових контактів між історичною батьківщиною та членами діаспори, що позитивно вплинуло на процес самовідтворення останньої. Звичайно, асиміляція залишається неминучим процесом, однак діаспору, на думку дослідників, вже не можна вважати перехідним явищем, оскільки багато українських громад за кордоном не тільки зберігають свою національну ідентичність, а й виявляють тенденцію до її зростання та зміцнення [382, с. 6].

Сьогодні сформувалися два підходи до розуміння поняття «діаспора», в основі яких лежить існування частини етносу за межами розміщення його ядра при одночасному збереженні етнічної ідентичності та солідарності. Перший підхід (Дж. Армстронг, М. Есман, О. Мілітарьов, Г. Шиффер) розглядає діаспору винятково як похідне явище від міграції. Наприклад, О. Мілітарьов вважає [272], що діаспора – примусове чи насильницьке переміщення людських спільнот, які призводять до розподілення єдиної спільноти не менш ніж на дві групи, що перебувають у двох несуміжних різних країнах, віддалених географічно чи адміністративно територіях [62, с. 86].

Згідно з другим підходом, діаспора є значно ширшим поняттям, оскільки передбачає навіть компактні проживання на автохтонних територіях (В. Маркусь, Ж. Тощенко та інші) та основним моментом вбачає фіксацію факту перебування певної частини етносу поза межами його ядра, тоді як міграція є не єдиним, а одним із способів формування діаспори. «Діаспора –

стійка сукупність людей одного етнічного походження, що проживають за межами своєї історичної батьківщини і мають соціальні інститути для свого розвитку та функціонування» [366].

Відзначають і особливості, притаманні діаспорі, головною з яких є наявність у людей, які проживають за межами свого етнічного ядра, т. зв. «діаспорної свідомості», що сприяє перетворенню цієї відірваності в особливий спосіб існування, у своєрідне культурне, соціальне, духовне й економічне становище соціуму, у специфічну форму життя при фізичній і психологічній віддаленості від історичної батьківщини. О. Мілітарьов виділяє її основні компоненти: спільність походження, історії, культури, первинної території проживання, мови до розселення, рецепція розсіяння як вигнання або покарання, сприймання себе як «чужого» серед автохтонного населення, усвідомлення спільності зі спорідненими діаспорними групами, плекання ідеї повернення на історичну батьківщину [272]. Хоча щодо останнього компонента є певні зауваження, оскільки він більше притаманний політичній еміграції, а діаспорне утворення не замикається у собі, є відкритим для навколишнього світу, хоча зв'язок з історичною батьківщиною є формоутворюючим для решти компонентів «діаспорної свідомості» [62, с. 87].

Таким чином, фахівцями було запропоновано наступну дефініцію поняття «діаспора» – «частина етносу, що внаслідок різних обставин опинилася поза межами свого етнічного ядра в іноетнічному середовищі, проте зберегла свою етнічну самобутність, сформувала специфічну «діаспорну» самосвідомість, має організаційну структуру, яка дозволяє їй стримувати етнічну трансформацію, асиміляцію таких груп, а також забезпечувати розвиток та функціонування даної спільноти, етнокультурну спадковість поколінь» [382, с. 44]. І хоча діаспорі притаманні основні ознаки етносу, етнічна територія не є для неї матеріальною основою життєдіяльності, а, швидше, образом рідної землі, духовна спорідненість з якою є визначальною для «діаспорної свідомості» [62, с. 87–88].

Фахівцями запропоновано основним критерієм диференціації визначень «українець»-«неукраїнець» щодо закордонних українців вважати не мову (оскільки мовна асиміляція відбувається надзвичайно швидко), а відому формулу приналежності до народу П. Струве: «той, хто бере участь у культурі» [62, с. 88]. При широкому розумінні останньої українці – це ті, які беруть активну участь у культурному, політичному, економічному, політичному, науковому та іншому процесі розвитку української нації, народу» [97, с. 225].

Зважаючи на вищевикладене, з метою осмислення історичних процесів вважаємо за необхідне звернути увагу, що під *українською діаспорою США* маємо на увазі *сукупність українців (осіб українського походження), які проживають у США за межами своєї історичної батьківщини, визнають свою належність до української нації, утворили відповідні інститути для свого розвитку та функціонування, мають внутрішню здатність до самоорганізації, зберегли свою національну самобутність, що дозволяє забезпечити етнокультурну спадковість поколінь і подальший розвиток даної спільноти у цій країні* [62, с. 88].

Коли говоримо про українську діаспору у США, використовуємо також визначення «*українська спільнота*», «*американці українського походження*», саме на основі їх спільності щодо національної генези, культури, релігії, відчуття історичного минулого.

Відповідно до проблематики нашого дослідження, під *українськомовною періодикою діаспори США* розуміємо проаналізовану нами *сукупність періодичних видань (газети, журнали) української діаспори США, що друкуються українською мовою, характеризуються актуальністю та різноплановістю публікацій, виходять щороку через певні часові проміжки із постійною кількістю номерів (випусків), мають загальну назву, типове оформлення, нумеровані і/або датовані випуски, не повторюються змістом, у більшості є органом організації (однієї чи кількох) чи медіа групи, що зумовлює постійність заголовка спрямування видання* [62, с. 88–89].

Надалі використовуємо поняття «українськомовна періодика української діаспори США» на позначення збірного визначення усіх опрацьованих періодичних видань.

Можливість здійснити детальний аналіз розвитку українськомовної періодики США у контексті загальнонаукових розвідок щодо історії української діаспори, національного самовизначення загалом та питань збереження національної ідентичності українцями за кордоном, функціонування українськомовної періодики в середовищі української діаспори забезпечив комплекс загальнонаукових принципів дослідження.

Важливе значення має принцип історичного антропологізму, що фокусується на перевазі людиноцентричного підходу. У даному контексті слухним є зауваження Я. Калакури з приводу того, що кожен науковець має обов'язково керуватися наступним: максимально «залюднювати» свої праці, оскільки саме людині відведена головна роль у суспільному житті й інтелектуальному процесі» [188, с. 52–55]. За допомогою зазначеного принципу звернено увагу на діяльність окремих осіб, визначено їх внесок у досліджуване питання. Збереженню національної ідентичності діаспори США українськомовною періодикою США сприяли культура, мова, традиції, освіта, релігія, діяльність громадських організацій, що, відповідно, проаналізовано у нашій праці [62, с. 91].

Вагоме місце у нашому дослідженні посідає принцип історизму [268, с. 90], «...принцип наукового пізнання, який розглядає всі процеси суспільного життя в закономірному логічному розвитку, фіксованому в історичному часі та просторі» [71, с. 205]. Цей принцип дав змогу уникнути перекручення та сплутування фактів, подій, явищ, розглядати їх в історичній послідовності, у взаємозв'язку і в контексті історичних подій, аналізувати крізь призму політичних, економічних, суспільних процесів. Згідно з цим принципом, маємо змогу окреслити роль українськомовної періодики США для кожної хвилі еміграції, виокремити найважливіші тенденції та закономірності, простежити

динаміку та тематичну спрямованість публіцистичних матеріалів відповідно до етапів формування діаспорної громади українців у США [62, с. 89–90].

Крім того, використання перевіреної інформації відповідає принципу науковості, що дає можливість уникнути заангажованості та кон'юнктурності. А принцип системності, що забезпечує цілісність пізнання, став запорукою врахування багатьох чинників історичного та історіографічного процесів і допоміг зосередити увагу на комплексному осмисленні історичних знань [143, с. 11]. У дослідженні застосовано визначення властивостей цілого на основі характеристик елементів, а також властивостей елементів на основі характеристик цілого – процес збереження національної ідентичності українською діаспорою США через вплив українськомовної періодики США. Необхідність створення цілісного образу такого взаємовпливу спонукала до моніторингу та систематизації тематичної і жанрової різноманітності публіцистичного матеріалу в українськомовних періодичних виданнях діаспори США [62, с. 90].

Керуючись принципом системності, у нашому дослідженні приділяємо значну увагу ролі українськомовної періодики діаспори США для формування та збереження національного самоусвідомлення українською громадою у цій країні. Це стало можливим завдяки системному використанню різнопланових і різногалузевих джерел (етнологічних, конкретно-історичних, філологічних, журналістських, соціологічних, історіографічних) з історії української діаспори, зокрема у США, історії функціонування української преси загалом і в діаспорі зокрема, дослідження процесу збереження національної ідентичності як у діаспорі, так і на історичній батьківщині, що, у свою чергу, сформувало відповідний джерельний комплекс [62, с. 90].

У нашому дослідженні важливу роль відіграє пов'язаний із принципом системності принцип всебічності, незмінною ознакою якого є дотримання принципу наступності наукового пізнання. Це дозволяє не тільки уникнути суб'єктивізму й однобічності, а й забезпечити зв'язок між явищами у процесі розвитку. Принцип наступності не тільки відтворює логіку розвитку, де нове

змінює або збагачує старе, водночас зберігаючи у собі окремі елементи останнього. Особливо вагомо цей принцип проявився у дослідженні традицій функціонування українськомовної періодики діаспори США, еволюції її жанрово-тематичного розмаїття при незмінності реалізації свого призначення – забезпечувати зв'язок між українськими громадами США, сприяючи збереженню ними своєї національної ідентичності [62, с. 90–91].

Наступним компонентом методологічного інструментарію є комплекс загальнонаукових, історичних, міждисциплінарних та спеціально-наукових методів.

Серед загальнонаукових методів дослідження провідне місце відводимо методу аналізу, основним для якого є своєрідне «розчленування» об'єкта пізнання з метою вивчення кожного його окремого елемента, та метод синтезу. У цьому процесі важливим є критичний аналіз першоджерела з метою виокремлення достовірної інформації, його атрибуції, авторського складу, визначення типологічної приналежності й інтерпретації опублікованих матеріалів. Загалом висвітленню ролі українськомовної періодики діаспори США в збереженні національної ідентичності у досліджуваній період сприяли також метод дедукції та індукції, узагальнення. Системний метод дозволив розглянути українськомовну періодику діаспори США як систему взаємопов'язаних елементів у вигляді великого масиву опублікованих матеріалів, їх оцифрованих (електронних) колекцій та фондів архівної україніки, веб-сайтів сучасних українськомовних видань діаспори США. Ці компоненти формують потужну цілісну систему і виокремлюють українську громаду у США з-поміж інших [62, с. 91–92]. Логічний метод дозволив довести або заперечити окремі тези щодо відокремленості чи інакшості української діаспори від історичної батьківщини. Зв'язок історичного і логічного дав змогу спроектувати роль українськомовної періодики діаспори США як важливого і невід'ємного чинника у збереженні національної ідентичності, її (періодики. – Л.Б.) значення для самої України.

Структурно-функціональний метод визначає основну функцію українськомовної періодики діаспори США – висвітлення поточного існування української громади у США, паралельне зображення різних подій у материковій Україні, пропагування української культури, релігії, традицій, мови, науки, історії, принципів національного виховання тощо як складових формування національної ідентичності. Інформаційний метод проявляється у тому, що інформація, по суті, пронизує всі етапи нашої роботи, починаючи від пошуку джерел з теми дослідження і до формулювання висновків. Українськомовна періодика діаспори США є одним з елементів комунікаційної системи, виступаючи головним джерелом інформації. За допомогою соціокультурного методу ми розглядаємо українців США як окремий культурний феномен у цій країні. Національна культура, традиції, мова, релігія, історія, що знаходили свій вияв у публікаціях в українськомовній періодиці діаспори США, протистояли акультурації та асиміляції української громади у США та сприяли створенню потужного українського сегменту американського суспільства [62, с. 92].

Серед застосованих історичних методів дослідження назвемо проблемно-хронологічний, ретроспективний і перспективний, синхронний і діахронний, генетичний, компаративний, інституційний. Їх використання пов'язане із порівнянням функціонування українськомовних періодичних видань діаспори США щодо їх ролі у збереженні національної ідентичності, висвітленням значення у цьому процесі публіцистичного матеріалу, що стосується мовних та освітніх питань, дотримання традицій та обрядів, перебування в єдиному мовному та культурному просторі при реалізації національних релігійних практик. Ретроспективний метод дозволяє абстрагуватися від сучасності та простежити генезу побутування українськомовної періодики діаспори США від середини ХХ ст., визначити характерні риси і простежити зміну ідейно-тематичної спрямованості публіцистичних матеріалів залежно від хвилі еміграції та політичного становища материкової України. Синхронний метод у свою чергу посприяв окресленню спільних і відмінних тенденцій у

функціонуванні різних українськомовних періодичних видань діаспори США, а також громадських, релігійних, освітніх організацій, а діакронний – виокремленню етапів такого функціонування у контексті збереження національної ідентичності. Історико-порівняльний та історико-типологічний методи були використані під час висвітлення розвитку наукової думки щодо досліджуваної проблеми як за кордоном, так і в колишньому СРСР і незалежній Україні. Інституційний метод допоміг проаналізувати основні організаційні структури української діаспори США: культурні, наукові, освітні, громадські, економічні та релігійні об'єднання [62, с. 92–93].

Для всебічного вивчення заявленої проблеми важливими є також міждисциплінарні та спеціально-наукові методи, оскільки виконання поставлених завдань потребує додаткових даних з історії та культури України, джерелознавства, історії міжнародних відносин, сфери соціальних комунікацій, економічної історії, соціології, демографії, культурології, політології, педагогіки, права і психології [62, с. 93].

У дослідженні використано метод контент-аналізу українськомовної періодики США за 1991–2017 рр. Вибірку реалізовано у 2182 статтях з вісімнадцяти періодичних видань на основі медійної апробації виділених основних складових процесу збереження національної ідентичності. Контент-аналіз – метод кількісного та якісного вивчення змісту публіцистичного матеріалу в українськомовній періодиці діаспори США, опрацювання великих за обсягом і різномірних за змістом видів або комплексів письмових джерел [351, с. 83]. Цей метод сприяє вивченню особливостей змістової політики різних українськомовних періодичних видань діаспори США досліджуваного періоду з метою визначення й обґрунтування ролі останньої в збереженні національної ідентичності [62, с. 93].

Оскільки українськомовна періодика діаспори США досліджуваного періоду кількісно досить значна, при її аналізі використовувався селективний підхід. Він застосовувався, передусім, до тих видань, що зосереджувалися на загальних проблемах української громади у США, зберігаючи її національну

ідентичність відповідним ідейно-змістовим наповненням, незалежно від політичного спрямування, а також політичні органи окремих партійних угруповань. Під час дослідження нами підсумовано, що переважна більшість текстів післявоєнного періоду є непрофесійними, але якість публіцистики покращувалася з кожним десятиліттям унаслідок редакційної політики, зростання якісного складу української діаспори у США та наступних хвиль еміграції з України. Однак матеріали періодичних видань дають нам цілісну картину процесу збереження національної ідентичності українською діаспорою США [62, с. 60–61].

За видовою ознакою виокремлено нормативні документи, інавгураційні промови, короткі статті, інформаційні повідомлення, спомини дописувачів, пастирські послання, подяки, звернення, звіти, аналітичні розвідки, виступи, інтерв'ю, статті, репортажі, хроніки, серії фотографій. Матеріал презентують рубрики «Рубрика головного редактора», «Колонка редактора», «У редакції «Свободи»», «З листів», «З листів до редакції», «Про це і те», «Сторінка НТШ», «Інтерв'ю», «Сторінка УНС», «США», «Українська громада у США», «Діаспора», «Життя громади», «Духовність», «Культура», «Українське Чикаго», «Церква в Україні», «Традиції», «Репортаж», «Як це було», «Мовні нюанси», «Точка зору», «Події», «Вісті Фундації імені Івана Багряного», «Голос молодого читача», «Новини мистецтва», «Зіркові посиденьки», «Гість з України», «Хроніка подій», «Україна і світ», «Америка і світ», «Українство в світі», «Україна і СКУ», «Провідна тема дня», «Влада й гроші», «Злочин без кари», «Гаряча точка» та інші. Незважаючи на присутній у публікаціях суб'єктивізм, інколи авторську інтерпретацію, українськомовна періодика діаспори США залишається носієм неупередженої інформації, «оскільки публікують твори різних жанрів, відображають дух періоду, ставлення широкої громадськості до окремих подій» [89, с. 73]. Серед активних дописувачів Б. Ажнюк, Ю. Атаманюк, Р. Барановський, В. Боднар, В. Боднарчук, О. Гай, Л. Дмитришин-Часто, А. Житкевич, С. Іванишин-Угрина, С. Караванський, М. Климчак, Г. Колесса, Л. Корсун, Л. Костелина, О. Кузьмович, Л. Кухар,

А. Лозинський, Н. Марусик, В. Павелчак, П. Садоха, Г. Угриня, Н. Фігель, Л. Хмельковський, Ф. Хмельковський, Д. Хміль, Л. Храплива-Щур, І. Ценглевич, П. Часто, Є. Чолій, М. Щерб'юк, І. Яковенко, В. Ящун та інші.

Робота із кількісними показниками, особливо статистичними даними щодо розселення українців за штатами, їх віку та приналежності до хвилі еміграції, зосередження основних видавничих центрів, проводилася за допомогою статистичного методу. А метод математичної обробки матеріалів використовувався для отримання узагальненої інформації. Для реалізації виявлення критерію інформаційної насиченості та репрезентативності українськомовних періодичних видань діаспори США було використано метод експертних оцінок [62, с. 93–94].

Зважаючи на сучасний розвиток інформаційних технологій, вважаємо за необхідне виокремити і допоміжні засоби наукового пізнання. Зокрема, значно підвищує ефективність та якість наукового дослідження електронна мережа науково-довідкової інформації, що її створили сьогодні наукові бібліотеки, галузеві та центральні державні архіви, а також частково інформацію можна отримати із системи Інтернет.

Висновки до розділу 1

1. Проаналізовано вітчизняну та зарубіжну історіографію обраної проблеми із застосуванням проблемно-хронологічного методу. Дослідження стану наукової розробки теми засвідчило, що досі не здійснено комплексного дослідження питання проблематики українськомовної періодики української діаспори у США з часу проголошення незалежності України до 2017 р., її впливу на формування і збереження національної ідентичності українців у США.

2. Описано, систематизовано й залучено до наукового вжитку значний масив джерельного матеріалу, що містить опубліковані й неопубліковані документи, українськомовну діаспорну періодику. Використані і досліджені у процесі написання роботи джерела дали змогу суттєво розширити межі роботи,

дозволили уникнути однобічності при висвітленні й оцінюванні явищ та фактів, глибше зрозуміти внутрішні і зовнішні чинники при вивченні порушеної проблеми.

3. Здійснено формально-змістовий, кількісний та якісний аналіз преси. Оцінено рівень репрезентативності різнопланових джерел, релевантність поданої у них інформації. У дослідженні використано метод контент-аналізу проаналізованої нами українськомовної періодики США за 1991–2017 рр. на основі медійної апробації виділених основних складових процесу збереження національної ідентичності. Контент-аналіз українськомовної періодики української діаспори США дозволив визначити чинники (маркери) у питанні збереження нею національної ідентичності, основні жанри, рубрики, авторів.

4. Уточнення понятійного і категоріального апарату («національна ідентичність», «національне самоусвідомлення», «культурна самопрезентація», «українська діаспора США», «українськомовна періодика діаспори США»), застосування сучасних теоретико-методологічних підходів, загальнонаукових і спеціально-історичних принципів та методів дає змогу вивчити стан дослідження обраної теми, зосередити увагу на ролі українськомовної періодики української діаспори США у збереженні національної ідентичності.

Список використаних джерел до першого розділу

1. Абетка етнополітолога / Ю. Римаренко, О. Мироненко та ін. К. Т. 1, 1995.
2. Абліцов В. Г. Галактика «Україна». Українська діаспора: видатні постаті. К.: КИТ, 2007. 436 с.
3. Ажнюк Б. Національна ідентичність і мова в українській діаспорі // Сучасність. 1999. № 3. С. 128–140.
4. Арутюнов В. Х. Парадокси самоідентифікації в контексті глобалізації // Проблеми самоідентифікації сучасного українського суспільства: політичні, економічні, соціальні та культурні аспекти. К.: Національна академія управління, 2009. 252 с. С. 63–65.
5. Архів Львівської національної наукової бібліотеки України ім. В. Стефаника. 1993. Канцелярія. Листування з міжнародних питань. Папка 1. С. 1–2; Відділ комплектування. Книга сумарного обліку № 105. Подарунки М. Бігуса. С. 30; Відділ комплектування. Інвентарна книга № 128. Книга сумарного обліку 2. № 380. С. 121–215; Архів відділу комплектування. Листування з питань комплектування іноземної літератури. 1995.
6. Атаманенко А. Проблеми і напрями дослідження української діаспори // Україна в нас єдина: Матеріали засідань наукових секцій IV Всесвітнього форуму українців, 18–20 серпня 2006 р., м. Київ / Укл. Д. В. Павличко, В. М. Зуєв, Л. М. Кононко. К.: Екопаксервіс, 2006. С.220–223.
7. Атаманенко А. Українська діаспора: проблеми і напрями дослідження // Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: історичні науки. 2005. Вип. 5. С. 5–20.
8. Барановський Р. Звіт діяльності Української американської координаційної ради (УАКР) // VIII конгрес СКУ, 18–21 серпня 2003 р., Київ: звіти. 1998–2003 / Світовий конгрес українців (8; 2003; Київ). К.: Український Дім, 2003. 252 с.
9. Бауман З. Индивидуализированное общество / Пер. с англ. под ред. В. Л. Иноземцева. М.: Логос, 2002. 390 с.

10. Бевз Т. Вклад представників української еміграції у розвиток політичного знання (1900–1991) // Політична наука в Україні. 1991–2016: у 2 т. Т. 1. Політична наука: західні тренди розвитку й українська специфіка / НАН України, Ін-т політ. і етнонац. досліджень ім. І. Ф. Кураса. К.: Парлам. вид-во, 2016. С. 278–288.
11. Бевз Т. Політика держави у сфері ідентичностей: аналіз правового забезпечення запобігання конфліктності й функціонування механізмів консолідації нації // Суперечності ідентичностей в Україні та шляхи їх регулювання в контекстах політики громадянської консолідації української нації / Аналітична доповідь. К.: ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2015. С.33–61.
12. Бевз Т. Теоретико-методологічні підходи та алгоритм дослідження політичних ідентичностей у міській громаді // Університетська кафедра. 2017. № 6. С. 191–208.
13. Бергсон А. Творча еволюція / Переклад з фр. Р. Осадчука. Київ: Видавництво Жупанського, 2010. 318 с.
14. Бердяев Н. А. Истоки и смысл русского коммунизма. М.: Наука, 1990. 224 с.
15. Бібліотека ім. Олега Ольжича. Реєстри комплектів газет і журналів 20 – 30-х років. Ф. 178. Оп. 3. Арк. 1–159; Меценати української діаспори. Ф. 178. Оп. 3. Арк. 1–346.
16. Бібліотека Інституту досліджень діаспори. Інвентарна книга № 2. С. 1–250; Інвентарна книга № 3. С. 1–47.
17. Бідзіля Ю. Емігрантська українська преса Італії: проблеми розвитку // Збірник праць Науково-дослідного центру періодики. Львів, 2007. Вип. 15. С. 354–364.
18. «Бізнес повинен стимулювати уряд до реформ» : [виступ Посла США в Україні Джеффри Пайета на Форумі жіночого підприємництва / Прес-служба LvBS] // Час і Події. 2014. № 22. 29 травня.

19. Біловус Л. І. Веб-сайти україномовних періодичних видань США як джерело дослідження діяльності української діаспори у напрямі збереження національної ідентичності // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Серія: історія. 2017. Вип. 2. Ч. 3. С. 58–66.
20. Біловус Л. І. Вербалізація збереження національної ідентичності культурно-освітніми установами української громади США на сторінках діаспорної періодики // *Globalizacja drogą ku przyszłości*. Stalowa Wola: Wyższa szkoła ekonomiczna w Stalowej Woli, 2017. S. 328–339.
21. Біловус Л. І. Виховання національної ідентичності українськими освітніми закладами США (на основі україномовної періодики діаспори) // Актуальні питання, проблеми та перспективи розвитку гуманітарного знання у сучасному інформаційному просторі: національний та інтернаціональний аспекти: зб. наук. праць. Частина 2. Монреаль: ЦСП «НБК»; Сєверодонецьк: вид-во СНУ ім. В. Даля. 2016. С. 187–190.
22. Біловус Л. І. Діяльність інституцій пам'яті українців США у напрямі збереження національної ідентичності (на основі аналізу діаспорної періодики) // Емінак: науковий щоквартальник. 2017. № 2 (18). Т. 3. С. 77–83.
23. Біловус Л. І. Діяльність НТШ та питання української науки у періодичних виданнях українців США як засіб збереження національної ідентичності // Молодий вчений: щомісячний науковий журнал. 2016. № 9 (36). С. 318–324.
24. Біловус Л. І. Діяльність освітніх організацій української діаспори на сторінках україномовної преси США у контексті збереження національної ідентичності // *Smart and Young: міжнародний науковий журнал*. 2016. № 10. С. 45–52.
25. Біловус Л. І. Діяльність української церкви у США в обороні національних духовних практик як чинника збереження національної ідентичності (на матеріалі періодичної преси української діаспори) // *Україна – Європа – Світ: міжнародний збірник наукових праць*. Серія: історія, міжнародні відносини. 2017. Вип. 20. С. 337–345.

26. Біловус Л. І. Документально-комунікаційна функція україномовної періодики США щодо діяльності громадських організацій (на прикладі СУА) // Термінологія документознавства та суміжних галузей знань: зб. наук. праць / Київський національний ун-т к-ри і мист-в; Ф-т культурології. К., 2017. Вип. 10. С. 201–206.
27. Біловус Л. І. Економічна співпраця української діаспори США із Україною як один із чинників української самоідентифікації (на матеріалах україномовної періодики США) // Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць. 2018. Вип. 131. С. 90–94.
28. Біловус Л. І. Збереження національної ідентичності українців США у діяльності Українського народного союзу (на матеріалах діаспорної періодики) // Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць. 2017. Вип. 121. С. 7–11.
29. Біловус Л. І. Інформаційний простір: термінологічні пошуки та реалії сьогодення // Термінологія документознавства та суміжних галузей знань: зб. наук. праць / Київський національний ун-т к-ри і мист-в; Ін-т державного управління і права. К., 2013. Вип. 7. С. 75–80.
30. Біловус Л. І. Інформаційний простір української діаспори США про сферу шкільної україномовної освіти як одного із чинників формування національної ідентичності // *Science and Education Studies*. 2016. № 1 (17) (January–June). Volume II. Stanford: Stanford University Press, 2016. P. 341–348.
31. Біловус Л. І. Інформаційний простір української діаспори США у контексті збереження рідної мови як основи національної ідентичності // Актуальні питання, проблеми та перспективи розвитку гуманітарного знання у сучасному інформаційному просторі: національний та інтернаціональний аспекти: зб. наук. праць X Міжнародної науково-практичної конференції, м. Рубіжне, 30–31 травня 2015 р. Рубіжне: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2015. С. 169–171.
32. Біловус Л. І. Інформаційний простір української діаспори США як транслятор діяльності шкіл українознавства щодо збереження національної ідентичності // Наукові записки Національного університету «Острозька

академія». Серія «Культурологія». Проблеми культурної ідентичності в ситуації сучасного діалогу культур: матеріали ІХ міжнародної наукової конференції. (Острог, 20–21 травня 2016 року). Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2016. Вип. 17. С. 42–51.

33. Біловус Л. І. Інформаційно-документаційний аспект україномовних періодичних видань США у контексті діяльності української церкви // Емінак: науковий щоквартальник. 2017. № 3 (19). Т. 2. С. 125–130.

34. Біловус Л. І. Комунікативні аспекти діяльності українських молодіжних організацій США (на матеріалах україномовної періодики) // Інформація та соціум: матеріали ІІ Міжнародної науково-практичної конференції. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2017. С. 71–74.

35. Біловус Л. І. Культурний дискурс україномовної періодики діаспори США як чинник збереження національної ідентичності // Емінак: науковий щоквартальник. 2017. № 4 (20). Т. 2. С. 100–107.

36. Біловус Л. І. Матеріали періодичних видань української діаспори США як джерело інформації про кредитну кооперативу «Самопоміч» // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Серія: історія. 2017. Вип. 1. Ч. 2. С. 140–147.

37. Біловус Л. І. Мова як важливий чинник соціокультурної ідентичності нації та особистості // Наукові записки. Серія «Культурологія» (Проблеми культурної ідентичності: глобальний та локальний виміри. Матеріали міжнародної наукової конференції 23–24 квітня, Острог – 2010). Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2010. Вип. 5. С. 164–169.

38. Біловус Л. И. Периодика украинской диаспоры США (1991–2013 гг.) как фактор сохранения национальной идентичности // European Applied Sciences. 2015. # 4. P. 19–21.

39. Біловус Л. І. Мовна проблематика в інформаційному просторі українців США // Вісник Книжкової палати: науково-практичний журнал. 2015. № 6. С. 45–48.

40. Біловус Л. І. Мовноцентричний аспект інформаційного простору української діаспори США // Інформаційна освіта та професійно-комунікативні технології XXI століття: зб. матеріалів VIII Міжнар. наук.-прак. конф., Одеса, 10–12 вересня 2015 року. Одеса: ФОП Гаража, 2015. С. 516–527.
41. Біловус Л. І. Націєтворчі аспекти дотримання традицій українцями в діаспорі (на базі україномовного публіцистичного матеріалу США) // Вісник Книжкової палати: науково-практичний журнал. 2017. № 2. С. 49–52.
42. Біловус Л. І. Образ Києво-Могилянської академії в україномовній періодиці США, або Роздуми про збереження ідентичності // Вісник Книжкової палати: науково-практичний журнал. 2013. № 12. С. 27–31.
43. Біловус Л. І. Переселенські гімназії у періодичних виданнях української діаспори США // Інформація та соціум: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. Вінниця: ДонНУ, 2016. С. 69–71.
44. Біловус Л. І. Періодичні видання української діаспори США крізь призму викликів перед українським шкільництвом // Документно-інформаційні комунікації в умовах глобалізації : стан, проблеми і перспективи: матеріали I Всеукраїнської наук.-практ. Інтернет-конференції, м. Полтава, 3 грудня 2015 р. Полтава: ПолтНТУ, 2016. С. 170–171.
45. Біловус Л. І. Питання Помісної української церкви у матеріалах періодики української діаспори США як один із чинників національної самоідентифікації // Науковий вісник Миколаївського національного університету ім. В. О. Сухомлинського. Історичні науки. 2017. № 2 (44). С. 89–94.
46. Біловус Л. І. Підтримка і популяризація української культури як одного із чинників збереження національної ідентичності у періодиці української діаспори США (від 1947 р.) // Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць. 2018. Вип. 133. С. 55–58.
47. Біловус Л. І. Презентація Українського конгресового комітету Америки в інформаційному просторі української діаспори США // Україна в умовах реформування правової системи: сучасні реалії та міжнародний досвід:

матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції, м. Тернопіль, 21–22 квітня 2017 р., ТНЕУ. Тернопіль: Економічна думка, 2017. С. 317–320.

48. Біловус Л. І. Релігійний аспект як маркер збереження національної ідентичності в україномовній періодиці діаспори США (від 1947 р.) // Науковий вісник Миколаївського національного університету ім. В. О. Сухомлинського. Історичні науки. 2018. № 1 (45). С. 17–24.

49. Біловус Л. І. Рецепція творчої постаті Т. Шевченка в періодиці української діаспори США // Вісник Книжкової палати: науково-практичний журнал. 2014. № 3. С. 25–28.

50. Біловус Л. І. Роль періодики діаспори США у збереженні україномовної освіти як одного з чинників національної ідентичності // Документ у збереженні індивідуальної / соціальної пам'яті: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Тернопіль, 3 грудня 2015 р. Тернопіль, 2016. Частина 1. С. 81–84.

51. Біловус Л. І. Роль періодичних видань українців США у збереженні національної ідентичності // Документно-інформаційні комунікації в умовах глобалізації: стан, проблеми і перспективи: матеріали II Всеукраїнської наук.-практ. Інтернет-конференції, м. Полтава, 23 листопада 2016 р. Полтава: ПолтНТУ, 2016. С. 211–216.

52. Біловус Л. І. Роль україномовних періодичних видань США у формуванні та дотриманні родинних цінностей // *Canadian Journal of Education and Engineering*. 2015. № 2(12), (July–December). Volume III. Ottawa: Ottawa University Press. P. 380–387.

53. Біловус Л. І. Роль українців США в утвердженні державності України (на матеріалах україномовної періодики діаспори) // Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць. 2018. Вип. 128. С. 93–96.

54. Біловус Л. І. Світовий конгрес українців на шпальтах української діаспори США (після 1991 р.) – напрями роботи для збереження національної ідентичності // Проблеми всесвітньої історії: науковий журнал. 2017. № 2 (4). С. 196–208.

55. Біловус Л. І. Тарас Шевченко в україномовній періодиці США // Тарас Шевченко і сучасна національна освіта: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Тернопіль, 5–6 березня 2014 р., ТНЕУ // Психологія і суспільство: Спецвипуск. 2014. С. 11–12.
56. Біловус Л. І. Творча особистість Т.Г. Шевченка в періодиці української діаспори США // Zbiór raportów naukowych. «Współczesne tendencje w nauce i edukacji» (27.02.2014–28.02.2014). Warszawa: Wydawca: Sp. z o.o. «Diamond trading tour», 2014. S. 26–31.
57. Біловус Л. І. Тематика Голодомору в україномовній періодиці діаспори США як чинник збереження національної ідентичності // Емінак: науковий щоквартальник. 2018. № 1 (21). Т. 2. С. 135–140.
58. Біловус Л. І. Україна і США: дипломатичні відносини у контексті викликів XXI ст. (на матеріалах періодики // Зовнішні справи: науковий журнал. 2017. № 11. С. 14–18.
59. Біловус Л. І. Україномовна періодика США про роль української діаспори у поширенні інформації про Голодомор // Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць. 2018. Вип. 129 (2). С. 77–81.
60. Біловус Л. І. Україномовна періодика США у збереженні рідної мови як основи національної ідентичності // Proceedings of the International Scientific and Practical Conference «Topical Researches of the World Science, Vol. I (June 20–21, 2015, Dubai, UAE)». Dubai: Rost Publishing, 2015. P. 5–8.
61. Біловус Л. І. Україномовна періодика США у контексті збереження рідної мови як основи національної ідентичності // Молодий вчений: щомісячний науковий журнал. 2015. №5 (20). С. 74–77.
62. Біловус Л. І. Україномовна періодика у національно-культурному житті української діаспори США (1991-2017 рр.) : монографія / Тернопільський національний економічний університет. Тернопіль: ТНЕУ, 2017. 608 с.
63. Біловус Л. І. Україномовні періодичні видання США про культурну самопрезентацію української діаспори як способу збереження національної

ідентичності // Вісник Книжкової палати: науково-практичний журнал. 2017. № 5. С. 46–50.

64. Біловус Л. І. Українська церква у США на шпальтах україномовних періодичних видань: культурно-освітня діяльність // Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць. 2017. Вип. 123. С. 87–92.

65. Біловус Л. І. Український інформаційний простір: сьогодення та перспективи // Український інформаційний простір: Науковий журнал Інституту журналістики і міжнародних відносин КНУКІМ. К.: КНУКІМ, 2013. Число 1. С. 188–191.

66. Біловус Л. І. Український католицький університет в україномовній періодиці США // Вісник Книжкової палати: науково-практичний журнал. 2015. № 4. С. 33–37.

67. Біловус Л. І. Український католицький університет у контексті збереження і формування освітніх та духовних традицій українців (на матеріалі діаспорної преси США) // Вісник Книжкової палати: науково-практичний журнал. 2016. № 7. С. 50–52.

68. Біловус Л. І. Українські духовні традиції в україномовній періодиці США як чинник збереження національної ідентичності // Соціум. Документ. Комунікація: збірник наукових статей. Серія: історичні науки. 2017. Вип. 4. С. 113–131.

69. Біловус Л. І. Українські періодичні видання США щодо діяльності окремих музейних установ діаспори у напрямі збереження національної ідентичності // Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць. 2017. Вип. 127. С. 102–106.

70. Біловус Л. І. Українські церкви у США в обороні державності України (на матеріалах україномовної періодики діаспори) // Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць. 2017. Вип. 126. С. 95–100.

71. Бондаренко Г. Історичне пізнання: питання теорії та практики. Луцьк: Інститут змісту і методів навчання ВДУ ім. Лесі Українки, 1998. 228 с.

72. Бурейко Н. К вопросу об американской национальной идентичности (политико-идеологический факторы ее становления) // *Studia Humanitatis*. № 1. 2013. URL : <http://st-hum.ru/node/56> (дата звернення: 25. 05. 2014).
73. Варварцев М. М. Найдавніше джерело про заокеанську Україну та його автор // *Українська діаспора*. 1993. Ч. 3; Макар Ю. І. Діяльність агентів по вербовці до Канади на західноукраїнських землях наприкінці XIX – початку XX століття // *Питання історії нового та новітнього часу: Збірник наукових праць*. Чернівці: Чернівецький державний університет ім. Ю. Федьковича, 1994. Вип. 3.
74. Василькевич З. Округа УНС Дітройту відбула збори // *Свобода*. 1995. Ч. 48. С. 1, 4 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
75. Васильченко В. Обряд і мова як чинники неперервності традиції та формування Homo Traditionalis // *Молода нація: альманах*. К.: Смолоскип, 2008. № 4 (49). 128 с. С. 46–88.
76. Васильчук В. Німці в Україні. Історія й сучасність (друга половина XVIII – початок XXI ст.). К.: Видавничий центр КНЛУ, 2004. 341 с.
77. Верига В. СКВУ – потрібна організація // *Свобода*. 1993. Ч. 100. С. 2; Ч. 101. С. 2; Ч. 102. С. 2.
78. Винар Л. Звіт з діяльності Світової Наукової ради при СКУ (серпень 2003 – травень 2008). URL : <http://www.ukrainianworldcongress.org/UserFiles/File/SNRada1.pdf> (дата звернення: 30. 06. 2016).
79. Вирост Й. С. Національна самосвідомість: проблеми визначення й аналізу // *Філософська та соціологічна думка*. 1989. № 7. С. 11–19; Губко О. Національна самосвідомість і державно-національне відродження // *Матеріали до української етнології*. К., 1995. Вип. 1 (4). С. 235–240.
80. Вівчарик М. Українці у світі: східна і західна діаспора // *Український історичний журнал*. 1993. № 11–12; Вівчарик М. Українці у близькому і далекому зарубіжжі // Вівчарик М. та ін. *Українська нація: шлях до самовизначення*. К., 2001; Камінський Є. Українці у США // *Політика і час*. 1991. № 12; Рубанець М. Українці в Америці // *Людина і світ*. 1994. № 3–4.

- С. 8–15; № 5–6. С. 2–11; № 7. С. 6–12; Чернявський С. Американці українського походження: демографічна і соціально-економічна характеристика. За оцінками вчених США // Український історичний журнал. 1991. № 4.
81. Відбувся Другий Світовий Конгрес Вільних Українців // Народна воля. 1973. № 43. С. 1 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6328.
82. Віднянський С. Державотворчий процес в Україні 1991–2006. К.: НВП «Видавництво «Наукова думка» НАН України», 2007. 910 с.
83. Вінтонів Х. Українські документально-інформаційні ресурси у віртуальному просторі Канади: структура, інформаційне наповнення та методика пошуку : дис. ... канд. іст. наук : 27.00.02 / Державна архівна служба України, Український науково-дослідний інститут архівної справи та документознавства. Київ, 2014. 193 с.
84. Воропаєва Т. Українські націєтворчі процеси крізь призму сучасних націєтворчих концепцій: комплексний підхід // Українознавство–2005. календар-щорічник. К., 2004. С. 94–103.
85. VIII конгрес СКУ, 18–21 серпня 2003 р., Київ: звіти. 1998–2003. К.: Український Дім, 2003. 252 с.
86. Геврик Т. 15-річний ювілей Українського музею в Нью-Йорку // Сучасність. 1992. № 4; Геврик Т. Острів сліз: Національний музей імміграції // Пам'ятки України. 1994. № 3–6; Гриценко О. Діаспорна преса. Чуття родоводу [Українська преса в США і Канаді] // Віче. 1995. № 6; Гриценко О. З історії української преси в США і Канаді // Українська діаспора. 1995. Ч. 7; Ковальчук О. Освітня діяльність українців Канади і США // Україна ХХ ст.: культура, ідеологія, політика: Зб. статей. Вип. 3. К., 1999; Крупський І. Проблеми «білих плям» в історії української журналістики третього періоду національно-культурного відродження. Львів, 1992; Масенко Л. Осередок української науки за рубежом // Вісник АН УРСР. 1991. № 7; Миронюк Г. Про що може повідати українсько-американська колекція: [Центр дослідження історії імміграції при університеті штату Міннесота] // Всесвіт. 1991. № 3; Миронюк Г. Українсько-американська колекція – джерело вивчення

- української культури в діаспорі // Українська діаспора. 1992. Ч. 1; Романів О. Український інститут Америки // Українська діаспора. Київ; Чикаго, 1993. № 3.
87. Гнатенко П. И. Идентичность: философский и психологический анализ. К.: Арт-Пресс, 1999. 466 с.
88. Гнатюк О. Прощання з імперією: українські дискусії про ідентичність. К.: Критика, 2005. 525 с.
89. Гомотюк О. Є. Злет і трагедія українознавства на зламі епох (90-ті рр. ХІХ – перша третина ХХ ст.) : монографія. Тернопіль: Економічна думка, 2007. 552 с.
90. Горелов Д. М. Інституційна інтеграція української діаспори в громадянське суспільство у державах поселення // Стратегічні пріоритети. 2009. № 3 (12). С. 50–58.
91. Горова М. Святий Вечір // Свобода. 1995. Ч. 243. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
92. Горський В. С. Україна на порозі планетарної цивілізації // Практична філософія. 2001. № 2. С. 220–222.
93. Грабовецька М. Свято любови // Свобода. 1997. Ч. 1. С. 2 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
94. Грицак Я. Страсті за націоналізмом. Історичні есеї. К.: Критика, 2004. С. 188–197.
95. Гриценко О. М. Українська преса США і Канади (1991–1995 рр.) / За ред. В. Б. Євтуха. К., 1997. 101 с.
96. Грищук Т. Внесок української західної діаспори у світову культуру // Історико-політичні проблеми сучасного світу : Збірник наукових статей. Чернівці: Рута, 2010. Т. 21–22. 308 с. С. 224–228.
97. Грищук Т. В. Зарубіжне українознавство як фактор цивілізаційного діалогу (роль і внесок західної діаспори) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. політ. наук : 23.00.04. Чернівці, 2011. 20 с.
98. Грушевський М. На порозі нової України. Гадки і мрії // Хто такі українці і чого вони хочуть. К.: Тов-во «Знання» України, 1991. 240 с. С. 133–224.

99. Грушевський М. Про українську мову і українську школу. Вид. 2-е. К.: Веселка, 1991. 45 с.
100. Губарець В. В. Преса і книга діаспори. З історії видавничої діяльності українського зарубіжжя : навч. посібник. К.: Університет «Україна», 2008. 266 с.
101. Губарець В. В. Українська етнічна преса США та Канади (1945 – 1994 рр.): особливості висвітлення україно-американських взаємин : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.01.08. К., 2007. 20 с.
102. Гібернау М. Ідентичність націй. Київ: Темпора, 2012. 304 с.
103. Данилюк М. А на наших вечорницях, хто сумний – розвеселиться... // Час і Події. 2013. № 11. 14 березня.
104. IX Світовий Конгрес Українців. Україна пам'ятає – світ визнає. Звіти 2003–2008. 20–22 серпня 2008. Київ, Україна. URL : <http://www.ukrainianworldcongress.org/UserFiles/File/%D0%86%D0%A5congress/Knyha-zvitiv2003-2008.pdf> (дата звернення: 23. 02. 2015).
105. Декларація про державний суверенітет України. Київ. 16 липня 1990 // ЦДАЗУ. БФ.2. Інв. № 327к.
106. Державна програма «Українська діаспора на період до 2000 року». URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/119-96-%D0%BF> (дата звернення: 15.07.2015).
107. Державна програма співпраці із закордонними українцями на період до 2010 р. URL : <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/42984368> (дата звернення: 15.07.2015).
108. Державна програма співпраці із закордонними українцями на період до 2015 р. // Офіційний вісник України. 2012. № 57. С. 25, стаття 2288.
109. Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1803 (підшивка газети «Свобода» за 1992 і 1994 рр.); інв. № 1839 (підшивка газети «Свобода» за 1997р.); інв. № 1841 (підшивка газети «Національна трибуна» за 1986 р.); інв. № 1843 (підшивка газети «Свобода» за 1991 р.).

110. X Світовий Конгрес Українців, 20–22 серпня 2013 р. Львів. URL: <http://ukrainianworldcongress.org/index.php/id/585> (дата звернення: 28. 09. 2016).
111. Дибчук Л. Внесок української діаспори Канади та країн Латинської Америки в розвиток економіки і культури незалежної України (1991–2005 рр.) : дис... канд. іст. наук: 07.00.01 / Тернопільський держ. економічний ун-т. Тернопіль, 2006. 313 с.
112. Дідюк В. У 60-річчя створення СУМ // Національна трибуна. 1986. Ч. 2. С. 2–3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6100.
113. Діяльність ЗУАДК в різних країнах світу // Свобода. 1996. Ч. 114. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6504.
114. Дмитришин-Часто Л. Союзівка для українознавства // Свобода. 2010. № 35. С. 9.
115. Дмитришин-Часто Л. Союзівка – учителям, учителі – Союзівці // Свобода. 2012. № 35. С. 9–12; Міст. 2012. 22 серпня.
116. Довідник з українсько-американських газет на мікрофільмах / упор. Г. Миронюк, О. Лужницький. Нью-Йорк – Львів: Дослідницький центр історії імміграції Міннесотський університет, 1998. 40 с.
117. Д-р О. Білик звітує про працю ЗУАДК // Свобода. 1996. Ч. 20. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6504.
118. Документи (інформації, доповідні записки, довідки та ін.) державних органів, релігійних організацій про процеси, що відбуваються у православній релігії (1991) // ЦДАВО України. Ф.4648. Рада у справах релігій при Міністерстві у справах міграцій і національностей України. Оп. 7. Спр. 617. 64 арк.
119. Документи (інформації, доповідні записки, довідки та ін.) державних органів, релігійних організацій про процеси, що відбуваються у католицькій релігії (1991) // ЦДАВО України. Ф.4648. Рада у справах релігій при Міністерстві у справах міграцій і національностей України. Оп. 7. Спр. 618. 80 арк.

120. Документи (інформації, доповідні записки, довідки та ін.) державних органів, релігійних організацій про процеси, що відбуваються у протестантських релігійних організаціях (1991) // ЦДАВО України. Ф.4648. Рада у справах релігій при Міністерстві у справах міграцій і національностей України. Оп. 7. Спр. 619. 17 арк.

121. Документи (інформації, доповідні записки, довідки та ін.) державних органів, релігійних організацій про процеси, що відбуваються у релігійних організаціях реформатської, лютеранської церков та іудейської релігії (1991) // ЦДАВО України. Ф.4648. Рада у справах релігій при Міністерстві у справах міграцій і національностей України. Оп. 7. Спр. 620. 37 арк.

122. Документи (інформації, доповідні записки, довідки та ін.) про діяльність православних релігійних організацій (1992) // ЦДАВО України. Ф.4648. Рада у справах релігій при Міністерстві у справах міграцій і національностей України. Оп. 7. Спр. 648. 258 арк.

123. Документи (інформації, доповідні записки, довідки та ін.) про діяльність католицьких релігійних об'єднань (1992) // ЦДАВО України. Ф.4648. Рада у справах релігій при Міністерстві у справах міграцій і національностей України. Оп. 7. Спр. 649. 103 арк.

124. Документи (інформації, доповідні записки, довідки та ін.) про діяльність протестантських релігійних об'єднань (1992) // ЦДАВО України. Ф.4648. Рада у справах релігій при Міністерстві у справах міграцій і національностей України. Оп. 7. Спр. 650. 27 арк.

125. Документи місцевих державних органів, релігійних організацій про процеси, що відбуваються в греко-католицькій церкві (1993) // ЦДАВО України. Ф.4648. Рада у справах релігій при Міністерстві у справах міграцій і національностей України. Оп. 7. Спр. 698. 169 арк.

126. Документи місцевих державних органів, релігійних організацій про процеси, що відбуваються в протестантських релігійних об'єднаннях (1993) // ЦДАВО України. Ф.4648. Рада у справах релігій при Міністерстві у справах міграцій і національностей України. Оп. 7. Спр. 700. 75 арк.

127. Документи місцевих державних органів, релігійних організацій про процеси, що відбуваються у релігійних організаціях реформатської, лютеранської церквах, іудейській та мусульманській релігіях (1993) // ЦДАВО України. Ф.4648. Рада у справах релігій при Міністерстві у справах міграції і національностей України. Оп. 7. Спр. 701. 191 арк.
128. Документи Надзвичайної Конгресової Комісії США з дослідження Голодомору в Україні, зібрані Міністерством закордонних справ США з державних архівів США (меморандуми, декларації, інформації, статті, листування, телеграми тощо) (Ксерокопії іноземними мовами) // ЦДАВО України. Ф. 5261. Документи Надзвичайної Конгресової комісії США з дослідження голодомору в Україні (1932–1933 рр.) (колекція). Оп. 1.
129. Документи про друк українських грошей в Канаді, іноземні інвестиції і торгівлю в Україні та ін. 2 січня 1992 р. – 17 липня 1992 р. // ЦДАВО України. Ф. 5233. Адміністрація Президента України. Оп. 1 Адміністрація Президента України Л. Кравчука. Спр. 72. 159 арк.
130. Документи про зв'язки з представниками української діаспори за кордоном. 25 січня 1995 р. – 6 грудня 1995 р. // ЦДАВО України. Ф. 5233. Адміністрація Президента України. Оп. 2 Адміністрація Президента України Л. Кучми. Спр. 421. 121 арк.
131. Документи про об'єднання УПЦ в США з Вселенським Константинопольським Патріархатом // ЦДАЗУ. Ф. 23 («Документи Українського Православного Братства імені Василя Липківського на еміграції, зібрані родиною Валентина та Раїси Кохно (США)»). Оп. 2 Єпископ Бориспільський Вікарій Української Православної Церкви Київського Патріархату в США і Канаді Степан (Біляк Степан Михайлович, 1917 – 2006), український церковний та громадський діяч на еміграції (США). Спр. 35. 4 арк.
132. Документи про організацію співробітництва в галузях науки, освіти, культури між Україною та зарубіжними країнами по лінії міністерства (угоди, звіти, плани, листування та ін.) за 1989 р., т. 1 // ЦДАВО України. Ф. 166. Міністерство освіти України. Оп.18. Спр. 63. 222 арк.

133. Документи про організацію співробітництва в галузях науки, освіти, культури між Україною та зарубіжними країнами по лінії міністерства (угоди, звіти, плани, листування та ін.) за 1990 р., т. 1 // ЦДАВО України. Ф. 166. Міністерство освіти України. Оп.18. Спр. 99. 165 арк.
134. Документи про організацію співробітництва в галузях науки, освіти, культури між Україною та зарубіжними країнами по лінії міністерства (угоди, звіти, плани, листування та ін.) за 1990 р., т. 2 // ЦДАВО України. Ф. 166. Міністерство освіти України. Оп.18. Спр. 100. 154 арк.
135. Документи про організацію співробітництва в галузях науки, освіти, культури між Україною та зарубіжними країнами по лінії міністерства (угоди, звіти, плани, листування та ін.) за 1991 р., т. 1 // ЦДАВО України. Ф. 166. Міністерство освіти України. Оп.18. Спр. 139. 212 арк.
136. Документи про організацію співробітництва в галузях науки, освіти, культури між Україною та зарубіжними країнами по лінії міністерства (угоди, звіти, плани, листування та ін.) за 1991 р., т. 2 // ЦДАВО України. Ф. 166. Міністерство освіти України. Оп.18. Спр. 140. 192 арк.
137. Документи про підготовку матеріалів до візиту Президента США, питання делегації України на 47-й сесії ГА ООН та інші. 9 березня 1992 р. – 2 грудня 1992 р. // ЦДАВО України. Ф. 5233. Адміністрація Президента України. Оп. 1 Адміністрація Президента України Л. Кравчука. Спр. 16. 101 арк.
138. Документи «Товариства культурних зв'язків з українцями за кордоном» (товариство «Україна») // ЦДАВО України. Ф. 4629. Оп.1. Спр.17. Арк. 23–24; Спр. 22. Арк. 34.
139. Доповіді протопресвітера Степана (Біляка С.М.), присвячені історичним подіям, відомим українським діячам та ін. // ЦДАЗУ. Ф. 23 («Документи Українського Православного Братства імені Василя Липківського на еміграції, зібрані родиною Валентина та Раїси Кохно (США)»). Оп. 2 Єпископ Бориспільський Вікарій Української Православної Церкви Київського Патріархату в США і Канаді Степан (Біляк Степан Михайлович, 1917 – 2006),

український церковний та громадський діяч на еміграції (США). Спр. 21. 69 арк.

140. Драгоманівський збірник. «Вільна спілка» та сучасний український конституціоналізм / за ред. Т. Г. Андрусяка. Львів: Світ, 1996. 256 с.

141. Драгоманов М. Что такое украинофильство? // Вибране («...мій задум зложити очерк історії цивілізації на Україні»). К.: Либідь, 1991. С. 430–456.

142. Драгоманов М. Чудацькі думки про українську національну справу // Вибране («...мій задум зложити очерк історії цивілізації на Україні»). К.: Либідь, 1991. С. 461–559.

143. Дровозюк С. Національно-культурне та духовне життя українського селянства у 20–30-х роках ХХ століття: історіографічний нарис. Вінниця: О. Власюк, 2005. 364 с.

144. «Дуже важко передати концепцію геноциду мистецьким способом» : [інтерв'ю Лариси Курилас / спілкувалась Світлана Іванишин-Угриня] // Час і Події. 2013. № 42. 17 жовтня.

145. Дуже часто і викладачів треба навчати правильної української мови : [інтерв'ю з Тетяною Космедою / спілкувалась Оксана Жила] // Час і події. 2009. № 44. 05 листопада.

146. Дупляк М. П'ятдесятиріччя Шкільної ради при Українському конгресовому комітеті Америки в Нью-Йорку // Час і Події. 2004. № 226. 03 вересня.

147. Евтух В. Б. Историография национальных отношений в США и Канаде (60-е – 70-е годы). К.: Наукова думка, 1982. 160 с.

148. Енциклопедія Українознавства : В 10 т. / Гол. ред. В. Кубійович. Париж; Нью-Йорк: Молоде Життя, 1954–1989. 4016 с.

149. Енциклопедія української діаспори : У 7-ми т. / Ред. В. Маркусь. Т. 4. К.; Нью-Йорк; Чікаго; Мельборн, 1995.

150. Енциклопедія української діаспори: У 7-ми т. / Ред. В. Маркусь. Т. 1. Кн. 1. Нью-Йорк; Чікаго, 2009; Енциклопедія української діаспори: У 7-ми т. / Ред. В. Маркусь. Т. 1. Кн. 2. Нью-Йорк; Чікаго, 2012. 348 с.; Енциклопедія

української діаспори: У 7-ми т. / Ред. В. Маркусь. Т. 1. Кн. 3. Нью-Йорк; Чикаго, 2018. 517 с.

151. Євтух В. Етнічність: енциклопедичний довідник. К.: Фенікс, 2012. 396 с.
152. Євтух В. Б. Закордонне українство: сутність, структура, самоорганізація. Підручник / В. Б. Євтух, А. А. Попок, В. П. Трощинський, С. Ю. Лазебник, В. М. Андрієнко, М. В. Андрієнко, Т. В. Федорів, В. С. Гошовський, С. О. Штепа. К.: Альтерпрес, 2011. 304 с.
153. Євтух В. та ін. Зберігаючи українську самобутність / В. Євтух, Є. Камінський, О. Ковальчук, В. Трощинський. К.: ІНТЕЛ, 1992; Євтух В. Український етнос: структура і характер взаємодії з навколишнім середовищем // Вісник АНУ. 1993. № 10; Євтух В. Енциклопедія української діаспори у контексті світової етнологічної науки // Українська діаспора. 1994. Ч. 5; Євтух В. Українці за межами України // Історія України, нове бачення: У 2 т. К., 1996. Т. 2.
154. Журавська В. Конвенція Союзу Українок Америки // Час і Події. 2008. № 24. 12 червня.
155. Журавська В. Семінар учителів на «Союзівці» // Рідна школа. 2009. Ч. 154. С. 28–30.
156. Загірняк М. Роздуми про національну ідентичність та історичну пам'ять у пострадянській Україні // Ідентичність і пам'ять у пострадянській Україні: монографія. К.: Дух і літера, 2009. 496 с. С. 99–105.
157. Заключний звіт про результати виконання Державної програми співпраці із закордонними українцями на період до 2010 року. URL: <http://old.mfa.gov.ua/data/upload/publication/mfa/ua/55005/20300978dod2.pdf> (дата звернення: 20. 08. 2015).
158. Закон України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» від 01.07.2010 за № 2411-VI // Відомості Верховної Ради України. 2010. № 40. С. 1452, стаття 527.

159. Закон України «Про правовий статус закордонних українців» від 04.03.2004 за № 1582-IV // Відомості Верховної Ради України. 2004. № 25. С. 1035, стаття 343.

160. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про правовий статус закордонних українців» від 04.03.2004» за № 4381-VI від 09.02.2012 // Відомості Верховної Ради України. 2012. № 39. С. 1717, стаття 473.

161. Записки, довідки, інформації, телеграми відділу зарубіжних зв'язків ЦК Компартії України, партійних і радянських органів, міністерств, відомств і творчих спілок СРСР та УРСР, посольств СРСР, редакцій видавництв, газет і журналів, товариства «Україна», громадських організацій про проведення в УРСР міжнародних конференцій, нарад, зустрічей, прийом іноземних делегацій і дипломатичних представників, організацію роботи іноземних журналістів, зйомочних груп телекомпаній, кіностудій, виїзд і перебування за кордоном делегацій, представників УРСР та інші питання зарубіжних зв'язків України. 2 липня 1987 р. – 25 грудня 1987 р. // ЦДАГО України. Ф. 1. Центральний Комітет Комуністичної партії України. Оп. 32. Спр. 2375. 351 арк.

162. Записки, довідки, інформаційні листи відділу пропаганди ЦК КПРС, відділів УК Компартії України, посольства СРСР у Канаді, Міністерства закордонних справ УРСР, товариства «Україна», Українського відділу Агентства Друку Новин (АПН), творчих спілок, інших організацій про прийом іноземних делегацій, державних і громадських діячів, дипломатів, журналістів, участь представників України у міжнародних зустрічах, відгуки за кордоном про події в СРСР та УРСР, про внески УРСР у бюджети і міжнародні фонди в 1986-1987 рр. та інші питання зарубіжних зв'язків України. 5 січня 1988 р. – 24 серпня 1988 р. // ЦДАГО України. Ф. 1. Центральний Комітет Комуністичної партії України. Оп. 32. Спр. 2459. 199 арк.

163. Записки, довідки, інформаційні листи відділів ЦК Компартії України та інші питання зарубіжних зв'язків України. 4 липня 1988 р. – 28 грудня 1988 р. // ЦДАГО України. Ф. 1. Центральний Комітет Комуністичної партії України. Оп. 32. Спр. 2462. 271 арк.

164. Запис телефонної розмови між президентом СРСР Горбачовим і президентом США Бушем напередодні Всеукраїнського референдуму на підтримку Акта незалежності України // Україна: антологія пам'яток державотворення, Х–ХХ ст.: у 10 т. / редкол.: І. М. Дзюба [та ін.]. К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2008 Т. 10: Відродження й утвердження української державності (1997–2005 роки), 2009. 672 с.
165. Зарубіжні українці / С. Ю. Лазебник, Л. О. Лещенко, Ю. І. Макар та ін. К.: Видавництво «Україна», 1991. 252 с.
166. Заставний Ф. Д. Українська діаспора: Розселення українців у зарубіжних країнах. Львів: Світ, 1991. 118 с.
167. Заяви, листи, звернення з приводу прийняття Акту проголошення незалежності України, т. 1 // ЦДАВО України. Ф. 1-Р. Оп. 22. Спр. 1604. 129 арк.
168. Заяви, листи, звернення з приводу прийняття Акту проголошення незалежності України, т. 2 // ЦДАВО України. Ф. 1-Р. Оп. 22. Спр. 1605. 88 арк.
169. Заяць М. Звіт Союзу Українок Америки / 45-ліття СКУ. Збірник звітів. 7–9 вересня 2012 р. Греція. URL : http://www.ukrainianworldcongress.org/repository/Annual_meetings/2012/Book.pdf (дата звернення: 25. 08. 2015).
170. Звіт Світової Ради Суспільної Служби СКУ за 2004 рік. URL : <http://www.ukrainianworldcongress.org/UserFiles/File/SRSS2004.pdf> (дата звернення: 25. 08. 2015).
171. Звіт Українського конгресового комітету Америки (грудень 1998 – серпень 2003) // VIII конгрес СКУ, 18–21 серпня 2003 р., Київ: звіти. 1998–2003. К.: Український Дім, 2003. 252 с.
172. Здобуття незалежності України, 1991: історія проголошення, документи, свідчення: у 2 т. / Асоц. нар. депутатів України; [редрада: О. Барабаш (голова) та ін.; фото: О. Хилю та ін.]. Житомир: Рута, 2011.
173. Зубалій О. Д. та ін. Історія української діаспори: навчальний посібник / О. Д. Зубалій, Б. Д. Лановик, М. В. Траф'як. К.: М-во освіти України, Ін-т змісту і методів навч., 1998. 147 с.; Історія української еміграції: навчальний

посібник / за ред. Б. Д. Лановика. К.: Вища школа, 1997. 520 с.; Трощинський В. Українці в світі. К.: ВД «Альтернативи», 1999. 351 с.; Українці близького і далекого зарубіжжя // Україна незалежна: сторінки історії. К., 1995.

174. Іванишин М. Українська ідентичність у тлумаченні Івана Франка // Слово і Час. 2009. № 2. С. 46–52.

175. Іванова О. Зв'язок колективної пам'яті та ідентичності в різних регіонах України // Ідентичність і пам'ять у пострадянській Україні: монографія. К.: Дух і літера, 2009. 496 с. С. 81–98.

176. Ільчук Л. І. Самоідентифікація особистості: проблеми, рівні, теоретичний аспект // Проблеми самоідентифікації сучасного українського суспільства: політичні, економічні, соціальні та культурні аспекти. К.: Національна академія управління, 2009. 252 с. С. 7–12.

177. «Іноді церкві не вистачає людяності» : [інтерв'ю владики Даниїла / спілкувалась Світлана Іванишин-Угрина] // Час і Події. 2013. № 31. 01 серпня.

178. Інститут досліджень української діаспори Національного університету «Острозька академія». URL : <http://www.oa.edu.ua/ua/institutes/diaspora> (дата звернення: 20. 08. 2015).

179. Інформації Міністерства закордонних справ, що стосуються православ'я (1993) // ЦДАВО України. Ф.4648. Рада у справах релігій при Міністерстві у справах міграцій і національностей України. Оп. 7. Спр. 697. 72 арк.

180. Інформації про виконання національної програми «Закордонне українство» (13.01.03 – 16.10.03) // Держархів Одеської обл., Ф. Р-8196. Оп. 1 «Одеська обласна державна адміністрація. Управління у справах національностей та міграції». Спр. 56. 4 арк.

181. Інформації про виконання національної програми «Закордонне українство» (29.07.04 – 02.12.04) // Держархів Одеської обл., Ф. Р-8196. Оп. 1 «Одеська обласна державна адміністрація. Управління у справах національностей та міграції». Спр. 65. 3 арк.

182. Інформації про роботу з українською діаспорою (13.04.98 – 03.12.98) // Держархів Одеської обл., Ф. Р-8196. Оп. 1 «Одеська обласна державна

адміністрація. Управління у справах національностей та міграції». Спр. 19. 6 арк.

183. Інформації про роботу з українською діаспорою (11.03.02 – 10.04.02) // Держархів Одеської обл., Ф. Р-8196. Оп. 1 «Одеська обласна державна адміністрація. Управління у справах національностей та міграції». Спр. 46. 3 арк.

184. Інформаційно-аналітичні матеріали на тему: «Закордонне українство: сучасний стан та перспективи співпраці». К., 2009. 63 с.

185. Історія української еміграції : навч. посібник / Б. Д. Лановик, Р. Т. Гром'як, М. В. Граф'як та ін. К.: Вища школа, 1997. 520 с.

186. «І тепер, як у 1933-му, український народ непотрібний. Потрібна Малоросія...» : [інтерв'ю Н. Дзюбенко-Мейс Українським національним новинам] // Свобода. 2014. № 49. С. 5.

187. Іщенко О. С. Про енциклопедію української діаспори. URL : http://www.nas.gov.ua/publications/books/series/9789660247048/Documents/2016_12/6_Ischenko_12.pdf (дата звернення: 25. 11. 2016).

188. Калакура Я. Історичний антропологізм як методологічний принцип українознавства // Збірник наукових праць Науково-дослідного інституту українознавства МОН України. К.: Рада, 2006. Т. XIII. С. 52–55.

189. Карась М. А. Регіональна преса в демократичному суспільстві (на прикладі періодики США) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.01.08. К., 1999. 13 с.

190. Картунов О. В. Західні етнонаціональні та етнополітичні концепції: теоретико-методологічний аналіз : автореф. дис. на здобуття наук. ступ. докт. політ. наук : 23.00.02. Київ, 1996. 41 с.

191. Касьянов Г. Теорії нації і націоналізму: монографія. К.: Либідь, 1999. 352 с.

192. Кисіль А. Звіт світової ради культури СКУ (22 серпня 2010 р. – 30 червня 2011 р.). URL : http://www.ukrainianworldcongress.org/UserFiles/File/AnnualMeetings_2011/Reports/ZvitSRK.pdf (дата звернення: 24. 08. 2015).

193. Кіпень В. А. Вища освіта в системі цінностей цивілізації ХХІ ст. // Концептуальні проблеми модернізації вищої освіти: матеріали міжнародної наукової конференції, 13–14 листопада 1998 р. Донецьк, 1998.
194. Климук Г. Панель ТУСМ // Свобода. 1968. Ч. 139. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6478.
195. Климчак М. Українському Національному Музею у Чикаго – 55 років // Час і Події. 2007. № 38. 20 вересня.
196. Климчак М. 60 років служіння українській культурі // Час і Події. 2012. № 40. 03 жовтня.
197. Клокун Л. Всеукраїнський референдум: майже чверть століття потому // NOVAгазета. 2015. № 46 (354). С. 17.
198. Ключковська І. Наукова діяльність Міжнародного інституту освіти, культури та зв'язків з діаспорою Національного університету «Львівська політехніка» (МІОК). URL : <http://www.lp.edu.ua/node/2014> (дата звернення: 10. 05. 2015).
199. Когут З. Коріння ідентичності. Студії ранньомодерної та модерної історії України. К.: Критика, 2004. 351 с.
200. Козак Х. Звіт з організаційної діяльності Українського народного союзу // Свобода. 2013. № 25. С. 8–9.
201. Козак Х. УНС в 2013 році: активна праця, успішні результати // Свобода. 2014. № 13. С. 8.
202. Козинець П. Звіт про діяльність Національної асоціації кредитних спілок України. URL : http://www.ukrainianworldcongress.org/UserFiles/File/Annual_Meetings_2011/Reports/USKR.pdf (дата звернення: 24. 08. 2015).
203. Колекція документів п. О. Ромаса про діяльність громадсько-політичних об'єднань української діаспори Канади та США (1947–1994 рр.) // ЦДАГО. Ф. 273.
204. Колісник Ю. Преса національних меншин України або як навчитись любити свою націю. Черкаси: Брама-Україна, 2006. 144 с.

205. Конгресовий Український Кокус (КУК) розмовляє з Парламентом України – УНІС бере участь // Час і події. 2007. Ч. 12. С. 2.
206. Конституція України (Із змінами, внесеними згідно із Законом № 2952-VI від 01.02.2011 // Вісник Верховної Ради. 2011. № 10. С. 68.
207. Корнієнко О. М. Типи етнічної ідентичності особистості // Філософія науки: традиції та інновації. 2015. № 2 (12). С. 124–131.
208. Коротич О. М. Українська етнічність у США: репрезентація в україномовній літературі // Міжнародний науковий форум: соціологія, психологія, педагогіка, менеджмент. 2013. Вип. 12. С. 41–55.
209. Костелина Л. Люди розважалися на «Українській толоці» // Час і Події. 2010. № 36. 9 серпня.
210. Кравченко О. Шкільна Рада при Українському Конгресовому Комітеті Америки // Рідна школа. 2010. Ч. 155. С. 11–14.
211. Кравчук Л. М. Є така держава Україна: матеріали з виступів, інтерв'ю, прес-конференцій, брифінгів, відповідей на запитання. К.: Глобус, 1992. 223 с.
212. Крутяк М. Звіт діяльності жінок ОЧСУ в США // 45-ліття СКУ. Збірник звітів. 7–9 вересня 2012 р. Греція. URL : http://www.ukrainianworldcongress.org/repository/Annual_meetings/2012/Book.pdf (дата звернення: 26. 08. 2015).
213. Кузьмович О. Досягнення і завдання Пласту у діаспорі. URL : <http://100krokv.info/2017/03/olha-kuzmovych-dosyahnennya-i-zavdannya-plastu-u-diaspori/> (дата звернення: 30. 05. 2017).
214. Кузьмович О. Про великоднього баранчика // Свобода. 1995. Ч. 76. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
215. Кузьмович О. Про печення великодніх бабок та інші звичаї // Свобода. 1998. Ч. 69. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6506.
216. Кузьмович О. Українські жінки Нью Йорку відзначають 50-річчя свого журналу // Свобода. 1993. Ч. 41. С. 1, 4.
217. Кухар Л. «Самопоміч»: хороші підсумки складного року // Час і Події. 2009. № 18. 07 травня.

218. Кухар Л. Український Національний Музей – ватра української духовної культури на берегах Мічигану // Час і Події. 2010. № 39. 29 вересня.
219. Куц О. М. Етнополітологія: навчальний посібник. Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2005. 263 с.
220. Кьеркегор С. Страх и трепет / Пер. с дат. Изд. 2-е, дополненное и исправленное. М.: Культурная Революция, 2010. 488 с.
221. Лагутов Ю. Е. Політико-управлінські засади взаємодії України з українською діаспорою в державах Європейського Союзу : дис. ... канд. наук з держ. управління : 25.00.01. К., 2008. 227 с.
222. Лемех Г. Четверта хвиля українців у Нью-Йорку: причини та наслідки міграції // Діаспора як чинник утвердження держави Україна у міжнародній спільноті: [Тези доповідей Першої міжнар. наук. конф. 8–10 березня 2006 р.]. Л., 2006. С. 78–82.
223. Ленцик В. Вісті з Українського музею та бібліотеки в Стемфорді // Свобода. 1993. Ч. 117. С. 4.
224. Ленцик В. Вісті з Українського музею та бібліотеки в Стемфорді // Свобода. 1997. Ч. 75. С. 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
225. Ленцик В. Розвиваються музей і бібліотека // Свобода. 1998. Ч. 12. С. 2; Свобода. 1998. Ч. 13. С. 2, 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6506.
226. Лист-звернення Міністра закордонних справ України Анатолія Зленка до Голови Координаційного Комітету Допомоги Україні Богдана Бурачинського та заступника Голови Володимира Баранецького // Тобі, Україно: Історія Координаційного Комітету Допомоги Україні в США 1991–2003 / О. Сліпушко (упоряд.). К.: Аконіт, 2004. 256 с. // ЦДАЗУ. БФ.2. Інв. № 194к.
227. Лист-звернення Петра Якиміва до Джорджа Буша – старшого // Спомини Якимів Петро. Що записано в Серці: Спогади. Львів, 2002. 158 с.
228. Лист-звернення управителя, працівників та гостей Союзівки до Президента Джорджа Буша // Іванців Є. Керівник, працівники і гості Союзівки

закликають президента визнати Акт незалежності України // Свобода. 1991. 29 серпня. С. 1.

229. Лист Міністерства закордонних справ України Президенту України щодо вирішення проблем української діаспори // ЦДАВО України. Ф. 5233. Адміністрація президента України. Оп. 2. Спр. 980. Арк. 5–8.

230. Лист Міністра закордонних справ Анатолія Зленка від 19 вересня 2002 року // Тобі, Україно: Історія Координаційного Комітету Допомоги Україні в США 1991–2003 / О. Сліпушко (упоряд.). К.: Аконіт, 2004. 256 с. // ЦДАЗУ. БФ.2. Інв. № 194к.

231. Листування з Адміністрацією Президента та Верховною Радою України з питань державно-церковних відносин (1996) // ЦДАВО України. Ф.5252. Державний комітет України у справах релігії. Оп. 6. Спр. 21. 232 арк.

232. Листування з Адміністрацією Президента України з питань державно-церковних відносин, діяльності релігійних організацій (1997) // ЦДАВО України. Ф.5252. Державний комітет України у справах релігії. Оп. 6. Спр. 52. 205 арк.

233. Листування з Адміністрацією Президента України з питань державно-церковних відносин (2005) // ЦДАВО України. Ф.5252. Державний комітет України у справах релігії. Оп. 6. Спр. 274. 73 арк.

234. Листування з Верховною Радою України з питань державно-церковних відносин (1997) // ЦДАВО України. Ф.5252. Державний комітет України у справах релігії. Оп. 6. Спр. 53. 299 арк.

235. Листування з Верховною Радою України з питань державно-церковних відносин (2005) // ЦДАВО України. Ф.5252. Державний комітет України у справах релігії. Оп. 6. Спр. 275. 91 арк.

236. Листування з зарубіжними кореспондентами про стан програми допомоги США Україні. 6 вересня 1994 р. – 24 листопада 1994 р. // ЦДАВО України. Ф.5233. Адміністрація Президента України. Оп. 2 Адміністрація Президента України Л. Кучми. Спр. 100. 47 арк.

237. Листування з Кабінетом Міністрів України з питань державно-церковних відносин (1996) // ЦДАВО України. Ф.5252. Державний комітет України у справах релігії. Оп. 6. Спр. 23. 275 арк.
238. Листування з Кабінетом Міністрів України про державно-церковні відносини діяльності релігійних організацій (1997) // ЦДАВО України. Ф.5252. Державний комітет України у справах релігії. Оп. 6. Спр. 54. 235 арк.
239. Листування з міністерствами і відомствами з питань діяльності за кордоном посольств, консульств, торгпредств України, а також закордонних офіційних представництв в Україні (1992) // ЦДАВО України. Ф. Р-2. Кабінет Міністрів України. Оп. 15. Спр. 2700. 270 арк.
240. Листування з міністерствами і відомствами з питань майнових інтересів України за кордоном, розміщення посольств, консульств, торгпредств та їх діяльності (1993) // ЦДАВО України. Ф. Р-2. Кабінет Міністрів України. Оп. 15. Спр. 3257. 44 арк.
241. Листування з міністерствами і відомствами з питань приєднання України до міжнародних конвенцій та угод (1993) // ЦДАВО України. Ф. Р-2. Кабінет Міністрів України. Оп. 15. Спр. 3259. 157 арк.
242. Листування з представниками української діаспори за кордоном // ЦДАВО України. Ф.5233. Адміністрація Президента України. Оп. 1. Адміністрація Президента України Л. Кравчука. Спр. 270. 26 арк.
243. Листування з союзними, республіканськими і обласними організаціями з питань впровадження нових форм співробітництва з зарубіжними країнами (1991) // ЦДАВО України. Ф. Р-2. Кабінет Міністрів України. Оп. 15. Спр. 2221. 283 арк.
244. Листування з союзними, республіканськими і обласними організаціями з питань впровадження нових форм співробітництва з зарубіжними країнами (1992) // ЦДАВО України. Ф. Р-2. Кабінет Міністрів України. Оп. 15. Спр. 2232. 139 арк.
245. Листування з союзними, республіканськими і обласними організаціями з питань розробки законодавчих актів та зовнішньоекономічної діяльності (1991)

// ЦДАВО України. Ф. Р-2. Кабінет Міністрів України. Оп. 15. Спр. 2211. 264 арк.

246. Листування з союзними, республіканськими і обласними організаціями з питань торгово-економічних зв'язків із зарубіжними країнами (21.08–13.11.1991) // ЦДАВО України. Ф. Р-2. Кабінет Міністрів України. Оп. 15. Спр. 2201. 251 арк.

247. Листування з союзними, республіканськими і обласними організаціями з питань торгово-економічних зв'язків із зарубіжними країнами (18.10.1991–12.02.1992) // ЦДАВО України. Ф. Р-2. Кабінет Міністрів України. Оп. 15. Спр. 2202. 267 арк.

248. Листування Президента України з посольствами, консульствами, представництвами України за кордоном. 4 червня 1996 р. – 18 грудня 1996 р. // ЦДАВО України. Ф.5233. Адміністрація Президента України. Оп. 2. Адміністрація Президента України Л. Кучми. Спр. 755. 48 арк.

249. Лист Української Американської Координаційної Ради Главі Адміністрації Президента України (1996) // ЦДАВО України. Ф.5233. Адміністрація президента України. Оп. 2. Спр. 980. Арк. 1–4.

250. Лісовий В. Культура – ідеологія – політика. К.: Вид-во ім. О. Теліги, 1997. 352 с.

251. Лозинський А. Звіт Ради Організації об'єднаних націй при СКУ від 1 липня 2011 до 22 червня 2012 р. URL : http://www.ukrainianworldcongress.org/UserFiles/File/Annual_Meeting_2012/UN.pdf (дата звернення: 25. 08. 2015).

252. Лозинський А. Звіт Ради Організації об'єднаних націй при СКУ від 1 липня 2010 до 30 червня 2011 р. URL : http://www.ukrainianworldcongress.org/UserFiles/File/Annual_Meetings_2011/Reports/ROON.pdf (дата звернення: 25. 08. 2015).

253. Лозинський А. Звіт Ради Організації об'єднаних націй при СКУ від 18 липня до 30 червня 2010 р. URL : http://www.ukrainianworldcongress.org/UserFiles/File/Annual_Meetings_2010/ROON.pdf (дата звернення: 25. 08. 2015).

254. Лозинський А. Світовий Конгрес Українців при ООН // Час і Події. 2013. № 311. 14 березня.
255. Лозинський А. Україна й діаспора – взаємна допомога і захист // У майбутнє – в ім'я України: Матеріали III Всесвітнього форуму українців 18–20 серпня 2001 р. К., 2001.
256. Луцишин Г. І. Українська діаспора: новітні тенденції впливу на процес національної консолідації // Вісник Держ. акад. керівних кадрів культури і мистецтв. 2013. № 1. С. 252–256.
257. Ляпіна Л. А. Етнічна і національна ідентичності: характеристика теоретико-методологічних підходів // Політичні науки: Збірник наукових праць. К., 2004. Вип. 20. С. 78–81.
258. Майничева А. Ю. Проблемы этичности и самоидентификации в работах зарубежных авторов. URL : http://www.runitsa.ru/publikation/from-history/220708_1.php (дата звернення: 22. 02. 2015).
259. Макар Ю. Українська діаспора: походження, характер, сучасний стан // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Історичні науки. 2007. Вип. 9. С. 9–19.
260. Маркс К. Экономическо-философские рукописи 1844 года // Маркс К., Энгельс Ф. Сочинения : в 50 т. 2-е изд. М., 1974. Т. 42. С. 41–174.
261. Маркусь М. Анатомія однієї української громади у США // Українська діаспора. 1995. Ч. 7; Маркусь М. Українська західна діаспора на порозі XXI століття // Українська діаспора. 1993. Ч. 3; Маркусь М. Цінний причинок до історії діаспори // Українська діаспора. 1993. Ч. 4; Markus V. Ukrainian Immigrants and their Settlement» in Ukraine, a Concise Encyclopedia, W. Kubijovych, ed., Vol. II; Markus V. Ukrainians in the United States // Ukraine: A Concise Encyclopedia. Ed. by W. Kubijovych. Toronto, 1971. Vol. 2.
262. Маркусь В. Криза української діаспори // Всесвіт. 1998. № 3.
263. Маркусь В. Чому діаспора: спроба ідентифікації поняття // Українська діаспора. 1992. Рік 1; Число 1. С. 4–13.

264. Мартинюк Ю. В. Українська західна діаспора: основні напрямки суспільно-політичної діяльності (на прикладі США і Канади) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. політ. наук : 23.00.04. Чернівці, 2011. 19 с.
265. Марусик Н. Створення української громади та першої Української Греко-Католицької парафії в Чикаго // Час і Події. 2013. № 10. 07 березня.
266. Матяш І. Архівна україніка Канади: історіографія, типологія, зміст. К., 2008. 152 с.
267. Мегец Л. Мої шкільні дні в Україні // Свобода. 1996. Ч. 21. С. 6 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
268. Мельник Л. Розвиток наукового пізнання історії. К.: Радянська школа, 1983. 125 с.
269. Ментальний вимір української цивілізації: монографія / Я. Калакура, О. Рафальський, М. Юрій. Київ: Генеза, 2017. 560 с.
270. Мерфі Н. Українська діаспора в США: збереження традицій національної культури : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. іст. наук : 07.00.01. – Донецьк, 2006. 19 с.
271. Мерфі Н. Г. Українська діаспора в США: збереження традицій національної культури : дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01 / Донецький національний університет. Донецьк, 2006. 257 с.
272. Милитарев А. О содержании термина «диаспора» (к разработке дифиниции) // Диаспоры. 1999. № 1.
273. «Ми перемогли під час «Помаранчевої революції», але не вміли використати перемоги» : [інтерв'ю з В. В'ятровичем / спілкувався Лука Костелина] // Час і Події. 2010. № 44. 03 листопада.
274. «Ми працюємо для духовного збагачення людини» : [інтерв'ю Бориса Гудзяка / спілкувався Володимир Павелчак] // Час і події. 2006. № 46. 16 листопада.
275. «Ми стараємося скеровувати молодих людей до іншого життя. Переконаємо їх у тому, що вони можуть змінити світ» : [інтерв'ю ректора УКУ

- о. Богдана Праха / спілкувалась Світлана Іванишин-Угрина] // Час і події. 2013. № 47. 21 листопада.
276. Міжнародна підтримка Верховної Ради України: [інтерв'ю з Директором «Програми сприяння Парламенту» Елеонорою Валентайн] // Народний депутат. 2012. № 3.
277. Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діаспорою. Про МІОК. URL : <http://miok.lviv.ua/> (дата звернення: 25. 08. 2015).
278. Місія Світового Конгресу Вільних Українців // Народна воля. 1973. № 42. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6328.
279. Мітологія моєї Батьківщини : [інтерв'ю Олекси Коваленка / спілкувалась Марія Климчак] // Час і події. 2010. № 16. 21 квітня.
280. «Моє служіння – духовна дипломатія» : [інтерв'ю Антуана Аржаковського] // Час і події. 2009. № 22. 04 червня.
281. «Мої роботи – це мої діти» : [розмова з Леонідом Козловим / спілкувалась Оксана Луцевська] // Час і Події. 2008. № 29. 17 липня.
282. Моцок В. Українці та українська ідентичність у сучасному світі / В. Моцок, В. Макар, С. Попик. Чернівці: Прут, 2005. 399 с.
283. «Моя особиста мрія – щоб у майбутньому парафія назавжди залишилася українською, греко-католицькою, а не просто католицькою східного обряду» : [інтерв'ю настоятеля парафії св. Йосафата о. Ярослава Мендюка / спілкувалась Світлана Іванишин-Угрина] // Час і Події. 2013. № 41. 10 жовтня.
284. Муқан В. Проблема національної ідентичності в українській літературі (за творами М. Куліша й Т. Шевченка) // Шевченкознавчі студії. 2015. Вип. 18. С. 634–643.
285. Нагорна Л. Категорія «національна ідентичність» в сучасній етнополітології // Наукові записки: Збірник. К.: ІНіЕНД. 2012. Вип. 5. С. 3–11.
286. Нагорна Л. Національна ідентичність: український феномен в історичній ретроспективі // Розбудова держави. 1997. № 7–8. С. 47–55.

287. «Найкращий метод збереження пам'яток сакральної культури – це популяризація» : [інтерв'ю художника і мистецтвознавця Олега Чуйка / спілкувалася Світлана Іванишин-Угрина] // Час і Події. 2013. №28. 11 липня.
288. Науковий архів Наукової бібліотеки Національного університету «Києво-Могилянська академія». 2004. Книга нових надходжень № 130. С. 54; 2005. Книга нових надходжень № 132. С. 60.
289. Науково-дослідний центр періодики (1993–2003 рр.): у 2 т. / НАН України, ЛНБ ім. В. Стефаника, НДЦ періодики ; уклад. М. М. Романюк ; відп. ред. Л. В. Сніцарчук. Львів, 2003. Т. 1: Наукова діяльність : показчик видань. 332 с.; Т. 2: Постаті: бібліографічний показчик. 676 с.
290. Національна бібліотека України ім. В. Вернадського. Фонд зарубіжної україніки. URL: http://www.nbuv.gov.ua/library/s_ukr.html (дата звернення: 13.01.2015).
291. Національна програма «Закордонне українство» на період до 2005 р. // Офіційний вісник України. 2001. № 39. С. 21, стаття 1758.
292. Національна програма «Закордонне українство» на період до 2010 р. URL: <http://kompravlud.rada.gov.ua/uploads/documents/32362.pdf> (дата звернення: 23.06.2015).
293. «Наша парафія маленька, але має велике серце» : [інтерв'ю настоятеля церкви Непорочного Зачаття у м. Палантайн – о. Михайла Кузьми / спілкувалася Ірина Ценглевич] // Час і Події. 2012. № 42. 17 жовтня.
294. «Наша церква побудована на любові» : [інтерв'ю настоятеля катедри святого Миколая о. Богдана Налісника / спілкувалася Світлана Іванишин-Угрина] // Час і Події. 2013. № 30. 25 липня.
295. Недошитко І. Р. Українська діаспора США у державотворчих процесах в Україні (1991-2011 рр.) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. іст. наук : 07.00.01. Тернопіль, 2013. 20 с.
296. Ніцше Ф. Повне зібрання творів: Критично-наукове видання у 15 т. / пер. з нім. О. Фешовець, К. Котюх. Т. 1. Народження трагедії; Невчасні міркування I–IV: Твори спадку 1870–1873. Львів: Астролябія, 2004. 770 + XII с.

297. «Об'єднавшись, українські Церкви чисельно стануть, як весь Московський патріархат» : [інтерв'ю Євстратія Зорі] // Міст. 2014. 31 липня.
298. Обушний М. І. Етнонаціональна ідентичність у контексті формування української нації : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. політ. наук : 23.00.02. К.: ІПіЕНД, 1999. 33 с.
299. Обушний М. І. Етнос і нація: проблеми ідентичності. К.: Український центр духовної культури, 1998. 204 с.
300. Оже М. Кризис смысла в современном мире // Философская и социологическая мысль. 1995. № 5–6. С. 130–150.
301. Ожеван М. Українська національна ідея та культурополітика наздоганяючої модернізації // Ї. 2000. № 18. С. 51–60.
302. Онкович А. Вагомий внесок журналу «Рідна школа» у загальний розвиток українознавства у США // Рідна школа. 2010. Ч. 155. С. 4-10.
303. «Організація державного відродження України (ОДВУ)» // ЦДАЗУ. Ф. 39. Оп. 1. Спр. 9. Арк. 1–27; Спр. 14. Арк. 1–45.
304. Офіційний сайт газети «Міст». URL : <http://meest-online.com/> (дата звернення: 27. 11. 2017).
305. Офіційний сайт газети «Свобода». URL : <http://svoboda-news.com/svwp/> (дата звернення: 26. 11. 2017).
306. Офіційний сайт газети «Українське слово». URL : <http://www.ukrslovo.net/> (дата звернення: 28. 11. 2017).
307. Офіційний сайт газети «Час і Події». URL : <http://mediatorchicago.com/> (дата звернення: 28. 11. 2017).
308. Офіційний сайт газети «NOVA газета». URL : <http://novagazeta.info/> (дата звернення: 28. 11. 2017).
309. Офіційний сайт газети «Закордонна Газета». URL : <http://zgazette.com/> (дата звернення: 16. 12. 2017).
310. Офіційний сайт журналу «Вісті Комбатанта». URL : <http://komb-atingwar.blogspot.com/search/label/> (дата звернення: 20. 11. 2017).

311. Офіційний сайт журналу «Розбудова держави». URL: http://rozbudova.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id (дата звернення: 28. 11. 2017).
312. Пазуняк Н. Березень – місяць СФУЖО // Свобода. 1992. Ч. 49. С. 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1803.
313. Палієнко М. Архівні центри української еміграції в Європі у 1920-х – 1940-х рр. (створення, функціонування, доля документальних колекцій): автореф. дис. на здобуття наукового ступеня д-ра іст. наук: 07.00.06. Київ: б. в., 2009. 31 с.
314. «Передостання надія» : [інтерв'ю із співзасновником Американського добродійного фонду Revived Soldiers Ukraine Іриною Ващук-Діссіпіо / спілкувалася Катерина Кіндрась] // NOVAгазета. 2016. № 44 (401). С. 16.
315. «Писанка має лікувальні властивості» : [розмова з Ладією Громовою / спілкувався Юрій Атаманюк] // Час і Події. 2010. № 13. 01 квітня.
316. Півнева Л. Ідентичність та етнічність в українському соціумі: особливості вияву // Ідентичність і пам'ять у пострадянській Україні: монографія / Від. ред. Мирослава Антонович. К.: Дух і літера, 2009. 496 с. С. 107–120.
317. Піскун В. Сучасна українська національна ідея: теоретико-емпіричне дослідження / В. Піскун, Т. Воропаєва // Українознавство. Календар-щорічник – 2004. К.: Українська видавнича спілка, 2003. С. 127–134.
318. Піскун В. Українська політична еміграція 20-х років ХХ ст. : автореф. дис на здобуття наукового ступеня д-ра іст. наук: 07.00.01. Київ: Б.в., 2007. 43 с.
319. Пляка Г. 24-й учительський семінар відбувся на Союзівці // Свобода. 2008. № 36. С. 9.
320. Попок А. А. Формування та реалізація державної політики України щодо закордонного українства : дис. ... доктора наук з держ. управління : 25.00.02 / Національна академія державного управління при Президентіві України. К., 2010. 409 с.
321. Постанова Верховної ради України від 17 лютого 2009 року № 964-VI «Про проведення парламентських слухань на тему: «Закордонне українство:

сучасний стан та перспективи співпраці» // Відомості Верховної Ради України. 2009. № 30. С. 1108.

322. Постанова Верховної Ради України «Про заснування дипломатичних і консульських представництв України». 21 лютого 1992 р. // ЦДАВО України. Ф. 1. Оп. 16. Спр. 4740. Арк. 194–195.

323. Потічний П. Діаспора як чинник міждержавних відносин // Діаспора як чинник утвердження держави Україна у міжнародній спільноті: Збірник доповідей Першої наукової міжнародної конференції, 8–10 березня 2006 р., м. Львів, Україна. Львів: Сполом, 2006. 508 с. С. 31–37.

324. Привітання Президента України Леоніда Кучми учасникам і гостям XVII Конгресу Українців Америки // Україна: антологія пам'яток державотворення, Х–ХХ ст.: у 10 т. К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2008. Т. 10: Відродження й утвердження української державності (1997–2005 роки) / упорядкував., передм. та прим. В. Сергійчука. 2009. 672 с.

325. Програми заходів з нагоди відзначення роковин Голодомору 1932–1933 рр. в Україні та участі представників ОДУМ (США) в них // ЦДАЗУ. Ф. 25 («Об'єднання Демократичної Української Молоді (ОДУМ) в Чикаго (США)»). Оп. 1. Спр. 4. 2 арк.

326. Проекти постанов, роз'яснення, інформації Ради у справах релігій, що стосуються забезпечення державної політики щодо релігії та церкви; пропозиції обласних відділів у справах релігій, церковних організацій по обговоренню проекту Конституції України (1992) // ЦДАВО України. Ф.4648. Рада у справах релігій при Міністерстві у справах міграцій і національностей України. Оп. 7. Спр. 647. 136 арк.

327. Про схвалення Концепції Державної програми співпраці із закордонними українцями на 2017–2020 роки. URL: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=250094739> (дата звернення: 22.06.2017).

328. Протопресвітер Степан (Біляк С.М.). Свідчення, що стосуються історії УПЦ в США // ЦДАЗУ. Ф. 23 («Документи Українського Православного Братства імені Василя Липківського на еміграції, зібрані родиною Валентина та

Раїси Кохно (США)»). Оп. 2 Єпископ Бориспільський Вікарій Української Православної Церкви Київського Патріархату в США і Канаді Степан (Біляк Степан Михайлович, 1917 – 2006), український церковний та громадський діяч на еміграції (США). Спр. 22. 7 арк.

329. Рекламні проспекти щодо таборового життя членів ОДУМ. Відпочинковий-виховний табір. Українське товариство, дружба, відпочинок, курси українознавства, збереження української душі // ЦДАЗУ. Ф. 25 («Об'єднання Демократичної Української Молоді (ОДУМ) в Чикаго (США)»). Оп. 1. Спр. 2. 2 арк.

330. Римаренко Ю. І. Етнос і особа // Мала енциклопедія етнології / [відп. ред. Ю. І. Римаренко]. К.: Генеза; Довіра, 1996. 800 с.

331. Річні загальні збори ради директорів Світового Конгресу Українців. 20–21 серпня 2007 року. Донецьк, Україна. URL: http://www.ukrainianworldcongress.org/UserFiles/File/Annual_Meetings_2007/ZVITY_Donetsk.pdf (дата звернення: 24. 08. 2015).

332. Річні загальні збори ради директорів Світового Конгресу Українців. 20–21 серпня 2009 р. Львів, Україна. URL: <http://www.ukrainianworldcongress.org/UserFiles/File/RZZ-2009-final.pdf> (дата звернення: 24. 08. 2015).

333. Річні загальні збори Світового Конгресу Українців. 22–23 серпня 2010 р. Перемишль, Польща. URL : http://www.ukrainianworldcongress.org/UserFiles/File/Annual_Meetings_2010/Book2010.pdf (дата звернення: 26. 08. 2015).

334. Річні загальні збори Світового Конгресу Українців. 21–23 серпня 2011 р. Київ, Україна. URL : http://www.ukrainianworldcongress.org/repository/Annual_meetings/2011/Book2011.pdf (дата звернення: 25. 08. 2015).

335. Річні загальні збори світового конгресу Українців. 45 – ліття СКУ. Збірник звітів. 7–9 вересня 2012 р. Греція. URL : http://www.ukrainianworldcongress.org/repository/Annual_meetings/2012/Book.pdf (дата звернення: 24. 08. 2015).

336. Річні загальні збори Світового конгресу українців. 25–26 серпня 2017 р. Київ. URL : [http://ukrainianworldcongress.org/UserFiles/Image/RZZ-2017/ResolutionsAGM-2017\(Ukr\).pdf](http://ukrainianworldcongress.org/UserFiles/Image/RZZ-2017/ResolutionsAGM-2017(Ukr).pdf) (дата звернення: 12. 09. 2017).
337. Річні збори Українського музею // Свобода. 1996. Ч. 165. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
338. Річні збори Федеральної Кредитової Кооперативи «Самопоміч» / Прес-служба кредитівки «Самопоміч» // Свобода. 2013. № 16. С. 13, 15.
339. Роздольська М. Українська діаспора – невід’ємна складова нації // Час і Події. 2011. № 24. 15 червня.
340. Розумний М. Українська ідея на тлі цивілізації. Київ: Либідь, 2001. 286 с.
341. Романчук В. Різдвяна зустріч в Українському музеї-архіві // Свобода. 2013. № 5. С. 9–10.
342. Рубель С. XXIV Конвенція США // Свобода. 1996. Ч. 119. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
343. Русначенко А. Минуле й ідентичність у постколоніальній Україні // Ідентичність і пам’ять у пострадянській Україні: монографія / Від. ред. Мирослава Антонович. К.: Дух і літера, 2009. 496 с. С. 33–40.
344. Саварин П. УНС на грані століть і великих рішень // Свобода. 1998. Ч. 17. С. 2; Ч. 18. С. 2, 7 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6506.
345. Савків М. Звіт Президента Українського конгресового комітету Америки (УККА) від 7 липня 2006 року до 20 серпня 2007 року // Річні загальні збори Ради Директорів Світового Конгресу Українців. 20–21 серпня 2007 р. Донецьк, Україна. URL : http://www.ukrainianworldcongress.org/UserFiles/File/Annual_Meetings_2007/UCCA.pdf (дата звернення: 24. 08. 2015).
346. Савків М. Звіт Українського конгресового комітету Америки (серпень 2003 – серпень 2008) // IX Світовий Конгрес Українців. Україна пам’ятає – світ визнає. Звіти 2003–2008. 20–22 серпня 2008. Київ, Україна. URL : <http://www.ukrainianworldcongress.org/UserFiles/File/%D0%86%D0%A5congress/UCCA.pdf> (дата звернення: 24. 08. 2015).

347. Сайт газети «Національна трибуна». URL: <https://odffu.org/national-tribune/> (дата звернення: 24. 08. 2017).
348. Сайт журналу «Наше життя». URL : <http://gallus.lunariffic.com/~unwla0/Ukrainian/OurLifeMagazineg1.html> (дата звернення: 20. 08. 2017).
349. «Світовий конгрес вільних українців (СКВУ)» // ЦДАЗУ. Ф. 36. Оп.1, спр. 1–77.
350. Сегеда С. П. Антропологічний склад українського народу: етногенетичний аспект: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра іст. наук: 07.00.05; 03.00.14. К., 2002. 35 с.
351. Сегеда С. Особливості сучасної методології дослідження історії становлення та розвитку преси українських збройних формувань // Гілея: науковий вісник. 2010. Вип. 31. С. 82–89.
352. Семчишин М. 25-ліття Українському Інституту Модерного Мистецтва // Свобода. 1996. Ч. 211. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
353. Сербин Р. Українська діаспора й Україна // Церква і життя. 1997. № 47 (1403).
354. Сергійчук В. Трансформація національної ідентичності: історіософські, культурологічні та соціально-психологічні аспекти / В. Сергійчук, В. Піскун, Т. Воропаєва, А. Ціпко, О. Щербатюк // Фундаментальні орієнтири науки. К.: Видавничий Дім «Академперіодика», 2005. 355 с. С. 24–53.
355. Сміт Е. Національна ідентичність. К.: Основи, 1994. 536 с.
356. Смолинець О. УІММ святкує 40-річчя // Час і Події. 2011. № 40. 04 жовтня.
357. Сон О. Різдвяна пригода // Свобода. 1996. Ч. 242. С. 2, 7 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
358. Соціально-етичні основи збереження цифрової спадщини в Україні: монографія / І. Тюрменко (кер. авт. кол.), М. Рогожа, М. Божук, Т. Курченко, Л. Халецька. Київ: Талком, 2017. 174 с.
359. Срібняк І. Історія журналістики (XVII – XX ст.). Підручник для студентів вищих навчальних закладів. К.: ВПЦ НаУКМА, 2013. 304 с.

360. Старосольський І. Свят-вечір у Норільську // Свобода. 1996. Ч. 3. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
361. Статут Шкільної Ради при УККА. URL : <http://www.ridnashkola.org/statut.htm> (дата звернення: 24. 08. 2015).
362. Стенограма семінару, проведеного політиками і політологами США для активістів та молодих лідерів Руху (24.11.1990–24.11.1990) // Держархів Львівської обл. Ф. П-3. Львівський обласний комітет Комуністичної партії (більшовиків) України (КП(б)У), з жовтня 1952 р. – Комуністичної партії України (КПУ). 1939–1941, 1944–1962, 1965–1991 рр. Громадсько-політичний центр. Оп. 62. Спр. 838.
363. Степико М. Т. Українська ідентичність: феномен і засади формування / Національний інститут стратегічних досліджень. К.: НІСД, 2011. 336 с.
364. Таємна директива Харківського облвиконкому головам міських рад і райвиконкомів про вилучення з сільрад і загсів книг реєстрації смерті за листопад 1932–1933 рр. для подальшого їхнього зберігання у таємній частині райвиконкомів (20 квітня 1934 р.) // Держархів Харківської обл., Ф. Р-3683, Оп. 2. Спр. 2. Арк. 52. Засвідчена копія. Машинопис.
365. Тарас Шевченко в критиці / за ред. Г. Грабовича. К.: Критика, 2013. Т. 1.
366. Тощенко Ж. Т. Диаспора как объект социологического исследования // Социс. 1996. № 12.
367. Тригуб П. М. Українська діаспора в США: збереження традицій національної культури (історіографія проблеми) / П. М. Тригуб, Н. Г. Мерфі // Наукові праці: Науково-методичний журнал. Т. 74. Вип. 61. Історичні науки. Миколаїв: Видавництво МАГУ ім. Петра Могили, 2007. 172 с. С. 122–133.
368. Трощинський В. П. Українська діаспора як об'єкт державної етнополітики України // Етнонаціональний розвиток в Україні та стан української етнічності в діаспорі: сутність, реалії конфліктності, проблеми і прогнози на порозі ХХІ ст.: матеріали П'ятої міжнародної науково-практичної конференції. Ч. 1–2. Київ – Чернівці, 1997.

369. Трощинський В. П. Українці в світі / В. П. Трощинський, А. А. Шевченко. Київ: Альтернативи, 1999. Т. 15. 351 с.
370. Турцевич А. Свят-вечір у камері ч. 52 // Свобода. 1996. Ч. 3. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
371. Тюрменко І. Історико-культурно спадщина: збереження, доступ, використання // Краєзнавство. 2017. № 3/4 (100/101) с. 336–348.
372. Тюрменко І. Нарис історії товариства «Волинь» та Інституту дослідів Волині у Вінніпезі (1949–2009): монографія. К.: Вид-во «НАУ-друк», 2010. 88 с.
373. Угриня Г. Серпневі обжинки // Час і Події. 2008. № 36. 04 вересня.
374. Удод О. Актуальні проблеми сучасної історичної освіти: гармонія чи компроміс між наукою та історичною пам'яттю // Історія і суспільствознавство в школах України: теорія та методика навчання. 2011. № 8. С. 32–38.
375. Україна в 2007 році: щорічні оцінки суспільно-політичного та соціально-економічного розвитку: Монографія / За заг. ред. Ю. Г. Рубана. К.: НІСД, 2007. 538 с.
376. «Україна завжди в нашому серці» : [інтерв'ю з Послом України в США Олегом Шамшуром / спілкувався Володимир Павелчак] // Час і Події. 2006. № 8. 23 лютого.
377. «Україна має потужний потенціал» : [інтерв'ю із заступником генерального директора Національного космічного агентства України Едуардом Кузнєцовим / спілкувався Володимир Павелчак] // Час і Події. 2007. № 5. 01 лютого.
378. «Україна там, де є українці» : [інтерв'ю Руслани / записала Світлана Іванишин-Угриня] // Час і Події. 2009. № 30. 30 липня.
379. «Україні сьогодні потрібні не стільки патріархи, скільки матері терези» : [інтерв'ю з Предстоятелем Української православної церкви США, митрополитом Антонієм / спілкувався Валентин Лабунський] // NOVAгазета. 2017. № 5 (410). С 16–17.

380. Українська Всесвітня Координаційна Рада. URL : http://www.uvkr.com.ua/ua/news/lyst_hromady.html (дата звернення: 22.09.2017).
381. Українська газета в Америці почалася із закарпатців і редагується закарпатцем. URL : <http://zakarpatty.net.ua/Special/103180-Ukrainska-hazeta-v-Amerytsi-pochalasia-iz-zakarpattsiv-i-redahuietsia-zakarpattsem> (дата звернення: 22. 10. 2016).
382. Українська діаспора. Соціологічні та історичні студії / В. Б. Євтух, В. П. Трощинський, А. А. Попок, О. В. Швачка. К.: Фенікс, 2003. 227 с.
383. «Українська економіка дуже диверсифікована» : [інтерв'ю в. о. президента Американської торговельної палати Тараса Качки / спілкувався Любомир Шавалюк] // Час і Події. 2015. № 14. 02 квітня.
384. Українська еміграція: від минувшини до сьогодення: навчальний посібник для вузів / Б. Д. Лановик, М. В. Троф'як, Р. М. Матейко. Тернопіль: Вид-во газ. «Чарівниця», 1999. 511 с.
385. «Українські газети в Америці ще будуть» : [інтерв'ю журналіста Р. Хом'яка / записав В. Молодій] // Українська правда від 06.02.2014. URL : <http://www.istpravda.com.ua/articles/52f2d73481a9b/> (дата звернення: 22. 09. 2015).
386. «Українці в світі» – парламентські слухання 8 грудня 2010 року. URL : <http://www.nsku.org.ua/?news=4793> (дата звернення: 29. 09. 2015).
387. Українці в Чикаго і Іллінойс: В тисячоліття хрещення України: Збірник-довідник (комісія тисячоліття християнства в Україні. Відділ Іллінойс / Ред. і упоряд. В. Маркусь. Чикаго, 1989. 395 с.
388. Українці у США: кількість, міграція, заняття та уподобання. За матеріалами відкритої лекції Воловини О. «Українці в США та вплив міграції з України на діаспору в США (на базі офіційної статистики)» // Справжня варта від 21.11.2012. URL : <http://varta.kharkov.ua/articles/1090601.html> (дата звернення: 29. 03. 2015).
389. У сорокоріччя відновлення СУМ на еміграції // Національна трибуна. 1986. Ч. 27. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6100.

390. Фаріон М. Українському Інституту Модерного Мистецтва в Чікаго 35 років // Час і Події. 2006. № 42. 19 жовтня.
391. Фаріон М. Шевченківські перлини нашої громади // Час і Події. 2006. 16 березня.
392. Федоренко Є. Шкільна рада: здобутки, проблеми: доповідь на з'їзді Шкільної ради при УККА 9–11 жовтня 2009 року // Рідна школа. 2009. Ч. 154. С. 1–4.
393. Федоришин Є. П. Журналістська об'єктивність при відтворенні реальності та фактори впливу на подання інформації у медійному просторі Північної Америки : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук із соц. комунікацій : 27.00.01. К., 2012. 16 с.
394. Філіпчук М. В. Етносимволіка мовних одиниць в українському обрядовому дискурсі : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. н. : 10.02.01. К., 2007. 20 с.
395. Формування мовної картини світу українського народу на тлі націотворення / Г. Терещук, М. Юрій // Україна-Європа-Світ. Міжнародний збірник наукових праць. Серія: історія, міжнародні відносини. 2016. Вип. 18. С. 46–54.
396. Франко І. Зібр. творів: У 50 т. К.: Наукова думка, 1976–1986.
397. Фундація «Україна – США». Програми. Політичний діалог України та США. URL: http://www.usukraine.org/ukrainian/u_actionreports.shtml (дата звернення: 28. 07. 2015).
398. Хабермас Ю. Понятіе индивидуальности // Вопросы философии. 1989. № 2. С. 35–40.
399. Харченко О. СКУ розглядає проблеми збереження української ідентичности // Свобода. 1996. Ч. 111. С. 1, 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
400. Хейвуд Э. Политология. М.: Юнити, 2005. 525 с.
401. Хміль Д. Різдвяна ялинка до середини 1930-х була заборонена як «попівський пережиток» // Міст. 2012. 27 грудня.

402. Хойнацька Н.-Л. Регіональна конференція Шкіл Українознавства // Свобода. 1995. Ч. 229. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
403. Ценглевич І. СУМ – наша слава і гордість // Час і Події. 2010. № 24. 16 червня.
404. Центральний державний архів зарубіжної україніки. URL : <http://tsdazu.gov.ua/> (дата звернення: 18. 01. 2017).
405. Часто П. Вільне слово Американської України. До 120-річчя «Свободи», україномовного видання Українського Народного Союзу, всегромадської газети українців США (1893–2013). Нью-Йорк, 2012. 816 с.
406. Часто П. Місія УНС – служіння людям, громаді // Свобода. 2014. № 22. С. 10–11.
407. Чекалюк В. В. Преса діаспори США як комунікативний чинник формування ідентичності українців (1939 – 2005) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з соц. комун.: 27.00.01. К., 2008. 13 с.
408. Чолій Є. Збереження нашої національної ідентичності: проблеми та їх розв'язки // Свобода. 1996. Ч. 114. С. 2–3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
409. «Чому триває правописна війна»? [інтерв'ю Олександра Пономаріва для Бі-Бі-Сі] // Міст. 2014. 27 лютого.
410. Шамшур О. В. Сучасні Українсько-Американські відносини (2008–2009) // Науковий вісник Дипломатичної академії України. Випуск 15. С. 70–77.
411. Шевченко Т. Кобзар. К.: Веселка, 1998. 486 с.
412. Шевченко Т. Повне зібрання творів: У 12 т. К., 2001.
413. «Школа святого Миколая – це запорука безпечного середовища та перспектива майбутнього для вашої дитини» : [розмова з лікарем Юрієм Мельником / спілкувалась Світлана Іванишин-Угрина] // Час і Події. 2013. № 33. 15 серпня.
414. Шопенгауэр А. Собрание сочинений: в 6 т. / пер. с нем. Ю. Айхенвальда. Т. 4: Parerga и Paralipomena: в 2 т. Т. 1 : Parerga. М.: Республика; Дмитрий Сечин, 2011. 398 с.

415. Шульга Н. Этническая самоидентификация личности. К.: Институт социологии, 1996. 199 с.
416. Щербатюк О. Спільнота в просторі свята, ритуалу, традиції: культурні механізми згуртування в українському історичному досвіді // Українознавство – 2005: Календар-щорічник / Упор. Валентина Піскун, Анатолій Ціпка, Олена Щербатюк. К.: Українська Видавнича Спілка, 2004. С. 76–88.
417. Щерб'юк М. Майбутнє СУА в наших руках // Час і Події. 2014. № 24. 12 червня.
418. Щоденник незалежності – США визнали Україну. URL: <http://www.kyivpost.ua/opinion/op-ed/shodennik-nezalezhnosti-ssha-viznali-ukrayinu-20558.html> (дата звернення: 19. 02. 2015).
419. Юрій М. Методологічні засади цивілізаційного пізнання культури // Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. 2016. № 3. С. 41–54.
420. Юрій М. Образ іншого в становленні української ідентичності // Харківський історіографічний збірник. 2015. № 14. С. 54–75.
421. «Я бачу свою місію в тому, щоб підтримувати жевріючий вогник української культури» : [інтерв'ю Анатолія Матвійчука / спілкувалась Світлана Іванишин-Угриня] // Час і Події. 2013. № 20. 16 травня.
422. «Я вірю у нове пробудження мого народу» : [інтерв'ю Мирослава Мариновича / спілкувався Володимир Мельничук] // Час і події. 2007. № 3. 18 січня; № 4. 25 січня.
423. «Я намагаюсь скеровувати парафію до єдності, любові, розвитку духовного життя» : [інтерв'ю настоятеля церкви Непорочного Зачаття у м. Палантайн – о. Михайла Кузьми / спілкувалась Світлана Іванишин-Угриня] // Час і Події. 2013. № 49. 05 грудня.
424. «Я приїхав допомогти молоді України» : [інтерв'ю о. Богдана Праха / спілкувався Михайло Галушак] // Міст. 2013. 17 жовтня.

425. Arel D. The «Orange Revolution»: Analysis and Implications of the 2004 Presidential Election in Ukraine // Third Annual Stasiuk – Cambridge Lecture on Contemporary Ukraine. Cambridge University. 2005. February, 25.
426. Bazarko I. and Bilinsky I. The Establishment and Activities of the Ukrainian Congress Committee of America // The Ukrainian Heritage in America. New York, 1991. P. 23–71.
427. Brimelow P. Alien Nation: Sense about America's Immigration Disaster. New York: Random House, 1995. 384 p.
428. Burke P. History as Social Memory // Memory: History, Culture and the Mind / T. Butler, ed. Oxford: Basil Blackwell, 1989. P. 95–113.
429. Byers M. Intent for a Nation: What is Canada for? Vancouver: Douglas and McIntyre Ltd., 2007.
430. Citizenship and Democracy in a Global Era / Ed. by A. Vandenberg. ST. MARTIN'S PRESS, INC.
431. Diener E., Diener M., Diener C. Factors predicting the subjective well-being of nations // Journal of Personality and Social Psychology. 1995. November. Vol. 69 (5). P. 851–864.
432. Dushnyk W. The Ukrainian Heritage in America. New York, 1991. 690 p.
433. Encyclopedia of Ukraine. Vol. 1–5. Edited by W. Kubiyovich. Toronto, Buffalo, London. 1985–1993.
434. Fedunkiiv M. Ukrainian americans. Countries and their Cultures. URL : <http://www.everyculture.com/multi/Sr-Z/Ukrainian-Americans.html> (дата звернення: 22. 07. 2016).
435. Fuchs L. Culture Pluralism and the Future of American Unity: The Impact of Illegal Aliens // International Migration Review. Staten Island, N.Y., 1984. Vol. 18. № 3. P. 800–813.
436. Gillis J. Commemorations: The Politics of National Identity. Princeton: Princeton University Press, 1994.
437. Goodman N. Introduction to Sociology. Harper Perennial A Division of HarperCollins Publishers, 1992.

438. Gordon M. Assimilation in American life. The role of race, religion and national origin. New York, 1964.
439. Habermas J. Justification and Application. Remarks on Discourse Ethics. Cambridge, 1993. 217 p.
440. Habermas J. Struggles for Recognition in the Democratic Constitutional State // Multiculturalism. Examining the Politics of Recognition / Ed. by Gutmann. Princeton, 1994. P. 107–108.
441. Halbwachs M. On Collective Memory / Ed., Translated and with Introduction by Lewis A. Coser. Chicago–London: The University of Chicago Press, 1992.
442. Hansen M. The Atlantic Migration. Simon Publications, 2001. 428 p.
443. Hansen M. The Immigrant in American History. The Academy Library, 1964. 230 p.
444. Horak S. Ukrainica in American Education and Scholarship: An Appraisal and Critical Review // The Ukrainian Heritage in America. New-York, 1991. P. 177–189.
445. Ivanova O. Memory and National Identity: the Case of Ukraine // Caucas US context. Tbilisi, 2003. # 2. P. 79–93.
446. Kallen H. Cultural Pluralism and the American Idea. Philadelphia, 1956.
447. Kallen H. Culture and Democracy in the United States. N. Y., 1924. 220 p.
448. Kallen H. Democracy versus the Melting Pot: A Study of American Nationality // Pluralism and Unity, 2014. URL: <http://www.expo98.msu.edu/people/kallen.htm> (дата звернення: 22. 06. 2017).
449. Knowlton R. S., Parsons R. P. The Journalist's Moral Compass: Basic Principles. Westport: Praeger, 1995. 272 p.
450. Kritisberg R. Language identity: challenges of the 21st century // Ідентичність і пам'ять у пострадянській Україні: монографія / Від. ред. Мирослава Антонович. К.: Дух і літера, 2009. 496 с. С. 153–169.
451. Kuropas M. The Ukrainian American: Roots and Aspirations 1884–1954. Toronto: University of Toronto Press, 1991. 534 p.
452. Kysileska-Tkacz A. Schools of Ukrainian Studies in the U. S. // The Ukrainian Heritage in America. New-York, 1991 P. 333–337.

453. Lopukh V. The effects of the «Fourth wave» of emigrants from Ukraine on the Ukrainian diaspora in the United States // *Demography and Social Economy*. 2014. # 1 (21). P. 192–202.
454. New Research Center Established for the Study of the Ukrainian Diaspora in the United States / New Research Center Established for the Study of the Ukrainian Diaspora in the United States. Shevchenko Scientific Society Homepage. URL: <http://www.shevchenko.org/diaspora/ResearchCenterEng.htm> (дата звернення: 22. 07. 2016).
455. Nora P. *Les Lieux de la Mémoire*. Paris: Gallimard, 1984.
456. Omelchenko W. The Ukrainian Academy of Arts and Sciences in the U.S. // *The Ukrainian Heritage in America*. New-York, 1991. P. 161–164.
457. Pazuniak N. An Overview of Ukrainian Studies in American Institutions of Higher Learning // *The Ukrainian Heritage in America*. New-York, 1991. P. 190–194.
458. Rousso H. *The Haunting Past. History, Memory and Justice in Contemporary France*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 2009.
459. Satzewich V. *The Ukrainian Diaspora* / ed. by Robin Cohen. New York, 2002. 271 p.
460. Schlesinger A. M., jr. *The Disuniting of America: Reflections on a Multicultural Society*. N.Y., 1992.
461. Skotzko E. Ukrainian Revolutionary Movement and ODWU, its American Auxiliary // *The Ukrainian Heritage in America*. New York, 1991. P. 454–467.
462. Smith A. D. *Nations and Nationalism in a Global Era*. Wiley & Sons, 1995.
463. Sokolyszyn A. *Ukrainica in English* // *The Ukrainian Heritage in America*. New-York, 1991. P. 169–176.
464. Summers W. M. *The Press Gang: Newspapers and Politics, 1865–1878*. Chapel Hill: University of North Carolina Press, 1994. 424 p.
465. Taylor Ch. *The Politics of Recognition* // *Multiculturalism. Examining the Politics of Recognition* / Ed. By Gutmann. Princeton, 1994. P. 25–73.

466. The Ethnic Press in the United States. A historical analysis and handbook / ed. by Sally M. Miller. New York: Greenwood Press, 1987. 468 p.
467. Ukraine and Ukrainians throughout the World. A Demographic and Sociological Guide to the Homeland and it's Diaspora / Edited by Ann Lencyk Pawliczko. Toronto-Buffalo-London: University of Toronto Press, 1994. 454 p.
468. Ukrainians by State: 1990-2000-2010 // Center for Demographic and Socio-economic Research of Ukrainians in the United States, 2013. URL: <http://www.inform-decisions.com/stat/index.php?r=fixed/ukrbystate> (дата звернення: 24. 09. 2015).
469. Wertsch J. Voices of Collective Remembering. New York: Cambridge University Press, 2002.
470. Wilson A. The Ukrainians: Engaging the «Easten Diaspora» // Nations Abroad: Diaspora Politics and International Relations in the Former Soviet Union / ed. by Charles King and Neil J. Melvin. New York, London: Routledge Tailor and Francis Group, 2018. 256 p. P. 103–132.
471. Wynar L. R. Preservation of the Cultural Heritage: Ukrainians Archives. Libraries and Museums in the United States // Ethnic Forum. Kent: Kent State University. 1995. Vol.15. № 1/2. P. 86–107.

РОЗДІЛ 2

ГРОМАДСЬКІ ТА РЕЛІГІЙНІ ОРГАНІЗАЦІЇ В УКРАЇНСЬКОМОВНІЙ ПЕРІОДИЦІ УКРАЇНСЬКОЇ ДІАСПОРИ США

2.1. Діяльність громадських організацій в українськомовній періодиці української діаспори США як чинник її самоідентифікації

Явище виїзду з України, що мало, передусім, соціально-економічний характер, великої кількості українців на тимчасове або постійне проживання у США з 1990 р. почали називати четвертою хвилею еміграції. Якщо на початку 1990-х рр. ХХ ст. її пов'язували із масовим банкрутством і закриттям українських підприємств, безробіттям і безгрошів'ям, то сьогодні у США виїжджають для того, щоб покращити свій добробут, профінансувати навчання тощо. Четверту хвилю вважають найчисельнішою у кількісному відношенні щодо попередніх хвиль разом узятих. Власне кажучи, вона розпочалася з моменту горбачовської «перебудови», але масовості набула з розпадом Радянського Союзу. Основу четвертої хвилі започаткували переважно вихідці із західних регіонів України, хоча сьогодні серед емігрантів є представники усіх українських регіонів. На сучасному етапі українські громадські організації у США докладають величезних зусиль, щоб направити стихійний процес цієї еміграції в біль-менш організоване русло. Це, передусім, мало б полегшити становище самих новоприбулих, які часто приїжджають не знаючи мови, законів, а тому об'єднання української діаспори допомагають в оформленні документів, пошуку роботи, вивченні англійської мови, влаштуванні дітей у школи тощо. Однак четверта хвиля справила величезний вплив на мовну ситуацію у середовищі української діаспори США. Професор О. Воловина відзначав такий соціологічний парадокс – українська громада в США була чи не єдиною етнічною групою, в якій здебільшого розмовляли не українською мовою. Відповідно до статистичних даних, найбільшим був відсоток російськомовних (1–3 хвилі) – 62,1 %, а українськомовних лише 27,9 %. Тобто,

без четвертої хвилі з України у США майже не залишилося б українськомовного населення [779; 780]. Крім того, сьогодні ми цілком можемо назвати четверту хвилю еміграції також й інтелектуальною. Протягом першого десятиріччя ХХІ ст. у США збільшилась кількість українських мігрантів зі ступенем магістра, хоча бакалаврів – зменшилась, а докторів наук – залишилась на тому ж рівні. Варто наголосити і на тому, що більшість тих, хто виїжджає у США – молодь та люди середнього віку (25–44 роки) – 45 %; тих, кому 44–65 років – 36 %, а тих, кому за 65 років – лише 13 % [50, с. 11; 314].

Також дослідники [558] наголошують на проблемі роз'єднаності у середовищі української діаспори, що загострилася із появою нових українських емігрантів. Звичайно, подолання існуючих бар'єрів – питання часу і готовності обох генерацій порозумітися. П. Борисов, голова об'єднання українців Каліфорнії «Голівуд Трідент Груп», які здійснюють широкомасштабну діяльність з інформування американців щодо історії України, її культури, зокрема кіно, висловлює своє бачення ситуації: «Ми хотіли б мати тісніші зв'язки з представниками нової хвилі. Але вони живуть дещо в іншому світі. Вони докоряють нам тим, що ми – американці, і що українського в нас залишилося мало. Себе ж вони вважають за справжніх представників нації. Певною мірою вони праві. Коли ми в Америці жили вже в добробуті, вони в Україні ще страждали і боролися. Та незважаючи на це, ми всі – українці, і ми всі зацікавлені в процвітанні України. Ми, старша генерація, мусимо зрозуміти їх, а вони, в свою чергу, повинні постаратися зрозуміти нас і Америку. Наша кров – українська, але ми – американці; ми відрізняємось від українців в Україні, бо не пережили те, що пережили вони» [284, с. 5].

Статистичні дані свідчать про те, що у США проживає понад 893 тис. американців – вихідців з України. Більшість діаспорних українськомовних видань говорить про те, що у цій країні мешкає близько 1,5–2 млн українців (0,5 % усього населення), 90 % яких живуть у містах (див. Додаток 1) [440; 897]. Колишній президент Світового конгресу українців А. Лозинський називає цифру 20 млн [479, с. 35]. Серед українців багато домовласників, високий

відсоток осіб з вищою освітою, розподіл по сферах зайнятості практично відповідає середньоамериканському. Особливо це стосується українців, які вже народилися у США. Наприклад, наведено дані, що 15 % чоловіків з молодшої генерації належать до групи «юристи, вчителі, лікарі», 8,5 % – до «управлінців», 24,9 % – до «службовців індустріальної сфери», 22,7 % – до «кваліфікованих робітників», 7,7 % – до «працівників сфери обслуговування», 0 % – до категорії «прислуга» (серед жінок цей відсоток теж невеликий – 1,7 %) [487]. Зазвичай, українські громади проживають компактно. Найбільше їх у штаті Нью-Йорк, великі громади також мешкають у Пенсильванії, Нью-Джерсі, Каліфорнії, Огайо, Мічигані, Іллінойсі, Флориді. Ще близько 46 тис. – у Вашингтоні [203]. Фахівці стверджують, що економічно українська діаспора вповні інтегрувалась в американське суспільство і не відчуває щодо себе жодних обмежень чи застережень [50, с. 11–12].

Відносно висока територіальна концентрація українців на півночі США сприяла посиленню національно-культурних і особистих контактів між ними. Уважаємо, що це було одним із вагомих чинників того, що українська діаспора у цій країні не так сильно асимілювалась порівняно з іншими етнічними групами та змогла зберегти національну мову та культуру (за даними демографічних досліджень, українською мовою розмовляють 25 % українців у США). «В умовах англomовного оточення українці діаспори намагаються зберігати у своєму середовищі українську мову, народні звичаї, культурні, мистецькі, побутові традиції, зрештою – свою національну самобутність. Зарубіжні українці вносять вагомий внесок у загальний розвиток культури, науки, мистецтва як українського народу, так і народів країн свого поселення» [235, с. 503]. Численні взірці значних досягнень українців у США свідчать про те, що у демократичних і вільних умовах український народ може бути конкурентоздатним та мати повагу міжнародної спільноти [50, с. 12–13].

Відповідно до статистичних даних, опублікованих Центром досліджень українців у США при НТШ-А, вважаємо за необхідне подати кількість українців, які проживали у США в 1990 р., 2000 р., 2010 р. в розрізі штатів

(див. Додаток 2) [897]. Хоча для своїх досліджень Центр посилається на дані, що базуються на показнику «автодефініції» [779], тобто під час опитування особа сама визначає свою приналежність до етнічної групи. Зважаючи на асимілятивні процеси, нащадки тих, хто давніше виїхав з України, не завжди визнаватимуть своє українське походження.

Незважаючи на кількісну потужність четвертої хвилі еміграції, сьогодні серед українців у США переважають ті, хто вже народився у цій країні (85 %), нащадки політичних емігрантів, які своїми національними організаційними утвореннями часто визначали і спрямовували громадську діяльність української громади у країні проживання. «У результаті така активність далеко переросла цілі звичайного етнокультурного самозбереження і зумовлювалася та надихалася цілями переважно національно-політичного характеру» [770, с. 33]. Цим пояснюється і значна роль, яку відіграла українська діаспора США, зокрема через формування політики СКУ, у здобутті Україною незалежності. Українські громадські організації здійснювали вплив на офіційний Вашингтон з метою швидшого визнання української державності. Тому цілком природно, що й у сучасній взаємодії української діаспори США із Україною часто домінують національно-політичні моменти. Крім того, на відміну від східної діаспори, закордонні українці у США зовсім не потребують застосування механізму правового статусу їхніх інтересів з боку міжнародної спільноти та фінансової підтримки історичної батьківщини. Від 1893 р. тут виходить одна з найперших українськомовних газет «Свобода» (тижневик), працюють українські ЗМІ, функціонують національні архіви, музеї, бібліотеки, релігійні установи і школи українознавства. Представники української діаспори у США свідчать, що зберігати у цій країні свою національну ідентичність водночас легко і важко. Легко, бо до всіх представників будь-якої етнічної групи у цій багатонаціональній державі ставляться однаково добре, надаючи та забезпечуючи можливості для збереження самості. А важко в силу безсумнівно єдиного мовного і культурного середовища США, яке так чи інакше, раніше чи пізніше, як не в першому, то в третьому поколінні, але перетворює учорашніх

емігрантів у американців. Українці належать до тієї діаспорної громади в США, якій вдалося, на відміну від багатьох і всупереч асиміляції, поруч із захопленням і любов'ю до нової батьківщини зберегти вірність культурним традиціям своїх предків. Безперечно, цьому сприяла і продовжує сприяти широка мережа національних, громадських структур, що стоять на сторожі збереження національної ідентичності української діаспори. Проте об'єднуючим чинником для усіх українців на усіх континентах є Світовий конгрес українців, що спрямовує та матеріально підтримує діяльність українських організацій у багатьох країнах.

Багато в чому успіх цих організацій залежить від присутності в інформаційному просторі: у друкованих ЗМІ, на телебаченні і радіо. Діяльність організацій, об'єднань української діаспори США відкрита для усіх охочих ознайомитись, зокрема і через мережу діаспорної періодики, де надзвичайно багато публіцистичного матеріалу висвітлює не тільки їх функціонування та активність у різних сферах, а й подає інформацію загалом про історію створення, побутування, причини виникнення та роль у громадському і культурному житті українців у США [429]. До розвалу Радянського Союзу вони виконували важливу інформативну діяльність проти наклепів стосовно українців («Мережа дії»), згуртовувались для проведення різних акцій та демонстрацій, після 1991 р. – долучили максимальні зусилля для якнайбільшої допомоги Україні. «У США діють 13 політичних українських організацій, 12 професійних товариств, 29 кредитних спілок, 4 страхові товариства, 3 молодіжні організації, 3 жіночі спілки тощо» [160, с. 51]. Публікації щодо громадських організацій систематизовано за такими проблемними групами: 1) нариси зі становлення українських громадських рухів у США (УНС, ЗУАДК «Самопоміч»), інформація щодо їх діяльності; 2) створення та функціонування громадських самодіяльних органів української діаспори у США (СКУ, УАКР, УККА, «Україна – США» та інші); 3) огляд діяльності українських масових громадських організацій, які поділяємо на жіночі (СФУЖО, СУА), молодіжні (Спілка української молоді (далі – СУМ), Пласт, Товариство української

студіюючої молоді ім. М. Міхновського (далі – ТУСМ)), профспілки (Українська світова спілка професійних учителів (далі – УССПУ), Шкільна рада) та організації довільного характеру (НТШ-А, УМ, Український національний музей (далі – УНМ), Український музичний інститут Америки (далі – УМІА), Український інститут Америки (далі – УІА), Український інститут модерного мистецтва (далі – УІММ)); 4) участь громадських організацій у різноманітних фестивалях, культурних імпрезах тощо; 5) освітні проекти українських діаспорних організацій у США, стипендійні програми, функціонування вишкільних молодіжних таборів.

Громадські організації класифікують за різними критеріями. За структурною організацією (мета, статут, членство тощо) фахівці їх поділяють на *громадські рухи, громадські самодіяльні органи та масові громадські організації* [625].

2.1.1. Громадські рухи

Однією з найдавніших організацій, створених першими емігрантами в Америці для допомоги та підтримки українців, є Український народний союз (УНС). Ця організація проводила велику роботу щодо збереження і розвитку національної культури, духовних цінностей, мови в часи, коли Україна не могла цього робити, зберегла цілу плеяду українських вчених і письменників, виростила покоління нових науковців, митців, священників [43]. Після Другої світової війни кількість членів доходила до 48 000, однак Головні збори у 1947 р. поставили за мету збільшити це число до 50 000, оскільки активні члени – це головна опора всього ідейного українського життя в США [539]. Водночас наголошувалося на безпідставності деяких закидів в «інакшості» самої політики УНС [623]. На кінець 1989 р. Союз нараховував вже 72 тис. членів і майна на 65 млн дол., будучи забезпеченою і громадською інституцією, найдавнішою і найзаможнішою українською організацією в демократичному світі, яка видавала українською мовою тижневик «Свобода», англійською мовою «Український тиждень», ілюстрований місячний журнал «Веселка» для дітей,

маючи при цьому ще й відпочинково-розвагову оселю для свого членства, «Союзівку», де відбуваються численні культурно-освітні програми.

Про «Свободу» й УНС існує багато публікацій та досліджень, зокрема Л. Мишуги, автора концепції «двох батьківщин», яка дозволила українцям і в США залишитися патріотами своєї землі при лояльному ставленні до американської влади [527]. Це матеріал-свідчення історії української спільноти на американській землі. У контексті українськомовного інформаційного простору української діаспори у США ми можемо простежити [688; 835], як упродовж усього існування УНС, крім основної своєї забезпечуючої діяльності, завжди був ініціатором багатьох акцій української спільноти, підтримував освітні та культурні заходи в США та Україні, проводив стипендіальні програми, щоб дати можливість професійного самоствердження і виховати активних членів української громади [43].

УНС завжди заявляв себе як безпартійна, аполітична структура. Однак у 1974 р. на 29-й Конвенції новим головою було обрано адвоката І. Флиса, що сповідував принципи ОУН. Газета «Національна трибуна» у 1986 р. [607] відзначає гострий внутрішній конфлікт, що відбувся в українській громаді США внаслідок діяльності І. Флиса, зокрема, громадський діяч О. Питляр вважає [607], що саме через приватну ініціативу нового голови УНС на XIII Конгресі УККА відбувся розкол останнього, а у всіх сферах діяльності української громади – політична розвареність. Однак сподівання на свідому громадську солідарність, бажання справжньої демократії і національної єдності виправдали себе, коли 1990-ті роки ХХ ст. на перший план поставили питання державної незалежності України, допомоги в її утвердженні [732].

У 1969 р., 1989 р., 1994 р. та 2014 р. УНС відсвяткував своє 75-, 95-, 100- та 120-річчя відповідно, на що газети «Народна воля», «Свобода», сама ювіляр, помістили багато матеріалу з цього приводу, нагадуючи повсякчас історію виникнення цієї братсько-забезпеченневої організації та висвітлюючи численні імпрези з такої нагоди [181; 270; 312; 768; 783; 787; 815; 871]. Виділені змістовні заголовки, публікації, починаючи із першої сторінки, відзначення

присутніх гостей з числа церковних і світських організацій, урядових кіл США і Канади говорять про важливість цього органу для життя діаспорної громади. Ці дати свідчать про актуальність ідеї згуртування українців незалежно від місця проживання в міцну організацію, що не тільки зберігала нашу національну ідентичність, а й успішно діяла на усіх напрямках громадського життя діаспори. «Свобода» завжди виступала інформаційною платформою для поширення ідей, проектів, ініціатив, а УНС служив гарантією їх реалізації. Усі відділи та округи зі своїми членами відзначили багатолітню працю цих двох органів на у США великими концертами у Карнегі-холлі в Нью-Йорку та Чикаго, різноманітними імпрезами, банкетами на території своїх відділів [181; 270; 769; 783; 815; 871]. Виступ голови відділу зосереджується на заслугах УНС, його перевазі для українців, необхідності та важливості бути членом такої організації. Останні заклики особливо стосуються молоді, яку потрібно заохочувати до активної участі у громадському житті. Очільник завжди висловлює подяку українській діаспорі у США за збереження української духовності. Чимало матеріалу [125; 129; 161; 176; 177; 178] в інформаційному просторі присвячено історії заснування відділів у США [43].

На «Сторінці Українського народного союзу» в «Свободі» часто уміщують інформацію про проведення щорічного з'їзду сеньйорів УНС [16; 113; 743], який, крім освітньо-культурного контексту, має на меті також поповнення фондів каси товариства сеньйорів, з якої потім надається грошова допомога українським інституціям та організаціям [43].

У 1944 р. на Другому конгресі УККА було створено неприбуткову організацію – Злучений українсько-американський допомоговий комітет (далі – ЗУАДК), – головна мета діяльності якої визначена вже самою назвою і яка діє під егідою УККА [219; 274]. У цей період ЗУАДК почав свою, на перший погляд марну, боротьбу за право називати себе українцями, тривалий час переконуючи світову спільноту, що ця нація зробила чимало для перемоги союзників у Другій світовій війні. На початку 1947 р. у Філадельфії відбулися перші Загальні збори Комітету, що стало слухною нагодою для широкого

загалу через своїх представників вислухати звіти, взяти участь у дискусіях і прийнятті вагомих рішень.

Відповідно до опублікованих матеріалів [258; 604], що присвячені перебігу перших Зборів, робимо висновок про їх формальне проведення, яке мало чим відрізнялося від інших подібних акцій багатьох громадських організацій української діаспори. Однак при цьому наголошується не на зовнішньому, а на самій суті питань, що обговорювалися на Зборах. Відзначається присутність на заході не тільки представників старої генерації української діаспори, а й перших емігрантів третьої хвилі, яких об'єднує спільне бажання зберігати і поширювати в США українські духовні цінності та надавати українському народові таку допомогу, якої він потребує. Загальні збори, про що дізнаємося з опублікованих матеріалів [219; 560], відзначили велику кількість інтелігенції та національно свідомих осіб серед скитальців у Європі, а тому визнали, що допомога їм матиме не тільки вартість у власне національному розумінні, а й з точки зору демократії також.

У 1995, 2012, 2017 рр. діаспорна преса присвятила цьому об'єднанню чимало уваги, адже комітет відзначав свої ювілеї, хоча і крім цього друкованого матеріалу не бракувало, бо ЗУАДК надзвичайно активний і про всі свої акції повідомляє українську громаду [36; 276; 747]. З цих публікацій отримуємо інформацію про основні етапи в історії діяльності організації (повоєнні роки допомоги українським переселенцям з Європи; 60–80-ті рр. – харитативні акції потерпілим від стихійних лих, допомога репресованим у СРСР; від 1990-х рр. – інтенсивна підтримка незалежної України) [104; 114; 193; 206; 747]. Звичайно, обсяг допомогової активності ЗУАДК надзвичайно великий і різноплановий, він охоплює індивідуальну грошову підтримку митців в Україні, студентів, колишніх в'язнів сумління та репресованих осіб, організацій, наукових інституцій, їдалень для безхатків, спеціального приладдя для інвалідів. Серед визначних досягнень називають також великі фінансові дотації на допомогу українській культурі, освіті, демократичній українськомовній пресі у східних і південних областях. ЗУАДК від 1992 р., разом із Товариством Св. Софії (далі –

ТСС), спочатку у Львові і Тернополі, проводить інтенсивні курси вивчення англійської мови. Саме ця організація за сприяння Міністерства охорони здоров'я проводила за власний кошт переселення потерпілих від Чорнобильської аварії в екологічно чисті регіони України, підтримку постраждалих від стихійних лих [221].

Ще один засіб допомоги ЗУАДК – це пересилання в Україну та інші країни, де є українська діаспора, різних гуманітарних вантажів. Представництва організації в Мюнхені, Відні, Данії, Бразилії, Україні стежать за розподілом допомоги відповідно до призначення і потреб. Успішна діяльність ЗУАДК, на думку авторів статей [4; 222; 313], полягає в тому, що його представники особисто виїжджають на місця, спілкуються з конкретними людьми з метою осягнути реальні проблеми, щоб згодом можна було надати результативну допомогу. За словами голови комітету О. Коляси [275], організація тримає зв'язок зі всіма центрами та установами, яким надавалась підтримка.

Окремо варто відзначити роль ЗУАДК в адаптації українців у США. Упродовж останніх дванадцяти років інформаційне бюро комітету у Філадельфії двічі на рік проводить безкоштовні курси з підготовки до американського громадянства для новоприбулих з України. Опубліковані оголошення [223; 224] надають усю необхідну інформацію для тих, хто нею зацікавився: час, місце, вартість реєстрації, можливість отримати курс поштою.

В останні роки об'єднуючим чинником для нашої громади все частіше стає фінансово-економічний, особливо тоді, коли наплив українців у США збільшується. Відповідно, у функціонуванні нашої діаспори збільшується роль кредитних спілок, оскільки здатність до кооперації створює передумови для самоусвідомлення та самопізнання. Інформаційний простір української діаспори США містить чимало матеріалу [11; 14; 15; 25; 141; 168; 175; 245; 260; 297; 298; 299; 300; 369; 384; 405; 416; 432; 434; 437; 580; 587; 661; 662; 663; 665; 668; 670; 695; 746; 750; 751; 858; 859], що присвячений Товариству українців в Америці «Самопоміч» та заснованій нею однойменній кредитній спілці [46].

Новоприбулі українські емігранти після закінчення Другої світової війни відчували потребу в організації такого осередку, де б можна було не тільки вільно збиратися, дискутувати, вирішувати актуальні потреби, а й отримати інформацію щодо роботи, житла, юридичну чи матеріальну допомогу. Це стало підставою для утворення Товариства «Самопоміч». Від 1947 р. ця суспільно-громадська організація головним аспектом своєї діяльності бачить широку гуманітарну допомогу: допомагати новим емігрантам, тим українцям, які ще залишилися в таборах у Європі та самій Україні, опікуватись в діаспорі старшими членами української громади, хворими, самотніми, надавати правничу допомогу, контактувати з різними українськими та американськими інституціями для налагодження співпраці й систематичного інформування про Україну, її народ, культуру. Із зміною історичного становища України у 1991 р. Товариство розвинуло активну гуманітарну діяльність щодо підтримки молодій державі, про що члени управи звітували під час підсумкових зборів організації [14; 15; 25; 175; 220; 260; 297; 298; 369; 405; 437; 580; 587; 661; 662; 663; 665; 668; 670; 750; 858; 859]. Із опублікованих звітів бачимо, що Товариство також сьогодні продовжує підтримувати тісні відносини із українською діаспорою США, піднімати авторитет і довіру американського суспільства до українців [46].

Товариству українців в Америці «Самопоміч», серед членів якого були й відомі представники української кредитної кооперації, належить започаткування, а краще – відродження, традицій національного кооперативного кредитного руху вже у США. Це дало всі підстави українцям заявити про свою етнічну самобутність, окремішність від інших національностей. Загальновідомо, що в Україні у передвоєнний час кредитно-кооперативний рух був дуже поширеним, оскільки ця ідея сприяла утворенню з розколеної етнічної маси єдиної нації, наблизила український народ до саморозуміння своїх потенційних можливостей. Від кінця 1940-х рр. XX ст. кредитна кооперація швидко розвинулася і стала популярною на теренах США, здобувши довіру української громади у місцях її проживання (Мічиган, Нью-

Джерсі, Чикаго, Нью-Йорк, Філадельфія, Дітройт, Клівленд). Вона керується у своїй діяльності принципами «Свій – до свого по своє» чи «Помагаймо собі самі», що стали своєрідною філософією, яка вплинула на моральний і соціально-економічний стан українців у діаспорі. З невеликої кількості ідейних осіб швидко зросло число постійних членів, а також і фонди. З цього почався потужний український кооперативний рух на американському континенті, об'єднаний у Централю українських кооперативів Америки, що нараховує у складі понад двадцять кредитних спілок.

Українська кооперація завдяки своїй організованості увійшла до сильного загальноамериканського та світового Рухів кредитних об'єднань, що пізніше дало можливість фінансової та організаційної допомоги щодо відродження на державному рівні кооперативних структур в Україні [437]. Світовою кооперативною радою була організована поїздка з цього приводу в Україну. При поверненні до США член президії Української світової кооперативної ради і голова Централі Українських кооперативів Америки Б. Ватраль дав інтерв'ю журналісту газети «Час і Події» Л. Кухар [437]. Опубліковані матеріали головну мету цієї поїздки вбачають у збільшенні впливу кооперативних українських спілок на світову кооперативну раду, а також знайомлять читачів із роботою кооперації в Україні, законодавчу базу діяльності, досягнення та недоліки. Б. Ватраль висловлює думку [437] про налагодження контактів з українським урядом для того, щоб переконати українську владу в існуванні діаспори, яка щиро переймається питаннями мови, історії, культури, національної ідентичності [46]. Практично кожна делегація, яка прибуває з України, відвідує кредитну спілку «Самопоміч» з метою ознайомитися із успіхами кооперативного руху в США, традиції якого вивезені емігрантами зі своєї історичної батьківщини. Періодичні видання документують [584] обмін знаннями, здобутками, шляхами вирішення проблем, велика увага приділяється також гуманітарній сфері і налагодженню тісної співпраці [46; 50, с. 352].

За 60 років кредитна спілка «Самопоміч» виросла у єдину серйозну фінансову організацію, що є сильною і надійною підтримкою української

громади, надаючи сотні щоденних фінансових послуг для своїх членів; це також місце для зустрічей та отримання оперативної інформації (за нашими підрахунками, «Самопоміч» від часу свого заснування збільшила членство від 2,5 тис. до 36 тис. у кінці 2017 р., з них 80 % – українського походження). Однак періодичні видання української діаспори США дають нам чималий матеріал [141; 175; 245; 297; 298; 299; 300; 432; 434; 587; 665; 668; 750; 751] щодо різноманітності функціонування установи лише у двох містах – Чикаго та Нью-Йорку, мабуть, через існування у цих містах потужних ЗМІ, своїх кореспондентів та великої української етнічної групи [46].

Щоб не допустити стагнації в сьогоденному нестабільному світі, мати змогу охопити своєю діяльністю всіх своїх вкладників, надавати їм сучасне обслуговування та залучити нових членів, кредитна спілка «Самопоміч», крім постійної присутності в інформаційному просторі та безпосередньому житті української діаспори США, також модернізує свої приміщення, використовує новітні технології у роботі, щоб полегшити доступ постійних членів та заохотити їх [46].

Джерелом інформації (рубрики «Організації», «Сторінка Українського Народного Союзу», «Українське Чикаго», «Репортаж») щодо діяльності УНС, ЗУАДК, «Самопоміч» служать їх конвенції, що відбуваються раз на чотири роки, річні збори, щорічні наради Головного уряду та пленарні наради директорів, спогади та враження від яких публікують у пресі члени самої організації [11; 14; 15; 24; 25; 26; 80; 81; 104; 105; 106; 108; 109; 110; 114; 175; 193; 206; 240; 241; 260; 262; 297; 298; 354; 355; 434; 515; 516; 549; 567; 568; 571; 575; 577; 600; 609; 643; 644; 661; 662; 663; 665; 666; 667; 668; 670; 675; 688; 745; 746; 750; 835; 858; 859; 872]. Від початку досліджуваного періоду, впродовж кількох номерів «Свободи» публікується інформація у вигляді коротких заміток про результати річних зборів. Подаються тільки основні відомості: де відбулося засідання, скільки членів, прізвища обраних в актив, місячні звіти головних секретарів УНС. До кінця ХХ ст. і в ХХІ ст. такі публікації стають розлогіші, інформація детальнішою, однак, як і тоді, вона слугує для підтвердження того,

що ці громадські рухи існують, працюють і турбуються як про своїх членів, так і про загальноукраїнські справи.

Опубліковані на шпальтах періодичних видань звіти [11; 14; 15; 25; 175; 260; 297; 298; 434; 661; 662; 663; 665; 668; 670; 746; 750; 858; 859] містять докладну інформацію про використанні кошти із зазначенням конкретної допомоги, організаційну діяльність та перспективні плани (наприклад, фінансова підтримка реконструкції домівки СУМ, будівництво нового культурного центру при певній парафії, розширення приміщень, надання допомоги українознавчим школам, створення Фонду допомоги студентам тощо). Представники Товариства «Самопоміч» виступили із пропозицією про створення громадського комітету, що б займався справами осіб, які тимчасово потрапили у фінансову скруту. З цього приводу журналіст газети «Час і Події» В. Павелчак мав інтерв'ю з головою Товариства «Самопоміч» Л. Казанівським [220], у якому подано інформацію про випадки, у яких можна звертатися по допомогу, необхідні документи для її отримання та контакти [46]. Крім того, щорічні звіти обов'язково доступні в газеті «Свобода» [240; 241; 262; 354; 355; 549; 571; 575; 675; 688; 835], а поряд завжди є світлини нових членів УНС із підписами щодо імені, батьків та забезпечення, яке найчастіше виплачують бабусі і дідусі [89; 561].

Статті носять звітний, дещо схематичний характер, повторюваність сюжету висвітлення подій, мають чітку структуру (звіти голови, заступників, касира, секретаря, винесення рішення), однак такі публікації роблять не тільки діяльність організації відкритою, а й служать своєрідним рекламним матеріалом. Інформація про доповідачів, зміст їх виступів створюють картину усеприсутності громадських організацій у громадському і духовному житті українців США, їх важливості. Як можемо зробити висновок, головними проблемними вузлами, навколо яких відбувається обговорення, є наступні: збільшення кількості членів, особливо з молоді, спортивні акції, культурна робота, утримання осель, друкованих видань УНС, інвестиції майна, корпоративна структура, об'єднання окружних комітетів [43].

Річні збори є своєрідним форумом для численних прилюдних вітань від різних українських громадських, культурно-мистецьких, освітніх, духовних, молодіжних, спортивних, інформаційних організацій і установ, які обов'язково потім публікуються у періодичних виданнях. Звичайно, на самих зборах і на шпальтах також ці привіти забирають багато часу і місця, однак це важливе віддзеркалення величини зв'язків УНС, ЗУАДК, «Самопоміч», різноманітності їх інтересів та активності, уваги до життя української громади США. Завдяки їх підтримці реалізовано чимало важливих проєктів. Інколи ціла стаття, наприклад, щодо підсумків діяльності «Самопоміч» висвітлює її допомогову діяльність, для чого поіменно перераховано організації та особи, які пов'язані із нею [141; 168; 369; 437; 580; 587; 695]. Також, на думку дописувачів, щорічні збори – чудова нагода для зустрічей, обміну враженнями та думками з приводу останніх новин, політичних подій у США та Україні. Генеральний консул України у Чикаго, за матеріалами газети «Час і Події», зауважує [580], що українці у США сприймають свої громадські організації як потужну силу, що ніколи не залишається осторонь навіть найменшого аспекту існування української спільноти в США. Статті, що висвітлюють культурно-мистецьку програму [11; 14; 15; 25; 175; 260; 297; 298; 433; 661; 662; 663; 665; 668; 670; 746; 750; 858; 859], яка неодмінно завершує звітні періоди, оптимістично описують усі складові святкування, бо покликані не тільки популяризувати, а й продемонструвати об'єднуючу роль українських громадських організацій у США.

Однак у своєму інтерв'ю газеті «Час і Події» [275] О. Коляса говорить і про проблеми, що є типовими для діаспори: поступове зменшення фінансових надходжень і старіння членства. Через те оприлюднюється звернення до молоді бути більш активними у допомозі українським громадським організаціям. З 2013 р. у діаспорній періодиці, національних та місцевих виданнях, брошурах було розпочато рекламну кампанію [456; 457] щодо діяльності УНС з метою залучення нових членів серед «четвертої хвилі» і нащадків попередніх поколінь емігрантів та започатковано нову програму для постійних союзівців з уже

виплаченими грамотами. З нагоди ювілею 2014 р. президент УНС С. Карачай дав інтерв'ю відомим газетам діаспори щодо його історії його заснування, мети існування та сучасної діяльності, долі друкованих органів та перспективних проектів організації [774].

Постійно збільшуючи свої активи, УНС створив чітку структуру з відділами у різних штатах, де вони є доступні українцям, постійно розвивається, щоб відповідати сучасним вимогам, щоб прийдешнє покоління знало та усвідомлювало велике історичне значення УНС, його роль у становленні української громади в США [43]. Як підсумував президент УНС в інтерв'ю періодичним виданням, «сьогодні ми можемо гордитися, що попередні покоління американських українців не тільки спромоглися практично згуртуватися в єдиний братсько-забезпеченевий союз, цим розвіявши вигаданий нашими недругами міт про український індивідуалізм, але й дали незаперечні підстави, що їх було оцінено як представників надзвичайно патріотичного та жертвовного народу» [774].

На підтвердження вищесказаного, у 2015 р. президент дирекції «Самопоміч» д-р М. Кос окреслив кілька актуальних питань її сучасної діяльності [859]. На фоні зменшення загальної кількості американських й українських кредитних спілок, активних членів, що пояснює відходом старшого покоління, асиміляцією молоді та відсутністю припливу нових емігрантів, у другому десятиріччі XXI століття «Самопоміч» продовжує розвиватись, відкривати нові відділення, працюючи на користь своїх членів та української громади, розвиваючи і поглиблюючи економічну, а також національну і духовну солідарність в середовищі української діаспори США [46].

Розглянуті громадські рухи мають свої стипендійні та освітні програми. На початку року у «Свободі» на сторінці УНС можна побачити оголошення про надавання стипендій на поточний академічний рік [784; 785; 786]. У стислому тексті викладено порядок призначення, подано перелік необхідних документів та зразки заявок. Водночас акцентується на тому, що стипендії надаються лише для навчання у коледжі чи університеті для здобуття ступеня бакалавра і тільки

студентам – активним членам УНС, які не менше двох років платять внески. У липні, після засідання стипендійної комісії та призначення стипендій, завжди публікується своєрідний звіт щодо кількості стипендій, на яку суму їх виділено і кому. Зазвичай, як дізнаємося із публікацій [784; 785; 786], сума нагороди залежить від року навчання та академічних досягнень [50, с. 136].

Окремо окреслено призначення іменних стипендій (ім. А. Драгана, ім. Р. Слободяна, ім. Й. Водка, ім. Б. Зорича, ім. В. Стангл, ім. Осипа і Дори Галандюк, д-рів Марії і Дмитра Ярославичів, стипендії Корпорації Українського народного дому у Блекстоні), кожна з яких має чітко визначену грошову допомогу. У такому випадку публікація завжди містить світлини стипендіатів та інформацію по кожному з них, де відзначено їх освітні і громадські досягнення, добродійну, спортивну та культурну роботу, галузі студій і фінансові потреби. Окремо хочемо зазначити, що про відкритість конкурсу призначення стипендій свідчать як зазначена інформація, так і опублікований склад стипендійної комісії. Цим способом УНС хоче заохотити молоде покоління ставати його членами та залучати нових, передплачувати його періодичні видання, а також відвідувати Союзівку [50, с. 136].

З 2007 р. у спеціальному додатку до «Свободи» [226; 227; 228; 229; 230; 231; 232; 233] відомості про стипендійну програму УНС публікує М. Дрич, унаслідок чого відзначаємо загалом однотипний зміст цих статей, вступ і завершення практично незмінні, що, мабуть, можна пояснити сталістю самої процедури призначення [43; 50, с. 136].

Для змістовної роботи своїх відділів Головна канцелярія УНС для своїх секретарів влаштовує освітні курси. Унаслідок аналізу публіцистичних матеріалів отримуємо інформацію [455] щодо викладацького складу та змісту навчання, що передбачає ознайомлення з новими програмами організації, налагодження тісного взаємозв'язку між Головною канцелярією та роботою секретарів відділів. Інколи звітний характер матеріалу згладжується досить патетичним та навіть поетичним завершенням статті про готовність усіх

поколінь та хвиль еміграції української громади США працювати та допомагати у розвитку УНС [43].

Кредитна спілка «Самопоміч» з 2006 р. для учнів українських шкіл започаткувала фінансово-освітню програму, відповідно до напрямку своєї діяльності, – Програму ощадності [247; 583; 588]. Від часу її впровадження щорічно публікуються своєрідні звіти, де задокументовано причини такої співпраці між освітніми та фінансовою установами, зауважено на вподобанні Програми ощадності дітьми, які в такий спосіб отримали не тільки можливість накопичувати свої невеликі кошти, а й отримати подарунки від самої кредитної спілки – при відкритті рахунку і в кінці навчального року, – автоматично взяти участь у лотереї для виграшу цінних подарунків. У публікаціях також акцентовано на позитивному впливі такої співпраці [246; 306; 692], передусім, на фінансове становище освітнього закладу. Завдяки Програмі ощадності діти починають не тільки розуміти і вчитися поводженню з грошми, а й отримують прямий зв'язок із українською установою, який у майбутньому допоможе забезпечити членство і спадкоємність поколінь у роботі цієї фінансової організації [46; 50, с. 148–149].

«Самопоміч» у містах свого функціонування відома своєю меценатською допомогою українській справі, зокрема, підтримкою української культури в діаспорі як представництва українства в США серед інших національностей. Через те, ця фінансова організація є спонсором майже всіх культурних заходів, що відбуваються в українській громаді (наприклад, виставок в українських музеях, фестивалів, літературних конкурсів), зустрічей з українськими митцями [392; 393; 544]. Крім того, як свідчать матеріали періодичних видань [116; 417], імпрези – прекрасна можливість через своє представництво ознайомлювати людей із діяльністю кредитної спілки, а завдяки різним цікавим заохочувальним акціям – популяризувати свою діяльність з метою залучення нових членів (зокрема, у 2017 р. призначено 1,181,858 дол. на розвиток молодіжних, культурних, релігійних, наукових та гуманітарних потреб, загалом, за нашими підрахунками, витрати українських кредитних спілок США

на громадські потреби становили 4,94 млн дол.) [46; 50, с. 148]. Члени різних відділів УНС завжди присутні зі своїми інформаційними стендами на українських фестивалях США, про що свідчать численні фото із заходів на сторінці Українського народного союзу у «Свободі» [788].

Кредитна спілка «Самопоміч» через УНС укріплює тісні зв'язки між діаспорою та науковими українськими установами. Представники цієї фінансової організації вважають [693; 704], що українська громада, незважаючи на активність, немає таких ресурсів, щоб допомогти розбудувати Україну, однак вона може підтримати ті установи, що сприяють цьому, працюють для реалізації цього питання – НаУКМА, Національного університету «Острозька академія», Український католицький університет (далі – УКУ). У США «Самопоміч», поміж іншим, допомагає Менор коледжу за його послідовну роботу в релігійному та освітньому житті діаспори [46; 50, с. 152].

ЗУАДК має зимову програму «Пізнай свій рідний край», що її успішно реалізує в Україні. Чимало дітей із східних і південних областей взимку побували на Івано-Франківщині, Львівщині, Тернопільщині з метою познайомитись із іншими куточками рідної землі, взяти участь у народних обрядах, дізнатись про звичаї і традиції, мати змогу вирости національно свідомими українцями, а головне – розвіяти міф про протистояння та антагонізм сходу-заходу. Листи-подяки, уривки з яких опублікувала газета «Міст» [608; 642], унаочнюють відсутність такого поділу України, вказуючи на інакшість, різноманітність культури її регіонів. Це, на нашу думку, є у майбутньому запорукою толерантності і порозуміння між українцями незалежно від місця проживання. Оскільки ЗУАДК планує постійно проводити таку програму [50, с. 150–151], фіксуємо опубліковані звернення про спонсорство, аргументуючи це вихованням національно свідомої молоді в Україні.

2.1.2. Громадські самодіяльні органи

Інформаційний простір українців діаспори США Український конгресовий комітет Америки називає центральним представницьким органом українців у

США, найпотужнішою неурядовою організацією, що понад сімдесят років представляє інтереси України та українського народу і своєю головною метою бачить ідеологічнегуртування українців, освітню і провідницьку діяльність [100; 118; 180; 204; 281; 285]. Від кінця ХХ ст. практично кожне об'єднання українців у США належить до УККА. Сьогодні ця організація містить їх понад двадцять, у тому числі й новостворені, зокрема, «Нова українська хвиля» [48; 673]. М. Ратушний, голова Української всесвітньої координаційної ради (далі – УВКР) так визначив роль цієї організації: «Важко переоцінити роль і місце УККА у боротьбі українців діаспори за постання незалежної української держави. Водночас, сучасні реалії вимагають нових форм взаємодії між закордонним українством і українцями в самій Україні й державою Україна» [792]. У своєму інтерв'ю газеті «Час і Події» [281] громадський діяч О. Стрільчук ще раз підсумував роль УККА у сучасному світі, акцентувавши, що до здобуття Україною незалежності організація допомагала дисидентам, а сьогодні виступає основним захисником і репрезентатором її інтересів у США, ведучи комунікацію з численними державними службовцями, залучаючи до своєї роботи молодь та нове покоління українських емігрантів [48].

Невід'ємною частиною діяльності УККА є наявність його відділів, найбільший з яких знаходиться у штаті Іллінойс. Моніторинг періодичної преси українців США засвідчив, що хоча всі вони працюють продуктивно, статті щодо історії заснування та функціонування, досягнень у роботі є тільки про Іллінойський відділ, і то лише з приводу його 35- і 40-річчя [342; 436; 782]. Можемо припустити, що це пов'язано із взаємокординацією роботи усієї структури УККА, спільністю підходів до діяльності та вирішення проблемних питань. Тези виступів, надруковані у періодичних виданнях [342; 436; 782], представників численних громадських об'єднань дають детальну картину усіх досягнень організації. Промови на ювілейних вечорах стосуються тієї визначної ролі, що її відіграє УККА в житті української громади, а нагородження громадських діячів і майстерно складена мистецька програма є не тільки

популяризацією української культури а й своєрідною відзнакою багаторічного служіння українцям та Україні [48].

У своєму англomовному журналі «Український кварталник» УККА висвітлює різні події міжнародної діяльності України, а інформаційне бюро організації у Вашингтоні УНІС поширює інформацію іншими каналами зв'язку. З періодичних видань, де є статті, присвячені УККА [118; 281; 285], дізнаємося, що фінансова база організації – членські внески та поодинокі пожертви. Однією з важливих складових діяльності цього об'єднання є координація світового українства, для чого був створений СКУ [48]. Коли у 2003 р. Радою губернаторів трансляції, зважаючи на встановлення демократичних систем урядування в Україні, було запропоновано скоротити українськомовний ефір у США на 50%, УККА за підтримки інших громадських організацій українців у США через масові звернення, виступи перед Конгресом США тощо зумів переконати зазначений орган у передчасності таких дій [690, с. 301]

У 1967 р. завдяки наполегливості української діаспори було створено об'єднання – Світовий конгрес вільних українців (далі – СКВУ), – яке презентувало наші етнічні групи у західних країнах, працювало задля здобуття Україною незалежності та поширення правдивої інформації про українство та Україну в світі. Для цього при СКВУ було створено різні комісії, що координували специфічні ділянки життя українців у діаспорі, – Світова координаційна виховно-освітня рада (СКВОР), Світова рада суспільної служби (СРСС), що свого часу багато допомогла дисидентам та їх родинам, Олімпійська комісія, Комісія прав людини. Відповідно, у всіх періодичних виданнях української діаспори США (рубрики «Діаспора», «Організації», «Погляд») опубліковано чимало матеріалу щодо Конгресу [86; 548; 760; 808; 840], де постійно акцентується на тому, що це є «надбудова», об'єднання організацій діаспори, а не якась політична партія, це, передусім, символ єдності українців у демократичній частині світу. Про це свідчить хоча б і той факт, що при плануванні чи проведенні заходів різними організаціями, останні завжди зверталися за патронатом та участю представників СКВУ.

Після 1991 р. питання доцільності існування СКВУ піднімалося неодноразово (адже Україна вже не була поневоленою), відгомін полеміки був відчутний і в інформаційному просторі українців діаспори США [86; 684; 760; 808; 826]. Однак проблема репрезентації українців, функція їх речника у багатьох країнах проживання залишається актуальною і досі. У самій Україні залишилося чимало речей, успадкованих від радянського минулого (доля політичних в'язнів, номенклатура, опір українізації, корупція, тощо), яких потрібно позбутися. Крім того, як слушно зазначає В. Верига [86], інтереси України політично можуть не співпадати із інтересами української діаспори, як це було у випадку з меморандумом до польського Сейму щодо засудження акції «Вісла». Молодій державі тоді було несвоєчасно порушувати це питання, зате СКВУ за допомогою Об'єднання українців у Польщі міг це зробити. Не вся діаспора мала намір повертатися на свою історичну батьківщину, хоч вже і суверенну, а це означає, що суспільно-громадське життя в країнах проживання буде продовжуватися, хоч і в змінених формах. Крім того, залишалися всі надбання українців за кордоном (споруджені храми, культурні центри, освітні, економічні заклади й установи), які ніяк не можна занехаювати та позбавляти діяльності, багато зусиль потребувала боротьба з асиміляцією прийдешнього покоління, збереження релігійно-культурної спадщини, національної ідентичності. У зв'язку з цим, порушувалося питання осучаснення статуту, напрямів активності, структури відповідно до потреб української діаспори та України.

Через те, майже кожен Конгрес, як свідчить аналіз публіцистичного матеріалу [79; 166; 243; 658], показує тривалу історію створення цієї світової організації, яка у 1993 р., вже після здобуття Україною незалежності, змінила назву на Світовий конгрес українців (СКУ), об'єднавши під своїм проводом також і пострадянський народ та перейнявши традиції СКВУ.

Сьогодні членами цього утворення є понад 120 організацій у більш ніж 33 країнах світу, наприклад, лише у США їх 31, що, безумовно, є великим успіхом у всесвітній консолідації українства. Ця організація має величезний

інструментарій для ефективного просування державних інтересів України на міжнародній арені. Крім того, Конгрес є своєрідним посередником, але надзвичайно важливим, який координує повноцінну співпрацю між українськими громадами у світі. Так СКУ став міжнародною координаційною організацією, що за допомогою Ради директорів та Виконавчого комітету презентує інтереси понад 20 млн українців у діаспорі в 47 країнах, докладаючи багато зусиль, щоб Україна стала тим епіцентром світового українства, з якого могли б черпати духовну підтримку її діаспори, протидіючи асиміляційним процесам у країнах свого проживання [79; 166; 658]. Від 2008 р. це об'єднання очолює юрист із Канади Є. Чолій [49].

Опубліковані матеріали [478; 548] дають правдиве уявлення про важкий шлях СКУ щодо реалізації зазначеного: через постійне втручання російського представництва в ООН, Конгрес лише у 2003 р. як неурядове об'єднання спромігся на свій консультативний статус при цій організації, до того лише інформуючи постійні представництва держав-членів ООН про порушення людських прав в Україні. Однак СКУ завжди намагався співпрацювати з українським постійним представництвом, свідченням чого служить розлога стаття А. Лозинського [478] про історію представництв України при ООН, їх політика та характеристика послів. У цьому матеріалі також є інформація щодо негайних активних дій після акредитації з приводу відзначення 70-ї річниці Голодомору на форумі ООН, що вилилася в англomовний «Стейтмент підтримки вшанування пам'яті жертв Великого Голоду 1932–1933 років в Україні», спрямованого Генеральному секретарю та всім державним місіям. Стаття [478] дуже детально аналізує всі труднощі, з якими стикався СКУ, відстоюючи право українського народу на встановлення історичної справедливості щодо Голодомору-Геноциду. Хоча 36 держав стали співавторами заяви щодо порушення прав людини під час Голодомору, слово «геноцид» ще донедавна намагалися не вживати. Діяльність представників української діаспори в ООН сприяє поширенню інформації про український народ, його прагнення, зовнішньоевропейську стратегію розвитку серед

світових міжнародних організацій, владних органів та мас-медіа США, що засвідчують матеріали Звітів РООН при СКУ [473; 474; 475; 479].

А. Лозинський вважає [478], що після «помаранчевої революції» процес поживався (відповідна зовнішня політика, виставки у фойє ООН з цієї нагоди, конференція, в якій брали участь представники української громади та дипломати різних країн), але після 2010 р. до влади прийшли політики проросійської орієнтації, які всіляко стримували відстоювання національних інтересів на міжнародній арені. Від того часу СКУ займається важливими питаннями захисту українців у світі, відвідує всі українські громади, де у країні їх проживання зустрічається з представниками влади з приводу становлення українського життя, на своєму сайті, у пресових повідомленнях, брошурах завжди подає інформативні матеріали щодо сучасних проблем українства. Тобто «головними завданнями є збереження національної ідентичності українців, підтримка та розвиток української культури, захист прав та інтересів українців як у діаспорі, так і в Україні, координування міжнародних зв'язків своїх складових, які підтримують і розвивають українську національну ідентичність, духовність, мову, культуру та надбання українців у всьому світі. [...] сприяє розвитку громадського життя українців, [...] зміцнює позитивне ставлення до українців та Української держави та захищає права українців незалежно від місця їх проживання» [676].

Про ефективне функціонування цих громадських самодіяльних органів свідчать публікації з приводу їх періодичних зібрань. Наприклад, на з'їздах УККА, що відбуваються раз на чотири роки, відзначено присутність сотень делегатів з різних штатів, а також конгресменів, представників держдепартаменту США. Крім пленарних засідань, тут відбуваються також «круглі столи», семінари щодо важливих і актуальних питань життя української діаспори та україно-американських відносин, де обговорюються захист інтересів української громади, утримання шкіл українознавства, діяльність молодіжних об'єднань, відповідь на нові виклики глобалізованого інформаційного суспільства, залучення до роботи у діаспорних громадах нової

хвилі українських емігрантів, проблеми демократії в обох країнах [48; 100; 180; 285]. З приводу участі як спостерігачів у виборах 1991, 1994, 1998, 2002, 2004, 2006 і 2007, 2010, 2014 рр. члени УККА зверталися до членів Конгресу та сенаторів США з проханням фінансування проектів громадської освіти та громадського інформування, а також програм спостереження за передвиборчою кампанією, які допоможуть провести демократичні вибори в Україні, бо «...незалежна, стабільна, демократична Україна з розвиненою економікою буде надійним стратегічним партнером США в Центральній Європі та укріпить безпеку в регіоні та світі загалом» [268, с. 228]. Як свідчать публіцистичні матеріали [48; 100; 180; 285], наступного дня УККА вручає свою найвищу нагороду, Шевченківську грамоту волі, активістам, громадським та державним діячам, главам країн, які зробили вагомий вклад у поширенні культури та історії України, здобуття та розвитку української державності.

Багато матеріалів в інформаційному просторі (рубрики «Америка і світ», «Інтерв'ю», «Погляд», «Репортаж») присвячено Конгресам СКУ [79; 166; 243; 658] – найвищому законодавчому органу, який збирається раз у п'ять років і є своєрідною звітно-виборною асамблеєю. Зазвичай, матеріали публікуються щодо анонсування цієї грандіозної події, її проведення та підсумків у кількох номерах [49]. Передують їм опубліковані заздалегідь в українськомовній періодиці програми засідань комісій і студійних семінарів. Додамо, що при такій нагоді – зустрічі на Конгресах – чимало діаспорних організацій (СФУЖО, СУМ, СУЖ, СКВОР, ОУВФ та інші) у цей час також влаштовують свої конференції і з'їзди.

Важливим, на думку багатьох авторів публікацій, був Другий СКВУ, що відбувався в Торонто у 1973 р. та широко висвітлювався в українськомовній діаспорній періодиці [101; 532]. Його вагома роль полягала в проведенні у той час, коли усі світові політики намагалися замовчувати питання поневолення народів радянською Росією задля нормалізації відносин і примирення із СРСР, водночас це був час денаціоналізації, русифікації, переслідувань з політичних і релігійних переконань не тільки в Україні, а й у всіх союзних республіках.

Через те Другий Конгрес через періодику поширював свої основні завдання на найближчий час [101; 532]: викрити і довести до відома всіх політиків факти й акти московсько-комуністичної політики поневолення радянських народів, у тому числі й України, всіма доступними способами висловити протест проти політики замовчування цього поневолення. Одним із важливих завдань стало постійне викриття комуністичного імперіалізму і показ його справжнього обличчя світовій спільноті [101; 532]. Останнє залишалося актуальним навіть після здобуття Україною незалежності (четвертий день Конгресу присвячувався проведенню багаточисельної протикомуністичної демонстрації у місті проведення), про що зайвий раз нагадує сучасна історія (агресія Російської Федерації проти України на Сході нашої країни та у Криму).

Велику статтю, яку надрукували всі значні українськомовні видання у США, перед X з'їздом СКУ у 2013 р. написав А. Лозинський [477]. У ній він вказує на слабкість захисту чи нерішучість у діях керівництва конгресу й МЗС України щодо відстоювання українства, що дає можливість деяким державам проводити у себе антинаціональну українську політику, причому без значних негативних наслідків для себе (наприклад, постійне нагадування поляками волинських подій 1943 р., ліквідація у Росії двох центральних українських організацій), відсутність послідовної та скоординованої роботи Наукової ради при СКУ, що призвела до значних прогалин в українській історії й історіографії (написання «вигідної» історії, де українці постають у невивідному світлі як вбивці та зрадники), відсутність підтримки і як наслідок – слабка діяльність традиційних та діаспорних наукових товариств. Український правозахисник, у минулому президент СКУ, зазначає той факт [477], що одними зверненнями такі антиукраїнські настрої та дії не змінити, потрібно діяти активніше, відвідуючи проблемні для української меншини країни, бо разом із правовим захистом мова іде про захист духовності й історії [49].

До сьогодні проведено вже десяток Конгресів, три з яких – в Україні. На нього добровільно з'їжджаються кількасот делегатів, які є самодостатніми, патріотичними представниками своїх громад [79; 166; 243; 658]. На відкритті

завжди цікавим моментом є виступ та звіт президента СКУ, який відзначається чіткістю, конструктивністю, критичністю. Різні постійні ради та комісії СКУ, що активно працюють у цей час, розглядають та вирішують різні питання життя українства: освіта, наука, культура, спорт, ЗМІ, діяльність молодіжних організацій, людські і громадянські права, поширення світовою спільнотою відомостей про Голодомор як геноцид, боротьба із торгівлею людьми, розвиток нових українських громад, допомоги українцям за кордоном тощо, після чого осіб, які зробили значний внесок у розвиток української громади в діаспорі та Україні, нагороджують медалями святого Володимира Великого [49].

Перед учасниками конгресів на тематичних секціях презентують свої дослідження, результати роботи громадські діячі, експерти, лідери думок як України, так і діаспори та держслужби США. Наприклад, перед делегатами свого часу виступав В. Брюховецький про велику працю, що її проробили викладачі та студенти НаУКМА щодо поширення серед світової спільноти правди про Голодомор [79]; представник американського уряду К. Фітцджеральд розповів про інформаційні матеріали, що були передані представникам Конгресу США, з приводу трагічних подій 1932–1933 рр. [243], у газеті «Свобода» уміщено цілу серію статей-виступів [92; 482; 808; 840] відомих делегатів з пленарної сесії СКУ 1996 р., які дають цікавий матеріал для дослідження збереження національної ідентичності в середовищі української діаспори, оскільки саме під таким гаслом проходив цей з'їзд. Опубліковані матеріали свідчать про те [92; 808; 840], що на початку незалежності України перед українською громадою в США, яку доти єднала ідея – здобути суверенність для українців, – поставало питання: чи будуть посилюватися асиміляційні процеси в діаспорі і чи ще довго збережеться наша ідентичність на американському континенті. Питання досить актуальне, оскільки емігранти свого часу зробили багато добра для своєї громади у новій країні, побудувавши церкви, школи, культурні центри, кафедри в університетах, кредитні спілки, відпочинкові оселі, а на початку 1990-х рр. ХХ ст. чималі фінансові потоки спрямували в молоду незалежну Україну.

Однак водночас, на що вказує Є. Чолій у своєму дописі [482; 840], сама діаспорна громада в силу аналізованих причин почала переживати кризу, оскільки багато молоді втрачало свою самість. Громадський діяч зазначає, що українська національна ідея, яка ніколи не могла інтегруватися як в діаспорі, так і в Україні, а тому і не дала відповідних результатів, сьогодні може допомогти у спільному відродженні української духовності по обидва боки океану через наукові семінари, культурні виступи мистецьких колективів, обмін студентів, розвиток кредитних спілок, урядові програми, молодіжні табори. У своїй доповіді Є. Чолій відзначає [840] активну діяльність у цьому напрямі СУМу і Пласту, акцентує на необхідності компетентності педагогів в школах українознавства, заохоченні батьків вдома розмовляти рідною мовою, допомозі митцям розвивати себе, збагачуючи національну культуру. Тільки такими засобами, переконаний доповідач, можна зберегти національну ідентичність, посилити діяльність української діаспори, оскільки сильна організована діаспора може мати більший вплив на уряди у країні свого проживання і таким чином сприяти більшій допомозі Україні політично та фінансово. Зі свого боку, сильна і заможна Україна також буде корисна українським громадам за кордоном. Через те, Є. Чолій на завершення закликає докладати багато праці для збереження національної ідентичності та підтримку державності історичної батьківщини [49].

У дещо іншому руслі відбувалася доповідь голови СКВОР І. Винницької [92], у якій скристалізовано потребу формування ідеології діаспорного українства як окремого організму, що має функціонувати незалежно від материкової України і її проблем, оскільки просто допомагати їй недостатньо – необхідно формувати цілі життя діаспори як такої. У зв'язку з цим в опублікованих матеріалах наводяться думки, що стосуються концепції національної ідентичності української діаспори, коли увагу потрібно приділяти, передусім, молоді, без якої національне майбутнє може і не відбутися. Л. Храплива-Щур у своєму виступі на конференції СКВОР [826] виховання української свідомої молоді визначає як не менш важливе ніж допомога

незалежній Україні. Адже у майбутньому вона потребуватиме у світі людей, які будуть розуміти її потреби та усвідомлювати свій генетичний, прадідівський, зв'язок з нею [49].

Оскільки діяльність СКУ спрямована на побудову українського демократичного суспільства, багато уваги приділено відвідинам українських політиків (В. Ющенко, Ю. Тимошенко, В. Кличка, О. Тягнибока, В. Огризка, В. Наливайченка, А. Яценюка, Ю. Луценка та інших), які звичайно піднімають статус форуму, їх виступам про питання консолідації й об'єднання нації, захист національних інтересів на міжнародній арені, вступ України до НАТО і Євросоюзу. Автори публікацій, які часто самі є учасниками конгресів, зазначають [166; 540; 659], що риторика українських керманів захоплює, однак не переконує, про що свідчить непослідовна внутрішня політика (брак української мови в столиці, виставка в Українському домі портретів високих політичних діячів-вихідців з України, які її грабували, а тепер висять поруч із зображенням С. Бандери).

Також журналісти висловлюють [166; 659] свої спостереження за політичними «іграми» перших осіб української держави, їх роз'єднаністю. Незважаючи на детальний аналіз виступу В. Ющенко як Президента, у якому він підкреслював свій намір зробити Україну сильною і незалежною, автори статей саме у відсутності єдності та бажання порозумітися вбачають різку зміну керівництва та політики держави після 2010 р. Через це на Конгресі у 2013 р. під час зачитування вітання від Президента В. Януковича у залі чулися невдоволені вигуки делегатів [166].

Загалом, автори статей відзначають багато позитивних моментів асамблей [658; 713; 714]: проведення в Україні, порушення важливих для української громади питань, присутність як владних структур, так і опозиції. Однак, після проведення Конгресу у пресі з'явилося кілька критичних матеріалів [166]. Через те, делегати-автори опублікованих вражень часом навіть половину свого матеріалу відводять на полеміку з критиками, заперечення яких не сприймають через їх відсутність на асамблеї чи їх особисті антипатії до керівництва СКУ, а

також наводять переконливі факти на спростування тверджень, наприклад, М. Онуфрив щодо пасивності СКУ, відсутності зв'язку з українською опозицією, неактуальності порушених питань на Конгресі, вказуючи, що такими месиджами ці критики дескредитують, передусім, себе та всю українську діаспору, яка вибрала і підтримує очільників цього об'єднання [49].

Від 1991 р. заснований у Нью-Джерсі Координаційний комітет допомоги Україні (далі – ККДУ) відповідно до статуту свою діяльність спрямовував на формування демократичних процесів в Україні [620; 639]: видання українських підручників, проведення різних освітніх програм та семінарів, літніх таборів, підтримку, передусім технічну, демократичної преси, українознавчих установ, стипендійні програми для студентів та молодих науковців, українізація шкіл та Збройних Сил України, спонсорування приїзду дітей із східних зрусифікованих областей України в Галичину з метою пізнати різдвяні і великодні звичаї рідного народу. І це не випадково: ініціатори створення комітету справедливо вирішили – політичною, економічною допомогою історичній батьківщині вже тривалий час займаються серйозні громадські організації у США. Тому було погоджено посилювати працю у двох сферах, які сприяють формуванню національної свідомості, передусім у дітей та молоді, – освіті та науці. Допомога у цьому напрямі є вкрай необхідною для існування України як політично та соціально стабільної незалежної держави [50, с. 150].

Натомість створене у 2006 р. Всеамериканське громадське об'єднання «Нова Українська Хвиля», об'єднує інтелектуальні, професійні, наукові, мистецькі сили України, які прибули до США від 1991 р. Організація спрямовує свої зусилля на допомозі четвертій хвилі еміграції «з одного боку, щоб не розгубитись, не розчинитись у чужому світі, з іншого – новоприбулих хвилювали питання, як наприклад: легалізація у новій країні, фактичне позбавлення громадянських прав з боку України, коли закінчився термін дії українського паспорта, а консульства їх не продовжували, різниця у ментальності, бажання бути почутими і зрозумілими одні одними» [673]. Хоча організація не представлена широко в українськомовній періодиці української

діаспори США, публікації, які порушують питання національної єдності, збереження українських звичаїв і традицій, захисту політичних, культурних та історичних здобутків українського народу, свідчать про активну участь ВГО «Нова Українська Хвиля» у різноманітних заходах, що мають на меті збереження національної ідентичності українців за кордоном. У 2010 р. ВГО «Нова Українська Хвиля», вивчивши досвід багатьох демократичних країн світу, на парламентські слухання з питань закордонного українства представила свої два проекти до Верховної Ради та до МЗС. Один з них стосується Змін і доповнень до Закону про вибори (в частині кореспонденського голосування) з тим, щоб кожен громадянин України де б він не знаходився міг сповнити свій громадянський обов'язок. У іншому законопроекті подано пропозиції «До Міжнародної угоди «Про отримання американської пенсії українськими і американськими громадянами». Така угода важлива як один з чинників повернення на батьківщину. Ці пропозиції, як і законопроекти, звернення, надсилаються до представників української й американської влади, а голова організації є членом виконавчого комітету УККА з 2012 року [673].

УККА посеред іншої своєї громадської діяльності опікується збереженням української історії та культури, що знаходить свій вияв у певних заходах, про перебіг та спрямування яких можна ознайомитись у періодичних виданнях українців діаспори [524]. З 2012 р. відділи УККА у Йонкерсі та Нью-Йорку влаштовують Вечори української спадщини. Це є унікальна можливість для української громади презентувати американцям національну культуру, нагородити активних членів грамотами за роботу на користь українців. Опубліковані матеріали [524] засвідчують масштабність цієї події та подають інформацію про місце, спосіб придбання квитків, заклик підтримувати такі вечори української спадщини. ККДУ, зі свого боку, влаштовує вечори подяки і вшанування місцевих американців, які особливо відзначилися своєю доброчинністю та допомогою Україні. На такі імпрези приходять багато людей, щоб висловити признання людям, які не є українцями по крові, однак у час великих потреб України надали їй щедрю та безкорисливу поміч. Статті, що

висвітлюють перебіг таких вечорів [453], не просто називають імена благодійників, а й детально описують їх добродійну діяльність. Ці публікації мають ще одну мету – звернути на таких людей увагу українців у США, і не тільки висловити їм подяку, а й самим активно долучатися до підтримки України [50, с. 135].

У 1991 р. Фондація «Україна-США» стала ініціатором створення в Україні Інституту демократії ім. Пилипа Орлика – незалежної позапартійної інституції, що надає достовірну інформацію українцям про демократію та суспільство, а також підтримує українських політологів та журналістів [710]. У публікаціях, присвячених організації, знаходимо новину про те, що Фондація ім. Чарльза Стюарта Мотта надала дворічну допомогу цьому закладу саме через «Україну – США» [50, с. 150; 804].

Від 1996 р. за підтримки українських кредитних спілок УККА, Української американської координаційної ради (далі – УАКР), ККДУ спонсорують турне творчої молоді України США для виступів перед українською громадою у діаспорі США. Статті, опубліковані з цього приводу [19; 194; 639], подають повний перелік та інформацію про стипендіатів. Ці юнаки та дівчата, відзначені за свою культурну, наукову, громадську діяльність, мають комунікувати, передусім, з метою презентувати українцям, особливо молодим, вже народженим у США, сучасну ситуацію в Україні, сучасну українську літературу, мистецтво, місце творчої молоді у громадському житті, її майбутнє і перспективи [50, с. 151].

На VII конгресі СКУ 5 грудня 1998 р. було прийнято резолюцію щодо відновлення діяльності наукової ради (СНР при СКУ функціонувала від 1978 р. до 1988 р.), яку очолив Л. Винар. СНР багато зробила для співпраці між науковими установами діаспори та України, проведення спільних наукових заходів, меценатства освітніх наукових закладів [90, с. 199].

Починаючи від 2006 р. у рамках програми «Відкритий світ» Фондація «Україна – США» прийняла кілька сотень української молоді (представників різних професій і сфер діяльності), сприяючи, таким чином, розвитку

демократії в Україні та налагодженню тісних зв'язків між Україною і США, за що була відзначена почесною національною нагородою під час прийому у Бібліотеці Конгресу США. З цього приводу у газеті «Час і Події» в рубриці «Діаспора» надруковано розлогу статтю [805], де вміщено також і промови з нагоди отримання премії президента і віце-президента Фундації, у яких вони відзначають неможливість отримання відзнаки без злагодженої партнерської праці різних американських організацій, їх очільників, а також волонтерів [50, с. 151].

Від 2008 р. Світова рада культури надає щорічну субсидію у розмірі 1 тис. доларів для проекту (очолює проф. В. Мезенцев) історико-археологічних та архітектурних досліджень міста Батурин [664]. Газета «Міст» у 2014 р. умістила серію статей від прес-центру СКУ щодо організації святкування 200-річчя від дня народження Т. Шевченка [205; 646]. Відзначення ювілею було різноплановим і передбачало влаштування Конгресом за підтримки СФУЖО і Постійного представництва в ООН відзначення на тему «Тарас Шевченко – борець за українську мову, самовизначення народів, людські права та соціальну справедливість»; унікальної виставки «Монументальна Шевченкіана» Р. Теліпського, який сфотографував меморіальні об'єкти на честь Кобзаря в Україні та ще 20 країнах світу, представивши Т. Шевченка у різному віці та у різних сферах діяльності (як поета, філософа, кобзаря, борця, солдата, козачка, художника, повстанця, пастуха тощо); організацію діаспорними об'єднаннями в країнах проживання українців проекту «Пересувні виставки мистецьких творів на Шевченківську тематику» [205; 646]. У СКУ вважають, що ці заходи допоможуть привернути увагу світової спільноти до ювілею й особистості Т. Шевченка і водночас продемонструють актуальність його творчості через мистецькі досягнення сучасників [49; 50, с. 141–142].

Серед опублікованих матеріалів є інформація [520] про те, що Державний департамент США надав дозвіл Фундації «Україна-США» спонсорувати студентів у програмі обміну «Summer Work Travel», що дає змогу кільком сотням українських студентів вільно подорожувати та працювати протягом

чотирьох місяців у США [43]. Також фундація «Україна-США» надає іменні стипендії (Ковалюк, Маринюк, Сутарук) українським студентам за успіхи у навчанні та вивченні англійської мови. Така фінансова підтримка допомагає їм успішніше навчатися у вищих школах України. Віце-президент Фундації Іван А. Кунь зазначив [519], що надання стипендій також сприяє зміцненню взаємин між Україною та США. Через те, у матеріалах, де публікується інформація про стипендії та програми обміну, обов'язково є відомості про правила і процедуру їх отримання [50, с. 149].

Одним із важливих студентських проектів Фундації «Україна – США» [710] є спонсорування тижневої Програми молодіжного провідництва, що залучає як українців, так і українців американського й канадського походження. Це прекрасна можливість для молоді не тільки ознайомитись із основними елементами провідництва у різних державних установах Вашингтону, зустрітись із радниками Посольства України, Центру стратегічних та міжнародних досліджень, спеціальним радником з питань національної безпеки, федеральними суддями, членами Конгресу, взяти участь у конференції, а й зануритись у культурне життя американської столиці [50, с. 149–150].

УНС та СКУ за підтримки Міжнародного фонду «Відродження» теж дуже відчутно й успішно допомагають Україні, за чим можна спостерігати у публікаціях волонтерів та представників організації в газеті «Свобода» [157; 414; 824; 856], разом з іншими організаціями спонсоруючи однорічне навчання у США українських школярів, перебування українських вчителів, особливо із сільської місцевості, на стажуванні у місцевих американських школах або організацію нових технологій навчання англійської мови в Україні для українських педагогів та викладачів університетів протягом літніх канікул. Однак досить відчутним є і зворотний процес. Мова іде про інформацію щодо можливості живого спілкування американців українського походження зі своїми однолітками з України. Це робиться з метою опанування сучасної української мови, навчання якої у школах українознавства є не зовсім достатнім

[19; 30; 157; 246; 396; 520; 608; 824]. Для пояснення останньої тези висловимо наступне: у діаспорі переважно побутує мова, прийнятна для емігрантів попередніх поколінь, однак за сто років мова як складова культури розвинулася і вдосконалилась [49; 50, с. 152–153]. Через те є потреба у такому живому спілкуванні для подальшої адекватної співпраці молоді США та України.

2.1.3. Масові громадські організації

2.1.3.1. Жіночі організації

У США згуртованим та надзвичайно послідовним у своїй діяльності, представленим в інформаційному просторі за допомогою статей, інтерв'ю, звітів є українське жіноцтво. Одним із головних завдань жіночих організацій українців діаспори, як власне й інших громадських об'єднань, є наполеглива робота у своїх громадах по збереженню національної ідентичності [42]. Усі вони спочатку поодинці, а потім об'єднані у Світову федерацію українських жіночих організацій (СФУЖО) проводили активну діяльність для формування та передачі прийдешнім поколінням нашого національного «я», того, що ще чверть століття тому так безжально знищувалось у самій Україні, відстоювали гідність і права української жінки при дотриманні міжнародних стандартів, підвищували громадську обізнаність із порушеннями зазначеного, спрямовували зусилля на збереження української мови, історії і культури, пропагували автентичні сімейні і соціальні традиції, а пізніше – підтримували розвиток демократії при повазі до верховенства права у незалежній Україні. Хоча ця організація діє від середини ХХ ст., її діяльність не є такою загальновідомою, але надзвичайно важливою, що підтверджує постійно зростаюча кількість її складових: від восьми до двадцяти трьох на чотирьох континентах.

До відновлення Україною незалежності СФУЖО разом з іншими громадськими організаціями українців діаспори зосереджувала свою роботу на міжнародному захисті українських інтересів, координації і мобілізації сил щодо допомоги поневоленій Україні. Водночас це об'єднання звертало увагу читачів [590] на те, що на еміграції українське жіноцтво здобуло великий досвід і

перемоги у плані формування і збереження українського національного життя. Завдяки наполегливій праці українських жінок у діаспорі та за рекомендацією української місії в ООН, у 1990 р. СФУЖО отримала акредитацію у Департаменті публічної інформації, а через три роки – статус консультанта в Економічній і соціальній раді. Для повного виконання поставлених завдань федерація використовує свою потужну фінансову базу, наповненням якої займаються відповідні фінансові комісії в Канаді та США. У 1990-х рр. ХХ ст. об'єднання налагоджувало зв'язки з українськими дисидентами, допомагало їх родинам і сім'ям тих, хто перебував на засланні, адаптуватися в новій країні, сприяючи, таким чином, процесу поступового національного відродження в Україні. Зі свого боку, приїжджі жінки, зазвичай добре освічені та свідомі, збагатили та урізноманітнили діяльність як самої федерації, так і тих організацій, що входять до її складу: літературні вечори, мистецькі виставки, лотереї, бали преси, дохід від яких спрямовувався на підтримку видання «Українка в світі». Також важливою ланкою діяльності СФУЖО є співпраця у міжнародному жіночому русі в системі НДЖО/ООН, де її члени допомагають українській місії [590].

Постійна робота СФУЖО базується, передусім, на усвідомленні того, що християнська українська родина є запорукою сильної та організованої діаспори, яка, у свою чергу, тільки такою має змогу реально сприяти підтримці України. Через те, коли ООН 1994 рік проголосив Міжнародним роком родини, головна управа СФУЖО вирішила провести дослідження, спрямоване на з'ясування рівня збереженості національної ідентичності родинами нашої діаспори. На пленарній сесії СКУ у 1996 р. голова федерації О. Бризгун-Соколик виступила із результатами опрацювання анкети, що її було розіслано діаспорним громадам з метою окреслення образу українця діаспори та рівня його національної ідентичності.

В опублікованій доповіді у газеті «Свобода» [73] на перше місце одразу виходить мовна проблема – анкета розіслана українською як універсальною мовою для спілкування українських діаспорних організацій, а відповіді

отримано часто англійською. Питання, порушені головою СФУЖО, є досить актуальними та часто не мають однозначного вирішення: яку українську потрібно використовувати в діаспорі – ту, яку вона берегла десятиліттями, чи сучасну українську, перейняту від нової хвилі еміграції, – проблема дво-, багатомовності молоді, її порозуміння, чи можна бути українцем, з одного боку, не знаючи мови, розриваючи зв'язок з тисячолітньою культурою предків, а з іншого – працювати для добра України... У доповіді презентуються висновки [73], отримані з відповідей анкет, що виокремлюють головні аспекти проблеми збереження національної ідентичності українськими родинами в діаспорі: велика кількість мішаних шлюбів, втрата вірян українськими церквами, великий відсоток належності до неукраїнських організацій, неукраїнських шкіл, невелика кількість передплатників українськомовних видань та книг.

Однак у середовищі української діаспори є тенденції щодо значного покращення ситуації – прохання відкривати українські дошкільні заклади, що свідчить про бажання батьків українськомовного середовища для своїх дітей, та однозначна позитивна відповідь на запитання щодо допомоги Україні, незважаючи на всі зазначені аспекти. Тому підсумок доповіді О. Бризгун-Соколик містив сентенцію [73], що збереження національної ідентичності у країнах проживання української громади – необхідність та святий обов'язок.

СФУЖО раз на п'ять років проводить свої світові конгреси, прикметні тим, що на них не тільки робиться огляд діяльності Головної управи, а й усіх двадцяти трьох організацій-складових, окрім того, це слухна нагода відзначити за відповідну працю представниць жіночого руху [112; 776]. Шостий конгрес (1992 р.), як пише газета «Свобода» [590], проходив під знаком незалежності України та визначення нових завдань, про що свідчили відповідні секції, які охоплювали широку проблематику та сферу зацікавлень сучасного жіноцтва: «Роль суспільної служби у відродженні національної свідомості», «Українська жінка в модерному світі», «Зв'язки зі світовими організаціями», «Українська преса сьогодні і завтра», «Етнографія та народне мистецтво», «Доля українки»,

«Роль жінки в розбудові української незалежної держави», «Українська духовність: релігійна і національна».

Опубліковані матеріали розкривають зміст порушених питань [590; 652]: ролі етнографії в процесі державотворення та збереження народного мистецтва і рідної мови в еміграції, побудова і головні завдання суспільної служби в Україні, характеристика стану української освіти, економіки, політики, соціологічні дослідження української родини та роль жінки, зв'язки з міжнародними жіночими організаціями в системі ООН, праця жінок у ЗМІ, презентація українського народного одягу тощо. Присутність на конгресі українського посла у США Л. Лук'яненка, на думку дописувачки Д. Рак [652], засвідчила початок нового періоду сучасної української історії. Зважаючи на здобуття Україною незалежності, для самої СФУЖО та її жіночих організацій-складових настав своєрідний перехідний час, коли виникла необхідність переоцінки та коректування завдань своєї діяльності. У 1997 р. в надрукованих матеріалах вищезгаданої авторки [651] з приводу чергового конгресу є й інформація про першу участь у ньому жіночої делегації з України, яка озвучила зобов'язання українського уряду щодо покращення статусу жінок, включення їх у соціально-економічний та політичний розвиток країни.

Одним із головних аспектів діяльності Союзу українок Америки як організації із «збереження української духовності і християнської моралі родини» [9; 190], традицій та національної свідомості як своїх членів, так і української громади, особливо молоді, є документально-інформаційна комунікація. Успіх цього об'єднання автори статей [42] вбачають в базуванні на традиціях «українського жіночого руху, який мав своє коріння в рідному краю, умів достосувати свою програму і методи праці до життя на американському терені, до потреб часу. Властиве українській жінці [...] почуття відповідальності перед нацією, перенесені з батьківщини за океан традиції організованого жіночого руху привели до постановня жіночих організацій» [353]. А тому Конвенції СУА, що їх проводять кожні три роки з метою визначення стратегії діяльності організації, її завдань, окреслення планів на майбутнє,

також є мистецьким явищем. Інформація доступна широкому загалу через всебічне висвітлення таких подій в українськомовній періодиці та громадському органі СУА – журналі «Наше життя» [143; 184; 195; 196; 252; 444; 536; 640; 681; 709; 729; 737; 868]. Немалу кількість публікацій у «Свободі» займають і звіти про діяльність окремих відділів СУА, про відзначення ними своїх ювілеїв і мистецькі програми з приводу цього [8; 75; 78; 98; 131; 142; 150; 154; 174; 394; 489; 502; 535; 543; 569; 595; 727; 823]. Як правило, цим подіям передуює рекламна кампанія в періодиці, унаслідок якої на вечори приходять багато людей, часто цілими сім'ями. Опубліковані статті референток [8; 75; 78; 98; 131; 142; 150; 154; 174; 394; 489; 502; 535; 543; 569; 727] містять детальну інформацію про історію жіночого руху, пророблену роботу кількох поколінь активістів, з поіменним переліком поважних гостей, заслужених членкинь, тих, хто щодня своєю безкорисливою працею упродовж багатьох років робить неоціненний внесок у збереження національної ідентичності українцями у США [42]. Така практика інформування використовується і в Україні, однак саме в США, як зазначає авторка одного з дописів, «кожна радісна подія, чи то в родинному колі, чи то в громадських установах і організаціях, завжди відзначається пишним святкуванням» [8].

Важливою частиною діяльності громадських жіночих організацій у США щодо культурного життя української діаспори, висвітлених в українськомовному інформаційному просторі діаспори в США, є участь у фестивалях, літературних та мистецьких імпрезах [559].

Протягом дев'яноста років своєї діяльності СУА влаштовує багато імпрез, мистецьких заходів, літературних вечорів, різних ювілейних та товариських зустрічей. Зауважимо, це вперше за історію українського жіночого руху самостійна жіноча організація відзначила таку поважну дату у своїй багатогранній діяльності. На сторінках українськомовної преси США надруковано численні подяки членам цієї організації за працю, «неповторні скарби пройденного шляху» [42], а відома журналістка в діаспорі О. Кузьмович опублікувала статтю «Коли жінки не соромляться свого 80-річчя» [465].

На закінчення літнього сезону Управа СУА щорічно готує імпрезу-пікнік, День союзьанки, а також весняне Свято героїнь. Кожне таке свято має своє призначення, свою присвяту, на якому членкині звітують про свої досягнення. Газета «Свобода» та «Наше життя» долучаються до висвітлення цих акцій [7; 521; 810; 855; 866; 867], вбачаючи у таких фактах один із засобів поширення інформації про Україну й українців у США та Канаді, а також серед самих українських громад у діаспорі для їх згуртування, відчуття родинності у чужій країні. Зокрема, висуваючи на перший план традиційні українські цінності, СУА відзначив Рік Родини, «звернувши пильнішу увагу на українську родину, яка в умовах проживання серед чужих, прихильних чи ворожих обставин, зуміла зберегти притаманні українські вартості» [570], або вшанування Е. Козака [7].

Не менш дбайливо готуються свята, присвячені тисячам українських жінок-героїнь, які прославили своїми діями батьківщину. Опубліковані матеріали дають історичний огляд, починаючи від княжої доби, діянь українського жіноцтва [13; 483]. Як інформують періодичні видання [13; 483], ці святкування також популяризують і українську культуру, оскільки на традиційному ярмарку охочі можуть придбати українські гердани, вишиті сорочки, картини та речі, виготовлені українськими майстрами. Після 2014 р. влаштовуються лотереї, гроші з яких перераховуються в Україну [42].

СФУЖО зусиллями організацій-членів влаштовує у містах своїх відділів Свято жінки, присвячене тим, які без зайвих вагань працювали, терпіли, гинули заради незалежності України. Виступи відбувалися на фоні фотомонтажу таких жінок-героїнь (А. Горська, К. Зарицька, О. Мешко, О. Попович, С. Шабатура, Г. Дидик, І. Сенік, І. Стасів-Калинець та інші), а мистецька програма передбачала музичний супровід для виконання поезій [592; 699; 700; 777].

Подібне свято героїнь, за матеріалами періодики [528; 624; 848], влаштовує й Об'єднання жінок оборони чотирьох свобод України (далі – ОЖОЧСУ) для того, щоб молодь знала про чимало трагічних сторінок української історії і не допустила їх повторення (наприклад, загибель українок у таборі Кінгір).

Опублікований матеріал [528; 592; 624; 699; 700; 777; 848] наголошує на тому, що наявність в українській історії таких осіб, які безкомпромісно у нелюдських умовах тоталітаризму змогли зберегти гуманність і бажання допомоги ближньому, надає унікальний взірць моральної стійкості, що допоможе виправити і втримати розхитаний тривалий час загарбниками та апологетами інтернаціоналізму хребет української нації, а також сприятиме вихованню патріотичних, національно свідомих молодих українців [50, с. 134].

СУА проводить вечори гумору, темою яких є українська еміграція та пристосування до нових умов життя; вечори на пошану Т. Шевченка, О. Кобилянської, Лесі Українки, Василя Барки, тлом для яких є виставки картин українських художників, декламація віршів, виконання класичної музики; експозиції видатних, а також модерних українських художників, аукціони для продажу їх творів [18; 19; 315; 412; 768; 838].

СУА разом із СФУЖО під керівництвом М. Харини на високому рівні влаштовує літературні імпрези з нагоди різних роковин. Окремо хочемо відзначити Літературний конкурс СФУЖО ім. Марусі Бек (існує від 1959 р.), якому присвячено немало опублікованої інформації [189; 255; 368; 470; 738; 739]: тема щорічного конкурсу, форма і вимоги до конкурсних робіт, термін надсилання, розмір очікуваних нагород. Результати та імена переможців публікуються у журналі «Українка у світі» [50, с. 134]. Однією з найцікавіших вважаємо тему «Україна в англійських виданнях», коли метою було зацікавити й активізувати молодь стежити та моніторити інформаційний простір на предмет уваги до України й українців у демократичному світі [764]. На нашу думку, виконання робіт цієї тематики давало молоді також можливість поширювати свій національно-політичний світогляд, формувати самостійне мислення, пізнавати українські проблеми, проектувати їх на рецепцію України англійськими виданнями, у майбутньому завдяки набутим знанням бути корисним українській справі та українській громаді.

СУА за підтримки СФУЖО від 1991 р. в діаспорі організовано збір українськомовної дитячої літератури з тим, щоб у 1993 р. презентувати в

Україні виставку української дитячої літератури західних авторів [744], передавши її у фонди Державного музею літератури у Києві, Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаника, вважаючи, що вона буде корисною для молоді України, оскільки на цій літературі виховувалися цілі покоління молодих людей у діаспорі в США, які є патріотами та захисниками своєї історичної батьківщини.

СУА також презентовано книгу про західноукраїнські етнографічні землі, Лемківщину, які сьогодні входять до складу Польщі [591], а СФУЖО – тритомник трилогії Н. Даниленко «Українки в історії» [368; 488]. Авторка статті А. Максимович вбачає у цьому один із шляхів поширення інформації про маловідомі сторінки життя українських творців та популяризацію сучасних митців. Також відділи СУА часто виступають з програмами виставки історичного та народного українського одягу, беруть участь у параді дводенного етнічного фестивалю в Голдені, де члени української громади презентують свій національний стрій [42; 50, с. 135].

Однією із статей видатків СУА від 1989 р. є стипендіальні програми для українських студентів, причому як на навчання за кордоном, так і в Україні. Критерії відбору однакові для всіх кандидатів, незалежно від країни проживання. Вимоги – знання або вивчення української мови та спонсорування у майбутньому потребуючого студента із його країни. Щороку, як засвідчують друковані матеріали [388; 633; 634], суми та кількість студентів постійно збільшуються, називаються точні цифри. Зокрема, за нашими підрахунками, щорічно надається понад 550 стипендій на суму 110 тис. дол. [267]. У цю програму включаються й інші діаспорні громади українців по всьому світі. Її успіх залежить від фінансової підтримки численних жертводавців, які часто є спонсорами одразу кількох стипендіатів, утворення тривалих фондів та злагодженої роботи СУА. Періодично організація видає звітні брошури, у яких докладно розповідає про імена стипендіатів, їх успіхи та спонсорів. У свою чергу, самі стипендіати на сторінках газети «Свобода» [388; 633; 634] вміщують вдячні листи за можливість здобути вищу освіту [42; 50, с. 135–136]. У промові

референтки Стипендійної акції СУА М. Полянської, що опублікована у журналі «Наше життя», акцентовано на меті програми: «Освітою підняти рівень життя, зберегти та передати українську культурну спадщину наступним поколінням у США та поза їх межами» [197, с. 14].

Ще одним аспектом меценатської діяльності у сфері освіти є співпраця СУА із Фундацією «Україна – США» щодо прийому представників української освіти в США з метою ознайомлення із педагогічною системою різного типу шкіл та застосування набутого досвіду вже у своїй практиці на батьківщині, закупування та передача на схід України українськомовної книги з метою заохотити дітей до вивчення української мови [396]. Не останню роль у підтримці українськомовної освіти в США відіграє видання СУА підручників для вивчення української мови четвертим поколінням американців українського походження. Крім того, окремі члени цієї організації [411] є меценатами Українського інституту в Гарварді, НТШ-А, видання Енциклопедії українознавства.

2.1.3.2. Молодіжні організації

У 1925 р. в Києві виникли підпільні організації, серед яких – Спілка української молоді (СУМ). Хоча тоді вона не мала багато членів, зате об'єднувала у своїх лавах молодь, яка жила Україною, працювала і боролася задля неї. Як зазначено в документних масивах українськомовної періодици США [192; 791], на території Німеччини й Австрії було 50 тис. молоді віком до 29 років, а в Італії – понад 10 тисяч колишніх вояків Першої Української дивізії, і всі вони мали протибільшовицьке налаштування і у будь-який спосіб протистояли спробам радянської влади повернути їх на батьківщину. Молодь на еміграції усвідомлювала себе частиною поневоленого українського народу, а тому розуміла своє завдання вчитися, працювати і прагнути до того, щоб батьківщина стала вільною. Перед очима тоді був взірець УПА, що ще продовжувала затяжну боротьбу з російською армією. Тому провідними членами ОУН, які вважали, що на чужині дитина повинна виховуватись у душі християнських ідеалів та українського патріотизму, була відроджена СУМ, що

об'єдналася під гаслом «Бог і Батьківщина» [192; 791]. Оpubлікована інформація [390; 847] дає чітку картину історії заснування як СУМ загалом, так і її осередків у різних містах, оскільки вони одразу ставали центрами згуртування української молоді (і не тільки) навколо спільних культурних, освітніх, громадських проєктів.

Із публіцистичного матеріалу [192; 791] можемо зробити висновок про роботу організації, яка своєю діяльністю протидіє асиміляції молоді в чужомовному середовищі, прищеплює тисячам українських юнаків і дівчат навички лідерства, національно-патріотичний дух, почуття громадянського обов'язку перед Україною та США щодо поширення демократії, не втрачаючи духовного зв'язку з історичною батьківщиною. В одному з інтерв'ю газеті «Час і Події» [158] голова осередку СУМ ім. Павлушкова П. Бандрівський зазначив, що, незважаючи на українськість вже третього покоління молодих людей, народжених у США, потреба у діяльності такої організації є конечною: люди мають знати свою історію, мову, виховуватись у патріотичному дусі, щоб не допускати політичних помилок, які доленосно впливають на рідну країну [45].

Восени 1995 р. минув золотий ювілей відновлення українського Пласту в діаспорі, про що опубліковано чимало матеріалу в українськомовній періодиці [165; 266; 686; 687; 799; 832; 836; 873]. Багато публікацій спостерігається з приводу святкування 100-річчя Пласту в 2012 р. [77; 165; 266; 799; 873]. 6 лютого на сторінках газети «Пластова ватра» з'явилася стаття О. Кузьмович «60 років життя в Пласті» [409]. Авторка згадала деякі моменти із життя Пласту в минулому. Це були роки більшовицької та німецької окупації Західної України. Пласт функціонував, але у підпіллі. Голова Пластового Центру Сірій Лев підготував заповіді пластуна, у яких головна дискусія йшла щодо заповіді: «ми віримо, що волю Україні можна здобути лише зі зброєю в руках і тому Пласт буде попірати всі намагання творити українські збройні сили без огляду на те, хто їх буде організувати» [409]. О. Кузьмович зазначає [409], що коли Р. Шухевич приїхав до Львова, то визнав, що такого військового вишколу, який дає дивізія «Галичина», УПА не може забезпечити. Уже на еміграції Пластовий

Центр в Німеччині виніс постанову, що УПА є загальноукраїнською збройною силою, а завданням Пласту стало виховувати повноцінних, сміливих громадян для своєї спільноти, які можуть пожертвувати собою за світле майбутнє України. Саме тому найсміливіші постаті середини ХХ ст. в Західній Україні були вихідцями з Пласту (Р. Шухевич і Д. Грицай, С. Бандера та О. Гасин, І. Гриньох і М. Лебедь) [45].

Будучи неполітичною і позаконфесійною організацією, Пласт виховує молодь на свідомих, відповідальних і повновартісних громадян місцевої, національної та світової спільноти, провідників суспільства, а його вихованці сьогодні займають всі щаблі українського громадського життя [45]. Автори статей зауважують, що «покоління засновників залишило значний спадок в українському та неукраїнському оточенні в діаспорі та Україні. Це академіки, публіцисти, мистці, політичні та громадські діячі» [865].

Газета «Час і Події», крім статті [586], присвяченої власне святкуванню ювілею СУМ, опублікувала ще й кілька інтерв'ю з організаторами цього свята у м. Палатайн [526; 846], з яких реципієнти можуть дізнатися про діяльність молодіжної організації з перших вуст, як наполеглива і спільна праця батьків, школи, церкви та виховників СУМ робить молодь своєрідними амбасадорами України в США. Народжені за океаном, вільно володіючи англійською, юнаки і дівчата презентують своїм товаришам з інших етнічних громад українську культуру та традиції, дивуючи національною та духовною єдністю. СУМ – організація самодостатня та досить популярна у середовищі української діаспори, однак на сторінках періодичних видань вона регулярно рекламує свою діяльність, звертається до батьків, акцентуючи на перевагах її членства для молоді (нові знайомства, участь у різноманітних програмах, гуртка, святкуваннях, екскурсіях, поїздка у літній табір). Крім того, кожний осередок має оригінальні пропозиції для залучення в свої ряди [45].

Із відзначенням у 2014 р. 65-річного ювілею СУМ тісно пов'язане ще одне свято – 60-річчя освячення Перехідного прапора. Останній має велике значення для членів організації, оскільки є своєрідним символом єдності усіх осередків

та засобом відзначення за трирічні досягнення. Як можемо зробити висновок із опублікованих матеріалів [423; 425], святкування мали свої особливості. Мова про те, що старий Перехідний прапор, який був свідком протестів проти радянського режиму та становлення СУМ, буде віддано до архіву крайової управи, а його замінено на новий, який відтепер стане найвищою відзнакою діяльності будь-якого осередку. Періодика опублікувала інформацію [426] щодо процесу перебування нового Перехідного прапора у кожній з п'яти осель СУМ почергово та його передачі з метою кращого ознайомлення читачів з організацією, метою її діяльності, людьми, які у ній задіяні. Водночас висловлюються сподівання, що цей атрибут служитиме прийдешнім поколінням сумівців орієнтиром служіння українській громаді США та своєї історичної батьківщини.

В українськомовній періодиці діаспори в США у рубриках «Репортаж», «США», «Діаспора» часто публікують інформацію [97; 356; 366; 450; 530; 660; 724; 846] щодо Світових конгресів та Крайових з'їздів СУМ і Пласту, які відбуваються раз на три роки. Подібно до таких же заходів діаспорних організацій, їх структура та зміст не є оригінальними, однак проведення зібрань є вкрай необхідне для обміну думками, проблемами та досягненнями кожного осередку, дискусії щодо вироблення нових стратегій подальшої діяльності у справі виховання, збереження української мови та культури у діаспорі, протидії асиміляції тощо. Сьогодні провідною темою таких зборів є зміна поколінь, коли у заході беруть участь як старші, так і молодші, представники з України, що мають нагоду бути присутні за допомогою електронного зв'язку [45].

До речі, як читаємо у надрукованих звітах щодо з'їздів [97; 366], СУМ і Пласт розробили програму збереження своїх англomовних членів шляхом навчання їх української мови, наслідування визначних постатей української історії, заохочення до навчання у школах українознавства. Крім того, злети завжди приурочені до певних важливих українських річниць. Наприклад, світовий злет дружинників СУМ у 1996 р. зібрався в Атланті з метою виконувати роль перекладачів при українській олімпійській збірній [357].

Подібні звіти, опубліковані у періодичній пресі української діаспори США [97; 356; 366; 450; 660; 724; 846] є важливі для самої української громади, бо свідчать про активну діяльність у її середовищі потужної організації, що має досягнення у виховному, мистецькому, освітньому, спортивному плані, взаємодіє з державницькими представництвами в США та Україні, презентує українську націю як демократичну на міжнародній арені [45].

З метою виховання української молоді у християнському та патріотичному дусі задля роботи для України – з різних осередків СУМ щороку відбирають претендентів для участі у Провідницькому семінарі в українському посольстві у Вашингтоні. Як інформують українськомовні періодичні видання українців у США [628; 629; 632], офіційна зустріч сумівської молоді із послом та першим секретарем у формі дискусії засвідчує не тільки обізнаність із справами в Україні, а й небайдужість щодо неї. У посольстві також організують різноманітні курси та тренінги, що сприяють виявленню і формуванню лідерських якостей, уміння працювати в команді та комунікувати. Культурна програма передбачає відвідання фестивалю цвітіння сакури, Українського греко-католицького собору Пресвятої Родина, пам'ятника Т. Шевченка у Вашингтоні, прогулянка вечірньою столицею, що завдяки неформальній уже обстановці дають змогу ще більше здружитися представникам різних осередків [50, с. 143].

Не можна оминати й факту активного функціонування вишкільних та відпочинкових таборів молодіжних організацій української діаспори у США, які своєю діяльністю відіграють величезну роль у зменшенні та сповільненні темпів асиміляції української молоді в США та формуванню у неї національної ідентичності. У 1960-х роках ХХ ст. в українськомовній періодиці присутні публікації, що стосуються створення нових пластових осередків та започаткування лещатарських прогулянок [612; 614; 776]. На початку 1990-х рр. ХХ ст. відзначалося занепокоєння з приводу того, що кількість таборовиків зменшується [76; 611], однак інформація наступних років і до сьогодні засвідчує, що четверта хвиля еміграції з України сприяла збільшенню

пластунів [34; 57; 72; 111; 135; 421; 424; 427; 428; 594; 613; 691; 803]. Табори мають гасло, що передбачає певну важливу історичну подію чи її річницю, що обов'язково включається у програми вишколу, яка також заняття з психології, методики виховання, історії України, культурології, шевченкознавства, сучасних технологій, катехізації, презентації з політики та економіки сучасної України [655]. Мистецька частина закінчується показовим концертом співу, танців та гри на музичних інструментах; виховна частина передбачає не тільки знання таборовиками народних пісень, обрядів, а й опанування дітьми якогось народного ремесла, набуття фізичної вправності та початкових медичних навичок; закінчується усе вишкільною частиною програми та здвигом [655]. Багато часу присвячується обговоренню сучасних подій в Україні [50, с. 145]. Такий насичений зміст табору визначається необхідністю підготувати сучасну молодь до життя, де потрібно не тільки мати знання, а й практичні навички, володіти лідерськими якостями, працювати в команді, вирішувати складні завдання [50, с. 143–144].

З аналізу періодики української діаспори видно [135; 218; 421; 422; 424; 427; 428; 630; 631], що на території США СУМ має п'ять вишкільно-виховних таборів (в Елленвіллі, «Бескид» у Барабу, «Київ» у Детройті, «Хортиця» в Клівленді, «Холодний Яр» біля Баффало). Співпраці між різними осередками організації сприяють щорічні злети у горах Кетскіл, де відбуваються змагання сумівців. Пласт теж має свої оселі, де проводить табори («Писаний камінь», «Вовча тропа» (найбільша)), які тривають три тижні. У них завжди брали участь пластуни з різних частин США і Канади.

У 1991 р. в Гантері відбулися перші Всеукраїнські літні пластові табори («Школа Булавних», «Лісова школа»), коли вперше українська молодь з материкової України та діаспори мала змогу об'єднатися завдяки підтримці громадських організацій. Як зазначають автори таких тематичних дописів [352], ці акції стають важливим кроком для налагодження контактів між пластунами різних країн. Таборування полягає не тільки у фізичному, а й духовному вишколі, кульмінацією якого є День пластуна [50, с. 145].

До 2017 р. у таборах СУМ взяло участь 8264 особи. Як свідчать публікації в українськомовній періодиці, у ХХІ ст. кількість відділів та членів, що беруть участь у вишколі, зростає (наприклад, до 2008 р. на один пластовий табір припадало 200 пластунів, тоді як у 2017 р. (не рахуючи 60 вихователів) їх було вже 298, причому чверть з них – діти новоприбулих українців) [409; 450].

Як зазначають автори дописів про таборове життя [135; 421; 424; 427; 428; 691], головним для команди – це налагодити якісну комунікацію, залучити кожного учасника до участі у всіх діях. У 2014 р. злет юнацтва у таборах став своєрідним продовженням Євромайдану, багато сумівців брало участь спостережачами в Україні на виборах [218; 422]. Через те усі денні заняття та гуртки були присвячені різним містам України і Криму, демонструвалися відеофільми про історичну батьківщину та її сучасних героїв. Так, таборовики змогли познайомитись із С. Нігояном, М. Джемільовим, Н. Савченко, Є. Войцехівським. Автори статей про табірне життя [135; 421; 424; 427; 428; 691] зазначають, що усі вечірні зустрічі біля ватри розпочиналися молитвою за Україну, запаленням свічок на пам'ять загиблих. Досвід, який сумівці здобувають у цих таборах, є безцінним для їх подальшої долі: вони мають нагоду ділитися досвідом, працювати в команді, комунікувати, розкрити свою індивідуальність [50, с. 144].

Щороку у кінці травня пластуни також відзначають Свято Юрія або Свято Весни, коли приїжджі станиці у лісі розкладають шатра [278; 703]. У 2008 р. українськомовні друковані видання українців США відзначали особливість свята [517], бо на оселю «Писаний камінь» приїхали курені з Бостону, Буффало, Вашингтону, Гартфорду, Дітройту, Нью-Йорку, Ньюарку, Філадельфії та Чикаго [50, с. 145–146].

У жовтні щорічно в газеті «Свобода» у рубриці «Життя громади» [630; 631] публікуються матеріали щодо проведення в кінці серпня на оселі СУМ Елленвілл таборів мистецтва і культури, які своєю метою мають усебічний розвиток дитини. У поєднанні з пригодами зі своїми друзями серед чарівної природи гір учасники табору навчаються бісероплетінню, вишиванню,

живопису, малюванню на склі, писанкарству, гончарству, ліпленню, випалюванню по дереву, танцям, бальним і народним, риторичі, гри на народному музичному інструменті – всьому, що презентує духовне багатство традиційної та сучасної культури України. Уважаємо це свідченням того, що українські традиції живуть далеко за межами України, у середовищі молоді, хоча вже народженої в США, але яка зберігає любов і пошану до батьківських традицій та культурних надбань історичної батьківщини [50, с. 144].

Упродовж останніх 70-ти років пластунська «Ватага Бурлаків» щороку у містечку Гленн Фолс влаштовує також і тижневий лещатарський табір [265; 802; 807; 894], який є досить нелегкий, для кількох сотень учасників із США, Канади, України [50, с. 146–147].

Курінь ім. Пилипа Орлика щорічно на Союзівці організовує Орликіаду для юнацтва, яка завжди має певну тематичну спрямованість та мистецьку програму. Також на цій оселі вже майже тридцять років поспіль відбувається перший тур «Табору Пташат», що триває два тижні. Мета публікацій про останній, як зазначають самі автори [256; 360], показати, як Союзівка дбає про наймолодших членів української громади у США. Адже саме в такому віці (від 4 до 7 років) починається усвідомлення себе як частини суспільства, народу, нації. Табір призначений для того, щоб у дітей виховати відчуття приналежності до українства, щоб потім, у дорослому віці, вони це пам'ятали. Заняття відбуваються за підручником-правильником, щороку комендантом вибирається якась нова тематика. Як свідчать матеріали періодичних видань [256; 360], табір збагачує дітей не тільки знаннями – завдяки заняттям розширюється кругозір, фантазія, виховується любов до навколишнього світу [50, с. 147].

20 липня 2014 р. відбулося святкування 20-ліття початкового табору – спеціалізованого, українськомовного табору для наймолодших пластунів, віком від шести до семи років. Його метою є полегшити перехід до тритижневого пластового табору. Публікації щодо таборів [34] закінчуються інформацією з приводу контактів, де можна записати свою дитину на вакації, а також

закликами до батьків та старшого покоління сприяти і заохочувати молодь до перебування серед таборників, наголошуючи, що це прекрасна можливість знайти нових друзів, збагатитись духовно і зміцнити зародки національної ідентифікації [50, с. 147].

СУМ надає великої ваги існуванню своїх таборів, а тому у жовтні влаштовує навчальні семінари для виховників, упорядників. У статті голови Крайової виховної ради М. Поліщук [626; 627] читаємо про те, що програма семінару складається з урахуванням побажань минулорічних учасників та передбачає зустрічі з українськими істориками, філологами, знайомство з педагогічними новаціями та рекомендації щодо роботи з дітьми різного віку, використання сумівської символіки. На розширеному засіданні Крайової виховної ради [218] обговорюється план подальшої роботи, актуальні питання виховної роботи, результати обміну виховниками між Україною та США [50, с. 145].

У пластовому осередку в Нью-Йорку організують дводенний вишкіл для зв'язкових УПЮ. Дискусійна частина заходу полягає в обговоренні релігійно-національного виховання в Пласті і можливості української мови у вихованні дітей. На думку авторів статей [404; 531], релігійність і пластова діяльність взаємопов'язані у вихованні юнацтва. Це повинно стимулювати в молодій людині любов до праці, до роботи над формуванням власного характеру і реалізацією своїх здібностей. Учасники вишколу беруть участь у різноматичних дискусіях – проведення сходин, організування таборів, співпраця зі станицею і родичами, роль зв'язкового, про книговедення, звітування [50, с. 148].

Не останню роль в організації таких таборів та їх функціонуванні, як наголошують публіцистичні матеріали, відіграють батьки, адже мова іде про покоління, яке народжене в США [34]. Але ніколи не бачивши своєї історичної батьківщини, вони тим не менше прищеплюють вже своїм дітям любов до неї, вчать берегти українську мову, культуру, традиції; є активними у громадському

житті. Через те такі спільні святкування є формою єднання в одну велику українську родину [50, с. 146].

СУМ, для взаємообміну ідеями, методиками, для налагодження спілкування між молоддю однієї нації, але різних країн, від 2010 року практикує програму обміну між Україною та США, щоб краще ознайомитись з країнами побутування сумівців та перейняти корисний досвід. Як свідчить аналіз інформаційного простору українців діаспори США [30; 31], щороку кілька сумівців шляхом жорсткого відбору їдуть в Україну для роботи у вишкільно-виховних таборах, і навпаки. Результатом їх перебування на історичній батьківщині та праці з українською молоддю є опубліковані у газетах «Міст», «Свобода», «Час і Події» спогади та враження волонтерів [32; 33; 263]. Увагу привертають думки щодо цінності такої праці для своєї майбутньої роботи, налагодження контактів між сумівцями різних країн, розуміння подібності між молоддю однієї нації, хай навіть роз'єднаної океаном, визнання певної стереотипності мислення американців і українців у США стосовно власне українців та її подолання, усвідомлення своєї національної ідентичності й того, як через це можна себе зреалізувати в США та працювати задля України [50, с. 151–152].

Курінь пластунок «Верховинки» у 1994 р. влаштував у Нью-Йорку два вечори, присвячені шістдесятникам [413]. В одному з них взяла участь Н. Матвієнко. Автори інформаційних матеріалів [413] про ці події відзначають той факт, що душею цих вечорів була Н. Світлична, яка передала атмосферу тих років. Також були представлена збірка фотокартин шістдесятників, яка у формі фотомонтажу на цілу стіну стала найкращим тлом для розповіді Н. Світличної. Окремо зацікавив усіх присутніх виступ композитора Л. Грабовського [413], який розповів про «історичний» концерт у Києві, який увійшов в історію пробудження українського культурного життя тих років [50, с. 142].

29 квітня 2012 р. пластуни зібралися в церкві Зарваницької Божої Матері, щоб відзначити визначну дату – 100-річчя першої Пластової присяги. Юнацтво

приготувало доповіді з історії Пласту в Україні та діаспорі. Кожен написав інтерв'ю про одного з старших пластунів в Сієтлі [77].

Окрасою майже усіх громадських святкувань, не один раз описані у рубриці «Українське Чикаго» є хор СУМ та танцювальний колектив «Іскра». У репертуар хору, який у 2015 р. відсвяткував своє 20-річчя, входять різноманітні українські та тематичні пісні, колектив майже наполовину складається з молоді, а слова до пісень часто є авторськими [892]. У Палантайні «Іскра» нараховує близько 125 дітей, кількість яких збільшується. Про успішність існування колективу свідчить щорічний концерт, який переносить глядачів в Україну [844]. Автори дописів з приємністю відзначають [50, с. 142], що серед охочих є чимало новоприбулих українців: «...щасливий, що мої діти, проживаючи так далеко від України, мають можливість вивчати українську мову, займатися народними танцями, продовжувати традиції батьків. І, найголовніше, вони мають змогу спілкуватися і дружити з такими ж українцями» [843].

Реалізації об'єднання в одну громаду українських дітей, які живуть у США серед людей інших національностей, навчання і розвитку рідної мови, навчання релігії рідною мовою, подання їм найважливіших даних з нашої історії, допомогу у пізнанні рідної культури та свого рідного народу, навчання їх шанувати і любити все ідентичне та спонукання до праці для нього в міру своїх сил сприяє й існування ТУСМ, що об'єднало молодь місцевих громад у США та Україні. Це студентська ідеологічна націоналістична організація, заснована ще у Німеччині в середині ХХ ст. членами і прихильниками ОУН. З 1955 р. і до 1989 р. Головний осередок цієї організації був у США. Товариство, як свідчать опубліковані матеріали [137; 185; 317], періодично влаштовувало у студентських центрах американських університетів свої студійні конференції на ідеологічні й політичні теми, зокрема про зв'язки США і СРСР, східноєвропейські студентські рухи, політичну студентську активність тощо. У 1968 р. члени товариства активно обговорювали вплив студентських рухів на американську владу, співпрацю з нею. У цей період для емігрантів стає зрозумілим, що швидкого повернення на Україну не відбудеться, через те

потрібно робити все для збереження українства у США і допомоги самій поневоленій Україні. Тому активна молодь вже усвідомлює свою інтеграцію в американське життя з амбітною метою впливу на внутрішню і зовнішню політику держави. У 1988 р. [185] група українських студентів – членів товариства – влаштувала демонстрацію з поширенням інформаційних листівок перехожим перед будинком Секретаріату ООН у Нью-Йорку з нагоди другої річниці Чорнобильської катастрофи і протестуючи проти поневолення України комуністичним режимом. На думку протестувальників, Чорнобиля можна було б уникнути, якби Україна була незалежною і могла б сама дбати про свої національно-життєві справи [185; 317]. Після виходу України з СРСР, у 1992 р. ТУСМ тимчасово припинило свою діяльність. У 2012 р. газета «Свобода» опублікувала статтю [137] про відновлення у США (Нью-Йорку) після 20-річної перерви діяльності ТУСМ [40; 50, с. 153–154]. Сьогодні [155] товариство пріоритетним у своїй діяльності визначає підтримку українців, збереження національної культури, дотримання прав українського студентства тощо.

2.1.3.3. Профспілки

Справами опіки над формуванням нового типу світового українця, відродженням традицій національного шкільництва займається відносно молода організація – Українська світова спілка професійних учителів, яка почала свою діяльність від здобуття Україною своєї незалежності, об'єднує українських учителів, видає газету «Ластівка». З українськомовних періодичних видань української діаспори США нам відомо [84], що до цієї організації входить понад дві тисячі членів з двадцяти країн світу. Дуже позитивно в Україні та в діаспорі сприйнята ідея створення УССПУ «Гуртків плекання української мови» (далі – ГПУМ) в США та в Україні [310], а тому лунають заклики щодо всебічної допомоги цій спілці [40; 50, с. 154]. Також ця організація сприяла професійному перекладу англомовних підручників українською мовою для їх поширення в самій Україні, зменшуючи, таким чином, брак українськомовних підручників у 1990-х рр. ХХ ст. [311].

Для успішного функціонування шкіл українознавства у США та координації їх роботи у середині ХХ ст. (1953 р.) при УККА діє навчально-виховна неприбуткова громадська організація Шкільна рада, завданнями якої є: дбати про українське навчання української молоді, підтримувати і розширювати мережу українознавчих шкіл, координувати їх роботу, розробляти навчальні програми, видавати відповідний навчальний матеріал (понад 70 назв різних видань підручників у загальній кількості накладу 2000 примірників), формувати і підвищувати педагогічний кадровий склад, організовувати конференції, репрезентувати українське шкільництво перед українською громадою, її організаціями та організаційною надбудою, пропагувати потребу існування і розбудови шкіл українознавства, поширювати таку ж інформацію в громадських, політичних колах як української діаспори, так і України, виховувати молодь на національних морально-етичних засадах, усвідомлення та зміцнення почуття приналежності молоді українського походження до українського народу, водночас – і як добрих громадян США [728]. Це – центр освітньої системи в США, в який входять 41 Школа українознавства, навчання в яких відповідає розробленим цією інституцією програмам.

Сьогодні ця організація координує навчально-виховну та методичну роботу освітніх установ української діаспори [564]. Більшість сучасних шкіл працюють за єдиними програмами, починаючи від садочка та закінчуючи 12 класом (загалом навчається 2,5 тис. дітей). Шкільна рада видає журнал «Рідна школа», де вчителі мають можливість поділитися набутим досвідом і навчитись чогось нового, видає та перевидає навчальні підручники [798]. Вважаємо, що немалою заслугою цієї організації є те, що, завдяки успішно складеним іспитам з української мови, випускникам американських шкіл нею надаються додаткові кредити для вступу до коледжу чи університету [40; 50, с. 154].

Упродовж періоду свого функціонування Шкільна рада наголошувала постійно на важливості шкіл українознавства, їх творчого розвитку, українськомовної освіти, відродження через школу українських традицій і

культури [798]. За роки існування Шкільної ради українознавчу освіту в США отримало близько 75 тис. учнів [387].

Шкільна рада підтримує постійний зв'язок зі шкільництвом в Україні, бере активну участь у культурному житті останньої, надсилає своїх делегатів на різноманітні наукові з'їзди, конференції. На початку 1990-х рр. ХХ ст. ідея національної школи була дуже поширена на теренах України, однак для її реалізації бракувало багато чого, передусім – підручників. Видання Шкільної ради на той час були єдиним методологічним та методичним джерелом. У резолюції Загального з'їзду Шкільної ради (2006 р.) є наступні положення: «Загальний з'їзд вважає, що зв'язки Шкільної Ради з освітянськими установами України є плідними і корисними, і треба сприяти цим установам спонсоруванням нагород та стипендій для кращих учителів та учнів українознавства в Україні, безкоштовною висилкою журналів до України, нашого органу «Рідної школи», підручників та художньої літератури» [566, с. 301]. Саме на заклик цієї інституції діаспоряни активно почали збирати кошти на підручники, видання з історії України, літературознавства. Газета «Свобода» вміщувала тоді численні листи вдячності від шкіл молодій українській держави з усіх її куточків [860]. Причому, якщо спочатку література ішла переважно на Буковину, Галичину, то пізніше вона стала затребуваною і в східноукраїнських та південних регіонах. Відправляючи на батьківщину кілька тисяч примірників підручників, книжок у бібліотеки, Шкільна рада також передплачує українську пресу в Україні [798]. Упродовж перших двох з половиною років незалежності Шкільна рада надіслала кілька тисяч своїх підручників і художньої літератури (на загальну суму 120 тис. дол.) в Україну, а у наступні роки десятки тисяч підручників, довідників, енциклопедій та художньої літератури до різних бібліотек України, шкіл та університетів, створюючи фонди рідкісної книги (на суму 650 тис. дол.) [860]. Також ця організація допомогла у вирішенні подібної проблеми українських шкіл у Прибалтиці, Росії, Польщі, Румунії та Аргентині [400]. Після Майдану й останніх подій в Україні склалися сприятливі умови для тісної співпраці

Шкільної ради з Міністерством освіти України, Товариством української мови (далі – ТУМ), «Просвітою», Інститутом українознавства імені І. Крип'якевича НАН України та освітянами України [40; 50, с. 154–155].

Щоліта (від 1984 р.) на Союзівці відбуваються двотижневі курси, семінари для підвищення кваліфікації учителів українознавства, удосконалення навичок та досвіду виховання майбутнього покоління. Це стало можливим завдяки укладеній угоді між Шкільною радою та УНС [145, с. 23]. Зазвичай, напередодні семінару чи після нього в українськомовній періодиці США щорічно ми маємо змогу ознайомитися з учасниками, лекторами, тематикою тощо [50, с. 155].

Ці семінари мають величезне значення для існування шкіл українознавства, а також для вчителів з України, які мають нагоду ознайомитися з неупередженим висвітленням та трактуванням історичних подій, літературних та культурних явищ. Програму семінару готують у Головній управі Шкільної ради, де намагаються охопити увесь спектр українознавчих предметів з метою надання практичних знань учителям. Тут читають лекції з української мови і літератури, історії України та української культури, географії України, а учителі пишуть реферати, що їх потім захищають, відбувається перегляд фільмів, які можна використовувати під час навчального процесу [21; 144; 307; 551; 734; 793; 798; 806]. Як згадує В. Журавська, на цих семінарах голова Шкільної ради д-р Є. Федоренко викладав слухачам літературну творчість українських емігрантів та презентував «Хрестоматію з української літератури», де було зібрано відомості та зразки творчості не лише письменників і поетів, що жили, працювали і гинули на теренах України, але й тих, яких доля розсіяла по світу [254; 616]. Цікавими є й лекції з історії Київської Русі, де повністю розвінчується міф про цю державу [40; 50, с. 155–156] як «колиску трьох братніх народів» [251].

У 2011 р. на ювілейний учительський семінар прибули педагоги з різних куточків США: Чикаго, Детройту, Філадельфії, Нью-Йорку та Нью-Джерзі. За словами постійної слухачки семінару, письменниці і журналістки

Л. Дмитришин-Часто, ці курси були присвячені 20-літтю відновлення державної незалежності України [200]. С. Хмурковська виділила рекомендаційний характер інтенсивності використання комп'ютерів та Інтернет у навчальному процесі шкіл українознавства, що піднімався на конференції [821]. Слухачі семінару аналізували творчість українських публіцистів та письменників: І. Дзюби, В. Барки, Ю. Андруховича, О. Пахльовської, Л. Костенко, Л. Дереша, В. Шкляра, О. Забужко [40; 50, с. 156; 617].

Семінар на Союзівці для професійного вдосконалення вчителів шкіл українознавства, що функціонують на східному узбережжі США, за словами Л. Дмитришин-Часто, «був присвячений самобутнім початкам української державності, без котрих не було б нині української нації» [202, с. 10]. Для слухачів семінару провели цікаву екскурсію на виставку Трипільської культури, яка діє під егідою фонду «FRAC» під керівництвом мистецтвознавця І. Форостяк. На цьому семінарі особлива увага була зосереджена на засадах мовної політики України, адже саме тоді був прийнятий Закон України «Про засади державної мовної політики» від 8 серпня 2012 року [50, с. 156; 202, с. 10].

Як згадує Л. Дмитришин-Часто [201], на 26-их Вищих учительських курсах була присутня велика географія представників української діаспори. Слухачі курсів мали змогу розкрити теми своїх досліджень з української літератури та історії, опрацювати реферати своїх колег та обмінятися досвідом. Курсанти прослухали 70 годин лекцій з української мови, літератури, історії та культури [40; 50, с. 156–157].

Учасники семінарів також вшановують пам'ять видатних особистостей, відвідують Службу Божу, бувають на виступах мистецьких груп та влаштовують святковий прощальний вечір, на якому підсумовують набуті знання та досвід. Не останню роль в обміні думками відіграють і питання застарілості програм, нових підручників тощо [50, с. 157]. Таким чином, перепідготовка учителів на таких семінарах сприяє забезпеченню шкіл

українознавства кваліфікованими кадрами – більше 400 педагогів пройшли навчання, з них 13 стали директорами шкіл [399, с. 6].

Важливою складовою діяльності Шкільної ради є проведення щорічних Всеамериканських вчительських конференцій шкіл українознавства в Америці, у яких беруть участь як старші, добре відомі і в США, і в Україні, професори, директори, так і молоді, сповнені ентузіазму та нових цікавих ідей, викладачі. З опублікованих матеріалів [5; 146; 349; 387, с. 12; 397; 711] дізнаємося, що після такої конференції проводяться регіональні дорадчі семінари в п'ятьох округах, які теж організовують члени Шкільної ради. З метою обговорення навчальних питань, видання навчальної і методичної літератури тощо скликається З'їзд директорів та педагогічних радників [40; 50, с. 157]. Автори статей вважають [711], що глибока продуманість тематики і змісту лекцій, їх актуальність та методична спрямованість стане предметом пізніших обговорень у педагогічних колективах і сприятиме підвищенню рівня навчально-виховної роботи у школах українознавства.

У свою чергу, в Чикаго учительська громада щороку влаштовує серію академічних вечорів, які засвідчують, що сам зміст доповідей (часто далекий від власне педагогічних тем), дискусії щодо порушеної проблеми мають надзвичайно велике значення для формування світогляду української інтелігенції у США [3].

17–19 червня 2005 р. у Рочестері відбулась Всеамериканська конференція для учителів, директорів та педагогічних дорадників українських шкіл, на якій порушувались актуальні питання української освіти у США. Зокрема, наголошувалось на «...недосконалості навчальних програм з усіх навчальних предметів, що були видані ще в 1981 р., а також низькій фінансовій спроможності шкіл. Українські громадські організації, зокрема кредитні спілки і кооперативи, ще недостатньо надають фінансову допомогу Рідним Школам» [133].

На щорічних вчительських конференціях учасники мають можливість обмінюватися досвідом, методикою викладання окремих дисциплін,

підвищувати свою кваліфікацію і майстерність [798]. У результаті дискусій чи обміну думок постановляють про рівень фаховості педагогічного складу шкіл (передусім, учителі мають бути або з України, або пройти практичне стажування на Союзівці чи Мюнхені), співпрацю з опікунськими установами, тісний зв'язок зі школами в Україні. Після обговорення організаційних питань, пов'язаних із діяльністю самої Шкільної ради (видавництво підручників, методичної літератури, журнал «Рідна школа», пересилання книжок чи матеріалів в Україну, фінансовий звіт тощо), починають працювати секції молодшої і старшої школи [5; 50, с. 157; 146; 349; 397; 711].

У 2009 р. [398] було підтримано управу Шкільної ради з її зверненням до Міністерства освіти і науки України з тим, щоб дипломи та посвідчення Шкільної ради визнавалися в Україні, а учителям, які працюють у школах українознавства, зараховували їх стаж до загальноукраїнського. Також у резолюції рекомендують школам українознавства відзначати певні дати в історії України [40; 50, с. 158].

У новому тисячолітті вчительські конференції відбуваються в оселі Співки Української Молоді в Еленвілі (штат Нью-Йорк) [303; 711]. З плином часу тональність і зміст виступів, порушених проблем не змінюється. Учасники конференції аналізують стан шкіл українознавства, які належать до Шкільної ради. Сьогодні стає зрозуміло, що 80 % учителів шкіл українознавства середньої генерації з високим відсотком молодого покоління, походять з «четвертої хвилі» еміграції, які є професійними педагогами з вищою освітою, та прибули у США впродовж останнього десятиріччя [303; 797, с. 18; 798, с. 2]. Це підтверджує О. Воловина: «Загалом школи українознавства оновлюються за рахунок новоприбулих висококваліфікованих педагогів «четвертої хвилі» емігрантів, які вводять в навчальний процес нові методики викладання. Новоприбулі вчителі у США становлять 50 % від загальної кількості педагогів у школах українознавства» [350].

За словами В. Каплун, викладача української літератури в школі у м. Виппані, особливо приємним є те, що й Україна, надсилаючи подяки

українській діаспорі за підтримку української освіти, не забуває про їх величезний внесок [304]. Сьогодні Всеамериканську вчительську конференцію вітають чимало відомих людей та організацій: Постійне представництво України при ООН, директор Науково-дослідного інституту українознавства НАН України, президент Академії педагогічних наук, письменники [40; 50, с. 158].

На вчительській конференції шкіл українознавства в США у 2011 р. [301] піднімалося питання створення веб-сторінок шкіл українознавства, де вчителі й директори могли б обмінюватися досвідом, інформацією та черпати щось нове для своїх лекцій. Варто зауважити, що педагоги враховують інтереси та побажання кожного, позаяк було прийнято рішення предмет «релігія» замінити на «християнську етику», адже до шкіл українознавства записуються діти різних віросповідань, а, за словами викладача української літератури в школі у м. Виппані, В. Каплун [302], музичний супровід навчального процесу виявив себе досить продуктивно [40; 50, с. 158–159].

У 2013 р., незважаючи на проблеми шкільництва української діаспори США, головною темою конференції було 80-ліття Голодомору-геноциду українського народу у 1932–1933 рр. На думку директора Школи українознавства в Йонкерсі (штат Нью-Йорк), члена управи Шкільної Ради С. Хмурковської [820], головним гостем конференції стала О. Кулини, голова Всеамериканського комітету «Поширення правди про Голодомор». Вражає також те, що саме українська діаспора у США створила комітет істориків, щоб донести правду про Голодомор, позбавлену впливу радянської ідеології, провела різноманітні конкурси творів та малюнків про Голодомор на всеамериканському рівні не тільки для українців. Директор школи у Чикаго Л. Маркевич навіть поїхала до України, щоб провести конкурс «Голодомор очима дітей», твори якого були розміщені в альманасі УНС [40; 50, с. 159].

Після закінчення Всеамериканських учительських конференцій завжди виносять резолюцію щодо пізнішого проведення Регіональних конференцій учителів шкіл українознавства з метою координації зусиль єдиного підходу до

викладання українознавчих дисциплін, зміцнення зв'язків між навчальними закладами, обміну матеріалами [64; 295; 740]. Зазвичай, вони відбуваються невдовзі після початку навчального року і в останні роки мають головним вирішення питання щодо викладання української мови як іноземної та збереження контингенту шкіл українознавства дітьми саме українського походження, формування останніх свідомими українцями [40; 50, с. 159–160]. Багаторічний директор Школи українознавства «Рідна школа» в Чикаго Н. Хойнацька так сформулювала це завдання у своїй статті: «...це – наше майбутнє, це є наша українська молодь [...] Це вже є третє, чи четверте покоління, народжене тут, в США, часто ще із змішаних подруж [...]. Треба вміти розбудити в них любов до України і не вимагати від них того, щоб вони мали ті самі почування, які мають діти, народжені і виховані серед українського суспільства в Україні. Треба старатися, щоб вони самі зрозуміли і відчували це почуття гордості і приналежності до коріння своїх предків» [821].

У 2001 р. «Свобода» присвятила чимало статей 110-й річниці обрання Шкільної комісії [833]. Мету і завдання шкіл українознавства у свій час чітко окреслила Г. Савицька, директор школи: «Разом із церквою, молодими й іншими громадськими організаціями школи допомагають втримувати молодь при українській громаді і спиняють, хоч на деякий час, процес асиміляції. Вони допомогли виховати нове покоління, яке продовжувало у школах працю попередніх учителів. Абітурієнти шкіл українознавства зайняли провідні місця в різних громадських установах, а також створили нові. Товариські зв'язки, нав'язані учнями в школах українознавства, теж спричинились до скріплення української громади в Америці» [272, с. 17]. Тобто українські школи у США, продовжуючи сьогодні свою діяльність, реалізують тим самим важливу функцію: формують у молоді національну свідомість як підґрунтя збереження своєї національної особливості та самобутності [40; 50, с. 160–161].

Як бачимо, створення Шкільної ради стало наслідком багаторічної діяльності громадських організацій у США. Враховуючи важливість української освіти на території США для збереження ідентичності української

спільноти, до 50-річчя діяльності Шкільної ради було видано пам'ятну книгу, що, по суті, стала своєрідною «історією українського шкільництва в Америці» [234]. У 2014 р. на черговій Всеукраїнській вчительській конференції урочисто відзначили 60-ліття Шкільної ради. Газета «Свобода» у рубриці «З редакційної пошти» [401; 696] друкувала враження від заходу безпосередніх учасників [50, с. 161].

На нашу думку, створення такого інституту – це велике досягнення української еміграції. Варто зауважити, що, крім щорічних вчительських конференцій та періодичних регіональних конференцій, важливою ділянкою роботи Шкільної ради є видавнича справа. Тільки за останні 30 років Шкільна рада підготувала більш як 70 різних видань, підручників і посібників загальним накладом понад 200 тис. примірників, видає журнал «Рідна школа». Зокрема, з 1989 р. Шкільна рада передала на Україну понад 650 тис. книжок, долучилася до створення навчальних програм. З виступів голови Шкільної ради, звітів про пророблену роботу, надрукованих у періодичних виданнях української діаспори США [40; 50, с. 161; 400], ми також знаємо, що Шкільна рада перебуває не у вельми сприятливому фінансовому стані – лише завдяки українським кредитним спілкам вона може реалізовувати заплановані заходи.

2.1.3.4. Організації довільного характеру

Сенс існування будь-якої нації (народу), як вважають дослідники, полягає у її культурноносності [817, с. 327]; саме через національну індивідуальність людина стає частиною людства [171, с. 63]. Тобто головним чинником історичного процесу є творення, збереження і розвиток культури в широкому значенні цього слова, а тому національне самоствердження напряму залежить від включеності народу у світовий культурний процес, коли є змога вшановувати як свої культурні традиції, так і популяризувати модерні культурні здобутки свого народу. У цьому аспекті молодій українській державі допомогли і сприяють сьогодні численні культурні інституції нашої діаспори в США: кафедри і дослідні центри при американських університетах, музеї, інститути української культури, мистецькі галереї, бібліотеки. Після поразки

України у визвольних змаганнях початку ХХ століття лише ці українські соціально-культурні установи залишилися єдиним джерелом українства. Зрештою, їх діяльність відіграла позитивну роль в обороні незалежності нашої держави та визнанні її міжнародною спільнотою [38; 50, с. 412].

Український музичний інститут Америки (УМІА) (1952 р.) – установа, що не тільки долучилася до культурного виховання вже не одного покоління, а й до ознайомлення своїх учнів (серед яких, до речі, чимало неукраїнців) із українським музичним мистецтвом, до поширення української музики в США. Українська громада у США дуже великого значення надає вихованню молоді, а УМІА є чи не єдиною установою, що навчає класичному мистецтву [37; 50, с. 412]. Це пов'язано із розумінням, що «українська культура є відображенням творчих зусиль українського народу, його світорозуміння, релігії, моралі, художнього мислення, науки, філософії, а також засобом самореалізації самої людини. Саме у такій цілісній національній культурі потрібно шукати глибокі складові процеси формування такої особистості, яка стане підґрунтям самоствердження суспільства, історичного буття нації у загальнолюдській спільноті» [442, с. 222].

У непоінформованої людини може виникнути враження, що цей інститут щось на зразок суботньої школи у місцях, де найбільше скупчення української громади. Однак це не так. Коли після Другої світової війни у США прибуло багато емігрантів, серед них було чимало представників української інтелігенції різних професій. Більшість з них ще жила ідеями повернутися на батьківщину, прагненням побачити її незалежною. Знаючи, що у СРСР проводиться політика нищення усього українського, українські музичні активісти у середині ХХ ст. заснували УМІА на зразок Вищого музичного інституту ім. М. Лисенка у Львові, щоб українська молодь мала змогу не тільки розвиватися музично, а й щоб знайомити світ із забороненими у СРСР вітчизняними композиторами. Сьогодні тут багато учнів здобувають різнопланову музичну освіту, отримуючи свідоцтво (8 років навчання), диплом (10 років навчання) чи диплом майстра (рівень консерваторії) [37; 50, с. 413].

У друкованих матеріалах знаходимо інформацію про відзначення УМІА своїх ювілеїв [55; 162; 359; 362; 363; 712]. Для цього з різних кінців США з'їжджаються викладачі. Програма передбачає звіти президента, скарбника та голів усіх відділів установи, обговорення подальших планів щодо розвитку інституту, концерт за участі кращих учнів, випускників та викладачів, що виконують музику різних періодів і епох, звучать інструментальні та вокальні твори, ансамблеві композиції [37; 50, с. 413].

У 2011 р. УМІА провів святковий шевченківський концерт, у якому брали участь учні та випускники різних років [443]. Автори статей, детально описуючи програму, відзначають відчуття стилю, неабияку технічну вправність та артистичний рівень виконання творів української культури. Кожен за допомогою мистецтва виявляв своєрідне бачення себе, навколишнього світу, своєї національної основи [37; 50, с. 413].

УМІА презентує широкому загалу, у тому числі і через періодику, митців з України (наприклад, ведучу солістку національної опери Л. Бичкову, голосом якої захоплюються у різних країнах, засновника сучасної української диригентської школи М. Колессу та інших) [164; 446], концерти яких організовує Інститут. Установа бере на себе місію донести українське мистецтво до громадян США, бо це має велике значення для формування пізнання української культури та образу України, і не тільки в середовищі української діаспори. Оскільки УМІА є неприбутковою організацією, то завжди звертається через періодику із проханням до небайдужих про допомогу в організації концертів. Потрібно зазначити, що імена усіх меценатів пізніше надруковані у програмках, а самі пожертви віднімаються від податку [37; 50 с. 413–414].

Сотні професійних музичних педагогів у 22 відділах Інституту передають свої знання, майстерність і патріотизм багатьом студентам. При деяких відділах діють батьківські комітети, що допомагають учителям у різних питаннях адміністративного, фінансового та організаційного плану. Як вже було зазначено вище, в інституті навчається багато неукраїнців (китайці, індійці,

хорвати тощо) [55], які знайомляться з традиціями української музики, а це стимулює глибше зацікавлення самою Україною, її культурою та історією. Сьогодні традиції музичного національного виховання в УМІА продовжують молоді педагоги з України, представники четвертої хвилі еміграції [37; 50, с. 414]. Його діяльність є «яскравим виявом спадкоємності українських традицій на американському континенті в одному з найважливіших аспектів збереження нашої ідентичності – культурній спадщині в ділянці класичної музики» [359].

Не менш значною інституцією, що ось вже майже сімдесят років служить засобом збереження та розвитку української культури, поширення її здобутків серед інших національностей є презентаційний Український інститут Америки в Нью-Йорку (1948 р.), публікації про який є не такими численними як, наприклад, про УНМ, УМ, однак це зовсім не свідчить про брак уваги до установи української громади чи відсутність у діяльності Інституту значних досягнень. Заклад дуже тісно пов'язаний з українством, з проблемами самої держави Україна. Основою змісту існування УІА є організація концертів, доповідей, навчальних курсів, спеціалізованих заходів, що збирають не тільки українську, а й американську публіку, до того ж їх відвідує багато молоді [37; 50, с. 414; 493].

Від початку 1990-х років ХХ ст. українськомовна періодика діаспори США щодо діяльності інституції більше зосереджується на її політичній активності [602]. Зокрема, представники УІА увійшли у склад делегації до американського уряду від українських діаспорних організацій для того, щоб викласти позицію щодо необхідності незалежності України, прояснення її позиції, давності, а також щоб засвідчити відмінність молодого держави від Росії; саме ця делегація, ще раз побувавши у Білому домі, підготувала приїзд Л. Кравчука та сприяла підписанню договорів між США та Україною; взяли участь у нарадах Руху та з'їзді східної діаспори, святкуванні першої річниці незалежності у Києві і Всесвітньому форумі українців. У цьому контексті установа надзвичайно зацікавлена у безпосередніх зв'язках із незалежною Україною. На форумах в

УІА [362] мали доповіді В. Чорновіл, І. Юхновський, Д. Павличко. Кожний такий вечір ставав дискусійним, давав можливість українській громаді США наживо познайомитися із видатними постатями сучасної України, які представляють різні покоління, політичні партії, мають різний світогляд [360].

З часом інституція в основному свою діяльність зосереджує на презентації національної культури, що видно із змісту публіцистичного матеріалу, аж до 2014 р., коли трагічні події в Україні знову змобілізували світове українство. Автори статей звертають увагу [163; 269; 358; 361; 493; 501; 687] на музичні концерти, що проводяться в УІА на найвищому рівні за участю талановитих українських, американських виконавців, звучать твори видатних світових і українських композиторів [37; 50, с. 415].

До 25-річчя святкування (2014 р.) серії «Музика в Інституті» УІА навіть замовляв сучасним композиторам нові музичні твори [495; 496; 499; 500]. Вартим зауваги вважаємо зміст і якість опублікованих матеріалів: вони загалом готуються фахівцями, а тому текст повний спеціальних термінів і визначень щодо виконання та самих творів, – сприймати їх пересічний реципієнт без музичної освіти не зможе. Мабуть, через це, а також для залучення більшої аудиторії на свої імпрези, УІА започаткував новий стиль у їх проведенні – музичний вечір із роз'ясненням, – коли відомий музикознавець А. Фроглі спочатку розповідає про твір, його особливості, підтверджуючи уривками з нього, а вже потім починається сам концерт [494; 497; 499; 500]. Метою такої серії музичних подій «Музика в Інституті» (складається із шести концертів) є, передусім, допомога українським музикантам проявити себе у великому Нью-Йорку, залучити американських та світових митців до виконання українських творів, що, з одного боку, сприяє налагодженню творчих контактів, а з іншого – відкриває Україну та її музику іноземцям [689]. До слова, в інтерв'ю у редакції газети «Свобода» М. Сук, який очолював вищеназвану серію, зауважив [360, с. 3], що УІА не тільки поширює українську музику: багато творів українських композиторів прозвучали вперше саме тут [37; 50, с. 415–416].

Крім постійної запланованої серії «Музика в інституті», в УІА проводять також літературні вечори і різного роду індивідуальні виставки, які користуються значною популярністю як серед українців, так і американців, та включають художні картини, ікони, графіку, фото, кераміку (ікони сучасних митців та ікони П. Ємеця на чорнобильську тематику, картини К. Сецер, В. Бажая, С. Гординського, виставка старовинних строїв різних регіонів України, мистецькі фотографії В. Пилип'юка) [103; 136; 408; 498]. На окрему увагу заслуговує фотовиставка Т. Полатайка «Війна. 11 портретів», котра складається зі світлин українських воїнів, поранених на східній Україні [385; 813]. Як свідчить опублікований матеріал, ця виставка побувала вже в багатьох містах України і Європи, бо її мета – збір коштів на лікування поранених. Сам фотограф, давши інтерв'ю газеті «Свобода», багато розповів про задум такої події, про її героїв. Тематично і змістово із цією виставкою пов'язані статті про мультимедійний проект УІА, присвячений першій річниці Євромайдану, «Майдан. Україна. Шлях до свободи», що потрапив у США завдяки благодійній допомозі компаній «Міст» та «Дар» [380]. Він передбачає показ артефактів з Майдану, творів митців – активних учасників Революції Гідності – художників, фотографів, створення своєрідного меморіалу «Небесній сотні» зі світлинами загиблих, а музичний супровід експозиції і документальний проект кінооб'єднання «Вавилон 13» дасть змогу відвідувачам максимально відчувати атмосферу, настрої тих напружених днів у Києві. «Мистецтво Майдану покликане стати складовою культурної дипломатії України, щоб світ побачив ці події очима мистців» (Ю. Никитюк) [485]. Перед початком події С. Фоменко, лідер гурту «Мандри», який, по суті, є її організатором, у своєму інтерв'ю газеті «Міст» [491] розповів про те, що він хотів показати усім, особливо на Заході, всю правду про Майдан, про те, як він за одну ніч змінив Україну, як аморфне українське суспільство пробудилося від летаргічного сну, про те, що прагнення до свободи коштувало життя багатьом українцям, про неправдивість російської пропаганди. Цей проект також сприяв наближенню Майдану до кожного діаспорного українця, став каталізатором ще тіснішого єднання для опору

проти агресії. В інформаційному просторі української діаспори ця виставка отримала шалену рекламу та дуже багато відгуків. Практично, жодна інша імпреза УІА у відсотках не має стільки публіцистичного матеріалу [383; 485; 486; 490; 491]. Уважаємо, що це одна із достойних перемог на інформаційному фронті, здобута цивілізованим, демократичним шляхом, про події 2013–2014 рр. Багато хто із представлених тут митців та відвідувачів зізнавалися журналісту Т. Малковичу [491], що Майдан змінив їх особисті відчуття приналежності до України, викристалізував їх національне самоусвідомлення [37; 50, с. 416–417].

За ініціативи управи Інституту, тут також влаштовуються тематичні вечори із виразною етнічною ознакою: Андріївські вечорниці, показ різдвяних звичаїв, новорічна ялинка [198]. У 2013 р., за свідченнями українськомовних періодичних видань діаспори у США [37], УІА приймав представниць Жіночого клубу ООН на імпрезі «Antique Ukrainian Women's Attire Fashion Show», де було продемонстровано сам дух України. Дружина колишнього Постійного представника України при ООН Ю. Сергеева разом з народним артистом України І. Бернацьким організувала для дружин послів та представників місій різних країн світу при ООН й загалом української громади в США своєрідне дефіле дівчат, хлопців та жінок в автентичному українському строї з різних регіонів України [37; 50, с. 417]. За свідченням очевидців, це було справжнє свято української культури, тріумф духу нашого народу [391].

УІА також мав у своїй діяльності проведення навчальних курсів з англійської та української мов. Проте з часом виникла необхідність внести корективи – курси англійської користуються великим попитом і досі, адже потік емігрантів не зменшується, а ось заняття українською припинилися у середині 1990-х рр. ХХ ст. внаслідок запровадження таких занять у нью-йоркських коледжах. Крім того, наявний в Інституті Дослідно-документаційний центр є надзвичайно затребуваним дослідниками українства, а величезні приміщення, як зазначає В. Назаревич (у свій час – голова УІА) у своєму інтерв'ю в редакції «Свободи» [415, с. 4], можуть бути віддані під архіви або

для діяльності наукових установ США, що займаються вивченням українських проблем [37; 50, с. 418].

Зважаючи на вищевикладене, можемо підсумувати: хоча УІА не з такою частотністю присутній в інформаційному просторі українців США, однак публіцистичний матеріал дає нам повне уявлення про діяльність цієї установи, що всі зусилля спрямовує на збереження та популяризацію не тільки української культури в США, а феномену українства загалом, формуючи національну ідентичність нашої діаспорної громади. Публіцистичні матеріали свідчать про те, що його діяльність є взірцем свідомості та патріотизму українців у США, які меценатством підтримують існування цієї установи [37; 50, с. 418].

Українці у США намагаються проявити та утвердити свою активну присутність в США через культурні інституції, тому майже в кожному регіоні, де є більш-менш чисельна громада українців, існує музей, а часом і не один, де зберігаються значні досягнення національної духовної культури нашого народу – важливість осмислення своєї історичної пам'яті напряму пов'язане із утвердженням власної національної ідентичності [38]. Останні по-різному презентують Україну: різні ділянки етнографії, зразки мистецької народної творчості різних регіонів, твори образотворчого мистецтва, скульптури, архітектури, екземпляри рідкісних першодруків, історичні пам'ятки [50, с. 419]. «Музейні заклади виступають активними комунікаційними чинниками, оперуючи не лише експліцитно на рівні предметів історії, науки, культури, освіти чи дозвілля, а й на імпліцитному рівні, торкаючи сфери влади, ідеології, системи цінностей, ідентичності тощо» [636].

Український музей у Нью-Йорку (1976 р.) серед численних установ, що працюють над збереженням нашої ідентичності в США, займає особливе місце. Завдяки своїй діяльності: збиранню, зберіганню, експонуванню та інтерпретації предметів мистецької та наукової вартості, пов'язаних із українською культурою та історією, організації подорожуючих виставок, освітніх програм, публікацій – музей презентує українську діаспору серед інших народностей,

знайомить з історією українського народу, вчить молоде покоління шанувати минуле та традиції своїх предків [38; 50, с. 419]. Завдяки своєму засновникові – СУА – музей завше відчуває підтримку в плані членства, фінансової допомоги, спонсорування виставок, експозицій, дарування експонатів до музейних колекцій. Ідею його заснування оприлюднила экс-голова СУА А. Кравчук у своєму інтерв'ю в редакції «Свободи»: «Ідеї зароджуються від потреби. Чого бракує українцям діаспори найбільше? України. І власне ще однією часточкою України мав бути Український музей у Нью Йорку. ... По-друге, музей мав стати і став об'єднуючим фактором» [680, с. 1, 5].

Український музей у Нью-Йорку широко представлений різноплановими публікаціями в українськомовній періодиці нашої діаспори в США [63; 140; 441; 669]. Вони свідчать про репутацію цієї установи як одного з найкращих малих музеїв міста, адже він постійно розвивається. Автори статей відзначають досягнення музею: найбільша поза межами України етнографічна колекція українського народного одягу; найбільша в діаспорі образотворча колекція творів визначного українського художника В. Кричевського та Никифора з Криниці; постійно зростаючі фонди; виставки мають величезний успіх у глядачів (українців, американців, туристів). Загалом, музей, крім значного членства, може похвалитися трьома відділами: народного мистецтва (представлені народний одяг, хатні речі, прикраси тощо), образотворчого мистецтва (представлено картинами, скульптурами, різьбленням тощо) та архівно-історичний (колекції-збірки, фотографії, нумізматики, філателія, рідкісні книжкові видання) [38; 50, с. 420].

Частина публікацій присвячена власне діяльності цієї інституції: через щорічні загальні збори, двомовний звіт членів Українського музею інформують про всі аспекти його діяльності, списки жертводавців та фінансовий стан [38]. З них видно, що ця інституція вирізняється широким задумом та професійністю у розв'язанні проблем. У 1997 р. на своїй сторінці у газеті «Свобода» УМ повідомив про створення власної сторінки в мережі Інтернет, давши ключ доступу для відвідувачів. Така відкритість дозволила установі вчергове

відкрити Україну для світу. На сторінці можна знайти двомовні загальні відомості про Український музей, повідомлення про виставки та інші заходи, замовити каталоги чи речі з крамниці, дізнатися стан справ із реконструкцією нового приміщення. УМ здобув визнання не тільки серед української громади, а й серед американських установ, коли досвідчені американські діячі-музеєзнавці проводять фахові конференції у стінах УМ, запрошують до себе з доповідями його членів, допомагають фінансово, пишуть про нього в англomовній пресі, його виставки презентують у своїх виставкових залах. Крім того, від 2013 р. [91, с. 1] у вересні музей бере участь у щорічному Дні музеїв, що його проводить Smithsonian magazine [50, с. 420].

З опублікованих матеріалів можна зрозуміти [671], що самостійність України дуже вплинула на діяльність музею, можливо, навіть оновила її – українські діячі культури почали приїжджати в УМ, який допомагав їм вперше вийти зі своїми творами на світовий форум, співпрацювати з американськими музеями та представниками мистецького середовища. Управа ж організації дістала змогу налагодити тісні контакти з українськими культурними діячами та установами, можливість користати з фондів останніх. УМ почав запрошувати до себе мистецтвознавців та приймати видатних українських митців, організовувати презентації видань українських письменників, ярмарки кінофільмів українських кінематографістів (зокрема, у 2010 р. був організований потужний кінофестиваль про «помаранчеву революцію», де здійснювався огляд трьох професійних фільмів американського, польського та україно-американського режисерів. У періодиці тоді було вміщено розлогу статтю [375], де аналізувався кожен фільм та причини, що призвели до реакції проросійської влади в Україні. У цьому музеї пізніше демонстрували фільм Д. Колодія про Євромайдан). Етнографи з українських музеїв кілька місяців працювали в цій культурній установі. Український музей часто успішно проводить показ «Української моди», а також Літературні вечори, у якому беруть участь сучасні українські письменники, науковці презентують свої аналітичні праці (наприклад, С. Плохій зі своїм дослідженням «Остання

імперія. Останні дні Радянського Союзу»; етнолог В. Борисенко з виступом «Холмщина і Підляшшя», Р. Гамаш представив першу наукову розвідку про діяльність Г. Джонса, одного з тих журналістів, що відкрили світові жахи Голодомору на Україні ще під час цього геноциду проти нашого народу, В. Ткач і І. Макарик з наочними документальними матеріалами щодо вшанування Леся Курбаса) [17; 140; 149; 364; 441; 680]. У його стінах відбуваються концерти, вистави (зокрема, на теми Т. Шевченка мистецької групи «Яра»). У першу неділю після Дня праці в США – національний день бабусь і дідусів – музей запрошує останніх разом із онуками безкоштовно відвідати унікальні експозиції [130]. На окрему увагу заслуговує музичний проект високого рівня «Загадки вічності» під гаслом «Vach-Pinzel», мета якого «повернути до життя унікальні скарби мистецтва і зберегти їх для майбутніх поколінь» [148]. Концерт презентували талановиті діти з України. Проект народжувався у тривожний період Революції Гідності, тож музичні композиції супроводжувалися доречними відео буремних подій Євромайдану, картин української землі та творчості Пінзеля [38; 50, с. 421–422].

Певна частина публікацій присвячена виставкам, що їх організовує УМ: скульптури О. Архипенка, картини та дереворити Я. Гніздовського, акварелі Б. Косарева [96], твори Л. Медведя [156], роботи відомого художника-правозахисника О. Заливахи [372], репродукції ікон П. Холодного, політичного плакату та карикатури [95], модерних творів І. Сочинської, виставка «Сім» модерних творів сучасних українських митців [71], експозиції «Перехрестя: Український модернізм 1910–1930 років», художнього оформлення книг (1920–1930-х рр.) [373], творів дітей з України, писанок, вишивок, народного одягу, ткацьких виробів, декоративно-прикладного мистецтва, весільних строїв, мистецької творчості геніального Т. Шевченка, творчості с. Угринів на Сокальщині (було виселене унаслідок акції «Вісла»), виставка народного мистецтва Гуцульщини «Незмінні Карпати. Живучі традиції гуцулів» (проект, до якого входить конференція на тему гуцульської вишивки та експозиція гуцульських народних строїв, вишиваних рушників, кераміки, різьби по дереву,

виробів з металу, писанки), вибраних творів образотворчого мистецтва з власної колекції, творів українських митців у США [17; 697] тощо, – про які зустрічаємо схвальні відгуки у періодиці. Виставки, в основному, орієнтовані на українських діаспорян, які продовжують і пропагують культуру предків, знайомлячи громаду в США з творчістю українських митців. До речі, після проголошення незалежності України ці матеріали стали доступними і в нашій країні завдяки відкритості інформаційного простору. До 80-річчя Голодомору-геноциду УМ організував дві виставки: «Віддайте хліб щоденний... Голодомор: тоталітарне вирішення» (містить офіційні документи, фотографії, урядові звіти, свідчення очевидців та архівні матеріали) і виставку творів Л. Боднар-Балагутрак «Вічна пам'ять», де Голодомор представлений очима відомої американської мисткині українського походження [182]. Практикує музей і мандрівні виставки, наприклад, «Історія української еміграції в Америці», підготовлена на основі архівних матеріалів до сторіччя проживання українців у США, чи «Втрачені архітектурні пам'ятки України», що так успішно показані як у США, так і в самій Україні [148]. З нагоди багатьох експозицій працівники установи готують ілюстровані каталоги, часто двомовні, де підкреслюється, що національна культура була і залишається невід'ємною частиною родинного та громадського життя українців. Налагоджена співпраця між культурними установами в Україні та УМ дає можливість мешканцям та численним відвідувачам цього інтернаціонального мегаполісу ознайомитися із зразками давньої та сучасної української культури, експонувати праці талановитих митців України та діаспори. У свою чергу пресовий комітет УМ або його прихильники часто вміщують статті [17; 96; 140; 149; 364; 372; 373; 443; 680] про митців, твори яких виставляються. Варто зазначити, що ці матеріали завжди дуже інформативні: біографія, періоди творчості, її контекст, соціальний, історичний і мистецький, фахова характеристика доробку. Безперечно, така політика сприяє не тільки популяризації діяльності музею, а й робить творчість митців з України ближчою, зрозумілішою, доступною [38; 50, с. 422–423; 148].

Незважаючи на брак приміщень, УМ систематично проводить освітні курси, на які запрошують усіх охочих через оголошення у періодиці [69]: писання писанок, виготовлення герданів, різдвяних та новорічних прикрас, вишивання, святкової випічки та інше. Прикметно, що ці курси дуже часто відвідують неукраїнці. У крамниці музею та на різдвяних і великодніх ярмарках-продажах можна придбати ялинкові прикраси, традиційне українське печиво, писанки, вироби декоративного мистецтва, що дуже цінуються, бо є своєрідними авторськими витворами мистецтва, а також книги з різних сфер українського мистецтва і культури [38; 50, с. 423]. Усі покупці, по суті, роблять подвійну добру справу, оскільки мають можливість зробити оригінальний і неповторний подарунок своїм друзям чи близьким, а також підтримати фінансово УМ (усі виручені кошти вкладаються у його подальшу діяльність).

Постійно інституція отримує цінні експонати від меценатів та жертводавців, через що його колекції образотворчого та народного мистецтва, архів постійно зростають. Наприклад, рідкісні скульптури Я. Гніздовського від вдови і дочки славетного митця; карикатури Ека, повний комплект журналу «Лис Микита», редактором та ілюстратором якого теж був цей митець (Н. Костик) [289]. Щоб поповнити фонди музею та допомогти йому, деякі представники української громади у США закупають окремі кімнати чи галереї у його приміщенні, хоча вартість надзвичайно висока – від 35 до 100 тис. дол. Тому УМ у низці статей знайомить читачів із такими меценатами та прихильниками [289].

Однак тривалий час свою багатогранну працю УМ був змушений проводити у тісних і малих приміщеннях, поки велася реконструкція будівлі, призначена для його потреб. Тому кожна стаття, де йшлося про цю установу, піднімала питання збору коштів, прекрасно розуміючи, що із початком незалежності самої України, діаспоряни надзвичайно допомагали їй фінансово, а тому жертвувати часто і багато на свої організації в США вже не мали такої змоги, крім того, звучали окремі зауваження, що музей не на часі, бо ресурси громади краще спрямувати на підтримку рідної землі та її інституцій. Однак, зі

слів І. Лучечка, голови управи Українського музею, «усі культурні народи світу мають свої музеї. ... Ми також належимо до цих культурних народів світу. І тому репрезентативний Український музей у США є нашим спільним громадським обов'язком перед нашими предками і нашими нащадками» [669]. Листування та розмови з численними гостями з України засвідчили, що така установа сьогодні потрібна навіть більше ніж у минулому, щоб не померти духовно, не асимілюватися, щоб у майбутньому американці українського походження могли з гордістю показувати іншим культурні здобутки та спадщину своїх предків, які походили не з країни третього світу, а належали до гордого народу з тисячолітньою історією та багатою культурою [63; 140]. Через те була створена мережа комітетів для поповнення фондів музею. Вони влаштовували різні імпрези, прийоми, товариські зустрічі, різдвяні побажання до громади, проводили широку пресову кампанію, розсилали брошури, популяризуючи справу УМ. З інформаційних звітів [23; 74; 138; 147; 152; 187; 364; 441; 669] дізнаємося, що з різних частин США, Канади та Європи люди надсилали можливі кошти, деякі жертвували спадок або частину його. Це свідчить про те, що люди не тільки усвідомлюють важливість зберігання пам'яток історії та культури України, а й мають велику довіру до цієї установи. Що дуже важливо: УМ навіть дістав дотацію на два роки від американського інституту музейних праць та дотацію на освітні програми від організації штату щодо допомоги мистецьким починанням. Уважаємо, що не останню роль у цьому відіграла робота пресового комітету УМ, який постійно повідомляв українську та американську громаду про приміщення, стан справ із реконструкцією, спорядженням нової будівлі, повний перелік прізвищ усіх жертводавців (що інколи займало кілька сторінок), звітував про зроблене (зокрема, інтерв'ю архітектора Ю. Савицького), запрошував на музейні виставки і програми через «Народну волю», «Національну трибуну», «Українські вісті», «Час і Події», «Сторінки Українського Музею» в «Свободі» [50, с. 424–425; 139; 149; 151; 308; 406; 618; 672].

За час свого існування УМ через кращі зразки сучасного і народного мистецтва, архітектури зумів стати репрезентатором багатой і різноманітної української культури у світі, «продемонстрував потрібне знання, енергію та вмілу руку, щоби розвинути культурні зв'язки, щоби висвітлити нарativi історії й щоби оформити наше зрозуміння візуальних культур українців минулого та сучасного, далеких і близьких світів» [657]. Крім того, ця інституція має великий вплив на життя української громади в США, натомість остання намагається, щоби наше національне «я» в національній культурній спадщині, що її привезли старші покоління через океан, було представлено якнайкраще, стало своєрідною амбасадом [38]. «Український музей не тільки засвідчуватиме незгасаючу патріотичну енергію українців американського континенту, а й символізуватиме постійну присутність нашого творчого потенціалу в світі. Він забезпечуватиме нові можливості для співпраці українських мистців і науковців різних континентів та для інтеграції їхніх здобутків у систему єдиної української національної культури» (І. Дзюба) [698]. Нью-Йорк – найбільше місто США, є своєрідним світовим центром культури, торгівлі, політики, а також міжнародного мистецького ринку; його відвідують мільйони жителів США та інших країн; тут розміщується центр ООН. У цьому мегаполісі знаходиться 37 великих музеїв різних етнічних культур. Ці музеї відвідують, ними цікавляться, їх утримують. Частина з таких відвідувачів потрапляє і в УМ, зберігаючи внаслідок такого візиту якнайкращі враження про Україну та її культуру [50, с. 425–426].

Не менш важливе місце у середовищі української громади у США та у публіцистичних матеріалах її українськомовної періодики посідає Український національний музей у Чикаго (1952 р.) – ще один анклав українства за океаном, що презентує його як одну з найбільш розвинених націй світу, що має тривалу історію. Він належить до числа найстаріших інституцій пам'яті української діаспори. У ньому розміщені національні мистецькі шедеври, наукові та літературні твори, пожертвовані цій установі самими емігрантами, є також бібліотека та дуже солідний і упорядкований архів. УНМ є однією з тих

установ, про які дуже часто пише преса не тільки української діаспори, а й шановані американські видання, говорять в українських радіо- та телепередачах [50, с. 426].

Не можна сказати, що його доля складалася легше, ніж УМ у Нью-Йорку, швидше по-іншому. У публікаціях, присвячених 50-, 55-, 60-річчю УНМ [344; 347; 438], видно, що його заснували свідомі українські емігранти з числа переміщених осіб, що вже з Європи емігрували в США. Об'єднавшись, вони зуміли створити майже неможливе: створити таку установу, де б українці змогли ідентифікувати себе, своє місце у світі, а також зберегти українську духовну спадщину. До 60-річчя УНМ (2012 р.) редакція газети «Час і Події», як своєрідний представницький друкований орган установи, навіть започаткувала спеціальну рубрику під одноіменною назвою, де знайомила читачів із цінними експонатами, що знаходяться в музеї-архіві [896]. «Ми прагнемо досягнути і донести наступним поколінням еміграції дієве знання про нашу культуру, мову, традиції, набуте попередниками, у процесі духовно-громадської практики побудови омріяної України поза Україною, показати єдність українства у просторі і часі, у взаємності з іншими етнічними народами, що проживають в Америці» [344].

Музей не мав від самого початку великого приміщення, тож експонати розміщувалися у різних куточках Чикаго. Однак діаспоряни спромоглися забезпечити поступово цю інституцію пам'яті відповідною будівлею та належно відремонтувати її для того, щоб у місті, де є найбільша українська громада у США, було місце для презентації національних історичних, мистецьких та наукових здобутків. З цього приводу управа УНМ повідомила усіх через періодичні видання про відкриття та подякувала усім жертводавцям [775]. Сьогодні ця культурна установа знаходиться в центрі Української околиці Чикаго неподалік від інших культурних, релігійних, освітніх та фінансових установ, є своєрідною візитівкою українства у цьому мегаполісі. Музей постійно розвивається і поповнюється новими експонатами, що їх приносять громадяни для того, щоб уберегти від знищення ці предмети

національної ідентичності. Тут є зали народного і декоративно-прикладного мистецтва, де стоять манекени ручної роботи у народних строях різних регіонів України, іконопису, нумізматики і філателії, української та американської історії, пам'яті жертв Голодомору, української еміграції, унікальні Кімната козацької слави та Кімната американського сенатора українського походження В. Дудича. Загалом нараховують приблизно 100 тис. одиниць культурних пам'яток [38; 50, с. 426–427; 167; 173; 433; 439; 513].

У мистецькій галереї установи постійно влаштовуються мистецькі виставки, не менше восьми на рік, конференції, цікаві зустрічі, концерти [38]. Газета «Час і Події» у рубриках «Українське Чикаго», «Культура» дуже часто вміщує статті М. Климчак, С. Іванишин-Угриної та інших щодо цих заходів, документуючи історію та традиції музею [321; 328; 336]. Наприклад, в УНМ відбулася презентація першої книги «Caught in the Current» Д. Григорчука [705], де історія 1970-х рр. ХХ ст. подається крізь долю однієї молодой людини, сина українських політичних емігрантів, який вважає за обов'язок зробити щось для України, бо є українцем і американцем водночас. Його проблема – пошук себе, своєї ідентичності – є актуальна для тисяч сучасних українських мігрантів, перед якими рано чи пізно постає питання: чи потрібно у чужій країні залишатися українцем [50, с. 427–428].

До 65-річчя створення Першої української стрілецької дивізії музей зробив виставку, яку відвідали колишні дивізійники [800]. Експозиція містила чимало речей з приватних колекцій, нагород, пам'яток, архівних документів, які свідчили про вагомую роль, яку відіграло це військове об'єднання під час Другої світової війни. Також музею належить ініціатива вперше створити виставку, що присвячена третій хвилі еміграції. Опинившись за океаном, не маючи матеріальних статків, ці люди тим не менше зуміли створити українські школи, університети, театри, культурні організації, щоб їх нащадки отримували українську освіту і не забували культуру свого народу, не втрачали національну ідентичність. Емігранти у США змогли, таким чином, не тільки зберегти свою національну пам'ять, побудувати маленьку ідеальну і вільну Україну, а й

здобути повагу з боку американців, переймаючись водночас і долею своєї нової батьківщини. Через українськомовну періодику оргкомітет звернувся до колишніх таборовиків, багато з яких відгукнулося на прохання надати експонати для виставки [332]. Організатори сподіваються, що такий взірєць зможе активізувати сучасну діаспору, а також сприятиме зацікавленню історією еміграції. Також з інформативною метою та для охоплення більшої кількості відвідувачів ними підготовлено двомовний путівник до експозиції «З Ді-Пі до DC». Публіцистичні матеріали свідчать, що робота над виставкою, її наповненням тривала майже два роки. Також охочі мають можливість побачити таборову кімнату, що створена за авторським проектом. З опублікованих матеріалів [365] робимо висновок, що ця виставка стала об'єднуючим чинником для кількох поколінь української громади у США [50, с. 428–429]. З коментарів, даних газеті «Час і Події», М. Климчак видно сучасний контекст даної експозиції: «... це тавро – переміщені особи, люди без держави – воно своєю мірою відображається і в сьогоdnішньому поколінні еміграції [...] Але найголовніше те, що саме ці бездержавні люди, [...], стають третьою в Америці нацією, яка має найвищий рівень освіти серед населення. Ці люди змогли побудувати модель демократичної України, і в тому є їхній великий подвиг» [331].

Проте, мабуть, найчастіше опубліковані матеріали висвітлюють саме мистецьку роль музею у житті української діаспори загалом та української громади Чикаго зокрема. Мова іде про музичні творчі вечори класичної та сучасної музики [280; 343], експозиції традиційних і модерних ікон [326; 610], мистецтвознавчі презентації [282; 320; 333], художні виставки як молодих, так і вже відомих художників як із середовища діаспори, так і з України [117; 324; 325; 327; 338; 339; 340]. Автори обирають цю установу для комунікації зі своїми глядачами, роблячи, таким чином, сам музей частиною світового культурного простору. Публікації в українськомовній періодиці діаспори у США та надані інтерв'ю [533; 547; 801] зосереджують свою увагу на факті національних ознак, поєднання сучасного та традиційного українського

мистецтва, що присутні у творчості будь-якого американського митця українського походження. У цьому вбачається й успіх таких художників, які збагатили американську культуру рисами незнані для них української культури [38]. Коли такі мистецькі заходи влаштовуються для презентації творчої людини, яка тільки починає свій шлях, то можна спостерігати всебічну і єдину підтримку діаспорян, громадських організацій, ЗМІ та самого музею. Для української діаспорної громади у США сьогодні характерне значне омолодження, тому така підтримка є дуже важливою для молодого покоління, інтегрованого вже в американське суспільство та визнаного американськими поціновувачами мистецтва, у плані усвідомлення своєї генези [50, с. 429].

Від кінця грудня в інформаційному просторі української діаспори з'являються матеріали щодо початку святкування УНМ різдвяних свят [431; 439]. Звичайно, різдвяні вечірki в США є дуже популярні, однак у музеї, занурившись у традиційний світ української родини перед Різдом, слухаючи коляди, спостерігаючи за прадавніми ритуалами, або просто відвідавши музично-літературний вечір, присутні можуть по-справжньому відчувати себе українцями, частиною свого народу, пізнати минуле. Так само велично музей відзначає і великодні свята, коли в ньому влаштовуються майстер-класи писанкарства, виставки великодніх листівок і писанок, екскурсії для школярів [322]. В опублікованих матеріалах з цього приводу в останні роки зазначається, що більшість відвідувачів у ці дні є навіть неукраїнцями, а тому автори застерігають українців від позиції стороннього глядача і пропонують активніше включатися у такий культурний діалог у глобалізованому світі, через національну культуру пізнавати культуру інших народів. Кожна етнічна громада в США намагалася зберегти свої національні традиції, українці в цьому не є винятком. Тому не дивно, що у багатомільйонному Чикаго шлях до етнопізнання для останніх веде до УНМ, який не тільки презентує українську культуру, а сам є творцем її сучасності [38; 50, с. 429–430; 323; 330].

УНМ у співпраці з Посольством України у США та Генеральним консульством України у Чикаго, за підтримки «Самопоміч» провів

фотовиставку «Україна очима Національного географічного товариства», яка містила 40 світлин, зроблених фотографами «National Geographic» у період з 1918 до 2013 р. в Україні [346; 694]. У свій час саме через це видання багато українців у діаспорі відкривали для себе історичну батьківщину. Оскільки сьогодні наша держава – у центрі уваги світової спільноти, то виставка «Conflict Zone: Ukraine. Війна в Україні очима українських фотожурналістів» є неупередженим висвітленням війни на сході, прагненням показати міжнародній спільноті правду про Україну [38; 334]. У лютому 2015 р. газета «Свобода» у рубриці «Рік трагічних втрат і доленосних перетворень» опублікувала матеріали, що надійшли до редакції на згадку про лютневі дні 2014 р. Зокрема, М. Климчак повідомляє [345] про спонсоровану кредитною спілкою «Самопоміч» та Незалежним фондом американських ветеранів фотовиставку в УНМ «Дорога з Майдану» талановитого фотографа, пластуна, засновника фотоагенції «LUFА» і добровольця батальйону «Айдар» В. Гурняка, який загинув на полі бою, намагаючись вивести поранених. За повідомленнями періодики, виставку відвідали не тільки українці, а й росіяни, литовці, євреї, болгары, американці, дипломати різних країн у США, автомайданівці, пластуни, студенти американських університетів, зокрема, школи журналістики Нортвестерн-університету, представники різних ЗМІ. Позитивним моментом відзначається і присутність на такому заході конгресмена М. Каптур, яка підтримує Україну [50, с. 430–431].

Не забуває УНМ робити свій вклад і в етнопедagogіку, започаткувавши акцію «Казки з музейної скрині». Хоча публікацій, присвячених їй зовсім небагато [702], однак сам факт функціонування такого заходу, причому неодноразового, заслуговує на увагу. Відомо, що традиційні, народні казки мають більш сильну моральну базу, аніж сучасні або адаптовані під сучасність історії для дітей. Схожа акція – «Скарби з музейної скрині» – організовується з метою презентувати вишиті сорочки з різних регіонів України [283]. Для проведення таких заходів музей сьогодні використовує сучасні методи пabліситі: промоція експозицій, соціальні мережі, постери (двомовні), реклама.

М. Климчак, зокрема, дала інтерв'ю газеті «Час і події» про сакральну роль вишитої сорочки в українській культурі [318]. Також установа влаштувала експозицію «Етностоліття шляхетного одягу», що проходила в досить незвичний спосіб: народний одяг з різних етнографічних регіонів України демонстрували учасниці конкурсу «Міс українська діаспора» [329]. Гості також мали змогу побачити колекцію від О. Караванської [538] – всесвітньовідомої дизайнерки, що вирізняється яскравими рисами національної самобутності у своїх роботах [38; 50, с. 431]. Ці заходи – «ретроспектива української вишивки та її відгомін у сучасній моді – вказують на щире бажання відроджувати та щиро популяризувати українську культуру і традиції» [283].

У вересні УНМ проводить свої два Дні відкритих дверей, покликаних сприяти культурній комунікації, вчергове показати американцям Україну крізь призму її духовної спадщини. Потрібно сказати, що, спираючись на матеріали інформаційного простору українців США, музей цю функцію виконує відмінно, оскільки постійно збільшується кількість відвідувачів, причому багато хто з них приходить уперше [335]. Музейні працівники у ці дні самі стають екскурсоводами, частують гостей, до уваги яких етнографічна виставка предметів з усіх куточків України, експозиція, присвячена історії України, можливість відвідати книжковий ярмарок або купити собі вишиванку. Охочі також мають можливість зробити світлину у народному одязі на фоні української хати з петриківським розписом або помилуватися вправними іграми з шаблями учнів Школи бойового гопака ім. І. Нечая [38]. Вже традиційно УНМ восени влаштовує благодійний бенкет з метою інформування проробленої роботи та збору коштів [319]. Оскільки головною метою цієї установи завжди була популяризація української культури в США, то ветерани музейної справи, громадські діячі та організації розуміють усю важливість і необхідність її існування для збереження національної ідентичності. Через те на адресу музею надходять щедрі пожертви від «Самопомочі», «Спадщини» та інших окремих меценатів. Успіхи таких заходів пояснюють злагодженою роботою організаторів та команди, що свідчить про те, що саме від людей залежить

процес збереження української культури для майбутнього української громади. Також щороку під заголовком «Вісті з Українського Національного Музею» в періодичних виданнях у рубриці «Українське Чикаго» або «Музейні вісті» [321; 328; 336] куратор установи М. Климчак звітує про зроблене, розповідає про плани на майбутнє, наголошуючи, що музей послідовний у виконанні своєї місії – популяризувати творчість українських митців, як сучасних, так і минулих, залучаючи молодь до пізнання української духовної спадщини. Концепція установи полягає в тому, щоб поєднати культурну спадщину України і досягнення української діаспори в США, її внесок у розвиток цієї країни [50, с. 431–432].

У середині 1990-х рр. ХХ ст. установа почала активно виходити на американський культурний ринок, влаштовуючи пересувні виставки, проводячи спільні програми із американськими музеями та бібліотеками, презентуючи студентам на запрошення американських університетів українську етнокультуру, беручи участь у науково-популярних програмах на американському телебаченні. УНМ внесено до переліку музейних пам'яток Чикаго, і вже 18 років поспіль 23 квітня у День музеїв, який відзначається у Капітолії, ця культурна установа представляє Україну, а після 2014 р. – через фотовиставки, конференції розповідає реальну ситуацію про воєнні дії на Сході української держави, закликаючи допомагати боронитися від російської агресії. Від діяльності музею, який прокладає зв'язки між двома країнами, багато в чому залежить думка американських політиків про Україну [50, с. 432–433].

Як свідчать друковані джерела [321; 328; 337], щороку музей відвідує дуже багато людей, біля шести тисяч, які знайомляться з культурою України крізь призму багатьох поколінь. Прикметно, що серед них є чимало неукраїнців, соціальне становище яких також різне: учні, студенти, котрі шукають матеріали для досліджень, відомі політики та культурні і громадські діячі, духовні особи. Книга відгуків повниться схвальними словами на адресу працівників установи від гостей з Німеччини, Польщі, Бразилії, Аргентини, Росії, Болгарії, Канади, Швеції, Румунії, Англії і, звичайно, України. Це є ще одним свідченням того,

що українське культурне життя у США не є якоюсь закритою зоною, а українська діаспорна громада не замикається в своєму етнічному колі, а є відкритою для сприйняття іншими націями. До речі, кількість відвідувачів різко зросла після 2014 р. [321], бо про Україну завдяки ЗМІ дізнався цілий світ. Працівники музею, у свою чергу намагаються правдиво подавати історію та сучасність нашої держави, протидіючи таким чином російській інформаційній війні, яка інтенсивно ведеться в світовому інформаційному просторі проти українців [38; 50, с. 433].

Попри чималу кількість статей про УНМ у періодиці, на її сторінках дуже рідко згадується його бібліотека (незважаючи на майже одночасне заснування), яка сьогодні нараховує понад 25 тис. одиниць, у тому числі книгозбірні дорогих та рідкісних видань, які постійно поповнюються із приватних бібліотек. Крім власне інформативної функції, бібліотека ставить собі за мету також збереження національної ідентичності [225]. Цей музей-архів, як бачимо, є справжнім науково-культурним центром на американському континенті, надзвичайно важливим у плані збереження не тільки сучасної нам історії, а й тих пам'яток, що їх свого часу привезли на американську землю українці, це, по суті, збереження історії української еміграції до США [50, с. 433–434; 53]. «Музей – це минуле, це історія, це душа, це серце наших предків, а для нас величавий храм, куди ми повинні входити з побожністю, а виходити з найглибшим поважанням і гарячою любов'ю до всього того, чим жили наші батьки, діди і прадіди, що ми повинні нести з собою, як заповіт, і чому повинні учитися і всі ми, і покоління наших нащадків» (Д. Яворницький) [338].

Ще один культурний заклад, який давно переріс Чикаго та складає достойну конкуренцію Українському національному музею щодо кількості публікацій та відгуків в інформаційному просторі українців діаспори (в основному газети «Час і Події», «Українське слово» в рубриках «Українське Чикаго», «Культура», «Інтерв'ю»), є Український інститут модерного мистецтва (1972 р.), що внесений до туристичних каталогів міста та штату. Він задумувався організаторами як своєрідний український центр, що відповідає

вимогам сучасності та об'єднує наявні течії в українському мистецтві. У цьому закладі, як свідчать публіцистичні матеріали [758; 773], є досить значне, високо оцінене критиками, зібрання творів сучасного мистецтва українських художників або таких, які мають українське коріння [50, с. 434; 53].

У статтях, присвячених ювілеям УІММ [706; 719; 720; 721; 795], коротко відзначаються початки, етапи розвитку та основні напрями діяльності установи. Створений ентузіастами сучасного мистецтва, які ставили перед собою мету захопити українців та американців модерною творчістю національних авторів і довести, що останні теж розвивали та працювали у різних авангардних течіях, у 1970-х рр. ХХ ст. це була єдина інституція, де можна було побачити твори тодішніх модерних українських авторів і зберегти їх для прийдешніх поколінь, бо в радянській Україні їх полотна були заборонені та підлягали знищенню. І сьогодні установа залишається єдиною завдяки своїй спрямованості саме на нетрадиційному, авангардному, експериментальному мистецтві та знайомить відвідувачів із авторами українського походження, багато з яких народилися не в Україні, а в різних країнах розселення українців. Як і багато культурних установ української діаспори у США, УІММ виріс із маленької кімнатки до великого імпозантного приміщення у центрі Українського села в Чикаго, інтернаціонального міста, де кожна нація залишила свій слід у його культурі. У 2014 р. інституція, за версією журналу «Chicago Magazine», перемогла у номінації «Best Neighborhood Art Museum» щорічного конкурсу «Best of Chicago» [512]. У малих бічних галереях розміщуються постійні виставки творів понад 800 відомих авторів українського походження (О. Архипенка, Я. Гніздовського, О. Гуненка, О. Грищенко, А. Кандінського, М. Урбана тощо), а у великій – тимчасові виставки та інші культурні імпрези [50, с. 434–435; 53].

Аналіз інформаційного простору українців діаспори свідчить [250; 279; 508; 514; 682; 718; 756; 796] про те, що сьогодні УІММ приваблює багатьох українських та світових митців для презентації їх творчості. Хоча основна діяльність інституції зосереджується на візуальному мистецтві, протягом року установа також проводить багато літературних вечорів, концертів класичної та

експериментальної музики, театральних вистав, політичних лекцій тощо, часто у співпраці з іншими організаціями, у яких беруть участь тисячі відвідувачів. Як наголошується, інституція до сьогодні виконує те важливе завдання, яке поставила перед собою від початку створення: берегти, досліджувати, поширювати та сприяти розумінню не тільки українського модерного мистецтва у всіх його виявах у світі, а й інтернаціональну сучасну творчість, підкреслюючи різноманітність та етнічне багатство американського середовища [50, с. 435; 53]. Незважаючи на таку спрямованість на інноваторство та експериментальність, УІММ заохочує збереження національних рис у творчості, щоб уникнути в сучасному глобалізованому світі «національної смерті» (Б. Бойчук) [512].

Найбільше інформаційного матеріалу подано Н. Марусик, В. Боднарук, Г. Угриною та стосується влаштування інституцією різноманітних культурних імпрез. Анонси та активна рекламна кампанія у діаспорній періодиці сприяють залученню великої кількості відвідувачів. Зокрема, всі охочі, як висновуємо з інформаційних матеріалів, мають можливість відвідати щорічні концерти з метою послухати професійних музикантів чи співаків [250; 514; 688; 718; 754], відвідати показ анімаційного та експериментального українського кіно чи експозиції творів художників, які творять у різних видах модерну (А. Коваленко, А. Коломиєць, К. Мілонадіс, Т. Левицький, Х. Сай, А. Антонович, К. Петерсон, Е. Матвійков, А. Фаріон, О. Антоненко, Р. Костинюк, С. та В. Яричі) [279; 508; 796]. Багато з митців народилися поза межами України, всі з вищою освітою, світогляд яких формувався в умовах вільного світу. І хоча про свою історичну батьківщину вони знають не так багато, що дало можливість певним критикам закидати їм віддаленість від українського мистецтва та інтернаціоналізацію у мистецькому пошуку, їх творчість свідчить про приналежність до українства, усвідомлення своєї національної приналежності. До речі, коли мова іде про представника певної модерної мистецької течії, публікація обов'язково містить інформацію про її особливості, представників, щоб читачі могли краще зрозуміти матеріал. З

нагоди виставок Інститут видає кольорові каталоги англійською мовою [50, с. 435–436; 53].

Вже традиційно УІММ проводить літературні вечори, на яких відвідувачі можуть ознайомитися з новинками як сучасної літературної, так і наукової творчості. Зокрема, один із засновників Нью-Йоркської групи поетів Ю. Тарнавський неодноразово мав виступи в інституті [58]; саме тут М. Рубчак вперше презентувала своє наукове дослідження щодо найновіших жіночих акцій в Україні проти зневаги до жінок на найвищому рівні [60; 61], В. Сусак – книгу про українських митців у Парижі на початку ХХ ст. [510], а О. Мотиль – видання про політичну ситуацію в Україні, де поділився своїми досить передбачливими думками [572]; автор і режисер І. Забитко продемонструвала режисерський дебют за своєю першою книгою «Небо невмите» про життя сучасних мешканців зони відчуження [749]; охочі почути Л. Костенко могли відвідати її літературний вечір [754]. Українськомовні періодичні видання діаспори у США зауважують той факт, що перед початком імпрези завжди з доповіддю, яка в легкій і доступній формі подає важливу інформацію, виступає або голова музичного комітету, або літературної секції УІММ [50, с. 436; 53].

УІММ влаштував кілька акцій до відзначення річниці Голодомору 1932–1933 рр. Мова іде про виставку малюнків «Голодомор очима дітей», створених сучасними дітьми з різних регіонів України, об'єднаними творчою темою зі своїми однолітками за океаном, які організували літературно-музичний супровід. Автори публікацій відзначають [841], що багато українознавчих та американських шкіл відвідало цю виставку. Така непроста тема для юного сприйняття змусила багатьох замислитися, переглянути історичні факти та осмислити весь трагізм цього геноциду. Також інституція підготувала фотовиставку та музичний вечір пам'яті, на якому були присутні багато людей, духовні особи різних церков, представники громадських організацій [59; 761].

Діяльність УІММ у цьому напрямі вкотре засвідчила, що для молодого і старшого покоління, для емігранта і місцевого українця це – спільна трагічна історія. Також установа мистецькими засобами інколи зосереджує свою увагу і

на політичній ситуації в Україні: експозиція світлин та художніх полотен «Довгий шлях до свободи», над якою спільно працювали українці та представники української діаспори, присвячена революційним подіям 2013–2014 рр. [507; 761]; також презентація-доповідь «Мистецтво у революції свідомості» д-ра Н. Мусієнко, яка показала світлини і зразки професійної та аматорської творчості як спосіб народного самовираження під час буремних подій [717]. Задokumentовані явища, портрети змушують усвідомити, що ми не маємо права забути про Майдан, Небесну сотню та криваві події на сході України [50, с. 436–437; 53].

Автори публікацій називають УІММ є не тільки культурним, а й освітнім центром [87; 505; 506], де проводиться навчання професійними художниками образотворчого мистецтва, також популярним є мистецька студія бісеронанізування «Гердан». Оскільки останнім видом мистецтва надзвичайно цікавляться неукраїнці, то український гердан часто переходить суто національні межі у колористиці, формі, залишаючись традиційним у символіці. Знаковим є той факт, що навколо УІММ гуртується молодь («Молоді друзі Інституту»), які, використовуючи новітні методи паблік рилейшнз, залучають нових членів та збільшують фінансування установи. Установа також займається і своєрідною громадською діяльністю у середовищі української діаспори, відзначаючи видатних особистостей у сфері мистецтва, які докладають значних зусиль для збереження, збагачення та популяризації української культури в США (наприклад, художнього керівника і хореографа танцю «Гроловиця» Р. Дикий-Пилипчак, керівника Школи балету і народного танцю «Блискавиця» М. Городиловської-Козицької, художнього керівника і диригента хору осередку СУМ ім. М. Павлушкова В. Поповича) [144; 889; 893]. Свого часу УІММ приймав групу представників з київського «Мистецького арсеналу» [509] з метою обміну досвідом щодо впровадження певних аспектів роботи зі знаходження балансу між популяризацією традиційного народного українського мистецтва і творів сучасних авторів, а також залучення молоді до

роботи у контексті збереження духовної спадщини свого народу [50, с. 437–438; 53].

Отже, сьогодні, як свідчить аналіз інформаційного простору українців США, УІММ є дуже шанованою установою, яка вже понад 45 років виступає своєрідним центром гуртування українців у США і користується постійною підтримкою української громади, американців, що сприяє формуванню нею у свідомості інших національностей чіткого образу про Україну та її культуру, становленню її позитивного іміджу, реалізації важливої ролі цієї інституції як авторитетного джерела інформації про українську духовність [50, с. 438; 53].

Серед багатьох культурних та освітніх інституцій, що ними опікується церква, є Український музей і бібліотека в Стемфорді, які функціонують вже понад вісімдесят років (від 1933 р.). Самі священники і єпископи розуміли, що українська громада на чужині потребує також своїх національних шкіл, фінансових та культурних установ, тому владика Богачевський взяв на себе відповідальність за створення сьогодні поважної соціокультурної інституції в Коннектикуті – Українського музею і бібліотеки в Стемфорді. Мотиви були благородні і далекоглядні: «Що буде, як вимре старе покоління мігрантів, а нового припливу зі старого краю не буде? Як вдержиться молоде покоління, уроджене тут, в Америці, при своїй Церкві і народності? Хто буде його провадити? Де є свідомі американська українська інтелігенція?» [449]. Тому було вирішено заснувати установу, яка б була центром освіти, культури, патріотизму для українських людей у США. Створенню музею та бібліотеки передувала широка кампанія в інформаційному просторі української діаспори, історію якої ми сьогодні можемо простежити у періодичних виданнях різних років [447; 448; 576]. Сам же Владика заохочував священників, щоб вони передавали свої книгозбірні у бібліотеку. Завдяки цьому, музей і бібліотека мають чимало стародруків, які сьогодні є предметом вивчення науковців, як з України, так і інших держав. Крім того, книгозбірня має багато творів українських класиків, серійних видань, архівних документів з Ватикану, а також часописів, що свого часу виходили у Галичині чи вже в США. До речі, ця

бібліотека вважається чи не найкращою українознавчою бібліотекою в США у плані добору видань. Щодо музею, то він має дуже цінні художні збірки, особливо ікон відомих іконописців, колекцію гуцульської кераміки та різьби, рідкісні експонати народного одягу, антикваріату. У ньому функціонують також два регіональні музеї – Лемківський і Карпатської України. Куратор музею, зазвичай фаховий бібліотекар, ще й каталогізує книжкові фонди. Сьогодні на цій посаді – Л. Волинець, народознавець, культуролог, на адресу якої звучить немало позитивних відгуків. При установі також постійно працюють дві сестри-служебниці. Статті, присвячені діяльності Українського музею та бібліотеки у Стемфорді [447; 448; 449; 576, с. 14], часто повертаються до історії створення самої установи, її завідувачів, вбачаючи у їх праці взірць жертвності та відданості ідеї збереження національної ідентичності українців на чужині. Про це, до речі, свідчать подяки в Книзі гостей установи, окремі з яких публікують. Чимало професорів, священиків, інших меценатів поповнювали музей та бібліотеку своїми колекціями, тому в періодичних виданнях їм теж приділяється значна увага.

Щороку музей відвідує багато людей. Особливо цінними вважаємо візити шкільної молоді, яка має нагоду не тільки бачити пам'ятки української культури, а й усвідомити її тисячолітню історію та велике духовне насаження. Це є важливим чинником у збереженні національної ідентичності прийдешнього покоління у діаспорі [50, с. 438–439], бо «музеї, подібно іншим соціокультурним інституціям, [...] є особливо сприйнятливі до аналізування через «семасіологію значення». [...] Загалом, цей тип аналізу відшуковує приховані послання ідеологічного характеру» [636].

У 1952 р. Л. Бачинський – людина високоосвічена і національно свідомо – заснував на околиці Клівленду Український музей-архів (далі – УМА), поклавши в основу кілька рідкісних експонатів та друкованих видань. За двадцять років (1977 р.) установа змогла викупити орендований нею будинок і відтоді, як свідчать друковані джерела, наступні очільники УМА займалися покращенням матеріально-технічної бази, підвищенням рівня наукової і

культурно-масової роботи [679]. Сьогодні у вже новому приміщенні установа розмістила бібліотеку (понад 9 тис. примірників книжок і 2,5 тис. назв періодичних видань), чимало розгорнутих експозицій з української історії, культури та мистецтва, етнографії та спорту, пластовий, нумізматичний, філателістичний відділи, клуб вишивання. Колекції і фонди УМА, як зазначають опубліковані матеріали, приваблюють бібліотеку Конгресу США, факультет слов'янства Державного університету Огайо, Академію наук України як найповніше зібрання емігрантської преси та літератури у США [679]. У 1998 р. установа долучилася до Угоди між США та Україною про захист і збереження національної культурної спадщини. З усього видно, що УМА проводить наукові та інші заходи, виставки, які засвідчують глибину і багатство української історії, культури і мистецтва [50, с. 439–440; 53].

З опублікованих матеріалів отримуємо інформацію, що УМА вже тривалий час співпрацює з конгресменом М. Каптур, яка очолює групу членів Конгресу, що цікавляться подіями в Україні. За її підтримки на побудову нового приміщення установа отримала від американського уряду грант у розмірі 200 тис. дол., а також щедрю підтримку (27,750 тис. дол.) від Фондації Омеляна і Тетяни Антоновичів. Однак головним ресурсом на поповнення фондів щодо утримання музею є пожертви багаторічних членів та проведення різноманітних заходів [679]. Наприклад, щороку вже понад 65 років в УМА відбуваються Різдвяні зустрічі, на які приходять велика кількість людей. Також студентам у США та Україні, які займаються науковими дослідженнями у сфері української культури, історії і мистецтва, установа надає велику допомогу. За сприяння ще одного свого довголітнього прихильника і жертводавця, «Ohio Export», УМА пересилає в Україну книги і періодику для бібліотек та закладів вищої освіти [50, с. 440; 53; 679].

Для того, щоб покращити діяльність музейних і архівних культурних установ, виробити стратегію партнерства у галузі, обмінятися досвідом у 2010 р. Українським музеєм-архівом у Клівленді була започаткована конференція музейників, бібліотекарів та архіварів Північної Америки, що

лягла в основу організації Ukrainian Heritage Consortium of North America (UHCNA). Естафету перейняли Український музей і бібліотека у Стемфорді, Український національний музей у Чикаго та інші інституції [337; 341]. На такі зустрічі приїжджають провідні фахівці музейної та бібліотечної справи з Нью-Йорка, Клівленду, Чикаго, Гарвардського університету, Вашингтона, Стемфорда, Баунд-Брука, Торонто. Програма конференцій дуже насичена: вироблення спільної стратегії діяльності щодо збереження фондів, виготовлення відповідної супровідної документації, щодо професійної комунікації у загальнокультурному просторі діаспори та України, проведення різноманітних майстер-класів, практичні поради щодо створення віртуальних експозицій, організацій пересувних виставок [50, с. 440–441; 53], де в процесі «інтеграції освітнього і музейного ... формується соціокультурна свідомість відвідувача» [337].

Значення музеїв у сучасному світі не можна переоцінити. Вони збирають кращі зразки людської творчості та зберігають їх для наступних поколінь. Як свідчить вищесказане, сьогочасні музейні установи ще й провадять освітню діяльність, знайомлять широкий загал із культурною спадщиною. Українська діаспора США має у цьому контексті певні успіхи: утворено цілий ряд закладів, у яких ретельно зберігають твори національного мистецтва, зокрема, народного, українські архіви та бібліотеки. Наприклад, музеї національної культури діють у Баунд Бруці, Стемфорді, Чикаго, Клівленді, Едмонтоні, Нью-Йорку, Детройті, Філадельфії. При цьому, хоча американська нація молодша за українську, ставлення до музеїв у цій країні зовсім інше – ці установи відіграють важливу роль у суспільстві, дуже добре оснащені технічно. Тому українці, відкриваючи свої культурні установи за океаном, переймають американські традиції їх функціонування [50, с. 441; 53]. Про це влучно зауважила у своєму інтерв'ю редакції «Свободи» український мистецтвознавець С. Маріонова: «Ми представники однієї з найбільших країн Європи, ми маємо ... давню культуру. І поруч з тим – ми не усвідомлюємо, хто ми є, що ми маємо? Парадокс, трагедія... Тут, в Америці, я не переставала

захоплюватися американським патріотизмом, і тим способом, в який американці цінують і бережуть свою історію, культуру» [492].

Також досить відомими у США, тільки не висвітлювані активно на сторінках періодики, є Архів-музей Української академії мистецтв і наук у Нью-Йорку (заснований 1945 р. в Аугсбургу в Західній Німеччині), Український музей народного мистецтва у Менор-коледжі (Філадельфія), що поширює інформацію про напрями сучасного українського мистецтва, Український музей-архів у Детройті (1957 р.), Український католицький музей з бібліотекою у Коннектикуті (1964 р.) [50, с. 441–442; 53].

Кілька слів, взявши до уваги українськомовну періодику діаспори у США, потрібно сказати про роль діаспорних бібліотечних установ, особливо сьогодні, коли в епоху глобалізації ці заклади є гарантом збереження та відтворення національної ідентичності, бо національне існує, передусім, на рівні змісту, закладеному в слові. «Виконуючи меморіальну функцію, бібліотека накопичує, зберігає та транслює національну культуру, оскільки основними носіями і творцями національного нарративу є наукові, літературні та філософські тексти. [...] Книга продовжує залишатися важливим джерелом залучення до національної культури, вбираючи весь досвід культурного розвитку нації та транслюючи його з покоління в покоління» [765, с. 161–162]. Українська бібліотека в Філадельфії, створена старшими пластунами куреня «Чортополохи» (1958 р.), постійно в кожну третю середу місяця в Українському культурно-освітньому центрі (де, власне, і знаходиться приміщення самої бібліотеки) проводить бібліотечні семінари під назвою «Книжка шукає читача» [351]. Метою цих семінарів є не тільки ознайомлення читачів з новинками книжкового ринку, а й відкриття доступу до інших фондів цієї бібліотеки, що спеціалізується на українознавчих матеріалах. На вимогу читачів (якщо семінар викликає велике зацікавлення) така тематична зустріч може повторитися у вихідні дні або англійською мовою. Крім того, шукаючи свого читача, Українська бібліотека влаштовує літературно-мистецькі конкурси

та змагання між читачами, щоб заохочувати молодь та залучати письменників до співпраці [50, с. 442].

Сьогодні, за майже шістдесят років свого існування, ця фахова культурна інституція нараховує понад двадцять дві тисячі книжок, понад 160 назв періодичних видань, відео-, аудіо- та фотоматеріали українською мовою або про Україну. Бібліотека обслуговує біля тисячі своїх платних членів, а також учителів та учнів шкіл українознавства. Тут є література для різних категорій громадян, а проведені читацькі конкурси, літературно-мистецькі зустрічі активно висвітлюються в українській пресі діаспори та материкової України [650; 741]. Однак і для залучення українських бібліотек у світовий процес, їх модернізації та оновлення українська громада в США теж робить чимало. Зокрема, Міжнародна культурно-освітня асоціація розпочала нову програму «Відкритий світ», репортаж про яку вміщено у пресі [430]. Щорічно за цією програмою номінуються делегати з України, у тому числі і представники провідних бібліотек, які діляться своїм досвідом роботи, знайомляться із структурою та функціонуванням американських бібліотек, оцінюючи той величезний внесок, що його зробила українська громада в США в історію і культуру української нації, у плані збереження національної ідентичності за кордоном. Зазначена програма сприяє зростанню фаховості учасників (з обох сторін), розвитку ділових та особистих контактів, реалізації нових проектів [50, с. 442–443].

Першою науковою установою всеукраїнського значення стало НТШ, яке, отримуючи матеріальну допомогу від меценатів, зуміло об'єднати найкращих українських інтелектуалів для наукової співпраці задля своєї Батьківщини. Саме його членами через вагомі українознавчі праці було доведено окремність та унікальність українського народу та його культури.

Якщо подивитися на здобутки НТШ узагальнено, то, насамперед, треба сказати, що Товариство, численні покоління його діячів у своїх працях розбудували систему українознавчих праць у сфері історії, мови, літературознавства, етнографії, фольклористики, географії, антропології,

філософії та інших дисциплін, досягли величезних успіхів у встановленні української наукової термінології, зафіксували і науково опрацювали безцінну багатовікову спадщину українського народу в контексті плюралістичного слов'язнознавства як проблеми окремого народу [39].

Наукове товариство ім. Шевченка утворилося в результаті культурно-просвітницької діяльності народовців, продовжуючи традиції «Руської трійці» та «Галицько-руської Матиці». Засновники накреслили мету і завдання товариства: допомагати розвитку українського письменства і літературознавства, вести видавничу діяльність і наукову працю, об'єднувати галицьких і придніпрянських науковців, письменників. Під час Другої світової війни НТШ було ліквідовано більшовицькою владою і тому воно перенесло свою діяльність на Захід. Пізніше посилення членів Товариства у різних країнах світу висунуло потребу організації тут відділів НТШ [39; 290; 522; 554].

У США філія Товариства була заснована професором М. Чубатим у Нью-Йорку у 1948 р. Саме вона вважається наймасштабнішою за своєю діяльністю. Згодом було створено відділи (філії) в Канаді під головуванням професора Є. Юлія Пеленського. Європейський відділ Наукового товариства ім. Шевченка розмістився у Франції і зосередив свої зусилля на виданні Енциклопедії українознавства. НТШ очолювало Наукову раду «Українського національного музею» в Чикаго, брало участь у Шевченківській та інших академіях, у раді так званого Літературно-наукового фонду, створеного для надання допомоги українським вченим та письменникам. Були створені осередки у Вашингтоні, Детройті, Клівленді, Філадельфії, Чикаго, Каліфорнії, Пітсбурзі, які влаштовували самостійні конференції та доповіді, з'їзди науковців [290; 522; 554].

Головна управа НТШ у США визнавала, що в часи радянської окупації материкової України ця організація змушена була взяти на себе не лише наукову, але й державотворчу роль, коли результати інтелектуальної праці наших вчених на еміграції свідчили про функціонування незаангажованої української науки, про існування окремої, не радянської, України. Наприклад,

газета «Народна воля» за 1969 р. публікує [264] головні засади діяльності в Головній управі НТШ-А, де головною метою вбачається відновлення самостійної, соборної української держави та європейського контексту для побутування української нації на рівноправних умовах. Власне, ця програма перегукується із принципами наміченої роботи Світового конгресу вільних українців, у першому засіданні якого взяло участь і НТШ-А. На думку представників останнього, дії для досягнення цієї мети обумовлені наступним: без державної незалежності соборної і демократичної України українська культура, зокрема церковно-релігійна духовність і наука, розвиватися не може. Із опублікованого матеріалу [264] можна зробити висновок про основні засоби, що їх бере на озброєння Головна управа НТШ-А в обороні української державності: постійна наукова й ідеологічна боротьба в академічному середовищі США й серед української громади у цій країні з російським імперіалізмом, тоталітаризмом, колоніалізмом; систематичне публікування праць та проведення конференцій з різних ділянок гуманітаристики з метою демаскування радянської політично вмотивованої фальсифікації наукової правди про Україну, її історію, застосовуючи суворо науковий підхід щодо дослідження всіх питань, протидія русифікації історичної батьківщини та всім псевдонауковим організаціям і їх пропаганді; наукова оборона української нації як самостійної і її прав на всебічний вільний розвиток перед світовою спільнотою. У резолюції вказано на переконливість у тому, що остаточно доля української нації не вирішена, історичний процес продовжується, а тому розвал радянської імперії неминучий.

Сьогодні у періодичних виданнях української діаспори США можемо побачити окремі статті-повідомлення про діяльність, структуру Товариства, яке побудоване за демократичними принципами: Світова рада НТШ, Крайові Товариства, секції працюють автономно, регулярно проводять звітно-виборчі сесії своєї організації, на яких приймають статути, координують роботу, слухають про пророблену роботу та обирають очільників [159; 259; 410; 419; 677]. У науковому ж світі НТШ має репутацію своєрідної української академії

наук, що відзначилась своїм інтелектуальним служінням українській справі. Членами товариства радо стають не тільки етнічні українці, а й науковці інших національностей та країн [39].

Як свідчать матеріали періодичних видань українців США [522; 554], Товариство продовжує вести активну діяльність як в українській діаспорі США, так і в інших країнах світу. Сьогодні найважливіша мета роботи НТШ-А: поставити українознавство на чільне місце, залучити молодих науковців до роботи, продовжити співпрацю з НТШ-У та іншими науковими установами, зокрема у видавничій галузі. У своїй внутрішній діяльності Товариство планує відновити діяльність секцій та комісій, збільшити кількість наукових видань українською та російською мовами, модернізувати бібліотеку та архіви, запрошувати більше гостей-науковців з України.

Для цього є всі передумови: у бібліотеці та архівах НТШ у Нью-Йорку зберігається ряд надзвичайно цінних архівних збірок. Цими збірками були табори «переміщених осіб» – втікачів, військовополонених, в'язнів німецьких концтаборів, політичних емігрантів. Найбільший архів у бібліотеці НТШ у Нью-Йорку – табір біженців «Орлик», де якому діяло 31 товариство (для прикладу – Учительська Громада, хор «Боян») та 11 установ (музична школа, українська автокефальна православна церква тощо). Цей архів є готовим першоджерельним матеріалом, з якого можна довідатись багато цінної, історичної інформації, а бібліотека НТШ доступна широкому загалові через Інтернет [6; 29; 39; 596].

Товариство не тільки розвиває українську науку, а й презентує її міжнародній спільноті через свої видання, у тому числі й англомовні, участь у наукових конференціях, проведення власних численних з'їздів та конференцій, звітно-виборчих сесій, доповідей, «круглих столів», друкують праці своїх учених. НТШ є асоційованим членом Американської асоціації для сприяння слов'янським студіям, а тому постійно бере активну участь у щорічній конвенції цієї організації, а через неї – у міжнародних конгресах славистів, що відбуваються щоп'ять років [376; 574; 683; 685]. На останніх Товариство

намагається, крім секційних занять, влаштовувати зустрічі для українських науковців та українців, щоб мати змогу обмінятися планами. Загалом, широта українознавчої тематики, представленої в українській та загальноєвропейських секціях, свідчить про появу України не тільки на геополітичних картах, а й у культурних.

Крім того, НТШ практикує тижневі наукові та мистецькі програми для діаспорної громади. Склад учасників обговорення зазвичай незмінний, однак дуже часто є присутніми гості з України: дослідники, стипендіати, поважні вчені. З опублікованих матеріалів бачимо широту та ґрунтовність інтересів діяльності цього наукового товариства: мовознавство (дослідження українських вчених-мовознавців в еміграції; проблеми українського правопису та електронні словники тощо) [124], літературознавство (компаративні студії, наприклад, Леся Українка і німецька література; історичні розвідки, зокрема, про Є. Чикаленка як конструктора українського визвольного руху, М. Рильського; переклади тощо) [88; 418; 593; 621], культурологія (проблеми сучасного театрознавства, шлях С. Крушельницької до світового визнання тощо) [752; 852], археологія та історія (культурно-мистецькі зацікавлення мазепинського двору, реалізація «Батуринського проекту»; виселенські акції в історії українців, зокрема лемків; проблема відповідальності українського вченого-історика та питання історичної правди; історія правозахисного руху в Україні та діяльність Української Гельсінської спілки тощо) [2; 85; 541; 753; 809], соціологія (питання еміграції як наукового предмету, причини та шляхи упередження; проблема української еміграції; співвідношення понять «національність» і «рідна мова» у сучасній Україні тощо) [126; 598; 834], політологія (проблема авторитаризму в сучасній Україні, його моделі тощо) [525].

Дослідження, що стосуються духовного життя та діяльності церкви, НТШ проводить разом із Товариством українців-католиків «Свята Софія» (зокрема, присвячені століттю заснування першої української єпархії у США, зростаючому впливу москвофільства, питанню ідентичності богословської

освіти, ідентичності вірян-емігрантів з пострадянських країн, діалогу між Українською Греко-Католицькою Церквою (далі – УГКЦ) та Українською Православною Церквою (далі – УПЦ), визнанню Патріархату, створенню єдиної української помісної церкви, занепаду моралі, врегулюванню міжконфесійних відносин) [39; 286; 480; 649; 735].

Із середини ХХ ст. НТШ-А проводить академічні курси українознавства для студентів, що навчаються в американських університетах та хочуть здобути освіту ще й у цій сфері, демонструючи всім тісний зв'язок із молодим прийдешнім поколінням США. Курси семестрові та циклічні, охоплюють усі важливі складові українознавства: мову, літературу, історію, археологію, мистецтво, географію, економіку, право тощо.

У газеті «Свобода» є рубрика «Вісті НТШ» [121; 122; 123; 553], де можна детально ознайомитися з діяльністю та планами цієї організації, списком фундаторів та меценатів, новими членами, стипендійними фондами. Управа Товариства щороку звітує громаді через періодику про свої витрати, цільове призначення коштів, закликає збільшувати пожертви, заповідати статки, бо саме від цього залежатиме подальша підтримка українознавства в США та Україні. Рубрика також презентує нові видання НТШ, участь у наукових конференціях, подає резолюції загальних зборів організації, популяризує послуги своєї бібліотеки та архіву. Саме НТШ в США стало тією науковою організацією, що займалася презентацією та популяризацією п'ятитомної англійської енциклопедії про Україну, а також займалася вагомим дослідно-видавничим проектом «Енциклопедія української діаспори». Про це свідчать численні невеличкі оголошення-запрошення у рубриці «Події» [39; 121; 122; 123; 553].

Під час ювілейного академічного сезону (2008 р.) у НТШ-А було порушено проблему ідентичності українців та стереотипних уявлень про них у інших культурах [596]. Актуальною проблемою сучасної української науки НТШ-А вважає також вивчення феномену української діаспори, про що говорили учасники Третьої міжнародної конференції у вересні 2008 р. в

Національному університеті «Острозька академія» [542, с. 227], а у Львові Інститут дослідження української діаспори Острозької академії та Українське історичне товариство перевидали працю С. Наріжного «Українська еміграція. Культурна праця української еміграції між двома світовими війнами» [550].

Щорічно у Нью-Йорку Товариство влаштовує наукову шевченкознавчу конференцію разом із Вільною академією наук та Українським науковим інститутом Гарвардського університету. Ця подія вважається одним із чільних наукових проєктів НТШ-А. На такі конференції мають честь приїхати українські науковці зі всього світу. У ювілейні 2013–2014 рр. було заплановано чимало ґрунтовних заходів для відзначення 200-річчя від дня народження Т. Шевченка: конференції, музичні вечори, вихід літературно-критичних матеріалів. З цього приводу, починаючи від передовиці, опубліковано чимало матеріалу в діаспорній пресі [39; 597; 854].

У лекційному залі НТШ на «круглому столі» обговорювалася тема «Євромайдан: суспільно-політична криза чи революція?», в якому взяли участь відомі вчені та політологи. У залі, де проходив «круглий стіл», було розгорнуто виставку «Хроніка Євромайдану» українського фотографа А. Трофимова [402]. Обговорено передумови Євромайдану: відмова В. Януковича підписати Угоду про асоціацію України з ЄС, негативне ставлення російської сторони до європейських симпатій України, брак уваги самого Євросоюзу до такого факту, кричуще надуживання влади та викликані ним антиурядові протести задовго до цього. Світова громадськість була обурена застосуванням брутальної сили проти демонстрантів, побиттям журналістів та медичних працівників, безпричинними арештами та затриманням багатьох непричетних, а також прийняттям у ВР диктаторських законів. Висловлювали припущення щодо можливого розвитку подій, шляхів розв'язання критичної ситуації в Україні. Як вважає А. Каратницький, сьогодні найгіршою новиною є те, що «в Україні й надалі існує загроза збільшення кількості жертв, а Майдан тільки увиразнив виміри, у площині яких загострюються суперечності» [402, с. 5]. Як свідчить сьогоднішня, ці слова виявилися передбачливими [39].

«Війна і мир в Україні: що далі?» – саме таким запитанням розпочався «круглий стіл», присвячений розвитку політичних подій в Україні [119]. Програму відкрив Президент НТШ – Г. Грабович. Аудиторію склали, крім постійних відвідувачів суботніх академічних зібрань, молоді та енергійні представники останньої еміграційної хвилі, були також гості з України, серед яких – безпосередні учасники бойових дій на Донбасі. Як свідчить матеріал у періодичній пресі українців США щодо цього зібрання [119], події в Україні, військові дії російської сторони переконали американців у великому потенціалі українців, збільшило фінансову допомогу, а головне – зникає традиція розглядати Україну і Росію як щось одне, відповідно й конфлікт на Сході нашої держави не є простим територіальним поділом. На «круглому столі» Г. Грабович подав свої думки про наступні парламентські вибори, про необхідність проведення справжніх, а не декоративних реформ, зокрема це стосується і української освіти, і академічної науки [119, с. 16].

До слова, у 1995 р. газета «Свобода» вмістила поширену і, на нашу думку, актуальну з погляду сьогодення статтю [374] про виступ на форумі НТШ-А першого міністра оборони незалежної України К. Морозова. Основні віхи національної безпеки і загрози для неї, сформульовані в аналітичній промові, було видно ще на початку незалежності нашої держави: вид державного устрою, невирішена проблема двомовності, затримка створення власного валютного та інформаційного простору, проблема Криму та зменшення українського впливу на цій території, відмова вступати до європейської системи безпеки. Тобто, як бачимо, розуміння та адекватний погляд на ситуацію існував завжди як в Україні, так і в українській діаспорі, однак це не стало причиною для рішучих дій [39].

Огляд діяльності НТШ за 127 років свого існування, аналіз діаспорної періодики з цього приводу дозволяють зробити висновок, що Товариство було і залишається авторитетною світовою науковою організацією. Наукове товариство ім. Шевченка в США активно діє в американському та міжнародному науковому світі, проводить конференції та з'їзди, допомагає

налагодженню видавничої справи в Україні, співпрацює з українськими науковцями та залишається одним із авторитетних посередників між Україною та діаспорою.

Українські організації у США, незважаючи на свідомість провідників і членів, не уникли певних проблемних моментів, пов'язаних із їх функціонуванням. Цей етап достатньо повно представлено в публіцистичних матеріалах, переважно головних редакторів таких видань [28; 191; 236; 237; 238; 249]. Мова іде про початок 1990-х рр. ХХ ст., становлення української незалежної держави, на яку так довго очікували, зокрема й українці в діаспорі. Захоплення молоддю країною, бажання допомогти їй викликало у самій українській громаді в США своєрідний «організаційний голокост», оскільки фінансові, культурні, інтелектуальні можливості спрямувалися в Україну, тоді як важлива робота щодо виховання і розвитку української молоді як майбутнього провідника в діаспорі почала занепадати, а практично всі очільники українського життя в США належали до покоління «шістдесятників» і «сімдесятників».

У періодичних українськомовних виданнях [28; 191; 236; 237; 238; 249] порушується питання пошуку нових аргументів для залучення свіжих сил, оскільки це вже покоління, що народжене на чужині, воно вирросло і сформувалося зовсім в інших обставинах. Третя хвиля еміграції свого часу спричинила оновлення складу українських громадських та інших організацій і об'єднань в США, підтвердивши, що є певна гуманна константа, що може об'єднати різних людей на моральній і національній основі, роблячи їх, у свою чергу, кращим елементом американського суспільства. Четверта хвиля еміграції, хоча і дуже чисельна, ще не вповні змогла реалізувати свій потенціал: «багато новоприбулих працює нелегально, має ненормований графік роботи, а тому їхня участь у традиційних імпрезах не завжди є можливою» [558]. Водночас слід вказати і на такий чинник, який визначає А. Лозинський, що серед представників четвертої хвилі «...не розвинена концепція суспільно-

громадської діяльності і тим самим їм потрібно щойно знайомитись з засадами членських внесків та благодійництва – пожертв на благодійництво» [476, с. 3].

Це засвідчила Десята конвенція Ліги української молоді, що відбулася у Філадельфії. Публікацій в українськомовній періодиці діаспори [132; 272; 557; 654], що підготовлені як старшим поколінням, так і членами молодечих організацій, свідчать про те, що українська молодь на еміграції не втратила цілком зв'язок з українством, хоче ним жити і задля нього працювати, зберігаючи та збагачуючи водночас національне мистецтво. Однак вчергове молоде покоління, вже у XXI ст., здобувши певний фах, розпоршилося США, осідаючи у тих місцевостях, де немає згуртованої української громади. Інколи, будучи забезпеченими в УНС ще своїми дідусями і бабусями, вони можуть навіть не здогадуватись про свою належність до цієї поважної організації, оскільки у родинному колі мало дають знань про українські об'єднання, практично про це не говорять.

Не останню роль серед проблемних питань, що стають на заваді продуктивній діяльності діаспорних організацій, відіграють асиміляційні процеси, з якими дуже важко боротися. Виникала проблема, коли із відходом одного покоління не було тих, хто б замінив їх у громадському житті діаспори. Ще один делікатний аспект порушеного питання – старші не завжди позитивно сприймають ідеї молодих, вважаючи це своєю дискримінацією та способом усунути заслужених активістів від роботи. Не потрібно забувати і про те, що нове покоління працює й спрямовує політику організації по-іншому ніж попередники, без довгих засідань, з використанням комп'ютерної та мультимедійної техніки, часто англійською [557; 654]. Аналіз публіцистичного матеріалу дає інформацію з приводу сучасного розуміння необхідності більше звертати увагу діаспори саме на свої організації, на свою молодь, яка вже народилася у новій країні, тут виросла, навчалася і напевне лишиться жити і працювати, що стимулює до пошуку нових шляхів підходу та залучення її до роботи в українських громадах. Певні дискусії з цього приводу, частина з яких була перенесена і в площину періодичних видань [28; 236; 237; 238; 249],

відкидання упереджень, розуміння пріоритетності порушеної проблеми допомогли віднайти той розумний баланс, коли американська молодь українського походження цікавиться та активно діє у житті громади при одночасній підтримці у всіх сферах української діаспори своєї історичної батьківщини. «Українська молодь знайде свою національну ідентичність через усвідомлення свого походження та своєї спорідненості з усіми українцями. І через свою ідентифікацію з українською групою в США. Сенс своєї національної ідентичності вона консолідуватиме через ангажування себе в життя української громади» [92, с. 3].

Тим не менше сучасні конвенції головних управ українських організацій відзначають значне омолодження віку делегатів, емігранти четвертої хвилі багато зробили для того, щоб громадські організації діаспори в США уникли занепаду. Зважаючи на велику кількість молоді, яка почала перебирати та продовжувати реалізовувати цінні ідеї організованого громадського руху в діаспорі, спостерігається навіть створення нових відділів організацій, зокрема СУА (в Лос-Анжелесі та Воррені) [395; 730], а також заснування цілком нових організацій, україно-американських, на зразок «Держави» (2016 р.) [248], які мають на меті об'єднати українців різних хвиль еміграції до США, створити центр підтримки новоприбулих та поширювати інформацію про українство у всьому світі з метою збереження і розвитку української мови, історії, національних цінностей.

Інформаційний простір української діаспори дає читачам обширну та змістовну інформацію щодо завдань та результатів праці, досягнень українських організацій. Наша громада у США розвинулася і процвітала лише тому, що змогла успішно поєднати у своїй діяльності американізм й українськість. Опубліковані матеріали періодичних видань української діаспори США дають підстави говорити про вагомий вклад релігійних, громадських об'єднань, товариств, організацій, установ у підтримці та популяризації культурних здобутків нашого народу як одного з базових чинників формування і збереження національної ідентичності. У середині

XX ст. характер статей свідчив про роль української культури, передусім, у служінні громаді, тоді як пізніші публікації (значно розлогіші і детальніші. – Л.Б.) акцентують увагу на мистецькій складовій як маркері національної самоідентифікації. Характер таких змін у публіцистичному підході пов'язуємо, зокрема, із відновленням української державності, появою четвертої хвилі еміграції та журналістів з її представників. За масштабами зусиль, які прикладають українські громадські організації для збереження рідної мови, культури, історії, розвитку духовності та допомоги своїй історичній батьківщині, українська діаспора у США є потужнішою, ніж у інших країнах видаючи на-гора культурно-освітні досягнення, що збагачують американське життя. А після надихаючого впливу Євромайдану українство у США сьогодні переживає надзвичайне піднесення, що виявляється в тісному ідейному та організаційному взаємозв'язку громад, їх солідарності з Україною, взаємодії між різними поколіннями емігрантських хвиль, включаючи і четверту, яка поступово входить в діаспорний простір.

2.2. Релігійні організації на сторінках часописів

Релігія – основа життя та важливий компонент розвитку людини. Усі сучасні народи мають самобутні релігійні погляди, що визначають їх етнічну та національну свідомість, впливають на самоідентифікацію спільнот [44; 50, с. 168]. «Розвинута релігійна свідомість виконує детермінуючу роль в процесах націєтворення, оскільки колективне усвідомлення єдності й спадкоємності культурно-історичних процесів на власних етнічних теренах протягом багатьох поколінь, спільного історичного минулого свого народу та творення «проекту спільного майбутнього» є важливим чинником переростання етнічної спільноти в національну» [296, с. 55].

Велику роль націєтворчого та духовного чинника для української діаспори у США відіграє українська церква як її перша форма організованого життя [44; 50, с. 168]. Щодо релігійності українців о. Іван Худик висловився наступним чином: «не маючи часто власного житла, спочатку зводили каплицю для

спільного богослужіння. Саме такою є спільна особливість для українців. І ця риса є нашим надбанням і багатством, а не навпаки» [830, с. 506]. На межі XIX–XX століть із приїздом багатьох емігрантів зі Старого Краю лише три ідентифікаційні чинники дозволяли їх об'єднати: етнічна самоназва, мова, віра. Однак останній був визначальним, оскільки нерозривно пов'язувався з етнічним при самоідентифікації [44; 50, с. 169].

В. Маркусь зазначає, «що жодна назва не передавала так глибинного зв'язку між національністю та релігією, як поняття «руська віра». За певних обставин релігійний компонент міг набувати вигляду ідентифікаційної домінанти» [див. 1, с. 128]. І сьогодні, коли економічна нестабільність та відкритість кордонів змусили багатьох українців покинути батьківщину, наші емігранти гуртуються навколо українських церков, стають членами парафіяльних громад, що постійно зростають [211; 212; 213; 288]. Публікації на релігійну тематику, систематизовано за такими проблемними групами: 1) історичні нариси зі становлення української церкви у США; 2) життя парафій у США; 3) мова богослужінь; 4) життя церкви в Україні.

З нагоди всесвітнього відзначення Дня релігії у липні газета «Час і Події» у рубриці «Культура» [66; 67; 68] друкує серію статей кандидата історичних наук, голови Львівської обласної організації Української Асоціації релігієзнавців С. Боруцького, які він свого часу опублікував у «Львівській газеті». Редакція вважала за необхідне подати цей матеріал американським читачам, щоб він сприяв розумному міжконфесійному діалогу, обговоренню впливу глобалізаційних процесів на релігію і стан національних церков, інформував про релігійну ситуацію у світі й Україні. Охопивши всі релігійні течії, що існують в Україні (навіть у колишньому СРСР), Європі та на інших континентах, автор аналізує їх кількісні та якісні параметри, дотримуючись принципу їх відмінності, але рівності. Інтерес викликає інформація, що 87% американців вважають себе християнами. І хоча віра – справа особиста і держава не втручається у ці речі, США базуються саме на релігійних основах [67]. Це країна, де дуже терпляче, на відміну від Європи, ставляться до

національних церков, однак не до атеїзму, котрий у багатьох американців викликає підозри [50, с. 169–170; 52].

Відповідно до інформації, задокументованої в українськомовних періодичних виданнях українців США, частина перших емігрантів з України, в основному із Закарпатської, прийняли російське православ'я, решта ж, згідно із розпорядженням Ватикану про католиків візантійського та грецького обряду, були приєднані до Риму. Стаття Н. Марусик, в основу якої покладено матеріали книги «Українці в Чикаго», презентує історію духовного розвитку українців в США [511]. За період існування української еміграції у США створилися сотні українських парафій різного віросповідання. Сьогодні серед українських національних церков найбільшою на теренах США є Українська Греко-Католицька церква (4 єпархії, понад 400 тис. вірян), потім – Українська Православна Церква (115 парафій, понад 200 тис. вірян), збільшується і кількість українських протестантів, особливо в західних штатах, найчисельнішою серед яких вважається Українська церква євангелістів-баптистів (близько 50 тис. осіб) [44; 50, с. 170].

За словами Н. Мерфі, «українські церкви у США переживають бурхливі події» [523, с. 10] унаслідок відсутності єдності, що так характерно для кінця ХХ – початку ХХІ століття. Однак опубліковані матеріали в періодичних виданнях українців США акцентують на тому, що Бог – один, і кожна людина, яка вважає себе віруючою, має творити добро незалежно від конфесії. Тому, попри все, релігійні установи діаспори реалізують єдину спільну мету свого існування – збереження національної ідентичності українців у США через збереження українських духовних традицій [50, с. 170; 52].

УАПЦ США була організована як невід'ємна частина УАПЦ, і як остання, УАПЦ США завжди була автокефальною, що визначено в її конституції: «...автокефальною» (незалежною) у всіх питаннях свого існування та уряду, і її права рівні з правами інших автокефальних церков» [648, арк. 1]. Такий статус вона зберігала до 1990-х рр. ХХ ст., коли після невдалої спроби об'єднання із УПЦ (КП) в незалежній Україні, на певних умовах зблизилась із

Константинопольським Патріархатом [207; 217, арк. 3]. Однак українське православ'я у США сьогодні не є монолітним. Тут діє УАПЦ (єпархія Х'юстона і всього Техасу), що дотримується канонів Київського Патріархату і свою діяльність спрямовує на об'єднання українців у діаспорі з київським престолом; УАПЦ (центр – Детройт) (Соборноправна), частина єпархій якої у 1993 р. було приєднано до Київського Патріархату, а частина відійшла під юрисдикцію Константинопольського патріарха. Однак домінуючою у США є Українська православна церква у США, яка має статус канонічної, бо визнана Вселенським Патріархатом. УПЦ на території США вже діє дев'яносто років. Її очолює митрополит і ділиться вона на три єпархії: Західну, Східну і Центральну. Найвищою церковною інстанцією УПЦ у США, що приймає всі рішення, є Собор, який скликається раз на три роки. Саме Собор вибирає митрополита і єпископів. Від 2013 р. на ньому запроваджено нову програму – «Благодійники нашої святої Української православної церкви», – титулом яких відзначаються щороку п'ять духовних осіб і мирян, які віддали своє життя церкві та завдяки своїй діяльності стали взірцем для інших. У час між Соборами за виконанням його постанов стежить Рада митрополії (куди входить митрополит, усі єпископи, по сім священників і світських осіб, голови прицерковних організацій), яка контролює діяльність виконавчого органу – Консistorії [50, с. 171].

Унікальність УПЦ у США в тому, що вона є соборноправною. На відміну від більшості православних течій в Україні, де діє синодальна система (керують церквою і піклуються про її стан лише духовні особи), у соборноправній церкві США до цього процесу залучені і світські особи. Така практика вивірена часом та дає добрі результати: люди відчують свою причетність до церкви і несуть відповідальність за її щоденне існування [50, с. 171].

Усі приходи УПЦ в США дуже згуртовані, що стало запорукою її міцного фінансового становища та постійного зростання православних парафій [183; 582]. Хоча, як зазначають самі члени Ради митрополії, це питання демографічне: у раніше промислово розвинених регіонах сьогодні маємо лише

місійні приходи (наприклад, у Пенсильванії, в околицях, де проживали українці-шахтарі були раніше великі парафії. Однак, коли діти і внуки відійшли від такого небезпечного заняття і почали переїжджати в інші штати, демографічне обличчя регіону відчутно змінилося. У таких місцевостях парафії змінили свій вигляд і прибрали статусу місійних парафій, тобто без постійного священика), водночас в інших околицях, де спостерігається приріст українців, кількість парафій зростає (Нью-Джерсі, Вашингтон, Іллінойс) [50, с. 171; 582].

Центром українського православ'я у США, ініціатором створення якого був покійний Патріарх Мстислав, є невеличке містечко Баунд Брук (штат Нью-Джерсі) [10]. Від середини ХХ ст. [778], тут закладено своєрідний український пантеон – унікальне кладовище, де спочиває чимало відомих українців, історичних фігур, чийі імена свого часу радянська влада ретельно приховувала. Тоді ж було розпочато будівництво меморіальної церкви-пам'ятника (в пам'ять жертв Голодомору) Св. апостола Андрія Первозванного, у мавзолеї якої знаходяться тлінні останки очільника української православної церкви у діаспорі та Україні патріарха Мстислава. До широкого загалу доводилася інформація про святкування тут 1025-річчя Хрещення Київської Русі [41; 50, с. 193–194; 386; 518; 534; 816]. Владика Даниїл зазначає, що Баунд Брук став святим місцем для православних українців у діаспорі, «центром української духовності за кордоном. Саме тут ми змогли зберегти те, що радянська влада роками намагалася знищити» [851]. Мова іде про фінансований спонсорами Український культурний центр, при якому існує велика книгозбірня та музей з архівом. Свого часу українцям у США вдалося врятувати і зберегти унікальні речі, які для історії України відіграють виняткову роль: грамоти з підписами гетьманів І. Мазепи та І. Скоропадського, один із небагатьох примірників повної друкованої Острозької Біблії тощо. Як зазначено у публікаціях, присвячених Баунд Бруку, на українському цвинтарі також звели Хрест-пам'ятник борцям за незалежність України та меморіал американським громадянам українського походження, які воювали в армії США. Таким чином,

це місце – не тільки адміністративний центр українського православ'я в США, а й засіб збереження української історії та пам'яті про її героїв.

Документальні масиви українськомовної періодики США дають інформацію про завершення будівництва у 2013 р. ще одного Українського історично-освітнього центру при Консисторії УПЦ у США в Сомерсеті (Нью-Джерсі) [811]. За словами єпископа Даниїла [287], голови Консисторії, цей центр слугуватиме якнайбільшому поширенню інформації про Україну, її історію, українців серед американської громадськості. І хоча вже багато зроблено щодо поінформованості про Голодомор, в українській історії залишається чимало трагічних і величних сторінок, що будуть відтворені у багатьох музейних експозиціях Центру. Крім того, тут діятиме архів української діаспори в США [44], а тому працівники Центру через періодичні видання звертаються до громадських організацій та окремих українців про передачу особистих книгозбірень, архівів з метою їх наступного збереження для прийдешніх поколінь [50, с. 172–173].

У 1995 р. в періодичних виданнях діаспори УПЦ в США було присвячено багато публіцистичного матеріалу [102; 454]: на 14 Соборі одногolosно було прийнято рішення перейти під опіку Вселенської патріархії. У своєму вступному слові Блаженніший митрополит Костянтин наголосив на завданнях як духовенства, так і вірян у вдосконаленні різних сфер духовного життя у США. Про намір звернутися до Константинополя було повідомлено й ієрархів УПЦ в Україні, які позитивно сприйняли таку звістку, вважаючи, що такий важливий крок обов'язково сприятиме покращенню існування церкви в Україні.

Тоді ж Собор ухвалив [102; 454] заходи щодо об'єднання УПЦ в США з УПЦ в Америці, що стало першим кроком для майбутнього створення Світового собору українського православного єпископату. Пізніше у Стамбулі (Константинополі) у патріаршому соборі Св. Юрія відбулася церемонія прийняття УПЦ у діаспорі (США, Південна Америка, Німеччина, Франція, Великобританія, Австрія, Австралія і Нова Зеландія) під егіду Вселенського

Патріархату. Для відзначення цього факту [102; 454] була відслужена спільна літургія митрополитом УПЦ в діаспорі Костянтиним і Вселенським Патріархом Варфоломієм I. Її учасниками стали також єпископи і владики православної церкви у діаспорі. Самій події передував довготривалий процес перемовин, ініційований Вселенським патріархом Варфоломієм I, ієрархами у США та підтримуваний Святішим патріархом України Володимиром і патріархом Димитрієм, що завершився підписанням угоди, згідно з якою українська православна церква у діаспорі залишається абсолютно повноправною та формально незалежною, канонічно визнаним членом Вселенського Патріархату. Вона дотримується власного Статуту, виконує рішення свого Собору і жодна структура не може втручатися у її справи. Тобто УПЦ повертає собі місце та привілеї у православному світі, якими вона користувалася до підпорядкування її у XVII ст. Московському Патріархату [50, с. 173–174].

Автори статей відзначають [466; 789] факт єднання як чітко визначене раз і назавжди місце УПЦ в діаспорі загалом та США зокрема у світовому православ'ї, це стало символом соборності нашої церкви та допоможе у майбутньому духовним провідникам за кордоном ефективно обстоювати і репрезентувати українство у світі. Крім того, це був перший крок до створення єдиної православної церкви в Україні, справді національної [44; 50, с. 174]. На 20 Соборі єпископ Даниїл зазначив: «Сьогодні, незважаючи на постійну міграцію, наша Церква вже не є Церквою емігрантів чи церковною структурою діаспори, а є Церквою, яка природно, міцно та гордо укорінена на американській землі» [99, с. 5].

Із здобуттям української державності, Константинополь зрозумів, що надаючи їй незалежний український Патріархат у контексті Вселенської патріархії, протидіє у такий спосіб Московському Патріархату у його підтримці імперських сподівань Росії та унеможливорює його вплив в українській державі. Крім того, кожне засідання церковної Ради митрополії піднімає й обговорює питання Помісної української православної церкви, вважаючи його пріоритетним як в діаспорі, так і в Україні [47; 50, с. 174].

На думку члена Ради С. Личика [466], процес ускладнюється ще й відвертим маніпулюванням служителями УПЦ (МП) свідомістю мільйонів українців, зокрема у таких великих центрах як Києво-Печерська та Почаївська лаври, відсутністю інформації, особливо на Півдні та Сході України, про вже пророблену роботу щодо прискорення там процесу об'єднання православних церков. Зі свого боку, УПЦ у США та діаспорі підготувала кілька резолюцій та прохань [466; 789], які були спрямовані до Вселенського патріарха, бо саме він затверджуватиме остаточне рішення про надання українській церкві статусу Помісної, і звернення до очільників православних церков в Україні про їх більшу активність у вирішенні цього актуального для українців питання. Проте це процес довготривалий і вимагає врахування багатьох чинників, у тому числі і на державному рівні: Московський Патріархат має всебічну підтримку своєї країни, українська церква позбавлена підтримки уряду, члени якого на початку 1990-х рр. ХХ ст. були переважно колишніми атеїстами без досвіду у конфесійних справах [50, с. 175; 645].

Єпископ Даниїл відзначає також дуалістичність у сучасному християнському світі, коли за всією обрядовістю інколи втрачаємо суть віри [287]. А певні вчинки духовних лідерів можуть відштовхнути молодше покоління, та й старше, від церкви [851]. Зі свого боку, УПЦ в США та діаспорі вважає, що вона може відіграти важливу роль у налагодженні взаємозв'язку між державою та національною церквою. Об'єднаний світовий український єпископат, підтримуваний Вселенською патріархією, стане тією силою, що не тільки сприятиме утворенню єдиної церкви в Україні, а й впливатиме на її уряд з метою стимулювання прихильності до української церкви [47; 50, с. 175].

Частина публікацій у діаспорній пресі документує поточні справи УПЦ в США, зокрема різні церемонії, пов'язані з тим чи іншим аспектом церковного життя. Наприклад, велику статтю вміщено у газеті «Час і Події» в рубриці «Українське Чикаго» про хіротонію владики Даниїла [582], на яку прибуло багато духовенства різних конфесій і вірян не тільки США, а й інших країн. Журналіст газети В. Павелчак також помістив друкований репортаж [582] з

цього приводу. Духовні особи єдині у своїй думці, що висування молодих, високоосвічених людей, які є потужним інтелектуальним і духовним потенціалом УПЦ, свідчить про її новий етап розвитку в розбудові православної віри, передбачливість її провідників. На відзначенні храмового свята парафії св. Володимира вже єпископ Даниїл, даючи чергове інтерв'ю журналісту газети «Час і Події» С. Іванишин-Угриній [287], зазначає, що від старшого покоління священнослужителів можна багато навчитися, але, зважаючи на свій молодий вік, він може легше знайти спільну мову з молодшою людиною, беручи до уваги особливості сучасності у різних сферах. У ще одному інтерв'ю І. Ценглевич [851], опублікованому у цій же газеті, Владика роздумує над тим, що може врятувати наш світ, у чому сенс життя, яку роль відіграють батьки і церква у вихованні прийдешнього покоління, наголошуючи на тому, що вони мають подавати особистий приклад і бути дороговказом для молоді. Єпископ Даниїл [287; 851] акцентує на толерантності стосовно інших національностей, вказуючи на відмінності націоналізму і шовінізму [44].

У 2012 р. відійшов у вічність Блаженніший митрополит Костянтин (очолював церкву з 1993 р.), церемонії прощання з яким відведено місце на сторінках періодичних видань української діаспори США [772]. Як зазначають періодичні видання предстоятелем став архієпископ Антоній (Щерба) [562; 565; 585], у своєму зверненні новообраний митрополит пообіцяв продовжувати роботу своїх попередників щодо збереження українського православ'я, національної культури [44; 50, с. 175–176].

Усі православні єпископи на території США об'єднані у Постійну конференцію православних єпископів Америки, яка раз на рік збирає майже дев'яносто духовних провідників усіх юрисдикцій за одним столом [637]. За ініціативи митрополита Антонія, засідання Постійної конференції українських православних єпископів поза межами України відбуваються у Клірвотері (Флорида). Доповіді, що виголошуються, присвячені актуальним моральним, політичним проблемам як в Україні, так і в інших країнах, де живуть

православні українці [637]. Ієрархи звертаються з посланнями до усього духовенства УПЦ молитися за припинення військових дій в Україні та агресії з боку Росії. У 2015 р. [725] ці духовні особи перебували із семиденним візитом у Києві з метою відзначення першої річниці загибелі Небесної сотні. Тут, за матеріалами періодичних видань [725], вони мали і численні зустрічі з предстоятелями різних православних церков. Представників американського духовенства непокоїть тривалий церковний розкол в Україні, у зв'язку з чим ієрархи підготували звернення до Вселенського патріарха Варфоломія I, в якому вказуються можливі шляхи подолання духовної кризи на історичній батьківщині [44]. Сам патріарх звернув увагу духовних українських лідерів на те, що, передусім, потрібно знайти спільну мову між собою, а вже потім говорити про всесвітнє визнання українського православ'я [47; 50, с. 176–177]. Якщо ситуація не вирівнюється, то у Консисторії вважають, що УПЦ ризикує сильно втратити свої позиції у духовному світі [287].

У своїй статті [511] дослідниця української народної культури Н. Марусик зосереджує увагу на виникненні в США першої Української Греко-Католицької Церкви у 1906 р. та «малоруської греко-католицької парафії» у Чикаго, названої на честь св. Миколая. Ініціатором такого заснування став о. Віктор Ковалицький. Від того часу в Чикаго швидко почала формуватися, розвиватися і збільшуватися українська громада, у центрі активного життя якої стояла церква. У її приміщеннях відбувалися [511] парафіяльні зустрічі, засідання громадських організацій, почала діяти спочатку суботня, а потім і щоденна, школа, де діти мали можливість вивчати рідну мову та релігію. Відповідно до опублікованого матеріалу [511], отримуємо інформацію про тривалу історію першої УГК парафії, її настоятелів, пізніший розкол, який відбувся внаслідок переходу на новий календар. Лише історичні рішення Папи Пія XII, який сприяв появі все більшої кількості українських єпископів та архієпископів, допомогли не зникнути греко-католицизму [44; 50, с. 177].

Відродження УГКЦ в Україні після здобуття нею незалежності викликало оновлення й активізацію діяльності цієї церкви в діаспорі [208; 214]. Цьому

сприяло, зокрема, прибуття в Україну 31 березня 1991 р. Блаженнішого М. Любачівського, який 43 роки провів в еміграції [22]. Крім детальних біографічних даних, увагу зосереджено на конкретних кроках щодо відродження Греко-Католицької Церкви (висвячення священиків, заснування Архиепископської курії, створення нових єпархій, відкриття першого Синоду єпископів УГКЦ, налагодження взаємин з православними, увага на освіті, роботі з молоддю та соціальної праці). Науковці стверджують, що під егідою УГКЦ українці об'єдналися та зберегли себе як нація серед римо-католиків та православних (Заходом і Сходом) [44; 50, с. 177–178]. Уважається, що «месіанська ідея» нашої церкви – синтез греко-візантійської культурної спадщини з духовними цінностями західно-європейського світу є закономірним проявом українського національного духу» [601, с. 37].

Однак, як вважає В. Шпарик у своєму дослідженні про УГКЦ, надрукованому у рубриці «Церква в Україні» в журналі «Вісті Комбатанта» [862], у кінці ХХ ст. почалася боротьба не за людські душі, а за храми. Автор простежує історію церкви від часів запровадження християнства, утворення Патріархатів (Київського, Московського), створення УГКЦ, її латинізацію і подальше очищення за діяльності архієпископа А. Шептицького. В. Шпарик [862] наводить факти, аналізує загрози розколу УГКЦ, який був можливий на початку ХХІ ст., та вважає за необхідне звернути увагу на ряд речей: спільно із УАПЦ і УПЦ (КП) проводити загальносупільні заходи, стати більш активною, щоб протидіяти опонентам та конкурентам, працювати з молоддю і дітьми, організувати при церквах благодійні фонди, що б надавали матеріальну допомогу та опікувалися неповносправними особами і дітьми, активізувати видавничу діяльність для більшої відкритості своєї діяльності та кращого ознайомлення людей із церковними справами, бути новаторською, але водночас з обережністю ставитись до інновацій, щоб не втратити своєї історичної місії та самобутності [44; 50, с. 178].

На початку 1990-х рр. ХХ ст. УГКЦ також пов'язувала свої надії із Патріаршим собором на збереження єдності та здобуття Патріархату [610]. Ще

21 листопада 1964 р. Папа Павло VI проголосив щодо рішення Другого Вселенського Собору, де патріарший устрій визначено як традиційний спосіб управління у церквах східного обряду [610]. Однак під час перебування у Філадельфії кардинала М. де Фюрстенберга останній вказав на необхідні компоненти щодо проголошення Патріархів у церквах східного обряду, головним серед яких було те, що УГКЦ не існувала тоді на Україні, тобто на території пропонованого Патріархату, і його проголошення могло б тільки створити додаткові переслідування вірян [50, с. 178–179].

Однак пройшло більш як півстоліття, відійшли у вічність чотири Понтифіки і три Верховні архієпископи УГКЦ, Україна стала незалежною, а УГКЦ має юрисдикцію на Києво-Галицькій території. Тобто, на думку колишнього президента Світового конгресу українців, правозахисника А. Лозинського [472], виконано сьогодні всі умови, навіть за тлумаченням Ватикану, а у проголошенні Патріархату нічого не змінилося. Одні називають Святослава патріархом, інші – просто Верховним архієпископом. Діаспорний журнал «Патріархат» на цю тему фактично нічого не публікує, оскільки вважає це питання фактично вирішеним. Тому відомий громадський діяч і правозахисник А. Лозинський на 25-ту річницю незалежності України вважає за необхідне порушити це питання та звернутися не тільки до Верховного Понтифіка реально проявити пастирську любов до українського народу, а й показати приклад Вселенському патріархові у Константинополі [472]. Проголошення Патріархату дало б можливість розширити юрисдикцію українського Патріарха на усіх українських вірян-католиків незалежно від місця їх проживання [50, с. 179]. Д. Кузик, одна з авторів статті щодо порушеного питання [403], вважає, що позитивне вирішення питання з надання Патріархату дасть змогу відродити УГКЦ, повернути багато втрачених парафій, навернути молодь до храму, а головне – об'єднати вірян у різних країнах через належність до однієї церкви та українського народу [44; 50, с. 179].

Найбільшою українською церквою у метрополії столиці світу уже понад сто років вважається УГКЦ св. Юра. З опублікованих матеріалів [407; 599]

можемо зробити висновок, що це не тільки духовний осередок, а й культурно-просвітницький центр (власне, як і поширено в діаспорі США). При ній діють дві приватні католицькі школи (початкова і середня), суботня українознавча школа, драматургічна студія, хор, дитячий ансамбль бандуристів, музей українського традиційного одягу. Щороку ця УГКЦ в Нью-Йорку також вшановує [407; 599] своїх взірцевих довголітніх парафіян відзнаками – орденом св. Григорія і золотою медаллю Папи Іоанна Павла II «Для Церкви і Папи» – за їх працю для церкви та громадську місійну діяльність [44; 50, с. 180–181]. Від 2013 р. при церкві св. Юра молодіжна молитовна група «Чисті серця» почала організовувати З'їзди української молоді – Молодіжні молитовні форуми – для молодих людей з різних штатів [172].

Великий документний масив становлять публікації газети «Час і Події» про парафію катедрі св. Миколая у Чикаго [511; 556]. У 2006 р. остання святкувала свій столітній ювілей, про що друкувалося чимало колективних репортажів [253; 420], де висвітлювалася історія створення та становлення української парафії, урочистості з цього приводу, які відвідав Блаженніший Патріарх Л. Гузар та представники різних конфесій. Звичайно, ця парафія теж має проблеми, як фінансові, так і побутові, однак четверта хвиля еміграції оновила життя церковної громади. Школа продовжує функціонувати, при катедрі створено школу мистецтв, діють студії гончарства, вишивання, бісероплетіння з метою відродження і збереження народних мистецьких традицій [50, с. 181; 52].

Відповідно до публіцистичних матеріалів [179; 348; 701], від 1975 р. при катедрі св. Миколая у Чикаго діє організація, що працює як для потреб українців, так і для потреб церкви, – «Клуб емеритів» – Старших громадян. Ціллю товариства, що спочатку нараховувало лише 15 осіб, була праця із літніми людьми, щоб полегшити проблеми, пов'язані із виходом на пенсію, корисно і приємно проводити вільний час. За короткий час зроста зацікавленість діяльністю Клубу старшими парафіянами, і кількість членів

збільшилась до кількох сот. Місце тих осіб, які відходили у вічність, займали молодші за віком [50, с. 180].

«Клуб емеритів» сьогодні поважна організація [179], що не тільки допомагає добиватися пільг для своїх членів від уряду, відвідує хворих членів вдома та у лікарнях, а й надає матеріальну підтримку українським церквам, суспільно-громадським об'єднанням, Україні, підтримує студентів, має велику книгозбірню. Управа «Клубу емеритів» свого часу надіслала лист до Папи Іоанна Павла II щодо беатифікації митрополита А. Шептицького, легалізації УГКЦ в Україні [44; 50, с. 180].

Також вже понад сто років (від 1895 р.) в околиці Трой-Олбані (штат Нью-Йорк) безперервно працює «Братство св. Миколая» [471], мета якого – допомагати хворим братам і їх родинам, а у випадку смерті – вдовам і дітям. Пізніше допомогова праця братства поширилася на церкву, українські організації та Україну [50, с. 181]. З побіжних звітів [471], наведених в українськомовних періодичних виданнях українців США, можемо бачити, що за тривалий час свого існування товариство витратило сотні тисяч доларів різної допомоги.

Протягом місяця у парафіях Стемфордської єпархії, за повідомленнями її прес-служби [731], відбулось обговорення перспективної Стратегії розвитку УГКЦ. На таких одноденних зустрічах, на переконання священника єпархії, проводиться презентація перспектив церкви та ініціюється відновлення життя в парафії [44; 50, с. 181].

Представленими в проаналізованих періодичних виданнях є й українські євангелісти-баптисти, що представляють протестантську течію у християнстві та входять у Західне Об'єднання українських церков євангельських християн-баптистів у США (далі – ЗОУЦ ЄХБ), в Об'єднання Українських євангельсько-баптистських церков у США (далі – ОУЄБЦ), що його очолює А. Мошковський, і Всеукраїнський Союз Об'єднань євангельських християн-баптистів (далі – ВСОЄХБ) (до 1994 р. – Союз євангельських християн-баптистів (далі – СЄХБ)). Духовна праця реалізується через мережу місцевих

баптистських церков та різні відділи (дитячий, сестринства, молодіжний, музичний тощо). ОУЄБЦ виникло ще у 1946 р. на вимогу часу – допомогти українцям, які з різних причин після Другої світової війни опинилися поза межами України, доносити правдиву інформацію до ООН та урядів західних країн про релігійні переслідування у СРСР [209; 210]. Сьогодні воно розширює свій вплив через видавництво журналу «Посланець правди», радіопередачі «Голос Євангелія в Україну», постійно зростаючу кількість українських церков у США тощо [215; 216].

Роль українських євангелістів-баптистів у згуртуванні українців у США, формуванні їх національного самоусвідомлення та допомозі Україні є ваговою з точки зору порушеної нами теми. На початку 1990-х рр. XX ст. Українська Баптистська Церква у США робила свій внесок у відновлення української незалежності відповідно до свого віровчення та ідеологічних приписів. Зокрема, у 1989 р. Всеукраїнське євангельсько-баптистське братство проголосило одну неділю у березні як День всесвітньої молитви усіх баптистських церков за звільнення всіх в'язнів (за релігійні переконання) у СРСР та свободу віри для усіх українських церков [12]. Для «відзначення вагомого внеску протестантських церков і релігійних організацій в розвиток релігійної, культурної і соціальної сфери України, вияву поваги до їхньої ролі в українській історії та становленні незалежної держави» [763] Президент України у 2016 р. підписав указ про відзначення в Україні 500-річчя Реформації.

Щоп'ять років в різних країнах відбуваються Світові конгреси баптистів, де делегати презентують свої країни. Зауважимо, що до 1991 р. зі СРСР, зокрема з радянської України, представники були також. Однак в українськомовній періодиці української діаспори США [723] вказується на маріонетковий статус такої делегації, в уста якої Кремль вкладає ідею нібито свободи віросповідання у СРСР. Зауважено, що представники релігійних організацій в радянській країні змушені чинити в унісон з пануючою атеїстичною владою, бо ніхто навіть не згадує наслідки Світового конгресу

баптистів у Торонто в 1928 р., у результаті якого десять видатних баптистських діячів із СРСР було арештовано та ув'язнено після повернення додому. Через те фіксуються факти демонстрацій проти радянської баптистської делегації [723, с. 2].

Паралельно із Світовим конгресом баптистів проводять конференції, на яких авторитетні доповідачі інформують про становище баптистів-євангелістів у світі. Природно, на цих зустрічах завжди порушувалося питання переслідування церкви у СРСР, подавалися реальні відомості щодо дійсного стану релігії, що доповнювалися свідченнями живих свідків (переважно із Західної Німеччини), які свого часу пройшли арешти і заслання, а у вільному світі опинилися після Другої світової війни. Однак автори статей в українськомовній періодиці фіксують також факти [723, с. 3] нерозуміння, брак свідомості на Заході того, що церква у СРСР пішла на співпрацю з офіційною владою, тим самим зробивши марною смерть тисяч християн, які протестували проти її свавілля.

Сьогодні у різних містах США відбуваються щорічні конвенції Об'єднання євангельсько-баптистських церков, що збирають делегатів також зі Канади та України [827], з'їзди Українських баптистських церков США [503]. У 2017 р. у Флориді пройшла триденна X конференція баптистів української діаспори «Реформація – Рух. Зміни. Життя», на якій були присутні й гості з України (пастори та голова Союзу церков ЄХБ В. Антонюк). Крім інформації про заходи із відзначення Реформації, відзначаємо тісну співпрацю та взаємопов'язаність духовних служителів-українців як США, так і України у їх готовності служити українському народові незалежно від конфесії: «Наш обов'язок – молитися за українські церкви [...], аби в їхніх умовах вони залишалися відкритими для суспільства і могли вчасно проводити зміни. Це зміни, які необхідні саме в цьому контексті для впливу на світ» [794].

Опубліковані матеріали відзначають той факт [169; 467; 641; 653; 742], що у справі пропаганди вивчення Біблії, започаткування нових громад, залучення дітей та молоді у церковне життя євангелісти-баптисти у США випереджають

навіть традиційні християнські конфесії (наприклад, у «Посланці правди» відведені сторінки для історій молодих людей чи для ілюстрацій конкретної євангельської історії, проєкцією її на сучасність). Практикується система дитячих недільних шкіл, коли щонеділі у Домі молитви діти з урахуванням віку навчаються за спеціальною програмою. Після досягнення юнацького віку їх всіх залучають у молодіжні гурти, де молодь має змогу рости духовно та інтелектуально, комунікувати між собою. Баптистські церкви українців у США надзвичайно опікуються новоприбулими емігрантами, максимально сприяючи їм в адаптації та вирішенні багатьох проблем [169].

Міжнародна конференція «Капітол Міністріз», що її організують раз на два роки у Вашингтоні в музеї Біблії, і в якій беруть участь також представники ЄХБ з України, зосереджується на питанні поширення Божого слова серед держслужбовців [529]. Також про всесвітню єдність баптистів свідчить факт їх участі (2017 р.) у I Всесвітньому саміті (Вашингтон) на захист переслідуваних християн, що організований за сприяння Асоціації Б. Грема. Метою цих чотириденних зустрічей вбачають «налагодження зв'язків і партнерства за допомогою залучення постраждалих християн, їхніх захисників, лідерів і впливових людей для створення спільнот, які сприятимуть змінам» [134].

Варто зазначити і про збагачення українськими євангелістами-баптистами національного пісенного, зокрема і духовного, простору. У їх богослужіннях після Євангелії та молитви спів займає третє місце. У церковних пісенниках нараховується до двох тисяч пісень. Окрім творів сучасних композиторів, там присутні твори українських класиків – Д. Бортнянського, М. Березовського та інших [169]. До речі, веб-сайт ЗОУЦ ЄХБ у США [578], подаючи посилання на всі баптистські церкви у США, серед важливих ресурсів презентує тексти пісень, ноти до них, запис виконання із зазначенням мови пісні, тривалості, складності виконання, тематики та стилю, що полегшує як самий пошук, так і призначення пісенного матеріалу, а у «Посланці правди» є цілий поетичний розділ із духовними віршами українською мовою [622]. У досліджуваній українськомовній періодиці української діаспори США публікують

оголошення-запрошення [771] вивчати Біблію у різних євангельських і баптистських церквах, а також інформацією про роздавання харчів потребуючим.

Уважаємо позитивною тенденцію у середовищі української діаспори США відродження старих та заснування нових парафій. Наприклад, у 2013 р. УПЦ у США відродила свою парафію Святого Андрія в одному з мікрорайонів Нью-Йорка [381]. Метрополія знайшла вихід із становища, коли демографічна ситуація в районі змінилася, – об'єднала православних-представників різних національностей (українців, поляків, англійців, румунів, словенів, болгар) в одному храмі [50, с. 180].

Натомість є статті, де друге дихання церковній громаді надає новий священик (парафія у Виппані св. Івана Хрестителя) [814]. Завдяки таким заходам до церкви приходять більше молоді. Як зазначив о. Р. Мірчук, парох церкви св. Івана Хрестителя, «для української громади – це подія, яка, напевне, розпочне відлік нового часу у формуванні серед нового покоління якісно іншого вектора в культурному, інтелектуальному та духовному розвитку молоді» [812]. З цим пов'язане і спорудження нових храмів, що радо вітає як старше покоління української діаспори, так і новоприбулі емігранти з України. Наприклад, опубліковані репортажі у рубриках «Духовність», «Культура» усіх поважних періодичних видань [20; 27; 377; 378; 635; 845] про початок будівництва, а потім і посвячення нової збудованої УГК церкви у Пармі (штат Огайо) на парафії Покрови пресвятої Богородиці, у Виппані (штат Нью-Джерсі) на парафії св. Івана Хрестителя, у Кенморі (штат Нью-Йорк) на парафії св. Івана Хрестителя, собору Вхід у Храм Пречистої Діви Марії в Норт Порті (штат Флорида); православних церков св. Тройці у Бенселвіл, св. отця Миколая в Купер Сіті (штат Флорида). Такі матеріали [20; 27; 377; 378; 635; 845] містять відомості з минулого церковної громади, зусиллями і жертівністю якої власне і зводяться нові храми, детально висвітлюють сам обряд посвячення, у якому бере участь не тільки вище духовенство, а й американські конгресмени, численні представники українських громадських, фінансових, молодіжних

організацій, представники місцевої влади. Часто у наступних номерах періодичних видань вміщуються фоторепортажі зі свята (світлини нової церкви, гості події, етапи обряду освячення) [50, с. 182; 52].

Четверта хвиля української еміграції у США, яка потребувала спілкування на богослужіннях рідною мовою та мала бажання зберегти українські християнські й національні традиції в дітях, оновила та сприяла заснуванню новоприбулими вірянами також і євангельсько-баптистських церков: Церкву «Воскресіння» і «Джерело життя» у Сакраменто (1992 р.) [370; 849], Українську баптистську церкву у Ванкувері (1993 р.) [294], Першу слов'янську баптистську церкву та Першу українську церкву євангельських християн-баптистів у м. Шарлот (1994 р.) [293; 603], Церкву у м. Гемет (1996 р.) [292], Російсько-українську місію-церкву у Делавері (2005 р.) [305] та інших.

У 2013 р. газета «Час і Події» започаткувала серію статей для ознайомлення читачів із людьми та організаціями, що відіграють важливу роль у житті української громади у США, серед яких не останнє місце займають храми та їх настоятелі, пастирі [50, с. 182; 51; 52]: собор Христа Царя і Матері Божої Зарваницької у Філадельфії [273] або святкування 100-річчя містечка Гілсайд (штат Нью-Джерсі), коли було розіслано понад 10 тисяч примірників журналу «NJ Townships Centennial», де також було розміщено статтю про УГКЦ Непорочного зачаття Приснодіви Марії [853]. Як зазначено в опублікованій інформації [853], для більшості це нагода більше і детальніше дізнатися про Україну та її історію.

Також можемо виділити друковані матеріали [35; 62; 435; 555; 888], що документують репортажі з відзначення ювілеїв храму чи парафії. Настоятель парафії св. Йосифа о. М. Бурядник у своєму інтерв'ю газеті «Час і Події» [715] ділився досвідом подолання кризових явищ, що існують у кожній громаді. Передусім, це неоднорідність парафіяльного середовища і відсутність комунікації. На думку священника, у середовищі діаспори такого бути не може, а тому потрібно не тільки відвідувати служби, а й зустрічатися, спілкуватися опісля. З цим погоджується настоятель УГКЦ Непорочного Зачаття у

м. Палантайн, коли говорить, що найбільша проблема українців – це брак єдності, порозуміння [895].

Парох Я. Мендюк із парафії св. Йосафата застерігає українців останньої хвилі еміграції, щоб відвідували свої національні церкви та були активні у житті діаспорної громади [537]. Люди, які не беруть участі у діяльності своєї спільноти, дуже швидко відчують сильний асимілятивний вплив та відчуження від свого коріння. Звичайно, потрібно усвідомлювати, що ти живеш в іншій державі, шанувати її, однак національних основ у жодному разі не можна забувати. У чужій країні дуже легко втратити свою національну ідентичність і не набути нової, відповідно – ти всюди будеш чужий, загублений між різними світами. Своя ж, національна церква відіграє роль духовного центру [50, с. 183–184; 51; 878].

Пастор П. Дем'янюк, висвітлюючи працю українських євангельсько-баптистських церков у США, торкається складного питання спадкоємності поколінь в еміграції. Цитуючи В. Кузьменка і його працю «Класифікація поколінь», духовний провідник зазначив: «Якщо одна помісна українська церква у США докладе всіх зусиль для того, щоб вирішити це складне питання у межах своєї компетенції, – це вже буде досягненням великого значення. Я вірю, що християнська Церква має потенціал для вирішення цієї проблеми, і це відрізняє нас від світу» [186].

Чимало статей у газетах «Час і Події», «Свобода», «Міст» (рубрики «Культура», «Українське Чикаго», «США», «Діаспора», «Життя громади») присвячено безпосередньо відзначенню різних ювілеїв парафій та церков (УГКЦ парафії Різдва Пресвятої Богородиці у Чикаго [736; 890], УГКЦ св. Архистратига Михаїла в Балтиморі [115], парафії святого Йосифа Обручника у Чикаго [759], церкви Непорочного Зачаття у Палантайні [863; 864; 889]; парафії святих Володимира і Ольги у Чикаго [589; 762], парафії УГКЦ Непорочного Зачаття у Детройті [389], парафії св. Константина у Міннеаполісі [733], церкви св. Апостола Андрія в Пармі [678], УГКЦ Чесного Хреста в Асторії [445], парафії Непорочного Зачаття в Гамтремку [82], церкви

св. Миколая в Грейт Медовс [861]; православного кафедрального собору святого князя Володимира у Чикаго [579; 581; 615], Кафедрального українського православного собору святого князя Володимира Великого у Пармі [170]; православної церкви св. Покрови у Чикаго [94]; православної парафії св. Архангела Михаїла у Сан-Франциско [382]; православної парафії св. Покрови у Феніксі [244]; парафії Святоандріївської православної катедри у Сілвер Спрінг [120], церкви Святої Тройці у Трентоні [842], церкви св. Михаїла в Піннелас Парк [850], Першої української євангельсько-баптистської церкви у м. Лос-Анжелес [468; 469], Української євангельсько-баптистської церкви у м. Федерал Вей [309], Першої української євангельсько-баптистської церкви у м. Санта-Барбара [65], Євангельської баптистської церкви «Благодать» [242], Української євангельсько-баптистської церкви у м. Крум-Лин [371], Церкви Бервин у м. Чикаго [291] та інших). У них детально розписано (інколи у кількох номерах), про історію заснування та становлення храму чи молитовного будинку, усіх священиків, пасторів, що служили тут, фінансові питання побудови нового приміщення для церкви, труднощі і досягнення у діяльності [50, с. 184].

Велику увагу в зазначених опублікованих матеріалах приділено парафіяльній громаді, її участі у національному житті, вихованню церковних братств, заснуванню та функціонуванню друкованих органів, української школи, в якій у прийдешнього покоління формують національну свідомість, історичну пам'ять, прищеплюють любов до традицій, культури, мови українського народу, всебічній допомозі відродженню національної церкви в Україні, налагодженню тісних зв'язків із українськими політиками і церковними діячами [50, с. 184–185; 52].

Серед значного документного комплексу публікацій з означеною тематикою є зовсім не публіцистичні, ліричні описи місцевості, храму, богослужінь, священиків [82; 115; 445; 733; 759; 762; 864]. Припускаємо, що це, з одного боку, можна пояснити переважним нежурналістським фахом авторів статей, з іншого – їх особистим зацікавленням у цій парафії, довголітнім їй

служінням. Однак наявність інформації такого характеру дають можливість сприймати такі святкування не тільки як фандрейзинг (збирання коштів на різні потреби), а й як зустрічі людей, які утворюють цю церковну громаду, віддані їй, навчання молоді [52].

Кожна церква, крім духовного збагачення своїх вірян, намагається брати активну участь і в культурному житті української громади у США [56; 83; 573, с. 5–6]. Велику частину публіцистичного матеріалу, що висвітлює духовне життя українців у діаспорі США, займають статті у рубриках «Культура», «Репортаж», «Українське Чикаго», «У громаді» газет «Час і Події», «Українське слово», «NOVAгазета» про добре організований рух «Матері в молитві» [70; 93; 708; 875; 876; 877; 881; 882; 884; 886; 888; 891; 893]. Започаткований в Англії на початку 1990-х років ХХ ст., він існує у США завдяки Блаженнішому Л. Гузару, який благословив першу спільноту при церкві св. Юра у Нью-Йорку, його осередки є майже в усіх українських храмах незалежно від конфесій (30). Одним із найактивніших у США відділень є чиказьке [41; 50, с. 186–187].

УПЦ у США у своєму осередку в Баунд Бруці (штат Нью-Джерсі) вже майже 70 років проводить щорічні конференції центральної церковної мирянської спілки – Української православної ліги, утвореної 1947 р. архієпископом Іоанном Теодоровичем, який пізніше став першим митрополитом православної церкви у США [107; 857]. Конференції, присвячені якійсь одній темі, завжди зосереджені на молитві за єдність УПЦ в Україні, зверненні до провідників різних українських православних юрисдикцій сісти за стіл переговорів [41; 50, с. 187].

Основною концентрацією діяльності Української православної ліги є сьогодні діяльність її стипендіальних програм – Стипендійний фонд ім. Митрополита Іоана, який надає допомогу семінаристам православних семінарій, у тому числі й Софійської, та Стипендійний фонд Лінн Савчук-Сарона Кузьбит, що допомагає молодшим членам Ліги здобути вищі студії з права [50, с. 137–138; 51].

Українська баптистська теологічна семінарія вже десять років здійснює підготовку студентів за кордоном. Досліджувані матеріали свідчать [790], що найактивніше ця праця відбувається при українських церквах у США. Хоча випускників у діаспорі є не так багато (до 10 осіб щорічно), однак вони вдячні ректорові семінарії Я. Пижу та голові ВСОЄХБ В. Антонюку за можливість навчатися вдома, але слухати лекції українською мовою. Проаналізований матеріал дає інформацію [790] про активність цих випускників у церковному житті та житті громади, більшість з них продовжує навчання у семінарії або одразу приймає рукопокладання на дияконське служіння.

Крім того, в традиціях українських євангелістів-баптистів проводити щорічні дитячі і молодіжні табори, глибокого духовного змісту у діяльності яких надають важливі біблійні теми, запропоновані для дослідження і вжитку: любов до Бога та ближніх, спасіння, служіння та вірність Господу [828].

Щороку група молоді їде в Україну для праці з дітьми у літніх таборах [188; 504]. Через відділи благодійності в євангельсько-баптистських церквах здійснюється праця у допомозі сиротам, вдовам, хворим в Україні [748], а через місійні відділи підтримуються баптисти в Україні, особливо у підготовці диригентів, проповідників, будівництві молитовних будинків. Наприклад, Перша українська баптистська церква у м. Сіетл витрачає більше коштів на місіонерську роботу, ніж на потреби свого внутрішнього життя [186].

Часто священники намагаються органічно поєднати Божественну літургію українською та англійською. Настоятель Кафедрального собору св. Володимира в Пармі висловлює переконання, що для збереження рідної мови і віри, прищеплення молоді любові до них, двомовна служба є порятунком. Не можна також забувати і про змішані подружжя. Проте збільшення кількості емігрантів четвертої хвилі вдихнуло «друге життя» у релігійні громади США, зокрема, і в мовному контексті. Душпастирі вважають, що заохочення сучасної молоді (багато з них вже народжені в США) до вивчення рідної мови, її знання і вживання збагачують людину духовно та сприяють збереженню національної ідентичності, перебуваючи далеко від історичної батьківщини [50, с. 140–141;

51]. У цьому контексті суголосною є і робота українських євангелістів-баптистів. У своєму інтерв'ю голова ОУЄБЦ в США А. Мошковський зауважив, що те, що було актуальним двадцять років тому, сьогодні не спрацьовує. За цей період в еміграції виросло нове покоління, яке розмовляє іншою мовою, по-іншому мислить і відчуває себе американцями. Серед вірян молоде покоління складає приблизно 30%, решту – старші, і між цими поколіннями потрібно шукати баланс, щоб задовільнити потреби тих і тих [647].

Для того, щоб запобігти чи уповільнити процес асиміляції церква намагається залучати молодь до духовної роботи. Однак у сучасному світі глобалізації та пропаганди молодь потребує чимало інформації, щоб зберегти свою національну віру як основу самості, щоб не загубитися у розмаїтті поглядів. Пастор церкви у м. Крум Линн В. Кравчук у своєму інтерв'ю [552] проблему міграції молоді з українських церков не вбачає тільки у мовному питанні. Це також конфлікт поколінь, отримання нової неперевіреної інформації з Інтернету. Багато представників старшого покоління не сприймають, що англійська – це тепер перша мова для дітей і не можна заборонити спілкуватися нею. Натомість потрібно вчити, що українська мова – це перевага, оскільки розуміння і спілкування кількома мовами лише робить людину цікавішою і відкритішою для світу. Необхідно встановити дружний і постійний контакт з лідерами молоді, давати їм зрозуміти, що їх думка теж важлива [552].

Багатьох у діаспорі США часто турбує питання духовного вакууму, особливо на фоні багатьох святих місць в Україні, куди їдуть тисячі прочан. Однак діаспорна періодика на таку вимогу відгукується публікаціями, подаючи інформацію про організовані прощі святими місцями вже в США, детально зупиняючись на самому явищі прощі як певної духовної практики [831]. Найактивнішими дописувачами є І. Худик та І. Яковенко, які друкуються у рубриці «Культура» газети «Час і Події», «Українське слово». Відповідно до опублікованого матеріалу [829; 869; 870; 879; 880; 883], українці у США

постійно беруть участь у таких паломництвах, особливо це стосується найчисельніших громад (Чикаго, Нью-Йорк, Філадельфія). Зокрема, газета «Час і події» друкує статті про поїздки, котрі щороку відбуваються у монастирі св. Йосафата у Глен Ков (штат Нью-Йорк), сестер Василянок св. Мокрини (штат Пенсильванія), у Пітсбург (штат Пенсильванія) до каплиці, де зібрані мощі святих з усього світу, до ікони Божої Матері, привезеної з України, на Святій горі у Вісконсині [50, с. 188].

Однак є й цілком протилежні явища, які автори статей публікують, сподіваючись на подолання негативних тенденцій в українській діаспорі. Наприклад, І. Яковенко, готуючи репортаж про Третю марійську прощу (2010 р.) у Палантайні [886], що відбувалася якраз на День матері, дуже емоційно пише про неможливість згуртуватися для українців у такий важкий для України час – на важливі заходи ходить не так багато людей, хоча в самому лише Чикаго та його околицях українців чимало, через незрозумілі причини на громадській молитві за Україну немає представників громадських організацій, багатьох православних і греко-католицьких парафій. На риторичні запитання, поставлені автором допису [886], відповіді немає. Однак висновок однозначний – багато українців, приїхавши у США, ще не ставши американцями, втрачають свою самобутність, не пам'ятаючи, що без Батьківщини – людина ніхто [41; 50, с. 188–189].

Зазвичай, у травні періодичні видання українців діаспори повні невеликих заміток-репортажів про знаменну подію у житті кожної української дитини – перше Причастя (парафія св. Софії УПЦ (КП), церква св. Йосифа Обручника, катедра св. Миколая, парафія св. Володимира і Ольги у Чикаго; церква св. архистр. Михаїла у Філадельфії тощо) [316; 379; 605; 707; 722; 755]. Відзначимо, що, відповідно до задокументованої інформації в українськомовних періодичних виданнях [316; 379; 722; 755; 757; 887], щороку кількість дітей, що приступають до Причастя, збільшується (подано усі прізвища першопричасників). Одні – внуки і правнуки парафіян перших хвиль еміграції, інші – з нової хвилі. Через те, маючи таких відданих своїй

національній релігії вірян, які свідомі свого коріння, українська церква, навіть у діаспорі, буде існувати і розвиватися [41; 50, с. 192–193].

Подібними за тональністю є публікації [127; 128] щодо привітань нових членів євангельсько-баптистських церков, що довели свою віру і допущені до хрещення. Ці матеріали є тим важливі, що засвідчують постійне бажання молоді у членстві в українських релігійних спільнотах.

У духовному центрі українського православ'я, який заснований у Баунд Бруці в 1951 р. митрополитом Мстиславом діє Свято-Софіївська українська православна духовна семінарія. Як повідомляють публіцистичні матеріали [545; 716], на одному зі з'їздів Ради Митрополії було вироблено цілком новий підхід у підготовці майбутніх духовних осіб. У листі протоієрея В. Завірюхи, опублікованого у газеті «Свобода» у рубриці «З редакційної пошти» [257], зазначено, що з метою надати найкращої богословської та пастирської освіти було підбрано досвідчених викладачів, розширено навчальний план, який передбачає дві нові магістерські програми на здобуття ступеня магістра пастирського богослов'я [50, с. 138; 51].

На приватній оселі УПЦ Всіх Святих в Емлентоні (штат Пенсильванія) ще у 1979 р. була заснована школа бандури «Кобзарська Січ», яка, відповідно до друкованих матеріалів [451], продовжує діяти і сьогодні. Школа проходить влітку, протягом двох тижнів у вигляді гуртків для різних вікових категорій, де, крім власне музичних занять, є можливість навчитися плести браслети чи працювати з глиною тощо. Музичним і мистецьким директором є О. Махлай, колишній диригент Капели бандуристів ім. Т. Шевченка. Також, як зазначено у публікаціях [153], О. Махлай дав курс духовної музики для дяків-диригентів та хористів щодо виконання церковної хорової музики [50, с. 138–139; 51].

Певна кількість публікацій документує функціонування та підтримку діаспорними громадами в США Інституту ім. митрополита Андрея Шептицького для східнохристиянських наук [261; 619; 638; 781]. Цей заклад був заснований у Чикаго наприкінці 1980-х рр. XX ст., у 1990 р. перенесений до Оттави, де існує як підрозділ богословського Університету св. Павла. Інститут є

популяризатором УГКЦ в США та дає можливість студентам, кількість яких збільшується щороку, переважно вихідцям із США і Канади (хоча є і з України), вивчати національну східну богословську і духовну спадщину [50, с. 139]. Цей заклад проводить унікальні літні курси, на які щороку приїжджають студенти різних віросповідань із різних країн (Північної Америки, Африки, Азії, Австралії, Європи) для проходження магістерського рівня вивчення богословської традиції східного християнства. Такі одномісячні заняття [619; 638; 781], сприяють заглибленню у християнську духовність, що досягається поєднанням університетських викладів і занурення у монастирське життя [50, с. 139].

У 1990-х роках ХХ ст. католицька парафія св. Володимира у Гемпстеді (Нью-Йорк) проводила семінари церковного співу під керівництвом професора Й. Роля, автора підручника церковного співу в США «Music of the Ukrainian Catholic Church for Congregational Singing», який викладає у Семінарії св. Василя Великого (Стемфорд). Прикметно, що діапазон віку учасників дуже широкий – від 18 до 80 років; це ж стосується і професійності. Зауважено пильність і ентузіазм курсантів та висловлено сподівання щодо поширеності таких семінарів по всій території США і Канади з метою збереження традицій українського церковного співу [50, с. 140; 51].

У 2014 р. з нагоди легалізації УГКЦ у Центрі студій спадщини патріарха Йосифа Сліпого при Релігійному товаристві українців-католиків «Свята Софія» оголошено конкурс читців «Одна Сибір несходима...» серед учнів 5–12 класів «Рідної школи» у Філадельфії, які готували до виголошення поезії як власне українських, так і діаспорних поетів. Як зазначає прес-служба Товариства [367], метою цього заходу було не тільки відзначити чвертьстолітню дату виходу УГКЦ з підпілля, а й ознайомити та зацікавити молоде покоління історією катакомбної церкви та долею її мучеників [50, с. 140].

Неодноразово говорилося про те, що Україна перебуває в дуже цікавому духовному просторі, де греко-католицька церква має свої цінності, з іншого – православна зі своїм впливом [50, с. 194]. У цьому контексті знаковою є стаття

3. Мазуркевича, американського архітектора й автора низки проектів українських церков у США, опублікована у газеті «Свобода» в рубриці «Голос читачів» [484] з приводу приїзду патріарха УГКЦ Святослава (Шевчука), а особливо його слів про те, що немає українських церков, а є тільки церкви Божі. Автор вважає, що прийняти ці слова за істину – означає бути національно байдужим, водночас ця заява проливає світло на те, чому храми, споруджені після Другої світової війни є такі незграбні, із іноземними запозиченнями, без національних особливостей в архітектурі [484]. Церква для українців є синтезом національного, культурного і релігійного, символом, який має відповідати українській ментальності, культурно і духовно збагачувати. [50, с. 194; 484]. Проте сьогодні, як висловлюється З. Мазуркевич [484], наші ієрархи добровільно підтримують і впроваджують штучну для нас візантійську культуру, називаючи велику частину українців греко-католиками. Таке спрощення, на думку автора, призведе до латинізації, асиміляції, знецінення національних культурних цінностей. Як можна зробити висновок із цієї публікації – статтю, безперечно, писав фахівець, який з точки зору аналізу архітектурних особливостей українських храмів намагався вказати на необхідність об'єднання церков, чужинність нав'язаних нам західних духовних цінностей від часу Берестейської унії 1596 р. [484]. Однак автор навряд чи досягнув би означеної мети, бо кілька питань залишив поза своєю увагою. Мова іде, насамперед, про вже сформовану традицію греко-католицької віри, і не тільки у Галичині, вихованих у її душі багатьох поколінь вірян, тисячі священиків свого часу було розстріляно і вислано до Сибіру. І заперечити це одним словом, мабуть, не варто. Пострадянське українське суспільство, позначене соціальною, духовною і національною кризою тотожності, потребує діалогу, обговорення суперечностей та вироблення висновків, прийнятних для усіх українських вірян [50, с. 194–195; 52].

Від 1995 р., на хвилі модерного релігійного піднесення, у діаспорній періодиці США з'являються публікації [674], присвячені перемовинам між українськими церквами різних юрисдикцій, що шукали шляхи зреалізувати

автокефальну концепцію в українському релігійному житті. Пізніше остання була розширена у концепцію єдиної помісної церкви [874]. Це означає, що церква має бути прив'язана до певної території, нації, держави [50, с. 195]

Свого часу велися переговори між УПЦ (МП) та УАПЦ, коли певні історичні події, втручання політики в українське церковне життя, що зробили очільником УПЦ (КП) Філарета, призвели до розколу в українському православ'ї, спричинили міжцерковні конфлікти [458; 459; 461; 463; 464]. Автори дописів пояснюють це, певним чином, одіозністю фігури самого Філарета, який у часи СРСР був місцеблюстителем Патріаршого престолу в Москві, але після 1991 р. став активно відстоювати окремішність УПЦ та послідовно її впроваджувати, а також висловлювати бажання змінити відносини із УГКЦ, сівши за стіл перемовин [50, с. 195].

Автори дописів вже у XXI столітті висловлюють думку, що саме чотири існуючі в Україні церкви можуть створити базу для утворення помісної церкви, зважаючи на спільні точки в їх доктрині та традиції – УПЦ (МП), УПЦ (КП), УАПЦ, УГКЦ [659]. Вихід вбачають саме у знаходженні релігійного порозуміння між однодумцями. У досліджуваних статтях вважається, що найбільш близькими до об'єднання є УПЦ (КП) та УАПЦ [837]. УГКЦ доведеться зробити кілька практичних кроків, щоб об'єднати православний концепт помісності та католицьку ідею вселенськості. Однак УПЦ (МП), якщо до цього додати й останні події в Україні, є не тільки політичним інструментом, а рішучим противником автокефалії, бо, на думку її ідеологів, помісність вже існує на основі єдності із РПЦ. Однак, згідно із друкованими матеріалами [546], у 2011 р. у резиденції Константинопольського патріарха Собор глав п'яти найдавніших православних церков визнав неканонічними твердження РПЦ щодо її претензій на Україну і наголосив на необхідності дотримуватися тих канонічних кордонів, які були на момент утворення національних церков [50, с. 196].

Як бачимо, беззаперечним є той факт, що українські християни сьогодні діляться, передусім, не за конфесіями, а як прибічники різних політичних,

світоглядних позицій. Зважаючи на вищевикладене, автори статей вважають [460; 462], що наявність на території Галичини церков УПЦ (КП), УАПЦ, УГКЦ робить надзвичайною її роль у всеукраїнських релігійних процесах, оскільки тут можна обґрунтувати та апробувати різні моделі створення єдиної помісної української церкви, спочатку на парафіяльному рівні, а вже потім і на рівні глав церков. За даними соціологічних опитувань, наведених у статтях, більшість населення України підтримала б спробу реалізації такої концепції та структури, що б її втілювала [50, с. 196; 460; 462].

У 2014 р. газета «Міст» надрукувала матеріал [659], який засвідчив розуміння необхідності цієї ідеї в українському суспільстві. Очільники Рівненської ОДА та п'ятеро представників різних конфесій вперше за історію незалежності України підписали Меморандум щодо створення робочої групи, яка буде напрацьовувати механізм об'єднання конфесій. Як зазначено у публікації з цього приводу [239], у підписантів були благі наміри, однак такий прецедент створив дещо дивну реакцію в Головній канцелярії УПЦ (МП), коли голова інформаційного відділу з обуренням прокоментував підписання Меморандуму та звинуватив у всьому Київський Патріархат, при цьому допускаючи грубі помилки у трактуванні історичних подій та виправдовуючи священиків, які благословляли на війну терористів ЛНР і ДНР. Однак початок покладено, ще один щабель утворення єдиної церкви подолано, похитнувши таким чином твердиню «руського мира» [50, с. 196–197].

Візит до Києва Вселенського патріарха Варфоломія I з приводу 1020-річчя хрещення Русі знову дав могутній поштовх щодо обговорення у суспільстві ідеї єдиної української церкви. Крім того, Блаженніший Л. Гузар офіційно брав участь у всіх заходах за участю Варфоломія I, що дало можливість на сторінках періодики [199; 874] вчергове обговорити питання об'єднання українських церков, куди УГКЦ як церква київської традиції має входити беззаперечно, якщо зважити на те, що її глава навіть оприлюднив та надіслав іншим очільникам українських церков своєрідну дорожню карту щодо створення єдиної помісної української церкви [47; 50, с. 197].

Тому від 2001 р. періодичні видання українців США документують [277; 726] щорічну дводенну зустріч українських православних і католицьких ієрархів Північної Америки з метою обговорення питань, що стосуються окремих епархій і митрополій, та окреслення кроків, які можна зробити задля зближення цих церков і показати таким чином приклад церковному життю в Україні. Духовні особи надзвичайно задоволені з таких зустрічей, де потрібно бути богословсько зрілим, готовим відкинути своє нерозуміння «іншого», вміти прислухатись до нього [50, с. 197]. Спочатку ці зібрання задумувалися з метою ознайомлення священників різних конфесій між собою, а у 2011 р. було вирішено створити постійну Українську православно-католицьку богословську консультацію для підготовки детального аналізу питань, що мають розглядатися вже на самих зустрічах [47; 50, с. 198].

Єпископ Даниїл у своєму інтерв'ю газеті «Час і Події» [287] вважає, що Україна може існувати гармонійно при наявності різних конфесій, бо між ними є значно більше спільного ніж відмінного у національному, духовному, моральному прагненні. Владика Антоній зазначив [767], що головна проблема все-таки не в тому, що може діаспора зробити для об'єднання православних у єдину помісну церкву, а що Україна та українські ієрархи готові зробити для свого народу. Владика Антоній вказує на те [767], що в США церква проводить велику харитативну роботу, що могла б перейняти і церква в Україні [50, с. 198].

Сьогодні зустрічі Української православно-католицької богословської консультації презентують як каталізатори для відродження актуальної національної релігійної ідентичності. Події на Майдані та війна проти України засвідчили, наскільки нам потрібна власна церква. Наприклад, один з найвідоміших українських богословів, церковних аналітиків, речник УПЦ (КП) архієпископ Є. Зоря у своєму інтерв'ю, надрукованому у газеті «Міст» та «Час і Події» [563], розповів про відсутність юридичних прав Москви щодо УПЦ, причини небажання нашого сусіда відпускати Україну з-під свого впливу,

шляхи визнання українських церков на прикладі промовистого прецеденту з православною церквою у Польщі (1924 р.) [47; 50, с. 198–199].

В українськомовній періодиці діаспори США є інформаційні матеріали, що порушують проблеми чи висвітлюють події релігійного життя материкової України. Увагу привертає стаття [656], написана з приводу арештів керівників «Білого братства» у Києві, яка стосується дуже дражливого питання свободи віросповідання та функціонування духовних установ. Зважаючи на останнє, редактор газети «Свобода» вдається до компаративного аналізу ситуації у США та Україні у кінці ХХ ст. [50, с. 199; 656]. У подібному контексті сприймається і стаття члена Християнсько-демократичної партії М. Хмільовського, опублікована у газеті «Свобода» [819], де аналізується подальша орієнтація державної міжнародної політики України з позицій релігії [50, с. 199–200; 54]. Громадський діяч вважає, що лише християнізація України є запорукою її незалежності та європейськості.

Висновки до розділу 2.

1. З'ясовано роль громадських організацій діаспори у національному самовизначенні й самоорганізації української діаспорної громади, зв'язку між емігрантами і рідною землею. Відзначено, що громадські організації мають значний консолідуючий потенціал для української діаспори, надають імпульс розвитку солідарності та громадянської активності на добровільних засадах, формують спільні орієнтири та ціннісні маркери національної ідентичності української діаспори США. Громадські рухи (УНС, ЗУАДК, «Самопоміч»), громадські самодіяльні органи (СКУ, УАКР, УККА, «Україна – США» та інші), масові громадські організації (молодіжні – СУМ, Пласт; жіночі – СФУЖО, СУА) визначено як захисників і репрезентаторів українських інтересів у США через контакти із багатьма державними службовцями і залучення до своєї роботи молоді та нового покоління українських емігрантів. Засобами українськомовної періодики підтримується активне функціонування УССПУ та Шкільної ради в галузі освіти та науки. Доведено важливу роль у процесі

збереження самобутньої національної культури організацій довільного характеру української діаспори США (УМ, УНМ, УМІА, УІА, УІММ, Український музей і бібліотека в Стемфорді, Український музей-архів у Клівленді), а також авторитетність НТШ-А як світової наукової організації. Зроблено висновок про роль ЗМІ як активного суб'єкту формування національної ідентичності через механізм популяризації діяльності громадських організацій зокрема.

2. Вивчено рівень досліджуваності питання націєтворчої та духовної ролі українських релігійних організацій як важливої форми організованого життя української діаспори США. Доведено, що належність до національної релігійної організації виступає сприятливим чинником у формуванні національної ідентичності. Питання Помісної УПЦ стали пріоритетними у духовному житті діаспори та відіграють ключову роль у консолідації парафіян і реалізації впливу на релігійну ідентичність. УГКЦ, ставлячи за мету здобуття статусу Патріархату із належністю до однієї церкви та українського народу, є вагомим компонентом конструювання національної ідентичності. Авторитет Церкви як гаранта моральних, культурних, історичних традицій української діаспори слугує гармонізації соціальних стосунків. Відзначено помітний вплив українських баптистів-євангелістів на розвиток духовної культури та процеси етнонаціональної консолідації української діаспори США.

3. Окрему групу статей присвячено руху «Матері в молитві», паломницького руху в США, Української православної ліги, що сьогодні зосереджують свої зусилля на збереженні української молоді усіх хвиль еміграції, активному залученні її до церковного життя, збереженні нею традицій і передачі духовної національної спадщини своїм нащадкам.

Список використаних джерел до другого розділу

1. Ажнюк Б. Національна ідентичність і мова в українській діаспорі // Сучасність. 1999. № 3. С. 128–140.
2. Академік з відповідним прізвищем // Свобода. 1996. Ч. 83. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
3. Академічний вечір учительської громади // Українське життя. 1957. Ч. 13. С. 1 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6781.
4. Акція «Брат братові» / Прес-служба ЗУАДК // Міст. 2012. 08 серпня.
5. Андрієнко-Данчук П. Всеамериканська учительська конференція // Свобода. 1991. Ч. 169. С. 7 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.
6. Андрушків С. Архіви таборів переміщених осіб у бібліотеці НТШ в Нью Йорку // Свобода. 1995. Ч. 57. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
7. Антипів К. День Союзянки у Воррені // Свобода. 1995. Ч. 2. С. 7 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
8. Антипів К. 40-ліття 63-го Відділу СУА // Свобода. 1995. Ч. 3. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
9. Атена Пашко розповіла про працю жінок // Свобода. 1995. Ч. 96. С. 1 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
10. Байдюк З. Баунд Брук – центр українського православ'я у США // Час і Події. 2008. № 16. 17 квітня.
11. Бандера В. Філядельфійська кредитівка «Самопоміч» поступає вперед // Свобода. 1996. Ч. 116. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
12. Баптистське об'єднання проголосило День молитви // Свобода. 1989. Ч. 48. С. 1 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 64982.
13. Барагура В. 35-й Відділ СУА в Озон Парку відзначив Свято героїнь // Свобода. 1993. Ч. 57. С. 3.
14. Баран В. Загальні збори кредитівки «Самопоміч» в Дітройті // Свобода. 1995. Ч. 120. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.

15. Баран В. Загальні збори кредитівки «Самопоміч» в Мишиген // Свобода. 1996. Ч. 94. С. 6 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
16. Барановський Р. Відбувся 21-ий з'їзд Сеньйорів УНС // Свобода. 1995. Ч. 126. С. 1 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
17. Барановський Р. Доповідь про Український Музей і Шевченківське свято в Кергонксоні // Свобода. 1993. Ч. 81. С. 4.
18. Барановський Р. Товариський вечір в Кергонксоні // Свобода. 1997. Ч. 2. С. 5 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
19. Барановський Р. Товариський вечір на благородну ціль // Свобода. 1995. Ч. 70. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
20. Барисюк М. Посвячення собору Вхід у Храм Пречистої Діви Марії в Норт Порті // Свобода. 1993. Ч. 31. С. 3.
21. Барчинська Е. Семінар учителів в Америці // Рідна школа. 2009. Ч. 154. С. 31–32.
22. Барчук О. Вороття кардинала // NOVAгазета. 2016. № 46 (403). С. 15.
23. Бачинська М. «Клюб тисячників» // Свобода. 1996. Ч. 33. С. 2–3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
24. Бачинський Є. Загальні збори 240-го Відділу УНС // Свобода. 1995. Ч. 30. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
25. Бачинський Є. Загальні збори кредитівки «Самопоміч» у Клівленді // Свобода. 1995. Ч. 84. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
26. Бачинський Є. Збори 240-го Відділу УНС // Свобода. 1996. Ч. 17. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6504.
27. Бережницька О. Святкування в парафії св. Івана Хрестителя в Кенморі // Свобода. 1995. Ч. 115. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
28. Берім приклад зі сусідів // Свобода. 1995. Ч. 200. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
29. Бібліотека НТШ є на Інтернеті // Свобода. 1997. Ч. 99. С. 1 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.

30. Бігун Х. Завершено програму обміну виховників СУМ // Свобода. 2010. № 44. С. 14.
31. Бігун Х. Програма обміну була успішною // Свобода. 2013. № 43. С. 8.
32. Бігун Х. СУМівці Америки відкривають Україну // Час і Події. 2012. № 45. 07 листопада.
33. Бігун Х. СУМівці Америки відкривають Україну // Міст. 2012. 08 листопада.
34. Бігун Я. Лещатарський табір «Сплячі знімки» // Свобода. 1998. Ч. 4. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6506.
35. Біланич А. Парафія у Виппані активізується // Свобода. 1996. Ч. 226. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
36. Білик О. У 50-річчя заснування ЗУАДК // Свобода. 1995. Ч. 58. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
37. Біловус Л. І. Вербалізація збереження національної ідентичності культурно-освітніми установами української громади США на сторінках діаспорної періодики // *Globalizacja drogą ku przyszłości*. Stalowa Wola: Wyższa szkoła ekonomiczna w Stalowej Woli, 2017. S. 328–339.
38. Біловус Л. І. Діяльність інституцій пам'яті українців США у напрямі збереження національної ідентичності (на основі аналізу діаспорної періодики) // *Емінак: науковий щоквартальник*. 2017. № 2 (18). Т. 3. С. 77–83.
39. Біловус Л. І. Діяльність НТШ та питання української науки у періодичних виданнях українців США як засіб збереження національної ідентичності // *Молодий вчений: щомісячний науковий журнал*. 2016. № 9 (36). С. 318–324.
40. Біловус Л. І. Діяльність освітніх організацій української діаспори на сторінках україномовної преси США у контексті збереження національної ідентичності // *Smart and Young: міжнародний науковий журнал*. 2016. № 10. С. 45–52.
41. Біловус Л. І. Діяльність української церкви у США в обороні національних духовних практик як чинника збереження національної ідентичності (на матеріалі періодичної преси української діаспори) // *Україна –*

Європа – Світ: міжнародний збірник наукових праць. Серія: Історія, міжнародні відносини. 2017. Вип. 20. С. 337–345.

42. Біловус Л. І. Документально-комунікаційна функція україномовної періодики США щодо діяльності громадських організацій (на прикладі СУА) // Термінологія документознавства та суміжних галузей знань: зб. наук. праць / Київський національний ун-т к-ри і мист-в; Ф-т культурології. К., 2017. Вип. 10. С. 201–206.

43. Біловус Л. І. Збереження національної ідентичності українців США у діяльності Українського народного союзу (на матеріалах діаспорної періодики) // Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць. 2017. Вип. 121. С. 7–11.

44. Біловус Л. І. Інформаційно-документаційний аспект україномовних періодичних видань США у контексті діяльності української церкви // Емінак: науковий щоквартальник. 2017. № 3 (19). Т. 2. С. 125–130.

45. Біловус Л. І. Комунікативні аспекти діяльності українських молодіжних організацій США (на матеріалах україномовної періодики) // Інформація та соціум: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2017. С. 71–74.

46. Біловус Л. І. Матеріали періодичних видань української діаспори США як джерело інформації про кредитну кооперативу «Самопоміч» // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Серія: історія. 2017. Вип. 1. Ч. 2. С. 140–147.

47. Біловус Л. І. Питання Помісної української церкви у матеріалах періодики української діаспори США як один із чинників національної самоідентифікації // Науковий вісник Миколаївського національного університету ім. В. О. Сухомлинського. Історичні науки. 2017. № 2 (44). С. 89–94.

48. Біловус Л. І. Презентація Українського конгресового комітету Америки в інформаційному просторі української діаспори США // Україна в умовах реформування правової системи: сучасні реалії та міжнародний досвід:

матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції, м. Тернопіль, 21–22 квітня 2017 р., ТНЕУ. Тернопіль: Економічна думка, 2017. С. 317–320.

49. Біловус Л. І. Світовий конгрес українців на шпальтах української діаспори США (після 1991 р.) – напрями роботи для збереження національної ідентичності // Проблеми всесвітньої історії: науковий журнал. 2017. № 2 (4). С. 196–208.

50. Біловус Л. І. Україномовна періодика у національно-культурному житті української діаспори США (1991–2017 рр.) : монографія / Тернопільський національний економічний університет. Тернопіль: ТНЕУ, 2017. 608 с.

51. Біловус Л. І. Українська церква у США на шпальтах україномовних періодичних видань: культурно-освітня діяльність // Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць. 2017. Вип. 123. С. 87–92.

52. Біловус Л. І. Українські духовні традиції в україномовній періодиці США як чинник збереження національної ідентичності // Соціум. Документ. Комунікація: збірник наукових статей. Серія: історичні науки. 2017. Вип. 4. С. 113–131.

53. Біловус Л. І. Українські періодичні видання США щодо діяльності окремих музейних установ діаспори у напрямі збереження національної ідентичності // Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць. 2017. Вип. 127. С. 102–106.

54. Біловус Л. І. Українські церкви у США в обороні державності України (на матеріалах україномовної періодики діаспори) // Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць. 2017. Вип. 126. С. 95–100.

55. Богданська Т. Концерт на честь п'ятиліття відділу УМІ // Свобода. 2014. № 21. С. 8.

56. Боднар В. Парафіяльне свячене в церкві св. Покрови Пресвятої Богородиці в Пармі // Свобода. 1997. Ч. 96. С. 7 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.

57. Боднар В. Таборування на оселі «Писаний Камінь» // Свобода. 1995. Ч. 152. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.

58. Боднарук В. Вечір Юрія Тарнавського // Час і Події. 2011. № 39. 28 вересня.
59. Боднарук В. «Геноцид очима мистців» в УІММ // Міст. 2013. 17 жовтня.
60. Боднарук В. Д-р Мар'яна Рубчак вела мову про жіноцтво // Свобода. 2012. № 29. С. 8.
61. Боднарук В. Жінка в сучасній Україні // Час і Події. 2012. № 27. 04 липня.
62. Божественна літургія чотирма мовами / Прес-служба УПЦ в США // Novaгазета. 2015. № 46 (354). С. 16.
63. Бойчук Б. Український музей для України – в Нью Йорку // Свобода. 1993. Ч. 17. С. 2, 6.
64. Бокотей Н., Пляка Г. Регіональна вчительська конференція шкіл українознавства // Шкільні вісті. 2006. № 1 (14). С. 1–2.
65. Бородіна Ф. Історія Першої Української Євангельсько-Баптистської Церкви в м. Санта Барбара, Каліфорнія // Посланець правди. 2013. № 3. С. 11–13.
66. Боруцький С. Релігії в Європі // Час і Події. 2008. № 32. 07 серпня.
67. Боруцький С. Релігії у світі // Час і Події. 2008. № 29. 17 липня.
68. Боруцький С. Релігії в Україні // Час і Події. 2008. № 34. 20 серпня.
69. Боруш К. Мистецтво творити різдвяні дарунки // NOVA газета. 2015. № 47 (355). С. 16.
70. Боруш К. Сила материнської молитви // NOVAгазета. 2016. № 16 (225). С. 16.
71. Боруш К. Сім світів // NOVAгазета. 2016. № 46 (403). С. 14.
72. Братчик С. На «Новому Соколі» розпочались пластові табори // Свобода. 1996. Ч. 141. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
73. Бризгун-Соколик О. Від родини – до нації // Свобода. 1996. Ч. 115. С. 2; Ч. 116. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
74. Будівничі репрезентативного Українського музею // Свобода. 1997. Ч. 77. С. 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.

75. Булат Т. Святкування 70-ліття СУА і відзначення С. Андрушків // Свобода. 1996. Ч. 128. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
76. Буняк Є. Новацьке Свято весни Ньюаркської станиці // Свобода. 1991. Ч. 119. С. 4 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.
77. Бурій Л. В Сієтлі відзначили 100-річчя Пласту // Свобода. 2012. № 28. С. 8.
78. Буртик О. 40-ліття 70-го Відділу СУА в Пасейку // Свобода. 1998. Ч. 60. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6506.
79. Василик Д. ІХ Світовий Конгрес Українців // Час і Події. 2008. № 35. 28 серпня.
80. Василькевич З. Літня зустріч активу УНС в Дітройті // Свобода. 1996. Ч. 180. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6504.
81. Василькевич З. Округа УНС Дітройту відбула збори // Свобода. 1995. Ч. 48. С. 1, 4 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
82. Василькевич Н. Святкування 100-річчя церкви Непорочного зачаття Діви Марії // Час і Події. 2014. № 51. 18 грудня.
83. Ведмедик-Капустянська В. Славний ювілей «Полтавського вечора» // Свобода. 1995. Ч. 55. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
84. Велика потреба в Україні / УССПУ // Свобода. 1996. Ч. 188. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
85. Венгрин-Кавділ К. Пам'ять Лемківщини // Свобода. 2014. № 31. С. 13, 16.
86. Верига В. СКВУ – потрібна організація // Свобода. 1993. Ч. 100. С. 2; Ч. 101. С. 2; Ч. 102. С. 2.
87. Вечір на пошану мистців провів УІММ / Прес-служба кредитівки «Самопоміч» // Свобода. 2014. № 43. С. 8.
88. Вечір пам'яті безсмертної Лесі / Прес-служба Товариства «Свята Софія» // Свобода. 2013. № 22. С. 12, 18.
89. Взаємне забезпечення: УНС забезпечує майбутнє молоді, молодь забезпечує майбутнє УНС // Свобода. 1983. Ч. 184. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6497.

90. Винар Л. Звіт з діяльності Світової Наукової ради при СКУ (серпень 2003 – травень 2008). URL: <http://www.ukrainianworldcongress.org/UserFiles/File/SNRada1.pdf> (дата звернення: 30. 06. 2016).
91. Винник І. Справа Українського Музею // Свобода. 1996. Ч. 79. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
92. Винницька І. Діаспора – це окремий організм // Свобода. 1996. Ч. 117. С. 2; Ч. 118. С. 2–3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
93. Винничук О. Рятуймо світ молитвами нашими // Час і Події. 2010. № 24. 16 червня.
94. Винничук О. Українській православній церкві св. Покрови міста Чикаго – славних 60! // Час і Події. 2011. № 43. 26 жовтня.
95. Виставка «Політичний плакат у Радянській Україні, 1919–1921» / Прес-служба Українського музею // Свобода. 2013. № 45. С. 13.
96. Виставка робіт Бориса Косарева // Міст. 2011. 29 грудня.
97. Виховувати молоде покоління // Свобода. 1996. Ч. 210. С. 3–4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
98. Вишневська Ю. Ювілей 93-го Відділу СУА ім. О. Степанів у Гартфорді // Свобода. 1991. Ч. 137. С. 4 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.
99. Відбувся 20-й звичайний Собор УПЦ США / Консисторія УПЦ США // Свобода. 2013. № 48. С. 5, 12.
100. Відбувся XX Конгрес українців Америки // Свобода. 2008. № 45. С. 1, 15.
101. Відбувся Другий Світовий Конгрес Вільних Українців // Народна воля. 1973. № 43. С. 1 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6328.
102. Відбувся 14-й Собор УПЦеркви в ЗСА // Свобода. 1995. Ч. 201. С. 1, 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
103. Відбудеться виставка творчости С. Гординського в УІА // Свобода. 1995. Ч. 206. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
104. Відбулася пленарна нарада директорів ЗУАДК // Свобода. 1991. Ч. 164. С. 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.

105. Відбулася 38-а Конвенція Українського народного союзу // Час і Події. 2014. № 22. 29 травня.
106. Відбулася 38-ма Конвенція Українського народного союзу // Міст. 2014. 05 червня.
107. Відбулася щорічна конвенція Української Православної Ліги / Консистерія УПЦ в США // Свобода. 2014. № 33. С. 9.
108. Відбулися збори Округи УНС Сиракюзи-Ютика // Свобода. 1995. Ч. 100. С. 1 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
109. Відбулися збори 307-го Відділу УНС в Бостоні // Свобода. 1995. Ч. 112. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
110. Відбулися організаційні наради Округи УНС Нью Гейвену // Свобода. 1992. Ч. 1. С. 1, 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1803.
111. Відбулися 59-ті лещетарські змагання Карпатсько-лещетарського клубу // Свобода. 2013. № 14. С. 16.
112. Відбулися річні наради й імпрези СФУЖО в Торонті // Америка. 1984. Ч. 30. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6802.
113. Відбулися чергові наради сеньйорів УНСоюзу // Свобода. 1980. Ч. 269. С. 1 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6489.
114. Відбулись 16-ті Загальні збори ЗУАДК // Свобода. 1996. Ч. 36. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6504.
115. Відзначено 50-річчя парафії св. Архангела Михаїла / Управа Української церкви св. Михаїла // Свобода. 2009. № 1. С. 9.
116. «Відкриті двері» філії кредитівки «Самопоміч» / Прес-служба каси «Самопоміч» // Міст. 2013. 29 серпня.
117. Відкриття виставки «Калейдоскоп яскравих образів і кольорів» в Українському національному музеї // Час і Події. 2009. № 18. 07 травня.
118. Відозва Українського Конгресового Комітету в Америці // Свобода. 1947. Ч. 261. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6462.
119. Війна і мир в Україні: що далі? / Пресова група НТШ-А // Свобода. 2014. № 39. С. 13, 16.

120. Вірний М. Подвійне свято парафії Свято-Андріївської української православної катедри // Свобода. 1995. Ч. 56. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
121. Вісті Наукового товариства ім. Т. Шевченка // Свобода. 1995. Ч. 169. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
122. Вісті Наукового товариства ім. Т. Шевченка // Свобода. 1996. Ч. 155. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
123. Вісті Наукового товариства ім. Т. Шевченка // Свобода. 1997. Ч. 55. С. 4–5 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
124. Влаштовують доповіді про правопис / Пресова група НТШ-А // Свобода. 1993. Ч. 55. С. 1.
125. В Міннеаполісі заложено новий відділ УНС // Свобода. 1976. Ч. 217. С. 1.
126. В НТШ відбувся симпозиум з нагоди появи книги «Україна й українці в світі» // Свобода. 1995. Ч. 110. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
127. Воєвода Д. Радість // Посланець правди. 2013. № 3. С. 19.
128. Воєвода Д. Шановні в Господі нові члени церкви: благословляємо вас із Господнього дому // Посланець правди. 2013. № 3. С. 19.
129. Воробець А. Союзовці Вунсакету відсвяткували подвійний ювілей // Свобода. 1995. Ч. 149. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
130. 8 вересня – День бабусь і дідусів. Український музей запрошує // NOVA газета. 2013. № 35 (244). С. 16.
131. Враження з ювілею 20-го Відділу СУА // Свобода. 1998. Ч. 12. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6506.
132. В ряди У. Н. Союзу! // Свобода. 1947. Ч. 94. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6462.
133. Всеамериканська українська вчительська конференція // Вісті УЗО. 2005. Ч. 52 (72). С. 2.
134. Всесвітній саміт на захист переслідуваних християн. URL: <http://www.baptyst.com/vsesvitnij-samit-na-zahyst-peresliduvanyh-hrystyyan/> (дата звернення: 28. 12. 2017).

135. Все юнацтво на табори // Національна трибуна. 1986. Ч. 27. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6100.
136. В УІА відбудуться виставка сучасних ікон та концерт // Свобода. 1997. Ч. 80. С. 1 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
137. В США відновило діяльність ТУСМ / ТУСМ // Свобода. 2012. № 10. С. 11.
138. Гавриляк Р. Загальні збори Українського музею в Нью Йорку // Свобода. 1993. Ч. 120. С. 8.
139. Гавриляк Р. Прогрес проекту нового будинку Українського Музею в Нью Йорку // Свобода. 1998. Ч. 83. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6506.
140. Гавриляк Р. Чому Український музей у Нью Йорку // Свобода. 1993. Ч. 26. С. 2–3.
141. Гадзевич Р. «Свобода» і «The Ukrainian Weekly» вдячні «Самопомочі» в Нью-Йорку за щедрий дар // Свобода. 2014. № 5. С. 7.
142. Гаєцька О. 83-ій Відділ СУА при праці // Свобода. 1995. Ч. 244. С. 5 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
143. Гаєцька О. Підсумки праці 83-го Відділу СУА в Нью Йорку // Свобода. 1997. Ч. 19. С. 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
144. Гаєцький Ю. Вчительський семінар – 2007 на Союзівці // Рідна школа. 2007. Ч. 148. С. 24–25.
145. Гаєцький Ю. 25–ліття учительського семінару (1985–2009) // Рідна школа. 2009. Ч. 154. С. 23–24
146. Гаєцький Ю. Загальний з'їзд учителів Америки // Шкільні вісті. 2006. № 1 (14). С. 6.
147. Галів М. В Українському музеї відбулися річні збори // Свобода. 2014. № 29. С. 8.
148. Галів М. Мистецтво як голос вічності // Свобода. 2014. № 46. С. 10.
149. Галів М. Управу Українського музею в Нью-Йорку очолила проф. Рената Голод // Свобода. 2013. № 29. С. 9.

150. Ганушевська О. Ювілей 47-го Відділу СУА в Рочестері // Свобода. 1993. Ч. 90. С. 8.
151. Геврик Т. Завершімо розбудову Українського музею в Нью Йорку // Свобода. 1992. Ч. 29. С. 2; Ч. 30. С. 2 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1803.
152. Геврик Т. Загальні збори членів Українського музею // Свобода. 1993. Ч. 135. С. 4.
153. Герасимович-Олинець М. Семінар церковного співу // Свобода. 1996. Ч. 183. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
154. Гладка Л. Святкування 45-ліття 17-го Відділу СУА ім. Олени Теліги // Свобода. 1997. Ч. 63. С. 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
155. Глушко М. Зустріч з українським клубом // Міст. 2012. 15 березня.
156. Гнатенко С. Світ Л. Медведя: нові твори трьох циклів // Свобода. 1992. Ч. 34. С. 4 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1803.
157. Годзілевська Н. Як довго житиме правдивий український дух в Америці // Свобода. 1993. Ч. 34. С. 2–3.
158. «Головна мета СУМівців – служити Богові та Батьківщині» : [інтерв'ю з Павлом Бандрівським / спілкувалась Світлана Іванишин-Угриня] // Час і Події. 2012. № 3. 18 січня.
159. Голяш С. Відбулися збори Осередку діяльності НТШ в Чикаго // Свобода. 1993. Ч. 80. С. 1.
160. Гомотюк О. Є., Недошитко І. Р. Українська діаспора США у процесах українського державотворення: перспективи дослідження // Мандрівець. 2014. № 5. С. 48–53.
161. Горбулик М. Ювілей 92-го Відділу УНС у Портленді // Свобода. 1992. Ч. 14. С. 7 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1803.
162. Гординська Голяян М. Святкували 60-ліття Українського музичного інституту // Свобода. 2012. № 26–27. С. 10, 12.

163. Гординська-Каранович Д. Відзначення 150-ліття Миколи Лисенка // Свобода. 1993. Ч. 98. С. 3.
164. Гординська-Каранович Д. Концерти Миколи Колесси відбудуться на Фльориді // Свобода. 1996. Ч. 50. С. 1, 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
165. Горняткевич А. В Едмонтоні святкували 100-річчя Пласту // Свобода. 2012. № 22. С. 9.
166. Городецький О. Х Світовий Конгрес Українців. Післямова // Свобода. 2013. № 37. С. 5, 25.
167. Городиський О. Український музей в Чикаго // Свобода. 1996. Ч. 218. С. 6 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
168. Гороховський А. Ростимо ж ми, гей! // Час і Події. 2003. № 178. 15 квітня.
169. Горошко А. Протестанти... Хто вони? // Свобода. 2007. № 7. С. 25.
170. Готарук М. Святкування 90-річчя Кафедрального Українського Православного собору св. кн. Володимира Великого у Пармі, Огайо // Час і Події. 2014. № 46. 12 листопада.
171. Грабовська І. Філософія українського буття // Українознавство – 2005: Календар-щорічник / Упор. В. Піскун, А. Ціпко, О. Щербатюк. К.: Українська Видавнича Спілка, 2004. С. 60–68.
172. Гриненко Л. Молодіжний Молитовний Форум // Час і Події. 2013. № 29. 18 липня.
173. Грушецький Д. Музей – храм культури // Свобода. 1996. Ч. 170. С. 2–3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
174. Гумецька А. Святкування 70-ліття СУА в Дітройтській окрузі // Свобода. 1995. Ч. 246. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
175. Гелетей А. Загальні збори Товариства «Самопоміч» в Нью Йорку // Свобода. 1996. Ч. 138. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
176. Голяш С. 90-ліття 106-го Відділу УНС в Чикаго // Свобода. 1996. Ч. 116. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6504.
177. Голяш С. 106-ий Відділ УНС, Братство св. о. Миколая в Чикаго (90-річчя Відділу) // Свобода. 1997. Ч. 13. С. 2. Ч. І; Ч. 14. С. 2. Ч. ІІ; Ч. 15. С. 2. Ч. ІІІ;

- Ч. 16. С. 2. Ч. IV; Ч. 17. С. 2–3. Ч. V // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
178. Датки 59-го Відділу УНС на добродійні цілі // Свобода. 1995. Ч. 90. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
179. 20-ліття Клубу Емеритів у Чикаго // Свобода. 1995. Ч. 91. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
180. XXI Конгрес українців Америки // Міст. 2012. 24 травня.
181. Два ювілеї // Свобода. 1993. Ч. 34. С. 2.
182. Дві виставки в Українському музеї: До 80-річчя Голодомору-геноциду в Україні / Прес-служба Українського музею // Свобода. 2013. № 43. С. 4–5.
183. 19-й Собор Української Православної Церкви в США // Час і Події. 2010. № 48. 01 грудня.
184. Демидчук М. Загальні Збори Окружної Ради СУА в Нью Йорку // Свобода. 1965. Ч. 22. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6475.
185. Демонстрація у 2-гу річницю Чорнобиля // Національна трибуна. 1988. Ч. 20. С. 1 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6102.
186. Дем'янюк П. Життя та праця Українських Євангельсько-Баптистських Церков у США // Посланець правди. 2013. № 3. С. 3.
187. Денисенко О. Товариський вечір на підтримку Українського Музею // Свобода. 1996. Ч. 236. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
188. Деоба А. Вітаю вас, дорогі працівники місії «Добрий самарянин», щирим християнським привітанням // Посланець правди. 2013. № 4. С. 19.
189. Десятий літературний конкурс СФУЖО / Управа СФУЖО // Народна воля. 1969. № 5. С. 6 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6324.
190. Дещо про нас // Свобода. 1995. Ч. 138. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
191. Дідюк І. Громада в Бостоні вшанувала 100-річний ювілей УНСоюзу // Свобода. 1995. Ч. 70. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
192. Дідюк В. У 60-річчя створення СУМ // Національна трибуна. 1986. Ч. 2. С. 2–3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6100.

193. Діяльність ЗУАДК в різних країнах світу // Свобода. 1996. Ч. 114. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6504.
194. Діяльність ККДУ в 1996 році / Екзекутива ККДУ // Свобода. 1997. Ч. 34. С. 6 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
195. Діяльність I-го Відділу СУА // Свобода. 1995. Ч. 11. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
196. Діяльність I-го Відділу СУА в Нью Йорку // Свобода. 1998. Ч. 7. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6506.
197. Діяльність Стипендійної Акції СУА в Україні від 1991 року // Наше життя. 2009. № 2 (лютий). С. 14–15.
198. Діяльність УІА // Свобода. 1993. Ч. 11. С. 2; Ч. 12. С. 2; Ч. 11. С. 2; Ч. 13. С. 2.
199. Для УПЦ КП самостійність важливіша від канонічності // Свобода. 2013. № 32. С. 1–2.
200. Дмитришин-Часто Л. На Союзівці відбувся 27-ий Учительський семінар // Рідна школа. 2011. Ч. 160. С. 22–24.
201. Дмитришин-Часто Л. Союзівка для українознавства // Свобода. 2010. № 35. С. 9.
202. Дмитришин-Часто Л. Союзівка – учителям, учителі – Союзівці // Свобода. 2012. № 35. С. 9–12; Міст. 2012. 22 серпня.
203. Довгопол Я. Численна українська діаспора в США однією з перших відгукнулася на потреби захисту суверенітету й цілісності нашої держави в скрутний для неї час // Укрінформ від 08.09.2014. URL : http://www.ukrinform.ua/rubric-diaspora/1704137-posol_motsik_ukraiinska_gromada_v_ssha_odin_iz_naybilshih_lobistiv_ukraini_1970064.html (дата звернення: 25. 01. 2016).
204. Довкруги заснування відділу УКК // Українське життя. 1957. Ч. 13. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6781.
205. До 200-річчя Тараса Шевченка / Прес-служба Світового конгресу українців // Міст. 2014. 20 лютого.

206. Д-р О. Білик звітує про працю ЗУАДК // Свобода. 1996. Ч. 20. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6504.

207. Документи (інформації, доповідні записки, довідки та ін.) державних органів, релігійних організацій про процеси, що відбуваються у православній релігії (1991) // ЦДАВО України. Ф.4648. Рада у справах релігій при Міністерстві у справах міграцій і національностей України. Оп. 7. Спр. 617. 64 арк.

208. Документи (інформації, доповідні записки, довідки та ін.) державних органів, релігійних організацій про процеси, що відбуваються у католицькій релігії (1991) // ЦДАВО України. Ф.4648. Рада у справах релігій при Міністерстві у справах міграцій і національностей України. Оп. 7. Спр. 618. 80 арк.

209. Документи (інформації, доповідні записки, довідки та ін.) державних органів, релігійних організацій про процеси, що відбуваються у протестантських релігійних організаціях (1991) // ЦДАВО України. Ф.4648. Рада у справах релігій при Міністерстві у справах міграцій і національностей України. Оп. 7. Спр. 619. 17 арк.

210. Документи (інформації, доповідні записки, довідки та ін.) державних органів, релігійних організацій про процеси, що відбуваються у релігійних організаціях реформатської, лютеранської церков та іудейської релігії (1991) // ЦДАВО України. Ф.4648. Рада у справах релігій при Міністерстві у справах міграцій і національностей України. Оп. 7. Спр. 620. 37 арк.

211. Документи (інформації, доповідні записки, довідки та ін.) про діяльність православних релігійних організацій (1992) // ЦДАВО України. Ф.4648. Рада у справах релігій при Міністерстві у справах міграцій і національностей України. Оп. 7. Спр. 648. 258 арк.

212. Документи (інформації, доповідні записки, довідки та ін.) про діяльність католицьких релігійних об'єднань (1992) // ЦДАВО України. Ф.4648. Рада у справах релігій при Міністерстві у справах міграцій і національностей України. Оп. 7. Спр. 649. 103 арк.

213. Документи (інформації, доповідні записки, довідки та ін.) про діяльність протестантських релігійних об'єднань (1992) // ЦДАВО України. Ф.4648. Рада у справах релігій при Міністерстві у справах міграцій і національностей України. Оп. 7. Спр. 650. 27 арк.
214. Документи місцевих державних органів, релігійних організацій про процеси, що відбуваються в греко-католицькій церкві (1993) // ЦДАВО України. Ф.4648. Рада у справах релігій при Міністерстві у справах міграцій і національностей України. Оп. 7. Спр. 698. 169 арк.
215. Документи місцевих державних органів, релігійних організацій про процеси, що відбуваються в протестантських релігійних об'єднаннях (1993) // ЦДАВО України. Ф.4648. Рада у справах релігій при Міністерстві у справах міграцій і національностей України. Оп. 7. Спр. 700. 75 арк.
216. Документи місцевих державних органів, релігійних організацій про процеси, що відбуваються у релігійних організаціях реформатської, лютеранської церквах, іудейській та мусульманській релігіях (1993) // ЦДАВО України. Ф.4648. Рада у справах релігій при Міністерстві у справах міграцій і національностей України. Оп. 7. Спр. 701. 191 арк.
217. Документи про об'єднання УПЦ в США з Вселенським Константинопольським Патріархатом // ЦДАЗУ. Ф. 23 («Документи Українського Православного Братства імені Василя Липківського на еміграції, зібрані родиною Валентина та Раїси Кохно (США)»). Оп. 2 Єпископ Бориспільський Вікарій Української Православної Церкви Київського Патріархату в США і Канаді Степан (Біляк Степан Михайлович, 1917 – 2006), український церковний та громадський діяч на еміграції (США). Спр. 35. 4 арк.
218. Долинюк-Микитин Х. На оселі СУМ відбувся табір молодшого юнацтва // Свобода. 2014. № 38. С. 9.
219. До нових діл і жертв! // Свобода. 1947. Ч. 46. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6462.

220. «Допомагати знедоленим – наш громадянський обов’язок» : [інтерв’ю з Левком Казанівським / спілкувався Володимир Павелчак] // Час і Події. 2007. № 21. 24 травня.
221. Допомога ЗУАДК жертвам чорнобильської катастрофи // Свобода. 1995. Ч. 58. С. 4–5 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
222. Допомога Україні ліками через ЗУАДК // Свобода. 1995. Ч. 96. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
223. До уваги кандидатів на американське громадянство / Прес-служба ЗУАДК // Міст. 2012. 05 січня.
224. До уваги кандидатів на американське громадянство / Прес-служба ЗУАДК // Міст. 2013. 21 лютого.
225. Драгомирецька К. Бібліотека в Українському національному музеї // Час і Події. 2006. № 4. 26 січня.
226. Дрич М. Вітаємо студентів-стипендіатів УНС 2007–2008 року // Спеціальний додаток до «Свободи». 2008. С. 1–2.
227. Дрич М. Вітаємо студентів-стипендіатів УНС 2008–2009 року // Спеціальний додаток до «Свободи». 2009. С. 1–2.
228. Дрич М. Вітаємо студентів-стипендіатів УНС 2009–2010 року // Спеціальний додаток до «Свободи». 2010. С. 1–2.
229. Дрич М. Вітаємо студентів-стипендіатів УНС 2010–2011 року // Спеціальний додаток до «Свободи». 2011. С. 1–2.
230. Дрич М. Вітаємо студентів-стипендіатів УНС // Свобода. 2012. № 15. С. 13–14.
231. Дрич М. Вітаємо студентів-стипендіатів УНС 2012–2013 навчального року // Спеціальний додаток до «Свободи». 2013. С. 13–14.
232. Дрич М. Вітаємо студентів-стипендіатів УНС 2013–2014 навчального року // Свобода. 2014. № 19. С. 9–10.
233. Дрич М. Вітаємо студентів-стипендіатів УНС 2014–2015 навчального року // Свобода. 2014. № 42. С. 13–14.

234. Дупляк М. П'ятдесятиріччя Шкільної ради при Українському конгресовому комітеті Америки в Нью-Йорку // Час і Події. 2004. № 226. 03 вересня.
235. Дьолог О. С. Українознавчі культурні та освітні центри у діаспорі США і Канади // Збірник наукових праць Науково-дослідного інституту українознавства : Українознавство в розбудові громадянського суспільства в Україні / За заг. ред. проф. П. П. Кононенка. К.: Міленіум, 2004. Т. III. 541 с. С. 502–505.
236. Дячук У. Дбаймо про майбутнє відділів УНС // Свобода. 1996. Ч. 104. С. 2–3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
237. Дячук У. Збереження нашої національної ідентичности // Свобода. 1996. Ч. 112. С. 2; Ч. 113. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
238. Дячук У. УНСоюз вступив у друге століття // Свобода. 1995. Ч. 78. С. 2–3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
239. Ейсмонт В. Реакція УПЦ МП на підписання Меморандуму про єдину Україну та єдину українську помісну православну церкву // Міст. 2014. 26 листопада.
240. Екзекутива УНС відбула наради // Свобода. 1995. Ч. 18. С. 1, 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
241. Екзекутива УНС відбула наради // Свобода. 1996. Ч. 65. С. 1, 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6504.
242. Євангельська Баптистська Церква «Благодать» // Посланець правди. 2013. № 3. С. 14.
243. Євген Чолій звітував про діяльність СКУ протягом п'ятирічного терміну // Час і Події. 2013. № 38. 19 вересня.
244. Ємець А. 35-ліття Свято-Покровської православної парафії у Фініксі // Свобода. 1995. Ч. 247. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
245. Жаровська А. Кредитівка «Самопоміч» відкрила філію в УОКЦентрі // Час і Події. 2009. № 11. 19 березня.

246. Жаровська А. Льоте́рея Кредитівки «Самопоміч» для школярів // Свобода. 2010. № 20. С. 10.
247. Жаровська А. Учням щастить з Кредитівкою «Самопоміч» із ощадною програмою // Час і Події. 2010. № 19. 12 травня.
248. Живи, «Державо»! // NOVAгазета. 2016. № 46 (403). С. 16.
249. Жила В. Подбаймо про УНС разом // Свобода. 1995. Ч. 90. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
250. Журавська В. В очікуванні Різдва // Час і Події. 2006. № 49. 07 грудня.
251. Журавська В. 25-ий семінар вчителів Шкіл українознавства відбувся на Союзівці // Свобода. 2009. № 37. С. 9.
252. Журавська В. Конвенція Союзу Українок Америки // Час і Події. 2008. № 24. 12 червня.
253. Журавська В. Позаду перше століття // Час і Події. 2006. № 45. 09 листопада.
254. Журавська В. Семінар учителів на «Союзівці» // Рідна школа. 2009. Ч. 154. С. 28–30.
255. Жюрі 26-го Літературного конкурсу СФУЖО // Свобода. 1997. Ч. 52. С. 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
256. Завадівська О. На Союзівці відбулася перша тура «Табору Пташат» // Свобода. 2013. № 32. С. 9.
257. Завірюха В. Свято-Софіївська семінарія розпочала навчальний рік // Свобода. 2014. № 44. С. 7.
258. Загальні Збори Зл. У. А. Д. Комітету // Свобода. 1947. Ч. 38. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6462.
259. Загальні збори Осередку НТШ у Вашингтоні // Свобода. 1997. Ч. 97. С. 7 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
260. Загальні збори Федеральної кредитової кооперативи «Самопоміч» / Прес-служба кредитівки «Самопоміч» // Міст. 2013. 11 квітня.
261. Закінчився семестр в Інституті ім. Митрополита А. Шептицького // Свобода. 1993. Ч. 15. С. 1.

262. Запити і дискусія над звітами членів ГУ УНС були темою другого і третього дня річних нарад // Свобода. 1995. Ч. 93. С. 1 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
263. Запляновано турне творчої молоді України по Америці // Свобода. 1996. Ч. 17. С. 1, 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
264. Засади співпраці в Управі Американського НТШ // Народна воля. 1969. № 7. С. 5 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6324.
265. Захарчук К. На лещатарський табір приїхали 100 пластунів // Свобода. 2014. № 10. С. 9.
266. Захарчук К. Сторіччя першої пластової присяги // Міст. 2012. 10 травня.
267. Заяць М. Звіт Союзу Українок Америки / 45-ліття СКУ. Збірник звітів. 7–9 вересня 2012 р. Греція. URL : http://www.ukrainianworldcongress.org/repository/Annual_meetings/2012/Book.pdf (дата звернення: 25. 08. 2015).
268. Звіт Українського конгресового комітету Америки (грудень 1998 – серпень 2003) // VIII конгрес СКУ, 18–21 серпня 2003 р., Київ: звіти. 1998–2003. К.: Український Дім, 2003. 252 с.
269. Звучали улюблені музичні твори // Свобода. 2015. № 8. С. 9.
270. З днем народження Український народний союз! // Свобода. 2011. № 7. С. 6.
271. З'їзд Української молоді // Свобода. 1947. Ч. 206. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6462.
272. Золота книга Школи українознавства ОУА «Самопоміч» у Нью-Йорку (1949-1999). Нью-Йорк, 1999. 368 с.
273. Золотоверхий храм Христа Царя і Матері Божої Зарваницької у Філадельфії // Свобода. 1991. Ч. 162. С. 4 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.
274. З. У. А. Д. Комітет – всенародна Інституція // Свобода. 1947. Ч. 255. С. 6 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6462.
275. «ЗУАДК потребує молоді» : [інтерв'ю з Орисею Колясою / спілкувалась Світлана Іванишин-Угриня] // Час і Події. 2012. № 3. 18 січня.

276. ЗУАДК як міжнародна установа діаспори має зареєстрованих три представництва в Україні // Свобода. 1995. Ч. 58. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
277. Зустріч Українських ієрархів 2011 // Час і Події. 2011. № 8. 23 лютого.
278. Іваник М. Пластове Свято Весни в Чикаго // Свобода. 2007. № 26. С. 11.
279. Іванишин-Угриня С. Виставка в УІММ: Ольга Антоненко // Час і Події. 2009. № 24. 18 червня.
280. Іванишин-Угриня С. Від Любки Колесси до наших днів: концерт найкращих мелодій класичної музики в УНМ // Час і Події. 2013. № 9. 28 лютого.
281. Іванишин-Угриня С. Доктор Олесь Стрільчук, голова відділу УККА в Іллінойсі // Час і Події. 2013. № 40. 03 жовтня.
282. Іванишин-Угриня С. «Рідні мотиви» зазвучали з полотен та мозаїки в УНМ // Час і Події. 2013. № 15. 11 квітня.
283. Іванишин-Угриня С. Скарби з музейної скрині // Час і Події. 2012. № 24. 13 червня.
284. Івасюк Л. Хто працює на українську історію // Свобода. 2004. Ч. 44. С. 5, 13.
285. Із діяльності УККА // Національна трибуна. 1982. Ч. 5. С. 1 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6097.
286. Імігранти як віруючі люди / Пресова група НТШ-А // Свобода. 2013. № 22. С. 12.
287. «Іноді церкві не вистачає людяності» : [інтерв'ю владики Даниїла / спілкувалась Світлана Іванишин-Угриня] // Час і Події. 2013. № 31. 01 серпня.
288. Інформації Міністерства закордонних справ, що стосуються православ'я (1993) // ЦДАВО України. Ф.4648. Рада у справах релігій при Міністерстві у справах міграцій і національностей України. Оп. 7. Спр. 697. 72 арк.
289. Ірина і Мирон Руснаки – опора Українського Музею / Прес-служба Українського музею // Свобода. 1996. Ч. 133. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.

290. Історія Академії наук України. 1918–1923. Документи і матеріали / відпов. ред. П. С. Сохань. К.: Наук. думка, 1993. 376 с.; Полонська-Василенко Н. Д. Українська академія наук. Нарис історії. К.: Наукова думка, 1993. 406 с.; Правовий статус Академії наук України. Історія і сучасність / відпов. ред. Ю. С. Шемшученко. К.: Наукова думка, 1993. 302 с.; Рання історія Академії наук України (1918–1923) / Ю. Храмов, С. Руда, Ю. Павленко, В. Кучмаренко. К.: Манускрипт, 1993. 248 с.
291. Історія Церкви Бервин, Чикаго // Посланець правди. 2013. № 3. С. 15–16.
292. Історія церкви м. Гемет // Посланець правди. 2013. № 3. С. 10–11.
293. Історія Першої Української Церкви Євангельських Християн-Баптистів м. Шарлот, Північна Кароліна // Посланець правди. 2013. № 3. С. 17.
294. Історія української баптистської церкви м. Ванкувер, штат Вашингтон // Посланець правди. 2013. № 3. С. 4–5.
295. Кавчак О. Зустріч учителів у Чикаго // Свобода. 1995. Ч. 63. С. 5 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
296. Калач В. Релігія та українське націєтворення // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка : Українознавство. 2010. № 14. С. 54–56.
297. Камінська І. Загальні збори української федеральної кооперативної каси «Самопоміч» в Чикаго // Свобода. 1995. Ч. 104. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
298. Камінська І. Загальні збори чикагської каси «Самопоміч» // Свобода. 1996. Ч. 99. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
299. Камінська І. Святочний Кооперативний «Веселий день» // Свобода. 1996. Ч. 179. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
300. Камінська І. Чикагська кооперативна каса «Самопоміч» стала 200-мільйонною потугою // Свобода. 1997. Ч. 95. С. 7 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
301. Каплун В. Відбулась конференція шкіл українознавства // Свобода. 2011. № 46. С. 11.

302. Каплун В. Вчительська конференція // Міст. 2011. 10 листопада.
303. Каплун В. 35-та вчительська конференція // Рідна школа. 2012. Ч. 161. С. 27–29.
304. Каплун В. 34-вчительська конференція відбулася на оселі СУМ // Свобода. 2010. № 45. С. 8–9.
305. Капран Р. Російсько-українська місія-церква, Делавер // Посланець правди. 2013. № 3. С. 18.
306. Каса «Самопоміч» винагородила ошадних учнів українознавчих шкіл у Чикаго // Час і Події. 2009. № 25. 25 червня.
307. Касіян Г. Учительський семінар на Союзівці // Рідна школа. 2009. Ч. 154. С. 32–33.
308. Катрій Ю. о. Будуємо святиню української культури // Свобода. 1995. Ч. 207. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
309. Качмарчик К. Історія церкви м. Федерал Вей // Посланець правди. 2013. № 3. С. 9.
310. Квіт З. Гуртки плекання української мови // Свобода. 1996. Ч. 142. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
311. Квіт З. Українській дитині – українську освіту // Свобода. 1995. Ч. 234. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
312. Кедрин І. Готуймося до святкувань // Свобода. 1993. Ч. 34. С. 2.
313. Кий Л. Брат – братові // Міст. 2012. 03 жовтня.
314. Кириченко І. Україна «затоплює» Америку хвилею інтелекту, «зневоднюючи» себе? // Дзеркало тижня. Україна. № 45 від 28.11.2014. URL : <http://gazeta.dt.ua/EDUCATION/ukrayina-zatoplyuye-ameriku-hvileyu-intelektu-znevodnyuyuchi-sebe-.html> (дата звернення: 25. 08. 2015).
315. Кізима Л. Розваговий вечір у Воррені // Свобода. 1997. Ч. 26. С. 4 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
316. Климовський Я. Перше Святе Причастя в церкві св. архистр. Михаїла у Філядельфії // Свобода. 1995. Ч. 133. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.

317. Климук Г. Панель ТУСМ // Свобода. 1968. Ч. 139. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6478.
318. Климчак М. Барви Буковини – виставка традиційного народного одягу кінця ХІХ–ХХ ст. в Українському Національному Музеї // Час і Події. 2007. № 3. 18 січня.
319. Климчак М. Благодійний бенкет Українського Національного Музею в Чикаго // Час і Події. 2011. № 44. 02 листопада.
320. Климчак М. Богдан Божемський – сповідувач «гуцульського духу» // Час і події. 2010. № 33. 18 серпня.
321. Климчак М. Будні Українського Національного Музею // Українське слово. 2015. 05 березня.
322. Климчак М. Великодній настрій в Українському Національному Музеї // Час і Події. 2013. № 14. 04 квітня.
323. Климчак М. Великодні листівки УНМ в Чикаго // Час і Події. 2010. № 13. 01 квітня.
324. Климчак М. Виставка живопису Української Спілки Образотворчих Мистців Канади у Чикаго // Час і події. 2007. № 11. 15 березня.
325. Климчак М. Виставка творів Володимира Монастирецького в Українському національному музеї // Час і події. 2010. № 43. 27 жовтня.
326. Климчак М. Виставка творів Олега Чуйка з Івано-Франківська у Чикаго // Час і події. 2008. № 51. 17 грудня.
327. Климчак М. Виставка творів Ореста Поліщука // Час і події. 2009. № 15. 16 квітня.
328. Климчак М. Вісті з Українського Національного Музею // Час і Події. 2009. № 14. 09 квітня.
329. Климчак М. В музеї відбувся бенкет // Свобода. 2014. № 43. С. 8, 19.
330. Климчак М. Герої Майдану відкрили Україні шлях до свободи // Українське слово. 2015. 26 лютого.
331. Климчак М. «З Ді-Пі до ДС» – виставка, присвячена III хвилі еміграції // Час і Події. 2011. № 47. 23 листопада.

332. Климчак М. Зустріч колишніх вояків-дивізійників в Українському Національному Музеї // Час і Події. 2008. № 33. 14 серпня.
333. Климчак М. Квітнева виставка «Рідні мотиви» // Час і події. 2013. № 12. 21 березня.
334. Климчак М. «Conflict Zone: Ukraine. Війна в Україні очима українських фотожурналістів» // Українське слово. 2015. 21 травня.
335. Климчак М. Музейне свято // Час і Події. 2010. № 37. 15 вересня.
336. Климчак М. Музейні Вісті // Час і Події. 2006. № 22. 01 червня.
337. Климчак М. На конференції зібралися музейники, бібліотекарі та архівари // Свобода. 2013. № 48. С. 8.
338. Климчак М. Перша виставка Володимира Ільчишина // Час і події. 2011. № 3. 19 січня.
339. Климчак М. Сад потаємних мрій Наталки Валенюк // Свобода. 2013. № 9. С. 11.
340. Климчак М. Травнева виставка львівських художників // Час і події. 2012. № 17. 25 квітня.
341. Климчак М. III конференція музейників, бібліотекарів та архіварів у Чикаго // Час і Події. 2013. № 46. 14 листопада.
342. Климчак М. 35 років Іллінойському відділу УККА // Час і Події. 2009. № 17. 30 квітня.
343. Климчак М. Тріумфальна спадщина української піаністки Любки Колесси // Час і події. 2013. № 7. 14 лютого.
344. Климчак М. Українському Національному Музею у Чикаго – 55 років // Час і Події. 2007. № 38. 20 вересня.
345. Климчак М. Фотовиставка полеглого пластуна-журналіста // Свобода. 2015. № 9. С. 10.
346. Климчак М. Фотовиставку відкрили в музеї // Свобода. 2014. № 29. С. 9.
347. Климчак М. 60 років служіння українській культурі // Час і Події. 2012. № 40. 03 жовтня.

348. Клюб емеритів у Чикаго влаштував вечір гумору // Свобода. 1995. Ч. 226. С. 5 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
349. Клюк-Дзівак Г. Педагогічна конференція у Філадельфії // Свобода. 1997. Ч. 23. С. 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
350. Ключковська І. Освіта українського зарубіжжя. Сучасний стан та перспективи. URL : <http://www.ualogos.kiev.ua/fulltext.html?id=701> (дата звернення: 25. 08. 2015).
351. Книжка шукає читача: серія бібліотечних семінарів у Філадельфії // Свобода. 1995. Ч. 25. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
352. Коваль І. Пластуни з України таборували в Німеччині // Свобода. 1991. Ч. 167. С. 4 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.
353. Ковальчук М. Відзначення 70-ліття 17-го Відділу СУА // Свобода. 1995. Ч. 61. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
354. Козак Х. Звіт з організаційної діяльності Українського народного союзу // Свобода. 2013. № 25. С. 8–9.
355. Козак Х. УНС в 2013 році: активна праця, успішні результати // Свобода. 2014. № 13. С. 8.
356. Козицький О. Крайовий пленум СУМ // Свобода. 1998. Ч. 83. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6506.
357. Козицький О. 6-ий Світовий злет дружинників СУМ // Свобода. 1996. Ч. 206. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
358. Колесса Г. В УІА відбулося відзначення 100-річчя Б. Лятошинського // Свобода. 1995. Ч. 22. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
359. Колесса Г. «Достойна мета – достойне майбутнє діаспори». Українському музичному інституту в Америці – 60 років // Свобода. 2013. № 2. С. 13.
360. Колесса Г. «Розлетілися пташата», щоб наступного року зустрітися знов // Свобода. 1996. Ч. 166. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
361. Колесса Г. УІА відкриває музичний сезон концертом В. Винницького // Свобода. 1995. Ч. 181. С. 1 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.

362. Колесса Г. Український інститут Америки відкриває концертний сезон // Свобода. 1996. Ч. 196. С. 1, 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
363. Колесса Г. Український музичний інститут Америки розпочинає відзначення свого 45-ліття // Свобода. 1996. Ч. 234. С. 1, 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
364. Колесса Г. Шанувальниці мистецтва з Нью-Джерсі підтримують Український Музей у Нью-Йорку // Свобода. 1997. Ч. 37. С. 1, 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
365. Комар Н. Табори «Ді-Пі» // Міст. 2012. 08 листопада.
366. Комунікат Президії XXVI Крайового з'їзду Спілки української молоді в Америці // Міст. 2011. 26 жовтня.
367. Конкурс, присвячений історії УГКЦ / Товариство «Свята Софія» // Свобода. 2014. № 17. С. 9.
368. Конкурс СФУЖО і висліди Конкурсу ім. Марусі Бек // Національна трибуна. 1988. Ч. 4. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6102.
369. Кооперативний рух – запорука утвердження нації і держави // Наш світ. 1998. № 3. С. 3–4.
370. Коротка історія Церкви «Воскресіння» м. Сакраменто, штат Каліфорнія // Посланець правди. 2013. № 3. С. 6.
371. Короткий нарис історії української євангельсько-баптистської церкви м. Крум-Лин // Посланець правди. 2013. № 3. С. 15.
372. Корсун Л. Виставка художника-дисидента Опанаса Заливахи в Українському музеї в Нью-Йорку // Час і Події. 2011. № 6. 09 лютого.
373. Корсун Л. Відлуння мистецького модернізму в Українському музеї в Нью-Йорку // Час і Події. 2007. № 18. 03 травня.
374. Корсун Л. Генерал К. Морозов виступив на форумі НТШ і УВАН // Свобода. 1995. Ч. 102. С. 7 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
375. Корсун Л. Помаранчевий кінотиждень в Українському музеї в Нью-Йорку // Час і Події. 2010. № 4. 29 січня.

376. Корсун Л. Україністи ЗСА на міжнародних конференціях // Свобода. 1995. Ч. 215. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
377. Костелина Л. Відбулося велике торжество – посвячення новозбудованого храму // Час і Події. 2012. № 24. 13 червня.
378. Костелина Л. Освячення новозбудованого храму – велике торжество // Міст. 2012. 21 червня.
379. Костелина Л. У парафії св. Володимира й Ольги був день радості // Час і Події. 2012. № 21. 23 травня.
380. Костенко Л. Компанія «Міст» привезла до Нью-Йорка дух Майдану // Міст. 2014. 06 листопада.
381. Костенко Л. Освятили нову українську церкву // Міст. 2013. 10 жовтня.
382. Костенко Л. Подарунок до 100-ліття парафії // Міст. 2013. 01 травня.
383. Костенко Л. Полотна, які змушують думати // Міст. 2014. 13 листопада.
384. Костенко Л. Українська кредитівка стала мільярдером // Міст. 2014. 27 березня.
385. Костенко Л. У Нью-Йорку заговорили поранені воїни // Міст. 2014. 13 листопада.
386. Костенко Л. Чотири хори співали на святі 1025-ліття // Міст. 2013. 22 серпня.
387. Кравченко О. Шкільна Рада при Українському Конгресовому Комітеті Америки // Рідна школа. 2010. Ч. 155. С. 11–14.
388. Кравчук А. Стипендійна акція Союзу Українок Америки – студентам України // Свобода. 1993. Ч. 14. С. 3.
389. Кралка Й. Відзначення 95-ліття життя парафії Непорочного Зачаття // Час і Події. 2010. № 8. 24 лютого.
390. Крамарчик В. Відзначено 60-ліття Осередку СУМ // Свобода. 2010. № 52. С. 10.
391. Краса українського духу // NOVAгазета. 2013. № 17 (226). С. 12.

392. Кредитівка «Самопоміч» підтримує культурно-мистецькі проекти Українського національного музею / Прес-служба Кредитівки «Самопоміч» // Час і Події. 2014. № 29. 17 липня.
393. Кредитівка «Самопоміч» радо підтримує громадські проекти / Прес-служба Кредитівки «Самопоміч» // Українське слово. 2015. 03 травня.
394. Крива В. Детройт – урочисте відзначення 75-ліття заснування Округи Союзу Українок Америки // Час і Події. 2011. № 15. 13 квітня.
395. Крива В. Народження нового відділу Союзу українок Америки // Свобода. 2010. № 3. С. 14.
396. Крива В. Прийняття гостей з України Округою США // Час і Події. 2010. № 21. 26 травня.
397. Кривоніс В. Відбувся з'їзд Шкільної ради при УККА // Свобода. 2013. № 51-52. С. 8.
398. Кривоніс В. З'їзд учителів шкіл українознавства Шкільної ради при УККА // Свобода. 2009. № 45. С. 9.
399. Кривоніс В. З'їзд Шкільної Ради // Рідна школа. 2009. Ч. 154. С. 5–8.
400. Кривоніс В. Представники шкіл українознавства взяли участь у вчительській конференції // Міст. 2014. 30 жовтня.
401. Кривоніс В. Урочисто відзначили 60-ліття Шкільної ради // Свобода. 2014. № 46. С. 8, 11.
402. Круглий стіл обговорював тему: «Євромайдан: суспільно-політична криза чи революція?» / Пресова служба НТШ–А // Свобода. 2014. № 8. С. 5, 14.
403. Кузик Д. Наближається собор УГКЦеркви // Свобода. 1996. Ч. 104. С. 2–3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
404. Кузишин Г. Вишкіл пластових зв'язкових в Нью Йорку // Свобода. 1993. Ч. 62. С. 4.
405. Кузьмович-Блага Г. 45 років на службі членам і громаді // Свобода. 1996. Ч. 103. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
406. Кузьмович О. Будова Музею в Нью Йорку стає дійсністю // Свобода. 1995. Ч. 214. С. 1, 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.

407. Кузьмович О. В Нью Йорку відбулося відзначення взірцевих парафіян церкви св. Юра // Свобода. 1997. Ч. 20. С. 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
408. Кузьмович О. В УІА відкрито дві мистецькі виставки // Свобода. 1992. Ч. 26. С. 1, 4 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1803.
409. Кузьмович О. Досягнення і завдання Пласту у діаспорі. URL : <http://100krokiv.info/2017/03/olha-kuzmovych-dosyahnennya-i-zavdannya-plastu-u-diaspori/> (дата звернення: 30. 05. 2017).
410. Кузьмович О. Екзекутива НТШ-А обговорила ряд справ // Свобода. 1998. Ч. 38. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6506.
411. Кузьмович О. Є різні шляхи допомоги Україні // Свобода. 1995. Ч. 129. С. 1 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
412. Кузьмович О. Закінчення Літературного конкурсу гумору і сатири // Свобода. 1995. Ч. 210. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
413. Кузьмович О. Згадали шістдесятників // Свобода. 1994. Ч. 88. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6502.
414. Кузьмович О. Курси для учителів англійської мови в Україні дуже успішні // Свобода. 1995. Ч. 191. С. 1, 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
415. Кузьмович О. 50-річчя Українського інституту Америки // Свобода. 1998. Ч. 88. С. 1, 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6506.
416. Кузьмович О. «Самопоміч» відкриває банк у Клифтоні // Свобода. 1991. Ч. 133. С. 1, 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.
417. Кузьмович О. «Самопоміч» подає приклад українським установам // Свобода. 1993. Ч. 124. С. 1.
418. Кузьмович О. «Споглядаючи у синю далечінь...» (ювілейна конференція НТШ у 100-річчя М. Рильського) // Свобода. 1995. Ч. 107. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
419. Кузьмович О. Управа НТШ-А відбула наради // Свобода. 1997. Ч. 79. С. 1 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.

420. Кульчицька М. Парафії Катедри св. о. Миколая – 100 років // Час і Події. 2006. № 7. 16 лютого; № 8. 23 лютого.
421. Курилик В. Вишкіл: час змінити себе // Міст. 2012. 16 серпня.
422. Курилик В. Відбувся 55-ий злет юнацтва СУМ // Свобода. 2014. № 26–27. С. 14.
423. Курилик В. Дорога в майбутнє // Міст. 2014. 30 жовтня.
424. Курилик В. Злет юнацтва-2012 – Сумівські олімпійські ігри // Міст. 2012. 21 червня.
425. Курилик В. Посвячення нового перехідного прапора // Міст. 2014. 26 червня.
426. Курилик В. Прапор СУМ завершує подорож до осель США // Свобода. 2014. № 43. С. 9.
427. Курилик В. 54-ий злет юнацтва відбувся на оселі СУМ // Свобода. 2013. № 26-27. С. 10
428. Курилик В. 54-ий злет юнацтва СУМ // Час і Події. 2013. № 27. 04 липня.
429. Куропась М. Українці в Чикаго і в стеїті Ілліной // Час і Події. 2002. № 168. 01 листопада; Час і Події. 2003. № 172. 15 січня; Час і Події. 2003. № 173. 01 лютого; Час і Події. 2004. № 228. 17 вересня.
430. Кухар Л. «Відкритий світ» відкритим людям (репортаж про нову програму Міжнародної культурно-освітньої асоціації) // Час і Події. 2010. № 19. 12 травня.
431. Кухар Л. Коляда під чужим небом // Час і Події. 2010. № 6. 10 лютого.
432. Кухар Л. Кредитівка в Палантайн справляє новосілля // Час і Події. 2010. № 43. 27 жовтня.
433. Кухар Л. Музей став українською візитівкою // Свобода. 2014. № 23. С. 7.
434. Кухар Л. «Самопоміч»: хороші підсумки складного року // Час і Події. 2009. № 18. 07 травня.
435. Кухар Л. 40 років у божому винограднику // Час і Події. 2010. № 10. 11 березня.
436. Кухар Л. УККА Іллінойсу – 35 // Час і Події. 2009. № 18. 07 травня.

437. Кухар Л. Україна та українці насправді мають чим пишатися // Час і Події. 2010. № 27. 08 липня.
438. Кухар Л. Український Національний Музей – ватра української духовної культури на берегах Мічигану // Час і Події. 2010. № 39. 29 вересня.
439. Кухар Л. Український національний музей святкує Різдво // Час і Події. 2010. № 51. 22 грудня.
440. Кухаренко Р. Українці в США // Міграція від 23.12.2015. URL : <http://migraciya.com.ua/news/ukrainian-abroad/ua-ukrainians-in-the-usa/> (дата звернення: 24. 08. 2016).
441. Кучер М. Дбаймо громадою про Український музей // Свобода. 1996. Ч. 115. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
442. Кучера Т. М. Культурологічні проблеми національного відродження України // Збірник наукових праць Науково-дослідного інституту українознавства: Українознавство в розбудові громадянського суспільства в Україні / За заг. ред. проф. П. П. Кононенка. К.: Міленіум, 2004. Т. III. С. 219–222.
443. Кушнір Л. Відбувся загальний з'їзд учителів УМІ // Свобода. 2011. № 15. С. 8.
444. Лаврівська І. Організаційна конференція СУА Округ північного Нью Йорку і Огайо // Свобода. 1997. Ч. 16. С. 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
445. Левенець В. Парафія Чесного Хреста в Асторії відзначила 50-літній ювілей // Свобода. 1995. Ч. 32. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
446. Легкий А. Відбувся святковий концерт Українського музичного інституту // Свобода. 2011. № 20. С. 19.
447. Ленцик В. Вісті з Українського музею та бібліотеки в Стемфорді // Свобода. 1993. Ч. 117. С. 4.
448. Ленцик В. Вісті з Українського музею та бібліотеки в Стемфорді // Свобода. 1997. Ч. 75. С. 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.

449. Ленчик В. Розвиваються музей і бібліотека // Свобода. 1998. Ч. 12. С. 2; Свобода. 1998. Ч. 13. С. 2, 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6506.
450. Лещук Р. Відбувся XXVII Крайовий з'їзд СУМ // Свобода. 2014. № 48. С. 8.
451. Ликтей Я. Відбулася Школа гри на бандурі та хорового співу // Свобода. 2010. № 41. С. 11.
452. Лисецька М. Свято в Школі Українознавства ОУА «Самопоміч» в Нью-Йорку // Свобода. 1998. Ч. 31. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6506.
453. Лисий А. Вшанування американських добродійників // Свобода. 1996. Ч. 188. С. 6 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
454. Лисий А. Перед 14-м Собором УПЦ в ЗСА // Свобода. 1995. Ч. 190. С. 2; Свобода. 1995. Ч. 191. С. 2–3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
455. Лиско М. В Головній Канцелярії УНС відбулися секретарські курси // Свобода. 1996. Ч. 123. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
456. Лиско М. Нова програма для членів УНС із виплаченими грамотами // Свобода. 1995. Ч. 124. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
457. Лиско М. Успішний початок нової програми УНС // Свобода. 1995. Ч. 187. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
458. Листування з Адміністрацією Президента та Верховною Радою України з питань державно-церковних відносин (1996) // ЦДАВО України. Ф.5252. Державний комітет України у справах релігії. Оп. 6. Спр. 21. 232 арк.
459. Листування з Адміністрацією Президента України з питань державно-церковних відносин, діяльності релігійних організацій (1997) // ЦДАВО України. Ф.5252. Державний комітет України у справах релігії. Оп. 6. Спр. 52. 205 арк.
460. Листування з Адміністрацією Президента України з питань державно-церковних відносин (2005) // ЦДАВО України. Ф.5252. Державний комітет України у справах релігії. Оп. 6. Спр. 274. 73 арк.

461. Листування з Верховною Радою України з питань державно-церковних відносин (1997) // ЦДАВО України. Ф.5252. Державний комітет України у справах релігії. Оп. 6. Спр. 53. 299 арк.
462. Листування з Верховною Радою України з питань державно-церковних відносин (2005) // ЦДАВО України. Ф.5252. Державний комітет України у справах релігії. Оп. 6. Спр. 275. 91 арк.
463. Листування з Кабінетом Міністрів України з питань державно-церковних відносин (1996) // ЦДАВО України. Ф.5252. Державний комітет України у справах релігії. Оп. 6. Спр. 23. 275 арк.
464. Листування з Кабінетом Міністрів України про державно-церковні відносини діяльності релігійних організацій (1997) // ЦДАВО України. Ф.5252. Державний комітет України у справах релігії. Оп. 6. Спр. 54. 235 арк.
465. Лихач М. Коли жінки не соромляться свого 90-ліття // *NOVA*газета. 2015. № 49 (357). С. 23.
466. Личик С. УАПЦ в діяспорі у сім'ї Вселенської Патріархії // *Свобода*. 1995. Ч. 82. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
467. Лід холодних взаємин // *Посланець правди*. 2014. № 1. С. 17.
468. Ліпінська К. Перша Українська Евангельсько-Баптистська Церква міста Лос-Анжелес // *Посланець правди*. 2013. № 3. С. 4–5.
469. Ліпінська К. Ювілей – 50 // *Посланець правди*. 2013. № 4. С. 18.
470. Літературний конкурс СФУЖО у 10-ту річницю Чорнобильської катастрофи / СФУЖО // *Свобода*. 1995. Ч. 238. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
471. Літинський В. Братство св. о. Миколая у Вотервілі відсвяткувало своє 100-ліття // *Свобода*. 1995. Ч. 234. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
472. Лозинський А. 25 років державності – 25 років територіальної юрисдикції // *Закордонна Газета*. 2016. 16 серпня.
473. Лозинський А. Звіт Ради Організації об'єднаних націй при СКУ від 1 липня 2011 до 22 червня 2012 р. URL : http://www.ukrainianworldcongress.org/UserFiles/File/Annual_Meeting_2012/UN.pdf (дата звернення: 25. 08. 2015).

474. Лозинський А. Звіт Ради Організації об'єднаних націй при СКУ від 1 липня 2010 до 30 червня 2011 р. URL : http://www.ukrainianworldcongress.org/UserFiles/File/Annual_Meetings_2011/Reports/ROON.pdf (дата звернення: 25. 08. 2015).
475. Лозинський А. Звіт Ради Організації об'єднаних націй при СКУ від 18 липня до 30 червня 2010 р. URL : http://www.ukrainianworldcongress.org/UserFiles/File/Annual_Meetings_2010/ROON.pdf (дата звернення: 25. 08. 2015).
476. Лозинський А. Інтеграція четвертої хвили // Час і Події. 2009. Ч. 5.
477. Лозинський А. Напередодні Х з'їзду Світового Конгресу Українців // Свобода. 2013. № 32. С. 4; Час і Події. 2013. № 31. 01 серпня; Міст. 2013. 01 серпня.
478. Лозинський А. Світовий Конгрес Українців при ООН // Час і Події. 2013. № 311. 14 березня.
479. Лозинський А. Україна й діаспора – взаємна допомога і захист // У майбутнє – в ім'я України : Матеріали III Всесвітнього форуму українців 18–20 серпня 2001 р. К., 2001.
480. Луцька О. Доповідь о. д-ра Петра Галадзи в Нью Йорку // Свобода. 1996. Ч. 20. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
481. Львівський театр ім. Л. Курбаса приїжджає до ЗСА // Свобода. 1996. Ч. 15. С. 1 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
482. «...люди мусять зрозуміти, що, в кінці кінців, від них буде залежати їхня доля і доля України загалом» : [інтерв'ю з Євгеном Чолієм / спілкувалась Світлана Іванишин-Угриня] // Час і Події. 2011. № 20. 18 травня.
483. Магун Л. Свято героїнь у Нью Йорку // Свобода. 1997. Ч. 52. С. 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
484. Мазуркевич З. Своя церква... // Свобода. 2013. № 10. С. 8.
485. Майдан кличе // Свобода. 2014. № 47. С. 6.
486. «Майдан. Україна. Шлях до свободи» / Прес-служба УІА // Міст. 2014. 16 жовтня.

487. Макарчук С. Етнічна історія України: навчальний посібник. Київ: Знання, 2008. 471 с.
488. Максимович А. Відбулася презентація книги «Українки в історії» // Свобода. 2013. № 3. С. 9.
489. Максимович А. Округ Філадельфії відзначить 70-ліття США // Свобода. 1995. Ч. 188. С. 5 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
490. Малкович Т. Нотатки з виставки «Майдан. Україна. Шлях до свободи» // Свобода. 2014. № 45. С. 9, 14.
491. Малкович Т. У Нью-Йорку відбулась виставка про Майдан // Міст. 2014. 13 листопада.
492. Маріонова С. Українська музейниця в Америці // Свобода. 1995. Ч. 104. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
493. Марків Б. Ансамбль «Алетея» дав концерт в УІМ // Свобода. 2015. № 2. С. 9.
494. Марків Б. Концерт в Українському інституті Америки // Свобода. 2013. № 17. С. 18.
495. Марків Б. Концерт до 25-ліття МАТІ // Свобода. 2013. № 47. С. 13.
496. Марків Б. Концерти в Українському інституті Америки // Свобода. 2014. № 2. С. 10.
497. Марків Б. Концерт зачарував слухачів // Свобода. 2014. № 7. С. 8.
498. Марків Б. Концертом вшанували пам'ять Ірени Стецури // Свобода. 2013. № 7. С. 10.
499. Марків Б. Музика в інституті // Свобода. 1996. Ч. 28. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
500. Марків Б. Нестандартна музика в УІА // Свобода. 1998. Ч. 80. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6506.
501. Марків Б. У концерті звучали українські пісні // Свобода. 2015. № 5. С. 8.
502. Мартинюк-Гладка Л. 38-ий Відділ США в Денвері // Свобода. 1991. Ч. 134. С. 4 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.

503. Марук Ю. Про віру, молитву та добрі стосунки // Посланець правди. 2013. № 4. С. 20–21.
504. Марук Ю., Шемчук В. «Ми намагались завести мову про вічне і святе, про Бога, Біблію і молитву» // Посланець правди. 2013. № 3. С. 30–31.
505. Марусик Н. Вечір вшанування праці творців українського танцю та музики Українським інститутом модерного мистецтва // Час і Події. 2014. № 41. 09 жовтня.
506. Марусик Н. Відзначення творчих особистостей українського Чикаго Українським інститутом модерного мистецтва // Час і Події. 2014. № 39. 25 вересня.
507. Марусик Н. Довгий шлях до свободи – виставка в Українському інституті модерного мистецтва // Час і Події. 2014. № 46. 12 листопада.
508. Марусик Н. Конструкція і нео-конструкція // Час і Події. 2011. № 25. 22 червня.
509. Марусик Н. «Мистецький Арсенал» в Інституті модерного мистецтва // Час і Події. 2011. № 30. 27 липня.
510. Марусик Н. Презентація нової книги «Українські мистці Парижа. 1900–1939» // Час і Події. 2010. № 50. 15 грудня.
511. Марусик Н. Створення української громади та першої Української Греко-Католицької парафії в Чикаго // Час і Події. 2013. № 10. 07 березня.
512. Марусик Н. Український Інститут Модерного Мистецтва – переможець конкурсу «Best of Chicago» // Час і Події. 2014. № 32. 07 серпня.
513. Марусик Н. Український національний музей – скарбниця нашої духовності // Час і Події. 2011. № 43. 26 жовтня.
514. Марусик Н. Чикагський соловейко // Час і Події. 2011. № 20. 18 травня.
515. Марущак В. Загальні збори 42-го Відділу УНС в Пассейку // Свобода. 1995. Ч. 43. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
516. Марущак В. Річні загальні збори УНС Округи Пассейк // Свобода. 1996. Ч. 103. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6504.

517. Масна В. Пластове Свято Юрія-2008 відбулося на оселі «Писаний камінь» в Огайо // Свобода. 2008. № 27. С. 12.
518. Матвіїшин Ю. Чому святкуємо 1025-річчя Хрещення Русі-України? // Час і Події. 2013. № 31. 01 серпня.
519. Мацелюх М. Фундація «Україна – США» надала українським студентам стипендії // Свобода. 2007. № 1. С. 12.
520. Мацелюх М. Фундація «Україна – США» розпочала молодіжну програму обміну // Свобода. 2007. № 12. С. 11.
521. Мачай І. День союзнянки округи Нью Йорк // Свобода. 1996. Ч. 173. С. 7 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
522. Мерфі Н. Діяльність Наукового товариства ім. Шевченка в Україні та за її межами (1873–2000) // Міст. 2001. 4 січня.
523. Мерфі Н. Українська діаспора в США: збереження традицій національної культури : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. іст. наук : 07.00.01. Донецьк, 2006. 19 с.
524. Метс-Сітіфілд проведе вечір української спадщини / Прес-служба УККА // Міст. 2013. 18 липня.
525. Микола Рябчук – про авторитаризм в Україні / Товариство «Свята Софія» // Свобода. 2013. № 25. С. 13.
526. «Ми – одна велика родина» : [інтерв'ю з Мироном Васюнком / спілкувався Володимир Павелчак] // Час і Події. 2008. № 47. 20 листопада.
527. Мишуга Лука. Збірник / зредагував А. Довган. Джерзі Сіті; Нью-Йорк: Свобода, 1973. 357 с.
528. Ми ще живі // Національна трибуна. 1988. Ч. 18. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6102.
529. Міжнародна конференція, присвячена благовістю чиновникам. URL: <http://www.baptyst.com/mizhnarodna-konferentsiya-prysvyachena-blagovistyuchynovnykam/> (дата звернення: 20. 12. 2017).
530. Мілянич М. Загальні збори Пластової Станиці в Нью Йорку // Свобода. 1995. Ч. 203. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.

531. Мілянч М. Початок занять в Пластовій Станиці Нью Йорку // Свобода. 1995. Ч. 174. С. 5 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
532. Місія Світового Конгресу Вільних Українців // Народна воля. 1973. № 42. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6328.
533. Мітологія моєї Батьківщини : [інтерв'ю Олекси Коваленка / спілкувалася Марія Климчак] // Час і події. 2010. № 16. 21 квітня.
534. Молитвою й псалмами / Прес-служба УПЦ Бавнд-Брук // NOVAгазета. 2013. № 34 (243). С. 16.
535. Морозинська Е. 70-ий ювілей СУА в Пармі // Свобода. 1995. Ч. 210. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
536. Мотиль М. Діяльність I-го Відділу СУА // Свобода. 1993. Ч. 1. С. 4.
537. «Моя особиста мрія – щоб у майбутньому парафія назавжди залишилася українською, греко-католицькою, а не просто католицькою східного обряду» : [інтерв'ю настоятеля парафії св. Йосафата о. Ярослава Мендюка / спілкувалась Світлана Іванишин-Угриня] // Час і Події. 2013. № 41. 10 жовтня.
538. Музейний бенкет з «Vyshyvanka Couture by Karavanska» / Прес-служба кредитівки «Самопоміч» // Час і Події. 2014. № 41. 09 жовтня.
539. Мусимо! // Свобода. 1947. Ч. 73. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6462.
540. Мусієнко Х. За українську Україну! // NOVAгазета. 2013. № 33. С. 3.
541. Мушинка М. І наукою можна допомагати Україні // Свобода. 1996. Ч. 142. С. 2; Ч. 143. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
542. Мушинка М. III Міжнародна наукова конференція «Проблеми дослідження української діаспори» // Український історичний журнал. НАНУ, Ін-т історії України, Ін-т політичних і етнонаціональних досліджень. 2008. С. 225–227.
543. Навроцька Х. 64-й Відділ СУА відзначив своє 40-річчя // Свобода. 1995. Ч. 22. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
544. Нагородили переможців конкурсу «Літературні портрети» / Прес-служба Осередку праці НТШ у Філадельфії // Міст. 2013. 23 травня.
545. Найбільше довіряють церкві // Міст. 2013. 21 лютого.

546. Найдавніші православні патріархати підтвердили неканонічність претензій РПЦ на Україну // Час і Події. 2011. № 36. 07 вересня.
547. «Найкращий метод збереження пам'яток сакральної культури – це популяризація» : [інтерв'ю художника і мистецтвознавця Олега Чуйка / спілкувалася Світлана Іванишин-Угрина] // Час і Події. 2013. № 28. 11 липня.
548. «На правителів Москви поява Світового Конгресу Вільних Українців подіяла як на биків червона плахта» : [інтерв'ю з Дмитром Павличком / спілкувався Юрій Атаманюк] // Час і Події. 2008. № 32. 07 серпня.
549. Народи Головного уряду УНС закінчилися // Свобода. 1995. Ч. 95. С. 1 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
550. Наріжний С. Українська еміграція: культурна праця української еміграції між двома світовими війнами. Прага, 1942. Ч. 1. 372 с.
551. На Союзівці проходить Вчительський семінар // Свобода. 1991. Ч. 148. С. 1,3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.
552. «Настав момент, коли світ має почути голос здорових християн»: [інтерв'ю пастора церкви Крум Лин В. Кравчука / спілкувалася Ю. Марук] // Посланець правди. 2013. № 4. С. 14–15.
553. Наукове товариство ім. Шевченка в Америці / Управа НТШ-А // Свобода. 2013. № 48. С. 14.
554. Наукове товариство ім. Шевченка в ЗДА. Нью Йорк, 1960. 29 с. URL: <http://diasporiana.org.ua/wp-content/uploads/books/1547/file.pdf> (дата звернення: 13. 01. 2015).
555. «Наша парафія маленька, але має велике серце» : [інтерв'ю настоятеля церкви Непорочного Зачаття у м. Палантайн – о. Михайла Кузьми / спілкувалася Ірина Ценглевич] // Час і Події. 2012. № 42. 17 жовтня.
556. «Наша церква побудована на любові» : [інтерв'ю настоятеля катедри святого Миколая о. Богдана Налісника / спілкувалася Світлана Іванишин-Угрина] // Час і Події. 2013. № 30. 25 липня.
557. Не допустити до смертельної хвороби у відділах УРСоюзу // Народна воля. 1965. № 11. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6322.

558. Недошитко І. Р. Українська діаспора США у державотворчих процесах у Україні (1991-2011 рр.) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. іст. наук : 07.00.01. Тернопіль, 2013. 20 с.
559. Не тільки словом, але й ділом! // Свобода. 1947. Ч. 100. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6462.
560. Новий розділ в історії З. У. А. Д. Комітету // Свобода. 1947. Ч. 255. С. 6 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6462.
561. Нові члени УНСоюзу // Свобода. 2006. № 14. С. 6 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6510.
562. Новообраного Главу Української православної церкви в США Митрополита Антонія возведено на престол // Час і Події. 2013. № 6. 08 лютого.
563. «Об'єднавшись, українські Церкви чисельно стануть, як весь Московський патріархат» : [інтерв'ю Євстратія Зорі] // Міст. 2014. 31 липня.
564. Обіжник до членів керівних органів Шкільної ради, педагогічних дорадників, директорів, вчителів та членів опікуючих установ Шкіл українознавства // Рідна школа. 2008. Ч. 149. С. 23.
565. Обрано предстоятеля УПЦ у США // Міст. 2012. 11 жовтня.
566. Одноступеність світового українства // Українознавство. 2006. Ч. 3. С. 298–301.
567. Округа відділів УНС в Пассейку відбула річні збори // Свобода. 1989. Ч. 48. С. 1, 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6498.
568. Округа Пассейку відбула наради // Свобода. 1982. Ч. 233. С. 1, 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6491.
569. Округа Південного Нью Йорку відзначила 70-ліття СУА // Свобода. 1996. Ч. 24. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
570. Округа південного Нью Йорку СУА відсвяткувала Рік Родини // Свобода. 1995. Ч. 10. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
571. Округні комітети у Джерсі Сіті, Пассейку і Ньюарку об'єдналися в Округу Північного Нью Джерсі // Свобода. 1997. Ч. 47. С. 1, 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.

572. Олександр Мотиль виступить в Українському інституті модерного мистецтва // Час і Події. 2012. № 10. 07 березня.
573. Олійник Т. Культура та її вплив на духовний розвиток людини // Посланець правди. 2014. № 1. С. 4–6.
574. Онишкевич Л. Світовий конгрес славистів у Варшаві // Свобода. 1995. Ч. 166. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
575. Осінні наради Чикагської Округи УНС // Свобода. 1995. Ч. 237. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
576. Осіння пастораль у долині джерел // NOVA газета. 2013. № 36 (245). С. 14–15.
577. Осціславська М. Збори 234-го Відділу УНСоюзу // Свобода. 2006. № 14. С. 8 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6510.
578. Офіційний веб-сайт ЗОУЦ ЄХБ. URL : <http://wuebc.org/> (дата звернення: 23. 06. 2017).
579. Павелчак В. 90-ліття парафії Православного Катедрального Собору святого рівноапостольного князя Володимира // Час і Події. 2006. № 43. 26 жовтня.
580. Павелчак В. Для добра громади! // Час і Події. 2007. № 18. 03 травня.
581. Павелчак В. З печаттю Володимирового духу // Час і Події. 2001. № 141. 01 листопада.
582. Павелчак В. Міцні тили та гарні перспективи УПЦ у США // Час і Події. 2006. № 6. 09 лютого.
583. Павелчак В. Наука заощаджування – в дії // Час і Події. 2006. № 24. 15 червня.
584. Павелчак В. Наші двері відчинені для всіх! // Час і події. 2006. № 47. 23 листопада.
585. Павелчак В. Новий ієрарх УПЦ у США // Час і Події. 2008. № 23. 05 червня.
586. Павелчак В. Осередку СУМ у Палатайн – 40! // Час і Події. 2008. № 21. 22 травня.

587. Павелчак В. Підсумки року: «Самопоміч» і громада // Час і Події. 2008. № 6. 07 лютого.
588. Павелчак В. Програма «Наука заощаджування» – в дії // Час і Події. 2008. № 18. 01 травня.
589. Павелчак В. 40 років парафії святих Володимира і Ольги // Час і Події. 2008. № 9. 28 лютого.
590. Пазуняк Н. Березень – місяць СФУЖО // Свобода. 1992. Ч. 49. С. 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1803.
591. Пазуняк Н. Презентація книжки «Холмщина і Підляшшя» у Філадельфії // Свобода. 1998. Ч. 7. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6506.
592. Пазуняк Н. Свято жінки-героїні в Філадельфії // Свобода. 1995. Ч. 58. С. 6 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
593. Пам'яті визначного українця / Прес-служба Товариства «Свята Софія» // Свобода. 2013. № 18. С. 12, 16.
594. Панчак-Захарчук К. Пластуни побували на лещатарському таборі // Свобода. 2013. № 6. С. 10.
595. Панчук Я. У Чикаго відсвяткували 50-ліття СУА // Свобода. 1982. Ч. 233. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6491.
596. Панько С. В НТШ-А розпочався новий академічний рік // Свобода. 2008. № 39. С. 11.
597. Панько С. НТШ-А розпочало ювілейну Шевченківську програму // Свобода. 2013. № 48. С. 1, 16.
598. Панько С. Соціолог поділився своїм досвідом // Свобода. 2013. № 15. С. 16.
599. Папа Іван Павло II вшанував вірцевих парафіян церкви св. Юра // Свобода. 1996. Ч. 240. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
600. Партика Г. Збори 496-го Відділу УНС ім. Т. Шевченка // Свобода. 1996. Ч. 167. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6504.

601. Паславський І. Між Сходом і Заходом. Нариси з культурно-політичної історії Української Церкви. Львів: Видавниче підприємство «Стрім», 1994. 144 с.
602. Пащук А. Представники УІА відвідали Р. Попадюка // Свобода. 1992. Ч. 11. С. 1 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1803.
603. Перша Слов'янська Баптистська Церква міста Шарлот, штат Північна Кароліна // Посланець правди. 2013. № 3. С. 14.
604. Перше Загальне Зібрання Злученого Українського Американського Допомогового Комітету // Свобода. 1947. Ч. 51. С. 3; Ч. 55. С. 3; Ч. 59. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6462.
605. Перше причастя – перепустка в особливий світ // Час і Події. 2011. № 19. 11 травня.
606. Пілецька-Декайло А. Виставка іконопису // Час і Події. 2006. № 51. 21 грудня.
607. Питляр О. Конвенційні підсумки УНС // Національна трибуна. 1986. Ч. 29. С. 1 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6100.
608. «Пізнай свій рідний край» – зима / Прес-служба ЗУАДК // Міст. 2013. 21 березня.
609. Пітолай Д. 177-й Відділ УНС в Баффало відбув збори // Свобода. 1998. Ч. 66. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6506.
610. Планують Синод УГК Церкви // Свобода. 1992. Ч. 11. С. 1 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1803.
611. Пласт // Свобода. 1991. Ч. 127. С. 1 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.
612. Пластова молодь на лещатарській прогулянці // Свобода. 1966. Ч. 58. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6476.
613. Пластова молодь на лещатарському таборі // Свобода. 1993. Ч. 3. С. 3.
614. Пластова таборова відправа // Свобода. 1966. Ч. 58. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6476.

615. Пługатор Л. 95-річчя Православного Катедрального Собору Святого Князя Володимира // Час і Події. 2011. № 43. 26 жовтня.
616. Пляка Г. 24-й учительський семінар відбувся на Союзівці // Свобода. 2008. № 36. С. 9.
617. Пляка Г. Про вчительський семінар // Рідна школа. 2009. Ч. 154. С. 30–31.
618. Пляни нового будинку для Українського Музею в Нью Йорку / Прес-служба Українського музею // Свобода. 1996. Ч. 156. С. 6 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
619. Плянують літні курси Інституту ім. А. Шептицького // Свобода. 1992. Ч. 20. С. 1 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1803.
620. Подарунок дітям від ККДУ // Свобода. 1997. Ч. 59. С. 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
621. Поезія Райнера Марії Рільке в українських перекладах / Пресо́ва група НТШ-А // Свобода. 2013. № 32. С. 13, 18.
622. Поезія // Посланець правди. 2014. № 1. С. 22–23; Посланець правди. 2013. № 4. С. 22–23.
623. Показник нашої зорганізованої сили // Свобода. 1947. Ч. 290. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6462.
624. Поклін героїням // Національна трибуна. 1988. Ч. 18. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6102.
625. Політологія: підручник / І. Дзюбка, К. Левкіський, В. Андрущенко та ін.; за заг. ред. І. Дзюбка, К. Левкіського. К.: Вища школа, 1998. 304 с.
626. Поліщук М. Виховний семінар СУМ // Міст. 2013. 07 листопада.
627. Поліщук М. Виховники СУМ навчалися на семінарі // Свобода. 2013. № 47. С. 9, 16.
628. Поліщук М. Майбутні провідники СУМ зустрілися у Вашингтоні // Свобода. 2014. № 19. С. 8.
629. Поліщук М. Майбутні провідники СУМ зустрілися у Вашингтоні // Міст. 2014. 08 травня.

630. Поліщук М. Мистецький табір відбувся на оселі СУМ // Свобода. 2013. № 39. С. 9, 15
631. Поліщук М. На оселі СУМ відбувся Табір мистецтва і культури // Свобода. 2010. № 41. С. 11.
632. Поліщук М. Провідницький семінар СУМ // Міст. 2013. 16 травня.
633. Полянська М. 44-й рік триває Стипендійна акція СУА // Свобода. 2011. № 21. С. 8.
634. Полянська М. Стипендійна акція СУА – в дії // Свобода. 2009. № 9. С. 9.
635. Посвячення новозбудованої української православної церкви св. Отця Миколая в Купер Ситі / Парафіяльна управа УАПЦ св. Миколая в Купер Ситі // Свобода. 1992. Ч. 28. С. 4 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1803.
636. Пошивайло І. Екологія музейного простору: реалії і перспективи (досвід України і США). URL: <http://honchar.org.ua/p/ekolohiya-muzejnoho-prostoru-realiiji-i-perspektyvy-dosvid-ukrajiny-i-ssha/> (дата звернення: 28. 01. 2017).
637. Православні єпископи обговорили світові проблеми / Консисторія Української православної церкви в США // Свобода. 2014. № 40. С. 9.
638. Православно-католицькі відносини будуть темою літніх курсів Інституту ім. А. Шептицького // Свобода. 1993. Ч. 60. С. 1.
639. Праця ККДУ в 1995 році / Екзекутива ККДУ // Свобода. 1996. Ч. 31. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
640. Праця 72-го Відділу Союзу Українок в Нью Йорку // Свобода. 1966. Ч. 58. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6476.
641. Приклад батьків // Посланець правди. 2013. № 4. С. 17.
642. Принько В. ЗУАДК запросив дітей до Канева // Свобода. 2013. № 26–27. С. 20.
643. Припхан Р. Б. Загальні збори 399-го Відділу УНС «Леви» в Чикаго // Свобода. 1995. Ч. 46. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.

644. Припхан Р. Б. Загальні збори 399-го Відділу УНС «Леви» в Чикаго // Свобода. 1997. Ч. 53. С. 4 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
645. Проекти постанов, роз'яснення, інформації Ради у справах релігій, що стосуються забезпечення державної політики щодо релігії та церкви; пропозиції обласних відділів у справах релігій, церковних організацій по обговоренню проекту Конституції України (1992) // ЦДАВО України. Ф.4648. Рада у справах релігій при Міністерстві у справах міграцій і національностей України. Оп. 7. Спр. 647. 136 арк.
646. Проект «Пересувні виставки мистецьких творів на Шевченківську тематику» / Прес-служба Світового конгресу українців // Міст. 2014. 27 лютого.
647. «Про місію Об'єднання, Царство Боже та боротьбу поколінь» : [інтерв'ю голови ОУЄБЦ в США А. Мошковського / спілкувалась Ю. Марук] // Посланець правди. 2013. № 3. С. 24.
648. Протопресвітер Степан (Біляк С.М.). Свідчення, що стосуються історії УПЦ в США // ЦДАЗУ. Ф. 23 («Документи Українського Православного Братства імені Василя Липківського на еміграції, зібрані родиною Валентина та Раїси Кохно (США)»). Оп. 2 Єпископ Бориспільський Вікарій Української Православної Церкви Київського Патріархату в США і Канаді Степан (Біляк Степан Михайлович, 1917 – 2006), український церковний та громадський діяч на еміграції (США). Спр. 22. 7 арк.
649. Про університет як центр богослов'я / Товариство «Свята Софія» // Свобода. 2013. № 18. С. 12.
650. Процик Р. 19 жовтня: відзначення 50-річчя української бібліотеки у Філядельфії // Свобода. 2008. №. 41. С. 16.
651. Рак Д. Жіночий рух на порозі нового тисячоліття // Свобода. 1997. Ч. 90. С. 2; Ч. 91. С. 2 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
652. Рак Д. Після конгресу СФУЖО // Свобода. 1993. Ч. 32. С. 3.
653. Реальне життя // Посланець правди. 2014. № 1. С. 15.

654. Редчук О. Українська молодь в Америці не пропала // Свобода. 1947. Ч. 118. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6462.
655. Рекламні проспекти щодо таборового життя членів ОДУМ. Відпочинковий-виховний табір. Українське товариство, дружба, відпочинок, курси українознавства, збереження української душі // ЦДАЗУ. Ф. 25 («Об'єднання Демократичної Української Молоді (ОДУМ) в Чикаго (США)»). Оп. 1. Спр. 2. 2 арк.
656. Релігія і віра // Свобода. 1996. Ч. 26. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
657. Рената Холод очолила управу Українського музею / Прес-служба Українського музею // Міст. 2013. 15 серпня.
658. Рибаченко В. ІХ Конгрес світових українців успішно пройшов у столиці України // Час і Події. 2008. № 35. 28 серпня.
659. Різні конфесії підписали Меморандум про Українську помісну церкву // Міст. 2014. 20 листопада.
660. Річні досягнення Відділу юнацтва СУМ в Нью Йорку // Свобода. 1996. Ч. 129. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
661. Річні загальні збори каси «Самопоміч» / Прес-служба кредитівки «Самопоміч» // Міст. 2013. 13 червня.
662. Річні загальні збори каси «Самопоміч» / Прес-служба кредитівки «Самопоміч» // Міст. 2014. 05 червня.
663. Річні загальні збори Кредитівки «Самопоміч» / Прес-служба кредитівки «Самопоміч» // Час і Події. 2010. № 22. 03 червня.
664. Річні загальні збори Світового Конгресу Українців. 22–23 серпня 2010 р. Перемишль, Польща. URL : http://www.ukrainianworldcongress.org/UserFiles/File/Annual_Meetings_2010/Book2010.pdf (дата звернення: 26. 08. 2015).
665. Річні збори кредитівки «Самопоміч» в Нью Йорку / Прес-служба кредитівки «Самопоміч» // Наш світ. 1998. № 3. С. 11–12.
666. Річні збори Братства і Відділу УНС в Асторії // Свобода. 1995. Ч. 12. С. 3–4 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.

667. Річні збори 59-го Відділу УНС в Бриджпорті // Свобода. 1998. Ч. 32. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6506.
668. Річні збори «Самопоміч» Нью-Йорка / Прес-служба кредитівки «Самопоміч» // Міст. 2012. 05 квітня.
669. Річні збори Українського музею // Свобода. 1996. Ч. 165. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
670. Річні збори Федеральної Кредитової Кооперативи «Самопоміч» / Прес-служба кредитівки «Самопоміч» // Свобода. 2013. № 16. С. 13, 15.
671. Рогозинський К. На підтримку українського Музею // Свобода. 1996. Ч. 110. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
672. Розбудова Українського музею // Свобода. 1993. Ч. 43. С. 3.
673. Роздольська М. Українська діаспора – невід’ємна складова нації // Час і Події. 2011. № 24. 15 червня.
674. Розпочались переговори між УАПЦ і УПЦ // Свобода. 1995. Ч. 207. С. 1, 5 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
675. Розпочалися перші конвенційні наради Головного уряду УНС // Свобода. 1995. Ч. 92. С. 1 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
676. Роль та завдання Світового Конгресу Українців в світі та в Україні / Прес-служба Кредитівки «Самопоміч» // Час і Події. 2014. № 49. 04 грудня.
677. Романів О. Звітно-виборча сесія Світової ради НТШ // Свобода. 1996. Ч. 247. С. 6 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
678. Романчук В. Відзначили 45-річчя парафії в Пармі, Огайо // Свобода. 2013. № 4. С. 10.
679. Романчук В. Різдвяна зустріч в Українському музеї-архіві // Свобода. 2013. № 5. С. 9–10.
680. Романюк В. Український Музей – наша спільна справа // Свобода. 1998. Ч. 8. С. 1, 5 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6506.
681. Рубель С. XXIV Конвенція СУА // Свобода. 1996. Ч. 119. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.

682. Рудавська-Коленська Л. Концертний сезон в Українському інституті модерного мистецтва // Свобода. 1996. Ч. 110. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
683. Рудницький Л. Інтернаціональний вимір в праці НТШ Америки // Свобода. 1997. Ч. 55. С. 4 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
684. Рудницький Я. Про СКВУ й діаспору // Свобода. 1993. Ч. 47. С. 2, 6.
685. Рябчук М. Україна на Конгресі американських славістів // Свобода. 1995. Ч. 215. С. 1, 4 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
686. Саварин П. Пласт в Едмонтоні працює задовільно // Свобода. 1995. Ч. 240. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
687. Саварин П. Пластова Станиці в Едмонтоні на порозі свого 50-річчя // Свобода. 1998. Ч. 21. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6506.
688. Саварин П. УНС на грані століть і великих рішень // Свобода. 1998. Ч. 17. С. 2; Ч. 18. С. 2, 7 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6506.
689. Савицький Р. «Українські теми в музиці Заходу» // Свобода. 1998. Ч. 13. С. 2, 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6506.
690. Савків М. Звіт Українського конгресового комітету Америки (серпень 2003 – серпень 2008) // IX Світовий Конгрес Українців. Україна пам'ятає – світ визнає. Звіти 2003–2008. 20–22 серпня 2008. Київ, Україна. URL: <http://www.ukrainianworldcongress.org/UserFiles/File/%D0%86%D0%A5congress/UCCA.pdf> (дата звернення: 24. 08. 2015).
691. Салій М. Л. Кравчук відвідав таборовиків на оселі СУМ // Свобода. 1996. Ч. 153. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
692. «Самопоміч» винагороджує молодих ошадників / Прес-служба кредитівки «Самопоміч» // Міст. 2011. 01 грудня.
693. «Самопоміч» підтримує Менор коледж // Свобода. 1997. Ч. 18. С. 4 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
694. «Самопоміч» підтримує проекти УНМ / Прес-служба кредитівки «Самопоміч» // Міст. 2014. 17 липня.

695. «Самопоміч» – це значно більше, ніж Кредитівка / Прес-служба кредитівки «Самопоміч» // Час і Події. 2008. № 17. 23 квітня.
696. Свитка І. Конференція збагатила нас // Свобода. 2014. № 49. С. 7.
697. Світлична Н. Застеляйте столи та все килимами // Свобода. 1996. Ч. 247. С. 5 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
698. Світлична Н., Шуст М. Посвячення наріжного каменя Українського музею // Свобода. 1998. Ч. 8. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6506.
699. Свято Жінки-Героїні у Детройті // Національна трибуна. 1988. Ч. 22. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6102.
700. Свято української жінки-героїні в Гартфорді // Національна трибуна. 1988. Ч. 18. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6102.
701. Святочна зустріч в Клубі Емеритів в Чикаго // Свобода. 1996. Ч. 34. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
702. Семенюк М. В Українському національному музеї стартувала акція «Казки з музейної скрині» // Час і Події. 2013. № 23. 06 червня.
703. Семенюк М. «Гей, пластуни, гей, юнаки! Ми – діти сонця і весни!» // Час і Події. 2011. № 23. 08 червня.
704. Семенюк М. Пластуни новачки відвідали Кредитову Спілку «Самопоміч» // Час і Події. 2014. № 10. 06 березня.
705. Семенюк М. Презентація першого роману Данила Григорчука створила натоп в Українському національному музеї // Час і Події. 2013. № 49. 05 грудня.
706. Семчишин М. 25-ліття Українському Інституту Модерного Мистецтва // Свобода. 1996. Ч. 211. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
707. Сивик О. Перше причастя – перепустка в особливий світ // Українське слово. 2015. 14 травня.
708. Сивик О. Сила материнської молитви // Українське слово. 2015. 06 березня.
709. Сидір М. Діяльність 33-го Відділу СУА в Клівленді // Свобода. 1993. Ч. 47. С. 6.

710. Синельниченко О. Фундація «Україна – США» провела програму «Молоді провідники» // Свобода. 2008. № 40. С. 10–11.
711. Сікора Н. Конференція вчителів шкіл українознавства Америки // Рідна школа. 2008. Ч. 149. С. 24–25.
712. Сірка Й. Українському музичному інституту США – 60 років! // Міст. 2012. 31 травня.
713. СКУ відзначив найвищою нагородою – медаллю св. Володимира Великого з нагоди Х Світового конгресу українців // Час і Події. 2013. № 39. 26 вересня.
714. СКУ нагородив медалею св. Володимира Великого // Свобода. 2013. № 40. С. 5.
715. «Служба Божа взагалі не повинна закінчуватися в храмі» : [інтерв'ю о. Миколи Бурядника / спілкувалась Світлана Іванишин-Угрина] // Час і Події. 2012. № 31. 01 серпня.
716. Смаль М. Церква виховує патріотів // Свобода. 2008. № 39. С. 7.
717. Смолинець О. Мистецтво барикад – голос України // Час і Події. 2014. № 21. 22 травня.
718. Смолинець О. Соломія Івахів відкрила музичний сезон в УІММ // Час і Події. 2014. № 8. 20 лютого.
719. Смолинець О. УІММ святкує 40-річчя // Час і Події. 2011. № 40. 04 жовтня.
720. Смолинець О. Український Інститут Модерного Мистецтва святкує 40-річчя // Час і Події. 2011. № 50. 14 грудня.
721. Смолинець О. Українському Інституту Модерного Мистецтва виповнилося 40 років // Свобода. 2011. № 6. С. 25.
722. Соколик О. Святе причастя учнів української школи // Міст. 2012. 14 червня.
723. Соловій Ю. Світовий конгрес баптистів // Свобода. 1980. Ч. 269. С. 2–3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6489.

724. Спілка Української Молоді – осередок у м. Палатайн // Час і Події. 2012. № 36. 05 вересня.
725. Старицький І. Зустріч православних владик Америки // Українське слово. 2015. 27 березня.
726. Старицький І. Православні та католицькі єпископи зібралися на раду // Українське слово. 2015. 27 березня.
727. Старощак І. 27-й Відділ СУА в Піттсбургу відсвяткував 65-ліття // Свобода. 1996. Ч. 247. С. 6 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
728. Статут Шкільної Ради при УККА. URL: <http://www.ridnashkola.org/statut.htm> (дата звернення: 24. 08. 2015).
729. Стахур І. Діяльність 33-го Відділу СУА в Клівленді // Свобода. 1995. Ч. 42. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
730. Створився новий відділ СУА в Лос-Анжелесі // Свобода. 1992. Ч. 10. С. 4 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1803.
731. Стемфордська єпархія готується до Єпархіального собору / Департамент інформації УГКЦ // Міст. 2012. 22 листопада.
732. Стенограма семінару, проведеного політиками і політологами США для активістів та молодих лідерів Руху (24.11.1990–24.11.1990) // Держархів Львівської обл., Ф. П-3. Львівський обласний комітет Комуністичної партії (більшовиків) України (КП(б)У), з жовтня 1952 р. – Комуністичної партії України (КПУ). 1939–1941, 1944–1962, 1965–1991 рр. Громадсько-політичний центр. Оп. 62. Спр. 838.
733. Степчук З. Парафія св. Константина відзначила 100-ліття // Свобода. 2013. № 41. С. 10.
734. Стех Я. Учительський семінар на Союзівці // Свобода. 1995. Ч. 155. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
735. 100 літ тому виникла перша у США українська єпархія / Прес-служба Товариства «Свята Софія» // Свобода. 2013. № 46. С. 8.
736. 100-річний ювілей парафії Різдва Пречистої Діви Марії // Час і Події. 2012. № 39. 26 вересня.

737. СУА запрошує на конвенцію / Конвенційний комітет // Свобода. 1996. Ч. 96. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
738. Сушко О. Оголошено конкурс СФУЖО // Свобода. 2014. № 16. С. 7.
739. Сушко О. СФУЖО оголошує конкурс ім. Марусі Бек // Свобода. 2014. № 24. С. 7.
740. Таран Х. З'їзд учителів та директорів «Рідної школи» Чикаго, Дітройту і Клівленду // Свобода. 1993. Ч. 11. С. 7.
741. Тарнавська М. 50-річчя Української бібліотеки у Філядельфії – скарбниці знань про рідну землю // Свобода. 2008. № 22. С. 13.
742. Термостат // Посланець правди. 2013. № 4. С. 16.
743. Тритяк О. На Союзівці відбувся 39-й з'їзд сеньйорів УНС // Свобода. 2013. № 47. С. 8, 14.
744. Тритяк О. «Привіт тобі, Україно!» // Свобода. 1993. № 15. С. 3.
745. Троян М. Річні збори 67-го Відділу УНС // Свобода. 1997. Ч. 20. С. 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
746. Труш О. Черговий здобуток нюаркської Кредитівки // Свобода. 1991. Ч. 225. С. 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.
747. Турботи громади у зв'язку із справами ЗУАДК // Свобода. 1997. Ч. 16. С. 2 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
748. Туровський П. «...Моїми свідками ви будете в Єрусалимі ... та аж до краю землі» // Посланець правди. 2013. № 3. С. 20–21.
749. Турула Д. Ірина Забитко відвідала УІММ // Час і Події. 2007. № 30. 26 липня.
750. Турула Д. 58-і Річні Загальні Збори Кредитівки Самопоміч в Чикаго // Час і Події. 2009. № 19. 14 травня.
751. Турула Д. У Палантайні відкрито нове приміщення філії кредитівки «Самопоміч» // Свобода. 2010. № 45. С. 9.
752. Увесь спів Соломії Крушельницької – тріумф таланту / Пресова група НТШ-А // Свобода. 2013. № 10. С. 13.

753. Увиразнюється культурне обличчя давнього Батурина / Пресова група НТШ-А // Свобода. 2013. № 10. С. 13.
754. Угруна Г. Нації вмирають, коли їм відбирає мову // Час і Події. 2012. № 43. 24 жовтня.
755. Угруна Г. Неофіти: перша Сповідь та Причастя у Катедрі св. Миколая // Час і Події. 2012. № 19. 09 травня.
756. Угруна Г. Павло Плішка з Метрополітен-опера – до УІММ // Час і Події. 2012. № 42. 17 жовтня.
757. Угруна Г. Перше Причастя // Час і Події. 2011. № 20. 18 травня.
758. Угруна Г. Прийняття в Українському Інституті Сучасного Мистецтва // Час і Події. 2013. № 50. 12 грудня.
759. Угруна Г. Святкування 55-річного ювілею у парафії святого Йосифа Обручника // Час і Події. 2012. № 18. 02 травня.
760. Угруна Г. Серпневі обжинки // Час і Події. 2008. № 36. 04 вересня.
761. Угруна Г. УІММ, вечір музичної пам'яті до 80-х роковин Голодомору // Час і Події. 2013. № 12. 21 березня.
762. Угруна Г. У празник Покрови Богородиці – 45-річчя парафії св. Володимира й Ольги // Час і Події. 2013. № 42. 17 жовтня.
763. Указ Президента України «Про відзначення в Україні 500-річчя Реформації» від 26.08.2016 за № 357/2016 // Урядовий кур'єр. 2016. № 161. 30 серпня.
764. «Україна в англomовних виданнях»: п'ятий світовий конкурс для молоді ім. М. Бек // Свобода. 1982. Ч. 233. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6491.
765. Україна в 2007 році: щорічні оцінки суспільно-політичного та соціально-економічного розвитку: Монографія / За заг. ред. Ю. Г. Рубана. К.: НІСД, 2007. 538 с.
766. Україна домагається допомоги // Народна воля. 1973. № 41. С. 1 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6328.
767. «Україні сьогодні потрібні не стільки патріархи, скільки матері терези» : [інтерв'ю з Предстоятелем Української православної церкви США,

митрополитом Антонієм / спілкувався Валентин Лабунський] // NOVAгазета. 2017. № 5 (410). С 16–17.

768. Українки Америки вважають письменника Василя Барку гідним нагороди Нобеля // Свобода. 1996. Ч. 134. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.

769. Українська громада і Український народний союз // 95-річчя Батька Союзу. Джерсі-Ситі – Нью-Йорк: Вид-во «Свобода», 1989. 28 с. С. 10–22 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 2093.

770. Українська діаспора. Соціологічні та історичні студії / В. Б. Євтух, В. П. Трощинський, А. А. Попок, О. В. Швачка. К.: Фенікс, 2003. 227 с.

771. Українська євангельська церква закликає: «Вивчайте Біблію, живіть за Словом Божим!» // Свобода. 2007. № 7. С. 10.

772. Українська Православна Церква в США попросилася зі своїм митрополитом Костянтиним // Час і Події. 2012. № 25. 20 червня.

773. Український Інститут Модерного Мистецтва / Управа УІММ // Час і Події. 2004. № 214. 04 червня.

774. «Український народний союз»: [інтерв'ю зі Стефаном Карачаєм / спілкувався Володимир Павелчак] // Час і Події. 2008. № 26. 26 червня.

775. Український Національний Музей у Чикаго // Свобода. 1995. Ч. 42. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.

776. Український пластовий «Карпатський Кіш» у Форальбергу // Свобода. 1947. Ч. 219. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6462.

777. Українським героїням // Національна трибуна. 1988. Ч. 22. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6102.

778. «Українці знаходять так багато причин для розбрату й так мало – для єднання»: [інтерв'ю Романа Гірняка / спілкувався Валентин Лабунський] // Рідна школа. 2007. Ч. 148. С. 26–27.

779. Українці у США: кількість, міграція, заняття та уподобання. За матеріалами відкритої лекції Воловини О. «Українці в США та вплив міграції з України на діаспору в США (на базі офіційної статистики)» // Справжня варта

від 21.11.2012. URL: <http://varta.kharkov.ua/articles/1090601.html> (дата звернення: 29. 03. 2015).

780. Українці у Сполучених Штатах Америки // Україна: Історія великого народу. URL: <http://www.litopys.com.ua/diaspora/spolucheni-shtaty-ameryky/ukrayintsi-u-spoluchenykh-shtatakh-ameryky/> (дата звернення: 19. 04. 2015).

781. У літніх курсах Інституту ім. А. Шептицького взяли участь викладачі Львівської Богословської Академії // Свобода. 1995. Ч. 146. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.

782. УНІС відзначила 35-річчя // Міст. 2012. 24 травня.

783. УНС і громада – друзі на все життя // Свобода. 2014. № 8. С. 6.

784. УНС надав 230 стипендій на суму 116,300 дол. // Свобода. 1993. Ч. 128. С. 1.

785. УНС нагородив студентів стипендіями // Свобода. 1996. Ч. 140. С. 1, 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.

786. УНС наділив членів-студентів стипендіями на суму 63,400 дол. // Свобода. 1995. Ч. 126. С. 1 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.

787. УНС – на порозі визначного ювілею // Свобода. 2013. № 8. С. 6.

788. УНС на українських фестивалях // Свобода. 2014. № 44. С. 8.

789. УПЦерква в ЗСА і діаспорі затверджує своє місце у світовому православ'ї / Консиссторія Єпископату // Свобода. 1995. Ч. 48. С. 1 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.

790. Урочистий випуск студентів у Філадельфії. URL: <http://ubts.org.ua/urochistij-vipusk-studentiv-u-filadelfiyi/> (дата звернення: 19. 04. 2017).

791. У сорокоріччя відновлення СУМ на еміграції // Національна трибуна. 1986. Ч. 27. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6100.

792. Участь голови УВКР у XXI Конгресі УККА // Міст. 2012. 11 жовтня.

793. Учительський семінар на Союзівці // Свобода. 1996. Ч. 192. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.

794. У США пройшла конференція українських церков діаспори. URL: <http://www.baptyst.com/u-ssha-projshla-konferentsiya-ukrayinskyh-tserkov-diaspory/> (дата звернення: 19. 04. 2017).
795. Фаріон М. Українському Інституту Модерного Мистецтва в Чікаго 35 років // Час і Події. 2006. № 42. 19 жовтня.
796. Фаріон-Вислоцька М. Містика, форма, духовність // Свобода. 1995. Ч. 78. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
797. Федоренко Є. Демократизм як провідна ідея в становленні національної освіти // Рідна школа. 1995. Ч. 2. С. 12–18.
798. Федоренко Є. Шкільна рада: здобутки, проблеми: доповідь на з'їзді Шкільної ради при УККА 9–11 жовтня 2009 року // Рідна школа. 2009. Ч. 154. С. 1–4.
799. Федоренко Л. До Нью-Джерсі зіхалися пластуни світу // Свобода. 2013. № 26–27. С. 1.
800. Фігель Н. «З Ді-Пі до ДС» – виставка в Українському національному музеї // Час і Події. 2011. № 45. 09 листопада.
801. Фігель Н. Кожна виставка в Українському національному музеї – це свято // Час і Події. 2011. № 31. 03 серпня.
802. Фірко Н. «Вовча Тропа» розпочала таборовий сезон // Свобода. 2014. № 32. С. 9.
803. Фірко Н. Провід літніх таборів прибув на «Вовчу Тропу» // Свобода. 2013. № 22. С. 8.
804. Фундація ім. Мотта допомагає Інституту ім. Пилипа Орлика // Свобода. 1996. Ч. 142. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
805. Фундація «Україна – США» отримує почесну нагороду від Центру лідерства «Відкритий світ» // Час і Події. 2011. № 15. 13 квітня.
806. Фуртак Я. Восьмий вчительський семінар на Союзівці // Рідна школа. 2009. Ч. 154. С. 33.
807. Хархаліс Т. Пластуни закінчили рік лешатарським табором // Свобода. 1996. Ч. 3. С. 10 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.

808. Харченко О. СКУ розглядає проблеми збереження української ідентичності // Свобода. 1996. Ч. 111. С. 1, 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
809. Хвилюючий спогад про дисидентів / Пресо́ва група НТШ-А // Свобода. 2013. № 15. С. 16.
810. Хмельковський Л. День союзнянки відбувся в Нью-Джерсі // Міст. 2013. 18 квітня.
811. Хмельковський Л. На спорудженні історично-освітнього центру // Міст. 2013. 07 лютого.
812. Хмельковський Л. Нова церква у Виппані // Міст. 2012. 14 червня.
813. Хмельковський Л. Слово поранених воїнів – в Нью-Йорку // Свобода. 2014. № 46. С. 1, 9.
814. Хмельковський Л. У Виппані освятили церкву св. Івана Хрестителя // Свобода. 2013. № 39. С. 1, 16.
815. Хмельковський Л. УНС і громада – друзі на все життя // Міст. 2014. 06 лютого.
816. Хмельковський Л. У США відзначено 1025-ліття хрещення Київської Русі // Свобода. 2013. № 34. С. 1, 3.
817. Хмельковський О. М. Теорія образотворення : Кн. 2. Образологіка системи бог і Бог. Кн. 3. Категорія образу. Луцьк: ЛДТУ, 2002. 352 с.
818. Хміль Д. Бог предвічний народився // Міст. 2014. 31 грудня.
819. Хмільовський М. Лише переконане християнство // Свобода. 1995. Ч. 133. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
820. Хмурковська С. Відбулась 36-та Всеамериканська конференція учителів Шкіл українознавства // Свобода. 2013. № 1. С. 8.
821. Хмурковська С. 34-а вчительська конференція на оселі СУМ, Еленвил // Рідна школа. 2011. Ч. 158. С. 23–24.
822. Хойнацька Н.-Л. Регіональна конференція Шкіл Українознавства // Свобода. 1995. Ч. 229. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
823. Храплива М. 28-й Відділ СУА за працею // Свобода. 1989. Ч. 48. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6498.

824. Храплива-Щур Л. Інститут професійного розвитку вчителів при СКВОР СКУ // Свобода. 1996. Ч. 173. С. 7 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
825. Храплива-Щур Л. Хто допоможе нашим прихильникам? // Свобода. 1997. Ч. 29. С. 4 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
826. Храплива-Щур Л. Це теж форма допомоги Україні // Свобода. 1992. Ч. 34. С. 2–3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1803.
827. Хрипчук О. Відбудеться 48-ма Конвенція Об'єднання Євангельсько-Баптистських Церков // Свобода. 1993. Ч. 167. С. 1.
828. Христенко С. Дитячий християнський табір «Перлина» // Посланець правди. 2013. № 3. С. 22–23.
829. Худик І. Великий Паломник сучасності // Час і Події. 2012. № 21. 23 травня.
830. Худик І. Українська церква в діаспорі – виклики сьогодення, перспективи майбутнього // Діаспора як чинник утвердження держави Україна у міжнародній спільноті: збірник матеріалів III Міжнародної науково-практичної конференції / відп. ред. І. Ключковська. Львів: Видавництво НУ «Львівська політехніка», 2010. 592 с. С. 506–510.
831. Худик І. Українські прочани в Америці // Час і Події. 2013. № 27. 04 липня.
832. Чайківський Б. Пласт, Дивізія і УПА // Свобода. 1997. Ч. 34. С. 2 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
833. Час думати про наші школи // Свобода. 2011. № 30. С. 6.
834. Часто П. Еміграція як предмет науки // Свобода. 1993. Ч. 83. С. 1, 4.
835. Часто П. Місія УНС – служіння людям, громаді // Свобода. 2014. № 22. С. 10–11.
836. Чебіняк Л. Рада «Верховинок» була присвячена 10-літтю куреня // Свобода. 2013. № 46. С. 9.
837. Червак Б. Що робити з українськими греко-католиками? // Час і Події. 2008. № 43. 23 жовтня.

838. Червоняк К. 75-й Відділ СУА допомагає Українському музеєві в Нью-Йорку // Свобода. 2007. № 24. С. 15.
839. Чикагська громада вшанувала Інститут ім. Митрополита Андрея // Свобода. 1997. Ч. 12. С. 4 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
840. Чолій Є. Збереження нашої національної ідентичності: проблеми та їх розв'язки // Свобода. 1996. Ч. 114. С. 2–3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
841. Чуйко О. «Голодомор очима дітей» // Час і Події. 2008. № 51. 17 грудня.
842. Цебрій Ю. Святкування дев'яностої річниці заснування парафії Святої Тройці! // Час і Події. 2009. № 45. 12 листопада.
843. Ценглевич І. «Іскра» – наша гордість і слава // Час і Події. 2010. № 16. 21 квітня.
844. Ценглевич І. «Іскра» – це наше майбутнє // Час і Події. 2012. № 22. 30 травня.
845. Ценглевич І. Народження нової зірки // Час і Події. 2012. № 26. 27 червня.
846. Ценглевич І. СУМ – наша гордість і слава! XVIII Світовий конгрес СУМу – репортаж з міста Палатайн // Час і Події. 2011. № 20. 18 травня.
847. Ценглевич І. СУМ – наша слава і гордість // Час і Події. 2010. № 24. 16 червня.
848. Ценглевич І. «Чорні хмари над Кінгіром». Свято героїнь у м. Палантайн // Час і Події. 2012. № 9. 29 лютого.
849. Церква «Джерело життя» м. Сакраменто, Каліфорнія // Посланець правди. 2013. № 3. С. 7–8.
850. Церква в Нью Джерзі святкує 75-ліття // Свобода. 1997. Ч. 54. С. 1 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
851. «Ці діти чекають нашої підтримки і вірять, що світ не без добрих людей»: [інтерв'ю владика Даниїла / спілкувалась Ірина Ценглевич] // Час і Події. 2011. № 15. 13 квітня.
852. Цікаві доповіді в НТШ // Свобода. 1993. Ч. 123. С. 3.

853. Шатинський Д. Усе місто дізналося про церкву // Свобода. 2013. № 31. С. 9.
854. Шевченкознавча конференція // Свобода. 1992. Ч. 41. С. 1 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1803.
855. Шевчик М. Відзначення Року Української Родини в Чикаго // Свобода. 1995. Ч. 23. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
856. 16-ий Відділ УНС відбув Загальні збори // Свободи. 1995. Ч. 84. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
857. 67 щорічна конвенція Української Православної Ліги УПЦ США / Прес-служба УПЦ в США // Час і Події. 2014. № 34. 21 серпня.
858. 63-і Річні Загальні Збори Каси Самопоміч / Прес-служба кредитівки «Самопоміч» // Час і Події. 2014. № 22. 29 травня.
859. 64-і Річні Загальні Збори Каси «Самопоміч» / Прес-служба кредитівки «Самопоміч» // Українське слово. 2015. 03 квітня.
860. Шкільна Рада допомагає українському шкільництву в Україні / Управа Шкільної Ради // Свобода. 1993. Ч. 88. С. 3–4.
861. Шкільник В. Парафія відзначила своє 12-річчя // Свобода. 1996. Ч. 92. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
862. Шпарик В. Українська греко-католицька церква: головне – зберегти єдність і самобутність // Вісті Комбатанта. 2008. Ч. 1. С. 30–35.
863. Штогрин О. Святкування 50-річного ювілею Української Католицької Церкви Непорочного Зачаття // Час і Події. 2013. № 42. 17 жовтня.
864. Штогрин О. Святкування 50-річчя Української Католицької Церкви Непорочного Зачаття у Палантайні // Час і Події. 2013. № 8. 20 лютого.
865. Шуст І. Відбулася Велика рада пластового куреня Орден хрестоносців // Свобода. 2009. № 11. С. 9.
866. Щерб'юк М. День Союзянки в Чикаго // Час і Події. 2010. № 26. 01 липня.
867. Щерб'юк М. День Союзянки в Чикаго // Час і Події. 2014. № 28. 10 липня.
868. Щерб'юк М. Майбутнє СУА в наших руках // Час і Події. 2014. № 24. 12 червня.

869. Щерб'юк М. Проща святими місцями в Огайо // Свобода. 2013. № 29. С. 8.
870. Щорічна проща до духовного осередку Української православної церкви США на Провідну неділю // Час і Події. 2011. № 18. 05 травня.
871. Ювілейне відзначення 75-річчя Українського Народного Союзу // Народна воля. 1969. № 10. С. 5–6 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6324.
872. Юзенів О. Відбулися збори 194-го Відділу УНС // Свобода. 2013. № 21. С. 8.
873. Юзенів О. Загальні збори станиці Пласту в Нью Йорку // Свобода. 2013. № 2. С. 9.
874. Юраш А. Єдина Помісна Українська Церква: від мрій до реалій // Час і Події. 2007. № 30. 26 липня.
875. Яковенко І. А над Глен Ковом світило сонце і витала Божа благодать // Час і Події. 2012. № 19. 09 травня.
876. Яковенко І. А час біжить... // Час і Події. 2012. № 21. 23 травня.
877. Яковенко І. Безцінні наші скарби // Час і Події. 2013. № 17. 25 квітня.
878. Яковенко І. Даючи – одержуємо // Час і Події. 2011. № 34. 25 серпня.
879. Яковенко І. Дорога до Бога // Час і Події. 2012. № 43. 24 жовтня.
880. Яковенко І. Дорогою молитви і любові... // Час і Події. 2010. № 37. 15 вересня.
881. Яковенко І. II з'їзд спільнот «Матері в молитві» у Глен Ков // Час і Події. 2010. № 44. 03 листопада.
882. Яковенко І. Єднаймося в молитві, матері // Час і Події. 2012. № 22. 30 травня.
883. Яковенко І. Зцілення молитвою // Час і Події. 2012. № 37. 13 вересня.
884. Яковенко І. Коли серця наповнені любов'ю // Час і Події. 2011. № 22. 01 червня.
885. Яковенко І. Молитва за Україну // Українське слово. 2015. 14 травня.
886. Яковенко І. Молитва матері – це найвірніший оберіг // Час і Події. 2011. № 21. 25 травня.

887. Яковенко І. Незабутній день першого Святого Причастя // Час і Події. 2012. № 19. 09 травня.
888. Яковенко І. Незалежна від конфесій // Час і Події. 2012. № 25. 20 червня.
889. Яковенко І. Парафія Непорочного Зачаття в місті Палантайн: історія та розвиток // Час і Події. 2013. № 42. 17 жовтня.
890. Яковенко І. Парафія Різдва Пресвятої Богородиці розпочала святкування 100-річного ювілею // Час і Події. 2011. № 41. 12 жовтня.
891. Яковенко І. Свято в церкві св. Покрови // Час і Події. 2013. № 23. 06 червня.
892. Яковенко І. Свято української пісні // Час і Події. 2010. № 16. 21 квітня.
893. Яковенко І. Ще нечувано ніколи, щоб Вона не допомгла... // Час і Події. 2014. № 21. 22 травня.
894. Якубович Д. На оселі «Писаний Камінь» відбулися пластові табори // Свобода. 2014. № 37. С. 11.
895. «Я намагаюсь скеровувати парафію до єдності, любові, розвитку духовного життя» : [інтерв'ю настоятеля церкви Непорочного Зачаття у м. Палантайн – о. Михайла Кузьми / спілкувалась Світлана Іванишин-Угриня] // Час і Події. 2013. № 49. 05 грудня.
896. Яневський Д. Ключ до історичних таємниць – в архівах Чикаго // Час і Події. 2012. № 01. 04 січня.
897. Ukrainians by State: 1990–2000–2010 // Center for Demographic and Socio-economic Research of Ukrainians in the United States, 2013. URL: <http://www.inform-decisions.com/stat/index.php?r=fixed/ukrbystate> (дата звернення: 24. 09. 2015).

РОЗДІЛ 3

ПРОБЛЕМАТИКА НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНОГО ЖИТТЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДІАСПОРИ США (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ПЕРІОДИКИ)

3.1. Популяризація традицій та звичаїв української діаспори США як чинника національної самоідентифікації

Центральним поняттям культури є «традиція» – форма соціального наслідування досвіду попередніх поколінь за допомогою звичаїв і обрядів, основними характеристиками якої є непорушність, адинамізм, консервативність, бо її суть полягає у передачі між поколіннями специфічних форм досвіду окремої спільноти. Саме така стійкість і стабільність традиції забезпечує її самототожність, оскільки «для міфопоетичної свідомості характерне сприймання дійсності крізь призму архетипних образів і моделей, у результаті чого відбувається постійне перекидання в минуле, своєрідна хронологічна сублімація» [335, с. 52]. Споконвіку український народ славився своїми звичаями, традиціями та обрядами, примножуючи та передаючи їх від покоління до покоління. Українські традиції сформували у кожному із нас певний ідеал вірування, спосіб мислення, норми поведінки, що відрізняють саме нашу культуру від будь-якої іншої європейської. Така відданість завжди викликала і викликає в українського народу почуття захищеності та душевного спокою [35; 43, с. 95–96].

За матеріалами українськомовної періодики у США визначено, що їх редакційні колеги докладають чимало зусиль для популяризації таких атрибутів збереження національної ідентичності як спільні звичаї, традиції, інститут родини.

З прийняттям християнства в українського народу з'явилися і поширилися звичаї, що потім склали національну традицію. Серед них – свята різдвяного циклу. На початку грудня публікаціях у рубриках «Традиції», «Культура»,

«Життя громади» [105; 110; 142; 244; 291; 367; 370; 372; 414; 471; 473; 475; 487; 526; 543; 551; 569; 575; 576; 619] відмінностей між нашими традиціями та різдвяною практикою у США, приділення великої уваги традиціям і обрядам, символіці Святвечора, особливостям колядок і щедрівок, історії самих свят різдвяного циклу, їх язичницьким кореням та національним рисам відзначення, народні прикмети (навіть ворожіння), рецепти святкових страв, біблійні історії та наукові пояснення деяких чудес, пов'язаних із цим святом, а газета «Міст» у рубриці «Духовність» уміщує маловідомі факти про Різдво [575; 576]. Загалом, друкований матеріал вкотре засвідчує глибоку релігійність українців, незалежно від країни проживання, що є запорукою нашого самозбереження як нації [26; 35; 43, с. 96, 191].

З опублікованих в українськомовній пресі матеріалів випливає, що у США навіть цього свята торкнулася непоправна комерційність, що має тільки одну ціль – заробити якнайбільше грошей на своїх невинних жертвах, що так сильно підпадають під її вплив. На жаль, в американців Різдво стало більше сімейним, ніж релігійним святом, впливаючи на життя українських емігрантів у цій країні [35]. Щораз більше загублюються вшанування іншого характеру, хоча про них нагадують нам статті в українськомовній періодиці про святкування Різдва нашими діаспорними громадами у США зі службою Божою, співом різдвяних пісень, концертами із різдвяною програмою, що мають обмежений репертуар і тому повторюються в безконечність, святковим бенкетом [83; 246; 494; 495]. Упродовж тривалого часу життя на Заході діаспоряни вже погодилися з фактом, що частина української громади святкує за новим стилем і 24 грудня сідає до Святої Вечері [43, с. 96–97]. «Як [...] знайти тишу та спокій принаймні у цей один вечір – це завдання кожної нашої родини, що шукає за настроєм справжнього українського Різдва, в якому не мусять бути звуки міжнародного вже «Щедрика», але наше рідне і неповторне «Бог предвічний» [448].

При аналізі українськомовних періодичних видань української діаспори США помічено ще одну грань традиційності у святкуванні Різдва. Мова іде про те, що, попри плекання кулінарних та звичаєвих традицій національного

Святвечора, українці за океаном забули інший традиційний принцип цього свята: у цей урочистий вечір зігріти та пригорнути самотнього, того, хто не має родини або перебуває від неї далеко. Колонка редактора у газеті «Свобода» вкотре уміщує рефлексії [425] з приводу українських свят та робить інколи невітні висновки, які, однак, не є остаточними, на нашу думку, оскільки розуміння причин, усвідомлення негативних тенденцій у суспільстві дають надію на їх подолання. Мова іде про применшення значення християнських свят у США, спроба звести їх до комерціалізації. Щороку США поповнюються новими емігрантами, що приїждять з України на заробітки та закинені у чуже середовище. Звучать заклики до сильних світу цього та пересічних людей у діаспорі пам'ятати про тих, хто в часи важких випробувань сідає до святкового столу в далекій Україні, хто сьогодні змушений шукати заробітку по чужих країнах, про багатьох убогих і немічних. За вірєць наводять [319] самих американців, які мають звичай на День подяки годувати безхатків. Постає питання: чому наша громада не може досі зорганізувати спільних Святвечорів саме 6 січня для приїжджих, чому немає на сторінках українськомовної періодики запрошень для них? Різдво – час не тільки для подарунків, а й для безкоштовного прояву душевного тепла до ближнього. Проте друкована інформація документує переконання у тому, що відзначення національних свят як і раніше відіграватиме велику роль у житті українців, оскільки вони були і залишаться містком між різними поколіннями української нації [26; 35; 43, с. 97, 191–192; 319].

З метою збереження власної ідентичності велика християнська родина українців саме в цей, благословенний Різдвом час, колядує та слухає різдвяні пісні. У їх змісті заковано джерело духовності та світогляду українського народу. М. Климчак з УНМ спеціально для «Час і Події» розповідає [252], як, зустрічаючись із нашими радіослухачами на «Українській Хвилі», намагається у святкових програмах подати спогади колишніх вояків УПА, полонених радянських таборів, пригадати старі колядки та щедрівки, познайомити із новими, щоб тим самим ми могли влитися у цю духовність, у цей

християнський український світогляд, щоб на чужині молоддю збереглася традиція колядувати. Різдво на новій батьківщині [35; 43, с. 97–98] повинно стати «новітньою формою відродження через коляду, навернення себе до таїнства, чарів, священнодійства різдвяного обряду» [252].

Як свідчить аналіз інформаційного простору українців США [71; 271; 450; 488], щорічно кожний відділ УНС, СУМ, Пласту, СУА, УККА проводить власними силами різдвяну зустріч для своїх членів та їх родин, спонсорів та гостей. Канцелярія, адміністрація УНС такі святкування відбуває на Союзівці [27; 43, с. 98; 324; 347; 482].

Пластові станиці зі своїми проводами святкують традиційну різдвяну Свічечку [311; 401; 451; 616] через звичай спільного запалення різдвяної свічки, яка служить символом об'єднання з українцями всього світу, а потім колядування. Особливо відзначають автори дописів домінування української мови на таких вечорах. Різдвяні святкування передбачають також різдвяні спомини старшого покоління, зустрічі з гостями з України, які мають нагоду познайомити діаспорну громаду з різними аспектами сучасного життя на історичній батьківщині [43, с. 98].

Різдвяні зустрічі 1992 р. були сповнені легкістю, оскільки звістка про здобуття незалежності України створювала особливий настрій. Старше покоління громадських діячів порівнювало дві події в історії України, коли вона проголошувала свій суверенітет (1918 р. і 1991 р.), вбачаючи головну відмінність їх у тому, що у кінці двадцятого століття народ зумів сильно висловити свою волю. Через те, крім побажання українцям бути витривалими у побудові незалежної держави, публікації закликають лідерів думок української діаспори США не полишати рішучих дій у Вашингтоні для впливу на американський уряд щодо офіційного визнання суверенітету України. Різдвяний час також є доброю нагодою для допомоги іншим. Для цього влаштовуються лотереї, дохід з яких спрямовується на благодичність. З цією ж метою сумівці та пластуни ходять з колядою до своїх сеньйорів, українських родин та українських установ у містах своїх осередків [43, с. 98–99].

У кожної української церкви у США є своя традиція щорічного відзначення свят: Різдва, Щедрого вечора, Водохреща, що знаходить свій вияв у регулярних задокументованих матеріалах на сторінках українськомовної діаспорної періодики [43, с. 189; 48; 54; 55; 189; 294; 295; 383; 384; 411; 438; 472; 474; 480; 507].

Відповідно до опублікованих матеріалів, маємо інформацію про те, що у Чикаго є практика організовувати Святвечір для самотніх людей [246; 395], на Різдво – традиційний концерт «Колядуємо Україні» (виступають дитячі та дорослі професійні хори «Пластове новацтво», «Славута», «Благовість», «Сурма», хор церкви святого Андрія, СУМівський хор ім. Павлушкова, квартет «Жайвір») [150; 620], під час якого збирають кошти на допомогу потребуючим родинам в Україні, а на Богоявлення відбувається концерт «Різдвяний зорепад» [149], у якому беруть участь народні артисти України. У штаті Нью-Джерсі в Перт-Амбої та Нью-Бранзвік [80; 133] влаштовують видовищний театралізований вертеп та різдвяні концерти за участі майже всіх парафіян [43, с. 191].

Кредитна спілка «Самопоміч», з метою подякувати духовним провідникам за вірне служіння, прищеплення прийдешньому поколінню любові до рідної релігії та національних традицій, щороку проводить різдвяні зустрічі у Чикаго з українським духовенством штату Іллінойс, Вісконсін, Мічиган, Нью-Джерсі [45; 202; 203; 204; 205; 245; 292; 476]. Президент Ради директорів «Самопоміч» пояснює, що цей захід організовується для того, щоб не тільки відзначити роботу священників, а й нагадати, що церква – один із об'єднуючих чинників громади, інший важливий вплив на нашу спільноту в США має саме «Самопоміч». Під час різдвяної зустрічі виступи духівників про взаємну працю парафій та фінансової установи змінюються подякою самим служителям церкви. «Ми – різних віровизнань, але ми всі – українці, й нашою метою є розповсюдження нашої любові між українцями. Ми повинні наголошувати на тому, що є між нами позитивного, об'єднуючого, а не говорити про те, що нас роз'єднує» [202]. Друковані матеріали висвітлюють [45; 202; 203; 204; 205; 245;

292; 476] цю подію як спільну молитву шести різних українських християнських конфесій у США за Україну та українців у світі [32; 43, с. 99–100].

Зимові номери «Свободи» у рубриці «Життя громади», «Українство у світі» часто дають короткі замітки про одночасне відзначення таких свят у різних регіонах історичної та нової батьківщини як символ єднання українців у світі [95; 477; 478]. Маємо значну кількість статей у цьому контексті і в інших періодичних виданнях, де повноколірні сторінки на фоні новорічної та різдвяної атрибутики відображають фрагменти з українського зимового святкового життя різних духовних закладів [48; 54; 55; 189; 294; 295; 383; 384; 438; 472; 474; 480; 507]. На їх основі можемо зробити висновок, що крім урочистих велелюдних богослужінь, такі заходи також передбачають традиційне запалення трьох свічок, що символізує Святу Трійцю, святкову спільну просфору-трапезу та концертну частину. Загалом у церквах відзначають панування атмосфери з національним українським колоритом: ялинки з вишитими рушниками, гірлянди чергуються з шовковими жовто-блакитними стрічками, спів церковного хору з різдвяними піснями українською та англійською. Також відзначено велику кількість емігрантів нової хвилі, які активно беруть участь у всіх богослужіннях та справах парафії, тому закликають до молитви за єдність, братолюбство, подолання усіх політично-професійних суперечок як в діаспорі, так і в самій Україні [43 с. 189–190].

В українськомовній діаспорній пресі важко відділити від Різдва свято ялинки. СУА у Нью-Йорку на Другій авеню щороку (від 1974 р.) проводить у різдвяний час «Засвічення ялинки» на балконі осередку. Ялинка тематична і у різні роки її присвячували жінкам-політв'язням, річниці хрещення Русі, здобуттю незалежності етнічної батьківщини, тобто вона завжди була символом об'єднання з народом материкової України тощо [392]. У 2015 р. ялинку присвятили 90-річчю цієї організації та діяльності її Першого відділу. У різдвяних випусках періодики [47; 53; 98; 135; 190; 191; 241; 312; 407; 424; 512] є інформація про те, що членкині СУА в різних містах активно беруть участь у

національному «Фестивалі ялинок», оздоблюючи «українську» ялинку національними орнаментами, ручними виробами з українською тематикою, пропонуючи відвідувачам брошури про Голодомор. Жінки – у національному строї – запрошують відвідувачів покуштувати Святвечірні страви, намагаючись щороку привнести щось нове у цей фестиваль. Вважаємо, що це дуже добра нагода презентувати американцям нашу культуру, зокрема різдвяні звичаї, та історію України [43, с. 100; 47; 53; 98; 135; 190; 191; 241; 312; 407; 424; 512].

Хочемо відзначити ще такий факт: святкування українцями Різдва (і не тільки цього традиційного свята) має такий неповторний національний колорит, що ним зацікавлюються й самі американці. На сторінках поважного американського щомісячника «Country Living» у 1992 р. [495] з'явилася обширна інформація щодо українського Святвечора включно із чотирма сторінками професійних ілюстрацій необхідних елементів свята. Журналістка Д. Гайс відвідала УМ у Нью-Йорку, де його працівник Л. Волинець надала вичерпні пояснення щодо традицій українського Різдва, у результаті чого до кожної світлини страви було подано детальний перепис двома мовами. Вважаємо, що в основі такого зацікавлення українством лежить важка, але наполеглива праця діаспорян, їх установ та організацій. Також у місті Белв'ю штату Вашингтон на початку грудня рекламується свято української духовної музики і пісні «Carol of the Bells» [397]. Концерт «Коляда» відбувається в залі американської церкви St. Thomas Episcopal Church. Як відзначають автори таких дописів [397], для українців цей вечір є можливістю насолодитися спогадами про родинні різдвяні традиції, а для американців – відкрити для себе український фольклор [43, с. 100–101].

Ще одним містком не тільки між двома державами, а й між поколіннями є опубліковані у різні роки спогади людей, що запам'ятали своє Різдво в Україні, коли ще були дітьми, або як це відбувалося на засланні [132; 136; 466; 487; 516; 524; 534; 539; 577]. На нашу думку, також заслуговує на увагу стаття [112], надрукована у рубриці «Листи до редакції», від американки у першому поколінні щодо святкування Різдва в США їхньою родиною. З плином часу

кількість людей за столом все зменшувалася – старше покоління відходило у вічність, інколи не встигаючи передати молодим елементарні звичаєві правила. Однак національна пам'ять повертає до минулого, нехай і неясні, спогади ідеальних свят дитинства дають надію на майбутнє [35; 43, с. 101; 112].

В українській громаді США свідомі того, що розуміння минулого є беззаперечним джерелом можливостей майбутнього, а тому в українськомовних періодичних виданнях часто звертають увагу молодого покоління на цікаві та багаті традиції нашого народу. Напередодні 14 січня українці відзначають Новий рік (т.зв. «старий» або церковний). Українська діаспора у США, за підтримки церкви, проводить святкування Щедрого вечора, вважаючи, що, навіть будучи далеко від рідної землі, національні традиції потрібно зберігати, не втрачати духовний зв'язок з Україною. Крім того, це ще одна нагода зібратися усій громаді разом для підведення підсумків, організації допомоги своїй етнічній батьківщині [35; 43, с. 101–102; 296; 458].

Багатьом українцям у США, за матеріалами українськомовної періодици, подобаються відвідини «Буковинської Маланки», яка відбувається 16 січня в банкетному залі Української православної церкви св. Покрови (КП) [338; 373; 374], і презентує автентичні страви і звичаї Буковини. Автори статей пояснюють причини збереження автентичності традицій саме на Буковині історією цього краю: перебуваючи на розпутьті великих торгових шляхів, ця територія у різний час була захоплена багатьма загарбниками, що активізувало у буковинців інстинкт національного самозбереження, протистояння асиміляції, духовному зубожінню через народні традиції та звичаї [35]. Подібні святкування Маланки відбуваються у Бенсенвілі, Північній Каліфорнії [43, с. 102; 498; 585].

Святом Водохреща закінчується зимовий цикл українських звичаїв та обрядів, чому присвячені статті переважно інформаційного і роз'яснювального характеру [35; 43, с. 102; 146].

Уже понад півстоліття Крайовий комітет СУМ та Пластові станиці у різних штатах щороку влаштовують бал дебютанток, захід, який допомагає

зберігати національну ідентичність молодих українців у США. У різних місцях він відбувається у різний час, хоча, зазвичай, проходить на Маланки або на початку лютого. Ця подія, що так міцно прижилася у традиційних святкуваннях українців США, описана у періодичних виданнях [11; 14; 20; 21; 79; 82; 90; 131; 216; 254; 330; 331; 332; 429; 529] як своєрідний форум презентації шістнадцятирічних дівчат, вихованок молодіжних організацій, які вступають у нове доросле життя з надією реалізувати своє сумівське і пластове виховання та зайняти вагоме місце в українській громаді США. Однак такі вечори є одночасно платформою для зустрічей з друзями і знайомства з новими людьми, які належать до різних поколінь, хвиль еміграцій та організацій, а також засвідчують синкретизм християнських українських цінностей та європейських традицій [43, с. 102–103].

Як показує аналіз опублікованого матеріалу у рубриках «Українське Чикаго», «Життя громади», «Культура», «Діаспора» [11; 14; 20; 21; 79; 82; 90; 131; 216; 254; 330; 331; 332; 429; 529], перебіг свята від першого заходу у далекому 1962 р. загалом мало змінився: коктейль, бенкет-презентація та власне бал. Дрес-код цього вечора є суворо регламентований. Обов'язковим є ознайомлення присутніх із дебютантками, їх спортивними, освітніми, професійними та громадськими досягненнями. Автори дописів зазначають, що і дівчата-дебютантки, і їх ескорт – це вже внуки і правнуки колишніх українських емігрантів. Голова Крайової управи СУМ, Пластової станиці у своєму зверненні говорять про важливість взаємопов'язаності роботи сім'ї, друзів, педагогів у нелегкій справі становлення молодого покоління цих організацій для майбутнього української нації [11; 14; 20; 21; 79; 82; 90; 131; 216; 254; 330; 331; 332; 429; 529]. Оскільки щороку кількість дебютанток збільшується і чимало їх з нової хвилі еміграції, вважаємо, що традиція проведення балу дає надію на збереження звичаїв і започаткування нових, виховання прийдешнього покоління, свідчить про збереження взаємозв'язку між старшим та молодим поколінням організацій (які до того ж прищеплюють

молоді елементарні світські знання етикету та звичаїв своєї громади), про важливість єдності для українців [43, с. 103–104].

Перед великим святом Христового Воскресіння українці у США, як і у всьому світі, святкують Вербну неділю, на що українськомовні періодичні видання відгукуються серією матеріалів про історію свята, цілющі властивості верби та традиційної ролі освяченої верби в житті українця [43, с. 104; 333; 381].

Щороку газети «Міст» та «Час і події» у рубриках «Культура» і «Традиції» кілька номерів присвячують підготовці та святкуванню світлої Паски, українським особливостям свята Великодня, його звичаям та обрядам [78; 109; 308; 333; 376; 525]. Матеріал відзначається різноманітністю, докладністю, історичною відповідністю, причому цікавий як для самих діаспорян, так і для мешканців України, бо і на етнічній батьківщині чимало втрачено за роки радянської влади та часів виживання [17; 35; 43, с. 104; 282; 467].

Крім того, зустрічаються і цікаві докладні статті про відзначення Великодня у різних кутках світу [578]. Як багатонаціональна країна, в якій живляються віряни різних конфесій, США не дотримується якихось певних звичаїв святкування Великодня. Єдиною характерною особливістю, яка вважається спільною для американців усіх релігій, є те, що в світлу неділю всі вони збираються за великим столом у родинному колі. Також у США на Великдень неодмінним є відвідування великодньої служби в церкві, яка називається «На світанку сонця» і починається о 6 ранку [77]. Українці цього дня ходять до українських церков, моляться за Україну. Однак комерціалізація американського життя вплинула на відзначення і цього свята (звичайно, для влаштування різних імпрез, допомоги Україні чи окремим громадянам потрібні кошти). Наприклад, в Українському осередку імені Святого Андрія організовується великодній базар. Охочі прийти мають змогу подивитися святковий концерт, поласувати українськими стравами, взяти участь у майстер-класі по писанкарству, купити сувеніри [43, с. 105; 56].

У зв'язку з вищевказаним, привертає увагу щорічна серія статей у рубриці «Про це і те» газети «Свобода» [322]. Мова іде про те, що традиції та звичаї Великодня українці в США вже так не поважають. Можливо, на це впливає сам ритм життя у США, віддаль від України. Наприклад, молода жінка, яка працює та має школярів, віддає перевагу придбати все готове, а не пекти паски самостійно. Піднімається питання спадкоємності у поколіннях: хто готує святковий стіл, чи передається кулінарне та фольклорне знання молодшій генерації. Говориться про те [322], що щороку шпальти газет, журналів повні віршів, спогадів, розповідей про великодні традиції та звичаї, однак щороку ті спогади стають більш сентиментальні, зворушливі, сумні, бо українських емігрантів, які можуть це все розповісти чи написати, стає все менше у США, а американські великодні звичаї все частіше вкорінюються у свідомість наших українців за океаном. Правда, дійсність США та України відрізняється, однак є гріхом не передавати традицій з роду в рід, щоб вони не зникли під впливом чужого довкілля. Автори статей закликають усю діаспорну громаду не допускати припорошення радісного свята Великодня забуттям, байдужістю та буденністю [35; 43, с. 105–106; 316; 320].

Не можемо не згадати і про роль писанки у традиційному великодньому дійстві, тим паче що публіцистичного матеріалу в інформаційному просторі української діаспори США достатньо [213; 257; 258; 262; 333; 416]. Українській орнаментиці писанки присвячено немало статей, зокрема Н. Марусик [387; 446], майстрині традиційного народного мистецтва, члену Національної спілки майстрів народного мистецтва України. Подібно до великодніх спогадів, у періодичних виданнях українців США поряд з привітаннями ми зустрічаємо також статті-спомини, перекази, пов'язані із писанкою як традиційним оберегом, символом України, розповсюдженням писанкарства всюди, де існує українська діаспора [8; 9; 43, с. 106; 329; 443; 445].

Не можемо не згадати й того, що у передвеликодній та великодній час в УНМ та УМ здійснюються пізнавальні екскурсії з метою залучення молоді до духовної спадщини українського народу, зокрема щороку там виставляються

експозиції колекційних та авторських писанок, проводяться майстер-класи із писанкарства, демонструється техніка писання писанок тощо [15; 251]. Адже для багатьох українців у США таке заняття є не просто великоднім атрибутом, засобом зберегти свою національну та культурну самобутність. Те, що ці курси із задоволенням відвідують американці і їх щороку стає все більше, є доброю ознакою та застереженням водночас не бути сторонніми глядачами того, як інші народи сприймають нашу культуру, а включатися у художній діалог [35; 43, с. 106–107].

Святого Юрія-побідоносця своїм покровителем уважали українські військові об'єднання, а сьогодні він є патроном українського Пласту. У день його вшанування дописувачі українськомовної періодики США порушують питання [496] нехтування і непошанування свого, національного, що є небезпекою для втрати нашого етнічного «я», а тому закликають плекати ідеали-чесноти Святого Юрія, у тому числі і для збереження нашого майбутнього як нації [43, с. 107; 496].

Окремо в українськомовних періодичних виданнях США стоять не дуже численні статті, пов'язані з історією та обрядовістю Трійці та Івана Купала. Ці свята не набули такого поширення в США серед нащадків перших емігрантів з України [7; 43, с. 107; 197; 207].

Щороку, починаючи від 2006 р., УГО «Помаранчева хвиля» влаштовується «Українська Голока», яка традиційно воно відбувається в останні серпневі вихідні дні, які співпадають зі святкуванням у США Дня праці. Як згадує Л. Костелина [293], організаторами таких дійств є українські парафії, різні громадські організації тощо. Саме на таких зібраннях українці мають змогу зустрітися зі знайомими, яких довго не бачили, розпитати один одного про новини, посперечатися на політичні теми, порозмовляти про те, що відбувається в Україні. Люди якнайактивніше намагаються відвідати такі свята ще й для того, щоб підтримати організаторів такого дійства, зібрати кошти на утримання українського громадського та релігійного життя у США [35; 43, с. 107–108].

«Українська Толока» відрізняється від усіх інших літніх імпрез своїм національним антуражем [86; 541; 544]: елементи побутового характеру (українська хата, віз, корчма), приготування національних страв тощо, які створюють враження перебування у далекій Україні. На толоці звучать українські пісні, проводяться конкурси вишиванок та футбольний турнір. Особливою ознакою «Української Толоки» є надана можливість виступати молодим талантам-початківцям поруч з українськими відомими артистами. Таким чином, свято допомагає українській громаді у США розвиватися, засвідчуючи: українці завжди можуть дотримуватися своїх традицій, бо вони – об'єднують людей [35; 43, с. 108].

Українська громада в Чикаго також започаткувала щорічний фестиваль Українські дні, організований УККА відділу Іллінойс, який протягом двох днів у Smith Park збирає разом не тільки українців з Чикаго, а й з інших штатів США, а також Канади, Аргентини, Польщі, представників майже усіх громадських, фінансових, молодіжних, культурних та церковних організацій і гостей [217; 218; 297]. У програмі – українська музика та пісні, народні танці, ярмарка сувенірів та намети з наїдками, бізнесові намети (презентація того, що українці зуміли досягти в США). Проводиться конкурс знань між дітьми початкових класів шкіл українознавства. До речі, на святі обов'язково присутній освітній намет, де у представників українських освітніх закладів Іллінойсу можна дізнатися про напрями діяльності останніх [43, с. 108].

Символічною для багатьох свят, що організовані українцями в США, є лотерея, де розігруються цінні речі, квитки на літак в Україну або до інших американських міст. Організаторами та спонсорами фестивалю є представники поважних громадських та фінансових інституцій української діаспори: УККА, ЗУАДК, ОЖОЧСУ ім. Алли Горської, ТУМ, кредитна спілка «Самопоміч», банк «MB Financial», компанії «Western Union» та «Money Gram» тощо. Зазвичай, Українським Дням передують широка рекламна кампанія у друкованих та телевізійних ЗМІ, часописах, афішах, радіоефірі [217; 218; 297]. Українські дні започатковувались для ознайомлення американців з українцями, їх

культурою. Та ціль є актуальною і сьогодні, однак є й нові виклики. Неукраїнці, які відвідують Українські дні, сьогодні інколи виявляють більше знань про Україну, ніж колись. Без сумніву, те, що остання стала незалежною державою, тут відіграє велику роль: змінилися фестивальні пісні, теми розмов набули нового, державницького, змісту, зникло зітхання про відсутність незалежної української держави. З іншого боку, молоді нащадки емігрантів з України мають змогу більше дізнатися про неї, бо багато сімей втратило спогади про предків і фактично не знають, звідки вони родом [43, с. 108–109; 217; 218].

Тому організатори та пересічні члени української громади у США вважають, що Українські дні в Чикаго мусять продовжуватися [297], презентуючи гідно українців іншим етнічним спільнотам у США та самим американцям. Крім того, на цьому святі завжди дуже багато молоді, яка має змогу спілкуватися українською зі своїми однолітками [35]. Привертає увагу, що на фестивалі чимало молодих людей неукраїнського походження, які були в Україні (наприклад, добровольцями Корпусу миру), знайомі з її культурою, вивчили мову, а тепер її удосконалюють [43, с. 109; 61; 297].

Газета «Час і Події» презентує Українські дні як український фестиваль, присвячений Дню незалежності України [297; 226; 484]. Завжди свято відзначене приїздом та виступами високих гостей: голови Іллінойського відділу УККА, Генерального консула України в Чикаго, губернатора штату, віце-губернатора, духовних осіб. У 2014 р. провідники української діаспори, а також гості у своїх виступах гнівно висловлювались щодо російських окупаційних дій стосовно України та закликали світову спільноту й уряд США до підтримки українців, засудження протиправних та загарбницьких дій Росії [43, с. 109–110; 547].

Стосовно формату та змісту відзначення незалежності України точаться суперечки, частину з яких винесено на сторінки періодичних видань [226; 484; 549]. Висновок з них автори публікацій роблять наступний: хоча форма фестивалю і не зовсім відповідає урочистості події, однак у США це одна з кращих нагод зібрати чимало українців на святкування, більше, ніж це можна

зробити у будь-якій концертній аудиторії. До того ж це дні, коли діаспоряни можуть продемонструвати свою чисельність, згуртованість, талановитість прийдешнього покоління і здобутки у різних сферах старшого, поспілкуватися, а для гостей з України – пізнати одну із сторін життя української діаспори у США. Звичним є також публікація інтерв'ю [463; 489] з гостями, учасниками та організаторами Українських днів, які наголошують, що сумнівів в українській автентичності немає, а незалежна Україна продовжуватиме залишатися окремою державою зі своєю неповторною культурою, мовою, шануючи при тому інші народності [43, с. 110; 463; 489].

Паралельно із Українськими днями у Чикаго в кількох інших містах США українська громада теж організовує національні фестивалі. У Філадельфії в середині осені Український освітній культурний центр [281; 490] влаштовує свято із забавами для дорослих та дітей, де присутні мистецькі виступи, фольклорні виставки, подарунки, сувеніри, майстер-класи від народних майстрів, смачна кухня, ігри, атракціони тощо [43, с. 110; 281; 490].

Однак Українські дні у Вашингтоні наповнені зовсім іншим змістом [464; 549]. Організатори, УНІС та вашингтонське бюро УККА, ставлять собі за мету покращити та зміцнити співпрацю між українською діаспорою та Конгресом США, вирішити проблеми української діаспори у цій країні. У програмі заходу – брифінг щодо розширення впливу українців на політику американського уряду щодо України, зустрічі з різними посадовими особами Конгресу та комітетів (у друкованих матеріалах ми зустрічаємо всі імена американських високопосадовців, з якими були бесіди), конгресовий сніданок, знову ж таки з обговоренням сучасної ситуації в Україні та привернення уваги до неї, присутність на засіданні РНБО. З 2013 р. під час цього заходу особам, які зробили вагомий вклад у розвиток відносин між США та Україною, відіграли значну роль у збереженні її суверенності, вручається грамота «Приятель УНІС». Також це дводенне святкування має на меті подолати «втому від України», донести до американських держслужбовців важливість підтримки демократичного суспільства в Україні [43, с. 111; 464; 550].

Поетеса С. Кралька згадує [307], що вже традиційно Українське вільне козацтво ім. Івана Омеляновича-Павленка (далі – УВК) в Чикаго кожного року відзначає свято Покрови Пресвятої Богородиці. У всьому світі козаки – це ідеальний образ української душі, носій духовних та суспільних національних цінностей. На традиційному козацькому святі Покрови в Чикаго надаються ранги членам УВК, звучить український гімн [35; 43, с. 112; 307].

Із зазначеним питанням, на нашу думку, доречно буде пов'язати кілька статей [521; 568], що присвячені бойовому гопаку, принципи і символічність якого безжально знищувалися впродовж століть, і який сьогодні завдяки засновнику стилю В. Пилату відроджується як в Україні, так і за кордоном. Школа бойового гопака дає молоді змогу не тільки розвиватися і вдосконалюватися фізично, а й виховує моральні чесноти, популяризує здоровий спосіб життя. У 2008 р. Школа бойового гопака ім. І. Нечая розпочала свою роботу і в США, в Чикаго. У день святкування річниці незалежності України цей заклад продемонстрував свої здобутки. У періодиці з'явилися захоплені відгуки та опис реакції глядачів, які звикли до коломийок та польок, а тому отримали потужний струмінь позитиву від демонстрації військового мистецтва українців [521]. А у 2013 р. делегація Міжнародної федерації бойового гопака вперше брала участь у фестивалях українців у Нью-Йорку, Вашингтоні, Філадельфії, Чикаго та інших містах, пропонуючи широку програму: екстремальні козацькі забави, майстер-класи з оздоровчої методики козаків, принципів козацького виховання, презентація тематичної кінопродукції та книг [568]. Уважаємо, що сьогодні, у час повернення генетичної пам'яті, популяризація народного бойового мистецтва, презентація ним унікальності та самодостатності українців є важливою віхою на шляху прискорення цього процесу [35; 43, с. 112–113].

Подібно до інших національних релігійних торжеств, період вшанування Святого Миколая теж відзначений у рубриках «Життя громади», «США», «Діаспора», «Духовність» [81; 341; 409; 455; 547; 572; 584]. Українськомовна періодика української діаспори США приділяє цьому святому багато уваги,

даючи історію про самого Миколая, генезу виникнення цього свята та паралельне святкування в різних містах України й США, включаючи обов'язково світлини. З публікацій отримуємо інформацію, що упродовж грудня усі українські школи і парафії у США відвідував «Святий Миколай», у різдвяному концерті звучать українські й англійські колядки та щедрівки. Прикметно, що традиційні подарунки отримує кожна дитина, хоча свято закінчується даниною американським традиціям – дискотекою [455; 547; 572; 584].

Свято Святого Миколая щороку спонсорують для молодшого покоління своєї громади відділи УНС та Пласту. Така імпреза завжди дуже популярна (її намагаються відвідати навіть з околиць), оскільки, як свідчать публікації з цього приводу [51; 106; 107], передбачає проведення культурної та виховної програм, а також допомагає залучати нових членів до організацій через дотримання народних традицій [27]. Від 2009 р. пластуни беруть участь у передачі Вифліємського вогню миру, коли запалення один від одного свічки у спільному колі трактується авторами статей як символ надії, злагоди, єднання української громади в США та українців у всьому світі [43, с. 113–114; 501; 580].

На 37 Міжнародному фестивалі вогнів у передмісті Вашингтона українське товариство «Сила духу» в переддень Святого Миколая познайомило американців із традиціями й ідеологією цього свята [5]. Статті [81; 341; 409] містять слова молитви до Святого Миколая з проханням надати сили українському народові, мудрості та поваги до надбань попередніх поколінь українській владі, а також терпіння та гідності українській діаспорі [26; 35; 43, с. 113].

Як згадує М. Данилюк [143], вечорниці здавна були невід'ємною частиною українського етносу, хоча в громаді української діаспори США мають більш буденний характер. А про їх перебіг можна дізнатися з опублікованих матеріалів в рубриках «Діаспора», «Українське Чикаго» [144; 340; 502; 503]. У програмі – молитва, національні страви, фрагменти давніх вечорниць, виступи

творчих колективів, танці, конкурси на кращу вишиванку, благодійні акції, де зібрані кошти ідуть на придбання подарунків для дітей-сиріт з України або на лікування українських дітей у США. Активними спонсорами свята, як завжди, виступає кредитна спілка «Самопоміч». У Чикаго в Українському культурному осередку щороку танцювальний колектив «Гроловиця» організовує свої вечорниці [220]. Зберігаючи та передаючи український звичай вечорниць, колектив запрошує усіх до жартівливих народних танців [43, с. 114].

В інформаційному просторі українців США є й публікації, що стосуються певних обрядів, що мають виразні національні риси, зокрема весілля [486]. У статтях можна дізнатися про етапи весільного обряду та атрибути, що йому притаманні (весільні вінок, деревце, коровай, рушники, сорочка, ширинька). Хочемо зауважити, що сьогодні представники третього-четвертого покоління українських родин емігрантів, особливо ті, які відвідували українські школи та пластові табори, намагаються в силу свого розуміння і сил справити українське весілля в США [624]. Зустрічаються у пресі [375] навіть пропозиції поїхати в Україну, де на Прикарпатті готові організувати весілля у народному стилі [43, с. 114–115].

Серед численного розмаїття статей, присвячених багатій спадщині нашого народу, в інформаційному просторі українців США присутні матеріали про предмети і речі, що відігравали в традиційному побуті українців сакральну роль. Звичайно, інформація аж ніяк не є поширеною, однак її вага для формування національної ідентичності є беззаперечною. Мова, зокрема, про історію побутування та прикмети, пов'язані з ложкою [103]; розвиток гребінництва в Україні і магічний смисл, обрядові дійства з роговим гребінцем [102]; оберегову роль, види, ритуальні дійства, виготовлення ляльок-мотанок [379] (навіть у Чикаго в школі мистецтв при парафії св. о. Миколая почали відроджувати українське лялькарство як один із способів відчуття дитиною своєї етнічної належності, свого національного коріння) [35; 43, с. 115].

Та, мабуть, найбільше є статей, що стосуються духовного символу українців, того, що яскраво і чітко вирізняє нашу націю серед інших народів

світу, – вишиванки. Протягом 2004–2010 рр. газета «Час і Події» у рубриці «Культура» друкує чимало статей-досліджень [371; 378; 380; 386] члена Національної спілки майстрів народного мистецтва України, вихідки з Буковини Н. Марусик, яка понад 30 років збирає, відтворює, вивчає український народний вишиваний орнамент. З матеріалів, опублікованих нею, простежується історія виникнення та побутування мистецтва вишивання, дві течії останнього, характерні риси та особливості. Проведено своєрідний аналіз наукових досліджень української народної вишивки істориками, етнографами, фольклористами як українськими, так і закордонними. Протягом цілого року публікуються статті, присвячені власне видам та символіці вишиваного орнаменту, колористиці [377]. Стає відомо, що чимало з цього друкованого матеріалу переслано діаспорянами родичам в Україну. Сьогодні навіть на історичній батьківщині втрачено чимало у розумінні символічної, магічної та заклиальної функції вишитого орнаменту, тому така інформація стала корисною для відтворення глибоко символічного значення вишиванки [43, с. 115–116].

Цікавими, на наш погляд, є і статті, присвячені історії виникнення вишитої сорочки, віруванням щодо її одягання, традиціям виготовлення і композиції самої сорочки [385], а також обряди та ритуали, пов'язані із вишитим рушником [369] і ширинькою [388], які сьогодні майже забуті. Заслуговує на увагу і той факт, що усі статті Н. Марусик унаочнені чималою кількістю світлин, що зроблені у фондах Чернівецького музею народної архітектури та побуту [35]. Логічним та очікуваним підсумком вищезгаданої серії статей стало видання книги-альбому «Буковинське вишиття і ткацтво: знаки-символи», яке стало можливим завдяки інформаційній та фінансовій допомозі діаспорної громади у США [418]. В інформаційному просторі цю подію вважають [253] важливою через збагачення наукових досліджень етнічної культури українців ще одним вартісним виданням, а також черговим нагадуванням про взаємопов'язаність поколінь, розумінням своїх коренів [43, с. 116].

Від 2010 р. уже бачимо наявність друкованої інформації презентаційного змісту щодо української вишиванки, як-от: у Детройті щорічно США готує свято «Вишивана забава» [497], а у серпні Українська національна федеральна кредитна спілка «Самопоміч» у Нью-Йорку до Дня незалежності України влаштовує акцію «День української вишиванки» [148]. Як і чимало інших дійств, організованих українською діаспорою в США та висвітлених в її інформаційному просторі, такі свята мають на меті зібрати українців разом, продемонструвати традиційний національний стиль, бо це є надзвичайно важливим для збереження національної ідентичності [43, с. 116–117].

Продуктування національної ідентичності в середовищі української діаспори в США відбувається також під час масових театралізованих дійств, фестивалів, які «є ефективною візуальною технологією впливу на масову колективну свідомість [...] одним з найбільш поширених засобів гуртування національної спільноти навколо її символічних атрибутів» [547, с. 163]. Емігрувавши за океан, українці та їх нащадки мали можливість збиратися на такі імпрези, що служило вагомим чинником збереження ідентичності українства, а жителям країн проживання давало нагоду дізнатися про наш народ. Фестивалі давали можливість проводити різноманітні акції протесту проти подій у СРСР, а після проголошення незалежності – стали засобом постійного культурного зв'язку з Україною.

УНС є творцем Союзівки, яку публіцистика діаспори ідентифікує як частину національної культури, як символ збереження національних цінностей, як місце, де можна пізнати свою спадщину. Від 2015 р. Українська народна фундація (благодійна організація УНС) стала власником Союзівки. Перевівши останню у ранг неприбуткової організації, як зазначено на Сторінці УНС в газеті «Свобода» [354], провідники цієї організації дають їй можливість отримувати гранди, створювати благодійні фонди для підтримки та відновлення Центру, звертаючись до української громади спільними зусиллями досягнути успіху. Оскільки українська діаспора у США має тенденцію до збільшення, четверта хвиля еміграції влила у неї нову енергію, питання

передачі для нащадків любові до історичної батьківщини залишається актуальним [27; 43, с. 362].

З 2007 р. на Союзівці відбувається Фестиваль української культури, що його проводять УНС та Українська народна фундація під патронатом Українського консульства у Вашингтоні, – триденне свято української спадщини, у якому беруть участь представники різних поколінь нашої діаспори в США, а також приїжджають артисти з України. «... це місце, де можна пізнати ближче свою спадщину. Головне завдання – пропагувати та розповсюджувати нашу багату українську культуру» [353, с. 12].

Щороку організація фестивалю удосконалюється, програма стає грандіознішою, про що свідчать опубліковані матеріали (перші шпальти, рубрики «Діаспора», «США») [100; 193; 287; 288; 290; 299; 522; 571] в інформаційному просторі українців США, де маємо змогу щороку ознайомитися із результатами проведення цієї імпрези (причому, «Свобода» найчастіше анонсує, а «Час і Події» підсумовують). Крім того, зазвичай за тиждень до самого фестивалю, організатори проводять у Нью-Йорку прес-конференцію із залученням засобів масової інформації, поширюють прес-релізи тощо. Це дало змогу пожвавити культурне життя, заперечити думку, що воно завмирає із зміною поколінь. Гостей вітають представники українських дипломатичних місій при ООН, посол України в США, Генеральний консул України у Нью-Йорку, президент УНС, інколи навіть американські конгресмени.

У 2014 р. фестиваль проходив під гаслом «Майдан солідарності» на підтримку єдності і миру в Україні [194]. Громадські та гуманітарні організації тоді були широко представлені і знайомили докладніше гостей із своєю діяльністю, а благодійний коктейль-бенкет зібрав кошти на лікування поранених бійців.

Автори публікацій завжди відзначають [100; 288; 290; 299; 522; 571] високий рівень виконавчої майстерності учасників фестивалю, особливо танцювальних колективів (ансамбль «Купала» і студія літнього табору

Р. Прийми-Богачевської) та високопрофесійної Капели бандуристів з Канади. Історичну батьківщину у різний час презентували різні митці, яким завжди приділено багато уваги, подано чимало інформації (Р. Лижичко, етно-рокгурт «Гайдамаки», О. Скрипка з «ВВ», Л. Фесенко, В. Василевич). Привертає увагу той факт, що в опублікованих матеріалах [100; 194; 287; 288; 290; 299; 522; 571] завжди присутні враження гостей фестивалю, причому різного віку, оскільки рецепція творчості одного виконавця різними поколіннями переважно неоднакова. Крім того, в останні роки організатори заходу ставлять собі за мету інтегрувати новоприбулих емігрантів у суспільно-культурне життя української громади за океаном, стати центром масової єдності, поставити перед ними завдання зберегти все те, що розбудували українці у США, для наступних поколінь.

Як засвідчують матеріали українськомовної періодики в США [564], важливим аспектом проведення таких заходів є те, що зібрані кошти суттєво поповнюють бюджети самих організацій, даючи їм можливість і надалі працювати на користь української громади за кордоном (наприклад, «Збережемо Союзівку – збережемо Україну» як рефрен проведення Фестивалю української культури на Союзівці [193; 287]). Проте з роками загальна тональність фестивалів змінилася: якщо раніше вони виступали лише засобом збереження національної культурної спадщини, то сьогодні вони засвідчують потребу в поширенні цієї спадщини у нашій державі. Цьому сприяє приплив четвертої хвилі емігрантів, серед яких багато молоді, зокрема студентів та школярів, а також високий рівень розвитку ЗМІ, особливо електронних [564].

Крім Фестивалю української культури, на Союзівці щороку відкривається літній сезон, що відзначається різноманітністю мистецьких програм, спортивних змагань, товариських зустрічей. Понад шістьдесят років у День незалежності США в цій оселі чотири дні триває святкування. Відкриття літнього сезону відвідують багато гостей з України, Канади, різних штатів, віковий діапазон глядачів – широкий. Газета «Свобода» як репрезентатор політики УНС на першій шпальті вміщує детальну статтю, присвячену

святкуванню [266; 267; 270; 272; 273; 274; 276]. З цих матеріалів отримуємо інформацію також про участь різних гуртів, наприклад, фольклорного колективу «Черес», що поширює народнопісенну спадщину Карпатського регіону та використовує автентичні народні інструменти; танцювального ансамблю «Чайка» з Йонкерсу, що презентує широкій публіці українське танцювальне мистецтво; або вокального дуету «Сестри Тодащук» з Канади, які виконують традиційні та сучасні українські пісні, і чимало інших творчих людей чи колективів, кожному з яких присвячена окрема оглядова стаття у періодичному виданні української діаспори [274; 276].

Так само урочисто у вересні, на День праці, відбувається закриття літнього сезону [266; 267; 270; 272; 273]. Програма майже повністю буває присвячені певним подіям: згадується 400-річчя від дня народження Б. Хмельницького, 250-річчя піднесення національної ідеї від часів І. Мазепи, річниця трагічної загибелі Є. Коновальця чи Р. Шухевича, проголошення державної незалежності України тощо.

Але Союзівка практикує не тільки традиційні, а й новітні форми святкувань, залучаючи, об'єднуючи при цьому молодь. Саме на останню зорієнтоване, зокрема, продовження вже шістдесятирічної традиції обрання чергової «Міс Союзівка» у серпні. Зазвичай, претенденток не є багато, однак знайомлячись з ними безпосередньо на конкурсі або через надруковані матеріали у пресі, помічаєш певну закономірність: це переважно українки, з відповідною освітою, активні у житті української громади у США, є членами українських організацій [119; 500].

Союзівка до початку ХХІ століття мала свого постійного кореспондента: усі матеріали того часу, вміщені у періодичних виданнях українців діаспори, підготовлені і написані Г. Колесою – альтисткою, педагогом, музичним критиком, онукою видатного галицького композитора М. Колеси, яка до 1998 р. працювала у редакції газети «Свобода». Після цього прізвища дописувачів змінюються, однак тональність статей залишається незмінною: «... українська культура на Союзівці розвивається з року в рік. Українці у США розмовляють

рідною мовою, бережуть свої традиції і культуру» [10, с. 8]. Також від 2006 р. проводиться і «Фестиваль української культури» [242].

У парафіях теж сформувалася позитивна традиція – влаштовувати парафіяльні фестини, що слугують важливою нагодою для об'єднання парафіян навколо певної ідеї, заради вирішення спільних проблем. У періодичних виданнях, що знайомлять із проведенням та перебігом таких заходів [50; 301; 327; 355; 382; 431; 437; 604], задокументовано інформацію про фестивалі у Блумінгдейлі (храм св. Андрія), Чикаго (храм святих Володимира і Ольги; парафія св. Йосифа Обручника), Спрінгфілді (церква Різдва Богородиці), Йорктаун (церква св. Івана), Палантайні (церква Непорочного Зачаття), Пармі (святого Андрія), Бенсенвілі (св. Тройці), а громади УГКЦ Успіння Пресвятої Богородиці у Перт-Амбой (Нью-Джерсі) та УГКЦ Св. Володимира у Глен-Спей у 2013 р. провели свої перші українські фестивалі, які відтоді стали традиційними. Зауважимо, що такі заходи відбуваються за ініціативи настоятелів та членів парафіяльної ради з метою сформувати, зміцнити громаду, а також збір коштів для підтримки церкви. Однак самі священники наголошують на тому [615], що фестиваль не може переслідувати лише фінансову мету, тоді він втрачає свій сенс і потрібно шукати інший формат [44].

У вересні в Стемфорді вже півстоліття завдяки підтримці вірян та духовенства українських греко-католицьких парафій Коннектикуту відбувається День України [431], учасниками та гостями якого є також офіційні особи від консульства України у США та губернатора штату. Усі виручені кошти від ярмарку спрямовують на підтримку семінарії св. Василя Великого, Стемфордського єпархіального культурного центру, музею, бібліотеки, громадські потреби. Саме завдяки авторитету української громади у Коннектикуті, з часом єпархіальне свято переросло у грандіозний фестиваль, який щороку відвідують 4–5 тисяч осіб, як українців, так і інших національностей [44].

Щороку на Манхеттені у Нью-Йорку від 1976 р. УГКЦ св. Юра організовує триденний травневий фестиваль української культури, який справедливо вважають найграндіознішим масовим мистецьким заходом української діаспори США [304]. У численних публікаціях, присвячених фестивалю (рубрики «Діаспора», «США» у виданнях «Міст», «Час і Події») [289; 305], задокументовано усі факти із організації, перебігу та вражень очевидців. Оскільки цей фестиваль традиційний, то, як зазначає Л. Корсун [289], журналіст газети «Час і Події», щорічно він відбувається за усталеною програмою – як своєрідний парад національної культури. У п'яти концертах бере участь величезна кількість танцювальних, хорових колективів, сольних співаків, гумористів. Автори дописів [289; 301; 305; 327; 355; 366; 382; 437; 604] називають усіх учасників та їх керівників, кількість яких свідчить про популярність занять національною культурою в американській молоді українського походження.

Таке самовираження на сцені фестивалю вважають подальшим стимулом для майбутньої участі дітей і юнацтва в аматорських колективах української громади США, за що автори статей окремо дякують керівникам студій. У цьому фестивалі рідко беруть участь запрошені артисти з України. Хочемо зауважити наступний факт: половина учасників – не українці (ірландці, поляки, албанці, афроамериканці), однак їх участь засвідчує активне пропагування церквою, школами, мистецькими керівниками української культури серед неукраїнців, що заслуговує на особливе відзначення. В останні роки цей захід відвідував архієпископ Нью-Йорку Т. Долан, єпископ Стенфордського округу П. Хомницький [44].

Як можемо бачити, парафіяльні фестини української діаспори США, відповідно до матеріалів у періодичних виданнях («Міст», «Свобода», «Українське слово», «Час і Події» у рубриках «Життя громади», «США», «Діаспора», «Українське Чикаго», «З редакційної пошти») [50; 289; 301; 305; 327; 355; 366; 382; 437; 604], відбуваються за наперед визначеними сценаріями, традиційно як заходи із мистецької самопрезентації, з ярмаркою народних

виробів декоративно-прикладного вжитку, українською музикою, національною кухнею та ознайомленням із обрядами східного християнства. Найчастіше у відповідях у гостей свята на запитання, чого вони очікують від фестивалю, звучить бажання зустрітися з друзями та послухати української музики [289; 301; 305; 327; 355; 437; 604]. Хочемо окремо заакцентувати на величезній увазі, що приділяється дітям на таких національних святах. Спеціально для них організують атракціони, ігри, цікаві розваги, майстер-класи, конкурси, спортивні змагання, що тривають цілий день.

Українськомовна періодика відзначає [419; 420; 615; 625] активність священиків в заохоченні своїх громад до збереження і розвитку національних культурних традицій через організацію з парафіянами таких фестивалів, тісну співпрацю парафіяльного сестринства і братства. Часто самому фестивалю передуює інформаційна кампанія в пресі, де друкують також інтерв'ю з духовними отцями парафій [419; 420; 615; 625]. Спонсорів таких свят є чимало (наприклад, «Самопоміч», УНС, «Міст», East Village Market, WDT, Euro Home Remodeling тощо), зокрема й інформаційних (періодичні видання), їх усіх перераховано і згадано у кожному публіцистичному матеріалі [50; 289; 301; 305; 327; 355; 366; 382; 437; 604], опублікованому з приводу проведення фестин. Також автори статей відзначають правильність позиції священиків інших церков [514; 625]: об'єднання і відвідування таких фестивалів один одного; до цього вони спонукають і своїх парафіян. Організатори фестивалів від початку військових дій на Сході України також використовують ці заходи для пожертв на потреби української армії. Таким чином, парафіяльні громади, організуючи за ініціативи своїх настоятелів українські фестивалі, привертають увагу жителів США до України, українців, нашої мовної і культурної традиції за одночасного об'єднання церковної спільноти [44].

Як бачимо, зміна часів і поколінь залишають незмінними багатство народного досвіду, духовної спадщини українців, сконцентрованих у їх традиціях, звичаях, обрядах, що виступають як форма етнокультурної комунікації, людської поведінки [566, с. 1–2]. За допомогою звичаїв та обрядів

відбувається сакралізація часопростору людського життя. Аналіз інформаційного простору українців діаспори США свідчить про розуміння ними певних втрат традицій в силу віддаленості від історичної батьківщини та здобутків у плані їх збереження, знову ж таки через цю неблизькість уникнувши тоталітарного знищення всього етнічного. Однак автори публікацій єдині щодо збереження національної духовності як логічного продовження минулого у сучасність. Через дотримання національних звичаїв та обрядів етнічна спільнота згуртовується, утворюючи т. зв. «колективний суб'єкт» [610, с. 76], який наділяється такою ж «колективною свідомістю», де відбувається оформлення соціального статусу, суспільно значущого становища індивіда тощо.

Перебуваючи у зовсім ментально іншому суспільстві, українці за кордоном, однак, переживають ті ж відчуття і мають ті ж проблеми, що і не українці. Проте перед українською спільнотою у США ще стоїть додаткове завдання: «плекання національно-етнічних емоцій у молодому поколінні, а також розвиток і плекання української мови як конкретного лучника діаспори з материком» [128, с. 2]. А процес цей починається із родини, де закладаються основи моралі, виховується культурна особистість, свідомий громадянин. Аналіз українськомовної періодики США не дає дуже багато матеріалу щодо цього, але статті, присвячені ролі сім'ї у збереженні своєї національної ідентичності, свідчать про те, що українські родини в більшості зберігають традиційні духовні цінності [38; 43, с. 162].

Головною метою виховання в українській родині є формування в дитини національної свідомості, любові до свого народу, шанобливого ставлення до наших традицій та культури. Окреме місце в цьому процесі займає й освіта: освічена людина не буде захоплюватися оманливими принадами чужого оточення. «Сім'я прагне продукувати нащадків, здатних зберегти й покращити її місце в суспільстві. Національна система виховання повинна забезпечувати глибоке осмислення кожною дитиною народних моральних та етичних положень» [609, с. 8]. Тобто батьки намагаються передати у спадок своїм дітям

певні навички поведінки, а діти, у свою чергу, беруть на себе зобов'язання і надалі розвивати звичаї роду, оберігати традиції та передавати наступним поколінням [43, с. 162].

Питанням збереження української родини та окресленням її ролі у збереженні національної ідентичності, передусім духовного аспекту, важливого значення надає українська церква, зокрема євангелісти-баптисти. У своєму друкованому органі «Посланець правди» [368] сім'ю презентують як основу суспільства, що сприяє збереженню суспільної моралі, виводять пряму залежність між сильним інститутом традиційної сім'ї та духовним й економічним розвитком держави, закликають контролювати доступ молодого покоління до ЗМІ, встановлювати з дітьми натомість дружні відносини

Для кращого обґрунтування та донесення значення сім'ї на чужині щодо збереження національної ідентичності, у США також влаштовують наукові конференції, матеріали яких часто публікують в інформаційному просторі української діаспори США. Це можуть бути результати роботи, присвячені, наприклад, відзначенню Року української родини [128], організованому Крайовим комітетом за ініціативи СКУ, УККА та УАКР. Автори статей відзначають високий фаховий рівень як доповідачів, які зосереджувалися на різних аспектах побутування української родини в діаспорі, її проблемах, так і організації заходу загалом, що мав би спонукати до реальних дій щодо підтримки українців за кордоном. Усі доповіді було опубліковано [91] в наступних номерах «Свободи» з метою ознайомлення з ними широкої громадськості [39; 43, с. 162–163].

В одній з доповідей, виголошеній Л. Рудницьким, аналізується роль батька в українській традиційній родині [485]. Загалом в українському бутті відчувається неабияка перевага «жіночого», а про образ батька в нашій традиції не знаходимо студій. Дослідження, проведене науковцем, майже повністю надруковане у кількох номерах «Свободи» і зосереджене на порівняльному аналізі граматики, української літератури у контексті порушеної проблеми. Якщо підсумувати основні положення доповіді Л. Рудницького, то отримаємо

наступне [485]: особливе становище жінки-матері, головне призначення якої – виховання дітей, опіка родиною, зумовило певне місце батька як консолідатора родини, її легітимізатора, своєрідного моста між родиною і нацією – уособлення історичного й національного коріння [39; 43, с. 163].

Також традиційно від 2005 р. УГО «Помаранчева хвиля» в Українському культурному осередку в Чикаго у лютому організує Свято української родини [623], на яке сходяться цілими сім'ями, а у червні «Клуб емеритів» Катебри Св. Миколая, парафія Св. Володимира – День батька [307; 399]. Головним квитком-перепусткою є наявність вишиванки. Як свідчить опублікований матеріал газети «Час і Події» [94; 435], такі свята відвідують досить поважні гості: Генеральний консул України в Чикаго із сім'єю, представники дирекції кредитної спілки «Самопоміч», УККА, голова Шкільної ради при УККА, священники з різних церков і парафій [43, с. 163–164].

УНС [97; 268; 553] щороку у червні запрошує усіх охочих приєднатися на Союзівці до святкування Дня батька, інформуючи про це у «Свободі» й «Українському тижневику», та висловлюючи цим батьківське ставлення до української громади у США, адже впродовж тривалого часу ця організація допомагала не тільки українцям у діаспорі, а й Україні (недаремно його називають «Батько-Союз») [27; 38]. Головною ознакою подібних святкувань в останні роки стала орієнтація на молодше покоління, яке не завжди перфектно володіє українською, та представників інших національностей США, які настільки захоплені українською культурою, що ходять у гуртки та беруть участь в українських фестивалях. Цими чинниками автори дописів про святкування пояснюють [269] велику кількість саме двомовного рекламного та інформативного матеріалу [27; 43, с. 164].

Також сестрицтво Святої Покрови при українській православній церкві Св. Андрія Первозванного у Баунд Бруці (штат Нью-Джерсі) влаштовує пікнік. На святі присутні і мешканці недалекого «Українського села» [300]. День батька дає привід для зустрічей, знайомств, спогадів [520]. У червні американці святкують День батька, віддаючи йому вдячність і пошану за піклування про

родини, українці ж, долучаючись до цього свята, вшановують зусилля і жертвовність своїх батьків, завдяки яким постали Божі храми, громадські організації, школи, які берегли на чужині спадщину предків, допомагали Україні [43, с. 164].

Та все-таки найбільша частка в інформаційному просторі українців США, що відведено вшануванням традицій та родини, припадає на матеріали, присвячені матері. Вище ми вже зазначали, що традиційні українські уявлення в основному возвеличують жінку. Чи справді сьогодні сформований ідеал матері-берегині відповідає потребам як сім'ї, так і української спільноти (байдуже де, чи в США, чи на материковій Україні)? І в чому проявляється такий феміноцентризм? Перш за все, це святкування Дня матері у другу неділю травня, що його відзначає увесь світ [43, с. 164–165].

Ушанування найдорожчої людини загальноприйняте далеко за межами США, однак практично щороку українськомовна діаспорна періодика нагадує ім'я американки, завдяки якій почалося відзначення Дня матері – Е. Джарвіс, та основні історичні кроки у цьому напрямку американської адміністрації [627]. Серед української громади День матері вперше було організовано в Канаді 1928 р. Союзом українок. На жаль, такі традиційні вартості нелегко уявити чи сформувати, оминаючи трафаретність, звичну риторичку, обрядовість. У середовищі сучасного американського суспільства мати щораз більше відходить від своєї традиційної ролі опікунки домашнього вогнища, бо дуже часто відсутня вдома через працю. Якщо немає бабусі, то у такому випадку роль вихователя на себе беруть або чужі люди (ясла, дитячі садки), або телевізор. Діти виростають без належного виховання, не знаючи родинного тепла. У колишньому СРСР ціле покоління виростало без безпосередньої материнської опіки. Пізніше, вирісши, такі нещасливі люди переносять цей спосіб життя на свої родини, поповнюючи ряди бідних духом людей [391]. Чи не це є відгомонам тих сьогоднішніх проблем, що ми маємо на пострадянському просторі? Тобто десь за символом, іконою берегині сім'ї загубилася людина [43, с. 165].

М. Богачевська-Хом'як у своїй доповіді на науковій конференції, присвяченій відзначенню української родини у США [46], проблему вбачає у тому, що українство лежить далеко не у практичній повсякденній площині, а в ідеологічній сфері, що своєю самозрозумілістю відсуває від національного багатьох продуктивних людей, тих, які становлять основу суспільства. В американській громаді мати – це та особа, на яку припадає увесь тягар повсякдення; навіть у громадських організаціях жінки не займаються політикою, а в основному дитячою літературою, освітою, суспільною допомогою. Тому в інформаційному просторі української діаспори в США є матеріал, присвячений окресленню та пошуку шляхів вирішення цих проблем. «Бути матір'ю – це велика ласка Божа, висока національно-суспільна честь і призначення кожної жінки, а української зокрема. Українська родина мусить бути вогнищем духовної культури. Батьки, а передусім матері, мають дбати про виховання дітей в українському дусі» [243]. Вихована у національно-патріотичному дусі людина не матиме відчуття меншовартості, байдужості до українського, зневаги до своїх батьків. Тому українська громада у США має допомагати матерям у вихованні дітей, представляти для неї собою Україну і все українство не як мрію чи казку, не зводиться до фольклоризму, дитячого садочка, бандури і співу, а бути додатковим джерелом повноцінного розвитку особистості [38; 43, с. 165–166].

У ці дні рубрика «Про це і про те» [228; 468] також друкує спомини та розповіді людей про тих батьків, могили яких залишилися далеко за океаном, про матерів, які не знали Дня матері, хоча їм належала велика подяка та пошана, бо вони виховували своїх нащадків як корисних і добрих членів української спільноти. Газета «Час і Події» постійно публікує статті [59; 60; 154; 432; 434; 611; 621; 622], присвячені безпосередньому святкуванню Дня матері, що є важливою подією культурного життя української діаспорної громади. Раніше деякі парафії тривалий час проводили спільне святкування Дня матері і батька [436], однак з 2006 р. ці події відбуваються окремо, щоб належно поцінувати одних і других. Цього дня визначають парафіяльну Матір –

традиція, що започаткована ще у 1947 р. повоєнною хвилею української еміграції. Парафіяльною Матір'ю зазвичай обирають громадську і парафіяльну активістку та вручають Почесну Перехідну Чашу, на якій вигравіювані імена усіх парафіяльних Матерів попередніх років. Часто подальша програма святкувань передбачає концерт за участю учнів суботніх українських шкіл з читанням віршів, виконанням пісень [38; 43, с. 166–167; 58; 59; 60; 199].

Завдяки зусиллям громадських організацій, особливо СУА, з 1991 р. День матері широко відзначається і в Україні (хоча до 1939 р. по всій Східній Галичині у цей день «Просвіта», «Рідна школа», «Пласт», «Сокіл» влаштовували концерти, фестивалі). Однак вже у незалежній Україні донедавна ще святкувався День жінки. Загальновідомо, що його упроваджено з метою зменшення вагомості Дня матері та ілюзорного піднесення жінки у колишньому СРСР. Звичайно, не можна заперечувати самого встановлення Дня жінки, який був результатом боротьби за рівні права, та й немає нічого поганого у звичаї приносити усім жінкам квіти і вітати їх, незалежно від того, чи є у неї діти. Однак радянському режимові вдалося під ці загальноприйняті та зрозумілі поняття підставити своє ідеологічне тло, щороку його вміло пропагандуючи. Цілком слушними є подивування різних дописувачів в українськомовній періодиці США [147], які просять прояснити незрозумілість у політиці вже вільної держави: чи можуть українські родини повернутися до святкування Дня матері у другу неділю травня, коли продовжують відзначати на державному рівні 8 Березня та 1 Травня? Усі беруть до уваги, що провести відповідні зміни у психіці народу, який довго був поневолений і асимільований, надзвичайно важко [38; 43, с. 167–168; 593]. Проте культурне, ідеологічне, політичне життя країни потрібно зробити прозорим, зрозумілим і послідовним, бо така мішанина свого національного та минулого як меншовартісного спричинятиме загибелі добрих звичаїв та викликатиме байдужість у молодого покоління.

3.2. Культурно–мистецькі практики української діаспори США на сторінках періодики

Україна, тривалий час перебуваючи в зоні впливу тоталітарної системи, де механічно знищувалася історична пам'ять нашої нації, асимілювалася українська культура під гаслом «багатонаціональної», опинилася на маргінесі творення національного культурного продукту в СРСР. Здобувши незалежність, молода держава постала перед фактом, що її культури для світу, по суті, не існує, а є лише рідкісні винятки. Для світової спільноти в її інтелектуальному та творчому прояві нація існує по-справжньому тільки тоді, коли має свою духовну сутність, свою культуру [42]. «Чуття національної ідентифікації стає могутнім засобом самовизначення й самоорієнтації індивіда у світі крізь призму колективної особистості та своєї самобутньої культури. Саме завдяки спільній неповторній культурі ми спроможні дізнатися, хто ми такі у сучасному світі, відкривши свою культуру, ми заново відкриваємо себе, своє автентичне «Я»» [515, с. 27]. Через те, формування духовного образу України є дуже важливим і відкладати його до кращих економічних часів не можна. Крім того, перебуваючи сьогодні у контексті світової культури, коли глобалізаційні процеси спричиняють зникнення автентичних культур, як ніколи важливо не тільки зберегти свою національну культуру як один із виявів національної ідентичності, а й презентувати її на-гора [42; 43, с. 117]. У свій час ще Е. Сміт зазначив, що глобалізаційна культура не відповідає духовним прагненням людини, бо в ній немає тієї національної пам'яті, яку в собі несуть етнічні культури [629, с. 42].

Українськомовна періодика у США питанням національної культури і мистецтва як одним із вагомих чинників формування і збереження національної ідентичності надає вагомого значення.

Із початком незалежності України поряд із захопленням щодо здійснення вікової мрії про свою державність, закликами та конкретними пропозиціями щодо допомоги молодій країні, у періодичній пресі української діаспори США, зазвичай, у колонці редактора, з'являються окремі статті тривожного звучання,

які, до того ж, сприяють рефлексії щодо порушених питань, особливо з проєкції сьогодення. Мова іде про спрямовування більшості фінансових, політичних, культурних потужностей української діаспори на історичну батьківщину, тоді як ритм духовного життя самої української громади в США уповільнився. Причин цьому кілька: до вказаної вище допомоги можна додати незацікавленість, байдужість покоління середнього віку різноплановими питаннями життя українців, низький рівень культурних імпрез, їх одноманітність, молоде ж покоління стало висококласними фахівцями у різних сферах, однак українська культура, українське суспільне життя їх не так приваблює [42; 43, с. 117–118].

Нашу увагу привернула стаття у газеті «Свобода» в рубриці «Про це і те» [321] про відвідини авторкою (у перервах між національними культурними заходами) одного мистецького вечора в Сохо, де невеличкий ресторан був ущерть заповнений різновіковою публікою. У публікації відзначається шанобливе ставлення до непомітної хворої літньої людини, яка виявилася у минулому відомим нью-йоркським музикантом. На противагу, зала в Українському народному домі, який авторка відвідала згодом з метою послухати гостей з України, виявилася напівпорожньою. І це непоодинокий випадок [31; 43, с. 118]. У статті звучить думка про те, що «так тепер в українській спільноті і є, що для усіх майже проявів культурного життя немає серед громадян зацікавлення, пошани» [321].

Крізь поставлені риторичні запитання публікація виявляє суперечності в середовищі української діаспори США початку 1990-х років ХХ ст.: з одного боку, популяризація української культури, з іншого – зневажливе, механічне ставлення до її реальних проявів. Про це постійно говорять державні діячі, науковці, всі ті, кому небайдуже це становище. Щоразу збираючись на культурний вечір, кожен з них сподівається на щось самобутнє, особливе, незатерте від частого використання [42; 43, с. 118]. Хоча потрібно зауважити, що в американській культурній політиці періоду становлення української державності теж не все було добре. Як зазначають автори дописів [321],

незважаючи на високі ціни квитків, американські опера, музеї, концерти переповнені, але старшими за віком людьми. Усі кандидати в президенти США чомусь відсували культурні справи на другий план. У результаті відзначилися низький рівень культури, залежність від телебачення та Інтернет, алкоголізм, наркоманія у молодих людей, особливо шкільного віку. Українські автори статей у діаспорній пресі занепокоєні такою ситуацією настільки, бо у цьому середовищі пересічних американських «тінейджерів» розвиваються і формуються діти українців. Вирішення цього питання лежить у площині послідовної праці в українських школах США, молодіжних організаціях, музичних та мистецьких інститутах, у зацікавленні сучасної молоді різними проявами національного культурного життя в діаспорі [31; 43, с. 118–119].

Поява четвертої хвилі еміграції з України до США значно пришвидшила та урізноманітнила всі сфери діяльності української діаспорної громади, у тому числі й культурну. Однак і цього могло б не бути, якби небайдужі публіцисти не підняли кілька важливих питань в інформаційному просторі українців у США. Вони, передусім, стосувалися самоідентифікації та допомоги один одному на чужині. Так, ми дізнаємося про зникнення в Нью-Йорку, центрі культурного життя США, Мистецького клубу, припинення діяльності Асоціації діячів української культури через ... брак митців. Старше покоління потрохи відходить у вічність, а молодих творців не так багато. Крім того, автори статей зауважують чіткий поділ мистецьких сил у діаспорі: музиканти, художники, письменники, актори – кожен має свою спілку. Проте чи доцільно це в умовах, де представників кожного виду мистецтва і так небагато? А чи хто ставив собі за мету порахувати, скільки митців приїхало з України? Виявляється, після зняття залізної завіси цього ніхто не робив, і емігранти перед українською діаспорою у США поставали, передусім, як шукачі будь-якої роботи. Автори статей закликали не губити творчих людей, а залучати їх до українського духовного середовища культури, користати з їх таланту для поширення і популяризації національного, оновлення культурного життя діаспори [43, с. 119].

Також акцентовано на певній упередженості з боку української діаспори у США: і мова новоприбулих не така, «зрусифікована», і англійської більшість не знає, і виховувалися вони на марксистсько-ленінській філософії. Автори публікацій стверджують [152], що ще якихось шістдесят років тому «стара» діаспора виглядала не краще, теж не знаючи англійської та змушена шукати роботу, далеку від фаху, здобутого в Україні. Але допомогла вроджена інтелігентність, згуртованість, де серед своїх ти й надалі залишався лікарем, професором чи митцем. А щодо вивчення свого часу наукового комунізму та історії КПРС сучасними емігрантами, то відзначається їх внутрішня спроможність бачити правильний шлях, зберегти себе від внутрішнього рабства. Через те, четверта хвиля еміграції називається новою силою, новим диханням для української діаспори в США, що зможе заповнити прогалини її культурного життя [31; 43, с. 119–120].

Мабуть, тому автори друкованих матеріалів намагалися і продовжують реєструвати кожне яскраве явище у культурному житті української діаспори США, що дає надію і віру в те, що спільними зусиллями можна піднести його на високий рівень, пропагандуючи свої культурні здобутки на чужині. Про такі факти нижче.

Класична музика, опера. Традиція влаштовувати концерти класичної музики у виконанні українських артистів покладена завдяки зусиллям відділу етнічних студій при Стейтовому університеті Клівленду та Українського музею-архіву, коли щороку у лютому в залі самого університету відбуваються концерти класичної і сучасної української музики, у якому беруть участь також артисти, музиканти, вокалісти з України. Такі заходи широко висвітлюються в інформаційному просторі української діаспори [49]. Організаційному комітетові ставлять у заслугу, що він завжди випускає доволі вичерпний інформаційний листок перед самою імпрезою, де вміщено короткі дані щодо Українського музею-архіву, змістовну програмку, яка дає можливість відвідувачам концерту краще познайомитися із виконавцями. Перша частина заходу складається із виконання світових оперних арій, а друга – присвячена

українській тематиці і фольклору. Як свідчать надруковані матеріали [570], такі концерти проходять з великим успіхом у слухачів. Статті про вищевказані імпрези до друку готують фахівці, тому у своїх публікаціях професійно аналізують тематику, жанрове різноманіття та майстерність виконання творів [42; 43, с. 120; 570].

Як і в інших видах культурної репрезентації, газети «Міст», «Свобода» багато уваги приділяють видатним особистостям в історії національної культури, що реалізується серією статей у рубриках «Культура», «Постаті», «На мистецькі теми» журналістів А. Житкевича, І. Голода, Л. Костенка та інших [42; 43, с. 121]. Так перед читачами проходить галерея яскравих талантів в Україні (композитор М. Лисенко [275], який виробив свій унікальний народнонаціональний стиль; композитор Лев Ревуцький [104]; один із засновників української естрадної музики В. Івасюк [298]; творець «Щедрика» М. Леонтович [606]; багато про творчий портрет, гастролі всесвітньовідомої примадонни опери С. Крушельницької [165; 173; 255; 283; 535]) та в діаспорі (скрипаль, диригент, музикознавець Т. Губицький [167]; співак, диригент, композитор В. Божик [166]; один з найвідоміших українських композиторів, мотиви якого використано в мультфільмах В. Діснея, І. Стравінський [129]), відзначення їх ювілеїв [406; 531].

Пісенне мистецтво. Унікальним феноменом України була і залишається пісня як глибинне джерело нашої генетичної пам'яті. Сьогодні її вважають чи не єдиною «зброєю» в збереженні національної ідентичності, в опорі чужому, що у сучасному глобалізованому та інформаційному суспільстві так вільно переймається в денаціоналізованих країнах. Українські пісні у світовому музичному контексті дуже популярні, тож на особливу увагу заслуговують ті непересічні особистості, які займаються творенням, виконанням, аранжуванням пісенних українських творів, а надто за океаном. У даному контексті прикметною є опублікована інформація про відому американську співачку українського походження – К. Цісик. У статтях [145; 168; 415], що досліджують українську музичну творчість у США, читаємо про життєву та творчу

біографію артистки, що супроводжується світлинами та короткими коментарями до них [43, с. 121]. В історії американської музики вона теж залишила свій нев'янучий слід, її називають досі «голос, що звучить найчастіше у світі» [145].

Ми знаємо її як співачку, яка українським пісням та мелодіям надала новітнього звучання завдяки своєму неповторному виконанню та сучасному аранжуванню. Однак така внутрішня дуалістичність наклала певний відбиток на її творчість. Усе життя співачка прагнула зробити щось для своєї історичної батьківщині, хотіла розділити з нею свій глибокий талант. Тому, вклавши свої кошти, видала українськомовні альбоми з поваги до свого походження, до батьківської культури, в якій її виховували, а також з метою популяризації української пісні в США [43, с. 122].

У серії статей, присвячених пам'яті цієї співачки [168; 415], часто панують емоції, викликані спогадами від вражень почутих пісень у її виконанні, коментарями від репортажів про вечори, приурочені ювілею покійної вже артистки. Як шана її таланту і визнання на історичній батьківщині, за сприяння п. Гутмахера до фондів Львівського музично-меморіального музею було передано цінні рукописи артистки та її особисті речі, у Львові є вулиця К. Цісик, у Коломиї відбувається музичний фестиваль, присвячений співачці, а телеканал «Інтер» свого часу зняв стрічку про неї. Так своїм талантом артистка поєднала українців по різні боки океану, ставши завдяки пісням своєрідним втіленням національної самоідентифікації для українців у діаспорі та в тоді ще радянській Україні, уособлюючи прагнення до далекої, але такої бажаної державної незалежності [42; 43, с. 122].

Сама українська діаспора у США намагається робити багато для збереження української пісні у своїй громаді. Цьому сприяють численні та різноманітні пісенні імпрези, влаштовувані у місцях проживання українців в США, і які так активно висвітлюються в подробицях вдячними слухачами на сторінках періодичних видань [13; 31].

У свою чергу, порівняно з іншими національностями у США, українці мають чи не найбільшу кількість хорових колективів, деякі відомі в інших країнах проживання української діаспори та в самій Україні. Щороку ці аматори беруть участь у численних мистецьких фестивалях, зокрема і в міжнародних. Ось уже більше як півстоліття український хор «Думка» з Нью-Йорку поширює в США, Канаді та Західній Європі українське хорове мистецтво та збагачує культурне і духовне життя української діаспори. З початком незалежності відвідав він і Україну. У друкованих матеріалах, присвячених цьому колективу [326], спостерігається глибока вдячність усій українській громаді за постійну підтримку та спонсорів хору, який своїми успіхами щодо збереження та популяризації національної музичної спадщини завдячує саме їй. Репертуар хору є досить широким: українська класика, народна та духовна музика. Крім того, щороку «Думка» у церквах нью-йоркської метрополії традиційно виступає з концертами українських колядок і щедрівок [581]. Знаковим є той факт, що усі кошти, зібрані на таких заходах, передають на потреби цих же духовних закладів. У 1995 р. хор «Думка» відзначав своє 45-річчя, святкування якого було дуже розрекламовано українськомовною періодикою нашої діаспори. Крім відвідування ювілейного концерту друзів та шанувальників з числа української діаспори у США, вітати творчий колектив прилетіли й гості з України. Беручи до уваги вищевикладене, присудження «Думці» нагороди ім. М. Лисенка віддзеркалює розуміння Україною того внеску, що його зробив хор для збереження національної ідентичності у чужинецькому середовищі. В інтерв'ю, наданому в редакції «Свободи» хористами [326], довідуємось, що це єдиний хор української діаспори, удостоєний такої відзнаки, і отримував її він теж у США. Учасники колективу через газету дякували усім шанувальникам і спонсорам, запрошували на святкування та повідомили, що грошову премію від нагороди вони передають на розвиток Міністерства культури України. Г. Колесса, яка написала розлогу статтю щодо цієї події [277], вважає надану високу нагороду цілком заслуженою, оскільки виходить вона вже від незалежної держави, на яку

так довго чекали за океаном, це є вершиною патріотичних сподівань української громади у США [42; 43, с. 122–123].

Ще одним хоровим колективом, який заслуговує на увагу і має багату історію та досвід у популяризації української пісні на численних фестивалях, концертах у США, Канаді та Західній Європі, є чоловічий хор «Прометей» з Філадельфії. Усі культурні заходи, де брав участь цей колектив, отримували схвальні відгуки музичних критиків та фахівців на перших шпальтах преси, що, природно, викликало інтерес та пошану до українського народу та її культури. «Прометей» свого часу відвідав незалежну вже Україну, маючи на меті прокласти своєрідний місток між представниками однієї великої нації по обидва боки океану за допомогою української пісні. Крім того, учасники хору везли матеріальну допомогу мистецьким організаціям у тих містах, де вони мали виступи, студентам музичних закладів. У публікаціях, присвячених «Прометею» [565], повідомлялося, що коштів від концертів не передбачається, бо вхід планують зробити вільним з метою доступності для всіх охочих послухати цей хор із США. Вважаємо, вищевикладене стало ще одним незаперечним свідченням величезної і безкорисливої допомоги української діаспори США своїй історичній батьківщині у тяжкі для неї часи [42; 43, с. 123–124].

Також досить відомими колективами у США, хоча не так поширено висвітлюваними в періодиці, є хор ім. Леонтовича (Нью-Йорк), хор «Кобзар» (Філадельфія), хор «Трембіта» і капела бандуристів ім. Т. Шевченка (Детройт).

Зазначені професійні музичні колективи поступово залучають до своєї творчої діяльності і молоде покоління українців у США, вважаючи це одним із способів занурення в українське культурне життя. Молодь, виконуючи пісні українською мовою, має можливість не тільки виступити на сцені, а й уповільнити процес мовної асиміляції, стати повноцінним членом української діаспорної громади США [42; 43, с. 124].

Чимало статей діаспорної періодици США присвячені історичним проявам української культури (рубрики «Історія», «Культура», «Кінозал», «США»).

Зокрема, нашу увагу привернули матеріали про М. Корьюс, колишню солістку української капели «Думка», якій вдалося емігрувати на початку ХХ ст. з Радянського Союзу [573]. У 2015 р. виповнилося 100 років, коли у США вперше був даний український концерт – у залі Карнегі-холу в Нью-Йорку. Історію цього виступу та самого хору «Нью-Йоркський боян», заснованого видатним диригентом і скрипалем М. Гундичем, дослідив свого часу український музикознавець А. Житкевич з Торонто, який опублікував тези своєї праці в газеті «Свобода» з нагоди такого ювілею [171]. Газета «Міст» упродовж кількох років в окремих номерах публікувала статті вже згаданого вище А. Житкевича, а також Д. Камінь, присвячені знаменним постатям української музики ХХ ст. у США [42], наприклад, В. Шутю (композиторові, педагогу, піаністу, диригенту) [169], Д. Тьомкіну (композиторові, чиї мелодії для вестернів так тонко нагадували поетику рівнин українського степу) [229], О. Шишацькій (колоратурному сопрано Харківського театру опери та балету) [172], П. Гуменюку [170] (музиканту, від виконання коломибок, гопаків, козачків, інших українських пісень та мелодій якого американці просто шаленіли, а його популярність була на рівні з американським президентом) [43, с. 124–125].

У контексті вищесказаного та популярності української пісні загалом у світі прикметним є той факт, що у 2015 р. найпотужніша всесвітньовідома звукозаписуюча фірма «Наксос», яка спеціалізується у сфері класичної музики, видала унікальний компакт-диск оркестрових творів видатного українського композитора М. Скорика до його 75-річчя. Цей артист для української діаспори у США відомий як композитор із власним пізнаваним стилем, який часто використовує модерново оброблені народні мотиви. Його виступ у всесвітньовідомому Карнегі-Холлі з новим концертом зібрав чимало української та неукраїнської публіки [315], схвальних відгуків музичних критиків, а під час протистояння України і Росії найпопулярніший твір М. Скорика «Мелодія» слугував своєрідним духовним гімном опозиції. Тим приємнішим є таке пошанування М. Скорика, визнання його таланту [43,

с. 125]. Визначивши видання творів композитора як «ключове» у діяльності «Наксоса», президент фірми зазначив: «Цей диск піднесе М. Скорика до статусу міжнародно визнаного голосу своєї батьківщини» [313].

Візуальне мистецтво. США як вільна країна надає водночас можливість пізнавати сучасне світове мистецтво та усвідомлювати себе у ньому як представника певної нації. Цим уповні користали українські митці, пройшовши свій шлях розвитку та становлення своєї творчої особистості у новій країні. Звичайно, такої кількості представників різних видів візуального мистецтва, як це було в Україні, діаспора дати не могла (адже заробити на життя творчістю могли далеко не всі), однак оригінальність та незаангажованість їх робіт справедливо вважаються важливою частиною загальноукраїнської культури. Це покоління митців – результат важкої праці батьків, громадських організацій в США, які у середовищі іншої культури, мови, звичаїв, зуміли сформувати нову генерацію, що вросла в новий інтелектуальний і духовний ґрунт, продовжуючи презентувати світові мистецькі досягнення українців. Про їх імена та особливості творчого таланту можна дізнатися з українськомовної преси США [363; 408; 422], дописи в яку готують, зазвичай, фахівці у сфері мистецтвознавства. Статті спрямовані на те, щоб читачі-українці за океаном не тільки шанували культурну спадщину свого народу, а й могли глибше зрозуміти особливості національного мистецтва [31; 42; 43, с. 125–126].

Як свідчать публікації [363], виставки мистецьких робіт українців відбуваються у великих містах США, першість серед яких належить Нью-Йорку та Чикаго. Цьому сприяють УІА, Об'єднання митців українців в Америці, що мають вже багаторічну традицію щодо презентації досягнень українських митців як самим українцям у США, так і представникам інших національностей. Зокрема, нашу увагу привернули відгуки щодо виставки творів одного із найвизначніших художників ХХ ст. Л. Гуцалюка, який став відомим у світі завдяки талановитому поєднанню українського менталітету із західноєвропейською творчою манерою письма, зокрема експресіонізмом. Париж, Мілан, Бостон, Нью-Йорк, Кобе захоплювалися його неповторним

виразним стилем. Або виставка художніх полотен Б. Божемського, який своїми творами нагадує багатьом емігрантам про їх історичну батьківщину, викликає в душі теплі дорогі спогади та переживання – те, що може дати тільки рідне мистецтво. Мабуть, тому цей художник так захоплює не тільки українців, а й людей інших національностей. До речі, у пресі ми знаходимо і матеріали щодо матеріальної підтримки Б. Божемським Фонду допомоги дітям Чорнобиля, Українського вільного університету, від чого він стає ще більш ближчим до шанувальників українства [42; 43, с. 126].

Газета «Час і Події» часто запрошує до себе сучасних українських митців, інтерв'ю з якими потім публікує. Наприклад, вирізняється бесіда з В. Монастирецьким [422], людиною різноманітного творчого обдарування, який, однак, вповні себе реалізував та підкорив Європу й США в художньому мистецтві. Опубліковані матеріали дають можливість простежити становлення його як митця, знайомлять з особами та речами, що справили на нього величезний вплив та допомогли віднайти власний художній стиль. За його словами, саме в США він багато дізнався про українську історію від емігрантів перших хвиль. Сьогодні митець завдяки наполегливій праці і таланту став дійсним членом Академії живопису і скульптури США, відкрив власну майстерню в «Українській околиці», де є більш доступним для українців, а також працює у мистецькій школі «Барвінок», передаючи свої знання прийдешньому поколінню [42; 43, с. 127].

Або інтерв'ю з Л. Козловим [408] – майстром витонченого мистецтва, виставка якого зібрала справжніх поціновувачів високого художнього письма, незважаючи на відсутність відповідної реклами у діаспорній пресі. Цікавим, на наш погляд, є розмова із С. Студінським, художником з України, який багато виставляється у світі, а його твори є у приватних колекціях різних країн. Інтерв'ю проводилось у зв'язку із написанням ним портретів відомих українців для виставки, що приурочена 1020-річчю хрещення Київської Русі. Українські митці відзначають різницю щодо рецепції їх творів українцями та за кордоном, наголошуючи на теплі, щирості, відкритості співвітчизників (як в Україні, так і

в діаспорі) та діловитості американців, всі прагнення яких спрямовані на роблення бізнесу [31; 43, с. 127].

В останні роки у США досить часто відбуваються виставки сучасного українського мистецтва, інколи вони мають статус міжнародних, твори на які відбираються на конкурсах. Такі заходи відбуваються, зазвичай, за ініціативи Social Network Art Competition, POST (програма Center for Emerging Visual Artists) тощо та за підтримки Генерального консульства України в США, СУА, місцевих українських художників та інших для того, щоб допомогти українським митцям професійно реалізувати себе, а тому широко висвітлюються в інформаційному просторі української діаспори США (рубрики «Культура», «На мистецькі теми», «США») [280; 303]. Такі арт-вечори дають можливість не тільки познайомитися із творчістю різних митців візуального мистецтва, подумати над гостротою порушених тем і образів, а й поспілкуватися із самими авторами, оскільки українське мистецтво ще й досі багатьом американцям здається чимось екзотичним. Сьогодні проведення таких заходів удосконалюється відповідно до вимог часу [31; 43, с. 127–128]. Усе для того, щоб «показ різноманітності жанрів мистецтва з різних генерацій нашої громади сприяв її згуртуванню та гідному сучасному представленню в позитивному світлі мистецького про шарку українства американцям» [280].

Танцювальне мистецтво. Своєрідним символом любові до України в середовищі української діаспори, свідченням того, що українець і його танець залишається автентичним незалежно від країни проживання є танцювальний колектив «Гроловиця», творчість якого є темою багатьох публікацій у пресі. Цей аматорський колектив у 2011 р. відсвяткував 35-річчя своєї діяльності, а тому інтерв'ю, взяті у керівника Р. Дикий-Пилипчак та опубліковані, зокрема, у газеті «Час і Події» є цінним джерелом інформації [339; 595]. Так можна дізнатися про історію початку «Гроловиці», назва якої для американців є складною, але, побачивши танцюристів на сцені, починають розуміти зміст цього українського слова. У програмі колективу є різноманітні танці, переважно народні, кожен з яких має своє унікальне етнічне забарвлення

(«Лемко», «Полісся», «Гуцул»), але у репертуарі присутні й танго, хіп-хоп, ліричний дует тощо. Р. Дикий-Пилипчак пояснює це тим, що майже всі танцюристи цього колективу народилися вже у США, а тому хочуть пробувати та експериментувати з різними видами. Для музичного оформлення нових постановок використовують не тільки традиційні українські пісні, а й сучасні. «Громоваця» має свій неповторний стиль, свою хореографію, що вирізняє її з-поміж інших, поєднуючи автентичні національні та новітні елементи [43, с. 128].

Від 2004 р. «Громоваця» бере участь у міському параді до Дня подяки у Чикаго, вважаючи це корисним досвідом, оскільки це ще одна презентація і популяризація українців у світі. Це є один з небагатьох колективів, який обрано для зйомки для телебачення, тому запальний український гопак, в якому зосереджено генетичний код нашої нації, бачать мільйони у прямому ефірі. Автори статей підкреслюють [417], що національне танцювальне мистецтво, таким чином, сприяє усвідомленню неповторності української нації [31; 43, с. 128].

Незважаючи на свою популярність та гідну репрезентацію українського танцю в етнічно різнобарвному середовищі США, «Громоваця» змогла відвідати Україну лише у 2003 р. Також учасники колективу допомагають українським військовим, які беруть участь у бойових діях на Сході України. У 2014 р. вони дали концерт, присвячений героям Майдану у центрі Чикаго, Harris Theatre, зал якого вперше було прикрашено синьо-жовтими стягами. «Це – момент, коли величезна гордість огортає серця, пробуджуються приспані і пригноблені сторіччями патріотичні почуття. Ми, врешті, починаємо пишатися тим, що ми – українці...» [596]. Як бачимо, така презентація гурту через періодичні видання сприяє не тільки розвитку, а й популяризації українського мистецтва у багатонаціональних США, бо український танець – один із головних брендів України. Він втілює у собі характер і самобутність нашого народу. Молодь, яка вже народжена у США, займається у

танцювальних колективах, де, крім естетичного смаку, водночас виховують патріотизм, гордість за свою приналежність до української нації [31; 43, с. 129].

Театральне мистецтво. Театральне мистецтво як один із проявів національної культури українській діаспорі був вкрай необхідний. І його поява – неминуча, оскільки за океан емігрувало багато творчих людей. Одними з унікальних та самобутніх вважаються дві театральні студії в Чикаго режисера В. Митничука «Гомін» та «Диво». Свого часу громадська організація «Помаранчева хвиля» у 2008 р. виступила з ініціативою заснувати в українському Чикаго національний театр та надати йому організаційну та фінансову допомогу. Так виник український драматичний театр «Гомін» [73]. Успіх цього мистецького об'єднання від самого початку був такий великий, що на прохання української громади Чикаго повторили прем'єру показу вистави «Украдене щастя» І. Франка, яка стала першою у репертуарі театру. Далі були «Сто тисяч» І. Карпенка-Карого. Українськомовна преса відзначає у своїх матеріалах вдале оформлення постановки, її автентичність, майстерну гру акторів, завдяки яким глядачі мали можливість наблизитися до глибинних витоків українського минулого, відчутти неповторність національних традицій, актуальність порушених проблем і сьогодні (адже доки існує людина, є проблема щедрості і захланності; питання «золотої середини» для українців у США щодо заробляння грошей) [542]. Автори дописів віддають належне молодим виконавцям, які витрачали свій вільний від навчання та роботи час для того, щоб відвідувати репетиції, та висловлюють сподівання, що саме завдяки такій молоді українська культура у США буде не тільки існувати, а й розвиватися [43, с. 129–130].

До 80-річчя Голодомору в Україні театр поставив твір української авторки Н. Марчук «Калина та Песиголовці», у центрі сюжету якого особиста життєва історія в часи, коли Сталін та його прибічники злочинно знищили мільйони українських селян, носіїв та творців істинно національних цінностей, брак яких ми відчуваємо і сьогодні. В опублікованих матеріалах [540], присвячених цій постановці, висловлюється сподівання на те, що ми ще можемо щось змінити у

своєму житті задля того, щоб теперішнє майбутнє України не було таким непевним [42; 43, с. 130].

«Диво» – це дитячий театр, неповторність якого висновуємо із нечисленних публікацій у тижневику «Час і Події» рубрики «Українське Чикаго» [211]. Хоча ця студія молода (2009 р.), вона вже встигла зарекомендувати себе як місце, де наполегливо працюють над акторською майстерністю малих виконавців, виховують їх, вчать спілкуватися, робити приємні речі своїм близьким, знати і розуміти мистецтво. Режисер В. Митничук для своїх постановок використовує п'єси українських авторів для дітей, з якими товаришує і підтримує зв'язок незважаючи на віддаленість континентів [42]. Звичайно, без батьківської допомоги цей театр теж існувати не міг, оскільки вони зазвичай беруть на себе організаційний, фінансовий та господарський тягар. Автор статей, С. Іванишин-Угриня [211], висловлює побажання, щоб батьки приводили своїх дітей до театральної студії «Диво», відкриваючи їм світ національного театального мистецтва [43, с. 130].

У рубриках «Мистецтво», «У громаді» часто зустрічаємо публікації, присвячені постановкам мистецької групи В. Ткач «Яра» з відомого експериментального театру «Ля МаМа» Нью-Йорка. Вона творить театральні сцени, де презентовано ідеї та культури Сходу та Заходу, особливо України, про що постійно пишуть автори статей. На увагу заслуговують, наприклад, матеріали [323; 356; 357] про вечір поезії і фото у серії мистецьких програм «Яри» – «Чари/краєвиди», де зібрано разом праці художників, поетів і музикантів Сходу і Заходу. Група представила короткий вечір стародавньої та сучасної української поезії, яка звучала як рідною мовою, так і англійською [42; 43, с. 131].

Одна з найвідоміших постановок групи, що зібрала чимало схвальних відгуків у пресі, – «Водоспад/відблиски», – створена у співпраці з Н. Матвієнко, чий голос та надзвичайна артистична особистість органічно лягли у творчий задум В. Ткач. В інтерв'ю, даному газеті «Свобода», Н. Матвієнко та В. Ткач розповідають про результати своєї праці, що зосередилася на архаїчному

минулому українського народу, сконцентрованому у його пісні, через різні випадкові старовинні предмети [101]. Це була смілива спроба залучити акторок різного походження та національностей, яких єднає лише любов до давньої пісні, зблизити культури давнього минулого, однак вона себе виправдала – так, як уміє Н. Матвієнко виконувати та інтерпретувати народні пісні, що органічно лягають у канву її власної долі, не вміє ніхто. У постановці переплетено стародавні оповідання, міфи, пісні та сучасні твори американських і українських поетес, за допомогою яких Н. Матвієнко та В. Ткач намагались поєднати різномовні стихії у пошуках власної ідентичності. Звичайно, артистки дуже переживали, як така вистава із синтезом різнокультурних первісних елементів буде сприйматися глядачами, чи зрозуміють американці, а подекуди й українські глядачі тему постановки. Це справжнє жіноче, ніжне співоче дійство дуже далеке від голосних хорів, але як жодне інше змушує думати, дає можливість пізнати і відчувати українську народну культуру, та ще й устами неукраїнських акторів. Публікації [139; 325], присвячені цій постановці, надзвичайно позитивні, світлі, але такі ж химерні, фантазмагоричні, як і сама вистава [42; 43, с. 131].

Одна з останніх постановок «Яри» – театральна вистава за мотивами «Лісової пісні» Лесі Українки під назвою «Вогонь. Вода. Ніч» [626]. Як видно із друкованих матеріалів, це є розповідь про нашу планету і природу, що її втілили на сцені митці з України, Нью-Йорка, Канади, використовуючи поетичні уривки з творів американських індіанців, канадців, американців, а також фрагменти з фільму «Земля» О. Довженка. Музичний супровід відповідає експериментальній постановці, де електронні композиції поєднуються із живими русальними і купальськими піснями, а глядачі, як в епічному театрі Б. Брехта, активно залучені до вистави як учасники і виконавці пісень. Унікальністю цієї вистави, і це відзначено фахівцями, є багатонаціональний склад, що дозволяє вийти за межі суто національного контексту твору-першоджерела [42; 43, с. 132].

Через воєнні дії на Сході України мистецька група «Яра» у 2015 р. презентувала нову постановку «До кам'яного дна». Як повідомляють автори статей у періодичних виданнях [227], вистава в своїй основі має численні інтерв'ю з мешканцями Донецька у 2014 р. Два десятки людей на запрошення «Яри» погодились розповісти про свої мрії для вистави Платформи культурних ініціатив «Ізоляція», що була в закинутій будівлі однієї з фабрик. Виставу запланували на червень 2014 р., однак війна порушила всі плани. Презентована постановка В. Ткач синтезує ці інтерв'ю з новою поезією та монологами С. Жадана, перекладеними на англійську. Ефект від вистави, на думку авторів дописів, підсилює прохід до зали, де розміщена фотовиставка мешканців Донецька та можна прослухати аудіозаписи їх голосів [43, с. 132].

Крім суто театральних постановок, мистецька група «Яра» є організаторами щорічної гуцульської коляди в різних американських містах. Саме вони відкрили США самобутніх криворівненських колядників, яких уже багато років за підтримки меценатів запрошують до США, популяризуючи, таким чином, автентичне українське мистецтво, і не тільки серед українців [42; 43, с. 132; 70; 94; 279].

Ще одне питання, на яке хочемо звернути увагу, стосується не тільки культурного життя українців у діаспорі, а будь-яких засідань, нарад, вечорів тощо, а саме: публікація про такий вечір часто-густо перетворюється на звіт з детальним переліком сцен, номерів, виступів, хто займався організацією святкового столу та що «при каві та солодкому» ще довго обговорювали певні події. З одного боку, така деталізація дає досить чітке уявлення про проведений захід, не оминає своєю увагою жодну людину, яка долучилася до організації, байдуже, яку роль вона виконувала. З іншого – опубліковані матеріали часто написані саме в такому руслі, закінчуються саме «кавою та солодким», а тому створюють враження одноманітності, пересічності, відсутності творчості як у проведенні заходу, так і в написанні статті. Усі про це говорять, однак ситуацію змінювати ніхто не наважується. Проте під час аналізу українськомовної періодици США виявлено публікацію [318], присвячену зазначеному, де

однозначно висловлено: час такі «традиційні та святі» звичаї змінювати відповідно до вимог сьогодення [43, с. 132–133].

Як вважають автори статей [318], тільки поміркованістю, творчим підходом до організації різноманітних імпрез можна не тільки не відштовхнути старше покоління, а й заохотити молодь до активної участі у громадському та культурному житті української діаспори в США. Потрібно розуміти, що молоде покоління, народжене у модерному світі, ще більш піддається впливу глобалізації, воно також хоче презентувати себе і як частину великої нації, через те «народна культура, ґрунтуючись на етнічній основі, буде розвиватися, буде цікава молодому поколінню, стане важливим елементом виховного процесу» [567, с. 216]. Тому що усвідомлення важливості вивчення та будівництва рідної культури зміцнить зв'язок з рідним народом. Пізнаючи рідну культуру, потрібно дбати про її чистоту та водночас вміло поєднувати із закордонними сучасними тенденціями. Відома істина [42; 43, с. 133]: втрата культури і мови веде до загибелі народу – як ніколи актуальна у сучасному світі, де за рівнем розвитку національної культури визначають рівень розвитку того чи іншого народу.

3.3. Роль періодики у збереженні української мови як основи ідентичності

Почуття зв'язності з минулим є одним з важливих чинників тяглості національної традиції, важливим у цьому взаємозв'язку є мова. Вона є нерозривним елементом побутування народу, зв'язаним із його мисленням, важливим чинником існування і збереження національної ідентичності, одним із головних її компонентів. Дослідження у цій сфері є важливими, оскільки це питання стає чимраз актуальніше у глобалізованому світі. Тим переконливішим для нас фактом є питання охорони української мови, хоча б зважаючи на тривалу традицію її існування. В історії нашого народу, як тих, хто проживає в материковій Україні, так і тих, хто перебуває за кордоном, українська мова була тим основним інтегруючим елементом, що єднав усіх українців у їх боротьбі за

виживання і незалежність, важливим чинником зв'язку українських емігрантів зі своєю етнічною батьківщиною [41; 43, с. 210].

Усвідомлення своєї належності до однієї мовно-культурної спільноти – запорука стабільності держави, а її етнічних утворень в інших країнах – єдності та консолідації діаспорної групи [33]. Мова пронизує цей складний і багатоаспектний процес, нагромаджуючи і фіксуючи досвід етносу, «стаючи його найдосконалішою подобою» [164, с. 50]. Спільність мови дає кращу і єдину прикмету, за якою розпізнається народ, і «водночас єдину, не замінювану нічим і неодмінну умову існування народу» [465, с. 118]. Власне, мовна спільність є неоціненним джерелом етнонаціональної самосвідомості українців за кордоном, що стимулює подальші процеси пізнання свого історичного минулого, давності культури, які стимулюють вироблення єдиної шкали цінностей в етнічних українців. Спільним знаменником національно-етнічної свідомості у нас є сильне почуття приналежності духовно та історично до української нації. Ця свідомість вимагає в першу чергу плекання і розвитку в діаспорі української мови як символу тотожності усіх українців. Адже саме у мові можна побачити менталітет нації. Вживання рідної мови в діаспорі позитивно впливає на національне самозбереження, втримується духовний зв'язок з українським народом. Мовою можна передати молодому поколінню українську духовність з усіма її національними прикметами [34; 43, с. 210–211].

Мовна проблематика за матеріалами періодики визначається таким тематичним полем: 1) статті на тему історії української мови; 2) осередки збереження української мови та їх меценати; 3) фаховість у користуванні українською мовою; 4) український правопис; 5) підтримка мовного конкурсу ім. П. Яцика; 6) вплив глобалізаційних процесів на чистоту мови; 7) мовна ситуація сучасної України.

У минулому важливою функцією української мови була інтеграція з етнічною батьківщиною тих українців, котрі перебували за її межами в силу різних обставин: репресій, еміграції до різних країн у пошуку кращого життя. Із здобуттям Україною незалежності мова стала виконувати функцію

безпосереднього спілкування із гостями з України, переймаючи, хоча і неохоче, живі форми українського мовлення. Поруч із захопленням омріяним суверенітетом з'являється усвідомлення того, що багатомовний лінгвоцид на українських землях не міг пройти без наслідків, а тому породив безліч проблем, які часто порушувалися на сторінках періодики українців США [29]. На відміну від материкової України, де українізація національного інформаційного простору відбувається не так швидко і системно, періодика закордонних українців унаслідок своєї незалежності від олігархічних угруповань мовні питання вважає важливими, а тому часто в діаспорній пресі зустрічаються виступи та висловлювання з приводу національного самозбереження у контексті мови як чи не єдиної ознаки, за якою можна ідентифікувати «своїх» у чужорідному оточенні [33; 43, с. 211].

Навіть побіжний аналіз українськомовної періодики США [29] дає підстави стверджувати, що українська мова, як правило, позбавлена русизмів (правда, дещо «застигла» на лексичному та граматичному рівнях поч. ХХ століття), і досі розглядається як корінна (тобто належить до «основних цінностей», описаних Дж. Смоlichem у працях «Культура й освіта у плюралістичному світі» і «Основні цінності та культурна ідентичність») [630]. Однак процес мовної асиміляції все ж значний, бо у цій країні українська діаспора існує найдовше, та й роль англійської мови в умовах глобалізації як мови міжнародного спілкування не могла не вплинути, особливо у США, на українську, що позначилося як на мовленнєвій діяльності, мовній свідомості наших діаспорян, так і на самій системі української мови [43, с. 212].

Передусім, чимало друкованого матеріалу в українськомовній пресі США торкається мовних питань як таких: ролі української мови в долі нашого народу, її особливостей, необхідності шанувати тощо [317; 403; 505; 589; 592]. Загальна тенденція цих публікацій полягає в наступному: мова – носій національних традицій, а в сьогоденній політичній атмосфері – ще й засіб втримання національної самобутності, національного обличчя, засіб згуртування нації, спадкоємності поколінь. Науковці довели, «чим вищий

рівень національного мовлення як першоознаки інтелектуальної духовної атмосфери, то вищий рівень свідомості людей, а отже, і їх прагнення до державності своєї нації» [506, с. 117]. Період становлення України як незалежної держави вимагає об'єднання усіх конструктивних та творчих сил українського народу, незалежно від країни проживання, задля відродження та укріплення національної свідомості як основи пізнання рідної історії, культури, традицій у більшості українців. У газеті «Свобода» вміщено статтю В. Ящуна, українського науковця, перекладача, поета, професора Пітсбургського університету [628], у якій автор стверджує, що брак національної свідомості завжди пов'язаний із незнанням і невживанням рідної мови. В історії України уже було чимало періодів, коли занепадала національна свідомість, а з нею – і потенціал української нації [29; 43, с. 212]. «Мова – не лише засіб спілкування. [...] Вона зв'язується зі складовими елементами національно-психічної цілісності людини. [...] Цей мовний елемент не існує, наче щось відокремлене в людині, з прикметами акцидентальних функцій, але як щось суттєве, що проникає у сферу національних змістом духу й інтелекту людини. Він просякає історію, традицію та різновиди культури і, просякаючи їх, з'єднує міцніше, в один національний скарб. Без цього мовного чинника згадані цінності були б обмізерені у великій мірі» [628].

Директор Інституту метафізичних досліджень І. Каганець у своєму інтерв'ю газеті «Час і Події» [89] провів аналогії між людиною і нацією, виокремивши їх схожі риси (тіло, душа (етнопсихіка), воля, характер, господарство, власний дім). Науковець зазначив, що цілісність народу та стан його колективного здоров'я підтримує певне специфічне поле, щільність якого залежить від того, яка мова лунає у народному середовищі – рідна чи ні [40; 43, с. 213]. Порушення цього поля веде до дезорієнтації, адже відомо, що «мова народу формує певні особливості генофонду, завдяки яким організм людини активізується та зцілюється, спілкування рідною мовою дає можливість дійти до глибинних рівнів своєї пам'яті, щоб спочатку зрозуміти й усвідомити, хто

ти, тобто мова і генетична пам'ять – взаємопов'язані, і їхній вплив обопільний» [89].

Двомовність діаспорних меншин – явище нестабільне, й етнічна мова зберігає шанси на виживання доти, поки існують комунікативні ситуації для ексклюзивної одномовності чи зберігається потреба й можливість прямого зв'язку з Україною. Таким чином, опорою двомовності в діаспорі є «внутрішньо» чи «зовнішньо» орієнтована одномовність. Незважаючи на багаторічне фізичне віддалення від історичної батьківщини, занурення в іншомовне середовище, українська мова у спільноті української діаспори США в хорошому стані і є репрезентатором стану побутування українців за кордоном у хронологічному розрізі. Будь-які інтерферентні ефекти (не без наслідків впливу англійської мови, середовища) зрозумілі через тривале проживання українськомовних носіїв у чужомовному оточенні. Модифікація української мови є складовою природної еволюції мови, що розуміється як сукупність будь-яких змін у ній, здійснених від часу проживання перших емігрантів у США. Таким чином, це ексклюзивна державна мова для представників української діаспори в США [29; 43, с. 213].

Численні приклади свідчать також про докази того, що українська мова виявилася стійкою до втручання іноземних мов завдяки міцно укоріненим фонетичним принципам. Тому одним із важливих, як слушно вважають фахівці, питань, що його потрібно вирішити негайно, – відсутність фахових словників. Останнє дає можливість численним українофобам закидати думку про те, що українська мова не надається до презентації наукових досліджень, ідей, та й російську мову всі у школі вчили, всі знають, тому немає потреби вводити її у наукову царину та створювати адекватні російсько-українські словники, потрібно зважати на великі економічні витрати тощо. Однак такі сентенції відчутно віддають русифікацією, почуттям меншовартості, гальмуванням державотворчості. Піднімаючи це питання в українськомовній періодиці діаспори у США, звертаючись до загалу, дописувачі намагаються знайти

вирішення цієї проблеми, принаймні привернути увагу української громади по обидва боки океану щодо нагальності таких дій [43, с. 214].

У газеті «Свобода» вміщено велику статтю С. Караванського [231], присвячену темі відродження України та становлення нової лексикографії. Аналізуючи деякі словники, приклади мовних зворотів, які там знаходить, автор звертає увагу читачів на те, що у них досить обмежено вибір української лексики, рекомендовано до вживання форми, що невластиві нашій мові, тому вони звучать карикатурно, незграбно, ще більше відвертаючи українців від користування таким «язиком». Тобто словникова політика свідомо спрямовується на штучне перетворення української мови як малоінформативної, нездатної існувати без російської [231, с. 2]. Хоча можливий інший варіант – не знайшовши потрібного відповідника, українці схильні самі винаходити потрібну лексику, що інколи звучить досить смішно [43, с. 214].

Дослідник твердо переконаний [231], що успіх українського відродження великою мірою залежить від рівня розвитку вітчизняної лексикографії, тому сам уклав «Російсько-український словник складної лексики», де перекладено ті мовні звороти та форми, що їх академічні словники не перекладають або перекладають неповно. Анонсування цієї праці якраз і відбулося на сторінках «Свободи» [231]. Добре розуміючи, що цей проект потребує грошей, але вкрай потрібен як Україні, так і діаспорі, С. Караванський звертається до нашої громади за океаном із закликом про допомогу. Словникові було зроблено відповідну рекламу: публікація списку всіх жертводавців, організаціям буде надано рядки для оголошень, примірник «Словника...» з подякою автора, посвідчення про відрахування суми пожертви від податку тощо [231, с. 3]. Ще пізніше через «Свободу» можна було придбати також «Секрети української мови» С. Караванського, де розглянуто усі розділи мовознавства, подано питому та раніше «репресовану» українську лексику. Члени української громади добре розуміють вагу українського наукового слова, тому й усіяко підтримують такі проекти [34; 43, с. 214–215], наприклад, профінансували

видання п'ятитомної «Енциклопедії фізики», що взяла за основу «Словник фізичної термінології» В. Фаворського (Харків, 1932) та «Правописний словник» Г. Голоскевича [22].

У газеті «Час і Події» в рубриці «Культура» [1] було вміщено анонс та рекламу книги австрійського славіста М. Мозера «Причинки до історії української мови», виданої Харківським історико-культурним товариством за підтримки Програми дослідження Східної України ім. Ковальських при Канадському інституті українських студій та Фонду ім. Наталії Данильченко при НТШ-А. Стаття містить матеріал [1], який засвідчує, що ця книга доцента мовознавства Інституту славістики Віденського університету підтверджує важливість української мови на міжнародній карті світу, розглядає широкий спектр історичних аспектів української мови (зокрема, питання східноєвропейської мовної єдності), документи, старі українські переклади тощо. Науковець спростовує концепцію «спільної давньоруської мови», що панує у російській лінгвістиці, і йде за Ю. Шевельовим в обґрунтуванні поняття «мовної та діалектної зони», з якої і розвинулися три східнослов'янські мови. Аналізуючи мовну політику колишнього СРСР у наближенні усіх мов до російської мовної структури, М. Мозер [1] вказує на їх небезпечність і сьогодні, а тому актуалізує питання мовної культури у колишніх республіках [34; 43, с. 215].

Самі українці в США, особливо ті, хто працює на загал української діаспори, намагаються підвищувати фаховість свого знання української мови. Так, у приміщенні НТШ-А у Нью-Йорку від 1997 р. організовують семінари із питань української мови для журналістів східного узбережжя, що спрямовані проти «шовкової русифікації» та засилля американізмів. Сюди приїжджають не тільки з редакцій «Свободи», «Народної Волі», «Нашого Голосу», «Нашого Життя» та інших, а й зацікавлені представники головного проводу Українського Пласту [24; 314]. Зважаючи на те, що український правопис ще досі не узгоджено, а на наукових конференціях з питань мови ухвалюються різні зміни до нього, під час цих семінарів викладачі ознайомлюють слухачів із

змінами в нашому правописі, а також подають приклади публіцистичного матеріалу, де є неправильності, притримуючись норм «харківського» правопису 1928 р. [34; 43, с. 216].

У сучасному мультикультурному, глобалізованому та інформаційному світі багато традиційних цінностей опиняються перед загрозою зникнення, серед них – збереження національної мови у середовищі діаспори. Характерною особливістю сучасного світу є постійні міграційні процеси, що сприяє взаємному культурному, мовному та інтелектуальному збагаченню. Проте це також викликає появу уніфікованої культури, стирання історичного коріння. Вже друге-третє покоління з метою посісти гідне місце у новому суспільстві та адаптуватися переходять на мову нової держави, частково чи повністю забуваючи мову предків. Але рідна мова – потужний інструмент для утвердження національної ідентичності, у тому числі й українців за кордоном, тому її вивчення та збереження – найважливіше у роботі українських діаспорних громад. У періодичних виданнях українців США є опубліковані матеріали, що стосуються власне культури рідної мови, уникання неправильностей та огріхів, зроблених через незнання або ж свідоме калічення української мови. Наприклад, розлога стаття І. Фаріон, вміщена у газеті «Час і Події» [555], висвітлює питання мови як регулятора поведінки людини, зокрема тієї, що сидить у владних кабінетах. Мовознавець детально аналізує фонетичні та словотвірні помилки, надзвичайно спотворений лексичний (вживання слів у невласливому значенні, фонетично пристосовані росіянізми, багатослів'я) та граматичний рівні, роблячи висновок: «Мова – одне з найнебезпечніших благ: вона нещадно викриває кожного і відображає загальну тенденцію суспільного безладу перевернутих стосунків» [555]. Ю. Гнаткевич, автор «Короткого словника-антисуржика для депутатів Верховної Ради та для всіх, хто хоче, щоб його українська мова не була схожою на мову Верки Сердючки» (до речі, анонсованого в діаспорі), вбачає подолання проблеми мовного безкультур'я та засилля русизмів в українській мові шляхом зростання загальної і мовної культури українців та їхньої національної свідомості [33; 43, с. 216–217; 125].

Узагалі, формуванню мовної культури українців діаспори періодика США надає багато уваги. Відновивши у 1998 р. розділ «Мова про мову», газета «Свобода» часто публікує видані раніше матеріали, оскільки, як вважає редактор П. Часто [590], помилки повторюються в кожному наступному поколінні, тому мовні поради залишаються актуальними як і в середині ХХ ст. [113; 188; 234; 589; 591; 608]. Крім того, у газеті «Час і Події» у рубриці «Культура» чергуються матеріали (підготовлені Ольгою Зозулею, «Панянкою») під промовистими назвами: «Уроки української мови», «Шукаємо різницю», «Мовні нюанси», присвячені правильному слововживанню та наголошенню, униканню кальок з російської та інших мов (зокрема, й англійської), труднощів у застосуванні паронімів, географічних назв, транслітерації іншомовних імен тощо [33; 43, с. 217].

Окреме питання, на якому варто зосередити увагу, – це проблема українського правопису. Вище ми вже зазначали, що українська діаспора використовує правопис 1928 р., знаний ще як «скрипниківка» (від прізвища Народного комісара освіти М. Скрипника, який затвердив новий правопис. – Л. Б.). Зі здобуттям Україною незалежності філологи неодноразово намагалися підняти питання про відродження хоча б деяких норм старого правопису, однак поки що ця проблема тільки обговорюється, а подекуди зустрічає шалений спротив [43, с. 217; 93; 365].

Українська діаспора послуговується скрипниківським правописом з кількох причин: по-перше, значна частина українців вивезла свого часу з України саме такі мовні звички і передала їх нащадкам, а по-друге, цей правопис нагадує про часи українського відродження 1920–1930-х рр. і протиставляється русифікації, що не закінчилася із розпадом Радянського Союзу. З цих же міркувань, частково, до старого правопису після 1991 р. повернулася частина науковців, письменників, видавництв, ЗМІ (зокрема, канал СТБ). Тим не менше діаспорна періодика багато уваги приділяє відмінностям «скрипниківки» і сучасного українського правопису. Зокрема, С. Караванський на сторінках періодичного видання «Свобода» зауважив [232], що чимало

спотворень, занесених за 70 років, так і не було виправлено, а внесені зміни радше косметичні, а не спрямовані на відродження самобутніх рис української мови (до речі, жоден науковець з діаспори так і не був запрошений до розробки уніфікованого правопису). Відтак мовознавець подає цілком конкретні приклади з української мови [233], перекреслені і не виправлені новим правописом [43, с. 217–218].

Недосконалість правопису, яким сьогодні користується материкова Україна, спричинює хаос та дискредитує українську мову, що дало змогу у свій час робити голослівні заяви у вже незалежній державі про її вторинність та непотрібність. Звичайно, українська діаспора стурбована таким фактом, адже один народ (незалежно від місця проживання) має розмовляти й писати однаково: правопис для мови – це все одно що конституція для держави. Мова не може розвиватися без належно розробленого правопису, без нього неможливі значні мовознавчі програми та дослідження. Існування двох правописів – це наслідок політики лінгвоциду, якому підпорядковувалось усе культурне життя українців від 1930-х рр. [278]. Мабуть, тому в 1997 р., коли в Україні готували новий правопис, президенти Української вільної академії наук (далі – УВАН) (д-р М. Антонович) і НТШ-А (д-р Л. Рудницький) опублікували в «Свободі» [6] своє звернення до усіх редакторів та авторів українських видань діаспори і надалі дотримуватися «харківського» правопису, зауважуючи, що в останні десятиліття українськомовна періодика діаспори, хоча і не так суттєво, але впливала на мову сучасної України, а тому традиції потрібно продовжувати, поки нові орфографічні норми не будуть остаточно затверджені на історичній батьківщині [43, с. 218].

Крім цього, за ініціативи НТШ-А в Іллінойському університеті відбулася конференція, присвячена 70-літтю Всеукраїнської правописної конференції у Харкові, результатом якої стало видання збірника доповідей «Про Український правопис і проблеми мови» [84], придбання якого можливе відповідно до зазначених вказівок. До речі, інформацію про це вміщено на першій сторінці щоденника [545], що свідчить про її вагу для середовища діаспори, як і

повідомлення про правописну конференцію у Києві, організовану Українською національною комісією з питань правопису [140], НТШ-А при співпраці Інституту української мови та Українського мовно-інформаційного фонду НАНУ та НаУКМА. На конференції порушено загальні принципи та специфічні закони правопису чи вживання термінології. У пізніших номерах з'явилися розгорнуті статті [134; 140], присвячені цій конференції, що висвітлювали шалені дискусії щодо хоча б часткового повернення норм «харківського» правопису: представники діаспори, як і частина українських науковців, виступали «за». Позитивним стало те, що це перше зібрання з порушеного питання, де зібралися представники не тільки усіх регіонів України, а й діаспори [43, с. 218–219].

Однак подальший аналіз змісту українськомовної діаспорної періодики показав, що питання українського правопису так і залишаються невирішеними, а газета «Міст» опублікувала інтерв'ю [594] професора Інституту журналістики Київського національного університету ім. Т. Шевченка О. Пономаріва, яке він дав Бі-Бі-Сі, відповідаючи на цілком конкретні питання мовної практики. Як мовознавець він пояснює, чому не можуть досягнути компромісу у правописних питаннях: сучасні українські мовознавці стоять на різних позиціях. «Одні хочуть усунути наслідки більшовицької наруги з українського правопису, а їх нечисленні опоненти досі не вийшли з радянської шинелі й обстоюють те, що нам нав'язали в добу зближення мов і правописів» [594]. Без усунення такої суперечності неможливо вирішити назрілі питання [33; 43, с. 219].

Чимало публіцистичного матеріалу українців діаспори США присвячено аналізу мовної ситуації на материковій Україні, адже дописувачі вбачають прямий зв'язок між відродженням живої української мови на її етнічній батьківщині із оновленням такої у середовищі емігрантів [156–160]. Більшість з них послуговується правописом та мовленням, що їх винесли із ХХ ст. наші предки, покидаючи береги рідної землі. З одного боку, така мова уникла зросійщення, зберегла традиції мовної практики, а з іншого – не мала змоги

розвиватися в межах українського ареалу, тобто певним чином «застигла» на якомусь етапі. Тому становлення національної мови в Україні для представників діаспори має велику вагу. Вони вітали спроби Л. Кучми розмовляти українською, принаймні публічно. Звичайно, у його мовлення було вплетено і російські слова, там, де не міг підібрати українського відповідника, однак, незважаючи на втрату російськомовного електорату, важкий російський акцент, другий Президент України наполіг на тому, щоб українську мову зробити єдиною державною [43, с. 219–220]. Редакція «Свободи» вміщує статтю репортерки з Associated Press, яка відзначає, що ця «кучмівська мова» тим не менше є «прикладом лінгвістичної дилеми, перед якою стоять мільйони людей колишнього СРСР. [...] Як тільки розпалася імперія, народи із здобуттям незалежності отримали важкі психологічні проблеми: усвідомлення колишніх та сучасних кордонів, віднайдення і відновлення самоідентифікації, передусім утвердження національних мов. І після багатьох років національного поневолення вони відроджуються, незважаючи на невдоволення окремих громадян» [404, с. 1]. І процес цей протікає дуже нелегко, бо бажання Росії асимілювати Україну, хоч і ослабло, але не змінилося. Але початки українізації наприкінці ХХ ст. були добрі. В. Ющенко, ставши Президентом України, навіть видав Указ з приводу виконання конституційних норм щодо всебічного розвитку і функціонування української мови як державної. Проте прямих конкретних напрямів реалізації документа сформовано не було. А мовне питання – це проблема, яку можна і треба вирішувати у політичній площині, виховуючи нове покоління політиків. Інакше нам не уникнути суперечливих здоровому глузду явищ [29; 43, с. 220]. Відомий правозахисник і громадський діяч А. Лозинський, перебуваючи у Києві на Світовому конгресі українців, вказує на «зухвале ставлення у Києві до української мови», «на Хрещатику українську мову можна почути хіба з уст діаспорчан» [359].

Це можна пояснити тим, що проблема української ідентичності так досі і не розв'язана. Значна кількість українців усе ще відчуває себе всередині «єдиного пространства», а відтак перебуває у контексті чужинецького

історичного процесу. Саме це, на нашу думку, дає можливість постійно на чергових виборах спекулювати «мовним питанням». Однак така маніпуляція тільки дезінтегрує суспільство, послаблює позиції мовного чинника як засобу національної ідентифікації. У періодичних виданнях нашої діаспори у США можна знайти чимало інформації [206; 536] з приводу того, що саме сьогодні, у суверенній Українській державі, існує реальна загроза лінгвістичній та культурній ідентичності українця (повсюдне вживання російської мови у держорганах, освітніх закладах (особливо на Сході та Півдні), друкованій продукції, на українських телеканалах триває радянська практика «інтернаціоналізму» (наприклад, два різномовних ведучих), мовні покручі з телеекранів шанованих каналів, демонстрація заідеологізованих серіалів про російських вояків, які воюють у Чечні, російський спецназ, ігнорування державної мови українськими вояками, ветеранами Другої світової війни, відсторонення росіян в Україні від автохтонного населення тощо). А мова – ознака ідентичності будь-якої людини, незалежно від місця перебування [43, с. 220–221].

Сьогодні практично всі етнічні українці володіють російською мовою, але це не робить їх росіянами, швидше навпаки – навіть якщо й доводиться перебувати в російськомовному середовищі і послуговуватися цією мовою, то більшість з них пов'язує себе все рівно з Україною. Тобто, визнання мови як «своя» і «чужа» – один із проявів самоідентифікації людини із певною групою [481]. Так, безумовно, ситуація сьогодні змінюється, лише шкода, що для того, щоб відбулися зрушення у політиці та світогляді українців, мали відбутися воєнні дії з боку «дружної і братньої» держави та загинуло чимало патріотів. Ми змушені усвідомити, що поняття «інформаційна війна» – не просто словосполучення, яке не має до мене жодного відношення, бо не болить і не пече, не є чимось далеким та ефемерним, а відбувається вже і зараз та ще довго відгукуватиметься, якщо її ігнорувати. Апологети російської кіноіндустрії та шоу-бізнесу повинні зрозуміти, що заборона російських фільмів, окремих артистів – не просто чиясь примха. Мова іде навіть не про художні, а про

пропагандистські якості кінострічок та окремих висловів: «вони є інструментом імперської влади, продовжують возвеличувати радянську імперію, перешкоджають самим росіянам відмовитися від принципів колоніалізму в ставленні до колишніх республік; [...] а таке ідеологічне навантаження, безумовно, стає на заваді упровадження українцями власного дискурсу, який би сповідував інші цінності та допомагав у самоідентифікації як нації» [130]. Так, ми все частіше говоримо про мовну агресію, але не замислюємося, що сучасне українське суспільство розколоте за мовною ознакою [43, с. 221–222].

Невирішення цієї проблеми призведе до катастрофічних наслідків. Сьогодні Україна ще продовжує залишатися двоменталітетною державою: вибір між Європою та Росією на побутовому рівні зводиться до вибору між цивілізацією та слов'янським маргінесом. Так, західний світ має чимало темних сторін, а пристосуватися до нього людям із обшинницьким менталітетом дуже важко. Тому і тягне до Росії як до чогось вже звичного. Однак обшинний спосіб життя сьогодні – безперспективний, а тому зміна менталітету та розбудова сучасного інтелектуального суспільства в Україні дозволить нам вписатися у нові світові структури і конкурувати на рівних [235]. Науковець із Санкт-Петербурзького університету К. Мітчін зазначив: «Жителям України, якщо вони хочуть утвердити державу, необхідно усвідомити себе як єдиний народ, [...] відмежуватися від інших «материнських» цілостей і постаратися утвердитися у своїй самості. Якщо такого самостійного народу не виявиться або його не вдасться відділити від російського, існування держави Україна буде оспорюватися. Нинішня державність України залишається вкрай нетривкою саме через брак виразної національної ідентифікації» [цит. за 481]. А мова якраз і є найдієвішим засобом консолідації суспільства. У газеті «Час і Події» є стаття Ю. Белінського [16], передрукована з «Української правди», де автор говорить про нагальну необхідність проведення позитивної дискримінації щодо української мови, бо саме розширення вжитку української мови може стати об'єднуючим чинником для країни. Звичайно, таку позитивну дискримінацію можна і не впроваджувати, але це призведе до зникнення української мови (що,

як не дивно, теж може об'єднати країну), однак ми маємо бути свідомі такої відповідальності [33; 43, с. 222].

Після «помаранчевої революції» мовна ситуація в країні і пріоритети дещо змінилися [223], однак проблема не зникла, набувши трохи інших обрисів. У рубриці «Точка зору» газети «Свобода», де віднедавна друкується найгостріша та найактуальніша аналітика, вміщено статтю відомого правозахисника і громадського діяча А. Лозинського з приводу мовної проблеми швидше у психологічній площині. Йдеться про перебіг одного з протестів біля представництва Росії до ООН у Нью-Йорку, коли жінка, після вступного слова українською, хотіла продовжити виступ російською і дістала відмову. Цей факт у соціальних мережах активно обговорювався та мав неоднозначні коментарі [43, с. 222–223].

Для прояснення ситуації та розставленні усіх акцентів А. Лозинський через «Свободу» вирішив висловити власне бачення [360]. Він нагадав, що, з одного боку, російська мова – мова окупанта, нею видавалися жорстокі закони, спрямовані на знищення нашого етносу, а з іншого – українці, які народжені у США або прибули туди після Другої світової війни, не розуміють російської мови і вивчати її не збираються. Більше того, жінка з Луганщини, коли почула, що виступати може тільки по-українськи, це блискуче зробила. Сьогодні, проте, на українську мову чигає ще одна небезпека. А. Лозинський пише [360] про бенкет, що відбувся в одному з найпрестижніших готелів Нью-Йорка, на честь високих гостей із Києва. Хоча перші промовці були з України і говорили про Україну (серед них – прем'єр-міністр А. Яценюк), складалося враження ірреальне: усі промовляли англійською мовою, незважаючи на те, що серед 800 гостей ледве набралось б 10 осіб, які не розуміли української. Хіба це не є та ж проблема занехаяння, меншовартості рідної мови? [33; 43, с. 223]. «Ми, українці, люди добрі, шануємо чужих і чуже, а своє рідне зневажаємо і тому не бережемо. І думаємо, що це нормально» [360].

У цій же рубриці доктор філологічних наук Л. Масенко та кандидат філологічних наук, керівник Центру наукових досліджень та соціальних

ініціатив О. Шевчук-Клюжева продовжують обґрунтовувати роль української мови як першочергового чинника державних перетворень [390]. Саме намір сусідньої держави «захистити російськомовних» спричинив трагічні події на Сході України і він же засвідчує необхідність перегляду і вдосконалення державної мовної політики. На думку авторів [390], керівництво держави має розуміти, що зміцнення позицій державної мови не лише позбавить комплексу меншовартості велику частину населення України, а й стане важливою складовою загальної стратегії виживання держави у надзвичайно важких зовнішніх і внутрішніх умовах. Якщо не зайняти цю нішу, то на мовному полі держави з часом з'являться інші гравці, так як це сталося в Криму та частині Донбасу і може трапитись знову за відсутності адекватних дій. Загалом, суспільство готове до змін щодо підвищення ролі державної мови, через те автори пропонують низку системних заходів, які, на їх переконання, потрібно реалізувати для розширення сфери вживання української мови при одночасній відсутності конфліктів на цьому ґрунті [43, с. 223–224].

З позицій сьогодення зауважимо, що принаймні один крок уже реалізований та мотивує до використання української мови – запровадження на законодавчому рівні обов'язкового іспиту для державних службовців усіх рівнів. Щодо встановлення податкових пільг для бізнесу, що творить якісний українськомовний продукт, та утворення Фонду розвитку української мови – на етапі розгляду. Так через друковане слово українці США намагаються сприяти формуванню української національної спільноти за допомогою єдиної мови, хоч це і виявляється нелегко. С. Шевчук, академік-секретар Відділення філології і мистецтвознавства НАНУ, вважає, що за таких умов пріоритетним завданням як держави Україна, так і українців за кордоном має стати «прискорення процесу формування модерної національної ідентичності, привабливої для переважної більшості українців» [599, с. 5], від себе додамо – будь-якого віку [43, с. 224].

Вище вже було сказано про те, що, на відміну від етнічної батьківщини, представники української діаспори мали можливість продовжувати

підтримувати традиції своїх предків та зберігати мову – видавалися газети і часописи українською мовою, на шпальтах яких можна бачити матеріали, що присвячені сучасності та минулому українського народу. Але, мабуть, найважливішим емігранти вважали створення українських шкіл, де б навчали рідною мовою історії, літератури, музики і т.д. І до сьогодні головною проблемою та перешкодою на цьому шляху є відповідні посібники, фахові словники та добре підготовлені викладачі. Адже демократизм та відкритість політики США щодо емігрантів має і зворотний бік медалі: для більшості сучасного молодого покоління американців українського походження українська мова вже не є рідною. «У полі структурних за етнічним складом державних утвореннях відбувається ієрархізація етносів щодо культурно-мовного статусу: титульна нація виявляє тенденцію до поглинання (або нівелювання) ідентифікаційних характеристик національної самобутності» [597, с. 293]. Мало хто не погодиться, що асиміляція на чужині – процес закономірний і неминучий, тим більше для покоління, що вже народилося на еміграції. А тому недільні школи, організовані громадськими організаціями та парафіями, залишаються єдиною надією на збереження української мови у середовищі нащадків українських емігрантів, ба більше – одним із чинників самоусвідомлення ними себе як частини великого народу [43, с. 224–225].

Не останню роль у цьому процесі відіграють й вищі школи [157; 158]. Асоціація для вивчення національностей Колумбійського університету щорічно проводить конвенції, на яких, окрім усього іншого, піднімається і проблема мовної політики та становлення нації в Україні. Участь у таких конвенціях беруть відомі професори-україністи з Дослідного інституту в Принстоні, Канзаського та Колумбійського університетів, НаУКМА та Київського університету ім. Т. Шевченка [405]. Рубрика «Події» українськомовної періодици [336; 337] постійно вміщує замітки щодо курсів інтенсивного вивчення української мови (що передбачає і початковий рівень володіння, а також можливість отримання стипендій), які організовують факультет мистецтв і науки Пітсбурзького університету, Департамент чужоземних мов Школи

продовженого навчання Нью-йоркського університету. Обов'язковою є інформація щодо курсів різного рівня складності, їх тривалості, наявності контактів з координаторами. Крім того, Фонд української мови відділу слов'янських мов і літератур Пітсбурзького університету разом зі Студентською організацією щороку влаштовують святкове нагородження студентів української мови (причому, англійська мова для цих студентів – рідна), а випускники української програми зазначають важливість знання чужої мови у кар'єрі [155]. Натомість Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків із діаспорою Національного університету «Львівська політехніка» організував Міжнародну конференцію щодо викладання української мови як іноземної, на якій учасники обговорювали практичні аспекти цього процесу, ділилися своїми розробками у цій галузі, презентували підручник та створили спільні авторські колективи для подальшої праці [364]. Тобто орієнтація такої мовної освіти на формування мовної свідомості допомагає усвідомити себе як представника певного етносу та гідно співіснувати з представниками інших народностей [41; 43, с. 224–225].

Питання національної ідентичності, сфокусованої, зокрема, у рідній мові, торкається також і збереження української культури та традицій, проблем, що сьогодні займають чільне місце у діяльності українських діаспорних організацій та є невід'ємно у центрі уваги багатьох зустрічей та їх звернень. Шкільна рада США у 1996 р. надіслала листа Президентові Л. Кучмі, у якому звернула увагу останнього на загрозові чинники нової хвилі русифікації в Україні, вимагаючи пріоритету вживання української мови у всіх сферах суспільного життя [607]. Товариство «Просвіта» оприлюднила заяву [85], в якій наголошено, що мовне питання у незалежній Україні досі не вирішено. Влада мовчки спостерігає за скороченням використання української мови, натомість її розвиток має стати першочерговим кроком державної політики. У цьому зверненні звучить і заклик до українців усього світу жити і діяти так, щоб «огидне антиукраїнство відійшло у минуле» [423], викорінювати у собі почуття

меншовартості, виховувати самоповагу (особливо це стосується очільників держави та чиновників) [43, с. 226].

НТШ-А опублікувало у «Свободі» [352] розгорнутого листа до урядових органів України, де аналізує становище української мови у державних сегментах: проросійське чиновництво, військова сфера, силові структури, книгодрукування, преса, вища освіта, культурний етноцид, засилля в інформаційному просторі тенденційної російської пропаганди, – та пропонує кілька цілком конкретних, але вкрай важливих кроків (неухильне виконання закону та статей Конституції України, що передбачають обов'язкове знання і використання української мови державними урядовцями всіх рівнів; обов'язкове впровадження української мови в усіх освітніх закладах України, в тому числі вищих; надання державної підтримки українському книгодрукуванню, пресі, радіо, телебаченню; обов'язкове використання в повному обсязі української мови усіма національними телеканалами та створення телепродукції належного культурологічного рівня; здійснення мовного контролю за діяльністю комерційних телестудій; створення законодавчого та економічного заслону російській інформаційній експансії, що на культурологічному відтинку загрожує національній безпеці України; обов'язкове впровадження української мови в армії та силових структурах держави; реконструкція і дерусифікація правописних і термінологічних норм та стандартів з участю компетентних фахівців з різних установ та товариств спільно з установами Національної академії наук України та Держстандартом України) [43, с. 226–227] подолання проблеми, невирішення якої матиме згубні наслідки не тільки для «подальшого культурного розвитку держави, а й для національної безпеки України, для існування українського народу як етнокультурного феномену і європейської нації» [352].

Більш масового та організованого характеру, як можемо судити із газетних та журнальних матеріалів, «мовні протести» набувають із 2012 р., що пояснюється прийняттям безпрецедентного та нахабно, відверто антиукраїнського законопроекту «Про засади державної мовної політики».

УККА, організація, яка є представником більш ніж мільйона американців українського походження, через українськомовну періодику висловив рішучий протест щодо такого «нового апартеїду на етнічній основі проти українського народу в його власній країні» [546], зазначаючи, що український народ століттями боровся за збереження своєї мови й ідентичності. І тепер, коли є зрушення у вирішенні постколоніальних проблем, у незалежній Україні просуваються українофобські ідеї, розпалюють конфлікт, штучно розділяючи нашу батьківщину. УККА вітає тих громадян України, які «відстоюють своє конституційне право на використання рідної мови у всіх сферах життя» [546], та закликає демократичні західні уряди та американську владу не ігнорувати таке порушення прав людини й національних прав українського народу, вживши відповідних дипломатичних кроків [43, с. 227].

Крім того, спеціально створений Всегромадський комітет із захисту української мови під патронатом УККА через українськомовну періодику, соціальні мережі здійснює акції в Чикаго, Нью-Йорку під будинком Генерального консульства, також протести по всій Європі та Канаді, на які збираються по кількисот людей, серед яких чимало молоді, людей останньої хвилі еміграції, запрошуються представники усіх українських медій. Репортажі та інтерв'ю з місця подій [285; 286; 306; 402], відео в україномовному середовищі Фейсбук з фрагментами виступу членів громадської організації «Помаранчева хвиля», сюжет «Голосу Америки» – жоден момент таких заходів не є упущений, і їх «масштабність якісно відображена для тих, хто висловив зацікавленість у зазначеній події» [212]. Відзначено вдало складену програму виступів (де слово мали як представники українських державницьких організацій, так і духовенство), загальна тенденція яких містить або заклики, або аналітику та конкретні пропозиції. Після кожного виступу присутні скандують гасла та виконують гуртом українські пісні. Висновок, що його можна зробити, аналізуючи опубліковані періодичні матеріали, полягає в наступному: ситуація, в якій опиняється історична батьківщина, – парадоксальна [43, с. 227–228].

Незважаючи на загальноукраїнські протести, голодування молоді під Українським домом у Києві, за зазначений Закон проголосувала більшість депутатів без найменших докорів сумління. На двадцятому році незалежності все ще виникало питання мови, збереження її державного статусу та розвитку, і масштаб загрози прийнятого українофобського закону для територіальної цілісності України – величезний, це, по суті, була чергова задача владою стратегічних інтересів держави на користь іншої, руйнування демократії та розбудова тоталітаризму у центрі Європи. Провідники двомовності не зауважують того, що остання – не лише соціально-політичний, а й економічний складник, який потягне за собою величезні матеріальні видатки на переклад підручників, законів, газет, дублювання теле- і радіопередач. Особливо небезпечна ця тенденція для навчальної та наукової сфери, адже русифікація освіти – це нищівний постріл у майбутнє нації: унеможливорює появу нового покоління свідомих громадян, які вільно використовуватимуть державну мову у всіх сферах життєдіяльності, вільно володітимуть нею на всіх рівнях, а це вже змушує сумніватися у наявності та й доцільності існування самої України як держави. До того ж, багато хто з апологетів двомовності гаразд не знає жодної з мов: їм байдуже, як до російської, так і до української [43, с. 228].

У багатьох виступах (окремих ораторів, представників Світової конференції українських державницьких організацій (далі – СКУДО), «Нової української хвилі», УНС, Організації оборони чотирьох свобод України (далі – ООЧСУ), СУМ, СУА, Ради оборони й допомоги українцям при УККА, фундації «Воля», Товариства української студіюючої молоді) простежується думка [212], що збереження української мови стосується кожного українця, незалежно від місця проживання, політичних поглядів та релігійної приналежності, а тому потрібно об'єднуватися в протистоянні. По обидва боки океану ми маємо бути готові взяти персональну відповідальність за основу існування української нації, для нас це питання виживання останньої. «Мова – це головний сполучник нашого народу. Коли одна третина українців живе поза межами України, а друга третина в Україні, здебільшого, користується російською мовою, то

українська зазнає сьогодні поневірян. Незважаючи на русифікацію, усе ще панування в Україні радянського менталітету, саме мова, як ідентифікаційний чинник України, допоможе об'єднатися. А вона повинна стати основним чинником нашого всеукраїнського єднання» [212]. Такі громадські акції, зазвичай, закінчуються укладанням та пізнішим поширенням спільно підписаної заяви, яку передають Послові України у США, дипломатам консульств у Чикаго та Нью-Йорку, в ООН та Президентові Світового Конгресу Українців з метою скерування відповідного месиджу українській владі з очікуванням відповідних кроків. Крім цього, Українська національна інформаційна служба (УНІС – УССА) при УККА приймала листи-заяви до колишнього Президента України – В. Януковича – від організацій та приватних осіб з вимогою накладати вето на мовний закон [41; 43, с. 229].

Щодо «мовних» подій, які відбувалися на материковій Україні, діаспорна преса дещо «скупа» на інформацію, однак основні тематичні напрямки можна виділити. Це, передусім, проблеми існування українськомовних шкіл. Таке питання досить актуальне на Сході та Півдні України, де кількість російськомовних шкіл була більша приблизно у п'ять разів [200], причому урядовці ніяк не поспішали покращувати ситуацію. У періодиці української діаспори США вміщено кілька заміток, що стосуються відкриття нових українських шкіл у таких регіонах [200; 538]. Привертає увагу заява щодо популярності таких навчальних закладах у Криму та Донбасі, бо молоде покоління вже незалежної України усвідомлює, що знання української мови потрібне не тільки у побуті, а й для вступу у заклади вищої освіти та посідання значних посад. Однак ганебним є випадок, коли за каденції одіозного міністра освіти і науки Д. Табачника районні відділи освіти «на випередження» пропонували батькам писати заяви про викладання предметів російською, бо, мовляв, вона є найбільш бажаною. І відбувалося це не деінде, а на Заході України, де російською практично не послуговуються [19; 43, с. 229–230].

А свого часу був досить хорошим задум міністра освіти і науки І. Вакарчука: у закладах вищої освіти повністю перейти на викладання

українською мовою, якщо ж викладач не дотримуватиметься цієї норми – звільнення. Звичайно, опору було багато, наводили різні контраргументи: існуючі стереотипи, зазіхання на свободу користуватися рідною мовою тощо [284]. Однак саме освіта формує особистість. Чи зможе викладач, який не володіє відповідним рівнем мовної компетенції, формувати у студентів національну свідомість? Тому для виховання нової еліти, підняття статусу нашої мови і було запроваджено в аспірантурі викладання української мови за фаховим спрямуванням, вступний та кандидатський іспити для аспірантів усіх наукових галузей та введено обов'язковий державний іспит з української мови. В інтерв'ю, яке дала Т. Космеда, відомий український лінгвіст, зазначено: «Якщо вони (викладачі. – Л. Б.) відповідно володітимуть державною мовою, то, й закономірно, рівень опанування її студентами також підвищиться. Зусиль лише викладачів-філологів недостатньо, щоб мовна і комунікативна компетенція фахівців у проєкції на кожну спеціальність набула належного рівня. Тому таким слушним і своєчасним є наказ міністра освіти» [161]. Однак наказ міністра І. Вакарчука недовго був чинним: у часописах «Свобода» та «Час і події» вміщено [195] текст Заяви Українського католицького університету з приводу скасування Постановою КМУ норми про обов'язковий екзамен з української мови за професійним спрямуванням при вступі до аспірантури та складання кандидатського іспиту з української мови для здобуття наукового ступеня кандидата наук [43, с. 230].

У досить розлогому тексті спільнота університету вказує на конкретні приклади методичного пониження статусу української мови, зауважуючи, що «в українській вищій школі необхідною передумовою наукової кар'єри має бути належне знання української мови» [195], і виправдовувати звуження поля її застосування у сфері вищої освіти оптимізацією фінансових витрат вищих навчальних закладів – суперечить здоровому глузду. Звичайно, ця проблема надто близька українським закладам вищої освіти, однак, зважаючи на принциповість у цьому питанні інтелектуальної еліти української діаспори в

США, можна було б сподіватися на їх активнішу позицію з цього приводу [43, с. 231].

Також невеличка замітка у газеті «Міст» [447] висвітлює події напередодні Дня української писемності і мови під Адміністрацією Президента. Інформація важлива тим, що, незважаючи на зміну влади у країні, мовне питання так і не вирішилось, Закон «Про основи державної мовної політики» не скасовано. Складається враження, що українському політикуму «не до цього», вибори уже відбулися та не за горами майбутні, тож для чого зайвий раз дратувати потенційний електорат. І сьогодні, в часи смертельної небезпеки для нашої державності і цілісності, проблема української мови знову «притихла», відійшла на задній план, як це бувало вже не раз (завжди не на часі, завжди є якісь важливіші питання). Політичні сили мають нарешті усвідомити, що українська мова не може бути предметом партійних торгів, а тому не розуміти вирішального впливу мови, а через неї – традицій, фольклору, літератури, культури в цілому на формування світогляду, ментальності і національного самоусвідомлення людини – великий злочин перед своїм народом [137]. Але такою політикою української мови не врятувати. Загальновідомо, що мова фокусується в особистій культурі кожного громадянина. Особиста ж культура починається з родини, а родина – це ланка суспільства, обов'язком якого є створити найсприятливіші та найширші умови для національно-культурного становлення українця [33; 43, с. 231].

Ще одний аспект, що засвідчує активну позицію української діаспори у збереженні української мови як основи нації, – це щорічний мовний конкурс ім. П. Яцика, у якому беруть участь не тільки школярі, а й учні коледжів, студенти у майже 30 країнах світу. Сьогодні це наймасовіший національний проект. Успішність цього конкурсу та велика кількість учасників засвідчують відповідальність організаторів та актуальність такого заходу. Відомо, що конкурс від початку його існування активно підтримувався українцями США та Канади, які жертвували великі кошти в Освітню фундацію П. Яцика. Серед меценатів назовемо СУА, Крайову управу «Братства ветеранів Української

дивізії «Галичина»», Фундацію ім. Івана Багряного та величезну кількість українців із діаспори [400]. З кожним конкурсом зростала його благодійна підтримка і в Україні (фармацевтична фірма «Дарниця», АТ «Оболонь», «Експрес-банк», «Волинське братство», Ю. Тимошенко). Однак колишній міністр освіти і науки Д. Табачник від початку свого призначення почав боротися з мовним конкурсом, інформуючи громадськість про відсутність коштів на його проведення (хоча за всі роки головне відомство освіти не займалося фінансуванням конкурсу). А у 2013 р. відбулася справжня боротьба за існування цього мовного марафону. Міністерством освіти було запроваджено альтернативний конкурс ім. Т. Шевченка, в якому цілковито розмито націєтворчу суть турніру, конкурс з російської мови «Лукомор'є» (кошти на які, до речі, витрачалися з державного бюджету), а організація конкурсу ім. П. Яцика лягла на плечі Ліги меценатів. На зборах останньої було вирішено конкурс проводити, незважаючи на різні політичні перешкоди, бо його призупинення хоча б на рік унеможливить подальше відновлення [43, с. 232].

М. Слабошпицький, виконавчий директор Ліги українських меценатів, голова Координаційної ради Міжнародного конкурсу з української мови ім. П. Яцика, опублікував у газеті «Свобода» інформацію [509] щодо восьмиразового звернення до депутатського корпусу з пропозицією встановити особисті нагороди для переможців мовного змагання. Відомо, що приблизно 200 парламентарів навіть не відповіли на надіслані листи, однак І. Фаріон, Б. Бенюк, О. Кайда, В. Бондаренко, О. Канівець, Л. Гриневич та інші активно відгукнулися на прохання і встановили іменні стипендії. Не залишилося осторонь і Міністерство оборони. До речі, депутати не вперше виступили у ролі меценатів конкурсу, деякі з них допомагають щороку у його проведенні. М. Слабошпицький розповів [508] про чималу кількість людей, імена яких вписані в історію конкурсу (Я. Яцків, В. Кремень, М. Жулинський, П. Мовчан, Д. Іванов, І. Корчак та інші). Одні є членами Наглядової ради, інші – членами журі. Це засвідчує те, що конкурс ім. П. Яцика не є приватною справою, а має загальнодержавне значення [40; 43, с. 232–233]. «Сформована нація – це міцна

держава. А формування нації навіть уявити неможливо без вирівнювання мовної ситуації у державі» [510].

У діаспорній українськомовній періодиці багато проводиться паралелей із їхньою історичною та новою батьківщиною. США вважається класичною країною імміграції. Емігранти з усього світу стали причиною не тільки кількісного збільшення населення (завдяки чому країна набула космополітичних рис), а й збагачення нової батьківщини своєю культурою, національними рисами ведення справ, побуту, освіти, релігії, переймаючи, у свою чергу, особливості американського світогляду, у якому віками акумулювалася полікультурність, демократизм, свобода совісті і вибору. Американська спільнота тільки вітає входження нових культурних здобутків до існуючого суспільства. І хоча в США представлено цілий калейдоскоп націй і мов, їм усім надано право існувати та розвиватися, однак державною й офіційною є одна англійська мова, першість якої гарантує закон. Без її знання ніколи не потрапити до Конгресу, неможливо обійняти навіть найдрібнішу посаду в державній установі, та й у приватній фірмі теж, ніхто не дасть працювати у тій сфері, де потрібна комунікація. Проте адміністративна система США жодним чином не зобов'язує вживання державної мови у приватному житті, в українських організаціях, не втручається у домашнє виховання дітей і не закликає до того, щоб вони забували мову своїх батьків. Через таку ліберальну політику, а відповідно – підтримку української ідентичності американською державою, ми сьогодні можемо говорити про українців у США як невід'ємну (не втрачену) складову української нації [29; 40; 43, с. 233].

Однак загрозливі процеси новітньої русифікації на материковій Україні, як вважають представники української діаспори, є небезпечними для збереження національної ідентичності в середовищі українців у США. Після здобуття Україною незалежності діаспорні організації повсюдно декларували відновлений зв'язок з історичною батьківщиною як подих свіжого духу українства для відновлення його у середовищі усіх поколінь заокеанських українців. Це відбувалося за допомогою єдиної мови, якою змогли

порозумітися представники з обох боків океану, на вулицях американських міст, біля церков більше заговорили українською мовою, бо з'явилася четверта хвиля еміграції [41; 43, с. 233–234].

Сьогодні ядро української громади в США складають представники повоєнної еміграції, які мають досвід ідеологічної боротьби, а тому є засновниками цілого ряду організацій, парафій. Вони надавали великого значення збереженню національної свідомості та мови у наступних поколіннях, вважаючи, що втрата мови завдає непоправної шкоди духовному єству людини, оскільки втрачається етнічне ототожнення себе з предками та нащадками. Однак, незважаючи на високий поріг опірності асиміляції, це покоління все ж не мало абсолютного імунітету. У середовищі української діаспори США з кожним новим поколінням втрачається духовний зв'язок з історичною батьківщиною через нерозуміння основи щодо пізнання своєї спадщини – мови [43, с. 234].

Сьогодні українська діаспора все рідше використовує толерантну політику уряду США щодо культурних проблем етнічних груп, про які говорилося вище. «Українство починає щораз більше репрезентувати імпрези з гопаком та варениками [...] Приймається лише те, що можна прийняти без глибших духових зусиль...» [582, с. 2]. Нові покоління, народжені вже поза Україною, мають свої особливості психологічної самооцінки. Коли хто говорить українською, то його вважають «новоприбулим», тоді як мови країн проживання починають панувати в громадському житті діаспори, навіть на найвищих щаблях. Автори статей сюди ж відносять і нелюбов до української книжки, яка є великим помічником у вихованні дітей. Заспокоєння совісті висиланням книжок в Україну чи даруванням їх різним фондам, тоді як українські діти в діаспорі ростуть нечитальниками, – не має сенсу. «Тоді, коли перше покоління ще ототожнює себе з українським народом краю, друге іміграційне покоління щораз більше ототожнює себе з українською громадою в ЗСА чи в Канаді. Тому перехід з покоління в покоління серед нашої іміграції означає також перехід від національної до етнічної ідентичності. Така людина

можливо ще бажає затримати почуття етнічної окремішності, однак її екзистенціальне почуття перманентності пов'язане з країною нового поселення...» [4]. Молода, середня генерація відкидають українську мову на другий план, вилучають з родинного спілкування, вона переходить до музею і час від часу з'являється на сцені [34; 43, с. 234–235].

Дедалі частіше в деяких українських організаціях без найменшої потреби вперто вживають англійську, навіть російську у спілкуванні (рубрики «З листів до редакції», «Про це і те»), бо так «вигідніше» [344]. Звичайно, асимілятивні процеси відіграють свою роль, бо «українська діаспора добровільно піддалась асиміляції із домінуючим середовищем, сподіваючись матеріальних вигод» [345], «це допомагає швидше і легше пізнати зміст духовної і матеріальної культури народу, серед якого доводиться жити, відкриває двері до взаємопізнання ментальності й світогляду» [628], але це засвоєння не має спричиняти розуміння рідної мови як меншовартісної, другорядної чи непотрібної [41], а послідовне ігнорування власне українською владою мовної ситуації в Україні зводять нанівець усі зусилля громадських організацій у нас і в діаспорі США, змушуючи інколи опускати руки у марності своїх дій. В інформаційному просторі українців діаспори звучить меседж [126; 607] не бути байдужим та зробити відповідні висновки щодо подальшого існування в культурі, яка найбільше цінить успіх та матеріальні досягнення, на користь повернення до джерел української духовності. Автори статей вважають, що із здобуттям Україною незалежності діяльність української діаспори в США має, навпаки, поживитись, бо вони, як ніколи, потрібні одна одній [43, с. 235].

У США виховання майбутніх поколінь покладено, передусім, на недільні школи та спілки, тому прикривати мовне відступництво турботою про те, щоб молодь краще розуміла українські справи, – не виправдання. НТШ-А навіть опублікувало у «Свободі» [398] дослідження свого члена, філолога Р. Михайлик з приводу українсько-англійської двомовності, оскільки серед дітей емігрантів з України чимало білінгвів. Її висновок, сформульований у контексті психолінгвістики, наступний: «Діти, які засвоюють більше, ніж одну

мову і відповідно перебувають у дво- (або три-) мовному середовищі, отримують змішану інформацію про граматичну систему і відповідно меншу кількість стимулів з кожної мови» [398, с. 13]. Тому потрібна сильна мотивація, реалізована у діяльності шкіл, громадських організацій, сім'ї до знання рідної мови. Та молодь, яка приходить на зміну старшому поколінню, має продовжувати збереження і відшліфовування української мови [43, с. 235–236].

Тому діяльність українських шкіл розглядається у контексті візій різних організацій, фондів, державних та приватних установ щодо підтримки освітніх і культурних заходів української діаспори, спрямованих на українськомовний розвиток та виховання дітей. Однією з таких спілок, діяльність якої широко представлена у діаспорній періодиці (рубрики «Діаспора», «Вісті Фундації імені Івана Багряного», «Життя громади»), є Товариство української мови, засновниками якого (1989 р.) були Т. Гунчак, І. Фізер, Л. Рудницький, Л. Онишкевич, Б. Певий і Р. Воронка. Щороку його члени збираються на пікнік, де звітують про пророблену роботу, фінансові витрати та відзначають своїх меценатів. Особливу увагу Товариство української мови зосереджує на допомозі обласним осередкам «Просвіти» в Україні, зокрема в південних і східних областях, у виданні українських книжок, газет, журналів та пересиланні їм, а також деяким школам та університетам, українських книжок і журналів, надрукованих у діаспорі [62; 67]. Крім того, ця спілка від 1998 р. надає стипендії для здібних студентів з бідних родин, які вивчають україністику в НУ «Острозька академія», НаУКМА, Харківському національному педагогічному університеті ім. Г. Сковороди та інших закладах вищої освіти України з надією, що ці молоді люди зможуть з часом перейняти провідні позиції в українському суспільстві і створити прозору, демократичну державу (загалом, за сприяння ЗУАДК, на 155,5 тис. дол.) [43, с. 236; 224].

Фонди передаються через Міжнародний благодійний фонд «Смолоскип» або безпосередньо в університети. Зокрема, газета «Час і події» часто вміщує надіслані листи-подяки від стипендіатів Товариства, натомість пресова служба останнього звітує про те, кому надані стипендії, закликає громадськість

підтримати студіюючу молодь України, перерахувавши кошти, не забуваючи при цьому дати коротку довідку про молодих людей (походження, зацікавлення, фах) [57; 64; 66; 527; 528]. Члени ТУМ активно беруть участь у громадському житті діаспори, долучаючись до різних імпрез: «Українські дні» (Чикаго), «День Союзянки» (Чикаго), Базар в Осередку в Норт Порті, відзначення Голодомору, свята Злуки, шевченківських днів, організація зустрічей з представниками НУ «Острозька академія» [68; 151]. З метою вшанування сучасних героїв України з «Небесної сотні» [65; 69] ТУМ подарувало Українському релігійному та культурному осередку імені св. Андрія в Норт Порті великоформатний вітраж «Тризуб» авторства О. Послушного з Філадельфії. Члени «Молодої Просвіти» активно намагаються протидіяти загрозливим тенденціям наступу на українську мову та освіту. Учителі поширюють публікації про українську мову, культуру, історію та літературу. Заходами ТУМ в Українському осередку св. Андрія відзначаються знаменні дати визначних українських письменників, критиків, публіцистів, видавців тощо, де також можна придбати українськомовну друковану продукцію. Українськомовна періодика [76; 449] активно відгукується щодо детального висвітлення як підготовки до свята, так і самої урочистої події [43, с. 236–237].

Прикметно: ТУМ абсолютно відкрите для нових членів, про що свідчать численні запрошення на сторінках преси [537]. Також там зустрічаємо кілька статей [63; 537] з приводу виходу великоформатної книги «Мости в Україну», присвяченої більш ніж 22-річній діяльності цієї організації, що зайвий раз засвідчило її непересічний внесок у справу українського відродження, підтримку процесу становлення і розвитку національної ідентичності українців у діаспорі та громадянського суспільства в Україні [34; 43, с. 237].

Укотре пересвідчуємось, що рідна мова є тією основою, на якій людина починає формувати свою особистість, це засіб самоповаги, шани до інших людей, своєї історії, культури. У своєму інтерв'ю тижневику «Час і події» [439] кандидат на посаду олдермена К. Зарічна вказала, що ми чомусь частіше

згадуємо про поневіряння української мови, ніж про її здобутки, нагадала, що, мабуть, не все робить УККА, «Просвіта», ТУМ [41; 43, с. 237], якщо «у штаті Іллінойс, де проживає понад триста тисяч українців, здавати на водійські права можна польською чи корейською мовами», але аж ніяк не українською [439].

Пояснення цьому, на нашу думку, дає Б. Ажнюк у своєму дослідженні [3], де проаналізовано ставлення діаспорних українців до феномену рідної мови. Якщо для українців на історичній батьківщині рідна мова – «це мова батьків, дідів, а отже, мова роду, це перша після народження мова, мова, в якій українець відчуває себе найвигідніше, мова, якою він найкраще володіє і з якою відчуває найбільшу емоційну спорідненість», то для українців діаспори в змісті поняття рідна мова науковець виокремлює сім компонентів: перша в житті мова, мова матері, мова роду, мова, з якою людина (а в роду її можуть бути не тільки українці) ідентифікує себе у плані культурної спадщини, мова, з якою людина зберігає емоційний зв'язок, мова, в якій людина відчуває себе комунікативно найвигідніше, основна мова держави, лояльним громадянином якої є дана людина [3, с. 122–123]. Однак той факт, що кілька поколінь перших хвиль еміграції змогли зберегти українську мову, стає запорукою того, що це можливо зробити й сьогодні, особливо якщо закликати розмовляти нею, розвивати її, вчити дітей говорити українською звучать звідусіль в середовищі української діаспори США [41; 43, с. 238].

Адже мова – не тільки засіб спілкування чи спосіб фіксації культурних здобутків. На початку ХХ ст. англійський поет-перекладач Т. Еліот, лауреат Нобелівської премії, зазначив: «У народу можна відібрати мову, заборонити її, запровадити навчання чужою мовою, але доки ви не примусите весь народ відчувати чужою мовою, ви не знищите його рідну мову. Вона знову і знову вибухатиме через поезію або через пісню» [162]. Тому основним напрямом діяльності у діаспорі обрано систематичне упровадження української мови в освітню, розважальну сфери, тобто ті лакуни, що передусім спрямовані на дітей та молодь. У цьому напрямі з 1987 р. плідно працює «Клуб українських професіоналів і підприємців» [394], надаючи стипендії учням та студентам

(по 850 дол.), заохочуючи їх, таким чином, вивчати українську мову. Виділяючи щороку стипендії, члени Клубу сподіваються, що отримані мовні навички знадобляться молодим людям для того, щоб скористатися можливостями праці та діловими перспективами, які відкрилися в Україні та у Східній Європі (працевлаштування, університетська кар'єра). Проте самі стипендіати називають менш прозаїчні причини зацікавлення вивченням української мови [43, с. 238].

У розлогій статті, присвяченій діяльності Клубу, вміщено й інтерв'ю [394] з однією із переможниць, україркою у другому поколінні, яка опановує українську мову на університетському курсі Альбертського університету. З її слів робимо висновок, що саме пошук своєї ідентичності спонукав до вивчення мови своїх батьків: «Це – моє коріння. Я відчула величезну потребу знову прив'язатись до своєї спадщини» [394]. Інша переможниця вивчила українську мову як другу. За її словами, витрачені зусилля того варті: спроможність говорити українською мовою додала глибини і життєвості стосункам з родиною та громадою, причому із великою перспективою [394]. Численні стипендіати Клубу неодноразово відзначають, що саме пошуки ідентичності у вивченні мови розвинули їх академічно та культурно, дали можливість брати активну участь у житті української діаспорної громади та стати членами молодіжних організацій, зробили гармонійними, розвиненими особистостями, які мають що запропонувати іншим [34; 43, с. 238–239].

Українська світова спілка професійних учителів (УССПУ), до якої належать педагоги з 20-ти країн світу, включно з Україною, пропагує листування українських школярів, які мешкають у різних країнах, під гаслом «Українські діти цілого світу єднайтесь!» [238]. Ця ж організація у 1996 р. розпочала нову світову акцію: створення «Гуртків плекання української мови», – успішні результати якої голова УССПУ З. Квіт публікує в діаспорній пресі [236]. Педагоги, як ніхто, добре знають гостру проблему «викидання» української мови з шкіл чужими урядами з метою введення своєї і розуміють, що незнання своєї мови, а послуговування чужою є нездоровим процесом, бо

призводить до відчуття меншовартості себе як частини українського народу. Звичайно, такого явища потрібно позбуватися негайно. А коли це робити найкраще, як не у шкільному віці. Дослідження мовної поведінки показує, що у цьому віці дитина зазнає найбільшого впливу української мови, оскільки її спілкування залежить від сім'ї та вчителів у школі [43, с. 239].

Кожен українець, який усвідомлює відповідальність перед своїм народом, відчуває також і потребу збереження рідної мови як ознаки етносу (звичайно, іноземні мови знати потрібно, але рідна завжди має бути на першому місці). Ось для цього УССПУ і закликає шкільну молодь усього світу вступати до ГПУМ. Для цього надаються детальні поради [237] з приводу створення таких гуртків, до яких мають вступати діти українського походження, наводиться текст присяги, яку вони мають скласти, та викладаються першочергові завдання щодо діяльності (вивчати українські пісні, співати їх; спільно читати українськомовні книжки та періодику, обговорювати їх українською мовою; вивчати і декламувати на загальні українські вірші; зі своїми українськими друзями розмовляти тільки українською; бути дописувачами у періодичних виданнях; організовувати українськомовні святкування з приводу різних дат; плекати українські звичаї та обряди; відвідувати вистави, музеї української тематики, історичні місця; створити самостійно програми, де б уживалася українська мова). Завдяки масовому висвітленню у періодиці такої пропозиції, гуртки за підтримки учителів та батьків швидко почали створюватися як в США, так і в материковій Україні, а з часом з'явилися в Росії, Румунії та інших країнах. Як випливає зі змісту публікацій [236; 237], програми ГПУМ (які, до речі, укладаються вчителями, опікунами і членами гуртків спільно) є надзвичайно різноманітні, що дає можливість школярам щоразу займатися цікавими справами, робити це з охотою, а не з примусу. Водночас розуміння того, що така справа має в своїй основі винятково добру волю і жодної підтримки з боку влади, змушує УССПУ через ЗМІ звертатися до широкої громадськості з приводу фінансової підтримки. Мабуть, на цьому не потрібно зосереджувати увагу, однак діяльність УССПУ (та й інших організацій у США)

абсолютно прозора, про що свідчать опубліковані розлогі звіти (скільки отримано, скільки витрачено і що за те зроблено), тому люди охоче стають меценатами та складають пожертви [34; 43, с. 240].

Як бачимо, боротьба за українську мову сьогодні іде по обидва боки океану. Важливими основами збереження української мови серед українських емігрантів у США виступають: сім'я, освітні установи (школи, недільні школи, факультети університетів), українська церква, українськомовна періодика, громадські й професійні організації та сфера діяльності, пов'язана з Україною (відвідування історичної батьківщини, соціальні контакти, літні школи для американців українського походження при НаУКМА і літні табори, Інтернет, книжкові магазини і клуби). Існує чимало молоді, що опановує мову через плани працювати в державних чи комерційних структурах, що мають відношення до України. Цілком можливо, що мова, з якою ідентифікує себе наша діаспора у США, теж змінюватиметься: протиставлення літературної мови історичної батьківщини і діаспорної мовної практики стиратиметься, перевага ж віддаватиметься першій. Як вважає Б. Ажнюк, «опір американізації (в тому числі й мовній), зумовлений ідеологічно-лоялістськими причинами, ймовірно зменшиться, адже після відновлення української державності діаспора поступово перестане вважати себе останнім бастионом українства. Українська мова в країнах поселення дедалі більше набуватиме ознак діаспорної мови державної нації з усіма плюсами і мінусами, що з цього випливають» [4]. Інформаційний простір українців діаспори США [43, с. 240–241] сприяє якнайкраще тому, щоб український народ не плив за течією «природної асиміляції» з навколишнім середовищем, а пам'ятав про своє походження; щоб на сучасному етапі нашої історії боротьба за права своєї мови у своїй спільноті виглядала не абсурдом, а була samozрозумілою і відповідала внутрішнім прагненням і розумінням необхідності цього.

3.4. Українські школи та їх місія в умовах полікультурного середовища

Уже тривалий час на сторінках періодики української діаспори США ведуться дискусії на тему викликів, що стоять перед українським шкільництвом за океаном. Найчастіше такий матеріал можна побачити у газеті «Свобода» в колонці редактора [192; 523]. Коли простежити за хронологією видань, то можна чітко виокремити все різноманіття проблем навчального процесу [37; 43, с. 201]. Тематика публікацій на освітню тематику визначається: 1) роллю громадських організацій та церкви у розбудові освіти у США та підтримці освітніх проектів незалежної України; 2) оцінкою діяльності українських навчальних закладів США та їх виховному потенціалу; 3) проблемних питань життя українознавчих шкіл.

Аналізуючи періодику української діаспори у США, отримуємо інформацію, що коли у середині ХХ ст. педагоги очолювали рух у заснуванні українських шкіл за кордоном, то робили це за підтримки цілої громади. А завдання стояло важливе: зберегти українську молодь від національного відчуження, навчати української мови, культури, традицій та виховати у національному дусі. Сотні випускників шкіл українознавства США активно реалізують себе в громадському житті, допомагаючи Україні [198; 523; 532]. Коли ж Україна відновила незалежність, багато діаспорних патріотів сприяли історичній батьківщині у всьому, мали змогу вільно спілкуватися з українцями, зайняти поважне становище саме завдяки знанню української мови [43, с. 201–202].

Тому було б логічно сподіватися, що школи українознавства і надалі залишатимуться в колі зацікавлень української громади США, проте ця царина, за яку несли відповідальність активні члени громади, почала, за словами української поетеси і педагога Л. Храпливої-Щур, «дещо випадати з поля їх зору» [582, с. 2]. Уже тривалий час в інформаційному просторі нашої діаспори в США звучать стурбовані голоси, що не дає причин для оптимізму [36]. На думку голови Шкільної ради Є. Федоренка [198], стан українського

шкільництва у США не можна назвати задовільним, хоча за останні роки кількість учнів у школах дещо стабілізувалась. Станом на 2010–2011 навчальний рік, як стверджує Є. Федоренко, діяла 41 українська школа, 1 була закрита. У школах навчалося понад 2500 учнів, а навчальний процес забезпечували понад 300 учителів. Більшість шкіл мають повні навчальні програми (від садочка до одинадцятого класу, шість шкіл – до дванадцятого класу) [309; 558, с. 1–2].

Четверта хвиля еміграції (трудова) сколихнула усталений ритм життя українців за кордоном, оскільки її представники швидше переймаються заробітками, аніж проблемами українськомовної освіти своїх дітей, думаючи, що англomовна школа дасть більші можливості у майбутньому, а українцем можна залишитися і так, без мови і культури. Хоча, до слова, серед четвертої хвилі найбільше людей з вищою освітою, фахівців, але пострадянська свідомість, сформований ще з дитинства комплекс меншовартості українства даються знаки. Свою роль зіграли й постійні асимілятивні та міграційні процеси, що стосуються уже третього-четвертого покоління нащадків перших емігрантів. Автори статей, що порушують зазначену проблему, наводять факти різкого зменшення кількості дітей серед українців у США, наприклад: у кінці ХХ ст. найбільша школа у діаспорі (Чикаго) мала біля 800 учнів, а сьогодні цей же освітній заклад навчає 200 дітей [198]. Така ситуація спостерігається не тільки у Чикаго (де, до речі, найчисельніша українська громада у США), а й у інших містах та українських громадах усієї західної діаспори [36]. Не останню роль відіграла і віддаленість від етнічної батьківщини як географічно, так і історично, а також загальноосвітні тенденції до глобалізації культурного життя, бо без живого зв'язку з Україною штучно культивувати етнічне середовище за кордоном досить проблематично. Тому й не дивно, що батьки починають несерйозно ставитись до посилання своїх дітей в українські школи або не дуже цікавляться її успіхами чи невдачами у навчанні [43 с. 202–203].

Однак рівень навчання в українських освітніх закладах у США значно вищий порівняно зі станом навчання дітей серед інших етнічних груп (зокрема,

вихідців зі Східної Європи) у цій країні [428, с. 4]. Проте автори статей висловлюють думку [532], що орієнтація тільки на американські школи може призвести до сумних наслідків, що існують в американських школах, але про які воліють не говорити (бо ж американське – завжди найкраще), – недостатнє вміння читати, писати, небезпека для здоров'я [37; 43, с. 203]. Діаспорні активісти вважають, що загальні питання освіти, які стосуються українських дітей у США, є дуже важливими для нашої громади, а тому їх потрібно порушувати у дискусіях, зустрічах, на сторінках преси [342]. Є дуже вагомим нагадати батькам, що участь дітей українського походження в українських молодіжних організаціях є конче потрібною, якщо вони «хочуть втримати їх в українському дусі та в українському середовищі і при українській церкві» [247].

Сотні українських дітей також знаходяться і під впливом загального стану освіти у США, а тому нас може чекати перспектива, що майбутня українська інтелігенція на американському континенті матиме серйозні прогалини у загальному рівні знань, як і її однолітки англійського, польського, іспанського походження, а головне – порушений вектор національної ідентичності [37]. «Вплив оточення і загальної настанови завжди іде по лінії найменшого опору, а декілька вкрадених годин у суботніх українських школах чи літніх високошкільних курсах ніяк не можуть заступити цілорічного систематичного відповідного до віку, але все ж поважного підходу до навчання» [440]. Через те навчання в українських школах може допомогти сформувати прийдешнє покоління українців у США патріотами своєї історичної та нової батьківщини, з твердими принципами і переконаннями, що допоможуть у майбутньому досягти певного становища, а не перетворитися на звичайного заробітчанина і споживача [43, с. 203–204].

Багато етнічних меншин у США заздять організованості та активності української громади, яка, однак, своєю дедалі пасивнішою позицією у справі українського шкільництва засвідчує нерозуміння того, що її майбутнє у чужій країні напряду залежить від діяльності шкіл українознавства. «У них дістають

початкову освіту української мови та інших українознавчих предметів її наймолодші члени, які самі собою представляють оту майбутність» [523]. Перевага матеріальних пріоритетів, незацікавленість, байдужість батьків, організацій та громади в цілому сприяє посиленню асиміляції, втраті майбутніми поколіннями національної ідентичності. І це тоді, коли у сучасному глобалізованому світі кожен шукає своє коріння [37; 43, с. 204].

Аналізуючи матеріали українськомовної періодики діаспори у США, можна виокремити й інші проблеми, що поступово стали на заваді функціонуванню українськомовної середньої освіти в США: збірні довози дітей, брак фахових двомовних педагогів і нових підручників [36; 43, с. 204]. Тобто, за словами Є. Федоренко, «є чимало причин цього стану, але найважливіше те, що українознавчому шкільництву не приділяється належна увага з боку суспільно-громадських і церковних громад, а також батьків. При байдужому ставленні української громади українське шкільництво занепадатиме. Нашою метою є не лише втримати рідне шкільництво, але повсякчас поповнювати його учнями, пам'ятаючи неспростовану істину: місце української дитини в українській школі. Не забуваймо, що без школи втратимо мову, без мови втратимо молодь, а без молоді губимося всі разом» [201, с. 39].

Однак мусимо стверджувати, що, узагальнюючи матеріали українськомовних газет та часописів, незважаючи на виклики часу, українська громада, свідомі батьки, педагоги намагаються зробити все можливе для попередження та покращення ситуації: заохочення учорашніх випускників до вчительської праці, відкриття рахунків в українських банках для охочих поїхати здобувати вищу освіту в Україні, урахування педагогічної практики старших, забезпечуються бюджети місцевих шкільних рад, переоновлюються програми, видаються нові підручники. Усі інновації є результатом проведених дискусій науковців, вчителів та ректорів університетів і працедавців, які перші стикаються із учорашніми випускниками шкіл. Основні предмети для обговорення лежать у площині навчання грамотності, математики, історії світу, географії, природознавства [37; 43, с. 204]. Тільки відповідність вимогам часу,

відданість своїй справі, усебічна підтримка української діаспорної громади, церкви, батьків залучить якнайбільше учнів, реалізуючи гасло, присутнє в багатьох числах діаспорних газет: «Кожна українська дитина вчиться в українській школі». Принагідно зауважимо, що потреба в школах українознавства не зникає: відкриваються нові школи. Так, у 2009 р. у газеті «Свобода» вміщено невелику замітку І. Агне, директора новоствореної школи при Українській католицькій церкві Святого Івана Хрестителя в Нью-Йорку, про початок реєстрації дітей на новий навчальний рік [2] або створення нової української школи у м. Сакраменто (Каліфорнія) для 300 учнів, відкриття заходами ВГО «Нова Українська хвиля» у 2016 р. школи українознавства у Брукліні (навчається поки що 80 учнів) [470]. Відновили діяльність також українські школи у Трентоні, Нью-Джерсі, створено 3 осередки курсів із вивчення українознавства [43, с. 205; 557, с. 12; 583].

На початку 1990-х років ХХ ст., певний час після відновлення Україною незалежності, в інформаційному просторі української діаспори зустрічаємо повідомлення та розлогі статті щодо взаємних відвідин школярами України і США. Про це є інформація і в українських архівах, зокрема ЦДАВО України [158; 159; 160]. Зазвичай, такі зустрічі готували директори шкіл українознавства, наприклад, між учнівською молоддю Києва та Балтимора [530]. Ці гостини, як вважаємо, надзвичайно корисні, передусім, для самих дітей, оскільки сприяють налагодженню контактів, порозумінню між представниками одного народу по різні боки океану. Учителі, у свою чергу, мають змогу удосконалити англійську чи українську мову. Також, як засвідчив аналіз українськомовної періодици США [393], існувала практика піврічного навчання в українській школі дітей українських емігрантів, переважно у тій місцевості, де мешкають їх родичі. Статті, написані такими школярами пізніше, детально описують побут України, шкільні будні та систему української освіти очима учня, взаємовідносини із однолітками. Приємно зустрічати схвальні відгуки на адресу українських педагогів, а також думки з приводу корисності відвідин історичної батьківщини: учні привозять не лише академічні знання й

знання про свій народ і культуру України, а також запрошують своїх американських ровесників українського походження провести півріччя в українській школі [43, с. 205–206].

Світовою координаційною виховно-освітньою радою у 1992 р. створено Інститут професійного розвитку учителів. До сьогодні проведено 11 «Літніх інститутів» у 8 містах України та 3 «Осінні інститути» у м. Львові (взяли участь понад 5 тис. педагогів) з метою передачі учителям України найновіших надбань систем праці з дітьми та молоддю [242].

Уже в 2005 р. американська громадська організація «Інститут суспільного розвитку» (Social Development Institute) за сприяння Генерального консульства України та за фінансової підтримки церковних громад, кредитних спілок, громадських організацій започаткувала Програму «Навчання української молоді Америки в Україні», за якою учні старших класів американських шкіл мали можливість відвідати Літню школу україністики НаУКМА, у якій вивчали українську мову, літературу, культуру та історію, що позитивно вплинуло на їх світогляд [96; 444; 613]. Інститут суспільного розвитку також сприяє тому, щоб натомість п'ятеро українських школярів, переважно із східних областей, на різдвяні свята мали можливість безкоштовно провести два тижні в українсько-американських родинях [410]. Українська діаспора має на меті таким чином показати, що і за океаном є українці, які, незважаючи на іншомовне оточення, важку працю, змішані шлюби, зберігають свої традиції, мову, культуру, а разом прищепити норми життя західного демократичного суспільства. Ці дві програми засвідчують подібність для української молоді проблем пошуку та збереження своєї національної ідентичності, незалежно від того, у якій країні вони проживають [43, с. 206; 222; 225].

Українські періодичні видання, хоча і не масово, однак нерідко порушують виклики і проблеми української освіти за кордоном загалом, а не тільки у США. Дуже часто вони пов'язані із тим, що відбувається на історичній батьківщині, залежать від політики МОНУ. У жовтні 2004 р., як повідомив діаспорній громаді у газеті «Свобода» Генеральний консул України у Нью-Йорку

М. Кириченко, у Центрі позашкільної освіти МОНУ відкрився загальноосвітній навчальний заклад дистанційної форми навчання «Міжнародна українська школа» (далі – МУШ). У грудні на базі нової школи було проведено семінар для представників українського шкільництва за кордоном. Усі школи українознавства для полегшення координаційної роботи заповнювали реєстраційну картку на сайті міністерства. З 2009 р. цей проект почав активно реалізовуватись, даючи можливість кожному, хто бажає отримати український атестат про середню освіту за кордоном, взяти у ньому участь. Таким чином, це додаткова можливість для шкіл українознавства залучити учнів. Проте до цього проекту діаспоряни висувають кілька зауважень: політика МУШ не вимагає збереження національних цінностей, її програми співзвучні з російськими програмами, що їх використовують російські громадські організації за кордоном. В інформаційному просторі української діаспори доволі часто зустрічаємо факти звернень, зокрема до МОНУ, МЗСУ, профінансувати ті чи інші освітньо-культурні програми, що сприяли б підтриманню зв'язків між українцями незалежно від країни проживання, проте офіційна Україна зазвичай не була зацікавлена вкладати кошти у такі проекти [37; 43, с. 206–207]. «Лише з часом лінія розвитку державотворчих процесів призвела до усвідомлення не тільки бажаності, але й життєвої необхідності формування такої політики» [163, с. 275].

У 2013 р. опубліковано розлоге дослідження П. Садохи, голови комісії СКУ з питань громадян України за кордоном, приводом до написання якого стало відкриття російських класів в українській школі у Мадриді. Автор стверджує, що більшість освітніх закладів такого типу вже пройшли за свою історію «критичні» моменти самоідентифікації [491, с. 11], батьки ж мають право обирати, якою мовою буде навчатися їхня дитина, і більшість віддає перевагу саме українській, бо для багатьох (наприклад, емігрантів зі Сходу нашої країни) це можливість, якої вони не мали в Україні (як це не парадоксально). Та й праця викладачів у школах українознавства базується винятково на патріотизмі та любові до своєї професії, тому педагоги та

громадські діячі цілком природно порушують питання: якої концепції дотримуватись у вихованні, коли діти живуть в інонаціональному середовищі, або, як в Україні, в одному виховному просторі перебувають російськомовні й українськомовні учні [37; 43, с. 207].

Суперечлива політика України щодо діаспори, зокрема у сфері національного виховання та освіти, популяризації національної культури робить марними «намагання українських закордонних громад пояснити світові, що українці – це окрема нація, а Україна – незалежна держава» [491, с. 12]. На жаль, як вважає вищезгаданий голова комісії СКУ з питань громадян України за кордоном П. Садоха, у законодавстві України немає юридичної підстави змусити чиновника служити національним інтересам своєї держави, а тому він пропонує методи, застосування яких, на його думку, могло б виправити ситуацію [37; 43, с. 207–208]: визнати на законодавчому рівні «українські громадські організації й освітні заклади за кордоном через критерії української ідентичності у статутних документах» [491, с. 12].

І. Петришин, поет, український емігрант в США, стверджує [443], що Україна вже давно не надає великої уваги освіті у своєму ареалі, хоча програм і кампаній, покликаних підняти її, було чимало. Автор статті проводить паралель із доповіддю губернатора штату Іллінойс у 2004 р., виголошеній у Чикаго, у якій він звернув увагу на проблеми в роботі відділу освіти та запропонував нову тактику і стратегію дій для їх подолання. Звичайно, до виступу Р. Благоевича було чимало зауважень, однак позитивним стало розуміння освіти як великого бізнесу, у який потрібно вкладати значні кошти задля отримання вагомих дивідендів. Адже школа – це майбутнє кожного прийдешнього покоління [43, с. 208].

З цього приводу на увагу заслуговує відгук В. Висоцького, директора школи у Кліфтоні (штат Нью-Джерсі) [87], про роботу Конгресу української діаспори у Львові, у якому він брав участь як запрошений гість. Секція «Українська школа у зарубіжжі» передбачала обмін інформацією представників діаспори з щодо діяльності українських шкіл у різних країнах світу та

вироблення ними спільного плану для розв'язання проблем, які перед ними виникають. У цьому контексті величезний досвід шкіл українознавства в США міг би допомогти у вирішенні багатьох питань, проте керівник секції не знайшла можливості надати слово ні директору американської школи, ні члену управи Шкільної ради, ні учаснику шкільної конференції в Рочестері. Нічого не було сказано також про звернення учасників цієї конференції до Президента та Уряду України щодо прирівнювання дипломів випускників шкіл українознавства до атестатів про закінчення середньої школи в Україні. А це, як вважає В. Висоцький, «було б великою підтримкою для українських шкіл США і одним із варіантів повернення українських дітей» [87] на історичну батьківщину [37; 43, с. 208–209].

За часів Радянського Союзу українська спільнота за кордоном залишалася монолітною світовою інституцією. Однак уже після здобуття незалежності з'явилася нова сила – трудові мігранти, у громадах яких відчувається брак національної самоідентифікації, що було характерно для усього пострадянського українського суспільства [37; 43, с. 209]. Але, як вважає П. Садоха, «на відміну від України, інформаційний простір якої до сьогодні заповнений ворожими до національної єдності настроями, в умовах вільного демократичного світу українці вповні розуміють важливість сформованої національної ідентичності» [491, с. 11–12].

За весь час свого існування у США українська діаспора намагалася прищепити молодому поколінню інтерес до духовних багатств українського народу, рідної мови, релігії, історії, протягнувши, таким чином, міцний зв'язок між поколіннями. Яскравим прикладом цього є відкриття українських шкіл як свідчення особливої уваги до національного виховання молоді. Для цього послужило гасло, що його і сьогодні можемо побачити у кожному номері багатьох періодичних українськомовних видань США, – «Українські діти – до українських шкіл» [28; 43, с. 242].

Загальновідомо, що на початку освітянськими питаннями у діаспорі займалися греко-католицькі священники. Перша школа для дітей українців була

відкрита у містечку Шамокін у штаті Пенсильванія (1893 р.). Це був початковий навчальний заклад, який учні відвідували після того, як у них закінчувалися денні заняття в американській школі. Від того часу українська громада пройшла нелегкий і тривалий шлях формування своєї освітньо-виховної системи: поруч із суботніми школами українознавства від 1920-х рр. ХХ ст. при українських католицьких церквах виникли і досі функціонують українські цілоденні школи, що органічно вписалися в державну систему американської освіти (мова навчання – українська й англійська) [43, с. 242].

Сьогодні у США українські громади утримують приблизно 41 школу трьох типів: суботні та недільні школи українознавства, початкові та середні українські школи, що їх утримують УГКЦ і УПЦ [25; 483], – у яких нараховується близько 400 учителів та понад 2,5 тис. учнів [558]. У цих закладах вивчають історію України, релігієзнавство, рідну мову, культуру і географію України [28]. Ці заклади «своїм обов'язком вважають передачу знань української мови, підтримку українського шкільництва і збудження інтересу до культури і традицій українського народу» [396, с. 13]. Після закінчення кожного семестру учні складають іспити. Їх результати обговорюються на учительських конференціях та зустрічах з батьками. Закінчивши дванадцять класів, учні шкіл українознавства складають матуральні іспити [43, с. 242–243; 240].

Незважаючи на те, що емігранти приймають і підтримують принципи життя нової батьківщини, українські школи зосереджуються, передусім, на патріотичному вихованні молодого покоління українців, разом із сім'єю формуючи усвідомлення своєї національної ідентичності, яку можна буде зреалізувати у майбутньому дорослому житті [30]. На думку О. Попової, «освіта покликана формувати тривимірний темпоральний модуль, в якому минуле репрезентоване національною та світовою класикою, теперішнє – національними інтересами, практиками та ідеями актуальних соціальних суб'єктів, майбутнє – виваженими тенденціями конструювання бажаних футурологічних систем» [462, с. 184]. Через те національна освіта має

знаходиться під пильною увагою окремої національної спільноти (у нашому випадку – української діаспори США), що і визначатиме самостійно тенденції її розвитку [43, с. 243].

Важливим є й той факт, що школи українознавства не роблять різниці для українських дітей, батьки яких належать до різних релігійних конфесій, щоб діти не відчували, що українці можуть ділитися ще й за такою ознакою. З цього приводу директор суботньої школи у Баунд Бруці Р. Гірняк зазначив: «Ми, українці, знаходимо так багато причин для розбрату й так мало – для єднання. Галичани – східняки, греко-католики – православні, бандерівці – мельниківці... Усе це не повинно нас розділяти, бо єднає нас набагато більше й перш за все – наша Україна» [552, с. 27].

Ці навчальні заклади не тільки розвивають дитину фізично та розумово, а й забезпечують її національне виховання, формують національну свідомість [28; 30; 43, с. 243–244], що є основою національної ідентичності: «Українська школа у діаспорі має дати українській молоді не тільки певний обсяг знань. Школа має виховати її і вчинити повноцінним членом національної спільноти, має не тільки вишколити ум, але і виховати серце та вчинити молодь здібною діяти в інтересах української спільноти» [504].

Зокрема, на свято першого й останнього дзвінка традиційним є наявність вишиванки. Школи українознавства щороку активно долучаються до свята Української писемності та мови [177; 182]. Під час святкувань, як один із заходів, відбувається нагородження учасників Міжнародного конкурсу шанувальників української мови ім. Петра Яцика [28; 43, с. 244], «коли кращих школярів-мовознавців усіх вікових категорій нагороджують почесними дипломами» [178]. У кожному класі є предмети українського побуту чи художніх виробів [30; 605]. Вагому роль відіграють навчальні програми, складені самими учителями, що базуються на двох основних засадах – «поєднання освіти з національно-патріотичним вихованням і сприяння українській молоді в її культурно-освітньому інтегруванні в американське життя» [239]. У багатьох навчальних закладах функціонують дитячі хори, які

виступають на різних імпрезах школи та української громади свого міста, є дуже хороші бібліотеки [43, с. 244–245].

Сьогодні в українознавчих школах навчаються і діти четвертої хвилі еміграції, кошти за освіту яких часто покриває сама адміністрація, за фінансової підтримки благодійників, меценатів, кредитних спілок [196; 394]. Щодо останнього, то, на основі публіцистичного матеріалу українськомовної періодики США, можемо сказати, що навчальні програми у школах українознавства розробляються таким чином, щоб задовольняти вимоги і потреби не лише тутешніх учнів, а й новоприбулих [30]. Зокрема, ще у 1995 р. опубліковано інформацію [114] про те, що школа у Філадельфії почала змінювати підхід подачі учням навчального матеріалу, що пов'язувалось, зокрема, із великим припливом емігрантів та другим-третім поколінням українців у США, у яких в сім'ях уже панує розмовна англійська. Разом із Шкільною радою було вирішено створити підручники для кожного класу, що склалися б з окремих лекцій, у яких подано англomовне пояснення маловживаних або складних українських термінів, домашні вправи, малюнки, додаткові пояснення, приклади з побутового американського життя тощо. На той час цінність цих навчальних матеріалів була значною: учні та учителі не потребували більше додаткових матеріалів, адже в незалежній Україні тільки почали складати та видавати нові підручники для власних потреб, тож українська діаспора була змушена відповідати сучасній ситуації у такий спосіб [43, с. 245].

Для удосконалення навчального процесу, наприклад, у «Рідній школі» ім. В. Стуса у Чикаго, стало доброю традицією проводити оглядові заняття [108], про найкращі з яких є публікації у номерах газет «Час і Події» та «Українське слово». Важливою подією у житті української громади США став приїзд Святійшого Патріарха Філарета до «Рідної школи» у 2010 р. [28; 43, с. 245–246], який у своїй промові підкреслив усю важливість шкіл українознавства: «... це великий подвиг, це труд, бо ви [...] навчаєтеся української мови, а без мови не може існувати нація, не може бути України.

Особлива ваша заслуга, що ви навчаєтеся, зберігаєте, плекаєте українську мову на чужині. Навчайтеся, діти, мови а також української історії і української культури. Знайте, що завдяки вам, що зростаєте добрими українцями, Україна не вмере не лише в Україні, а й житиме у США» [179].

Заслуговує на увагу те, що у школах щороку проводять акції вшанування загиблих за Україну [261; 362; 492]. Так, майже півстоліття існує традиція відзначати події під Крутами. Вагомість таких заходів щораз збільшується для наступних поколінь учнів українського походження, народжених у США. Програма передбачає інформаційну годину про січневі події 1918–1919 рр. та роковини загибелі молодих вояків Української Народної Республіки (далі – УНР) в бою під Крутами 29 січня 1918 р., декламацію патріотичних віршів тощо. Ще більш заглибитись в атмосферу подій дають змогу театралізовані сценки, у які в доступній для дітей формі вкладено глибокий національно-патріотичний зміст [28; 30; 43, с. 246].

Під час відзначення Свята героїв, організатори та учні левову частку зустрічі згадують про українських націоналістів – О. Ольжича, О. Телігу, Л. Ребета. Поминають і безіменних героїв – рядових воїнів Української Повстанської Армії [43, с. 246–247; 261; 362; 492].

Неформальні уроки-зустрічі, панахиди також служать навчанню й вихованню свідомих українців, що, власне, і є метою шкіл українознавства у США. Наприклад, відвідини героєм України Ю. Шухевичем «Рідної школи» [180]. Тему визвольної боротьби ХХ століття учні вивчають у десятому класі, та, попри це, практично кожен учень школи українознавства в Чикаго ознайомлений з цим періодом змагань за Україну, адже майже всі вихованці належать до українських молодіжних організацій, а вони щороку збираються на панахиди за героями, серед яких одне з чільних місць належить Р. Шухевичу [28; 43, с. 247]. У листопаді в школах відзначають дати утворення Західно-Української Народної Республіки (далі – ЗУНР) та роковини митрополита А. Шептицького [258; 260].

У газеті «Свобода» за 2014 р. вміщено повідомлення про те, що 1–2 лютого школи українознавства присвятили темі Майдану [559; 562]. Наприклад, у школі українознавства ОУА «Самопоміч» (Нью-Йорк) програма зосереджувалася на дискусіях по класах і передбачала розповідь очевидця протестів, народного депутата України О. Медуниці [559], панахиду за загиблими [30; 43, с. 247]. Знаковою подією для освітніх закладів Чикаго став приїзд філософа та культуролога Н. Мусієнко, яка ознайомила школярів та освітян із аматорським і професійним мистецтвом Майдану, вуличним мистецтвом столиці [28; 175; 184]. Крім того, у «Рідній школі» відбулася презентація документального фільму «Листи з Майдану» та зустріч із знімальною групою [249]. Світлини, зроблені українським фотозурналістом, пластуном В. Гурняком, який загинув у зоні АТО, озвучують учні-старшокласники, намагаючись відтворити атмосферу віри різних поколінь, об'єднаних боротьбою за вільну і демократичну Україну [43, с. 247–248].

Зі школярами також спілкуються священники, ділячись спогадами про перебування на Майдані під час Революції Гідності [30]. Авторські вірші, написані учнями, народженими вже у США, їх настроїв засвідчують, що проведене свято – не просто черговий день пам'яті, це – «віче віри в сильну та нову Україну» [175]. З метою формування молодого покоління патріотів України, які відчують свою духовну спорідненість із нею, у багатьох навчальних закладах з 2014 р. в 10 класі уведено новий навчальний предмет «Сучасна Україна» [43, с. 248]. «Українські діти повинні усвідомити, що вони – не пересічні американці, а спадкоємці величної української культури». Відтак, саме «таке виховання учнів дозволить прорости зерну українства, закладеного в серці кожного етнічного українця і можна з упевненістю сказати, що місію школи понесуть своїм дітям уже наступні покоління українських мігрантів» [131]. Тому під час революцій 2004 і 2013 рр. в Україні випускники українознавчих шкіл перебували в Україні як спостерігачі на виборах, возили гуманітарну допомогу від діаспори [43, с. 248].

Від 2014 р., як свідчать матеріали українськомовної періодики США [461], українські школи щороку відзначатимуть у лютому День скорботи за героями України. Перебіг останніх подій провів чіткі паралелі між подіями початку ХХ ст. та сучасністю, тому учнями-членами різних молодіжних організацій діаспори США було прийнято рішення об'єднати день пам'яті за загиблими під Крутами та героями Небесної сотні [28; 43, с. 249], бо «пам'ять – це те, що єднає з нашим минулим, дає краще зрозуміти перебіг сучасних подій і передбачити майбутнє нашої держави» [461].

Щовесни школи українознавства у США відзначають шевченківські дні [28; 401], святкування Дня матері [221; 263; 499], проводять дні української літератури, які презентують виставки літературних творів не лише українською мовою, а й українськими творами іноземною мовою. Учні молодших класів готують цікаві вистави [460]. У «Нашій українській рідній школі» у Філадельфії спеціально для цього свята вчитель Б. Тодорів написав сценку «Чому важливо знати українську мову» в стилі «живої газети» на конкретних цікавих та переконливих фактах [43, с. 249–250]. Осередок НТШ-А у Філадельфії, співпрацюючи з «Рідною школою», за підтримки кредитної спілки «Самопоміч» організовує творчі конкурси «Літературні портрети» [554]. Зазвичай, такий конкурс присвячений ювілеям видатних українських письменників. Такі наукові заохочення досліджувати рідне літературознавство мовою своєї батьківщини, безперечно, сприяє вичерпності, здатності до самостійної оцінки, вмінню мислити оригінально та змістовно висловлювати свої думки [43, с. 251]. У травні школа ім. Лесі Українки у Випані вшанувала пам'ять І. Франка літературно-музичним вернісажем «Нам пора для України жить» [230]. Метою проведеного заходу було навчити та виховати дітей, щоб кожен з них зрозумів, що дійсно «пора для України жить», але жити для неї так жертовно, як це розумів І. Франко [30; 43, с. 250]. Президент Світової ради НТШ, академік Л. Рудницький так висловився з цього приводу: «Любов до літератури часто відіграє дуже велику роль у житті людини. Вона робить нас громадянами кращого і ліпшого світу – світу культури» [554, с. 10].

Школи українознавства щороку влаштовують також програму пам'яті, віддавши належне загиблим та постраждалим від вибуху на Чорнобильській АЕС у 1986 р. Згідно з опублікованими матеріалами, учні готують різного роду презентації зі світлинами, мистецькою частиною, присутні запрошені гості з України [28]. Обов'язково проводяться лекції, учні пишуть есе, молодші школярі малюють як вони бачать цю жахливу подію в історії України [250]. Практикується перерахування коштів Американській асоціації лісництва, добродійній організації, жертвуючи на посадження дерев у меморіальному лісі Флориди та України. Учні навіть посадили біля деяких шкіл калину, щоб, доглядаючи за нею, вони могли пам'ятати про свій моральний обов'язок допомагати потерпілим [43, с. 250–251; 141].

Усі зазначені заходи є своєрідним стимулом для людей, які хочуть, щоб їх переживання за Україну почули.

На початку червня на «Шоу талантів» у Школі українознавства св. Миколая у Чикаго [219] вихованці демонстрували класичні українські твори та український музичний фольклор, представлений піснями «Мамина сорочка», «Чорнобривці» тощо. Такий день як демонстрація талантів є пам'ятним днем для учасників та їхніх батьків, а також ще одним приводом українській спільноті у США – пишатися новими талановитими поколіннями українського походження [30]. Автори публікацій у періодиці не останню роль у цьому відводять батькам. Результатом того, що вони не нехтують додатковим розвитком своїх дітей є наповненість українознавчих шкіл, володіння дітьми, які проживають в англomовному суспільстві, українською мовою, знання культури та вшанування ними народних традицій [43, с. 252].

Від 1993 р. учні Школи українознавства об'єднання «Самопоміч» та академія св. Юра на Манхеттені за допомогою батьків та вчителів влаштовують «Осінній карнавал» – розважальний вечір, який, однак, має на меті отримання подарунків за вміння майструвати (створення прикрас, участь в іграх, вправах на спритність, показ карнавальних костюмів) [43, с. 252; 430; 560].

Серпень і жовтень для українських шкіл у США, за матеріалами періодики [99; 328], – час для проведення Днів відкритих дверей, а також конференцій щодо підготовки дітей до школи. Батьки, учителі та учні проводять ярмарки, під час яких активно інформують про школу [43, с. 252].

Як свідчить аналіз публіцистичних матеріалів [124; 176], школярам українських освітніх закладів у США притаманні кращі риси традиційного національного виховання. Не останню роль у популярності таких шкіл відіграє високий рівень навчання (класи невеликі), що забезпечує неодмінний вступ в університети як України, так і США [43, с. 253]. Крім того, дітям намагаються прищепити милосердя та любов до ближнього, вміння співпереживати. Акція «Діти-дітям» передбачає добровільну пожертву учнями власних кишенькових грошей своїм ровесникам. Більша частина зібраних коштів пересилається в Україну для розвитку української мови на Сході, також як цільова допомога, решта – УНМ. Школи українознавства організували кілька проектів для допомоги учасникам воєнних дій в Україні та їхнім дітям: збір коштів для закупівлі захисного спорядження та техніки, теплого одягу тощо [124]. Уважаємо, що це також сприяє активізації школярів як свідомих членів української громади у США [43, с. 253].

Свого часу «Рідна школа» у Чикаго стала одним із об'єктів американських журналістів, про які вони знімали відео у рамках репортажів про «Українське село». Протягом трьох тижнів американська журналістка К. Гатрі ставила питання директорів, педагогам, учням, батькам. Результати її роботи лягли також в основу статті у газеті «Свобода» [602]. Опубліковані матеріали дають інформацію про велике зацікавлення журналістки тим фактом, що дітей довозять у школу не тільки з околиць Чикаго, а й з інших міст і сусідніх штатів. На прикладі однієї родини К. Гатрі показала суботній день української сім'ї. Не оминула журналістка [602] й інтерв'ю з директором школи, головою управи, випускниками, які виокремили безперечну перевагу навчання в українській школі, зафільмувала молодших школярів, чия активність і постійно зростаюча

кількість вказує на турботу батьків, багато з яких вже виховані в США, про належне національне формування своїх дітей [43, с. 253–254].

Українознавчі школи в США закінчили багато відомих в українській громаді осіб, кожна допомагає українцям усіх «хвиль» української еміграції зберегти поза межами України національні традиції, мову, культуру та духовність, а поруч з цим – почуття гордості, що ти належиш до української спільноти, яка посідає одне з чільних місць у багатонаціональному поєднанні культури США. Прикметно, що у школі навчаються вже діти колишніх учнів, а також (і це вагомо) усиновлені американськими парами діти з України. Привертає увагу і той факт, що щороку до шкіл, наприклад у Нью-Йорку, приходять більше учнів неукраїнського, ніж українського походження (загалом 200 осіб), тож адміністрація навчальних закладів організувала кілька стипендій та запрошень учням з України [43, с. 254; 310; 433; 517; 518; 519; 600].

Звичайно, проблеми, пов'язані із фінансуванням та браком учнів, не оминули жоден навчальний заклад, однак, як свідчать періодичні звіти та статті в українськомовній періодиці, школи українознавства зуміли знайти додаткові джерела фінансування, що дозволяють їм встановлювати помірковану плату за навчання та бути доступними у ціновому плані [310; 433; 517; 518; 519; 600]. Як можна підсумувати із опублікованих матеріалів, українська громада сьогодні активно включилася в продовження справи, що розпочата їх попередниками, тобто будова та утримання церков, шкіл та інших українських установ. Усім відомо, що молодь – це майбутнє кожної нації, тому українознавчі школи виховують дітей у США не лише для американського життя, але і для України [30; 43, с. 254–255; 75].

Найбільший масив публікацій стосується шкіл у Чикаго – *«Рідної школи»*, *Школи Українознавства при українському православному катедральному соборі святого князя Володимира* та *Школи українознавства св. Миколая* [215; 389; 598; 600; 617]. Українська громада у цьому місті є чільним провідником у сучасній історії українців за межами Батьківщини. Запорукою подальшого існування та розвитку будь-якої соціальної спільноти є виховання наступних

поколінь у відповідному дусі відданості та шанування цінностей, традицій цієї спільноти. Тому особливого значення набуває заснування українознавчих шкіл для дітей української діаспори в США, навчання в яких дозволяє уникнути повної асиміляції в американському суспільстві [28; 30; 43, с. 255].

До сьогодні, крім Чиказької єпархії, велику допомогу школи отримують від кредитної спілки «Самопоміч» та фундації «Спадщина», окремих благодійників [30; 43, с. 255–256]. Навчання у школі св. Миколая, яка відновлена у 2013 р. [208], є щоденним, починається із садочка, підготовчого класу й триває до 8-го класу. Викладання проводиться українською мовою, але учні, за бажанням, можуть ще вивчити французьку чи іспанську. Оскільки це католицька школа, то години релігії відбуваються за східно-візантійським обрядом. Для заохочення батьків, які бажають навчати дитину у такому закладі, але не мають достатньо коштів, з 2013 р. діє спеціальна католицька програма «Big Shoulders» [208], яка виділяє кошти протягом трьох років тим, хто переведе свою дитину із системи громадських американських шкіл до цієї католицької школи.

У періодиці української діаспори США присутні публікації і щодо функціонування «Рідної школи» у м. Пасейк (штат Нью-Джерзі) [30; 519], *Української католицької школи Непорочного Зачаття у Детройті* (однієї з перших і найбільших шкіл серед української діаспори в США) [30; 427], *Школи українознавства Об'єднання українців Америки «Самопоміч» у м. Нью-Йорк* (однієї з найбільш представницьких суботніх шкіл штату Нью-Йорк; від початку свого заснування (1949 р.) завжди орієнтувалася на кращий досвід європейських реальних гімназій з підкресленою увагою до українознавства та знань про США, відома високим рівнем знань своїх випускників, які мають можливість на підставі іспиту «Regents» з української мови вступати до американських університетів) [30; 120; 122; 240], *Академії св. Юри на острові Манхеттен* (осередку українського християнського виховання, цілоденної української школи, навчально-виховний процес у якій триває від раннього дитинства і до вступу в університет) [30; 358; 361], *Школи українознавства*

ім. Лесі Українки у м. Сіракузи (штат Нью-Йорк) [30; 116; 117; 603], *Української школи у м. Палатайн* (штат Іллінойс) [30], *Української католицької кафедральної школи св. Йосафата у Пармі* (штат Огайо) (виникла в середині ХХ ст., коли у Великий Клівленд почали приїжджати українські емігранти після Другої світової війни, давала не тільки високий рівень навчання, а й християнське виховання, через недостатню співпрацю між духовенством, парафіянами та усією громадою великого Клівленду директор школи у 2008 р. через газету «Свобода» повідомила про прощальну Службу в Катедрі св. Йосафата і закриття школи) [185; 186; 187], *«Нашої Української Рідної Школи» у Філадельфії, Академії св. Василя Великого у Філадельфії* (єдиної середньої української школи у філадельфійській околиці, що є дівочою школою, яка готує учениць до здобуття вищої освіти), *Школи українознавства у Воррені* [493]. Звичайно, шкіл українознавства у США набагато більше, однак ми обмежилися короткою узагальненою інформацією, викладеною вище, лише про деякі з них, базуючись на матеріалах українськомовної періодики США. Частота представлення освітніх закладів в інформаційному просторі української діаспори, залежить від політики школи у цьому контексті, активності дописувачів, кількості коштів на рекламу [30; 43, с. 256–257].

Оскільки присутня значна кількість публікацій, що стосується подій, які щорічно відбуваються у будь-якому навчальному закладі (свято першого та останнього дзвоника, новорічна ялинка та Свято св. Миколая тощо) [23], тому вважаємо за потрібне подати цю інформацію окремо [43, с. 257].

Відповідно до опублікованої інформації [259; 350; 454; 457; 561] початок нового навчального року розпочинається службою в українських церквах. У шкільній залі вивішують прапори України та США, після хвилини мовчання у пам'ять загиблих борців за свободу і незалежність далекої Батьківщини проходить святкова лінійка. На завершення традицією є спільні фотографії, які пізніше публікуються в періодиці та свідчать про згуртованість української діаспори США [23]. Школи українознавства на початку навчального року відвідують Генеральний Консул України в Чикаго чи Нью-Йорку, голови

відділів УККА, представники «Самопоміч» та інші. Підкреслюється важливість єднання усіх українських організацій з метою збереження українських традицій, історії та культури [28; 43, с. 257–258]. Зокрема, мати першокласника зазначила, що, перебуваючи на святі, вона ніби знову опинилася в рідній Україні. «Традиції, атмосфера свята такі ж, як і колись були на Україні» [586].

Перед початком нового навчального року автори статей у діаспорній пресі закликають батьків бути відповідальними за своїх дітей [582]. Чи підуть вони вгору шаблями українства, до повного успадкування духовності свого народу, чи вниз, до загублення свого роду та втрати своєї ідентичності. Погоджуємось, що багатьом практично важко далеко від батьківщини реалізовувати згадане: виростаючи у новій країні, дитина не може оминати її виховної системи, шукаючи свого місця у цьому культурному середовищі. Власне, це природно і незаперечно, потрібно для розвитку індивідуальності. Зауважимо: багато речей, що допомогли сформуватися яскравим українським особистостям у США, отримані за допомогою місцевої шкільної системи. Однак українська школа, молодіжні організації – константи, обов'язкові для української дитини на чужині, завдяки їм у США і далі звучить українська мова, а українська громада продовжує гуртуватися та організовуватись. Через те, сумлінне батьківське виховання, їх особистий приклад, повна жертвність, зацікавлення життям дитини – запорука успішного формування молодого покоління, здатного на самоідентифікацію себе з історичною батьківщиною [23; 43, с. 258].

Останній дзвінок у школі [74; 88; 118; 127; 138; 174; 181; 210; 248; 256; 334; 413; 421; 426; 479; 563; 579; 583; 587; 614; 618] також розпочинається службою Божою та пізнішим виконанням гімнів України та США, святковою програмою із церемонією вручення дипломів [23; 28; 43, с. 258–259]. Практикується передача випускниками свічки знань із напутнім словом тим учням, що сьогодні закінчили 9-й клас і будуть випускниками наступного року. Випускниця школи у своєму виступі зазначила: «Наша школа є прикладом того, що Україна є там, де живуть українці» [18]. Постійними гостями на святі є

представники кредитної спілки «Самопоміч» або Виконавчого комітету УНС, які вручають кожному випускникові листовні привітання і грошовий подарунок. Цій події у періодичних виданнях українців США завжди присвячена рубрика «Сторінка УНС» [115], у якій керівництво цих організацій висловлює задоволення з приводу успіхів української молоді, заклик не забувати свою українську спадщину та заохочення ставати членами вищеназваних спілок. Інколи інформація про випускників [115], їх досягнення та розмір грошової винагороди займає кілька сторінок [23; 28; 43, с. 259–260].

На період завершення навчального року публікуються матеріали іншого емоційного забарвлення (наприклад, рубрика «Про це і те») [470]. Адже багато учнів водночас закінчують академічний рік в українських школах та американських, переживаючи урочисту церемонію матурації та градуації. І хоча українські діти з успіхом закінчують американську середню школу, отримують нагороди, тривожним є сам факт щорічного зменшення кількості «матурантів» українознавчих шкіл на тлі щорічного збільшення кількості української спільноти в США, серед якої немало молоді шкільного віку. Отже, діти батьків, які ще самі недавно ходили в українознавчі школи, перестають ідентифікувати себе з українською громадою. Автори статей причиною цього вбачають байдужість самих батьків, які швидше віддають перевагу спортивним чи іншим видам відпочинку, ніж формуванню «позитивного ставлення до українства і намагання до затримання своєї ... національної ідентичності» [470]. Проблема, звичайно, глибша і стосується не тільки сфери освіти, а уповільнення ритму українського життя в діаспорі США загалом. Інколи навіть зустрічаються сентенції про неможливість критикувати поширення російської мови на історичній батьківщині, якщо в самому середовищі української діаспори спілкування українською часто обмежується лише побутовим рівнем [23; 43, с. 260–261].

Однак, немає сумніву у тому, що кожна школа українознавства у США має випускників, якими мають всі підстави пишатися не тільки українські громади.

Молоді люди, які бездоганно володіють англійською та українською мовами, є корисні у багатьох сферах співпраці США та України [23; 493].

Святий Миколай [111; 209; 214; 265; 302; 343; 348; 349; 451] до Шкіл українознавства традиційно вітає в кінці грудня, нагороджуючи за старанність, активність, пересвідчуючись, що і за межами України можна рости щирими українцями, любити рідну землю з її давніми та незабутніми традиціями. Щороку, напередодні свята св. Миколая, учні Української католицької школи Непорочного Зачаття, в подяку батькам, родичам, спонсорам та всій громаді, готують виставу. Основним джерелом музичної п'єси «Молитва до св. Миколая, або як козаки полонянок визволяли» є життя українського суспільства в XVI–XVII ст. Особливістю цієї п'єси [588] є поєднання українських козаків та турецьких поневолювачів у образі піратів Карибського моря, у якій автори увібрали ідеали визвольного козацтва з їх колоритом життя і любов'ю до свого народу як силу добра на противагу турецьким піратам, розбійницькому життю, тобто силам зла [43, с. 261].

У передріздвяні дні Школи українознавства готують для української громади традиційний передріздвяний концерт. Участь у таких заходах, зазвичай, беруть учні від дошкілля до п'ятих класів. Як засвідчує моніторинг інформаційного простору українців США [346; 511], сценарії свят завжди добре відпрацьовані, діти презентують чудову декламацію віршів, знання «Вертепу», колядок, щедрівок та новорічних пісень. У 2014 р. святкова імпреза пройшла під особливим гаслом «За мир в Україні!». Ялинка на святі засвітилась в пам'ять про героїв, котрі загинули за свободу України й на знак солідарності з братами і сестрами на рідних землях. Також усі присутні вшанували хвилиною мовчання загиблих героїв [43, с. 262]. Дух українства на святі допомагає відтворений на сцені фрагмент Андріївських вечорниць (традиції ворожіння), постановка уривків із твору М. Гоголя «Ніч перед Різдвом» [43, с. 262; 456].

Традицією в академії св. Василя Великого [441] є різдвяний концерт, коли вокальні ансамблі несуть різдвяну радість у громаду виступами в монастирі на «Факс Чейзі» та на різдвяному базарі Українського клубу в Філадельфії. Досить

часто публіка із задоволенням приєднується до виконання колядок. Закінчується концертна програма участю хору та дзвонів на Фестивалі колядок у Катедрі Непорочного Зачаття. Інколи рубрика «Життя громади» [12; 121; 123; 264; 351; 574], описуючи святкування Різдва в українських школах в різних містах та штатах, розтягується на кілька сторінок газети [43, с. 262–263].

Вихованці шкіл українознавства також не оминають таку традицію українського народу, як водіння Меланки, розігрування «Вертепу» та віншування. Після закінчення концерту на святковому обіді відбувається збір коштів на передачу до України [43, с. 263; 153; 453; 612]. Свята ялинки, під час яких учні співають колядки і щедрівки, віншують та бажають усім українцям на історичній батьківщині та в діаспорі кращої долі у прийдешньому – свідчення спільної праці педагогів, бажання дітей знати та відтворювати національні звичаї, допомоги батьків, які намагаються прищепити своїм дітям любов до рідного [52; 183; 513; 533; 556]. А разом з цією любов'ю – почуття гордості, що ти належиш до української національної спільноти, яка відіграє вагомий роль у багатонаціональній американській культурі [43, с. 263].

Отже, українські школи у США – це осередки щирого українства та ще одна можливість якомога краще зберегти самобутність українця за кордоном. Яку б ідеологію не сповідували українські організації, товариства, церкви, у своїй діяльності одним із пріоритетних напрямів роботи вважають питання української школи [43, с. 263].

За всі роки свого існування ці навчальні установи разом з усіма священнослужителями, педагогами, батьками і родичами спрямовували свої зусилля на збереження української ідентичності у США. Їх пріоритетним завданням було і залишається не лише дати дітям певний обсяг знань про Україну, протистояти асиміляції, але й виховати повноцінних членів національної спільноти.

Висновки до розділу 3.

1. Досліджено в українськомовній періодиці української діаспори США націєтворчі аспекти дотримання традицій як форми соціальної спадкоємності (відзначення національних свят, більшість із яких мають українське, а також європейське та американське коріння), сакральні речі в українській культурі. Українські традиції сформували певний ідеал вірування, спосіб мислення, норми поведінки, що відрізняють українську культуру від будь-якої іншої. Механізмом репрезентації національної ідентичності стали організовані українськими громадськими та релігійними організаціями фестивалі.

2. Показано, що ЗМІ популяризують основні цінності збереження національної ідентичності українців у США: культ сім'ї, любов та пошана до духовної спадщини предків, ідеалізм, жертовність, формування самодисципліни, витривалості й толерантності. Консолідація української діаспори навколо базових українських духовних цінностей виступає формуючим чинником збереження національної ідентичності. Водночас у сучасному американському суспільстві спостерігається трафаретність, обрядовість та комерційність, що стали звичними для відзначення свята родини.

3. Проаналізовано комунікативний потенціал преси української діаспори США у контексті диференціювання її культурної самопрезентації. Показано, що поряд із численними аматорськими хоровими колективами, що функціонують при громадських організаціях, культурно-освітніх центрах чи (рідше) як самостійні, існують ансамблі, танцювальні, драматичні, театральні колективи, які об'єднують прихильників українського мистецтва. Чуття національної ідентифікації стало могутнім засобом самовизначення й самоорієнтації української діаспори у США крізь призму колективної особистості та своєї самобутньої культури.

4. Визначено мовноцентричність публікацій в українськомовній періодиці української діаспори США у контексті збереження ідентичності. Розглянуто важливе питання про ключові аспекти збереження української мови серед

українських емігрантів у США: сім'я, освітні установи, українська церква, українськомовна періодика, громадські й професійні організації та сфера діяльності, пов'язана з Україною, щорічний мовний конкурс ім. П. Яцика, необхідність укладання та видання фахових словників, підвищення фахового знання української мови, культури мови і мовлення, вирішення проблеми українського правопису тощо, що сприяли підтримці функціонування української мови в інформаційно-комунікаційному просторі української діаспори США.

5. Розкрито потенціал українознавчих шкіл у контексті виховання національного патріотизму та національної свідомості. Переконливо доведено, що українське шкільництво залишається однією з головних тем українськомовної періодики США. Відзначено роль ЗМІ у стимулюванні підтримки діяльності українських шкіл у США різними організаціями, фондами, державними та приватними установами, спрямованими на україномовний розвиток та виховання дітей (Товариство української мови, «Клуб українських професіоналів і підприємців», «Гуртки плекання української мови»). Фінансові інвестиції в українську культуру та мову стали захисним бар'єром національної ідентичності української діаспори.

Список використаних джерел до третього розділу

1. Австрійський славіст про українську мову // Час і Події. 2009. № 9. 04 березня.
2. Агне І. Нова українська школа // Свобода. 2009. № 38. С. 19.
3. Ажнюк Б. Мовна єдність нації: діаспора й Україна. К.: Рідна мова, 1999. 450 с.
4. Ажнюк Б. Національна ідентичність і мова в українській діаспорі // Сучасність. 1999. № 3. С. 128–140.
5. Американців познайомили з українським Святим Миколаєм / Укрінформ // Міст. 2014. 24 грудня.
6. Антонович М., Рудницький Л. Звернення НТШ та УВАН до української преси в Америці // Свобода. 1997. Ч. 59. С. 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
7. Атаманюк Ю. Ой на Івана, на Купала // Час і Події. 2009. № 27. 7 вересня.
8. Атаманюк Ю. Українська писанка в Італії // Час і Події. 2010. № 15. 14 квітня; № 17. 30 квітня.
9. Атаманюк Ю. Феномен космацької писанки // Час і Події. 2009. № 15. 16 квітня.
10. Баглай С. Їхали в Америку, а потрапили в Україну // Свобода. 2014. № 35. С. 1, 8.
11. Бал СУМівських красунь // Час і Події. 2008. № 4. 25 січня.
12. Баран М. Свято у школі українознавства ім. Митрополита А. Шептицького // Час і Події. 2011. № 4. 26 січня.
13. Барановський Р. Концерт призабутих галицьких пісень // Свобода. 1995. Ч. 16. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
14. Бартків О. Сумівський баль дебютанток // Свобода. 2009. № 11. С. 8.
15. Бачинська М. Невмируща традиція української писанки // Свобода. 2007. № 11. С. 1, 26.
16. Белінський Ю. Українська мова : завтра може бути запізно // Час і Події. 2010. № 47. 26 листопада.

17. Береза Я. Великдень українського паломника XII ст. у Святій землі // Свобода. 1995. Ч. 75. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
18. Березовський Я. Матуральний вечір у Дітройті // Свобода. 1996. Ч. 13. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
19. Бідзюра А. Замах на українську мову // Свобода. 2013. № 25. С. 7.
20. Біланич А. Традиційна різдвяна ялинка осередку СУМ у Виппані // Свобода. 1997. Ч. 51. С. 4 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
21. Біланич А. Традиційна ялинка СУМ у Виппані // Свобода. 1996. Ч. 39. С. 6 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
22. Біланюк О. Доля української наукової мови в наших руках // Свобода. 1993. Ч. 46. С. 3.
23. Біловус Л. І. Виховання національної ідентичності українськими освітніми закладами США (на основі україномовної періодики діаспори) // Актуальні питання, проблеми та перспективи розвитку гуманітарного знання у сучасному інформаційному просторі: національний та інтернаціональний аспекти: зб. наук. праць. Частина 2. Монреаль: ЦСП «НБК»; Сєверодонецьк: вид-во СНУ ім. В. Даля. 2016. С. 187–190.
24. Біловус Л. І. Діяльність НТШ та питання української науки у періодичних виданнях українців США як засіб збереження національної ідентичності // Молодий вчений. 2016. № 9 (36). С. 318–324.
25. Біловус Л. І. Діяльність освітніх організацій української діаспори на сторінках україномовної преси США у контексті збереження національної ідентичності // Smart and Young: міжнародний науковий журнал. 2016. № 10. С. 45–52.
26. Біловус Л. І. Діяльність української церкви у США в обороні національних духовних практик як чинника збереження національної ідентичності (на матеріалі періодичної преси української діаспори) // Україна – Європа – Світ: міжнародний збірник наукових праць. Серія: історія, міжнародні відносини. 2017. Вип. 20. С. 337–345.

27. Біловус Л. І. Збереження національної ідентичності українців США у діяльності Українського народного союзу (на матеріалах діаспорної періодики) // Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць. 2017. Вип. 121. С. 7–11.
28. Біловус Л. І. Інформаційний простір української діаспори США про сферу шкільної україномовної освіти як одного із чинників формування національної ідентичності // Science and Education Studies. 2016. № 1 (17) (January–June). Volume II. Stanford: Stanford University Press, 2016. P. 341–348.
29. Біловус Л. І. Інформаційний простір української діаспори США у контексті збереження рідної мови як основи національної ідентичності // Актуальні питання, проблеми та перспективи розвитку гуманітарного знання у сучасному інформаційному просторі: національний та інтернаціональний аспекти: зб. наук. праць X Міжнародної науково-практичної конференції, м. Рубіжне, 30–31 травня 2015 р. Рубіжне: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2015. С. 169–171.
30. Біловус Л. І. Інформаційний простір української діаспори США як транслятор діяльності шкіл українознавства щодо збереження національної ідентичності // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Культурологія». Проблеми культурної ідентичності в ситуації сучасного діалогу культур: матеріали IX міжнародної наукової конференції. (Острог, 20–21 травня 2016 року). Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2016. Вип. 17. С. 42–51.
31. Біловус Л. І. Культурний дискурс україномовної періодики діаспори США як чинник збереження національної ідентичності // Емінак: науковий щоквартальник. 2017. № 4 (20). Т. 2. С. 100–107.
32. Біловус Л. І. Матеріали періодичних видань української діаспори США як джерело інформації про кредитну кооперативу «Самопоміч» // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Серія: історія. 2017. Вип. 1. Ч. 2. С. 140–147.

33. Біловус Л. І. Мовна проблематика в інформаційному просторі українців США // Вісник Книжкової палати: науково-практичний журнал. 2015. № 6. С. 45–48.
34. Біловус Л. І. Мовноцентричний аспект інформаційного простору української діаспори США // Інформаційна освіта та професійно-комунікативні технології XXI століття: зб. матеріалів VIII Міжнар. наук.-прак. конф., Одеса, 10–12 вересня 2015 року. Одеса: ФОП Гаража, 2015. С. 516–527.
35. Біловус Л. І. Націєтворчі аспекти дотримання традицій українцями в діаспорі (на базі україномовного публіцистичного матеріалу США) // Вісник Книжкової палати: науково-практичний журнал. 2017. № 2. С. 49–52.
36. Біловус Л. І. Періодичні видання української діаспори США крізь призму викликів перед українським шкільництвом // Документно-інформаційні комунікації в умовах глобалізації: стан, проблеми і перспективи: матеріали I Всеукраїнської наук.-практ. Інтернет-конференції, м. Полтава, 3 грудня 2015 р. Полтава: ПолтНТУ, 2016. С. 170–171.
37. Біловус Л. І. Роль періодики діаспори США у збереженні україномовної освіти як одного з чинників національної ідентичності // Документ у збереженні індивідуальної / соціальної пам'яті: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Тернопіль, 3 грудня 2015 р. Тернопіль, 2016. Частина 1. С. 81–84.
38. Біловус Л. І. Роль україномовних періодичних видань США у формуванні та дотриманні родинних цінностей // *Canadian Journal of Education and Engineering*. 2015. № 2(12), (July–December). Volume III. Ottawa: Ottawa University Press. P. 380–387.
39. Біловус Л. І. Світовий конгрес українців на шпальтах української діаспори США (після 1991 р.) – напрями роботи для збереження національної ідентичності // Проблеми всесвітньої історії: науковий журнал. 2017. № 2 (4). С. 196–208.
40. Біловус Л. І. Україномовна періодика США у збереженні рідної мови як основи національної ідентичності // *Proceedings of the International Scientific and*

Practical Conference «Topical Researches of the World Science, Vol. I (June 20–21, 2015, Dubai, UAE)». Dubai: Rost Publishing, 2015. P. 5–8.

41. Біловус Л. І. Україномовна періодика США у контексті збереження рідної мови як основи національної ідентичності // Молодий вчений: щомісячний науковий журнал. 2015. №5 (20). С. 74–77.
42. Біловус Л. І. Україномовні періодичні видання США про культурну самопрезентацію української діаспори як способу збереження національної ідентичності // Вісник Книжкової палати: науково-практичний журнал. 2017. № 5. С. 46–50.
43. Біловус Л. І. Україномовна періодика у національно-культурному житті української діаспори США (1991–2017 рр.): монографія / Тернопільський національний економічний університет. Тернопіль: ТНЕУ, 2017. 608 с.
44. Біловус Л. І. Українська церква у США на шпальтах україномовних періодичних видань: культурно-освітня діяльність // Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць. 2017. Вип. 123. С. 87–92.
45. Блюй А. Річний пікнік кредитівки «Самопоміч» // Свобода. 1995. Ч. 153. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
46. Богачевська-Хом'як М. Роля матері в родині // Свобода. 1995. Ч. 18. С. 2; Ч. 19. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
47. Боднар В. «Запусти» 33-го Відділу СУА у Пармі // Свобода. 1995. Ч. 53. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
48. Боднар В. Йорданські святкування в церкві Покрови Пресвятої Богородиці в Пармі // Свобода. 1996. Ч. 22. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
49. Боднар В. Концерт оперних арій і сучасної української музики в Клівленді // Свобода. 1995. Ч. 72. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
50. Боднар В. Парафіяльне свячене в церкві св. Покрови Пресвятої Богородиці в Пармі // Свобода. 1997. Ч. 96. С. 7 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
51. Боднар В. Пластовий Святомиколаївський вечір у Пармі // Свобода. 1995. Ч. 12. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.

52. Боднар В. Святкування рідношкільної Ялинки Школи Українознавства в Пармі // Свобода. 1998. Ч. 32. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6506.
53. Боднар В. Традиційна різдвяна зустріч 33-го Відділу СУА у Пармі // Свобода. 1995. Ч. 17. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
54. Боднар В. Традиційний Щедрий вечір церкви Покрова Пресвятої Богородиці в Пармі // Свобода. 1997. Ч. 20. С. 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
55. Боднар В. Щедрий вечір церкви Покрова Пресвятої Богородиці в Пармі // Свобода. 1995. Ч. 25. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
56. Боднарук В. Великодній базар у осередку Св. Андрія // Міст. 2014. 24 квітня.
57. Боднарук В. Визначені стипендіяти Товариства української мови // Свобода. 2015. № 7. С. 7.
58. Боднарук В. День матері відзначили в Норт-Порті // Свобода. 2011. № 21. С. 8.
59. Боднарук В. День Матері в осередку Норт Порт, Флорида // Час і Події. 2011. № 20. 18 травня; Час і Події. 2012. № 20. 16 травня.
60. Боднарук В. День матері в українському осередку // Міст. 2012. 17 травня.
61. Боднарук В. Добровольці Корпусу миру на Українських днях // Міст. 2012. 06 вересня.
62. Боднарук В. Допомога від ТУМ із Чикаго // Міст. 2013. 11 липня.
63. Боднарук В. Історія ТУМ за 22 роки // Свобода. 2013. № 47. С. 11.
64. Боднарук В. Пишаємося стипендіатами ТУМ // Свобода. 2014. № 21. С. 7.
65. Боднарук В. Подарували вітраж «Тризуб» // Свобода. 2014. № 28. С. 8.
66. Боднарук В. Стипендіати Товариства української мови // Міст. 2014. 12 червня.
67. Боднарук В. Товариство української мови допомагає осередкам в Україні // Свобода. 2013. № 19. С. 8, 13.
68. Боднарук В. ТУМ на «Українських днях» у Чикаго // Міст. 2013. 05 вересня.

69. Боднарук В. У пам'ять «Небесної сотні» // Міст. 2014. 26 червня.
70. Боруш К. Гуцульська коляда над Америкою // NOVA газета. 2015. № 47 (355). С. 16.
71. Братчик С. З життя пластової Станиці в Баффало // Свобода. 1995. Ч. 51. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
72. Бурмака Н. Маленька Україна // Міст. 2013. 07 березня.
73. Василик Д. Пішов «Гомін» по Чикаго... // Час і Події. 2008. № 49. 03 грудня.
74. Василишин Я. Останній дзвоник у школі Українознавства при парафії св. Йосифа Обручника // Час і Події. 2011. № 23. 08 червня.
75. Василькевич З. Добродійний бенкет шкіл Непорочного Зачаття // Свобода. 1996. Ч. 214. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
76. Василь Стус – поет трагічної долі / Пресова референтура Товариства української мови // Час і події. 2008. № 19. 08 травня.
77. Великодні традиції в США // Час і Події. 2012. № 14. 4 квітня.
78. Велич Воскресіння Христового // Міст. 2012. 05 квітня.
79. Верещак Х. Традиційна Маланка осередку СУМ ім. Миколи Павлушкова в Чикаго // Час і Події. 2010. № 4. 29 січня.
80. Вертеп і різдвяний концерт у Перт-Амбої // Міст. 2012. 02 лютого.
81. Веселі свята в українських громадах // Свобода. 2014. № 3. С. 11.
82. Вечерниці «Червоної калини» // Свобода. 1993. Ч. 15. С. 1.
83. Вечір української культури «Різдвяна коляда» // Міст. 2012. 09 лютого.
84. Вийшов збірник НТШ-А про український правопис // Свобода. 1998. Ч. 11. С. 1 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6506.
85. Вимагають переходу на державну мову // Свобода. 1996. Ч. 2. С. 1 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
86. Винничук О. Ой усі ми на толоці, Та й одна родина // Час і Події. 2008. № 37. 11 вересня.
87. Висоцький В. На конгресі «Діаспора як чинник утвердження держави Україна» // Свобода. 2008. № 34. С. 7.

88. Висоцький В. Пролунав останній шкільний дзвінок // Рідна школа. 2007. № 148. С. 31–32.
89. Вихопень Н. Мова і здоров'я // Час і Події. 2006. № 42. 19 жовтня.
90. Відбудеться баль дебютанток // Свобода. 1993. Ч. 15. С. 3.
91. Відбулася конференція для відзначення української родини в ЗСА // Свобода. 1995. Ч. 3. С. 1, 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
92. Вілінська Я. Гуцули трембітали в США // Міст. 2015. 15 січня.
93. 84 роки тому АН України запровадила новий правопис // Міст. 2013. 28 березня.
94. Вітаємо всіх татусів з Днем Батька // Час і Події. 2010. № 24. 16 червня.
95. Вітаємо з Різдвом! // Час і Події. 2011. № 1. 05 січня.
96. В Нью-Йорку відзначено п'ятиріччя освітньої програми для молоді / Генеральне консульство України в Нью-Йорку // Свобода. 2010. № 24. С. 10.
97. Воробець А. На Союзівці відзначають День Батька // Свобода. 1995. Ч. 94. С. 1 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
98. Воробець Ю. Новонароджений Ісус завітав до Вотервліту // Свобода. 1997. Ч. 20. С. 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
99. В школі Святого Миколая – День відкритих дверей! // Час і Події. 2009. № 17. 30 квітня.
100. Гадзевич Р. Тисячі гостей відвідали восьмий щорічний Фестиваль української культури на Союзівці // Свобода. 2014. № 29. С. 1, 10.
101. Гаєцька О. Зустріч з Н. Матвієнко // Свобода. 1995. Ч. 38. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
102. Гай О. Гребінець – більше ніж аксесуар // Міст. 2012. 13 вересня.
103. Гай О. Їла б кума, та ложки нема... // Міст. 2012. 06 вересня.
104. Гай О. Композитор Ревуцький творив те, що у світі звать екзотикою // Міст. 2013. 21 лютого.
105. Гай О. 13 грудня відзначаємо свято на честь апостола Андрія Первознанного // Міст. 2012. 13 грудня.

106. Гайда І. 59-ий Відділ УНС гостив св. Миколая // Свобода. 1997. Ч. 28. С. 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
107. Гайда І. 59-ий Відділ УНС привітав св. о. Миколая // Свобода. 1995. Ч. 18. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
108. Галатима Л. Виховуємо українських патріотів // Українське слово. 2015. 06 березня.
109. Галицька Д. Диво Благодатного вогню // Міст. 2013. 01 травня.
110. Галицька Д. Із Різдвом Христовим! // Міст. 2014. 01 січня.
111. Галькович З. Святий Миколай відвідав парафію // Свобода. 2009. № 9. С. 10.
112. Гарбузюк О. Різдво – це свято миру // Свобода. 1995. Ч. 243. С. 2, 7 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
113. Гармаш М. М'яке Л – це не «галичанізм» // Свобода. 2007. № 11. С. 18.
114. Гасюк Б. Школа Українознавства у Філадельфії модернізується // Свобода. 1996. Ч. 218. С. 1, 5 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
115. Гвозда І. Нагороди і вітання випускникам від УНСоюзу // Свобода. 2007. № 29. С. 8.
116. Гвозда І. 55-ліття Школи Українознавства ім. Лесі Українки в Сиракюзах // Рідна школа. 2011. Ч. 158. С. 28–29.
117. Гвозда І. Школа українознавства відзначила 55-ліття // Свобода. 2010. № 26. С. 10.
118. Гвозда І. Школа українознавства в Сиракюзах вшановує своїх матурантів // Рідна школа. 2011. Ч. 158. С. 30–31.
119. Гірняк Р. У Центрі української спадщини 58-й раз вибрали «Міс Союзівку» // Свобода. 2014. № 42. С. 10.
120. Глум Т. Пролунав перший дзвінок в Школі українознавства в Нью-Йорку // Свобода. 2011. № 44. С. 11.
121. Глум Т. Різдвяні свята відбулися в українській школі Нью-Йорку // Свобода. 2012. № 4. С. 10.
122. Глум Я. Перший дзвінок у школі // Свобода. 2012. № 44. С. 9.

123. Глум Я. У школах українознавства тривають Різдвяні святкування // Свобода. 2013. № 2. С. 8.
124. Глушак В. Як Школа українознавства допомагає Україні // Міст. 2015. 07 січня.
125. Гнаткевич Ю. Уникаймо русизмів в українській мові! // Час і Події. 2011. № 5. 02 лютого.
126. Годзінський І. Зберігаймо чистоту української мови // Свобода. 1997. Ч. 25. С. 2 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
127. Головащенко В. Свято останнього шкільного дзвінка // Рідна школа. 2007. Ч. 148. С. 30.
128. Головінський І. Психологічні аспекти української родини в діаспорі: ідеал і дійсність // Свобода. 1995. Ч. 16. С. 2; Ч. 17. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
129. Голод І. Стравінський – українець, а не росіянин // Міст. 2012. 14 червня.
130. Гонський В., Надоша О. Мова як чинник формування людини і нації // Час і Події. 2007. № 18. 03 травня.
131. Горбачевська Н. Спілка української молоді влаштувала баль дебютанток // Свобода. 2014. № 18. С. 10, 17.
132. Горова М. Святий Вечір // Свобода. 1995. Ч. 243. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
133. Городецька О. Вертеп у Нью-Бранзвіку був родинною виставою // Свобода. 2008. № 8. С. 15.
134. Готують новий «Український правопис» // Свобода. 1993. Ч. 40. С. 1.
135. Грабова Л. «Ялинка» 13-го Відділу СУА в Честері // Свобода. 1996. Ч. 34. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
136. Грабовецька М. Свято любови // Свобода. 1997. Ч. 1. С. 2 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
137. Грабовська В. Не пора, не пора, не пора... // Свобода. 1995. Ч. 144. С. 2–3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.

138. Градуація Академії св. Юра // Свобода. 1991. Ч. 122. С. 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.
139. Група «Яра» виступить в УІА з новою постановкою // Свобода. 1995. Ч. 47. С. 1 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
140. Гумецька А. Правописна конференція у Києві // Свобода. 1998. Ч. 20. С. 2; Свобода. 1998. Ч. 21. С. 2–3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6506.
141. Гек Л. В пам'ять Чорнобиля – кущ калини // Свобода. 1996. Ч. 112. С. 5 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
142. Гургула І. Різдвяні народні вірування і звичаї // Свобода. 1996. Ч. 243. С. 2; Свобода. 1996. Ч. 244. С. 2, 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
143. Данилюк М. А на наших вечорницях, хто сумний – розвеселиться... // Час і Події. 2013. № 11. 14 березня.
144. Данилюк М. Вечорниці в Бенсенвіль // Час і Події. 2014. № 6. 06 лютого.
145. Даць С. «Білий голос» Квітки Цісик // Міст. 2013. 18 квітня.
146. 19 січня – Водохреща // Час і Події. 2012. № 3. 18 січня.
147. День Матері чи День Жінки? // Свобода. 1997. Ч. 89. С. 2 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
148. День української вишиванки в Нью-Йорку / Прес-служба Української національної ФСК // Час і Події. 2011. № 34. 25 серпня.
149. Дитиняк М. Різдвяний концерт в Едмонтоні // Свобода. 2013. № 7. С. 10.
150. Діосдадо К. Колядуючи во славу Бога, підтримали й українське військо // Українське слово. 2015. 26 січня.
151. Діяльність Товариства української мови у Флориді // Час і події. 2013. № 17. 25 квітня.
152. Дмитришин-Часто Л. Задля нашої єдності // Свобода. 1995. Ч. 206. С. 2; Свобода. 1995. Ч. 207. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
153. Дмитрук А. «Колядуймо разом» в ШУ в Бенсенвілі // Час і Події. 2012. № 52. 25 грудня.
154. Дмитрук А. Поклонімося матері у пояс... // Час і Події. 2010. № 21. 26 травня.

155. Довбенко К. Студенти української мови отримали стипендії // Свобода. 1991. Ч. 162. С. 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.
156. Документи про організацію співробітництва в галузях науки, освіти, культури між Україною та зарубіжними країнами по лінії міністерства (угоди, звіти, плани, листування та ін.) за 1989 р., т. 1 // ЦДАВО України. Ф. 166. Міністерство освіти України. Оп.18. Спр. 63. 222 арк.
157. Документи про організацію співробітництва в галузях науки, освіти, культури між Україною та зарубіжними країнами по лінії міністерства (угоди, звіти, плани, листування та ін.) за 1990 р., т. 1 // ЦДАВО України. Ф. 166. Міністерство освіти України. Оп.18. Спр. 99. 165 арк.
158. Документи про організацію співробітництва в галузях науки, освіти, культури між Україною та зарубіжними країнами по лінії міністерства (угоди, звіти, плани, листування та ін.) за 1990 р., т. 2 // ЦДАВО України. Ф. 166. Міністерство освіти України. Оп.18. Спр. 100. 154 арк.
159. Документи про організацію співробітництва в галузях науки, освіти, культури між Україною та зарубіжними країнами по лінії міністерства (угоди, звіти, плани, листування та ін.) за 1991 р., т. 1 // ЦДАВО України. Ф. 166. Міністерство освіти України. Оп.18. Спр. 139. 212 арк.
160. Документи про організацію співробітництва в галузях науки, освіти, культури між Україною та зарубіжними країнами по лінії міністерства (угоди, звіти, плани, листування та ін.) за 1991 р., т. 2 // ЦДАВО України. Ф. 166. Міністерство освіти України. Оп.18. Спр. 140. 192 арк.
161. Дуже часто і викладачів треба навчати правильної української мови : [інтерв'ю з Тетяною Космедою / спілкувалась Оксана Жила] // Час і події. 2009. № 44. 05 листопада.
162. Еліот Т. С. Музика поезії // Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. Львів: Літопис, 1996. С. 73–81.
163. Євтух В. Б. Закордонне українство: сутність, структура, самоорганізація / В. Євтух, А. Попок, В. Трощинський, С. Лазебник, В. Андрієнко,

М. Андрієнко, Т. Федорів, В. Гошовський, С. Штепа; За ред. В. Євтуха. К.: Альтерпрес, 2011. 304 с.

164. Жайворонок В. В. Українська етнолінгвістика: деякі аспекти досліджень // Мовознавство. 2001. № 5. С. 48–63.

165. Житкевич А. До 85-річчя концертного туру Соломії Крушельницької містами США та Канади // Міст. 2013. 25 квітня.

166. Житкевич А. До 105-ї річниці від дня народження В. Божика // Міст. 2013. 11 грудня.

167. Житкевич А. До 105-ї річниці від дня народження Тараса Губицького // Міст. 2013. 27 листопада.

168. Житкевич А. До 60-річчя від дня народження Квітки Цісик // Міст. 2013. 11 квітня.

169. Житкевич А. Композитор Василь Шуть // Міст. 2014. 20 березня.

170. Житкевич А. Король етнічної музики // Міст. 2013. 21 березня.

171. Житкевич А. 100 років тому українці співали в Нью-Йорку // Свобода. 2015. № 4. С. 6, 15.

172. Житкевич А. Тихе життя колоратурного сопрано // Міст. 2013. 07 лютого.

173. Житкевич А. Тріумф у Детройті // Міст. 2013. 01 травня.

174. Журавська В. Випускний вечір у «Рідній школі» // Час і Події. 2007. № 23. 7 червня.

175. Журавська В. Вуличне мистецтво Києва часів Майдану – «Рідній школі» // Час і Події. 2014. № 21. 22 травня.

176. Журавська В. І знову про «Рідну школу» // Час і Події. 2006. № 21. 25 травня.

177. Журавська В. «Рідна школа» бере участь у конкурсі // Свобода. 2008. № 52. С. 15.

178. Журавська В. Рідна школа виховує молодих українців // Час і Події. 2008. № 46. 13 листопада.

179. Журавська В. «Рідна школа» в Чикаго приймала Святійшого Патріарха Філарета // Час і Події. 2010. № 47. 24 листопада.

180. Журавська В. «Рідна школа» приймала Героя України // Час і Події. 2007. № 45. 08 листопада.
181. Журавська В. «Рідна школа» – ще один випуск // Час і Події. 2006. № 24. 15 червня.
182. Журавська В. Свято мови завітало до Чикаго // Час і Події. 2007. № 46. 15 листопада.
183. Журавська В. Свято ялинки // Час і Події. 2006. № 51. 21 грудня.
184. Журавська-Кріль В. ...І словом душу прокричать... // Час і Події. 2014. № 38. 18 вересня.
185. Завадівська А. Катедральна школа припинила працю // Свобода. 2008. № 27. С. 7.
186. Завадівська А. Парма пригтовляється до 50-ліття школи // Свобода. 1997. Ч. 57. С. 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
187. Завадівська А. Річний концерт учнів школи св. Йосафата в Пармі // Свобода. 1993. Ч. 111. С. 3.
188. Завжди актуальні поради // Свобода. 2006. № 14. С. 16 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6510.
189. Задко С. Різдво минуло, спогади залишилися // Українське слово. 2015. 06 лютого.
190. Задоянка М. Просфора 1-го Відділу СУА // Свобода. 1997. Ч. 46. С. 4 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
191. Задоянка М. Просфора 1-го Відділу СУА в Нью Йорку // Свобода. 1996. Ч. 31. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
192. Закінчується навчальний рік // Свобода. 1995. Ч. 102. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
193. Заклик до всіх прихильників Союзівки // Свобода. 2007. № 7. С. 26.
194. Запрошує 8-й Фестиваль української культури на Союзівці // Свобода. 2014. № 26–27. – С. 13.
195. Заява Українського католицького університету з приводу Постанови № 642 Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Положення про

- підготовку науково-педагогічних і наукових кадрів» / о. Борис Гудзяк // Час і події. 2010. № 32. 11 серпня.
196. Звіт Світової Ради Суспільної Служби СКУ за 2004 рік. URL : <http://www.ukrainianworldcongress.org/UserFiles/File/SRSS2004.pdf> (дата звернення: 25. 08. 2015).
197. Зелені свята в українському побуті // Час і Події. 2010. № 21. 26 травня.
198. Зельвак В. Проблеми рідного шкільництва // Свобода. 1993. Ч. 25. С. 2.
199. Змага-Хоролець О. Свято Матері в парафії святого Михаїла в Міннеаполісі // Свобода. 1995. Ч. 99. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
200. Зозуля О. Проблема мовної освіти в Україні // Час і події. 2009. № 45. 12 листопада.
201. Золота книга Школи українознавства ОУА «Самопоміч» у Нью-Йорку (1949–1999). Нью-Йорк, 1999. 368 с.
202. Зустріч духовенства у касі «Самопоміч» // Час і Події. 2012. № 52. 25 грудня.
203. Зустріч духовенства у касі «Самопоміч» / Прес-референтура каси «Самопоміч» // Міст. 2013. 03 січня.
204. Зустріч духовних провідників у касі «Самопоміч» в Чикаго // Час і Події. 2011. № 1. 05 січня.
205. Зустріч духовних провідників у касі «Самопоміч» / Прес-служба кредитівки «Самопоміч» // Міст. 2012. 12 січня.
206. Зьобро О. Лише українці вміють «їстоньки» і «кохатоньки». А росіянин сам не «победит» // Час і Події. 2012. № 7. 15 лютого.
207. Івана Купала // Час і Події. 2009. № 26. 2 липня.
208. Іванишин-Угрина С. Відновлення школи святого Миколая в Чикаго. Розмови з членами шкільної ради // Час і Події. 2013. № 34. 22 серпня.
209. Іванишин-Угрина С. До дітей приходив святий Миколай // Час і Події. 2010. № 49. 08 грудня.
210. Іванишин-Угрина С. Завершення навчального року у школі св. Миколая // Час і Події. 2010. № 24. 16 червня.

211. Іванишин-Угрина С. Кумедна і талановита плутанина від театру «Диво» // Час і Події. 2011. № 12. 23 березня.
212. Іванишин-Угрина С. «Мовний протест» у Чикаго: вир емоцій під палючим сонцем // Час і події. 2012. Ч. 25. 20 червня.
213. Іванишин-Угрина С. Писанкарство – мистецтво порятунку світу // Час і Події. 2011. № 12. 23 березня.
214. Іванишин-Угрина С. Свято святого Миколая в школі українознавства при парафії св. кн. Володимира // Час і Події. 2012. № 50. 12 грудня.
215. Іванишин-Угрина С. 75 років школі св. Миколая – alma mater української громади // Час і Події. 2011. № 45. 09 листопада.
216. Іванишин-Угрина С. СУМівський бал дебютанток «Маланка» – 2013 // Час і події. 2013. № 6. 08 лютого.
217. Іванишин-Угрина С. «Українські Дні» в Чикаго 2012 року // Час і Події. 2012. № 36. 05 вересня.
218. Іванишин-Угрина С. Фестивальна круговерть у Чикаго. Репортаж з «Українських Днів» – 2011 // Час і Події. 2011. № 34. 25 серпня.
219. Іванишин-Угрина С. «Шоу талантів у школі Святого Миколая // Час і Події. 2013. № 21. 23 травня.
220. Ільків Н. Вечорниці від Гроловиці // Час і Події. 2011. № 47. 23 листопада.
221. Ільків Н. «Все починається з мами» // Час і Події. 2010. № 20. 19 травня.
222. Інформації про виконання національної програми «Закордонне українство» (13.01.03 – 16.10.03) // Держархів Одеської обл., Ф. Р-8196. Оп. 1 «Одеська обласна державна адміністрація. Управління у справах національностей та міграції». Спр. 56. 4 арк.
223. Інформації про виконання національної програми «Закордонне українство» (29.07.04 – 02.12.04) // Держархів Одеської обл., Ф. Р-8196. Оп. 1 «Одеська обласна державна адміністрація. Управління у справах національностей та міграції». Спр. 65. 3 арк.

224. Інформації про роботу з українською діаспорою (13.04.98 – 03.12.98) // Держархів Одеської обл., Ф. Р-8196. Оп. 1 «Одеська обласна державна адміністрація. Управління у справах національностей та міграції». Спр. 19. 6 арк.
225. Інформації про роботу з українською діаспорою (11.03.02 – 10.04.02) // Держархів Одеської обл., Ф. Р-8196. Оп. 1 «Одеська обласна державна адміністрація. Управління у справах національностей та міграції». Спр. 46. 3 арк.
226. Іпатій Н. Українські Дні. Погляд зсередини // Час і Події. 2006. № 34. 24 серпня.
227. Калина М. «Яра» запрошує на виставу «До кам'яного дна» // Свобода. 2015. № 9. С. 17–18.
228. Калинич Л. Мамам «у засвітах» в День Матері // Свобода. 1995. Ч. 88. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
229. Камінь Д. «Оскар» і Україна: Тьомкін-композитор // Міст. 2012. 13 грудня.
230. Каплун В. Школа українознавства ім. Лесі Українки вшанувала Івана Франка // Рідна школа. 2007. Ч. 148. С. 29.
231. Караванський С. Відродження і словники // Свобода. 1996. Ч. 224. С. 2–3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
232. Караванський С. Віз поперед коня // Свобода. 1993. Ч. 56. С. 2; Свобода. 1993. Ч. 57. С. 2.
233. Караванський С. Правильне написання «незалежності» // Свобода. 2013. № 34. С. 7.
234. Караванський С. Як єпископ став єпископом? // Свобода. 2007. № 11. С. 18.
235. Качковський Л. Проблема мови в Україні чи проблема менталітету українців? // Час і Події. 2010. № 10. 11 березня.
236. Квіт З. Гуртки плекання української мови // Свобода. 1996. Ч. 142. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.

237. Квіт З. Про Гуртки плекання української мови // Свобода. 1997. Ч. 75. С. 4 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
238. Квіт З. Українська молодь листується // Свобода. 1996. Ч. 13. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
239. Кекіш О. Діти, які приємно вражають // Свобода. 2009. № 48. С. 8.
240. Кекіш О. 60-річчя Школи Українознавства в Нью Йорку // Рідна школа. 2009. Ч. 154. С. 10–14.
241. Кий Л. Ялинка-просфора 13-го Відділу СУА в Честері // Свобода. 1997. Ч. 34. С. 6 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
242. Кисіль А. Звіт світової ради культури СКУ (22 серпня 2010 р. – 30 червня 2011 р.). URL : http://www.ukrainianworldcongress.org/UserFiles/File/AnnualMeetings_2011/Reports/ZvitSRK.pdf (дата звернення: 24. 08. 2015).
243. Кібець Н. Любіть своїх матерів // Свобода. 1997. Ч. 89. С. 2 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
244. Кіндзерявий-Пастухів С. Ой, дивнеє народження Божого сина! // Свобода. 1995. Ч. 2. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
245. Кіндрась К. Коли громада, мов одна родина // NOVAгазета. 2015. № 46 (354). С. 15.
246. Кіндрачук М. Просфора-ялинка в Глен Спей // Свобода. 1997. Ч. 33. С. 4 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
247. Кінець літа – початок шкільного року // Свобода. 1995. Ч. 168. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
248. Климчак М. Випускний вечір «Рідної школи» // Час і Події. 2004. № 215. 11 червня.
249. Климчак М. Герої Майдану відкрили Україні шлях до свободи // Українське слово. 2015. 26 лютого.
250. Климчак М. День пам'яті у «Рідній Школі» в Чикаго // Свобода. 1996. Ч. 134. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
251. Климчак М. «Пізнай свою традицію – побачиш свій шлях у житті» (народна мудрість) // Час і Події. 2010. № 12. 24 березня.

252. Климчак М. Повстанська колядка на радіо «Українська хвиля» // Час і Події. 2010. № 1. 7 січня.
253. Климчак М. Презентація книги-альбому «Буковинське вишиття і ткацтво: знаки-символи» // Час і Події. 2012. № 7. 15 лютого.
254. Климчак М. Сумівська Маланка – 2010 // Час і Події. 2010. № 4. 29 січня.
255. Климчак М. «Уклін тобі велика Соломіє!» // Час і Події. 2010. № 9. 03 березня.
256. Клюк Г. Закінчення шкільного року в «Нашій Українській Рідній Школі» у Філадельфії // Свобода. 1995. Ч. 106. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
257. Клюк Г. З життя нашої школи // Свобода. 1995. Ч. 96. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
258. Клюк Г. З шкільного життя // Свобода. 1995. Ч. 47. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
259. Клюк Г. У Філадельфії розпочався шкільний рік // Свобода. 1995. Ч. 187. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
260. Клюк-Дзівак Г. З шкільного життя // Свобода. 1996. Ч. 223. С. 5 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
261. Клюк-Дзівак Г. У Філадельфії школа відзначила Січневі роковини // Свобода. 1997. Ч. 31. С. 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
262. Книш І. Писанка – символ життя // Свобода. 1995. Ч. 76. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
263. Кобаса Г. Свято Матері в школі українознавства при парафії св. Йосифа Обручника // Час і Події. 2012. № 21. 23 травня.
264. Козак Д. Святочний концерт у Школі українознавства в Нью Йорку // Свобода. 2015. № 4. С. 9.
265. Козак М. Шкільне свято у парафії св. Константина // Свобода. 2009. № 9. С. 10.
266. Колесса Г. ...І забилися серця в такт з музикою незалежної України // Свобода. 1995. Ч. 172. С. 1, 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.

267. Колесса Г. Мистецькі імпрези прикрасять відкриття сезону на Союзівці // Свобода. 1995. Ч. 119. С. 1 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
268. Колесса Г. На Союзівці відзначено День Батька // Свобода. 1996. Ч. 123. С. 1, 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
269. Колесса Г. На Союзівці урочисто відзначили День Батька // Свобода. 1995. Ч. 118. С. 1, 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
270. Колесса Г. Оселя УНСоюзу завершила свій літній сезон // Свобода. 1996. Ч. 170. С. 1, 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
271. Колесса Г. Початок Різдвяних святкувань на Союзівці // Свобода. 1995. Ч. 241. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
272. Колесса Г. Союзівка відкрила 40-ий літній сезон // Свобода. 1993. Ч. 130. С. 1, 3.
273. Колесса Г. Союзівка кличе нас // Свобода. 1993. Ч. 122. С. 1.
274. Колесса Г. Танцювальний ансамбль «Чайка» з Йонкерсу та дуєт «Сестри Тодашук» виступлять на Союзівці // Свобода. 1996. Ч. 144. С. 1, 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
275. Колесса Г. У Нью Йорку вшанують М. Лисенка // Свобода. 1993. Ч. 29. С. 1, 4.
276. Колесса Г. Фольклорний гурт «Черес» виступить на Союзівці // Свобода. 1996. Ч. 131. С. 1 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
277. Колесса Г. Хорові «Думка» з Нью Йорку буде вручено високу нагороду // Свобода. 1995. Ч. 197. С. 1, 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
278. Колісник Р. Українська «солов'їна» мова для солов'їв чи для народу? // Свобода. 1993. Ч. 97. С. 2.
279. Коляда з Карпат – у Нью-Йорку // Міст. 2012. 29 листопада.
280. Комар Н. Виставка візуального мистецтва у Філадельфії // Міст. 2012. 18 жовтня.
281. Комар Н. У Філадельфії відбувся Український фестиваль // Міст. 2012. 25 жовтня.

282. Коник С. Прикмети і ворожіння в Страсну п'ятницю // Міст. 2013. 01 травня.
283. Кордоба О. Українська Діва світової сцени // Час і Події. 2010. № 9. 03 березня.
284. Корнійчук М. За лекцію російською – звільнення // Час і події. 2008. № 27. 03 липня.
285. Корсун Л. Акція українців метрополії Нью-Йорка на захист єдиної державної української мови // Час і події. 2012. № 28. 04 липня.
286. Корсун Л. Друга акція українців Великого Нью-Йорка на захист української мови // Час і події. 2012. № 29. 18 липня.
287. Корсун Л. «Збережемо Союзівку» – рефрен шостого Фестивалю української культури УНС-УНФ // Час і Події. 2012. № 30. 25 липня.
288. Корсун Л. Нотатки з Українського фестивалю на «Союзівці» // Час і Події. 2010. № 29. 21 липня.
289. Корсун Л. 35-й Святоюрський фестиваль української культури у Нью-Йорку // Час і Події. 2011. № 21. 25 травня.
290. Корсун Л. Фестиваль української культури у Союзівці: грандіозно! // Час і Події. 2009. № 29. 23 липня.
291. Косеюк П. Цікаве свято // Свобода. 1993. Ч. 27. С. 4.
292. Костелина Л. Два дні, які для нас були «Україною» поза межами України // Час і Події. 2010. № 34. 25 серпня.
293. Костелина Л. Люди розважалися на «Українській толоці» // Час і Події. 2010. № 36. 9 серпня.
294. Костелина Л. Різдвяні святкування в парафії св. Володимира і Ольги // Час і Події. 2012. № 4. 25 січня.
295. Костелина Л. Святково і величаво закінчилися Різдвяні святкування в парафії св. Володимира і Ольги // Час і Події. 2013. № 4. 24 січня.
296. Костелина Л. Святкуванням Щедрого вечора закінчено Різдвяний період // Час і Події. 2014. № 4. 23 січня.

297. Костелина Л. Ювілейні «Українські Дні» // Час і Події. 2013. № 35. 29 серпня.
298. Костенко Л. Володимир Івасюк живе у своїх піснях // Міст. 2012. 13 грудня.
299. Костенко Л. Дощі не завадили фестивалю на «Союзівці» // Міст. 2013. 18 липня.
300. Костенко Л. Зварили юшку для батьків // Міст. 2014. 19 червня.
301. Костенко Л. Перший український фестиваль у Петр-Амбої // Міст. 2013. 27 червня.
302. Костенко Л. Святий Миколай відвідав школярів // Міст. 2013. 25 грудня.
303. Костенко Л. Твори 20 мистців показали в Сан-Франциско // Міст. 2013. 01 травня.
304. Костенко Л. Травневе сонце осяяло український фестиваль // Міст. 2014. 22 травня.
305. Костенко Л. Три дні пісень і танців у Нью-Йорку // Міст. 2013. 23 травня.
306. Костенко Л. Українці в Нью-Йорку стали на захист рідної мови // Міст. 2012. 21 червня.
307. Кралька С. Клуб емеритів при катедрі Св. Миколая в Чикаго відсвяткував День Батька // Час і Події. 2004. № 218. 09 липня; Кралька С. Козацьке свято Покрови у Чикаго // Свобода. 1997. Ч. 10. С. 4 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
308. Краса і могутність великодніх дзвонів // Свобода. 1995. Ч. 75. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
309. Кривоніс В. З'їзд вчителів шкіл українознавства Шкільної Ради при УККА // Свобода. 2009. Ч. 45. С. 9.
310. Кривоніс В. Українській школі в Пасейку виповнилося 60 років // Свобода. 2012. № 1. С. 14.
311. Кузишин Г. Свічечка у Пластовій Станиці в Нью Йорку // Свобода. 1993. Ч. 33. С. 6.

312. Кузишин О. На «Фестивалі ялинок» є й наша українська ялинка // Свобода. 2010. № 52. С. 10.
313. Кузишин О. Подарунок від «Наксос» – твори Мирослава Скорика // Свобода. 2015. № 4. С. 14.
314. Кузьмович О. Відбувся перший семінар із питань мови для журналістів // Свобода. 1997. Ч. 58. С. 1, 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
315. Кузьмович О. Музика М. Скорика у Карнегі Голл // Свобода. 1996. Ч. 180. С. 1, 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
316. Кузьмович О. Про великоднього баранчика // Свобода. 1995. Ч. 76. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
317. Кузьмович О. Про завжди актуальну тему // Свобода. 2006. № 14. С. 6 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6510.
318. Кузьмович О. Про «каву і солодке» // Свобода. 1993. Ч. 126. С. 2.
319. Кузьмович О. Про «наш» Свят-вечір // Свобода. 1995. Ч. 2. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
320. Кузьмович О. Про печення великодніх бабок та інші звичаї // Свобода. 1998. Ч. 69. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6506.
321. Кузьмович О. Про пошану до культури // Свобода. 1993. Ч. 59. С. 2.
322. Кузьмович О. Про чари великодньої печі // Свобода. 1997. Ч. 79. С. 2 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
323. Кузьмович О. Про ясні промінчики на темному небосхилі // Свобода. 1995. Ч. 23. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
324. Кузьмович О. Різдвяна зустріч над Гадсоном // Свобода. 1992. Ч. 14. С. 7 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1803.
325. Кузьмович О. Український соловейко знов прилетів до ЗСА // Свобода. 1995. Ч. 14. С. 1, 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
326. Кузьмович О. Хор «Думка» відзначив концертом своє 45-річчя // Свобода. 1995. Ч. 14. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.

327. Кулешко Г. Сезон парафіяльних фестивалів – розпочався! // Час і Події. 2006. № 32. 10 серпня.
328. Кульчицька М. Школа св. о. Миколая запрошує учнів // Свобода. 2009. № 48. С. 15.
329. Курдидик Я. Сім крашанок // Свобода. 1998. Ч. 70. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6506.
330. Курилик В. Бал дебютанток СУМ – 2012 // Міст. 2012. 15 березня.
331. Курилик В. Бал дебютанток Спілки української молоді // Свобода. 2013. № 12. С. 11.
332. Курилик В. Бал дебютанток Спілки української молоді // Міст. 2013. 14 березня.
333. Курінний П. Великдень: Періодичні та історичні традиції // Свобода. 1998. Ч. 67. С. 2, 6 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6506.
334. Курницька І. До побачення, рідна школо! // Українське слово. 2015. 11 червня.
335. Курочкін О. Українські новорічні обряди: «Коза» і «Маланка» (З історії народних масок). Опішне: Укр. народознавство, 1995. 377 с.
336. Курси української мови у Нью-йоркському університеті // Свобода. 1995. Ч. 219. С. 7 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
337. Курс української мови // Свобода. 1998. Ч. 66. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6506.
338. Кухар Л. Буковинська Маланка в Чикаго // Час і Події. 2010. № 3. 21 січня.
339. Кухар Л. «Гроловиця» святкує ювілей // Час і Події. 2011. № 16. 20 квітня.
340. Кухар Л. Феєрія українських вечорниць полонила Чикаго // Час і Події. 2011. № 5. 02 лютого.
341. Лабінський Є. Св. Миколай завітав до української амбасади // Свобода. 1997. Ч. 11. С. 4 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.

342. Лабунський В. 65 рядків від редактора // Nova газета. 2013. № 36 (245). С. 3.
343. Лесик В. Ой, хто, хто Миколая любить... // Час і Події. 2013. № 2. 09 січня.
344. Лесик І. Від красномовства до прагматизму // Свобода. 1996. Ч. 236. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
345. Лесик І. Шануймо рідну мову // Свобода. 1995. Ч. 18. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
346. Лесик-Клим В., Щерб'юк М. Святкові дні у «Рідній школі» // Українське слово. 2015. 09 січня.
347. Лехновський І. Вечір УНС в Рочестері // Свобода. 1992. Ч. 12. С. 4 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1803.
348. Лещишин П. Різдвяний концерт в зустріч св. Миколая в Рочестері // Свобода. 1995. Ч. 17. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
349. Лимар Л. Свято Миколая у Школі Українознавства при Українському Катедральному Соборі св. кн. Володимира у Чикаго // Час і Події. 2013. № 51. 19 грудня.
350. Лимар Л. Свято Першого дзвоника у Школі Українознавства, що діє при українському православному катедральному соборі св. Кн. Володимира // Час і Події. 2014. № 37. 11 вересня.
351. Лисецька М. Свято в Школі Українознавства ОУА «Самопоміч» в Нью-Йорку // Свобода. 1998. Ч. 31. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6506.
352. Лист Наукового Товариства ім. Т. Шевченка до Президента України, Кабінету Міністрів і Верховної Ради // Свобода. 1997. Ч. 62. С. 2 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
353. Лісович Р. 12–14 липня – Сьомий Фестиваль української культури на Союзівці // Свобода. 2013. № 23. С. 1, 12.
354. Лісович Р. Новий рік – нові можливості, нові і вищі цілі // Свобода. 2015. № 4. С. 8–9.

355. Ліський Б. Український фестиваль відбувся в Орегоні // Свобода. 2012. № 35. С. 13.
356. Ліщинський Л. Секстет на голос і плин часу // Свобода. 1995. Ч. 23. С. 2–3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
357. Ліщинський Л. Співані ікони Н. Матвієнко // Свобода. 1995. Ч. 38. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
358. Лозинський А. Двері школи св. Юра в Нью-Йорку відкриті для усіх дітей // Свобода. 2013. № 14. С. 8.
359. Лозинський А. Дещо про державну мову в Україні // Час і Події. 2008. № 36. 04 вересня.
360. Лозинський А. Наша мова – наша зброя // Свобода. 2014. № 41. С. 5.
361. Лозинський А. Український острів у нью-йоркському морі // Міст. 2013. 28 березня.
362. Лука К. Молодь в Чикаго вшанувала героїв Крут // Свобода. 1997. Ч. 31. С. 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
363. Луцевська О. «Свята Русь-Україна»: українські митці для світу // Час і Події. 2008. № 38. 18 вересня.
364. Львів для української мови у світі // Час і події. 2011. № 9. 02 березня.
365. Лямпа, катедра, бацяля: 85 років тому затвердили український правопис // Час і Події. 2013. № 39. 26 вересня.
366. Маковець О. Розповідаємо людям про Україну // Свобода. 2014. № 21. С. 7.
367. Малицька К. Нова радість // Свобода. 1997. Ч. 1. С. 2 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
368. Марук Ю. Де твоя сіль, або В чому проблема аморальності суспільства? // Посланець правди. 2014. № 1. С. 7–9.
369. Марусик Н. А на тім рушникові... // Час і Події. 2010. № 22. 03 червня.
370. Марусик Н. А що третій празник – Святе Водохреще // Час і Події. 2012. № 4. 25 січня.

371. Марусик Н. Бісерні прикраси в комплексі українського народного вбрання // Час і Події. 2009. № 20. 14 травня.
372. Марусик Н. Богоявлення Господнє // Час і Події. 2013. № 4. 24 січня.
373. Марусик Н. Буковинська Маланка // Час і Події. 2010. №. 2. 14 січня.
374. Марусик Н. Буковинська Маланка в Чикаго // Час і Події. 2012. №. 3. 18 січня.
375. Марусик Н. Буковинське весілля // Час і Події. 2009. № 22. 04 червня.
376. Марусик Н. Великдень – свято усіх свят // Час і Події. 2009. № 15. 16 квітня.
377. Марусик Н. Види та символіка вишивкового орнаменту // Час і Події. 2009. № 17. 30 квітня; № 20. 21 травня; № 24. 18 червня; № 29. 23 липня; № 32. 13 серпня; № 33. 20 серпня; № 36. 10 вересня; № 40. 08 жовтня.
378. Марусик Н. Вишиванка // Час і Події. 2010. № 6. 10 лютого; № 8. 24 лютого; № 11. 17 березня.
379. Марусик Н. Відродження українського лялькарства в Чикаго // Час і Події. 2012. № 39. 26 вересня.
380. Марусик Н. Духовний символ України // Час і Події. 2004. № 206. 01 квітня.
381. Марусик Н. Квітна неділя в Українській Православній катедрі святого князя Володимира // Час і події. 2014. № 16. 17 квітня.
382. Марусик Н. Парафіяльний фестин при парафії св. Володимира і Ольги // Час і Події. 2014. № 37. 11 вересня.
383. Марусик Н. Святкування Різдва Христового у катедрі святого князя Володимира // Час і Події. 2014. № 2. 09 січня.
384. Марусик Н. Свято Йорданського Водохреща в катедрі святого князя Володимира // Час і Події. 2014. № 4. 23 січня.
385. Марусик Н. Сорочка біла – берегиня роду, а я її у спадок передам // Час і Події. 2010. № 33. 18 серпня.
386. Марусик Н. Течії в українській вишивці // Час і Події. 2009. № 11. 19 березня.

387. Марусик Н. Україна і писанка // Час і Події. 2009. № 8. 26 лютого.
388. Марусик Н. Ширинька // Час і Події. 2010. № 26. 01 липня.
389. Марусик Н. Школа українознавства при Катедрі св. Володимира // Час і події. 2011. № 50. 14 грудня.
390. Масенко Л., Шевчук-Клюжева О. Першочергові завдання мовного плянування // Свобода. 2016. № 52/1. С. 2.
391. Матері Сьогоднішнього дня // Свобода. 1995. Ч. 90. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
392. Мачай І. Ялинка в Ньюйоркській окрузі // Свобода. 1997. Ч. 11. С. 4 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
393. Меґец Л. Мої шкільні дні в Україні // Свобода. 1996. Ч. 21. С. 6 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
394. Мельник О. Клуб українських професіоналістів в Едмонді заохочує до вивчення української мови // Свобода. 1995. Ч. 119. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
395. Мельник П. Просфора в Глен Спей // Свобода. 1996. Ч. 25. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
396. Мерфі Н. Українська діаспора в США: збереження традицій національної культури : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. іст. наук : 07.00.01. Донецьк, 2006. 19 с.
397. Мигович В. Місто слухало українські колядки // Свобода. 2016. № 52/1. С. 8.
398. Михайлик Р. Засвоєння української мови двомовними дітьми: психолінгвістичний аспект // Свобода. 2008. № 15. С. 5, 13.
399. Мицьо К. Провели пікнік з нагоди Дня батька // Свобода. 2014. № 29. С. 9.
400. Міжнародний конкурс української мови ім. П. Яцика / Прес-служба Ліги українських меценатів // Вісті Комбатанта. 2008. Ч. 1. С. 27–28.
401. Мілянич М. Загальні збори Пластової Станиці в Нью Йорку // Свобода. 1995. Ч. 203. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.

402. Мітинг-протест під Генеральним консульством у Нью-Йорку / Пресо́ва референтура ООЧСУ // Міст. 2012. 19 липня.
403. Мова чекає справедливости // Свобода. 2006. № 14. С. 6 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6510.
404. Мови відроджуються, але нелегко // Свобода. 1997. Ч. 44. С. 1, 5 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
405. Мовна політика України – темою панелю // Свобода. 1998. Ч. 70. С. 1 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6506.
406. Мовчан У. Концерт в пам'ять Соломії Крушельницької // Свобода. 1993. Ч. 72. С. 4, 6.
407. Мовчан Ю. Різдвяна зустріч 33-го Відділу СУА у Пармі // Свобода. 1996. Ч. 30. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
408. «Мої роботи – це мої діти» : [розмова з Леонідом Козловим / спілкувалась Оксана Луцевська] // Час і Події. 2008. № 29. 17 липня.
409. Молитва до святого отця Миколая // Свобода. 1996. Ч. 240. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
410. Морозова Ю. Українізація «по-американськи» // Час і Події. 2010. № 6. 10 лютого.
411. Московський А. Різдвяне послання Всеукраїнського євангельсько-баптистського братства Емануїл // Посланець правди. 2013. № 4. С. 3.
412. Мудра О. З діяльності «Рідної школи» в Чикаго // Свобода. 1995. Ч. 109. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
413. Мудра О. Матуральний вечір у «Рідній школі» в Чикаго // Свобода. 1993. Ч. 133. С. 4.
414. Наближається Різдво: чи правильно ми його святкуємо // Час і Події. 2010. № 51. 22 грудня.
415. Нагірна О. Символ України за океаном // Міст. 2011. 03 листопада.
416. Наконечний С. Символ Пасхи. Саме яйце стало одним із передвісників Воскресіння Сина Божого // Міст. 2012. 12 квітня.
417. На очах у мільйонів людей станцювали гопак // Міст. 2014. 04 грудня.

418. Народження книги про символіку орнаменту – дякуємо небайдужим! // Час і Події. 2012. № 5. 01 лютого.
419. «Наша парафія маленька, але має велике серце» : [інтерв'ю настоятеля церкви Непорочного Зачаття у м. Палантайн – о. Михайла Кузьми / спілкувалась Ірина Ценглевич] // Час і Події. 2012. № 42. 17 жовтня.
420. «Наша церква побудована на любові» : [інтерв'ю настоятеля катедри святого Миколая о. Богдана Налісника / спілкувалась Світлана Іванишин-Угриня] // Час і Події. 2013. № 30. 25 липня.
421. Небесняк Є. Відбувся випуск у Школі українознавства // Свобода. 2013. № 33. С. 8.
422. «Не все те, що виходить з-під пензля, називається мистецтвом» : [розмова з Володимиром Монастирецьким / спілкувалась Оксана Кордоба] // Час і Події. 2010. № 12. 24 березня.
423. Нема мови – нема народу // Свобода. 1996. Ч. 50. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
424. Немелівська О. Різдвяна ялинка на Другій Авеню // NOVAгазета. 2015. № 49 (357). С. 23.
425. «Нова радість стала...» // Свобода. 1995. Ч. 2. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
426. Норка І. Закінчення шкільного року // Свобода. 2008. № 28. С. 11.
427. о. Даниїл. Святкування 75-річчя школи Непорочного Зачаття // Час і Події. 2011. № 47. 23 листопада; Свобода. 2011. № 47. С. 17.
428. Онкович А. Вагомий внесок журналу «Рідна школа» у загальний розвиток українознавства у США // Рідна школа. 2010. Ч. 155. С. 4–10.
429. Осередок Спілки української молоді ім. Миколи Павлушкова в Чикаго влаштував новорічний баль // Час і Події. 2014. № 15. 10 квітня.
430. Осінній карнавал повернувся // Міст. 2013. 21 листопада.
431. Осіння пастораль у долині джерел // NOVAгазета. 2013. № 36 (245). С. 14–15.
432. Павелчак В. День Матері // Час і Події. 2008. № 20. 15 травня.

433. Павелчак В. Знову до школи! // Час і Події. 2007. № 37. 13 вересня; Час і Події. 2008. № 38. 18 вересня.
434. Павелчак В. Мамо, ненько, рідна моя! // Час і Події. 2007. № 20. 17 травня.
435. Павелчак В. Ніхто не замінить Батька // Час і Події. 2007. № 25. 21 червня.
436. Павелчак В. Свято Матері і Батька при Катедрі святого князя Володимира у Чикаго // Час і Події. 2009. № 22. 04 червня.
437. Парафіяльний фестин св. Володимира і Ольги в Чикаго // Час і Події. 2014. № 38. 18 вересня.
438. Пасакас В. Різдвяні святкування у Чиказькому Деканаті // Час і Події. 2012. № 3. 18 січня.
439. Паюк В. День рідної мови // Час і події. 2007. № 8. 22 лютого.
440. Пекуча проблема // Свобода. 1998. Ч. 81. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6506.
441. Пенкальська Л. Свято в Академії св. Василя Великого // Свобода. 2013. № 9. С. 8.
442. Петришин І. «Учителем школа стоїть?» // Час і Події. 2004. № 197. 22 січня.
443. Петрусик Б. Великодня писанка // Свобода. 1995. Ч. 75. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
444. Пилипів С. Фонд проф. Василя Тершаківця при школі ім. Л. Українки в Морріс Кавнті // Рідна школа. 2009. Ч. 154. С. 17.
445. «Писанка має лікувальні властивості» : [розмова з Ладією Громовою / спілкувався Юрій Атаманюк] // Час і Події. 2010. № 13. 01 квітня.
446. Пишім і даруймо писанки // Свобода. 1998. Ч. 70. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6506.
447. Під АП відбулася акція на захист української мови // Міст. 2014. 13 листопада.

448. Під звуки нашого «Щедрика» // Свобода. 1995. Ч. 243. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
449. Пікнік Товариства української мови / Пресо́ва референтура ТУМ // Час і події. 2011. № 16. 20 квітня.
450. Пластовий дебют-баль в Ньюарку / Присутній // Свобода. 1997. Ч. 86. С. 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
451. Пластуни шанують народні звичаї // Свобода. 1995. Ч. 10. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
452. Пługатор Л. Зима іде – свята веде // Час і події. 2011. № 51. 21 грудня.
453. Пługатор Л. Зимова казка // Час і Події. 2014. № 52. 24 грудня.
454. Пługатор Л. І знову школа зустрічає... // Час і події. 2013. № 37. 12 вересня.
455. Пługатор Л. Ішов Миколай... // Час і Події. 2014. № 51. 18 грудня.
456. Пługатор Л. Ніч перед Різдвом // Час і Події. 2006. № 51. 21 грудня.
457. Пługатор Л. Перший дзвоник пролунав... // Час і події. 2014. № 37. 11 вересня.
458. Пługатор Л. Щедрий вечір при парафії церкви св. Йосипа Обручника // Час і Події. – 2014. № 4. 23 січня.
459. Плян дій Світової Координаційно Виховно – Освітньої Ради (серпень 2008р. – серпень 2013 р.). URL : <http://osvita.ukrainianworldcongress.org/plan-dij-2008-2013/> (дата звернення: 20. 10. 2015).
460. Подільський В. Цікава шкільна імпреза // Свобода. 1993. Ч. 40. С. 3.
461. Пономарьова Н. Мені наснилось, як Вони зустрілись // Українське слово. 2015. 06 лютого.
462. Попова О. Б. Становлення громадянського суспільства і освіта // Національна ідея і соціальні трансформації в Україні: Монографія. К.: Український центр духовної культури, 2005. С. 179–189.
463. Попок А. А. Формування та реалізація державної політики України щодо закордонного українства : дис. ... доктора наук з держ. управління : спец.

- 25.00.02 / Національна академія державного управління при Президентіві України. К., 2010. 409 с.
464. Посол Гербст нагороджений грамотою / Українська національна інформаційна служба // Міст. 2013. 08 серпня.
465. Потебня О. О. Мова. Національність. Денаціоналізація: статті і фрагменти. Нью-Йорк: Видавництво УВАН, 1992. 155 с.
466. Пригорнімося серцем до серця // Свобода. 1997. Ч. 1. С. 2 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
467. Прикмети, звичаї та обряди на Великдень // Час і Події. 2014. № 16. 17 квітня.
468. Про матерів, що не знали Дня матері // Свобода. 1997. Ч. 89. С. 2–3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
469. Про наших матурантів, градуантів і глядачів-десперантів // Свобода. 1996. Ч. 109. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
470. Про Нову Українську Хвилю. URL: <http://newwaveschool.org/about-new-wave-the-founder/> (дата звернення: 22. 09. 2017).
471. Рибка О. Споконвіку люди ворожили на Новий рік і на Різдво // Міст. 2013. 03 січня.
472. Різдво в парафії св. Андрія в Блумінгдейлі // Свобода. 1997. Ч. 10. С. 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
473. Різдво в Україні. Надвечір'я Христового Різдва // Час і Події. 2010. № 1. 07 січня.
474. Різдво в українському Чикаго // Час і Події. 2009. № 3. 22 січня.
475. Різдво Христове // Час і Події. 2009. № 51. 24 грудня.
476. Різдвяна зустріч «Самопоміч» з духовенством / Прес-служба кредитівки «Самопоміч» // Міст. 2014. 24 грудня.
477. Різдвяні свята відзначили українські громади // Свобода. 2013. № 6. С. 8.
478. Різдвяні свята єднали українців світу // Свобода. 2013. № 5. С. 8-9.
479. Романчук В. В Пармі відбулась матуральна забава // Свобода. 2012. № 1. С. 14.

480. Романчук В. У Пармі співали колядки // Свобода. 2015. № 5. С. 8.
481. Романчук О. Українська ідентичність : проблем більше, ніж здобутків // Час і Події. 2007. № 20. 17 травня.
482. Романюк В. Гарна традиція // Свобода. 1998. Ч. 1. С. 8 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6506.
483. Романюк С. Роль українського шкільництва у розвитку рідномовної освіти у діаспорі. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Nzvdpu_pp/2007_18/text%20rozdil%205/ro%20ukrainskogo%20wzilnuctva.pdf (дата звернення: 12. 09. 2015).
484. Руда О. «Українські Дні-2006» в Чикаго // Час і Події. 2006. № 34. 24 серпня.
485. Рудницький Л. Роля батька в українській традиційній родині // Свобода. 1995. Ч. 11. С. 2; Ч. 12. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
486. Ружицька С. Десятки сіл – вісім весіль! // Міст. 2011. 03 листопада.
487. Ручка М. Різдво у Прикарпатті // Свобода. 1995. Ч. 2. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
488. Саварин П. Пластова Станиці в Едмонтоні на порозі свого 50-річчя // Свобода. 1998. Ч. 21. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6506.
489. Савків М. «Українські дні» поінформують Конгрес про майбутні вибори в Україні // Міст. 2012. 09 лютого.
490. Савчак П. Святкування Укрфесту у Філадельфії // Міст. 2013. 24 листопада.
491. Садоху П. Чого навчають українські школи поза Україною? // Свобода. 2013. № 4. С. 11–12.
492. Саєвич Ю. В українському Чикаго – Свято Героїв // Час і Події. 2012. № 07. 15 лютого.
493. Свитка І. Рідна Школа і Літопис 2009-2010 навчального року // Рідна школа. 2011. Ч. 158. С. 25–26.
494. Свят-Вечір в Купер Сіті // Свобода. 1997. Ч. 40. С. 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.

495. Свят-вечір представлений на сторінках американського журналу // Свобода. 1992. Ч. 1. С. 1 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1803.
496. Святий Юрій // Свобода. 1998. Ч. 84. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6506.
497. Свято «Вишивана Забава» у Детройті // Час і Події. 2010. № 50. 15 грудня.
498. Свято Маланки – звичай українського народу // Свобода. 1998. Ч. 50. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6506.
499. Свято Матері у школі українознавства у Бенсевіль // Час і Події. 2014. № 20. 15 травня.
500. Семанишин С. «Міс Союзівка – 2014» – Наталя Сердюк // Свобода. 2013. № 34. С. 9.
501. Семенюк М. Пластовий Різдвяний Ярмарок 2010. «Вогонь любові, вогонь добра, неси у світлі ліхтаря» // Час і Події. 2011. № 1. 05 січня.
502. Семеняк Г. Українські вечорниці // Час і Події. 2010. № 50. 15 грудня.
503. Семеняк Г. У Пасейку – вечорниці // Час і Події. 2011. № 49. 07 грудня.
504. Семчишин М. Напрявні української виховної системи // Другий Світовий Конгрес Вільних Українців: Матеріали. Торонто; Нью-Йорк; Лондон, 1986.
505. Сікора Н. Прочитавши «лекцію про лекцію» // Свобода. 2006. № 14. С. 17 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6510.
506. Сікорська З. С. Культура мови – культура свідомості // Проблеми самоідентифікації сучасного українського суспільства: політичні, економічні, соціальні та культурні аспекти. К.: Національна академія управління, 2009. 252 с. С. 117–120.
507. Скуратівський В. Несу кутю на покутю // Свобода. 1995. Ч. 243. С. 2, 7 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
508. Слабошпицький М. Міжнародний конкурс з української мови // Свобода. 2013. Ч. 23. С. 2.
509. Слабошпицький М. «Наш конкурс – справа державного значення» // Свобода. 2013. Ч. 45. С. 2, 7.

510. Слабошпицький М. Уряд і парламент не підтримали конкурс з української мови // Свобода. 2013. Ч. 19. С. 7.
511. «Слава Богу» заспіваймо! // Міст. 2014. 31 грудня.
512. Сливка О. Діяльність 3-го відділу СУА у Феніксі // Свобода. 1997. Ч. 35. С. 4 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
513. Слобідська М. Традиційна шкільна ялинка // Свобода. 1995. Ч. 36. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
514. «Служба Божа взагалі не повинна закінчуватися в храмі» : [інтерв'ю о. Миколи Бурядника / спілкувалась Світлана Іванишин-Угриня] // Час і Події. 2012. № 31. 01 серпня.
515. Сміт Е. Національна ідентичність. К.: Основи, 1994. 536 с.
516. Сон О. Різдвяна пригода // Свобода. 1996. Ч. 242. С. 2, 7 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
517. Сорока О. Святкування ювілею Рідної школи в Пасейку // Міст. 2012. 9 лютого.
518. Сорока О. Урочисто святкували 60-річчя школи в Пасейку // Свобода. 2012. № 7. С. 8.
519. Сорока О. Урочисто святкували 60-річчя Рідної школи у Пасейку // Міст. 2012. 09 лютого.
520. Сорока С. Роздуми на День батька // Міст. 2013. 06 червня.
521. Сорока Ю. Бойовий гопак прийшов у Чикаго // Час і Події. 2008. № 35. 28 серпня.
522. «Союзівка» – 2008: довгождана зустріч у «Нью-Йорських Карпатах» // Час і Події. 2008. № 30. 24 липня.
523. Справа українського шкільництва в Америці // Свобода. 1996. Ч. 192. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
524. Старосольський І. Свят-вечір у Норільську // Свобода. 1996. Ч. 3. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
525. Степ В. Христос Воскрес! // Міст. 2013. 01 травня.
526. Стечишин В. Від Різдва до Богоявлення // Міст. 2012. 05 січня.

527. Стипендіати Товариства української мови / Пресова референтура Товариства української мови, Норт Порт // Час і події. 2010. № 21. 26 травня.
528. Стипендіати Товариства української мови / Пресова референтура ТУМ // Час і події. 2012. № 21. 23 травня.
529. Сумівський баль дебютанток // Свобода. 1998. Ч. 83. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6506.
530. Сушко В. Учні з Києва – гості української школи в Балтиморі // Свобода. 1993. Ч. 22. С. 3.
531. Сушко-Наконечна О. Концерт на пошану М. Лисенка у Вашингтоні // Свобода. 1993. Ч. 16. С. 3.
532. Сьогоднішні проблеми освіти у ЗСА // Свобода. 1995. Ч. 120. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
533. Таран Х. Різдвяна «ялинка» Школи Українознавства у Чикаго // Свобода. 1996. Ч. 43. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
534. Телепко Р. Голос молодшого покоління // Свобода. 1997. Ч. 14. С. 2 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
535. Терен-Юськів Т. А спів і слава її – вічні // Свобода. 1996. Ч. 156. С. 2–3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
536. Тимошук Ю. Двомовність чи повзуча агресія // Час і Події. 2009. № 47. 26 листопада.
537. Товариство української мови інформує // Свобода. 2013. № 5. С. 15.
538. Томків Я. Чи буде в Ялті ще одна українська школа? // Час і події. 2008. № 1. 03 січня.
539. Турцевич А. Свят-вечір у камері ч. 52 // Свобода. 1996. Ч. 3. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
540. Угриня Г. «Калина та Песиголовці» – прем'єрна вистава «Гомону» // Час і Події. 2013. № 49. 05 грудня.
541. Угриня Г. Кольорові вітражі людської душі... Свято української Толоки у // Час і Події. 2012. № 41. 10 жовтня.
542. Угриня Г. Свято театру // Час і Події. 2011. № 44. 02 листопада.

543. Угруна Г. Таїна Водохрещі... // Час і Події. 2012. № 4. 25 січня.
544. Угруна Г. Українська толока в Чикаго // Час і Події. 2007. № 36. 06 вересня.
545. У Києві відбулася правописна конференція / Пресова референтура НТШ-А // Свобода. 1998. Ч. 14. С. 1 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6506.
546. УККА засуджує Закон про мови / Український конгресовий комітет Америки // Міст. 2012. 14 червня.
547. Україна в 2007 році: щорічні оцінки суспільно-політичного та соціально-економічного розвитку: Монографія / За заг. ред. Ю. Г. Рубана. К.: НІСД, 2007. 538 с.
548. Українські громади святкували від св. Миколая до св. Василя // Свобода. 2013. № 4. С. 8
549. Українські дні – 2014 / Прес-служба Кредитівки «Самопоміч» // Час і Події. 2014. № 36. 28 серпня; Міст. 2014. 11 вересня.
550. «Українські дні» пройшли успішно // Міст. 2012. 24 травня.
551. Українські свята // Час і Події. 2010. № 3. 21 січня.
552. «Українці знаходять так багато причин для розбрату й так мало – для єднання»: [інтерв'ю Романа Гірняка / спілкувався Валентин Лабунський] // Рідна школа. 2007. Ч. 148. С. 26–27.
553. Уміння з'єднати радісне з корисним // Свобода. 1996. С. 242. С. 8 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
554. Учні одержали нагороди за «Літературні портрети» / Прес-служба осередку ТНШ // Свобода. 2013. № 24. С. 9–10.
555. Фаріон І. Людину видно по словах, бика по рогах, а депутата... // Час і Події. 2006. № 29. 20 липня.
556. Федашин Л. «Ялинка» в «Рідній школі» Чикаго // Свобода. 1997. Ч. 43. С. 4 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
557. Федоренко Є. Демократизм як провідна ідея в становленні національної освіти // Рідна школа. 1995. Ч. 2. С. 12–18.

558. Федоренко Є. Шкільна рада: здобутки, проблеми: доповідь на з'їзді Шкільної ради при УККА 9–11 жовтня 2009 року // Рідна школа. 2009. Ч. 154. С. 1–4.
559. Ференцевич К. Олег Медуниця відвідав школу в Нью-Йорку // Свобода. 2014. № 8. С. 8.
560. Ференцевич К. «Осінній карнавал» відбувся в Школі українознавства // Свобода. 2013. № 47. С. 9.
561. Ференцевич К. Прозвучав «Перший дзвінок» в Школі українознавства // Свобода. 2013. № 41. С. 8.
562. Ференцевич К. ШУ вітала гостя з Майдану // Міст. 2014. 06 лютого.
563. Ференцевич К. ШУ в Нью-Йорку попрощалася з абітурієнтами // Міст. 2014. 26 червня.
564. Фестивальне літо // Свобода. 2013. № 29. С. 6.
565. Філадельфійський хор «Прометей» їде в Україну // Свобода. 1995. Ч. 140. С. 1, 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
566. Філіпчук М. В. Етносимволіка мовних одиниць в українському обрядовому дискурсі : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. н. : 10.02.01. К., 2007. 20 с.
567. Форостюк І. В. До питання збереження національних особливостей в умовах іншокультурного середовища // Духовність особистості: методологія, теорія і практика: зб. наук. праць. Луганськ. 2012. Вип. 6 (53). С. 212–217.
568. Форостян І. Слава бойового гопака відроджується у США // Міст. 2013. 05 вересня.
569. Фрончак М. Христос рождається! Славимо Його! // Час і Події. 2013. № 3. 16 січня.
570. Хмельковський Л. Зберегли традицію українських концертів // Міст. 2012. 19 квітня.
571. Хмельковський Л. На Союзівці відбувся сьомий Фестиваль української культури // Свобода. 2013. № 29. С. 1.

572. Хмельковський Л. Святий Миколай прийшов до школи // Міст. 2012. 27 грудня.
573. Хмельковський Л. Солістка «Думки» стала зіркою Голівуду // Свобода. 2015. № 3. С. 6.
574. Хмельковський Л. У школах українознавства тривають Різдвяні святкування // Свобода. 2013. № 2. С. 8.
575. Хміль Д. Бог предвічний народився! // Міст. 2013. 3 січня.
576. Хміль Д. Бог предвічний народився // Міст. 2014. 31 грудня.
577. Хміль Д. Різдвяна ялинка до середини 1930-х була заборонена як «попівський пережиток» // Міст. 2012. 27 грудня.
578. Хміль Д. Христос Воскрес! // Міст. 2014. 17 квітня.
579. Хмурковська С. Матуральний бенкет – 2012 // Міст. 2012. 19 липня.
580. Хмурковська С. Пластуни відібрали Вифлеємський «Вогонь миру–2012» // Свобода. 2013. № 1. С. 8.
581. Хор «Думка» знову колядує // Свобода. 1996. Ч. 243. С. 1 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
582. Храплива-Щур Л. З новим шкільним дзвінком // Свобода. 1996. Ч. 169. С. 2–3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
583. Христенко С. Кінцеві іспити в Школі українознавства в Трентоні, Нью-Джерсі // Рідна школа. 2007. Ч. 148. С. 31.
584. Худик Л. Враження, які приніс святий Миколай // Час і Події. 2012. № 1. 04 січня
585. Ценглевич І. В Бенсенвілі на «Маланці» // Час і Події. 2011. № 3. 19 січня.
586. Ценглевич І. Перший раз у перший клас // Час і Події. 2011. № 37. 14 вересня; Час і Події. 2012. № 38. 19 вересня.
587. Ценглевич І. Свято останнього дзвоника в українській школі міста Палантайн // Час і Події. 2001. № 23. 08 червня.
588. Чайковський Д. Музична п'єса «Молитва до св. Миколая, або як козаки полонянок визволяли» // Час і Події. 2011. № 3. 19 січня.
589. Частіше читаймо класиків... // Свобода. 2007. № 11. С. 19–20.

590. Часто П. Повторюйте за нами // Свобода. 2006. № 14. С. 17 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6510.
591. Часто П. Як обійтися без чужослів? // Свобода. 2006. № 14. С. 16 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6510.
592. Черняк В. Учімося, бо маємо в кого // Свобода. 2007. № 11. С. 18, 20.
593. Чи відзначаємо належно День Матері? // Свобода. 1998. Ч. 88. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6506.
594. «Чому триває правописна війна»? [інтерв'ю Олександра Пономаріва для Бі-Бі-Сі] // Міст. 2014. 27 лютого.
595. Чуйко О. «Гроловиця» розпочала новий концертний сезон виступами у Канаді // Час і Події. 2013. № 33. 15 серпня.
596. Чуйко О. «Гроловиця» сягає нових висот // Час і Події. 2014. № 16. 17 квітня.
597. Шевченко Л. Національна мова в сучасному українському суспільстві: проблеми і перспективи // Українсько-македонський науковий збірник. Вип. 3. К., 2008. 307 с. С. 291–299.
598. Шевченко Т. У добрий час, моя шкільна родинно! // Час і Події. 2013. № 37. 12 вересня.
599. Шевчук С. В. Українська мова – основний чинник національної ідентичності в Україні // Науково-інформаційний вісник Академії наук вищої школи України. 2010. № 3 (69). С. 4–10.
600. Школа св. Володимира в Чикаго // Свобода. 1996. Ч 149. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
601. «Школа святого Миколая – це запорука безпечного середовища та перспектива майбутнього для вашої дитини» : [розмова з лікарем Юрієм Мельником / спілкувалась Світлана Іванишин-Угрина] // Час і Події. 2013. № 33. 15 серпня.
602. Школа українознавства в Чикаго на телевізії // Свобода. 1992. Ч. 30. С. 6 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1803.

603. Школі українознавства ім. Лесі Українки у Сиракюзах – 40 років // Свобода. 1995. Ч. 123. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
604. Штогрин О. Парафіяльний фестин в Українській католицькій церкві Непорочного Зачаття м. Палантайн // Час і Події. 2012. № 45. 07 листопада.
605. ШУ відкриває 65-й навчальний рік / Прес-служба Школи українознавства ОУА «Самопоміч» // Міст. 2014. 16 жовтня.
606. «Щедрик» Леонтовича визнали піснею ХХ ст. // Міст. 2013. 24 січня.
607. Ще раз про рідну мову // Свобода. 1996. Ч. 95. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
608. Ще раз про те, як ми говоримо // Свобода. 2007. № 11. С. 19.
609. Щербань П. Формування національної самосвідомості у сім'ї. К.: Товариство «Знання» України, 2001. 94 с.
610. Щербатюк О. Спільнота в просторі свята, ритуалу, традиції: культурні механізми згуртування в українському історичному досвіді // Українознавство – 2005: Календар-щорічник / Упор. Валентина Піскун, Анатолій Ціпко, Олена Щербатюк. К.: Українська Видавнича Спілка, 2004. С. 76–88.
611. Щуревич Я. Мамо, матінко, матусю!.. // Час і Події. 2013. № 20. 16 травня.
612. Щуревич Я. Свято Миколая і Різдва Христового у суботній школі при церкві Св. Трійці у Бенсенвіл // Час і Події. 2013. № 51. 19 грудня.
613. Ювілей молодіжної програми // Час і Події. 2009. № 37. 17 вересня.
614. Юзич Х. Рідна Школа вшановує своїх матурантів в Детройті // Рідна школа. 2011. Ч. 158. С. 26–27.
615. «Юктоберфест – це спільнотний захід, який об'єднує громаду та людей» : [інтерв'ю дав о. Микола Бурядник / спілкувалась Світлана Іванишин-Угриня] // Час і Події. 2013. № 33. 15 серпня.
616. Юначка А. Зимові свята у Пластовій Станиці в Нью Йорку // Свобода. 1997. Ч. 33. С. 3.

617. «Я вірю, що школа Миколая має майбутнє...» : [розмова з Христиною Верещак / спілкувалась Світлана Іванишин-Угрина] // Час і Події. 2013. № 34. 22 серпня.
618. Яковенко І. Завжди будемо пам'ятати рідну школу! // Час і Події. 2009. № 22. 04 червня.
619. Яковенко І. І повернув Йордан свої води... // Час і Події. 2006. № 3. 19 січня.
620. Яковенко І. Колядуємо Україні // Час і Події. 2006. № 5. 02 лютого.
621. Яковенко І. Надорожча на Землі // Час і Події. 2010. № 18. 05 травня.
622. Яковенко І. Рідна мати моя... // Час і Події. 2013. № 20. 16 травня.
623. Яковенко І. Свято української родини // Час і Події. 2013. № 9. 28 лютого.
624. Як справити українське весілля в Чикаго // Міст. 2013. 04 квітня.
625. «Я намагаюсь скеровувати парафію до єдності, любові, розвитку духовного життя» : [інтерв'ю настоятеля церкви Непорочного Зачаття у м. Палантайн – о. Михайла Кузьми / спілкувалась Світлана Іванишин-Угрина] // Час і Події. 2013. № 49. 05 грудня.
626. «Яра» готує виставу за твором Лесі Українки / Мистецька група «Яра» // Свобода. 2013. № 21. С. 13.
627. Яремчук К. Як постав День Матері? // Свобода. 1997. Ч. 89. С. 2.
628. Ящун В. Рідна мова – національний скарб // Свобода. 1996. Ч. 114. С. 2.
629. Smith A. D. Nations and Nationalism in a Global Era. Wiley & Sons, 1995.
630. Smolicz J. J. Culture and education in a plural society. Canberra: Curriculum Development Centre, 1979.

РОЗДІЛ 4

ЗВ'ЯЗОК З УКРАЇНОЮ ЯК ЧИННИК ЗБЕРЕЖЕННЯ ІДЕНТИЧНОСТІ ТА ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНОГО ІМІДЖУ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

4.1. Висвітлення суспільно-політичного життя незалежної України в інформаційному просторі США

Тематична палітра публікацій українськомовної періодики у США охоплює широке коло питань зв'язку з історичною батьківщиною. Упродовж усього досліджуваного періоду предметом уваги редакційних колегій часописів є політична, дипломатична, соціально-економічна, культурно-освітня ситуація в Україні. Вищезгадана проблематика за матеріалами українськомовної періодики в США визначається таким тематичним полем: 1) відновлення незалежності України; 2) інформація щодо виборчого процесу в Україні; 3) матеріали щодо перебігу ключових подій українського державотворення, пов'язані із проголошенням незалежності, «помаранчевою революцією», Революцією Гідності; 4) інвестиційна та гуманітарна активність діаспори; 5) відновлення національної пам'яті українського суспільства; 6) розвиток вищої освіти в Україні; 7) формування позитивного іміджу незалежної України та популяризація українського мистецтва у діаспорі.

З липня 1991 р., часто за інформацією УНІАР, українськомовна періодика США зосереджується на перебігу подій, що відбуваються в Україні [93; 97; 98; 334]: багатотисячні демонстрації, висловлення недовіри Кабінету міністрів, перемовини між Росією та Україною, припинення діяльності КПРС, пресові конференції, під час яких голова Верховної Ради України Л. Кравчук, зокрема, висловив можливість варіанту не підписання Союзного договору, якщо результати Всеукраїнського референдуму свідчатимуть про бажання українців іти незалежним шляхом, а з Москви й надалі схилитимуть до федеративної

побудови держави та нерівноправних відносин між республіками у майбутньому Союзі [53, с. 281].

Науковець, публіцист, журналіст, пластовий і громадський діяч української діаспори в США В. Маркусь досить детально проаналізував основні положення союзного договору та історичний контекст його підписання [462], а український журналіст і письменник, редактор газети «Свобода» П. Часто застерігав Л. Кравчука від загравання з російською верхівкою, оскільки підписання, нехай редагованого, Союзного договору зведе нанівець шанси на українську незалежність [850]. Причому цей процес вважається надзвичайно важливим, уся інформація про його перебіг публікується лише на перших шпальтах [53, с. 281–282].

На передовицях розміщують і чимало світлин численних демонстрацій у Києві та інших українських містах [86]. 27 серпня 1991 р. газета «Свобода» детально описує процес проголошення незалежності України [87; 758]: голова опозиційної Народної ради у парламенті І. Юхновський запропонував сам текст постанови про оголошення самостійності, висловлено пропозиції щодо припинення діяльності КП та націоналізації її майна, звільнення усіх політв'язнів, створення національної гвардії тощо. Усе відбувалося на очах численних мітингувальників під стінами Верховної Ради. Після голосування, на якому висловлено 321 (із 360) «за» незалежність України, до парламенту внесено синьо-жовтий прапор та прийнято постанову про проведення Всеукраїнського референдуму, під час якого має бути схвалено рішення Верховної Ради українським народом [519]. Поряд з такою надрукованою інформацією на першій шпальті вміщено сам текст невеликого за обсягом Акту проголошення незалежності України [3]. Однак для багатьох українців у світі уособленням початку нашої незалежності стало перше грудня 1991 р., коли свою підтримку цьому факту міг висловити кожен [752]. Через два місяці затверджено державну символіку, почався нелегкий процес націоналізації того, що залишилося від «радянського господарювання», особливо важко у військовій сфері, зокрема, у Криму [53, с. 281–282; 194; 498].

Важливим є і той факт, що українськомовна періодика США уважно стежить за реакцією світу на події в Україні, публікуючи окремі матеріали з берлінських, французьких, американських ЗМІ [541; 647], у яких теж на перших сторінках – інформація про Всеукраїнський референдум, вибори президента, великі можливості нашої держави швидко «стати на ноги» зважаючи на природні багатства і розвинену власну промисловість [46; 53, с. 282].

Тоді, на хвилі піднесення і радості за досягнення довгоочікуваної мети – незалежності історичної батьківщини, ніхто не говорив про майже унікальний збіг обставин, що допоміг зробити цю подію не тільки зреалізованим фактом, а й здобути мирним безболісним шляхом – критичний стан економіки, військовий путч у Москві, спантеличення українських депутатів. За інших умов, навіть за наявності національно свідомого населення, проголосити суверенність України, в межах її тогочасних кордонів, так просто не вдалося б, принаймні мирно. У середовищі української діаспори США теж була ейфорія: «Нова Україна народилась! Народилась в спокої і в розумі, як належить народжуватися великій і розумній дитині. Сталася велика історична подія, яка змінить не тільки життя українського народу, а стане великою подією для всього світу» [59]. У 1991 р. науковець, публіцист, журналіст, пластовий і громадський діяч української діаспори в США В. Маркус [462] звертав увагу на те, що серед більшості політиків в Україні та активних громадських діячів у діаспорі переважала думка, що здобути справжній суверенітет Україна має тільки мирним шляхом, а зв'язок з іншими республіками повинен бути мінімальним і базуватися на принципах добровільності та взаємовигідності, та й укладення будь-яких договорів варто відкласти до легітимізації декларації про державну незалежність, прийняття закону про українське громадянство і Конституції України [46; 53, с. 282–283].

Сьогодні для багатьох очевидним є той факт, що тільки глибоке розуміння ролі світового українства разом із дієвим інституційним механізмом дадуть Україні змогу побудувати із закордонним українством взаємовигідні, дружні та стабільні відносини. У цьому контексті найкращим є безпосередній контакт з

діаспорою відомих людей та можновладців з України. Зокрема, у 1991 р. на запрошення УККА та за підтримки Головної управи Товариства вояків УПА у США прилетів син легендарного Тараса Чупринки Ю. Шухевич. Як сказано в опублікованих матеріалах щодо цієї події [153], останній понад тридцять років провів у таборах, однак це не стало на заваді його становленню як одного з популярних лідерів відродження України, який також веде активну політичну та громадську роботу на посаді голови Української міжнародної асамблеї. Надрукована стаття містить і чимало вітань на адресу Ю. Шухевича від різних діаспорних організацій та порядок відвідання ним українських громад у США [53, с. 348–349].

Принципова позиція зарубіжних українців щодо державотворчих процесів в Україні, підтримка діаспорою цих процесів проявилися і під час першого візиту офіційної української делегації на чолі з Президентом України Л. Кравчуком до США у 1992 р., що ознаменувався підписанням меморандуму про взаєморозуміння між урядами України та США та політичної декларації, у якому вперше зафіксовано формулу «демократичного партнерства» двох країн [51; 433]. Керівники українських організацій (УНС, УККА, УНІС та інших) висловлювали пропозиції щодо залучення української діаспори до лобіювання питань щодо здійснення ядерного роззброєння України. За повідомленнями сторін, представники Держдепартаменту США однозначно дали зрозуміти, що стан відносин між Україною і США залежатиме від ратифікації договорів СТАРТ–1 і ДНЯЗ [430; 431, арк. 4]. Результати аналізу публіцистичних матеріалів українськомовної періодици США [6; 166] свідчать про те, що українці в цій країні зробили дуже багато для того, щоб окремі губернатори штатів, у яких мешкали й активно працювали в різних галузях чимало американців українського походження, підписали резолюцію визнання незалежності України, а також сам Президент Дж. Буш радикально змінив свою політику з приводу Кремля та погодився визнати суверенність Української держави [46; 53, с. 283; 251; 252]. Водночас у першому пункті резолюції Всесвітнього форуму українців (21–24 серпня 1992 р.) йдеться про те, що

«Всесвітній форум українців ухвалює: повністю підтримати стратегічний курс керівництва України на побудову незалежної держави», а резолюція містить заклик для «...всіх політичних та громадських організацій України, всіх українців західної та східної діаспори [...] об'єднати зусилля в справі побудови незалежної демократичної цивілізованої держави» [215, арк. 78]. Цьому сприяла і величезна праця дипломатичного корпусу обох країн, що триває ось уже чверть століття, починаючи від 3 січня 1992 р. [51; 428; 432; 433; 584; 586; 872].

Через п'ять років та ж газета «Свобода» зробила хроніку подій літа й осені 1991 р. через аналіз публікацій цього року, у яких простежуються усі основні факти в історії проголошення незалежності [616]. У двадцятип'ятиріччя відзначення Всеукраїнського референдуму в періодиці української діаспори США з цього приводу є різні дописи. З одного боку, є статті [318], тональність і рецепція авторами яких подій в Україні практично не змінюються: дуже патетично і піднесено, подекуди матеріал не відзначається історичною глибиною чи аналізом подій. Тут головне – емоції та сама констатація факту здобуття довгоочікуваної в середовищі української громади США суверенності України. Опубліковані спогади очевидців подій [318] свідчать про високий рівень організації українського суспільства, яке починало будувати свій незалежний шлях, про це говорять і дані таблиці голосування за український суверенітет, коли навіть наскрізь зросійщений Крим висловився на користь цього. Ніхто навіть не хотів думати, що все обернеться зовсім не так, як очікувалось і бажалось. Є публікації з інтерв'ю відомих особистостей [119], які не тільки боролись за незалежність України, а й з погляду сьогодення мають можливість висловити свою рецепцію грудневих подій 1991 р. та спроектувати їх на сучасність. Проте понад двадцять років мирний шлях отримання Україною незалежності сприймався як великий дар, яким не зуміли скористатися українські політики, унаслідок чого трапились події у Криму та на Сході України. У 2013 р. для багатьох перший день грудня став асоціюватись з початком активної фази протистояння на Євромайдані. Однак і М. Джемілев, і

Л. Лук'яненко, і Ю. Шухевич – авторитети, в слові яких ніхто не сумнівається – висловлюють думку [119], що навіть сьогодні, у часи чергового розчарування в результатах чергової революції, не пізно втілити всі ті мрії, якими жив українець 1 грудня 1991 р. [46; 53, с. 283–284].

Новий етап двосторонніх україно-американських відносин розпочався із візиту до США Президента Л. Кучми у листопаді 1994 р., що позначений підписанням у Білому домі з Президентом Б. Клінтоном «Хартії українсько-американського партнерства, дружби і співробітництва», документу, у якому визнається існування незалежної і суверенної Української держави та велике значення її безпеки і процвітання для США. Представники УАКР у листі до Президента України зазначили, що «...як і досі, ми вважаємо своїм почесним обов'язком, ...докладати всіх старань, щоб США вели приязну політику супроти України та давали їй повну моральну та фінансову допомогу у розбудові нової незалежної держави Україна» [214, арк. 37]. У 1990-ті рр. ХХ ст. українська діаспора у США разом з дипломатами зосереджувала зусилля на розбудові економічних відносин між двома країнами, залученні інвестицій, створенні спільних підприємств, підписання взаємовигідних двосторонніх угод. [429; 434].

У рамках планової поїздки до США у 1995 р. перший Президент України Л. Кравчук у формі безпосереднього та цікавого діалогу провів пресову конференцію з редколегіями «Свободи» та «Українського тижневика» щодо усіх аспектів українського життя, його проблемних аспектів [405]. У періодичних виданнях згадується про те, що високий гість відвідав також оселю СУМ в Елленвіллі, де ознайомився з таборним життям [642]. Сумівці, натомість, вітали Л. Кравчука, комунікуючи щодо сучасної України та проблем молоді [53, с. 350].

У 1995 р. у газеті «Свобода» було вміщено звернення [257] до Президента України Л. Кучми від УВКР, яка своєю метою має об'єднання світового українства заради відновлення української діаспори та збереження національної ідентичності у західній та східній діаспорі. Надруковані матеріали

зосереджуються [257] на різних причинах еміграції, різниці між східною і західною діаспорами. Необхідність такого меседжу була зумовлена прийняттям в Україні Закону про національні меншини, який став свідченням уваги держави до своїх інонаціональних громадян, надаючи їм юридичні права щодо захисту своєї етнічної самобутності. Звернення УВКР до Л. Кучми [257] покликане для збільшення уваги й активного захисту українських діаспорних громад, підтримання їх в інформаційній, культурній, освітньо-науковій сферах, зауважуючи, що Україна не може кинути напризволяще українців, нехай вони і проживають в іншій державі. Через те Проект державної програми, що стосується української діаспори, конче потребує розгляду та прийняття, як і активізація діяльності Міністерства у справах національностей, не кажучи вже про підтримку українським урядом самої УВКР, яка за таких умов може зробити набагато більше для згуртування українців на службу національній ідеї [53, с. 350–351].

У 1996 р. у періодиці української діаспори США з'являється серія статей, у яких простежено історію конституційного процесу в Україні, усі законодавчі перипетії і легітимність проекту нової Конституції, звертається увага на той факт, що в українському політикумі свідомо підтримується небезпечний процес «хаосу влади», так, щоб він переважив необхідність проведення конституційної реформи [159; 249; 475; 857].

У Конгресі США в 1997 р. створено групу сприяння Україні (Український «кокус») (далі – КУК), завданнями якого є ознайомлення США та решти країн світу з Україною, формування її позитивного іміджу, залучення якомога більшої кількості політичних союзників, забезпечення міждержавних відносин. Велику роль у його заснування відіграв УККА та «Коаліція за безпеку та демократію в Україні» (фондація «Україна–США», УАКР, Вашингтонська група професіоналів, Українсько-американське екологічне товариство, Українсько-американська ділова рада, Українська федерація Америки) [23, с. 220]. КУК нараховує понад 40 конгресменів як від республіканської, так і від демократичної партій [755]. Багато для відновлення міжнародної репутації

України, розбудови її зовнішньої політики зробив ККДУ, про що свідчить лист міністра закордонних справ А. Зленка [425].

Тривале існування українців у якості бездержавного народу сформувало у них зовсім інше ставлення до явища державності, ніж в інших народів, що свою державу мали. «Оскільки Українська держава не існувала як даність, як необхідний атрибут життєдіяльності етносу, феномен державності став однією з найвищих соціокультурних цінностей» [765, с. 22], тим, на здобуття чого були спрямовані всі прогресивні сили українства, у тому числі і закордонного. І коли їх успіхи втілились у проголошення незалежної України, деякі політологи висловлювали твердження про те, що українські громади за кордоном як організовані та політично активні спільноти зникнуть, оскільки сенсу в їхньому існуванні немає. Проте дослідники, зокрема професор Мак-Мастерського університету (Канада), активний діяч української діаспори П. Потічний [587], звертають увагу на те, що діаспора як явище може існувати дуже довго і навіть паралельно із державою-батьківщиною. Тому здобуття Україною своєї державності зовсім не означає зникнення діаспори, бо вона існує сама для себе і сенс свого існування як своєрідного суспільства вбачає в собі [46; 53, с. 284–275]. У контексті вищесказаного у різні роки Україною було прийнято ряд законодавчих актів, що так чи інакше мали сприяти налагодженню зв'язків і співпраці між Україною та українською діаспорою, координації такої роботи: у «Декларації про державний суверенітет» та у Постанові Верховної Ради України (від 02.07.1993) «Про основні напрями зовнішньої політики України» (де окремим напрямом зовнішньої політики України виділено підтримку контактів із українською діаспорою) [187; 236], «Державна програма «Українська діаспора на період до 2000 року»» [190], «Державна програма співпраці із закордонними українцями на період до 2010 р.» [191], «Державна програма співпраці із закордонними українцями на період до 2015 р.» [192], а також регулювати зовнішню політику України стосовно української діаспори – «Національна програма «Закордонне українство» на період до 2005 р.» [511], «Національна програма «Закордонне українство» на період до 2010 р.» [512]. У

Конституції України (розділ 1, ст. 12) проголошується про опіку державою Україна українців у діаспорі в плані задоволення їх національно-культурних потреб [341], матеріали Національної комісії з питань закордонних українців при Кабінеті Міністрів України [237; 238]. Однак слід зазначити, що співпраця між Україною та українською діаспорою може бути більш ефективною, оскільки є ще багато питань для спільного вирішення.

Відповідно до опублікованих матеріалів [873], від середини ХХ ст. у США пропагується ідея проведення молитовних сніданків з метою популяризації християнських цінностей як щодо внутрішньої, так і зовнішньої політики. Уже десять років поспіль у Вашингтоні, у межах Національного молитовного сніданку, проходить «Український молитовний сніданок», гостями якого є представники політичної еліти України, послы, представники громадських, фінансових кіл України, США та інших країн. Ентузіастами його організації стали американські політики та бізнесмени українського походження, які розуміли важливість підтримування такої багатолітньої традиції задля встановлення порозуміння та поглиблення відносин між представниками різних держав [57].

У своєму інтерв'ю, опублікованому «NOVAгазета» [762], Владика Антоній відзначає велику роль церкви у житті діаспорної громади, а також в американському суспільстві у цілому. Коли Україна проголосила незалежність, почала спостерігатися певна апатія у відносинах громада – церква. Це було цілком зрозуміло: здійснилася мрія тисяч українців, особливо старшого покоління, тому дуже багато коштів перераховували на розбудову України, інколи навіть не отримуючи слова вдячності у відповідь. Однак з часом прийшло розуміння того, що українська Америка теж потребує підтримки – потрібні не тільки церкви, а й школи, музеї, газети, громадські організації, – інакше молоде покоління зовсім забуде своє коріння [53, с. 285]. На цьому також наголошували як українські дипломати, так і представники громадських діаспорних організацій [425; 438].

Події в Україні, що розпочалися 22 листопада 2004 р. і пізніше ввійшли в історію під назвою «помаранчевої революції», вчергове сколихнули українську громаду в США та об'єднали її зусилля заради перемоги демократії на історичній батьківщині. Перші шпальти українськомовної періодики діаспори США [85; 841; 842] наповнені хроніками подій, численними світлинами, що документують кожен день, коли український народ захищав своє право жити по-людськи в такій державі, яка поважає свого громадянина: проголошення Верховною Радою недовіри уряду В. Януковича, зустрічі з Президентом Л. Кучмою за присутності представників Росії, Польщі, Литви, перший і другий тури виборів – і все на фоні сотень тисяч демонстрантів у центрі Києва [53, с. 285].

Активним дописувачем у цей час був син українського громадського діяча української діаспори в США, колишнього черкащанина Л. Хмельковського, Ф. Хмельковський (помер у 2013 р.), сам активний учасник видавницької діяльності та життя православної української громади США, до того ж добровільний кореспондент газети «Свобода», який публікував свої нотатки безпосереднього учасника подій на київському майдані Незалежності [830; 831]. Його дописи сповнені оптимізму й гордості за приналежність до українців, які знайшли в собі сили повстати проти злочинної і корумпованої влади, не боятися силових загонів, а провести свою, передусім особисту, революцію, хоча майбутнє було непевним і від того – страшним. Ф. Хмельковський пише і про завезених зі східних областей України «прихильників Януковича», які попервах вели себе агресивно, а потім розсіялися, бо були такими ж українцями, але нещасними, обманутими, втомленими шахтарями, яких вивезли в інше місто і намагалися протиставити своїм землякам [831]. На бік «помаранчевих» поступово переходили ЗМІ, військо, курсанти міліції, правники, а влада, на щастя, не наважилася застосувати зброю проти власного народу. Через десять років історія «майже повториться» – київський майдан Незалежності, люди знову відстоюють своє право жити в європейській і самостійній державі, провокації такі ж, як і в

2004 р., але цього разу революції безкровною бути не вдалося. Свого часу Ф. Хмельковський висловлював надії [831], що «помаранчева революція» – це шлях до гідного життя, це вибір, який зробили українці заради кращого майбутнього для прийдешнього покоління [53, с. 285–286].

Президент Міжнародної асоціації українознавців проф. М. фон Гаген зауважив, що ще у 2002 р. міжнародна репутація України була не найкращою (корупція, апатія, провінційність), уважалося, що вона мало чим відрізняється від Росії. Однак «помаранчева революція» відкрила світові іншу Україну, в якій усі її громадяни, особливо молодь, виявили мужність вимагати такої влади, що діятиме в конституційних межах [545, с. 286]. «Ці громадяни були вірними до кінця своєму бажанню змінити ненасильницьким шляхом режим в ім'я гідності, прозорості і людських прав. [...] Помаранчева революція нагадала світові, що Україна має історію з прогресивними традиціями [...], до яких належать релігійний плюралізм, громадська активність, етнічна терпимість, козацька демократія» [263, с. 14–15].

Вибори Президента в Україні стали центром уваги українців у світі, що, природно, знайшло своє відображення в різних опублікованих матеріалах в українськомовній періодиці діаспори в США [175; 337; 565; 648]. Представники різних конфесій в Україні у своїй спільній заяві в газеті «Свобода» закликають до молитви за перемогу справедливості, за свободу і єдність в Україні [614], тут же публікуються декілька уривків з міжнародних засобів масової інформації щодо українських подій [487], зміст статей чи коментарів коливається по шкалі «націоналізм-фашизм – свобода-демократія». Одне залишається незмінним – західні експерти в один голос вказують на факти російського втручання у виборчий процес (і не тільки) з чітким наміром не випускати Україну із зони свого впливу [53, с. 286–287].

25 листопада 2004 р. перед посольством України у Вашингтоні зібралися представники української діаспори, серед яких було багато молоді та представників четвертої хвилі. Основна вимога – не визнавати результатів виборів в Україні та підтримати демократичний шлях її розвитку. Результатом

таких демонстрацій у столиці та інших містах США стала заява, підписана членами Конгресу США, а також співголовами КУК (разом із конгресменом С. Левіним), К. Велдоном та М. Каптур, та заява від сенаторів з Огайо – М. де Вайка та Г. Войновича [648, с. 296].

Чимало опублікованого матеріалу присвячено власне інавгурації новообраного Президента В. Ющенка 23 січня 2005 р. Газета «Свобода» публікує на першій шпальті статтю свого київського кореспондента Р. Хомяка щодо цієї події, а на інших сторінках – ілюстрації, що докладно документують цей день в історії України [839]. Автор статті порівнює виступ Президента В. Ющенка на майдані Незалежності перед українцями після офіційної церемонії інавгурації з А. Лінкольном, який свого часу зберіг цілісність країни, що обрала його у важкий період розколу. Символічно, що текст цієї промови В. Ющенка, опублікований у газеті «Свобода» [611], розміщений поряд зі статтею про присягу новообраного Президента США Дж. Буша. І. Яросевич публікує редакційну статтю, що повністю присвячена післяінавгураційній промові нового Президента [104], у якій від початку зазначено, що писано її не раціонально, а з великим почуттям радості. Опублікований матеріал аналізує основні тези виступу В. Ющенка, вказуючи, що його слова дуже відрізняються від типових інавгураційних промов новообраних керівників інших країн, власне, як і відрізняються конкретні суспільні обставини. Однак тональність статті, виокремлення акцентів («українці посядуть гідне місце у спільноті інших народів», «ми ставимо перед собою амбітні завдання», «ми станемо першими і найкращими») засвідчують, наскільки українці діаспори США переймалися подіями в Україні та щиро вірили у реальну перспективу відродження їх історичної батьківщини з приходом В. Ющенка як символу назрілих змін [53, с. 287].

Саму процедуру інавгурації українськомовна періодика діаспори у США висвітлює дуже детально [282]. Р. Хомяк вважає [839], що Україна як незалежна держава ще продовжує формуватися, вказує на небезпечні прояви сепаратизму серед частини населення (не тільки на проросійському Сході чи

Півдні, а й на Заході України, коли звучать слова відокремити тих «східних москалів» від «неньки»). Два місяці (листопад і грудень) 2004 р. значно змінили свідомість українських громадян, коли усвідомлене «нас багато, і нас не подолати» призвели до значних перетворень в Україні. Р. Хомяк висловлює чимало похвальних слів на адресу самого В. Ющенка, заперечуючи численні звинувачення у нерішучості останнього на конкретних прикладах його ефективної діяльності (голова Національного банку України (далі – НБУ), керівник українського уряду, організація «Нашої України», перемога на парламентських виборах 2002 р.). Вагомим автор статті вважає і той факт, що В. Ющенко переміг у 17 українських областях включаючи місто Київ, а до нього такої широкої підтримки не мав ні перший, ні другий український Президент. Однак Р. Хомяк погоджується [839], що новообраний Президент отримує країну у непростому стані, окреслюючи головні «больові точки», які, однак, актуальними залишилися і через десять років (у 2013 р.), – штучний поділ країни на Схід і Захід, мовне питання, відокремленість влади від народу, необхідність проведення послідовної і виваженої, але спрямованої на виховання національно свідомих громадян, політики, відстоювання передусім національних інтересів у відносинах із зовнішніми партнерами (зокрема, Росією) [53, с. 287–288].

Події у Києві наприкінці 2004 р. настільки захопили українську діаспору в США пробудженням національної свідомості, згуртуванням українців, необхідністю проведення кардинальних змін у країні та, здавалося б, реальністю їх реалізації, що інформація про Україну в цьому контексті ще тривалий час займала місце на перших шпальтах українськомовної періодики США [499; 524; 701; 702; 754; 863; 864]. Зокрема, у лютому 2005 р. США відвідав В. Ющенко, про що було повідомлено в інформаційному просторі української діаспори у США. З приводу візиту Президента України та його інтерв'ю в популярній недільній телепрограмі «60 хвилин» журналіст газети «Свобода» О. Кузмінська у рубриці «Про це і те» опублікувала свій відгук з приводу різниці між очікуваннями української громади та дійсністю [402]. Усі

сподівалися почути плани на майбутнє, натомість програма була присвячена невдалій спробі отруєння В. Ющенка. Тож авторка цілком слушно зауважує: хіба спроба, хай невдала, отруєння людини, що визначає і хоче змінити політику цілої країни, є тим найважливішим аспектом, що заслуговує на увагу ЗМІ, коли в останній час в Україні відбулося так багато перетворень [404]. Представники УНІС спільно з УККА та іншими громадськими організаціями у вересні 2005 р. організували обід для членів Конгресу США та в. о. міністра закордонних справ України Б. Тарасюка під час його другого візиту до США [638, с. 299]. Українська діаспора у США в листопаді 2005 р. також посприяла візиту прем'єр-міністра України Ю. Єханурова до Вашингтону, коли основною темою перемовин стали економічні та торговельні відносини між Україною та США. УККА, КУК, Центр українсько-американських відносин, Американська рада закордонної політики стали співорганізаторами конференції «Американсько-український діалог в енергетичній сфері», у якій прем'єр-міністр також взяв участь [638, с. 298]. З приводу цього президент Міжнародної асоціації українознавців проф. М. фон Гаген зауважив [263], що вже, на жаль, з'являються тривожні ознаки того, що всі нагоди, котрі відкрилися у зв'язку з «помаранчевою революцією», можуть бути втрачені новим українським урядом [53, с. 288–289].

У 2005 р. українськомовна періодика діаспори США вміщує чимало коментарів з приводу цієї річниці – дуже різних в оцінках [13; 403; 543]. Вказують і на ідейно визначену зовнішню політику держави, що вперше переслідує національні інтереси (доктор філософії Т. Кузьо), відсутність у «помаранчевої команди» програми гуманітарних реформ (письменниця О. Забужко), несвяткову атмосферу на майдані Незалежності, формальність виступу В. Ющенка, його постійні закиди в бік Ю. Тимошенко (представники ЗМІ О. Корсун, П. Середкіна), хоча Президентом є саме В. Ющенко, нереалізованість рішучих змін у системі (історик, професор Стенфордського університету М. МакФол). А М. Томенко, колишній віце-прем'єр-міністр в уряді Ю. Тимошенко, зауважив, що якщо В. Ющенко всю критику

спрямовуватиме лише на Ю. Тимошенко, то на цій хвилі внутрішньої незгоди демократичних сил В. Янукович таки отримає перемогу в виборах і стане прем'єр-міністром України [53, с. 289].

Однак, на нашу думку, надзвичайно важливими у першу річницю «помаранчевої революції» є думки прихильника України й аналітика її досягнень і проблем американського політолога З. Бжезінського, висловлені в його інтерв'ю [573]. Він висловив думку, що зміни, коли Україна продемонструвала своє бажання бути демократичною і незалежною, є справді фундаментальні. І це історично важливо для пострадянського простору, передусім, для Росії, оскільки саме український досвід для неї має стати дуже вагомим. У цьому плані місія становлення демократичної і європейської України перевищує навіть значення самої України. Водночас З. Бжезінський вказує на неуспішність України у боротьбі з корупцією, нерозв'язаність соціальних проблем, глибоке розчарування в населення від розколу у команді Ющенко–Тимошенко. На думку американського політолога, жоден з них не зробив достатньо, щоб змобілізувати нову, молоду еліту й наповнити її енергією владу. Однак ця еліта формується, а тому попереду слід чекати нової революції – зміни поколінь. Поки що З. Бжезінський докладно зосереджується на особистостях В. Ющенка і Ю. Тимошенко, зазначаючи, що тільки спільні дії цих політиків в змозі забезпечити умови для ефективної зміни поколінь [53, с. 289–290].

Не оминув у своїх оцінках американський політолог і дій української влади, коли остання постійно даючи обіцянки (як своєму народові, так і міжнародним діячам), ніколи їх не виконує. Він переконаний, що у найближчі роки тенденція буде негативною – Росія прагнучиме до більш авторитарного і шовіністичного стилю політичного самовизначення, що підсилюватиметься ностальгійними уявленнями про «велику державу», «велику Росію». Однак, на думку З. Бжезінського, це останній подих СРСР, який через 10–15 років із відходом покоління КДБ позначиться справді значними політичними змінами в Росії. «Я не здивуюсь, якщо в 2015 або 2020 році ми побачимо російського

президента, який буде продуктом не школи КГБ, а гарвардської підприємницької школи» [573, с. 16]. Як показує сьогоднішня, американський політолог не зміг передбачити живучість покоління КДБ [53, с. 290].

Із зазначеними поглядами З. Бжезінського з приводу важливості для Росії політичних зрушень в Україні перегукується опубліковане дослідження українського науковця Я. Розумного щодо спадщини Київської Русі та її ролі в «помаранчевій революції» [628]. На його думку, остання вирішувала кілька питань: демократичний устрій української держави, реалізація проголошеного ще М. Хвильовим принципу «Геть від Москви!» та повернення Україні її автентичності, бо хоча і не звучало це у передвиборчих обіцянках та на маніфестаціях, але серце Гетьманщини, Лівобережжя, деформоване голодоморами, мовно і культурно, сьогодні лякає своїм «сепаратизмом» і готове віддатися чужій державі, яка перетворила її у свою колонію. Я. Розумний вважає, що проблема у відносинах між Україною та Росією бере свій початок ще в претензіях останньої до Київської Русі та її культурної спадщини, що часто виринає в заявах російських політиків та публіцистів. Відношення Росії до Київської держави має для росіян подвійне значення – політичне і психологічне. Щодо першого – то тут все лежить на поверхні, однак щодо психологічного, то тут заторкується національна (етнічна) самосвідомість росіян, над якою століттями працювала російська політика, церква і наука. «Відібрати від росіян Київську Русь з її великим минулим означає надщербити російську національну ідентичність» [628, с. 9]. Тому так часто, коли мова іде про київське середньовіччя та ідентифікування його з Україною, у багатьох російських вчених починають переважати не раціональні докази, а політичні емоції. У своїй статті Я. Розумний, аналізуючи вже відомі факти щодо відносин між Київською Руссю-Україною і Московщиною-Росією, робить висновок [53, с. 290–291], що «помаранчева революція» у 2004 р. стала «відкиданням північно-східної спадщини в українській державі, бар'єром проти вікової експансії імперії голодоморів і геноцидів» [628, с. 20].

Кінець 2005 р. відзначився значними змінами у політикумі України, що, природно, висвітлювалося й українськомовною періодикою діаспори у США. Відставка Ю. Тимошенко, призначення прем'єр-міністром Ю. Єханурова, за якого віддала свої голоси Партія регіонів, кадрові зміни, заклики В. Ющенко до опонентів «закопати сокиру війни», підписання 22 вересня «Меморандуму про взаєморозуміння між владою і опозицією» – справили у світі і в Україні неоднозначне враження. Засоби масової інформації [528] подавали ці події з точки зору політичних оглядачів, які називали зазначене або новим символом примирення, або політичним маскарадом, коли вчорашні друзі стають ворогами і навпаки, або зневагою самої ідеї Майдану. Одні схвалювали дії українського Президента, бо вважали, що він вчинив як Президент України, а не «президент помаранчевих», а Л. Кравчук застеріг В. Ющенко від формування команди виключно за політичні заслуги, а не професіоналізм [53, с. 291].

У 2006 р. увага була прикута до парламентських виборів та неспроможності утворити у Верховній Раді коаліцію через амбіції партійних провідників. У своєму інтерв'ю президент УАКР І. Гавдяк зазначив, що найреальнішим було б об'єднання БЮТ, «Нашої України» та Соціалістичної партії, оскільки за них віддали свої голоси понад 42 % виборців, та зауважив, що українська діаспора у цьому питанні не має єдиного погляду, бо «якщо Партія регіонів не буде далі наполягати на тому, щоб надати російській мові статус державної, якщо вона погодиться на проєвропейський курс в міжнародній політиці України, то в такому разі ми будемо більш позитивно дивитися на таку коаліцію» [320, с. 5]. Однак І. Гавдяк висловив сумніви з приводу того, що Партія регіонів піде на такі поступки, а тому можливість коаліційної угоди між нею та «Нашою Україною» виглядає примарною. Президент УАКР підкреслив [320], що українська діаспора у США буде дуже негативно ставитись до будь-яких проявів наближення України до Росії, цілковитого входження в Єдиний економічний простір, припинення руху до НАТО та ЄС [53, с. 291–292].

Перший Посол США в Україні, а потім виконавчий директор «George Bush Presidential Library Foundation» Р. Попадюк після своїх відвідин виборчих округів в Україні, повернувшись до США дав головному редактору «Свободи» І. Яросевич інтерв'ю [847], у якому запевнив, що ці вибори до Верховної Ради відкрили Україні двері у майбутнє, оскільки справді були справедливими і прозорими. У цьому основна різниця між тією Україною, яку він запам'ятав, перебуваючи на посаді Посла США, і 2006 року – зовсім відсутнє питання щодо майбутнього існування України як держави. Водночас Р. Попадюк зауважив, що в середовищі українських політиків поки що немає культури політичного провідництва, коли політика продовжує творитися на підставі особистостей, без взаємозв'язку з електоратом і відповідальності перед ним [53, с. 292].

Важливими, на нашу думку, також є відповіді першого Посла США в Україні з приводу розходжень українців у їх поглядах на майбутнє. Р. Попадюк вважає [845], що поділ на Схід і Захід є швидше економічним і культурним, ніж етнічним. Незважаючи на те, що на Сході України живе велика російська община і довга історія контролю Росії над цією територією, як і тривалі економічні відносини, спричиняють схилення в бік північного сусіда, ці чинники не були б такими вагомими, якби економіка розвивалася інтенсивніше. На підтвердження цього колишній Посол нагадує [845], що етнічні росіяни в 1991 р. голосували за незалежність України, бо сподівалися, що українське економічне майбутнє буде кращим, ніж в Росії, і це все ще продовжує залишатися актуальним для електорату в східних областях. Крім того, Р. Попадюк схвалює політику українських президентів, які послідовно працювали за принципом, що державності надає значення саме територія, а не етнічність, особливо відзначаючи при цьому Л. Кравчука, який багато зробив, щоб закріпити принцип українства як географічного поняття й унеможливити ворожість на етнічному ґрунті. На переконання колишнього Посла [845], етнічний поділ України є штучним і перебільшеною тезою зовнішніх спостерігачів, оскільки зі зміною поколінь, якщо український уряд зможе

втілити стабільний економічний порядок та діяти рішуче, схилання в бік Росії припиниться. За інших умов Україна, особливо при нерішучому уряді, що не має довіри в людей, буде надзвичайно вразливою щодо тиску чужих країн [53, с. 292–293].

Курс, якого почала притримуватися Україна із призначенням на посаду прем'єр-міністра В. Януковича, знівелював ідеали «помаранчевої революції». У цей період (2007 р.) з'являються публікації, у яких на перший план виходить Ю. Тимошенко як головний опозиціонер та людина, яка може все змінити на краще [840]. На початку 2007 р. до Вашингтона на зустріч з Державним секретарем К. Райс і віце-президентом Д. Чейні прибула лідер української парламентської опозиції Ю. Тимошенко з метою обговорення майбутньої співпраці для стабілізації демократії в Україні [637, с. 161]. Кореспондент газети «Свобода» Р. Хомяк опублікував статтю про виступ Ю. Тимошенко у Центрі стратегічних і міжнародних досліджень при переповненій залі з метою пояснити ситуацію в Україні тим, які свого часу підтримали українську демократію. Усе засвідчує про значну вищу популярність головної опозиціонерки на противагу тодішньому прем'єр-міністру В. Януковичу, який незадовго перед тим теж був у США (2007 р.). Зосереджуючись на основних акцентах виступу Ю. Тимошенко у Вашингтоні, Р. Хомяк вказує на те [840], що вона, мабуть, єдиний серйозний (такий, який не тільки говорить, а й робить) український політик, який голосно звертає увагу на постійну агресію Росії проти України у різних сферах з метою втягнення її в Єдиний економічний простір [53, с. 293]. Міністр закордонних справ України А. Яценюк у травні цього ж року відвідав США для зустрічі з членами Конгресу, акцентуючи на геополітичному виборі нашої держави [637, с. 162].

Нашу увагу також привернула публікація в газеті «Свобода» за 2008 р. у рубриці «Точка зору» [14], у якій український літературознавець, публіцист, громадсько-політичний діяч, учасник національно-демократичного руху в Україні від початку 1960-х рр. Ю. Бадзьо викладає власне бачення українських подій та їх інтерпретацію, що презентують зовсім інший погляд на конфлікт і

кризу в середовищі української влади. За словами автора, після інавгурації В. Ющенка його опонент В. Янукович певний час не висловлювався негативно щодо «помаранчевої революції», що накреслило рятівну для України тенденцію порозуміння в середовищі політичної еліти, тенденцію консолідації суспільства на єдино перспективній основі українських національних інтересів. На думку Ю. Бадзя, перекреслила цю тенденцію саме Ю. Тимошенко зі своєю командою у 2005 р. своєю спробою «антиконституційного перевороту» [14, с. 3]. Далі громадсько-політичний діяч намагається охарактеризувати особистості В. Ющенка і Ю. Тимошенко, зігравши на протилежності їх у професійному, моральному, патріотичному плані, наголошуючи, що ідея широкої коаліції між «Нашою Україною» та «Партією регіонів» – «фундаментально актуальна для українського суспільства проблема – потреба порозуміння між двома основними, визначальними групами політичних еліт, отже, ідея консолідації народу, політичної стабілізації країни» [14, с. 21]. Питання залишалося лише в тому, чи відмовляться «регіонали» від двох своїх антиукраїнських ідей – державного статусу російської мови і негативної позиції щодо вступу в НАТО. Проте Ю. Бадзьо вважає, що в керівному складі Партії регіонів є багато серйозних, політично освічених людей, які можуть переконати В. Януковича в доцільності цього і вказати на стратегічність його помилки, коли він зрадив Універсал та взяв курс на протистояння з Президентом. Значно пізніші події чітко розставили всі акценти у цій ситуації: сам ставши Президентом, В. Янукович не те що не захотів прислухатися до раціональних порад своїх співпартійників, а взяв чіткий курс на повну узурпацію влади та відхід від проєвропейських принципів побудови держави [53, с. 293–294].

Причинами такої ситуації в Україні академік В. Горбулін та професор політології д-р О. Литвиненко, стаття яких опублікована «Свободою» [110], вважають відсутність справжньої еліти, особливо в час внутрішньої трансформації суспільства. На їх думку, в нашій країні з цим завжди була проблема, що визначається особливостями ситуації у світі. «В Україні, як і колись в ренесансній Італії, ситуація змушує українські еліти накопичувати

скарби, ліквідні речі, що, в свою чергу, накладається на проблему ціннісних орієнтацій проводу, його так званої позаідеологічності і прагматичності, а також низької загальної культури» [110, с. 3]. Далі автори визначають тих, хто сьогодні відносить себе до українського проводу, особливо не розмірковуючи про відповідальність перед історією та українським народом: депутати Верховної Ради, члени Кабінету міністрів, окремі представники великого підприємництва, всі зірки сцени, іноді спорту і телеполітологи [53, с. 294–295].

В. Горбулін та О. Литвиненко намагаються проаналізувати [110], чому так триває досі, згадуючи і відсутність в радянській Україні своєї національної еліти, винищеної за 70 років, неавтономність України в економічному і політичному сенсі, зокрема, від Росії, деградація державних інститутів, недостатність національних традицій творення. Проте автори вважають, що ситуація не є безнадійною, оскільки за умови економічного зростання за 10–15 років зміцніє середній клас, що в усіх країнах відіграє роль потужного гравця національного масштабу. Тому Україні, поки триватимуть зміни, дуже потрібне створення певного каркасу, «поясу безпеки», який може дати входження до НАТО. Членство в євроатлантичному альянсі дасть змогу вийти з постімперського простору, зберегти свободу дій на майбутнє, підштовхнути прискорення внутрішньополітичних перетворень, зміцнити державні інститути, передусім безпекові, це також зростання ваги держави у світі, участь її у прийнятті глобальних політичних рішень [53, с. 295]. В. Горбулін та О. Литвиненко прямо заявляють, що вищевказане неминуче призведе до погіршення взаємин з Росією, однак рано чи пізно проблему налагодження ефективної взаємодії між нашими державами Києву таки доведеться вирішувати, інакше її можуть вирішити без нас [110, с. 18].

Від 2010 р. СКУ активно проводить політику щодо прискорення євроінтеграції України, переконуючи обидві сторони в перевагах. Цьому було присвячено чимало зустрічей та перемовин із високопосадовцями різних держав, зокрема, тих, де проживає українська діаспора. У рубриках «Україна і світ», «Життя громади», «Америка і світ», «Українство в світі», «Україна і

СКУ» [598; 599] подаються звіти про відвідини президента СКУ різних країн, у яких він закликає посадовців впливати на владу України задля припинення авторитаризму, порушення людських прав, наголошує на актуальності євроінтеграції України. З цією ж метою відбулася зустріч Є. Чоля і високопосадовців ЄС напередодні саміту у Вільнюсі. Узявши участь у пленарному засіданні Європейського парламенту президент СКУ у своєму зверненні наголосив не ототожнювати українців із владними структурами України, а сприяти інтеграції її в ЄС заради миру і стабільності в регіоні, що стратегічно важливо відмежувати Україну від імперських планів Росії [47]. Цьому ж присвячені і публікації з приводу зустрічей представників СКУ, УККА, фундації «Спадщина», «Самопоміч», Києво-Могилянської фундації Америки із американськими конгресменами, у яких наголошується на небезпеці використання тиску Росії на Україну з метою втягнути її в поле своєї орбіти та відвернути від європейських цінностей [53, с. 295–296; 602; 639].

Українські державотворці у своїй більшості продовжували бачити в Росії «добру старшу сестру», причому нічого не роблячи для інформаційно-психологічного захисту, належно не підтримуючи процесів національного відродження. Наслідки були неминучі: більш як за двадцять років незалежності остання почала ставати номінальною, спостерігалось засилля не просто російськомовної, а саме російської літератури, із ЗМІ майже повністю витіснили українську мову як засіб міжнаціонального спілкування [46; 53, с. 296].

На 2011 рік припадає святкування 20-ї річниці незалежності України, яка у Вашингтоні відбувалася в приміщенні однієї з просвітних світових культурних установ, а також найпрестижнішого протокольного майданчика столиці США – Бібліотеці Конгресу. Таку подію висвітлювали усі діаспорні періодичні видання у своїх репортажах та інтерв'ю [274; 702]. Тодішній Посол О. Моцик, наголосивши на стратегічному партнерстві між обома державами [313; 499], зазначив, що сам факт дозволу на проведення цього заходу у такій будівлі є ознакою визнання України як повноцінної держави та партнера.

У 2011 р. газета «Свобода» умістила інформацію та коротку референцію Меморандуму щодо утисків української національної меншини в Росії, який СКУ надіслав усім інституціям ООН, ЄС, ОБСЄ, що опікуються захистом людських прав та справами національних меншин [687]. У зверненні порушено актуальну проблему з приводу спроб знищення у Росії двох найбільших українських неурядових організацій – Федеральну національно-культурну автономію українців Росії та Об'єднання українців Росії – і припинення діяльності Бібліотеки української літератури у Москві. Зауважимо, що копії Меморандуму також було надіслано і Президенту В. Януковичу, і Послу України в Росії із закликом захистити українську національну меншину [47; 53, с. 351].

Також Крайову канцелярію УККА на її запрошення відвідав один з українських діячів О. Доній. Стаття українського письменника і журналіста у діаспорі США Л. Хмельковського [820] дає розгорнутий і детальний портрет українського політика, який, характеризуючи політичну владу від 1991 р., вказує на можливі причини та окреслює шляхи протидії корупції і виходу з кризи через створення, зокрема, і сильної опозиції. Стаття [820] також містить опис О. Донієм діяльності Всеукраїнського комітету захисту української мови, порушувались питання демократії, рейдерства в інформаційному просторі, відродження національного провідництва [53, с. 349].

Напередодні 21-ї річниці незалежності України І. Яковенко, активна громадська діячка, опублікувала в газеті «Час і Події» статтю [878], присвячену книзі отця-доктора Блажейовського «Мое століття та деякі погляди на українську історію», аналіз якої засвідчує, що наше минуле тісно пов'язане з історією нашої духовності, брак якої є причиною сучасних негараздів. Автор статті робить висновок, що найважливішим у праці є вказівка на основну причину трагічності української історії – відсутність єдності українців, коли внаслідок тривалого виховання в молоді зради свого народу та його інтересів, сьогодні маємо брак національної свідомості. Отець-доктор зазначає, що винних не потрібно шукати десь, причина – в нас самих. Публікація

завершується виразним зверненням-закликом до українців гуртуватися біля храмів та спільно молитися за Україну, за воскресіння духу єдності, віри та відповідальності перед своєю країною [53, с. 296–297; 57].

У 2012 р. загальновідомі події щодо мовної ситуації в Україні сколихнули всі діаспорні громади – люди виходили на мітинги, протестуючи проти спроб знищення національної культури і мови. Ця тема піднімалася неодноразово, однак зазначимо: мабуть, жодна нація так абсурдно не вирішувала питання державної мови. Ніхто не заперечує інтернаціонального складу народу України, однак чи багато сьогодні знайдеться мононаціональних країн? Чи можуть українці в США чи тій таки Росії вимагати для української мови якихось виняткових прав? Запитань, звичайно, більше ніж відповідей. Однак кожен намагається вирішити питання так, як уміє або вважає за потрібне. У статті громадської діячки І. Яковенко [876] висвітлюється зібрання материнських спільнот усіх церков Чикаго на спільну молитву у Манстері (Індіана). Люди пройшли і відспівали спеціальну Хресну дорогу, молячись про кращу долю України на шляху до повної незалежності. Люди, вірячи у силу спільної молитви, сподіваються на Божу допомогу. Автор статті наголошує, що у недалеких виборах в Україні очільники всіх організацій, партій мають об'єднатися заради спільної ідеї [53, с. 297; 57]. А голова СУА М. Заяць наголосила, що «...у час змін у США і в Україні СУА має на меті надалі провадити динамічну, спрямовану в майбутнє діяльність, скеровану на підтримку української спільноти як в Америці, так і поза її межами. СУА злучує генерації і хвилі імміграції, і наші жінки знаходять спільну мову, спільну любов до України, шану одна до одної» [254, с. 240].

Під час щорічної конференції у Вашингтоні «Пошуки Україною шляхів до зрілої державності» колишній помічник заступника Держсекретаря США з питань Європи та Євразії Д. Кремер відзначив [74], що демократичні перетворення в Україні мають слугувати прикладом для інших країн регіону. При цьому аналітик звернув увагу на те, що Російська Федерація постійно здійснює провокації щодо України (газові конфлікти, інциденти у Криму,

пов'язані з Чорноморським флотом), намагається вплинути на її внутріполітичні процеси. Про небезпеку «перезавантаження» відносин із Росією адміністрацією Президента Б. Обами та бездіяльність останньої у регіоні пострадянських держав, особливо в Україні, говорила помічник заступника міністра оборони США С. Волландер [74]. Її позицію підтримав тодішній заступник помічника Держсекретаря США з питань Європи та Євразії Д. Рассел [74]. Колишній дипломат у США Ю. Щербак переконував щодо реальної загрози існування української держави напередодні виборів в Україні [871].

У 2013 р. у Верховній раді України були слухання «Українська трудова міграція», у яких взяв участь голова комісії СКУ з питань громадян України за кордоном П. Садох. Основні тези його виступу опублікувала газета «Свобода» [582]. Громадський діяч акцентує на тому, що незважаючи на вагомий внесок українських трудових мігрантів в економіку рідної країни, особливо соціальну сферу, вони не мають захисту своєї держави, а тому Україні просто необхідно виробити чітку окрему політику з приводу цього питання. Для ознайомлення докладний перелік проблем та рекомендації СКУ щодо можливих шляхів їх вирішення передано Комітетові з питань прав людини, національних меншин і міжнаціональних взаємин Верховної ради [47]. У цьому ж році у парламентських слуханнях вперше взяла участь представниця СФУЖО, її секретар О. Фарима, щодо забезпечення рівних можливостей для жінок і чоловіків. Газета «Свобода» опублікувала звітний матеріал з цього засідання [709], у якому наголошувалось, що в Україні сьогодні все ще наявні певні гендерні стереотипи щодо становища жінки, однак прийнята на державному рівні Програма із забезпечення рівних прав та можливостей дозволить вирівняти ситуацію. Крім власне доповіді, О. Фарима мала можливість ознайомитись із діяльністю багатьох українських громадських інституцій та налагодити з ними зв'язок для майбутньої співпраці. Водночас делегація СФУЖО брала участь у черговій сесії Комісії зі становища жінок в ООН [711] у Нью-Йорку з метою розгляду та вирішення важливих питань, які стосуються

жінок та дітей, а також у Генеральній асамблеї ООН і конференції, організованій Радою Європи [53, с. 351–352].

Свого часу (2013 р.) делегати Пленуму Світової управи СУМ зустрілися і з Л. Гузаром, колишнім предстоятелем УГКЦ [412]. Блаженніший порушив питання систематичної праці і позитивного впливу юнацьких об'єднань на молодь, зокрема і в християнському плані [53, с. 352].

На X Світовому конгресі українців у Львові в 2013 р. порушувалося питання, що на 22-му році незалежності Україна близько підійшла до межі, коли може її втратити. У підсумкових матеріалах, опублікованих «Свободою» [92; 685], серед небезпек названо: святкування 90-річчя комсомолу (2008 р.), харківські угоди (2010 р.), українофобська політика міністра освіти і науки Д. Табачника (2010–2013 рр.), обмеження прав української мови в усіх сферах, зневага до правдивої національної історії, рейдерство, посилення цензури, переслідування та арешти за політичні переконання (2010–2013 рр.). Однак найгіршим, на думку голови Християнського товариства українців в Італії О. Городецького [92], є тотальна апатія, розчарування в суспільстві, що, власне, і дозволяють владі творити беззаконня. Через те, упродовж каденції В. Януковича президент СКУ Є.Чолій мав кілька зустрічей з ним та іншими урядовцями, на яких зосереджувався на питаннях необхідної євроінтеграції України, обіцяючи всебічну підтримку, допомогу у спорудженні пам'ятника жертвам Голодомору у Вашингтоні, захисті українських етнічних груп в інших країнах, особливо Росії, а також захисті прав людини в державі незважаючи на її політичну приналежність та вподобання. Періодичні видання, у яких розміщено статті та репортажі з таких зустрічей [600; 605], зазначають, що В. Янукович обіцяв використати усі можливості задля руху вперед України демократичним шляхом євроінтеграції [47; 53, с. 297–298]. Посол США в Україні Дж. Пайетт вважав, що реалізація прагнень України щодо асоціації із ЄС є цілком можливою [838]. Для цього у Київ прибула з візитом помічник Держсекретаря США з питань Європи та Євразії В. Нуланд [131], яка, передавши листа Президенту України від Держсекретаря, наголосила на тому, що США

підтримують Україну у її виборі, готові допомогти у виконанні певних невиконаних ще критеріїв, а також посприяти у переговорах із МВФ [51].

УККА з УГО «Помаранчева хвиля» у США в цей період також проводять протести з приводу арешту українською владою опозиційних політиків, вшановуючи пам'ять також і загиблих журналістів. Надруковані матеріали свідчать [23, с. 223; 349; 745] про ґрунтовну підготовку таких акцій: виготовлення транспарантів із закликами українською та англійською мовою, чітко визначена причина та мета, виступити щодо антидемократичних дій українських керманічів міг кожний. Результатом протесту стала резолюція з однозначно сформульованими вимогами щодо припинення переслідувань, наступу на українську культуру і мову, повернення звання Героїв України С. Бандері та Р. Шухевичу. Організатори акції надсилають такий документ як в Україну, так і в українські місії в США. Журналіст медіа-порталу VIDIA Н. Фігель, висвітлюючи цей захід [804], підготувала про нього відео-репортаж, щоб зробити його доступним кожному, хто не мав змоги фізично бути присутнім, а також провела кілька інтерв'ю, у яких присутні висловлювали своє бачення сучасних подій в Україні, хтось обурювався, хтось розчаровувався, але кожного турбувала доля його історичної батьківщини [53, с. 298].

В іншому номері «Час і Події» читачі мали можливість ознайомитись зі змістом таких інтерв'ю [803]. Тут же розгорнулася жвава дискусія щодо коментарів, які супроводжували перегляд відео-репортажу: у деяких діаспору відверто просили не втручатися у справи України, в деяких – називали «переодягненими на українців». Журналіст вирішила заперечити таким дописувачам, зауваживши, що українці діаспори мають право висловлювати свою позицію, бо проживання в іншій країні ще не заперечує їх приналежність до української нації, а американські демократія та рівність ще більше виділяються на фоні беззаконня в Україні. Крім того, Н. Фігель акцентує [803] на тому, що люди, які провадять таку антиукраїнську політику, ніколи не зрозуміють звернень української діаспори до американського уряду про допомогу та підтримку, бо навіть уявити собі не можуть, що уряд цей працює

для свого народу (незалежно від національності), а не проти нього [53, с. 298–299].

У зв'язку з такою ситуацією зустріч президента СКУ Є. Чоля із українською громадою Чикаго [277] ознаменувалась закликм громадського діяча серйозно поставитись до того геополітичного становища, в якому сьогодні перебуває Україна, своєю активною позицією переконувати західних політиків у необхідності її євроінтеграції. Як підсумок, основний меседж цих публікації наступний – лише українці діаспори зможуть стати тим містком, який з'єднає США та Україну для розвитку в ній демократії. З позицій сьогодення можемо твердити про справедливість та передбачливість подібних звернень громадських діячів, вищезгадані події, висвітлені в українськомовному інформаційному просторі США, стали попередниками наступних акцій, що пов'язані із трагічними подіями в Україні [53, с. 299].

У грудні 2013 р. діаспорні громадські організації через листи та звернення, текст яких також вміщувався у періодичних виданнях, висловили своє вітання та підтримку усім патріотичним і демократичним силам в Україні, що брали участь у «Марші мільйонів» щодо інтеграції України із Євросоюзом [149; 217; 250]. Події, що відбувалися у Києві, активізували діяльність української діаспори щодо впливу на уряди держав їх проживання з вимогою увести санкції щодо порушників демократичних свобод в Україні [258; 597; 677; 678]. З початком пам'ятних подій на Майдані у Києві редактори та журналісти українськомовних газет у США фіксують це явище як праведну боротьбу українського народу за свободу, гідність, національну справедливість, у якій церква відіграла винятково важливу і надзвичайну роль [162; 676]. Відзначено високий дух самоорганізації, людяності, взаємодопомоги, політичної і національної зрілості людей, які стояли на протестних майданах у Києві та інших українських міст [53, с. 299]. На майдані Незалежності група євангельських християн встановила Міжконфесійний молитовний намет, щоб об'єднати усіх небайдужих вірян у спільній щоденній молитві [507].

Вважаємо правильним, що церква у такий важкий, але вирішальний час була разом із народом. Як інформують друковані матеріали [162; 464; 676], на сцену виходили священики різних релігій, щоб своїми службами, молитвами, проповідями підтримати людей. У колонці головного редактора газети «Свобода» висловлено сподівання, що така єдність залишиться і надалі, стане одним із чинників відродження української нації та держави. Голова ЗОУЦ ЄХБ пастор П. Дем'яник, відзначаючи таку спільність у заступницькій молитві, закликає бути не тільки активними провідниками християнських цінностей у суспільстві, а й продовжувати усіх молитися за український народ, Україну та США [183]. Таку думку висловлює й голова Апостольської греко-православної церкви в Україні Владика Лев-Зеновій (Колісник), який у 2014 р. перебував у США для зустрічей із прихожанами та настоятелями православних парафій. У своєму інтерв'ю, що було опубліковане в рубриці під однойменною назвою, газеті «Час і Події» [464], Владика, дякуючи всім українським церквам у США за їх молитовну та матеріальну підтримку Майдану, звертаючись до багатьох високоосвічених емігрантів з проханням повертатися на батьківщину, називає церкву тим чинником, який сьогодні може об'єднати народ, зцементувати його в єдину націю [53, с. 299–300; 57].

У періодиці є чимало статей щодо громадського себе виявлення та активності у цьому контексті діаспорних організацій. Фондація «Самопоміч» передала 10 тис. дол. ЗУАДК, який спрямує ці кошти на підтримку та гуманітарну допомогу Майданам в Україні [232]. Як уже згадувалось вище, кредитна спілка «Самопоміч» у США має дуже тісний зв'язок з українським духовенством, яке відіграє роль консолідуючого чинника та громадського центру. Під час щорічної грудневої зустрічі в кредитній спілці представники українських церков висловили як одностайну підтримку людей на Майданах, так і протест проти насильства з боку «Беркута», склавши та підписавши листа з цього приводу до тодішнього Президента В. Януковича. В осередках СУМ молодь уважно стежить за подіями в Україні, влаштовуючи акції на підтримку київського Майдану, беручи участь в Автомайданах містами США. На

традиційній зустрічі зі Святим Миколаєм сумівці виготовили жовто-блакитні сердечка із привітаннями для українців Євромайдану, а на київській головній ялинці висів також плакат, підписаний і розмальований дітьми філадельфійського осередку [53, с. 300; 280; 281].

Українська діаспора влаштувала кілька акцій на підтримку Майдану, Народне віче, зокрема, перед Посольством України у Вашингтоні колишній голова УККА, юрист А. Лозинський організував акцію протесту проти українофобської та антидержавницької політики В. Януковича та його уряду, вимагаючи розслідувань силового розгону Майдану та позачергових президентських виборів [224]. У змісті публікацій перераховано визначні постаті громадського життя української діаспори у США, які вважали за потрібне висловити свою позицію на таких заходах (голова і заступник УККА, представники УГО «Помаранчева хвиля» тощо). Депутат О. Медуниця, який перебував з візитом у США, висловив через українськомовну періодику глибоку вдячність урядам країн, у яких проживають українці, за одностайну позицію у підтримці демократичних сил України [800]. Однак аналіз інформаційного простору українців діаспори свідчить про те [70; 689; 838; 882], що розв'язання політичної кризи в Україні бачилось винятково у мирній площині (вітали відставку уряду М. Азарова, закликали до перемовин між В. Януковичем та провідниками опозиції і Євромайдану щодо врегулювання проблем) [53, с. 300–301]. Держсекретар Д. Керрі закликав Президента В. Януковича налагодити діалог із лідерами політичної опозиції та перенести політичний процес переговорів із вулиці в державні інституції [35; 51].

Віце-президент США Дж. Байден у телефонній розмові із Президентом України [196] закликав проявити стриманість та відкликати наступ урядових сил. У заяві речниці Ради національної безпеки США К. Гайден йдеться про те [198], що зростання напруги в Україні є прямим наслідком нездатності українського уряду визнати законним право народу висловлювати своє непогодження. Президент американської організації Freedom House, колишній заступник Держсекретаря США та особа, яка причетна до вироблення позиції

уряду США щодо України, Д. Кремер заявив [653], що США повинні запровадити санкції проти Президента В. Януковича та ще цілого кола осіб. Таку позицію розділяє й американський сенатор-республіканець Дж. МакКейн, який також додав [198], що вимагатимуть наслідків за ці злочини, що скоєні проти українців, які мирно відстоювали свої права. Голова Комітету із закордонних питань Сенату США Р. Менендес 14 лютого 2014 р. подав на розгляд Сенату проект резолюції [204; 339; 653] із закликом до Держдепартаменту негайно запровадити цільові санкції щодо тих осіб, які причетні до застосування насильства проти мирних протестувальників.

Українськомовна преса української діаспори США цього періоду містить чимало матеріалу [106; 130; 193; 205; 285; 308; 627; 655; 658; 771; 773; 880] щодо експертних та дипломатичних оцінок конфлікту в Україні, візитів американських дипломатів та політиків (Дж. МакКейна, Дж. Керрі та інших) для врегулювання ситуації.

А. Лозинський як безпосередній учасник Євромайдану у Києві (12–18 грудня) поділився своїми враженнями читачам газети «Свобода» [448], ще раз згадавши причини виникнення Майдану, як останній внаслідок побиття беркутівцями людей перетворився на Революцію Гідності, оскільки підписання угоди з ЄС уже не було єдиною метою протестів. Як і в 1991 р. та 2004 р. знову виринуло питання боротьби українців за свою людську і національну гідність, жити так, як живуть у демократичних країнах, назавжди позбутися російського жорсткого впливу. А. Лозинський вітає підтримку України з боку західних країн, зокрема позитивно оцінює візит у Київ Держсекретаря США Дж. Керрі, його помічника В. Нуланд, американських сенаторів з протилежних політичних партій, які є ініціаторами жорсткої резолюції Сенату щодо запровадження санкцій проти українських урядовців та самої Росії [449]. І хоча результат Євромайдану тоді, у січні 2014 р., остаточно неможливо було спрогнозувати, найважливішим убачалося те, що він прискорив невідворотне утвердження української нації, яке до того було надзвичайно повільним [53, с. 301].

З великою приємністю громадські організації українців у США відзначали підвищення рівня демократії в Україні після Революції Гідності [182; 206; 312; 660], очікували обрання нового Президента: «Скільки в наших силах, ми повинні помагати нашим братам і сестрам в Україні ефективно використати цей наданий історією новий шанс для національного відродження, для надійного збереження української культури, мови, народних і релігійних традицій» [848, с. 9], водночас наголошуючи на необхідності ретельного моніторингу реалізації «референдуму» в Криму, нагадуванні Росії про її міжнародні зобов'язання щодо України (Будапештський меморандум), засудженні нелегітимних «референдумів» у Луганській та Донецькій областях [240; 746]. Опубліковані матеріали містять інформацію [744] щодо підтримки діаспорними організаціями важливих постанов нового українського уряду (зокрема, повернення до Конституції України 2004 р., звільнення політичних в'язнів, оголошення виборів Президента) та заклики до світового співтовариства теж визнати їх легітимними [53, с. 302].

Від часу створення УККА та СКУ ці організації, на нашу думку, ведуть найбільш систематичну і наполегливу працю щодо впливу на уряд США з метою змінити політику останнього стосовно України та Росії. І сьогодні СКУ переконує світову спільноту в необхідності підтримувати Україну, щоб конфлікт на Сході не був заморожений [273]. Також об'єднання налагоджувало тісний зв'язок із владними структурами в Україні, громадянськими інституціями з метою прискорення вступу України в ЄС, дорівняння українських законів до західних зразків, досягнення енергетичної незалежності, шляхи подолання корупції та економічної кризи, поширення щоденної правдивої інформації про останні реформи та їх успіх у впровадженні, для чого використовує матеріали РНБО та українських телевізійних каналів. Свого часу чимало публікацій висвітлювали [223; 272; 604], як Є. Чолій зустрівся з О. Турчиновим, який виконував функції Президента України та Голови Верховної ради з приводу незаконного референдуму в Криму, перемогою Євромайдану, вторгнення російських військ, з Ю. Луценком, В. В'ятровичем,

О. Рибачуком, А. Яценюком. Зустрічі з урядовцями України є надзвичайно важливі для подальшої співпраці із СКУ, тож така інформація активно висвітлюється у рубриках «Україна та СКУ». Згідно з опублікованими матеріалами [595], у 2014 р. СКУ підписав Меморандум про співпрацю із Кабінетом Міністрів України, який передбачав «посилення взаємодії держави із закордонними українцями, захист людських, громадянських та національних прав українців у світі, утвердження незалежності та суверенітету України, забезпечення її територіальної цілісності, сприяння демократичному процесу в Україні, її євроінтеграційним та євроатлантичним прагненням» [595]. Крім зазначеного, особливої уваги було надано поширенню правдивої інформації про Україну серед світової спільноти, посиленню взаємозв'язку між українцями та діаспорою, захисту їх прав у світі, розробленню програм, що зміцнюють зв'язки між Україною та її діаспорою у галузі культури, освіти, мовному питанні, поглибленню співпраці з урядами країн перебування закордонних українців і розвиткові українського громадського життя в діаспорі, гуманітарна допомога [264; 338; 688]. Наприкінці цього ж року у Вашингтоні Є. Чолій уклав із головним директором «Atlantic Council» Меморандум, згідно з яким імплементується проект «Ініціатива України в Європі», що спрямовує зусилля міжнародної спільноти на підтримання незалежності та територіальної цілісності України, її європейських прагнень. Президент СКУ наголошував, що військова агресія Росії – глобальна проблема, а не лише України, тому їй потрібно допомогти заради миру та стабільності в Європі [47; 53, с. 302–303].

Однією із традиційних акцій підтримки демократичних прагнень українців УККА разом із СКУ є те, що вони під час кожних парламентських чи президентських виборів в Україні формують делегацію міжнародних спостерігачів для їх моніторингу. З опублікованих матеріалів [740; 742] отримуємо інформацію, що УККА – це єдина організація українців у США, зареєстрована Центральною виборчою комісією для спостереження за виборами. При цьому ці громадські об'єднання завжди уточнюють, що не підтримують жодного кандидата, партії чи блоку, проводять навчання своїх

спостерігачів та координування умов перебування в Україні, дякуючи водночас добровольцям за їх участь у цій місії УККА та СКУ, коли вони самі покривають пов'язані з цим витрати [23, с. 221; 740; 742]. Після проведення виборів місія міжнародних спостерігачів УККА та СКУ публікує результати своєї роботи, вказуючи, що волевиявлення народу відбулося вільно і прозоро, а у 2014 р. акцентують на відсутності застосування адмінресурсу та вільний доступ усіх претендентів до ЗМІ, висловлюючи вдячність українському уряду за відданість демократичним принципам і верховенству права [53, с. 303–304; 674; 695; 696; 750; 775; 776].

До «Свободи» у 2014 р. надійшла копія привітання Постійної конференції українських православних єпископів поза межами України з приводу успішних президентських виборів. Редакція вважала за необхідне також опублікувати текст листа [591]. Друковані матеріали відзначають сподівання з приводу того, що ці вибори могли б стати першим кроком до подолання економічної та громадянської кризи, підтримку позитивних змін, спрямованих на формування демократичних відносин у суспільстві, позитивне ставлення до зусиль демократичних держав організувати співпрацю з українським урядом [53, с. 304; 57].

При рішенні владних структур України відмовитись свого часу від Угоди про асоціацію з Євросоюзом напередодні Вільнюського саміту періодичні видання українців у США друкували чимало осудливих заміток від різних громадських організацій з приводу непослідовності політики України, активізації діалогу з Росією, що суперечить національним інтересам країни та її народу [522]. У кінці 2013 р. – початку 2014 р. УККА, СФУЖО, Асоціація українських правників Америки опублікували кілька своїх звернень до влади України та українців, у яких зазначали свою усебічну підтримку волевиявлення народу, який обрав своїм стратегічним курсом європейську орієнтацію, а також закликали США, Євросоюз підтримати дії українського парламенту як такі, що виражають волю народу, відкинути заяви В. Януковича з приводу «державного перевороту», засудити будь-які прояви сепаратизму та порушення державності

України, допомогти їй з метою уникнення економічної кризи [239; 679; 739]. Громадські організації долучилися до вимог з приводу відставки Президента і Кабінету міністрів, розслідування силового розгону Майдану, скликання дочасних виборів [53, с. 304].

З іншого боку, ці звернення [239; 679; 739] містили і меседжі до української громади у США щодо допомоги Україні, яку організують діаспорні об'єднання із зазначенням адреси або рахунку, вказуючи на звільнення усіх пожертв від оподаткування. Із початком Євромайдану, на думку громадських діячів у діаспорі, Білий дім зволікає з наданням Україні широкомасштабної допомоги, яка б сприяла не тільки у її обороні, а й стратегічно могла б уберегти Європу від російської агресії. Через те від кінця 2013 р. УККА, СКУ, «Самопоміч», голови фондів «Спадщина» і «Самопоміч» проводять роботу, закликаючи уряди США, Канади та країн Євросоюзу спільно підтримувати прагнення українського народу з одночасним введенням санкцій проти Росії і колишнього Президента України за дестабілізацію ситуації, надати Україні статус основного союзника НАТО, не члена, що уможливить надання їй різноманітних привілеїв, у тому числі і зброї, скерувати миротворчі сили, щоб призупинити вторгнення російських військ тощо, або СКУ у своїх зверненнях до ООН щодо спрямування миротворчого контингенту [47; 503; 680; 682; 690; 761], додаткових спостерігачів від ОБСЄ наголошує, що метою цих співтовариств є забезпечення миру і безпеки у світі, а тому необхідне запровадження суворих санкцій проти Росії, інакше це створить прецедент, коли всі міжнародні угоди стануть сумнівними, бо дотримання їх положень може бути необов'язковим. УККА у своїх зверненнях схвалює політику американського уряду у цій ситуації, зазначаючи, що і він, і Міжнародний валютний фонд і надалі робитимуть кроки щодо забезпечення підтримки українців на шляху їх оборони своєї державності [53, с. 304–305].

Пізніше, під час анексії Криму та початку бойових дій на Сході України, у публіцистичних матеріалах відзначено надзвичайну релігійність українців, виявлення ними глибоко вкорінених духовно-моральних норм незалежно від

країни проживання, що маркується як один із шляхів вирішення проблем. Так, з одного боку, явною стала благодійницька діяльність як свідчення духовності нашого народу. Майдан дуже багато змінив у житті українців, передусім психологічному, громадському, саме тут віра людей зазнала серйозних випробувань. Церкви, безперечно, як інституції довіряють майже всі громадяни, однак вона не може глибоко вплинути на їх свідомість. Врешті-решт істинна роль церкви полягає не в участі у політичному житті, а у її спроможності і здатності впливати на формування світогляду та ідейної позиції людини, виховувати відповідальних політичних лідерів та лідерів думок. Тому часто зміни є досить поверховими (заангажовані ЗМІ, невикорінена корупція, турбота депутатів, чиновників, урядовців лише про свої інтереси). Звичайно, зміни відбулися, бо під час Революції Гідності люди вийшли на майдани не за соціальні пільги, а відстоювати свою гідність, свободу, право на краще життя [53, с. 305–306].

Як вважав покійний Архієпископ-емерит Л. Гузар [167], наявні соціальні хвороби українського суспільства мають зникнути для повного видужання нашої нації, однак він наголошував, що кожний громадянин української держави має докладати всіх зусиль, щоб у своєму житті позбутися недбальства, непошани до навколишніх тощо. Він був переконаний, що найприроднішим способом вийти з кризової ситуації можна за допомогою діалогу, коли влада розуміє, що вона є частиною народу. Собор єпископів УПЦ в США солідарний у цьому з Блаженнішим Любомиром [228], закликаючи владу у своїх зверненнях припинити насилля, а український народ – не полишати своє прагнення формувати демократичне суспільство. Як це не парадоксально, саме сучасна війна в Україні дає шанс стати сильною та розвиненою державою за синтезу чесної праці та молитви. З цією метою десять українських церков у своєму зверненні до українського народу, оприлюдненому прес-службою Інституту релігійної свободи, у тому числі і в діаспорній періодиці [588; 770], підтримали європейську інтеграцію України та закликали Росію поважати вибір українського народу. В опублікованому матеріалі [588; 770] висловлюється

думка про історичну зумовленість такого вибору, при цьому зазначається, що він абсолютно не веде до автоматичного протиставлення України своєму сусідові – Росії, а тому природним є сподівання на повагу з боку останньої до незалежної України, яка має право вибирати свій шлях майбутнього. Для цього керівники церков обіцяють всебічну допомогу молитвою для реалізації правильного вибору та мудрості очільників держави [53, с. 306].

Однак подальші події засвідчили марність сподівань на розуміння і повагу з боку північного сусіда. Від початку анексії Криму керівники українських церков у США закликають світову спільноту [227; 518; 588], особливо американських політичних лідерів, не залишати Україну наодинці з агресором, дипломатичні важелі впливу підсилити економічними, політичними санкціями. З цього часу опубліковані матеріали, що стосуються діяльності українських церков в США, містять прохання Владик до своїх вірян підтримувати Україну молитвами, мати постійний зв'язок з губернаторами своїх штатів, сенаторами, мерами та робити пожертви з метою організації гуманітарної допомоги [57]. Однак священики сьогодні надають і більш сильну духовну підтримку. Мова іде про відновлення інституту капелланів в Україні. Священики всіх конфесій були з людьми на Майдані, сьогодні вони молитвою і добрим словом підтримують воїнів на передовій. Їх називають міжконфесійним батальйоном військових капелланів, оскільки крім християнських священиків свою допомогу надають іудейські та мусульманські духівники [53, с. 306–307; 361; 456].

Зі свого боку надруковані матеріали газет «Міст», «Час і Події», «Українське слово» дають чітке уявлення стосовно зустрічей УККА і СКУ з американськими чиновниками Сенату, Конгресу, Держдепартаменту, послами, а також Палатою громад Канади, які зі свого боку запевняють про підтримку України, проведення у ній демократичних виборів, про що зробив відповідну заяву як Президент Б. Обама, так і Прем'єр-міністр Канади С. Гарпер. Також до редакції «Свободи» у цей період надходить чимало таких звернень, а також світлин діячів УККА і СКУ із американськими законодавцями, які одразу публікуються для ознайомлення з ними громадськості [186; 738; 739]. З них ми

можемо зробити висновок, що УККА і СКУ проробив велику роботу з урядовцями США щодо підтримки уряду України, громадянського суспільства, реалізації реформ, деескалації конфлікту на її Сході, відновлення територіальної цілісності України та безпеки у регіоні, введення та пізніше поглиблення жорстких санкцій проти Росії у стратегічних для неї сферах за підтримку терористичної діяльності та анексію Криму, а також надання гуманітарної допомоги постраждалим [47; 53, с. 307; 235; 309].

У 2014 р. А. Яценюк у якості прем'єр-міністра України провів переговори з Президентом США Б. Обамою щодо підтримки Вашингтоном нашої країни і врегулювання кризи в Україні [206]. Наслідком таких двосторонніх перемовин став закон «Акт на підтримку суверенітету, територіальної цілісності, демократії та економічної стабільності України», підписаний Президентом США Б. Обамою та опублікований у «Свободі» [235], у якому пояснюються засади політики США щодо ситуації в Україні, агресії з боку Росії, пропагуються положення на підтримку України в економічній, демократичній сфері [51].

Наприкінці вересня 2014 р. міністр культури України Є. Нищук на запрошення президента УККА Т. Олексій перебував у США із робочим візитом, під час якого разом із прем'єр-міністром у складі офіційної урядової делегації взяв участь у 69-й сесії Генеральної асамблеї ООН, а також у роботі Першої світової конференції з питань корінних народів [488]. Крім того, очільник Міністерства культури України зустрівся в Українському домі (Нью-Йорк) з представниками української громади, під час якої було обговорено виклики сьогодення для України, перспективи культурної співпраці та забезпечення українською діаспорою всебічної підтримки українського народу [53, с. 352].

Підтримкою національної ідентичності української діаспори визначено також презентаційні акції посольства України у США (у Вашингтоні на Міжнародному різдвяному фестивалі Winternational представлено українську експозицію, організовано щорічний «круглий стіл» «Український запит на зрілу

національну державність», у посольстві України в США за участі міністра закордонних справ відбувається українсько-американський безпековий діалог) [497; 752; 757].

Згідно із матеріалами українськомовної періодики [109; 503], у межах душпастирського візиту Патріарха УГКЦ Святослава до США Є. Чолій мав з ним зустріч задля обговорення гуманітарної допомоги Україні після Євромайдану та російської агресії, а також участі українських громадських спостерігачів на президентських і парламентських виборах [47; 53, с. 307].

Зважаючи на тривалість російської агресії щодо України, громадські організації українців у діаспорі (УККА, СКУ, СФУЖО) вважають за необхідне робити публічні заяви чи письмові звернення з метою припинення такої ситуації: засудження дій терористів та російських найманців, які порушують Мінські угоди, заклики до урядів США та інших країн посилити тиск на Росію, ввести жорсткіші санкції проти неї, виключити В. Путіна із лідерів великої двадцятки, надати Україні оборонне озброєння [678; 741; 751]. Громадські діячі діаспори висловлюють думку, що слабка реакція світової спільноти на дії російського президента, відсутність військової підтримки нашої держави і належних обмежень щодо Росії тільки сприяють загостренню ситуації, ігноруванню терористами усіх людських та міжнародних норм права через свою безкарність, що вже призвела до анексії Криму та чисельних смертей на Східній Україні. Періодичні видання, що уміщують зазначену інформацію [163; 239; 683; 686], доповнюють звернення останніми відомостями з історичної батьківщини для надання свіжих фактів читачам, наголошуючи на нездатності ОБСЄ виконувати свої обов'язки через складну ситуацію на Донбасі. Також інформаційний простір українців діаспори містить чимало закликів [234; 684; 691; 710] до міжнародної спільноти вплинути на Росію з приводу порушень прав людини та звільнення усіх незаконно утримуваних і заарештованих українських в'язнів, зокрема, Н. Савченко, О. Сенцова та інших [53, с. 307–308].

Як ми вже зазначали вище, громадські організації діаспори, особливо СКУ, провадили послідовну і наполегливу працю щодо європейської інтеграції України. Ратифікації Угоди про асоціацію між ЄС та Україною передувало звернення СКУ, до якого долучилися українці із сорока країн, до очільників Європи підтримати підписання цього документа, аргументуючи тим фактом, що інтеграція кількох десятків мільйонів українців діаспори є гармонійною, оскільки вони зробили значний вклад у розвиток країн свого проживання, у тому числі і ЄС. Це також би підтримало європейські настрої в Україні, що б стимулювало розвиток демократії та становлення громадянського суспільства, забезпечуючи регіональну безпеку та стабільність. У вересні після укладення довгоочікуваної та вистражданої Угоди через періодичні видання [675; 681; 739; 743; 788] громадські організації, вітаючи український народ з перемогою, звертаються до усіх країн Європейського Союзу щодо її найшвидшої ратифікації, щоб цим посприяти процесу повної євроінтеграції України, збереження її територіальної цілісності [53, с. 308–309].

В українськомовних газетах було вміщено коментарі американських політиків, дипломатів та експертів у контексті візиту П. Порошенка до США [132; 210; 311; 399]. Зокрема, голова Комітету зовнішніх взаємин Сенату США Р. Менендес та політичний радник Комісії з питань безпеки та співробітництва в Європі О. Дейчаківський відзначили зусилля українського Президента у напрямі об'єднання двох партій у двопалатному парламенті США з приводу усвідомлення ролі українців, які борються за перемогу демократії. Наслідком стало схвалення знакового законопроекту «Акт на підтримку свободи України», у якому передбачено розширення санкцій проти Росії, збільшення фінансової допомоги для України, надання озброєння та статусу особливого партнера США поза НАТО [310; 483]. Крім цього, документ забороняє будь-яким федеральним відомствам та установам визнавати суверенітет Росії над Кримом або висловлюватись на підтримку його незаконної анексії, визначає напрями сприяння Україні в енергетичній сфері, у боротьбі з російською пропагандою та допомогу тимчасовим переселенцям [336].

В основному, як можемо підсумувати, найбільше інформації щодо громадської роботи діаспорних об'єднань з питань захисту інтересів України та формування її позитивного іміджу після 2014 р. подано у коротких замітках газети «Міст», «Час і Події» та «Свобода» за поданням пресових служб організацій [149; 163; 232].

У пресових повідомленнях українців діаспори Євромайдан, який переріс у Революцію Гідності, став свідченням зрілості української нації, її єдності та відданості ідеалам державності і соборності. Саме кінець 2013 р. став безповоротним моментом пробудження українців від байдужості, пасивності, змінив їх свідомість та дав віру у майбутнє [46]. Оскільки Євромайдан також став важливою частиною життя й українців у США, СКУ у першу його річницю закликав усі світові українські громади гідно відзначити цю подію як акт консолідації народу України у прагненні до незалежної європейської демократичної держави, поширюючи неупереджену інформацію у країнах свого проживання [47; 53, с. 309; 683].

Періодичні видання українців США стали дискусійним майданчиком з приводу питання військової допомоги США [253; 307; 310; 483; 585; 654; 698; 799; 772]. Практично усі знакові аспекти дипломатичних відносин, особливо тих, що стосуються загострення військових дій на території української держави (наприклад, телефонні перемовини на найвищому рівні з приводу порушення режиму тиші, необхідності моніторингу з боку ОБСЄ, звільнення заручників; координації діяльності у рамках Мінських домовленостей, їх підсумки, переговорів у Нормандському форматі тощо), знайшли своє відображення на сторінках українськомовної преси США [129; 148; 399; 445; 542; 656; 703; 814; 843]. На відзначенні 25-річчя встановлення дипломатичних відносин між нашою державою та США Президент П. Порошенко акцентував на важливості двопартійної підтримки Конгресу та ухвалення ним закону «Про підтримку стабільності та демократії в Україні» (2016 р.) [700], а його зустріч із новообраним главою Білого дому Д. Трампом, про перебіг та підводні камені

якої повідомляла українськомовна преса США [305; 578; 659], експерти одноголосно відзначають позитивною.

Після Революції Гідності у періодичних виданнях українців США започатковуються нові рубрики: «Провідна тема дня», «Влада й гроші», «Злочин без кари», «Гаряча точка», у яких кореспонденти й самі редактори видань намагаються дати аналітичну оцінку різних подій, що відбуваються в Україні. Доречною тут є паралель із «післяпомаранчевим» періодом, коли ейфорія у середовищі діаспорян від демократичної української влади врешті-решт розвіялась через неспроможність останньої слідувати обраним курсом та перебороти амбіції окремих осіб. На думку дипломата Дж. Пайетта, найсерйозніші виклики для Києва – всередині країни (реформи, боротьба з корупцією, модернізація державної системи) [882]. На початку 2016 р. публікації свідчать про чергове «прозріння» закордонних українців [147]. Український журналіст і письменник, колишній редактор газети «Свобода» П. Часто [849] називає цей час нелегким для України не лише через агресію Кремля, а й через партійні незгоди, розколи, що не просто утруднюють, а унеможливають реформування країни. Традиційне двовладдя і протистояння між Президентом і прем'єр-міністром, запевнення з трибун Верховної Ради про єдність влади, посилення корупції при значному економічному спаді, гучні заяви антикорупційного прокурора, фінансові скандали навколо найвищих осіб держави свідчать не тільки про недозрілість очільників держави поступитися своїми інтересами (адже в розвинених країнах при найменшій тині на скандал держслужбовець іде з посади), а й про їх небажання проявляти єдність, передусім, із своїм народом, дбати про міжнародний імідж України. Однак П. Часто сподівається [849] на зрілість громадянського українського суспільства, яке вже знає, яким чином владі можна нагадувати про інтереси держави і нації [46; 53, с. 309–310].

Окремо хочемо зупинитись на питанні Мінських домовленостей та розслідувань злочинів на Євромайдані, оскільки воно порушується кореспондентами діаспорних видань неодноразово, бо, на їх думку, прямо

дотичне до майбутнього курсу державотворчого процесу України як демократичної. У цьому плані більш активними є «Свобода» і «NOVAгазета» з їх інтерв'ю та аналітичними розвідками [146; 853]. За три роки, попри звіти Генерального прокурора України Ю. Луценка, домогтися значного прогресу у справі Небесної сотні так і не вдалося. На думку адвокатів родин потерпілих, така ситуація склалася через цілком конкретні причини. У своєму інтерв'ю Д. Гнипу для «NOVAгазета» [146] правозахисники вказують на несистемні, неорганізовані і часто непрофесійні дії Генпрокуратури, кругову поруку у силових і судових інстанціях, значні обсяги кримінальних справ, застаріле обладнання для проведення експертиз, об'єднання усіх проваджень в одне, після чого процес, фактично, доводиться починати спочатку, – ці та інші причини якраз і гальмують розслідування розстрілів на Майдані. Натомість 12 лютого 2017 р. вивипнилося два роки від укладання Мінських мирних домовленостей, згідно з якими до кінця 2015 р. конфлікт на Донбасі мав би бути врегульований. Проте він не те що не зник, а подекуди нагадує справжні повномасштабні військові дії. Кореспондент В. Червоненко [853], коротко зупиняючись на основних етапах кампанії, які пройшли від часу багатогодинного нічного засідання чотирьох лідерів держав, робить висновок про те, що песимісти Мінська-2 мали рацію: очільник Кремля розуміє тільки мову сили, інакше з ним домовитись не можна. Це знову висуває на перший план питання щодо надання військової допомоги Україні та гідного опору українськими військовими силами бойовиків, інакше Донбас може опинитися ще однією «гарячою точкою» [46; 53, с. 310–311], на цей раз дуже близько до європейських кордонів.

4.2. Соціально-економічна співпраця з Україною та гуманітарна допомога

Представники української діаспори у США завжди дуже уважно стежать за подіями на своїй історичній батьківщині. На думку фахівців, сам факт становлення України як незалежної держави впливає на позитивне ставлення до

неї закордонних українців. Серед різноманітних форм співпраці між діаспорою США та Україною, що висвітлюються як на шпальтах українськомовної періодики, так і в архівних джерелах [449; 450], можна виокремити й соціально-економічний аспект, який полягає, зокрема, у: прямих інвестиціях представників ділових кіл української діаспори, створенні потужних українських підприємств, допомозі щодо їх виходу на міжнародний ринок тощо [765]. Однак ці та інші форми не набули значного поширення, що зумовлено непростотою ситуацією в економіці України, її тривалою нестабільністю, корупцією на високому державному і місцевому рівні, відсутністю відповідної законодавчої бази, гарантій недоторканності іноземного капіталу і т. ін. [39; 53, с. 353].

Першими, на нашу думку, публікаціями в українськомовній періодиці США, що стосуються економічного життя материкової України після проголошення незалежності останньою, є інформація щодо власної національної валюти. Її впровадження було предметом обговорень і дискусій між романтиками та прагматиками від економіки [323]. Перші висловлювали думку про користь для українського народу відходу від рубля, а інші вважали це невиправданим – 70% імпорту в молоду Україну складала товари з Росії, передусім енергоносії, тому це тягнуло за собою неминуче подорожчання. Однак і через десятиліття (2014 р.), коли відзначали дату введення гривні, цей крок називають політично дуже правильним і вчасним: одним із атрибутів незалежної держави (поруч з гербом і прапором. – Л. Б.) є також власна валюта. Крім того, зазначено, що гривня – традиційна українська грошова одиниця, відома ще з княжих часів, коли про її тверду вартість знали не тільки купці, а й володарі інших держав. Тобто введення гривні – це свідчення нерозривної тяглості історії України від Київської Русі до УНР і ще далі – до нашого сьогодення. Власне, сумнівів у назві української грошової одиниці не було ні в кого, зате сперечалися щодо її вигляду. О. Гай, автор статті у газеті «Міст» [124] з приводу святкування двадцятиріччя введення гривні, зазначає, що під безпосереднім керівництвом тогочасного голови НБУ В. Матвієнка українські

художники В. Лопата і Б. Максимов розробили дизайн національної валюти, у якій на кожній купюрі зуміли поєднати історичне минуле та сьогодення України [39; 53, с. 353–354]. «Було необхідно відобразити в орнаменті, геральдиці, колірній гамі ту епоху, у якій жили Т. Шевченко, Б. Хмельницький чи Ярослав Мудрий, а в особливостях картушів та вигинах стрічок мали прочитуватися настрої цілого народу в певний історичний момент» [288].

Упродовж вересня 1996 р. майже у кожному номері щоденника «Свобода» – інформація про перебіг грошової реформи та впровадження гривні [697]. Інформагентство Рейтерс повідомляє, що 2 вересня обміняти карбованці на гривні в регіонах України досить непросто. Однак відзначається, що й звичного хаосу, що супроводжує, зазвичай, такі процеси, теж немає. Оскільки грошова реформа тільки розпочалася, автори статей детально зупиняються на описуванні нових купюр. Привертає увагу й своєрідне рефлексування в колонці редактора з приводу співвідношення американської валюти і гривні, його виправданості та прогнозів [763].

На шпальтах діаспорної періодики з'являються відомості, інколи недоступні тогочасному українському читачеві. Так, українська гривня була видрукувана в Канаді, завезена в Україну ще 1992 р., де зберігалась у сховищах НБУ до слухного часу [213, арк. 55]. Незважаючи на рекомендації деяких економістів та Міжнародного валютного фонду, тодішній Президент Л. Кучма вирішив впровадити гривню на початку вересня, а не вкінці календарного року, на що були економічно виправдані пояснення. Причин такого поспіху, на думку одного з авторів аналітичних статей у діаспорній періодиці В. Звіглянича (науковий співробітник Інституту Європейських, Російських, і Євразійських студій університету Джорджа Вашингтона), є декілька [259; 260]. Передусім, це вже вищезгадана символічна незалежність від Росії, а також обіцянка самого Президента ввести національну валюту протягом двох років. Ще однією передумовою, про яку не писали того часу, однак сподівались на позитивне вирішення, – це придушення тіньової економіки. За висновками фахівців, грошова реформа не дуже вдарить по незаможних і допоможе багатим,

оскільки НБУ не з'ясовуватиме походження великих сум за умови їх обміну та осідання на банківських рахунках. Опубліковані матеріали [117], попри захоплення, висловлювали і чимало застережень, пов'язаних з аналізом внутрішньої ситуації в Україні, її зовнішнього становища, наявністю ресурсів для грошової стабілізації. Після вдалого введення національної валюти природно виникає проблема інвестицій, що на відміну від прийняття Конституції та проведення грошової реформи лежить в іншій площині – зовнішній, на яку здійснювати тиск, як це можна робити у сфері внутрішній для досягнення позитивного результату, досить проблематично, а почасти і неможливо [39; 53, с. 354–355].

Уряд США в березні 1994 р. пообіцяв надати 350 млн дол. економічної допомоги Україні. На початковому етапі для цього було зарезервовано 106 млн дол. (витрачено 90 млн дол.) [427, арк. 37]. Цю допомогу було використано для: розроблення плану приватизації та визначення її нормативно-правової бази; створення робочої програми підтримки інвестиційних фондів для масової приватизації; підготовки документації та проекту нового Земельного кодексу України; постачання НБУ комп'ютерного обладнання; відправлення до США за навчальними програмами з банківських справ, агробізнесу та менеджменту 266 українських спеціалістів; 278 українських фахівців навчалися у США за кошти агентства міжнародного розвитку ЮСЕЙД; за програмами Інформаційного агентства США з вересня 1994 р. розпочато академічний обмін 400 школярів, студентів, аспірантів та викладачів; надання медичної допомоги [427, арк. 6–8].

За інформацією УНІС [747], свого часу фундація Євразія надала УККА кілька тисяч доларів для підтримання реформ в Україні разом із незалежним громадським телебаченням. Кошти використані для створення якісного медійного продукту з метою просвіти громадськості щодо демократії та основ і правил ринкової економіки. Як наслідок успішної співпраці УККА із УНІКА-ТБ було випущено серію 10-хвилинних фільмів на тему «Україна може» про життя і діяльність визначних особистостей для формування перспективи успіху

та конкурентоспроможності молодій незалежній державі [747]. Кожен фільм охоплює одну з областей, популяризуючи її успіхи в економічному плані. Також у 1995 р. уряд США надав 100 тисяч доларів УККА [749] для координації допомоги українському уряду в галузі реформування комерційного права, над Проектом якого вже кілька років працювали в Україні та США представники цієї організації, американської юридичної фірми та прихильники реформування права, попередньо зібравши інформацію щодо чинного правового середовища молодій державі. Із опублікованої інформації [749] бачимо, що більшість юридичних постулатів сформовані у США та пояснюють правові аспекти комерційної, банківської сфери, особистої, інтелектуальної власності, укладання контрактів, регулювання ринку цінних паперів, кредитів, оформлення банкрутства. У березні понад півсотні провідних фахівців-юристів за підтримки УККА поїхали в Україну з допомогою адаптації концепції реформ у дванадцяти галузях комерційного права. Пресова служба організації в опублікованому звіті щодо проробленої роботи вважає її кінцевою та закликає уряд США [39; 44; 53, с. 355–356] не скорочувати допомоги Україні, «інакше є загроза, що вона (Україна. – Л. Б.) не зможе підтримати себе як сучасна держава і знову опиниться в орбіті Росії» [589, с. 3].

23 березня 2006 р. Президент США Дж. Буш підписав Закон про постійні нормальні торговельні взаємини з Україною, який скасував щодо останньої дію поправки Джексона – Веніка. На світлинах, розміщених у газеті «Свобода» щодо цієї події [577], видно також, що на цій церемонії підписання у Білому домі були присутні 20 представників України й української діаспори. Оскільки поправка Джексона – Веніка обмежувала фінансові і торговельні відносини США із країнами, у яких порушуються права людини, то її скасування щодо України стало потужним сигналом для інших держав.

У цьому ж році США надали Україні статус країни з ринковою економікою. Як зазначає Посол України у США у своєму інтерв'ю газеті «Час і Події» [754], у цьому немала заслуга української діаспорної громади. Такий статус має багато переваг. Передусім, це ознака демократичних перетворень в

країні, і в економіці зокрема, це позитивний сигнал для потенційних інвесторів, а також підвищення кредитного рейтингу України. Крім того, українські корпорації отримали змогу відстоювати свої позиції на американському ринку, а держава – поглиблювати двосторонні торгово-економічні відносини. З цього часу у періодиці української діаспори у США публікується інформація з приводу проведення у США різних національних проєктів, виставок тощо, покликаних вивести українську економіку на світову арену, презентувати Україну як гідного партнера [756]. У Чикаго наприкінці року проходить Національна виставка України у США, що має на меті привернути увагу тих, які зацікавлені в налагодженні контактів з українськими бізнесменами. Причому у таких виставках беруть участь як новачки, так і ті, хто вже має спільні проєкти з американськими партнерами (наприклад, Дніпропетровське ВО «Південмаш» чи КБ «Південне») [53, с. 356].

За матеріалами українськомовної періодики, лобювання економічних інтересів України в урядових структурах США є однією з найважливіших завдань української діаспори США. Зокрема, у парламенті України КУК та робоча група з питань міжпарламентської співпраці між Україною та США 9 лютого 2007 р. провели відеоконференцію, у якій на порядку денному стояли питання розвитку відновлюваних джерел енергії та переорієнтація сільського господарства з метою забезпечення енергетичної незалежності обох держав [335, с. 2].

У 2011 р. Державна агенція з інвестицій і управління національними проєктами проводила двоетапне роуд-шоу, що у США реалізувалося у вигляді презентації «Найкращі інвестиційні можливості року в Україні». Захід відбувався у Нью-Йорку, і відвідало його понад 70 представників різних бізнес-кіл, міжнародних компаній, політиків, громадських діячів. Конгресмен від штату Нью-Йорк М. Грімм заявив [641], що Україна входить до п'ятірки найперспективніших економік світу. У зв'язку з цим президент Американсько-української бізнес-ради М. Вільямс виокремив [641] найбільш привабливі для

інвестицій галузі української економіки – сільське господарство, енергетичний сектор тощо [39; 53, с. 356–357].

Однак напередодні Революції Гідності економічна ситуація в Україні була не тільки вкрай непривабливою, а й тривожною, зважаючи на певні тенденції. Невеликими замітками у діаспорній пресі звучать два месиджі. Перший – американський інвестиційний фонд Franklin Templeton придбав 20% зовнішнього боргу України у вигляді державних облігацій останньої. З цього приводу Перший віце-прем'єр України С. Арбузов і міністр фінансів Ю. Колобов мали зустрічі у штаб-квартирі фонду в Каліфорнії [8]. Другий – хоча він звучить неодноразово із завидною повторюваністю – українську економіку тримають і вберігають від чергового дефолту гроші українських заробітчан, які щороку переказують на батьківщину приблизно 4,3 млрд дол. [141]. Сьогодні, коли з країни через кризу тікає капітал, українці з-за кордону залишаються найлояльнішими інвесторами і головним джерелом надходження валюти. Через те, держава має визначити пріоритетним стимулювання цього процесу. За даними НБУ [164; 545; 546], українці у США є одним з основних каналів надходжень грошових переказів, причому сумарна кількість останніх суттєво перевищує рівень іноземних інвестицій (наприклад, на початок 2014 р. заробітчани переказали до 8,5 млрд дол., а закордонні інвестиції склали 5,7 млрд дол.). Економічний експерт А. Гайдуцький характеризує [790] перекази як ефективний механізм боротьби з бідністю на прикладі Західної України та зазначає, що дуже багато країн визнає потенціал грошових надходжень від заробітчан (стабільне джерело валюти, що дозволяє покращити кредитний рейтинг країни, залучити інвестиції, запобігти різким коливанням в період нестабільності тощо) і розробили політику, що сприяє залученню цих коштів у розвиток економіки, тому й нашій державі варто перейняти цей досвід [39; 53, с. 357].

Відповідно до опублікованих матеріалів в українськомовній періодиці США у рубриці «Економіка» [286], зі зміною політичного курсу країни у 2014 р. американські інвестори, незважаючи на економічну кризу і воєнні дії,

знову зацікавилися Україною. В Американській торгово-промисловій палаті (далі – АСС) перший заступник голови Держінвестпроекту К. Бондар разом із 20 міжнародними представництвами в Україні проаналізували інвестиційні можливості нашої держави. Визначаються пріоритетними аграрний, автомобільний, ІТ сектори, галузь енергетики, особливо альтернативної. Називаються й перешкоди, які мають бути подолані з метою кращого залучення іноземного капіталу: бюрократія, проблема порушення прав інтелектуальної власності. Крім того, представники інших держав вказують і на те, що державі варто розвивати й інші напрями, а не тільки ті, які вона вважає пріоритетними [286]. Наприклад, інвестори готові вкладати в українське літакобудування, машинобудування, аерокосмічну галузь [39]. АСС пропонує українському уряду чимало всебічних програм. Наприклад, у своєму інтерв'ю [767] в.о. президента цієї організації Т. Качка говорить про регуляторні дії в нафтовій галузі, чіткий план реформування фармацевтичної галузі (на зразок Сінгапура), залучення туди великих інвестицій, діалог із Міністерством охорони здоров'я тощо. Головна мета – зробити Україну цікавою для розміщення виробництва з високою доданою вартістю [39; 53, с. 357–358].

За сприяння Посольства США в Україні у Бізнес-школі УКУ проводяться Форуми жіночого підприємництва, у якому беруть участь представниці усіх регіонів. На думку Посла США в Україні Дж. Пайєта, такі заходи не тільки сприяють обміну досвідом жінок-підприємців, а й допомагають об'єднувати Україну [31; 39; 53, с. 358].

Українська громада у США активно лобіює інтереси України у провладних колах США. Це дало можливість новоствореному українському урядові підписати Угоду із США про надання кредитних гарантій останніми на суму 2 млрд дол. Посол Д. Пайєт зазначив [31], що за умови виконання програми реформ американський уряд продовжить роботу з Україною у цьому напрямі [39; 53, с. 358].

Широко висвітленою в 2015–2016 рр. у періодиці [153; 180] була і перша інвестиційна конференція Україна – США у Вашингтоні, яку назвали

Американо-українським бізнес-форумом. Відповідно до опублікованих матеріалів, маємо інформацію про високий формат цього заходу – українську сторону представляла потужна делегація на чолі з прем'єр-міністром А. Яценюком, серед американців найтитулованішим був віце-президент США Дж. Байден, а модераторами – Дж. Сорос і Д. Рубенштейн. У форумі взяло участь понад 150 представників великих американських компаній з метою обговорення можливостей бізнесу в Україні [53, с. 358–359].

У своєму виступі А. Яценюк [153] наголосив на основних сферах співпраці, сподіваючись, що американський досвід і технології допоможуть Україні. Наслідком таких заходів стала потужна інвестиційна діяльність компаній Horizon Capital (електронна торгівля), Cargill (агропромислова сфера) [306]; укладено контракт із компанією Westinghouse на постачання свіжого ядерного палива, а також використання нею потужностей українського машино- і приладобудування [7]; в енергетичному секторі налагоджена співпраця із Frontera щодо розробки газу й нафти в Україні, імпорту природного скрапленого газу (LNG) [510], а із TrailStone – щодо інвестування в українську енергетику [712].

У рамках візиту Президента П. Порошенка до Вашингтону в 2017 р. також підписано угоду між українською державною компанією «Центренерго» і американською XCoal Energy & Resources про поставки антрацитового вугілля, що стало ще одним кроком до енергетичної незалежності України від Росії [137; 861]. Міжнародна конференція у Вашингтоні щодо надрокористування, у якій брала участь й українська делегація на чолі з міністром екології і природних ресурсів О. Семерак [712], засвідчила зацікавленість США у реалізації проекту створення парку відновлювальної (сонячної) енергетики у зоні відчуження (Чорнобиль) [39; 53, с. 359].

Безперечно, одним із найбільш поширених шляхів співпраці української діаспори у США та України є надання останній посиленої підтримки, зокрема *гуманітарної допомоги*. З відродженням державної незалежності України прогресивні сили української громади у США вважали за необхідне нав'язати

контакти з рідною землею. У діаспорі створились організації, що займалися винятково допомогою Україні, а майже всі існуючі до того часу долучилися до цього процесу у межах своєї основної діяльності [53, с. 359]. До колишнього Президента Л. Кравчука звернулися І. Білінський, тодішній президент УККА, та його заступник А. Лозинський: «Достойний Пане Президенте! Розбудова великої держави вимагає великих зусиль. Діаспора сьогодні, більше як будь-коли в минулому, готова допомогти своєму народові закріпити демократичну та економічно розвинену державу. Також чимало не українців готові інвестувати в Україну, якщо ми їм дамо нагоду і докажемо, що ми спосібні стати нарівні з іншими індустріальними державами, та покажемо на слові і ділі, що Україна відповідальний партнер для економічного спілкування» [213, арк. 51].

За свою 90-річну історію існування СУА здобула репутацію провідної й найчисельнішої організації щодо гуманітарної допомоги українцям по всьому світі. Передусім, у США її заходами влаштовано українознавчі школи та «Світлички» для найменших з метою зменшення впливу асиміляції, прищеплення українства із дитинства, а також УМ у Нью-Йорку; саме члени цієї організації віднаходять та заохочують молодих жінок, які досягли значних успіхів у професійній діяльності, до участі. Живучи у благополучних США, союзнянки не тільки пам'ятають про свою історичну батьківщину, а й підтримують її. У своєрідних статтях-звітах можемо знайти матеріал щодо меценатської, благодійницької діяльності СУА [189]. Крім її журналу «Наше життя», така інформація поширюється і газетами «Свобода», «Час і Події» (рубрика «Діаспора»), «Міст», у яких, за винятком інформації про корисність пожертв, акцентується ще й на благодійності, неприбутковості цієї жіночої організації, тому для багатьох цікавим є звільнення від податку. Кошти, як свідчить аналіз інформаційних джерел [635], спрямовуються, зокрема, і у Фонд суспільної опіки, метою якого є лікування дітей в Україні, підтримка жертв Чорнобиля та потерпілих від стихійних лих на Західній Україні, допомога самотнім жінкам-українкам похилого віку в Україні, США, Європі – загалом, на суму біля 5 млн дол. за п'ятирічні звітні періоди. У газеті «Свобода» також

надруковано уривки з листів-подяк СУА від людей, які отримали поміч в той чи інший спосіб (літніх жінок, директора Львівського дитячого спеціалізованого госпіталю за багаторічну підтримку) [38; 53, с. 359–360; 478].

УНС щороку видає різдвяні картки, наприклад, копії ікон визначних українських художників із США чи дитячі репродукції на тему українського Різдва, а весь дохід від проданих карток спрямовується на допомогу Україні і підтримку різноманітних культурно-освітніх програм на Союзівці [732]. Як і у випадку з СУА, ці кошти проходять через благодійну Українську народну фундацію, створену УНС у 1992 р. [424] для підтримки виховних, релігійних, освітніх і наукових проектів, а тому їх можна звільняти від податків. Її головною метою є призначення стипендій студентам з України та США на вивчення банківської справи, менеджменту та журналістики, підтримка програм для учителів США й України із вивчення української та англійської мови відповідно, друкування підручників з українознавства, допомога сиротинцям та людям похилого віку (загалом, за нашими підрахунками, витрати до кінця 2017 р. становили 4,94 млн дол.). Такі публікації є необхідні для того, щоб жертводавці і також українська громада усвідомили потрібність допомоги, особливо сьогодні, коли Україна провадить війну на сході країни. Також на сучасному етапі щедро спрямовують на історичну батьківщину фінансові потоки Кредитна кооперація та кредитна спілка «Самопоміч» [40; 53, с. 360].

Із здобуттям Україною незалежності, як відомо, збільшився потік людей, які емігрували у США. У середині 1990-х рр. ХХ ст. у Нью-Йорку відбулася зустріч громадських організацій «Четверта хвиля», «Американці в обороні людських прав в Україні», представників УНС з новоприбулими, на якій, в основному, розмова велася навколо юридичних питань перебування в США. Стаття, у якій висвітлюється ця подія [828], акцентує на тому, що сьогочасні емігранти неохоче вступають до українських організацій, та намагається знайти причини цього явища. Автор, Л. Хмельковський, пояснює [828] це, передусім, природою еміграції – економічною, через що багато приїжджих вважає своє

перебування у США тимчасовим; крім того, це покоління новоприбулих усе життя були членами організацій, до яких їх змушували вступати, хоча нічого з того вони не винесли. Натомість УНС дає можливість забезпечити себе у різних випадках, дає надію на забезпечене майбутнє. Спілкуючись у формі діалогу, представники громадських організацій запропонували емігрантам четвертої хвилі взаємодію, редакція газети «Свобода» буде більше орієнтуватися на них, вміщуючи корисну інформацію, збільшивши, у свою чергу, кількість своїх читачів [40; 53, с. 360–361].

В інформаційному просторі українців діаспори у США маємо відомості про ще одну інституцію, що займається питаннями адаптації та допомоги четвертій хвилі еміграції – кредитна спілка «Самопоміч» [21]. Загалом ця традиція зародилася ще із приїздом у США повоєнної еміграції у 1948 р., коли Товариство українців Америки «Самопоміч» стало місцем, де можна було довідатися про вакансії, вільне помешкання, отримати послуги перекладача. Сьогодні у приміщенні кредитної спілки від 1996 р. інформаційний відділ влаштовує товариські зустрічі для кращого ознайомлення новоприбулих із українською громадою цієї місцевості. Члени «Самопоміч» доводять до відома приїжджих місця церков, професійних, громадських, освітніх, культурних, медичних установ та організацій, ЗМІ тощо. Тут упродовж тижня надають фінансові послуги, відбувається обмін інформацією та корисні знайомства, тобто пульсує національне життя. Опубліковані матеріали [291] дають підстави стверджувати, що у такий спосіб емігранти з України легше інтегруються у нову країну, відчуваючи підтримку своїх та маючи місце, куди можна прийти за порадою та допомогою, кредитна спілка ж, у свою чергу, має можливість практично першочергового безпосереднього спілкування для залучення нових вкладників [42; 53, с. 361–362]. Загалом, діяльність «Самопоміч» для українців є одним з яскравих прикладів використання фінансових ресурсів української діаспори США на користь України для її соціально-економічного та політичного [327, с. 20]

Якщо навіть не брати до уваги діяльність громадських організацій у допомозі Україні, то окремі місцеві громади українців у міру своїх сил теж долучалися до цього процесу. Наприклад, на початку 1990-х рр. ХХ ст. громада Йонкерсу (штат Нью-Йорк), до речі офіційного міста-побратима Тернополя, систематично висилала в Україну великі контейнери з медичною допомогою. Публіцистичні матеріали відзначають [473], що така допомога у скрутний для України час є вельми слушною, хоча і не може задовольнити тих величезних потреб, що їх має молода держава. Водночас висловлюється сподівання на те, що інші українські громади у США візьмуть за приклад таку добродійну діяльність Йонкерсу. У свою чергу «Свобода» у 2013 р. вмістила велику статтю українського письменника і журналіста у діаспорі США Л. Хмельковського [815], який простежує історію підтримки українцями США денного дитячого стаціонару у Львові. До 2013 р. цей заклад завдяки великій кількості медичного обладнання, ліків, побутових речей, надісланих з-за океану, перетворився у сучасний медичний заклад. Попри захоплену розповідь, опублікований матеріал оголив болючі питання української медицини загалом – у ХХІ ст. українці, попри проголошення численних реформ, так і не отримали належного фахового медичного обслуговування, навіть якщо і готові щось за це платити, унаслідок занедбаності цієї галузі і небажання службовців щось змінювати [53, с. 362–363].

В основі будь-якої церкви лежить любов до ближнього, що реалізується також через систему гуманітарної допомоги тим, хто її потребує. Публіцистичні матеріали [490] фіксують місію допомоги сиротам в Україні, яка розпочала свою діяльність на початку ХХІ ст. за ініціативи тоді ще єпископа Антонія. Духівники УПЦ в США збирають кошти на утримання закладів в Україні, у яких мешкають невиліковно хворі діти, купують ліки, залучають більше вихователів. Однак найголовніше, як вважають у самому керівництві церкви, це те, що щороку в Україну із США приїжджають студенти, які протягом трьох тижнів живуть поряд з такими дітьми, піклуються про них. Така практика сприяє формуванню у них милосердя і доброти [53, с. 363].

Сімнадцять років тому священник з Міссісага (Онтаріо) започаткував допомогу семінаристам в Україні, побачивши їх потреби та відгукнувшись на їх прохання про поміч. До отця Р. Паньківа долучилися українські діаспори США та Канади. Зокрема, спеціально для «Час і Події» була підготовлена публікація про реалізацію цього проекту громадою Детройту [81]. Т. Петриною у співпраці з о. Михайлом в Україні було створено організацію «Поміч семінаристам в Україні і східним церквам України». Завдяки її діяльності, відповідно до надрукованої інформації [81], було надіслано кошти на будівництво храмів на Хмельниччині і Волині, на підтримку вже існуючих церков, переслано церковні речі, комп'ютерну техніку та фінансову допомогу семінаристам та священникам з бідних родин на здобуття освіти. Стаття подає своєрідний звіт щодо результатів роботи «Поміч...» за всі роки її існування: скільки священників закінчили семінарію, скільки звели греко-католицьких храмів у Східній Україні, хто із семінаристів студіює в Римі та отримав ступінь ліцензіату і висвятився [81]. Серед добродійців у США, які підтримують українську церкву, названо відомих лікарів, інженерів, інших шанованих представників української громади. Численні листи вдячності, що опубліковані у періодичних виданнях, свідчать про неоціненність їх допомоги [53, с. 363–364].

Також церква обов'язково допомагає тим, хто сам про себе подбати не має змоги. Так, прес-служба УПЦ в США публікує результати діяльності своєї місійної групи в Україні, у якій брав участь навіть владика Даниїл. Відповідно до задокументованої інформації [265; 784], група привозить щороку кілька десятків валіз гуманітарної допомоги вихованцям дитячих будинків, уже впродовж тривалого часу долучається до покращення роботи інтернату у Знам'янці (Кіровоградська область), у якому мешкають діти з особливими потребами. Крім адаптативного обладнання, що його спонсорувала УПЦ в США, для вихованців також найняли 15 педагогів, які водночас є фахівцями з реабілітації. Також місійна група з метою ознайомлення з новою благодійною програмою Товариства св. Андрія Первозванного у Києві відвідала притулок для безхатьків. Завдяки пожертвам цього Товариства УПЦ в США змогла

надати кілька тисяч доларів на будівництво реабілітаційного центру та їдальні для тих, хто потребує допомоги [53, с. 363–364].

Громадські установи нашої діаспори у США теж завжди бачили актуальні потреби України та в силу своїх можливостей намагалися їх задовольнити. Однак для цього мало лише розуміти суть питання і мати бажання допомогти, потрібно також уміти знайти відповідні засоби через зв'язки із джерелами засобів підтримки. Таким принципом керується у своїй діяльності ЗУАДК, який постійно спрямовує гуманітарну допомогу в Україну, маючи адреси лікарень, центрів, окремих потребуючих [219]. Організація не тільки доставляє гуманітарні вантажі, а й стежить за тим, щоб вони розподілялись через вже українські центри ЗУАДК тим, хто їх справді потребує. Як повідомляють інформаційні джерела [4; 302], у 2012 р. комітет отримав грант Limited Excess Property (LEPP) від Агенції США у справах міжнародного розвитку (USAID) для обладнання в Україні реабілітаційних центрів «Карітас» у Дрогобичі («Назарет» і «Наш дім»), медичних установ у різних регіонах (зазвичай, це районні лікарні). Через діаспорні періодичні видання прес-служба ЗУАДК прозвітувала про відправлення шести величезних контейнерів, їх вміст, докладно розказала про «Карітас» та роботу його реабілітаційних центрів, висловили подяку Послові України у США О. Моцику за допомогу у підготовці необхідних митних документів [53, с. 364–365].

З 1996 р. Фонд допомоги дітям Чорнобиля регулярно розпочав упроваджувати регіональні проекти «Вживання дітей» та «Ініціатива щодо здоров'я жінок» загальною вартістю 2,5 млн дол. [437, арк. 32].

Від початку незалежності України СУМ теж щороку висилала на історичну батьківщину величезні контейнери з медичним обладнанням. Як свідчить опублікований матеріал, допомога розподіляється між чітко визначеними українськими медичними закладами, які справді потребують цих речей. Цьому передують велика підготовча робота, коли група американських медиків виїжджає в Україну, віддаючи перевагу безпосередньому контакту й обміну знаннями. Особливістю цієї допомоги є особиста доставка вантажу, щоб

уникнути потрапляння його не за місцем призначення. Координатор гуманітарної допомоги Р. Дашавець, який водночас виступає автором статей з даного приводу [183], висловлює сподівання, щоб до цієї місії більше й охочіше зголошувалися медичні фахівці української громади США [53, с. 365].

На заклик УККА від початку Євромайданів СКУ та ЗУАДК, допомагаючи СУМ, УККА вислав в Україну від кінця 2013 р. біля 1,4 млн доларів [708] для закупівлі ліків, медичного обладнання, харчів та одягу. Комітет також розпочав збір пожертв для підтримки сімей осіб «Небесної сотні» (у періодичних виданнях є інформація про вручення їм допомоги в розмірі однієї тисячі доларів) [267], а у співпраці з Посольством України у США – коштів на потреби українського війська і Національної гвардії, батальйонів територіальної оборони в усіх областях України [255; 256; 268]. Прес-служба ЗУАДК повідомила через періодичні видання, що завдяки щедрим пожертвам діаспорян на гуманітарні потреби українського війська комітет через українські благодійні організації (Всеукраїнський союз об'єднань учасників бойових дій, Тернопільський обласний благодійний фонд «Апостол», Ветеранів військової служби та правоохоронних органів) закупив необхідні речі і безпосередньо передав допомогу тим, хто її потребував [218; 266].

Як свідчать друковані матеріали [506; 731], ЗУАДК співпрацює з Міжнародними авіалініями України, посылковими бюро «Дніпро», «Міст», «Universal Travel», Посольствами України у США. Наслідком такої роботи є пересилання в Україну кількох сотень окремих контейнерів з різноплановою, і часто рідкісною, допомогою для воїнів на фронті, учасників війни, Київського військового госпіталю, Спілки безквартирних ветеранів Афганістану «Наш дім», лікарень різних міст, особливо тих, у яких обслуговують потерпілих у зоні проведення воєнних дій на Донбасі, громади «Логос» УПЦ (КП). Із опублікованих звітів Загальних зборів ЗУАДК [287; 303] різних американських міст стає також відомо, що протягом 2014–2015 рр. цією організацією засновано нові програми «Родина – родині» для дітей, чії батьки загинули в АТО чи були там поранені, «Пізнай свій рідний край» для дітей з Донбасу,

«Усиновіть пораненого українського вояка», «EDUCARE» для сиротинців, продовжують діяти інші проекти – підтримки літніх людей «Голодна кухня» у Львові, Миколаєві, Одесі тощо, «Дідусь і бабуся», коли індивідуальний спонсор допомагає самотній старшій людині, грошова допомога хворим і немічним українським письменникам – загалом на суму 854,673 дол. щорічно [53, с. 365–366; 262]. Світлини, уміщені в опублікованих матеріалах, слугують переконливим документом солідарності української діаспори з історичною батьківщиною.

Від початку 2014 р. інформаційний простір української діаспори містить чимало задокументованих фактів, звітів щодо гуманітарних місій УПЦ в США для України [220; 269; 787]. Керівництво церкви визнало необхідним надати медичну та гуманітарну допомогу тим, хто постраждав та їх сім'ям. У зв'язку з цим були опубліковані звернення до парафіян та друзів церкви з проханням робити внески через створені фонди у кредитних спілках. Вражає і сума, зібрана протягом кількох годин після виходу заяв – 10 тис. доларів – доволі щедрий відгук вірян. Загалом до початку 2015 р. було зібрано понад 200 тис. доларів. Допомогу в Україну доправив голова Консисторії УПЦ в США єпископ Даниїл, який цього ж року тричі відвідав різні частини України (Київ, Львів, Тернопільську область), щоб надати фінансову допомогу тим, хто звернувся до організації «Крокуємо разом» (члени якої є учасниками українських програм УПЦ в США) [220]. Світлини, уміщені в опублікованих матеріалах, слугують переконливим документом солідарності українців у США з історичною батьківщиною. Статті висвітлюють [520; 759; 785; 786] відвідини єпископом виїзних громадських центрів, лікарень (зокрема, на території православного монастиря Архістратиґа Михаїла), його зустріч із пораненими (наприклад, у Військово-медичному клінічному центрі Західного регіону), надання грошової допомоги на їх лікування й реабілітацію, поїздки у село Коцюбинськ (Київська область) для зустрічі із біженцями зі Сходу України, які тимчасово там проживають в християнському центрі «Логос», засвідчивши неодмінно зробити все можливе, щоб світова спільнота усвідомила усю

серйозність конфлікту. Духовний отець звертався на Майдані до політичних лідерів України з проханням не повторювати болючих історичних помилок при прийнятті рішень щодо майбутнього української нації. Такі матеріали закінчуються обов'язковою подякою Консисторії кожній людині, парафії, організації за пожертви, що їх спрямували тим, хто найбільше потребує [53, с. 367].

У свою чергу, 2014 р. СУА оголошено про створення програми «Допомога жертвам української війни гідності», результатом діяльності якої стало відправлення в Україну медичного обладнання, фінансова допомога жертвам війни та пораненим військовим у госпіталях, щоб знову їх повернути до повноцінного життя [53, с. 368; 526; 706].

З початком російської агресії на Сході України СУМ у рамках акції «Теплом зігріємо серця» передавала в Україну листи для своїх ровесників і українських бійців, а також гуманітарну допомогу для дітей військових та переселенців, що стало ще одним камінчиком у величезну будівлю тієї суттєвої допомоги, що її надає українська діаспора різних країн, об'єднавшись спільною метою задля підтримки своєї прабатьківської землі. СУМ долучається до підготовки та проведення благодійного табору в Україні, в якому вже взяли участь більше 300 дітей українських бійців та переселенців [53, с. 368; 768].

У 2015 р. в приміщенні Нортвестенського університету, за даними прес-служби кредитної спілки «Самопоміч» [203], відбувся благодійний бенкет, який підтримали як сама фінансова установа, так і інші українські релігійні та громадські організації у Чикаго. Імпреза пов'язана із допомогою міжнародній організації «Save Ukraine Now», що у співпраці з американськими релігійними та громадськими об'єднаннями започаткувала програму «Збережи Україну зараз» для гуманітарної допомоги потерпілим від російської агресії в Україні. Крім того, ця програма передбачає інформування американської громадськості щодо кризи та подій в Україні. Прес-служба «Самопоміч» публікує матеріали [203], в яких зазначається, що «Save Ukraine Now» вже діє в Чикаго, Мічигані, Детройті у вигляді волонтерської групи, яка протягом місяця в усіх залучених

релігійних установах проводить збір гуманітарної допомоги, а на черзі – акції в інших містах США [42; 53, с. 368].

У 2016 р. вже стало зрозуміло, що не завжди надіслана допомога надходить до тих, хто її потребує найбільше, особливо це стосується учасників АТО. Через те у США починають з'являтися окремі доброчинні фонди, що займаються наданням адресної підтримки. Наприклад, «NOVAгазета» вміщує інтерв'ю із співзасновницею Revived Soldiers Ukraine І. Ващук-Діссіпіо [570] з приводу історії створення цього фонду, що дає надію й повертає до життя понівечених на Донбасі солдат, яким більше ніде не змогли допомогти. З досить об'ємного опублікованого матеріалу постає детальна картина допомоги, принципи роботи і можливості американської медичної системи, тісна співпраця фонду з медичними закладами, реабілітаційними центрами, священиками, українськими громадами різних американських міст [53, с. 366].

Як бачимо, більша частина публікацій, що їх ми можемо віднести до соціо-економічної сфери, стосується саме надання діаспорою США конкретної, іноді точкової фінансової допомоги. Із проголошенням Україною незалежності перед українцями у США постало саме це питання, яке реалізовувалось двома шляхами – приватним, родинним і загальнонаціональним. Перший проводився у вигляді переказів незначних коштів, а головне – посилок з харчами, одягом, побутовими речами. Пізніше, коли українці мали змогу поїхати за океан, у США частими гостями стали музичні колективи, працівники інтелектуальної сфери, яким діаспорні товариства, зазвичай, влаштовували рекламну кампанію в пресі, щоб зібрати якомога більше відвідувачів на вечори-зустрічі з метою залучення достатньої кількості коштів. Другий реалізовувався, насамперед, у допомозі потерпілим від Чорнобильської катастрофи, переважно хворим дітям, наданні ліків, сучасного технічного устаткування лікарням, громадським організаціям, науковим установам. З 1993 р. ректор НаУКМА В. Брюховецький розпочав свої поїздки США з метою зібрати великі кошти на потреби відновленого закладу. А ще на плечах діаспори лежав обов'язок щодо придбання помешкання для Посольств України [53, с. 368–369].

У результаті таких численних видатків на потреби новоствореної держави та самих українців, на другому році незалежності починають лунати голоси, які матеріалізуються у ряді статей [19], з приводу того, що закордонні українці не можуть замінити своєю допомогою економіку самої України. Потрібно зважити і на те, що в діаспорній періодиці постійно розміщують оголошення і заклики з приводу матеріальної підтримки важливих місцевих потреб (наприклад, будова УМ у Нью-Йорку, ремонт будинку УІА, підсилення фондів кафедр українознавства при американських закладах вищої освіти, допомога школам українознавства, забезпечення функціонування власних наукових установ тощо), харитативної діяльності ЗУАДК, організацій інвалідів, духовних закладів і виховання священиків і ще багато дрібнішого, але не менш значущого для існування української спільноти у США. І на це все потрібні кошти. При тому, як зауважують автори [19], у самій діаспорі не так багато людей, які готові робити пожертви на загальноукраїнські потреби історичної батьківщини та країни свого проживання. Через те, загостренням уваги на цій проблемі [53, с. 369] намагаються знайти її розв'язання чимало українців у США без огляду на свої ідеолого-політичні погляди.

4.3. Українськомовні періодичні видання США в збереженні національної пам'яті

Сучасний дослідник Л. Зашкільняк підкреслює, що під історичною пам'яттю розуміємо здатність людського розуму зберігати індивідуальний і колективний досвід міжлюдських взаємин і формувати на його підставі уявлення про історію як таку та своє місце в ній [248, с. 855]. Матеріали українськомовної періодики свідчать: з часів відновлення незалежності України українська діаспора США має безпосередній вплив на формування національної пам'яті українського суспільства, що проявлялося у приверненні уваги до ключових подій української історії

Для українців тема Голодомору є дуже актуальною і залишиться такою доти, поки весь світ не визнає його актом геноциду проти українського народу,

не засудить його виконавців, а в українському суспільстві не буде усвідомлено причини та наслідки цього злочину, який має прямий вплив на сучасні проблеми України [53, с. 311]. В інформаційному просторі української діаспори у США в досліджуваній період є великі масиви матеріалів, присвячених вшануванню ними цієї трагічної дати. Перший – відзначення 60-річчя, коли було утворено з представників різних громадських діаспорних організацій на чолі з Т. Гунчаком Крайовий комітет вшанування жертв голоду в Україні, який займався організацією симпозиуму в УІА, зібранням та влаштуванням архіву експонатів про голод, панахидою, координацією відзначення цієї дати з Україною, публікуванням статей та оголошень у впливових періодичних виданнях задля поширення інформації серед українців та американців тощо [53, с. 311–312]. Учений-історик, політолог та громадський діяч Т. Гунчак так визначив завдання комітету: «Україна в цьому році (1993 р. – Л. Б.) вперше відзначатиме роковини цього незабутнього національного горя, тим часом західна діаспора нагромаджує знання про ті події від самих 30-х років. [...] На нашу думку, [...] є важливим якнайбільше пригадати і [...] донести до свідомості цей факт: комуністична тиранія у ХХ столітті своєю головною жертвою зробила український народ» [851, с. 1, 3].

Цей комітет закликав [185] громадськість активно включитися у роботу щодо відзначення цієї дати. Варто підкреслити, що організаційний комітет, як часто наголошується в публікаціях [176; 407], виходив з того, що відзначення 60-річчя Голодомору масовими громадськими акціями матиме не лише значення для історичної пам'яті, а й презентуватиме певну політичну позицію українців. Головним завданням стає широке інформування американців про Україну, трагічні сторінки в її історії внаслідок перебування у складі СРСР та причини глибокої недовіри до Москви. Тому, як засвідчують автори дописів [176; 407], чимало заходів було розраховано, передусім, на неукраїнців – на панахиду було запрошено неукраїнське духовенство, конференція проходила англійською мовою із запрошенням Постійного представника України при ООН, конгресменів, відомого дослідника Голодомору д-ра Дж. Мейса,

зачитуванням листа від Президента Б. Клінтона, в якому він висловлював підтримку українцям у їх вшануванні річниці трагедії свого народу [53, с. 312].

На увагу заслуговує публікація незмінного секретаря Української Гельсінкської групи, журналістки Р. Руденко, що друкувалася протягом кількох номерів «Свободи» у 1993 р. [632], у якій авторка аналізує причини ліквідації українського селянства (високий духовний рівень українського села, звідки виходило багато інтелектуалів, які вчилися в університетах і пізніше могли стати провідниками нації; нищення церков, священиків, науковців, передусім істориків), дуже емоційно розповідає про факти конфіскації хліба у селян, наводить цитати з документів радянського керівництва країни, з яких чітко видно штучний характер голоду. Прикметно те, що висловлюється думка про фактичну зраду західних країн України через небажання псувати відносини із СРСР, хоча факти жахливої смертності від голоду, людоджерства і божевілля були відомі [632]. Однак у друкованих матеріалах наголошується, що саме завдяки українській діаспорі в США правда про Голодомор почала ставати відомою, з'явилися спогади людей, які вижили, а Голова Крайового комітету Т. Гунчак анонсував вихід книги українською мовою «Жнива розпачу» Р. Конквеста з метою кращого ознайомлення українців з їх історією [50; 53, с. 312–313].

Ще один масив публікацій стосується утворення Крайового комітету до відзначення 80-річчя пам'яті жертв Голодомору та поширення в США відомостей про нього як про геноцид українського народу. Цей комітет охоплює громадські організації США, які діють з метою впровадження освітніх та інформаційних програм про трагедію 1932–1933 рр., проведення різноманітних заходів із вшанування, що широко висвітлені у періодиці: вечір під егідою НТШ та Округу СУА в Детройті, вихід спеціального атласу в Гарвардському університеті, панахида та програма осередків СУМ [26; 400]. У газеті «Міст» з'явилась інформація, що кредитна спілка «Самопоміч» випускає спеціальний фінансовий продукт на підтримку заходів із висвітлення та вшанування пам'яті жертв Голодомору [66]. СКУ під гаслом «Україна пам'ятає

– світ визнає» виступив з ініціативою проведення масових поминальних заходів у всіх країнах світу [555]. З метою гідного відзначення цієї дати УККА опублікував своєрідне оголошення у періодичних виданнях щодо проведення дводенної міжнародної конференції у Принстоні «Оцінюючи Голодомор» [748; 870]. Організований при УККА комітет провів значну роботу щодо інформування американців щодо жахливих подій на Україні у 1932–1933 рр. Про відповідний розголос свідчить і велика кількість присутньої молоді – учнів шкіл українознавства, пластунів, сумівців [53, с. 313–314; 609; 626].

Уважаємо, що серед найважливіших досягнень українців у США щодо вшанування цієї трагічної дати є отримання федеральної землі у Вашингтоні під спорудження меморіалу жертвам Голодомору. До 80-річчя вшанування жертв Голодомору є чимало дописів про відзначення цієї дати різними громадами української діаспори у США – Філадельфія, Чикаго, Нью-Йорк, Флорида, Вашингтон – у рубриках «США», «Життя української громади», «Українське Чикаго» [66; 625; 736; 808]. Акціям передують широка інформаційна кампанія – на автострадах вивішуються білборди, в американські газети також подаються відомості про Голодомор-геноцид, на телевізійних каналах відбуваються інтерв'ю. Згідно із опублікованими матеріалами [355; 557; 590; 877], заходи відбуваються за визначеним сценарієм: молодь виносить американський і український стяги, прапори своїх молодіжних організацій, перехожим роздають брошури про Голодомор, видані Комітетом США з поширення інформації про український Голодомор-геноцид, вінки до пам'ятника жертвам Голодомору, жалобна маніфестація, «марш пам'яті» до релігійного чи культурного осередку громади, де обов'язково відправляють міжконфесійну панахиду за душі невинно убієнних, а далі вечір іде у вигляді промов українських, американських громадських і політичних діячів, що перемежуються авторськими художніми номерами, короткими свідченнями жертв Голодомору [50; 53, с. 314].

Прикметно, що вшанування цієї дати відбувалося не лише в Україні, США, а й у інших країнах. Діаспорна періодика у рубриці «У світі вшанували пам'ять

жертв Голодомору-геноциду», «До 80-річчя Голодомору-геноциду в Україні» [211; 789] протягом багатьох номерів документує всесвітнє засудження цього злочину радянського режиму та молитву за його жертв. Колишній президент Світового конгресу українців, громадський діяч, юрист А. Лозинський у 2012 р. також вказував [444] на неприпустимий і ганебний факт величезного відходу Президента В. Януковича від питань української ідентичності і духовності, зокрема у просуванні обізнаності про Голодомор як в самій Україні, так і серед міжнародного співтовариства, практично скасовуючи те, що було зроблено у цьому плані Президентом В. Ющенком [50; 53, с. 314–315].

У свою чергу, Фондація українського геноциду – США, що її очолює М. Міщенко, закликає долучитися до кампанії зі збору підписів щодо визнання Голодомору геноцидом українського народу. Завдяки зусиллям конгресмена П. Фроліка, який відгукнувся на пропозиції української громади і Фондації українського Голодомору-геноциду, у 2005 р. в шкільну програму штату Іллінойс впроваджено уроки з вивчення українського Голодомору 1932–1933 рр. на рівні Голокосту. Тепер Фондація анонсує законопроект вже у штаті Массачусетс щодо вивчення американськими школярами на уроках історії українського Голодомору-геноциду [855].

Щороку ця фундація влаштовує різні заходи вшанування пам'яті жертв Голодомору – скорботні молитви у церквах та молитовних домах, «голодні обіди» тощо [561; 855]. Часопис «Час і Події» своїм репортажем про вшанування 80-річчя жертв Голодомору [75] привернув пильну увагу читачів до церкви св. Йосафата у Чикаго. Ще один опублікований матеріал стосується вшанування пам'яті жертв Голодомору в УПЦ св. Андрія у Вашингтоні [314], у якому духовенство, представники громади, дипломатичного корпусу, американського уряду збираються разом, щоб схилити голови перед загиблими від масштабного голоду. Аудиторії храмів, де відбуваються панахиди [569], традиційно дають «голодний обід» та готують культурну програму, популяризуючи вкладання коштів у дії Фондації Голодомору [50; 535, с. 315–316]. У телевізійній недільній програмі в Атланті, яку спонсорує найбільша у

місті баптистська церква, звучали відповідні випадку релігійні пісні, молитви за українців, а пастор у присутності губернатора штату Джорджія виголосив промову, чому він і всі віряни мають молитися за українські жертви Голодомору [544].

Щороку українці в США, за ініціативи УККА, із різних штатів у кінці листопада приїжджають до головного кафедрального собору Нью-Йорку, щоб пом'янути пам'ять невинно загиблих під час Великого голоду 1932–1933 рр. Цьому передує анонс у періодиці української діаспори щодо «походу пам'яті» до собору св. Патрика [353; 613; 821]. Завдяки кардиналові Т. Долану, настоятелю цього храму, українська діаспора має змогу помолитися разом у такий важливий для неї день, а тому кафедральний собор у цей час заповнений ущерть. У Чикаго, за матеріалами газети «Час і Події» [278; 735], служба-панахида організовується у парафії св. Андрія в Блумінгдейл, в катедрі св. Миколая. Під час поминальної служби співають українські хори, присутньо багато молоді із Пласту, СУМ, дітей із українських шкіл [609]. Панахиду правлять священники із українських православних та греко-католицьких церков США [827]. Слово отців церкви, відповідно до задокументованої інформації [107; 229], завжди спроектоване на сучасність: усі дотеперішні жертви будуть даремними, якщо сьогодні дозволимо комусь чужому керувати у нашій державі, на нас тоді чекає смерть духовна, втрата своєї мови, історичної пам'яті, зомбування порожніх голів потрібними для когось відомостями [50; 53, с. 316–317].

Під час перебування у США з патріаршим візитом Патріарх Київський і всієї Русі-України Філарет, відправивши службу, у своїй проповіді [199] змалював історичний контекст цієї трагедії, вільно оперуючи цифрами і фактами, вкотре наголосив на майбутньому європейському виборі України. Отець М. Панчук, який багато часу проводить і в Україні, наголосив [199] на згубності конформістської позиції, що так властива українцям, бо вона приводить до байдужості та бездіяльності як в самій Україні, так і в діаспорі. Через те варто доводити через шкільну та вищу освіту молоді, що така система

існування веде до крихкості громадського та державного життя. До вірян також звертаються присутні Надзвичайний і Повноважний Посол України в США, представник України при ООН, Генеральний консул України в Нью-Йорку чи Чикаго, дипломати, представники американських установ й українських громадських організацій, ветерани, очевидці, які називають Голодомор жахливою національною трагедією [50; 53, с. 317; 567].

Президент УККА Т. Олексій підкреслює, що «вся правда про Голодомор МУСИТЬ бути відкрита світові, і в цьому полягає місія українсько-американської громади. [...] Велика небезпека для будь-якого суспільства криється в упевненості в тому, що ми не можемо повторити історію» [395].

Журналісти вказують на ще одну важливу причину привернення уваги громадськості до цієї дати [127] – не дати світовій спільноті вірити у російську пропаганду про те, що це був просто неврожай на частині території СРСР, а зовсім не штучний голод, навмисне очищення наших земель від українського селянства – носія культурної та духовної спадщини народу. І. Голод, автор багатьох статей, що стосуються історії України, опублікував кілька дописів [150; 151], що порушують зазначене питання. У них знову нагадуються деталі жахливої події: документи, особи, кількість померлих, факти відсутності хліба, численні приклади засуджень аж до смертної кари за порушення закону «про п'ять колосків» [212]. Така ж інформація сьогодні є доступною в архівах України [713]. Від 1926 р. до 1939 р. в Україні етнічних українців зменшилось на 15%, зате росіян збільшилось на 20%. І. Голод [150; 151] наводить уривки з документів того часу радянських чекістів, послів, консулів, що свідчать про цілеспрямований характер Голодомору саме проти українського населення з метою зміни етнографічного складу українських земель та пізнішої їх російської колонізації. За оцінками Дж. Мейса, тільки упродовж 1934 р. у спустошені Голодомором регіони було переселено з Росії 2 млн осіб, а з Білорусії – 400 тисяч [474]. Попри це сучасне керівництво Росії як спадкоємиці СРСР заперечує голодомор за національною ознакою і геноцид українців,

оскільки визнати – означає остаточний крах сподіванням втягнути Україну в орбіту створення єдиного «руського мира» [53, с. 317–318].

До 80-річчя цієї страшної трагедії в українськомовній періодиці української діаспори США друкуються статті у рубриці «Дата», інтерв'ю з відомими науковцями, політиками якраз з метою поширення інформації. Наприклад, розмова з сучасним істориком та політологом М. Лазаровичем [229] висвітлює позицію Галичини цього періоду відносно українців у східній частині України, намагання їх захистити і допомогти [50; 53, с. 319; 212]. Детальну інформацію із проекцією на сучасність дала у своєму інтерв'ю Українським національним новинам (надруковано у газеті «Свобода» у рубриці «Пам'ять») Н. Дзюбенко-Мейс, дружина покійного д-ра Дж. Мейса, від якого світ власне і дізнався про Голодомор [290]. Письменниця не тільки розкрила історію і причини цього важливого питання, розповіла про труднощі у дослідницькій діяльності Дж. Мейса, а й торкнулася питання подання подій 1932–1933 рр. у школі, розголосу в українському суспільстві питання Голодомору [53, с. 319]. Дуже важливим, на нашу думку, є й порушення Н. Дзюбенко-Мейс проблеми змін в українській ментальності внаслідок трагічних подій 1932–33 рр. [290]. Письменниця вважає, що Голодомор спричинив зсув свідомості в українців, знищивши їх знамениту національну щирість, відкритість, доброзичливість, чесність, відважність і гостинність [52; 53, с. 320]. Власне, це інтерв'ю суголосо дослідженням самого Дж. Мейса у плані того, що у 1991 р. створено унікальну ситуацію – «якщо розвал комунізму міг у таких країнах, як Польща, Чехія, Угорщина і т.д. призвести до реставрації втраченої незалежності передіснуючих народів, то в Україні, поза межами західних областей, українська нація в сенсі людської спільноти, яка має консенсус щодо власної ідентичності, власної історії, культурних цінностей, у певному розумінні залишилася просто національною меншиною у власній країні» [474, с. 3].

Більше: А. Лозинський у своїй статті в «NOVAгазеті» [443] намагається розставити акценти в генетиці геноциду українського народу, зазначивши, що

на Запоріжжі, Донбасі, Луганщині сьогодні ми не можемо говорити про якусь особливу українську генетику. ... А правда полягає в тому, що в саме серце України, в села, вимерлі від голоду, переселили цілі сім'ї, в основному з Росії (...), ще й надавши їм значних пільг і державну допомогу [52; 53, с. 320].

Відомий американський єврей польського походження Р. Лемкін, автор терміну «геноцид», зазначає [455], що нащадки цих переселенців виростили з вкрай ворожим ставленням до корінного населення, яке теж зазнало невідворотних психічних змін. За словами одного із очевидців, Г. Бевза, що опубліковані в діаспорній періодиці, «водночас із фізіологічними змінами в голодної людини змінюється і її психіка. Сильне і тривале голодування приглушує або й зовсім убиває нормальні людські відчуття і почуття. Голодна людина не так ставиться до добра і зла, правди і неправди, справедливості й несправедливості, як людина неголодна. Природні загальнолюдські цінності здаються другорядними, не вартими уваги. Вмирають або й зовсім не народжуються почуття патріотизму, віри, дружби та кохання» [455, с. 6]. Це означає, що в українських селян, які пережили голод, пізніше ці почуття вже не відновилися, і цьому є переконливі докази [52; 53, с. 320].

Крім того, за словами І. Магрицької [455], голови Луганської обласної філії Асоціації дослідників голодоморів в Україні, до Голодомору росіяни для українців були представниками незрозумілої і ворожої цивілізації. Лише під час жахливих подій, за відсутності чіткого кордону, вмираючи від голоду українці бачили, що по той бік нічого такого немає. Тому в цілком зденаціоналізованих постгеноцидних селян єдиним видимим шляхом для неповторення голодної смерті вбачалося «маскування» під росіян (звідси – змішані шлюби, зміна прізвищ чи перекидання питоми українських). А оскільки населення тогочасної УРСР на 75% складалося із селян, то автори дописів висловлюють припущення, що такими ж (як і вони), морально спотвореними, вижили виховали своїх дітей і внуків, які вже генетично ненавидять будь-які прояви патріотизму та націоналізму (бо бояться повторення голоду, що його пережили їх предки). Останні ж сьогодні, разом із нащадками російських переселенців

становлять більшість населення України, зокрема східної і південної її частини [52; 53, с. 320–321]. Український публіцист В. Скуратівський з цього приводу констатував: «Свідомо спрямований і бездоганно виконаний геноцид 1932–1933 рр. унеможливив утвердження України як міцної та потужної держави на європейському континенті» [455, с. 12].

Натомість від початку 1990-х років у незалежній Україні такими питаннями перейматися ніхто не хотів. Державні очільники під час своїх нетривалих візитів на Донбас і в Крим одразу переходили на російську, заграючи з місцевими проросійськими елітами. Імперська Росія потужно насаджувала у цих регіонах свої цінності «русского мира» через свої ЗМІ, культуру, телебачення, скорочення українських шкіл і класів. У цьому контексті варто було б українській політичній еліті знати застереження покійного Дж. Мейса, адресованого саме їй задовго до російської агресії: «Претензії до України мають глибоке коріння в російській політичній культурі, і не можна виключати можливості, що рано чи пізно Росія вирішить пред'явити їх не тільки на словах» [455, с. 12]. Сучасність засвідчує пророчість цих слів [52; 53, с. 321].

А. Лозинський зосереджує увагу читачів [443] на ще одній грані сучасної проблеми воєнних дій на Сході України – сьогодні чимало біженців з цих територій, опинившись на Галичині, Волині, Покутті тощо, не маючи наміру змінювати щось у своїй світоглядній позиції, продовжують бути переконаними, що їм всі зобов'язані надавати допомогу. Так, воєнний процес, з одного боку, сприяв піднесенню національної свідомості, але з іншого – поширив «москальство» (А. Лозинський) на інші регіони. Оскільки на Банковій досі відсутня будь-яка стратегія українізації, хто переможе у цій ситуації – невідомо. В українськомовній періодиці США висловлюються пропозиції [443], що вирівняти ситуацію можна тими ж методами, що й колись радянська влада – після закінчення воєнних дій кордон із Росією має бути закритий, а на східні території шляхом надання економічних преференцій залучити для проживання якомога більше українськомовного населення. Крім того, варто впровадити

дуже виважену державну політику щодо повернення українцям, зокрема місцевим, втраченої внаслідок Голодомору національної свідомості і гідності, таким чином наближаючи її до проєвропейської, а не проросійської ментальності. І все це – на фоні справжньої боротьби із корупціонерами і впровадження національної програми подолання радянського минулого [52; 53, с. 322].

Український правозахисник, публіцист, релігієзнавець, член-засновник Української Гельсінської групи, організатор амністерського руху в Україні, віце-ректор УКУ М. Маринович у своєму зверненні до українців, опублікованому в діаспорних виданнях США [461], аналізує способи вшановування трагічних подій 1932–1933 рр., зазначаючи, що постійне ностальгійне виставляння портретів Й. Сталіна, загравання із тоталітарними минулими ідеологіями зневажає пам'ять невинно загиблих українців. М. Маринович акцентує [461] на необхідності розуміння основи самої причини цієї трагедії – засудження злочинної системи, що, звичайно, не виправить минулого, проте служитиме оберіганням нашого майбутнього [52; 53, с. 322–323].

Через те такою важливою є спеціальна заява Президента США [359], поширена прес-службою Білого дому та зачитана на поминальній панахиді в українських храмах США, у якій говориться про підтримку українства у його вшануванні жертв Голодомору: «Вшановуючи пам'ять жертв цієї трагедії, ми також віддаємо належне народові України за його витривалу силу, мужність та дух – риси, які українці продовжують проявляти сьогодні, перед обличчям великої біди, і прагнуть побудувати більш процвітаючу, безпечнішу і демократичнішу державу. Об'єднавшись у пам'яті про мільйони невинних жертв Голодомору, ми також підтверджуємо нашу спільну відданість ідеї створення світлого майбутнього України та сприяння повазі до загальних прав людини і основних свобод, які є невід'ємним правом усього людства» [359]. Про вагомість цієї події та повагу з боку уряду до української громади загалом свідчить присутність у церквах не тільки українців, а й мерів, senatorів,

губернаторів, радників з питань Європи у Постійному представництві США в ООН. Останні, у свою чергу, в своїх виступах засуджують імперську політику російського Президента та застерігають від тих злочинних помилок, що були допущені Й. Сталіним. Американські урядовці дякують українській громаді у США за її активну участь у житті американської спільноти і запевняють, що США допомагали й допомагатимуть Україні в становленні демократичного суспільства, в утвердженні остаточної суверенності [52; 53, с. 323].

З квітня 1994 р. у США прийнято Закон про навчання про голокост (Нью-Джерзі), який дозволяє вводити у навчальний процес теми, пов'язані з Голодомором та іншими історичними геноцидами. Це має окреме значення для українців тому, що в створеному довіднику про голокост та геноциди, було включено інформацію про Великий голод в Україні 1932–1933 рр. [65]. Тому школи українознавства у США намагаються щорічно в той чи інший спосіб не забувати цих трагічних подій історичної батьківщини [644]. Наприклад, в Огайо всі українські церкви відслужили панахиду в пам'ять жертв Голодомору, у Лос-Анжелесі та Пармі заходи відбулися біля пам'ятників, встановлених ще у 1986 р. та 1993 р. відповідно на згадку про цей скорботний факт української історії [53, с. 323–324].

На всіх відзначеннях проводиться панахида, яку служать спільно парохі церков різних конфесій. Потім, як зазначають матеріали періодичних видань [123; 145; 208; 324; 325; 357; 505; 829; 844], відбувається власне урочиста частина. Представник Фондації «Голодомор – Геноцид українського народу» закликав учнів пишатися тим, що вони українці, що несуть у майбутнє національну ідею, мову та традиції своїх прашурів та ніколи не знали що таке голод. Спогадами про голод з вихованцями шкіл українознавства діляться свідки Голодомору. Усіх присутніх закликають вшанувати пам'ять загиблих, щороку запалюючи 23 листопада свічки у вікнах своїх осель [53, с. 324; 123; 145; 208; 324; 325; 357; 505; 829; 844].

При Канадському інституті українських студій (далі – КІУС) Альбертського університету створено (2013 р.) Дослідно-освітній консорціум із

вивчення Голодомору в Україні (Holodomor Research and Education Consortium (HREC)). Цей консорціум [776] займається дослідженням і поширенням правдивої інформації про Голодомор в Україні, презентацією її у шкільних програмах з історії, планує випустити посібник з історії голоду в Україні для американських і канадських педагогів. Його матеріали будуть адаптовані для різних вікових категорій учнів та викладені англійською та французькою мовами [37; 53, с. 324].

За даними українськомовної періодики США [247], у залі «Innis Town Hall» Торонтського університету від 1998 р. щороку відбуваються лекції, присвячені Голодомору. Співорганізаторами виступають Дослідно-освітній консорціум вивчення Голодомору при Канадському інституті українських студій Альбертського університету, Програма вивчення України ім. П. Яцика при Центрі європейських, російських і євразійських студій Торонтського університету, Канадська фундація українських студій тощо. Під гаслом «Все глибшими стають виміри голодомору» визначні науковці, зібралися на наукову-практичну конференцію у Нью-Йорку, щоб представити свої дослідження. У конференції взяли участь понад 50 експертів, щоб засвідчити масштаби і остаточну мету звірства, вчиненого проти української нації у 1932–1933 рр. [37; 118, с. 12]. Відкриваючи конференцію «Контекстуалізуючи Голодомор», присвячену 80-ій річниці Голодомору, голова Управи Науково-освітнього консорціуму Ф. Сисин зауважив [535, с. 324–325]: «Беручи до уваги, що лише з 80-х років науковці Заходу почали активно досліджувати Голодомор в Україні і радянські архіви стали відкриті, ми зосередились на тому, що останні тридцять років дали для розуміння Голодомору, зокрема в таких ділянках, як українська історія, радянська історія, дослідження комунізму й сталінізму та геноциду» [730, с. 1].

Професор Єйльського університету Т. Снайдер у доповіді «Голод в Україні як всесвітня історія» [247] наголошував, що правильне розуміння Голодомору відкриває доступ до ціліснішої історії Європи, коли головні події в останній стають більш зрозумілі у поєднанні з історією України [53, с. 325–326; 247]. У

стінах Принстонського університетського клубу відбулася дводенна наукова конференція (2013 р.), яка істотно доповнила низку заходів на відзначення 80-ліття Голодомору в Україні 1932–1933 рр. [37; 133, с. 10], а у рамках осіннього викладу лекцій, що його організують осередки НТШ-А та ТСС, у Філадельфії виступив довголітній редактор католицького часопису «Америка» О. Рожка «Геноцид 1932–1933 рр., Конгрес США та американський уряд» [139].

За матеріалами газети «Свобода», представлено інформацію щодо видання у 2008 р. в Києві 17 томів Національної книги пам'яті жертв Голодомору 1932–1933 рр. в Україні [233] Українським інститутом національної пам'яті. Над створенням такого важливого для історії і формування національної ідентичності українців опусу працювало чимало наукових організацій та обласних архівів. Однак створення книги не є завершеним: встановлено не всі населені пункти, що постраждали від Голодомору, включено не всі імена жертв. О. Закидальська, авторка статті [233] про виставку в Українському дослідно-документаційному центрі в Торонто, присвячену вшануванню пам'яті жертв Голодомору-геноциду, висловлює сумнів, що ця важлива праця колись відповідно завершиться, оскільки 2010 р., коли в Україні Президентом був В. Янукович, Український інститут національної пам'яті було ліквідовано [53, с. 326].

Водночас, у 2013 р. Голова Патріархального товариства відділу Мічиган, Р. Дигдало, проаналізував [197] підручники (які є в діаспорі) з історії для середньої школи, у яких виявив повну відсутність або неправдиву інформацію щодо жахливих подій 1932–1933 рр., та зробив висновок: кожний американський студент знає про Голокост, але мало хто чув про Голодомор, оскільки відповідних програм немає ні в США, ні в Канаді. Навчити дітей читати і писати українською мовою – важливо, але не менш актуальним є знання молоддю історичної правди. Громадський діяч пропонує [197] вчителям історії, дійшовши спільної думки, подати відповідну інформацію видавцям, базовану на фактах та джерелах, Міністерство освіти і науки України могло б звернутися до Департаменту освіти США з відповідною заявою. З метою

впливу на ситуацію група українських активістів у Бостоні зустрілася з головою Комітету освіти і гуманітарних наук та представником відділу історії початкової і середньої шкільної системи щодо включення теми Голодомору до програми шкільної освіти [295]. Їм були передані звіт Конгресової комісії, очолюваної Дж. Мейсом, книги та статті про Голодомор, декларації кількох губернаторів та сенаторів, інформацію про проект пам'ятника у Вашингтоні жертвам Голодомору, посібник для учителів та учнів, укладений М. Куропасем, документальні фільми [53, с. 326–327]. Підготовлено два законопроекти для розгляду у Сенаті та Палаті Громад щодо порушеної проблеми. А тому в періодичних виданнях української діаспори [113] звучать заклики до нашої громади за кордоном звертатися до сенаторів і представників з проханням підтримати відповідні законопроекти, писати листи підтримки [53, с. 327].

Вагому роль у збереженні історичної пам'яті та популяризації її серед українських школярів у США відіграє УНМ, який, зокрема, створив єдину в США виставку, присвячену Голодоморові-геноциду українського народу. Виставка «Геноцид очима митців» презентувала художнє бачення теми двадцятьма митцями у різних культурних контекстах [144]. Доповідачем на вечорі була Л. Курилас, автор проекту «Пшеничне поле», за яким у Вашингтоні в 2015 р. відкрито Меморіал жертвам Голодомору [222]. Архітектор, яка має українське коріння, розповіла про свою роботу, пояснивши символічність зображеного поля пшениці. Виставка є цінним ресурсом для учнів й студентів середньої школи та університету, які досліджують геноциди загалом і Голодомор зокрема. Л. Курилас [343] наголосила, що знання американців про Україну – нульові, тому розраховує на тих, хто бодай чув колись, що Україна була житницею Європи) [36; 53, с. 327–328].

Відповідно до опублікованих матеріалів [734], до 80-річчя Голодомору як геноциду українського народу УНМ також було проведено різні акції. Одну з них влаштувало вже молоде третє-четверте покоління. Повідомлення про акцію поширювалось соціальними мережами, цим же способом було вирішено інформувати своїх американських друзів про Голодомор з метою перепосту,

щоб охопити якомога більше респондентів та створити стійке суспільне бачення щодо цього питання [36]. Разом із Центром міжнародних наук при University of Chicago було організовано семінар для американських педагогів з метою ознайомлення учнів інших національностей із українською історією та Голодомором [858]. Завданням таких заходів є активізація української громади в діаспорі для того, щоб самим не забувати цієї страшної трагедії та вплинути на американських сенаторів з метою визнання Голодомору геноцидом проти українського народу. Матеріали про музей, Фундацію Голодомору та виставку, а також дані статистики про світові геноциди було розповсюджено серед учнів та учителів [53, с. 328–329].

Ще одна акція 2013 р. була організована у формі вечора-реквієм куратором музею М. Климчак [859] для того, щоб спонукати діаспорян подумати над тим, що офіційне визнання Голодомору геноцидом є належною шанною мільйонам тих, хто помер голодною смертю у «найгуманнішій» країні, і чи достатньо вони доклали зусиль, щоб таке в історії більше не повторилося. На цій події підписано петицію до американських сенаторів щодо Голодомору [36; 53, с. 329].

Найбільший резонанс у сфері класичної музики, на нашу думку, в інформаційному просторі українців США викликала прем'єра опери «Голодомор» у Нью-Йорку в 2013 р. [246; 492; 540]. З періодичних матеріалів ми маємо змогу скласти цілісну картину щодо самого твору [493], автором якої є відомий диригент, композитор В. Балей. В її основі – п'єса «Голод» одного із засновників Нью-Йоркської школи Б. Бойчука. Зауважимо, що ця опера – перший твір у музичній сфері, що торкається трагедії Голодомору 1932–1933 рр. [53, с. 329–330]. Стипендіальна програма Українського наукового інституту в Гарварді допомогла закінчити втілення ідеї. Крім того, опера, як і п'єса, покладена в її основу, – англомовні, що, на думку творців, дозволить зробити твір доступним не тільки для українців, а й для американської та міжнародної публіки для того, щоб усі могли разом з Україною відчувати емоційне напруження цієї трагедії [53, с. 330; 54].

До 80-річчя вшанування жертв Голодомору-геноциду в українськомовній періодиці діаспори США пройшла презентація документального англо-українського фільму продюсера М. Томків, режисера Р. Лі та сценариста Т. Гунчака «Голодомор – геноцид українського народу» [18]. Автори стрічки, знайомлячи глядача із найжахливішою трагедією українського народу, одразу дають їй міжнародний правовий фон – цитати з Конвенції ООН «Про злочин геноциду та покарання за нього» (1948 р.) на екрані змінюються картинами їх порушення радянською системою проти селянства як базового елементу української нації. Продюсер фільму також дуже докладно дослідила [18] листи українських селян про допомогу, що зберігаються в Національному архіві у Вашингтоні, і не знайшла відповіді на запитання: чому Президент Гувер (який суттєво допомагав Україні та Росії під час громадянської війни і голоду 1922 р.) залишив ці благання без відповіді. На що науковий працівник Гуверівського інституту, автор монографії «Жнива скорботи» Р. Конквест зазначав [474], що продуктивні посилки США надсилали, проте на радянському кордоні їх конфіскували [53, с. 330–331].

УМ у Нью-Йорку у 2017 р. влаштував передпрем'єрний показ першого художнього повнометражного англomовного фільму про Голодомор «Гіркі жнива», який спочатку вийшов на екрани США, а пізніше демонструвався у більш як 40 країнах світу [71]. Ця стрічка, що зображає сталінський терор початку 1930-х рр., сприймається по-новому на тлі російської агресії в Україні, яка вбачається як продовження історії [53, с. 331]. І. Стахира, одна із активних авторів українськомовної періодики діаспори США, після перегляду фільму опублікувала свої враження та роздуми з приводу стрічки [704], у яких вказує на важливість донести світові той факт, що Голодомор був саме геноцидом проти українського селянства як базового елемента української нації. Її стаття називає «Гіркі жнива» одним із інформаційних багнетів у дослідженні трагедії, коли жертвами стали не тільки українці 1930-х рр., а й їх спадкоємці. І. Стахира вказує на злободенність фільму, на важливості розуміти причини [53, с. 331–332].

Публіцистичні матеріали інформаційного простору українців у США висловлюють твердження, що дуже відповідально до питання захисту національних інтересів у світі підходить СКУ, заслугою якого, без перебільшення, є міжнародне визнання Голодомору як акту геноциду вже у сімнадцяти країнах. 12 жовтня 1984 р. Президент США Р. Рейган підписав закон про створення конгресово-президентської Американської комісії з питань дослідження голодомору в Україні. І. Ольшанівський, очільник організації «Американці в обороні людських прав в Україні», ознайомившись із висновками конгресової комісії щодо питання єврейського Голокосту, запропонував створити з дослідницькими цілями комісію з українського Голодомору. Конгресмен Дж. Флоріо і сенатор В. Бредлі підтримали таку ідею [53, с. 332].

Президент, сенатори, конгресмени, загалом впливові державні особи отримали свого часу десятки тисяч колективних та індивідуальних звернень, листів, телеграм на підтримку такої ідеї. Новостворену Комісію у Конгресі очолив конгресмен Д. Майка, а виконавчим директором призначено Дж. Мейса. За результатами роботи Комісії видруковано три томи документів, які потім перекладено українською мовою, із 600 свідченнями, що склали матеріали для майбутніх досліджень трагедії [52; 53, с. 332–333; 825].

Тоді ще СКВУ став ініціатором скликання Міжнародного трибуналу визначних юристів-неукраїнців, які після кількох слухань у Нью-Йорку, Торонто, Лондоні і Брюсселі у 1980-х рр. визнали Голодомор геноцидом проти українського народу. Цей висновок став пізніше прецедентом для визнання його таким різними державами світу [450]. Президентом США Дж. Бушем у 2006 р. був ухвалений Закон Конгресу щодо виділення земельної ділянки у Вашингтоні для Меморіалу жертвам Голодомору-геноциду [52; 53, с. 333]. СКУ зробив звернення до Національної комісії зі зміцнення демократії та утвердження верховенства права щодо правового визначення Голодомору 1932–1933 рр. як акту геноциду проти українського народу. У травні 2008 р. Комісія схвалила Висновок і прийняла Рішення, згідно з яким Голодомор 1932–

1933 рр. в Україні відповідає поняттю геноциду, передбаченому Конвенцією ООН 1948 р. про запобігання злочину геноциду та покарання за нього [див. 9]. У всіх державах, де є українські громади, Конгрес у кінці вересня – на початку жовтня (коли українці діаспори вшановують пам'ять жертв Голодомору-геноциду) провів акцію «Незгасима свічка» [604]. У 2013 р. Є. Чолій зустрівся з головою Генеральної асамблеї ООН з приводу обговорення кількох питань, пов'язаних із відзначенням дати Голодомору та визнання його як акту геноциду [53, с. 333–334; 555; 601].

Український журналіст і письменник, колишній редактор газети «Свобода» П. Часто зазначив [841; 842], що в час, коли в Києві на Майдані відбувалися протистояння, у Вашингтоні посвячено наріжний камінь монументу жертвам Голодомору-геноциду в Україні 1932–1933 рр. Мабуть, тому освячення переросло у своєрідне віче, під час якого виступали промовці, авторитетні представники духовенства (різних конфесій), політичної еліти (Посол України, представники посольств інших держав в США, Держдепу США, представники Конгресу, Національної паркової служби США), були присутні багато українців з інших міст і штатів, учні шкіл українознавства [53, с. 334–335; 346]. Основний меседж їх виступів можна узагальнити словами О. Моцика (тогочасного Посла України у США): «Цей пам'ятник тут – у самому серці Вашингтону, звідки видно весь світ, – буде пересторогою для людства, щоби подібне більше ніколи і ніде не змогло повторитися» [509].

Українська громада у діаспорі практично нічого не знала про самі плани встановлення Меморіалу, аж поки не з'явився його макет на сторінці Крайового комітету США у Facebook. Інформаційні агентства України тричі повідомляли про нові постанови Кабінету Міністрів щодо надання коштів на спорудження пам'ятника, хоч їх так і не було виділено [209]. Особливим предметом скептицизму стало пожертвування Д. Фірташем 2,5 млн дол. на спорудження монументу. Цей факт набув значного розголосу у періодиці української діаспори в США, викликавши дискусію [207; 809]. Незалежно від різних висловлювань, остання жертводавцеві таки принесла популярність [52; 53,

с. 335]. Оскільки затягування справи із спорудженням пам'ятника могло стати великою ганьбою для України, на думку А. Лозинського [447], не важливо, від кого ці гроші, головне – вони прийшли. Нечесність їх здобуття очистило призначення – належне вшанування невинно загиблих від голоду [52; 53, с. 335–336].

У публіцистичних матеріалах українців США звучать також і тривожні нотки: хоча українська діаспора зробила все для визнання Голодомору геноцидом і поширення інформації про нього, із початком 1990-х років ХХ ст., із відновленням Україною незалежності, більш нагальними стали питання допомоги молодій державі, а матеріали про Голодомор перетворилися у своєрідні звіти про організаційні заходи, їх перебіг і доповідачів. Виникає припущення, що така віддаленість у часі і відстані спричинила у багатьох ілюзорну переконаність, що всім все відомо про цю страшну подію, тому самого вшанування жертв і проведення поминальної панахиди вистачить, лише інколи друкуються власне дослідницькі матеріали, інтерв'ю. Однак у світі є ще чимало тих, хто не знає, не хоче знати або переконаний, що такого жаху просто не могло бути; є «українські» політики, які досі живуть «світлим радянським» минулим, є російські очільники, які у будь-який спосіб уникають чи заперечують такий факт; є американська молодь українського походження, яка не відчуває своєї приналежності до України, тому її не дуже й турбують події 80-річної давнини на землі, якої вони ніколи не бачили. Матеріали діаспорної періодики переконують у тому, що потрібно не одноразово вшановувати трагедію Голодомору, а пам'ятати про неї, розповідати дітям і внукам, особливо вже народженим у США, а також представникам інших націй, вивчати рідну історію, щоб діти відчували свою причетність і відповідальність за майбутнє держави своїх предків [53, с. 336–337].

Увагу привертають статті у рубриках «Духовність», «Українське Чикаго», «Життя громади» щодо вшанування жертв Чорнобильської катастрофи, можливо, через те, що її причиною теж стала політика радянської влади, цього разу недбальство та абсолютне ігнорування людської особистості. Зокрема, у

Катедрі св. Патрика у Нью-Йорку, в осередку УПЦ в США, Українському православному соборі св. князя Володимира за присутності священників українських церков усіх конфесій, представників від ООН, урядів США й України, губернатора відзначають молебнем сумну річницю вибуху на атомній станції [53, с. 337].

Як зафіксували матеріали періодичних видань [692], духовенство, передусім, зосереджує увагу на силі спільної молитви за потерпілими та невинно загиблими, розповідає про велику місійну роботу церкви в Україні; губернатор Дж. Патакі як політик відзначає злочинність і духовну бідність радянської влади, боротьбу українського народу проти неї, а тому оголосив 22–26 квітня Тижнем пам'яті Чорнобиля у штаті (хоча це не є винятковим явищем у США); Генеральний консул України І. Сибіга закликає не забувати та молитовно гуртуватися тут, на чужині, щоб підтримати свою батьківщину. Ще Б. Клінтон у своєму зверненні [692], оприлюдненому на таких заходах, заявляв про велику подяку всім організаціям та приватним особам, які допомагають потерпілим від Чорнобильської катастрофи, і запевняв у своїй допомозі розбудувати в Україні енергоносії для стабілізації економіки. УПЦ у США практикує також [845] після панахиди висаджування на церковному подвір'ї двох деревець у пам'ять про загиблих та тих, хто пережив Чорнобиль і досі бореться з його наслідками [53, с. 337–338; 57].

УККА як головний центральний орган українців у США ініціював та сприяв прийняттю [564] у Конгресі кількох резолюцій на підтримку зусиль і подолання наслідків Чорнобильської аварії, зокрема фінансова підтримка міжнародного Чорнобильського фонду «Укриття», виділення коштів у державному бюджеті на безпечне функціонування енергоблоків та об'єкту «Укриття» тощо.

Внеском у громадське життя українців є й організація різноманітних імпрез на відзначення річниці Чорнобильської трагедії, для вшанування пам'яті загиблих та нагадування, особливо на американському континенті, про цю трагічну і болючу подію. Їх влаштовує Крайовий комітет виклику Чорнобиля,

Фундація допомоги дітям Чорнобиля, Постійне представництво України в ООН, СКУ, всегромадський комітет «Виклик Чорнобиля». Зокрема, вони ініціюють бенкети-бенефіси, які, за словами авторів дописів, «мають не тільки моральний, а й матеріальний успіх» [29]. А українська громада Чикаго проводить грандіозний благодійний вечір, пожертви з якого передають на потреби дітей-інвалідів, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи (із 1989 р. Фондом «Діти Чорнобиля» за підтримки американського уряду було сформовано та відправлено 31 літак та 16 кораблів із гуманітарною допомогою загальною вартістю близько 43 млн доларів США; постійна допомога США складала по 4 тис. дол.) [53, с. 338; 57; 810]. Владика Даниїл з цього приводу зазначив: «Для когось це, можливо, і «зона відчуження», а для нас – це прадавня Батьківщина. Це відірваний від України і змордований край. Це наша зона національної трагедії» [99].

Щороку у квітні в УНМ відкривається виставка «Чорнобиль + ...», на якій експонуються світлини українських та іноземних кореспондентів з колишньої та сучасної Чорнобильської зони, що їх надіслали різні люди через соціальні мережі, підписані рядками з перекладених на англійську мову українських поезій; художні твори; народний одяг Полісся; ордени і медалі ліквідаторів аварії. Такі презентації, за словами М. Климчак [317], відвідують не тільки українці, а й японці, представники інших національних музеїв, журналісти [53, с. 338].

До відзначення чергової дати Чорнобиля долучилися всі українські громади США, про що свідчать численні статті у газеті «Свобода» (Детройт, Філадельфія, Йонкерс, Олбані, Нью-Йорк, Чикаго та інші) [20; 33; 79; 404; 477; 579; 807]. Так, організаційною роботою займалися громадські комітети, підтримувані різними організаціями, які і визначали напрями реалізації проекту: святкове богослужіння, конференцію, здавання крові, висилання постраждалим медикаментів, вітамінів, одягу, збір фондів, підписання петиції до Президента та членів Конгресу з проханням підтримки України, фотовиставка в УІА, ознайомлення американських школярів, студентів із

англомовними матеріалами про цю екологічну катастрофу, поширення інформації в інформаційному просторі США та публікування прокламації, у якій останній тиждень квітня оголошується Тижнем пам'яті Чорнобиля. Професійно підготовлені матеріали мали б викликати зацікавленість серед школярів та їх американських однолітків, через те автори дописів вважають доцільною таку методику інформування шкільної молоді щодо тих чи інших подій і річниць [53, с. 338–339].

Метою діяльності громадських чорнобильських комітетів є спланувати заходи таким чином, щоб довести до відома американському суспільству та уряду, що ця екологічна катастрофа вважається найбільшою, а тому її глобальність змушує всі країни, а не тільки Україну, долучитися до усунення її наслідків. Статті у газетах [88; 91; 261] дають нам уявлення про організацію маршу вулицями міст, у якому беруть участь представники громадських об'єднань, священники, учні шкіл, підняття двох прапорів та звучання гімнів двох держав як синкретизму вірності історичній батьківщині, данини національної пам'яті із вдячністю новій країні за надані можливості [53, с. 339].

Із опублікованих матеріалів видно [22; 566; 596; 860], що у конференціях в Колумбійському, Єльському і Джорджтаунському університетах основними доповідачами запрошено українських та американських фахівців, Головного консула України в ООН, який відкрив багато нових фактів, досі прихованих [596]. М. Рябчук, літературознавець і політичний коментатор, висвітлив політично-соціальний аспект чорнобильської катастрофи. Американська журналістка Р. Ейбрамс, побувавши у зоні лиха, підготувала окрему програму про спустошені землі Полісся [860]. Бажаними гостями завжди є американські губернатори, сенатори, що свідчить про тісний зв'язок громадських організацій української діаспори у США із людьми, які впливають на зовнішню та внутрішню політику цієї країни, сприяння щодо виділення Україні коштів на подолання наслідків Чорнобиля [22]. Відділи СУА долучаються до вищезгаданої допомоги, збираючи великі пожертви через спеціальний медичний фонд [566]. Вагомим є й те, що інформація про відзначення річниці

та саму Чорнобильську трагедію опубліковуються не тільки в українській, а й у американській пресі [53, с. 339–340].

Історія будь-якої нації – це також історія її визначних особистостей. Предметом уваги українськомовної періодики США були класики української культури: Леся Українка, І. Франко, М. Рильський, Іван Багряний та інші. Левову частку публікацій займає творча особистість Т. Шевченка, апеляції до якої завжди актуальні для кожного українця, оскільки вони є яскравим прикладом самоідентифікації. Ця актуальність стає більш дочасною саме сьогодні, у час соціальної та політичної трансформації, бо тільки така вагома постать в українській культурі зможе дати суспільству той необхідний потенціал, який необхідний для єдності [53, с. 264].

У розв'язанні цього питання особливо важливими є ті матеріали, що стосуються творчості, світогляду Т. Шевченка, котрі представлені для широкого загалу на сторінках українськомовної преси діаспори США («Міст», «Свобода», «Час і Події» та інших). З одного боку, цей митець є важливою складовою української культури і представники української діаспори завжди відзначали традиційний національний аспект його творчої постаті, а з іншого – завдяки пропагуванню та висвітленню загальнолюдських цінностей творчість Кобзаря можна назвати універсальною, навіть наднаціональною [45; 53, с. 264–265; 409].

При першому ж знайомстві із досвідом вчених-шевченкознавців та дописувачів українськомовної періодики з діаспори пересвідчуємось, що вони переважно одностайні в оцінці Кобзаря [49; 53, с. 265; 143]. Чимало публікацій присвячені висвітленню Т. Шевченка як пророка, бо вбачають феномен його культу в тому, «що це єдина постать за всю історію України, яка єднає всіх» [94]. Не один дописувач акцентує увагу [226] на внутрішню незгоду, що її послідовно можна простежити в історії України, і яка постійно дискредитує нас в очах усього демократичного світу. Тому творча особистість Т. Шевченка може стати і починає виступати тією інтегруючою силою для українців без урахування місця їхнього проживання [45; 53, с. 266].

Певний масив друкованої інформації в українськомовній періодиці США присвячено розвінчуванню міфів, пов'язаних із творчою постаттю Т. Шевченка. Наприклад, стаття, у якій розкриваються причини написання драми «Слепая» російською мовою [491]. Автор публікації пояснює це критикою російського літератора В. Белінського, а також закидами останнього у меншовартості української літератури та сумнівів у існуванні української мови як такої. Тому Т. Шевченко довів великодержавному критику, що він володіє, крім рідної, ще й російською мовою, але писати нею задля данини моді та фальшивої популярності не буде [45; 53, с. 266].

На сторінках газет і журналів української діаспори США ми зустрічаємо описи, присвячені питанню Шевченко і релігія [643]. Зокрема, об'єктом досліджень та джерелом суперечливих поглядів стає ставлення Т. Шевченка до церкви, глибина його віри, трансцендентність, містичність творчості. І тут, мусимо зазначити, існує кілька аспектів розгляду порушеної проблеми, що, однак, не заперечують, а доповнюють одна одну. Маємо на увазі традиційне тлумачення зразковості віри українського митця (а його негативні висловлювання пояснюють обставинами життя), антропоцентризм і романтичний світогляд поета (що передбачають вільне трактування християнських норм, не заперечуючи самої релігійності), а також міфологічну рецепцію творчості Кобзаря [53, с. 266–267].

Однак найчастіше натрапляємо на сентенції, зміст яких можна узагальнити наступним чином: «Від самого початку в Шевченкові відчували пророка, який нагадує народові про його покликання перед Богом і будить у людині оспале сумління. Розуміли, що він той поет, що промовляє до душі й завжди нагадує, що над нами є Бог» [643]. Саме його активна християнська позиція заклала духовні основи української літератури, те, чим вона істотно відрізняється і вирізняється на фоні інших літератур Європи, те, що є притаманне українському національному характеру [45; 53, с. 267].

Привертає увагу ще одна тематична спрямованість статей шевченкознавчої тематики в українськомовній діаспорній періодиці [304; 340]. Це проблема

мистецького контексту для Кобзаря. Сьогодні ми вже не заперечуємо того факту, що формування творчої особистості Т. Шевченка відбувалося у межах світової культури. Однак джерелом його духовності було саме національне підґрунтя. Акумулювавши найкращі здобутки світового мистецтва, традиції вітчизняних попередників і народну творчість, Т. Шевченко підніс їх на ще вищий естетичний рівень. Тому представники української діаспори у США мають рацію у тому, що відхиляють досить поширений міф про Т. Шевченка як поета «мужицького», який не відзначався особливою освіченістю та начитаністю [45; 53, с. 267–268]. До речі, гарвардський професор і головний редактор видавництва «Критика» Г. Грабович теж не називає його простим, швидше, багатоплановим [340].

Як засвідчує фактичний матеріал українськомовної діаспорної періодики, у Т. Шевченка чітко простежується зв'язок між людською індивідуальністю та збереженням національної ідентичності. «Індивідуальність нації, унікальність українського етнокультурного типу з цього погляду є стрижнем індивідуальності окремої людини» [409, с. 9]. Адже, щоб не втратити своєї національної ідентичності, людина має бути, передусім, собою, усвідомлювати себе частиною чогось, частиною нації. Утім, погляди на цю проблему в середовищі української діаспори різні. Наприклад, досить поширеною є точка зору про вторинність індивідуального, його самоцінності в творчості Т. Шевченка, оскільки на першому плані там порушуються проблеми соціальні, проблеми нації [53, с. 268].

Однак не можна забувати і про те, що останні є сумарною кількістю проблем кожного представника цієї нації, кожного індивіда. Цікавою з цієї точки зору є позиція Г. Грабовича [340], який пояснює вторинність індивідуального у шевченківській творчості передусім упослідженістю самої людської особистості в тодішній Україні. До речі, монографія цього професора про Т. Шевченка як міфотворця, структуралістський підхід до його спадщини у свій час став причиною дискусії між цим науковцем та Г. Клочком, якого підтримало чимало вчених, і в діаспорі США також. Однак Г. Грабович вважає,

що тільки дуже видатний митець може витворити національний міф, як це зробив Т. Шевченко, а не відтворювати історичні факти. [53, с. 268; 340].

Особливо актуальним для середовища української діаспори є думка Т. Шевченка [68] про те, що людина вільна лише тоді, коли вона усвідомлює себе частиною своєї нації, ідентифікує себе як члена цієї спільноти, самостверджується. Тобто внутрішньою потребою такого індивіда є ототожнення свого буття із буттям свого народу, а служіння Україні – засобом морального задоволення, піднесення, зміцнення. Саме у цьому людина реалізує своє призначення, піднімається над дріб'язковим, сумнівним не тільки у реальності, а й у своєму внутрішньому бутті [45; 53, с. 269].

Однак на сучасному етапі розвитку суспільства та мистецтва усе частіше на шпальтах діаспорної українськомовної періодики США можемо побачити інтерв'ю, матеріали досліджень, що презентують думку нової генерації науковців [319; 643], які не схильні канонізувати Т. Шевченка. Цікавим та пізнавальним з точки зору шевченкознавства видається інтерв'ю з мистецтвознавцем та культурологом, професором Д. Горбачовим [48; 53, с. 269–270], який зробив чимало сміливих заяв, що стосуються творчої особистості Т. Шевченка, зокрема, поділився своїм відкриттям щодо футуристичних особливостей творчості поета [319]. Д. Горбачов погоджується із думкою О. Забужко (висловлену в книзі «Шевченків міф України») з приводу освіченості та блискучої ерудиції українського митця. Для Т. Шевченка культура загалом і релігія була своєрідним психологічним порятунком для нього самого [319]. Науковець наводить чимало прикладів, котрі презентують Кобзаря як блискуче іронічну людину, з прекрасним почуттям гумору [53, с. 270].

Також професор Д. Горбачов не міг оминати у своєму дискурсі й російськомовності Т. Шевченка, того факту, про який зазвичай уникають говорити українські дослідники [48]. Так, наш талановитий земляк розмовляв російською мовою, його прозові твори написані по-російськи, але тут немає нічого дивного, адже митець інтелектуально формувався у російськомовному

культурному середовищі і це жодною мірою не применшує його ролі як українського генія [53, с. 270–271; 319]. За словами Є. Сверстюка, у багатьох працях «Шевченко й матеріаліст, і атеїст, учень російських революціонерів-демократів, борець проти українських націоналістів тощо» [643]. На нашу думку, саме у такій обмеженій, успадкованій ще з радянських часів рецепції творчої особистості Кобзаря Д. Горбачов убачає сучасне, часто примітивне трактування творчості Т. Шевченка. Адже таке стереотипне сприйняття останнього як людини, яка «любила народ і ненавиділа панів» – надзвичайно однобічне (він мав слугу, після присвоєння звання академіка гравюри автоматично ставав дворянином) [319]. Науковець вважає, що якби упродовж кількох поколінь образ Т. Шевченка не ідеалізували, то ми б не мали стільки бруду, що виливається сьогодні на голову славетного українця [53, с. 271]. Однак на питання інтерв'юера: чому Україна майже не змінила свого ставлення до постаті Т. Шевченка сьогодні? – Д. Горбачов вбачає відповідь у певному побоюванні шевченкознавців уводити Шевченка у контекст світової культури [49; 53, с. 271–272]. І аргументовано заперечує такі побоювання: «Шевченко легко витримує таке «випробування світовим масштабом» – і як поет, і як прозаїк» [319].

Загалом, проблема, як видно з публікацій, – у вихованні читача. «Шевченко – свій поет для морально здорових і релігійно вироблених, обізнаних з абеткою християнської культури. І чужий для пласких людей ринку і побутово-ужиткових вартостей» [643]. І хоча за останні десятиліття з'явилися справді вартісні праці у галузі шевченкознавства, вони не в змозі переважити фальсифікації, що нагромаджувалися упродовж сімдесяти років [53, с. 272].

Певним чином розв'язанню цього вузла сприяють інформаційні матеріали, що їх ми знаходимо у періодиці української діаспори США [48; 298]. Наприклад, під промовистим заголовком «У Львові вийде безцензурний Кобзар» інформується про видання «Кобзаря» без цензури із усіма ілюстраціями, що їх ще у 1960-х рр. підготувала український графік С. Караффа-Корбут [783]. У 1991 р. з'явився збірник праць [90], у якому

досліджено різні аспекти шевченкознавства. Або повідомлення про те [89], що завдяки фонду М. Томенка «Рідна країна» та інших добродійців вийшло перевидання книги М. Чалого «Життя і твори Тараса Шевченка». Особлива значимість цього факту полягає у тому, що це одна з перших біографій Кобзаря, що останній раз видавалася 1882 р., написана його сучасником, і хоча не передає повною мірою всі етапи діяльності митця, проте стала основою для інших біографів Т. Шевченка [89]. Тобто, діаспорна періодика фіксує усі події, навіть ті, про які в Україні з різних причин не вважали за потрібне сказати [49; 53, с. 272–273].

Важливими документальними свідченнями того, що Т. Шевченка добре знають у середовищі української громади США та цікавляться його творчістю, є чимала кількість друкованого матеріалу подана пересічними громадянами. Наприклад, активним дописувачем діаспорної періодики є куратор УНМ в Чикаго М. Климчак, матеріали якої поширені ілюстраціями з детальними коментарями. Зокрема, УНМ у день народження поета відкрив нову експозицію, експонатами якої стали рідкісні видання Шевченкових «Кобзарів» [53, с. 273]. Як зазначає М. Климчак [315], в УНМ є «Кобзар», виданий товариством ім. Т. Шевченка у Львові в 1893 р., перший том творів Т. Шевченка, виданий «Просвітою» (Львів, 1912), народне видання «Кобзаря» з поясненнями і примітками В. Сімовича, видане в Катеринославі (1921 р.) тощо. Як бачимо, необхідність покинути межі батьківщини та сприятливі умови на чужині утворили підґрунтя для заснування українських діаспорних видавництв, хоча багато з них сьогодні вже не діють [49; 53, с. 273–274].

До речі, перший архівар УНМ О. Ганкевич ініціював створення спеціального відділу, де зосереджувалися матеріали про Кобзаря. Дописувач [315] розглядає «Кобзар» як подію величезного значення не тільки в історії української літератури, а й у свідомості українського народу. Також М. Климчак у своїй розвідці торкається й історії видання спадщини Кобзаря в США, зокрема 14-томника у видавництві М. Денисюка, а також розкриває долю найбільшого діаспорного дослідника Т. Шевченка В. Доманицького, який

першим достовірно хронологізував поетичну спадщину і за редакцією якого повністю надруковано «Заповіт» [315]. Загалом, опублікований матеріал підводить до висновку, що кожен «Кобзар», котрий зберігається в УНМ в Чикаго, має свій окремий наратив про своїх видавців, невідомих читачів, які вирушаючи з батьківщини в далекі США разом із сімейною Біблією брали й Шевченків «Кобзар» [49; 53, с. 274].

Левову частку публікацій в українськомовній діаспорній періодиці США займають матеріали, присвячені святкуванню шевченківських днів, що активно висвітлюються у періодичних виданнях, і брати участь у яких вважають своїм моральним обов'язком навіть не дуже активні члени громади [48; 49; 53, с. 274–275]. Періодичні видання практикують інтерв'ю запрошених до редакції з приводу відзначення днів Т. Шевченка [230; 495; 580; 724], з яких можна зробити висновок про важливість залучення молоді до таких імпрез. По-перше, це знання творів, по-друге, виховання пошани до великого українця, по-третє, усвідомлення своєї приналежності до української нації, і останнє – приклад для старшого покоління, яке часом зводить святкування шевченківських днів до нуднуватого, але необхідного заходу [496, с. 1]. Про масовість таких відзначень свідчить те, що повідомлення різних дописувачів про проведення можуть зустрічатися навіть в одному номері газети чи журналу, авторами ж інформаційних матеріалів стають організатори, учителі шкіл українознавства, громадські діячі. Статті друкуються під промовистими, навіть агітаційними, заголовками: «Шевченко сьогодні, завтра і завжди», «Дух Тараса – завжди з нами», «Весна починається з Тараса» та под. [49; 230; 580; 724]. На особливу увагу у цьому контексті заслуговує Драматичний театр І. Бернацького, який упродовж двадцяти років традиційно в шевченківські дні презентує у Нью-Йорку виставу за творами Кобзаря [53, с. 275–276; 342].

Проте із збільшенням кількості емігрантів четвертої хвилі, сам дух святкування шевченківських днів та ідейна спрямованість публікацій з цього приводу дещо змінюються. Ушанування Кобзаря стає символом відродження культурного життя українців у США, засобом передачі культурної спадщини

від одного покоління до іншого, знаком того, що громада поповнилася новими талановитими і професійними людьми. М. Фаріон, громадська діячка, згадує [797], що протягом багатьох років вона сама та її покоління (це третя хвиля) ходили на такі ритуальні заходи більше з почуття обов'язку, ніж для приємності, бо розуміли необхідність для своїх батьків увіковічнити пам'ять про боротьбу за свободу України, можливість реалізувати свій моральний обов'язок через форму таких концертів [53, с. 276].

Однак багато українців у США, хоча і не є американцями, проте вони асимільовані в американський світ, а тому ніби ведуть подвійне життя: мешканця США та етнічного українця. Для наступних поколінь Україна – це щось таке, що знаходиться серед самої української діаспори: церкви, громадські організації, суботні школи та табори, – світ, що його створили їхні батьки в США задля збереження українського патріотизму, національної ідентичності та культури. Самі емігранти та наступні покоління зберегли пам'ять про Україну такою, якою вона була на час їхнього виїзду за кордон, розмовляють тією фіксованою українською, яку передали їхні бабусі та дідусі. Зміни, які відбувалися у їхньому житті стосувалися, передусім, розвитку та змін в американському, а не українському суспільстві [53, с. 276–277].

Натомість четверта хвиля еміграції, якою б не була згубною для материкової України, внесла свіже повітря в середовище української громади в США: молодий вік, нетерплячість, агресивність у плані здобуття економічних та професійних можливостей, близькість контакту з материковою батьківщиною, сучасна жива мова. І тим містком, що з'єднав різні покоління українських емігрантів став саме Т. Шевченко: так само як він об'єднує різні покоління українців різних переконань в ім'я свободи і любові до своєї землі [49; 53, с. 277].

Після Всеукраїнського референдуму, що стосувався незалежності України, у діаспорній пресі було опубліковано цілу серію статей, присвячених спорудженню пам'ятника Т. Шевченку у Львові [500; 523; 631; 774]. Такі інформаційні матеріали друкувалися в кожному номері, зокрема щоденника

«Свобода», упродовж майже півтора року. Ініціатором оголошення цієї інформації став д-р В. Іваницький з Торонто, засновник Українського громадського комітету будови пам'ятника Т. Шевченкові у Львові [53, с. 277–278; 500; 631].

Такі публікації та звернення є дуже промовистим на фоні друкованого матеріалу, що стосуються постаті Т. Шевченка у контексті самої України. Наприклад, стаття-спомин про відвідини Канева справляє не надто приємне враження [30]. Попри врочистість місця, надзвичайний музей Кобзаря, Чернеча гора, на подив автора, так і не стала другою Меккою чи Люрдом для українців. Однак автор статті висловлює сподівання, що відродження України стане запорукою відродження у культурному житті та свідомості українців [45; 53, с. 278].

Також друковані матеріали представників української діаспори в США презентують величного українця і на своїй новій батьківщині, бо цілком свідомі його важливої ролі у збереженні їхньої національної ідентичності (відкриття пам'ятника Т. Шевченкові у Бостоні, в Джемейка Плейн [160]). О. Несіна (архів Українського дослідчого документаційного центру) пояснює [523] факт обожнюванням постаті Кобзаря та продовженням реалізації започаткованої ним ідеї про богообраність української нації [53, с. 279]. До речі, ця публікація [523] є цікавим поглядом на джерело українського панславізму та месіанства: «Статут» таємного Кирило-Мефодіївського Братства недвозначно пропагував духовне і політичне об'єднання усіх слов'ян при одночасній самостійності кожного народу. Звичайно, Т. Шевченко, як член цього Братства, людина, котра була добре знайома із філософією Ж.-Ж. Руссо, Гердера про те, що кожний народ від Бога має своє історичне призначення, свою світову місію, не міг не захопитися ідеєю панславізму, адже це означало, що слов'янські народи зможуть скинути із себе ярмо чужої деспотії. Автор статті висловлює надію на те [523], що основна маса українців позбулася свого комплексу меншовартості з приводу російського месіанізму, а передбачення рівності і братерства не будуть утопією [45; 53, с. 279–280].

Починаючи з 2015 р., за сприяння СКУ, в 15 країнах світу успішно пройшов проект «Монументальна Шевченкіана» Р. Теліпського, який зібрав значні кошти на потреби дітей-сиріт, чий батьки загинули на фронті [624].

Отже, у публікаціях українськомовної періодики української діаспори США з приводу рецепції Т. Шевченка чітко простежуються дві тенденції: традиційна та модерністська, причому друкуються матеріали (рубрики: «Культура», «Пам'ять», «Постать», «Українське Чикаго») як діаспорних науковців і громадян, так і дослідників з України. Така відкрита позиція сприяє діалогу, швидше полілогу, коли кожен може висловити власну думку, а обґрунтовуючи свою точку зору в полеміці з іншими, зробити висновок про цілком нове бачення творчої особистості Кобзаря. Періодичні видання у цьому випадку стають тим полем, на якому розгортається полеміка, діалог з метою народження нових ідей [45; 49; 53, с. 280].

Обличчя сучасної України – це також сили і життя її героїв, які вони віддали заради свободи і процвітання своєї батьківщини. Коли громада відчуває потребу у вшануванні знакових постатей своєї історії, це свідчить не тільки про її живучість, а й про здатність реалізовувати ті ідеали, задля яких ці особистості жили і діяли. Крім душпастирської справи, священники, вболіваючи за долю українського народу, часто піднімають у своїх проповідях питання історичних подій в Україні [216, арк. 46–49]. Пластові станиці відзначають роковини свого ідейного «батька» – полковника А. Мельника, урочиста програма яких передбачає інформаційну та мистецьку складову [101]. УККА та УАКР спільно відзначають річницю трагічної загибелі С. Петлюри [165]. Стаття щодо цього вшанування зазначає [279], що організаційний комітет вирішив передати головну роль доповідача молоді, що було, на думку автора, приємною несподіванкою після старших промовців, нехай і іменитих. У травні за ініціативи УККА, ООЧСУ та об'єднання «Нова українська хвиля» українська молодь у США проводить відзначення Свята героїв, започатковане ще Організацією українських націоналістів [25; 34; 105; 114; 179; 413; 651; 652; 846]. Спонсором такого дійства є Українська американська федеральна

кредитна спілка «Самопоміч». Уже майже сім десятиліть вшановують українських героїв з метою відродження в нашого народу героїчного духу минулих поколінь. На оселі СУМ щороку відзначають проголошення Акту 30-го червня 1941 р. (Свято героїв). Свого часу доповідачем перед молоддю щодо визначних постатей національно-визвольної боротьби в історії українського народу був член редакційної колегії «Свободи» П. Часто, який фахово простежив рецепцію С. Петлюри, Є. Коновальця, С. Бандери, Р. Шухевича в українських та російських дослідженнях [53, с. 340–341].

У 2013 р. у газетах з'явилися публікації [84] щодо посвячення споруджених пам'ятників цим героям. Голова осередку СУМ висловив сподівання [84], що ці погруддя слугуватимуть дороговказом для прийдешніх поколінь, як захищати незалежність України, надихатимуть їх на величні справи. Таке свято також призначене для презентації картин щодо святкування річниць незалежності та вшанування кількох визначних дат, про що оголошують ведучі [53, с. 341].

Опубліковані статті вважають за необхідне наголосити, що для сучасних молодих українців важливо знати, що історію і сучасність України творила, передусім, героїчна молодь. Такі святкування, крім панахиди, передбачають змагання представників СУМ і Пласту, доповіді, фотовиставку, концертну програму з переглядом фільмів, театралізованими сценками та виконанням повстанських пісень. Статті щодо відзначення Свята героїв порушують проблему неактуальності, невідповідності націоналізму інтересам сучасної молоді, а також нівелювання ідеї українського патріотизму внаслідок нечесних дій політиків у їх боротьбі за владу. Через те тональність поданих матеріалів досить пафосна, містить заклики і покликана викликати почуття урочистості та важливості події, що відбулася, і фактів, що її спричинили [53, с. 342].

У січні СУМ організовує [356; 486; 539] панахиду на честь полеглих юнаків під Крутами. У 2014 р. УККА, СУМ, Пластом, СУА, ООЧСУ, її жіночим підрозділом, Американською організацією оборони Лемківщини, школами українознавства було влаштовано поминальну службу на честь

полеглих героїв Крут та Євромайдану. Інформація з періодичних видань [486; 539] дає повноту картини таких відзначень, акцентуючи увагу на безмірному героїзмі та жертвовності загиблих студентів, Небесної сотні. Виголошені промови голів відділів простежують тяглість історичних подій – від створення ОУН, УПА до Революції Гідності [53, с. 342].

У свою чергу УАКР, підтримуючи проект «Крути» [733], що ним опікується Міжнародний благодійний фонд «Смолоскип», вже двічі спонсорувала видання брошур про бій молодих патріотів, що їх безкоштовно роздають у музеї біля залізничної станції Крути, щоб білих плям в історії України залишалось менше [53, с. 342–343].

Щорічно діаспорні організації, особливо СУМ, Пласт, УККА, українсько-американські ветерани відзначають проголошення незалежності УНР і ЗУНР, так звану річницю Листопадового чину. У періодичних виданнях зазначено [72; 426; 479; 802], що вперше ці святкування були у середовищі передвоєнної хвилі еміграції, однак ця традиція не втратилась і в третій та четвертій хвилях. Автори статей висловлюють думку, що відзначення таких державотворчих актів є обов'язковим, бо вони у минулому стали тією підвалиною, що уможливили події 24 серпня 1991 р., через те у своїх матеріалах завжди подають короткий історичний екскурс та оцінку їх значення з погляду сучасності [72; 202; 426; 479; 551; 802]. Інколи журналісти, які готують інформаційні звіти про перебіг заходів, присвячених Листопадівому чину, самі подають інформацію для читачів, які не знають про ці події, наводять повні тексти виступів членів організацій і гостей. В опублікованих матеріалах [72; 202; 479; 802] також наведено факт пластового обряду іменування, що пов'язаний із відзначенням листопадових подій, та вшанування пам'яті митрополита А. Шептицького, який помер 1 листопада 1944 р., а за життя був одним із найбільших благодійників Пласту [53, с. 343].

На відзначення січневих актів 1918 та 1919 років як початків процесу українського державного будівництва є чимало інформаційних матеріалів в українськомовній періодиці США [100; 116; 347; 415; 416; 422; 661]. З них ми

отримуємо відомості про урочисте традиційне святкування цієї дати та її роль у збереженні національної ідентичності нашої діаспори – хоча День злуки не ознаменувався тривалим існуванням Української держави на карті Європи, однак він сприяв пробудженню національної пам'яті та впродовж десятиліть єднав усі покоління українців Заходу та Сходу, ставши яскравим прикладом демократичного некривавого об'єднання різних областей в одну єдину державу, незалежну від своїх сусідів [53, с. 343–344].

Відомий журналіст та громадський діяч Я. Гайвас у своїй промові, що пізніше була проаналізована «Свободою» [347], заакцентував на історії боротьби українців за свою незалежність, віддавши належне у ній знаковим постатям та зауваживши, що IV Універсал, по суті, став справді першим документом, що чітко визначив Україну як соборну державу на основі культурної та політичної самобутності. У газеті «Час і Події» опубліковано уривки з книги «На схилку віку» Л. Лукасевича про перебіг тих знаменних подій у Києві [557], які є свідченням волевиявлення українського народу до етнічної та територіальної єдності, формування його як політичної нації [53, с. 344]. УККА у цей день запрошує американських урядовців, духовенство, представників діаспори інших національностей, консулів, активістів української громади. Зазвичай, такі свята є двомовними, із вшануванням України та США (внесення двох прапорів, звучання двох гімнів), під час яких грамотами також нагороджують найактивніших членів української спільноти [231; 463]. У 1992 р. уперше стиль події було змінено через проголошення України незалежною державою [53, с. 344; 411].

Однак опубліковані матеріали з цього приводу пізнішого періоду [231; 415; 416; 558; 563] свідчать про те, що проблема соборності України, незважаючи на одвічне прагнення українців до національної та територіальної єдності, навіть після двадцяти п'яти років залишається актуальною, особливо через намагання певних політиків посіяти ворожнечу між Заходом та Сходом України, агресію Росії, тому важливість січневих подій потребує їх постійного відзначення [53, с. 345].

Із 2014 р. День злуки позначений вшануванням пам'яті загиблих на Майдані і на Сході України, молитвою за свою історичну батьківщину [316; 463]. Українські громадські організації у США намагаються об'єднати свої зусилля з американськими конгресменами, сенаторами, які у своїх виступах на святі зазначають про підтримку України, неможливість залишити її наодинці зі своїми проблемами та агресором, водночас використовуючи свою присутність на заході як платформу для передвиборчої агітації [53, с. 345–346]. Віддано шану тим представникам української діаспори у США, які безпосередньо брали участь у воєнних діях, – «Франко» (М. Паславський) та В. Питак (прийняли українське громадянство), В. Гурняк – і віддали за це свої життя.

Заходами УККА, УАКР, за сприяння Генерального консульства України у США, місцеві громади українців урочисто відзначають річниці незалежності України, прийняття її Конституції, через інформаційний простір вітаючи своїх членів, вивішуючи на вулицях жовто-сині прапори і транспаранти з повідомленнями про українське свято [44]. Для парафіяльних громад відзначення річниць проголошення незалежності України є дуже вагомими. Перші публікації з цього приводу ми маємо вже у 1991 р. одразу після настання цієї важливої події, оскільки цей акт увів Україну у простір незалежних держав світу як рівного партнера [769]. Митрополит української церкви у США С. Сулик опублікував заяву [707] з нагоди проголошення самостійності України. Оскільки наслідки років радянської пропаганди й атеїзму жахливі, митрополит закликає ніколи не забувати у своїх молитвах тих невинних, хто віддав своє життя за свободу віри, а також сподівається на релігійне і духовне відродження незалежної України [53, с. 346].

У наступні роки ми маємо щорічні публікації [67; 154; 351; 352; 705; 769; 798; 819] про відзначення річниць громадами різних парафій різного віросповідання, що вкотре засвідчує високу свідомість та єдність українців у США. У цих молитовних відправах бере участь багато людей та навіть очільники міст, штатів, які завжди цікавляться життям своїх громадян українського походження і відзначають їх працьовитість, повагу до інших націй

та великий внесок в американську культуру. У виступах гостей наголошується, що це свято спільне для тих, хто присвятив своє життя втіленню української національної ідеї, і тих, хто тільки вступає у життя, пізнає світ та усвідомлює свою генезу. У Лінденгурсті (штат Нью-Йорк) [650] парафія навіть провела український фестиваль, на якому зустрілися чимало українців різних поколінь третьої та четвертої хвилі, прийшло чимало американців. Уважаємо, що такі заходи за підтримки священиків тільки сприятимуть подальшій єдності церковних громад, наблизить Україну до американських прихильників української культури [53, с. 346–347; 57].

Автори дописів наголошують, що як в Україні, так і в діаспорі виросло вже нове покоління українців, на яких і покладають надію в збереженні та обороні української державності. Публіцистичні матеріали [102; 111; 164; 348; 358; 466; 562; 617; 649; 856] висвітлюють святкування у формі конференцій, під час яких доповіді проводять українською й англійською, зміст яких варіюється від висвітлення історичних фактів до сучасних візій; влаштування бенкету та проведення мистецької програми. Звітні друковані матеріали відзначають присутність на цих заходах представників від Білого дому, Конгресу, штату, мерії міст, як старшого, так і молодшого покоління емігрантів, акцентуючи на згуртованості української діаспори та її відданості у справі служіння українству [44; 53, с. 347].

Кореспондуючи із А. Соколовим, який визначає зміст соціальної пам'яті у формі: 1) соціально несвідомого, генетично успадкованого; 2) культурної спадщини, що включає предмети духовності (мова, звичаї, традиції, акумульовані і успадковані від попередніх поколінь знання і звички) та матеріалізовані об'єкти у пам'ятках, артефактах, документах і освоєної природи [693, с. 118], підкреслимо роль української діаспори у відновленні історичної пам'яті. Для української науки проблема історичної пам'яті стала особливо актуальною після здобуття Україною незалежності й виникнення потреби осмислення історичної (і суспільної загалом) свідомості у процесі формування національної ідентичності.

4.4. Популяризація культури та освіти незалежної України як засобу національної самоідентифікації

Безперечно гуманізація суспільства, утвердження пріоритету духовних цінностей над матеріальними у суспільному бутті безпосередньо пов'язана із вихованням особистості, яка усвідомлює свою укоріненість у культурі. Першочергова роль у цьому належить університетській освіті, яка покликана вирішувати завдання повернення до соціокультурних джерел освіти та науки, формування та збереження національної ідентичності в умовах глобалізаційної інтеграції [53, с. 369–370].

Помітне місце серед публікацій на освітню тематику відводиться Києво-Могилянській академії, інституції, що впродовж історії українського народу мала величезний вплив не тільки на розвиток його освіти і культури, а й «була виразником і носієм специфічних рис духовності, могутнім чинником формування самосвідомості» [158, с. 395]. Активна громадсько-просвітницька діяльність киево-могилянців стала націєтворчим чинником [43; 53, с. 370].

Зазначимо, що публікації не лише відображають актуальні проблеми, котрі перебувають у центрі уваги діаспорної спільноти, але й сприяють самоосвіті читачів, виконують роль модератора національно-патріотичного виховання молоді. Аналіз джерельного матеріалу, свідчить, що пересічний українець у США має змогу ознайомитися із заснуванням академії [43; 53, с. 370].

Як відомо, після 175-річної перерви, у 1992 р. Києво-Могилянську академію було офіційно відновлено з посвятою перших студентів, а через два роки їй присвоєно статус національного університету. Відродження вищого навчального закладу відбувалося за рахунок фінансової допомоги, значну частину якої становлять благодійні внески української діаспори США. Цікавим з цієї точки зору є інтерв'ю президента НаУКМА, яку визнано найінтегрованішим у західну систему вищої освіти навчальним закладом [43; 53, с. 370], С. Квіта [824] на зустрічі у залі будинку Українських державницьких організацій у Нью-Йорку. Читач на сторінках українськомовної періодики діаспори США ознайомлюється із контингентом студентів, формами

навчання, структурою [594; 612]. Предметом пильної уваги західної діаспори є освітньо-наукова мобільність могилянців. Зокрема, у газеті «Час і події» за 2008 р. існує розлога довідка про відкриття першої в Україні Докторської (PhD) школи, дана М. Винницьким, Директором Докторської школи НаУКМА [95]. Для української освітньої системи це був революційний прорив. Зрозуміло, що прогресивні діячі діаспори не могли не привітати такої ініціативи та приділили їй увагу на сторінках своїх тижневиків [95], бо саме ця програма, котра є втіленням принципу університетської автономії, може стати моделлю для законодавчих реформ у системі вищої освіти в Україні. Незаперечним є і той факт, що кожна докторська програма змогла відбутися, згідно з досліджуваними матеріалами, завдяки всебічній міжнародній співпраці [43; 53, с. 371].

У цьому контексті діаспорна преса приділила достатню увагу [794] візиту у НаУКМА комісара ЄС з питань освіти, культури, багатомовності та молоді А. Василіу з приводу відкриття регіональної конференції «Темпус та Еразмус Мундус: Можливості для Східного партнерства» та участі у церемонії присвоєння першого в Україні звання доктора наук – PhD на західний зразок – випускниці академії Г. Біленькій. М. Фаріон, очільник Києво-Могилянської Фундації Америки вважає, що факт присутності комісара ЄС на церемонії вручення диплома «має символічне значення, навіть з часткою іронії. А все через те, що хоча такий науковий ступінь і визнається на Заході, оскільки відповідає вимогам Єдиного європейського освітнього простору (European Higher Education Area), то в Україні він чинності не має, бо не відповідає нормативам Міністерства освіти і науки» [794]. У пізнішому числі газети «Час і події» редакція помістила замітку [96] про захист PhD ступенів випускниками НаУКМА у Барселонському автономному університеті у рамках спільної угоди між двома закладами вищої освіти. Такий досвід є унікальним для України, хоча б тому, як зазначено у часописі, що дипломи, котрі видаються після закінчення програми, визнаються як українськими, так іспанськими університетами [43; 53, с. 371–372].

Прикметно, що упродовж 1991–2017 рр. українська діаспора США активно долучається до здійснення соціально-економічної політики Української держави, до виховання української бізнес-еліти. Так, у інтерв'ю Р. Качура (колишнього випускника НаУКМА) мова іде про Києво-Могилянську бізнес-школу [811]. Важливо, що газета «KyivPost» назвала програму «МВА» Києво-Могилянської школи підприємництва найкращою в Україні в 2010 р. Справа в тому, що протягом останнього десятиріччя «KyivPost» вручає організаціям та особистостям нагороди за їх вагомий внесок у розвиток України [300]. А газета «Час і події», посилаючись на джерело «Освіта.ua», повідомила, що Києво-Могилянська бізнес-школа, вперше отримавши акредитацію CEEMAN (Central and East European Management Development Association) у 2006 р., знову її підтвердила [32]. Потрібно зазначити, що CEEMAN є глобальною мережею управлінських установ, зацікавлених у покращенні якості освіти та інноваціях [43; 53, с. 372–373].

Унікальними з точки зору відстеження шляху зростання майбутніх фахівців є дописи самих учасників співпраці НаУКМА із діаспорними інституціями. Нашу увагу привернули враження від поїздки до США на конференцію GATIC (Global Advanced Technology Innovation Consortium) двох студентів з НаУКМА [69]. Безперечно, така участь надає неоціненний досвід як у науковому, так і в соціальному плані. На рецепції досліджень доповідачів з університетів та компаній Західної Європи, США, Японії студенти відкрили для себе нові підходи до ведення бізнесу, інноваційні процеси тощо [43; 53, с. 373].

Як відомо, великого значення має особлива увага діаспори до проблеми дотримання прав людини та української нації в Україні, рівень корумпованості влади, заангажованість та заполітизованість судового процесу. У цьому контексті українськомовна діаспорна періодика не оминає своєю увагою і факти громадянської активності, політичної незаангажованості НаУКМА. Так, відзначається те, що «кожен її (академії. – Л.Б.) студент чи працівник може мати власні погляди й вільно їх висловлювати. Але якщо виникнуть громадські

ініціативи, спрямовані на вирішення тих чи інших суспільних проблем, ми їх підтримаємо. Водночас, студенти не мають жодних обмежень щодо участі в громадсько-політичному житті» [824].

У газеті «Свобода» за 2011 р. [195] подано уривок зі статті російського політтехнолога І. Андрєєва, у якій він висловлює активне занепокоєння принципами навчання, що панують у НаУКМА, бо вони можуть звести нанівець російський вплив в інтелектуальній сфері. У свою чергу, провідні діячі діаспори відкрито вітають такі тенденції у вищій освіті, оскільки це дасть змогу вивести її з-під «пострадянського крила» та вивчати й пишатися тим, що є питомо українським і належить до інтелектуального здобутку усього людства [43; 53, с. 373–374].

Прес-центр Києво-Могилянської Фундації Америки подав матеріали щодо обмеження наукової свободи в Україні, зменшення фінансування закладів вищої освіти, протести студентів та викладачів НаУКМА проти законопроекту «Про вищу освіту», альтернативний законопроект Ю. Мірошниченка, розповідь Президента Фундації М. Фаріон з приводу дебатів про реформи вищої освіти в Україні [521]. Проте перемогу опозиції та українських студентів вона вважає тимчасовою, оскільки постійно з'являються нові спроби проти прав та свобод у вищій освіті [794; 795]. М. Фаріон повідомляє, що в умовах бюджетних скорочень Асоціація випускників НаУКМА підтримала свій університет і створила стипендійний фонд для талановитих студентів, які хочуть вступити на магістерські програми. Таким чином, заклад вищої освіти іще раз підтвердив свою репутацію як лідера у формуванні нової української еліти, суспільства і держави [796]. Натомість «Свобода» опублікувала замітку С. Квіта [297] щодо звернення НаУКМА до Окружного адміністративного суду Києва з позовом до МОНУ з приводу несправедливого розподілу місць державного замовлення [43; 53, с. 374–375].

З цього приводу у жовтні 2011 р. в НаУКМА відбулася міжнародна конференція «Шляхи свободи», широке висвітлення якої спостерігалось на сторінках «Свободи» та «Час і події» за активної діяльності М. Фаріон [792].

Огляд присвячено ролі університетів як рушійної сили громадянського, національно свідомого суспільства, реанімацію владою тоталітарних методів управління освітою, рейтингу вітчизняних закладів вищої освіти. Оскільки «Могилянці, починаючи з часів її заснування, належала провідна роль у формуванні громадянського суспільства та його інтелектуального ядра в академічному середовищі» [792], тому присутні критично висловлювалися про нинішню ситуацію в сфері вищої освіти та підтримували автономію останньої [43; 53, с. 375–376].

Спільнота діаспори США уважно стежить за діяльністю НаУКМА та подій, що розгортаються навколо неї, в інформаційному просторі. Тому стаття відомого в США громадського діяча і юриста А. Лозинського [446] про програш університетом позову до МОН України щодо «перехресного вступу» на магістерські програми не залишилася непоміченою. Автор доводить, що політика міністерства заперечує Єдиний Європейський простір вищої освіти, що призведе до ізоляції української освіти і її студентів та матиме довготермінові наслідки, двері українським освітнім закладам для обміну студентами на міжнародному рівні виявляться закритими, а самі українські інституції – неконкурентоздатними [43; 53, с. 376].

Важливо, що газета «Свобода» за ініціативою Києво-Могилянської Фундації Америки започаткувала тематичну рубрику, присвячену новинам НаУКМА. Часто матеріали займають дві-три сторінки. Там висловлюється щира подяка всім, хто підтримував і підтримує діяльність університету, жертводавці можуть побачити своє прізвище у великому переліку прізвищ донорів, прочитати досягнення та події за певний період діяльності академії, проекти, гранти, конференції, конкурси, укладені міжнародні угоди та діяльність Літньої школи україністики. Увесь матеріал подається під гаслом: «Англія має Оксфорд, Франція має Сорбонну, Америка має Гарвард, Україна має Києво-Могилянську академію» [43]. З цього приводу увагу фокусовано на літній програмі українознавства для студентів з США, Канади, Швеції, Польщі, Італії, Іспанії, Франції та інших країн. Як можна довідатися з газети «Свобода»

[270], сотні молодих людей взяли участь у цій програмі. Літня школа триває чотири тижні і пропонує вивчення української мови, літератури, історії, сучасної політичної та економічної ситуації у поєднанні з екскурсіями по історичних і культурних місцях Києва, інших регіонів України [43; 53, с. 376–377].

Діаспорна українськомовна періодика надає особливу увагу досягненням університету щодо відродження історичної пам'яті народу, зокрема історії Голодомору 1932–1933 рр. в Україні. Як зазначає С. Квіт, «сьогодні НаУКМА є власником унікальної документальної спадщини про Голодомор професора політичних наук Дж. Мейса, який останні роки свого життя саме в нашому університеті викладав і опрацьовував тему Голодомору» [296]. Президент академії з вдячністю говорить про те, що Мічиганський університет передав НаУКМА бібліотечну колекцію та архів Дж. Мейса. Вагому допомогу у виданні чотирьох томів спогадів «Український голокост 1932–1933 рр.: Свідчення тих, хто вижив» під редакцією професора НаУКМА Ю. Мицика надало сприяння та фінансова підтримка Фонду Катедр Українознавства (США), Програми досліджень Східної України ім. Ковальських, Меморіального фонду ім. Марусі Онищук та Іванка Харука, інших діаспорних фондів та організацій [43; 53, с. 377–378].

Зі свого боку зазначимо, що Києво-Могилянська Фундація Америки періодично проводить акції у великих містах США з метою зустрічі президента академії з діячами діаспори, ознайомленням зі здобутками навчального закладу, збором коштів на його розвиток [5; 221; 494; 513]. Ця організація була спеціально створена для підтримки та допомоги НаУКМА «у прагненні досягти досконалості в освіті, інноваційних дослідженнях, особистому та інтелектуальному розвитку студентів та викладацького складу, що сприятиме подальшому розвитку демократичних реформ в Україні» [299]. І. Вислоцький, один із президентів Фундації, щиро дякує українській громаді США за її щедрі підтримку впродовж відродження академії. Ці кошти забезпечують фінансову стабільність університету, сприяють поповненню бібліотеки, розвитку

факультетів, стипендії. У 2012 р. рішенням Ради директорів Києво-Могилянської Фундації Америки започатковано Ендавмент-фонд [793] для підтримки НаУКМА. Згідно з умовами програми Фонду, внески жертводавців залишаються в США у Фонді, заснованому в «Chicago Community Trust», а річний дохід від цих внесків буде пересилатися до Києво-Могилянської академії [5; 221; 494; 513]. Президент цієї поважної установи розуміє, що згадуванням про некомерційну організацію «Chicago Community Trust», її поважних членів, звільнення від податків, різноманітні інвестиційні та адміністративні переваги для її учасників залучать якомога більше жертводавців, котрі захочуть допомогти українському університетові стати одним з провідних у світі [43; 53, с. 378–379].

У невеличкому повідомленні, вміщеному в газеті «Свобода» у рубриці «Україна за тиждень», посилаючись на «Голос Америки», інформується [225] про успішне існування проекту «Електронна бібліотека України» на базі Києво-Могилянської академії завдяки підтримці Фундації родини Омеляна і Тетяни Антоновичів. І саме іменем цієї родини названо Бакалаврську бібліотеку НаУКМА. Цей проект дає можливість українським університетам долучатися до світових електронних мереж академічної та наукової інформації і ділитися власним науковим доробком. На реставрацію однієї з цінних історичних будівель і перетворення її на нову, устатковану за найсучаснішими стандартами бібліотеку, було зібрано 2 млн дол., з яких 1 млн виділила Фундація родини Омеляна і Тетяни Антоновичів [43; 53, с. 379; 636].

Серед багатьох освітніх українських інститутів, діяльність яких активно висвітлюється на шпальтах українськомовної періодики діаспори США, є також Український католицький університет у Львові. Українці в США уважно спостерігали за появою та стежать сьогодні за розвитком єдиного католицького вищого навчального закладу на пострадянському просторі, у будь-який спосіб намагаються підтримати УКУ, у діяльності якого органічно поєднуються вітчизняні освітні традиції з кращими європейськими зразками [53, с. 379–380; 56; 862, с. 465].

Друковані матеріали українськомовної періодики США подають надзвичайно детальну інформацію щодо діяльності УКУ, починаючи ще від історії його створення [24; 55; 421; 502]. Зокрема, 1991 р. при УКУ ім. святого Климента в Римі розпочався курс, в якому вперше взяли участь українські студенти з Львівського державного інституту прикладного та декоративного мистецтва з метою студіювання ними релігійно-богословських питань ікони і церковного мистецтва [53, с. 380–381; 55].

Однак з 1994 р., коли з благословення глави УГКЦ кардинала Любачівського та за підтримки Фонду святого Климента Львівську богословську академію було відроджено у Львові (ректор – о. М. Димид), а з 1998 р. вона здобула міжнародну акредитацію Конгрегації католицької освіти, різноматичні повідомлення про цей заклад друкуються практично в кожному другому номері. У 2002 р. академію реорганізовано в УКУ, ректором якого став о. Б. Гудзяк [360; 834]. З 2013 р. останній став президентом УКУ, а ректором навчального закладу – о. д-р Б. Прах. Такий приблизно короткий екскурс зустрічаємо завжди в діаспорній пресі у матеріалах (рубрики «Духовність», «Культура», «Дата», «Україна і світ») [360; 482; 501; 556], присвячених цьому навчальному закладу (чи то чергові відвідини США керівництвом університету і пов'язані з цим добродійні імпрези, чи то висвітлення подій в установі), для того, щоб респонденти розуміли важливу роль цього навчального закладу у відбудові українського суспільства та відновлення УГКЦ. Владика Б. Гудзяк, згадуючи в своєму інтерв'ю [501] про приїзд в його рідні Сіракузи Патріарха Й. Сліпого, говорить, що в умовах, коли в УРСР церква переслідувалася, священики та віряни висилалися до Сибіру, тільки в середовищі української діаспори плекалася думка про повернення, формувалося загострене почуття обов'язку, розуміння того, що Церква – найбільший організм соціального спротиву [53, с. 381–382; 55].

В УКУ є викладачі-іноземці, які із 1995 р. протягом трьох-чотирьох тижнів працюють на волонтерських засадах у літній англomовній школі, навчаючи у малих групах студентів англійської. Крім того, політика навчального закладу

спрямовується на те, щоб викладачі, які за своїм походженням знають багато мов, вивчали українську з метою праці в університеті [53, с. 382; 56]. Як зазначає о. д-р Б. Гудзяк: «Україна не є якоюсь там N-ною країною, до якої треба йти, коли не маєш шансів де-інде реалізуватися. Навпаки, ми переконані і так ми представляємо УКУ і Україну – як місце великих можливостей для жертовної праці, яка приводить до найбільш вдячної самореалізації» [417].

У різних діаспорних періодичних виданнях є ціла серія статей (рубрики «Культура», «Репортаж», «Україна і світ», «Україна за тиждень») [294; 328; 777; 867] від 2007 р., присвячена зовнішнім атрибутам діяльності УКУ, наприклад, посвячення хреста на місці будови університетського містечка. У 2009 р. Архієпископ Ігор (Возняк) освятив першу споруду нового містечка – дерев'яну церкву Блаженних Новомучеників УГКЦ [53, с. 383].

У 2010 р. з'явилися публікації [867] з приводу закладення капсули у фундамент майбутнього житлового корпусу УКУ, у якому безпосередню участь брав Патріарх УГКЦ Л. Гузар, 32 єпископи з України, Західної Європи, США, Канади, Австралії та священики. Це стало свідченням того, що університет намагається переосмислити феномен вищої школи у XXI ст. [777]. Інноваційним є те, що у новозбудованому Колегіумі поряд із студентами живуть викладачі-куратори, адміністратори, монахині-редемптористки, передбачені й помешкання для гостей професорів Центру вищих студій та розвитку особистості [53, с. 383].

Також є окремі помешкання для осіб з особливими потребами зі спільноти «Ковчег» [328]. Тобто процес навчання і виховання в університеті не обмежується лише навчальними аудиторіями. У 2013 р. на святкуванні 50-річчя УКУ предстоятель УГКЦ С. Шевчук освятив академічний корпус – другу будівлю університетського комплексу, зведену та обладнану за допомогою новітніх технологій. Тут навчаються студенти-історики, учасники програм Інституту лідерства та управління, Львівської бізнес-школи та Школи Біоетики [103]. В університетському містечку заплановано ще будівництво храму св. Софії з пасторальним центром, бібліотеки, інформаційного центру, музею.

Тобто українська церква через Український католицький університет отримала необхідний інструмент для виховання мирян, для будівництва української спільноти. Студентам, крім передових знань, дається унікальна можливість стати ще й добрими християнами, активними громадянами, які легко перейматимуть інновації та втілюватимуть їх у життя, тобто справжньою християнською елітою [53, с. 383–384; 56].

УКУ – невеликий навіть на національними критеріями. Однак, на думку директора відділу розвитку та планування університету, «попри мініатюрність ми дуже часто ставимо перед собою завдання глобального, не тільки національного, а й європейського плану» [516]. В університеті практикується максимальне проникнення та обмін між різними спеціальностями. Також діє студентський благодійний фонд «Відлуння», учасники якого опікуються дітьми із сиротинців, працює Центр духовної підтримки неповносправних «Емаус», є осередок протиабортного руху «За життя», є видавництво наукової і навчальної літератури, комп'ютерний центр тощо [53, с. 384; 55].

УКУ позиціонує себе як вища школа для всієї України і є відкритою академічною спільнотою, тому серед його викладачів та студентів є католики, православні, юдеї, протестанти. Щороку університет залучає як викладачів близько 40 професорів із університетів США, Канади, Європи, Австралії, тому частина предметів викладається англійською, що ставить певні вимоги до рівня знань іноземної мови студентами навчального закладу [53, с. 385; 55].

Як зазначив о. д-р Б. Гудзяк в одному зі своїх виступів перед громадою Нью-Йорка: «Український католицький університет побудований на трьох підвалинах: здібність і готовність змагатися за правду чи за ближнього; ґрунтовне, з максимальною увагою до джерел, навчання; увага до потребуючих» [134]. Тобто, в інформаційному просторі української діаспори у США простежуємо тезу: в освіті важливо знайти баланс між світовим освітнім контекстом та здобутками національної системи вищої освіти, що забезпечить збереження національної культури загалом. Крім того, в університеті студент має все для того, щоб розвивати своє духовне життя [53, с. 385]. «Ми дивимося

на студента не лише як на мозок, але – цілісно – як на людину з тілом, емоціями, душею, з особистою історією, зі своїми мріями про майбутнє; ...людину, яка стоїть перед Богом з питаннями життєвими, з питаннями кохання, розчарування, хвороби, трагедії в родині» [120].

Університет із 2002 р. за певну плату практикує різні літні програми для тих, хто хоче вивчити українську мову та ознайомитися із культурою України. Пропонуються три-, шести- та дев'ятитижневі курси для всіх мовних рівнів. Для тих, хто не може приїхати в Україну, є можливість опанувати матеріал дистанційно через програму Skype у зручний для себе час [121; 529]. Адже доведено, що «велике значення у відновленні почуття національної гідності має розширення сфери застосування української мови як повноцінного засобу наукового спілкування» [401, с. 164]. Прикметно, що участь у цих програмах може бути зарахована як університетський кредит в інших країнах (ECTS), що ще раз підтверджує визнання міжнародною спільнотою наукового рівня УКУ [53, с. 387; 56].

Сьогодні цей навчальний заклад динамічно розвивається і розростається, пропонуючи українському суспільству якісно нову модель закладу вищої освіти, тому й інформація про новини з УКУ (в однойменній рубриці) займає значну частину в українськомовній періодиці діаспори у США [55]. Таким чином, остання має можливість стежити з його розвитком, за становленням нових програм. Наприклад, у 1999 р. створено Інститут літургійних наук «щоб зустрітися з викликом формування вчення Церкви про богослужіння як джерело віри» [468]. Завдяки грантові від міжнародної асоціації Європейського союзу для наукової співпраці, перший дослідницький проект Інституту передбачав створення бази даних української та білоруської літургійної музики. Сьогодні завдяки «Антології української церковної монодії», яку упорядкував і видав Інститут літургійних наук, сучасні хори мають можливість виконувати ці класичні твори [53, с. 386].

Починаючи з 2005 р., цей структурний підрозділ УКУ готував дяків для Дяківського Інституту Перемисько-Варшавської єпархії УГКЦ, у відновленні

якого брав активну участь, та щорічно організовує літні школи для дяків і хорових диригентів у монастирі монахів-студитів в Уневі, на які приїжджають студенти з України, Словаччини, Канади [527]. У 2009 р. Інститут літургійних наук розпочав нову програму: оголошено набір на заочну форму дворічного курсу дяко-регентської програми, що передбачає інтенсивну літургійно-музичну підготовку [53, с. 386–387; 56; 468].

Після «помаранчевої революції» 2004 р. в УКУ було створено Інститут екуменічних студій [622]. Директор цього структурного підрозділу А. Аржаковський відзначив, що «Помаранчева революція була революцією духу, яка показала екуменізм життя: православні зі сходу, католики із заходу країни, люди інших віровизнань зібралися звідусіль на майдані Незалежності у Києві та молилися за відвернення громадянської війни» [495].

До особливих здобутків університету варто віднести здобуття державної акредитації для бакалаврської та магістерської програми з богослов'я у 2005 р. [63]. Тепер професія богослова визнана державою, а випускники богословських факультетів різних навчальних закладів України матимуть змогу займати державні посади та працювати в різних галузях, відповідаючи на потреби суспільства. Неможливо не зазначити, що коли Ватикан дозволив захищати жінкам-богословам роботу на ступінь доктора у цій галузі, серед 20-ти таких докторантів у світі шестеро були із УКУ. Крім того, УКУ – один з небагатьох у католицькому світі, у якому жінки можуть отримати таку освіту [53, с. 387–388; 55].

Катехично-педагогічний інститут УКУ проводить заочну та вечірню форму навчання для катехитів та вчителів християнської етики. Інститут також організовує курси на Сході України, розуміючи, що довгі роки атеїстичного виховання, переслідування священників на цій території не могло пройти даремно для мільйонів людей. У той час як у всіх школах Галичини викладається предмет «Християнська етика», у Центральній та Східній Україні ситуація не така оптимістична [53, с. 388; 467].

Центр мирянського провідництва УКУ бере участь у навчанні глухих людей. Протягом двохмісячної програми молоді люди з державних інституцій для глухих, слухаючи цикл лекцій, вивчають основи християнського провідництва, християнські засади життя і молитви, ходять на прощу до Студитської лаври в Уневі [778]. УКУ у цьому є достойним спадкоємцем вітчизняних традицій, оскільки в Галичині є майже 200-літній досвід праці з особами, які мають вади слуху [53, с. 388].

Також з 2007 р. УКУ у приміщенні монастиря Згромадження Сестер Пресвятої Родини організовує Літні філософські школи, присвячені темам етичного виміру громадянської позиції. У них беруть участь молоді українські науковці, а навчають викладачі з України, Лівану, Польщі, Чехії, США. Як зазначають організатори, викладачі та студенти, подібні курси дають можливість формувати в нашій державі зовсім інше молоде покоління, відкрите, готове до дискусій, яке готове бути відповідальним за долю країни [53, с. 388–389; 56], «усвідомлює її велич як у духовному, так і в культурному плані, і водночас її різноманітність» [781].

У 2008 р. з'являється друкована інформація про заснування УКУ разом з успішними підприємцями і професіоналами Львівської бізнес-школи [866], діяльність якої поєднує найкращі світові стандарти з менеджменту та національний духовно-культурний компонент. Такий синтез в українській бізнес-освіті є інноваційним та унікальним, бо відкриває великі можливості для формування нового покоління лідерів й успішних управлінців, які, досягаючи високих результатів у своїй діяльності, дотримуватимуться високих принципів чесності, відповідальності та суспільної моралі як у розвитку власної справи, так і цілої української економіки [53, с. 389–390; 56].

Інститут релігії та суспільства УКУ з 2011 р. провів щорічні сертифікатні літні школи [121; 441; 869], присвячені А. Шептицькому. Організатори головний акцент роблять на побудові суспільства на засадах християнської моралі та цінностей в історичному й сучасному контекстах. Завдання школи – показати актуальність соціального вчення церкви та напрацювати постійний

інтенсивний літній курс, який вивчатиме суспільну думку митрополита Андрея [53, с. 390–391; 121; 441; 869].

Цей же Інститут релігії і суспільства у вересні 2011 р. започаткував спільно з Одесько-Кримським екзархатом УГКЦ сертифікатну програму з богослов'я в Одесі [574; 575]. Протягом року студенти слухали лекції про віровчення Церкви, основні поняття у сфері біблійного, догматичного, літургійного і морального богослов'я, відкривали власну християнську ідентичність. Через рік перші дев'ять випускників отримали сертифікати про закінчення навчання, і одразу ж було проанонсовано нову програму «Християнська ідентичність і сучасні суспільні виклики», що стартувала в Одесі з нового навчального року [53, с. 391; 56; 534; 640].

У 2012 р. відкрилася магістерська програма з інновацій та підприємництва, а через рік – магістерська програма з управління інформаційними технологіями [535]. У 2013 р. в УКУ створено новий структурний підрозділ – Міжнародний інститут етики та проблем сучасності, що ознаменувалося проведенням міжнародного філософського симпозіуму «Етика у глобалізованому світі та громадянські чесноти» [537].

Частина публікацій, особливо рубрика «Новини з Українського католицького університету», висвітлює власне наукову діяльність цього закладу вищої освіти. Кожний структурний підрозділ університету проводить безліч міжнародних конференцій [289; 468; 529; 530; 532; 534; 536; 537] за участю доповідачів з різних міст України, США, Канади, Німеччини, Австрії, Румунії, Італії, Словаччини, Голландії, Росії, молоді науковці, духовенство. А Інститут історії Церкви УКУ працює в рамках проекту «Підпільна Церква в умовах тоталітарної держави» [284], який став можливим завдяки відкриттю архівів цього Інституту, інформацію для якого збирали від 1992 р. (понад 2 тис. інтерв'ю від очевидців, більшість яких сьогодні уже немає в живих) [53, с. 391–392].

Команда «Мовного експресу» УКУ протягом двох місяців 2013 р. працювала над українським перекладом субтитрів одного з найпопулярніших

навчальних курсів міжнародної освітньої online-платформи «Coursera» – «Модельне мислення» – про застосування в різних сферах життя і підприємництва математичних моделей з метою вибору більш ефективних стратегій для прийняття результативних рішень [53, с. 392–393; 56; 538].

В українськомовній періодиці США у рубриці «Новини з Українського католицького університету» є публікації, присвячені презентації його книжкових новинок [516; 531; 535], а переклади А. Кентерберійського «Монологіон. Прослогіон», А. Сливоцького «Мистецтво творення попиту», «Прорив», Ф. Йогансона «Ефект Медичі. Інноваційні відкриття на перетині ідей, концепцій та культур», «Флорентійський екуменізм у Київській Церкві» о. І. Мончака, «Кінець і початок: Папа Іван Павло II» Дж. Вайгеля на Форумі видавців у Львові в різні роки визнано кращими [53, с. 393; 532; 535; 538].

Не оминає прес-служба УКУ і повідомлень, у яких подає інформацію про закордонних учених, які приїжджають викладати у їх навчальний заклад, так званих «гостьових» професорів, демонструючи відкритість та високий рівень викладання університету. Так, професор морального богослов'я міжєпархіальної вищої семінарії і навчального центру в місті Лянтерсгофе (Німеччина) А. Бух став професором християнських соціальних наук і сучасної етики в УКУ [525], Ч. Тейлор, професор філософії канадського університету Мак-Гіла, читав лекції щодо етики і релігії у постмодерному світі [142], о. А. Панграці, професор Міжнародного богословського інституту, крім відкритих лекцій, представляв свою нову книжку «Подорож всередину себе» [529]. Курс «Вибрані проблеми історії Церкви» [156] для істориків-магістрів читає відомий історик, американський дослідник, член НТШ-А, директор програми ім. Фулбрайта в Києві М. Богачевська-Хом'як [53, с. 394–394].

Курс відкритих лекцій «Генетика і молекулярна біологія», «Біоетика та клонування» у Школі біоетики читає Ю. Мончак, професор медичного факультету Макгільського та Монреальського університетів [530; 536; 537]. Також щороку Школа біоетики залучає найкращих викладачів з України, Італії, Канади, Німеччини, Бельгії та Австрії [531]. Д-р Ю. Логуш, один із засновників

Вищої школи бізнесу та Інституту міжнародного бізнесу при Фордгамському університеті в Нью-Йорку, співзасновник Міжнародного інституту менеджменту, соціальних проектів «Коронація слова», «Золоті письменники України», став проректором УКУ зі стратегічного і програмного розвитку [532]. Також можна назвати Дж. Віллса із Гарварду, Р. Тафта із Ватикану, о. Ю. Аввакумова з Німеччини, які зробили і продовжують робити великий внесок у розвиток закладу вищої освіти та становлення знань і формування світогляду студентів [53, с. 394–395]. Перший віце-ректор університету М. Маринович під час відвідин Чикаго так висловився в одному зі своїх інтерв'ю з приводу співпраці УКУ із закордонними викладачами та науковцями: «Мене тішить співпраця з людьми, які зростали не в Україні, тому не несуть на собі тавра «гомо советікуса». Я дуже чітко усвідомлюю величезне значення для України таких людей» [875].

Зважаючи на те, що університет є навчальним закладом, що займається вихованням християнської еліти України, його відвідують і духовні особи: архієпископ К.-М. Челі, голова Папської ради у справах соціальної комунікації [531], Владика Л. Гузар, який закликав студентів розуміти свою віру, пізнавати себе, усвідомлювати свої таланти [533], єпископ-помічник Львівської архієпархії УГКЦ Владика Венедикт (Алексійчук) прочитав лекцію «Наша християнська ідентичність» [534], голова Папської ради сприяння єдності християн кардинал К. Кох прочитав лекцію «Перспективи екуменічного діалогу між Католицькою та Православною церквами» [536]. Особливо відзначають двох канадських священників українського походження – о. А. Чировського та о. П. Галадзу [53, с. 395], котрі «приїжджають на виклади і, зокрема, показують приклад священника, ще не дуже звичного для нашого релігійного контексту, (...) який не тільки добре відправляє релігійні треби, а й є живою людиною, з якою цікаво спілкуватися, з гумором і жертівністю» [875].

УКУ започаткував проект з допомоги сиротам в одному з державних закладів для сиріт Львівської області. Студенти, які здобувають спеціальність «Соціальна педагогіка», регулярно відвідують дітей і, крім катехизації,

займаються з ними музикою, спортом, іграми; здобувають досвід, працюючи в реабілітаційному центрі з безхатченками і людьми з наркотичною та алкогольною залежністю, в психіатричній лікарні, в закладі для самотніх матерів та їх дітей, у будинках для людей похилого віку, допомогли організувати літній табір для дітей, хворих на аутизм [471]. Щороку у жовтні першокурсники здійснюють чотиригодинну пішу прощу до Страдчу, щоб поклонитися святині двох українських новомучеників, визнаних папою Іваном Павлом II блаженними [633]. А з 2010 р. студентське братство організовує акцію «Великдень разом» для студентів зі східної, центральної та південної України, підшукує сім'ї для таких гостей, знайомить їх зі своїм університетом [53, с. 395–396; 55; 646].

УКУ, зокрема його Інститутом екуменічних студій, проводиться конкурс «Репортери надії в Україні» [10], що має на меті відзначити журналістів, які порушують важливі питання і проблеми сьогодення, а також пропонують шляхи їх вирішення. Організаторам хотілося привернути увагу до неповноправних осіб [53, с. 396], «щоб люди звертали увагу на ближнього не тільки тоді, коли він з'явиться на обкладинках газет і журналів, чи коли його покажуть у новинах. Поруч з нами є багато сильних, хоч і невідомих людей» [10, с. 14].

Інститутом екуменічних студій організовано унікальний захід [469] – Екуменічний соціальний тиждень, власне відроджений цим закладом 2008 р., бо започаткований був ще у 1939 р. митрополитом А. Шептицьким з метою формування християнського патріотизму на противагу ідеології комунізму, шовінізму та фашизму. Головна ідея Екуменічного соціального тижня – об'єднати всі українські конфесії довкола соціальних питань. У семінарах, конференціях спільно брали участь та співпрацювали єпископи і духовенство УГКЦ і РКЦ, УПЦ (КП) і УПЦ (МП), УАПЦ і Вірменської апостольської церкви, Церкви християн віри євангельської, а також гості із Західної Європи та Північної Америки, представники вітчизняних світських та католицьких благодійних організацій [53, с. 396–397]. Це стало можливим завдяки тому, що,

як вважає М. Маринович, «свобода віросповідання в Україні таки виявилася захищеною чи не найсильніше на пострадянському просторі. Українці розуміють право іншої людини вірити по-своєму» [875]. Тому представники різних конфесій і молилися за єдність усіх християн та наголошували на потребі пошуку церковної єдності.

Власне, йдеться про повномасштабну соціальну співпрацю, яка б сприяла релігійному порозумінню [645]. Як видно із матеріалів українськомовної періодики США [622], представники української діаспори своє учасню в Екуменічному соціальному тижні відіграють важливу роль у передачі досвіду економічного розвитку. Сказане стосується проведення конференції про український кооперативний рух [53, с. 397; 55]. За словами директора Інституту екуменічних студій А. Аржаковського, «український кооперативний рух презентує християнську суспільну візію, яка пропонує альтернативний шлях до капіталізму і соціалізму. Він міг би слугувати довготерміновою моделлю розвитку для України» [495].

Також на базі університету відбуваються своєрідні «конференції примирення» [410]. Мова про практично щорічний науковий захід «Ковчег» в Уневі, організований УКУ, Всеукраїнським центром вивчення Голокосту «Ткума» та Федерацією польських організацій в Україні. У рамках програми міжнаціонального примирення учасники мають можливість особисто відвідати місце, де в період Другої світової війни відбувалися національні трагедії українського, єврейського та польського народів. Окремі дні присвячено презентації їх національної культури та традицій [53, с. 398; 55].

УКУ (разом з Львівською міською радою та Комісією у справах молоді УГКЦ) бере участь в організації Форуму молодіжних провідників УГКЦ, на якому останні працюють у тематичних секціях, планують роботу своїх організацій надалі, зустрічаються з вищим церковним духівництвом [538].

Як бачимо, лєвова частка публікацій про УКУ виходить з прес-служби університету (вона й відповідає за рубрику «Новини з Українського католицького університету» в «Свободі»), а відділ інформації та зовнішніх

зв'язків практично у кожному друкованому матеріалі, подає коротку довідку, а також повідомляє поштову та електронну адресу університету, де можна знайти детальнішу інформацію про нього [53, с. 398; 55].

Українськомовна діаспорна періодика дає інформацію про філії УКУ в Лондоні, Римі, Філадельфії, Буенос-Айресі та їх діяльність на користь української діаспори. Зокрема, філія в Буенос-Айресі [440] щорічно влаштовує літні курси українознавства та теології для іспаномовної молоді українського походження третього-четвертого покоління. Завдяки заходам цієї філії та місцевих українських товариств, парафій стало можливим прийняти закон, за яким на бажання батьків українську мову можна вивчати у всіх тих провінційних школах, до яких ходять діти українського походження. Лондонську філію університету відвідував В. Кличко [517], на зустріч з яким прийшли також викладачі та студенти університетів Оксфорду і Кембриджу, лондонської Бізнес-школи та Школи економіки, а також багато британських українців [53, с. 399].

УКУ – повністю приватний вищий навчальний заклад. Тут є академічні стипендії, аналогічні до системи в закордонних закладах вищої освіти. Щороку (з 2008 р.) університет влаштовує благодійний фолк-бал «Перелаз» з метою вшанування місцевих та закордонних меценатів [60; 532], а також лотерею та благодійний аукціон картин відомих українських митців, з метою зібрання коштів для стипендіального фонду імені митрополита Андрея, який створений, щоб дати можливість талановитим малозабезпеченим студентам свого закладу вищої освіти здобувати освіту [53, с. 399–400].

Нові будівлі університету, а також навчальні програми і школи теж стали можливими завдяки пожертвам [201; 531; 536]. Крім того, у приміщенні навчального закладу експонуються роботи учасників мистецького пленеру сучасного українського мистецтва «Криниця». На цій виставці частина робіт представлена серед лотів «тихого аукціону» благодійного бенкету на підтримку нових академічних програм та розбудови УКУ, у якому беруть участь кілька сотень політиків, підприємців, діячів культури. На цих заходах також

проводиться лотерея, лоти для якої надають приватні особи і посольства Польщі, Угорщини, Латвії, Бельгії, Австрії, Канади, США та інших держав [532]. Такі благодійні бенкети відбуваються щороку (з 2008 р.) [60; 293] у Києві за ініціативи «Київських друзів УКУ» [53, с. 400; 55].

Українці в США уважно і з прихильністю спостерігають за розвитком єдиного католицького вищого навчального закладу на пострадянському просторі [60; 201; 293; 531; 536], у будь-який спосіб намагаються підтримати УКУ. Зокрема, відомий колекціонер І. Гречко передав для музейної експозиції УКУ перші 50 експонатів з приватної колекції покутських та гуцульських ікон на склі, що стане першим кроком до створення в закладі музею мистецьких колекцій сакрального класичного та сучасного мистецтва [780]. Інститут літургійних наук отримав від бібліотеки відомого музиколога К. Вольфа понад 300 видань англійською та німецькою мовами: енциклопедії, спеціалізовані підручники з історії музики, журнали, оксфордські видання, твори багатьох композиторів. Факт став можливим за сприяння американсько-української фундації «Сейбр-Світло», що співпрацює з УКУ понад десять років і вже подарував університетській бібліотеці більше 1 000 книг [530]. Крім того, у ній є книги, подаровані о. Р. Тафтом (довголітній викладач Папського орієнтального інституту), проф. І. Шевченком (гарвардський науковець-візантиніст) та іншими. Численні видання передали бібліотеки Українського наукового інституту Гарвардського університету, Канадського інституту українських студій, Інституту митрополита Андрея Шептицького з Отави, Папського орієнтального інституту, Лювенського католицького університету [53, с. 400–401; 55]. Однак дар богословського факультету Тілбурзького університету в Голландії сучасної академічної богословської літератури та суміжних дисциплін вважається найбільшим в історії бібліотеки Українського католицького університету (12 тис. томів) [530; 537].

Кожна зустріч, присвячена УКУ в США, має велике значення і позитивний вплив, оскільки сприяє загальній поінформованості щодо навчального закладу і його пріоритетів, а тому й зростає щороку сума пожертв та кількість тих, хто

приходить на такі благодійні заходи. Цьому сприяє й діяльність Української католицької освітньої фундації (заснована 1999 р.), яка одержує пожертви на УКУ від діаспори, і не тільки української, організовуючи щороку добродійні імпрези та інформаційні презентації у багатьох містах США та Канади, де проживають численні українські громади [694; 806]. Тісно співпрацюючи з громадами й окремими меценатами у США, Українська католицька освітня фундація збирає фонди на покриття половини річного бюджету університету (приблизно 2,5 млн дол.). Ця підтримка дозволяє зберігати невисоку оплату за навчання. Від цієї неприбуткової добродійної організації надаються й академічні стипендії. У 2012 р. при Українській католицькій освітній фундації у Чикаго створено фонд (100 тис. дол.) для розвитку «Лекторії жіночих студій СУА» при УКУ, офіційна інавгурація якої відбулася у Львові 1 вересня цього ж року [53, с. 401–402].

З 2005 р. Фундація виділила більш як 500 тис. дол. на різні благодійні програми, що їх провадить університет, як-от: допомога сиротам, програма підтримки неповнолітніх в'язнів тощо [470; 621]. Водночас Фундація має високий рівень успішності [621]. З кожного долара, що пожертвований Фундації, 84 центи йдуть на фондування програм, тому ця організація зарахована до найпродуктивніших добродійних установ США [53, с. 402; 55; 470; 621].

Кожний візит о. д-ра Б. Гудзяка у США супроводжується широким висвітленням цієї події в українськомовній діаспорній періодиці з детальними описами подій, присутніх, зібраними сумами (інколи ціла сторінка газети присвячена перерахуванню прізвищ благодійників) [136; 332; 350; 418; 618]. Практично кожне місто, куди він приїжджає (Вашингтон, Виппана, Дітройт, Дженкінтавн, Нью-Джерсі, Нью-Йорк, Філадельфія, Чикаго; Клівленд у Канаді) і де є українська громада, має організацію «Приятелі УКУ», яка перед кожним приїздом друкує у пресі оголошення-запрошення на зустріч [82; 135; 331; 360; 472; 559; 791; 823]. Колишній ректор (сьогодні – президент) УКУ ніколи не приїжджає сам, його супроводжують помічники, випускники, щоразу інші,

залежно від мети візиту, сьогодні часто на благодійні імпрези їздить теперішній ректор – о. Б. Прах. Однак презентація закладу вищої освіти через влучні виступи, інтерв'ю, перегляд фільмів про головні події університету, транслявання відео-звернень глави УГКЦ, виступи українських гуртів, благодійний бенкет, підтримку духовенства завжди дає хороші результати щодо збирання коштів на розвиток університету [136; 241; 619]. На думку голови Товариства монреальських приятелів УКУ Ю. Мончака, «популярності цих заходів сприяє вміння провести заплановану імпрезу в приємній, творчій атмосфері» [854]. З 2013 р., на 50-річчя університету, організатори вийшли за межі традиційних зустрічей і започаткували нову традицію «Jazz it up for UCU» [482] – вечора музики та танцю, під час якого люди різного віку об'єднані гарним настроєм та спільною ідеєю [53, с. 402–403; 55].

У своїх зверненнях керівництво навчального закладу зауважує [136; 241; 619], що коли починалося відродження УКУ, в Україні не сприймали серйозно нової ідеї, а тому й не було жодної підтримки, і тільки закордонні українці сприйняли її значущість і надали необхідну допомогу, залишаючись і сьогодні тією основою, з якої починаються усі нові проекти. До речі, сам о. д-р Б. Гудзяк теж є «своїм» у середовищі української діаспори, його родина складає чималі пожертви на університет. Для нього «пошук коштів – це не є лиш пошук грошей, йде мова про створення стосунків» [120]. Про свою можливість зробити кар'єру на Заході і причини повернення на історичну батьківщину о. Б. Гудзяк завжди відповідає так: «Я – українець. (...) служити Україні – велика честь і великий привілей. Я дуже тішуся, що з нашого університету виходять випускники, які є не тільки добрими спеціалістами, а й моральними людьми» [906]. Така позиція допомагає залучати нових меценатів [53, с. 403–404; 55; 417]. «Варто інвестувати в освіту... Треба інвестувати в освіту, яка принесе конкурентоздатність, яка зумовить цікавість до України в усьому світі, і що дасть додаткові дивіденди потім», – так висловлюється один із фундаторів УКУ [61].

Найбільшим окремим меценатом Канади і фундаторкою кафедри богослов'я та кафедри філософії УКУ є д-р М. Фішер-Слиж, яка передала йому 1 млн дол. [200; 868]. У 2012 році Дж. Темертей з Торонто, засновник і президент компанії «Нортленд Павер», приватного міжнародного проекту «Українсько-єврейська зустріч», пожертвував 1,2 млн дол. для фінансування трьох професорських кафедр в УКУ. Одна з них буде присвячена дослідженню українсько-єврейських та міжрелігійних взаємин, інша – програмі єврейських досліджень у контексті історії Центральної та Східної Європи, а третя – біблійним дослідженням [292]. Монреальські прихильники УКУ в основному збирають гроші на стипендії для студентів, які не спроможні самі платити за своє навчання [53, с. 404–405].

Інколи Українська католицька освітня фундація влаштовує імпрези для презентації УКУ аудиторії неукраїнського походження – представників політичної, освітньої, культурної і церковної американської еліти. Прикметно, що 50 відсотків жертводавців у США не є українцями, однак сама ідея католицького університету є привабливою для людей. Крім того, «найбільше притягує не українців до спільної праці на користь університету не лише якість його освіти чи приналежність до Церкви, а, передовсім, зразковість, яка дозволяє йому існувати в такому вигляді та мати великий вплив у сучасній Україні» (Д. Курі) [138]. Навіть Папа Бенедикт XVI передав 100 тис. євро на розвиток цього університету [53, с. 405; 55].

За кожної нагоди ректор університету чи хтось із адміністрації не забувають щиро подякувати усім жертводавцям [61; 200; 292; 868], які уможливили створення цього закладу, його розбудову та безкоштовне навчання у ньому талановитих студентів, влаштовують святкування на честь меценатів, відкривають пам'ятні таблиці вдячності з надписом «Вдячно молимося за тих, що підтримали УКУ своєю щедрістю і довірою». На зразок закордонних університетів та подаючи приклад відкритості і прозорості своєї діяльності УКУ інформацію про те, з яких джерел надходять кошти і на що їх витрачено, робить відкритою, а щорічний ректорський звіт публікується і

розповсюджується. Таким чином, вагома і постійна підтримка багатьох меценатів допомагає навчальному закладу та українській Церкві працювати в умовах глобального економічного шторму, що ніяк не вщухає у нашій державі [53, с. 405–406].

Представники університету презентують його [53, с. 407–408; 56; 417; 480; 481; 515; 516; 779] як академічну спільноту, готову й здатну публічно висловлювати свою незалежну позицію на різні політичні й соціальні явища української дійсності. Свого часу Служба безпеки України (далі – СБУ) зацікавилася діяльністю УКУ [476]. Щодо цього в українськомовній діаспорній періодиці США було чимало згадок та публікацій, «Голос Америки» теж висловлювався з даного приводу [420; 764; 906]. Українська федерація Америки листом поінформувала членів Конгресу США, останні звернулися до Президента США Б. Обами та надіслали відповідні протестні листи до Президента України В. Януковича, з копіями до впливових політичних особистостей в американському уряді, про що було повідомлено і Посла України в США [608]. Тоді справа завершилася вибаченням СБУ перед ректором УКУ. Та велика кількість однодумців дає можливість УКУ робити рішучі кроки вперед не тільки у підвищенні рівня освіти в Україні, але й у єднанні української спільноти [53, с. 408–409].

Яким би успішним не був УКУ, це заслуга багатьох людей, які доклали чимало зусиль для його формування, стали його своєрідним обличчям [265; 515; 779; 881]. Представники університету часто виступають у прямому ефірі українських радіопрограм США та дають інтерв'ю місцевим засобам масової інформації. Хоча варто зауважити, що «Свобода» частіше подає інформацію з приводу новин в університеті, а «Час і події» зосереджує свою увагу на друкуванні результатів таких зустрічей з мас-медіа [53, с. 407; 55].

На окрему увагу заслуговують інтерв'ю професора УКУ, директора його Інституту екуменічних студій А. Аржаковського [495]. Його роздуми щодо візії християнства в Україні є цікавими та важливими для досягнення національної єдності у сучасній незалежній державі. Незважаючи на історичний розподіл

України на православний схід і греко-католицький захід, тільки порозуміння між усіма українськими християнами [53, с. 410] допоможе нам «наново відкрити свою ідентичність, звільнену від історичних поділів: плюралістичну, але об'єднану» [495].

Цікавими є думки нового ректора УКУ о. Б. Праха [481], презентовані в українськомовній періодиці діаспори у США під час відвідин американських міст, у яких він ділиться спогадами, досвідом збереження ідентичності, що так актуально для українців за кордоном. За словами о. Б. Праха [884], залишитися собою стало можливим завдяки дуже сильному патріотичному духу, автентичному способу життя, вихованню із любов'ю до України, збереження українства й любові до своєї Церкви [53, с. 410].

Свого часу о. д-р Б. Гудзяк вважав за потрібне детально пояснити [122] фінансову підтримку будівництва інноваційного університетського містечка Д. Фірташем, нагадавши громадськості, що навчальний заклад має величезний досвід спілкування із жертводавцями, і це завжди відбувалося прозоро і чесно, а тому український підприємець, вкладаючи кошти, знав, що жодним чином не зможе впливати на політику університету. Крім того, це питання було обговорено передусім з нашою громадою в США, урядовцями Вашингтону, Лондону, професорами україністики Кембриджського університету (куди, до речі, Д. Фірташ теж вклав кошти), українськими бізнесменами, львівським мером, всіма жертводавцями УКУ. Уже ставши Владикою, о. Б. Гудзяк висловив пропозицію спільноти УКУ [108; 782] поділитися напрацюваннями щодо навчальних програм, видань, в системі адміністрації, у загальній атмосфері міжлюдського спілкування [53, с. 409–410].

Як можемо зробити висновок з аналізу українськомовної періодики діаспори у США, українські громади в цій країні справедливо вважають навчальну, наукову і виховну діяльність УКУ дуже важливою для загальноукраїнської справи. «Це щось більше, ніж наукова установа. Це спільнота людей – студентів, викладачів, працівників, – які шукають своє майбутнє у поєднанні новітніх наукових досягнень і глибокого досвіду віри

мучеників» (Глава УГКЦ Любомир Гузар) [867]. Таке виховання духу, зміну ментальності, які отримують у цьому навчальному закладі студенти, вони понесуть у різні сфери українського суспільства, змінюючи його. Будучи міжнародним вищим навчальним закладом, частиною світової мережі католицьких університетів, він може сприяти якнайшвидшому входженню України у європейську спільноту. Тому УКУ користується в західній діаспорі і високим авторитетом, і активною моральною та фінансовою підтримкою. Ідеї, що пропонуються його духовними та світськими наставниками і вихованцями, органічно вписуються у вирішення духовних та освітніх проблем, що їх сьогодні ставить перед українцями, незалежно від того, чи мешкають вони на материковій Україні, чи в діаспорі [53, с. 410–411; 56].

Українська нація має свої духовні столиці, у яких, зокрема, зберігаються українські освітні традиції. Одним з таких міст є Острог, де у 1576 р. князем В.-К. Острозьким було засновано перший вищий заклад у Східній Європі – Слов'яно-греко-латинську академію. Після відновлення незалежності України, 1994 р., Острозьку академію указом Президента України було відроджено (ректор І. Пасічник), не без значної допомоги меценатів [592; 817].

Для підтримки навчального закладу у США було утворено «Фонд друзів Острозької академії», що його очолює видатний громадський діяч, віцепрезидент УНС, науковець М. Куропась, який водночас читає лекції для студентів академії і є почесним доктором закладу вищої освіти [673]. Сьогодні завдяки допомозі української діаспори заклад швидко розвивається, про що свідчить факт отримання у 2000 р. статусу національного університету, у 2006 р. – міжнародної нагороди «За якість» та золотої зірки «За заслуги в управлінні». Результатом підтримки фундаторів та меценатів стало зведення при академії віртуальної наукової бібліотеки, поповнення її книгами і колекціями, подарованими діаспорними та власне українськими вченими, громадськими діячами, митцями (В. Бондарук, К. Бризгун, Я. Гурський, М. Ковальський, В. Крекотень, Д. Карк, О. Михалюк, Б. Скорупська, Д. Степовик, М. Хом'як та інші; колекція Івана та Стефанії Зварунів містить

книги з теології, колекція А. Фединського складається з книг на історичну тематику, колекція Т. Закидальського – книги з філософії, колекція книг Українського історичного товариства подарована Л. Винаром; меценат І. Кардаш подарував раритетний старообрядник «Діяння святих апостолів» (1780 р.), відкриття комп'ютерних центрів, створення сучасної навчальної матеріальної бази [396; 592; 669; 722; 723; 813].

На відкритті наукової віртуальної бібліотеки у 2007 р. був присутній чинний тоді Президент В. Ющенко, який одночасно презентував для обговорення свою програму «Соціальні ініціативи» [623]. Стаття про цю подію розміщена на першій шпальті «Свободи», у якій авторка, відзначаючи належне пошанування керівником держави Фонду друзів Острозької академії у підтримці навчального закладу, зауважує, що його відповідь на окремі пропозиції щодо допомоги академії (зокрема, щодо надання Острогу статусу зони вільного розвитку зі спрощеною системою оподаткування) була дуже обережною та нечіткою [623]. Щодо допомоги в ухваленні Державної програми розвитку першого в Україні університетського міста на базі Острогу говорив і А. Яценюк [380], однак цей проект поки що не реалізовано. У 2011 р. Національний університет «Острозька академія» у контексті взаємодії закладів вищої освіти з Програмою розвитку ООН розпочала проект «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду», у якому йдеться про створення сприятливого середовища для довготривалого соціально-економічного розвитку на місцевому рівні, підтримки ініціатив [729]. У контексті вищесказаного зауважимо, що у 2014 р., коли кандидат у президенти П. Порошенко відвідав Національний університет «Острозька академія» з нагоди її 20-річчя, він теж обіцяв підтримати ініціативу створення в Острозі експериментального студентського містечка [362], однак до 2017 р. проект так і залишився ідеєю.

Діячі української діаспори США ініціюють різноманітні наукові конкурси, започатковують іменні стипендії та гранти для обдарованих студентів (діє стипендійна програма фонду Т. Закидальського [723]; програма від ТУМ

ім. Т. Шевченка; фонд С. Красносельської (24 стипендії) [902]; стипендійний Фонд ім. Ірени та Олександра Михайлюків із США (щорічно надає 60 стипендій), а також Фонд родини Ковальських з Канади (виділяє щорічно 18 стипендій) [548; 902; 903]; УНС профінансував 60 випускникам сільських шкіл навчання на підготовчому відділенні [630]; у 2008 р. за ініціативи Ярослава та Оксани Соколиків проведено міжнародний конкурс «Трагедія Голодомору у творчості У. Самчука» [662], а заступницею голови СФУЖО Н. Даниленко – конкурс, присвячений Українській повстанській армії [376]).

Національний університет «Острозька академія» як прогресивний вищий освітній заклад часто відвідують закордонні гості з метою комунікації зі студентами, викладачами, допомоги у різних сферах (посол Республіки Польща Я. Ключковський; посол Канади Д. Карон; посол Республіки Індонезія Н. С. Рохадіят; президент УНС С. Карачай; благодійник Е. Гуцуляк) [485; 630; 672; 719; 721]. Доктор теології Л. Якобчук із США передав від ККДУ 5 тис. дол. на розвиток богословських наук [667]. Меценат та громадський діяч Е. Гуцуляк фінансував (і продовжує це робити) спільний проект із навчальним закладом – будівництво нового навчального корпусу у центрі Острога. Хоча воно ще не завершено і сьогодні, така добродійність виявила його патріотизм та зацікавленість у відродженні кращих культурно-освітніх традицій своєї історичної батьківщини [375; 719]. УНС, співпрацюючи з Національним університетом «Острозька академія» в освітній сфері, від 2000 р. виділив більше 60 тис. дол. на студентські гранти [630], а Л. Буняк подарував на видання «Енциклопедії Острозької академії» 50 тис. грн. [665]. У 2009 р., на святкуванні 15-річчя відродження навчального закладу від родини Олени та Віталія Гайдуків академії було передано оригінал «Острозької Біблії» (1581 р.), яку вважають джерелом духовності української нації, бо вона задекларувала рівноправність та наукову значимість української мови та надзвичайний потенціал українців [665]. Другий президент України Л. Кучма у 2010 р. подарував Національному університету «Острозька академія» раритетне Євангеліє, а також від президентського фонду «Україна» вручив іменні

стипендії на суму 11,8 тис. грн. [112]. Саме завдяки фінансовій підтримці цього фонду, а також видавництва «АДЕФ-Україна» у 2012 р. побачило світ енциклопедичне видання «Острозька академія XVI–XVII ст.» – перша колективна наукова праця, що ґрунтовно досліджує як діяльність острозьких просвітників, так і самого вищого навчального закладу [374]. Інститут досліджень української діаспори у 2013 р. отримав великий грант у розмірі 70 тис. дол. від Української американської асоціації університетських професорів на наукову та видавничу діяльність [396].

Природно, що Національний університет «Острозька академія» зацікавлена у поглибленні співпраці з українцями за кордоном. Цьому присвячені регулярні візити ректора І. Пасічника та керівника відділу міжнародного співробітництва Е. Балашова до США та Канади з метою інформування української громади у цих країнах з історією та сьогоденням академії, залучення добровільців до втіленні нових проєктів (побудови нового корпусу, зведення пам'ятника М. Смотрицькому, видання енциклопедії «Острозька академія»). Попереднє інформування у ЗМІ, прихильність УНС, ККДУ, Української Євангельської Церкви, окремих осіб (Є. Макар, Р. Ричок та інші), демонстрація відеоматеріалів із досягненнями закладу сприяють отриманню належної підтримки на потреби закладу [387; 592; 817]. У наступних номерах «Свободи» ціла сторінка присвячена повідомленням про зустрічі, які відбувалися в установах та громадських організаціях української діаспори («Самопоміч», головна канцелярія УНС, НТШ-А, ТУМ та інші), із зазначенням перебігу подій та імен численних меценатів, виступів І. Пасічника не тільки про відродження Національного університету «Острозька академія», але й щодо політичної та економічної ситуації в Україні [271; 816].

В академії діють шість факультетів; великим досягненням, як керівництва закладу, так і діаспори США, вважають відкриття кафедри богослов'я (очолює Р. Торконяк). У закладі вищої освіти функціонують дослідницькі підрозділи (Центр вивчення спадщини Острозької академії, Інститут досліджень української діаспори, Інститут соціальних досліджень), військовий лицей,

підготовче відділення для дітей із малозабезпечених родин, студенти вивчають декілька іноземних мов [817]. Окреме місце у зазначеному переліку займає Інститут дослідження української діаспори (2002 р.), ідею створення якого підтримало Українське історичне товариство, та який очолює А. Атаманенко, член-кореспондент Вільної академії наук у США. У 2006 р. відкрито кафедру історії української діаспори, завідувачем якої стала загодана А. Атаманенко. Спільно з Українським історичним товариством, науковими установами в діаспорі (Українською американською асоціацією університетських професорів, Світовою науковою радою СКУ, історичною секцією Вільної академії наук у США) було організовано міжнародні наукові конференції з питань діаспорознавства («Українська діаспора: проблеми дослідження»). З метою фінансового забезпечення діяльності інституту та кафедри, Українським історичним товариством було утворено фонд, для якого виділено 20 тис. дол. [12; 174; 813]. Лише за перших десять років своєї діяльності Інститут видав вісім випусків «Наукових записок», що присвячені актуальним питанням дослідження української діаспори [396].

Від 2009 р. створений Національний студентський союз проводить на базі Національного університету «Острозька академія» свої всеукраїнські форуми з метою налагодження співпраці із радою ректорів та можливостей позитивних змін у вищій освіті України [11; 369], а з 2011 р. українська делегація цієї організації бере участь у засіданні правління Європейського студентського союзу [155]. У 2009 р. в Національному університеті «Острозька академія» на кафедрі релігієзнавства почала діяти унікальна лабораторія, яка не має аналогів в Україні та Східній Європі, – перекладу сакральних текстів (М. Якубович українською переклав Коран і суни, Д. Цолін – парафрази з Книги Буття Старого Заповіту тощо). У лабораторії три відділи – арамейських і давньоєврейських текстів, грекомовної та латиномовної традиції, арабістики, при яких діють наукові гуртки, сертифікатні програми із вивчення мов тощо [77; 365; 367]. У 2013 р. презентовано перше в національній історико-філософській думці дослідження теологічно-філософської спадщини

М. Смотрицького із перекладом на українську найбільшої частини його твору «Треноса» – «Трактат про сходження Святого Духу» [898].

Опубліковані матеріали (рубрики «Україна і світ», «Вістки з Острозької академії») в українськомовній періодиці США щодо навчального закладу не є такими частими, якщо порівняти з НаУКМА та УКУ. Однак презентована інформація дає повну картину функціонування закладу вищої освіти, що, використовуючи національні освітні традиції, вміло поєднує їх із сучасними світовими педагогічними інноваціями. Статті, передусім, зосереджують свою увагу на науковій діяльності Національного університету «Острозька академія» (наукове товариство «Академік», політичний дискусійний клуб «Поліс», аспірантура), відзначаючи переможців різних наукових, мистецьких конкурсів [73; 78; 82; 326; 508; 879; 904], проведення щорічних «Днів науки» за участі інтелектуальної еліти з усіх регіонів України [372; 373; 890], наукових конференцій [115; 174; 177; 322; 377; 378; 382; 394; 397; 398; 459; 571; 720; 891; 894; 895] із залученням провідних науковців, дослідників, політичних та громадських діячів. У 2006 р. стараннями Національного університету «Острозька академія» було видано перекладену Острозьку Біблію [572].

У 2007 р. Національним університетом «Острозька академія» зроблено внесок у відродження викладання християнської етики в українських школах – Всеукраїнський семінар зібрав у стінах закладу не тільки науковців, а й начальників управлінь освіти, керівників загальноосвітніх закладів, педагогів. Було презентовано навчально-методичні комплекси з християнської етики. Актуальності порушеного питання присвячена й наукова конференція «Виховання молоді на християнських моральних засадах», проведена в Острозькій академії до 1020-річчя хрещення Київської Русі [370; 664] та до 1025-річчя хрещення Київської Русі [583], вивчення студентами закладу курсу «Основи християнської етики» [549]. Професор Л. Якобчук із США (водночас професор кафедри релігієзнавства в Національному університеті «Острозька академія») презентував у навчальному закладі свої книги [384; 385; 822]. З цим безпосередньо пов'язані громадські слухання в навчальному закладі щодо

стану моральності населення під головуванням М. Жулинського. Цей захід проводиться в усіх українських регіонах напередодні загальнонаціонального форуму інтелігенції з метою вирішення основних проблем у гуманітарній сфері [666].

Національний університет «Острозька академія» робить свій вагомий внесок у науковий і духовний розвиток молоді. Зокрема, від 2007 р. запроваджено Всеукраїнську олімпіаду «Юні знавці Біблії» для учнів шкіл, професійно-технічних закладів та студентів [181; 489; 726], а з 2009 р. за ініціативи Оксани та Ярослава Соколиків з Канади проводиться Всеукраїнський конкурс знавців творчості У. Самчука [886]. У 2013 р. в Національному університеті «Острозька академія» відбувся молодіжний форум «Проектні дні», на якому понад 80 учасників з усієї України презентували свої соціальні, підприємницькі, благодійні та мистецькі проекти [379]. У закладі також було проведено громадський діалог «Українська школа – реалії і кроки до якісної освіти» за участі педагогів Західного регіону, на якому порушувалися питання впровадження нових стандартів початкової, базової та повної загальної середньої освіти, проект концепції профільної школи [383].

Українськомовна періодика української діаспори США, фіксуючи проведення численних наукових, культурних заходів, що відбуваються в Національному університеті «Острозька академія», однак, лише констатують, не подаючи інформації про зміст виступів, доповідей, резолюції.

Від 2005 р. Національний університет «Острозька академія» стала одним із засновників Консорціуму українських університетів та Варшавського університету. На щорічних засіданнях обговорюється надання стипендій для навчання у Варшавському університеті, організацію зимових та літніх шкіл, спільних конференцій, наукових шкіл, реалізацію програми двох дипломів [388; 671]. Подібно до НаКМА та УКУ в Національному університеті «Острозька академія» теж діє літня школа з вивчення української мови для української молоді з США та Канади, яка протягом двох тижнів за певну плату має можливість навчатися, знайомитися з культурою, історією України,

передбачено розважальні та спортивні заходи [484]. Оскільки кілька викладачів та студентів академії стали учасниками програми академічних обмінів ім. В. Фулбрайта, а четверо американських професорів (за матеріалами ЗМІ, представників української діаспори) читали тут лекції, головним бюро програми в Україні у 2007 р. було обрано Національний університет «Острозька академія» для презентації та наукової конференції [321].

Існує у закладі вищої освіти також практика запрошувати для викладання іноземних викладачів (наприклад, Б. Абрамовіц, Л. Маркевич, Ю. Шевчук, Л. Якобчук із США; Б. Гаврилишин із Канади; Ф. Умар із КНР; М. Сорбело з Італії; Я. Маліцький з Польщі) [62; 271; 393; 615; 668; 715; 718; 728; 905], налагоджена співпраця з Вебстерським університетом [363], Гуманістичною академією ім. А. Гейштора [460] сприяє обміну студентами та викладачами, організацію спільних конференцій і наукових досліджень [900]. У 2010 р. Національний університет «Острозька академія» став повноправним членом Європейської асоціації університетів, що дало можливість отримувати інформацію про події, тенденції та питання, пов'язані із вищою освітою та науковими дослідженнями, відкрило можливості доступу до обмежених членських каталогів [364]. Щороку в Національному університеті «Острозька академія» з метою працевлаштування своїх випускників проводять ярмарки професій [392; 593], налагоджуючи тривалі зв'язки з працедавцями.

З метою відродження національних традицій і культури в Національному університеті «Острозька академія» відбувається акція «Вишиваний рекорд Острозької академії». Автори публікацій відзначають різноманіття стилів, що притаманні конкретному регіону України, та зауважують, що такими заходами формується національний дух молоді, оскільки більшість презентованих вишиванок давні [390]. А Віденський бал в університеті для студентів та викладачів – справжнє утілення кращих традицій минулого, поєднаного із сучасністю [717].

Спільний концерт «Вечори на хуторі поблизу Острога» об'єднує студентів з України та іноземних студентів Острога у передріздвяному дійстві,

демонструючи не лише активну позицію академії щодо міжнародної співпраці, а й її значний творчий потенціал [865]. Подібний вечір із представленням національних меншин індоєвропейської мовної групи влаштовують студенти-філологи та психологи [366]. Дні академії в навчальному закладі щороку фіксують як цікаве свято з ярмарком, конкурсами, екологічними заходами, нагородами [1; 371; 458; 663], а висвітлені на шпальтах українськомовної періодики різноманітні заходи [76; 389; 419; 716; 885; 893; 897; 901] презентують інтегрованість навчального закладу у світовий та національний культурний процес. Американка українського походження Л. Маркевич привезла в Національний університет «Острозька академія» свою фотовиставку «Життя продовжується», присвячену Чорнобильській трагедії (2008 р.) [393]. О. Богомолець, український медик та мисткиня, презентуючи в академії свої книги, водночас розповіла про українську домашню ікону, що служить свідченням появи унікального етнічного іконописання [670].

У підземній галереї Національного університету «Острозька академія» постійно відбуваються мистецькі виставки [28; 368; 386; 391; 547; 887; 888; 899], а Нью-Йоркська галерея, за сприяння всесвітньовідомої скульпторки і поетеси М. Кардиналовської-Пилипенко із США, передала академії на постійне експонування 15 скульптур авторки [889]. Меценати академії Б. Скорупська, Олександр та Раїса Михалюки із США подарували навчальному закладу колекцію робіт видатного скульптора та графіка П. Капшученка, які сьогодні продовжують виставлятися у підземній художній галереї університету [27; 354; 581; 725; 812]. Відкриваючи таку чергову виставку, ректор І. Пасічник зауважив, що в Національному університеті «Острозька академія» поступово поряд з роботами сучасних українських митців формується фонд мистецької спадщини представників української діаспори [812].

Національний університет «Острозька академія» також є активною у громадському та політичному житті України. Студенти закладу одні з перших вийшли на вулиці Острога для підтримки євроінтеграції нашої країни, на офіційному сайті було висловлено обурення з приводу жорстокого розгону

мирної акції протесту на Майдані [381]. Братство студентів академії збирає фонди серед студентів на підтримку Збройних Сил України, у 2014 р. було переказано 15 тис. грн. у «Фонд відродження українського флоту» [2]. Острозький районний військовий комісаріат отримав від Острозької академії спорядження для української армії на суму 60 тис. грн. [892].

У коротких замітках рубрик, що присвячені Національному університету «Острозька академія», презентовано найважливіші, на думку авторів, події та явища, що пов'язані із діяльністю цього навчального закладу – наукова, культурна, духовна, міжнародна, – закладу, що органічно поєднав давні національні освітні традиції із сучасними світовими новаціями у цій сфері.

Оцінюючи становище сучасної української діаспори, активісти українських громад стверджують, що «...затратою мови загрожені всі: церкви, наукові інституції, організації молоді, суспільно-фінансові організації, бо затрата мови – це затрата доросту, затрати переємності в процесі зміни генерації: церква тратить вірних, наука кандидатів, організації членів, родина дітей» [799, с. 15]. Одним із способів збереження ідентичності, українська діаспора США бачить популяризацію українськомовної інформації, а особливо на освітянську тематику. Діяльність НАУКМА, УКУ та Національного університету «Острозька академія» знаходить своє відображення у публікаціях діаспорної періодики США, вивчається, коментується, впливаючи, таким чином, на інформаційний простір емігрантів, а через нього – на їх національну самосвідомість, формуючи національну ідентичність [53, с. 411].

У незалежній Україні, як було зазначено вище, протягом перших років її державності не були створені сприятливі умови для відродження національних культурних традицій, як пояснювали, через тривале нищення українства як основи нашого етносу [54]. Мабуть, саме це дало підстави співакові А. Матвійчуку в інтерв'ю тижневику «Час і Події» [874] висловити досить песимістичну, однак, на нашу думку, все ж суперечливу думку про те, що розсіяність по світі українців – це добре, оскільки рятує від одноманітності, деградації. На відміну від України, західний світ пропонує матеріальні,

інформаційні та моральні ресурси, а тому знищення України не веде до знищення українства [53, с. 443–444; 874].

В інформаційному просторі українців діаспори США зустрічаємо заувагу щодо небезпеки, на думку авторів, т. зв. «нульового» варіанту розвитку національної культури (тобто з періоду сучасної України), оскільки свобода творчості, деідеологізація суспільного життя, відсутність цензури викликала до життя багато посередностей, тих, хто вміє заробляти гроші, робить модерну музику, але це все жодним чином не пов'язане із національними джерелами [333]. Тоталітаризм у СРСР сприяв запровадженню єдиної державної культури з її ідеологічними завданнями, крім того, ця культура була винятково «міською», спрямованою на русифікацію та денационалізацію, а «сільська», що зберігала національні традиції, виявилася зрадженою тими українцями, які соромлячись свого походження намагалися «окультурити» її, а сьогодні пересадити на інший, модерний, ґрунт [657]. Хоча таким авторам статей можна дещо протиставити: ставши незалежною, Україна, як і її культура, мусила пройти певним шляхом «злиття» зі світовими культурними тенденціями. Інша справа, що занехаювати чи відсувати на маргінес своє, автентичне, зовсім було не варто. Лише сьогодні, пройшовши двадцять шість років самотійним шляхом, народ нашої держави, та й українці в діаспорі США, розуміють, що народна культура – найповніше віддзеркалення фундаментального художнього образу етносу, а тому, при всій повазі та протекціонізмі до інших культур національних меншин, ми, передусім, зобов'язані врятувати фатально понищену національну культуру [53, с. 444; 54; 58; 161].

Українська діаспора у США у кінці 1980-х рр. ХХ ст. почала налагоджувати культурні відносини з товариством «Україна». Зокрема, у 1987 і 1988 рр. делегації зазначеного товариства перебували у США [243, арк. 312; 245, арк. 31], де брали участь у концертах, фестивалях, зустрічах з митцями, педагогами, адвокатами, лікарями, священиками [245, арк. 33]. Заступник голови правління товариства «Україна» С. Лазебник у 1988 р. під час свого візиту до США зустрічався з представниками української інтелігенції, під час

яких відзначено, зокрема, вагомий внесок українських емігрантів у розвиток культури США [244, арк. 146–147].

Українська діаспора у США задля формування позитивного іміджу України сприяла поширенню неупередженої інформації про українців, тому наприкінці 80 – на початку 90-х рр. ХХ ст. створено організації з метою «...показати загальній американській публіці високий рівень культури і мистецтва України» [244, арк. 148]. Наслідком діяльності, наприклад Українського музичного товариства, стала організація концертів, під час яких презентувалися твори українських композиторів [244, арк. 148], виставок українських художників у Вашингтоні [244, арк. 150], на сторінках «Сучасності» регулярно публікувались матеріали про творче життя в тодішній УРСР [244, арк. 149], порушувалося питання про створення в Києві Міжнародної асоціації україністики [244, арк. 151].

З падінням «залізної завіси» після розпаду Радянського Союзу багато талановитих українців отримали величезні можливості презентувати себе у демократичному західному світі. Українська громада у США надає таким людям величезну підтримку [53, с. 444]. Українська православна церква у США на початку 1990-х рр. ХХ ст. влаштувала відвідини США дитячого хору з України «Щедрик» [301; 837]. Цей колектив був добре знаний за кордоном, однак завдяки його спрямованості на виконання класичної та народної музики, уникнення репертуару про «щасливе дитинство» у СРСР, був майже невідомий в самій Україні. Зате українськомовна періодика діаспори США [837] публікувала чимало схвальних відгуків та позитивних рецензій [41; 53, с. 445]. «Слухаючи хору «Щедрик» не міг вийти з дива, що я слухаю найкращого хору, котрий співав українські народні пісні і міжнародний репертуар (кожна пісня в оригінальній мові). [...] Його діяльність приносить славу Україні та поширює українську культуру» [301].

Натомість добре знаний в Україні академічний хор ім. Г. Верьовки своїми гастролями у США створив справжнє свято для української громади за океаном [178; 423]. Усім відомо, що саме цей мистецький колектив у залі Верховної

Ради вперше виконав «Ще не вмерла Україна» під час проголошення української незалежності, утвердивши тим самим український державний гімн. В українськомовній діаспорній періодиці було вміщено кілька оцінок виступу в США, а також деякі аспекти хорової техніки цього колективу [41; 53, с. 445–446; 178; 423].

З початком незалежності України, за спонсорської допомоги та на запрошення, у США починають приїздити українські професійні театри, презентуючи невмирущість національного мистецтва навіть за колишніх тоталітарних умов, уміння українського театрального мистецтва бути актуальним та відповідати сучасним вимогам. Зокрема, Львівський молодіжний театр ім. Л. Курбаса неодноразово відвідував США на початку 1990-х рр. на запрошення американців для участі у виставах в Інституті ім. Гаррімена при Колумбійському університеті та мистецької групи «Яра». Приїздові творчого колективу завжди передують інформаційні статті з метою популяризації його діяльності та своєрідної реклами із запрошенням на вистави [454; 550]. Цей театр давав постановки у всіх великих центрах скупчення української громади у США, причому репертуар, нехай з оригінальною модерновою режисерською обробкою, був розрахований саме на українців [53, с. 446]. Найкращим доказом розуміння унікальності Львівського молодіжного театру в США є численні опубліковані захопливі рецензії [406, с. 5]. Автори статей [241; 550; 610], відзначають, що американці теж надзвичайно зацікавились його виставами, тому висловлюють надію, що авангардна молода театральна група зі Львова може стати тим містком, що за допомогою величезної сили мистецтва, навіть без розуміння української мови, завоює симпатії глядачів у світі, розповість їм про Україну [41; 53, с. 446–447].

У газеті «Свобода» 2013 р. з'явилася велика стаття у рубриці «Новини мистецтва» [826], у якій йдеться про прем'єру опери Джузеппе Верді «Аїда» у нью-йоркському театрі «Метрополітен-опера». Для українців США ця новина цікава та знакова тим, що партію Аїди виконувала молода українська співачка, солістка Національної опери України Л. Монастирська. Через те

Л. Хмельковський, український письменник і журналіст у діаспорі, крім суто біографічних відомостей, намагався дати оцінку долі молодих талантів на Україні, висловлюючи думку, що базується на багатьох інтерв'ю з відомими митцями: «проблеми в житті обдарованих людей виникають від байдужості сучасних владних «професорів» до українського театрального мистецтва. На Заході до них інше ставлення: їх шукають і запрошуюють» [826, с. 14]. Однак Л. Монастирська, співаючи в різних країнах Європи та Азії, поширює їх обізнаність щодо України, у документах і контрактах пише своє прізвище за українським правописом, а в численних інтерв'ю наголошує, що українська мова – одна із наймилозвучніших у світі [53, с. 447].

Організоване СУА турне ансамблю народної музики «Горяни» зі Львова в інформаційному просторі української діаспори у США [157] характеризують надзвичайно високу інструментальну техніку, професійність виступів танцюристів, зазначаючи, що цей колектив дійсно розвиває і зберігає чисту форму народної музики, розповсюджуючи її назагал. У час, коли модернізовані течії панують у всіх сферах мистецького життя та впливають на національні культури, творчість «Горян» допомагає зберегти самобутність української культури [41; 53, с. 447; 157].

Кожен виступ сучасного українського артиста або гурту для української громади у США перетворюється у визначну подію, що одразу знаходить своє відображення у газетних чи журнальних публікаціях [64; 83; 329; 442; 465; 552; 568; 629; 634; 760; 805; 883]. З них бачимо, що від початку здобуття незалежності України рецепція українських співаків дещо змінилася від захопленої до неупереджено-критичної, оскільки й національний музичний продукт, на думку авторів статей, змінився, став модерновішим, ексклюзивним, не втративши при цьому автентичних рис. Сьогодні його люблять і слухають усюди, незважаючи навіть на незнання української мови [53, с. 448].

Популярною у США є Р. Лижичко, яка в інтерв'ю [760; 883] називає себе націоналісткою, наголошуючи, що «цього слова не треба боятися, бо в ньому велич людського духу і відчуття рівних серед рівних і розуміння етнічної

приналежності» [552]. Щороку вона приїжджає до США із новою різдвяною програмою [634; 883]. Друковані матеріали, що висвітлюють її концерти, містять дуже багато вдячних слів на адресу Руслани не тільки як співачки, а й як людини [607; 760]. Також дуже тепло [805] зустрічають у США Т. Чубая [41; 53, с. 448].

У США на Різдво та Великдень також часто приїжджають українські виконавці із концертами для того, щоб розділити тут із українською діаспорою радість свята та нагадати, що всі ми – з одного кореня та повинні разом працювати для добра України. Це основні мотиви концертів братів Яремчуків [629], П. Дворського [64], Н. Матвієнко [442], «Веселих галичан» [329], «ВВ» [83], гурту «Тріода» [634], дуету «Писанка» [465], етно-гурту «ДахаБраха» [563]. Коли спонсором концерту виступає яка-небудь компанія, то у статті або в кінці інтерв'ю дають своєрідну її рекламу (прямий вплив американського способу налагодження ділових відносин). Після 2014 р. частина прибутків від таких концертів перераховується у Фонд підтримки української армії [41; 53, с. 448–449]. «Зараз кожен робить для України те, що може. Музика – це те, що об'єднує людей» [514].

Тижневик «Час і Події» постійно вміщує інтерв'ю О. Гудзь, С. Іванишин-Угриної, В. Павелчака із сучасними українськими митцями у рубриці «Зіркові посиденьки» [168; 169; 170; 171; 173; 276; 408; 504; 883], у якій завдяки невимушеній та змістовній розмові творчі люди з України мають змогу розповісти про себе, свої плани, громадянську позицію, презентувати власну творчість, а через неї – і сучасну українську культуру, її бачення, сам творчий процес, стати ближчими діаспорній громаді. Не можна сказати, що остання перебуває в духовній ізоляції, однак багато перешкод на шляху прибуття сучасних українських естрадних митців у США перетворюють кожну нову зустріч з ними в непересічне явище, а інтерв'ю трансформується у всебічний аналіз творчості митця, для того щоб українська громада за океаном могла «провідчути» цього представника сучасної національної культури, ідентифікувати його [53, с. 449]. Так, українська діаспора у США, крім

концертів, мала змогу познайомитись ближче з М. Бурмакою [504], В. Козловським [168], Ламою [173], Р. Лижичко [883], В. Харчишиним [170], «Пікардійською терцією» [408], «Океаном Ельзи» [276], ТНМК [171], «ВВ» [169].

Дуже часто інтерв'юери ставлять запитання митцям щодо політичної ситуації в Україні, яке українські музиканти та співаки по-різному оцінюють. М. Бурмака, С. Вакарчук, Р. Лижичко, Фагот та інші політику вважають справою тих, хто хоче вирішити свої матеріальні проблеми [171; 504; 560; 883]. Інші, наприклад В. Козловський, О. Скрипка, Т. Чубай думають, що кожен повинен займатися своєю справою, артист не має втручатися у політику, для нього головним є лише творче самовираження для своїх прихильників [168; 169; 172]. Такі інтерв'ю засвідчують, що, незважаючи на кількасотлітню заборону української мови та культури, національна творчість не зникла, і сьогодні, в тривожні і напружені часи, наша творча еліта продовжує робити свою велику справу щодо зміцнення національного духу та збереження національної ідентичності українців та ідентичності українців у діаспорі в США [41; 53, с. 449–450; 54].

Газета «Міст» у рубриці «Постать» доволі часто презентує історію українського візуального мистецтва в особах через статті своїх дописувачів-фахівців – О. Гая, Д. Хміль та інших [125; 126; 128; 457; 714; 832; 833; 836]. Одні з митців жили і творили два, три століття тому, виборюючи право називатися українцями, другі – залишилися невідомими і непізнаними аж до сьогодні, треті – змогли виїхати за кордон, де їх творчість, однак, могли поцінувати всі, крім власного народу. Однак діаспорна періодика не робить між ними різниці, подаючи змістовні матеріали, повертаючи нам власну історію культури та імена тих талановитих людей, які її творили, заповнюючи білі лакуни цілісної картини багатого мистецького світу українського народу. Неповний перелік опублікованих матеріалів містить інформацію, зокрема, про українського скульптора, драматурга і режисера І. Кавалерідзе, якого називали українським Мікеланджело [125]; народного художника, прихильника

гуманістичних традицій української культури І. Їжакевича [832]; галицького майстра кам'яної та дерев'яної скульптури І. Пінзеля, твори якого сьогодні такі популярні у світі [833]; першого кубіста у сфері скульптури О. Архипенка [836]; одну з перших українських жінок-художниць З. Серебрякову, яку порівнювали з Ботічеллі [126]; і, звичайно ж, національних символів у художньому мистецтві – всесвітньознаних К. Білокур [128; 457] та М. Приймаченко [714], коли одна на початку шістдесятих відійшла у вічність, а інша – почала сходження сходами світової слави, а 2009 р., за рішенням ЮНЕСКО, був визнаний роком геніальної М. Приймаченко [53, с. 450–450; 54].

Однак газета «Міст» опублікувала статті [140; 451; 452; 453; 835], які мають іншу тональність, крім гордості за приналежність до талановитої нації. Мова іде про матеріали, вміщені у рубриці «Дата», що присвячені тим митцям, які в силу різних причин залишалися жити і намагалися творити у СРСР, під тиском тоталітарної системи, в задушливій атмосфері повального соцреалізму, однак так і не змогли вповні себе зреалізувати через каральну машину, яка панувала у «народній» країні, хоча свого часу виступали своєрідними маяками у суцільній темряві нищення культури українського народу, були прикладом нескореності та гідності. Так, трагічну долю митця у ХХ ст. розкривають статті, присвячені художниці А. Горській [140], графіку і педагогу Г. Пустовойту [451], художнику М. Бойчуку [453; 835], його послідовнику та теоретику Асоціації революційного мистецтва України І. Падалці [452]. Згадувати про них у радянській Україні було заборонено, через те величезний пласт української національної культури певного періоду було практично знищено внаслідок її жорсткої цензури. Ці творці розділили трагічну долю багатьох українських митців Розстріляного відродження, будучи звинуваченими у націоналізмі, антирадянській пропаганді, хоча мистецтво – аполітичне і призначене для естетичної насолоди та інтелектуального збагачення людей незалежно від раси, нації. Через те українськомовна діаспорна періодика своїми публікаціями закликає українців бути свідомими і не забувати національної історії культури [41; 53, с. 451].

У 2013 р., у Філадельфії в найстарішому американському театрі Walnut Theatre одна із випускниць Східно- та Центральноєвропейських студій при університеті Ла-Саль презентувала постановку англomовної версії твору відомого українського письменника і перекладача О. Ірванця. Стаття, надрукована у газеті «Міст» [576], вказує на актуальність та універсальність ідейної спрямованості драми. Подвійна мораль, що була притаманна тоталітарному суспільству СРСР, на жаль, знаходить можливість прижитися і сьогодні, як наслідок – навіть у вільному суспільстві може процвітати духовна ницість та байдужість. Прикметно, що навіть глядачі, які не знайомі з історичним контекстом драми О. Ірванця, адекватно реагували на побачене, оскільки алюзії були зрозумілі усім. Кожен показ супроводжувався своєрідною лекцією-дискусією з Л. Рудницьким, М. Рябчуком та іншими митцями про українську літературу, сучасну історію та політичну ситуацію на Україні. Це стало для неукраїнців прекрасною нагодою пізнати більше про те, що часто залишалося поза їх увагою [41; 53, с. 451–452].

У 2014 р. Національний фонд мистецтв, незалежна американська федеральна агенція, метою якої є підтримка традиційних та новітніх форм мистецтва, надав престижну державну нагороду В. Наконечній за творчу діяльність і збереження та популяризацію в США українських народних традицій вишивки, бісероплетіння, ткацтва тощо [15; 16; 17]. До слова, В. Наконечна вже третя українка в історії цієї престижної премії (Б. Пізіо Кріснесон була майстринею писанкарства, а Є. Сороханюк – гуцульського мистецтва) [41]. Натомість українсько-канадський художник М. Бідняк став першим українцем у діаспорі, якому було присуджено Державну премію ім. Т. Шевченка за серію історичних полотен і портретів українських провідників [330]. Він один з тих художників, які мали можливість розвиватися творчо у вільному світі, позбавленому тоталітаризму, стильово наближувати українське малярство до світових тенденцій, водночас позбавляючи його певної патріархальності та етнографічної дріб'язковості (т. зв. біленьких хатинок і вишневих садів), популяризуючи український народ, надаючи йому

позитивного іміджу серед інших, підготувавши, таким чином, сприятливий ґрунт для рецесії сучасного українського мистецтва незалежної вже держави [53, с. 452–453; 330].

Щороку у чиказькому «Chopin Theatre» відбувається Міжнародний фестиваль моновистав з метою ознайомлення американців з театральними школами та театрами Європи [345]. За підтримки меценатів Бориса й Орисі Антоновичів актриса Київського театру на Подолі Т. Плашенко презентувала глибоко філософський та високоінтелектуальний діалог відомого письменника Х. Борхеса з публікою щодо життєвих цінностей, сенсу буття, моралі у суспільстві тощо. Як свідчать захоплені відгуки в періодиці [345], вдала тематика і талант зуміли створити неповторний синтез мистецького дійства на сцені. Попри аналіз самого виступу та враження глядачів від нього, газета «Час і Події» також опублікувала схвальний відгук кореспондента газети «Chicago Journal» й інтерв'ю з Т. Плашенко [41; 53, с. 453], яка «в захопленні від чиказької громади [...]. Є людська єдність так званих еміграційних хвиль» [345].

Та, мабуть, найбільше публікацій у різних періодичних виданнях [275; 553; 554; 737] української діаспори США присвячено Івано-Франківському академічному українському театру, який під керівництвом молодого режисера Р. Держипільського відродив принципи колись забороненого курбасівського театру та підкорив не тільки українську театральну сцену, а й українських глядачів у діаспорі. У статтях [275; 553; 554; 737] простежується тяглість традицій цієї мистецької студії ще від початку ХХ століття. Корпорація «Міст» із Канади, фірма «Міст-Карпати» із США запросили Івано-Франківський академічний український театр із виставою «Солодка Даруся». Журналісти у своїх статтях вважають [553; 737], що час для відкриття історичної правди щодо багаторічного знуцання над Україною різними зайдами давно настав. Багато із глядачів з числа української діаспори мають у своїй сім'ї особисту трагедію втрачених близьких, які гинули під чоботом «визволителів». Велика кількість у виставі автентичних пісень ментально зачіпає струни в душі кожного українця [41; 53, с. 453–454].

Чимало схвальних відгуків читаємо і на адресу самої письменниці М. Матіос, яка приїхала у США разом із трупою [554]. Авторка та режисер-постановник Р. Держипільський дали інтерв'ю радіо Ukiedrive, яке потім було опубліковане для широкого загалу в щоденнику «Час і Події» [275]. Крім суто мистецьких сентенцій щодо твору та втілення його на сцені, порушили питання з приводу тих духовних травм, яких зазнали наші попередні покоління, заклавши їх вже у генетичну пам'ять народу та передавши своїм спадкоємцям навіть у XXI ст. Митці вбачають поступ і вільний розвиток України лише за умови зникнення цих травм, що дамокловим мечем висять над сучасністю і майбуттям української нації [41; 53, с. 454].

Автори дописів запрошують усіх охочих відвідати постановку «Солодкої Дарусі» досить поетично, їх відгуки насичені епітетами та метафорами, навіть закінчення досить прикметні: «Сердечно Ваші – чиказькі українці» (локаційна вказівка змінювалась залежно від міста, у якому виступала трупа – Нью-Йорк, Філадельфія, Нью-Джерсі, Клівленд, Чикаго) [553; 737]. «Хоча мачуха-доля розкидала нас по різних континентах, ми – одне українське дерево, одна велика родина» [275].

У контексті викладеного хочемо привернути увагу до статті журналіста Л. Корсун у тижневику «Час і Події», статті злободенної, статті-заперечення [344]. Мова іде про непогоджуваність авторки із негативними висловлюваннями в одній із українськомовних газет діаспори у США на адресу четвертої хвилі української еміграції. Замість наводити численні приклади підтримки сучасними вже вихідцями з України національних інституцій у США, що були створені попередниками, активізації діяльності української діаспорної громади, Л. Корсун на основі унікальної творчої особистості І. Афанасьєва (театральний режисер, актор, письменник) потрактувала [344] специфіку четвертої хвилі, назвавши її найбільш неоднозначною порівняно з попередніми і в цьому вбачаючи її несприйняття деякими українцями у США. Адже незважаючи на те, що майже в усіх причина виїзду – соціально-економічна, новітні емігранти – переважно люди з вищою освітою,

професіонали, духовно сформовані і без партійної приналежності. Серед них, як уже згадувалось, багато представників творчих професій, і не всі з них займаються підприємництвом, є такі, які намагаються спрямувати свій талант Україні та українській громаді на новій батьківщині [53, с. 455; 54].

Саме до останніх і належить І. Афанасьєв, який був досить успішний до від'їзду в США, проте лише тут він отримав можливість писати твори, які, призначені для постановки в Україні та мають шалений успіх. Ідеї цього автора актуальні і заслуговують на увагу: «...приналежність до певної національної культури визначається не аналізом крові [...], головне – відчуття цієї культури як рідної, основної та праця для неї, куди б не закинула доля. Бодай в силу можливості» [344]. Тобто творчий генотип нашого народу зумів не тільки зберегтись, а й поширюючись разом із носіями різними континентами, збагатити культуру інших країн [53, с. 455–456]. Потрібно віддати належне діячам українського культурного процесу у всіх його виявах в діаспорі США, де його розвиток був непростим, зважаючи на віддаленість від історичної батьківщини. О. Скрипка так сформулював явище формування і збереження патріотичних почуттів у діаспорі: «... патріотичні почуття дає саме еміграція. [...] відбувається переоцінка цінностей, з'являється туга за Батьківщиною. З іншого боку, зник комплекс меншовартості» [801]. Сьогодні у середовищі української діаспори США культура виконує одну зі своїх найважливіших функцій – забезпечення соціальної інтеграції, яка передбачає закладення основ національної самоідентифікації, консолідованість та ефективну взаємодію.

Висновки до розділу 4.

1. Простежено активність українськомовних періодичних видань української діаспори у США у висвітленні ролі останньої у відновленні незалежності України та підтримці її демократизації. Українськомовна преса США, інформуючи про політичні події, що відбувалися в Україні у переломні для останньої періоди (1991, 2004, кінець 2013 рр.), визначила їх найважливішими маркерами формування національної ідентичності української

діаспори США, її консолідації. ЗМІ впливали на національну свідомість діаспори через презентацію промов, інтерв'ю Президентів України, як символів назрілих змін незалежної України, систематичну популяризацію позицій національно-демократичних сил. Акцентовано увагу на виборчому процесі в Україні. Звернено увагу, що після Революції Гідності з'явилися нові акценти у формуванні національної ідентичності, невід'ємною частиною якої стали європейські цінності.

2. Виокремлено у матеріалах українськомовної періодики представлені питання соціально-економічного співробітництва з Україною як одного із чинників української самоідентифікації. ЗМІ щорічно, починаючи із 1996 р., у фокусі матеріалів соціально-економічного характеру подають різноманітні огляди, аналітичні статті, спомини тощо щодо введення гривні. З'ясовано, що переважали публікації, які інформують про надання українською діаспорою США підтримки соціально-економічним реформам в Україні через різноманітні за формою заходи. ЗМІ наголошували, що лобіювання економічних інтересів України в урядових структурах США є одним з найважливіших завдань української діаспори США. Реакція медійного дискурсу на події 2014–2017 рр. засвідчила активізацію діяльності діаспори у форматі гуманітарної допомоги. Світлина, повідомлення, аналітичні статті, звіти, розміщені в опублікованих матеріалах, слугували переконливим документом солідарності української діаспори з історичною батьківщиною.

3. Висвітлено внесок українськомовної періодики діаспори США у збереженні національної пам'яті. Ушанування історичного минулого, що доводить зв'язок сучасного з минулим та майбутнім, стало важливим чинником національної ідентичності української діаспори США, що простежувалося через спорудження пам'ятників визначними постатям, відзначення українських національних свят, публікацію українознавчого матеріалу тощо. Ушанування Кобзаря стало символом відродження культурного життя українців у США, засобом передачі культурної спадщини від одного покоління до іншого. Ключовим маркером національної самоідентифікації діаспори у США є

використання теми Голодомору 1932–1933 рр., світове визнання останнього геноцидом проти українського народу. Відзначено, що у медійному просторі сфокусовано особливу увагу на вшануванні представників української діаспори у США, які безпосередньо брали участь у воєнних діях 2014–2017 рр.

4. Охарактеризовано і зосереджено увагу на речах, знакових для українського державотворення, зокрема – ролі університетської освіти незалежної України. У публікаціях на цю тему провідна роль відводиться УКУ, НаУКМА й Національному університету «Острозька академія», які є могутнім чинником формування національної самосвідомості та, на думку авторів публікацій, повинні стати зразком організації української вищої освіти. Окреслено український культурний дискурс в українськомовній періодиці як чинник збереження національної ідентичності. Преса української діаспори США презентує історію українського мистецтва в особах через статті своїх дописувачів, повертаючи власну історію культури та імена талановитих людей, які її творили.

Список використаних джерел до четвертого розділу

1. Академії виповнилося 17 років // Свобода. 2011. № 42. С. 17.
2. Академія допомагає українській армії // Свобода. 2014. № 17. С. 17.
3. Акт проголошення незалежності України // Свобода. 1991. Ч. 163. С. 1 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.
4. Акція «Брат братові» / Прес-служба ЗУАДК // Міст. 2012. 08 серпня.
5. Акція збору коштів Києво-Могилянської Фундації в США // Свобода. 2007. № 7. С. 22.
6. Америка визнає незалежну Україну // Свобода. 1991. Ч. 228. С. 1 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.
7. Американська Westinghouse може замінити Росію як постачальника ядерного палива в Україну // Час і Події. 2015. № 36. 03 вересня.
8. Американці купують борги України // Міст. 2013. 21 листопада.
9. Антонович М. Голодомор 1932–1933 рр. в Україні як злочин геноциду // Ідентичність і пам'ять у пострадянській Україні: монографія. К.: Дух і літера, 2009. 496 с. С. 41–58.
10. Антушевський Т. УКУ відзначив добросесних журналістів // Свобода. 2009. № 28. С. 10, 14.
11. Артеменко В. Відбувся форум представників студентського самоврядування // Свобода. 2013. № 18. С. 13.
12. Атаманенко А. Утворено «Залізний фонд» для фінансування досліджень // Свобода. 2007. № 28. С. 15.
13. Багато добрих змін таки сталося в Україні // Свобода. 2005. № 51. С. 5 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6509.
14. Бадзьо Ю. Полювання на Президента триває // Свобода. 2008. № 29. С. 3, 20–21.
15. Балух-Мазуркевич У. Віра Наконечна – лауреат престижної нагороди США // Свобода. 2014. № 47. С. 11, 15.
16. Балух-Мазуркевич У. Українка здобула нагороду американського уряду // Міст. 2014. 20 листопада.

17. Балух-Мазуркевич У. Українка здобула престижну нагороду американського уряду // Час і Події. 2014. № 47. 20 листопада.
18. Банчик Н. Розповіді світові про Геноцид українського народу // Міст. 2012. 04 травня.
19. Барагура В. Непосильне фінансове переобтяження діаспори // Свобода. 1993. Ч. 20. С. 2.
20. Баран В. В Дітройті відзначили 9-ту річницю Чорнобиля // Свобода. 1995. Ч. 94. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
21. Баран В. Товариська зустріч з новоприбулими // Свобода. 1996. Ч. 22. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
22. Барановський Р. 10-та річниця Чорнобильської трагедії в центрі уваги нарад Екзекутиви УККА // Свобода. 1996. Ч. 52. С. 1, 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
23. Барановський Р. Звіт діяльності Української американської координаційної ради (УАКР) // VIII конгрес СКУ, 18–21 серпня 2003 р., Київ: звіти. 1998–2003. К.: Український Дім, 2003. 252 с.
24. Барановський Р. Зустріч з представниками Львівської Богословської Академії // Свобода. 1996. Ч. 151. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
25. Барановський Р. По 75-ти роках виходить правда про Крути // Свобода. 1997. Ч. 53. С. 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
26. Бартків О. СУМ Джерсі-сіті вшанував 80-ту річницю Голодомору // Міст. 2013. 04 квітня.
27. Бекерук А. Поповнилася колекція скульптур П. Капшученка // Свобода. 2013. № 46. С. 14.
28. Бендюк Л. Відкрилась виставка ікон на склі // Свобода. 2011. № 19. С. 16.
29. Бенкет-бенефіс розпочав відзначування 10-річчя Чорнобиля // Свобода. 1996. Ч. 31. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
30. Березовський М. Музей І. Гончара у Києві та пам'ятник Т. Шевченка у Каневі // Свобода. 1991. Ч. 160. С. 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.

31. «Бізнес повинен стимулювати уряд до реформ» : [виступ Посла США в Україні Джеффри Пайєта на Форумі жіночого підприємництва / Прес-служба LvBS] // Час і Події. 2014. № 22. 29 травня.
32. Бізнес-школа kmbs отримала реакредитацію SEEMAN // Час і події. 2013. 14 лютого.
33. Білас З. Олбанська округа відзначила 10-ту річницю чорнобильської трагедії // Свобода. 1996. Ч. 114. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
34. Білейчук М. 40-річчя УПА в Озон Парку // Свобода. 1982. Ч. 233. С. 5 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6491.
35. Білий дім засудив насилля проти мирних протестів в Україні // Свобода. 2013. № 49. С. 1.
36. Біловус Л. І. Діяльність інституцій пам'яті українців США у напрямі збереження національної ідентичності (на основі аналізу діаспорної періодики) // Емінак: науковий щоквартальник. 2017. № 2 (18). Т. 3. С. 77–83.
37. Біловус Л. І. Діяльність НТШ та питання української науки у періодичних виданнях українців США як засіб збереження національної ідентичності // Молодий вчений: щомісячний науковий журнал. 2016. № 9 (36). С. 318–324.
38. Біловус Л. І. Документально-комунікаційна функція україномовної періодики США щодо діяльності громадських організацій (на прикладі СУА) // Термінологія документознавства та суміжних галузей знань: зб. наук. праць / Київський національний ун-т к-ри і мист-в; Ф-т культурології. К., 2017. Вип. 10. С. 201–206.
39. Біловус Л. І. Економічна співпраця української діаспори США із Україною як один із чинників української самоідентифікації (на матеріалах україномовної періодики США) // Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць. 2018. Вип. 131. С. 90–94.
40. Біловус Л. І. Збереження національної ідентичності українців США у діяльності Українського народного союзу (на матеріалах діаспорної періодики) // Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць. 2017. Вип. 121. С. 7–11.

41. Біловус Л. І. Культурний дискурс україномовної періодики діаспори США як чинник збереження національної ідентичності // Емінак: науковий щоквартальник. 2017. № 4 (20). Т. 2. С. 100–107.
42. Біловус Л. І. Матеріали періодичних видань української діаспори США як джерело інформації про кредитну кооперативу «Самопоміч» // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Серія: історія. 2017. Вип. 1. Ч. 2. С. 140–147.
43. Біловус Л. І. Образ Києво-Могилянської академії в україномовній періодиці США, або Роздуми про збереження ідентичності // Вісник Книжкової палати: науково-практичний журнал. 2013. № 12. С. 27–31.
44. Біловус Л. І. Презентація Українського конгресового комітету Америки в інформаційному просторі української діаспори США // Україна в умовах реформування правової системи: сучасні реалії та міжнародний досвід: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції, м. Тернопіль, 21–22 квітня 2017 р., ТНЕУ. Тернопіль: Економічна думка, 2017. С. 317–320.
45. Біловус Л. І. Рецепція творчої постаті Т. Шевченка в періодиці української діаспори США // Вісник Книжкової палати: науково-практичний журнал. 2014. № 3. С. 25–28.
46. Біловус Л. І. Роль українців США в утвердженні державності України (на матеріалах україномовної періодики діаспори) // Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць. 2018. Вип. 128. С. 93–96.
47. Біловус Л. І. Світовий конгрес українців на шпальтах української діаспори США (після 1991 р.) – напрями роботи для збереження національної ідентичності // Проблеми всесвітньої історії: науковий журнал. 2017. № 2 (4). С. 196–208.
48. Біловус Л. І. Тарас Шевченко в україномовній періодиці США // Тарас Шевченко і сучасна національна освіта: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Тернопіль, 5–6 березня 2014 р., ТНЕУ // Психологія і суспільство: Спецвипуск. 2014. С. 11–12.

49. Біловус Л. І. Творча особистість Т.Г. Шевченка в періодиці української діаспори США // *Zbiór raportów naukowych. «Współczesne tendencje w nauce i edukacji»* (27.02.2014–28.02.2014). Warszawa: Wydawca: Sp. z o.o. «Diamond trading tour», 2014. S. 26–31.
50. Біловус Л. І. Тематика Голодомору в україномовній періодиці діаспори США як чинник збереження національної ідентичності // *Емінак: науковий щоквартальник*. 2018. № 1 (21). Т. 2. С. 135–140.
51. Біловус Л. І. Україна і США: дипломатичні відносини у контексті викликів ХХІ ст. (на матеріалах періодики // *Зовнішні справи: науковий журнал*. 2017. № 11. С. 14–18.
52. Біловус Л. І. Україномовна періодика США про роль української діаспори у поширенні інформації про Голодомор // *Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць*. 2018. Вип. 129 (2). С. 77–81.
53. Біловус Л. І. Україномовна періодика у національно-культурному житті української діаспори США (1991–2017 рр.): монографія / Тернопільський національний економічний університет. Тернопіль: ТНЕУ, 2017. 608 с.
54. Біловус Л. І. Україномовні періодичні видання США про культурну самопрезентацію української діаспори як способу збереження національної ідентичності // *Вісник Книжкової палати: науково-практичний журнал*. 2017. № 5. С. 46–50.
55. Біловус Л. І. Український католицький університет в україномовній періодиці США // *Вісник Книжкової палати: науково-практичний журнал*. 2015. № 4. С. 33–37.
56. Біловус Л. І. Український католицький університет у контексті збереження і формування освітніх та духовних традицій українців (на матеріалі діаспорної преси США) // *Вісник Книжкової палати: науково-практичний журнал*. 2016. № 7. С. 50–52.
57. Біловус Л. І. Українські церкви у США в обороні державності України (на матеріалах україномовної періодики діаспори) // *Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць*. 2017. Вип. 126. С. 95–100.

58. Більше уваги проблемам культури // Свобода. 1996. Ч. 204. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
59. Біля 90 відсотків населення апробує державність // Свобода. 1991. Ч. 229. С. 1 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.
60. Благодійний бенкет приніс УКУ понад 1 млн. гривень / Прес-служба УКУ // Свобода. 2013. № 44. С. 1.
61. Благодійний бенкет УКУ в Чикаго // Час і події. 2011. № 46. 16 листопада.
62. Богдан Гаврилишин прочитав лекцію // Свобода. 2012. № 45. С. 15.
63. «Богослов вже не доводить, що він не верблюд» : [інтерв'ю Бориса Гудзяка кореспонденту «Нового Погляду» Лесі Головатій]. URL: <https://portal.lviv.ua/news/2007/04/24/130922> (дата звернення: 29. 07. 2015).
64. Боднар В. Концерт Павла Дворського та фольклорного дуету «Писанка» в Пармі // Свобода. 1995. Ч. 77. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
65. Боднар В. Справа навчання в школах Нью-Джерзі про Великий голод // Свобода. 1995. Ч. 158. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
66. Боднарук В. Флорида вшанувала 80-ту річницю Голодомору // Міст. 2014. 01 січня.
67. Боже великий, єдиний, нам Україну храни / Прес-служба УПЦ у США // NOVAгазета. 2013. № 35 (244). С. 16.
68. Боженко Л. Не зрадити заповідей (звертаючись до Шевченка) // Свобода. 1992. Ч. 48. С. 2; Ч. 49. С. 2; Ч. 50. С. 2 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1803.
69. Бондаренко О. Міжнародні академічні програми Києво-Могилянської академії // Час і події. 2007. 25 жовтня.
70. Бондарева Х. Як підтримати Україну? // Міст. 2014. 13 лютого.
71. Боруш К. Жнива – гіркі, але все перемагає любов... // NOVAгазета. 2017. № 8 (413). С. 18.
72. Братчик С. Пластова Станиця в Баффало відсвяткувала роковини Листопадового Чину // Свобода. 1996. Ч. 223. С. 5 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
73. Брех І. Нагородили переможців конкурсу // Свобода. 2011. № 47. С. 19.

74. Буквич Н. У Вашингтоні намагалися знайти шляхи до зрілої державності в Україні // Час і Події. 2009. № 44. 05 листопада.
75. Важливо відзначати День пам'яті не тільки в Україні, а й за її межами – щоб весь світ знав про Голодомор // Час і Події. 2014. № 39. 25 вересня.
76. Вакуленко А. Вечір української пісні в діяспорі // Свобода. 2011. № 23. С. 17.
77. Вакуленко А. Перша у Східній Європі лабораторія перекладу // Свобода. 2011. № 16. С. 18.
78. Вакуленко А. Студентів нагородили за здоровий спосіб життя // Свобода. 2011. № 27. С. 14.
79. Василькевич З. Виклик Чорнобиля – святкування в Дітройті // Свобода. 1996. Ч. 107. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
80. Василькевич Н. Добродійний бенкет в Дітройті на підтримку УКУ // Свобода. 2009. № 1. С. 9.
81. Василькевич Н. Підтримка семінарій і церков у східній Україні // Час і Події. 2012. № 27. 04 липня.
82. Васильчик І. Нагороджені переможці літературного конкурсу «Витоки» // Свобода. 2010. № 4. С. 11.
83. «ВВ» у Нью-Йорку або воплі слов'янської душі в улюбленому клубі Аль Капоне // Час і Події. 2008. № 25. 19 червня.
84. Верещак Х. «Шляхом героїв». Посвячення пам'ятників українським героям та відновленого пам'ятника Акту 30-го червня на оселі СУМ // Час і Події. 2013. № 27. 04 липня.
85. Верховна Рада оголосила недовіру урядові В. Януковича. Однак не вирішено суперечки щодо результатів президентських виборів в Україні // Свобода. 2004. № 49. С. 1.
86. Верховна Рада ССРСР висловила недовір'я Кабінетові міністрів; в Києві відбулася багатотисячна демонстрація і переговори з представниками РСФСР / УНІАР // Свобода. 1991. Ч. 166. С. 1, 9 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.

87. Верховна Рада ССРСР припинила діяльність КПСС / УНІАР // Свобода. 1991. Ч. 167. С. 1 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.
88. В ЗСА підготовляються акції у 10-річчя Чорнобильської трагедії // Свобода. 1996. Ч. 17. С. 1, 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
89. Вийшла біографія Шевченка, написана його другом / повідомлення УНІАН // Час і Події. 2011. 09 березня.
90. Вийшов новий збірник праць про Т. Шевченка // Свобода. 1991. Ч. 157. С. 1 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.
91. Виклик Чорнобиля'96 / Крайовий комітет Виклик Чорнобиля'96 // Свобода. 1996. Ч. 19. С. 1 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
92. Вимагаємо відновити меморіальну дошку патріарха Йосифа Сліпого // Свобода. 2010. № 50. С. 5.
93. Вимагають незалежності України / УНІАР // Свобода. 1991. Ч. 136. С. 1 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.
94. Винницька М. На роковини Шевченка // Свобода. 1992. Ч. 45. С. 2 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1803.
95. Винницький М. У Києво-Могилянській академії відкрито першу в Україні Докторську (PhD) школу // Час і події. 2008. 05 листопада.
96. Випускники «Києво-Могилянської академії» захистили PhD ступені і отримали спільні дипломи з Барселонським автономним університетом // Час і події. 2012. 19 грудня.
97. Відбулася пресова конференція Л. Кравчука / УНІАР // Свобода. 1991. Ч. 166. С. 1 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.
98. Відбулися переговори між Україною і Росією / УНІАР // Свобода. 1991. Ч. 166. С. 1, 8 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.
99. Відзначення 27-ї річниці Чорнобильської катастрофи в осередку УПЦ в США // Час і Події. 2013. № 18. 02 травня.
100. Відзначення Дня Соборності України в Чикаго / Прес-служба відділу УККА в Іллінойсі // Час і Події. 2012. № 4. 25 січня.

101. Відзначення 30-річчя смерти полк. А. Мельника // Свобода. 1995. Ч. 10. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
102. Відзначення 4-ої річниці самостійності України // Свобода. 1995. Ч. 136. С. 1 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
103. Відкриття нового корпусу УКУ / Прес-служба УКУ // Свобода. 2013. № 37. С. 2.
104. Вірте, любіть, служіть... // Свобода. 2005. № 4. С. 6 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6509.
105. Вітович Х. В пам'ять героїв Крут // Свобода. 2013. № 8. С. 8.
106. Віце-президент США відвідав Україну // Свобода. 2014. № 48. С. 1, 9.
107. Вічна пам'ять // NOVAгазета. 2015. № 45 (353). С. 14.
108. Владика Борис Гудзяк: «Бог постійно дзвонить, це ми не беремо слухавку чи просто вимикаємо телефон» / упоряд. Артур Бобрик // Час і події. 2014. № 3. 16 січня.
109. Владика Святослав зустрівся з президентом СКУ / Прес-служба СКУ // Міст. 2014. 22 травня.
110. Внутрішні трансформації та зовнішні загрози України // Свобода. 2008. № 29. 3, 18.
111. В Нью-Йорку відзначають роковини незалежності України // Свобода. 1995. Ч. 133. С. 1, 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
112. Войтко Д. Студентам Острозької академії вручено стипендії Л. Кучми // Свобода. 2010. № 46. С. 15.
113. Волзер М. Тема Голодомору – в кожній школі // Свобода. 2013. № 10. С. 7.
114. Волянський О. Свято героїв у Кергонксоні // Свобода. 1996. Ч. 114. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
115. В «Острозькій академії» вшанували Василя Стуса // Свобода. 2008. № 4. С. 2.
116. Вох Д. Свято державности в Джерсі Ситі // Свобода. 1989. Ч. 48. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6498.

117. Впровадження гривні почалося досить повільно // Свобода. 1996. Ч. 168. С. 1 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
118. Все глибшими стають виміри Голодомору / Український Конгресовий Комітет Америки // Свобода. 2013. № 44. С. 12, 18.
119. Всеукраїнський референдум: 25 років потому // NOVAгазета. 2016. № 44 (401). С. 11.
120. «В Україну прийшов страх...» : [інтерв'ю ректора УКУ о. Бориса Гудзяка] // Час і події. 2011. № 46. 16 листопада.
121. В УКУ відбудеться літня школа / Прес-служба УКУ // Свобода. 2012. № 21. С. 15.
122. «В УКУ надто багато вкладено, щоб себе продавати» : [розмова з ректором УКУ о. д-м Борисом Гудзяком / за даними прес-служби УКУ] // Свобода. 2011. № 23. С. 3.
123. Вусик Л. Зустрілися біля Меморіялу Голодомору // Свобода. 2016. № 52/1. С. 11.
124. Гай О. Гривні – 18! // Міст. 2014. 28 серпня.
125. Гай О. Іван, селянський син // Міст. 2013. 27 листопада.
126. Гай О. Її порівнювали з Ботічеллі // Міст. 2012. 06 грудня.
127. Гай О. Привернути увагу до Голодомору // Міст. 2013. 24 жовтня.
128. Гайн О. У голові – тільки малювання // Міст. 2011. 01 грудня.
129. Галицький С. Президент України провів телефонні розмови з керівництвом США // Українське слово. 2015. 19 лютого.
130. Галицький С. Справа Тимошенко для Вашингтона – питання принципу // Українське слово. 2013. 19 вересня.
131. Галицький С. США зацікавлені в євроінтеграції України // Українське слово. 2013. 07 листопада.
132. Галицький С. США зацікавлені в сильній Україні // Українське слово. 2017. 16 червня.
133. Галів М. Метою голодомору був геноцид українців // Свобода. 2014. № 4. С. 10–12.

134. Галів М. Метрополія Нью-Йорку зібрала на потреби УКУ понад 180 тис. доларів // Свобода. 2008. № 48. С. 10.
135. Галів М. Понад 900 тис. дол. – дар для УКУ від українців Нью-Йорку і Нью-Джерсі // Свобода. 2010. № 49. С. 11.
136. Галів М. Щедрий дар для УКУ // Свобода. 2007. № 1. С. 12–13.
137. Ганкевич Р. Україна вперше закупить деревне вугілля в США // Міст. 2017. 03 серпня.
138. Гачко О. Благодійний бенкет УКОФ на підтримку УКУ // Час і події. 2008. № 47. 20 листопада.
139. «Геноцид 1932–1933 років, Конгрес США та американський уряд»: виклад у Філядельфії / «Свята Софія» // Свобода. 2013. № 45. С. 5.
140. Героїня нашого часу // Свобода. 1995. Ч. 225. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
141. Гетьман Є. Мігранти залишаються найлояльнішими інвесторами в економіку країни // Міст. 2014. 18 грудня.
142. Гість з Канади / Прес-служба УКУ // Свобода. 2012. № 32. С. 13.
143. Глобенко М. Живий Шевченко // Тарас Шевченко. Том XIII. Шевченко і його творчість: Зб. Праць і статей / За ред. Б. Кравцева. Чікаго: Вид-во Миколи Денесюка, 1963.
144. Глубіш М. Вшанування пам'яті жертв Голодомору в Українському національному музеї // Час і Події. 2013. № 46. 14 листопада.
145. Глум Т. Ушанування пам'яті жертв Голодомору // Міст. 2011. 15 грудня.
146. Гнип Д. Хто і що гальмує розслідування розстрілів на Майдані // NOVAгазета. 2017. № 7 (412). С. 8.
147. Гнип Т. Бомба! Новий скандал довкола Петра Порошенка // NOVAгазета. 2016. № 45 (402). С. 6.
148. Гнип Т. Джозеф Байден у Києві // NOVAгазета. 2015. № 47 (355). С. 6–7.
149. Головний уряд УНС вітає патріотів України / Головний уряд УНС // Свобода. 2013. № 50. С. 1.

150. Голод І. Memento mori. 80 років тому розпочато геноцид українців // Міст. 2012. 04 травня.
151. Голод І. Розстрілювали й за п'ять колосків // Міст. 2012. 02 серпня.
152. Голод І. У США – за інвестиціями // Міст. 2015. 16 липня.
153. Голяш С. Юрій Шухевич в Чикаго // Свобода. 1991. Ч. 121. С. 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.
154. Горбачевська Х. Свято Незалежності України у Балтиморі // Час і Події. 2011. № 42. 19 жовтня.
155. Гордійчук А. Студент академії очолив українську делегацію // Свобода. 2011. № 27. С. 14.
156. Горнятко О. Професор зі США читатиме курс в УКУ // Міст. 2012. 15 березня; Свобода. 2012. №. 13. С. 8.
157. «Горяни» у Лос Анжелесі // Свобода. 1995. Ч. 237. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
158. Господарисько М. Внесок української діаспори у становлення Києво-Могилянської академії // Діаспора як чинник утвердження держави Україна у міжнародній спільноті: Зб. доповідей I Міжнародної наукової конференції. Л.: Сполом, 2006. С. 395–400.
159. Грабова Л. «Ялинка» 13-го Відділу СУА в Честері // Свобода. 1996. Ч. 34. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
160. Граничний П. Шевченко у Бостоні // Свобода. 1991. Ч. 155. С. 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.
161. Гречко І. Для добра національної культури // Свобода. 1993. Ч. 126. С. 2–3.
162. Гриценко А. На Євромайдані: без страху в очах // Свобода. 2013. № 50. С. 1, 17.
163. Громадські організації закликають до дії // Свобода. 2014. № 9. С. 7.
164. Грошові перекази в Україну за перший квартал 2015 року. URL: <http://www.cedos.org.ua/uk/migration/hroshovi-perekazy-v-ukrainu-za-pershyyi-kvartal-2015-roku> (дата звернення: 21. 02. 2017).

165. Грушецький Д. Відзначення 65-річчя смерти С. Петлюри // Свобода. 1991. Ч. 119. С. 4 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.
166. Губернатор Огайо підписав резолюцію визнання незалежності України // Свобода. 1991. Ч. 229. С. 1 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.
167. Гузар Л. Потреба молитви, але не тільки // Час і Події. 2014. № 40. 02 жовтня.
168. Гузь О. Ексклюзивне інтерв'ю з Віталієм Козловським // Час і Події. 2009. № 24. 18 червня.
169. Гузь О. Ексклюзивне інтерв'ю з лідером групи «Воплі Відоплясова» – Олегом Скрипкою // Час і Події. 2009. № 20. 21 травня.
170. Гузь О. Ексклюзивне інтерв'ю з лідером популярного українського рок-гурту «Друга ріка» Валерієм Харчишиним // Час і Події. 2009. № 18. 07 травня.
171. Гузь О. Ексклюзивне інтерв'ю з фронтменами гурту «Танок на майдані Конго» – Фозі та Фаготом // Час і Події. 2009. № 22. 04 червня.
172. Гузь О. Зараз не так просто залишатися українським артистом в Україні // Час і Події. 2009. № 11. 19 березня.
173. Гузь О. Зіркові посиденьки // Час і Події. 2009. № 15. 16 квітня.
174. Гулько О. Третя міжнародна конференція з досліджень української діаспори // Свобода. 2008. № 39. С. 14.
175. Гумецька А. Схвалюємо чин професорів і студентів // Свобода. 2004. № 50. С. 5.
176. Гунчак Т. Відзначити Великий голод – обов'язок кожного українця // Свобода. 1993. Ч. 62. С. 3.
177. Гуртовенко О. Конференція «Місія України в сучасному світі» // Свобода. 2013. № 22. С. 13.
178. Гусак Л. На зустрічі з хором ім. Г. Верьовки на Фльориді // Свобода. 1996. Ч. 28. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
179. Глен Спей відзначив 45-ту річницю смерти ген. Романа Шухевича // Свобода. 1995. Ч. 99. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.

180. Данилюк анонсував підписання угоди між Україною і США про взаємну допомогу в митних справах // Час і Події. 2016. № 20. 19 травня.
181. Данилюк О. Олімпіада знавців Біблії // Свобода. 2013. № 26–27. С. 18.
182. Дацюк Л. Окрім порозуміння, потрібна реальна допомога // Українське слово. 2015. 13 березня.
183. Дашавець Р. Медична допомога Україні // Свобода. 1995. Ч. 111. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
184. 23-тя річниця відновлення Незалежності України / Прес-служба УККА // Міст. 2014. 07 серпня.
185. 12 вересня проголошено Днем всенародної скорботи в Україні // Свобода. 1993. Ч. 167. С. 1.
186. Дейчаківський М. Представники громади зустрілися з законодавцями // Свобода. 2014. № 15. С. 5.
187. Декларація про державний суверенітет України. Київ. 16 липня 1990 // ЦДАЗУ. БФ.2. Інв. № 327к.
188. Дем'яник П. Вплив інформації на світогляд християнина // Посланець правди. 2014. № 1. С. 11.
189. Дем'янчук О. Допомогу вислано в Україну // Свобода. 2008. № 34. С. 7.
190. Державна програма «Українська діаспора на період до 2000 року». URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/119-96-%D0%BF> (дата звернення: 15.07.2015).
191. Державна програма співпраці із закордонними українцями на період до 2010 р. URL : <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/42984368> (дата звернення: 15.07.2015).
192. Державна програма співпраці із закордонними українцями на період до 2015 р. // Офіційний вісник України. 2012. № 57. С. 25, стаття 2288.
193. Державний секретар США Джон Кері прибув до Києва // Свобода. 2014. № 10. С. 1.

194. Державним прапором України затверджено синьо-жовтий / УНІАР // Свобода. 1992. Ч. 20. С. 1 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1803.
195. «Деякі ректори сидять, як миші під віником» : [інтерв'ю В. Брюховецького кореспонденту УНІАН] // Свобода. 2011. № 2. С. 1, 8.
196. Джозеф Байден закликав В Януковича відкликати наступ на Майдан // Свобода. 2014. № 8. С. 4.
197. Дигдало Р. Чи знають наші діти про Голодомор? // Свобода. 2013. № 49. С. 7.
198. Дипломати у США підтримали Україну // Свобода. 2014. № 9. С. 7.
199. Діаспора разом із патріархом ушанувала пам'ять жертв Голодомору // Міст. 2013. 27 листопада.
200. Дідула П. Княжий дар на розбудову УКУ // Свобода. 2009. № 13. С. 9.
201. Дідула П. УКУ з подякою вшанував жертводавців // Свобода. 2010. № 28. С. 1, 5.
202. Дідюк І. Українська громада Бостону відзначила Листопадові Роковини // Свобода. 1986. Ч. 220. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6495.
203. Дієва програма «Збережи Україну зараз» збирає друзів / Прес-служба Кредитівки «Самопоміч» // Українське слово. 2015. 08 травня.
204. Дім Свободи вважає санкції конечними // Свобода. 2014. № 4. С. 4
205. Дмитрів І. Джозеф Байден відвідав Україну // Українське слово. 2014. 24 квітня.
206. Дмитрів І. Український гість американського президента // Українське слово. 2014. 13 березня.
207. Дмитро Фірташ пожертвував 2,5 млн дол. на спорудження Меморіялу Голодомору / Крайовий комітет у справі визнання Голодомору 1932–1933 рр. в Україні геноцидом // Свобода. 2013. № 41. С. 1, 16.
208. Добровольська А. Свіча пам'яті // Час і Події. 2014. № 49. 04 грудня.
209. Добросинець Я. Україна дає гроші на пам'ятник жертвам Голодомору // Міст. 2012. 01 березня.

210. Довгопол Я. Америка про візиту Порошенка // Свобода. 2014. № 40. С. 1, 12.
211. До 80-річчя Голодомору-Геноциду в Україні // Свобода. 2013. № 50. С. 14; Свобода. 2014. № 1. С. 8–9; № 2. С. 8; № 6. С. 14.
212. Документи Надзвичайної Конгресової Комісії США з дослідження Голодомору в Україні, зібрані Міністерством закордонних справ США з державних архівів США (меморандуми, декларації, інформації, статті, листування, телеграми тощо) (Ксерокопії іноземними мовами) // ЦДАВО України. Ф. 5261. Документи Надзвичайної Конгресової комісії США з дослідження голодомору в Україні (1932–1933 рр.) (колекція). Оп. 1.
213. Документи про друк українських грошей в Канаді, іноземні інвестиції і торгівлю в Україні та ін. 2 січня 1992 р. – 17 липня 1992 р. // ЦДАВО України. Ф. 5233. Адміністрація Президента України. Оп. 1 Адміністрація Президента України Л. Кравчука. Спр. 72. 159 арк.
214. Документи про зв'язки з представниками української діаспори за кордоном. 25 січня 1995 р. – 6 грудня 1995 р. // ЦДАВО України. Ф. 5233. Адміністрація Президента України. Оп. 2 Адміністрація Президента України Л. Кучми. Спр. 421. 121 арк.
215. Документи про підготовку матеріалів до візиту Президента США, питання делегації України на 47-й сесії ГА ООН та інші. 9 березня 1992 р. – 2 грудня 1992 р. // ЦДАВО України. Ф. 5233. Адміністрація Президента України. Оп. 1 Адміністрація Президента України Л. Кравчука. Спр. 16. 101 арк.
216. Доповіді протопресвітера Степана (Біляка С.М.), присвячені історичним подіям, відомим українським діячам та ін. // ЦДАЗУ. Ф. 23 («Документи Українського Православного Братства імені Василя Липківського на еміграції, зібрані родиною Валентина та Раїси Кохно (США)»). Оп. 2 Єпископ Бориспільський Вікарій Української Православної Церкви Київського Патріархату в США і Канаді Степан (Біляк Степан Михайлович, 1917 – 2006), український церковний та громадський діяч на еміграції (США). Спр. 21. 69 арк.

217. Допомагаємо Євромайдану / Український конгресовий комітет Америки // Міст. 2013. 11 грудня.
218. Допомога жертвам війни гідності / Прес-служба Союзу українок Америки // Міст. 2014. 23 жовтня.
219. Допомога Україні ліками через ЗУАДК // Свобода. 1995. Ч. 96. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
220. Допомогу УПЦ США привезли в Україну / Консисторія УПЦ США // Свобода. 2015. № 3. С. 12.
221. Д-р В. Брюховецький відвідає ЗДА // Свобода. 1993. Ч. 15. С. 1.
222. «Дуже важко передати концепцію геноциду мистецьким способом» : [інтерв'ю Лариси Курилас / спілкувалась Світлана Іванишин-Угрина] // Час і Події. 2013. № 42. 17 жовтня.
223. Євген Чолій зустрівся з Олександром Турчиновим / Прес-служба СКУ // Міст. 2014. 27 березня.
224. Євромайдан перед Посольством України / Пресо́ва референтура УККА // Свобода. 2013. № 50. С. 17.
225. Електронна бібліотека України у Могилянці // Свобода. 2011. № 45. С. 2.
226. Єдність народу – у культурі Тараса Шевченка // Свобода. 1992. Ч. 45. С. 2 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1803.
227. Єпископи УПЦ закликали до підтримки України // Міст. 2014. 13 березня.
228. Єпископи УПЦ США виступили зі заявою // Міст. 2013. 19 грудня.
229. «Жителі Західної України прагнули хоч якось зарадити страшному голоду» : [бесіда з М. Лазаровичем / спілкувався Микола Шот] // Українське слово. 2013. 24 жовтня.
230. Журавська В. Дух Тараса – завжди з нами // Час і Події. 2007. 15 березня.
231. Журавська В. УККА вшановує січневі події 1918-1919 років // Час і Події. 2006. № 4. 26 січня.
232. Заверюха Ю. Допоможемо, чим зможемо. Фундація «Самопоміч» виділила 10000 доларів ЗУАДК на підтримку Майданів в Україні // Час і Події. 2013. № 51. 19 грудня.

233. Закидальська О. Національна книга пам'яті жертв Голодомору потребує завершення // Свобода. 2013. № 44. С. 5.
234. Закликаємо до негайного звільнення Надії Савченко / Пресова референтура УККА // Свобода. 2015. № 5. С. 3.
235. Закон на підтримку України: кому – гроші, а кому – санкції // Свобода. 2014. № 15. С. 1, 16.
236. Закон України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» від 01.07.2010 за № 2411-VI // Відомості Верховної Ради України. 2010. № 40. С. 1452, стаття 527.
237. Закон України «Про правовий статус закордонних українців» від 04.03.2004 за № 1582-IV // Відомості Верховної Ради України. 2004. № 25. С. 1035, стаття 343.
238. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про правовий статус закордонних українців» від 04.03.2004» за № 4381-VI від 09.02.2012 // Відомості Верховної Ради України. 2012. № 39. С. 1717, стаття 473.
239. Закордонні організації підтримують Україну // Свобода. 2014. № 14. С. 5.
240. Закордонні українці засудили «референдуми» // Свобода. 2014. № 21. С. 5.
241. Залеська-Онишкевич Л. Роздуми про виступи Театру ім. Л. Курбаса // Свобода. 1996. Ч. 65. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
242. Заліпський Я. Понад 100 тис. дол. на розвиток УКУ // Свобода. 2007. № 20. С. 1, 16.
243. Записки, довідки, інформації, телеграми відділу зарубіжних зв'язків ЦК Компартії України, партійних і радянських органів, міністерств, відомств і творчих спілок СРСР та УРСР, посольств СРСР, редакцій видавництва, газет і журналів, товариства «Україна», громадських організацій про проведення в УРСР міжнародних конференцій, нарад, зустрічей, прийом іноземних делегацій і дипломатичних представників, організацію роботи іноземних журналістів, зйомочних груп телекомпаній, кіностудій, виїзд і перебування за кордоном делегацій, представників УРСР та інші питання зарубіжних зв'язків України. 2

липня 1987 р. – 25 грудня 1987 р. // ЦДАГО України. Ф. 1. Центральний Комітет Комуністичної партії України. Оп. 32. Спр. 2375. 351 арк.

244. Записки, довідки, інформаційні листи відділу пропаганди ЦК КПРС, відділів УК Компартії України, посольства СРСР у Канаді, Міністерства закордонних справ УРСР, товариства «Україна», Українського відділу Агентства Друку Новин (АПН), творчих спілок, інших організацій про прийом іноземних делегацій, державних і громадських діячів, дипломатів, журналістів, участь представників України у міжнародних зустрічах, відгуки за кордоном про події в СРСР та УРСР, про внески УРСР у бюджети і міжнародні фонди в 1986-1987 рр. та інші питання зарубіжних зв'язків України. 5 січня 1988 р. – 24 серпня 1988 р. // ЦДАГО України. Ф. 1. Центральний Комітет Комуністичної партії України. Оп. 32. Спр. 2459. 199 арк.

245. Записки, довідки, інформаційні листи відділів ЦК Компартії України та інші питання зарубіжних зв'язків України. 4 липня 1988 р. – 28 грудня 1988 р. // ЦДАГО України. Ф. 1. Центральний Комітет Комуністичної партії України. Оп. 32. Спр. 2462. 271 арк.

246. Запрошуємо на прем'єру опери *Holodomor!* // Міст. 2013. 17 січня.

247. Заслухали доповідь проф. Тимоті Снайдера / Науково-освітній консорціум вивчення Голодомору // Свобода. 2016. № 52/1. С. 13, 31.

248. Зашкільняк Л. Історична пам'ять та історіографія як дослідницьке поле для інтелектуальної історії // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. 2006–2007. № 15. С. 855–862.

249. Заява керівників релігійних організацій на підтримку конституції // Свобода. 1996. Ч. 98. С. 1 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.

250. Заяви громадських об'єднань // Свобода. 2014. № 23. С. 4.

251. Заяви, листи, звернення з приводу прийняття Акту проголошення незалежності України, т. 1 // ЦДАВО України. Ф. 1-Р. Оп. 22. Спр. 1604. 129 арк.

252. Заяви, листи, звернення з приводу прийняття Акту проголошення незалежності України, т. 2 // ЦДАВО України. Ф. 1-Р. Оп. 22. Спр. 1605. 88 арк.

253. Заяви про солідарність не зупиняють куль // Міст. 2014. 30 жовтня.
254. Заяць М. Звіт Союзу Українок Америки / 45-ліття СКУ. Збірник звітів. 7–9 вересня 2012 р. Греція. URL: http://www.ukrainianworldcongress.org/repository/Annual_meetings/2012/Book.pdf (дата звернення: 25. 08. 2015).
255. Збірка на військо України триває / Прес-служба ЗУАДК // Свобода. 2014. № 13. С. 2.
256. Збірка на Збройні сили України / Прес-служба ЗУАДК // Міст. 2014. 24 липня.
257. Звернення до Президента України Української всесвітньої координаційної ради // Свобода. 1995. Ч. 248. С. 2–3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
258. Звернення СКУ до міжнародної спільноти // Міст. 2014. 13 березня.
259. Звіглянич В. Грошова реформа в Україні: проблеми та перспективи // Свобода. 1996. Ч. 170. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
260. Звіглянич В. Україна вводить гривню // Свобода. 1996. Ч. 169. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
261. Звіт з діяльності Ньюйоркського комітету «Чорнобиль. Виклик'96» // Свобода. 1996. Ч. 236. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
262. Звіт Світової Ради Суспільної Служби СКУ за 2004 рік. URL: <http://www.ukrainianworldcongress.org/UserFiles/File/SRSS2004.pdf> (дата звернення: 25. 08. 2015).
263. З доповіді президента МАУ проф. М. фон Гагена // Свобода. 2005. № 29. С. 14–15, 18 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6509.
264. Земляки не залишаються осторонь // Урядовий кур'єр. 2014. 29 серпня.
265. «Зло цілком реальне, і воно активно користується тим, що соціальні мережі замінили собою соціальну активність» : [розмова з віце-ректором УКУ М. Мариновичем / спілкувалась Світлана Іванишин-Угрина] // Час і події. 2013. № 46. 14 листопада.
266. ЗУАДК допомагає потерпілим // Свобода. 2014. № 12. С. 7.

267. ЗУАДК переводить збірку для українців на Євромайданах / Прес-служба ЗУАДК // Свобода. 2013. № 49. С. 8.
268. ЗУАДК проводить нову збірку на оборону України / Прес-служба ЗУАДК // Міст. 2014. 26 червня.
269. З УПЦ в США привезли допомогу Євромайданівцям / Консисторія УПЦ США // Свобода. 2014. № 18. С. 9.
270. Зустріч з Батьківщиною // Свобода. 2007. № 7. С. 18–19.
271. Зустріч з ректором «Острозької Академії» на Флориді // Час і Події. 2010. № 51. 22 грудня.
272. Зустрічі президента СКУ Євгена Чолія / Прес-служба СКУ // Свобода. 2014. № 16. С. 5.
273. Зустрічі президента СКУ у Страсбурзі / Прес-служба СКУ // Свобода. 2013. № 1. С. 4.
274. Іванишин-Угрина С. Двадцяті річницю незалежності України відсвяткували у Конгресі США // Час і Події. 2011. № 38. 21 вересня.
275. Іванишин-Угрина С. Марія Матіос та Ростислав Держипільський в гостях у радіо «Ukiedrive» // Час і Події. 2011. № 44. 02 листопада.
276. Іванишин-Угрина С. «Океан Ельзи» в Чикаго – море задоволення! // Час і Події. 2010. № 42. 20 жовтня.
277. Іванишин-Угрина С. Президент СКУ Євген Чолій на зустрічі з українською громадою // Час і Події. 2013. № 11. 14 березня.
278. Іванишин-Угрина С. Спільна панахида в пам'ять жертв Голодомору в Україні у Катедрі св. отця Миколая // Час і Події. 2013. № 47. 21 листопада.
279. Іваськів Л. Активний листопад сумівської молоді Філадельфії // Міст. 2013. 04 грудня.
280. Іваськів Л. Молодь еднається з Україною // Міст. 2014. 06 лютого.
281. Іваськів Л. Молодь еднається з молоддю в Україні // Свобода. 2014. № 8. С. 8, 12.
282. Інавгурація Президента України Віктора Ющенка // Свобода. 2005. № 4. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6509.

283. «Іноді церкві не вистачає людяності» : [інтерв'ю владики Даниїла / спілкувалась Світлана Іванишин-Угрина] // Час і Події. 2013. № 31. 01 серпня.
284. Інститут історії Церкви УКУ відкриває архіви / Прес-служба УКУ // Міст. 2012. 05 січня.
285. Інтерв'ю з экс-послом України в США Олегом Шамшуром / записав Микола Сірук // Українське слово. 2014. 13 березня.
286. Інтерес іноземних інвесторів до України залишається на високому рівні // Час і Події. 2014. № 25. 19 червня.
287. Інформаційний звіт ЗУАДК / Прес-служба ЗУАДК // Час і Події. 2014. № 30. 24 липня.
288. Історична символіка гривні // Свобода. 1996. Ч. 172. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
289. Історіографію треба звільнити від мітів / Прес-служба УКУ // Свобода. 2013. № 19. С. 3.
290. «І тепер, як у 1933-му, український народ непотрібний. Потрібна Малоросія...» : [інтерв'ю Н. Дзюбенко-Мейс Українським національним новинам] // Свобода. 2014. № 49. С. 5.
291. Камінська І. Де зустрічаються українці? В кредитівці! // Свобода. 1998. Ч. 88. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6506.
292. Канадський українець – для Українського католицького університету / Українська католицька освітня фундація // Свобода. 2012. № 4. С. 8.
293. Карапінка М. Близько 100 000 дол. зібрано в Києві на потреби УКУ // Свобода. 2008. № 45. С. 1, 15.
294. Карапінка М. Посвячення хреста як перший крок до нового університетського містечка у Львові // Час і події. 2007. № 23. 07 червня.
295. Квіт З. Повчальний досвід у навчанні // Свобода. 2013. № 12. С. 7.
296. Квіт С. Наукова робота Києво-Могилянської академії // Час і події. 2008. 27 березня.
297. Квіт С. Судовий позов Києво-Могилянської академії до Дмитра Табачника // Свобода. 2011. № 36. С. 5.

298. Кедрин І. Нова книга про Тараса Шевченка // Свобода. 1992. Ч. 37. С. 2 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1803.
299. Києво-Могилянська Академія шукає підтримки в США // Час і події. 2007. 01 лютого.
300. Києво-Могилянську школу бізнесу визнано найкращою в Україні / Прес-центр Києво-Могилянської Фундації // Свобода. 2011. № 7. С. 15.
301. Київський дитячий хор «Щедрик» прибув до ЗСА / Консисторія УПЦ в ЗСА // Свобода. 1991. Ч. 126. С. 1, 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.
302. Кий Л. Брат – братові // Міст. 2012. 03 жовтня.
303. Кий Л. ЗУАДК провів річні наради // Свобода. 2016. № 52/1. С. 8.
304. Кирилова К. Поетичні суперечки з Богом // Час і Події. 2006. 16 березня.
305. Кіндрась К. Проукраїнський вектор Дональда Трампа // Novaгазета. 2017. № 19 (424). С. 5.
306. Клен Є. Кредити для України // Міст. 2015. 28 травня.
307. Клен Є. Мак-Кейн, Україна та комбати // Міст. 2014. 20 листопада.
308. Клен Є. Нуланд відвідала Київ // Міст. 2014. 09 жовтня.
309. Клен Є. Санкції – уже на столі // Міст. 2014. 23 січня.
310. Клен Є. Сенат ухвалив закон, що надає Україні особливий статус // Міст. 2014. 11 вересня.
311. Клен Є. Україна – союзник США? // Міст. 2014. 24 липня.
312. Клен Є. Як Америка підтримує Україну // Міст. 2014. 06 березня.
313. Клепач Н. Новопризначений посол України у США Олександр Моцик офіційно приступив до виконання своїх обов'язків // Час і Події. 2010. № 26. 01 липня.
314. Клепач Н. У Вашингтоні вшанували пам'ять жертв Голодомору в Україні 1932–33 років // Час і Події. 2009. № 48. 03 грудня.
315. Климчак М. Виставка «Кобзарів» Т. Шевченка в Українському національному музеї в Чикаго // Час і Події. 2007. 01 березня.

316. Климчак М. День української соборності у Чикаго // Українське слово. 2015. 29 січня.
317. Климчак М. На крилах пам'яті чорнобильських лелек // Час і Події. 2011. № 15. 13 квітня.
318. Клокун Л. Всеукраїнський референдум: майже чверть століття потому // NOVAгазета. 2015. № 46 (354). С. 17.
319. Ключковська Г. «Дунет ветер еще раз...» або ... І ще раз про Шевченка // Час і Події. 2007. 04 квітня.
320. Коаліції у Верховній Раді України ще немає / За матеріалами ЗМІ // Свобода. 2006. № 15. С. 1, 5 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6510.
321. Ковальчук Я. Презентовано програму Фулбрайта // Свобода. 2007. № 23. С. 15.
322. Ковальчук Я. Проблеми перекладу і комунікації // Свобода. 2008. № 26. С. 18.
323. Ковтун А. Місія виконана // Час і Події. 2007. № 50. 13 грудня.
324. Козак Д. Колоски правди // Міст. 2014. 04 грудня.
325. Козак Д. Свіча пам'яті не згасає // NOVAгазета. 2015. № 46 (354). С. 16.
326. Козаченко А. Студентка перемогла в міжнародному конкурсі // Свобода. 2011. № 23. С. 17.
327. Козинець П. Звіт про діяльність Національної асоціації кредитних спілок України. URL: http://www.ukrainianworldcongress.org/UserFiles/File/AnnualMeetings_2011/Reports/USKR.pdf (дата звернення: 24. 08. 2015).
328. «Колегіум – це важливий крок в розвитку УКУ» : [інтерв'ю єпископа Бориса Гудзяка] // Свобода. 2012. № 32. С. 1, 3.
329. Колесса Г. «Веселі галичани» виступлять з концертом на Союзівці // Свобода. 1995. Ч. 134. С. 1, 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
330. Колесса Г. Мистець М. Бідняк нагороджений Шевченківською нагородою // Свобода. 1995. Ч. 105. С. 1, 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
331. Коломиєць М. Філадельфійська громада підтримує УКУ. Свобода. 2010. № 27. С. 11.

332. Комар Ю. «Українці, де б вони не були, завжди готові допомагати тим, хто є у потребі» // Час і події. 2007. № 49. 06 грудня.
333. Кому потрібне культурне життя у діаспорі? // Свобода. 1995. Ч. 85. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
334. Комюніке про переговори між делегаціями Російської радянської федеративної соціалістичної республіки та України за участю делегації Верховної Ради СРСР // Свобода. 1991. Ч. 167. С. 1 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.
335. Конгресовий Український Кокус (КУК) розмовляє з Парламентом України – УНІС бере участь // Час і події. 2007. Ч. 12. С. 2.
336. Конгрес США простягнув Україні руку допомоги // Свобода. 2014. № 51. С. 1, 3.
337. Кондратюк К. Уся наша надія – на В. Ющенко // Свобода. 2005. № 14. С. 7 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6509.
338. Конституція України (Із змінами, внесеними згідно із Законом № 2952-VI від 01.02.2011 // Вісник Верховної Ради. 2011. № 10. С. 68.
339. Контакт із діаспорою стає тіснішим: 20-мільйонний Світовий Конгрес Українців зголосився лобювати інтереси нашої держави за кордоном // Урядовий кур'єр. 2014. 26 березня. С. 2.
340. Конгрес США підтримує європейські прагнення українців // Свобода. 2014. № 51–52. С. 5.
341. Кононенко Є. Гарвардський професор // Час і Події. 2007. 02 серпня.
342. Корсун Л. Моя Україно, за що тебе? // NOVAгазета. 2017. № 11 (416). С. 14.
343. Корсун Л. «Пшеничне поле» у Вашингтоні як пам'ятник Голодомору // Час і Події. 2013. № 46. 14 листопада.
344. Корсун Л. Театр Ігоря Афанасьєва з обох боків океану // Час і Події. 2009. № 26. 02 липня.
345. Корсун Л. Театр на Подолі (Київ) – у театрі Шопена (Чікаго) // Час і Події. 2006. № 46. 16 листопада.

346. Корсун Л. У Вашингтоні відбулася церемонія освячення місця встановлення меморіалу жертвам Голодомору // Час і Події. 2008. № 50. 10 грудня.
347. Костелина Л. Відзначили січневі дати в Чикаго // Свобода. 1997. Ч. 29. С. 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
348. Костелина Л. Свято державности в Чикаго // Свобода. 1992. Ч. 49. С. 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1803.
349. Костелина Л. У Чикаго протестували українці // Час і Події. 2011. № 33. 18 серпня.
350. Костенко Л. Благодійним обідом відзначили 50-річчя УКУ // Міст. 2013. 07 листопада.
351. Костенко Л. День соборності відзначили в Консисторії УПЦ // Міст. 2013. 24 січня.
352. Костенко Л. Діти прославляли Україну // Міст. 2013. 12 вересня.
353. Костенко Л. Жалобна церемонія в Нью-Йорку // Міст. 2013. 27 листопада.
354. Костенко Л. Закордонні дари започаткували музей // Міст. 2012. 19 квітня.
355. Костенко Л. «Марш пам'яті» закликав молодих українців // Міст. 2012. 22 листопада.
356. Костенко Л. Молодь ушанувала героїв УПА // Міст. 2012. 18 жовтня.
357. Костенко Л. Надія Мірчук розповіла дітям про голод // Міст. 2013. 21 листопада.
358. Костенко Л. Прапор замайорів над містом // Міст. 2014. 28 серпня.
359. Костенко Л. Спомин про Голодомор об'єднав українців світу // Міст. 2014. 26 листопада.
360. Костенко Л. У Вишніві відбулася зустріч із єпископом Борисом Гудзяком // Міст. 2012. 16 листопада.
361. Костюк Б. Від «духовної сотні» Майдану – до батальйону капелянів // Свобода. 2015. № 9. С. 3.

362. Костюченко О. Академії виповнилося 20 років // Свобода. 2014. № 17. С. 17.
363. Костюченко О. Академія співпрацюватиме з Вебстерським університетом // Свобода. 2012. № 6. С. 16.
364. Костюченко О. Академія – у Європейській асоціації університетів // Свобода. 2010. № 48. С. 17.
365. Костюченко О. В академії перекладають суни // Свобода. 2011. № 47. С. 19.
366. Костюченко О. Вечір усіх національностей // Свобода. 2010. № 48. С. 17.
367. Костюченко О. Видано Коран українською мовою // Свобода. 2013. № 46. С. 14.
368. Костюченко О. Виставка картин Волинського орнаменту // Свобода. 2010. № 48. С. 17.
369. Костюченко О. Відбувся форум Національного студентського союзу // Свобода. 2010. № 15. С. 11.
370. Костюченко О. Всеукраїнський семінар з християнської етики // Свобода. 2007. № 19. С. 13.
371. Костюченко О. День народження університету // Свобода. 2010. № 48. С. 17.
372. Костюченко О. Дні науки в академії // Свобода. 2007. № 14. С. 23.
373. Костюченко О. Дні науки в академії // Свобода. 2009. № 18. С. 19.
374. Костюченко О. Енциклопедія для інтелектуалів // Свобода. 2012. № 6. С. 16.
375. Костюченко О. Ераст Гуцуляк – меценат академії // Свобода. 2008. № 28. С. 8.
376. Костюченко О. Конкурс знань про УПА // Свобода. 2009. № 18. С. 19.
377. Костюченко О. Конференція в Острозькій академії // Свобода. 2009. № 7. С. 15.
378. Костюченко О. Міжнародна конференція з міжкультурної комунікації // Свобода. 2009. № 18. С. 19.

379. Костюченко О. Молодь представила свої проекти // Свобода. 2013. № 26–27. С. 18.
380. Костюченко О. На базі академії буде університетське місто // Свобода. 2008. № 28. С. 8.
381. Костюченко О. На підтримку євроінтеграції // Свобода. 2014. № 4. С. 14.
382. Костюченко О. Обговорили проблеми культури української мови // Свобода. 2010. № 48. С. 17.
383. Костюченко О. Обговорили проблеми шкільної освіти // Свобода. 2013. № 46. С. 14.
384. Костюченко О. Представлено книгу «Біблійні принципи життя і служіння» // Свобода. 2009. № 24. С. 15.
385. Костюченко О. Презентовано книгу Леоніда Якобчука // Свобода. 2012. № 23. С. 12.
386. Костюченко О. Презентували картину «Хрещення України-Руси» // Свобода. 2014. № 31. С. 14.
387. Костюченко О. Ректор Острозької академії перебуватиме в Канаді і США // Свобода. 2010. № 49. С. 11.
388. Костюченко О. Студенти академії навчатимуться у Польщі // Свобода. 2013. № 22. С. 13.
389. Костюченко О. Студенти поширюють українську музику // Свобода. 2014. № 48. С. 15.
390. Костюченко О. Студенти прийшли у вишиванках // Свобода. 2007. № 23. С. 15. // Свобода. 2007. № 23. С. 15.
391. Костюченко О. Увічнити історію в мистецтві // Свобода. 2010. № 37. С. 17.
392. Костюченко О. У десятці найкращих університетів України // Свобода. 2009. № 18. С. 19.
393. Костюченко О. Фотовиставка Любови Маркевич // Свобода. 2008. № 26. С. 18.

394. Костюченко О. Юрій Шухевич – гість Острозької академії // Свобода. 2007. № 28. С. 15.
395. Крайове відзначення 80-річчя Голодомору розпочалося «Походом пам'яті» // Міст. 2012. 29 листопада.
396. Кралюк П. Княжий дар від Української американської асоціації університетських професорів // Свобода. 2013. № 22. С. 13.
397. Кралюк П. Конференцією відзначено 50-ліття журналу «Український історик» // Свобода. 2013. № 47. С. 15–16.
398. Кралюк П. Міжнародний симпозіум про закордонне українознавство // Свобода. 2013. № 40. С. 14.
399. Крамарчук О. Київ сподівається на подальшу підтримку Конгресу США // Українське слово. 2017. 13 січня.
400. Крива В. Відзначення в Детройті пам'яті голодомору-геноциду українського народу // Час і Події. 2012. № 15. 11 квітня.
401. Кудря М. М. Педагогічні засади збереження національної ідентичності вищої освіти України у контексті глобалізації : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Нац. акад. пед. наук України, Ін-т вищ. освіти. К., 2012. 220 с.
402. Кузмінська О. Про одне змінене обличчя // Свобода. 2005. № 5. С. 6 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6509.
403. Кузмінська О. Про усміх на обличчях українців // Свобода. 2005. № 4. С. 6 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6509.
404. Кузьмович О. Відлуння Чорнобиля в Нью Йорку // Свобода. 1996. Ч. 109. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
405. Кузьмович О. Леонід Кравчук відвідав УНС // Свобода. 1995. Ч. 13. С. 1, 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
406. Кузьмович О. Театр, що шукає за людиною, яка заблудилася у світі, загубивши сенс життя // Свобода. 1996. Ч. 21. С. 1, 5 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
407. Кузьмович О. Український Нью Йорк відзначив роковини Великого голоду // Свобода. 1993. Ч. 117. С. 4.

408. Кулешко Г. «Піккардійська терція» полонить серця // Час і Події. 2006. № 11. 15 березня.
409. Кулешов О. В. Відношення «людина і світ» у творчості Т.Г. Шевченка (на матеріалах західної української діаспори) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філософ. наук : 09.00.03. К., 2002. 17 с.
410. Кулигіна О. Молодіжна конференція примирення // Свобода. 2009. № 2. С. 15.
411. Кулик Д. Січневі роковини в Олбанській окрузі // Свобода. 1992. Ч. 19. С. 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1803.
412. Курилик В. Делегати Пленуму Світової управи СУМ побачилися з Блаженнішим Любомиром Гузаром // Міст. 2013. 17 січня.
413. Курнявка Г. Свято Героїв відзначили у Бостоні // Свобода. 2010. № 28. С. 9.
414. Кухар Л. Бенефіс УНІС у Чикаго // Час і Події. 2009. № 39. 01 жовтня.
415. Кухар Л. Відзначення 90-ої річниці Злуки українських земель 1919 року // Час і Події. 2009. № 4. 29 січня.
416. Кухар Л. День Злуки в українському Чикаго // Час і Події. 2011. № 4. 26 січня.
417. Кухар Л. «Здорове цивілізоване суспільство будується здоровою щоденною поведінкою і відношенням», – о. д-р Борис Гудзяк // Час і події. 2010. № 46. 17 листопада.
418. Кухар Л. Сприяння УКУ – велика справа // Свобода. 2010. № 52. С. 10.
419. Кушмирук В. Сестри Тельнюк співали в академії // Свобода. 2014. № 48. С. 15.
420. Левицький Т. Владика Б. Гудзяка вдостоєно медалі ім. О. Черника // Свобода. 2013. № 45. С. 9.
421. Ленцик В. Львівська Богословська Академія // Свобода. 1996. Ч. 172. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
422. Лесик І. В Лос Анжелесі відзначили Січневі роковини // Свобода. 1997. Ч. 35. С. 4 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.

423. Лесик І. Лос Анжелес вітає національний хор ім. Верьовки // Свобода. 1996. Ч. 78. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
424. Лиско М. При УНС створено українську народну фундацію // Свобода. 1997. Ч. 2. С. 5 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
425. Лист Міністерства закордонних справ України Президенту України щодо вирішення проблем української діаспори // ЦДАВО України. Ф. 5233. Адміністрація президента України. Оп. 2. Спр. 980. Арк. 5–8.
426. Листопадові свята // Свобода. 1947. Ч. 293. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6462.
427. Листування з зарубіжними кореспондентами про стан програми допомоги США Україні. 6 вересня 1994 р. – 24 листопада 1994 р. // ЦДАВО України. Ф. 5233. Адміністрація Президента України. Оп. 2 Адміністрація Президента України Л. Кучми. Спр. 100. 47 арк.
428. Листування з міністерствами і відомствами з питань діяльності за кордоном посольств, консульств, торгпредств України, а також закордонних офіційних представництв в Україні (1992) // ЦДАВО України. Ф. Р-2. Кабінет Міністрів України. Оп. 15. Спр. 2700. 270 арк.
429. Листування з міністерствами і відомствами з питань майнових інтересів України за кордоном, розміщення посольств, консульств, торгпредств та їх діяльності (1993) // ЦДАВО України. Ф. Р-2. Кабінет Міністрів України. Оп. 15. Спр. 3257. 44 арк.
430. Листування з міністерствами і відомствами з питань приєднання України до міжнародних конвенцій та угод (1993) // ЦДАВО України. Ф. Р-2. Кабінет Міністрів України. Оп. 15. Спр. 3259. 157 арк.
431. Листування з представниками української діаспори за кордоном // ЦДАВО України. Ф. 5233. Адміністрація Президента України. Оп. 1 Адміністрація Президента України Л. Кравчука. Спр. 270. 26 арк.
432. Листування з союзними, республіканськими і обласними організаціями з питань впровадження нових форм співробітництва з зарубіжними країнами

(1991) // ЦДАВО України. Ф. Р-2. Кабінет Міністрів України. Оп. 15. Спр. 2221. 283 арк.

433. Листування з союзними, республіканськими і обласними організаціями з питань впровадження нових форм співробітництва з зарубіжними країнами (1992) // ЦДАВО України. Ф. Р-2. Кабінет Міністрів України. Оп. 15. Спр. 2232. 139 арк.

434. Листування з союзними, республіканськими і обласними організаціями з питань розробки законодавчих актів та зовнішньоекономічної діяльності (1991) // ЦДАВО України. Ф. Р-2. Кабінет Міністрів України. Оп. 15. Спр. 2211. 264 арк.

435. Листування з союзними, республіканськими і обласними організаціями з питань торгово-економічних зв'язків із зарубіжними країнами (21.08–13.11.1991) // ЦДАВО України. Ф. Р-2. Кабінет Міністрів України. Оп. 15. Спр. 2201. 251 арк.

436. Листування з союзними, республіканськими і обласними організаціями з питань торгово-економічних зв'язків із зарубіжними країнами (18.10.1991–12.02.1992) // ЦДАВО України. Ф. Р-2. Кабінет Міністрів України. Оп. 15. Спр. 2202. 267 арк.

437. Листування Президента України з посольствами, консульствами, представництвами України за кордоном. 4 червня 1996 р. – 18 грудня 1996 р. // ЦДАВО України. Ф. 5233. Адміністрація Президента України. Оп. 2. Адміністрація Президента України Л. Кучми. Спр. 755. 48 арк.

438. Лист Української Американської Координаційної Ради Главі Адміністрації Президента України (1996) // ЦДАВО України. Ф. 5233. Адміністрація президента України. Оп. 2. Спр. 980. Арк. 1–4.

439. Лісович Р. Новий рік – нові можливості, нові і вищі цілі // Свобода. 2015. № 4. С. 8–9.

440. Літній курс української культури в Аргентині // Свобода. 1995. № 80. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.

441. Літня школа, присвячена Андрею Шептицькому / Прес-служба УКУ // Міст. 2013. 16 травня.
442. Ліщинський Л. Співані ікони Н. Матвієнко // Свобода. 1995. Ч. 38. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
443. Лозинський А. Генетика геноцидів // NOVAгазета. 2016. № 44 (401). С. 3.
444. Лозинський А. Ігнорування президентом України Голодомору // Міст. 2012. 22 листопада.
445. Лозинський А. Мінск – 2: Надія вмирає останньою // Свобода. 2015. № 8. С. 5, 10.
446. Лозинський А. На захист української освіти, людини і нації // Національна трибуна. 2013. Ч. 2. С. 2; Час і події. 2013. 14 лютого.
447. Лозинський А. Пристрасті навколо «благодійництва» // Свобода. 2013. № 44. С. 4.
448. Лозинський А. Революція національної гідності // Свобода. 2014. № 2. С. 5.
449. Лозинський А. УККА довбає тяжку скалу американського угодовства у відношеннях до Росії // Українське слово. 2015. 11 червня.
450. Лозинський А. Щодо структури і завдання Світового конгресу українців // Закордонна Газета. 2017. 31 серпня.
451. Лопата П. Гаврило Михайлович Пустовійт // Міст. 2012. 16 серпня.
452. Лопата П. До 75-х роковин загибелі Івана Падалки // Міст. 2012. 28 червня.
453. Лопата П. Мистецтво, збагачене Михайлом Бойчуком // Міст. 2012. 14 червня.
454. Львівський театр ім. Л. Курбаса приїжджає до ЗСА // Свобода. 1996. Ч. 15. С. 1 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
455. Магрицька І. Без 1933-го не було б 2014-го // Свобода. 2015. № 5. С. 6, 12.
456. Майдан незалежності і церква // Свобода. 2014. № 9. С. 6.
457. Мак-Кой Т. І молилась до Тараса Попелюшка... // Міст. 2014. 06 березня.

458. Маринич Р. Острозькій академії виповнилося 20 років // Свобода. 2014. № 48. С. 15.
459. Маринич Р. Тиждень української писемности та мови // Свобода. 2014. № 48. С. 15.
460. Маринич Р. Уклали угоду про співпрацю // Свобода. 2014. № 48. С. 15.
461. Маринович М. Ми вшановуємо жертв Голодомору лиш тоді, коли не дозволимо собі ставати творцями пекла у своєму краї // Час і Події. 2011. № 50. 14 грудня.
462. Маркусь В. Рік сподівань, ілюзій і боротьби // Свобода. 1991. Ч. 146. С. 2, 4 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.
463. Марусик Н. Відзначення 40-річчя УККА, відділ Іллінойс, та історичної дати Січневих Актів 1918-го та 1919-го років // Час і Події. 2014. № 5. 30 січня.
464. Марусик Н. Владика Лев-Зеновій (Колісник) в гостях у Чикаго // Час і Події. 2014. № 14. 03 квітня.
465. Марусик Н. Концерт дуету «Писанка» // Час і Події. 2011. № 44. 02 листопада.
466. Матлага В. Картерет відзначив п'яту річницю незалежності України // Свобода. 1996. Ч. 169. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
467. Матушак М. Близько 200 катехитів та вчителів християнської етики проходять навчальний вишкіл у Львові // Час і події. 2008. № 32. 07 серпня; Свобода. 2008. № 33. С. 17.
468. Матушак М. Інститутові літургійних наук при УКУ – 10 років // Свобода. 2010. № 4. С. 10.
469. Матушак М. «Подбай про ближнього!» – екуменічний проект УКУ // Свобода. 2008. № 28. С. 15; Час і події. 2008. № 27. 03 липня.
470. Матушак М. УКОФ має нову адміністративну управу // Свобода. 2010. № 11. С. 11.
471. Матушак М. Українська католицька освітня фундація допомагає сиротам // Свобода. 2008. № 12. С. 21.

472. Матушак М. Чикаго підтримує Український католицький університет // Час і події. 2009. № 46. 19 листопада.
473. Медична допомога Україні з Йонкерсу // Свобода. 1995. Ч. 130. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
474. Мейс Дж. Ваші мертві вибрали мене... Спадщина голодомору: Україна як постгеноцидне суспільство // Рідна школа. 2007. № 148. С. 1–4.
475. Мельник М. Якою буде Конституція України? // Свобода. 1996. Ч. 79. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
476. Меморандум ректора Українського католицького університету о. д-ра Бориса Гудзяка про відвідини УКУ представником СБУ // Свобода. 2010. № 23. С. 3, 5.
477. Микула В. Йонкерс відзначив 10-ту річницю чорнобильського лиха // Свобода. 1996. Ч. 107. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
478. Миндюк О. Великодня подяка для СУА // Свобода. 1997. Ч. 87. С. 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
479. «Ми перемогли під час «Помаранчевої революції», але не вміли використати перемоги» : [інтерв'ю з В. В'ятровичем / спілкувався Лука Костелина] // Час і Події. 2010. № 44. 03 листопада.
480. «Ми працюємо для духовного збагачення людини» : [інтерв'ю Бориса Гудзяка / спілкувався Володимир Павелчак] // Час і події. 2006. № 46. 16 листопада.
481. «Ми стараємося скеровувати молодих людей до іншого життя. Переконаємо їх у тому, що вони можуть змінити світ» : [інтерв'ю ректора УКУ о. Богдана Праха / спілкувалась Світлана Іванишин-Угрина] // Час і події. 2013. № 47. 21 листопада.
482. Михалюк С. Чикаго вітав УКУ з нагоди 50-річного ювілею // Час і події. 2013. № 46. 14 листопада.
483. «Ми хочемо, щоб Україна отримала статус члена НАТО»: [інтерв'ю Миколи Сірука] // Українське слово. 2014. 27 грудня.
484. Михайлюк Т. Літня школа української мови // Свобода. 2011. № 19. С. 16.

485. Михайлюк Т. Посол Індонезії відвідала академію // Свобода. 2012. № 6. С. 16.
486. Мицьо К. Громадою відзначили річниці ОУН та Революції гідності // Свобода. 2015. № 3. С. 8.
487. Міжнародні засоби масової інформації про «Помаранчеву революцію» // Свобода. 2004. № 50. С. 5.
488. Міністр культури зустрівся з представниками української діаспори Америки. URL: <http://mincult.kmu.gov.ua/-mincult/uk/publish/article/371708> (дата звернення: 25. 08. 2016).
489. Мініч Ю. Олімпіада «Юні знавці Біблії» // Свобода. 2013. № 18. С. 13.
490. Місійна група УПЦ в США відвідала сиріт і безпритульних / УПЦ в США // Свобода. 2013. № 31. С. 8.
491. Міт Шевченка // Свобода. 1992. Ч. 45. С. 2–3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1803.
492. Міщук О. 5 лютого – прем'єра опери «Голодомор» // Свобода. 2013. № 3. С. 1–2.
493. Міщук О. Опера розповідає про Голодомор // Свобода. 2013. № 9. С. 5, 14.
494. Могилянка покладається на нашу громаду // Свобода. 2007. № 7. С. 22.
495. «Моє служіння – духовна дипломатія» : [інтерв'ю Антуана Аржаковського] // Час і події. 2009. № 22. 04 червня.
496. Молодь з'єднано відзначить Кобзаря // Свобода. 1992. Ч. 40. С. 1, 4 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1803.
497. Момчилова О. Діалог з питань безпеки Україна-США // Українське слово. 2017. 17 лютого.
498. Моряки присягають Україні / УНІАР // Свобода. 1992. Ч. 20. С. 1 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1803.
499. Моцик О. Як стати ближчими до Америки? // Українське слово. 2013. 22 серпня.

500. Мрія стає дійсністю // Свобода. 1991. Ч. 166. С. 1, 8 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.
501. Музиченко Я. «Універ» для серця // Час і події. 2008. № 41. 08 жовтня.
502. Музичка І. Курс для студентів з України в Українському католицькому університеті // Свобода. 1991. № 131. С. 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.
503. Надати Україні статус союзника НАТО / Прес-служба УККА // Міст. 2014. 24 квітня.
504. «Найголовніші слова у моєму житті – слова любові до батьків, до дитини, до коханої людини – я говорила і говорю українською» : [інтерв'ю Марічки Бурмаки / спілкувалась Ольга Гузь] // Час і Події. 2013. № 35. 29 серпня.
505. Наконечний І. Молодь вшанувала пам'ять Голодомору // Свобода. 2012. № 26–27. С. 10.
506. Наконечний Ю. Три контейнери вислав ЗУАДК // Свобода. 2015. № 7. С. 13.
507. На Майдані діє молитовний намет // Посланець правди. 2014. № 1. С. 32.
508. На міжнародному рівні // Свобода. 2009. № 2. С. 17.
509. На місці спорудження пам'ятника жертвам Голодомору заклали камінь // Міст. 2013. 11 грудня.
510. Наскільки реальна зацікавленість ЄС і США в газових проектах України? // Міст. 2016. 04 березня.
511. Національна програма «Закордонне українство» на період до 2005 р. // Офіційний вісник України. 2001. № 39. С. 21, стаття 1758.
512. Національна програма «Закордонне українство» на період до 2010 р. URL: <http://kompravlud.rada.gov.ua/uploads/documents/32362.pdf> (дата звернення: 23.06.2015).
513. Національний Університет Києво Могилянська Академія запрошує всіх на благодійний обід-зустріч. Детройт // Свобода. 2007. № 7. С. 18.
514. Наш гість – «Пікардійська терція» // Міст. 2014. 22 травня.

515. «Наш університет є лабораторією, в якій переосмислюється те, яким має бути університет 21-го століття» : [розмова з о. Борисом Гудзяком / спілкувалась Світлана Іванишин-Угрина] // Час і події. 2011. № 47. 23 листопада.
516. «Нашу роботу оцінять нащадки» : [розмова з Тарасом Добком і Володимиром Турчиновським / записав Володимир Павелчак] // Час і події. 2006. № 49. 07 грудня.
517. Небесняк Є. Віталій Кличко виступив перед українцями Лондону // Свобода. 2013. № 14. С. 1, 3.
518. Не буде діалогу – буде ще більше кровопролиття // Міст. 2014. 30 січня.
519. Незалежність України має підтвердити всеукраїнський референдум / УНІАР // Свобода. 1991. Ч. 163. С. 1 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.
520. Незважаючи на щоденну небезпеку, УПЦ США надає допомогу біженцям із східної України / Консисторія УПЦ США // Час і Події. 2014. № 35. 28 серпня.
521. Не можна обмежувати наукову свободу в Україні / Прес-центр Києво-Могилянської Фундації в Америці; Прес-центр Канадсько-Української Фундації // Свобода. 2011. № 7. С. 17.
522. Непослідовність України в русі до Європи викликає гострий осуд // Свобода. 2013. № 48. С. 2.
523. Несіна О. Українці обожнюють Т. Шевченка // Свобода. 1991. Ч. 127. С. 2 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.
524. Ніколаєнко Т. Юлія Тимошенко у Вашингтоні // Час і Події. 2007. № 11. 15 березня.
525. Німецький вчений Алоїс Бух став професором УКУ / Прес-служба УКУ // Свобода. 2012. № 4. С. 14.
526. Нова програма СУА / Прес-служба Союзу українок Америки // Міст. 2014. 30 жовтня.

527. Нова програма Українського католицького університету / Прес-служба УКУ // Свобода. 2009. № 8. С. 10.
528. Новий прем'єр, новий уряд – початок чи кінець конфлікту? / За матеріалами ЗМІ // Свобода. 2005. № 39. С. 1, 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6509.
529. Новини з Українського католицького університету / Відділ інформації та зовнішніх зв'язків УКУ // Свобода. 2012. № 7. С. 12.
530. Новини з Українського католицького університету / Прес-служба УКУ // Свобода. 2012. № 21. С. 12, 15.
531. Новини з Українського католицького університету / Прес-служба УКУ // Свобода. 2012. № 26–27. С. 26.
532. Новини з Українського католицького університету / Прес-служба УКУ // Свобода. 2012. № 46. С. 16.
533. Новини з Українського католицького університету / Прес-служба УКУ // Свобода. 2013. № 2. С. 16.
534. Новини з Українського католицького університету / Прес-служба УКУ // Свобода. 2013. № 7. С. 12.
535. Новини з Українського католицького університету / Прес-служба УКУ // Свобода. 2013. № 9. С. 14.
536. Новини з Українського католицького університету / Прес-служба УКУ // Свобода. 2013. № 25. С. 14–15.
537. Новини з Українського католицького університету / Прес-служба УКУ // Свобода. 2013. № 31. С. 14.
538. Новини з Українського католицького університету / Прес-служба УКУ // Свобода. 2013. № 43. С. 15.
539. Нью-Йорк пам'ятає Героїв Крут та Майдану / Прес-служба УККА // Міст. 2014. 06 березня.
540. Нью-йоркська прем'єра опери «Голодомор» // Міст. 2013. 31 січня.
541. Ньюйоркські щоденники підтримують Україну // Свобода. 1991. Ч. 229. С. 1 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.

542. Обама: «Ми підтримуємо демократію в Україні» // Свобода. 2015. № 4. С. 4.
543. Образ України – справа відповідальна // Свобода. 2005. № 23. С. 6 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6509.
544. Одна людина може багато зробити // Свобода. 1986. Ч. 220. С. 1 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6495.
545. Огляд приватних грошових переказів в Україну / Національний банк України. URL: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=73841> (дата звернення: 23. 06. 2016).
546. Огляд приватних грошових переказів в Україну в 2016 році / Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=19208358> (дата звернення: 23. 01. 2017).
547. Огулева К. Виставка «Родина» в Острозькій академії // Свобода. 2010. № 15. С. 11.
548. Огулева К. Вручені стипендії від української діаспори // Свобода. 2012. № 23. С. 12.
549. Огулева К. Студенти вивчали основи християнської етики // Свобода. 2011. № 16. С. 18.
550. Онишкевич Л. Маруся Чурай на сцені 1988 і 1998 // Свобода. 1998. Ч. 38. С. 2, 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6506.
551. Осадца А. Вечір української зброї і Листопадове свято в Глен Спей // Свобода. 1982. Ч. 233. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6491.
552. Остапчук С. Різдвяна коляда з Русланою // Час і Події. 2012. № 4. 25 січня.
553. Остапчук С. Театральні жоржини з України у Чикаго. «Солодка Даруся» // Час і Події. 2011. № 39. 28 вересня.
554. Остапчук С. Театральні лелеки повернулися в Україну // Міст. 2011. 10 листопада.
555. Офіційно визнати Голодомор Геноцидом! // Міст. 2013. 14 листопада.

556. Павелчак В. Для добрих справ бар'єрів не існує // Час і Події. 2007. № 14. 05 квітня.
557. Павелчак В. Пам'ятаймо заради майбутнього // Час і Події. 2006. № 38. 20 вересня.
558. Павелчак В. Січень 1918–1919 років гартував майбутню Незалежність // Час і Події. 2008. № 6. 07 лютого.
559. Павелчак В. Українська громада Чикаго підтримує Український католицький університет // Час і події. 2006. № 46. 16 листопада.
560. Павелчак В. Хвилі «Океану Ельзи» на узбережжі Мічигану // Час і Події. 2006. № 15. 13 квітня.
561. Павелчак В. Чи таке можливе? Чи в таке повірить чоловік: Щоб родючі українські ниви народили 33-й рік // Час і Події. 2008. № 39. 25 вересня.
562. Павелчак В. Це наше з вами свято! // Час і Події. 2006. № 28. 13 липня.
563. Павелчак В. Шана минулим поколінням // Час і Події. 2007. № 4. 25 січня.
564. Палата Представників Конгресу США прийняла резолюцію щодо Чорнобиля // Свобода. 2006. № 14. С. 1 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6510.
565. Палилик С. Тріумф «помаранчевої революції» // Свобода. 2005. № 14. С. 7 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6509.
566. Пам'ятаємо Чорнобиль / Прес-служба УККА // Час і Події. 2013. № 18. 02 травня.
567. Папа Франціск визнав український Голодомор геноцидом / Укрінформ // Свобода. 2013. № 33. С. 3.
568. Паплаускайте М. «ДахаБраха» дасть концерти в США й Канаді // Міст. 2013. 12 вересня.
569. Парафія вшанувала пам'ять жертв Голоду і Другої світової війни // Свобода. 1995. Ч. 131. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
570. «Передостання надія» : [інтерв'ю із співзасновником Американського добродійного фонду Revived Soldiers Ukraine Іриною Ващук-Діссіпіо / спілкувалася Катерина Кіндрась] // NOVAгазета. 2016. № 44 (401). С. 16.

571. Пасічник І. Наукова конференція про початки світу // Свобода. 2009. № 2. С. 17.
572. Перевидано Острозьку Біблію // Свобода. 2007. № 20. С. 16.
573. Перша річниця Помаранчевої революції – на перехресті оцінок // Свобода. 2005. № 51. С. 5, 16 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6509.
574. Перші випускники-богослови / Прес-служба УКУ // Свобода. 2012. № 26–27. С. 26.
575. Перші випускники програми з богослов'я в Одесі отримали сертифікати / Прес-служба УКУ // Час і події. 2012. № 26. 27 червня.
576. П'єса Ірванця – у театрі Філадельфії / Прес-служба програми Східно- та Центральноєвропейських студій при університеті Ла-Саль // Міст. 2013. 27 червня.
577. Підписання закону за участі представників української громади // Свобода. 2006. Ч. 14. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6510.
578. «Підтримуючи Україну, Трамп підтримуватиме переможця»: [інтерв'ю Миколи Сірука] // Українське слово. 2017. 23 червня.
579. Пластуни Філадельфії особливо відзначили річницю Чорнобиля // Свобода. 1996. Ч. 103. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
580. Пługатор Л. Весна починається з Тараса // Час і Події. 2007. 15 березня.
581. Подарували скульптури Петра Капшученка // Свобода. 2012. № 45. С. 15.
582. Позицію СКУ представлено у Верховній раді / Прес-служба СКУ // Свобода. 2013. № 30. С. 5.
583. Покотильська І. Конференція з проблем християнства // Свобода. 2013. № 40. С. 14.
584. Посольство України у Сполучених Штатах Америки. Політичні відносини. Українсько-Американська парламентська співпраця. URL: <http://www.mfa.gov.ua/usa/ua/8286.htm> (дата звернення: 28. 11. 2017).
585. Поставки зброї не можуть спровокувати Путіна // Міст. 2014. 04 грудня.

586. Постанова Верховної Ради України «Про заснування дипломатичних і консульських представництв України». 21 лютого 1992 р. // ЦДАВО України. Ф. 1. Оп. 16. Спр. 4740. Арк. 194–195.
587. Потічний П. Діаспора як чинник міждержавних відносин // Діаспора як чинник утвердження держави Україна у міжнародній спільноті: Збірник доповідей Першої наукової міжнародної конференції, 8–10 березня 2006 р., м. Львів, Україна. Львів: Сполом, 2006. 508 с. С. 31–37.
588. «Потрібне велике народне покаяння зі ствердженням, що так, як раніше, жити не можна» : [розмова з Тарасом Антошевським / записав Роман Малко] // Час і Події. 2014. № 17. 24 квітня.
589. Правники ЗСА приєднуються до реформ комерційного законодавства в Україні / Прес-служба УККА // Свобода. 1995. Ч. 133. С. 1, 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
590. «Похід пам'яті» з нагоди започаткування відзначень 80-ї річниці Геноциду / Прес-служба УККА // Міст. 2012. 16 листопада.
591. Православні єпископи вітають волевиявлення українського народу // Свобода. 2014. № 23. С. 4.
592. Прасюк О. Острозька академія об'єднує українців світу // Свобода. 2007. № 9. С. 15.
593. Прасюк О. Ярмарок професій в академії // Свобода. 2007. № 8. С. 14.
594. Президент Києво-Могилянської академії зустрівся з Нью-Йоркською громадою // Час і події. 2012. 23 травня.
595. Президент Світового Конгресу Українців зустрівся з прем'єр-міністром України та підписав Меморандум про співпрацю. URL: <http://www.ukrainianworldcongress.org/news.php.news> (дата звернення: 28. 10. 2016).
596. Президент СКУ виступив на міжнародній конференції в ООН на тему Чорнобиля // Час і Події. 2011. № 18. 06 травня.
597. Президент СКУ виступив у Палаті громад / Прес-служба СКУ // Міст. 2014. 13 березня.
598. Президент СКУ відвідав Францію і Польщу // Свобода. 2012. № 21. С. 12.

599. Президент СКУ відвідав Чикаго / Прес-служба СКУ // Свобода. 2013. № 14. С. 9, 16.
600. Президент СКУ Євген Чолій зустрівся з В. Януковичем / Прес-служба СКУ // Свобода. 2011. № 36. С. 5.
601. Президент СКУ зустрівся з головою Генеральної асамблеї ООН / Прес-служба СКУ // Свобода. 2013. № 49. С. 8.
602. Президент СКУ зустрівся з конгресменом Дені Дейвісом / Прес-служба СКУ // Свобода. 2014. № 26–27. С. 9.
603. Президент СКУ зустрівся з Патріархом УГКЦ / Прес-служба СКУ // Свобода. 2014. № 21. С. 4.
604. Президент СКУ зустрівся з представниками громадянського суспільства / Прес-служба СКУ // Свобода. 2014. 10 квітня.
605. Президент СКУ зустрівся з Президентом України та провідниками опозиції / Прес-служба СКУ // Свобода. 2013. № 36. С. 3.
606. Президент СКУ про плани відзначення 75-х роковин Голодомору-геноциду // Час і Події. 2007. № 38. 20 вересня.
607. Приготуйтеся зустріти нову Руслану! // Час і Події. 2009. № 28. 16 липня.
608. Принципова позиція УКУ / о. Борис Гудзяк // Свобода. 2010. № 34. С. 3.
609. Програми заходів з нагоди відзначення роковин Голодомору 1932–1933 рр. в Україні та участі представників ОДУМ (США) в них // ЦДАЗУ. Ф. 25 («Об'єднання Демократичної Української Молоді (ОДУМ) в Чикаго (США)»). Оп. 1. Спр. 4. 2 арк.
610. Продовжуються виступи Театру ім. Л. Курбаса // Свобода. 1996. Ч. 61. С. 1 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
611. Промова В. Ющенко на Майдані Незалежності // Свобода. 2005. № 4. С. 1, 21 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6509.
612. Про Могилянку розповів президент д-р Сергій Квіт / Пресо́ва референтура Фондації УВУ // Свобода. 2012. № 22. С. 9, 17.
613. Пропам'ятний похід у Нью-Йорку // Міст. 2012. 08 листопада.
614. Просім Бога за Україну // Свобода. 2014. № 50. С. 5.

615. Професор з США відвідав Україну // Свобода. 2012. № 45. С. 15.
616. П'ять років тому збулася одвічна мрія нашого народу про державну самостійність України // Свобода. 1996. Ч. 161. С. 3–6 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
617. Рак Д. Відзначення актів незалежності в Ньюарку // Свобода. 1992. Ч. 34. С. 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1803.
618. Рарі Мет'ю А. Осінні імпрези на користь УКУ // Свобода. 2009. № 9. С. 11.
619. Рарі Мет'ю А. Похмура економіка не перешкодила щедрості українців // Час і події. 2009. № 7. 18 лютого.
620. Резолюція Сенату США // Українське слово. 2014. 16 січня.
621. Рері М. Весняна тура УКУ у США вартувала довгої подорожі // Свобода. 2008. № 17. С. 14, 19.
622. Рері М. Екуменізм любові об'єднає українців // Час і події. 2008. № 24. 12 червня.
623. Решетилова О. Президент України Віктор Ющенко відвідав Острозьку академію // Свобода. 2007. № 26. С. 1, 3.
624. Річні загальні збори Світового конгресу українців. 25–26 серпня 2017 р. Київ. URL: [http://ukrainianworldcongress.org/UserFiles/Image/RZZ-2017/ResolutionsAGM-2017\(Ukr\).pdf](http://ukrainianworldcongress.org/UserFiles/Image/RZZ-2017/ResolutionsAGM-2017(Ukr).pdf) (дата звернення: 12. 09. 2017).
625. Рожка О. Громада Філадельфії відзначила 80-ліття Геноциду 1932–1933 рр. // Міст. 2013. 04 грудня.
626. Рожка О. Кілька думок про нью-йоркське відзначення голодомору-геноциду // Рідна школа. 2008. Ч. 149. С. 3–5.
627. Роздольська М. Посол підтримав акцію протесту // Свобода. 2013. № 51–52. С. 4.
628. Розумний Я. Помаранчева революція і спадщина Київської Русі // Свобода. 2005. № 23. С. 9, 20 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6509.
629. Романчук В. Артисти з України представили концерт «Різдвяний зорепад» // Свобода. 2015. № 6. С. 8.

630. Романюк В. Президент УНСоюзу став Почесним академіком Острозького академічного братства // Свобода. 2008. № 37. С. 8.
631. Рубінець М. Пам'ятник Т. Шевченкові у Львові // Свобода. 1991. Ч. 10. С. 4 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.
632. Руденко Р. До 60-річчя голоду в Україні // Свобода. 1993. Ч. 80. С. 2; Свобода. 1993. Ч. 81. С. 2; Свобода. 1993. Ч. 82. С. 2–3.
633. Рудзінський М. Студенти УКУ – на прощі // Свобода. 2009. № 2. С. 15.
634. Руслана привезла в Чикаго українське Різдво // Міст. 2012. 26 січня.
635. Руснак І. Суспільна Опіка СУА – поміч «бабусям» // Свобода. 1997. Ч. 69. С. 6 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
636. Рябчик С. Відкриття Бібліотеки імені Тетяни та Омеляна Антоновичів у Києво-Могилянській академії // Час і події. 2007. 14 червня.
637. Савків М. Звіт Президента Українського конгресового комітету Америки (УККА) від 7 липня 2006 року до 20 серпня 2007 року // Річні загальні збори Ради Директорів Світового Конгресу Українців. 20–21 серпня 2007 р. Донецьк, Україна. URL : http://www.ukrainianworldcongress.org/UserFiles/File/AnnualMeetings_2007/UCCA.pdf (дата звернення: 24. 08. 2015).
638. Савків М. Звіт Українського конгресового комітету Америки (серпень 2003 – серпень 2008) // IX Світовий Конгрес Українців. Україна пам'ятає – світ визнає. Звіти 2003–2008. 20–22 серпня 2008. Київ, Україна. URL: <http://www.ukrainianworldcongress.org/UserFiles/File/%D0%86%D0%A5congress/UCCA.pdf> (дата звернення: 24. 08. 2015).
639. Савків М. УККА зустрівся з урядовими чиновниками США // Міст. 2012. 01 березня.
640. Саврук В. Богословська школа: розлитий спокій та освячене молитвою життя // RISU. 2012. 31 липня.
641. Садовий О. Національні проекти України // Міст. 2011. 10 листопада.
642. Салій М. Л. Кравчук відвідав таборовиків на оселі СУМ // Свобода. 1996. Ч. 153. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.

643. Сверстюк Є. Тарасові залізні стовпи : Творчість Шевченка і християнська віра // Час і Події. 2011. 09 березня.
644. Свитка І. Рідна Школа Детройту вшановує пам'ять жертв Голодомору 1932–33 рр. // Рідна школа. 2011. Ч. 158. С. 27.
645. Світ Л. Спільна молитва // Міст. 2012. 02 лютого.
646. Світ Л. Студенти святкують Великдень // Міст. 2012. 12 квітня.
647. Світова преса широко інформує про Україну // Свобода. 1991. Ч. 229. С. 1 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.
648. Свобода і демократія варті боротьби / За повідомленнями ЗМІ // Свобода. 2014. № 50. С. 5.
649. Святкування 20-ї річниці незалежності України // Час і Події. 2011. № 37. 14 вересня.
650. Святкування п'ятиліття незалежності в катедрі св. Володимира в Нью Йорку // Свобода. 1996. Ч. 172. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
651. Свято героїв // Міст. 2012. 12 липня.
652. Семеняк Г. Свято УПА // Час і Події. 2010. № 50. 15 грудня.
653. Сенат – за негайні і ефективні санкції // Свобода. 2014. № 8. С. 4.
654. Сенатори США закликають уряд надати Україні військову допомогу // Свобода. 2014. № 32. С. 1.
655. Сенатор США Дж. МакКейн в Києві вітає Євромайдан // Свобода. 2014. № 51–52. С. 1, 5.
656. Сидоренко С. Небезпечні підсумки мінської ночі // Свобода. 2015. № 8. С. 1, 18.
657. Сільська – значить первісна // Свобода. 1996. Ч. 173. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
658. Сірук М. «Не відступайте!» // Українське слово. 2014. 24 квітня.
659. Сірук М. Сигнал Трампа // Українське слово. 2017. 18 травня.
660. Сірук М. Україна підпише Угоду про асоціацію з ЄС // Українське слово. 2014. 06 лютого.
661. Січневі роковини в нашій громаді // Свобода. 2007. № 7. С. 11.

662. Скорода Ю. Всеукраїнський конкурс став міжнародним // Свобода. 2008. № 26. С. 18.
663. Скуба В. Академії виповнилося 432 роки // Свобода. 2009. № 2. С. 17.
664. Скуба В. Відзначено 1020-річчя хрещення Київської Русі // Свобода. 2008. № 21. С. 14.
665. Скуба В. Відродженій академії виповнилося 15 років // Свобода. 2009. № 47. С. 15.
666. Скуба В. В Острозькій академії – про мораль // Свобода. 2008. № 12. С. 21.
667. Скуба В. Вручено дар Острозькій академії від Комітету допомоги Україні // Свобода. 2008. № 23. С. 19.
668. Скуба В. Нагорода вчителів з Америки // Свобода. 2007. № 23. С. 15.
669. Скуба В. Найкращі надбання – в бібліотеці академії // Свобода. 2007. № 23. С. 15.
670. Скуба В. Ольга Богомолець розповіла про українську ікону // Свобода. 2008. № 26. С. 18.
671. Скуба В. Освітня інтеграція – на європейському рівні // Свобода. 2009. № 28. С. 15.
672. Скуба В. Посол Польщі відвідав академію // Свобода. 2007. № 28. С. 15.
673. Скуба В. Почесний член Головного уряду УНСоюзу Мирон Куропась – почесний доктор університету «Острозька академія» // Свобода. 2007. № 25. С. 8–9.
674. СКУ вітає народ України з виявленням твердої відданості демократії // Час і Події. 2014. № 22. 29 травня.
675. СКУ вітає ратифікацію Угоди про асоціацію з ЄС / Прес-служба СКУ // Міст. 2014. 25 вересня.
676. СКУ вітає український народ на переможному шляху / Прес-служба СКУ // Міст. 2014. 27 лютого.
677. СКУ закликав засудити владні структури України / Прес-служба СКУ // Міст. 2014. 23 січня.

678. СКУ закликав лідерів G-20 виключити Путіна з листопадового саміту / Прес-служба СКУ // Міст. 2014. 13 листопада.
679. СКУ закликав провідників ЄС підтримати підписання Угоди про асоціацію між ЄС та Україною / Прес-служба СКУ // Час і Події. 2013. № 45. 07 листопада.
680. СКУ закликає вислати в Україну добровольців / Прес-служба СКУ // Міст. 2014. 27 березня.
681. СКУ закликає відзначити річницю Євромайдану / Прес-служба СКУ // Міст. 2014. 20 листопада.
682. СКУ закликає добровольців / Прес-служба СКУ // Свобода. 2014. № 41. С. 5.
683. СКУ закликає підтримати Україну / Прес-служба СКУ // Міст. 2014. 10 липня.
684. СКУ закликає сприяти звільненню Надії Савченко / Прес-служба СКУ // Міст. 2014. 14 серпня.
685. СКУ засуджує відзначення 90-річчя комсомолу України / Прес-служба СКУ // Свобода. 2009. № 28. С. 10.
686. СКУ інформує / Прес-служба СКУ // Міст. 2014. 17 квітня.
687. СКУ надіслав меморандуми до ООН та ОБСЄ / Світовий конгрес українців // Свобода. 2011. № 2. С. 8.
688. СКУ оголошує збір коштів / Прес-служба СКУ // Міст. 2014. 15 травня.
689. СКУ позитивно оцінює відставку прем'єра України / Прес-служба СКУ // Міст. 2014. 06 лютого.
690. СКУ просить надати Україні військову допомогу / Прес-служба СКУ // Міст. 2014. 18 вересня.
691. СКУ стурбований нездатністю ОБСЄ виконувати свої обов'язки / Прес-служба СКУ // Міст. 2014. 26 листопада.
692. Смалько Е. Відзначення 10-річчя чорнобильської трагедії в Катедрі св. Патрика // Свобода. 1996. Ч. 103. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.

693. Соколов А. В. Общая теория социальной коммуникации: Учебное пособие. СПб.: Изд-во Михайлова В. А., 2002. 461 с.
694. Список учасників на святочній зустрічі-обіді з ректором Українського Католицького Університету, що відбувся 5 листопада 2006 р., у залі Українського Народного Дому у Нью-Йорку // Свобода. 2007. № 7. С. 16.
695. Спостережна місія СКУ: в Україні відбулися справжні демократичні вибори // Час і Події. 2014. № 22. 29 травня.
696. Спостерігачі від УККА побували на виборах // Свобода. 2014. № 44. С. 2.
697. Старикова Л. Гривня: перші кроки // Свобода. 1996. Ч. 186. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
698. Старицький І. Глава МЗС України зустрівся з Віце-Президентом США // Українське слово. 2014. 01 серпня.
699. Старицький І. Конгрес США знову ухвалив рішення про допомогу Україні зброєю // Українське слово. 2015. 21 травня.
700. Старицький І. Країна і релігійна свобода // Українське слово. 2016. 04 листопада.
701. Старицький І. Першого грудня у Вашингтоні відзначали День України // Українське слово. 2012. 07 грудня.
702. Старицький І. Потиснути руку Обамі // Українське слово. 2013. 26 вересня.
703. Старицький І. Україна сподівається на подальшу допомогу з боку США у протидії російській агресії // Українське слово. 2014. 10 липня.
704. Стахира І. Мої роздуми після огляду фільму «Гіркі жнива» // Закордонна газета. 2017. 01 березня.
705. Стек Ф. Українці Перт Амбою відзначили п'ятиріччя незалежності // Свобода. 1996. Ч. 169. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
706. СУА – для жертв Української війни за гідність / Союз Українок Америки // Свобода. 2014. № 41. С. 7.
707. Сулик С. Заява з нагоди проголошення самостійности України // Свобода. 1991. Ч. 167. С. 1, 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.

708. Сухобокова О. О. Волонтерська допомога української діаспори США і Канади Україні під час проведення АТО // Волонтерський рух: історія, сучасність, перспективи. Міжнародна науково-практична конференція. Харків: ХНАДУ, 2015. С. 143–147.
709. Сушко О. Доповідь СФУЖО заслухали у Верховній Раді // Свобода. 2013. № 45. С. 4.
710. Сушко О. Савченко повинна бути негайно звільнена // Свобода. 2015. № 6. С. 4.
711. СФУЖО на сесії Комісії ООН з становища жінок / СФУЖО // Свобода. 2013. № 14. С. 1, 4.
712. США зацікавлені розвивати сонячну енергетику під Чорнобилем // Час і Події. 2016. № 38. 22 вересня.
713. Таємна директива Харківського облвиконкому головам міських рад і райвиконкомів про вилучення з сільрад і загсів книг реєстрації смерті за листопад 1932–1933 рр. для подальшого їхнього зберігання у таємній частині райвиконкомів (20 квітні 1934 р.) // Держархів Харківської обл., Ф. Р-3683. Оп. 2. Спр. 2. Арк. 52. Засвідчена копія. Машинопис.
714. Танюк Л. Марія Приймаченко. «Добрі люди і добрі звірі» // Час і Події. 2009. № 15. 16 квітня.
715. Тимошук Л. Вивчають китайську мову // Свобода. 2011. № 16. С. 18.
716. Тимошук Л. «Відкрита ніч українського кіна» // Свобода. 2012. № 23. С. 12.
717. Тимошук Л. В Острозькій академії відбувся «Віденський баль» // Свобода. 2012. № 7. С. 12.
718. Тимошук Л. Доктор права з Палермо читав лекції в академії // Свобода. 2012. № 6. С. 16.
719. Тимошук Л. Канадський мільйонер відвідав академію // Свобода. 2011. № 23. С. 17.
720. Тимошук Л. Міжнародна конференція про мову // Свобода. 2013. № 18. С. 13.

721. Тимошук Л. Острозьку академію відвідав Посол Канади // Свобода. 2009. № 43. С. 16.
722. Тимошук Л. Поповнилася колекція стародруків // Свобода. 2012. № 23. С. 12.
723. Тимошук Л. Цінний дар Оксани Закидальської // Свобода. 2010. № 27. С. 15.
724. Ткачук К. Шевченко сьогодні, завтра і завжди // Час і Події. 2012. 02 травня.
725. Ткачук О. Академії подаровано ще одну скульптуру П. Капшученка // Свобода. 2014. № 4. С. 14.
726. Ткачук О. Зустрілися юні знавці Біблії // Свобода. 2014. № 17. С. 17.
727. Ткачук О. Тема круглого столу: Асоціація з ЕС буде вигідна // Свобода. 2013. № 47. С. 15.
728. Тодоренко К. Гість з Америки // Свобода. 2011. № 27. С. 14.
729. Тодоренко К. Острозька академія співпрацює з ООН // Свобода. 2011. № 47. С. 19.
730. Триває всебічне дослідження Голодомору-геноциду // Свобода. 2013. № 44. С. 1, 5.
731. Три роки милосердя / Прес-служба ЗУАДК // NOVAгазета. 2016. № 45 (402). С. 16.
732. Тритяк О. Конкурс дитячих різдвяних карток УНС // Свобода. 2014. № 50. С. 11.
733. УАКРада підтримала проект «Крути» / Управа УАКРади // Свобода. 2013. № 34. С. 5.
734. Угриня Г. Відзначення 80-річчя Голодомору на Середньому Заході // Час і Події. 2013. № 39. 26 вересня.
735. Угриня Г. Річниця відзначення Голодомору у парафії св. Андрія // Час і Події. 2012. № 38. 19 вересня.
736. Угриня Г. «Свіча пам'яті» до 80-річчя Голодомору // Час і Події. 2013. № 47. 21 листопада.

737. Угруна Г. «Солодка Даруся» – в Америці // Час і Події. 2011. № 43. 26 жовтня.
738. УККА вітає підтримку України з боку США / Український конгресовий комітет Америки // Свобода. 2014. № 12. С. 4.
739. УККА вітає підтримку цілісності України / Український конгресовий комітет Америки // Міст. 2014. 13 березня.
740. УККА закликає добровольців / Прес-служба УККА // Міст. 2014. 03 квітня.
741. УККА закликає посилити тиск на Росію / Пресо́ва референтура УККА // Свобода. 2015. № 46. С. 16.
742. УККА закликає спостерігачів / Прес-служба УККА // Свобода. 2014. № 15. С. 2.
743. УККА закликає США підтримати новий уряд України / Український конгресовий комітет Америки // Свобода. 2014. № 10. С. 5.
744. УККА закликає США підтримати Україну / Український конгресовий комітет Америки // Свобода. 2013. № 51–52. С. 3.
745. УККА засуджує переслідування телеканалу ТВі / Прес-служба УККА // Міст. 2012. 13 вересня.
746. УККА не визнає «референдуму» в Криму / Прес-служба УККА // Міст. 2014. 27 березня.
747. УККА отримав фонди для громадсько-просвітянської програми в Україні / Українська національна інформаційна служба // Свобода. 1995. Ч. 129. С. 1 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
748. УККА розшукує осіб, що пережили Голодомор / Український конгресовий комітет Америки // Свобода. 2013. № 39. С. 5.
749. УККА співпрацює над комерційним правом в Україні / Прес-служба УККА // Свобода. 1995. Ч. 54. С. 1 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
750. УККА спостерігала за виборами / Прес-служба УККА // Міст. 2014. 30 жовтня.

751. УККА схвалює запровадження нових санкцій проти РФ / Прес-служба УККА // Міст. 2014. 24 липня.
752. Україна в пріоритеті нової Адміністрації США / Прес-служба Посольства України в США // Українське слово. 2017. 04 травня.
753. Україна голосує за незалежність // Свобода. 1991. Ч. 228. С. 1 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.
754. «Україна завжди в нашому серці»: [інтерв'ю з Послом України в США Олегом Шамшуром / записав Володимир Павелчак] // Час і Події. 2006. № 8. 23 лютого.
755. Україна здобуває друзів у конгресі США. URL: <http://pravda.if.ua/print.php?id=19947> (дата звернення: 22. 09. 2017).
756. «Україна має потужний потенціал» : [інтерв'ю із заступником генерального директора Національного космічного агентства України Едуардом Кузнецовим / спілкувався Володимир Павелчак] // Час і Події. – 2007. № 5. 01 лютого.
757. Україна на Winternational–2015 // NOVAгазета. 2015. № 45 (356). С. 15.
758. Україна проголосила незалежність; Верховна Рада України прийняла усі вимоги РУХу; Л. Кравчук виступив з Комуністичної партії / УНІАР // Свобода. 1991. Ч. 163. С. 1 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.
759. Україна – поранена нація. УПЦ США передає гуманітарну допомогу / Консistorія УПЦ США // Час і Події. 2014. № 16. 17 квітня.
760. «Україна там, де є українці» : [інтерв'ю Руслани / записала Світлана Іванишин-Угриня] // Час і Події. 2009. № 30. 30 липня.
761. Україні потрібна військова допомога / УККА // Свобода. 2014. № 32. С. 7.
762. «Україні сьогодні потрібні не стільки патріархи, скільки матері терези» : [інтерв'ю з Предстоятелем Української православної церкви США, митрополитом Антонієм / спілкувався Валентин Лабунський] // NOVAгазета. 2017. № 5 (410). С 16–17.
763. Українська валюта стала дійсністю // Свобода. 1996. Ч. 171. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.

764. Українська діаспора обурена візитом працівника СБУ в УКУ / «Голос Америки» // Свобода. 2010. № 23. С. 4.
765. Українська діаспора. Соціологічні та історичні студії / В. Євтух, В. Трощинський, А. Попок, О. Швачка. К.: Фенікс, 2003. 227 с.
766. «Українська діаспора спромоглася донести світові правду про голод» : [інтерв'ю Станіслава Кульчицького / спілкувалась Лариса Конарева] // Міст. 2013. 30 березня.
767. «Українська економіка дуже диверсифікована» : [інтерв'ю в. о. президента Американської торговельної палати Тараса Качки / спілкувався Любомир Шавалюк] // Час і Події. 2015. № 14. 02 квітня.
768. Українська молодь із США передала необхідні речі для дітей захисників // Українське слово. 2015. 19 лютого.
769. Українська православна церква в США: Пресове повідомлення / Відділ зовнішніх стосунків консисторії // Час і Події. 2011. № 22. 01 червня.
770. Українські церкви закликали Росію поважати європейський вибір її сусідів // Свобода. 2013. № 40. С. 1, 3.
771. Україну відвідав Віце-президент США // Свобода. 2014. № 17. С. 1, 5.
772. «Українці будуть битися»: [інтерв'ю колишніх послів США / В. Тейлор, С. Пайфер, Дж. Гербст] // Свобода. 2014. № 10. С. 1–2.
773. «Українці вже не бояться»: [інтерв'ю Джона МакКейна] // Свобода. 2013. № 50. С. 2.
774. Українці діаспори допомагають в будові пам'ятника Т. Шевченкові у Львові // Свобода. 1991. Ч. 151. С. 1, 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.
775. Українці проявили відданість принципам демократії / Прес-служба УККА // Міст. 2014. 29 травня.
776. Українці проявили відданість принципам демократії / Прес-служба УККА // Час і Події. 2014. № 22. 29 травня.
777. УКУ будує університетське містечко / Прес-служба УКУ // Свобода. 2012. № 32. С. 13.

778. УКУ допомагає особам з вадами слуху / Прес-служба УКУ // Свобода. 2010. № 29. С. 13, 21.
779. «УКУ є моєю основною Альма Матір'ю» : [інтерв'ю директора бібліотеки УКУ Тараса Тимо / спілкувалась Мар'яна Карапінка] // Час і події. 2007. № 29. 19 липня.
780. УКУ подаровано колекцію гуцульських ікон на склі / Прес-служба УКУ // Свобода. 2013. № 8. С. 12.
781. УКУ провів Літню філософську школу / Прес-служба УКУ // Свобода. 2012. № 32. С. 13.
782. УКУ як місяця свідчення // Свобода. 2013. № 43. С. 3, 14.
783. У Львові вийде безцензурний «Кобзар» / за матеріалами zaxid.net // Час і Події. 2011. 09 березня.
784. УПЦ в США допомагає біженцям та сиротам в Україні / Консисторія УПЦ США // Свобода. 2014. № 36. С. 10.
785. УПЦ в США допомагає пораненим / Консисторія УПЦ США // Свобода. 2014. № 37. С. 9.
786. УПЦ в США надала допомогу Україні / Консисторія УПЦ США // Свобода. 2014. № 10. С. 5.
787. УПЦ в США надає негайну допомогу Україні / Консисторія УПЦ США // Час і Події. 2014. № 10. 06 березня.
788. Уряд розраховує на підтримку / Прес-служба СКУ // Міст. 2014. 19 червня.
789. У світі вшанували пам'ять жертв Голодомору-Геноциду // Свобода. 2013. № 49. С. 10–11; Свобода. 2014. № 49. С. 14; № 50. С. 20.
790. Усе тримається на заробітчанах // Міст. 2013. 19 вересня.
791. У Філадельфії вітатимуть о. Б. Гудзяка / Українська католицька освітня фундація // Свобода. 2008. № 7. С. 16.
792. Фаріон М. Втеча від свободи чи мужність її здобути // Час і події. 2011. 19 жовтня; Свобода. 2011. № 47. С. 18.

793. Фаріон М. Ендавмент-фондом активно підтримаємо Могилянку // Свобода. 2012. № 39. С. 9; Міст. 2012. 13 вересня.
794. Фаріон М. Європейський Союз визнав програму PhD в Києво-Могилянській академії // Час і події. 2011. 21 грудня; Свобода. 2011. № 52. С. 1, 3.
795. Фаріон М. Переведення Національного університету «Києво-Могилянська академія» до сфери управління Міністерства освіти і науки України // Час і події. 2011. 21 липня.
796. Фаріон М. Спрямований наступ на вищу освіту // Час і події. 2011. 03 серпня.
797. Фаріон М. Шевченківські перлини нашої громади // Час і Події. 2006. 16 березня.
798. Федоренко Ф. В Дітройті відслужено Молебень у дні державности // Свобода. 1997. Ч. 28. С. 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
799. Федоренко Є. Демократизм як провідна ідея в становленні національної освіти // Рідна школа. 1995. Ч. 2. С. 12–18.
800. Ференцевич К. Олег Медуниця відвідав школу в Нью-Йорку // Свобода. 2014. № 8. С. 8.
801. Фігель Н. Бліц-інтерв'ю з Олегом Скрипкою // Час і Події. 2011. № 35. 31 серпня.
802. Фігель Н. В Чикаго вшанували героїв Листопадового зриву // Час і Події. 2011. № 45. 09 листопада.
803. Фігель Н. Нас єднає любов до Батьківщини // Час і Події. 2011. № 33. 18 серпня.
804. Фігель Ю. Свобода слова в українській околиці // Час і Події. 2011. № 23. 09 червня.
805. Фігель Н. Тарас Чубай. «Світло і сповідь» у Чикаго // Час і Події. 2012. № 12. 21 березня.

806. Філадельфія і УКУ відзначають вашу жертвенність // Свобода. 2007. № 7. С. 19.
807. Філадельфійська громада відзначить 10-річчя чорнобильської катастрофи // Свобода. 1996. Ч. 55. С. 1 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
808. Філадельфія відзначить Голодомор-геноцид / Прес-служба УОКЦ // Міст. 2013. 31 жовтня.
809. Фірташ пожертвував гроші на меморіал Голодомору / Прес-служба Крайового комітету США для визнання Голодомору Геноцидом 1932–33 рр. // Міст. 2013. 17 жовтня.
810. Фонд допомоги дітям Чорнобиля повертає надію на життя. URL: <https://ukrainian.voanews.com/a/a-49-2007-04-26-voa6-86974017/225221.html> (дата звернення: 29. 05. 2015).
811. Ханас О. Києво-Могилянська бізнес-школа // Час і події. 2004. 09 липня.
812. Хеленюк А. Академії подарували скульптури Петра Капшученка // Свобода. 2011. № 42. С. 17.
813. Хеленюк А. Книги Любомира Винара – в Острозькій академії // Свобода. 2010. № 4. С. 11.
814. Хмельковський Л. Дипломатична перемога України у ПАРЕ // Свобода. 2015. № 7. С. 2, 4.
815. Хмельковський Л. Закордонні українці допомагають дітям Львова // Свобода. 2013. № 28. С. 8.
816. Хмельковський Л. Зустріч в Українському Американському Культурному Центрі Нью-Джерсі // Свобода. 2010. № 50. С. 8.
817. Хмельковський Л. Зустрічі в США і Канаді з ректором Острозької академії Ігорем Пасічником // Свобода. 2007. № 16. С. 11, 13.
818. Хмельковський Л. Зустрічі делегації Острозької академії з громадськістю США і Канади // Свобода. 2010. № 53. С. 9.
819. Хмельковський Л. Квіти до пам'ятника «Борцям за волю України» // Міст. 2012. 30 серпня.

820. Хмельковський Л. На запрошення УККА О. Доній відвідав США // Свобода. 2013. № 20. С. 4, 9.
821. Хмельковський Л. На поминальному реквіємі в Нью-Йорку відзначено 80-річчя Голодомору-геноциду // Свобода. 2013. № 48. С. 3.
822. Хмельковський Л. Нова книга професора академії // Свобода. 2009. № 11. С. 14.
823. Хмельковський Л. 50-річчя УКУ відзначили в Нью-Йорку // Свобода. 2013. № 46. С. 1, 9.
824. Хмельковський Л. Розмова не тільки про «Могилянку» // Міст. 2012. 24 травня.
825. Хмельковський Л. 30 років тому у США почалося дослідження Голодомору // Свобода. 2014. № 42. С. 6, 18.
826. Хмельковський Л. Триумфальний злет Людмили Монастирської // Свобода. 2013. № 1. С. 14, 17.
827. Хмельковський Л. Українські церкви об'єдналися у молитві // Свобода. 2014. № 48. С. 1, 14.
828. Хмельковський Л. УНС і нові імігранти // Свобода. 1998. Ч. 36. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6506.
829. Хмельковський Л. У школі діти ростуть українцями // Міст. 2012. 06 грудня.
830. Хмельковський Ф. Усім тепер бракуватиме Майдану // Свобода. 2004. № 51. С. 1.
831. Хмельковський Ф. Це моя особиста революція // Свобода. 2004. № 49. С. 1, 16–17.
832. Хміль Д. 18 січня 250 років тому народився художник Іван Їжакевич // Міст. 2014. 16 січня.
833. Хміль Д. Галицький Мікеланджело // Міст. 2012. 23 серпня.
834. Хміль Д. 28 червня 2002 року Львівську богословську академію було реорганізовано в УКУ // Міст. 2013. 27 червня.
835. Хміль Д. Кому заважав художник? // Міст. 2012. 25 жовтня.

836. Хміль Д. Перший кубіст. Після його новаторських здобутків скульптура вже не могла залишатися такою, якою була доти // Міст. 2012. 23 лютого.
837. Хойнацькій Я. Хор «Щедрик» в Чикаго // Свобода. 1991. Ч. 134. С. 8 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.
838. «Холодної війни 2.0 не буде»: [інтерв'ю з Джеффри Пайеттом / записали Дмитро Крапивенко і Галина Корба] // Українське слово. 2014. 23 жовтня.
839. Хомяк Р. В січневому Києві – історична мить // Свобода. 2005. № 4. С. 1, 18 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6509.
840. Хомяк Р. Юлія, яка не зідхає, а діє! // Свобода. 2007. № 11. С. 5.
841. Хроніка подій: 24 листопада – 1 грудня // Свобода. 2004. № 49. С. 1, 3.
842. Хроніка подій: 8 грудня – 15 грудня // Свобода. 2004. № 51. С. 1, 3.
843. Хто більше виграв у Мінську? // Свобода. 2015. № 8. С. 1–2.
844. Ценглевич І. Відзначення 78-х роковин Голодомору в Україні (1932–1933 років) у церкві св. Тройці, м. Бенсенвіл // Час і Події. 2011. № 45. 09 листопада.
845. Ценглевич І. Ніхто не забутий, ніщо не забуте // Час і Події. 2011. № 17. 27 квітня.
846. Ценглевич І. Свято Героїв у м. Палатайн // Час і Події. 2011. № 27. 06 липня.
847. «Ці вибори відкрили двері в майбутнє України» [інтерв'ю Романа Попадюка / спілкувалась Ірена Яросевич] // Свобода. 2006. № 15. С. 1, 5 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6510.
848. Часто П. Відбулась 38-ма Конвенція Українського народного союзу // Свобода. 2014. № 21. С. 1, 9.
849. Часто П. Зміни настануть, бо вони неминучі // Свобода. 2016. № 52/1. С. 1, 4.
850. Часто П. Ми маємо шанси, а що мають вони? // Свобода. 1991. Ч. 146. С. 2 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.
851. Часто П. Не перестане боліти пам'ять про Великий Голод // Свобода. 1993. Ч. 70. С. 1, 3.

852. Часто П. Посвячено наріжний камінь пам'ятника жертвам Голодомору // Свобода. 2013. № 50. С. 1, 5.
853. Червоненко В. Мінськ–2: шлях у нікуди // NOVAгазета. 2016. № 7 (412). С. 7.
854. Чехут О. УКУ – університет для всієї України // Свобода. 2012. № 28. С. 8.
855. Чи вносити Голодомор у шкільну програму // Міст. 2013. 17 жовтня.
856. Чикаго готується до відзначення відновлення державности України // Свобода. 1995. Ч. 144. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
857. Чикаго захоплено зустріло прийняття Конституції України // Свобода. 1996. Ч. 147. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
858. Чичула А. Про Голодомор дізналися школярі з Plum Grove Jr. High School // Час і Події. 2013. № 16. 18 квітня.
859. Чичула А. Про Голодомор все більше дізнаються американські школярі // Свобода. 2013. № 21. С. 9, 16.
860. Чорнобильська гіркота // Свобода. 1996. Ч. 79. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
861. Чурилова К. В Україну вже відправили вугілля зі США // Міст. 2017. 24 серпня.
862. Шаленко Т. Просвітництво, освіта в Україні та діаспорі як визначальні чинники державотворення // Діаспора як чинник утвердження держави Україна у міжнародній спільноті: Зб. матеріалів III Міжнародного конгресу української діаспори. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2010. 648 с. С. 464–467.
863. Шамшур О. Обама–2 та Україна: очікування і реалії // Українське слово. 2012. 22 листопада.
864. Шарий Л. Текст і контекст україно-американських взаємин // Час і Події. 2003. № 174. 15 лютого.
865. Швая Д. «Вечори на хуторі поблизу Острога» // Свобода. 2010. № 52. С. 15.

866. Шкодзінська О. Відкриття Львівської бізнес-школи при УКУ // Час і події. 2008. № 8. 21 лютого.
867. Шкодзінська О. Закладено будову студентського гуртожитку УКУ // Свобода. 2010. № 40. С. 15; Час і події. 2010. № 40. 06 жовтня.
868. Шкодзінська О. Щедрий дар для майбутнього України // Час і події. 2009. № 13. 02 квітня.
869. Школа з вивчення думки митрополита Шептицького / Прес-служба УКУ // Міст. 2012. 05 квітня.
870. Шулякевич Б. Бабуся Одарка була свідком Голодомору // Свобода. 2013. № 22. С. 6–7.
871. Щербак Ю. Позначені безпрецедентним динамізмом // Політика і час. 1996. №11. С. 4–9.
872. Щоденник незалежності – США визнали Україну. URL: <http://www.kyivpost.ua/opinion/op-ed/shodennik-nezalezhnosti-ssha-viznali-ukrayinu-20558.html> (дата звернення: 19. 02. 2015).
873. Щорічний «Український молитовний сніданок» // Міст. 2012. 09 лютого.
874. «Я бачу свою місію в тому, щоб підтримувати жевріючий вогник української культури» : [інтерв'ю Анатолія Матвійчука / спілкувалась Світлана Іванишин-Угриня] // Час і Події. 2013. № 20. 16 травня.
875. «Я вірю у нове пробудження мого народу» : [інтерв'ю Мирослава Мариновича / спілкувався Володимир Мельничук] // Час і події. 2007. № 3. 18 січня; № 4. 25 січня.
876. Яковенко І. Головне – це віра і єдність // Час і Події. 2012. № 26. 27 червня.
877. Яковенко І. Ми не маємо права це забути! // Час і Події. 2011. № 38. 21 вересня.
878. Яковенко І. Не вибачать нам ніколи ні діти, ні внуки... // Час і Події. 2012. № 30. 25 липня.
879. Якубович М. Студенти перемагають у конкурсах // Свобода. 2009. № 24. С. 15.

880. «Якщо влада України практикуватиме репресії, мають бути санкції»: [інтерв'ю з Джоном МакКейном / записали Сергій Лещенко і Павло Шеремет] // Українське слово. 2013. 20 грудня.
881. Яневський Д. Іван-Павло II, Джордж Вайгель і 10 запитань до ректора УКУ // Час і події. 2012. № 1. 04 січня.
882. «Я переконаний, що найкращий шлях захистити себе – стати економічно розвиненою, суверенною демократичною державою»: [інтерв'ю з Джеффри Пайеттом / записала Тетяна Силіна] // Українське слово. 2014. 05 червня.
883. «Я постійно ховаю в собі «жіночу» романтику : [інтерв'ю Руслани / записав Данило Яневський] // Час і Події. 2012. № 4. 25 січня.
884. «Я приїхав допомогти молоді України» : [інтерв'ю о. Богдана Праха / спілкувався Михайло Галушак] // Міст. 2013. 17 жовтня.
885. Яручик Ю. Василь Попадюк виступив в академії // Свобода. 2012. № 23. С. 12.
886. Яручик Ю. Визначилися знавці творчості У. Самчука // Свобода. 2013. № 47. С. 15.
887. Яручик Ю. Виставка ікон «Мандруючі святі» // Свобода. 2013. № 13. С. 14.
888. Яручик Ю. Виставка картин Юрія Нікітіна // Свобода. 2013. № 26–27. С. 18.
889. Яручик Ю. Виставка скульптур Міртали Кардиналовської-Пилипенко // Свобода. 2011. № 27. С. 14.
890. Яручик Ю. Завершилися «Дні науки» // Свобода. 2014. № 22. С. 13.
891. Яручик Ю. З лекцією виступив Василь Овсієнко // Свобода. 2014. № 22. С. 13.
892. Яручик Ю. Купили військове спорядження // Свобода. 2014. № 28. С. 20.
893. Яручик Ю. Музика з філармонії // Свобода. 2011. № 19. С. 16.
894. Яручик Ю. Обговорили проблеми мови // Свобода. 2013. № 46. С. 14.
895. Яручик Ю. Обговорили феномен шістдесятництва // Свобода. 2014. № 17. С. 17.

896. Яручик Ю. Отримали стипендії з діаспори // Свобода. 2014. № 28. С. 20.
897. Яручик Ю. Переглянули фільм про кобзарів // Свобода. 2014. № 22. С. 13.
898. Яручик Ю. Представлено монографію про «Тренос» М. Смотрицького // Свобода. 2013. № 13. С. 14.
899. Яручик Ю. Презентували картину «Острозька Біблія» // Свобода. 2014. № 4. С. 14.
900. Яручик Ю. Стажуватимуться за кордоном // Свобода. 2013. № 26–27. С. 18.
901. Яручик Ю. Студенти зустрілися з Оксаною Забужко // Свобода. 2014. № 22. С. 13.
902. Яручик Ю. Студенти отримали стипендії // Свобода. 2013. № 26–27. С. 18.
903. Яручик Ю. Студенти отримали стипендії від закордонних українців // Свобода. 2013. № 18. С. 13.
904. Яручик Ю. Студенти перемагають у змаганнях // Свобода. 2011. № 19. С. 16.
905. Яручик Ю. Ян Маліцький – Почесний доктор академії // Свобода. 2013. № 47. С. 15.
906. Ященко А. «Спроби СБУ тиснути на нас свідчать про страх влади» // Час і події. 2010. № 24. 16 червня.

ВИСНОВКИ

1. Проаналізовано вітчизняну та зарубіжну історіографію обраної проблеми із застосуванням проблемно-хронологічного методу. Дослідження стану наукової розробки теми засвідчило, що вона досі не стала предметом спеціального історичного наукового дослідження, тому інтерес до згаданої проблеми постійно зростає.

Описано, систематизовано й залучено до наукового вжитку значний масив джерельного матеріалу, що містить опубліковані й неопубліковані документи, українськомовну діаспорну періодику. Здійснено формально-змістовий, кількісний та якісний аналіз преси. Встановлено, що видавництво періодичних видань напряму пов'язане із діяльністю громадських організацій (НТШ-А, СУА, СУМ, УНС та інших), їх фінансовими потужностями. Натомість українськомовна періодика, що виникла у ХХІ ст. («Українське слово», «Час і Події», «Nova газета»), має підтримку приватних медіа-груп. Оцінено рівень репрезентативності різнопланових джерел, релевантність поданої у них інформації. У дослідженні використано метод контент-аналізу проаналізованої нами українськомовної періодици США за 1991–2017 рр. Вибірку реалізовано у 2182 статтях вісімнадцяти українськомовних періодичних видань на основі медійної апробації виділених основних складових процесу збереження національної ідентичності. Контент-аналіз українськомовної періодици української діаспори США дозволив визначити чинники у питанні збереження нею національної ідентичності, а саме: культурно-освітнє та наукове життя – 37,6 %; релігійна тематика – 10,4 %; основні напрямки діяльності організацій та установ – 14,7 %; популяризація українських традицій – 10,9 %; проблеми української мови – 4,5 %; збереження національної історичної пам'яті – 8,2 %; підтримка демократизації українського суспільства, дипломатичні відносини – 10,6 %; соціально-економічна співпраця з Україною та гуманітарна допомога – 3,1 %. Загалом, серед усього масиву публікацій проблеми української незалежної держави займають 14,7 %, відповідно життя діаспори – 85,3 %. Щодо жанрової палітри українськомовних публікацій найбільш популярними

визначено статті (65,3 %), репортажі (26,7 %), звернення (4,4 %) та інтерв'ю (3,6 %).

Під час дослідження зроблено висновок, що від початку 1990-х рр. ХХ ст. якість публіцистики покращувалася з кожним десятиліттям унаслідок редакційної політики, зростання якісного складу української діаспори у США. За видовою ознакою виокремлено нормативні документи, інавгураційні промови, короткі статті, інформаційні повідомлення, спомини дописувачів, пастирські послання, подяки, звернення, звіти, аналітичні розвідки, виступи, інтерв'ю, статті, репортажі, хроніки, серії фотографій. Матеріал презентують рубрики «Рубрика головного редактора», «Колонка редактора», «У редакції «Свободи»», «З листів», «З листів до редакції», «Про це і те», «Сторінка НТШ», «Інтерв'ю», «Сторінка УНС», «США», «Українська громада у США», «Діаспора», «Життя громади», «Духовність», «Культура», «Українське Чикаго», «Церква в Україні», «Традиції», «Репортаж», «Як це було», «Мовні нюанси», «Точка зору», «Події», «Вісті Фундації імені Івана Багряного», «Голос молодого читача», «Новини мистецтва», «Зіркові посиденьки», «Гість з України», «Хроніка подій», «Україна і світ», «Америка і світ», «Українство в світі», «Україна і СКУ», «Провідна тема дня», «Влада й гроші», «Злочин без кари», «Гаряча точка» та інші. При аналізі інформації враховано присутній у публікаціях суб'єктивізм, інколи авторську інтерпретацію.

Серед активних дописувачів Р. Барановський, В. Боднар, В. Боднарук, О. Гай, Л. Дмитришин-Часто, А. Житкевич, С. Іванишин-Угрина, С. Караванський, М. Климчак, Г. Колесса, Л. Корсун, Л. Костелина, О. Кузьмович, Л. Кухар, А. Лозинський, Н. Марусик, В. Павелчак, П. Садоха, Г. Угрина, Н. Фігель, Л. Хмельковський, Ф. Хмельковський, Д. Хміль, Л. Храплива-Щур, І. Ценглевич, П. Часто, Є. Чолій, М. Щерб'юк, І. Яковенко, В. Ящун та інші. Поява в українськомовній періодиці української діаспори США після 1991 р. публікацій все більшої кількості журналістів з України (Б. Ажнюк, Ю. Атаманюк, І. Берчак, Т. Будар, С. Даць, Ю. Волощак, Д. Добрий, О. Костюченко, М. Осадца, В. Рибаченко, О. Романчук, С. Слюзар, Л. Сотник,

М. Степчук, Л. Федів, Ю. Яручик та інші) сприяла не тільки налагодженню зв'язку з історичною батьківщиною, а й формування спільного інформаційного простору.

Наукову літературу опрацьовано із застосуванням сучасних теоретико-методологічних підходів, загальнонаукових і спеціально-історичних принципів та методів, що дає змогу вивчити стан дослідження обраної теми, зосередити увагу на ролі українськомовної періодики української діаспори США у збереженні національної ідентичності останньої.

Доведено, що головними атрибутами збереження національної ідентичності в чужоземному середовищі є спільні звичаї і традиції, мова, релігія, культура, історична пам'ять, національна система освіти, усвідомлення своєї співпричетності до долі історичної батьківщини. Саме їх пропагують українськомовні ЗМІ США з метою утвердження українськості у середовищі українських емігрантів. Визначено періодику як один із найпотужніших засобів впливу на конструювання національної ідентичності. Зроблено наголос на значущості представлення україноцентричної інформації у мережі Інтернет у формуванні національної ідентичності.

2. З'ясовано роль громадських організацій діаспори у національному самовизначенні й самоорганізації української діаспорної громади, зв'язку між емігрантами і рідною землею. Публікації щодо громадських організацій систематизовано за такими проблемними групами: 1) нариси зі становлення українських громадських рухів у США (УНС, ЗУАДК «Самопоміч»), інформація щодо їх діяльності; 2) створення та функціонування громадських самодіяльних органів української діаспори у США (СКУ, УАКР, УККА, «Україна – США» та інші); 3) огляд діяльності українських масових громадських організацій, які поділяємо на жіночі (СФУЖО, СУА), молодіжні (СУМ, Пласт, Товариство української студіюючої молоді ім. М. Міхновського), профспілки (УССПУ, Шкільна рада) та організації довільного характеру (НТШ-А, УМ, УНМ, УМІА, УІА, УІММ); 4) участь громадських організацій у різноманітних фестивалях, культурних імпрезах тощо; 5) освітні проекти

українських діаспорних організацій у США, стипендійні програми, функціонування вишкільних молодіжних таборів.

Відзначено, що більшість з українських організацій, що існують у США, мають українськомовні медіаресурси («Свобода», «Наше життя», «Записки НТШ», «Вісті комбатанта», «Молода Україна», «Рідна школа» тощо) або свої окремі тематичні сторінки в загальносуспільних часописах, що задовольняють потребу в інформації національного характеру та є вагомими чинниками збереження української ідентичності.

Підкреслено роль громадських організацій, що мають потужний потенціал акумулювання ресурсів української діаспори США, генерують основні напрями участі у підтримці зв'язку з історичною батьківщиною, формують маркери національної ідентичності діаспори та способи її репрезентації у полікультурному середовищі. До 1991 р. діяльність громадських організацій різного спрямування зосереджувалася на приверненні уваги світової спільноти до складного становища українського народу в складі СРСР, сприянні у відновленні ним своєї незалежності. З'ясовано, що до 1991 р. основним завданням громадських організацій української діаспори у США було зосередити увагу світової спільноти на складному становищі українського народу в складі СРСР, сприянні у відновленні ним своєї незалежності. Як засвідчив аналіз українськомовної періодики, після здобуття незалежності України, їх функціонування переорієнтовано на сприяння державотворчим процесам у нашій країні та активній участі у громадсько-культурному житті українців у США, формування і збереження ними української ідентичності, передусім, серед молоді. Особливу увагу зосереджено на діяльності УНС, СУМ, Пласту, СКУ, СФУЖО, СУА, УАКР, УККА, «Україна – США», ЗУАДК.

Матеріали українськомовної періодики свідчать про неоднозначність сприйняття четвертої хвилі української еміграції у США та наявність конфлікту поколінь у середовищі української діаспори, гостру потребу в активізації молоді та новоприбулих емігрантів з України. Тому громадські організації визначено як захисників і репрезентаторів українських інтересів в США через

комунікацію з численними державними службовцями і залучення до своєї роботи молоді та нового покоління українських емігрантів.

Встановлено, що інформуванню щодо діяльності громадських організацій служать їх конвенції, які відбуваються зі сталою періодичністю (раз на чотири чи п'ять років), щорічні наради головного уряду, спогади та враження від яких публікують у пресі члени самої організації. Такі статті мають звітний, дещо схематичний характер, повторюваність сюжету висвітлення подій, чітку структуру (звіти голови, заступників, касира, секретаря, винесення рішення), однак такі публікації не тільки роблять діяльність організації відкритою, а її присутність в інформаційному просторі постійною, а також служать своєрідним рекламним матеріалом і засобом залучення нових членів чи спонсорів.

Виокремлено діяльність Шкільної ради при УККА, яка організовує для вчителів симпозиуми, курси підвищення кваліфікації, конференції і семінари, видає підручники і навчальні посібники. Виявлено, що активне функціонування української діаспори у США, за матеріалами її українськомовної періодики, в галузі освіти та науки проявляється в організації вчительських семінарів, численних з'їздах та всеамериканських і регіональних учительських конференціях шкіл українознавства.

Відзначено, що значну увагу у діяльності громадських організацій української діаспори США на теренах «нової» батьківщини зосереджено, за матеріалами її українськомовної періодики, на участі їх представників у фестивалях, літературних та мистецьких імпрезах тощо. Доведено сприяння розвитку українськомовної освіти та виховання молоді через формування стипендіальних програм СУА, УНС, Української православної ліги, яке відображається у значній кількості опублікованого матеріалу та робить їх виділення прозорим. Інформативними є матеріали щодо різних освітніх проектів фундації «Україна – США», спонсорування діаспорними організаціями програм обміну учителями, учнями, видання українськомовних підручників.

У США активно функціонують відпочинкові та вишкільні табори СУМ і Пласту, які своєю діяльністю відіграють величезну роль у сповільненні темпів асиміляції української молоді у США та формуванні національної ідентичності. Зазначено, що з 1991 р., завдяки громадським організаціям, участь у пластових таборах може брати й молодь з України, що сприяє налагодженню контактів між українською молоддю різних країн.

Доведено, що важливу роль у процесі сповільнення асиміляційних процесів відіграють організації довільного характеру (УМ, УНМ, УМІА, УІА, УІММ, Український музей і бібліотека в Стемфорді, Український музей-архів у Клівленді), а збереження автентичності української культури в полікультурному середовищі США залишається їх незмінною метою. Зазначено, що, хоча ці культурні інституції сповідують національні цінності (через проведення музичних, літературних, етнічно-тематичних вечорів, різноманітних виставок, освітніх програм, вистав, демонстрації фільмів), інтеграція в американське життя надала їх діяльності дещо комерційного змісту (лотереї, збір пожертв, платні курси, продаж каталогів з метою отримання цільових коштів).

Аналіз українськомовної діаспорної періодики США щодо діяльності Наукового товариства ім. Т. Шевченка дозволяє зробити висновок про незмінність авторитетності цієї світової наукової організації. Сьогодні воно активно діє в американському та міжнародному науковому світі, проводить конференції та з'їзди, допомагає налагодженню видавничої справи в Україні, співпрацює з українськими науковцями та залишається одним із авторитетних посередників між Україною та діаспорою.

3. Вивчено рівень досліджуваності питання націєтворчої та духовної ролі українських релігійних організацій як першої форми організованого життя української діаспори США. Публікації на релігійну тематику систематизовано за такими проблемними групами: 1) історичні нариси зі становлення української церкви у США; 2) парафії у США; 3) мова богослужінь; 4) церква в Україні.

Як засвідчив проведений аналіз українськомовної періодики, тематично широкою та багаточисельною виявилася інформація щодо Української Православної Церкви у США, із детальним представленням її структури, локації, унікальності управління (соборноправність), зміни духовних лідерів, духовних центрів у Баунд Бруці та Сомерсеті, що є не тільки православними адміністративними центрами, а й засобами збереження української історії, служать поширенню інформації про Україну й українців у США. Питання Помісної Української Православної Церкви вважають пріоритетним (у 1995 р. відбувся перехід УПЦ в США під опіку Вселенського Патріархату), водночас відзначено такі перешкоди: неактивність українських православних церков, егоїстичні наміри їх духовних лідерів, сильні позиції Московського Патріархату, відсутність підтримки українського уряду.

Відзначено, що подібними за тональністю є опубліковані матеріали про функціонування Української Греко-Католицької Церкви, – її історія від першої парафії у Чикаго до сьогодні, структура, небезпека асиміляції в католицькому середовищі, оновлення після здобуття Україною незалежності. Ця церква ставить за мету здобуття статусу Патріархату, що б дозволило розширити юрисдикцію українського патріарха на усіх греко-католиків, незалежно від місця проживання, об'єднавши, таким чином, їх через належність до однієї церкви та українського народу.

Встановлено, що публіцистичні матеріали в досліджуваній українськомовній періодиці української діаспори США презентують діяльність українських баптистів-євангелістів. Якщо до 1991 р. вони зосереджували свою діяльність на поширенні інформації про релігійні переслідування в СРСР, то сьогодні розширюють свій вплив і вчення через постійно зростаючу мережу українських церков у США. Щорічні конференції та Світовий конгрес баптистів, що збирають делегатів зі США, Канади та України, презентують тісну співпрацю та взаємопов'язаність духовних отців-українців як США, так і України, у їх готовності служити українському народові, незалежно від конфесії. Такі зустрічі присвячуються вагомим подіям чи явищам (захист

переслідуваних християн, відзначення Реформації, поширення Божого слова серед держслужбовців, участь у культурних заходах української діаспори тощо).

Тематичне коло публікацій періодики щодо ролі українських церковних організацій у житті громади торкається відзначення ювілеїв парафій. Значну увагу приділено парафіяльній громаді, її участі у національному житті, вихованню церковних братств тощо. Чільне місце серед публіцистичного матеріалу займають статті, присвячені традиційним духовним звичаям, аналізу відмінностей між українськими традиціями та їх практикуванням у США. У своїх інтерв'ю священники діляться досвідом подолання кризових явищ, що є в кожній громаді, вказують на необхідність комунікації між парафіянами і душпастиром, актуалізують відсутність єдності й порозуміння між українцями, акцентують на важливості відвідин національної церкви для українців четвертої хвилі еміграції.

Окрему групу статей присвячено історії заснування та сучасного побутування руху «Матері в молитві», паломницького руху в США, Української православної ліги, молодіжних молитовних форумів, що зосереджують свої зусилля на активному залученні української молоді до церковного життя, збереженні нею традицій і передачі духовної національної спадщини нащадкам. Підкреслено, що щороку кількість дітей, що приступають до Причастя, збільшується, формуючи умови для існування і розвитку української церкви. Підкреслено проблеми четвертої хвилі еміграції, яка не особливо активна у житті парафій.

Публіцистичні матеріали концентрують увагу на складних процесах в українському релігійному житті незалежної України. Особливу увагу в українськомовній періодиці відведено перемовинам між церквами різних юрисдикцій щодо реалізації автокефальної концепції в Україні, що пізніше оформилася у концепцію єдиної Помісної Церкви, яка має бути прив'язана до певної території, нації, держави. Визначено вагому роль постійної Української православно-католицької богословської консультації, діяльність якої сьогодні

ґрунтується на поверненні українській церкві втрачених позицій у суспільстві, окреслення шляхів заохочення щодо стабілізації і незалежності церковного життя (особливо у контексті російської військової агресії), відповідності духовних установ викликам сучасності – періодичні видання української діаспори США подають як каталізатор для відродження національної релігійної ідентичності. Як засвідчив аналіз, на думку багатьох дописувачів періодики, чим вищий рівень релігійності громади, тим міцніше вона національно консолідована і слабше піддається процесу нівелювання української ідентичності під впливом космополітизму та глобалізації.

4. Досліджено в українськомовній періодиці української діаспори США націєтворчі аспекти дотримання традицій як форми соціальної спадкоємності. Визначено, що найбільше уваги у публікаціях приділено відзначенню Різдва, Маланки, Водохреща, Великодня, Покрови, св. Миколая, вечорниць, іншим національним і релігійним святкам та обрядам. Констатовано перехід на новий стиль у відзначенні Різдва, (що вже характерно для американського суспільства). Виокремлено публікації, що стосуються сакральних речей в українській культурі – писанки, вишивки, бойового гопака тощо. Відзначено вагому роль у збереженні національної ідентичності українською діаспорою США опублікованих матеріалів в українськомовній періодиці на тему традиційних світських свят, частина яких мають національне коріння (українська толока), а інша – європейське та американське (бал дебютанток, українські дні та інші фестивалі з виразним національним аспектом, День подяки як синкретизм американських традицій з українським духом). Доведено вплив цих свят на згуртування українців у США, демонстрацію традиційного національного стилю, національної символіки, оформлення соціального статусу. Підкреслено, що інформація про перебіг того чи іншого свята, сентиментальні спогади про його відзначення в Україні, слугує приверненню уваги молоді, зацікавленню національним колоритом українських традицій та обрядів американцями.

5. Показано роль культу сім'ї як однієї з констант збереження національної ідентичності та виділено важливі риси життєдіяльності громади у цьому контексті: любов та пошана до духовної спадщини предків, ідеалізм, жертвовність, формування самодисципліни і толерантності. Визначено особливе становище матері, головне призначення якої – виховання дітей, опіка родиною, тоді як батько є консолідатором родини, своєрідною сполучною ланкою між родиною і громадою, державою. З'ясовано, що у сучасному американському суспільстві спостерігається трафаретність, обрядовість та комерційність, що стали звичними для відзначення свята родини. Досліджено матеріал, присвячений окресленню цієї проблеми та пошуку шляхів її вирішення – реально допомагати матерям у національно-патріотичному вихованні молоді. Відзначено, що публіцистика діаспори ідентифікує Союзівку як частину національної культури, як символ збереження національних цінностей, як місце, де можна пізнати свою спадщину. Підкреслено, що від початку XXI ст. головною ознакою святкувань стала орієнтація на молодше покоління та представників інших національностей США. Звернено увагу на одночасне відзначення в Україні Дня матері й 8 Березня до 2017 р., а така непрозорість у культурному, ідеологічному житті незалежної держави є неприпустимою, бо змішує своє національне та минуле як меншовартісне, викликаючи таким чином байдужість у молоді.

6. Проаналізовано комунікативний потенціал преси української діаспори США у контексті диференціювання її культурної самопрезентації. Наголошено, що розвиток українського культурного процесу в усіх його виявах української діаспори у США, був непростим, зважаючи на віддаленість від історичної батьківщини. На підставі проведеного аналізу доведено, що із початком незалежності України, коли більшість фінансових, політичних, культурних потужностей української діаспори США спрямовано на історичну батьківщину, ритм культурного життя діаспори уповільнився – незацікавленість, байдужість, низький рівень культурних імпрез, їх одноманітність, пересічність тощо.

Визначено, що поряд із численними аматорськими хоровими колективами у США при громадських організаціях, культурно-освітніх центрах, а інколи й самостійно існують ансамблі, танцювальні, драматичні, театральні колективи, що об'єднують прихильників українського мистецтва («Гроловиця», група «Яра», театри «Диво» та «Гомін», хор «Думка» і хор «Прометей» тощо). Підкреслено, що після 1991 р. публікації на культурно-мистецьку тематику в українськомовній періодиці української діаспори США стали розлогіші. У переліку творців національної культури названо чимало імен із різних сфер мистецтва – класична музика, опера, пісенне, візуальне, театральне, танцювальне мистецтво. Вони є митцями своєї рідної культури, формують її особливості, зближуючи її зі світовими культурними досягненнями. Саме завдяки неповторній культурі українська діаспора США спроможна визначити свою «інакшість», своє автентичне «Я».

7. Визначено мовноцентричність публікацій в українськомовній періодиці української діаспори США у контексті збереження ідентичності. Мовна проблематика за матеріалами періодики визначається таким тематичним тлом: 1) статті на тему історії української мови; 2) осередки збереження української мови та їх меценати; 3) фаховість у користуванні українською мовою; 4) український правопис; 5) підтримка мовного конкурсу ім. П. Яцика; 6) вплив глобалізаційних процесів на «чистоту» мови; 7) мовна ситуація в сучасній Україні.

Аналіз українськомовної періодики у США засвідчив, що усвідомлення своєї належності до однієї мовно-культурної спільноти – запорука єдності та консолідації української діаспорної групи у США. Доведено, що українська мова періодики діаспори, на відміну від материкової України, позбавлена русизмів (правда, дещо «застигла» на лексичному та граматичному рівнях початку ХХ ст.), і досі розглядається як корінна. Однак процес мовної асиміляції все ж значний, бо у США українська діаспора існує найдовше, та й роль англійської мови в умовах глобалізації, як мови міжнародного спілкування, не могла не вплинути на українську, що позначилося як на

мовленнєвій діяльності, мовній свідомості діаспорян, так і на системі української мови. Тому для більшості сучасного молодого покоління в діаспорі українська мова вже не є рідною.

Українськомовна періодика визначила важливі основи збереження української мови у США: сім'я, освітні установи, українська церква, українськомовна періодика, громадські й професійні організації та сфера діяльності, пов'язана з Україною (відвідування історичної батьківщини, соціальні контакти, літні школи для американців українського походження при НаУКМА і літні табори, Інтернет, книжкові магазини і клуби тощо). Помітну роль у цьому процесі відіграє щорічний мовний конкурс ім. П. Яцика.

Проблематика друкованого матеріалу в українськомовній періодиці в США окреслює роль української мови в долі народу, її особливостей, зокрема, фонетичних, необхідності укладання та видання фахових словників, підвищення фахового знання української мови, культури мови і мовлення. Важлива роль у періодиці української діаспори США відводиться проблемі українського правопису, мовній ситуації в Україні, зазначаючи, що ці питання сьогодні потрібно вирішувати у політичній площині, виховуючи національно свідоме нове покоління як у діаспорі, так і в Україні.

Показано, що США на державному рівні гарантує вільний розвиток національних меншин, відповідно – можемо говорити про збереження української національної ідентичності, про українців у цій країні як невід'ємну (не втрачену) складову української нації, а тому мовна ситуація в Україні впливає на збереження національної ідентичності в середовищі українців у США. Аналіз опублікованого матеріалу довів, що протиставлення літературної мови історичної батьківщини і діаспорної мовної практики нівелюватиметься, перевага ж віддаватиметься першій. Рідна мова активізує національні структури, що захищають людину від руйнівних інформаційних впливів завдяки своїй міфічно-архетипній природі.

Отже, мовний чинник у контексті становлення чи збереження національної самосвідомості та національної самоідентичності в середовищі української

діаспори США (та й материкової України) був і залишається одним із провідних.

8. Розкрито виховний потенціал українознавчих шкіл. Наголошено на тому, що тематика публікацій на освітню тематику визначається: 1) роллю громадських організацій та церкви у розбудові освіти у США та підтримці освітніх проектів незалежної України; 2) оцінкою діяльності українських навчальних закладів США та їх виховному потенціалу; 3) проблемних питань життя українознавчих шкіл.

На підставі аналізу опублікованих матеріалів українськомовної періодики української діаспори США відзначено й протилежне – поява «четвертої хвилі» еміграції перевела українське шкільництво на нову стадію: якщо попередні «хвилі» відправляли дітей до української школи як данину за втраченою батьківщиною, то новітні емігранти цим просто продовжують звичне життя, яке в них було до виїзду; окрім того, з'явилися численні педагоги-фахівці, що дозволило значно підвищити рівень навчання, до цього залучаються учорашні випускники; в українських банках відкриваються рахунки для охочих поїхати в Україну здобути вищу освіту (наприклад, в УКУ), забезпечуються бюджети місцевих шкільних рад, оновлюються програми (сьогодні вони є з першого – по дванадцятий клас), дипломи, що їх отримують випускники українських шкіл у США, враховуються у багатьох університетах і коледжах країни.

Популяризація діяльності шкіл українознавства проходить через значну кількість українськомовної періодики української діаспори США у вигляді статей, звітів, інформаційних заміток, подяк чи серії фотографій. Неформальні уроки, святкування Різдва, Дня матері, Дня незалежності України, Листопадового чину, інших громадських та релігійних свят, роз'яснення подій 2013–2017 рр. у незалежній Україні – є фундаментом формування національної ідентичності української молоді у США. Доведено, що у школі навчаються вже діти колишніх учнів, а також усиновлені американськими парами діти з України. Привернуто увагу до факту, що високий рівень викладання приваблює кожного року до шкіл українознавства, наприклад у Нью-Йорку, дедалі більшу

кількість учнів неукраїнського, ніж українського походження (загалом 200 осіб), започатковано кілька стипендій та запрошень учням з України.

Відзначено підтримку діяльності українських шкіл у США різними організаціями, фондами, державними та приватними установами, спрямованими на українськомовний розвиток та виховання дітей (ТУМ, «Клуб українських професіоналів і підприємців», УССПУ, «Гуртки плекання української мови»).

Отож, українські навчальні заклади у США, за підтримки української діаспори, не тільки розвивають дитину фізично та розумово, а й забезпечують її національне виховання, формують національну свідомість, що є основою національної ідентичності.

9. Простежено активність українськомовних періодичних видань української діаспори у США у висвітленні ролі останньої у відновленні незалежності України та підтримці її демократизації. Визначено, що упродовж 1991–1992 рр. увага фокусувалася на відновленні незалежності. Виділено інформацію щодо виборчого процесу в Україні. Показовими є матеріали щодо перебігу ключових подій українського державотворення, пов'язані із проголошенням незалежності, «помаранчевою революцією», Революцією Гідності. Виділено інвестиційну та гуманітарну активність діаспори. У періодиці чимало публікацій присвячено питанню відновлення національної пам'яті українського суспільства. Предметом особливої уваги є розвиток вищої освіти в Україні, а також формування позитивного іміджу незалежної України та популяризація української культури і мистецтва у діаспорі.

Українськомовна преса США, інформуючи про політичні події, що відбувалися в Україні у переломні для останньої періоди (1991, 2004, кінець 2013 рр.), визначила їх найважливішими маркерами формування національної ідентичності української діаспори. Відзначено, що з 1991 р. зростала активність українськомовних періодичних видань української діаспори у США щодо ролі останньої у відновленні незалежності України та підтримці її демократизації (визнання України США як рівноправного партнера, підписанням меморандуму

про взаєморозуміння між урядами, «Хартії українсько-американського партнерства, дружби і співробітництва», створення у Конгресі США КУК, визнання США України як свого стратегічного партнера, проведення українського молитовного сніданку у Вашингтоні).

З 2004 р. виокремлено нову хвилю активності національно-патріотичних публікацій. Події в Україні об'єднали українську громаду в США заради перемоги демократії на історичній батьківщині. Перші шпальти українськомовної періодики діаспори США наповнені хроніками подій, численними світлинами, що документують кожен день «помаранчевої революції», подальші президентські вибори, його інавгурацію та післяінавгураційну промову.

Констатовано, що у першу річницю «помаранчевої революції» в 2005 р. українськомовна періодика діаспори США загострювала увагу на здобутках та прорахунках державотворення, хоча потурання егоїстичним інтересам в українській політиці могли призвести до реактивації сил, що діяли б не в інтересах України. Подальші публікації стали висвітленням виборчого процесу в Україні. Зауважено, що зміст цих публікацій свідчить про сподівання української діаспори у США на стабілізацію політичної ситуації в Україні, за якої можна було б реалізувати певні програми, уникнути етнічного поділу держави. Засвідчено високу активність СКУ, УККА, фундації «Спадщина», «Самопомочі», Києво-Могилянської фундації Америки у співпраці з американськими, європейськими й українськими високопосадовцями. Відзначено, що українськомовна періодика публікує чимало інтерв'ю (С. Волландер, Д. Кремер, Д. Рассел, Ю. Щербак) щодо небезпеки «перезавантаження» США з Росією, постійні провокації останньою щодо України, утиски свободи слова та вибіркового правосуддя в Україні. Розкрито нерозуміння українською стороною того, що українці діаспори США мають приналежність до української нації, і, відповідно право висловлювати свою позицію (коментарі в українськомовній періодиці США, у якій представників

української діаспори називають «переодягненими на українців» і просять не втручатися у справи України).

З початком Революції Гідності (листопад 2013 р. – лютий 2014 р.) інформація щодо України в українськомовних періодичних виданнях знову кількісно зростає, редактори та журналісти фіксують це явище як справедливу боротьбу українського народу за свободу, гідність, національну справедливість, відзначено високий дух самоорганізації, людяності, взаємодопомоги, політичної і національної зрілості людей, які були на протестних майданах у Києві та в інших містах. Відзначено активність у цьому контексті діаспорних організацій (Фундація «Самопоміч», ЗУАДК, СУМ, УККА). У медійному просторі діаспори з'явилися нові рубрики: «Провідна тема дня», «Влада й гроші», «Злочин без кари», «Гаряча точка» та інші. Ідея єдності з Євромайданом набирала нових форм, що носили емоційне забарвлення. Зазначено, що у цей період українськомовна періодика української діаспори США публікує чимало матеріалу щодо експертних і дипломатичних оцінок конфлікту в Україні (К. Гайден, Дж. Карні, Д. Керрі, Д. Кремера, В. Нуланд, Дж. Пайєтта та інших), візитів американських дипломатів та політиків для врегулювання ситуації (зокрема, Дж. Байдена, Дж. МакКейна), введення санкцій. Підтримкою національної ідентичності української діаспори визначено також презентаційні акції посольства України у США (у Вашингтоні на Міжнародному різдвяному фестивалі Winternational представлено українську експозицію, організовано щорічний «круглий стіл» «Український запит на зрілу національну державність», у посольстві України в США за участі міністра закордонних справ відбувається українсько-американський безпековий діалог, ухвалення Конгресом «Акту на підтримку свободи України», закону «Про підтримку стабільності та демократії в Україні»).

Проведено порівняння із «післяпомаранчевим» періодом, коли ейфорія у середовищі діаспорян від демократичної української влади розвіялася через неспроможність останньої дотримуватись своїх обіцянок та побороти амбіції окремих осіб. Зроблено наголос на зміні тональності й рецепції публікацій

2016 р. в українськомовній періодиці української діаспори США, коли відзначали 25-річчя Всеукраїнського референдуму. З одного боку, залишилася патетика і піднесення, матеріал не відзначався історичною глибиною чи аналізом подій. З іншого боку, зацентровано увагу на прорахунках українського державотворення, яким не зуміли скористатися українські політики, внаслідок чого трапилися події у Криму та на Сході України.

На початку 2016 р. публікації в українськомовній періодиці свідчать про чергове «прозріння» українців у США з одночасним сподіванням на зрілість громадянського українського суспільства. Тому українська діаспора у США продовжує активно лобювати інтереси своєї історичної батьківщини в Конгресі, у багатьох органах державної влади, має налагоджені контакти у Білому домі й Держдепартаменті. Не останню роль у цьому відіграє той факт, що українці у США становлять численний і впливовий електорат (біля 210 тис. осіб), до якого прислухаються американські політики. Зроблено висновок, що українська діаспора США є творцем позитивного іміджу України на міжнародній арені. Відзначено особливу роль розгалуженої мережі громадських організацій, особливо діяльності СКУ.

10. Виокремлено у матеріалах українськомовної періодики представлені питання соціально-економічного співробітництва з Україною як одного із чинників української самоідентифікації, який полягає, як вважають автори статей, у прямих інвестиціях представників ділових кіл української діаспори, створенні потужних українських підприємств, допомозі щодо їх виходу на міжнародний ринок тощо. Своє відображення в інформаційному просторі української діаспори США знайшло впровадження української національної валюти (1996 р.), численних освітніх фінансових програм, інвестиційної підтримки тощо. Відповідно до опублікованих матеріалів в українськомовній періодиці США з 2014 р. відзначено нове зацікавлення Україною американськими інвесторами, незважаючи на економічну кризу і воєнні дії.

Визначено, що переважають публікації, які стосуються надання українською діаспорою США конкретної, іноді точкової фінансової допомоги.

У цьому активну участь беруть українські громадські та релігійні організації: СУА, УНС, кредитна спілка «Самопоміч», релігійні організації, ЗУАДК, Фонд «Діти Чорнобиля». Така допомога викликає неоднозначну реакцію у діаспори – українці у США не можуть замінити своєю допомогою економіку держави, тим більше, що у США є в українській громаді є чимало місцевих потреб, котрі потребують матеріальної підтримки. Відзначено, що з часу Революції Гідності це питання стало неактуальним. СКУ та ЗУАДК, допомагаючи СУМ, УККА вислав в Україну від кінця 2013 р. більше мільйону доларів для закупівлі ліків, медичного обладнання, харчів та одягу. Не можна оминати волонтерської допомоги від окремих осіб. Світлина, уміщені в опублікованих матеріалах, слугують переконливим документом солідарності української діаспори з історичною батьківщиною.

11. Висвітлено внесок українськомовної періодики діаспори США у збереженні національної пам'яті, що знайшло свій вияв у приверненні уваги до ключових подій української історії, пов'язаних із державотворчими процесами, наукових дослідженнях проблем державотворення, осмислення трагічних подій у житті українців, культивуванні та популяризації національних традицій, налагодженні культурно-мистецької співпраці.

Наголошено, що за ініціативи громадських організацій, молодіжних товариств, згідно з дописами в українськомовній періодиці української діаспори США, відзначають День незалежності, прийняття Конституції, Свято героїв (встановлене 23 травня 1941 р. на честь всіх українців, що присвятили своє життя боротьбі за свободу та незалежність України), День Злуки, Листопадовий чин, вшановують знакові постаті української історії (С. Бандера, Є. Коновалець, А. Мельник, С. Петлюра, Р. Шухевич, УСС, полегли під Крутами, бійці УПА тощо), жертви Чорнобильської катастрофи. Автори статей в українськомовній періодиці діаспори у США переконані, що відзначення таких дат і особистостей є обов'язковим, бо вони у минулому стали тією підвалиною, що уможливили події 1991 р., через те у своїх матеріалах завжди подають короткий історичний екскурс та оцінку їх значення з точки зору

сучасності. Віддано шану тим представникам української діаспори у США, які безпосередньо брали участь у воєнних діях, – «Франко» (М. Паславський) та В. Питак (прийняли українське громадянство), В. Гурняк – і віддали за це свої життя.

Предметом уваги українськомовної періодики США були класики української культури: Леся Українка, І. Франко, М. Рильський, Іван Багряний та інші. Левову частку публікацій займає творча особистість Т. Шевченка. Звернено увагу на той факт, що українською діаспорою багато зроблено для становлення, розвитку та популяризації шевченкознавства, що сприяє підтримці національної ідентичності. ЗМІ утверджували думку, що творчість Т. Шевченка виступає тією ланкою, що поєднує з рідним, українським, друкуючи статті під промовистими, навіть агітаційними, заголовками: «Шевченко сьогодні, завтра і завжди», «Дух Тараса – завжди з нами», «Весна починається з Тараса» та под. У публікаціях чітко простежувалися дві тенденції: традиційна та модерністська, причому друкуються матеріали (рубрики: «Культура», «Пам'ять», «Постать», «Українське Чикаго») як діаспорних науковців і громадян, так і дослідників з України. Така відкрита позиція сприяє діалогу, швидше полілогу, обґрунтовуючи свою точку зору в полеміці з іншими, формуються цілком нові аспекти творчої особистості Кобзаря. Починаючи з 2015 р., за сприяння СКУ, в більш як 20 країнах світу (з ним ознайомлено понад 2000 людей) успішно пройшов проект «Монументальна Шевченкіана» Р. Теліпського, який зібрав значні кошти на потреби дітей-сиріт, чий батьки загинули на фронті.

Визначено перелік заходів щодо вшанування мільйонних жертв Голодомору 1932–1933 рр., світове визнання останнього геноцидом стосовно українців як нації – утворення Крайових комітетів щодо відзначення жертв, щорічна всеамериканська панахида у кафедральному соборі св. Патрика у Нью-Йорку, публікація документів, наукові дослідження, проведення конференцій, виставок, вечорів пам'яті, презентація кінострічок, музичних творів, уведення теми Голодомору у шкільну програму, виділення землі під спорудження

пам'ятника жертвам Голодомору у Вашингтоні та успішна реалізація цього проекту, відвідування усіх таких заходів американськими урядовцями. Важливу роль, згідно із опублікованими матеріалами, відіграла діяльність СКУ, Фондації «Голодомор – геноцид українського народу», а також публікації Дж. Мейса, дослідника Голодомору, правозахисника А. Лозинського не тільки про жахливі факти 1932–1933 рр., а й те, який вони мали наслідок для подальшої історії України – зміни в українській ментальності, конформістська позиція більшості українців, комплекс меншовартості.

12. Охарактеризовано і зосереджено увагу на речах, знакових для українського державотворення, зокрема – ролі університетської освіти та українського культурного дискурсу незалежної України. У публікаціях на цю тему провідна роль відводиться Національному університету «Києво-Могилянська академія» й Національному університету «Острозька академія», які упродовж історії українського народу мали величезний вплив не тільки на розвиток освіти і культури, а й духовності, та Українському католицькому університету, – установам, що, сьогодні мають стати зразком моделі організації української освіти та могутнім чинником формування національної самосвідомості. Зазначено, що публікації не лише відображають актуальні проблеми, котрі перебувають у центрі уваги діаспорної спільноти, але й сприяють самоосвіті читачів, виконують роль модератора національно-патріотичного виховання молоді. Українськомовна періодика визначає діяльність цих освітніх інституцій як наближену до загальноєвропейського рівня, подаючи інформацію про контингент студентів, меценатів, форми навчання, структуру, запрошених іноземних викладачів, новації та програми.

Відзначено, що газета «Свобода» за ініціативою Києво-Могилянської фундації Америки, Фонду друзів Острозької академії й Української католицької освітньої фундації започаткувала тематичну рубрику, присвячену новинам Національного університету «Києво-Могилянська академія», Українського католицького університету, Національного університету «Острозька академія». Значну увагу звернено на популяризацію меценатства, досягнення та події за

певний період діяльності університету, проекти, гранти, конференції, конкурси, укладені міжнародні угоди та діяльність літньої школи україністики. Зазначено проведення акцій у великих містах США з метою зустрічі президентів університетів з діячами діаспори, збором коштів на розвиток навчальних закладів. Досліджено, що зібрані фонди спрямовують на покриття половини річного бюджету університетів. Така підтримка дозволяє зберігати невисоку оплату за навчання, надавати академічні стипендії.

Підтримці національної ідентичності слугують різноманітні способи популяризації українського мистецтва. Попри песимістичні прогнози на початку 1990-х рр. XX ст. щодо вилучення радянської спадщини із надбань національної культури, українці в діаспорі у США усвідомлюють, що народна культура – найповніше віддзеркалення фундаментального художнього образу етносу, а тому, при всій повазі та протекціонізмі до інших культур національних меншин, передусім, потрібно зберігати національне. Українськомовна періодика української діаспори США презентує історію українського візуального мистецтва в особах через статті своїх дописувачів, повертаючи нам власну історію культури та імена тих талановитих людей, які її творили.

Українські громади у діаспорі надають митцям з України величезну підтримку (дитячий хор «Щедрик», академічний хор ім. Г. Верьовки, Івано-Франківський академічний український театр, ансамбль «Горяни», Львівський молодіжний театр ім. Л. Курбаса, молоді українські співаки та інші). В українськомовній періодиці української діаспори США подано факти відзначення творчості українських митців міжнародними престижними преміями (М. Бідняк, В. Наконечна, Т. Плашенко та інші). Кожен виступ сучасного українського артиста або гурту для української громади у США перетворюється у визначну подію, що одразу знаходить своє відображення у газетних чи журнальних публікаціях. Від початку здобуття незалежності України рецепція українських співаків дещо змінилася від захопленої до неупереджено-критичної, оскільки й національний музичний продукт, на думку

О. Гузь, С. Іванишин-Угриної, В. Павелчака, змінився, став модерновішим, ексклюзивним, не втративши при цьому автентичних рис.

Наголошено, що пересічні американці теж надзвичайно цікавляться українською культурою і мистецтвом, тому автори статей висловлюють надію, що молоді творчі люди з України можуть стати тим містком, котрий за допомогою величезної сили мистецтва, навіть без розуміння української мови, завоює симпатії глядачів у світі, розповість їм про Україну. Через численні опубліковані інтерв'ю у рубриці «Зіркові посиденьки» (М. Бурмака, Р. Лижичко, Т. Чубай, В. Харчишин, лідери гуртів ВВ, «Океан Ельзи», «ТНМК» тощо) творчі люди з України мають змогу розповісти про себе, свої плани, громадянську позицію, презентувати власну творчість, а через неї – і сучасну українську культуру, її бачення, сам творчий процес, стати ближчими діаспорній громаді у США. Не можна сказати, що остання перебуває в духовній ізоляції, однак багато перешкод на шляху прибуття сучасних українських митців у США перетворюють кожну нову зустріч з ними в непересічне явище, а інтерв'ю трансформується у всебічний аналіз творчості, для того, щоб українська громада за океаном могла ідентифікувати його як представника своєї національної культури. Сьогодні у середовищі української діаспори США культура виконує одну зі своїх найважливіших функцій – забезпечення соціальної інтеграції, яка передбачає закладення основ національної самоідентифікації, консолідованість та ефективну взаємодію.

Проаналізовано кількісно і якісно українськомовні періодичні видання як один із найпотужніших засобів впливу на конструювання національної ідентичності української діаспори США. Кожна українська громада, будучи осередком формування української національної ідентичності, є джерелом знань про Україну, чинником культурного, інформаційного та політичного впливу на країну проживання, творення привабливого образу України, її культури в світі. Преса постійно інформує громадськість про роботу культурно-освітніх установ, громадських об'єднань, церков зі сприяння національній самоідентифікації діаспори, а також інтеграції в український державотворчий процес. Газетна та

журнальна періодика досліджуваного періоду не тільки активно відображає проблеми відродження української культури у діаспорному середовищі, а й стимулює зростання нової генерації українських меценатів, політиків, митців тощо. Опираючись на результати дослідження, системність і різноплановість наукових пошуків, робимо висновок щодо важливості розглянутого питання в оцінці побутування українськомовної періодики впродовж тривалого часового проміжку.

У підсумковій частині дисертаційної роботи на основі узагальнення сформульовано пропозиції та рекомендації, спрямовані на подальше сприяння розвитку українськомовного інформаційного простору української діаспори США:

- закордонне українство потребує підтримки з боку владних структур;
- вивчення проблематики українськомовної періодики української діаспори США дає змогу сформувати джерелознавчий путівник щодо участі діаспори у державотворчих процесах в Україні, їх візії ключових моментів розбудови незалежної України та національної ідентичності;
- нагромаджений досвід успішного функціонування українськомовної преси на теренах США – це позитивний приклад для організації сучасного медіа-простору в незалежній Україні, де, за інформацією Співки журналістів України, частка передплати на національну періодику на кінець 2017 р. скоротилася на 20 % і становить 81 %;
- популяризація здобутків української діаспори США у полікультурному та іншомовному середовищі має важливе значення для тих українських регіонів, де самоідентифікація залишається вразливою як до глобалізаційних процесів, так і до впливу російської культури;
- апелювання українськомовної періодики української діаспори США до національно-культурних традицій українців, зокрема інституту родини, культу матері і т. д., слугують умовами для трансформації деформованої тоталітарним минулим української ментальності, подолання комплексу меншовартості;

– вивчення проблематики українськомовної періодики української діаспори США акцентує увагу української спільноти на об'єднуючих чинниках соборної незалежної України, серед яких особливу увагу звернено на питання Помісної Української Православної Церкви, ролі церкви у збереженні національної ідентичності;

– українськомовна періодика української діаспори США визначає пріоритети у державотворенні незалежної України, виокремлюючи модель організації вищої школи зі збереженням національної ідентичності в умовах глобалізаційної інтеграції;

– нагромаджений досвід самоорганізації української діаспори США у фокусі добровільних об'єднань, на якому акцентує українськомовна періодика, має на меті відродження національних традицій підприємництва, кредитування, підтримки середнього класу;

– не можна оминати факт, що українськомовна періодика, яка видається у США, не тільки зберігає національну ідентичність української діаспори, але й сприяє культивуванню символів українства, що залишилися на маргінесах культурно-історичного простору материкової України (наприклад, мистецтво бойового гопака);

– важливим аспектом вивчення ролі українськомовної періодики США у збереженні національної ідентичності українців за океаном є їхній соціокультурний світ, представлений в електронних ЗМІ. Такі публікації сприяють збільшенню українського контенту в інтернет-просторі й утвердженню українських духовних та етнонаціональних цінностей у реальному та віртуальному світі.

Список використаних джерел

1. Абетка етнополітолога / Ю. Римаренко, О. Мироненко та ін. К. Т. 1, 1995.
2. Абліцов В. Г. Галактика «Україна». Українська діаспора: видатні постаті. К.: КИТ, 2007. 436 с.
3. Австрійський славіст про українську мову // Час і Події. 2009. № 9. 04 березня.
4. Агне І. Нова українська школа // Свобода. 2009. № 38. С. 19.
5. Ажнюк Б. Мовна єдність нації: діаспора й Україна. К.: Рідна мова, 1999. 450 с.
6. Ажнюк Б. Національна ідентичність і мова в українській діаспорі // Сучасність. 1999. № 3. С. 128–140.
7. Академії виповнилося 17 років // Свобода. 2011. № 42. С. 17.
8. Академік з відповідним прізвиськом // Свобода. 1996. Ч. 83. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
9. Академічний вечір учительської громади // Українське життя. 1957. Ч. 13. С. 1 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6781.
10. Академія допомагає українській армії // Свобода. 2014. № 17. С. 17.
11. Акт проголошення незалежності України // Свобода. 1991. Ч. 163. С. 1 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.
12. Акція «Брат братові» / Прес-служба ЗУАДК // Міст. 2012. 08 серпня.
13. Акція збору коштів Києво-Могилянської Фундації в США // Свобода. 2007. № 7. С. 22.
14. Америка визнає незалежну Україну // Свобода. 1991. Ч. 228. С. 1 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.
15. Американська Westinghouse може замінити Росію як постачальника ядерного палива в Україну // Час і Події. 2015. № 36. 03 вересня.
16. Американці купують борги України // Міст. 2013. 21 листопада.
17. Американців познайомили з українським Святим Миколаєм / Укрінформ // Міст. 2014. 24 грудня.

18. Андрієнко-Данчук П. Всеамериканська учительська конференція // Свобода. 1991. Ч. 169. С. 7 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.
19. Андрушків С. Архіви таборів переміщених осіб у бібліотеці НТШ в Нью Йорку // Свобода. 1995. Ч. 57. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
20. Антипів К. 40-ліття 63-го Відділу СУА // Свобода. 1995. Ч. 3. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
21. Антипів К. День Союзянки у Воррені // Свобода. 1995. Ч. 2. С. 7 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
22. Антонович М. Голодомор 1932–1933 рр. в Україні як злочин геноциду // Ідентичність і пам'ять у пострадянській Україні: монографія. К.: Дух і літера, 2009. 496 с. С. 41–58.
23. Антонович М., Рудницький Л. Звернення НТШ та УВАН до української преси в Америці // Свобода. 1997. Ч. 59. С. 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
24. Антушевський Т. УКУ відзначив добродесних журналістів // Свобода. 2009. № 28. С. 10, 14.
25. Артеменко В. Відбувся форум представників студентського самоврядування // Свобода. 2013. № 18. С. 13.
26. Арутюнов В. Х. Парадокси самоідентифікації в контексті глобалізації // Проблеми самоідентифікації сучасного українського суспільства: політичні, економічні, соціальні та культурні аспекти. К.: Національна академія управління, 2009. С. 63–65.
27. Архів Львівської національної наукової бібліотеки України ім. В. Стефаника. 1993. Канцелярія. Листування з міжнародних питань. Папка 1. С. 1–2; Відділ комплектування. Книга сумарного обліку № 105. Подарунки М. Бігуса. С. 30; Відділ комплектування. Інвентарна книга № 128. Книга сумарного обліку 2. № 380. С. 121–215; Архів відділу комплектування. Листування з питань комплектування іноземної літератури. 1995.

28. Атаманенко А. Проблеми і напрями дослідження української діаспори // Україна в нас єдина: Матеріали засідань наукових секцій IV Всесвітнього форуму українців, 18–20 серпня 2006 р., м. Київ. К.: Екопаксервіс, 2006. С. 220–223.
29. Атаманенко А. Утворено «Залізний фонд» для фінансування досліджень // Свобода. 2007. № 28. С. 15.
30. Атаманюк Ю. Ой на Івана, на Купала // Час і Події. 2009. № 27. 7 вересня.
31. Атаманюк Ю. Українська писанка в Італії // Час і Події. 2010. № 15. 14 квітня; № 17. 30 квітня.
32. Атаманюк Ю. Феномен космацької писанки // Час і Події. 2009. № 15. 16 квітня.
33. Атена Пашко розповіла про працю жінок // Свобода. 1995. Ч. 96. С. 1 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
34. Багато добрих змін таки сталося в Україні // Свобода. 2005. № 51. С. 5 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6509.
35. Баглай С. Їхали в Америку, а потрапили в Україну // Свобода. 2014. № 35. С. 1, 8.
36. Бадзьо Ю. Полювання на Президента триває // Свобода. 2008. № 29. С. 3, 20–21.
37. Байдюк З. Баунд Брук – центр українського православ'я у США // Час і Події. 2008. № 16. 17 квітня.
38. Бал СУМівських красунь // Час і Події. 2008. № 4. 25 січня.
39. Балух-Мазуркевич У. Віра Наконечна – лауреат престижної нагороди США // Свобода. 2014. № 47. С. 11, 15.
40. Балух-Мазуркевич У. Українка здобула нагороду американського уряду // Міст. 2014. 20 листопада.
41. Балух-Мазуркевич У. Українка здобула престижну нагороду американського уряду // Час і Події. 2014. № 47. 20 листопада.
42. Бандера В. Філядельфійська кредитівка «Самопоміч» поступає вперед // Свобода. 1996. Ч. 116. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.

43. Банчик Н. Розповіді світові про Геноцид українського народу // Міст. 2012. 04 травня.
44. Баптистське об'єднання проголосило День молитви // Свобода. 1989. Ч. 48. С. 1 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 64982.
45. Барагура В. 35-й Відділ СУА в Озон Парку відзначив Свято героїнь // Свобода. 1993. Ч. 57. С. 3.
46. Барагура В. Непосильне фінансове переобтяження діаспори // Свобода. 1993. Ч. 20. С. 2.
47. Баран В. В Дітройті відзначили 9-ту річницю Чорнобиля // Свобода. 1995. Ч. 94. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
48. Баран В. Загальні збори кредитівки «Самопоміч» в Дітройті // Свобода. 1995. Ч. 120. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
49. Баран В. Загальні збори кредитівки «Самопоміч» в Мишиген // Свобода. 1996. Ч. 94. С. 6 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
50. Баран В. Товариська зустріч з новоприбулими // Свобода. 1996. Ч. 22. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
51. Баран М. Свято у школі українознавства ім. Митрополита А. Шептицького // Час і Події. 2011. № 4. 26 січня.
52. Барановський Р. Відбувся 21-ий з'їзд Сеньйорів УНС // Свобода. 1995. Ч. 126. С. 1 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
53. Барановський Р. 10-та річниця Чорнобильської трагедії в центрі уваги нарад Екзекутиви УККА // Свобода. 1996. Ч. 52. С. 1, 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
54. Барановський Р. Доповідь про Український Музей і Шевченківське свято в Кергонксоні // Свобода. 1993. Ч. 81. С. 4.
55. Барановський Р. Звіт діяльності Української американської координаційної ради (УАКР) // VIII конгрес СКУ, 18–21 серпня 2003 р., Київ: звіти. 1998–2003. К.: Український Дім, 2003. 252 с.
56. Барановський Р. Зустріч з представниками Львівської Богословської Академії // Свобода. 1996. Ч. 151. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.

57. Барановський Р. Концерт призабутих галицьких пісень // Свобода. 1995. Ч. 16. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
58. Барановський Р. По 75-ти роках виходить правда про Крути // Свобода. 1997. Ч. 53. С. 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
59. Барановський Р. Товариський вечір в Кергонксоні // Свобода. 1997. Ч. 2. С. 5 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
60. Барановський Р. Товариський вечір на благородну ціль // Свобода. 1995. Ч. 70. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
61. Барисюк М. Посвячення собору Вхід у Храм Пречистої Діви Марії в Норт-Порті // Свобода. 1993. Ч. 31. С. 3.
62. Бартків О. СУМ Джерсі-сіті вшанував 80-ту річницю Голодомору // Міст. 2013. 04 квітня.
63. Бартків О. Сумівський баль дебютанток // Свобода. 2009. № 11. С. 8.
64. Барчинська Е. Семінар учителів в Америці // Рідна школа. 2009. Ч. 154. С. 31–32.
65. Барчук О. Вороття кардинала // NOVAгазета. 2016. № 46 (403). С. 15.
66. Бауман З. Индивидуализированное общество / Пер. с англ. под ред. В. Л. Иноземцева. М.: Логос, 2002. 390 с.
67. Бачинська М. «Клюб тисячників» // Свобода. 1996. Ч. 33. С. 2–3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
68. Бачинська М. Невмируща традиція української писанки // Свобода. 2007. № 11. С. 1, 26.
69. Бачинський Є. Загальні збори 240-го Відділу УНС // Свобода. 1995. Ч. 30. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
70. Бачинський Є. Загальні збори кредитівки «Самопоміч» у Клівленді // Свобода. 1995. Ч. 84. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
71. Бачинський Є. Збори 240-го Відділу УНС // Свобода. 1996. Ч. 17. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6504.
72. Бевз Т. Вклад представників української еміграції у розвиток політичного знання (1900–1991) // Політична наука в Україні. 1991–2016: у 2 т. Т. 1.

Політична наука: західні тренди розвитку й українська специфіка / НАН України, Ін-т політ. і етнонац. досліджень ім. І. Ф. Кураса. К.: Парлам. вид-во, 2016. С. 278–288.

73. Бевз Т. Політика держави у сфері ідентичностей: аналіз правового забезпечення запобігання конфліктності й функціонування механізмів консолідації нації // Суперечності ідентичностей в Україні та шляхи їх регулювання в контекстах політики громадянської консолідації української нації / Аналітична доповідь. К.: ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2015. С. 33–61.

74. Бевз Т. Теоретико-методологічні підходи та алгоритм дослідження політичних ідентичностей у міській громаді // Університетська кафедра. 2017. № 6. С. 191–208.

75. Бекерук А. Поповнилася колекція скульптур П. Капшученка // Свобода. 2013. № 46. С. 14.

76. Белінський Ю. Українська мова : завтра може бути запізно // Час і Події. 2010. № 47. 26 листопада.

77. Бендюк Л. Відкрилась виставка ікон на склі // Свобода. 2011. № 19. С. 16.

78. Бенкет-бенефіс розпочав відзначування 10-річчя Чорнобиля // Свобода. 1996. Ч. 31. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.

79. Бергсон А. Творча еволюція / Переклад з фр. Р. Осадчука. К.: Видавництво Жупанського, 2010. 318 с.

80. Бердяев Н. А. Истоки и смысл русского коммунизма. М.: Наука, 1990. 224 с.

81. Бережницька О. Святкування в парафії св. Івана Хрестителя в Кенморі // Свобода. 1995. Ч. 115. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.

82. Береза Я. Великдень українського паломника XII ст. у Святій землі // Свобода. 1995. Ч. 75. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.

83. Березовський М. Музей І. Гончара у Києві та пам'ятник Т. Шевченка у Каневі // Свобода. 1991. Ч. 160. С. 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.

84. Березовський Я. Матуральний вечір у Дітройті // Свобода. 1996. Ч. 13. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
85. Берім приклад зі сусідів // Свобода. 1995. Ч. 200. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
86. Биловус Л. И. Периодика украинской диаспоры США (1991–2013 гг.) как фактор сохранения национальной идентичности // European Applied Sciences. 2015. # 4. P. 19–21.
87. Бібліотека ім. Олега Ольжича. Реєстри комплектів газет і журналів 20 – 30-х років. Ф. 178. Оп. 3. Арк. 1–159; Меценати української діаспори. Ф. 178. Оп. 3. Арк. 1–346.
88. Бібліотека Інституту досліджень діаспори. Інвентарна книга № 2. С. 1–250; Інвентарна книга № 3. С. 1–47.
89. Бібліотека НТШ є на Інтернеті // Свобода. 1997. Ч. 99. С. 1 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
90. Бігун Х. Завершено програму обміну виховників СУМ // Свобода. 2010. № 44. С. 14.
91. Бігун Х. Програма обміну була успішною // Свобода. 2013. № 43. С. 8.
92. Бігун Х. СУМівці Америки відкривають Україну // Міст. 2012. 08 листопада.
93. Бігун Х. СУМівці Америки відкривають Україну // Час і Події. 2012. № 45. 07 листопада.
94. Бігун Я. Лещатарський табір «Сплячі знимки» // Свобода. 1998. Ч. 4. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6506.
95. Бідзіля Ю. Емігрантська українська преса Італії: проблеми розвитку // Збірник праць Науково-дослідного центру періодики. Львів, 2007. Вип. 15. 472 с. С. 354–364.
96. Бідзюра А. Замах на українську мову // Свобода. 2013. № 25. С. 7.
97. «Бізнес повинен стимулювати уряд до реформ» : [виступ Посла США в Україні Джеффри Пайета на Форумі жіночого підприємництва / Прес-служба LvBS] // Час і Події. 2014. № 22. 29 травня.

98. Бізнес-школа kmbs отримала реакредитацію CEEMAN // Час і події. 2013. 14 лютого.
99. Біланич А. Парафія у Виппані активізується // Свобода. 1996. Ч. 226. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
100. Біланич А. Традиційна різдвяна ялинка осередку СУМ у Виппані // Свобода. 1997. Ч. 51. С. 4 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
101. Біланич А. Традиційна ялинка СУМ у Виппані // Свобода. 1996. Ч. 39. С. 6 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
102. Біланюк О. Доля української наукової мови в наших руках // Свобода. 1993. Ч. 46. С. 3.
103. Білас З. Олбанська округа відзначила 10-ту річницю чорнобильської трагедії // Свобода. 1996. Ч. 114. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
104. Білейчук М. 40-річчя УПА в Озон Парку // Свобода. 1982. Ч. 233. С. 5 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6491.
105. Білий дім засудив насилля проти мирних протестів в Україні // Свобода. 2013. № 49. С. 1.
106. Білий дім: напругу в Україні створив її уряд // Свобода. 2014. № 4. С. 4.
107. Білик О. У 50-річчя заснування ЗУАДК // Свобода. 1995. Ч. 58. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
108. Біловус Л. І. Веб-сайти україномовних періодичних видань США як джерело дослідження діяльності української діаспори у напрямі збереження національної ідентичності // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія: історія. 2017. Вип. 2. Ч. 3. С. 58–66.
109. Біловус Л. І. Вербалізація збереження національної ідентичності культурно-освітніми установами української громади США на сторінках діаспорної періодики // Globalizacja drogą ku przyszłości. Stalowa Wola: Wyższa szkoła ekonomiczna w Stalowej Woli, 2017. S. 328–339.

110. Біловус Л. І. Виховання національної ідентичності українськими освітніми закладами США (на основі україномовної періодики діаспори) // Актуальні питання, проблеми та перспективи розвитку гуманітарного знання у сучасному інформаційному просторі: національний та інтернаціональний аспекти: зб. наук. праць. Частина 2. Монреаль: ЦСП «НБК»; Сєвєродонецьк: вид-во СНУ ім. В. Даля. 2016. С. 187–190.
111. Біловус Л. І. Діяльність інституцій пам'яті українців США у напрямі збереження національної ідентичності (на основі аналізу діаспорної періодики) // Емінак: науковий щоквартальник. 2017. № 2 (18). Т. 3. С. 77–83.
112. Біловус Л. І. Діяльність НТШ та питання української науки у періодичних виданнях українців США як засіб збереження національної ідентичності // Молодий вчений: щомісячний науковий журнал. 2016. № 9 (36). С. 318–324.
113. Біловус Л. І. Діяльність освітніх організацій української діаспори на сторінках україномовної преси США у контексті збереження національної ідентичності // Smart and Young: міжнародний науковий журнал. 2016. № 10. С. 45–52.
114. Біловус Л. І. Діяльність української церкви у США в обороні національних духовних практик як чинника збереження національної ідентичності (на матеріалі періодичної преси української діаспори) // Україна – Європа – Світ: міжнародний збірник наукових праць. Серія: історія, міжнародні відносини. 2017. Вип. 20. С. 337–345.
115. Біловус Л. І. Документально-комунікаційна функція україномовної періодики США щодо діяльності громадських організацій (на прикладі СУА) // Термінологія документознавства та суміжних галузей знань: зб. наук. праць / Київський національний ун-т к-ри і мист-в; Ф-т культурології. К., 2017. Вип. 10. С. 201–206.
116. Біловус Л. І. Економічна співпраця української діаспори США із Україною як один із чинників української самоідентифікації (на матеріалах україномовної періодики США) // Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць. 2018. Вип. 131. С. 90–94.

117. Біловус Л. І. Збереження національної ідентичності українців США у діяльності Українського народного союзу (на матеріалах діаспорної періодики) // Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць. 2017. Вип. 121. С. 7–11.
118. Біловус Л. І. Інформаційний простір української діаспори США про сферу шкільної україномовної освіти як одного із чинників формування національної ідентичності // Science and Education Studies. 2016. № 1 (17) (January–June). Volume II. Stanford: Stanford University Press, 2016. P. 341–348.
119. Біловус Л. І. Інформаційний простір української діаспори США у контексті збереження рідної мови як основи національної ідентичності // Актуальні питання, проблеми та перспективи розвитку гуманітарного знання у сучасному інформаційному просторі: національний та інтернаціональний аспекти: зб. наук. праць X Міжнародної науково-практичної конференції, м. Рубіжне, 30–31 травня 2015 р. Рубіжне: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2015. С. 169–171.
120. Біловус Л. І. Інформаційний простір української діаспори США як транслятор діяльності шкіл українознавства щодо збереження національної ідентичності // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Культурологія». Проблеми культурної ідентичності в ситуації сучасного діалогу культур : матеріали ІХ міжнародної наукової конференції. (Острог, 20–21 травня 2016 року). Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2016. Вип. 17. С. 42–51.
121. Біловус Л. І. Інформаційний простір: термінологічні пошуки та реалії сьогодення // Термінологія документознавства та суміжних галузей знань: зб. наук. праць /Київський національний ун-т к-ри і мист-в; Ін-т державного управління і права. К., 2013. Вип. 7. С. 75–80.
122. Біловус Л. І. Інформаційно-документаційний аспект україномовних періодичних видань США у контексті діяльності української церкви // Емінак: науковий щоквартальник. 2017. № 3 (19). Т. 2. С. 125–130.
123. Біловус Л. І. Комунікативні аспекти діяльності українських молодіжних організацій США (на матеріалах україномовної періодики) // Інформація та

соціум: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2017. С. 71–74.

124. Біловус Л. І. Культурний дискурс україномовної періодики діаспори США як чинник збереження національної ідентичності // Емінак: науковий щоквартальник. 2017. № 4 (20). Т. 2. С. 100–107.

125. Біловус Л. І. Матеріали періодичних видань української діаспори США як джерело інформації про кредитну кооперативу «Самопоміч» // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія: історія. 2017. Вип. 1. Ч. 2. С. 140–147.

126. Біловус Л. І. Мова як важливий чинник соціокультурної ідентичності нації та особистості // Наукові записки. Серія «Культурологія» (Проблеми культурної ідентичності: глобальний та локальний виміри. Матеріали міжнародної наукової конференції 23–24 квітня, Острог – 2010). Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2010. Вип. 5. С. 164–169.

127. Біловус Л. І. Мовна проблематика в інформаційному просторі українців США // Вісник Книжкової палати: науково-практичний журнал. 2015. № 6. С. 45–48.

128. Біловус Л. І. Мовноцентричний аспект інформаційного простору української діаспори США // Інформаційна освіта та професійно-комунікативні технології XXI століття: зб. матеріалів VIII Міжнар. наук.-прак. конф., Одеса, 10–12 вересня 2015 року. Одеса: ФОП Гаража, 2015. С. 516–527.

129. Біловус Л. І. Націєтворчі аспекти дотримання традицій українцями в діаспорі (на базі україномовного публіцистичного матеріалу США) // Вісник Книжкової палати: науково-практичний журнал. 2017. № 2. С. 49–52.

130. Біловус Л. І. Образ Києво-Могилянської академії в україномовній періодиці США, або Роздуми про збереження ідентичності // Вісник Книжкової палати: науково-практичний журнал. 2013. № 12. С. 27–31.

131. Біловус Л. І. Переселенські гімназії у періодичних виданнях української діаспори США // Інформація та соціум: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. Вінниця: ДонНУ, 2016. С. 69–71.

132. Біловус Л. І. Періодичні видання української діаспори США крізь призму викликів перед українським шкільництвом // Документно-інформаційні комунікації в умовах глобалізації : стан, проблеми і перспективи: матеріали І Всеукраїнської наук.-практ. Інтернет-конференції, м. Полтава, 3 грудня 2015 р. Полтава: ПолтНТУ, 2016. С. 170–171.
133. Біловус Л. І. Питання Помісної української церкви у матеріалах періодики української діаспори США як один із чинників національної самоідентифікації // Науковий вісник Миколаївського національного університету ім. В. О. Сухомлинського. Історичні науки. 2017. № 2 (44). С. 89–94.
134. Біловус Л. І. Підтримка і популяризація української культури як одного із чинників збереження національної ідентичності у періодиці української діаспори США (від 1947 р.) // Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць. 2018. Вип. 133. С. 55–58.
135. Біловус Л. І. Презентація Українського конгресового комітету Америки в інформаційному просторі української діаспори США // Україна в умовах реформування правової системи: сучасні реалії та міжнародний досвід: матеріали ІІ Міжнародної науково-практичної конференції, м. Тернопіль, 21–22 квітня 2017 р., ТНЕУ. Тернопіль: Економічна думка, 2017. С. 317–320.
136. Біловус Л. І. Релігійний аспект як маркер збереження національної ідентичності в україномовній періодиці діаспори США (від 1947 р.) // Науковий вісник Миколаївського національного університету ім. В. О. Сухомлинського. Історичні науки. 2018. № 1 (45). С. 17–24.
137. Біловус Л. І. Рецепція творчої постаті Т. Шевченка в періодиці української діаспори США // Вісник Книжкової палати: науково-практичний журнал. 2014. № 3. С. 25–28.
138. Біловус Л. І. Роль періодики діаспори США у збереженні україномовної освіти як одного з чинників національної ідентичності // Документ у збереженні індивідуальної / соціальної пам'яті: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Тернопіль, 3 грудня 2015 р. Тернопіль, 2016. Частина 1. С. 81–84.

139. Біловус Л. І. Роль періодичних видань українців США у збереженні національної ідентичності // Документно-інформаційні комунікації в умовах глобалізації: стан, проблеми і перспективи: матеріали II Всеукраїнської наук.-практ. Інтернет-конференції, м. Полтава, 23 листопада 2016 р. Полтава: ПолтНТУ, 2016. С. 211–216.
140. Біловус Л. І. Роль україномовних періодичних видань США у формуванні та дотриманні родинних цінностей // *Canadian Journal of Education and Engineering*. 2015. № 2(12), (July–December). Volume III. Ottawa: Ottawa University Press. P. 380–387.
141. Біловус Л. І. Роль українців США в утвердженні державності України (на матеріалах україномовної періодики діаспори) // Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць. 2018. Вип. 128. С. 93–96.
142. Біловус Л. І. Світовий конгрес українців на шпальтах української діаспори США (після 1991 р.) – напрями роботи для збереження національної ідентичності // Проблеми всесвітньої історії: науковий журнал. 2017. № 2 (4). С. 196–208.
143. Біловус Л. І. Світовий конгрес українців на шпальтах української діаспори США (після 1991 р.) – напрями роботи для збереження національної ідентичності // Проблеми всесвітньої історії: науковий журнал. 2017. № 2 (4). С. 196–208.
144. Біловус Л. І. Тарас Шевченко в україномовній періодиці США // Тарас Шевченко і сучасна національна освіта: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Тернопіль, 5–6 березня 2014 р., ТНЕУ // Психологія і суспільство: Спецвипуск. 2014. С. 11–12.
145. Біловус Л. І. Творча особистість Т.Г. Шевченка в періодиці української діаспори США // *Zbiór raportów naukowych. «Współczesne tendencje w nauce i edukacji»* (27.02.2014–28.02.2014). Warszawa: Wydawca: Sp. z o.o. «Diamond trading tour», 2014. S. 26–31.

146. Біловус Л. І. Тематика Голодомору в україномовній періодиці діаспори США як чинник збереження національної ідентичності // Емінак: науковий щоквартальник. 2018. № 1 (21). Т. 2. С. 135–140.
147. Біловус Л. І. Україна і США: дипломатичні відносини у контексті викликів XXI ст. (на матеріалах періодики) // Зовнішні справи: науковий журнал. 2017. № 11. С. 14–18.
148. Біловус Л. І. Україномовна періодика США про роль української діаспори у поширенні інформації про Голодомор // Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць. 2018. Вип. 129 (2). С. 77–81.
149. Біловус Л. І. Україномовна періодика США у збереженні рідної мови як основи національної ідентичності // Proceedings of the International Scientific and Practical Conference «Topical Researches of the World Science, Vol. I (June 20–21, 2015, Dubai, UAE)». Dubai: Rost Publishing, 2015. P. 5–8.
150. Біловус Л. І. Україномовна періодика США у контексті збереження рідної мови як основи національної ідентичності // Молодий вчений: щомісячний науковий журнал. 2015. №5 (20). С. 74–77.
151. Біловус Л. І. Україномовна періодика у національно-культурному житті української діаспори США (1991–2017 рр.): монографія / Тернопільський національний економічний університет. Тернопіль: ТНЕУ, 2017. 608 с.
152. Біловус Л. І. Україномовні періодичні видання США про культурну самопрезентацію української діаспори як способу збереження національної ідентичності // Вісник Книжкової палати: науково-практичний журнал. 2017. № 5. С. 46–50.
153. Біловус Л. І. Українська церква у США на шпальтах україномовних періодичних видань: культурно-освітня діяльність // Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць. 2017. Вип. 123. С. 87–92.
154. Біловус Л. І. Український інформаційний простір: сьогодення та перспективи // Український інформаційний простір: Науковий журнал Інституту журналістики і міжнародних відносин КНУКІМ. К.: КНУКІМ, 2013. Число 1. С. 188–191.

155. Біловус Л. І. Український католицький університет в україномовній періодиці США // Вісник Книжкової палати: науково-практичний журнал. 2015. № 4. С. 33–37.
156. Біловус Л. І. Український католицький університет у контексті збереження і формування освітніх та духовних традицій українців (на матеріалі діаспорної преси США) // Вісник Книжкової палати: науково-практичний журнал. 2016. № 7. С. 50–52.
157. Біловус Л. І. Українські духовні традиції в україномовній періодиці США як чинник збереження національної ідентичності // Соціум. Документ. Комунікація: збірник наукових статей. Серія: історичні науки. 2017. Вип. 4. С. 113–131.
158. Біловус Л. І. Українські періодичні видання США щодо діяльності окремих музейних установ діаспори у напрямі збереження національної ідентичності // Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць. 2017. Вип. 127. С. 102–106.
159. Біловус Л. І. Українські церкви у США в обороні державності України (на матеріалах україномовної періодики діаспори) // Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць. 2017. Вип. 126. С. 95–100.
160. Більше уваги проблемам культури // Свобода. 1996. Ч. 204. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
161. Біля 90 відсотків населення апробує державність // Свобода. 1991. Ч. 229. С. 1 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.
162. Благодійний бенкет приніс УКУ понад 1 млн гривень / Прес-служба УКУ // Свобода. 2013. № 44. С. 1.
163. Благодійний бенкет УКУ в Чикаго // Час і події. 2011. № 46. 16 листопада.
164. Блюй А. Річний пікнік кредитівки «Самопоміч» // Свобода. 1995. Ч. 153. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
165. Богачевська-Хом'як М. Роля матері в родині // Свобода. 1995. Ч. 18. С. 2; Ч. 19. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
166. Богдан Гаврилишин прочитав лекцію // Свобода. 2012. № 45. С. 15.

167. Богданська Т. Концерт на честь п'ятиліття відділу УМІ // Свобода. 2014. № 21. С. 8.
168. «Богослов вже не доводить, що він не верблюд» : [інтерв'ю Бориса Гудзяка кореспонденту «Нового Погляду» Лесі Головатій]. URL: <https://portal.lviv.ua/news/2007/04/24/130922> (дата звернення: 29. 07. 2015).
169. Боднар В. «Запусти» 33-го Відділу СУА у Пармі // Свобода. 1995. Ч. 53. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
170. Боднар В. Йорданські святкування в церкві Покрови Пресвятої Богородиці в Пармі // Свобода. 1996. Ч. 22. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
171. Боднар В. Концерт оперних арій і сучасної української музики в Клівленді // Свобода. 1995. Ч. 72. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
172. Боднар В. Концерт Павла Дворського та фольклорного дуету «Писанка» в Пармі // Свобода. 1995. Ч. 77. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
173. Боднар В. Парафіяльне свячене в церкві св. Покрови Пресвятої Богородиці в Пармі // Свобода. 1997. Ч. 96. С. 7 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
174. Боднар В. Пластовий Святомиколаївський вечір у Пармі // Свобода. 1995. Ч. 12. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
175. Боднар В. Святкування рідношкільної Ялинки Школи Українознавства в Пармі // Свобода. 1998. Ч. 32. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6506.
176. Боднар В. Справа навчання в школах Нью-Джерзі про Великий голод // Свобода. 1995. Ч. 158. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
177. Боднар В. Таборування на оселі «Писаний Камінь» // Свобода. 1995. Ч. 152. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
178. Боднар В. Традиційна різдвяна зустріч 33-го Відділу СУА у Пармі // Свобода. 1995. Ч. 17. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
179. Боднар В. Традиційний Щедрий вечір церкви Покрова Пресвятої Богородиці в Пармі // Свобода. 1997. Ч. 20. С. 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.

180. Боднар В. Щедрий вечір церкви Покрова Пресвятої Богородиці в Пармі // Свобода. 1995. Ч. 25. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
181. Боднарук В. Великодній базар у осередку Св. Андрія // Міст. 2014. 24 квітня.
182. Боднарук В. Вечір Юрія Тарнавського // Час і Події. 2011. № 39. 28 вересня.
183. Боднарук В. Визначені стипендіяти Товариства української мови // Свобода. 2015. № 7. С. 7.
184. Боднарук В. «Геноцид очима мистців» в УІММ // Міст. 2013. 17 жовтня.
185. Боднарук В. День Матері в осередку Норт Порт, Флорида // Час і Події. 2011. № 20. 18 травня; Час і Події. 2012. № 20. 16 травня.
186. Боднарук В. День матері в українському осередку // Міст. 2012. 17 травня.
187. Боднарук В. День матері відзначили в Норт-Порті // Свобода. 2011. № 21. С. 8.
188. Боднарук В. Добровольці Корпусу миру на Українських днях // Міст. 2012. 06 вересня.
189. Боднарук В. Д-р Мар'яна Рубчак вела мову про жіноцтво // Свобода. 2012. № 29. С. 8.
190. Боднарук В. Допомога від ТУМ із Чикаго // Міст. 2013. 11 липня.
191. Боднарук В. Жінка в сучасній Україні // Час і Події. 2012. № 27. 04 липня.
192. Боднарук В. Історія ТУМ за 22 роки // Свобода. 2013. № 47. С. 11.
193. Боднарук В. Пишаємося стипендіатами ТУМ // Свобода. 2014. № 21. С. 7.
194. Боднарук В. Подарували вітраж «Тризуб» // Свобода. 2014. № 28. С. 8.
195. Боднарук В. Стипендіати Товариства української мови // Міст. 2014. 12 червня.
196. Боднарук В. Товариство української мови допомагає осередкам в Україні // Свобода. 2013. № 19. С. 8, 13.
197. Боднарук В. ТУМ на «Українських днях» у Чикаго // Міст. 2013. 05 вересня.
198. Боднарук В. У пам'ять «Небесної сотні» // Міст. 2014. 26 червня.

199. Боднарук В. Флорида вшанувала 80-ту річницю Голодомору // Міст. 2014. 01 січня.
200. Боже великий, єдиний, нам Україну храни / Прес-служба УПЦ у США // NOVAгазета. 2013. № 35 (244). С. 16.
201. Боженко Л. Не зрадити заповідей (звертаючись до Шевченка) // Свобода. 1992. Ч. 48. С. 2; Ч. 49. С. 2; Ч. 50. С. 2 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1803.
202. Божественна літургія чотирма мовами / Прес-служба УПЦ в США // Novaгазета. 2015. № 46 (354). С. 16.
203. Бойчук Б. Український музей для України – в Нью Йорку // Свобода. 1993. Ч. 17. С. 2, 6.
204. Бокотей Н., Пляка Г. Регіональна вчительська конференція шкіл українознавства // Шкільні вісті. 2006. № 1 (14). С. 1–2.
205. Бондаренко Г. Історичне пізнання: питання теорії та практики. Луцьк: Інститут змісту і методів навчання ВДУ ім. Лесі Українки, 1998. 228 с.
206. Бондаренко О. Міжнародні академічні програми Києво-Могилянської академії // Час і події. 2007. 25 жовтня.
207. Бондарєва Х. Як підтримати Україну? // Міст. 2014. 13 лютого.
208. Бородіна Ф. Історія Першої Української Євангельсько-Баптистської Церкви в м. Санта Барбара, Каліфорнія // Посланець правди. 2013. № 3. С. 11–13.
209. Боруцький С. Релігії в Європі // Час і Події. 2008. № 32. 07 серпня.
210. Боруцький С. Релігії в Україні // Час і Події. 2008. № 34. 20 серпня.
211. Боруцький С. Релігії у світі // Час і Події. 2008. № 29. 17 липня.
212. Боруш К. Гуцульська коляда над Америкою // NOVA газета. 2015. № 47 (355). С. 16.
213. Боруш К. Жнива – гіркі, але все перемагає любов... // NOVAгазета. 2017. № 8 (413). С. 18.
214. Боруш К. Мистецтво творити різдвяні дарунки // NOVA газета. 2015. № 47 (355). С. 16.

215. Боруш К. Сила материнської молитви // NOVAгазета. 2016. № 16 (225). С. 16.
216. Боруш К. Сім світів // NOVAгазета. 2016. № 46 (403). С. 14.
217. Братчик С. З життя пластової Станиці в Баффало // Свобода. 1995. Ч. 51. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
218. Братчик С. На «Новому Соколі» розпочались пластові табори // Свобода. 1996. Ч. 141. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
219. Братчик С. Пластова Станиця в Баффало відсвяткувала роковини Листопадового Чину // Свобода. 1996. Ч. 223. С. 5 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
220. Бризгун-Соколик О. Від родини – до нації // Свобода. 1996. Ч. 115. С. 2; Ч. 116. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
221. Брех І. Нагородили переможців конкурсу // Свобода. 2011. № 47. С. 19.
222. Будівничі репрезентативного Українського музею // Свобода. 1997. Ч. 77. С. 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
223. Буквич Н. У Вашингтоні намагалися знайти шляхи до зрілої державності в Україні // Час і Події. 2009. № 44. 05 листопада.
224. Булат Т. Святкування 70-ліття СУА і відзначення С. Андрушків // Свобода. 1996. Ч. 128. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
225. Буняк Є. Новацьке Свято весни Ньюаркської станиці // Свобода. 1991. Ч. 119. С. 4 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.
226. Бурейко Н. К вопросу об американской национальной идентичности (политико-идеологический факторы ее становления) // Studia Humanitatis. № 1. 2013. URL : <http://st-hum.ru/node/56> (дата звернення: 25. 05. 2014).
227. Бурій Л. В Сіетлі відзначили 100-річчя Пласту // Свобода. 2012. № 28. С. 8.
228. Бурмака Н. Маленька Україна // Міст. 2013. 07 березня.
229. Буртик О. 40-ліття 70-го Відділу СУА в Пасейку // Свобода. 1998. Ч. 60. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6506.
230. Важливо відзначати День пам'яті не тільки в Україні, а й за її межами – щоб весь світ знав про Голодомор // Час і Події. 2014. № 39. 25 вересня.

231. Вакуленко А. Вечір української пісні в діаспорі // Свобода. 2011. № 23. С. 17.
232. Вакуленко А. Перша у Східній Європі лябораторія перекладу // Свобода. 2011. № 16. С. 18.
233. Вакуленко А. Студентів нагородили за здоровий спосіб життя // Свобода. 2011. № 27. С. 14.
234. Варварцев М. М. Найдавніше джерело про заокеанську Україну та його автор // Українська діаспора. 1993. Ч. 3; Макар Ю. І. Діяльність агентів по вербовці до Канади на західноукраїнських землях наприкінці ХІХ – початку ХХ століття // Питання історії нового та новітнього часу: Збірник наукових праць. Чернівці: Чернівецький державний університет ім. Ю. Федьковича, 1994. Вип. 3.
235. Василик Д. ІХ Світовий Конгрес Українців // Час і Події. 2008. № 35. 28 серпня.
236. Василик Д. Пішов «Гомін» по Чікаго... // Час і Події. 2008. № 49. 03 грудня.
237. Василишин Я. Останній дзвоник у школі Українознавства при парафії св. Йосифа Обручника // Час і Події. 2011. № 23. 08 червня.
238. Василькевич З. Виклик Чорнобиля – святкування в Дітройті // Свобода. 1996. Ч. 107. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
239. Василькевич З. Доброчинний бенкет шкіл Непорочного Зачаття // Свобода. 1996. Ч. 214. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
240. Василькевич З. Літня зустріч активу УНС в Дітройті // Свобода. 1996. Ч. 180. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6504.
241. Василькевич З. Округа УНС Дітройту відбула збори // Свобода. 1995. Ч. 48. С. 1, 4 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
242. Василькевич Н. Доброчинний бенкет в Дітройті на підтримку УКУ // Свобода. 2009. № 1. С. 9.
243. Василькевич Н. Підтримка семінарій і церков у східній Україні // Час і Події. 2012. № 27. 04 липня.

244. Василькевич Н. Святкування 100-річчя церкви Непорочного зачаття Діви Марії // Час і Події. 2014. № 51. 18 грудня.
245. Василь Стус – поет трагічної долі / Пресова референтура Товариства української мови // Час і події. 2008. № 19. 08 травня.
246. Васильченко В. Обряд і мова як чинники неперервності традиції та формування Homo Traditionalis // Молода нація: альманах. К.: Смолоскип, 2008. № 4 (49). С. 46–88.
247. Васильчик І. Нагороджені переможці літературного конкурсу «Витоки» // Свобода. 2010. № 4. С. 11.
248. Васильчук В. Німці в Україні. Історія й сучасність (друга половина XVIII – початок XXI ст.). К.: Видавничий центр КНЛУ, 2004. 341 с.
249. «ВВ» у Нью-Йорку або воплі слов'янської душі в улюбленому клубі Аль Капоне // Час і Події. 2008. № 25. 19 червня.
250. Ведмедик-Капустянська В. Славний ювілей «Полтавського вечора» // Свобода. 1995. Ч. 55. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
251. Велика потреба в Україні / УССПУ // Свобода. 1996. Ч. 188. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
252. Великодні традиції в США // Час і Події. 2012. № 14. 4 квітня.
253. Велич Воскресіння Христового // Міст. 2012. 05 квітня.
254. Венгрин-Кавділ К. Пам'ять Лемківщини // Свобода. 2014. № 31. С. 13, 16.
255. Верещак Х. «Шляхом героїв». Посвячення пам'ятників українським героям та відновленого пам'ятника Акту 30-го червня на оселі СУМ // Час і Події. 2013. № 27. 04 липня.
256. Верещак Х. Традиційна Маланка осередку СУМ ім. Миколи Павлушкова в Чикаго // Час і Події. 2010. № 4. 29 січня.
257. Верига В. СКВУ – потрібна організація // Свобода. 1993. Ч. 100. С. 2; Ч. 101. С. 2; Ч. 102. С. 2.
258. Вертеп і різдвяний концерт у Перт-Амбої // Міст. 2012. 02 лютого.

259. Верховна Рада оголосила недовіру урядові В. Януковича. Однак не вирішено суперечки щодо результатів президентських виборів в Україні // Свобода. 2004. № 49. С. 1.
260. Верховна Рада ССРСР висловила недовір'я Кабінетові міністрів; в Києві відбулася багатотисячна демонстрація і переговори з представниками РСФСР / УНІАР // Свобода. 1991. Ч. 166. С. 1, 9 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.
261. Верховна Рада ССРСР припинила діяльність КПСС / УНІАР // Свобода. 1991. Ч. 167. С. 1 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.
262. Веселі свята в українських громадах // Свобода. 2014. № 3. С. 11.
263. Вечерниці «Червоної калини» // Свобода. 1993. Ч. 15. С. 1.
264. Вечір на пошану мистців провів УІММ / Прес-служба кредитівки «Самопоміч» // Свобода. 2014. № 43. С. 8.
265. Вечір пам'яті безсмертної Лесі / Прес-служба Товариства «Свята Софія» // Свобода. 2013. № 22. С. 12, 18.
266. Вечір української культури «Різдвяна коляда» // Міст. 2012. 09 лютого.
267. Взаємне забезпечення: УНС забезпечує майбутнє молоді, молодь забезпечує майбутнє УНС // Свобода. 1983. Ч. 184. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6497.
268. В ЗСА підготовляються акції у 10-річчя Чорнобильської трагедії // Свобода. 1996. Ч. 17. С. 1, 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
269. Вийшла біографія Шевченка, написана його другом / повідомлення УНІАН // Час і Події. 2011. 09 березня.
270. Вийшов збірник НТШ-А про український правопис // Свобода. 1998. Ч. 11. С. 1 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6506.
271. Вийшов новий збірник праць про Т. Шевченка // Свобода. 1991. Ч. 157. С. 1 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.
272. Виклик Чорнобиля'96 // Свобода. 1996. Ч. 19. С. 1 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.

273. Вимагаємо відновити меморіальну дошку патріарха Йосифа Сліпого // Свобода. 2010. № 50. С. 5.
274. Вимагають незалежності України / УНІАР // Свобода. 1991. Ч. 136. С. 1 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.
275. Вимагають переходу на державну мову // Свобода. 1996. Ч. 2. С. 1 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
276. Винар Л. Звіт з діяльності Світової Наукової ради при СКУ (серпень 2003 – травень 2008). URL: <http://www.ukrainianworldcongress.org/UserFiles/File/SNRada1.pdf> (дата звернення: 30. 06. 2016).
277. Винник І. Справа Українського Музею // Свобода. 1996. Ч. 79. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
278. Винницька І. Діяспора – це окремий організм // Свобода. 1996. Ч. 117. С. 2; Ч. 118. С. 2–3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
279. Винницька М. На роковини Шевченка // Свобода. 1992. Ч. 45. С. 2 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1803.
280. Винницький М. У Києво-Могилянській академії відкрито першу в Україні Докторську (PhD) школу // Час і події. 2008. 05 листопада.
281. Винничук О. Ой усі ми на толоці, Та й одна родина // Час і Події. 2008. № 37. 11 вересня.
282. Винничук О. Рятуймо світ молитвами нашими // Час і Події. 2010. № 24. 16 червня.
283. Винничук О. Українській православній церкві св. Покрови міста Чикаго – славних 60! // Час і Події. 2011. № 43. 26 жовтня.
284. Випускники «Києво-Могилянської академії» захистили PhD ступені і отримали спільні дипломи з Барселонським автономним університетом // Час і події. 2012. 19 грудня.
285. Вирост Й. С. Національна самосвідомість: проблеми визначення й аналізу // Філософська та соціологічна думка. 1989. № 7. С. 11–19; Губко О. Національна самосвідомість і державно-національне відродження // Матеріали до української етнології. К., 1995. Вип. 1 (4). С. 235–240.

286. Висоцький В. На конгресі «Діаспора як чинник утвердження держави Україна» // Свобода. 2008. № 34. С. 7.
287. Висоцький В. Пролунав останній шкільний дзвінок // Рідна школа. 2007. № 148. С. 31–32.
288. Виставка «Політичний плакат у Радянській Україні, 1919–1921» / Прес-служба Українського музею // Свобода. 2013. № 45. С. 13.
289. Виставка робіт Бориса Косарева // Міст. 2011. 29 грудня.
290. Виховувати молоде покоління // Свобода. 1996. Ч. 210. С. 3–4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
291. Вихопень Н. Мова і здоров'я // Час і Події. 2006. № 42. 19 жовтня.
292. Вишневська Ю. Ювілей 93-го Відділу СУА ім. О. Степанів у Гартфорді // Свобода. 1991. Ч. 137. С. 4 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.
293. Вівчарик М. Українці у світі: східна і західна діаспора // Український історичний журнал. 1993. № 11–12; Вівчарик М. Українці у близькому і далекому зарубіжжі // Вівчарик М. та ін. Українська нація: шлях до самовизначення. К., 2001; Камінський Є. Українці у США // Політика і час. 1991. № 12; Рубанець М. Українці в Америці // Людина і світ. 1994. № 3–4. С. 8–15; № 5–6. С. 2–11; № 7. С. 6–12; Чернявський С. Американці українського походження: демографічна і соціально-економічна характеристика. За оцінками вчених США // Український історичний журнал. 1991. № 4.
294. Відбувся 20-й звичайний Собор УПЦ США / Консисторія УПЦ США // Свобода. 2013. № 48. С. 5, 12.
295. Відбувся XX Конгрес українців Америки // Свобода. 2008. № 45. С. 1, 15.
296. Відбувся Другий Світовий Конгрес Вільних Українців // Народна воля. 1973. № 43. С. 1 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6328.
297. Відбувся 14-й Собор УПЦеркви в ЗСА // Свобода. 1995. Ч. 201. С. 1, 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
298. Відбудеться баль дебютанток // Свобода. 1993. Ч. 15. С. 3.

299. Відбудеться виставка творчості С. Гординського в УІА // Свобода. 1995. Ч. 206. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
300. Відбулася конференція для відзначення української родини в ЗСА // Свобода. 1995. Ч. 3. С. 1, 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
301. Відбулася пленарна нарада директорів ЗУАДК // Свобода. 1991. Ч. 164. С. 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.
302. Відбулася пресова конференція Л. Кравчука / УНІАР // Свобода. 1991. Ч. 166. С. 1 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.
303. Відбулася 38-а Конвенція Українського народного союзу // Час і Події. 2014. № 22. 29 травня.
304. Відбулася 38-ма Конвенція Українського народного союзу // Міст. 2014. 05 червня.
305. Відбулася щорічна конвенція Української Православної Ліги / Консисторія УПЦ в США // Свобода. 2014. № 33. С. 9.
306. Відбулися збори Округи УНС Сиракюзи-Ютика // Свобода. 1995. Ч. 100. С. 1 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
307. Відбулися збори 307-го Відділу УНС в Бостоні // Свобода. 1995. Ч. 112. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
308. Відбулися організаційні наради Округи УНС Нью Гейвену // Свобода. 1992. Ч. 1. С. 1, 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1803.
309. Відбулися переговори між Україною і Росією / УНІАР // Свобода. 1991. Ч. 166. С. 1, 8 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.
310. Відбулися 59-ті лещетарські змагання Карпатсько-лещетарського клубу // Свобода. 2013. № 14. С. 16.
311. Відбулися річні наради й імпрези СФУЖО в Торонті // Америка. 1984. Ч. 30. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6802.
312. Відбулися чергові наради сеньйорів УНСоюзу // Свобода. 1980. Ч. 269. С. 1 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6489.
313. Відбулись 16-ті Загальні збори ЗУАДК // Свобода. 1996. Ч. 36. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6504.

314. Відзначення 27-ї річниці Чорнобильської катастрофи в осередку УПЦ в США // Час і Події. 2013. № 18. 02 травня.
315. Відзначення Дня Соборності України в Чикаго / Прес-служба відділу УККА в Іллінойсі // Час і Події. 2012. № 4. 25 січня.
316. Відзначення 30-річчя смерті полк. А. Мельника // Свобода. 1995. Ч. 10. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
317. Відзначення 4-ої річниці самостійності України // Свобода. 1995. Ч. 136. С. 1 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
318. Відзначено 50-річчя парафії св. Архангела Михаїла / Управа Української церкви св. Михаїла // Свобода. 2009. № 1. С. 9.
319. «Відкриті двері» філії кредитівки «Самопоміч» / Прес-служба каси «Самопоміч» // Міст. 2013. 29 серпня.
320. Відкриття виставки «Калейдоскоп яскравих образів і кольорів» в Українському національному музеї // Час і Події. 2009. № 18. 07 травня.
321. Відкриття нового корпусу УКУ / Прес-служба УКУ // Свобода. 2013. № 37. С. 2.
322. Віднянський С. Державотворчий процес в Україні 1991–2006. К.: НВП «Видавництво «Наукова думка» НАН України», 2007. 910 с.
323. Відозва Українського Конгресового Комітету в Америці // Свобода. 1947. Ч. 261. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6462.
324. Війна і мир в Україні: що далі? / Пресова група НТШ–А // Свобода. 2014. № 39. С. 13, 16.
325. Вілінська Я. Гуцули трембітали в США // Міст. 2015. 15 січня.
326. Вінтонів Х. Українські документально-інформаційні ресурси у віртуальному просторі Канади: структура, інформаційне наповнення та методика пошуку : дис. ... канд. іст. наук : 27.00.02 / Державна архівна служба України, Український науково-дослідний інститут архівної справи та документознавства. Київ, 2014. 193 с.
327. Вірний М. Подвійне свято парафії Свято-Андріївської української православної катедри // Свобода. 1995. Ч. 56. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.

328. Вірте, любіть, служіть... // Свобода. 2005. № 4. С. 6 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6509.
329. 84 роки тому АН України запровадила новий правопис // Міст. 2013. 28 березня.
330. Вісті Наукового товариства ім. Т. Шевченка // Свобода. 1995. Ч. 169. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
331. Вісті Наукового товариства ім. Т. Шевченка // Свобода. 1996. Ч. 155. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
332. Вісті Наукового товариства ім. Т. Шевченка // Свобода. 1997. Ч. 55. С. 4–5 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
333. Вітаємо всіх татусів з Днем Батька // Час і Події. 2010. № 24. 16 червня.
334. Вітаємо з Різдвом! // Час і Події. 2011. № 1. 05 січня.
335. Вітович Х. В пам'ять героїв Крут // Свобода. 2013. № 8. С. 8.
336. Віце-президент США відвідав Україну // Свобода. 2014. № 48. С. 1, 9.
337. Вічна пам'ять // NOVAгазета. 2015. № 45 (353). С. 14.
338. Владика Борис Гудзяк: «Бог постійно дзвонить, це ми не беремо слухавку чи просто вимикаємо телефон» / упоряд. Артур Бобрик // Час і події. 2014. № 3. 16 січня.
339. Владика Святослав зустрівся з президентом СКУ / Прес-служба СКУ // Міст. 2014. 22 травня.
340. Влаштовують доповіді про правопис / Пресова група НТШ-А // Свобода. 1993. Ч. 55. С. 1.
341. В Міннеаполісі заложено новий відділ УНС // Свобода. 1976. Ч. 217. С. 1.
342. В НТШ відбувся симпозіум з нагоди появи книги «Україна й українці в світі» // Свобода. 1995. Ч. 110. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
343. Внутрішні трансформації та зовнішні загрози України // Свобода. 2008. № 29. 3, 18.
344. В Нью Йорку відзначають роковини незалежності України // Свобода. 1995. Ч. 133. С. 1, 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.

345. В Нью-Йорку відзначено п'ятиріччя освітньої програми для молоді / Генеральне консульство України в Нью-Йорку // Свобода. 2010. № 24. С. 10.
346. Воєвода Д. Радість // Посланець правди. 2013. № 3. С. 19.
347. Воєвода Д. Шановні в Господі нові члени церкви: благословляємо вас із Господнього дому // Посланець правди. 2013. № 3. С. 19.
348. Войтко Д. Студентам Острозької академії вручено стипендії Л. Кучми // Свобода. 2010. № 46. С. 15.
349. Волзер М. Тема Голодомору – в кожній школі // Свобода. 2013. № 10. С. 7.
350. Волянський О. Свято героїв у Кергонксоні // Свобода. 1996. Ч. 114. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
351. Воробець А. На Союзівці відзначають День Батька // Свобода. 1995. Ч. 94. С. 1 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
352. Воробець А. Союзівці Вунсакету відсвяткували подвійний ювілей // Свобода. 1995. Ч. 149. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
353. Воробець Ю. Новонароджений Ісус завітав до Вотервліту // Свобода. 1997. Ч. 20. С. 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
354. Воропаєва Т. Українські націєтворчі процеси крізь призму сучасних націєтворчих концепцій: комплексний підхід // Українознавство–2005: календар-щорічник. К., 2004. С. 94–103.
355. В «Острозькій академії» вшанували Василя Стуса // Свобода. 2008. № 4. С. 2.
356. 8 вересня – День бабусь і дідусів. Український музей запрошує // NOVA газета. 2013. № 35 (244). С. 16.
357. VIII конгрес СКУ, 18–21 серпня 2003 р., Київ : звіти. 1998–2003. К.: Український Дім, 2003. 252 с.
358. Вох Д. Свято державности в Джерсі Ситі // Свобода. 1989. Ч. 48. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6498.
359. Впровадження гривні почалося досить повільно // Свобода. 1996. Ч. 168. С. 1 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.

360. Враження з ювілею 20-го Відділу СУА // Свобода. 1998. Ч. 12. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6506.
361. В ряди У. Н. Союзу! // Свобода. 1947. Ч. 94. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6462.
362. Все глибшими стають виміри Голодомору / Український Конгресовий Комітет Америки // Свобода. 2013. № 44. С. 12, 18.
363. Все юнацтво на табори // Національна трибуна. 1986. Ч. 27. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6100.
364. Всеамериканська українська вчительська конференція // Вісті УЗО. 2005. Ч. 52 (72). С. 2.
365. Всесвітній саміт на захист переслідуваних християн. URL: <http://www.baptyst.com/vsesvitnij-samit-na-zahyst-peresliduvanyh-hrystyuan/> (дата звернення: 28. 12. 2017).
366. Всеукраїнський референдум: 25 років потому // NOVAгазета. 2016. № 44 (401). С. 11.
367. В США відновило діяльність ТУСМ // Свобода. 2012. № 10. С. 11.
368. В УІА відбудуться виставка сучасних ікон та концерт // Свобода. 1997. Ч. 80. С. 1 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
369. «В Україну прийшов страх...» : [інтерв'ю ректора УКУ о. Бориса Гудзяка] // Час і події. 2011. № 46. 16 листопада.
370. В УКУ відбудеться літня школа / Прес-служба УКУ // Свобода. 2012. № 21. С. 15.
371. «В УКУ надто багато вкладено, щоб себе продавати» : [розмова з ректором УКУ о. д-м Борисом Гудзяком / за даними прес-служби УКУ] // Свобода. 2011. № 23. С. 3.
372. Вуссик Л. Зустрілися біля Меморіялу Голодомору // Свобода. 2016. № 52/1. С. 11.
373. В школі Святого Миколая – День відкритих дверей! // Час і Події. 2009. № 17. 30 квітня.

374. Гавриляк Р. Загальні збори Українського музею в Нью Йорку // Свобода. 1993. Ч. 120. С. 8.
375. Гавриляк Р. Прогрес проекту нового будинку Українського Музею в Нью Йорку // Свобода. 1998. Ч. 83. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6506.
376. Гавриляк Р. Чому Український музей у Нью Йорку // Свобода. 1993. Ч. 26. С. 2–3.
377. Гадзевич Р. «Свобода» і «The Ukrainian Weekly» вдячні «Самопомочі» в Нью-Йорку за щедрий дар // Свобода. 2014. № 5. С. 7.
378. Гадзевич Р. Тисячі гостей відвідали восьмий щорічний Фестиваль української культури на Союзівці // Свобода. 2014. № 29. С. 1, 10.
379. Гаєцька О. 83-й Відділ СУА при праці // Свобода. 1995. Ч. 244. С. 5 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
380. Гаєцька О. Зустріч з Н. Матвієнко // Свобода. 1995. Ч. 38. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
381. Гаєцька О. Підсумки праці 83-го Відділу СУА в Нью Йорку // Свобода. 1997. Ч. 19. С. 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
382. Гаєцький Ю. Вчительський семінар – 2007 на Союзівці // Рідна школа. 2007. Ч. 148. С. 24–25.
383. Гаєцький Ю. 25–ліття учительського семінару (1985–2009) // Рідна школа. 2009. Ч. 154. С. 23–24.
384. Гаєцький Ю. Загальний з'їзд учителів Америки // Шкільні вісті. 2006. № 1 (14). С. 6.
385. Гай О. Гребінець – більше ніж аксесуар // Міст. 2012. 13 вересня.
386. Гай О. Гривні – 18! // Міст. 2014. 28 серпня.
387. Гай О. Іван, селянський син // Міст. 2013. 27 листопада.
388. Гай О. Її порівнювали з Ботічеллі // Міст. 2012. 06 грудня.
389. Гай О. Їла б кума, та ложки нема... // Міст. 2012. 06 вересня.
390. Гай О. Композитор Ревуцький творив те, що у світі звать екзотикою // Міст. 2013. 21 лютого.
391. Гай О. Привернути увагу до Голодомору // Міст. 2013. 24 жовтня.

392. Гай О. 13 грудня відзначаємо свято на честь апостола Андрія Первознанного // Міст. 2012. 13 грудня.
393. Гайда І. 59-ий Відділ УНС гостив св. Миколая // Свобода. 1997. Ч. 28. С. 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
394. Гайда І. 59-ий Відділ УНС привітав св. о. Миколая // Свобода. 1995. Ч. 18. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
395. Гайн О. У голові – тільки малювання // Міст. 2011. 01 грудня.
396. Галатима Л. Виховуємо українських патріотів // Українське слово. 2015. 06 березня.
397. Галицька Д. Диво Благодатного вогню // Міст. 2013. 01 травня.
398. Галицька Д. Із Різдвом Христовим! // Міст. 2014. 01 січня.
399. Галицький С. Президент України провів телефонні розмови з керівництвом США // Українське слово. 2015. 19 лютого.
400. Галицький С. Справа Тимошенко для Вашингтона – питання принципу // Українське слово. 2013. 19 вересня.
401. Галицький С. США зацікавлені в євроінтеграції України // Українське слово. 2013. 07 листопада.
402. Галицький С. США зацікавлені в сильній Україні // Українське слово. 2017. 16 червня.
403. Галів М. В Українському музеї відбулися річні збори // Свобода. 2014. № 29. С. 8.
404. Галів М. Метою голодомору був геноцид українців // Свобода. 2014. № 4. С. 10–12.
405. Галів М. Метрополія Нью-Йорку збрала на потреби УКУ понад 180 тис. доларів // Свобода. 2008. № 48. С. 10.
406. Галів М. Мистецтво як голос вічності // Свобода. 2014. № 46. С. 10.
407. Галів М. Понад 900 тис. дол. – дар для УКУ від українців Нью-Йорку і Нью-Джерсі // Свобода. 2010. № 49. С. 11.
408. Галів М. Управу Українського музею в Нью-Йорку очолила проф. Рената Голод // Свобода. 2013. № 29. С. 9.

409. Галів М. Щедрий дар для УКУ // Свобода. 2007. № 1. С. 12–13.
410. Галькович З. Святий Миколай відвідав парафію // Свобода. 2009. № 9. С. 10.
411. Ганкевич Р. Україна вперше закупить деревне вугілля в США // Міст. 2017. 03 серпня.
412. Ганушевська О. Ювілей 47-го Відділу СУА в Рочестері // Свобода. 1993. Ч. 90. С. 8.
413. Гарбузюк О. Різдво – це свято миру // Свобода. 1995. Ч. 243. С. 2, 7 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
414. Гармаш М. М'яке Л – це не «галичанізм» // Свобода. 2007. № 11. С. 18.
415. Гасюк Б. Школа Українознавства у Філадельфії модернізується // Свобода. 1996. Ч. 218. С. 1, 5 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
416. Гачко О. Благодійний бенкет УКОФ на підтримку УКУ // Час і події. 2008. № 47. 20 листопада.
417. Гвозда І. Нагороди і вітання випускникам від УНСоюзу // Свобода. 2007. № 29. С. 8.
418. Гвозда І. 55-ліття Школи Українознавства ім. Лесі Українки в Сиракюзах // Рідна школа. 2011. Ч. 158. С. 28–29.
419. Гвозда І. Школа українознавства в Сиракюзах вшановує своїх матурантів // Рідна школа. 2011. Ч. 158. С. 30–31.
420. Гвозда І. Школа українознавства відзначила 55-ліття // Свобода. 2010. № 26. С. 10.
421. Геврик Т. Завершімо розбудову Українського музею в Нью Йорку // Свобода. 1992. Ч. 29. С. 2; Ч. 30. С. 2 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1803.
422. Геврик Т. Загальні збори членів Українського музею // Свобода. 1993. Ч. 135. С. 4.
423. «Геноцид 1932–1933 років, Конгрес США та американський уряд»: виклад у Філадельфії / «Свята Софія» // Свобода. 2013. № 45. С. 5.

424. Геврик Т. 15-річний ювілей Українського музею в Нью-Йорку // Сучасність. 1992. № 4; Геврик Т. Острів сліз: Національний музей імміграції // Пам'ятки України. 1994. № 3–6; Гриценко О. Діаспорна преса. Чуття родоводу [Українська преса в США і Канаді] // Віче. 1995. № 6; Гриценко О. З історії української преси в США і Канаді // Українська діаспора. 1995. Ч. 7; Ковальчук О. Освітня діяльність українців Канади і США // Україна ХХ ст.: культура, ідеологія, політика: Зб. статей. Вип. 3. К., 1999; Крупський І. Проблеми «білих плям» в історії української журналістики третього періоду національно-культурного відродження. Львів, 1992; Масенко Л. Осередок української науки за рубежом // Вісник АН УРСР. 1991. № 7; Миронюк Г. Про що може повідати українсько-американська колекція: [Центр дослідження історії імміграції при університеті штату Міннесота] // Всесвіт. 1991. № 3; Миронюк Г. Українсько-американська колекція – джерело вивчення української культури в діаспорі // Українська діаспора. 1992. Ч. 1; Романів О. Український інститут Америки // Українська діаспора. Київ; Чикаго, 1993. № 3.
425. Герасимович-Олинець М. Семінар церковного співу // Свобода. 1996. Ч. 183. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
426. Героїня нашого часу // Свобода. 1995. Ч. 225. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
427. Гетьман Є. Мігранти залишаються найлояльнішими інвесторами в економіку країни // Міст. 2014. 18 грудня.
428. Гірняк Р. У Центрі української спадщини 58-й раз вибрали «Міс Союзівку» // Свобода. 2014. № 42. С. 10.
429. Гість з Канади / Прес-служба УКУ // Свобода. 2012. № 32. С. 13.
430. Гладка Л. Святкування 45-ліття 17-го Відділу СУА ім. Олени Теліги // Свобода. 1997. Ч. 63. С. 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
431. Глобенко М. Живий Шевченко // Тарас Шевченко. Том XIII. Шевченко і його творчість : Зб. Праць і статей / За ред. Б. Кравцева. Чикаго: Вид-во Миколи Денесюка, 1963.

432. Глубіш М. Вшанування пам'яті жертв Голодомору в Українському національному музеї // Час і Події. 2013. № 46. 14 листопада.
433. Глум Т. Пролунав перший дзвінок в Школі українознавства в Нью-Йорку // Свобода. 2011. № 44. С 11.
434. Глум Т. Різдвяні свята відбулися в українській школі Нью-Йорку // Свобода. 2012. № 4. С. 10.
435. Глум Т. Ушанування пам'яті жертв Голодомору // Міст. 2011. 15 грудня.
436. Глум Я. Перший дзвінок у школі // Свобода. 2012. № 44. С. 9.
437. Глум Я. У школах українознавства тривають Різдвяні святкування // Свобода. 2013. № 2. С. 8.
438. Глушак В. Як Школа українознавства допомагає Україні // Міст. 2015. 07 січня.
439. Глушко М. Зустріч з українським клубом // Міст. 2012. 15 березня.
440. Гнатенко П. Идентичность: философский и психологический анализ. К.: Арт-Пресс, 1999. 466 с.
441. Гнатенко С. Світ Л. Медведя: нові твори трьох циклів // Свобода. 1992. Ч. 34. С. 4 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1803.
442. Гнаткевич Ю. Уникаймо русизмів в українській мові! // Час і Події. 2011. № 5. 02 лютого.
443. Гнатюк О. Прощання з імперією: українські дискусії про ідентичність. К.: Критика, 2005. 525 с.
444. Гнип Д. Хто і що гальмує розслідування розстрілів на Майдані // NOVAгазета. 2017. № 7 (412). С. 8.
445. Гнип Т. Бомба! Новий скандал довкола Петра Порошенка // NOVAгазета. 2016. № 45 (402). С. 6.
446. Гнип Т. Джозеф Байден у Києві // NOVAгазета. 2015. № 47 (355). С. 6–7.
447. Годзілевська Н. Як довго житиме правдивий український дух в Америці // Свобода. 1993. Ч. 34. С. 2–3.
448. Годзінський І. Зберігаймо чистоту української мови // Свобода. 1997. Ч. 25. С. 2 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.

449. Головащенко В. Свято останнього шкільного дзвінка // Рідна школа. 2007. Ч. 148. С. 30.
450. Головінський І. Психологічні аспекти української родини в діаспорі: ідеал і дійсність // Свобода. 1995. Ч. 16. С. 2; Ч. 17. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
451. «Головна мета СУМівців – служити Богові та Батьківщині» : [інтерв'ю з Павлом Бандрівським / спілкувалась Світлана Іванишин-Угрина] // Час і Події. 2012. № 3. 18 січня.
452. Головний уряд УНС вітає патріотів України // Свобода. 2013. № 50. С. 1.
453. Голод І. Memento mori. 80 років тому розпочато геноцид українців // Міст. 2012. 04 травня.
454. Голод І. Розстрілювали й за п'ять колосків // Міст. 2012. 02 серпня.
455. Голод І. Стравінський – українець, а не росіянин // Міст. 2012. 14 червня.
456. Голод І. У США – за інвестиціями // Міст. 2015. 16 липня.
457. Голяш С. Відбулися збори Осередку діяльності НТШ в Чикаго // Свобода. 1993. Ч. 80. С. 1.
458. Голяш С. Юрій Шухевич в Чикаго // Свобода. 1991. Ч. 121. С. 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.
459. Гомотюк О. Є. Злет і трагедія українознавства на зламі епох (90-ті рр. ХІХ – перша третина ХХ ст.) : монографія. Тернопіль: Економічна думка, 2007. 552 с.
460. Гомотюк О. Є., Недошитко І. Р. Українська діаспора США у процесах українського державотворення: перспективи дослідження // Мандрівець. 2014. № 5. С. 48–53.
461. Гонський В., Надоша О. Мова як чинник формування людини і нації // Час і Події. 2007. № 18. 03 травня.
462. Горбачевська Н. Спілка української молоді влаштувала баль дебютанток // Свобода. 2014. № 18. С. 10, 17.
463. Горбачевська Х. Свято Незалежності України у Балтиморі // Час і Події. 2011. № 42. 19 жовтня.

464. Горбулик М. Ювілей 92-го Відділу УНС у Портленді // Свобода. 1992. Ч. 14. С. 7 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1803.
465. Гординська Голян М. Святкували 60-ліття Українського музичного інституту // Свобода. 2012. № 26–27. С. 10, 12.
466. Гординська-Каранович Д. Відзначення 150-ліття Миколи Лисенка // Свобода. 1993. Ч. 98. С. 3.
467. Гординська-Каранович Д. Концерти Миколи Колесси відбудуться на Фльориді // Свобода. 1996. Ч. 50. С. 1, 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
468. Гордійчук А. Студент академії очолив українську делегацію // Свобода. 2011. № 27. С. 14.
469. Горелов Д. М. Інституційна інтеграція української діаспори в громадянське суспільство у державах поселення // Стратегічні пріоритети. 2009. № 3 (12). С. 50–58.
470. Горняткевич А. В Едмонтоні святкували 100-річчя Пласту // Свобода. 2012. № 22. С. 9.
471. Горнятко О. Професор зі США читатиме курс в УКУ // Міст. 2012. 15 березня; Свобода. 2012. №. 13. С. 8.
472. Горова М. Святий Вечір // Свобода. 1995. Ч. 243. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
473. Городецька О. Вертеп у Нью-Бранзвіку був родинною виставою // Свобода. 2008. № 8. С. 15.
474. Городецький О. X Світовий Конгрес Українців. Післямова // Свобода. 2013. № 37. С. 5, 25.
475. Городиський О. Український музей в Чикаго // Свобода. 1996. Ч. 218. С. 6 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
476. Гороховський А. Ростимо ж ми, гей! // Час і Події. 2003. № 178. 15 квітня.
477. Горошко А. Протестанти... Хто вони? // Свобода. 2007. № 7. С. 25.
478. Горський В. С. Україна на порозі планетарної цивілізації // Практична філософія. 2001. № 2. С. 220–222.

479. «Горяни» у Лос Анжелесі // Свобода. 1995. Ч. 237. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
480. Господарисько М. Внесок української діаспори у становлення Києво-Могилянської академії // Діаспора як чинник утвердження держави Україна у міжнародній спільноті: зб. доповідей I Міжнародної наукової конференції. Л.: Сполом, 2006. С. 395–400.
481. Готарук М. Святкування 90-річчя Кафедрального Українського Православного собору св. кн. Володимира Великого у Пармі, Огайо // Час і Події. 2014. № 46. 12 листопада.
482. Готують новий «Український правопис» // Свобода. 1993. Ч. 40. С. 1.
483. Грабова Л. «Ялинка» 13-го Відділу СУА в Честері // Свобода. 1996. Ч. 34. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
484. Грабовецька М. Свято любови // Свобода. 1997. Ч. 1. С. 2 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
485. Грабовська В. Не пора, не пора, не пора... // Свобода. 1995. Ч. 144. С. 2–3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
486. Грабовська І. Філософія українського буття // Українознавство – 2005: Календар-щорічник / Упор. В. Піскун, А. Ціпко, О. Щербатюк. К.: Українська Видавнича Спілка, 2004. С. 60–68.
487. Градуація Академії св. Юра // Свобода. 1991. Ч. 122. С. 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.
488. Граничний П. Шевченко у Бостоні // Свобода. 1991. Ч. 155. С. 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.
489. Гречко І. Для добра національної культури // Свобода. 1993. Ч. 126. С. 2–3.
490. Гриненко Л. Молодіжний Молитовний Форум // Час і Події. 2013. № 29. 18 липня.
491. Грицак Я. Страсті за націоналізмом. Історичні есеї. К.: Критика, 2004. С. 188–197.
492. Гриценко А. На Євромайдані: без страху в очах // Свобода. 2013. № 50. С. 1, 17.

493. Гриценко О. М. Українська преса США і Канади (1991–1995 рр.) / За ред. В. Б. Євтуха. К., 1997. 101 с.
494. Грищук Т. В. Зарубіжне українознавство як фактор цивілізаційного діалогу (роль і внесок західної діаспори) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. політ. наук : 23.00.04. Чернівці, 2011. 20 с.
495. Грищук Т. Внесок української західної діаспори у світову культуру // Історико-політичні проблеми сучасного світу: Збірник наукових статей. Чернівці: Рута, 2010. Т. 21–22. 308 с. С. 224–228.
496. Громадські організації закликають до дії // Свобода. 2014. № 9. С. 7.
497. Грошові перекази в Україну за перший квартал 2015 року. URL: <http://www.cedos.org.ua/uk/migration/hroshovi-pereказы-v-ukrainu-za-pershyi-kvartal-2015-roku> (дата звернення: 21. 02. 2017).
498. Група «Яра» виступить в УІА з новою постановкою // Свобода. 1995. Ч. 47. С. 1 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
499. Грушевський М. На порозі нової України. Гадки і мрії // Хто такі українці і чого вони хочуть. К.: Тов-во «Знання» України, 1991. С. 133–224.
500. Грушевський М. Про українську мову і українську школу. Вид. 2-е. К.: Веселка, 1991. 45 с.
501. Грушецький Д. Відзначення 65-річчя смерті С. Петлюри // Свобода. 1991. Ч. 119. С. 4 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.
502. Грушецький Д. Музей – храм культури // Свобода. 1996. Ч. 170. С. 2–3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
503. Губарець В. Преса і книга діаспори. З історії видавничої діяльності українського зарубіжжя: навч. посібник. К.: Університет «Україна», 2008. 266 с.
504. Губарець В. В. Українська етнічна преса США та Канади (1945–1994 рр.): особливості висвітлення україно-американських взаємин : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.01.08. К., 2007. 20 с.
505. Губернатор Огайо підписав резолюцію визнання незалежності України // Свобода. 1991. Ч. 229. С. 1 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.

506. Гузар Л. Потреба молитви, але не тільки // Час і Події. 2014. № 40. 02 жовтня.
507. Гузь О. Ексклюзивне інтерв'ю з Віталієм Козловським // Час і Події. 2009. № 24. 18 червня.
508. Гузь О. Ексклюзивне інтерв'ю з лідером групи «Воплі Відоплясова» – Олегом Скрипкою // Час і Події. 2009. № 20. 21 травня.
509. Гузь О. Ексклюзивне інтерв'ю з лідером популярного українського рок-гурту «Друга ріка» Валерієм Харчишиним // Час і Події. 2009. № 18. 07 травня.
510. Гузь О. Ексклюзивне інтерв'ю з фронтменами гурту «Танок на майдані Конго» – Фозі та Фаготом // Час і Події. 2009. № 22. 04 червня.
511. Гузь О. Зараз не так просто залишатися українським артистом в Україні // Час і Події. 2009. № 11. 19 березня.
512. Гузь О. Зіркові посиденьки // Час і Події. 2009. № 15. 16 квітня.
513. Гулько О. Третя міжнародна конференція з досліджень української діаспори // Свобода. 2008. № 39. С. 14.
514. Гумецька А. Правописна конференція у Києві // Свобода. 1998. Ч. 20. С. 2; Свобода. 1998. Ч. 21. С. 2–3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6506.
515. Гумецька А. Святкування 70-ліття США в Дітройтській окрузі // Свобода. 1995. Ч. 246. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
516. Гумецька А. Схвалюємо чин професорів і студентів // Свобода. 2004. № 50. С. 5.
517. Гунчак Т. Відзначити Великий голод – обов'язок кожного українця // Свобода. 1993. Ч. 62. С. 3.
518. Гуртовенко О. Конференція «Місія України в сучасному світі» // Свобода. 2013. № 22. С. 13.
519. Гусак Л. На зустрічі з хором ім. Г. Верьовки на Фльориді // Свобода. 1996. Ч. 28. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
520. Гек Л. В пам'ять Чорнобиля – кущ калини // Свобода. 1996. Ч. 112. С. 5 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.

521. Гелетей А. Загальні збори Товариства «Самопоміч» в Нью Йорку // Свобода. 1996. Ч. 138. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
522. Гібернау М. Ідентичність націй. Київ: Темпора, 2012. 304 с.
523. Глен Спей відзначив 45-ту річницю смерти ген. Романа Шухевича // Свобода. 1995. Ч. 99. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
524. Голяш С. 90-ліття 106-го Відділу УНС в Чикаго // Свобода. 1996. Ч. 116. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6504.
525. Голяш С. 106-ий Відділ УНС, Братство св. о. Миколая в Чикаго (90-річчя Відділу) // Свобода. 1997. Ч. 13. С. 2. Ч. I; Ч. 14. С. 2. Ч. II; Ч. 15. С. 2. Ч. III; Ч. 16. С. 2. Ч. IV; Ч. 17. С. 2–3. Ч. V // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
526. Гургула І. Різдвяні народні вірування і звичаї // Свобода. 1996. Ч. 243. С. 2; Свобода. 1996. Ч. 244. С. 2, 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
527. Данилюк анонсував підписання угоди між Україною і США про взаємну допомогу в митних справах // Час і Події. 2016. № 20. 19 травня.
528. Данилюк М. А на наших вечорницях, хто сумний – розвеселиться... // Час і Події. 2013. № 11. 14 березня.
529. Данилюк М. Вечорниці в Бенсенвіль // Час і Події. 2014. № 6. 06 лютого.
530. Данилюк О. Олімпіада знавців Біблії // Свобода. 2013. № 26–27. С. 18.
531. Датки 59-го Відділу УНС на добродійні цілі // Свобода. 1995. Ч. 90. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
532. Даць С. «Білий голос» Квітки Цісик // Міст. 2013. 18 квітня.
533. Дацюк Л. Окрім порозуміння, потрібна реальна допомога // Українське слово. 2015. 13 березня.
534. Дашавець Р. Медична допомога Україні // Свобода. 1995. Ч. 111. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
535. 20-ліття Клубу Емеритів у Чикаго // Свобода. 1995. Ч. 91. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
536. XXI Конгрес українців Америки // Міст. 2012. 24 травня.

537. 23-тя річниця відновлення Незалежності України / Прес-служба УККА // Міст. 2014. 07 серпня.
538. 12 вересня проголошено Днем всенародної скорботи в Україні // Свобода. 1993. Ч. 167. С. 1.
539. Два ювілеї // Свобода. 1993. Ч. 34. С. 2.
540. Дві виставки в Українському музеї: До 80-річчя Голодомору-геноциду в Україні / Прес-служба Українського музею // Свобода. 2013. № 43. С. 4–5.
541. IX Світовий Конгрес Українців. Україна пам'ятає – світ визнає. Звіти 2003–2008. 20–22 серпня 2008. Київ, Україна. URL: <http://www.ukrainianworldcongress.org/UserFiles/File/%D0%86%D0%A5congress/Knyha-zvitiv2003-2008.pdf> (дата звернення: 23. 02. 2015).
542. 19 січня – Водохреща // Час і Події. 2012. № 3. 18 січня.
543. 19-й Собор Української Православної Церкви в США // Час і Події. 2010. № 48. 01 грудня.
544. Дейчаківський М. Представники громади зустрілися з законодавцями // Свобода. 2014. № 15. С. 5.
545. Декларація про державний суверенітет України. Київ. 16 липня 1990 // ЦДАЗУ. БФ.2. Інв. № 327к.
546. Дем'яник П. Вплив інформації на світогляд християнина // Посланець правди. 2014. № 1. С. 11.
547. Дем'янчук О. Допомогу вислано в Україну // Свобода. 2008. № 34. С. 7.
548. Дем'янюк П. Життя та праця Українських Євангельсько-Баптистських Церков у США // Посланець правди. 2013. № 3. С. 3.
549. Демидчук М. Загальні Збори Окружної Ради СУА в Нью Йорку // Свобода. 1965. Ч. 22. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6475.
550. Демонстрація у 2-гу річницю Чорнобиля // Національна трибуна. 1988. Ч. 20. С. 1 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6102.
551. Денисенко О. Товариський вечір на підтримку Українського Музею // Свобода. 1996. Ч. 236. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.

552. День Матері чи День Жінки? // Свобода. 1997. Ч. 89. С. 2 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
553. День української вишиванки в Нью-Йорку / Прес-служба Української національної ФСК // Час і Події. 2011. № 34. 25 серпня.
554. Деоба А. Вітаю вас, дорогі працівники місії «Добрий самарянин», щирим християнським привітанням // Посланець правди. 2013. № 4. С. 19.
555. Державна програма «Українська діаспора на період до 2000 року». URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/119-96-%D0%BF> (дата звернення: 15. 07. 2015).
556. Державна програма співпраці із закордонними українцями на період до 2010 р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/42984368> (дата звернення: 15. 07. 2015).
557. Державна програма співпраці із закордонними українцями на період до 2015 р. // Офіційний вісник України. 2012. № 57. С. 25, стаття 2288.
558. Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1803 (підшивка газети «Свобода» за 1992 і 1994 рр.); інв. № 1839 (підшивка газети «Свобода» за 1997р.); інв. № 1841 (підшивка газети «Національна трибуна» за 1986 р.); інв. № 1843 (підшивка газети «Свобода» за 1991 р.).
559. Державний секретар США Джон Кері прибув до Києва // Свобода. 2014. № 10. С. 1.
560. Державним прапором України затверджено синьо-жовтий / УНІАР // Свобода. 1992. Ч. 20. С. 1 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1803.
561. Десятий літературний конкурс СФУЖО / Управа СФУЖО // Народна воля. 1969. № 5. С. 6 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6324.
562. X Світовий Конгрес Українців, 20–22 серпня 2013 р. Львів. URL: <http://ukrainianworldcongress.org/index.php/id/585> (дата звернення: 28. 09. 2016).
563. Дещо про нас // Свобода. 1995. Ч. 138. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
564. «Деякі ректори сидять, як миші під віником» : [інтерв'ю В. Брюховецького кореспонденту УНІАН] // Свобода. 2011. № 2. С. 1, 8.

565. Джозеф Байден закликав В Януковича відкликати наступ на Майдан // Свобода. 2014. № 8. С. 4.
566. Дибчук Л. Внесок української діаспори Канади та країн Латинської Америки в розвиток економіки і культури незалежної України (1991–2005 рр.) : дис... канд. іст. наук: 07.00.01 / Тернопільський держ. економічний ун-т. Тернопіль, 2006. 313 с.
567. Дигдало Р. Чи знають наші діти про Голодомор? // Свобода. 2013. № 49. С. 7.
568. Димитрій (Рудюк) архієпископ. Роль православної церкви у формуванні української самоідентичності // Проблеми самоідентифікації сучасного українського суспільства: політичні, економічні, соціальні та культурні аспекти. К.: Національна академія управління, 2009. 252 с. С. 12–16.
569. Дипломати у США підтримали Україну // Свобода. 2014. № 9. С. 7.
570. Дитиняк М. Різдвяний концерт в Едмонтоні // Свобода. 2013. № 7. С. 10.
571. Діаспора разом із патріархом ушанувала пам'ять жертв Голодомору // Міст. 2013. 27 листопада.
572. Дідула П. Княжий дар на розбудову УКУ // Свобода. 2009. № 13. С. 9.
573. Дідула П. УКУ з подякою вшанував жертводавців // Свобода. 2010. № 28. С. 1, 5.
574. Дідюк В. У 60-річчя створення СУМ // Національна трибуна. 1986. Ч. 2. С. 2–3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6100.
575. Дідюк І. Громада в Бостоні вшанувала 100-річний ювілей УНСоюзу // Свобода. 1995. Ч. 70. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
576. Дідюк І. Українська громада Бостону відзначила Листопадові Роковини // Свобода. 1986. Ч. 220. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6495.
577. Дієва програма «Збережи Україну зараз» збирає друзів / Прес-служба Кредитівки «Самопоміч» // Українське слово. 2015. 08 травня.
578. Дім Свободи вважає санкції конечними // Свобода. 2014. № 4. С. 4
579. Діосдадо К. Колядуючи во славу Бога, підтримали й українське військо // Українське слово. 2015. 26 січня.

580. Діяльність ЗУАДК в різних країнах світу // Свобода. 1996. Ч. 114. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6504.
581. Діяльність ККДУ в 1996 році // Свобода. 1997. Ч. 34. С. 6 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
582. Діяльність I-го Відділу СУА // Свобода. 1995. Ч. 11. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
583. Діяльність I-го Відділу СУА в Нью Йорку // Свобода. 1998. Ч. 7. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6506.
584. Діяльність Стипендійної Акції СУА в Україні від 1991 року // Наше життя. 2009. № 2 (лютий). С. 14–15.
585. Діяльність Товариства української мови у Флориді // Час і події. 2013. № 17. 25 квітня.
586. Діяльність УІА // Свобода. 1993. Ч. 11. С. 2; Ч. 12. С. 2; Ч. 11. С. 2; Ч. 13. С. 2.
587. Для УПЦ КП самостійність важливіша від канонічності // Свобода. 2013. № 32. С. 1–2.
588. Дмитришин-Часто Л. Задля нашої єдності // Свобода. 1995. Ч. 206. С. 2; Свобода. 1995. Ч. 207. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
589. Дмитришин-Часто Л. На Союзівці відбувся 27-ий Учительський семінар // Рідна школа. 2011. Ч. 160. С. 22–24.
590. Дмитришин-Часто Л. Союзівка – учителям, учителі – Союзівці // Свобода. 2012. № 35. С. 9–12; Міст. 2012. 22 серпня.
591. Дмитришин-Часто Л. Союзівка для українознавства // Свобода. 2010. № 35. С. 9.
592. Дмитрів І. Джозеф Байден відвідав Україну // Українське слово. 2014. 24 квітня.
593. Дмитрів І. Український гість американського президента // Українське слово. 2014. 13 березня.

594. Дмитро Фірташ пожертвував 2,5 млн дол. на спорудження Меморіялу Голодомору / Крайовий комітет у справі визнання Голодомору 1932–1933 рр. в Україні геноцидом // Свобода. 2013. № 41. С. 1, 16.
595. Дмитрук А. «Колядуймо разом» в ШУ в Бенсенвілі // Час і Події. 2012. № 52. 25 грудня.
596. Дмитрук А. Поклонімося матері у пояс... // Час і Події. 2010. № 21. 26 травня.
597. Добровольська А. Свіча пам'яті // Час і Події. 2014. № 49. 04 грудня.
598. Добросинець Я. Україна дає гроші на пам'ятник жертвам Голодомору // Міст. 2012. 01 березня.
599. Довбенко К. Студенти української мови отримали стипендії // Свобода. 1991. Ч. 162. С. 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.
600. Довгопол Я. Америка про візиту Порошенка // Свобода. 2014. № 40. С. 1, 12.
601. Довгопол Я. Численна українська діаспора в США однією з перших відгукнулася на потреби захисту суверенітету й цілісності нашої держави в скрутний для неї час // Укрінформ від 08.09.2014. URL: http://www.ukrinform.ua/rubric-diaspora/1704137-posol_motsik_ukraiinska_gromada_v_sshi_odin_iz_naybilshih_lobistiv_ukraiini_1970064.html (дата звернення: 25. 01. 2016).
602. Довідник з українсько-американських газет на мікрофільмах / упор. Г. Миронюк, О. Лужницький. Нью-Йорк – Львів: Дослідницький центр історії імміграції Міннесотський університет, 1998. 40 с.
603. До 80-річчя Голодомору-Геноциду в Україні // Свобода. 2013. № 50. С. 14; Свобода. 2014. № 1. С. 8–9; № 2. С. 8; № 6. С. 14.
604. Довкруги заснування відділу УКК // Українське життя. 1957. Ч. 13. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6781.
605. До 200-річчя Тараса Шевченка / Прес-служба Світового конгресу українців // Міст. 2014. 20 лютого.
606. Д-р В. Брюховецький відвідає ЗДА // Свобода. 1993. Ч. 15. С. 1.

607. Д-р О. Білик звітує про працю ЗУАДК // Свобода. 1996. Ч. 20. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6504.

608. Документи (інформації, доповідні записки, довідки та ін.) державних органів, релігійних організацій про процеси, що відбуваються у православній релігії (1991) // ЦДАВО України. Ф.4648. Рада у справах релігій при Міністерстві у справах міграцій і національностей України. Оп. 7. Спр. 617. 64 арк.

609. Документи (інформації, доповідні записки, довідки та ін.) державних органів, релігійних організацій про процеси, що відбуваються у католицькій релігії (1991) // ЦДАВО України. Ф.4648. Рада у справах релігій при Міністерстві у справах міграцій і національностей України. Оп. 7. Спр. 618. 80 арк.

610. Документи (інформації, доповідні записки, довідки та ін.) державних органів, релігійних організацій про процеси, що відбуваються у протестантських релігійних організаціях (1991) // ЦДАВО України. Ф.4648. Рада у справах релігій при Міністерстві у справах міграцій і національностей України. Оп. 7. Спр. 619. 17 арк.

611. Документи (інформації, доповідні записки, довідки та ін.) державних органів, релігійних організацій про процеси, що відбуваються у релігійних організаціях реформатської, лютеранської церков та іудейської релігії (1991) // ЦДАВО України. Ф.4648. Рада у справах релігій при Міністерстві у справах міграцій і національностей України. Оп. 7. Спр. 620. 37 арк.

612. Документи (інформації, доповідні записки, довідки та ін.) про діяльність православних релігійних організацій (1992) // ЦДАВО України. Ф.4648. Рада у справах релігій при Міністерстві у справах міграцій і національностей України. Оп. 7. Спр. 648. 258 арк.

613. Документи (інформації, доповідні записки, довідки та ін.) про діяльність католицьких релігійних об'єднань (1992) // ЦДАВО України. Ф.4648. Рада у справах релігій при Міністерстві у справах міграцій і національностей України. Оп. 7. Спр. 649. 103 арк.

614. Документи (інформації, доповідні записки, довідки та ін.) про діяльність протестантських релігійних об'єднань (1992) // ЦДАВО України. Ф.4648. Рада у справах релігій при Міністерстві у справах міграцій і національностей України. Оп. 7. Спр. 650. 27 арк.

615. Документи місцевих державних органів, релігійних організацій про процеси, що відбуваються в греко-католицькій церкві (1993) // ЦДАВО України. Ф.4648. Рада у справах релігій при Міністерстві у справах міграцій і національностей України. Оп. 7. Спр. 698. 169 арк.

616. Документи місцевих державних органів, релігійних організацій про процеси, що відбуваються в протестантських релігійних об'єднаннях (1993) // ЦДАВО України. Ф.4648. Рада у справах релігій при Міністерстві у справах міграцій і національностей України. Оп. 7. Спр. 700. 75 арк.

617. Документи місцевих державних органів, релігійних організацій про процеси, що відбуваються у релігійних організаціях реформатської, лютеранської церквах, іудейській та мусульманській релігіях (1993) // ЦДАВО України. Ф.4648. Рада у справах релігій при Міністерстві у справах міграцій і національностей України. Оп. 7. Спр. 701. 191 арк.

618. Документи Надзвичайної Конгресової Комісії США з дослідження Голодомору в Україні, зібрані Міністерством закордонних справ США з державних архівів США (меморандуми, декларації, інформації, статті, листування, телеграми тощо) (Ксерокопії іноземними мовами) // ЦДАВО України. Ф. 5261. Документи Надзвичайної Конгресової комісії США з дослідження голодомору в Україні (1932–1933 рр.) (колекція). Оп. 1.

619. Документи про друк українських грошей в Канаді, іноземні інвестиції і торгівлю в Україні та ін. 2 січня 1992 р. – 17 липня 1992 р. // ЦДАВО України. Ф. 5233. Адміністрація Президента України. Оп. 1 Адміністрація Президента України Л. Кравчука. Спр. 72. 159 арк.

620. Документи про зв'язки з представниками української діаспори за кордоном. 25 січня 1995 р. – 6 грудня 1995 р. // ЦДАВО України. Ф. 5233.

Адміністрація Президента України. Оп. 2 Адміністрація Президента України
Л. Кучми. Спр. 421. 121 арк.

621. Документи про об'єднання УПЦ в США з Вселенським
Константинопольським Патріархатом // ЦДАЗУ. Ф. 23 («Документи
Українського Православного Братства імені Василя Липківського на еміграції,
зібрані родиною Валентина та Раїси Кохно (США)»). Оп. 2 Єпископ
Бориспільський Вікарій Української Православної Церкви Київського
Патріархату в США і Канаді Степан (Біляк Степан Михайлович, 1917 – 2006),
український церковний та громадський діяч на еміграції (США). Спр. 35. 4 арк.

622. Документи про організацію співробітництва в галузях науки, освіти,
культури між Україною та зарубіжними країнами по лінії міністерства (угоди,
звіти, плани, листування та ін.) за 1989 р., т. 1 // ЦДАВО України. Ф. 166.
Міністерство освіти України. Оп.18. Спр. 63. 222 арк.

623. Документи про організацію співробітництва в галузях науки, освіти,
культури між Україною та зарубіжними країнами по лінії міністерства (угоди,
звіти, плани, листування та ін.) за 1990 р., т. 1 // ЦДАВО України. Ф. 166.
Міністерство освіти України. Оп.18. Спр. 99. 165 арк.

624. Документи про організацію співробітництва в галузях науки, освіти,
культури між Україною та зарубіжними країнами по лінії міністерства (угоди,
звіти, плани, листування та ін.) за 1990 р., т. 2 // ЦДАВО України. Ф. 166.
Міністерство освіти України. Оп.18. Спр. 100. 154 арк.

625. Документи про організацію співробітництва в галузях науки, освіти,
культури між Україною та зарубіжними країнами по лінії міністерства (угоди,
звіти, плани, листування та ін.) за 1991 р., т. 1 // ЦДАВО України. Ф. 166.
Міністерство освіти України. Оп.18. Спр. 139. 212 арк.

626. Документи про організацію співробітництва в галузях науки, освіти,
культури між Україною та зарубіжними країнами по лінії міністерства (угоди,
звіти, плани, листування та ін.) за 1991 р., т. 2 // ЦДАВО України. Ф. 166.
Міністерство освіти України. Оп.18. Спр. 140. 192 арк.

627. Документи про підготовку матеріалів до візиту Президента США, питання делегації України на 47-й сесії ГА ООН та інші. 9 березня 1992 р. – 2 грудня 1992 р. // ЦДАВО України. Ф. 5233. Адміністрація Президента України. Оп. 1 Адміністрація Президента України Л. Кравчука. Спр. 16. 101 арк.
628. Документи «Товариства культурних зв'язків з українцями за кордоном» (товариство «Україна») // ЦДАВО України, Ф. 4629. Оп.1. Спр.17. Арк. 23–24; Спр. 22. Арк. 34.
629. Долинюк-Микитин Х. На оселі СУМ відбувся табір молодшого юнацтва // Свобода. 2014. № 38. С. 9.
630. До нових діл і жертв! // Свобода. 1947. Ч. 46. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6462.
631. Доповіді протопресвітера Степана (Біляка С.М.), присвячені історичним подіям, відомим українським діячам та ін. // ЦДАЗУ. Ф. 23 («Документи Українського Православного Братства імені Василя Липківського на еміграції, зібрані родиною Валентина та Раїси Кохно (США)»). Оп. 2 Єпископ Бориспільський Вікарій Української Православної Церкви Київського Патріархату в США і Канаді Степан (Біляк Степан Михайлович, 1917 – 2006), український церковний та громадський діяч на еміграції (США). Спр. 21. 69 арк.
632. Допомогаємо Євромайдану / Український конгресовий комітет Америки // Міст. 2013. 11 грудня.
633. «Допомагати знедоленим – наш громадянський обов'язок» : [інтерв'ю з Левком Казанівським / спілкувався Володимир Павелчак] // Час і Події. 2007. № 21. 24 травня.
634. Допомога жертвам війни гідності / Прес-служба Союзу українок Америки // Міст. 2014. 23 жовтня.
635. Допомога ЗУАДК жертвам чорнобильської катастрофи // Свобода. 1995. Ч. 58. С. 4–5 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
636. Допомога Україні ліками через ЗУАДК // Свобода. 1995. Ч. 96. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.

637. Допомогу УПЦ США привезли в Україну // Свобода. 2015. № 3. С. 12.
638. До уваги кандидатів на американське громадянство / Прес-служба ЗУАДК // Міст. 2013. 21 лютого.
639. Драгоманівський збірник. «Вільна спілка» та сучасний український конституціоналізм / за ред. Т. Г. Андрусика. Львів: Світ, 1996. 256 с.
640. Драгоманов М. Что такое украинофильство? // Вибране («...мій задум зложити очерк історії цивілізації на Україні»). К.: Либідь, 1991. С. 430–456.
641. Драгоманов М. Чудацькі думки про українську національну справу // Вибране («...мій задум зложити очерк історії цивілізації на Україні»). К.: Либідь, 1991. С. 461–559.
642. Драгомирецька К. Бібліотека в Українському національному музеї // Час і Події. 2006. № 4. 26 січня.
643. Дрич М. Вітаємо студентів-стипендіатів УНС // Свобода. 2012. № 15. С. 13–14.
644. Дрич М. Вітаємо студентів-стипендіатів УНС 2007–2008 року // Спеціальний додаток до «Свободи». 2008. С. 1–2.
645. Дрич М. Вітаємо студентів-стипендіатів УНС 2008–2009 року // Спеціальний додаток до «Свободи». 2009. С. 1–2.
646. Дрич М. Вітаємо студентів-стипендіатів УНС 2009–2010 року // Спеціальний додаток до «Свободи». 2010. С. 1–2.
647. Дрич М. Вітаємо студентів-стипендіатів УНС 2010–2011 року // Спеціальний додаток до «Свободи». 2011. С. 1–2.
648. Дрич М. Вітаємо студентів-стипендіатів УНС 2012–2013 навчального року // Спеціальний додаток до «Свободи». 2013. С. 13–14.
649. Дрич М. Вітаємо студентів-стипендіатів УНС 2013–2014 навчального року // Свобода. 2014. № 19. С. 9–10.
650. Дрич М. Вітаємо студентів-стипендіатів УНС 2014–2015 навчального року // Свобода. 2014. № 42. С. 13–14.

651. Дровозюк С. Національно-культурне та духовне життя українського селянства у 20–30-х роках ХХ століття: історіографічний нарис. Вінниця: О. Власюк, 2005. 364 с.
652. «Дуже важко передати концепцію геноциду мистецьким способом» : [інтерв'ю Лариси Курилас / спілкувалась Світлана Іванишин-Угрина] // Час і Події. 2013. № 42. 17 жовтня.
653. Дуже часто і викладачів треба навчати правильної української мови : [інтерв'ю з Тетяною Космедою / спілкувалась Оксана Жила] // Час і події. 2009. № 44. 05 листопада.
654. Дупляк М. П'ятдесятиріччя Шкільної ради при Українському конгресовому комітеті Америки в Нью-Йорку // Час і Події. 2004. № 226. 03 вересня.
655. Дьолог О. С. Українознавчі культурні та освітні центри у діаспорі США і Канади // Збірник наукових праць Науково-дослідного інституту українознавства: Українознавство в розбудові громадянського суспільства в Україні / За заг. ред. проф. П. П. Кононенка. К.: Міленіум, 2004. Т. III. С. 502–505.
656. Дячук У. Дбаймо про майбутнє відділів УНС // Свобода. 1996. Ч. 104. С. 2–3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
657. Дячук У. Збереження нашої національної ідентичности // Свобода. 1996. Ч. 112. С. 2; Ч. 113. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
658. Дячук У. УНСоюз вступив у друге століття // Свобода. 1995. Ч. 78. С. 2–3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
659. Євген Чолій зустрівся з Олександром Турчиновим / Прес-служба СКУ // Міст. 2014. 27 березня.
660. Євромайдан перед Посольством України / Пресо́ва референтура УККА // Свобода. 2013. № 50. С. 17.
661. Евтух В. Б. Историография национальных отношений в США и Канаде (60-е – 70-е годы). К.: Наукова думка, 1982. 160 с.

662. Ейсмонт В. Реакція УПЦ МП на підписання Меморандуму про єдину Україну та єдину українську помісну православну церкву // Міст. 2014. 26 листопада.
663. Екзекутива УНС відбула наради // Свобода. 1995. Ч. 18. С. 1, 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
664. Екзекутива УНС відбула наради // Свобода. 1996. Ч. 65. С. 1, 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6504.
665. Електронна бібліотека України у Могілянці // Свобода. 2011. № 45. С. 2.
666. Еліот Т. С. Музика поезії // Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. Львів: Літопис, 1996. С. 73–81.
667. Енциклопедія Українознавства: В 10 т. / Гол. ред. В. Кубійович. Париж; Нью-Йорк: Молоде Життя, 1954–1989. 4016 с.
668. Енциклопедія української діаспори: У 7-ми т. / Ред. В. Маркусь. Т. 4. К.; Нью-Йорк; Чикаго; Мельборн, 1995.
669. Енциклопедія української діаспори: У 7-ми т. / Ред. В. Маркусь. Т. 1. Кн. 1. Нью-Йорк; Чикаго, 2009; Енциклопедія української діаспори: У 7-ми т. / Ред. В. Маркусь. Т. 1. Кн. 2. Нью-Йорк; Чикаго, 2012. 348 с.; Енциклопедія української діаспори: У 7-ми т. / Ред. В. Маркусь. Т. 1. Кн. 3. Нью-Йорк; Чикаго, 2018. 517 с.
670. Євангельська Баптистська Церква «Благодать» // Посланець правди. 2013. № 3. С. 14.
671. Євген Чолій звітував про діяльність СКУ протягом п'ятирічного терміну // Час і Події. 2013. № 38. 19 вересня.
672. Євтух В. та ін. Закордонне українство: сутність, структура, самоорганізація. Підручник. К.: Альтерпрес, 2011. 304 с.
673. Євтух В. Етнічність: енциклопедичний довідник. К.: Фенікс, 2012. 396 с.
674. Євтух В. та ін. Зберігаючи українську самобутність. К.: ІНТЕЛ, 1992; Євтух В. Український етнос: структура і характер взаємодії з навколишнім середовищем // Вісник АНУ. 1993. № 10; Євтух В. Енциклопедія української діаспори у контексті світової етнологічної науки // Українська діаспора. 1994.

- Ч. 5; Євтух В. Українці за межами України // Історія України, нове бачення: У 2 т. К., 1996. Т. 2.
675. Єдність народу – у культурі Тараса Шевченка // Свобода. 1992. Ч. 45. С. 2 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1803.
676. Ємець А. 35-ліття Свято-Покровської православної парафії у Фініксі // Свобода. 1995. Ч. 247. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
677. Єпископи УПЦ закликали до підтримки України // Міст. 2014. 13 березня.
678. Єпископи УПЦ США виступили зі заявою // Міст. 2013. 19 грудня.
679. Жайворонок В. В. Українська етнолінгвістика: деякі аспекти досліджень // Мовознавство. 2001. № 5. С. 48–63.
680. Жаровська А. Кредитівка «Самопоміч» відкрила філію в УОКЦентрі // Час і Події. 2009. № 11. 19 березня.
681. Жаровська А. Льотерея Кредитівки «Самопоміч» для школярів // Свобода. 2010. № 20. С. 10.
682. Жаровська А. Учням щастить з Кредитівкою «Самопоміч» із ощадною програмою // Час і Події. 2010. № 19. 12 травня.
683. Живи, «Державо»! // NOVAгазета. 2016. № 46 (403). С. 16.
684. Жила В. Подбаймо про УНС разом // Свобода. 1995. Ч. 90. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
685. «Жителі Західної України прагнули хоч якось зарадити страшному голоду»: [бесіда з М. Лазаровичем / спілкувався Микола Шот] // Українське слово. 2013. 24 жовтня.
686. Житкевич А. 100 років тому українці співали в Нью-Йорку // Свобода. 2015. № 4. С. 6, 15.
687. Житкевич А. До 85-річчя концертного туру Соломії Крушельницької містами США та Канади // Міст. 2013. 25 квітня.
688. Житкевич А. До 105-ї річниці від дня народження В. Божика // Міст. 2013. 11 грудня.
689. Житкевич А. До 105-ї річниці від дня народження Тараса Губицького // Міст. 2013. 27 листопада.

690. Житкевич А. До 60-річчя від дня народження Квітки Цісик // Міст. 2013. 11 квітня.
691. Житкевич А. Композитор Василь Шуть // Міст. 2014. 20 березня.
692. Житкевич А. Король етнічної музики // Міст. 2013. 21 березня.
693. Житкевич А. Тихе життя колоратурного сопрано // Міст. 2013. 07 лютого.
694. Житкевич А. Триумф у Детройті // Міст. 2013. 01 травня.
695. Журавська В. Випускний вечір у «Рідній школі» // Час і Події. 2007. № 23. 7 червня.
696. Журавська В. В очікуванні Різдва // Час і Події. 2006. № 49. 07 грудня.
697. Журавська В. Вуличне мистецтво Києва часів Майдану – «Рідній школі» // Час і Події. 2014. № 21. 22 травня.
698. Журавська В. 25-ий семінар вчителів Шкіл українознавства відбувся на Союзівці // Свобода. 2009. № 37. С. 9.
699. Журавська В. Дух Тараса – завжди з нами // Час і Події. 2007. 15 березня.
700. Журавська В. І знову про «Рідну школу» // Час і Події. 2006. № 21. 25 травня.
701. Журавська В. Конвенція Союзу Українок Америки // Час і Події. 2008. № 24. 12 червня.
702. Журавська В. Позаду перше століття // Час і Події. 2006. № 45. 09 листопада.
703. Журавська В. «Рідна школа» бере участь у конкурсі // Свобода. 2008. № 52. С. 15.
704. Журавська В. Рідна школа виховує молодих українців // Час і Події. 2008. № 46. 13 листопада.
705. Журавська В. «Рідна школа» в Чикаго приймала Святійшого Патріарха Філарета // Час і Події. 2010. № 47. 24 листопада.
706. Журавська В. «Рідна школа» приймала Героя України // Час і Події. 2007. № 45. 08 листопада.
707. Журавська В. «Рідна школа» – ще один випуск // Час і Події. 2006. № 24. 15 червня.

708. Журавська В. Свято мови завітало до Чикаго // Час і Події. 2007. № 46. 15 листопада.
709. Журавська В. Свято ялинки // Час і Події. 2006. № 51. 21 грудня.
710. Журавська В. Семінар учителів на «Союзівці» // Рідна школа. 2009. Ч. 154. С. 28–30.
711. Журавська В. УККА вшановує січневі події 1918–1919 років // Час і Події. 2006. № 4. 26 січня.
712. Журавська-Кріль В. ...І словом душу прокричать... // Час і Події. 2014. № 38. 18 вересня.
713. Жюрі 26-го Літературного конкурсу СФУЖО // Свобода. 1997. Ч. 52. С. 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
714. Завадівська А. Катедральна школа припинила працю // Свобода. 2008. № 27. С. 7.
715. Завадівська А. Парма пригтовляється до 50-ліття школи // Свобода. 1997. Ч. 57. С. 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
716. Завадівська А. Річний концерт учнів школи св. Йосафата в Пармі // Свобода. 1993. Ч. 111. С. 3.
717. Завадівська О. На Союзівці відбулася перша тура «Табору Пташат» // Свобода. 2013. № 32. С. 9.
718. Заверюха Ю. Допоможемо, чим зможемо. Фондація «Самопоміч» виділила 10000 доларів ЗУАДК на підтримку Майданів в Україні // Час і Події. 2013. № 51. 19 грудня.
719. Завжди актуальні поради // Свобода. 2006. № 14. С. 16 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6510.
720. Завірюха В. Свято-Софіївська семінарія розпочала навчальний рік // Свобода. 2014. № 44. С. 7.
721. Загальні Збори Зл. У. А. Д. Комітету // Свобода. 1947. Ч. 38. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6462.
722. Загальні збори Осередку НТШ у Вашингтоні // Свобода. 1997. Ч. 97. С. 7 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.

723. Загальні збори Федеральної кредитової кооперативи «Самопоміч» // Міст. 2013. 11 квітня.
724. Загірняк М. Роздуми про національну ідентичність та історичну пам'ять у пострадянській Україні // Ідентичність і пам'ять у пострадянській Україні: монографія. К.: Дух і літера, 2009. 496 с. С. 99–105.
725. Задко С. Різдво минуло, спогади залишилися // Українське слово. 2015. 06 лютого.
726. Задоянка М. Просфора 1-го Відділу СУА // Свобода. 1997. Ч. 46. С. 4 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
727. Задоянка М. Просфора 1-го Відділу СУА в Нью Йорку // Свобода. 1996. Ч. 31. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
728. Закидальська О. Національна книга пам'яті жертв Голодомору потребує завершення // Свобода. 2013. № 44. С. 5.
729. Закінчився семестр в Інституті ім. Митрополита А. Шептицького // Свобода. 1993. Ч. 15. С. 1.
730. Закінчується навчальний рік // Свобода. 1995. Ч. 102. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
731. Заклик до всіх прихильників Союзівки // Свобода. 2007. № 7. С. 26.
732. Закликаємо до негайного звільнення Надії Савченко / Пресова референтура УККА // Свобода. 2015. № 5. С. 3.
733. Заключний звіт про результати виконання Державної програми співпраці із закордонними українцями на період до 2010 року. URL: <http://old.mfa.gov.ua/data/upload/publication/mfa/ua/55005/20300978dod2.pdf> (дата звернення: 20. 08. 2015).
734. Закон на підтримку України: кому – гроші, а кому – санкції // Свобода. 2014. № 15. С. 1, 16.
735. Закон України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» від 01.07.2010 за № 2411-VI // Відомості Верховної Ради України. 2010. № 40. С. 1452, стаття 527.

736. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про правовий статус закордонних українців» від 04.03.2004» за № 4381-VI від 09.02.2012 // Відомості Верховної Ради України. 2012. № 39. С. 1717, стаття 473.
737. Закон України «Про правовий статус закордонних українців» від 04.03.2004 за № 1582-IV // Відомості Верховної Ради України. 2004. № 25. С. 1035, стаття 343.
738. Закордонні організації підтримують Україну // Свобода. 2014. № 14. С. 5.
739. Закордонні українці засудили «референдуми» // Свобода. 2014. № 21. С. 5.
740. Залеська-Онишкевич Л. Роздуми про виступи Театру ім. Л. Курбаса // Свобода. 1996. Ч. 65. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
741. Заліпський Я. Понад 100 тис. дол. на розвиток УКУ // Свобода. 2007. № 20. С. 1, 16.
742. Запис телефонної розмови між президентом СРСР Горбачовим і президентом США Бушем напередодні Всеукраїнського референдуму на підтримку Акта незалежності України // Україна: антологія пам'яток державотворення, Х–XX ст.: у 10 т. К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2008 Т. 10: Відродження й утвердження української державності (1997–2005 роки), 2009. 672 с.
743. Записки, довідки, інформаційні листи відділів ЦК Компартії України та інші питання зарубіжних зв'язків України. 4 липня 1988 р. – 28 грудня 1988 р. // ЦДАГО України. Ф. 1. Центральний Комітет Комуністичної партії України. Оп. 32. Спр. 2462. 271 арк.
744. Записки, довідки, інформаційні листи відділу пропаганди ЦК КПРС, відділів УК Компартії України, посольства СРСР у Канаді, Міністерства закордонних справ УРСР, товариства «Україна», Українського відділу Агентства Друку Новин (АПН), творчих спілок, інших організацій про прийом іноземних делегацій, державних і громадських діячів, дипломатів, журналістів, участь представників України у міжнародних зустрічах, відгуки за кордоном про події в СРСР та УРСР, про внески УРСР у бюджети і міжнародні фонди в 1986-1987 рр. та інші питання зарубіжних зв'язків України. 5 січня 1988 р. – 24

серпня 1988 р. // ЦДАГО України. Ф. 1. Центральний Комітет Комуністичної партії України. Оп. 32. Спр. 2459. 199 арк.

745. Записки, довідки, інформації, телеграми відділу зарубіжних зв'язків ЦК Компартії України, партійних і радянських органів, міністерств, відомств і творчих спілок СРСР та УРСР, посольств СРСР, редакцій видавництв, газет і журналів, товариства «Україна», громадських організацій про проведення в УРСР міжнародних конференцій, нарад, зустрічей, прийом іноземних делегацій і дипломатичних представників, організацію роботи іноземних журналістів, зйомочних груп телекомпаній, кіностудій, виїзд і перебування за кордоном делегацій, представників УРСР та інші питання зарубіжних зв'язків України. 2 липня 1987 р. – 25 грудня 1987 р. // ЦДАГО України. Ф. 1. Центральний Комітет Комуністичної партії України. Оп. 32. Спр. 2375. 351 арк.

746. Запити і дискусія над звітами членів ГУ УНС були темою другого і третього дня річних нарад // Свобода. 1995. Ч. 93. С. 1 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.

747. Запляновано турне творчої молоді України по Америці // Свобода. 1996. Ч. 17. С. 1, 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.

748. Запрошує 8-й Фестиваль української культури на Союзівці // Свобода. 2014. № 26–27. – С. 13.

749. Запрошуємо на прем'єру опери Holodomor! // Міст. 2013. 17 січня.

750. Зарубіжні українці / С. Ю. Лазебник, Л. О. Лещенко, Ю. І. Макар та ін. К.: Видавництво «Україна», 1991. 252 с.

751. Засади співпраці в Управі Американського НТШ // Народна воля. 1969. № 7. С. 5 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6324.

752. Заслухали доповідь проф. Тимоті Снайдера / Науково-освітній консорціум вивчення Голодомору // Свобода. 2016. № 52/1. С. 13, 31.

753. Заставний Ф. Д. Українська діаспора: Розселення українців у зарубіжних країнах. Львів: Світ, 1991. 118 с.

754. Захарчук К. На лещатарський табір приїхали 100 пластунів // Свобода. 2014. № 10. С. 9.

755. Захарчук К. Сторіччя першої пластової присяги // Міст. 2012. 10 травня.
756. Зашкільняк Л. Історична пам'ять та історіографія як дослідницьке поле для інтелектуальної історії // Україна : культурна спадщина, національна свідомість, державність. 2006–2007. № 15. С. 855–862.
757. Заява керівників релігійних організацій на підтримку конституції // Свобода. 1996. Ч. 98. С. 1 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
758. Заява Українського католицького університету з приводу Постанови № 642 Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Положення про підготовку науково-педагогічних і наукових кадрів» // Час і події. 2010. № 32. 11 серпня.
759. Заяви громадських об'єднань // Свобода. 2014. № 23. С. 4.
760. Заяви, листи, звернення з приводу прийняття Акту проголошення незалежності України, т. 1 // ЦДАВО України. Ф. 1-Р. Оп. 22. Спр. 1604. 129 арк.
761. Заяви, листи, звернення з приводу прийняття Акту проголошення незалежності України, т. 2 // ЦДАВО України. Ф. 1-Р. Оп. 22. Спр. 1605. 88 арк.
762. Заяви про солідарність не зупиняють куль // Міст. 2014. 30 жовтня.
763. Заяць М. Звіт Союзу Українок Америки / 45-ліття СКУ. Збірник звітів. 7–9 вересня 2012 р. Греція. URL http://www.ukrainianworldcongress.org/repository/Annual_meetings/2012/Book.pdf (дата звернення: 25. 08. 2015).
764. Збірка на військо України триває / Прес-служба ЗУАДК // Свобода. 2014. № 13. С. 2.
765. Збірка на Збройні сили України / Прес-служба ЗУАДК // Міст. 2014. 24 липня.
766. Звернення до Президента України Української всесвітньої координаційної ради // Свобода. 1995. Ч. 248. С. 2–3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
767. Звернення СКУ до міжнародної спільноти // Міст. 2014. 13 березня.
768. Звіглянич В. Грошова реформа в Україні: проблеми та перспективи // Свобода. 1996. Ч. 170. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
769. Звіглянич В. Україна вводить гривню // Свобода. 1996. Ч. 169. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.

770. Звіт з діяльності Ньюйоркського комітету «Чорнобиль. Виклик'96» // Свобода. 1996. Ч. 236. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
771. Звіт Світової Ради Суспільної Служби СКУ за 2004 рік. URL: <http://www.ukrainianworldcongress.org/UserFiles/File/SRSS2004.pdf> (дата звернення: 25. 08. 2015).
772. Звіт Українського конгресового комітету Америки (грудень 1998 – серпень 2003) // VIII конгрес СКУ, 18–21 серпня 2003 р., Київ: звіти. 1998–2003. К.: Український Дім, 2003. 252 с.
773. Звучали улюблені музичні твори // Свобода. 2015. № 8. С. 9.
774. З днем народження Український народний союзе! // Свобода. 2011. № 7. С. 6.
775. Здобуття незалежності України, 1991: історія проголошення, документи, свідчення: у 2 т. / Асоц. нар. депутатів України. Житомир: Рута, 2011.
776. З доповіді президента МАУ проф. М. фон Гагена // Свобода. 2005. № 29. С. 14–15, 18 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6509.
777. Зелені свята в українському побуті // Час і Події. 2010. № 21. 26 травня.
778. Зельвак В. Проблеми рідного шкільництва // Свобода. 1993. Ч. 25. С. 2.
779. Земляки не залишаються осторонь // Урядовий кур'єр. 2014. 29 серпня.
780. З'їзд Української молоді // Свобода. 1947. Ч. 206. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6462.
781. «Зло цілком реальне, і воно активно користується тим, що соціальні мережі замінили собою соціальну активність» : [розмова з віце-ректором УКУ М. Мариновичем / спілкувалась Світлана Іванишин-Угрина] // Час і події. 2013. № 46. 14 листопада.
782. Змага-Хоролець О. Свято Матері в парафії святого Михаїла в Міннеаполісі // Свобода. 1995. Ч. 99. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
783. Зозуля О. Проблема мовної освіти в Україні // Час і події. 2009. № 45. 12 листопада.
784. Золота книга Школи українознавства ОУА «Самопоміч» у Нью-Йорку (1949–1999). Нью-Йорк, 1999. 368 с.

785. Золотоверхий храм Христа Царя і Матері Божої Зарваницької у Філадельфії // Свобода. 1991. Ч. 162. С. 4 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.
786. ЗУАДК допомагає потерпілим // Свобода. 2014. № 12. С. 7.
787. З. У. А. Д. Комітет – всенародна Інституція // Свобода. 1947. Ч. 255. С. 6 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6462.
788. ЗУАДК переводить збірку для українців на Євромайданах / Прес-служба ЗУАДК // Свобода. 2013. № 49. С. 8.
789. «ЗУАДК потребує молоді» : [інтерв'ю з Орисею Колясою / спілкувалась Світлана Іванишин-Угриня] // Час і Події. 2012. № 3. 18 січня.
790. ЗУАДК проводить нову збірку на оборону України / Прес-служба ЗУАДК // Міст. 2014. 26 червня.
791. ЗУАДК як міжнародна установа діаспори має зареєстрованих три представництва в Україні // Свобода. 1995. Ч. 58. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
792. Зубалій О. Д. та ін. Історія української діаспори: навчальний посібник. К.: М-во освіти України, Ін-т змісту і методів навч., 1998. 147 с.; Історія української еміграції: навчальний посібник / за ред. Б. Д. Лановика. К.: Вища школа, 1997. 520 с.; Трощинський В. Українці в світі. К.: ВД «Альтернативи», 1999. 351 с.; Українці близького і далекого зарубіжжя // Україна незалежна: сторінки історії. К., 1995.
793. З УПЦ в США привезли допомогу Євромайданівцям / Консисторія УПЦ США // Свобода. 2014. № 18. С. 9.
794. Зустріч духовенства у касі «Самопоміч» / Прес-референтура каси «Самопоміч» // Міст. 2013. 03 січня.
795. Зустріч духовенства у касі «Самопоміч» // Час і Події. 2012. № 52. 25 грудня.
796. Зустріч духовних провідників у касі «Самопоміч» / Прес-служба кредитівки «Самопоміч» // Міст. 2012. 12 січня.

797. Зустріч духовних провідників у касі «Самопоміч» в Чикаго // Час і Події. 2011. № 1. 05 січня.
798. Зустріч з Батьківщиною // Свобода. 2007. № 7. С. 18–19.
799. Зустріч з ректором «Острозької Академії» на Флориді // Час і Події. 2010. № 51. 22 грудня.
800. Зустріч Українських ієрархів 2011 // Час і Події. 2011. № 8. 23 лютого.
801. Зустрічі президента СКУ Євгена Чоля / Прес-служба СКУ // Свобода. 2014. № 16. С. 5.
802. Зустрічі президента СКУ у Страсбурзі / Прес-служба СКУ // Свобода. 2013. № 1. С. 4.
803. Зьобро О. Лише українці вміють «їстоньки» і «кохатоньки». А росіянин сам не «победит» // Час і Події. 2012. № 7. 15 лютого.
804. Ильин И. А. Путь к очевидности. М. : Республика, 1993. 431 с.
805. Івана Купала // Час і Події. 2009. № 26. 2 липня.
806. Іваник М. Пластове Свято Весни в Чикаго // Свобода. 2007. № 26. С. 11.
807. Іванишин М. Українська ідентичність у тлумаченні Івана Франка // Слово і Час. 2009. № 2. С. 46–52.
808. Іванишин-Угриня С. Виставка в УІММ: Ольга Антоненко // Час і Події. 2009. № 24. 18 червня.
809. Іванишин-Угриня С. Від Любки Колесси до наших днів: концерт найкращих мелодій класичної музики в УНМ // Час і Події. 2013. № 9. 28 лютого.
810. Іванишин-Угриня С. Відновлення школи святого Миколая в Чикаго. Розмови з членами шкільної ради // Час і Події. 2013. № 34. 22 серпня.
811. Іванишин-Угриня С. Двадцять річницю незалежності України відсвяткували у Конгресі США // Час і Події. 2011. № 38. 21 вересня.
812. Іванишин-Угриня С. До дітей приходив святий Миколай // Час і Події. 2010. № 49. 08 грудня.
813. Іванишин-Угриня С. Доктор Олесь Стрільчук, голова відділу УККА в Іллінойсі // Час і Події. 2013. № 40. 03 жовтня.

814. Іванишин-Угриня С. Завершення навчального року у школі св. Миколая // Час і Події. 2010. № 24. 16 червня.
815. Іванишин-Угриня С. Кумедна і талановита плутанина від театру «Диво» // Час і Події. 2011. № 12. 23 березня.
816. Іванишин-Угриня С. Марія Матіос та Ростислав Держипільський в гостях у радіо «Ukiedrive» // Час і Події. 2011. № 44. 02 листопада.
817. Іванишин-Угриня С. «Мовний протест» у Чикаго: вир емоцій під палючим сонцем // Час і події. 2012. Ч. 25. 20 червня.
818. Іванишин-Угриня С. «Океан Ельзи» в Чикаго – море задоволення! // Час і Події. 2010. № 42. 20 жовтня.
819. Іванишин-Угриня С. Писанкарство – мистецтво порятунку світу // Час і Події. 2011. № 12. 23 березня.
820. Іванишин-Угриня С. Президент СКУ Євген Чолій на зустрічі з українською громадою // Час і Події. 2013. № 11. 14 березня.
821. Іванишин-Угриня С. «Рідні мотиви» зазвучали з полотен та мозаїки в УНМ // Час і Події. 2013. № 15. 11 квітня.
822. Іванишин-Угриня С. Свято святого Миколая в школі українознавства при парафії св. кн. Володимира // Час і Події. 2012. № 50. 12 грудня.
823. Іванишин-Угриня С. 75 років школі св. Миколая – alma mater української громади // Час і Події. 2011. № 45. 09 листопада.
824. Іванишин-Угриня С. Скарби з музейної скрині // Час і Події. 2012. № 24. 13 червня.
825. Іванишин-Угриня С. Спільна панахида в пам'ять жертв Голодомору в Україні у Катедрі св. отця Миколая // Час і Події. 2013. № 47. 21 листопада.
826. Іванишин-Угриня С. СУМівський бал дебютанток «Маланка» – 2013 // Час і події. 2013. № 6. 08 лютого.
827. Іванишин-Угриня С. «Українські Дні» в Чикаго 2012 року // Час і Події. 2012. № 36. 05 вересня.
828. Іванишин-Угриня С. Фестивальна круговерть у Чикаго. Репортаж з «Українських Днів» – 2011 // Час і Події. 2011. № 34. 25 серпня.

829. Іванишин-Угриня С. «Шоу талантів у школі Святого Миколая // Час і Події. 2013. № 21. 23 травня.
830. Іванова О. Зв'язок колективної пам'яті та ідентичності в різних регіонах України // Ідентичність і пам'ять у пострадянській Україні: монографія. К.: Дух і літера, 2009. С. 81–98.
831. Іваськів Л. Активний листопад сумівської молоді Філадельфії // Міст. 2013. 04 грудня.
832. Іваськів Л. Молодь єднається з молоддю в Україні // Свобода. 2014. № 8. С. 8, 12.
833. Іваськів Л. Молодь єднається з Україною // Міст. 2014. 06 лютого.
834. Івасюк Л. Хто працює на українську історію // Свобода. 2004. Ч. 44. С. 5, 13.
835. Із діяльності УККА // Національна трибуна. 1982. Ч. 5. С. 1 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6097.
836. Ільків Н. Вечорниці від Гроновиці // Час і Події. 2011. № 47. 23 листопада.
837. Ільків Н. «Все починається з мами» // Час і Події. 2010. № 20. 19 травня.
838. Ільчук Л. І. Самоідентифікація особистості: проблеми, рівні, теоретичний аспект // Проблеми самоідентифікації сучасного українського суспільства: політичні, економічні, соціальні та культурні аспекти. К.: Національна академія управління, 2009. С. 7–12.
839. Імігранти як віруючі люди / Пресова група НТШ-А // Свобода. 2013. № 22. С. 12.
840. Інавгурація Президента України Віктора Ющенка // Свобода. 2005. № 4. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6509.
841. «Іноді церкві не вистачає людяності» : [інтерв'ю владика Даниїла / спілкувалась Світлана Іванишин-Угриня] // Час і Події. 2013. № 31. 01 серпня.
842. Інститут досліджень української діаспори Національного університету «Острозька академія». URL: <http://www.oa.edu.ua/ua/institutes/diaspora> (дата звернення: 20. 08. 2015).

843. Інститут історії Церкви УКУ відкриває архіви / Прес-служба УКУ // Міст. 2012. 05 січня.
844. Інтерв'ю з экс-послом України в США Олегом Шамшуром / записав Микола Сірук // Українське слово. 2014. 13 березня.
845. Інтерес іноземних інвесторів до України залишається на високому рівні // Час і Події. 2014. № 25. 19 червня.
846. Інформаційний звіт ЗУАДК / Прес-служба ЗУАДК // Час і Події. 2014. № 30. 24 липня.
847. Інформаційно-аналітичні матеріали на тему: «Закордонне українство: сучасний стан та перспективи співпраці». К., 2009. 63 с.
848. Інформації Міністерства закордонних справ, що стосуються православ'я (1993) // ЦДАВО України. Ф.4648. Рада у справах релігій при Міністерстві у справах міграцій і національностей України. Оп. 7. Спр. 697. 72 арк.
849. Інформації про виконання національної програми «Закордонне українство» (13.01.03 – 16.10.03) // Держархів Одеської обл., Ф. Р-8196. Оп. 1 «Одеська обласна державна адміністрація. Управління у справах національностей та міграції». Спр. 56. 4 арк.
850. Інформації про виконання національної програми «Закордонне українство» (29.07.04 – 02.12.04) // Держархів Одеської обл., Ф. Р-8196. Оп. 1 «Одеська обласна державна адміністрація. Управління у справах національностей та міграції». Спр. 65. 3 арк.
851. Інформації про роботу з українською діаспорою (11.03.02 – 10.04.02) // Держархів Одеської обл., Ф. Р-8196. Оп. 1 «Одеська обласна державна адміністрація. Управління у справах національностей та міграції». Спр. 46. 3 арк.
852. Інформації про роботу з українською діаспорою (13.04.98 – 03.12.98) // Держархів Одеської обл., Ф. Р-8196. Оп. 1 «Одеська обласна державна адміністрація. Управління у справах національностей та міграції». Спр. 19. 6 арк.

853. Іпатій Н. Українські Дні. Погляд зсередини // Час і Події. 2006. № 34. 24 серпня.
854. Ірина і Мирон Руснаки – опора Українського Музею / Прес-служба Українського музею // Свобода. 1996. Ч. 133. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
855. Історична символіка гривні // Свобода. 1996. Ч. 172. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
856. Історіографію треба звільнити від мітів / Прес-служба УКУ // Свобода. 2013. № 19. С. 3.
857. Історія Академії наук України. 1918–1923. Документи і матеріали / відпов. ред. П. С. Сохань. К.: Наук. думка, 1993. 376 с.; Полонська-Василенко Н. Д. Українська академія наук. Нарис історії. К.: Наукова думка, 1993. 406 с.; Правовий статус Академії наук України. Історія і сучасність / відпов. ред. Ю. С. Шемшученко. К.: Наукова думка, 1993. 302 с.; Рання історія Академії наук України (1918–1923) / Ю. Храмов, С. Руда, Ю. Павленко, В. Кучмаренко. К.: Манускрипт, 1993. 248 с.
858. Історія Першої Української Церкви Євангельських Християн-Баптистів м. Шарлот, Північна Кароліна // Посланець правди. 2013. № 3. С. 17.
859. Історія української баптистської церкви м. Ванкувер, штат Вашингтон // Посланець правди. 2013. № 3. С. 4–5.
860. Історія української еміграції : навч. посібник / Б. Д. Лановик, Р. Т. Гром'як, М. В. Траф'як та ін. К.: Вища школа, 1997. 520 с.
861. Історія Церкви Бервин, Чикаго // Посланець правди. 2013. № 3. С. 15–16.
862. Історія церкви м. Гемет // Посланець правди. 2013. № 3. С. 10–11.
863. «І тепер, як у 1933-му, український народ непотрібний. Потрібна Малоросія...» : [інтерв'ю Н. Дзюбенко-Мейс Українським національним новинам] // Свобода. 2014. № 49. С. 5.
864. Іщенко О. С. Про енциклопедію української діаспори. URL: http://www.nas.gov.ua/publications/books/series/9789660247048/Documents/2016_12/6_Ischenko_12.pdf (дата звернення: 25. 11. 2016).

865. Кавчак О. Зустріч учителів у Чикаго // Свобода. 1995. Ч. 63. С. 5 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
866. Калакура Я. Історичний антропологізм як методологічний принцип українознавства // Збірник наукових праць Науково-дослідного інституту українознавства МОН України. К.: Рада, 2006. Т. XIII. С. 52–55.
867. Калач В. Релігія та українське націєтворення // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка: Українознавство. 2010. № 14. С. 54–56.
868. Калина М. «Яра» запрошує на виставу «До кам'яного дна» // Свобода. 2015. № 9. С. 17–18.
869. Калинич Л. Мамам «у засвітах» в День Матері // Свобода. 1995. Ч. 88. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
870. Камінська І. Де зустрічаються українці? В кредитівці! // Свобода. 1998. Ч. 88. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6506.
871. Камінська І. Загальні збори української федеральної кооперативної каси «Самопоміч» в Чикаго // Свобода. 1995. Ч. 104. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
872. Камінська І. Загальні збори чикагської каси «Самопоміч» // Свобода. 1996. Ч. 99. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
873. Камінська І. Святочний Кооперативний «Веселий день» // Свобода. 1996. Ч. 179. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
874. Камінська І. Чикагська кооперативна каса «Самопоміч» стала 200-мільйонною потугою // Свобода. 1997. Ч. 95. С. 7 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
875. Камінь Д. «Оскар» і Україна: Тьомкін-композитор // Міст. 2012. 13 грудня.
876. Канадський українець – для Українського католицького університету / Українська католицька освітня фундація // Свобода. 2012. № 4. С. 8.
877. Каплун В. Відбулась конференція шкіл українознавства // Свобода. 2011. № 46. С. 11.
878. Каплун В. Вчительська конференція // Міст. 2011. 10 листопада.

879. Каплун В. 34-вчительська конференція відбулася на оселі СУМ // Свобода. 2010. № 45. С. 8–9.
880. Каплун В. 35-та вчительська конференція // Рідна школа. 2012. Ч. 161. С. 27–29.
881. Каплун В. Школа українознавства ім. Лесі Українки вшанувала Івана Франка // Рідна школа. 2007. Ч. 148. С. 29.
882. Капран Р. Російсько-українська місія-церква, Делавер // Посланець правди. 2013. № 3. С. 18.
883. Караванський С. Відродження і словники // Свобода. 1996. Ч. 224. С. 2–3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
884. Караванський С. Віз поперед коня // Свобода. 1993. Ч. 56. С. 2; Свобода. 1993. Ч. 57. С. 2.
885. Караванський С. Правильне написання «незалежності» // Свобода. 2013. № 34. С. 7.
886. Караванський С. Як єпископ став єпископом? // Свобода. 2007. № 11. С. 18.
887. Карапінка М. Близько 100 000 дол. зібрано в Києві на потреби УКУ // Свобода. 2008. № 45. С. 1, 15.
888. Карапінка М. Посвячення хреста як перший крок до нового університетського містечка у Львові // Час і події. 2007. № 23. 07 червня.
889. Карась М. А. Регіональна преса в демократичному суспільстві (на прикладі періодики США) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.01.08. К., 1999. 13 с.
890. Картунов О. В. Західні етнонаціональні та етнополітичні концепції: теоретико-методологічний аналіз : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. політ. наук : 23.00.02. Київ, 1996. 41 с.
891. Каса «Самопоміч» винагородила ошадних учнів українознавчих шкіл у Чикаго // Час і Події. 2009. № 25. 25 червня.
892. Касіян Г. Учительський семінар на Союзівці // Рідна школа. 2009. Ч. 154. С. 32–33.
893. Касьянов Г. Теорії нації і націоналізму: монографія. К.: Либідь, 1999. 352 с.

894. Катрій Ю. о. Будуємо святиню української культури // Свобода. 1995. Ч. 207. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
895. Качковський Л. Проблема мови в Україні чи проблема менталітету українців? // Час і Події. 2010. № 10. 11 березня.
896. Качмарчик К. Історія церкви м. Федерал Вей // Посланець правди. 2013. № 3. С. 9.
897. Квіт З. Гуртки плекання української мови // Свобода. 1996. Ч. 142. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
898. Квіт З. Повчальний досвід у навчанні // Свобода. 2013. № 12. С. 7.
899. Квіт З. Про Гуртки плекання української мови // Свобода. 1997. Ч. 75. С. 4 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
900. Квіт З. Українська молодь листується // Свобода. 1996. Ч. 13. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
901. Квіт З. Українській дитині – українську освіту // Свобода. 1995. Ч. 234. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
902. Квіт С. Наукова робота Києво-Могилянської академії // Час і події. 2008. 27 березня.
903. Квіт С. Судовий позов Києво-Могилянської академії до Дмитра Табачника // Свобода. 2011. № 36. С. 5.
904. Кедрин І. Готуймося до святкувань // Свобода. 1993. Ч. 34. С. 2.
905. Кедрин І. Нова книга про Тараса Шевченка // Свобода. 1992. Ч. 37. С. 2 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1803.
906. Кекіш О. Діти, які приємно вражають // Свобода. 2009. № 48. С. 8.
907. Кекіш О. 60-річчя Школи Українознавства в Нью Йорку // Рідна школа. 2009. Ч. 154. С. 10–14.
908. Києво-Могилянська Академія шукає підтримки в США // Час і події. 2007. 01 лютого.
909. Києво-Могилянську школу бізнесу визнано найкращою в Україні / Прес-центр Києво-Могилянської Фундації // Свобода. 2011. № 7. С. 15.
910. Кий Л. Брат – братові // Міст. 2012. 03 жовтня.

911. Кий Л. ЗУАДК провів річні наради // Свобода. 2016. № 52/1. С. 8.
912. Кий Л. Ялинка-просфора 13-го Відділу СУА в Честері // Свобода. 1997. Ч. 34. С. 6 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
913. Київський дитячий хор «Щедрик» прибув до ЗСА / Консисторія УПЦ в ЗСА // Свобода. 1991. Ч. 126. С. 1, 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.
914. Кирилова К. Поетичні суперечки з Богом // Час і Події. 2006. 16 березня.
915. Кириченко І. Україна «затоплює» Америку хвилиною інтелекту, «зневоднюючи» себе? // Дзеркало тижня. Україна. № 45 від 28.11.2014. URL: <http://gazeta.dt.ua/EDUCATION/ukrayina-zatoplyuye-ameriku-hvileyu-intelektu-znevodnyuyuchi-sebe-.html> (дата звернення: 25. 08. 2015).
916. Кисіль А. Звіт світової ради культури СКУ (22 серпня 2010 р. – 30 червня 2011 р.). URL: http://www.ukrainianworldcongress.org/UserFiles/File/AnnualMeetings_2011/Reports/ZvitSRK.pdf (дата звернення: 24. 08. 2015).
917. Кібець Н. Любіть своїх матерів // Свобода. 1997. Ч. 89. С. 2 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
918. Кізима Л. Розваговий вечір у Воррені // Свобода. 1997. Ч. 26. С. 4 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
919. Кіндзерявий-Пастухів С. Ой, дивнеє народження Божого сина! // Свобода. 1995. Ч. 2. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
920. Кіндрась К. Коли громада, мов одна родина // NOVAгазета. 2015. № 46 (354). С. 15.
921. Кіндрась К. Проукраїнський вектор Дональда Трампа // Novaгазета. 2017. № 19 (424). С. 5.
922. Кіндрачук М. Просфора-ялинка в Глен Спей // Свобода. 1997. Ч. 33. С. 4 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
923. Кіндрачук М. Традиційна просфора-ялинка в Глен Спей // Свобода. 1995. Ч. 33. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
924. Кінець літа – початок шкільного року // Свобода. 1995. Ч. 168. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.

925. Кіпень В. А. Вища освіта в системі цінностей цивілізації XXI ст. // Концептуальні проблеми модернізації вищої освіти: матеріали міжнародної наукової конференції, 13–14 листопада 1998 р. Донецьк, 1998.
926. Клен Є. Кредити для України // Міст. 2015. 28 травня.
927. Клен Є. Мак-Кейн, Україна та комбати // Міст. 2014. 20 листопада.
928. Клен Є. Нуланд відвідала Київ // Міст. 2014. 09 жовтня.
929. Клен Є. Санкції – уже на столі // Міст. 2014. 23 січня.
930. Клен Є. Сенат ухвалив закон, що надає Україні особливий статус // Міст. 2014. 11 вересня.
931. Клен Є. Україна – союзник США? // Міст. 2014. 24 липня.
932. Клен Є. Як Америка підтримує Україну // Міст. 2014. 06 березня.
933. Клепач Н. Новопризначений посол України у США Олександр Моцик офіційно приступив до виконання своїх обов'язків // Час і Події. 2010. № 26. 01 липня.
934. Клепач Н. У Вашингтоні вшанували пам'ять жертв Голодомору в Україні 1932–33 років // Час і Події. 2009. № 48. 03 грудня.
935. Климовський Я. Перше Святе Причастя в церкві св. архистр. Михаїла у Філадельфії // Свобода. 1995. Ч. 133. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
936. Климук Г. Панель ТУСМ // Свобода. 1968. Ч. 139. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6478.
937. Климчак М. Барви Буковини – виставка традиційного народного одягу кінця XIX–XX ст. в Українському Національному Музеї // Час і Події. 2007. № 3. 18 січня.
938. Климчак М. Благодійний бенкет Українського Національного Музею в Чикаго // Час і Події. 2011. № 44. 02 листопада.
939. Климчак М. Богдан Божемський – сповідувач «гуцульського духу» // Час і події. 2010. № 33. 18 серпня.
940. Климчак М. Будні Українського Національного Музею // Українське слово. 2015. 05 березня.

941. Климчак М. Великодні листівки УНМ в Чикаго // Час і Події. 2010. № 13. 01 квітня.
942. Климчак М. Великодній настрій в Українському Національному Музеї // Час і Події. 2013. № 14. 04 квітня.
943. Климчак М. Випускний вечір «Рідної школи» // Час і Події. 2004. № 215. 11 червня.
944. Климчак М. Виставка «Кобзарів» Т. Шевченка в Українському національному музеї в Чикаго // Час і Події. 2007. 01 березня.
945. Климчак М. Виставка живопису Української Спільки Образотворчих Мистців Канади у Чикаго // Час і події. 2007. № 11. 15 березня.
946. Климчак М. Виставка творів Володимира Монастирецького в Українському національному музеї // Час і події. 2010. № 43. 27 жовтня.
947. Климчак М. Виставка творів Олега Чуйка з Івано-Франківська у Чикаго // Час і події. 2008. № 51. 17 грудня.
948. Климчак М. Виставка творів Ореста Поліщука // Час і події. 2009. № 15. 16 квітня.
949. Климчак М. Вісті з Українського Національного Музею // Час і Події. 2009. № 14. 09 квітня.
950. Климчак М. В музеї відбувся бенкет // Свобода. 2014. № 43. С. 8, 19.
951. Климчак М. Герої Майдану відкрили Україні шлях до свободи // Українське слово. 2015. 26 лютого.
952. Климчак М. День пам'яті у «Рідній Школі» в Чикаго // Свобода. 1996. Ч. 134. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
953. Климчак М. День української соборності у Чикаго // Українське слово. 2015. 29 січня.
954. Климчак М. «З Ді-Пі до ДС» – виставка, присвячена III хвилі еміграції // Час і Події. 2011. № 47. 23 листопада.
955. Климчак М. Зустріч колишніх вояків-дивізійників в Українському Національному Музеї // Час і Події. 2008. № 33. 14 серпня.

956. Климчак М. Квітнева виставка «Рідні мотиви» // Час і події. 2013. № 12. 21 березня.
957. Климчак М. «Conflict Zone: Ukraine. Війна в Україні очима українських фотожурналістів» // Українське слово. 2015. 21 травня.
958. Климчак М. Музейне свято // Час і Події. 2010. № 37. 15 вересня.
959. Климчак М. Музейні Вісті // Час і Події. 2006. № 22. 01 червня.
960. Климчак М. На конференції зібралися музейники, бібліотекарі та архівари // Свобода. 2013. № 48. С. 8.
961. Климчак М. На крилах пам'яті чорнобильських лелек // Час і Події. 2011. № 15. 13 квітня.
962. Климчак М. Перша виставка Володимира Ільчишина // Час і події. 2011. № 3. 19 січня.
963. Климчак М. «Пізнай свою традицію – побачиш свій шлях у житті» (народна мудрість) // Час і Події. 2010. № 12. 24 березня.
964. Климчак М. Повстанська колядка на радіо «Українська хвиля» // Час і Події. 2010. № 1. 7 січня.
965. Климчак М. Презентація книги-альбому «Буковинське вишиття і ткацтво: знаки-символи» // Час і Події. 2012. № 7. 15 лютого.
966. Климчак М. Сад потаємних мрій Наталки Валенюк // Свобода. 2013. № 9. С. 11.
967. Климчак М. Сумівська Маланка – 2010 // Час і Події. 2010. № 4. 29 січня.
968. Климчак М. Травнева виставка львівських художників // Час і події. 2012. № 17. 25 квітня.
969. Климчак М. III конференція музейників, бібліотекарів та архіварів у Чикаго // Час і Події. 2013. № 46. 14 листопада.
970. Климчак М. 35 років Іллінойському відділу УККА // Час і Події. 2009. № 17. 30 квітня.
971. Климчак М. Триумфальна спадщина української піаністки Любки Колесси // Час і події. 2013. № 7. 14 лютого.

972. Климчак М. «Уклін тобі велика Соломіє!» // Час і Події. 2010. № 9. 03 березня.
973. Климчак М. Українському Національному Музею у Чикаго – 55 років // Час і Події. 2007. № 38. 20 вересня.
974. Климчак М. Фотовиставка полеглого пластуна-журналіста // Свобода. 2015. № 9. С. 10.
975. Климчак М. Фотовиставку відкрили в музеї // Свобода. 2014. № 29. С. 9.
976. Климчак М. 60 років служіння українській культурі // Час і Події. 2012. № 40. 03 жовтня.
977. Клокун Л. Всеукраїнський референдум: майже чверть століття потому // NOVAгазета. 2015. № 46 (354). С. 17.
978. Клюб емеритів у Чикаго влаштував вечір гумору // Свобода. 1995. Ч. 226. С. 5 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
979. Клюк Г. Закінчення шкільного року в «Нашій Українській Рідній Школі» у Філадельфії // Свобода. 1995. Ч. 106. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
980. Клюк Г. З життя нашої школи // Свобода. 1995. Ч. 96. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
981. Клюк Г. З шкільного життя // Свобода. 1995. Ч. 47. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
982. Клюк Г. У Філадельфії розпочався шкільний рік // Свобода. 1995. Ч. 187. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
983. Клюк-Дзівак Г. З шкільного життя // Свобода. 1996. Ч. 223. С. 5 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
984. Клюк-Дзівак Г. Педагогічна конференція у Філадельфії // Свобода. 1997. Ч. 23. С. 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
985. Клюк-Дзівак Г. У Філадельфії школа відзначила Січневі роковини // Свобода. 1997. Ч. 31. С. 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
986. Ключковська Г. «Дунет ветер еще раз...» або ... І ще раз про Шевченка // Час і Події. 2007. 04 квітня.

987. Ключковська І. Наукова діяльність Міжнародного інституту освіти, культури та зв'язків з діаспорою Національного університету «Львівська політехніка» (МІОК). URL: <http://www.lp.edu.ua/node/2014> (дата звернення: 10. 05. 2015).
988. Ключковська І. Освіта українського зарубіжжя. Сучасний стан та перспективи. URL: <http://www.ualogos.kiev.ua/fulltext.html?id=701> (дата звернення: 25. 08. 2015).
989. Книжка шукає читача: серія бібліотечних семінарів у Філядельфії // Свобода. 1995. Ч. 25. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
990. Книш І. Писанка – символ життя // Свобода. 1995. Ч. 76. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
991. Коаліції у Верховній Раді України ще немає / За матеріалами ЗМІ // Свобода. 2006. № 15. С. 1, 5 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6510.
992. Кобаса Г. Свято Матері в школі українознавства при парафії св. Йосифа Обручника // Час і Події. 2012. № 21. 23 травня.
993. Коваль І. Пластуни з України таборували в Німеччині // Свобода. 1991. Ч. 167. С. 4 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.
994. Ковальчук М. Відзначення 70-ліття 17-го Відділу СУА // Свобода. 1995. Ч. 61. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
995. Ковальчук Я. Презентовано програму Фулбрайта // Свобода. 2007. № 23. С. 15.
996. Ковальчук Я. Проблеми перекладу і комунікації // Свобода. 2008. № 26. С. 18.
997. Ковтун А. Місія виконана // Час і Події. 2007. № 50. 13 грудня.
998. Когут З. Коріння ідентичності. Студії ранньомодерної та модерної історії України. К.: Критика, 2004. 351 с.
999. Козак Д. Колоски правди // Міст. 2014. 04 грудня.
1000. Козак Д. Свіча пам'яті не згасає // NOVAгазета. 2015. № 46 (354). С. 16.
1001. Козак Д. Святочний концерт у Школі українознавства в Нью Йорку // Свобода. 2015. № 4. С. 9.

1002. Козак М. Шкільне свято у парафії св. Константина // Свобода. 2009. № 9. С. 10.
1003. Козак Х. Звіт з організаційної діяльності Українського народного союзу // Свобода. 2013. № 25. С. 8–9.
1004. Козак Х. УНС в 2013 році: активна праця, успішні результати // Свобода. 2014. № 13. С. 8.
1005. Козаченко А. Студентка перемогла в міжнародному конкурсі // Свобода. 2011. № 23. С. 17.
1006. Козинець П. Звіт про діяльність Національної асоціації кредитних спілок України. URL: http://www.ukrainianworldcongress.org/UserFiles/File/AnnualMeetings_2011/Reports/USKR.pdf (дата звернення: 24. 08. 2015).
1007. Козицький О. Крайовий пленум СУМ // Свобода. 1998. Ч. 83. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6506.
1008. Козицький О. 6-ий Світовий злет дружинників СУМ // Свобода. 1996. Ч. 206. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
1009. «Колегіум – це важливий крок в розвитку УКУ» : [інтерв'ю єпископа Бориса Гудзяка] // Свобода. 2012. № 32. С. 1, 3.
1010. Колекція документів п. О. Ромаса про діяльність громадсько-політичних об'єднань української діаспори Канади та США (1947–1994 рр.) // ЦДАГО. Ф. 273.
1011. Колесса Г. «Веселі галичани» виступлять з концертом на Союзівці // Свобода. 1995. Ч. 134. С. 1, 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
1012. Колесса Г. В УІА відбулося відзначення 100-річчя Б. Лятошинського // Свобода. 1995. Ч. 22. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
1013. Колесса Г. «Достойна мета – достойне майбутнє діаспори». Українському музичному інституту в Америці – 60 років // Свобода. 2013. № 2. С. 13.
1014. Колесса Г. ...І забились серця в такт з музикою незалежної України // Свобода. 1995. Ч. 172. С. 1, 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
1015. Колесса Г. Мистець М. Бідняк нагороджений Шевченківською нагородою // Свобода. 1995. Ч. 105. С. 1, 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.

1016. Колесса Г. Мистецькі імпрези прикрасять відкриття сезону на Союзівці // Свобода. 1995. Ч. 119. С. 1 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
1017. Колесса Г. На Союзівці відзначено День Батька // Свобода. 1996. Ч. 123. С. 1, 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
1018. Колесса Г. На Союзівці урочисто відзначили День Батька // Свобода. 1995. Ч. 118. С. 1, 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
1019. Колесса Г. Оселя УНСоюзу завершила свій літній сезон // Свобода. 1996. Ч. 170. С. 1, 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
1020. Колесса Г. Початок Різдвяних святкувань на Союзівці // Свобода. 1995. Ч. 241. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
1021. Колесса Г. «Розлетілися пташата», щоб наступного року зустрітися знов // Свобода. 1996. Ч. 166. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
1022. Колесса Г. Союзівка відкрила 40-ий літній сезон // Свобода. 1993. Ч. 130. С. 1, 3.
1023. Колесса Г. Союзівка кличе нас // Свобода. 1993. Ч. 122. С. 1.
1024. Колесса Г. Танцювальний ансамбль «Чайка» з Йонкерсу та дуєт «Сестри Тодашук» виступлять на Союзівці // Свобода. 1996. Ч. 144. С. 1, 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
1025. Колесса Г. УІА відкриває музичний сезон концертом В. Винницького // Свобода. 1995. Ч. 181. С. 1 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
1026. Колесса Г. Український інститут Америки відкриває концертний сезон // Свобода. 1996. Ч. 196. С. 1, 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
1027. Колесса Г. Український музичний інститут Америки розпочинає відзначення свого 45-ліття // Свобода. 1996. Ч. 234. С. 1, 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
1028. Колесса Г. У Нью Йорку вшанують М. Лисенка // Свобода. 1993. Ч. 29. С. 1, 4.
1029. Колесса Г. Фольклорний гурт «Черес» виступить на Союзівці // Свобода. 1996. Ч. 131. С. 1 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.

1030. Колесса Г. Хорові «Думка» з Нью-Йорку буде вручено високу нагороду // Свобода. 1995. Ч. 197. С. 1, 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
1031. Колесса Г. Шанувальниці мистецтва з Нью-Джерзі підтримують Український Музей у Нью-Йорку // Свобода. 1997. Ч. 37. С. 1, 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
1032. Колісник Р. Українська «солов'їна» мова для солов'їв чи для народу? // Свобода. 1993. Ч. 97. С. 2.
1033. Колісник Ю. Преса національних меншин України або як навчитись любити свою націю. Черкаси: Брама-Україна, 2006. 144 с.
1034. Коломиєць М. Філадельфійська громада підтримує УКУ // Свобода. 2010. № 27. С. 11.
1035. Коляда з Карпат – у Нью-Йорку // Міст. 2012. 29 листопада.
1036. Комар Н. Виставка візуального мистецтва у Філадельфії // Міст. 2012. 18 жовтня.
1037. Комар Н. Табори «Ді-Пі» // Міст. 2012. 08 листопада.
1038. Комар Н. У Філадельфії відбувся Український фестиваль // Міст. 2012. 25 жовтня.
1039. Комар Ю. «Українці, де б вони не були, завжди готові допомагати тим, хто є у потребі» // Час і події. 2007. № 49. 06 грудня.
1040. Кому потрібне культурне життя у діаспорі? // Свобода. 1995. Ч. 85. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
1041. Комунікат Президії XXVI Крайового з'їзду Спільноти української молоді в Америці // Міст. 2011. 26 жовтня.
1042. Комюніке про переговори між делегаціями Російської радянської федеративної соціалістичної республіки та України за участю делегації Верховної Ради СРСР // Свобода. 1991. Ч. 167. С. 1 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.
1043. Конгрес США підтримує європейські прагнення українців // Свобода. 2014. № 51–52. С. 5.

1044. Конгрес США простягнув Україні руку допомоги // Свобода. 2014. № 51. С. 1, 3.
1045. Конгресовий Український Кокус (КУК) розмовляє з Парламентом України – УНІС бере участь // Час і події. 2007. Ч. 12. С. 2.
1046. Кондратюк К. Уся наша надія – на В. Ющенко // Свобода. 2005. № 14. С. 7 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6509.
1047. Коник С. Прикмети і ворожіння в Страсну п'ятницю // Міст. 2013. 01 травня.
1048. Конкурс, присвячений історії УГКЦ / Товариство «Свята Софія» // Свобода. 2014. № 17. С. 9.
1049. Конкурс СФУЖО і висліди Конкурсу ім. Марусі Бек // Національна трибуна. 1988. Ч. 4. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6102.
1050. Кононенко Є. Гарвардський професор // Час і Події. 2007. 02 серпня.
1051. Конституція України (Із змінами, внесеними згідно із Законом № 2952-VI від 01.02.2011 // Вісник Верховної Ради. 2011. № 10. С. 68.
1052. Контакт із діаспорою стає тіснішим: 20-мільйонний Світовий Конгрес Українців зголосився лобіювати інтереси нашої держави за кордоном // Урядовий кур'єр. 2014. 26 березня. С. 2.
1053. Кооперативний рух – запорука утвердження нації і держави // Наш світ. 1998. № 3. С. 3–4.
1054. Кордоба О. Українська Діва світової сцени // Час і Події. 2010. № 9. 03 березня.
1055. Корнієнко О. М. Типи етнічної ідентичності особистості // Філософія науки: традиції та інновації. 2015. № 2 (12). С. 124–131.
1056. Корнійчук М. За лекцію російською – звільнення // Час і події. 2008. № 27. 03 липня.
1057. Коротич О. М. Українська етнічність у США: репрезентація в україномовній літературі // Міжнародний науковий форум: соціологія, психологія, педагогіка, менеджмент. 2013. Вип. 12. С. 41–55.

1058. Коротка історія Церкви «Воскресіння» м. Сакраменто, штат Каліфорнія // Посланець правди. 2013. № 3. С. 6.
1059. Короткий нарис історії української євангельсько-баптистської церкви м. Крум-Лин // Посланець правди. 2013. № 3. С. 15.
1060. Корсун Л. Акція українців метрополії Нью-Йорка на захист єдиної державної української мови // Час і події. 2012. № 28. 04 липня.
1061. Корсун Л. Виставка художника-дисидента Опанаса Заливахи в Українському музеї в Нью-Йорку // Час і Події. 2011. № 6. 09 лютого.
1062. Корсун Л. Відлуння мистецького модернізму в Українському музеї в Нью-Йорку // Час і Події. 2007. № 18. 03 травня.
1063. Корсун Л. Генерал К. Морозов виступив на форумі НТШ і УВАН // Свобода. 1995. Ч. 102. С. 7 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
1064. Корсун Л. Друга акція українців Великого Нью-Йорка на захист української мови // Час і події. 2012. № 29. 18 липня.
1065. Корсун Л. «Збережемо Союзівку» – рефрен шостого Фестивалю української культури УНС-УНФ // Час і Події. 2012. № 30. 25 липня.
1066. Корсун Л. Моя Україно, за що тебе? // NOVAгазета. 2017. № 11 (416). С. 14.
1067. Корсун Л. Нотатки з Українського фестивалю на «Союзівці» // Час і Події. 2010. № 29. 21 липня.
1068. Корсун Л. Помаранчевий кінотиждень в Українському музеї в Нью-Йорку // Час і Події. 2010. № 4. 29 січня.
1069. Корсун Л. «Пшеничне поле» у Вашингтоні як пам'ятник Голодомору // Час і Події. 2013. № 46. 14 листопада.
1070. Корсун Л. Театр Ігоря Афанасьєва з обох боків океану // Час і Події. 2009. № 26. 02 липня.
1071. Корсун Л. Театр на Подолі (Київ) – у театрі Шопена (Чікаго) // Час і Події. 2006. № 46. 16 листопада.
1072. Корсун Л. 35-й Святоюрський фестиваль української культури у Нью-Йорку // Час і Події. 2011. № 21. 25 травня.

1073. Корсун Л. У Вашингтоні відбулася церемонія освячення місця встановлення меморіалу жертвам Голодомору // Час і Події. 2008. № 50. 10 грудня.
1074. Корсун Л. Україністи ЗСА на міжнародних конференціях // Свобода. 1995. Ч. 215. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
1075. Корсун Л. Фестиваль української культури у Союзівці: грандіозно! // Час і Події. 2009. № 29. 23 липня.
1076. Косеюко П. Цікаве свято // Свобода. 1993. Ч. 27. С. 4.
1077. Костелина Л. Відбулося велике торжество – посвячення новозбудованого храму // Час і Події. 2012. № 24. 13 червня.
1078. Костелина Л. Відзначили січневі дати в Чикаго // Свобода. 1997. Ч. 29. С. 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
1079. Костелина Л. Два дні, які для нас були «Україною» поза межами України // Час і Події. 2010. № 34. 25 серпня.
1080. Костелина Л. Люди розважалися на «Українській толоці» // Час і Події. 2010. № 36. 9 серпня.
1081. Костелина Л. Освячення новозбудованого храму – велике торжество // Міст. 2012. 21 червня.
1082. Костелина Л. Різдвяні святкування в парафії св. Володимира і Ольги // Час і Події. 2012. № 4. 25 січня.
1083. Костелина Л. Святково і величаво закінчилися Різдвяні святкування в парафії св. Володимира і Ольги // Час і Події. 2013. № 4. 24 січня.
1084. Костелина Л. Святкуванням Щедрого вечора закінчено Різдвяний період // Час і Події. 2014. № 4. 23 січня.
1085. Костелина Л. Свято державности в Чикаго // Свобода. 1992. Ч. 49. С. 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1803.
1086. Костелина Л. У парафії св. Володимира й Ольги був день радості // Час і Події. 2012. № 21. 23 травня.
1087. Костелина Л. У Чикаго протестували українці // Час і Події. 2011. № 33. 18 серпня.

1088. Костелина Л. Ювілейні «Українські Дні» // Час і Події. 2013. № 35. 29 серпня.
1089. Костенко Л. Благодійним обідом відзначили 50-річчя УКУ // Міст. 2013. 07 листопада.
1090. Костенко Л. Володимир Івасюк живе у своїх піснях // Міст. 2012. 13 грудня.
1091. Костенко Л. День соборності відзначили в Консисторії УПЦ // Міст. 2013. 24 січня.
1092. Костенко Л. Діти прославляли Україну // Міст. 2013. 12 вересня.
1093. Костенко Л. Дощі не завадили фестивалю на «Союзівці» // Міст. 2013. 18 липня.
1094. Костенко Л. Жалобна церемонія в Нью-Йорку // Міст. 2013. 27 листопада.
1095. Костенко Л. Закордонні дари започаткували музей // Міст. 2012. 19 квітня.
1096. Костенко Л. Зварили юшку для батьків // Міст. 2014. 19 червня.
1097. Костенко Л. Компанія «Міст» привезла до Нью-Йорка дух Майдану // Міст. 2014. 06 листопада.
1098. Костенко Л. «Марш пам'яті» закликав молодих українців // Міст. 2012. 22 листопада.
1099. Костенко Л. Молодь ушанувала героїв УПА // Міст. 2012. 18 жовтня.
1100. Костенко Л. Надія Мірчук розповіла дітям про голод // Міст. 2013. 21 листопада.
1101. Костенко Л. Освятили нову українську церкву // Міст. 2013. 10 жовтня.
1102. Костенко Л. Перший український фестиваль у Петр-Амбої // Міст. 2013. 27 червня.
1103. Костенко Л. Подарунок до 100-ліття парафії // Міст. 2013. 01 травня.
1104. Костенко Л. Полотна, які змушують думати // Міст. 2014. 13 листопада.
1105. Костенко Л. Прапор замайорів над містом // Міст. 2014. 28 серпня.
1106. Костенко Л. Святий Миколай відвідав школярів // Міст. 2013. 25 грудня.

1107. Костенко Л. Спомин про Голодомор об'єднав українців світу // Міст. 2014. 26 листопада.
1108. Костенко Л. Твори 20 мистців показали в Сан-Франциско // Міст. 2013. 01 травня.
1109. Костенко Л. Травневе сонце осяяло український фестиваль // Міст. 2014. 22 травня.
1110. Костенко Л. Три дні пісень і танців у Нью-Йорку // Міст. 2013. 23 травня.
1111. Костенко Л. У Виппані відбулася зустріч із єпископом Борисом Гудзяком // Міст. 2012. 16 листопада.
1112. Костенко Л. Українська кредитівка стала мільярдером // Міст. 2014. 27 березня.
1113. Костенко Л. Українці в Нью-Йорку стали на захист рідної мови // Міст. 2012. 21 червня.
1114. Костенко Л. У Нью-Йорку заговорили поранені воїни // Міст. 2014. 13 листопада.
1115. Костенко Л. Чотири хори співали на святі 1025-ліття // Міст. 2013. 22 серпня.
1116. Костюк Б. Від «духовної сотні» Майдану – до батальйону капелянів // Свобода. 2015. № 9. С. 3.
1117. Костюченко О. Академії виповнилося 20 років // Свобода. 2014. № 17. С. 17.
1118. Костюченко О. Академія співпрацюватиме з Вебстерським університетом // Свобода. 2012. № 6. С. 16.
1119. Костюченко О. Академія – у Європейській асоціації університетів // Свобода. 2010. № 48. С. 17.
1120. Костюченко О. В академії перекладають суни // Свобода. 2011. № 47. С. 19.
1121. Костюченко О. Вечір усіх національностей // Свобода. 2010. № 48. С. 17.
1122. Костюченко О. Видано Коран українською мовою // Свобода. 2013. № 46. С. 14.

1123. Костюченко О. Виставка картин Волинського орнаменту // Свобода. 2010. № 48. С. 17.
1124. Костюченко О. Відбувся форум Національного студентського союзу // Свобода. 2010. № 15. С. 11.
1125. Костюченко О. Всеукраїнський семінар з християнської етики // Свобода. 2007. № 19. С. 13.
1126. Костюченко О. День народження університету // Свобода. 2010. № 48. С. 17.
1127. Костюченко О. Дні науки в академії // Свобода. 2007. № 14. С. 23.
1128. Костюченко О. Дні науки в академії // Свобода. 2009. № 18. С. 19.
1129. Костюченко О. Енциклопедія для інтелектуалів // Свобода. 2012. № 6. С. 16.
1130. Костюченко О. Ераст Гуцуляк – меценат академії // Свобода. 2008. № 28. С. 8.
1131. Костюченко О. Конкурс знань про УПА // Свобода. 2009. № 18. С. 19.
1132. Костюченко О. Конференція в Острозькій академії // Свобода. 2009. № 7. С. 15.
1133. Костюченко О. Міжнародна конференція з міжкультурної комунікації // Свобода. 2009. № 18. С. 19.
1134. Костюченко О. Молодь представила свої проекти // Свобода. 2013. № 26–27. С. 18.
1135. Костюченко О. На базі академії буде університетське місто // Свобода. 2008. № 28. С. 8.
1136. Костюченко О. На підтримку євроінтеграції // Свобода. 2014. № 4. С. 14.
1137. Костюченко О. Обговорили проблеми культури української мови // Свобода. 2010. № 48. С. 17.
1138. Костюченко О. Обговорили проблеми шкільної освіти // Свобода. 2013. № 46. С. 14.
1139. Костюченко О. Представлено книгу «Біблійні принципи життя і служіння» // Свобода. 2009. № 24. С. 15.

1140. Костюченко О. Презентовано книгу Леоніда Якобчука // Свобода. 2012. № 23. С. 12.
1141. Костюченко О. Презентували картину «Хрещення України-Руси» // Свобода. 2014. № 31. С. 14.
1142. Костюченко О. Ректор Острозької академії перебуватиме в Канаді і США // Свобода. 2010. № 49. С. 11.
1143. Костюченко О. Студенти академії навчатимуться у Польщі // Свобода. 2013. № 22. С. 13.
1144. Костюченко О. Студенти поширюють українську музику // Свобода. 2014. № 48. С. 15.
1145. Костюченко О. Студенти прийшли у вишиванках // Свобода. 2007. № 23. С. 15. // Свобода. 2007. № 23. С. 15.
1146. Костюченко О. Увічнити історію в мистецтві // Свобода. 2010. № 37. С. 17.
1147. Костюченко О. У десятці найкращих університетів України // Свобода. 2009. № 18. С. 19.
1148. Костюченко О. Фотовиставка Любови Маркевич // Свобода. 2008. № 26. С. 18.
1149. Костюченко О. Юрій Шухевич – гість Острозької академії // Свобода. 2007. № 28. С. 15.
1150. Кравченко О. Шкільна Рада при Українському Конгресовому Комітеті Америки // Рідна школа. 2010. Ч. 155. С. 11–14.
1151. Кравчук А. Стипендійна акція Союзу Українок Америки – студентам України // Свобода. 1993. Ч. 14. С. 3.
1152. Кравчук Л. М. Є така держава Україна : Матеріали з виступів, інтерв'ю, прес-конференцій, брифінгів, відповідей на запитання. К.: Глобус, 1992. 223 с.
1153. Крайове відзначення 80-річчя Голодомору розпочалося «Походом пам'яті» // Міст. 2012. 29 листопада.
1154. Кралка Й. Відзначення 95-ліття життя парафії Непорочного Зачаття // Час і Події. 2010. № 8. 24 лютого.

1155. Кралька С. Клуб емеритів при катедрі Св. Миколая в Чикаго відсвяткував День Батька // Час і Події. 2004. № 218. 09 липня; Кралька С. Козацьке свято Покрови у Чикаго // Свобода. 1997. Ч. 10. С. 4 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
1156. Кралюк П. Княжий дар від Української американської асоціації університетських професорів // Свобода. 2013. № 22. С. 13.
1157. Кралюк П. Конференцією відзначено 50-ліття журналу «Український історик» // Свобода. 2013. № 47. С. 15–16.
1158. Кралюк П. Міжнародний симпозіум про закордонне українознавство // Свобода. 2013. № 40. С. 14.
1159. Крамарчик В. Відзначено 60-ліття Осередку СУМ // Свобода. 2010. № 52. С. 10.
1160. Крамарчук О. Київ сподівається на подальшу підтримку Конгресу США // Українське слово. 2017. 13 січня.
1161. Краса і могутність великодніх дзвонів // Свобода. 1995. Ч. 75. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
1162. Краса українського духу // NOVAгазета. 2013. № 17 (226). С. 12.
1163. Кредитівка «Самопоміч» підтримує культурно-мистецькі проекти Українського національного музею / Прес-служба Кредитівки «Самопоміч» // Час і Події. 2014. № 29. 17 липня.
1164. Кредитівка «Самопоміч» радо підтримує громадські проекти / Прес-служба Кредитівки «Самопоміч» // Українське слово. 2015. 03 травня.
1165. Крива В. Відзначення в Детройті пам'яті голодомору-геноциду українського народу // Час і Події. 2012. № 15. 11 квітня.
1166. Крива В. Детройт – урочисте відзначення 75-ліття заснування Округи Союзу Українок Америки // Час і Події. 2011. № 15. 13 квітня.
1167. Крива В. Народження нового відділу Союзу українок Америки // Свобода. 2010. № 3. С. 14.
1168. Крива В. Прийняття гостей з України Округою СУА // Час і Події. 2010. № 21. 26 травня.

1169. Кривоніс В. Відбувся з'їзд Шкільної ради при УККА // Свобода. 2013. № 51–52. С. 8.
1170. Кривоніс В. З'їзд вчителів шкіл українознавства Шкільної Ради при УККА // Свобода. 2009. Ч. 45. С. 9.
1171. Кривоніс В. З'їзд Шкільної Ради // Рідна школа. 2009. Ч. 154. С. 5–8.
1172. Кривоніс В. Представники шкіл українознавства взяли участь у вчительській конференції // Міст. 2014. 30 жовтня.
1173. Кривоніс В. Українській школі в Пасейку виповнилося 60 років // Свобода. 2012. № 1. С. 14.
1174. Кривоніс В. Урочисто відзначили 60-ліття Шкільної ради // Свобода. 2014. № 46. С. 8, 11.
1175. Круглий стіл обговорював тему: «Євромайдан: суспільно-політична криза чи революція?» / Пресова служба НТШ-А // Свобода. 2014. № 8. С. 5, 14.
1176. Крутяк М. Звіт діяльності жінок ОЧСУ в США // 45-ліття СКУ. Збірник звітів. 7–9 вересня 2012 р. Греція. URL: http://www.ukrainianworldcongress.org/repository/Annual_meetings/2012/Book.pdf (дата звернення: 26. 08. 2015).
1177. Кудря М. М. Педагогічні засади збереження національної ідентичності вищої освіти України у контексті глобалізації : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Нац. акад. пед. наук України, Ін-т вищ. освіти. К., 2012. 220 с.
1178. Кузик Д. Наближається собор УГКЦеркви // Свобода. 1996. Ч. 104. С. 2–3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
1179. Кузишин Г. Вишкіл пластових зв'язкових в Нью Йорку // Свобода. 1993. Ч. 62. С. 4.
1180. Кузишин Г. Свічечка у Пластовій Станиці в Нью Йорку // Свобода. 1993. Ч. 33. С. 6.
1181. Кузишин О. На «Фестивалі ялинок» є й наша українська ялинка // Свобода. 2010. № 52. С. 10.
1182. Кузишин О. Подарунок від «Наксос» – твори Мирослава Скорика // Свобода. 2015. № 4. С. 14.

1183. Кузмінська О. Про одне змінене обличчя // Свобода. 2005. № 5. С. 6 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6509.
1184. Кузмінська О. Про усміх на обличчях українців // Свобода. 2005. № 4. С. 6 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6509.
1185. Кузьмович О. Будова Музею в Нью Йорку стає дійсністю // Свобода. 1995. Ч. 214. С. 1, 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
1186. Кузьмович О. Відбувся перший семінар із питань мови для журналістів // Свобода. 1997. Ч. 58. С. 1, 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
1187. Кузьмович О. Відлуння Чорнобиля в Нью Йорку // Свобода. 1996. Ч. 109. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
1188. Кузьмович О. В Нью Йорку відбулося відзначення взірцевих парафіян церкви св. Юра // Свобода. 1997. Ч. 20. С. 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
1189. Кузьмович О. В УІА відкрито дві мистецькі виставки // Свобода. 1992. Ч. 26. С. 1, 4 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1803.
1190. Кузьмович О. Досягнення і завдання Пласту у діаспорі. URL: <http://100krokiiv.info/2017/03/olha-kuzmovych-dosyahnennya-i-zavdannya-plastu-u-diaspori/> (дата звернення: 30. 05. 2017).
1191. Кузьмович О. Екзекутива НТШ-А обговорила ряд справ // Свобода. 1998. Ч. 38. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6506.
1192. Кузьмович О. Є різні шляхи допомоги Україні // Свобода. 1995. Ч. 129. С. 1 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
1193. Кузьмович О. Закінчення Літературного конкурсу гумору і сатири // Свобода. 1995. Ч. 210. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
1194. Кузьмович О. Згадали шістдесятників // Свобода. 1994. Ч. 88. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6502.
1195. Кузьмович О. Курси для учителів англійської мови в Україні дуже успішні // Свобода. 1995. Ч. 191. С. 1, 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.

1196. Кузьмович О. Леонід Кравчук відвідав УНС // Свобода. 1995. Ч. 13. С. 1, 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
1197. Кузьмович О. Музика М. Скорика у Карнегі Голл // Свобода. 1996. Ч. 180. С. 1, 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
1198. Кузьмович О. Про великоднього баранчика // Свобода. 1995. Ч. 76. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
1199. Кузьмович О. Про завжди актуальну тему // Свобода. 2006. № 14. С. 6 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6510.
1200. Кузьмович О. Про «каву і солодке» // Свобода. 1993. Ч. 126. С. 2.
1201. Кузьмович О. Про «наш» Свят-вечір // Свобода. 1995. Ч. 2. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
1202. Кузьмович О. Про печення великодніх бабок та інші звичаї // Свобода. 1998. Ч. 69. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6506.
1203. Кузьмович О. Про пошану до культури // Свобода. 1993. Ч. 59. С. 2.
1204. Кузьмович О. Про чари великодньої печі // Свобода. 1997. Ч. 79. С. 2 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
1205. Кузьмович О. Про ясні промінчики на темному небосхилі // Свобода. 1995. Ч. 23. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
1206. Кузьмович О. 50-річчя Українського інституту Америки // Свобода. 1998. Ч. 88. С. 1, 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6506.
1207. Кузьмович О. Різдвяна зустріч над Гадсоном // Свобода. 1992. Ч. 14. С. 7 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1803.
1208. Кузьмович О. «Самопоміч» відкриває банк у Клифтоні // Свобода. 1991. Ч. 133. С. 1, 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.
1209. Кузьмович О. «Самопоміч» подає приклад українським установам // Свобода. 1993. Ч. 124. С. 1.
1210. Кузьмович О. «Споглядаючи у синю далечінь...» (ювілейна конференція НТШ у 100-річчя М. Рильського) // Свобода. 1995. Ч. 107. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.

1211. Кузьмович О. Театр, що шукає за людиною, яка заблудилася у світі, загубивши сенс життя // Свобода. 1996. Ч. 21. С. 1, 5 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
1212. Кузьмович О. Український Нью Йорк відзначив роковини Великого голоду // Свобода. 1993. Ч. 117. С. 4.
1213. Кузьмович О. Український соловейко знов прилетів до ЗСА // Свобода. 1995. Ч. 14. С. 1, 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
1214. Кузьмович О. Українські жінки Нью Йорку відзначають 50-річчя свого журналу // Свобода. 1993. Ч. 41. С. 1, 4.
1215. Кузьмович О. Управа НТШ-А відбула наради // Свобода. 1997. Ч. 79. С. 1 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
1216. Кузьмович О. Хор «Думка» відзначив концертом своє 45-річчя // Свобода. 1995. Ч. 14. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
1217. Кузьмович-Блага Г. 45 років на службі членам і громаді // Свобода. 1996. Ч. 103. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
1218. Кулешко Г. «Піккардійська терція» полонить серця // Час і Події. 2006. № 11. 15 березня.
1219. Кулешко Г. Сезон парафіяльних фестивалів – розпочався! // Час і Події. 2006. № 32. 10 серпня.
1220. Кулешов О. В. Відношення «людина і світ» у творчості Т.Г. Шевченка (на матеріалах західної української діаспори) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філософ. наук : 09.00.03. К., 2002. 17 с.
1221. Кулигіна О. Молодіжна конференція примирення // Свобода. 2009. № 2. С. 15.
1222. Кулик Д. Січневі роковини в Олбанській окрузі // Свобода. 1992. Ч. 19. С. 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1803.
1223. Кульчицька М. Парафії Катедр св. о. Миколая – 100 років // Час і Події. 2006. № 7. 16 лютого; № 8. 23 лютого.
1224. Кульчицька М. Школа св. о. Миколая запрошує учнів // Свобода. 2009. № 48. С. 15.

1225. Курдидик Я. Сім крашанок // Свобода. 1998. Ч. 70. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6506.
1226. Курилик В. Бал дебютанток Спілки української молоді // Міст. 2013. 14 березня.
1227. Курилик В. Бал дебютанток Спілки української молоді // Свобода. 2013. № 12. С. 11.
1228. Курилик В. Бал дебютанток СУМ – 2012 // Міст. 2012. 15 березня.
1229. Курилик В. Вишкіл: час змінити себе // Міст. 2012. 16 серпня.
1230. Курилик В. Відбувся 55-ий злет юнацтва СУМ // Свобода. 2014. № 26–27. С. 14.
1231. Курилик В. Делегати Пленуму Світової управи СУМ побачилися з Блаженнішим Любомиром Гузаром // Міст. 2013. 17 січня.
1232. Курилик В. Дорога в майбутнє // Міст. 2014. 30 жовтня.
1233. Курилик В. Злет юнацтва-2012 – Сумівські олімпійські ігри // Міст. 2012. 21 червня.
1234. Курилик В. Посвячення нового перехідного прапора // Міст. 2014. 26 червня.
1235. Курилик В. Прапор СУМ завершує подорож до осель США // Свобода. 2014. № 43. С. 9.
1236. Курилик В. 54-ий злет юнацтва відбувся на оселі СУМ // Свобода. 2013. № 26-27. С. 10
1237. Курилик В. 54-ий злет юнацтва СУМ // Час і Події. 2013. № 27. 04 липня.
1238. Курінний П. Великдень: Періодичні та історичні традиції // Свобода. 1998. Ч. 67. С. 2, 6 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6506.
1239. Курницька І. До побачення, рідна школо! // Українське слово. 2015. 11 червня.
1240. Курнявка Г. Свято Героїв відзначили у Бостоні // Свобода. 2010. № 28. С. 9.

1241. Куропась М. Українці в Чикаго і в стейті Ілліной // Час і Події. 2002. № 168. 01 листопада; Час і Події. 2003. № 172. 15 січня; Час і Події. 2003. № 173. 01 лютого; Час і Події. 2004. № 228. 17 вересня.
1242. Курочкін О. Українські новорічні обряди: «Коза» і «Маланка» (З історії народних масок). Опішне: Укр. народознавство, 1995. 377 с.
1243. Курс української мови // Свобода. 1998. Ч. 66. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6506.
1244. Курси української мови у Нью-йоркському університеті // Свобода. 1995. Ч. 219. С. 7 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
1245. Кухар Л. Бенефіс УНІС у Чикаго // Час і Події. 2009. № 39. 01 жовтня.
1246. Кухар Л. Буковинська Маланка в Чикаго // Час і Події. 2010. № 3. 21 січня.
1247. Кухар Л. Відзначення 90-ої річниці Злуки українських земель 1919 року // Час і Події. 2009. № 4. 29 січня.
1248. Кухар Л. «Відкритий світ» відкритим людям (репортаж про нову програму Міжнародної культурно-освітньої асоціації) // Час і Події. 2010. № 19. 12 травня.
1249. Кухар Л. «Гроловиця» святкує ювілей // Час і Події. 2011. № 16. 20 квітня.
1250. Кухар Л. День Злуки в українському Чикаго // Час і Події. 2011. № 4. 26 січня.
1251. Кухар Л. «Здорове цивілізоване суспільство будується здоровою щоденною поведінкою і відношенням», – о. д-р Борис Гудзяк // Час і події. 2010. № 46. 17 листопада.
1252. Кухар Л. Коляда під чужим небом // Час і Події. 2010. № 6. 10 лютого.
1253. Кухар Л. Кредитівка в Палантайн справляє новосілля // Час і Події. 2010. № 43. 27 жовтня.
1254. Кухар Л. Музей став українською візитівкою // Свобода. 2014. № 23. С. 7.
1255. Кухар Л. «Самопоміч»: хороші підсумки складного року // Час і Події. 2009. № 18. 07 травня.

1256. Кухар Л. 40 років у божому винограднику // Час і Події. 2010. № 10. 11 березня.
1257. Кухар Л. Сприяння УКУ – велика справа // Свобода. 2010. № 52. С. 10.
1258. Кухар Л. УККА Іллінойсу – 35 // Час і Події. 2009. № 18. 07 травня.
1259. Кухар Л. Україна та українці насправді мають чим пишатися // Час і Події. 2010. № 27. 08 липня.
1260. Кухар Л. Український Національний Музей – ватра української духовної культури на берегах Мічигану // Час і Події. 2010. № 39. 29 вересня.
1261. Кухар Л. Український національний музей святкує Різдво // Час і Події. 2010. № 51. 22 грудня.
1262. Кухар Л. Феєрія українських вечорниць полонила Чикаго // Час і Події. 2011. № 5. 02 лютого.
1263. Кухаренко Р. Українці в США // Міграція від 23.12.2015. URL: <http://migraciya.com.ua/news/ukrainian-abroad/ua-ukrainians-in-the-usa/> (дата звернення: 24. 08. 2016).
1264. Куц О. М. Етнополітологія: Навчальний посібник. Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2005. 263 с.
1265. Кучер М. Дбаймо громадою про Український музей // Свобода. 1996. Ч. 115. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
1266. Кучера Т. М. Культурологічні проблеми національного відродження України // Збірник наукових праць Науково-дослідного інституту українознавства: Українознавство в розбудові громадянського суспільства в Україні / За заг. ред. проф. П. П. Кононенка. К.: Міленіум, 2004. Т. III. С. 219–222.
1267. Кушмирук В. Сестри Тельнюк співали в академії // Свобода. 2014. № 48. С. 15.
1268. Кушнір Л. Відбувся загальний з'їзд учителів УМІ // Свобода. 2011. № 15. С. 8.
1269. Кьеркегор С. Страх и трепет / Пер. с дат. Изд. 2-е, дополненное и исправленное. М.: Культурная Революция, 2010. 488 с.

1270. Лабінський Є. Св. Миколай завітав до української амбасаді // Свобода. 1997. Ч. 11. С. 4 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
1271. Лабунський В. 65 рядків від редактора // Новагазета. 2013. № 36 (245). С. 3.
1272. Лаврівська І. Організаційна конференція СУА Округ північного Нью Йорку і Огайо // Свобода. 1997. Ч. 16. С. 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
1273. Лагутов Ю. Е. Політико-управлінські засади взаємодії України з українською діаспорою в державах Європейського Союзу : дис. ... канд. наук з держ. управління : 25.00.01. К., 2008. 227 с.
1274. Левенець В. Парафія Чесного Хреста в Асторії відзначила 50-літній ювілей // Свобода. 1995. Ч. 32. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
1275. Левицький Т. Владика Б. Гудзяка вдостоєно медалі ім. О. Черника // Свобода. 2013. № 45. С. 9.
1276. Легкий А. Відбувся святковий концерт Українського музичного інституту // Свобода. 2011. № 20. С. 19.
1277. Лемех Г. Четверта хвиля українців у Нью-Йорку: причини та наслідки міграції // Діаспора як чинник утвердження держави Україна у міжнародній спільноті: [Тези доповідей Першої міжнар. наук. конф. 8–10 березня 2006 р.]. Л., 2006. С. 78–82.
1278. Ленцик В. Вісті з Українського музею та бібліотеки в Стемфорді // Свобода. 1993. Ч. 117. С. 4.
1279. Ленцик В. Вісті з Українського музею та бібліотеки в Стемфорді // Свобода. 1997. Ч. 75. С. 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
1280. Ленцик В. Львівська Богословська Академія // Свобода. 1996. Ч. 172. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
1281. Ленцик В. Розвиваються музей і бібліотека // Свобода. 1998. Ч. 12. С. 2; Свобода. 1998. Ч. 13. С. 2, 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6506.

1282. Лесик В. Ой, хто, хто Миколая любить... // Час і Події. 2013. № 2. 09 січня.
1283. Лесик І. Від красномовства до прагматизму // Свобода. 1996. Ч. 236. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
1284. Лесик І. В Лос Анжелесі відзначили Січневі роковини // Свобода. 1997. Ч. 35. С. 4 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
1285. Лесик І. Лос Анжелес вітає національний хор ім. Верьовки // Свобода. 1996. Ч. 78. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
1286. Лесик І. Шануймо рідну мову // Свобода. 1995. Ч. 18. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
1287. Лесик-Клим В., Щерб'юк М. Святкові дні у «Рідній школі» // Українське слово. 2015. 09 січня.
1288. Лехновський І. Вечір УНС в Рочестері // Свобода. 1992. Ч. 12. С. 4 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1803.
1289. Лещишин П. Різдвяний концерт в зустріч св. Миколая в Рочестері // Свобода. 1995. Ч. 17. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
1290. Лещук Р. Відбувся XXVII Крайовий з'їзд СУМ // Свобода. 2014. № 48. С. 8.
1291. Ликтей Я. Відбулася Школа гри на бандурі та хорового співу // Свобода. 2010. № 41. С. 11.
1292. Лимар Л. Свято Миколая у Школі Українознавства при Українському Катедральному Соборі св. кн. Володимира у Чикаго // Час і Події. 2013. № 51. 19 грудня.
1293. Лимар Л. Свято Першого дзвоника у Школі Українознавства, що діє при українському православному катедральному соборі св. Кн. Володимира // Час і Події. 2014. № 37. 11 вересня.
1294. Лисецька М. Свято в Школі Українознавства ОУА «Самопоміч» в Нью-Йорку // Свобода. 1998. Ч. 31. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6506.
1295. Лисий А. Вшанування американських добродійників // Свобода. 1996. Ч. 188. С. 6 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.

1296. Лисий А. Перед 14-м Собором УПЦ в ЗСА // Свобода. 1995. Ч. 190. С. 2; Свобода. 1995. Ч. 191. С. 2–3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
1297. Лиско М. В Головній Канцелярії УНС відбулися секретарські курси // Свобода. 1996. Ч. 123. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
1298. Лиско М. Нова програма для членів УНС із виплаченими грамотами // Свобода. 1995. Ч. 124. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
1299. Лиско М. При УНС створено українську народну фундацію // Свобода. 1997. Ч. 2. С. 5 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
1300. Лиско М. Успішний початок нової програми УНС // Свобода. 1995. Ч. 187. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
1301. Лист-звернення Міністра закордонних справ України Анатолія Зленка до Голови Координаційного Комітету Допомоги Україні Богдана Бурачинського та заступника Голови Володимира Баранецького // Тобі, Україно: Історія Координаційного Комітету Допомоги Україні в США 1991–2003 / О. Сліпушко (упоряд.). К.: Аконт, 2004. 256 с. // ЦДАЗУ. БФ.2. Інв. № 194к.
1302. Лист-звернення Петра Якиміва до Джорджа Буша – старшого // Спомини Якимів Петро. Що записано в Серці: Спогади. Львів, 2002. 158 с.
1303. Лист-звернення управителя, працівників та гостей Союзівки до Президента Джорджа Буша // Іванців Є. Керівник, працівники і гості Союзівки закликають президента визнати Акт незалежності України // Свобода. 1991. 29 серпня. С. 1.
1304. Лист Міністерства закордонних справ України Президенту України щодо вирішення проблем української діаспори // ЦДАВО України. Ф. 5233. Адміністрація президента України. Оп. 2. Спр. 980. Арк. 5–8.
1305. Лист Міністра закордонних справ Анатолія Зленка від 19 вересня 2002 року // Тобі, Україно: Історія Координаційного Комітету Допомоги Україні в США 1991–2003 / О. Сліпушко (упоряд.). К.: Аконт, 2004. 256 с. // ЦДАЗУ. БФ.2. Інв. № 194к.

1306. Лист Наукового Товариства ім. Т. Шевченка до Президента України, Кабінету Міністрів і Верховної Ради // Свобода. 1997. Ч. 62. С. 2 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.

1307. Листопадові свята // Свобода. 1947. Ч. 293. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6462.

1308. Листування з Адміністрацією Президента та Верховною Радою України з питань державно-церковних відносин (1996) // ЦДАВО України. Ф.5252. Державний комітет України у справах релігії. Оп. 6. Спр. 21. 232 арк.

1309. Листування з Адміністрацією Президента України з питань державно-церковних відносин, діяльності релігійних організацій (1997) // ЦДАВО України. Ф.5252. Державний комітет України у справах релігії. Оп. 6. Спр. 52. 205 арк.

1310. Листування з Адміністрацією Президента України з питань державно-церковних відносин (2005) // ЦДАВО України. Ф.5252. Державний комітет України у справах релігії. Оп. 6. Спр. 274. 73 арк.

1311. Листування з Верховною Радою України з питань державно-церковних відносин (1997) // ЦДАВО України. Ф.5252. Державний комітет України у справах релігії. Оп. 6. Спр. 53. 299 арк.

1312. Листування з Верховною Радою України з питань державно-церковних відносин (2005) // ЦДАВО України. Ф.5252. Державний комітет України у справах релігії. Оп. 6. Спр. 275. 91 арк.

1313. Листування з зарубіжними кореспондентами про стан програми допомоги США Україні. 6 вересня 1994 р. – 24 листопада 1994 р. // ЦДАВО України. Ф.5233. Адміністрація Президента України. Оп. 2 Адміністрація Президента України Л. Кучми. Спр. 100. 47 арк.

1314. Листування з Кабінетом Міністрів України з питань державно-церковних відносин (1996) // ЦДАВО України. Ф.5252. Державний комітет України у справах релігії. Оп. 6. Спр. 23. 275 арк.

1315. Листування з Кабінетом Міністрів України про державно-церковні відносини діяльності релігійних організацій (1997) // ЦДАВО України. Ф.5252. Державний комітет України у справах релігії. Оп. 6. Спр. 54. 235 арк.

1316. Листування з міністерствами і відомствами з питань діяльності за кордоном посольств, консульств, торгпредств України, а також закордонних офіційних представництв в Україні (1992) // ЦДАВО України. Ф. Р-2. Кабінет Міністрів України. Оп. 15. Спр. 2700. 270 арк.

1317. Листування з міністерствами і відомствами з питань майнових інтересів України за кордоном, розміщення посольств, консульств, торгпредств та їх діяльності (1993) // ЦДАВО України. Ф. Р-2. Кабінет Міністрів України. Оп. 15. Спр. 3257. 44 арк.

1318. Листування з міністерствами і відомствами з питань приєднання України до міжнародних конвенцій та угод (1993) // ЦДАВО України. Ф. Р-2. Кабінет Міністрів України. Оп. 15. Спр. 3259. 157 арк.

1319. Листування з представниками української діаспори за кордоном // ЦДАВО України. Ф. 5233. Адміністрація Президента України. Оп. 1. Адміністрація Президента України Л. Кравчука. Спр. 270. 26 арк.

1320. Листування з союзними, республіканськими і обласними організаціями з питань впровадження нових форм співробітництва з зарубіжними країнами (1991) // ЦДАВО України. Ф. Р-2. Кабінет Міністрів України. Оп. 15. Спр. 2221. 283 арк.

1321. Листування з союзними, республіканськими і обласними організаціями з питань впровадження нових форм співробітництва з зарубіжними країнами (1992) // ЦДАВО України. Ф. Р-2. Кабінет Міністрів України. Оп. 15. Спр. 2232. 139 арк.

1322. Листування з союзними, республіканськими і обласними організаціями з питань розробки законодавчих актів та зовнішньоекономічної діяльності (1991) // ЦДАВО України. Ф. Р-2. Кабінет Міністрів України. Оп. 15. Спр. 2211. 264 арк.

1323. Листування з союзними, республіканськими і обласними організаціями з питань торгово-економічних зв'язків із зарубіжними країнами (21.08–13.11.1991) // ЦДАВО України. Ф. Р-2. Кабінет Міністрів України. Оп. 15. Спр. 2201. 251 арк.
1324. Листування з союзними, республіканськими і обласними організаціями з питань торгово-економічних зв'язків із зарубіжними країнами (18.10.1991–12.02.1992) // ЦДАВО України. Ф. Р-2. Кабінет Міністрів України. Оп. 15. Спр. 2202. 267 арк.
1325. Листування Президента України з посольствами, консульствами, представництвами України за кордоном. 4 червня 1996 р. – 18 грудня 1996 р. // ЦДАВО України. Ф. 5233. Адміністрація Президента України. Оп. 2. Адміністрація Президента України Л. Кучми. Спр. 755. 48 арк.
1326. Лист Української Американської Координаційної Ради Главі Адміністрації Президента України (1996) // ЦДАВО України. Ф. 5233. Адміністрація президента України. Оп. 2. Спр. 980. Арк. 1–4.
1327. Лихач М. Коли жінки не соромляться свого 90-ліття // NOVAгазета. 2015. № 49 (357). С. 23.
1328. Личик С. УАПЦ в діяспорі у сім'ї Вселенської Патріярхії // Свобода. 1995. Ч. 82. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
1329. Лід холодних взаємин // Посланець правди. 2014. № 1. С. 17.
1330. Ліпінська К. Перша Українська Евангельсько-Баптистська Церква міста Лос-Анжелес // Посланець правди. 2013. № 3. С. 4–5.
1331. Ліпінська К. Ювілей – 50 // Посланець правди. 2013. № 4. С. 18.
1332. Лісовий В. Культура – ідеологія – політика. К.: Вид-во ім. О. Теліги, 1997. 352 с.
1333. Лісович Р. 12–14 липня – Сьомий Фестиваль української культури на Союзівці // Свобода. 2013. № 23. С. 1, 12.
1334. Лісович Р. Новий рік – нові можливості, нові і вищі цілі // Свобода. 2015. № 4. С. 8–9.

1335. Ліський Б. Український фестиваль відбувся в Орегоні // Свобода. 2012. № 35. С. 13.
1336. Літературний конкурс СФУЖО у 10-ту річницю Чорнобильської катастрофи / СФУЖО // Свобода. 1995. Ч. 238. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
1337. Літинський В. Братство св. о. Миколая у Вотервілі відсвяткувало своє 100-ліття // Свобода. 1995. Ч. 234. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
1338. Літній курс української культури в Аргентині // Свобода. 1995. № 80. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
1339. Літня школа, присвячена Андрею Шептицькому / Прес-служба УКУ // Міст. 2013. 16 травня.
1340. Ліщинський Л. Секстет на голос і плин часу // Свобода. 1995. Ч. 23. С. 2–3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
1341. Ліщинський Л. Співані ікони Н. Матвієнко // Свобода. 1995. Ч. 38. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
1342. Лозинський А. Генетика геноцидів // NOVAгазета. 2016. № 44 (401). С. 3.
1343. Лозинський А. 25 років державності – 25 років територіальної юрисдикції // Закордонна Газета. 2016. 16 серпня.
1344. Лозинський А. Двері школи св. Юра в Нью-Йорку відкриті для усіх дітей // Свобода. 2013. № 14. С. 8.
1345. Лозинський А. Дещо про державну мову в Україні // Час і Події. 2008. № 36. 04 вересня.
1346. Лозинський А. Звіт Ради Організації об'єднаних націй при СКУ від 1 липня 2011 до 22 червня 2012 р. URL http://www.ukrainianworldcongress.org/UserFiles/File/Annual_Meeting_2012/UN.pdf (дата звернення: 25. 08. 2015).
1347. Лозинський А. Звіт Ради Організації об'єднаних націй при СКУ від 1 липня 2010 до 30 червня 2011 р. URL: http://www.ukrainianworldcongress.org/UserFiles/File/Annual_Meetings_2011/Reports/ROON.pdf (дата звернення: 25. 08. 2015).

1348. Лозинський А. Звіт Ради Організації об'єднаних націй при СКУ від 18 липня до 30 червня 2010 р. URL: http://www.ukrainianworldcongress.org/UserFiles/File/Annual_Meetings_2010/ROON.pdf (дата звернення: 25. 08. 2015).
1349. Лозинський А. Ігнорування президентом України Голодомору // Міст. 2012. 22 листопада.
1350. Лозинський А. Інтеграція четвертої хвилі // Час і Події. 2009. Ч. 5.
1351. Лозинський А. Мінск – 2: Надія вмирає останньою // Свобода. 2015. № 8. С. 5, 10.
1352. Лозинський А. На захист української освіти, людини і нації // Національна трибуна. 2013. Ч. 2. С. 2; Час і події. 2013. 14 лютого.
1353. Лозинський А. Напередодні X з'їзду Світового Конгресу Українців // Свобода. 2013. № 32. С. 4; Час і Події. 2013. № 31. 01 серпня; Міст. 2013. 01 серпня.
1354. Лозинський А. Наша мова – наша зброя // Свобода. 2014. № 41. С. 5.
1355. Лозинський А. Пристрасті навколо «благодійництва» // Свобода. 2013. № 44. С. 4.
1356. Лозинський А. Революція національної гідності // Свобода. 2014. № 2. С. 5.
1357. Лозинський А. Світовий Конгрес Українців при ООН // Час і Події. 2013. № 311. 14 березня.
1358. Лозинський А. УККА довбає тяжку скалу американського угодовства у відношеннях до Росії // Українське слово. 2015. 11 червня.
1359. Лозинський А. Україна й діаспора – взаємна допомога і захист // У майбутнє – в ім'я України: Матеріали III Всесвітнього форуму українців 18–20 серпня 2001 р. К., 2001.
1360. Лозинський А. Український острів у нью-йоркському морі // Міст. 2013. 28 березня.
1361. Лозинський А. Щодо структури і завдання Світового конгресу українців // Закордонна Газета. 2017. 31 серпня.
1362. Лопата П. Гаврило Михайлович Пустовійт // Міст. 2012. 16 серпня.

1363. Лопата П. До 75-х роковин загибелі Івана Падалки // Міст. 2012. 28 червня.
1364. Лопата П. Мистецтво, збагачене Михайлом Бойчуком // Міст. 2012. 14 червня.
1365. Лука К. Молодь в Чикаго вшанувала героїв Крут // Свобода. 1997. Ч. 31. С. 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
1366. Луцишин Г. І. Українська діаспора: новітні тенденції впливу на процес національної консолідації // Вісник Держ. акад. керівних кадрів культури і мистецтв. 2013. № 1. С. 252–256.
1367. Луцька О. Доповідь о. д-ра Петра Галадзи в Нью Йорку // Свобода. 1996. Ч. 20. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
1368. Луцевська О. «Свята Русь-Україна»: українські митці для світу // Час і Події. 2008. № 38. 18 вересня.
1369. Львів для української мови у світі // Час і події. 2011. № 9. 02 березня.
1370. Львівський театр ім. Л. Курбаса приїжджає до ЗСА // Свобода. 1996. Ч. 15. С. 1 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
1371. «...люди мусять зрозуміти, що, в кінці кінців, від них буде залежати їхня доля і доля України загалом» : [інтерв'ю з Євгеном Чолієм / спілкувалась Світлана Іванишин-Угриня] // Час і Події. 2011. № 20. 18 травня.
1372. Лямпа, катедра, бацяля: 85 років тому затвердили український правопис // Час і Події. 2013. № 39. 26 вересня.
1373. Ляпіна Л. А. Етнічна і національна ідентичності: характеристика теоретико-методологічних підходів // Політичні науки: Збірник наукових праць. К., 2004. Вип. 20. С. 78–81.
1374. Магрицька І. Без 1933-го не було б 2014-го // Свобода. 2015. № 5. С. 6, 12.
1375. Магун Л. Свято героїнь у Нью Йорку // Свобода. 1997. Ч. 52. С. 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
1376. Мазуркевич З. Своя церква... // Свобода. 2013. № 10. С. 8.
1377. Майдан кличе // Свобода. 2014. № 47. С. 6.
1378. Майдан незалежності і церква // Свобода. 2014. № 9. С. 6.

1379. «Майдан. Україна. Шлях до свободи» / Прес-служба УІА // Міст. 2014. 16 жовтня.
1380. Майничева А. Ю. Проблемы этичности и самоидентификации в работах зарубежных авторов. URL: http://www.runitsa.ru/publikation/from-history/220708_1.php (дата звернення: 22. 02. 2015).
1381. Макар Ю. Українська діаспора: походження, характер, сучасний стан // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Історичні науки. 2007. Вип. 9. С. 9–19.
1382. Макарчук С. Етнічна історія України: навчальний посібник. Київ: Знання, 2008. 471 с.
1383. Мак-Кой Т. І молилась до Тараса Попелюшка... // Міст. 2014. 06 березня.
1384. Маковець О. Розповідаємо людям про Україну // Свобода. 2014. № 21. С. 7.
1385. Максимович А. Відбулася презентація книги «Українки в історії» // Свобода. 2013. № 3. С. 9.
1386. Максимович А. Округ Філадельфії відзначить 70-ліття СУА // Свобода. 1995. Ч. 188. С. 5 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
1387. Малицька К. Нова радість // Свобода. 1997. Ч. 1. С. 2 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
1388. Малкович Т. Нотатки з виставки «Майдан. Україна. Шлях до свободи» // Свобода. 2014. № 45. С. 9, 14.
1389. Малкович Т. У Нью-Йорку відбулась виставка про Майдан // Міст. 2014. 13 листопада.
1390. Маринич Р. Острозькій академії виповнилося 20 років // Свобода. 2014. № 48. С. 15.
1391. Маринич Р. Тиждень української писемности та мови // Свобода. 2014. № 48. С. 15.
1392. Маринич Р. Уклали угоду про співпрацю // Свобода. 2014. № 48. С. 15.

1393. Маринович М. Ми вшановуємо жертв Голодомору лиш тоді, коли не дозволимо собі ставати творцями пекла у своєму краї // Час і Події. 2011. № 50. 14 грудня.
1394. Маріонова С. Українська музейниця в Америці // Свобода. 1995. Ч. 104. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
1395. Марків Б. Ансамбль «Алетея» дав концерт в УІМ // Свобода. 2015. № 2. С. 9.
1396. Марків Б. Концерт в Українському інституті Америки // Свобода. 2013. № 17. С. 18.
1397. Марків Б. Концерт до 25-ліття МАТІ // Свобода. 2013. № 47. С. 13.
1398. Марків Б. Концерт зачарував слухачів // Свобода. 2014. № 7. С. 8.
1399. Марків Б. Концерти в Українському інституті Америки // Свобода. 2014. № 2. С. 10.
1400. Марків Б. Концертом вшанували пам'ять Ірени Стецури // Свобода. 2013. № 7. С. 10.
1401. Марків Б. Музика в інституті // Свобода. 1996. Ч. 28. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
1402. Марків Б. Нестандартна музика в УІА // Свобода. 1998. Ч. 80. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6506.
1403. Марків Б. У концерті звучали українські пісні // Свобода. 2015. № 5. С. 8.
1404. Маркс К. Экономическо-философские рукописи 1844 года // Маркс К., Энгельс Ф. Сочинения : в 50 т. 2-е изд. М., 1974. Т. 42. С. 41–174.
1405. Маркусь В. Криза української діаспори // Всесвіт. 1998. № 3.
1406. Маркусь В. Рік сподівань, ілюзій і боротьби // Свобода. 1991. Ч. 146. С. 2, 4 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.
1407. Маркусь В. Чому діаспора: спроба ідентифікації поняття // Українська діаспора. 1992. Рік 1; Число 1. С. 4–13.
1408. Маркусь М. Анатомія однієї української громади у США // Українська діаспора. 1995. Ч. 7; Маркусь М. Українська західна діаспора на порозі ХХІ століття // Українська діаспора. 1993. Ч. 3; Маркусь М. Цінний причинок до

історії діаспори // Українська діаспора. 1993. Ч. 4; Markus V. Ukrainian Immigrants and their Settlement in Ukraine, a Concise Encyclopedia, W. Kubijovych, ed., Vol. II; Markus V. Ukrainians in the United States // Ukraine: A Concise Encyclopedia. Ed. by W. Kubijovych. Toronto, 1971. Vol. 2.

1409. Мартинюк Ю. Українська західна діаспора: основні напрямки суспільно-політичної діяльності (на прикладі США і Канади) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. політ. наук : 23.00.04. Чернівці, 2011. 19 с.

1410. Мартинюк-Гладка Л. 38-ий Відділ СУА в Денвері // Свобода. 1991. Ч. 134. С. 4 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.

1411. Марук Ю. Де твоя сіль, або В чому проблема аморальності суспільства? // Посланець правди. 2014. № 1. С. 7–9.

1412. Марук Ю. Про віру, молитву та добрі стосунки // Посланець правди. 2013. № 4. С. 20–21.

1413. Марук Ю., Шемчук В. «Ми намагались завести мову про вічне і святе, про Бога, Біблію і молитву» // Посланець правди. 2013. № 3. С. 30–31.

1414. Марунчак М. Історія українців Канади. Вінніпег: УВАН у Канада, 1968. Т. 1. 254 с.

1415. Марусик Н. А на тім рушникові... // Час і Події. 2010. № 22. 03 червня.

1416. Марусик Н. А що третій празник – Святе Водохреще // Час і Події. 2012. № 4. 25 січня.

1417. Марусик Н. Бісерні прикраси в комплексі українського народного вбрання // Час і Події. 2009. № 20. 14 травня.

1418. Марусик Н. Богоявлення Господнє // Час і Події. 2013. № 4. 24 січня.

1419. Марусик Н. Буковинська Маланка // Час і Події. 2010. №. 2. 14 січня.

1420. Марусик Н. Буковинська Маланка в Чикаго // Час і Події. 2012. №. 3. 18 січня.

1421. Марусик Н. Буковинське весілля // Час і Події. 2009. № 22. 04 червня.

1422. Марусик Н. Великдень – свято усіх свят // Час і Події. 2009. № 15. 16 квітня.

1423. Марусик Н. Вечір вшанування праці творців українського танцю та музики Українським інститутом модерного мистецтва // Час і Події. 2014. № 41. 09 жовтня.
1424. Марусик Н. Види та символіка вишивкового орнаменту // Час і Події. 2009. № 17. 30 квітня; № 20. 21 травня; № 24. 18 червня; № 29. 23 липня; № 32. 13 серпня; № 33. 20 серпня; № 36. 10 вересня; № 40. 08 жовтня.
1425. Марусик Н. Вишиванка // Час і Події. 2010. № 6. 10 лютого; № 8. 24 лютого; № 11. 17 березня.
1426. Марусик Н. Відзначення 40-річчя УККА, відділ Іллінойс, та історичної дати Січневих Актів 1918-го та 1919-го років // Час і Події. 2014. № 5. 30 січня.
1427. Марусик Н. Відзначення творчих особистостей українського Чикаго Українським інститутом модерного мистецтва // Час і Події. 2014. № 39. 25 вересня.
1428. Марусик Н. Відродження українського лялькарства в Чикаго // Час і Події. 2012. № 39. 26 вересня.
1429. Марусик Н. Владика Лев-Зеновій (Колісник) в гостях у Чикаго // Час і Події. 2014. № 14. 03 квітня.
1430. Марусик Н. Довгий шлях до свободи – виставка в Українському інституті модерного мистецтва // Час і Події. 2014. № 46. 12 листопада.
1431. Марусик Н. Духовний символ України // Час і Події. 2004. № 206. 01 квітня.
1432. Марусик Н. Квітна неділя в Українській Православній кафедрі святого князя Володимира // Час і події. 2014. № 16. 17 квітня.
1433. Марусик Н. Конструкція і нео-конструкція // Час і Події. 2011. № 25. 22 червня.
1434. Марусик Н. Концерт дуету «Писанка» // Час і Події. 2011. № 44. 02 листопада.
1435. Марусик Н. «Мистецький Арсенал» в Інституті модерного мистецтва // Час і Події. 2011. № 30. 27 липня.

1436. Марусик Н. Парафіяльний фестин при парафії св. Володимира і Ольги // Час і Події. 2014. № 37. 11 вересня.
1437. Марусик Н. Презентація нової книги «Українські мистці Парижа. 1900–1939» // Час і Події. 2010. № 50. 15 грудня.
1438. Марусик Н. Святкування Різдва Христового у катедрі святого князя Володимира // Час і Події. 2014. № 2. 09 січня.
1439. Марусик Н. Свято Йорданського Водохреща в катедрі святого князя Володимира // Час і Події. 2014. № 4. 23 січня.
1440. Марусик Н. Сорочка біла – берегиня роду, а я її у спадок передам // Час і Події. 2010. № 33. 18 серпня.
1441. Марусик Н. Створення української громади та першої Української Греко-Католицької парафії в Чикаго // Час і Події. 2013. № 10. 07 березня.
1442. Марусик Н. Течії в українській вишивці // Час і Події. 2009. № 11. 19 березня.
1443. Марусик Н. Україна і писанка // Час і Події. 2009. № 8. 26 лютого.
1444. Марусик Н. Український Інститут Модерного Мистецтва – переможець конкурсу «Best of Chicago» // Час і Події. 2014. № 32. 07 серпня.
1445. Марусик Н. Український національний музей – скарбниця нашої духовності // Час і Події. 2011. № 43. 26 жовтня.
1446. Марусик Н. Чикагський соловейко // Час і Події. 2011. № 20. 18 травня.
1447. Марусик Н. Ширинька // Час і Події. 2010. № 26. 01 липня.
1448. Марусик Н. Школа українознавства при Катедрі св. Володимира // Час і події. 2011. № 50. 14 грудня.
1449. Марущак В. Загальні збори 42-го Відділу УНС в Пассейку // Свобода. 1995. Ч. 43. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
1450. Марущак В. Річні загальні збори УНС Округи Пассейк // Свобода. 1996. Ч. 103. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6504.
1451. Масенко Л., Шевчук-Клюжева О. Першочергові завдання мовного плянування // Свобода. 2016. № 52/1. С. 2.

1452. Масна В. Пластове Свято Юрія–2008 відбулося на оселі «Писаний камінь» в Огайо // Свобода. 2008. № 27. С. 12.
1453. Матвіїшин Ю. Чому святкуємо 1025-річчя Хрещення Русі-України? // Час і Події. 2013. № 31. 01 серпня.
1454. Матері Сьогоднішнього дня // Свобода. 1995. Ч. 90. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
1455. Матлага В. Картерет відзначив п'яту річницю незалежності України // Свобода. 1996. Ч. 169. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
1456. Матушак М. Близько 200 катехитів та вчителів християнської етики проходять навчальний вишкіл у Львові // Час і події. 2008. № 32. 07 серпня; Свобода. 2008. № 33. С. 17.
1457. Матушак М. Інститутові літургійних наук при УКУ – 10 років // Свобода. 2010. № 4. С. 10.
1458. Матушак М. «Подбай про ближнього!» – екуменічний проект УКУ // Свобода. 2008. № 28. С. 15; Час і події. 2008. № 27. 03 липня.
1459. Матушак М. УКОФ має нову адміністративну управу // Свобода. 2010. № 11. С. 11.
1460. Матушак М. Українська католицька освітня фундація допомагає сиротам // Свобода. 2008. № 12. С. 21.
1461. Матушак М. Чикаго підтримує Український католицький університет // Час і події. 2009. № 46. 19 листопада.
1462. Матяш І. Архівна україніка Канади: історіографія, типологія, зміст. К., 2008. 152 с.
1463. Мацелюх М. Фундація «Україна – США» надала українським студентам стипендії // Свобода. 2007. № 1. С. 12.
1464. Мацелюх М. Фундація «Україна – США» розпочала молодіжну програму обміну // Свобода. 2007. № 12. С. 11.
1465. Мачай І. День союзянки округи Нью Йорк // Свобода. 1996. Ч. 173. С. 7 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.

1466. Мачай І. Ялинка в Ньюйоркській окрузі // Свобода. 1997. Ч. 11. С. 4 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
1467. Мегец Л. Мої шкільні дні в Україні // Свобода. 1996. Ч. 21. С. 6 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
1468. Медична допомога Україні з Йонкерсу // Свобода. 1995. Ч. 130. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
1469. Мейс Дж. Ваші мертві вибрали мене... Спадщина голодомору: Україна як постгеноцидне суспільство // Рідна школа. 2007. № 148. С. 1–4.
1470. Мельник Л. Розвиток наукового пізнання історії. К.: Радянська школа, 1983. 125 с.
1471. Мельник М. Якою буде Конституція України? // Свобода. 1996. Ч. 79. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
1472. Мельник О. Клюб українських професіоналістів в Едмонді заохочує до вивчення української мови // Свобода. 1995. Ч. 119. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
1473. Мельник П. Просфора в Глен Спей // Свобода. 1996. Ч. 25. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
1474. Меморандум ректора Українського католицького університету о. д-ра Бориса Гудзяка про відвідини УКУ представником СБУ // Свобода. 2010. № 23. С. 3, 5.
1475. Ментальний вимір української цивілізації: монографія / Я. Калакура, О. Рафальський, М. Юрій. Київ: Генеза, 2017. 560 с.
1476. Мерфі Н. Діяльність Наукового товариства ім. Шевченка в Україні та за її межами (1873–2000) // Міст. 2001. 4 січня.
1477. Мерфі Н. Українська діаспора в США: збереження традицій національної культури : дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01 / Донецький національний університет. Донецьк, 2006. 257 с.
1478. Мерфі Н. Українська діаспора в США: збереження традицій національної культури : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. іст. наук : 07.00.01. – Донецьк, 2006. 19 с.

1479. Метс-Сітіфілд проведе вечір української спадщини / Прес-служба УККА // Міст. 2013. 18 липня.
1480. Ми ще живі // Національна трибуна. 1988. Ч. 18. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6102.
1481. Мигович В. Місто слухало українські колядки // Свобода. 2016. № 52/1. С. 8.
1482. Микола Рябчук – про авторитаризм в Україні / Товариство «Свята Софія» // Свобода. 2013. № 25. С. 13.
1483. Микула В. Йонкерс відзначив 10-ту річницю чорнобильського лиха // Свобода. 1996. Ч. 107. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
1484. Милитарев А. О содержании термина «диаспора» (к разработке дифиниции) // Диаспоры. 1999. № 1.
1485. Миндюк О. Великодня подяка для СУА // Свобода. 1997. Ч. 87. С. 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
1486. «Ми – одна велика родина» : [інтерв'ю з Мироном Васюнком / спілкувався Володимир Павелчак] // Час і Події. 2008. № 47. 20 листопада.
1487. «Ми перемогли під час «Помаранчевої революції», але не вміли використати перемоги» : [інтерв'ю з В. В'ятровичем / спілкувався Лука Костелина] // Час і Події. 2010. № 44. 03 листопада.
1488. «Ми працюємо для духовного збагачення людини» : [інтерв'ю Бориса Гудзяка / спілкувався Володимир Павелчак] // Час і події. 2006. № 46. 16 листопада.
1489. «Ми стараємося скеровувати молодих людей до іншого життя. Переконаємо їх у тому, що вони можуть змінити світ» : [інтерв'ю ректора УКУ о. Богдана Праха / спілкувалась Світлана Іванишин-Угрина] // Час і події. 2013. № 47. 21 листопада.
1490. Михайлик Р. Засвоєння української мови двомовними дітьми: психолінгвістичний аспект // Свобода. 2008. № 15. С. 5, 13.
1491. Михалюк С. Чикаго вітав УКУ з нагоди 50-річного ювілею // Час і події. 2013. № 46. 14 листопада.

1492. Михайлюк Т. Літня школа української мови // Свобода. 2011. № 19. С. 16.
1493. Михайлюк Т. Посол Індонезії відвідала академію // Свобода. 2012. № 6. С. 16.
1494. «Ми хочемо, щоб Україна отримала статус члена НАТО»: [інтерв'ю Миколи Сірука] // Українське слово. 2014. 27 грудня.
1495. Мицьо К. Громадою відзначили річниці ОУН та Революції гідності // Свобода. 2015. № 3. С. 8.
1496. Мицьо К. Провели пікнік з нагоди Дня батька // Свобода. 2014. № 29. С. 9.
1497. Мишуга Лука. Збірник / зредагував А. Довган. Джерзі Ситі; Нью-Йорк: Свобода, 1973. 357 с.
1498. Міжнародна конференція, присвячена благовістю чиновникам. URL: <http://www.baptyst.com/mizhnarodna-konferentsiya-prysvyachena-blagovistyu-chynovnykam/> (дата звернення: 20. 12. 2017).
1499. Міжнародна підтримка Верховної Ради України: [інтерв'ю з Директором «Програми сприяння Парламенту» Елеонорою Валентайн] // Народний депутат. 2012. № 3.
1500. Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діаспорою. Про МІОК. URL: <http://miok.lviv.ua/> (дата звернення: 25. 08. 2015).
1501. Міжнародний конкурс української мови ім. П. Яцика / Прес-служба Ліги українських меценатів // Вісті Комбатанта. 2008. Ч. 1. С. 27–28.
1502. Міжнародні засоби масової інформації про «Помаранчеву революцію» // Свобода. 2004. № 50. С. 5.
1503. Мілянич М. Загальні збори Пластової Станиці в Нью Йорку // Свобода. 1995. Ч. 203. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
1504. Мілянич М. Початок занять в Пластовій Станиці Нью Йорку // Свобода. 1995. Ч. 174. С. 5 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
1505. Міністр культури зустрівся з представниками української діаспори Америки. URL: <http://mincult.kmu.gov.ua/-mincult/uk/publish/article/371708> (дата звернення: 25. 08. 2016).

1506. Мініч Ю. Олімпіада «Юні знавці Біблії» // Свобода. 2013. № 18. С. 13.
1507. Місійна група УПЦ в США відвідала сиріт і безпритульних / УПЦ в США // Свобода. 2013. № 31. С. 8.
1508. Місія Світового Конгресу Вільних Українців // Народна воля. 1973. № 42. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6328.
1509. Міт Шевченка // Свобода. 1992. Ч. 45. С. 2–3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1803.
1510. Мітинг-протест під Генеральним консульством у Нью-Йорку / Пресова референтура ООЧСУ // Міст. 2012. 19 липня.
1511. Мітологія моєї Батьківщини : [інтерв'ю Олекси Коваленка / спілкувалася Марія Климчак] // Час і події. 2010. № 16. 21 квітня.
1512. Міщук О. Опера розповідає про Голодомор // Свобода. 2013. № 9. С. 5, 14.
1513. Міщук О. 5 лютого – прем'єра опери «Голодомор» // Свобода. 2013. № 3. С. 1–2.
1514. Мова чекає справедливості // Свобода. 2006. № 14. С. 6 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6510.
1515. Мови відроджуються, але нелегко // Свобода. 1997. Ч. 44. С. 1, 5 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
1516. Мовна політика України – темою панелю // Свобода. 1998. Ч. 70. С. 1 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6506.
1517. Мовчан У. Концерт в пам'ять Соломії Крушельницької // Свобода. 1993. Ч. 72. С. 4, 6.
1518. Мовчан Ю. Різдвяна зустріч 33-го Відділу СУА у Пармі // Свобода. 1996. Ч. 30. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
1519. Могилянка покладається на нашу громаду // Свобода. 2007. № 7. С. 22.
1520. «Моє служіння – духовна дипломатія» : [інтерв'ю Антуана Аржаковського] // Час і події. 2009. № 22. 04 червня.
1521. «Мої роботи – це мої діти» : [розмова з Леонідом Козловим / спілкувалася Оксана Луцевська] // Час і Події. 2008. № 29. 17 липня.

1522. Молитва до святого отця Миколая // Свобода. 1996. Ч. 240. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
1523. Молитвою й псалмами / Прес-служба УПЦ Бавнд-Брук // NOVAгазета. 2013. № 34 (243). С. 16.
1524. Молодь з'єднано відзначить Кобзаря // Свобода. 1992. Ч. 40. С. 1, 4 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1803.
1525. Момчилова О. Діалог з питань безпеки Україна-США // Українське слово. 2017. 17 лютого.
1526. Морозинська Е. 70-ий ювілей СУА в Пармі // Свобода. 1995. Ч. 210. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
1527. Морозова Ю. Українізація «по-американськи» // Час і Події. 2010. № 6. 10 лютого.
1528. Моряки присягають Україні / УНІАР // Свобода. 1992. Ч. 20. С. 1 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1803.
1529. Московський А. Різдвяне послання Всеукраїнського євангельсько-баптистського братства Емануїл // Посланець правди. 2013. № 4. С. 3.
1530. Мотиль М. Діяльність І-го Відділу СУА // Свобода. 1993. Ч. 1. С. 4.
1531. Моцик О. Як стати ближчими до Америки? // Українське слово. 2013. 22 серпня.
1532. Моцок В. Українці та українська ідентичність у сучасному світі / В. Моцок, В. Макар, С. Попик. Чернівці: Прут, 2005. 399 с.
1533. «Моя особиста мрія – щоб у майбутньому парафія назавжди залишилася українською, греко-католицькою, а не просто католицькою східного обряду» : [інтерв'ю настоятеля парафії св. Йосафата о. Ярослава Мендюка / спілкувалась Світлана Іванишин-Угруна] // Час і Події. 2013. № 41. 10 жовтня.
1534. Мрія стає дійсністю // Свобода. 1991. Ч. 166. С. 1, 8 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.
1535. Мудра О. З діяльності «Рідної школи» в Чикаго // Свобода. 1995. Ч. 109. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.

1536. Мудра О. Матуральний вечір у «Рідній школі» в Чикаго // Свобода. 1993. Ч. 133. С. 4.
1537. Музейний бенкет з «Vyshyvanka Couture by Karavanska» / Прес-служба кредитівки «Самопоміч» // Час і Події. 2014. № 41. 09 жовтня.
1538. Музиченко Я. «Універ» для серця // Час і події. 2008. № 41. 08 жовтня.
1539. Музичка І. Курс для студентів з України в Українському католицькому університеті // Свобода. 1991. № 131. С. 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.
1540. Мукан В. Проблема національної ідентичності в українській літературі (за творами М. Куліша й Т. Шевченка) // Шевченкознавчі студії. 2015. Вип. 18. С. 634–643.
1541. Мусимо! // Свобода. 1947. Ч. 73. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6462.
1542. Мусієнко Х. За українську Україну! // NOVAгазета. 2013. № 33. С. 3.
1543. Мушинка М. І наукою можна допомагати Україні // Свобода. 1996. Ч. 142. С. 2; Ч. 143. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
1544. Мушинка М. III Міжнародна наукова конференція «Проблеми дослідження української діаспори» // Український історичний журнал. НАНУ, Ін-т історії України, Ін-т політичних і етнонаціональних досліджень. 2008. С. 225–227.
1545. Наближається Різдво: чи правильно ми його святкуємо // Час і Події. 2010. № 51. 22 грудня.
1546. Навроцька Х. 64-й Відділ СУА відзначив своє 40-річчя // Свобода. 1995. Ч. 22. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
1547. Нагірна О. Символ України за океаном // Міст. 2011. 03 листопада.
1548. Нагорна Л. Категорія «національна ідентичність» в сучасній етнополітології // Наукові записки: Збірник. К.: ІНіЕНД. 2012. Вип. 5. С. 3–11.
1549. Нагорна Л. Національна ідентичність: український феномен в історичній ретроспективі // Розбудова держави. 1997. № 7–8. С. 47–55.
1550. Нагородили переможців конкурсу «Літературні портрети» / Прес-служба Осередку праці НТШ у Філадельфії // Міст. 2013. 23 травня.

1551. Надати Україні статус союзника НАТО / Прес-служба УККА // Міст. 2014. 24 квітня.
1552. Найбільше довіряють церкві // Міст. 2013. 21 лютого.
1553. «Найголовніші слова у моєму житті – слова любові до батьків, до дитини, до коханої людини – я говорила і говорю українською» : [інтерв'ю Марічки Бурмаки / спілкувалась Ольга Гузь] // Час і Події. 2013. № 35. 29 серпня.
1554. Найдавніші православні патріархати підтвердили неканонічність претензій РПЦ на Україну // Час і Події. 2011. № 36. 07 вересня.
1555. «Найкращий метод збереження пам'яток сакральної культури – це популяризація» : [інтерв'ю художника і мистецтвознавця Олега Чуйка / спілкувалась Світлана Іванишин-Угрина] // Час і Події. 2013. № 28. 11 липня.
1556. Наконечний І. Молодь вшанувала пам'ять Голодомору // Свобода. 2012. № 26–27. С. 10.
1557. Наконечний С. Символ Пасхи. Саме яйце стало одним із передвісників Воскресіння Сина Божого // Міст. 2012. 12 квітня.
1558. Наконечний Ю. Три контейнери вислав ЗУАДК // Свобода. 2015. № 7. С. 13.
1559. На Майдані діє молитовний намет // Посланець правди. 2014. № 1. С. 32.
1560. На міжнародному рівні // Свобода. 2009. № 2. С. 17.
1561. На місці спорудження пам'ятника жертвам Голодомору заклали камінь // Міст. 2013. 11 грудня.
1562. На очах у мільйонів людей станцювали гопаки // Міст. 2014. 04 грудня.
1563. «На правителів Москви поява Світового Конгресу Вільних Українців подіяла як на биків червона плахта» : [інтерв'ю з Дмитром Павличком / спілкувався Юрій Атаманюк] // Час і Події. 2008. № 32. 07 серпня.
1564. Народи Головного уряду УНС закінчилися // Свобода. 1995. Ч. 95. С. 1 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
1565. Наріжний С. Українська еміграція: культурна праця української еміграції між двома світовими війнами. Прага, 1942. Ч. 1. 372 с.

1566. Народження книги про символіку орнаменту – дякуємо небайдужим!
// Час і Події. 2012. № 5. 01 лютого.
1567. Наскільки реальна зацікавленість ЄС і США в газових проектах України?
// Міст. 2016. 04 березня.
1568. На Союзівці проходить Вчительський семінар // Свобода. 1991. Ч. 148.
С. 1,3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.
1569. «Настав момент, коли світ має почути голос здорових християн»:
[інтерв'ю пастора церкви Крум Лин В. Кравчука / спілкувалась Ю. Марук]
// Посланець правди. 2013. № 4. С. 14–15.
1570. Наукове товариство ім. Шевченка в Америці / Управа НТШ-А // Свобода.
2013. № 48. С. 14.
1571. Наукове товариство ім. Шевченка в ЗДА. Нью Йорк, 1960. 29 с. URL:
<http://diasporiana.org.ua/wp-content/uploads/books/1547/file.pdf> (дата звернення:
13. 01. 2015).
1572. Науковий архів Наукової бібліотеки Національного університету «Києво-
Могилянська академія». 2004. Книга нових надходжень № 130. С. 54; 2005.
Книга нових надходжень № 132. С. 60.
1573. Науково-дослідний центр періодики (1993–2003 рр.): у 2 т. / НАН
України, ЛНБ ім. В. Стефаніка, НДЦ періодики ; уклад. М. М. Романюк ; відп.
ред. Л. В. Сніцарчук. Львів, 2003. Т. 1 : Наукова діяльність : показчик
видань. 332 с.; Т. 2 : Постаті: бібліографічний показчик. 676 с.
1574. Національна бібліотека України ім. В. Вернадського. Фонд зарубіжної
україніки. URL: http://www.nbuv.gov.ua/library/s_ukr.html (дата звернення: 13.
01. 2015).
1575. Національна програма «Закордонне українство» на період до 2005 р.
// Офіційний вісник України. 2001. № 39. С. 21, стаття 1758.
1576. Національна програма «Закордонне українство» на період до 2010 р.
URL: <http://kompravlud.rada.gov.ua/uploads/documents/32362.pdf> (дата звернення:
23. 06. 2015).

1577. Національний Університет Києво Могилянська Академія запрошує всіх на благодійний обід-зустріч. Детройт // Свобода. 2007. № 7. С. 18.
1578. «Наша парафія маленька, але має велике серце» : [інтерв'ю настоятеля церкви Непорочного Зачаття у м. Палантайн – о. Михайла Кузьми / спілкувалась Ірина Ценглевич] // Час і Події. 2012. № 42. 17 жовтня.
1579. «Наша церква побудована на любові» : [інтерв'ю настоятеля катедри святого Миколая о. Богдана Налісника / спілкувалась Світлана Іванишин-Угриня] // Час і Події. 2013. № 30. 25 липня.
1580. Наш гість – «Пікардійська терція» // Міст. 2014. 22 травня.
1581. «Наш університет є лабораторією, в якій переосмислюється те, яким має бути університет 21-го століття» : [розмова з о. Борисом Гудзяком / спілкувалась Світлана Іванишин-Угриня] // Час і події. 2011. № 47. 23 листопада.
1582. «Нашу роботу оцінять нащадки» : [розмова з Тарасом Добком і Володимиром Турчиновським / записав Володимир Павелчак] // Час і події. 2006. № 49. 07 грудня.
1583. Небесняк Є. Відбувся випуск у Школі українознавства // Свобода. 2013. № 33. С. 8.
1584. Небесняк Є. Віталій Кличко виступив перед українцями Лондону // Свобода. 2013. № 14. С. 1, 3.
1585. Не буде діалогу – буде ще більше кровопролиття // Міст. 2014. 30 січня.
1586. «Не все те, що виходить з-під пензля, називається мистецтвом» : [розмова з Володимиром Монастирецьким / спілкувалась Оксана Кордоба] // Час і Події. 2010. № 12. 24 березня.
1587. Не допустити до смертельної хвороби у відділах УРСоюзу // Народна воля. 1965. № 11. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6322.
1588. Недошитко І. Українська діаспора США у державотворчих процесах в Україні (1991–2011 рр.) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. іст. наук : 07.00.01. Тернопіль, 2013. 20 с.

1589. Незалежність України має підтвердити всеукраїнський референдум / УНІАР // Свобода. 1991. Ч. 163. С. 1 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.
1590. Незважаючи на щоденну небезпеку, УПЦ США надає допомогу біженцям із східної України / Консисторія УПЦ США // Час і Події. 2014. № 35. 28 серпня.
1591. Нема мови – нема народу // Свобода. 1996. Ч. 50. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
1592. Немелівська О. Різдвяна ялинка на Другій Авеню // NOVAгазета. 2015. № 49 (357). С. 23.
1593. Не можна обмежувати наукову свободу в Україні / Прес-центр Києво-Могилянської Фундації в Америці; Прес-центр Канадсько-Української Фундації // Свобода. 2011. № 7. С. 17.
1594. Непослідовність України в русі до Європи викликає гострий осуд // Свобода. 2013. № 48. С. 2.
1595. Несіна О. Українці обожнюють Т. Шевченка // Свобода. 1991. Ч. 127. С. 2 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.
1596. Не тільки словом, але й ділом! // Свобода. 1947. Ч. 100. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6462.
1597. Ніколаєнко Т. Юлія Тимошенко у Вашингтоні // Час і Події. 2007. № 11. 15 березня.
1598. Німецький вчений Алоїс Бух став професором УКУ / Прес-служба УКУ // Свобода. 2012. № 4. С. 14.
1599. Ніцше Ф. Повне зібрання творів: Критично-наукове видання у 15 т. / пер. з нім. О. Фешовець, К. Котюх. Т. 1. Народження трагедії; Невчасні міркування I–IV : Твори спадку 1870–1873. Львів: Астролябія, 2004. 770 + XII с.
1600. Нова програма СУА / Прес-служба Союзу українок Америки // Міст. 2014. 30 жовтня.
1601. Нова програма Українського католицького університету / Прес-служба УКУ // Свобода. 2009. № 8. С. 10.

1602. «Нова радість стала...» // Свобода. 1995. Ч. 2. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
1603. Новий прем'єр, новий уряд – початок чи кінець конфлікту? / За матеріалами ЗМІ // Свобода. 2005. № 39. С. 1, 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6509.
1604. Новий розділ в історії З. У. А. Д. Комітету // Свобода. 1947. Ч. 255. С. 6 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6462.
1605. Новини з Українського католицького університету / Відділ інформації та зовнішніх зв'язків УКУ // Свобода. 2012. № 7. С. 12.
1606. Новини з Українського католицького університету / Прес-служба УКУ // Свобода. 2012. № 21. С. 12, 15.
1607. Новини з Українського католицького університету / Прес-служба УКУ // Свобода. 2012. № 26–27. С. 26.
1608. Новини з Українського католицького університету / Прес-служба УКУ // Свобода. 2012. № 46. С. 16.
1609. Новини з Українського католицького університету / Прес-служба УКУ // Свобода. 2013. № 2. С. 16.
1610. Новини з Українського католицького університету / Прес-служба УКУ // Свобода. 2013. № 7. С. 12.
1611. Новини з Українського католицького університету / Прес-служба УКУ // Свобода. 2013. № 9. С. 14.
1612. Новини з Українського католицького університету / Прес-служба УКУ // Свобода. 2013. № 25. С. 14–15.
1613. Новини з Українського католицького університету / Прес-служба УКУ // Свобода. 2013. № 31. С. 14.
1614. Новини з Українського католицького університету / Прес-служба УКУ // Свобода. 2013. № 43. С. 15.
1615. Нові члени УНСоюзу // Свобода. 2006. № 14. С. 6 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6510.
1616. Новообраного Главу Української православної церкви в США Митрополита Антонія возведено на престол // Час і Події. 2013. № 6. 08 лютого.

1617. Норка І. Закінчення шкільного року // Свобода. 2008. № 28. С. 11.
1618. Нью-Йорк пам'ятає Героїв Крут та Майдану / Прес-служба УККА // Міст. 2014. 06 березня.
1619. Нью-йоркська прем'єра опери «Голодомор» // Міст. 2013. 31 січня.
1620. Ньюйоркські щоденники підтримують Україну // Свобода. 1991. Ч. 229. С. 1 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.
1621. Обама: «Ми підтримуємо демократію в Україні» // Свобода. 2015. № 4. С. 4.
1622. «Об'єднавшись, українські Церкви чисельно стануть, як весь Московський патріархат» : [інтерв'ю Євстратія Зорі] // Міст. 2014. 31 липня.
1623. Обіжник до членів керівних органів Шкільної ради, педагогічних дорадників, директорів, вчителів та членів опікуючих установ Шкіл українознавства // Рідна школа. 2008. Ч. 149. С. 23.
1624. Образ України – справа відповідальна // Свобода. 2005. № 23. С. 6 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6509.
1625. Обрано предстоятеля УПЦ у США // Міст. 2012. 11 жовтня.
1626. Обушний М. І. Етнонаціональна ідентичність у контексті формування української нації : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. політ. наук : 23.00.02. К.: ІПіЕНД, 1999. 33 с.
1627. Обушний М. І. Етнос і нація: проблеми ідентичності. К.: Український центр духовної культури, 1998. 204 с.
1628. Огляд приватних грошових переказів в Україну / Національний банк України. URL: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=73841> (дата звернення: 23. 06. 2016).
1629. Огляд приватних грошових переказів в Україну в 2016 році / Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=19208358> (дата звернення: 23. 01. 2017).
1630. Огулева К. Виставка «Родина» в Острозькій академії // Свобода. 2010. № 15. С. 11.

1631. Огулева К. Вручені стипендії від української діаспори // Свобода. 2012. № 23. С. 12.
1632. Огулева К. Студенти вивчали основи християнської етики // Свобода. 2011. № 16. С. 18.
1633. Одна людина може багато зробити // Свобода. 1986. Ч. 220. С. 1 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6495.
1634. Одноступінь світового українства // Українознавство. 2006. Ч. 3. С. 298–301.
1635. Оже М. Кризис смысла в современном мире // Философская и социологическая мысль. 1995. № 5–6. С. 130–150.
1636. Ожеван М. Українська національна ідея та культурополітика наздоганяючої модернізації // Ї. 2000. № 18. С. 51–60.
1637. Округа відділів УНС в Пассейку відбула річні збори // Свобода. 1989. Ч. 48. С. 1, 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6498.
1638. Округа Пассейку відбула наради // Свобода. 1982. Ч. 233. С. 1, 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6491.
1639. Округа Південного Нью Йорку відзначила 70-ліття США // Свобода. 1996. Ч. 24. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
1640. Округа південного Нью Йорку США відсвяткувала Рік Родини // Свобода. 1995. Ч. 10. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
1641. Округні комітети у Джерсі Сіті, Пассейку і Ньюарку об'єдналися в Округу Північного Нью Джерсі // Свобода. 1997. Ч. 47. С. 1, 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
1642. Олександр Мотиль виступить в Українському інституті модерного мистецтва // Час і Події. 2012. № 10. 07 березня.
1643. Олійник Т. Культура та її вплив на духовний розвиток людини // Посланець правди. 2014. № 1. С. 4–6.
1644. Онишкевич Л. Маруся Чурай на сцені 1988 і 1998 // Свобода. 1998. Ч. 38. С. 2, 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6506.

1645. Онишкевич Л. Світовий конгрес славистів у Варшаві // Свобода. 1995. Ч. 166. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
1646. Онкович А. Вагомий внесок журналу «Рідна школа» у загальний розвиток українознавства у США // Рідна школа. 2010. Ч. 155. С. 4–10.
1647. «Організація державного відродження України (ОДВУ)» // ЦДАЗУ. Ф. 39. Оп. 1. Спр. 9. Арк. 1–27; Спр. 14. Арк. 1–45.
1648. Осадца А. Вечір української зброї і Листопадове свято в Глен Спей // Свобода. 1982. Ч. 233. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6491.
1649. Осередок Спілки української молоді ім. Миколи Павлушкова в Чикаго влаштував новорічний баль // Час і Події. 2014. № 15. 10 квітня.
1650. Осінні наради Чикагської Округи УНС // Свобода. 1995. Ч. 237. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
1651. Осінній карнавал повернувся // Міст. 2013. 21 листопада.
1652. Осіння пастораль у долині джерел // NOVA газета. 2013. № 36 (245). С. 14–15.
1653. Остапчук С. Різдвяна коляда з Русланою // Час і Події. 2012. № 4. 25 січня.
1654. Остапчук С. Театральні жоржини з України у Чикаго. «Солодка Даруся» // Час і Події. 2011. № 39. 28 вересня.
1655. Остапчук С. Театральні лелеки повернулися в Україну // Міст. 2011. 10 листопада.
1656. Осціславська М. Збори 234-го Відділу УНСоюзу // Свобода. 2006. № 14. С. 8 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6510.
1657. о. Даниїл. Святкування 75-річчя школи Непорочного Зачаття // Час і Події. 2011. № 47. 23 листопада; Свобода. 2011. № 47. С. 17.
1658. Офіційний веб-сайт ЗОУЦ ЄХБ. URL: <http://wuebc.org/> (дата звернення: 23. 06. 2017).
1659. Офіційний сайт газети «NOVA газета». URL: <http://novagazeta.info/> (дата звернення: 28. 11. 2017).

1660. Офіційний сайт газети «Закордонна Газета». URL: <http://zgazette.com/> (дата звернення: 16. 12. 2017).
1661. Офіційний сайт газети «Міст». URL: <http://meest-online.com/> (дата звернення: 27. 11. 2017).
1662. Офіційний сайт газети «Свобода». URL: <http://svoboda-news.com/svwp/> (дата звернення: 26. 11. 2017).
1663. Офіційний сайт газети «Українське слово». URL: <http://www.ukrslovo.net/> (дата звернення: 28. 11. 2017).
1664. Офіційний сайт газети «Час і Події». URL: <http://mediatorchicago.com/> (дата звернення: 28. 11. 2017).
1665. Офіційний сайт журналу «Вісті Комбатанта». URL: <http://komb-atingwar.blogspot.com/search/label/> (дата звернення: 20. 11. 2017).
1666. Офіційний сайт журналу «Розбудова держави». URL: http://rozbudova.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id (дата звернення: 28. 11. 2017).
1667. Офіційно визнати Голодомор Геноцидом! // Міст. 2013. 14 листопада.
1668. Павелчак В. 90-ліття парафії Православного Катедрального Собору святого рівноапостольного князя Володимира // Час і Події. 2006. № 43. 26 жовтня.
1669. Павелчак В. День Матері // Час і Події. 2008. № 20. 15 травня.
1670. Павелчак В. Для добра громади! // Час і Події. 2007. № 18. 03 травня.
1671. Павелчак В. Для добрих справ бар'єрів не існує // Час і Події. 2007. № 14. 05 квітня.
1672. Павелчак В. Знову до школи! // Час і Події. 2007. № 37. 13 вересня; Час і Події. 2008. № 38. 18 вересня.
1673. Павелчак В. З печаттю Володимирового духу // Час і Події. 2001. № 141. 01 листопада.
1674. Павелчак В. Мамо, ненько, рідна моя! // Час і Події. 2007. № 20. 17 травня.

1675. Павелчак В. Міцні тили та гарні перспективи УПЦ у США // Час і Події. 2006. № 6. 09 лютого.
1676. Павелчак В. Наука заощаджування – в дії // Час і Події. 2006. № 24. 15 червня.
1677. Павелчак В. Наші двері відчинені для всіх! // Час і події. 2006. № 47. 23 листопада.
1678. Павелчак В. Ніхто не замінить Батька // Час і Події. 2007. № 25. 21 червня.
1679. Павелчак В. Новий ієрарх УПЦ у США // Час і Події. 2008. № 23. 05 червня.
1680. Павелчак В. Осередку СУМ у Палатайн – 40! // Час і Події. 2008. № 21. 22 травня.
1681. Павелчак В. Пам'ятаймо заради майбутнього // Час і Події. 2006. № 38. 20 вересня.
1682. Павелчак В. Підсумки року: «Самопоміч» і громада // Час і Події. 2008. № 6. 07 лютого.
1683. Павелчак В. Програма «Наука заощаджування» – в дії // Час і Події. 2008. № 18. 01 травня.
1684. Павелчак В. Свято Матері і Батька при Катедрі святого князя Володимира у Чикаго // Час і Події. 2009. № 22. 04 червня.
1685. Павелчак В. Січень 1918–1919 років гартував майбутню Незалежність // Час і Події. 2008. № 6. 07 лютого.
1686. Павелчак В. 40 років парафії святих Володимира і Ольги // Час і Події. 2008. № 9. 28 лютого.
1687. Павелчак В. Українська громада Чикаго підтримує Український католицький університет // Час і події. 2006. № 46. 16 листопада.
1688. Павелчак В. Хвилі «Океану Ельзи» на узбережжі Мічигану // Час і Події. 2006. № 15. 13 квітня.
1689. Павелчак В. Це наше з вами свято! // Час і Події. 2006. № 28. 13 липня.

1690. Павелчак В. Чи таке можливе? Чи в таке повірить чоловік: Щоб родючі українські ниви народили 33-й рік // Час і Події. 2008. № 39. 25 вересня.
1691. Павелчак В. Шана минулим поколінням // Час і Події. 2007. № 4. 25 січня.
1692. Пазуняк Н. Березень – місяць СФУЖО // Свобода. 1992. Ч. 49. С. 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1803.
1693. Пазуняк Н. Презентація книжки «Холмщина і Підляшшя» у Філадельфії // Свобода. 1998. Ч. 7. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6506.
1694. Пазуняк Н. Свято жінки-героїні в Філадельфії // Свобода. 1995. Ч. 58. С. 6 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
1695. Палата Представників Конгресу США прийняла резолюцію щодо Чорнобиля // Свобода. 2006. № 14. С. 1 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6510.
1696. Палилик С. Тріумф «помаранчевої революції» // Свобода. 2005. № 14. С. 7 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6509.
1697. Палієнко М. Архівні центри української еміграції в Європі у 1920-х – 1940-х рр. (створення, функціонування, доля документальних колекцій): автореф. дис. на здобуття наукового ступеня. д-ра іст. наук: 07.00.06. Київ: б. в., 2009. 31 с.
1698. Пам'ятаємо Чорнобиль / Прес-служба УККА // Час і Події. 2013. № 18. 02 травня.
1699. Пам'яті визначного українця / Прес-служба Товариства «Свята Софія» // Свобода. 2013. № 18. С. 12, 16.
1700. Панчак-Захарчук К. Пластуни побували на лещатарському таборі // Свобода. 2013. № 6. С. 10.
1701. Панчук Я. У Чикаго відсвяткували 50-ліття СУА // Свобода. 1982. Ч. 233. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6491.
1702. Панько С. В НТШ-А розпочався новий академічний рік // Свобода. 2008. № 39. С. 11.
1703. Панько С. НТШ-А розпочало ювілейну Шевченківську програму // Свобода. 2013. № 48. С. 1, 16.

1704. Панько С. Соціолог поділився своїм досвідом // Свобода. 2013. № 15. С. 16.
1705. Папа Іван Павло II вшанував взірцевих парафіян церкви св. Юра // Свобода. 1996. Ч. 240. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
1706. Папа Франціск визнав український Голодомор геноцидом / Укрінформ // Свобода. 2013. № 33. С. 3.
1707. Паплаускайте М. «ДахаБраха» дасть концерти в США й Канаді // Міст. 2013. 12 вересня.
1708. Парафія вшанувала пам'ять жертв Голоду і Другої світової війни // Свобода. 1995. Ч. 131. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
1709. Парафіяльний фестин св. Володимира і Ольги в Чикаго // Час і Події. 2014. № 38. 18 вересня.
1710. Партика Г. Збори 496-го Відділу УНС ім. Т. Шевченка // Свобода. 1996. Ч. 167. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6504.
1711. Пасакас В. Різдвяні святкування у Чиказькому Деканаті // Час і Події. 2012. № 3. 18 січня.
1712. Пасічник І. Наукова конференція про початки світу // Свобода. 2009. № 2. С. 17.
1713. Паславський І. Між Сходом і Заходом. Нариси з культурно-політичної історії Української Церкви. Львів: Видавниче підприємство «Стрім», 1994. 144 с.
1714. Пащук А. Представники УІА відвідали Р. Попадюка // Свобода. 1992. Ч. 11. С. 1 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1803.
1715. Паюк В. День рідної мови // Час і події. 2007. № 8. 22 лютого.
1716. Пекуча проблема // Свобода. 1998. Ч. 81. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6506.
1717. Пенкальська Л. Свято в Академії св. Василя Великого // Свобода. 2013. № 9. С. 8.
1718. Перевидано Острозьку Біблію // Свобода. 2007. № 20. С. 16.

1719. «Передостання надія» : [інтерв'ю із співзасновником Американського добродійного фонду Revived Soldiers Ukraine Іриною Ващук-Діссіпіо / спілкувалася Катерина Кіндрась] // NOVAгазета. 2016. № 44 (401). С. 16.
1720. Перша річниця Помаранчевої революції – на перехресті оцінок // Свобода. 2005. № 51. С. 5, 16 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6509.
1721. Перша Слов'янська Баптистська Церква міста Шарлот, штат Північна Кароліна // Посланець правди. 2013. № 3. С. 14.
1722. Перше Загальне Зібрання Злученого Українського Американського Допомогового Комітету // Свобода. 1947. Ч. 51. С. 3; Ч. 55. С. 3; Ч. 59. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6462.
1723. Перше причастя – перепустка в особливий світ // Час і Події. 2011. № 19. 11 травня.
1724. Перші випускники програми з богослов'я в Одесі отримали сертифікати / Прес-служба УКУ // Час і події. 2012. № 26. 27 червня.
1725. Перші випускники-богослови / Прес-служба УКУ // Свобода. 2012. № 26–27. С. 26.
1726. Петришин І. «Учителем школа стоїть?» // Час і Події. 2004. № 197. 22 січня.
1727. Петрусик Б. Великодня писанка // Свобода. 1995. Ч. 75. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
1728. П'єса Ірванця – у театрі Філадельфії / Прес-служба програми Східно- та Центральноєвропейських студій при університеті Ла-Саль // Міст. 2013. 27 червня.
1729. Пилипів С. Фонд проф. Василя Тершаківця при школі ім. Л. Українки в Морріс Кавнті // Рідна школа. 2009. Ч. 154. С. 17.
1730. «Писанка має лікувальні властивості» : [розмова з Ладією Громовою / спілкувався Юрій Атаманюк] // Час і Події. 2010. № 13. 01 квітня.
1731. Питляр О. Конвенційні підсумки УНС // Національна трибуна. 1986. Ч. 29. С. 1 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6100.

1732. Пишім і даруймо писанки // Свобода. 1998. Ч. 70. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6506.
1733. Півнева Л. Ідентичність та етнічність в українському соціумі: особливості вияву // Ідентичність і пам'ять у пострадянській Україні: монографія. К.: Дух і літера, 2009. С. 107–120.
1734. Під АП відбулася акція на захист української мови // Міст. 2014. 13 листопада.
1735. Під звуки нашого «Щедрика» // Свобода. 1995. Ч. 243. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
1736. Підписання закону за участі представників української громади // Свобода. 2006. Ч. 14. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6510.
1737. «Підтримуючи Україну, Трамп підтримуватиме переможця»: [інтерв'ю Миколи Сірука] // Українське слово. 2017. 23 червня.
1738. «Пізнай свій рідний край» – зима / Прес-служба ЗУАДК // Міст. 2013. 21 березня.
1739. Пікнік Товариства української мови / Пресо́ва референтура ТУМ // Час і події. 2011. № 16. 20 квітня.
1740. Пілецька-Декайло А. Виставка іконопису // Час і Події. 2006. № 51. 21 грудня.
1741. Піскун В. Сучасна українська національна ідея: теоретико-емпіричне дослідження / В. Піскун, Т. Воропаєва // Українознавство. Календар-щорічник – 2004. К.: Українська видавнича спілка, 2003. С. 127–134.
1742. Піскун В. Українська політична еміграція 20-х років ХХ ст. : автореф. дис на здобуття наукового ступеня д-ра іст. наук: 07.00.01. Київ: Б.в., 2007. 43 с.
1743. Пітолай Д. 177-й Відділ УНС в Баффало відбув збори // Свобода. 1998. Ч. 66. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6506.
1744. Планують Синод УГК Церкви // Свобода. 1992. Ч. 11. С. 1 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1803.
1745. Пласт // Свобода. 1991. Ч. 127. С. 1 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.

1746. Пластова молодь на лещатарській прогулянці // Свобода. 1966. Ч. 58. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6476.
1747. Пластова молодь на лещатарському таборі // Свобода. 1993. Ч. 3. С. 3.
1748. Пластова таборова відправа // Свобода. 1966. Ч. 58. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6476.
1749. Пластовий дебют-баль в Ньюарку // Свобода. 1997. Ч. 86. С. 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
1750. Пластуни Філадельфії особливо відзначили річницю Чорнобиля // Свобода. 1996. Ч. 103. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
1751. Пластуни шанують народні звичаї // Свобода. 1995. Ч. 10. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
1752. Пługатор Л. Весна починається з Тараса // Час і Події. 2007. 15 березня.
1753. Пługатор Л. 95-річчя Православного Катедрального Собору Святого Князя Володимира // Час і Події. 2011. № 43. 26 жовтня.
1754. Пługатор Л. Зима іде – свята веде // Час і події. 2011. № 51. 21 грудня.
1755. Пługатор Л. Зимова казка // Час і Події. 2014. № 52. 24 грудня.
1756. Пługатор Л. І знову школа зустрічає... // Час і події. 2013. № 37. 12 вересня.
1757. Пługатор Л. Ішов Миколай... // Час і Події. 2014. № 51. 18 грудня.
1758. Пługатор Л. Ніч перед Різдом // Час і Події. 2006. № 51. 21 грудня.
1759. Пługатор Л. Перший дзвоник пролунав... // Час і події. 2014. № 37. 11 вересня.
1760. Пługатор Л. Щедрий вечір при парафії церкви св. Йосипа Обручника // Час і Події. 2014. № 4. 23 січня.
1761. Пляка Г. 24-й учительський семінар відбувся на Союзівці // Свобода. 2008. № 36. С. 9.
1762. Пляка Г. Про вчительський семінар // Рідна школа. 2009. Ч. 154. С. 30–31.
1763. Плян дій Світової Координаційно Виховно – Освітньої Ради (серпень 2008 р. – серпень 2013 р.). URL: <http://osvita.ukrainianworldcongress.org/plan-dij-2008-2013/> (дата звернення: 20. 10. 2015).

1764. Пляни нового будинку для Українського Музею в Нью Йорку / Прес-служба Українського музею // Свобода. 1996. Ч. 156. С. 6 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
1765. Плянують літні курси Інституту ім. А. Шептицького // Свобода. 1992. Ч. 20. С. 1 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1803.
1766. Подарували скульптури Петра Капшученка // Свобода. 2012. № 45. С. 15.
1767. Подарунок дітям від ККДУ // Свобода. 1997. Ч. 59. С. 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
1768. Подільський В. Цікава шкільна імпреза // Свобода. 1993. Ч. 40. С. 3.
1769. Поезія // Посланець правди. 2014. № 1. С. 22–23; Посланець правди. 2013. № 4. С. 22–23.
1770. Поезія Райнера Марії Рільке в українських перекладах / Пресова група НТШ-А // Свобода. 2013. № 32. С. 13, 18.
1771. Позицію СКУ представлено у Верховній раді / Прес-служба СКУ // Свобода. 2013. № 30. С. 5.
1772. Показник нашої зорганізованої сили // Свобода. 1947. Ч. 290. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6462.
1773. Поклін героїням // Національна трибуна. 1988. Ч. 18. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6102.
1774. Покотильська І. Конференція з проблем християнства // Свобода. 2013. № 40. С. 14.
1775. Політологія: підручник / І. Дзюбка, К. Левкіський, В. Андрущенко та ін.; за заг. ред. І. Дзюбка, К. Левкіського. К.: Вища школа, 1998. 304 с.
1776. Поліщук М. Виховний семінар СУМ // Міст. 2013. 07 листопада.
1777. Поліщук М. Виховники СУМ навчалися на семінарі // Свобода. 2013. № 47. С. 9, 16.
1778. Поліщук М. Майбутні провідники СУМ зустрілися у Вашингтоні // Міст. 2014. 08 травня.
1779. Поліщук М. Майбутні провідники СУМ зустрілися у Вашингтоні // Свобода. 2014. № 19. С. 8.

1780. Поліщук М. Мистецький табір відбувся на оселі СУМ // Свобода. 2013. № 39. С. 9, 15
1781. Поліщук М. На оселі СУМ відбувся Табір мистецтва і культури // Свобода. 2010. № 41. С. 11.
1782. Поліщук М. Провідницький семінар СУМ // Міст. 2013. 16 травня.
1783. Полянська М. 44-й рік триває Стипендійна акція СУА // Свобода. 2011. № 21. С. 8.
1784. Полянська М. Стипендійна акція СУА – в дії // Свобода. 2009. № 9. С. 9.
1785. Пономарьова Н. Мені наснилось, як Вони зустрілись // Українське слово. 2015. 06 лютого.
1786. Попова О. Б. Становлення громадянського суспільства і освіта // Національна ідея і соціальні трансформації в Україні: монографія. К.: Український центр духовної культури, 2005. С. 179–189.
1787. Попок А. А. Формування та реалізація державної політики України щодо закордонного українства : дис. ... доктора наук з держ. управління : 25.00.02 / Національна академія державного управління при Президентіві України. К., 2010. 409 с.
1788. Попок А. А. Формування та реалізація державної політики України щодо закордонного українства : дис. ... доктора наук з держ. управління : спец. 25.00.02 / Національна академія державного управління при Президентіві України. К., 2010. 409 с.
1789. Посвячення новозбудованої української православної церкви св. Отця Миколая в Купер Ситі / Парафіяльна управа УАПЦ св. Миколая в Купер Ситі // Свобода. 1992. Ч. 28. С. 4 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1803.
1790. Посол Гербст нагороджений грамотою / Українська національна інформаційна служба // Міст. 2013. 08 серпня.
1791. Посольство України у Сполучених Штатах Америки. Політичні відносини. Українсько-Американська парламентська співпраця. URL: <http://www.mfa.gov.ua/usa/ua/8286.htm> (дата звернення: 28. 11. 2017).

1792. Поставки зброї не можуть спровокувати Путіна // Міст. 2014. 04 грудня.
1793. Постанова Верховної ради України від 17 лютого 2009 року № 964-VI «Про проведення парламентських слухань на тему: «Закордонне українство: сучасний стан та перспективи співпраці» // Відомості Верховної Ради України. 2009. № 30. С. 1108.
1794. Постанова Верховної Ради України «Про заснування дипломатичних і консульських представництв України». 21 лютого 1992 р. // ЦДАВО України. Ф. 1. Оп. 16. Спр. 4740. Арк. 194–195.
1795. Потебня О. О. Мова. Національність. Денаціоналізація: статті і фрагменти. Нью-Йорк: Видавництво УВАН, 1992. 155 с.
1796. Потічний П. Діаспора як чинник міждержавних відносин // Діаспора як чинник утвердження держави Україна у міжнародній спільноті: Збірник доповідей Першої наукової міжнародної конференції, 8–10 березня 2006 р., м. Львів, Україна. Львів: Сполом, 2006. 508 с. С. 31–37.
1797. «Потрібне велике народне покаяння зі ствердженням, що так, як раніше, жити не можна» : [розмова з Тарасом Антошевським / записав Роман Малко] // Час і Події. 2014. № 17. 24 квітня.
1798. «Похід пам'яті» з нагоди започаткування відзначень 80-ї річниці Геноциду / Прес-служба УККА // Міст. 2012. 16 листопада.
1799. Пошивайло І. Екологія музейного простору: реалії і перспективи (досвід України і США). URL: <http://honchar.org.ua/p/ekolohiya-muzejnoho-prostoru-realiji-i-perspektyvy-dosvid-ukrajiny-i-ssha/> (дата звернення: 28. 01. 2017).
1800. Правники ЗСА приєднуються до реформ комерційного законодавства в Україні / Прес-служба УККА // Свобода. 1995. Ч. 133. С. 1, 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
1801. Православні єпископи вітають волевиявлення українського народу // Свобода. 2014. № 23. С. 4.
1802. Православні єпископи обговорили світові проблеми / Консисторія Української православної церкви в США // Свобода. 2014. № 40. С. 9.

1803. Православно-католицькі відносини будуть темою літніх курсів Інституту ім. А. Шептицького // Свобода. 1993. Ч. 60. С. 1.
1804. Прасюк О. Острозька академія об'єднує українців світу // Свобода. 2007. № 9. С. 15.
1805. Прасюк О. Ярмарок професій в академії // Свобода. 2007. № 8. С. 14.
1806. Праця ККДУ в 1995 році // Свобода. 1996. Ч. 31. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
1807. Праця 72-го Відділу Союзу Українок в Нью Йорку // Свобода. 1966. Ч. 58. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6476.
1808. Президент Києво-Могилянської академії зустрівся з Нью-Йоркською громадою // Час і події. 2012. 23 травня.
1809. Президент Світового Конгресу Українців зустрівся з прем'єр-міністром України та підписав Меморандум про співпрацю. URL: <http://www.ukrainianworldcongress.org/news.php.news> (дата звернення: 28. 10. 2016).
1810. Президент СКУ виступив на міжнародній конференції в ООН на тему Чорнобиля // Час і Події. 2011. № 18. 06 травня.
1811. Президент СКУ виступив у Палаті громад / Прес-служба СКУ // Міст. 2014. 13 березня.
1812. Президент СКУ відвідав Францію і Польщу // Свобода. 2012. № 21. С. 12.
1813. Президент СКУ відвідав Чикаго / Прес-служба СКУ // Свобода. 2013. № 14. С. 9, 16.
1814. Президент СКУ Євген Чолій зустрівся з В. Януковичем / Прес-служба СКУ // Свобода. 2011. № 36. С. 5.
1815. Президент СКУ зустрівся з головою Генеральної асамблеї ООН / Прес-служба СКУ // Свобода. 2013. № 49. С. 8.
1816. Президент СКУ зустрівся з конгресменом Дені Дейвісом / Прес-служба СКУ // Свобода. 2014. № 26–27. С. 9.
1817. Президент СКУ зустрівся з Патріархом УГКЦ / Прес-служба СКУ // Свобода. 2014. № 21. С. 4.

1818. Президент СКУ зустрівся з представниками громадянського суспільства / Прес-служба СКУ // Свобода. 2014. 10 квітня.
1819. Президент СКУ зустрівся з Президентом України та провідниками опозиції / Прес-служба СКУ // Свобода. 2013. № 36. С. 3.
1820. Президент СКУ про плани відзначення 75-х роковин Голодомору-геноциду // Час і Події. 2007. № 38. 20 вересня.
1821. Привітання Президента України Леоніда Кучми учасникам і гостям XVII Конгресу Українців Америки // Україна: антологія пам'яток державотворення, Х–ХХ ст.: у 10 т. К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2008. Т. 10: Відродження й утвердження української державності (1997–2005 роки) / упорядкував., передм. та прим. В. Сергійчука. 2009. 672 с.
1822. Пригорнімося серцем до серця // Свобода. 1997. Ч. 1. С. 2 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
1823. Приготуйтеся зустріти нову Руслану! // Час і Події. 2009. № 28. 16 липня.
1824. Приклад батьків // Посланець правди. 2013. № 4. С. 17.
1825. Прикмети, звичаї та обряди на Великдень // Час і Події. 2014. № 16. 17 квітня.
1826. Принципова позиція УКУ / о. Борис Гудзяк // Свобода. 2010. № 34. С. 3.
1827. Принько В. ЗУАДК запросив дітей до Канева // Свобода. 2013. № 26–27. С. 20.
1828. Припхан Р. Б. Загальні збори 399-го Відділу УНС «Леви» в Чикаго // Свобода. 1995. Ч. 46. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
1829. Припхан Р. Б. Загальні збори 399-го Відділу УНС «Леви» в Чикаго // Свобода. 1997. Ч. 53. С. 4 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
1830. Проекти постанов, роз'яснення, інформації Ради у справах релігій, що стосуються забезпечення державної політики щодо релігії та церкви; пропозиції обласних відділів у справах релігій, церковних організацій по обговоренню проекту Конституції України (1992) // ЦДАВО України. Ф.4648. Рада у справах

релігій при Міністерстві у справах міграцій і національностей України. Оп. 7. Спр. 647. 136 арк.

1831. Про матерів, що не знали Дня матері // Свобода. 1997. Ч. 89. С. 2–3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.

1832. Про Могилянку розповів президент д-р Сергій Квіт / Пресова референтура Фондації УВУ // Свобода. 2012. № 22. С. 9, 17.

1833. Про наших матурантів, градуантів і глядачів-десперантів // Свобода. 1996. Ч. 109. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.

1834. Про Нову Українську Хвилю. URL: <http://newwaveschool.org/about-new-wave-the-founder/> (дата звернення: 22. 09. 2017).

1835. Про схвалення Концепції Державної програми співпраці із закордонними українцями на 2017–2020 роки. URL: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=250094739> (дата звернення: 22. 06. 2017).

1836. Про університет як центр богослов'я / Товариство «Свята Софія» // Свобода. 2013. № 18. С. 12.

1837. Програми заходів з нагоди відзначення роковин Голодомору 1932–1933 рр. в Україні та участі представників ОДУМ (США) в них // ЦДАЗУ. Ф. 25 («Об'єднання Демократичної Української Молоді (ОДУМ) в Чикаго (США)»). Оп. 1. Спр. 4. 2 арк.

1838. Продовжуються виступи Театру ім. Л. Курбаса // Свобода. 1996. Ч. 61. С. 1 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.

1839. Проект «Пересувні виставки мистецьких творів на Шевченківську тематику» / Прес-служба Світового конгресу українців // Міст. 2014. 27 лютого.

1840. «Про місію Об'єднання, Царство Боже та боротьбу поколінь» : [інтерв'ю голови ОУЄБЦ в США А. Мошковського / спілкувалась Ю. Марук] // Посланець правди. 2013. № 3. С. 24.

1841. Промова В. Ющенко на Майдані Незалежності // Свобода. 2005. № 4. С. 1, 21 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6509.

1842. Пропам'ятний похід у Нью-Йорку // Міст. 2012. 08 листопада.

1843. Просім Бога за Україну // Свобода. 2014. № 50. С. 5.

1844. Протопресвітер Степан (Біляк С.М.). Свідчення, що стосуються історії УПЦ в США // ЦДАЗУ. Ф. 23 («Документи Українського Православного Братства імені Василя Липківського на еміграції, зібрані родиною Валентина та Раїси Кохно (США)»). Оп. 2 Єпископ Бориспільський Вікарій Української Православної Церкви Київського Патріархату в США і Канаді Степан (Біляк Степан Михайлович, 1917 – 2006), український церковний та громадський діяч на еміграції (США). Спр. 22. 7 арк.

1845. Професор з США відвідав Україну // Свобода. 2012. № 45. С. 15.

1846. Процик Р. 19 жовтня: відзначення 50-річчя української бібліотеки у Філядельфії // Свобода. 2008. №. 41. С. 16.

1847. П'ять років тому збулася одвічна мрія нашого народу про державну самостійність України // Свобода. 1996. Ч. 161. С. 3–6 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.

1848. Рак Д. Відзначення актів незалежності в Ньюарку // Свобода. 1992. Ч. 34. С. 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1803.

1849. Рак Д. Жіночий рух на порозі нового тисячоліття // Свобода. 1997. Ч. 90. С. 2; Ч. 91. С. 2 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.

1850. Рак Д. Після конгресу СФУЖО // Свобода. 1993. Ч. 32. С. 3.

1851. Рарі Мет'ю А. Осінні імпрези на користь УКУ // Свобода. 2009. № 9. С. 11.

1852. Рарі Мет'ю А. Похмура економіка не перешкодила щедрості українців // Час і події. 2009. № 7. 18 лютого.

1853. Реальне життя // Посланець правди. 2014. № 1. С. 15.

1854. Редчук О. Українська молодь в Америці не пропала // Свобода. 1947. Ч. 118. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6462.

1855. Резолюція Сенату США // Українське слово. 2014. 16 січня.

1856. Рекламні проспекти щодо таборового життя членів ОДУМ. Відпочинковий-виховний табір. Українське товариство, дружба, відпочинок, курси українознавства, збереження української душі // ЦДАЗУ. Ф. 25

- («Об'єднання Демократичної Української Молоді (ОДУМ) в Чикаго (США)»).
- Оп. 1. Спр. 2. 2 арк.
1857. Релігія і віра // Свобода. 1996. Ч. 26. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
1858. Рената Холод очолила управу Українського музею / Прес-служба Українського музею // Міст. 2013. 15 серпня.
1859. Рері М. Весняна тура УКУ у США вартувала довгої подорожі // Свобода. 2008. № 17. С. 14, 19.
1860. Рері М. Екуменізм любові об'єднає українців // Час і події. 2008. № 24. 12 червня.
1861. Решетилова О. Президент України Віктор Ющенко відвідав Острозьку академію // Свобода. 2007. № 26. С. 1, 3.
1862. Рибаченко В. ІХ Конгрес світових українців успішно пройшов у столиці України // Час і Події. 2008. № 35. 28 серпня.
1863. Рибка О. Споконвіку люди ворожили на Новий рік і на Різдво // Міст. 2013. 03 січня.
1864. Римаренко Ю. І. Етнос і особа // Мала енциклопедія етнодержавознавства. К.: Генеза; Довіра, 1996. 800 с.
1865. Різдво в парафії св. Андрія в Блумінгдейлі // Свобода. 1997. Ч. 10. С. 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
1866. Різдво в Україні. Надвечір'я Христового Різдва // Час і Події. 2010. № 1. 07 січня.
1867. Різдво в українському Чикаго // Час і Події. 2009. № 3. 22 січня.
1868. Різдво Христове // Час і Події. 2009. № 51. 24 грудня.
1869. Різдвяна зустріч «Самопоміч» з духовенством / Прес-служба кредитівки «Самопоміч» // Міст. 2014. 24 грудня.
1870. Різдвяні свята відзначили українські громади // Свобода. 2013. № 6. С. 8.
1871. Різдвяні свята єднали українців світу // Свобода. 2013. № 5. С. 8-9.
1872. Різні конфесії підписали Меморандум про Українську помісну церкву // Міст. 2014. 20 листопада.

1873. Річні досягнення Відділу юнацтва СУМ в Нью Йорку // Свобода. 1996. Ч. 129. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
1874. Річні загальні збори каси «Самопоміч» / Прес-служба кредитівки «Самопоміч» // Міст. 2013. 13 червня.
1875. Річні загальні збори каси «Самопоміч» / Прес-служба кредитівки «Самопоміч» // Міст. 2014. 05 червня.
1876. Річні загальні збори Кредитівки «Самопоміч» / Прес-служба кредитівки «Самопоміч» // Час і Події. 2010. № 22. 03 червня.
1877. Річні загальні збори ради директорів Світового Конгресу Українців. 20–21 серпня 2007 року. Донецьк, Україна. URL: http://www.ukrainianworldcongress.org/UserFiles/File/Annual_Meetings_2007/ZVITY_Donetsk.pdf (дата звернення: 24. 08. 2015).
1878. Річні загальні збори ради директорів Світового Конгресу Українців. 20–21 серпня 2009 р. Львів, Україна. URL: <http://www.ukrainianworldcongress.org/UserFiles/File/RZZ-2009-final.pdf> (дата звернення: 24. 08. 2015).
1879. Річні загальні збори Світового Конгресу Українців. 22–23 серпня 2010 р. Перемишль, Польща. URL: http://www.ukrainianworldcongress.org/UserFiles/File/Annual_Meetings_2010/Book2010.pdf (дата звернення: 26. 08. 2015).
1880. Річні загальні збори Світового Конгресу Українців. 21–23 серпня 2011 р. Київ, Україна. URL: http://www.ukrainianworldcongress.org/repository/Annual_meetings/2011/Book2011.pdf (дата звернення: 25. 08. 2015).
1881. Річні загальні збори Світового конгресу українців. 25–26 серпня 2017 р. Київ. URL: [http://ukrainianworldcongress.org/UserFiles/Image/RZZ-2017/ResolutionsAGM-2017\(Ukr\).pdf](http://ukrainianworldcongress.org/UserFiles/Image/RZZ-2017/ResolutionsAGM-2017(Ukr).pdf) (дата звернення: 12. 09. 2017).
1882. Річні загальні збори світового конгресу Українців. 45 – ліття СКУ. Збірник звітів. 7–9 вересня 2012 р. Греція. URL: http://www.ukrainianworldcongress.org/repository/Annual_meetings/2012/Book.pdf (дата звернення: 24. 08. 2015).
1883. Річні збори Братства і Відділу УНС в Асторії // Свобода. 1995. Ч. 12. С. 3–4 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.

1884. Річні збори кредитівки «Самопоміч» в Нью Йорку / Прес-служба кредитівки «Самопоміч» // Наш світ. 1998. № 3. С. 11-12.
1885. Річні збори 59-го Відділу УНС в Бриджпорті // Свобода. 1998. Ч. 32. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6506.
1886. Річні збори «Самопоміч» Нью-Йорка / Прес-служба кредитівки «Самопоміч» // Міст. 2012. 05 квітня.
1887. Річні збори Українського музею // Свобода. 1996. Ч. 165. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
1888. Річні збори Федеральної Кредитової Кооперативи «Самопоміч» / Прес-служба кредитівки «Самопоміч» // Свобода. 2013. № 16. С. 13, 15.
1889. Рогозинський К. На підтримку українського Музею // Свобода. 1996. Ч. 110. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
1890. Рожка О. Громада Філадельфії відзначила 80-ліття Геноциду 1932–1933 рр. // Міст. 2013. 04 грудня.
1891. Рожка О. Кілька думок про нью-йоркське відзначення голодомору-геноциду // Рідна школа. 2008. Ч. 149. С. 3–5.
1892. Розбудова Українського музею // Свобода. 1993. Ч. 43. С. 3.
1893. Роздольська М. Посол підтримав акцію протесту // Свобода. 2013. № 51–52. С. 4.
1894. Роздольська М. Українська діаспора – невід’ємна складова нації // Час і Події. 2011. № 24. 15 червня.
1895. Розпочались переговори між УАПЦ і УПЦ // Свобода. 1995. Ч. 207. С. 1, 5 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
1896. Розпочалися перші конвенційні наради Головного уряду УНС // Свобода. 1995. Ч. 92. С. 1 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
1897. Розумний М. Українська ідея на тлі цивілізації. Київ: Либідь, 2001. 286 с.
1898. Розумний Я. Помаранчева революція і спадщина Київської Русі // Свобода. 2005. № 23. С. 9, 20 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6509.
1899. Роль та завдання Світового Конгресу Українців в світі та в Україні / Прес-служба Кредитівки «Самопоміч» // Час і Події. 2014. № 49. 04 грудня.

1900. Романів О. Звітно-виборча сесія Світової ради НТШ // Свобода. 1996. Ч. 247. С. 6 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
1901. Романчук В. Артисти з України представили концерт «Різдвяний зорепад» // Свобода. 2015. № 6. С. 8.
1902. Романчук В. В Пармі відбулась матуральна забава // Свобода. 2012. № 1. С. 14.
1903. Романчук В. Відзначили 45-річчя парафії в Пармі, Огайо // Свобода. 2013. № 4. С. 10.
1904. Романчук В. Різдвяна зустріч в Українському музеї-архіві // Свобода. 2013. № 5. С. 9–10.
1905. Романчук В. У Пармі співали колядки // Свобода. 2015. № 5. С. 8.
1906. Романчук О. Українська ідентичність : проблем більше, ніж здобутків // Час і Події. 2007. № 20. 17 травня.
1907. Романюк В. Гарна традиція // Свобода. 1998. Ч. 1. С. 8 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6506.
1908. Романюк В. Президент УНСоюзу став Почесним академіком Острозького академічного братства // Свобода. 2008. № 37. С. 8.
1909. Романюк В. Український Музей – наша спільна справа // Свобода. 1998. Ч. 8. С. 1, 5 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6506.
1910. Романюк С. Роль українського шкільництва у розвитку рідномовної освіти у діаспорі. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Nzvdpu_pp/2007_18/text%20rozdil%205/ro%20ukrainskogo%20wki%20nuctva.pdf (дата звернення: 12.09.2015).
1911. Рубель С. XXIV Конвенція СУА // Свобода. 1996. Ч. 119. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
1912. Рубінець М. Пам'ятник Т. Шевченкові у Львові // Свобода. 1991. Ч. 10. С. 4 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.
1913. Руда О. «Українські Дні-2006» в Чикаго // Час і Події. 2006. № 34. 24 серпня.

1914. Рудавська-Коленська Л. Концертний сезон в Українському інституті модерного мистецтва // Свобода. 1996. Ч. 110. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
1915. Руденко Р. До 60-річчя голоду в Україні // Свобода. 1993. Ч. 80. С. 2; Свобода. 1993. Ч. 81. С. 2; Свобода. 1993. Ч. 82. С. 2–3.
1916. Рудзінський М. Студенти УКУ – на прощі // Свобода. 2009. № 2. С. 15.
1917. Рудницький Л. Інтернаціональний вимір в праці НТШ Америки // Свобода. 1997. Ч. 55. С. 4 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
1918. Рудницький Л. НТШ у США й науковий світ Заходу: Спроба аналізу // Від НШТ до УВУ. Міжнародна наукова конференція, Пряшів-Свидник, червень 1991, матеріали. Київ; Львів 1992. С. 149–156.
1919. Рудницький Л. Роля батька в українській традиційній родині // Свобода. 1995. Ч. 11. С. 2; Ч. 12. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
1920. Рудницький Я. Про СКВУ й діаспору // Свобода. 1993. Ч. 47. С. 2, 6.
1921. Ружицька С. Десятки сіл – вісім весіль! // Міст. 2011. 03 листопада.
1922. Руслана привезла в Чикаго українське Різдво // Міст. 2012. 26 січня.
1923. Руснак І. Суспільна Опіка СУА – поміч «бабусям» // Свобода. 1997. Ч. 69. С. 6 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
1924. Русначенко А. Минуле й ідентичність у постколоніальній Україні // Ідентичність і пам'ять у пострадянській Україні: монографія. К.: Дух і літера, 2009. С. 33–40.
1925. Ручка М. Різдво у Прикарпатті // Свобода. 1995. Ч. 2. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
1926. Рябчик С. Відкриття Бібліотеки імені Тетяни та Омеляна Антоновичів у Києво-Могилянській академії // Час і події. 2007. 14 червня.
1927. Рябчук М. Україна на Конгресі американських славістів // Свобода. 1995. Ч. 215. С. 1, 4 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
1928. Саварин П. Пласт в Едмонтоні працює задовільно // Свобода. 1995. Ч. 240. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.

1929. Саварин П. Пластова Станиці в Едмонтоні на порозі свого 50-річчя // Свобода. 1998. Ч. 21. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6506.
1930. Саварин П. УНС на грані століть і великих рішень // Свобода. 1998. Ч. 17. С. 2; Ч. 18. С. 2, 7 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6506.
1931. Савицький Р. «Українські теми в музиці Заходу» // Свобода. 1998. Ч. 13. С. 2, 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6506.
1932. Савків М. Звіт Президента Українського конгресового комітету Америки (УККА) від 7 липня 2006 року до 20 серпня 2007 року // Річні загальні збори Ради Директорів Світового Конгресу Українців. 20–21 серпня 2007 р. Донецьк, Україна. URL http://www.ukrainianworldcongress.org/UserFiles/File/AnnualMeetings_2007/UCCA.pdf (дата звернення: 24. 08. 2015).
1933. Савків М. Звіт Українського конгресового комітету Америки (серпень 2003 – серпень 2008) // IX Світовий Конгрес Українців. Україна пам'ятає – світ визнає. Звіти 2003–2008. 20–22 серпня 2008. Київ, Україна. URL: <http://www.ukrainianworldcongress.org/UserFiles/File/%D0%86%D0%A5congress/UCCA.pdf> (дата звернення: 24. 08. 2015).
1934. Савків М. УККА зустрівся з урядовими чиновниками США // Міст. 2012. 01 березня.
1935. Савків М. «Українські дні» поінформують Конгрес про майбутні вибори в Україні // Міст. 2012. 09 лютого.
1936. Саврук В. Богословська школа: розлитий спокій та освячене молитвою життя // RISU. 2012. 31 липня.
1937. Савчак П. Святкування Укрфесту у Філадельфії // Міст. 2013. 24 листопада.
1938. Садовий О. Національні проекти України // Міст. 2011. 10 листопада.
1939. Садоху П. Чого навчають українські школи поза Україною? // Свобода. 2013. № 4. С. 11–12.
1940. Саєвич Ю. В українському Чикаго – Свято Героїв // Час і Події. 2012. № 07. 15 лютого.

1941. Сайт газети «Національна трибуна». URL: <https://odffu.org/national-tribune/> (дата звернення: 24. 08. 2017).
1942. Сайт журналу «Наше життя». URL: <http://gallus.lunariffic.com/~unwla0/Ukrainian/OurLifeMagazineg1.html> (дата звернення: 20. 08. 2017).
1943. Салій М. Л. Кравчук відвідав таборовиків на оселі СУМ // Свобода. 1996. Ч. 153. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
1944. «Самопоміч» винагороджує молодих ошадників / Прес-служба кредитівки «Самопоміч» // Міст. 2011. 01 грудня.
1945. «Самопоміч» підтримує Менор коледж // Свобода. 1997. Ч. 18. С. 4 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
1946. «Самопоміч» підтримує проекти УНМ / Прес-служба кредитівки «Самопоміч» // Міст. 2014. 17 липня.
1947. «Самопоміч» – це значно більше, ніж Кредитівка / Прес-служба кредитівки «Самопоміч» // Час і Події. 2008. № 17. 23 квітня.
1948. Сверстюк Є. Тарасові залізні стовпи : Творчість Шевченка і християнська віра // Час і Події. 2011. 09 березня.
1949. Свитка І. Конференція збагатила нас // Свобода. 2014. № 49. С. 7.
1950. Свитка І. Рідна Школа Детройту вшановує пам'ять жертв Голодомору 1932–33 рр. // Рідна школа. 2011. Ч. 158. С. 27.
1951. Свитка І. Рідна Школа і Літопис 2009–2010 навчального року // Рідна школа. 2011. Ч. 158. С. 25–26.
1952. Світ Л. Спільна молитва // Міст. 2012. 02 лютого.
1953. Світ Л. Студенти святкують Великдень // Міст. 2012. 12 квітня.
1954. Світлична Н. Застеляйте столи та все килимами // Свобода. 1996. Ч. 247. С. 5 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
1955. Світлична Н., Шуст М. Посвячення наріжного каменя Українського музею // Свобода. 1998. Ч. 8. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6506.
1956. Світова преса широко інформує про Україну // Свобода. 1991. Ч. 229. С. 1 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.

1957. «Світовий конгрес вільних українців (СКВУ)» // ЦДАЗУ. Ф. 36. Оп.1. Спр. 1–77.
1958. Свобода і демократія варті боротьби / За повідомленнями ЗМІ // Свобода. 2014. № 50. С. 5.
1959. Свят-Вечір в Купер Ситі // Свобода. 1997. Ч. 40. С. 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
1960. Свят-вечір представлений на сторінках американського журналу // Свобода. 1992. Ч. 1. С. 1 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1803.
1961. Святий Юрій // Свобода. 1998. Ч. 84. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6506.
1962. Святкування 20-ї річниці незалежності України // Час і Події. 2011. № 37. 14 вересня.
1963. Святкування п'ятиліття незалежності в катедрі св. Володимира в Нью Йорку // Свобода. 1996. Ч. 172. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
1964. Свято «Вишивана Забава» у Детройті // Час і Події. 2010. № 50. 15 грудня.
1965. Свято героїв // Міст. 2012. 12 липня.
1966. Свято Жінки-Героїні у Детройті // Національна трибуна. 1988. Ч. 22. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6102.
1967. Свято Маланки – звичай українського народу // Свобода. 1998. Ч. 50. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6506.
1968. Свято Матері у школі українознавства у Бенсевіль // Час і Події. 2014. № 20. 15 травня.
1969. Свято української жінки-героїні в Гартфорді // Національна трибуна. 1988. Ч. 18. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6102.
1970. Святочна зустріч в Клубі Емеритів в Чикаго // Свобода. 1996. Ч. 34. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
1971. Сегеда С. Антропологічний склад українського народу: етногенетичний аспект: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра іст. наук: 07.00.05; 03.00.14. К., 2002. 35 с.

1972. Сегеда С. Особливості сучасної методології дослідження історії становлення та розвитку преси українських збройних формувань // Гілея: науковий вісник. 2010. Вип. 31. С. 82–89.
1973. Семанишин С. «Міс Союзівка – 2014» – Наталя Сердюк // Свобода. 2013. № 34. С. 9.
1974. Семенюк М. В Українському національному музеї стартувала акція «Казки з музейної скрині» // Час і Події. 2013. № 23. 06 червня.
1975. Семенюк М. «Гей, пластуни, гей, юнаки! Ми – діти сонця і весни!» // Час і Події. 2011. № 23. 08 червня.
1976. Семенюк М. Пластовий Різдвяний Ярмарок 2010. «Вогонь любові, вогонь добра, неси у світлі ліхтаря» // Час і Події. 2011. № 1. 05 січня.
1977. Семенюк М. Пластуни новачки відвідали Кредитову Спілку «Самопоміч» // Час і Події. 2014. № 10. 06 березня.
1978. Семенюк М. Презентація першого роману Данила Григорчука створила натовп в Українському національному музеї // Час і Події. 2013. № 49. 05 грудня.
1979. Семеняк Г. Свято УПА // Час і Події. 2010. № 50. 15 грудня.
1980. Семеняк Г. У Пасейку – вечорниці // Час і Події. 2011. № 49. 07 грудня.
1981. Семеняк Г. Українські вечорниці // Час і Події. 2010. № 50. 15 грудня.
1982. Семчишин М. 25-ліття Українському Інституту Модерного Мистецтва // Свобода. 1996. Ч. 211. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
1983. Семчишин М. Напрявні української виховної системи // Другий Світовий Конгрес Вільних Українців: Матеріали. Торонто; Нью-Йорк; Лондон, 1986.
1984. Сенат – за негайні і ефективні санкції // Свобода. 2014. № 8. С. 4.
1985. Сенатор США Дж. МакКейн в Києві вітає Євромайдан // Свобода. 2014. № 51–52. С. 1, 5.
1986. Сенатори США закликають уряд надати Україні військову допомогу // Свобода. 2014. № 32. С. 1.
1987. Сербин Р. Українська діаспора й Україна // Церква і життя. 1997. № 47.

1988. Сергійчук В. та ін. Трансформація національної ідентичності: історіософські, культурологічні та соціально-психологічні аспекти // Фундаментальні орієнтири науки. К.: Видавничий Дім «Академперіодика», 2005. С. 24–53.
1989. Сивик О. Перше причастя – перепустка в особливий світ // Українське слово. 2015. 14 травня.
1990. Сивик О. Сила материнської молитви // Українське слово. 2015. 06 березня.
1991. Сидір М. Діяльність 33-го Відділу СУА в Клівленді // Свобода. 1993. Ч. 47. С. 6.
1992. Сидоренко С. Небезпечні підсумки мінської ночі // Свобода. 2015. № 8. С. 1, 18.
1993. Синельниченко О. Фондація «Україна – США» провела програму «Молоді провідники» // Свобода. 2008. № 40. С. 10–11.
1994. Сікора Н. Конференція вчителів шкіл українознавства Америки // Рідна школа. 2008. Ч. 149. С. 24–25.
1995. Сікора Н. Прочитавши «лекцію про лекцію» // Свобода. 2006. № 14. С. 17 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6510.
1996. Сікорська З. С. Культура мови – культура свідомості // Проблеми самоідентифікації сучасного українського суспільства: політичні, економічні, соціальні та культурні аспекти. К.: Національна академія управління, 2009. С. 117–120.
1997. Сільська – значить первісна // Свобода. 1996. Ч. 173. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
1998. Сірка Й. Українському музичному інституту США – 60 років! // Міст. 2012. 31 травня.
1999. Сірук М. «Не відступайте!» // Українське слово. 2014. 24 квітня.
2000. Сірук М. Сигнал Трампа // Українське слово. 2017. 18 травня.
2001. Сірук М. Україна підпише Угоду про асоціацію з ЄС // Українське слово. 2014. 06 лютого.

2002. Січневі роковини в нашій громаді // Свобода. 2007. № 7. С. 11.
2003. Скорода Ю. Всеукраїнський конкурс став міжнародним // Свобода. 2008. № 26. С. 18.
2004. Скуба В. Академії виповнилося 432 роки // Свобода. 2009. № 2. С. 17.
2005. Скуба В. Відзначено 1020-річчя хрещення Київської Русі // Свобода. 2008. № 21. С. 14.
2006. Скуба В. Відродженій академії виповнилося 15 років // Свобода. 2009. № 47. С. 15.
2007. Скуба В. В Острозькій академії – про мораль // Свобода. 2008. № 12. С. 21.
2008. Скуба В. Вручено дар Острозькій академії від Комітету допомоги Україні // Свобода. 2008. № 23. С. 19.
2009. Скуба В. Нагорода вчителів з Америки // Свобода. 2007. № 23. С. 15.
2010. Скуба В. Найкращі надбання – в бібліотеці академії // Свобода. 2007. № 23. С. 15.
2011. Скуба В. Ольга Богомолець розповіла про українську ікону // Свобода. 2008. № 26. С. 18.
2012. Скуба В. Освітня інтеграція – на європейському рівні // Свобода. 2009. № 28. С. 15.
2013. Скуба В. Посол Польщі відвідав академію // Свобода. 2007. № 28. С. 15.
2014. Скуба В. Почесний член Головного уряду УНСоюзу Мирон Куропась – почесний доктор університету «Острозька академія» // Свобода. 2007. № 25. С. 8–9.
2015. СКУ відзначив найвищою нагородою – медаллю св. Володимира Великого з нагоди X Світового конгресу українців // Час і Події. 2013. № 39. 26 вересня.
2016. СКУ вітає народ України з виявленням твердої відданості демократії // Час і Події. 2014. № 22. 29 травня.
2017. СКУ вітає ратифікацію Угоди про асоціацію з ЄС / Прес-служба СКУ // Міст. 2014. 25 вересня.

2018. СКУ вітає український народ на переможному шляху / Прес-служба СКУ // Міст. 2014. 27 лютого.
2019. СКУ закликав засудити владні структури України / Прес-служба СКУ // Міст. 2014. 23 січня.
2020. СКУ закликав лідерів G-20 виключити Путіна з листопадового саміту / Прес-служба СКУ // Міст. 2014. 13 листопада.
2021. СКУ закликав провідників ЄС підтримати підписання Угоди про асоціацію між ЄС та Україною / Прес-служба СКУ // Час і Події. 2013. № 45. 07 листопада.
2022. СКУ закликає вислати в Україну добровольців / Прес-служба СКУ // Міст. 2014. 27 березня.
2023. СКУ закликає відзначити річницю Євромайдану / Прес-служба СКУ // Міст. 2014. 20 листопада.
2024. СКУ закликає добровольців / Прес-служба СКУ // Свобода. 2014. № 41. С. 5.
2025. СКУ закликає підтримати Україну / Прес-служба СКУ // Міст. 2014. 10 липня.
2026. СКУ закликає сприяти звільненню Надії Савченко / Прес-служба СКУ // Міст. 2014. 14 серпня.
2027. СКУ засуджує відзначення 90-річчя комсомолу України / Прес-служба СКУ // Свобода. 2009. № 28. С. 10.
2028. СКУ інформує / Прес-служба СКУ // Міст. 2014. 17 квітня.
2029. СКУ нагородив медалею св. Володимира Великого // Свобода. 2013. № 40. С. 5.
2030. СКУ надіслав меморандуми до ООН та ОБСЄ / Світовий конгрес українців // Свобода. 2011. № 2. С. 8.
2031. СКУ оголошує збір коштів / Прес-служба СКУ // Міст. 2014. 15 травня.
2032. СКУ позитивно оцінює відставку прем'єра України / Прес-служба СКУ // Міст. 2014. 06 лютого.

2033. СКУ просить надати Україні військову допомогу / Прес-служба СКУ // Міст. 2014. 18 вересня.
2034. СКУ стурбований нездатністю ОБСЄ виконувати свої обов'язки / Прес-служба СКУ // Міст. 2014. 26 листопада.
2035. Скуратівський В. Несу кутю на покутю // Свобода. 1995. Ч. 243. С. 2, 7 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
2036. Слабошпицький М. Міжнародний конкурс з української мови // Свобода. 2013. Ч. 23. С. 2.
2037. Слабошпицький М. «Наш конкурс – справа державного значення» // Свобода. 2013. Ч. 45. С. 2, 7.
2038. Слабошпицький М. Уряд і парламент не підтримали конкурс з української мови // Свобода. 2013. Ч. 19. С. 7.
2039. «Слава Богу» заспіваймо! // Міст. 2014. 31 грудня.
2040. Сливка О. Діяльність 3-го відділу СУА у Феніксі // Свобода. 1997. Ч. 35. С. 4 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
2041. Слобідська М. Традиційна шкільна ялинка // Свобода. 1995. Ч. 36. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
2042. «Служба Божа взагалі не повинна закінчуватися в храмі» : [інтерв'ю о. Миколи Бурядника / спілкувалась Світлана Іванишин-Угрина] // Час і Події. 2012. № 31. 01 серпня.
2043. Смаль М. Церква виховує патріотів // Свобода. 2008. № 39. С. 7.
2044. Смально Е. Відзначення 10-річчя чорнобильської трагедії в Катедрі св. Патрика // Свобода. 1996. Ч. 103. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
2045. Сміт Е. Національна ідентичність. К.: Основи, 1994. 536 с.
2046. Смолинець О. Мистецтво барикад – голос України // Час і Події. 2014. № 21. 22 травня.
2047. Смолинець О. Соломія Івахів відкрила музичний сезон в УІММ // Час і Події. 2014. № 8. 20 лютого.
2048. Смолинець О. УІММ святкує 40-річчя // Час і Події. 2011. № 40. 04 жовтня.

2049. Смолинець О. Український Інститут Модерного Мистецтва святкує 40-річчя // Час і Події. 2011. № 50. 14 грудня.
2050. Смолинець О. Українському Інституту Модерного Мистецтва виповнилося 40 років // Свобода. 2011. № 6. С. 25.
2051. Соколик О. Святе причастя учнів української школи // Міст. 2012. 14 червня.
2052. Соколов А. В. Общая теория социальной коммуникации: Учебное пособие. СПб.: Изд-во Михайлова В. А., 2002. 461 с.
2053. Соловій Ю. Світовий конгрес баптистів // Свобода. 1980. Ч. 269. С. 2–3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6489.
2054. Сон О. Різдвяна пригода // Свобода. 1996. Ч. 242. С. 2, 7 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
2055. Сорока О. Святкування ювілею Рідної школи в Пасейку // Міст. 2012. 9 лютого.
2056. Сорока О. Урочисто святкували 60-річчя Рідної школи у Пасейку // Міст. 2012. 09 лютого.
2057. Сорока О. Урочисто святкували 60-річчя школи в Пасейку // Свобода. 2012. № 7. С. 8.
2058. Сорока С. Роздуми на День батька // Міст. 2013. 06 червня.
2059. Сорока Ю. Бойовий гопак прийшов у Чикаго // Час і Події. 2008. № 35. 28 серпня.
2060. Соціально-етичні основи збереження цифрової спадщини в Україні: монографія / І. Тюрменко (кер. авт. кол.), М. Рогожа, М. Божук, Т. Курченко, Л. Халецька. Київ: Талком, 2017. 174 с.
2061. «Союзівка» – 2008: довгождана зустріч у «Нью-Йорських Карпатах» // Час і Події. 2008. № 30. 24 липня.
2062. Список учасників на святочній зустрічі-обіді з ректором Українського Католицького Університету, що відбувся 5 листопада 2006 р., у залі Українського Народного Дому у Нью-Йорку // Свобода. 2007. № 7. С. 16.

2063. Спілка Української Молоді – осередок у м. Палатайн // Час і Події. 2012. № 36. 05 вересня.
2064. Спостережна місія СКУ: в Україні відбулися справжні демократичні вибори // Час і Події. 2014. № 22. 29 травня.
2065. Спостерігачі від УККА побували на виборах // Свобода. 2014. № 44. С. 2.
2066. Справа українського шкільництва в Америці // Свобода. 1996. Ч. 192. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
2067. Срібняк І. Історія журналістики (XVII – XX ст.). Підручник для студентів вищих навчальних закладів. К.: ВПЦ НаУКМА, 2013. 304 с.
2068. Старикова Л. Гривня: перші кроки // Свобода. 1996. Ч. 186. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
2069. Старицький І. Глава МЗС України зустрівся з Віце-Президентом США // Українське слово. 2014. 01 серпня.
2070. Старицький І. Зустріч православних владик Америки // Українське слово. 2015. 27 березня.
2071. Старицький І. Конгрес США знову ухвалив рішення про допомогу Україні зброєю // Українське слово. 2015. 21 травня.
2072. Старицький І. Країна і релігійна свобода // Українське слово. 2016. 04 листопада.
2073. Старицький І. Першого грудня у Вашингтоні відзначали День України // Українське слово. 2012. 07 грудня.
2074. Старицький І. Потиснути руку Обамі // Українське слово. 2013. 26 вересня.
2075. Старицький І. Православні та католицькі єпископи зібралися на раду // Українське слово. 2015. 27 березня.
2076. Старицький І. Україна сподівається на подальшу допомогу з боку США у протидії російській агресії // Українське слово. 2014. 10 липня.
2077. Старосольський І. Свят-вечір у Норільську // Свобода. 1996. Ч. 3. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.

2078. Старощак І. 27-й Відділ СУА в Піттсбургу відсвяткував 65-ліття // Свобода. 1996. Ч. 247. С. 6 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
2079. Статут Шкільної Ради при УККА. URL: <http://www.ridnashkola.org/statut.htm> (дата звернення: 24. 08. 2015).
2080. Стахира І. Мої роздуми після огляду фільму «Гірки жнива» // Закордонна газета. 2017. 01 березня.
2081. Стахур І. Діяльність 33-го Відділу СУА в Клівленді // Свобода. 1995. Ч. 42. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
2082. Створився новий відділ СУА в Лос-Анжелесі // Свобода. 1992. Ч. 10. С. 4 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1803.
2083. Стек Ф. Українці Перт Амбою відзначили п'ятиріччя незалежності // Свобода. 1996. Ч. 169. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
2084. Стемфордська єпархія готується до Єпархіального собору / Департамент інформації УГКЦ // Міст. 2012. 22 листопада.
2085. Стенограма семінару, проведеного політиками і політологами США для активістів та молодих лідерів Руху (24.11.1990–24.11.1990) // Держархів Львівської обл., Ф. П-3. Львівський обласний комітет Комуністичної партії (більшовиків) України (КП(б)У), з жовтня 1952 р. – Комуністичної партії України (КПУ). 1939–1941, 1944–1962, 1965–1991 рр. Громадсько-політичний центр. Оп. 62. Спр. 838.
2086. Степ В. Христос Воскрес! // Міст. 2013. 01 травня.
2087. Степико М. Т. Українська ідентичність: феномен і засади формування / Національний інститут стратегічних досліджень. К.: НІСД, 2011. 336 с.
2088. Степчук З. Парафія св. Константина відзначила 100-ліття // Свобода. 2013. № 41. С. 10.
2089. Стех Я. Учительський семінар на Союзівці // Свобода. 1995. Ч. 155. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
2090. Стечишин В. Від Різдва до Богоявлення // Міст. 2012. 05 січня.
2091. Стипендіати Товариства української мови / Пресова референтура Товариства української мови, Норт Порт // Час і події. 2010. № 21. 26 травня.

2092. Стипендіати Товариства української мови / Пресо́ва референту́ра Товариства української мови, Чикаго // Час і події. 2012. № 21. 23 травня.
2093. 100 літ тому виникла перша у США українська єпархія / Прес-служба Товариства «Свята Софія» // Свобода. 2013. № 46. С. 8.
2094. 100-річний ювілей парафії Різдва Пречистої Діви Марії // Час і Події. 2012. № 39. 26 вересня.
2095. СУА – для жертв Української війни за гідність / Союз Українок Америки // Свобода. 2014. № 41. С. 7.
2096. СУА запрошує на конвенцію / Конвенційний комітет // Свобода. 1996. Ч. 96. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
2097. Сулик С. Заява з нагоди проголошення самостійності України // Свобода. 1991. Ч. 167. С. 1, 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.
2098. Сумівський баль дебютанток // Свобода. 1998. Ч. 83. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6506.
2099. Сухобокова О. О. Волонтерська допомога української діаспори США і Канади Україні під час проведення АТО // Волонтерський рух: історія, сучасність, перспективи. Міжнародна науково-практична конференція. Харків: ХНАДУ, 2015. С. 143–147.
2100. Сушко В. Учні з Києва – гості української школи в Балтиморі // Свобода. 1993. Ч. 22. С. 3.
2101. Сушко О. Доповідь СФУЖО заслухали у Верховній Раді // Свобода. 2013. № 45. С. 4.
2102. Сушко О. Оголошено конкурс СФУЖО // Свобода. 2014. № 16. С. 7.
2103. Сушко О. Савченко повинна бути негайно звільнена // Свобода. 2015. № 6. С. 4.
2104. Сушко О. СФУЖО оголошує конкурс ім. Марусі Бек // Свобода. 2014. № 24. С. 7.
2105. Сушко-Наконечна О. Концерт на пошану М. Лисенка у Вашингтоні // Свобода. 1993. Ч. 16. С. 3.

2106. СФУЖО на сесії Комісії ООН з становища жінок / СФУЖО // Свобода. 2013. № 14. С. 1, 4.
2107. США зацікавлені розвивати сонячну енергетику під Чорнобилем // Час і Події. 2016. № 38. 22 вересня.
2108. Сьогоднішні проблеми освіти у ЗСА // Свобода. 1995. Ч. 120. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
2109. Таємна директива Харківського облвиконкому головам міських рад і райвиконкомів про вилучення з сільрад і загсів книг реєстрації смерті за листопад 1932–1933 рр. для подальшого їхнього зберігання у таємній частині райвиконкомів (20 квітня 1934 р.) // Держархів Харківської обл., Ф. Р-3683, Оп. 2. Спр. 2. Арк. 52. Засвідчена копія. Машинопис.
2110. Танюк Л. Марія Приймаченко. «Добрі люди і добрі звірі» // Час і Події. 2009. № 15. 16 квітня.
2111. Таран Х. З'їзд учителів та директорів «Рідної школи» Чикаго, Дітройту і Клівленду // Свобода. 1993. Ч. 11. С. 7.
2112. Таран Х. Різдвяна «ялинка» Школи Українознавства у Чикаго // Свобода. 1996. Ч. 43. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
2113. Тарас Шевченко в критиці / за ред. Г. Грабовича. К.: Критика, 2013. Т. 1
2114. Тарнавська М. 50-річчя Української бібліотеки у Філядельфії – скарбниці знань про рідну землю // Свобода. 2008. № 22. С. 13.
2115. Телепко Р. Голос молодшого покоління // Свобода. 1997. Ч. 14. С. 2 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
2116. Терен-Юськів Т. А спів і слава її – вічні // Свобода. 1996. Ч. 156. С. 2–3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
2117. Термостат // Посланець правди. 2013. № 4. С. 16.
2118. Тимошук Л. Вивчають китайську мову // Свобода. 2011. № 16. С. 18.
2119. Тимошук Л. «Відкрита ніч українського кіна» // Свобода. 2012. № 23. С. 12.
2120. Тимошук Л. В Острозькій академії відбувся «Віденський баль» // Свобода. 2012. № 7. С. 12.

2121. Тимошук Л. Доктор права з Палермо читав лекції в академії // Свобода. 2012. № 6. С. 16.
2122. Тимошук Л. Канадський мільйонер відвідав академію // Свобода. 2011. № 23. С. 17.
2123. Тимошук Л. Міжнародна конференція про мову // Свобода. 2013. № 18. С. 13.
2124. Тимошук Л. Острозьку академію відвідав Посол Канади // Свобода. 2009. № 43. С. 16.
2125. Тимошук Л. Поповнилася колекція стародруків // Свобода. 2012. № 23. С. 12.
2126. Тимошук Л. Цінний дар Оксани Закидальської // Свобода. 2010. № 27. С. 15.
2127. Тимошук Ю. Двомовність чи повзуча агресія // Час і Події. 2009. № 47. 26 листопада.
2128. Ткачук К. Шевченко сьогодні, завтра і завжди // Час і Події. 2012. 02 травня.
2129. Ткачук О. Академії подаровано ще одну скульптуру П. Капшученка // Свобода. 2014. № 4. С. 14.
2130. Ткачук О. Зустрілися юні знавці Біблії // Свобода. 2014. № 17. С. 17.
2131. Ткачук О. Тема круглого столу: Асоціація з ЕС буде вигідна // Свобода. 2013. № 47. С. 15.
2132. Товариство української мови інформує // Свобода. 2013. № 5. С. 15.
2133. Тодоренко К. Гість з Америки // Свобода. 2011. № 27. С. 14.
2134. Тодоренко К. Острозька академія співпрацює з ООН // Свобода. 2011. № 47. С. 19.
2135. Томків Я. Чи буде в Ялті ще одна українська школа? // Час і події. 2008. № 1. 03 січня.
2136. Тощенко Ж. Т. Диаспора как объект социологического исследования // Социс. 1996. № 12.

2137. Три роки милосердя / Прес-служба ЗУАДК // NOVAгазета. 2016. № 45 (402). С. 16.
2138. Триває всебічне дослідження Голодомору-геноциду // Свобода. 2013. № 44. С. 1, 5.
2139. Тригуб П. М. Українська діаспора в США: збереження традицій національної культури (історіографія проблеми) // Наукові праці: Науково-методичний журнал. Т. 74. Вип. 61. Історичні науки. Миколаїв: Видавництво МАГУ ім. Петра Могили, 2007. С. 122–133.
2140. Тритяк О. Конкурс дитячих різдвяних карток УНС // Свобода. 2014. № 50. С. 11.
2141. Тритяк О. На Союзівці відбувся 39-й з'їзд сеньйорів УНС // Свобода. 2013. № 47. С. 8, 14.
2142. Тритяк О. «Привіт тобі, Україно!» // Свобода. 1993. № 15. С. 3.
2143. Трощинський В. П. Українська діаспора як об'єкт державної етнополітики України // Етнонаціональний розвиток в Україні та стан української етнічності в діаспорі: сутність, реалії конфліктності, проблеми і прогнози на порозі ХХІ ст.: Матеріали П'ятої міжнародної науково-практичної конференції. Ч. 1–2. Київ – Чернівці, 1997.
2144. Трощинський В. П. та ін. Українці в світі. Київ: Альтернативи, 1999. Т. 15. 351 с.
2145. Троян М. Річні збори 67-го Відділу УНС // Свобода. 1997. Ч. 20. С. 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
2146. Труш О. Черговий здобуток нюаркської Кредитівки // Свобода. 1991. Ч. 225. С. 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.
2147. Турботи громади у зв'язку із справами ЗУАДК // Свобода. 1997. Ч. 16. С. 2 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
2148. Туровський П. «...Моїми свідками ви будете в Єрусалимі ... та аж до краю землі» // Посланець правди. 2013. № 3. С. 20–21.
2149. Турула Д. 58-і Річні Загальні Збори Кредитівки Самопоміч в Чикаго // Час і Події. 2009. № 19. 14 травня.

2150. Турула Д. Ірина Забитко відвідала УІММ // Час і Події. 2007. № 30. 26 липня.
2151. Турула Д. У Палантайні відкрито нове приміщення філії кредитівки «Самопоміч» // Свобода. 2010. № 45. С. 9.
2152. Турцевич А. Свят-вечір у камері ч. 52 // Свобода. 1996. Ч. 3. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
2153. Тюрменко І. Історико-культурно спадщина: збереження, доступ, використання // Краєзнавство. 2017. № 3/4 (100/101) с. 336–348.
2154. Тюрменко І. Нарис історії товариства «Волинь» та Інституту дослідів Волині у Вінніпезі (1949–2009): монографія. К.: Вид-во «НАУ-друк», 2010. 88 с.
2155. УАКРада підтримала проект «Крути» / Управа УАКРади // Свобода. 2013. № 34. С. 5.
2156. Увесь спів Соломії Крушельницької – триумф таланту / Пресова група НТШ-А // Свобода. 2013. № 10. С. 13.
2157. Увиразнюється культурне обличчя давнього Батурина / Пресова група НТШ-А // Свобода. 2013. № 10. С. 13.
2158. Угруна Г. Відзначення 80-річчя Голодомору на Середньому Заході // Час і Події. 2013. № 39. 26 вересня.
2159. Угруна Г. «Калина та Песиголовці» – прем'єрна вистава «Гомону» // Час і Події. 2013. № 49. 05 грудня.
2160. Угруна Г. Кольорові вітражі людської душі... Свято української Толоки у // Час і Події. 2012. № 41. 10 жовтня.
2161. Угруна Г. Нації вмирають, коли їм відбирає мову // Час і Події. 2012. № 43. 24 жовтня.
2162. Угруна Г. Неофіти: перша Сповідь та Причастя у Катедрі св. Миколая // Час і Події. 2012. № 19. 09 травня.
2163. Угруна Г. Павло Плішка з Метрополітен-опера – до УІММ // Час і Події. 2012. № 42. 17 жовтня.
2164. Угруна Г. Перше Причастя // Час і Події. 2011. № 20. 18 травня.

2165. Угриня Г. Прийняття в Українському Інституті Сучасного Мистецтва // Час і Події. 2013. № 50. 12 грудня.
2166. Угриня Г. Річниця відзначення Голодомору у парафії св. Андрія // Час і Події. 2012. № 38. 19 вересня.
2167. Угриня Г. «Свіча пам'яті» до 80-річчя Голодомору // Час і Події. 2013. № 47. 21 листопада.
2168. Угриня Г. Святкування 55-річного ювілею у парафії святого Йосифа Обручника // Час і Події. 2012. № 18. 02 травня.
2169. Угриня Г. Свято театру // Час і Події. 2011. № 44. 02 листопада.
2170. Угриня Г. Серпневі обжинки // Час і Події. 2008. № 36. 04 вересня.
2171. Угриня Г. «Солодка Даруся» – в Америці // Час і Події. 2011. № 43. 26 жовтня.
2172. Угриня Г. Таїна Водохрещі... // Час і Події. 2012. № 4. 25 січня.
2173. Угриня Г. У празник Покрови Богородиці – 45-річчя парафії св. Володимира й Ольги // Час і Події. 2013. № 42. 17 жовтня.
2174. Угриня Г. УІММ, вечір музичної пам'яті до 80-х роковин Голодомору // Час і Події. 2013. № 12. 21 березня.
2175. Угриня Г. Українська толока в Чикаго // Час і Події. 2007. № 36. 06 вересня.
2176. Удод О. Актуальні проблеми сучасної історичної освіти: гармонія чи компроміс між наукою та історичною пам'яттю // Історія і суспільствознавство в школах України: теорія та методика навчання. 2011. № 8. С. 32–38.
2177. Указ Президента України «Про відзначення в Україні 500-річчя Реформації» від 26.08.2016 за № 357/2016 // Урядовий кур'єр. 2016. № 161. 30 серпня.
2178. У Києві відбулася правописна конференція / Пресова референтура НТШ-А // Свобода. 1998. Ч. 14. С. 1 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6506.
2179. УККА вітає підтримку України з боку США / Український конгресовий комітет Америки // Свобода. 2014. № 12. С. 4.

2180. УККА вітає підтримку цілісності України / Український конгресовий комітет Америки // Міст. 2014. 13 березня.
2181. УККА закликає добровольців / Прес-служба УККА // Міст. 2014. 03 квітня.
2182. УККА закликає посилити тиск на Росію / Пресо́ва референтура УККА // Свобода. 2015. № 46. С. 16.
2183. УККА закликає спостерігачів / Прес-служба УККА // Свобода. 2014. № 15. С. 2.
2184. УККА закликає США підтримати новий уряд України / Український конгресовий комітет Америки // Свобода. 2014. № 10. С. 5.
2185. УККА закликає США підтримати Україну / Український конгресовий комітет Америки // Свобода. 2013. № 51–52. С. 3.
2186. УККА засуджує Закон про мови / Український конгресовий комітет Америки // Міст. 2012. 14 червня.
2187. УККА засуджує переслідування телеканалу ТВі / Прес-служба УККА // Міст. 2012. 13 вересня.
2188. УККА не визнає «референдуму» в Криму / Прес-служба УККА // Міст. 2014. 27 березня.
2189. УККА отримав фонди для громадсько-просвітянської програми в Україні / Українська національна інформаційна служба // Свобода. 1995. Ч. 129. С. 1 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
2190. УККА розшукує осіб, що пережили Голодомор / Український конгресовий комітет Америки // Свобода. 2013. № 39. С. 5.
2191. УККА співпрацює над комерційним правом в Україні / Прес-служба УККА // Свобода. 1995. Ч. 54. С. 1 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
2192. УККА спостерігала за виборами / Прес-служба УККА // Міст. 2014. 30 жовтня.
2193. УККА схвалює запровадження нових санкцій проти РФ / Прес-служба УККА // Міст. 2014. 24 липня.

2194. «Україна в англomовних виданнях»: п'ятий світовий конкурс для молоді ім. М. Бек // Свобода. 1982. Ч. 233. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6491.
2195. Україна в 2007 році: щорічні оцінки суспільно-політичного та соціально-економічного розвитку: монографія. К.: НІСД, 2007. 538 с.
2196. Україна в пріоритеті нової Адміністрації США / Прес-служба Посольства України в США // Українське слово. 2017. 04 травня.
2197. Україна голосує за незалежність // Свобода. 1991. Ч. 228. С. 1 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.
2198. Україна домагається допомоги // Народна воля. 1973. № 41. С. 1 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6328.
2199. «Україна завжди в нашому серці» : [інтерв'ю з Послом України в США Олегом Шамшуром / спілкувався Володимир Павелчак] // Час і Події. 2006. № 8. 23 лютого.
2200. Україна здобуває друзів у конгресі США. URL: <http://pravda.if.ua/print.php?id=19947> (дата звернення: 22. 09. 2017).
2201. «Україна має потужний потенціал» : [інтерв'ю із заступником генерального директора Національного космічного агентства України Едуардом Кузнєцовим / спілкувався Володимир Павелчак] // Час і Події. 2007. № 5. 01 лютого.
2202. Україна на Winternational–2015 // NOVAгазета. 2015. № 45 (356). С. 15.
2203. Україна – поранена нація. УПЦ США передає гуманітарну допомогу / Консисто́рія УПЦ США // Час і Події. 2014. № 16. 17 квітня.
2204. Україна проголосила незалежність; Верховна Рада України прийняла усі вимоги РУХу; Л. Кравчук виступив з Комуністичної партії / УНІАР // Свобода. 1991. Ч. 163. С. 1 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.
2205. «Україна там, де є українці» : [інтерв'ю Руслани / записала Світлана Іванишин-Угриня] // Час і Події. 2009. № 30. 30 липня.
2206. Україні потрібна військова допомога / УККА // Свобода. 2014. № 32. С. 7.
2207. «Україні сьогодні потрібні не стільки патріархи, скільки матері терези» : [інтерв'ю з Предстоятелем Української православної церкви США,

митрополитом Антонієм / спілкувався Валентин Лабунський] // NOVAгазета. 2017. № 5 (410). С 16–17.

2208. Українки Америки вважають письменника Василя Барку гідним нагороди Нобеля // Свобода. 1996. Ч. 134. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.

2209. Українська валюта стала дійсністю // Свобода. 1996. Ч. 171. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.

2210. Українська Всесвітня Координаційна Рада. URL: http://www.uvkr.com.ua/ua/news/lyst_hromady.html (дата звернення: 22. 09. 2017).

2211. Українська газета в Америці почалася із закарпатців і редагується закарпатцем. URL: <http://zakarpattya.net.ua/Special/103180-Ukrainska-hazeta-v-Amerytsi-pochalasia-iz-zakarpattsiv-i-redahuietsia-zakarpattsem> (дата звернення: 22. 10. 2016).

2212. Українська громада і Український народний союз // 95-річчя Батька Союзу. Джерсі-Сіті – Нью-Йорк: Вид-во «Свобода», 1989. 28 с. С. 10–22 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 2093.

2213. Українська діаспора обурена візитом працівника СБУ в УКУ / «Голос Америки» // Свобода. 2010. № 23. С. 4.

2214. Українська діаспора. Соціологічні та історичні студії / В. Б. Євтух, В. П. Трощинський, А. А. Попок, О. В. Швачка. К.: Фенікс, 2003. 227 с.

2215. «Українська діаспора спромоглася донести світові правду про голод» : [інтерв'ю Станіслава Кульчицького / спілкувалась Лариса Конарева] // Міст. 2013. 30 березня.

2216. Українська діаспора та сучасна еміграція з України: проблеми взаємин: Матеріали «круглого столу» (м. Київ, 18 травня 2001 р.) / Ін-т дослідж. діаспори. К.: Геопринт, 2001. 22 с.

2217. «Українська економіка дуже диверсифікована» : [інтерв'ю в. о. президента Американської торговельної палати Тараса Качки / спілкувався Любомир Шавалюк] // Час і Події. 2015. № 14. 02 квітня.

2218. Українська еміграція: від минушини до сьогодення: навчальний посібник для вузів / Б. Д. Лановик, М. В. Троф'як, Р. М. Матейко. Тернопіль: Вид-во газ. «Чарівниця», 1999. 511 с.
2219. Українська євангельська церква закликає: «Вивчайте Біблію, живіть за Словом Божим!» // Свобода. 2007. № 7. С. 10.
2220. Українська молодь із США передала необхідні речі для дітей захисників // Українське слово. 2015. 19 лютого.
2221. Українська Православна Церква в США попросилася зі своїм митрополитом Костянтином // Час і Події. 2012. № 25. 20 червня.
2222. Українська православна церква в США: Пресове повідомлення / Відділ зовнішніх стосунків консисторії // Час і Події. 2011. № 22. 01 червня.
2223. Український Інститут Модерного Мистецтва / Управа УІММ // Час і Події. 2004. № 214. 04 червня.
2224. «Український народний союз»: [інтерв'ю зі Стефаном Карачаєм / спілкувався Володимир Павелчак] // Час і Події. 2008. № 26. 26 червня.
2225. Український Національний Музей у Чикаго // Свобода. 1995. Ч. 42. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
2226. Український пластовий «Карпатський Кіш» у Форальбергу // Свобода. 1947. Ч. 219. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6462.
2227. Українським героїням // Національна трибуна. 1988. Ч. 22. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6102.
2228. «Українські газети в Америці ще будуть» : [інтерв'ю журналіста Р. Хом'яка / записав В. Молодій] // Українська правда від 06.02.2014. URL: <http://www.istpravda.com.ua/articles/52f2d73481a9b/> (дата звернення: 22. 09. 2015).
2229. Українські громади святкували від св. Миколая до св. Василя // Свобода. 2013. № 4. С. 8
2230. Українські дні – 2014 / Прес-служба Кредитівки «Самопоміч» // Час і Події. 2014. № 36. 28 серпня; Міст. 2014. 11 вересня.
2231. «Українські дні» пройшли успішно // Міст. 2012. 24 травня.

2232. Українські свята // Час і Події. 2010. № 3. 21 січня.
2233. Українські церкви закликали Росію поважати європейський вибір її сусідів // Свобода. 2013. № 40. С. 1, 3.
2234. Україну відвідав Віце-президент США // Свобода. 2014. № 17. С. 1, 5.
2235. «Українці будуть битися»: [інтерв'ю колишніх послів США / В. Тейлор, С. Пайфер, Дж. Гербст] // Свобода. 2014. № 10. С. 1-2.
2236. «Українці вже не бояться»: [інтерв'ю Джона МакКейна] // Свобода. 2013. № 50. С. 2.
2237. «Українці в світі» – парламентські слухання 8 грудня 2010 року. URL: <http://www.nsku.org.ua/?news=4793> (дата звернення: 29. 09. 2015).
2238. Українці в Чикаго і Іллінойс: В тисячоліття хрещення України: Збірник-довідник (комісія тисячоліття християнства в Україні. Відділ Іллінойс / Ред. і упоряд. В. Маркусь. Чикаго, 1989. 395 с.
2239. Українці діаспори допомагають в будові пам'ятника Т. Шевченкові у Львові // Свобода. 1991. Ч. 151. С. 1, 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.
2240. «Українці знаходять так багато причин для розбрату й так мало – для єднання»: [інтерв'ю Романа Гірняка / спілкувався Валентин Лабунський] // Рідна школа. 2007. Ч. 148. С. 26–27.
2241. Українці проявили відданість принципам демократії / Прес-служба УККА // Міст. 2014. 29 травня.
2242. Українці проявили відданість принципам демократії / Прес-служба УККА // Час і Події. 2014. № 22. 29 травня.
2243. Українці у США: кількість, міграція, заняття та уподобання. За матеріалами відкритої лекції Воловини О. «Українці в США та вплив міграції з України на діаспору в США (на базі офіційної статистики)» // Справжня варта від 21.11.2012. URL: <http://varta.kharkov.ua/articles/1090601.html> (дата звернення: 29. 03. 2015).

2244. Українці у Сполучених Штатах Америки // Україна: Історія великого народу. URL: <http://www.litopys.com.ua/diaspora/spolucheni-shtaty-ameryky/ukrayintsi-u-spoluchenykh-shtatakh-ameryky/> (дата звернення: 19. 04. 2015).
2245. УКУ будує університетське містечко / Прес-служба УКУ // Свобода. 2012. № 32. С. 13.
2246. УКУ допомагає особам з вадами слуху / Прес-служба УКУ // Свобода. 2010. № 29. С. 13, 21.
2247. «УКУ є моєю основною Альма Матір'ю» : [інтерв'ю директора бібліотеки УКУ Тараса Тимо / спілкувалась Мар'яна Карапінка] // Час і події. 2007. № 29. 19 липня.
2248. УКУ подаровано колекцію гуцульських ікон на склі / Прес-служба УКУ // Свобода. 2013. № 8. С. 12.
2249. УКУ провів Літню філософську школу / Прес-служба УКУ // Свобода. 2012. № 32. С. 13.
2250. УКУ як міся свідчення // Свобода. 2013. № 43. С. 3, 14.
2251. У літніх курсах Інституту ім. А. Шептицького взяли участь викладачі Львівської Богословської Академії // Свобода. 1995. Ч. 146. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
2252. У Львові вийде безцензурний «Кобзар» / за матеріалами zaxid.net // Час і Події. 2011. 09 березня.
2253. Уміння з'єднати радісне з корисним // Свобода. 1996. С. 242. С. 8 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
2254. УНІС відзначила 35-річчя // Міст. 2012. 24 травня.
2255. УНС – на порозі визначного ювілею // Свобода. 2013. № 8. С. 6.
2256. УНС і громада – друзі на все життя // Свобода. 2014. № 8. С. 6.
2257. УНС на українських фестивалях // Свобода. 2014. № 44. С. 8.
2258. УНС нагородив студентів стипендіями // Свобода. 1996. Ч. 140. С. 1, 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
2259. УНС надав 230 стипендій на суму 116,300 дол. // Свобода. 1993. Ч. 128. С. 1.

2260. УНС наділив членів-студентів стипендіями на суму 63,400 дол. // Свобода. 1995. Ч. 126. С. 1 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
2261. УПЦ в США допомагає біженцям та сиротам в Україні / Консисторія УПЦ США // Свобода. 2014. № 36. С. 10.
2262. УПЦ в США допомагає пораненим / Консисторія УПЦ США // Свобода. 2014. № 37. – С. 9.
2263. УПЦ в США надає негайну допомогу Україні / Консисторія УПЦ США // Час і Події. 2014. № 10. 06 березня.
2264. УПЦ в США надала допомогу Україні / Консисторія УПЦ США // Свобода. 2014. № 10. С. 5.
2265. УПЦерква в ЗСА і діяспорі затверджує своє місце у світовому православ'ї / Консисторія Єпископату // Свобода. 1995. Ч. 48. С. 1 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
2266. Урочистий випуск студентів у Філадельфії. URL: <http://ubts.org.ua/urochistij-vipusk-studentiv-u-filadelfiyi/> (дата звернення: 19. 04. 2017).
2267. Уряд розраховує на підтримку / Прес-служба СКУ // Міст. 2014. 19 червня.
2268. У світі вшанували пам'ять жертв Голодомору-Геноциду // Свобода. 2013. № 49. С. 10–11; Свобода. 2014. № 49. С. 14; № 50. С. 20.
2269. Усе тримається на заробітчанах // Міст. 2013. 19 вересня.
2270. У сорокоріччя відновлення СУМ на еміграції // Національна трибуна. 1986. Ч. 27. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6100.
2271. У США пройшла конференція українських церков діаспори. URL: <http://www.baptyst.com/u-ssha-projshla-konferentsiya-ukrayinskyh-tserkov-diaspory/> (дата звернення: 19. 04. 2017).
2272. У Філадельфії вітатимуть о. Б. Гудзяка / Українська католицька освітня фундація // Свобода. 2008. № 7. С. 16.
2273. Участь голови УВКР у XXI Конгресі УККА // Міст. 2012. 11 жовтня.

2274. Учительський семінар на Союзівці // Свобода. 1996. Ч. 192. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
2275. Учні одержали нагороди за «Літературні портрети» / Прес-служба осередку НТШ // Свобода. 2013. № 24. С. 9–10.
2276. Фаріон І. Людину видно по словах, бика по рогах, а депутата... // Час і Події. 2006. № 29. 20 липня.
2277. Фаріон М. Втеча від свободи чи мужність її здобути // Час і події. 2011. 19 жовтня; Свобода. 2011. № 47. С. 18.
2278. Фаріон М. Ендавмент-фондом активно підтримаємо Могилянку // Свобода. 2012. № 39. С. 9; Міст. 2012. 13 вересня.
2279. Фаріон М. Європейський Союз визнав програму PhD в Києво-Могилянській академії // Час і події. 2011. 21 грудня; Свобода. 2011. № 52. С. 1, 3.
2280. Фаріон М. Переведення Національного університету «Києво-Могилянська академія» до сфери управління Міністерства освіти і науки України // Час і події. 2011. 21 липня.
2281. Фаріон М. Спрямований наступ на вищу освіту // Час і події. 2011. 03 серпня.
2282. Фаріон М. Українському Інституту Модерного Мистецтва в Чикаго 35 років // Час і Події. 2006. № 42. 19 жовтня.
2283. Фаріон М. Шевченківські перлини нашої громади // Час і Події. 2006. 16 березня.
2284. Фаріон-Вислоцька М. Містика, форма, духовність // Свобода. 1995. Ч. 78. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
2285. Федашин Л. «Ялинка» в «Рідній школі» Чикаго // Свобода. 1997. Ч. 43. С. 4 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
2286. Федоренко Є. Демократизм як провідна ідея в становленні національної освіти // Рідна школа. 1995. Ч. 2. С. 12–18.

2287. Федоренко Є. Шкільна рада: здобутки, проблеми: доповідь на з'їзді Шкільної ради при УККА 9–11 жовтня 2009 року // Рідна школа. 2009. Ч. 154. С. 1–4.
2288. Федоренко Л. До Нью-Джерсі зіхалися пластуни світу // Свобода. 2013. № 26–27. С. 1.
2289. Федоренко Ф. В Дітроїті відслужено Молебень у дні державности // Свобода. 1997. Ч. 28. С. 3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
2290. Федоришин Є. П. Журналістська об'єктивність при відтворенні реальності та фактори впливу на подання інформації у медійному просторі Північної Америки : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук із соц. комунікацій : 27.00.01. К., 2012. 16 с.
2291. Ференцевич К. Олег Медуниця відвідав школу в Нью-Йорку // Свобода. 2014. № 8. С. 8.
2292. Ференцевич К. «Осінній карнавал» відбувся в Школі українознавства // Свобода. 2013. № 47. С. 9.
2293. Ференцевич К. Прозвучав «Перший дзвінок» в Школі українознавства // Свобода. 2013. № 41. С. 8.
2294. Ференцевич К. ШУ в Нью-Йорку попрощалася з абітурієнтами // Міст. 2014. 26 червня.
2295. Ференцевич К. ШУ вітала гостя з Майдану // Міст. 2014. 06 лютого.
2296. Фестивальне літо // Свобода. 2013. № 29. С. 6.
2297. Фігель Н. Бліц-інтерв'ю з Олегом Скрипкою // Час і Події. 2011. № 35. 31 серпня.
2298. Фігель Н. В Чикаго вшанували героїв Листопадового зриву // Час і Події. 2011. № 45. 09 листопада.
2299. Фігель Н. «З Ді-Пі до ДС» – виставка в Українському національному музеї // Час і Події. 2011. № 45. 09 листопада.
2300. Фігель Н. Кожна виставка в Українському національному музеї – це свято // Час і Події. 2011. № 31. 03 серпня.

2301. Фігель Н. Нас єднає любов до Батьківщини // Час і Події. 2011. № 33. 18 серпня.
2302. Фігель Н. Тарас Чубай. «Світло і сповідь» у Чикаго // Час і Події. 2012. № 12. 21 березня.
2303. Фігель Ю. Свобода слова в українській околиці // Час і Події. 2011. № 23. 09 червня.
2304. Філадельфійський хор «Прометей» їде в Україну // Свобода. 1995. Ч. 140. С. 1, 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
2305. Філіпчук М. В. Етносимволіка мовних одиниць в українському обрядовому дискурсі : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. н. : 10.02.01. К., 2007. 20 с.
2306. Філядельфійська громада відзначить 10-річчя чорнобильської катастрофи // Свобода. 1996. Ч. 55. С. 1 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
2307. Філядельфія відзначить Голодомор-геноцид / Прес-служба УОКЦ // Міст. 2013. 31 жовтня.
2308. Філядельфія і УКУ відзначають вашу жертвенність // Свобода. 2007. № 7. С. 19.
2309. Фірко Н. «Вовча Тропа» розпочала таборовий сезон // Свобода. 2014. № 32. С. 9.
2310. Фірко Н. Провід літніх таборів прибув на «Вовчу Тропу» // Свобода. 2013. № 22. С. 8.
2311. Фірташ пожертвував гроші на меморіал Голодомору / Прес-служба Крайового комітету США для визнання Голодомору Геноцидом 1932–1933 рр. // Міст. 2013. 17 жовтня.
2312. Фонд допомоги дітям Чорнобиля повертає надію на життя. URL: <https://ukrainian.voanews.com/a/a-49-2007-04-26-voa6-86974017/225221.html> (дата звернення: 29. 05. 2015).
2313. Формування мовної картини світу українського народу на тлі націотворення / Г. Терещук, М. Юрій // Україна-Європа-Світ. Міжнародний

збірник наукових праць. Серія: історія, міжнародні відносини. 2016. Вип. 18. С. 46–54.

2314. Форостюк І. В. До питання збереження національних особливостей в умовах іншокультурного середовища // Духовність особистості: методологія, теорія і практика: зб. наук. праць. Луганськ. 2012. Вип. 6 (53). С. 212–217.

2315. Форостян І. Слава бойового гопака відроджується у США // Міст. 2013. 05 вересня.

2316. Франко І. Збір. творів: У 50 т. К.: Наукова думка, 1976–1986.

2317. Фрончак М. Христос рождається! Славимо Його! // Час і Події. 2013. № 3. 16 січня.

2318. Фундація «Україна – США» отримує почесну нагороду від Центру лідерства «Відкритий світ» // Час і Події. 2011. № 15. 13 квітня.

2319. Фундація «Україна – США». Програми. Політичний діалог України та США. URL: http://www.usukraine.org/ukrainian/u_actionreports.shtml (дата звернення: 28. 07. 2015).

2320. Фундація ім. Мотга допомагає Інститутіві ім. Пилипа Орлика // Свобода. 1996. Ч. 142. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.

2321. Фуртак Я. Восьмий вчительський семінар на Союзівці // Рідна школа. 2009. Ч. 154. С. 33.

2322. Хабермас Ю. Понятіє індивідуальності // Вопросы философии. 1989. № 2. С. 35-40.

2323. Ханас О. Києво-Могилянська бізнес-школа // Час і події. 2004. 09 липня.

2324. Хархаліс Т. Пластуни закінчили рік лешатарським табором // Свобода. 1996. Ч. 3. С. 10 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.

2325. Харченко О. СКУ розглядає проблеми збереження української ідентичності // Свобода. 1996. Ч. 111. С. 1, 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.

2326. Хвилюючий спогад про дисидентів / Пресова група НТШ-А // Свобода. 2013. № 15. С. 16.

2327. Хейвуд Э. Политология. М.: Юнити, 2005. 525 с.

2328. Хеленюк А. Академії подарували скульптури Петра Капшученка // Свобода. 2011. № 42. С. 17.
2329. Хеленюк А. Книги Любомира Винара – в Острозькій академії // Свобода. 2010. № 4. С. 11.
2330. Хмельковський Л. День союзняки відбувся в Нью-Джерсі // Міст. 2013. 18 квітня.
2331. Хмельковський Л. Дипломатична перемога України у ПАРЕ // Свобода. 2015. № 7. С. 2, 4.
2332. Хмельковський Л. Закордонні українці допомагають дітям Львова // Свобода. 2013. № 28. С. 8.
2333. Хмельковський Л. Зберегли традицію українських концертів // Міст. 2012. 19 квітня.
2334. Хмельковський Л. Зустріч в Українському Американському Культурному Центрі Нью-Джерсі // Свобода. 2010. № 50. С. 8.
2335. Хмельковський Л. Зустрічі в США і Канаді з ректором Острозької академії Ігорем Пасічником // Свобода. 2007. № 16. С. 11, 13.
2336. Хмельковський Л. Зустрічі делегації Острозької академії з громадськістю США і Канади // Свобода. 2010. № 53. С. 9.
2337. Хмельковський Л. Квіти до пам'ятника «Борцям за волю України» // Міст. 2012. 30 серпня.
2338. Хмельковський Л. На запрошення УККА О. Доній відвідав США // Свобода. 2013. № 20. С. 4, 9.
2339. Хмельковський Л. На поминальному реквіємі в Нью-Йорку відзначено 80-річчя Голодомору-геноциду // Свобода. 2013. № 48. С. 3.
2340. Хмельковський Л. На Союзівці відбувся сьомий Фестиваль української культури // Свобода. 2013. № 29. С. 1.
2341. Хмельковський Л. На спорудженні історично-освітнього центру // Міст. 2013. 07 лютого.
2342. Хмельковський Л. Нова книга професора академії // Свобода. 2009. № 11. С. 14.

2343. Хмельковський Л. Нова церква у Виппані // Міст. 2012. 14 червня.
2344. Хмельковський Л. 50-річчя УКУ відзначили в Нью-Йорку // Свобода. 2013. № 46. С. 1, 9.
2345. Хмельковський Л. Розмова не тільки про «Могилянку» // Міст. 2012. 24 травня.
2346. Хмельковський Л. Святий Миколай прийшов до школи // Міст. 2012. 27 грудня.
2347. Хмельковський Л. Слово поранених воїнів – в Нью-Йорку // Свобода. 2014. № 46. С. 1, 9.
2348. Хмельковський Л. Солістка «Думки» стала зіркою Голівуду // Свобода. 2015. № 3. С. 6.
2349. Хмельковський Л. 30 років тому у США почалося дослідження Голодомору // Свобода. 2014. № 42. С. 6, 18.
2350. Хмельковський Л. Триумфальний злет Людмили Монастирської // Свобода. 2013. № 1. С. 14, 17.
2351. Хмельковський Л. У Виппані освятили церкву св. Івана Хрестителя // Свобода. 2013. № 39. С. 1, 16.
2352. Хмельковський Л. У США відзначено 1025-ліття хрещення Київської Русі // Свобода. 2013. № 34. С. 1, 3.
2353. Хмельковський Л. У школах українознавства тривають Різдвяні святкування // Свобода. 2013. № 2. С. 8.
2354. Хмельковський Л. У школі діти ростуть українцями // Міст. 2012. 06 грудня.
2355. Хмельковський Л. Українські церкви об'єдналися у молитві // Свобода. 2014. № 48. С. 1, 14.
2356. Хмельковський Л. УНС і громада – друзі на все життя // Міст. 2014. 06 лютого.
2357. Хмельковський Л. УНС і нові імігранти // Свобода. 1998. Ч. 36. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6506.

2358. Хмельковський Ф. Усім тепер бракуватиме Майдану // Свобода. 2004. № 51. С. 1.
2359. Хмельковський Ф. Це моя особиста революція // Свобода. 2004. № 49. С. 1, 16–17.
2360. Хмельовський О. М. Теорія образотворення : Кн. 2. Образологіка системи бог і Бог. Кн. 3. Категорія образу. Луцьк: ЛДТУ, 2002. 352 с.
2361. Хміль Д. Бог предвічний народився // Міст. 2014. 31 грудня.
2362. Хміль Д. 18 січня 250 років тому народився художник Іван Їжакевич // Міст. 2014. 16 січня.
2363. Хміль Д. Галицький Мікеланджело // Міст. 2012. 23 серпня.
2364. Хміль Д. 28 червня 2002 року Львівську богословську академію було реорганізовано в УКУ // Міст. 2013. 27 червня.
2365. Хміль Д. Кому заважав художник? // Міст. 2012. 25 жовтня.
2366. Хміль Д. Перший кубіст. Після його новаторських здобутків скульптура вже не могла залишатися такою, якою була доти // Міст. 2012. 23 лютого.
2367. Хміль Д. Різдвяна ялинка до середини 1930-х була заборонена як «попівський пережиток» // Міст. 2012. 27 грудня.
2368. Хміль Д. Христос Воскрес! // Міст. 2014. 17 квітня.
2369. Хмільовський М. Лише переконане християнство // Свобода. 1995. Ч. 133. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
2370. Хмурковська С. Відбулась 36-та Всеамериканська конференція учителів Шкіл українознавства // Свобода. 2013. № 1. С. 8.
2371. Хмурковська С. Матуральний бенкет – 2012 // Міст. 2012. 19 липня.
2372. Хмурковська С. Пластуни відібрали Вифлеємський «Вогонь миру-2012» // Свобода. 2013. № 1. С. 8.
2373. Хмурковська С. 34-а вчительська конференція на оселі СУМ, Еленвил // Рідна школа. 2011. Ч. 158. С. 23–24.
2374. Хойнацька Н.-Л. Регіональна конференція Шкіл Українознавства // Свобода. 1995. Ч. 229. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.

2375. Хойнацькій Я. Хор «Щедрик» в Чикаго // Свобода. 1991. Ч. 134. С. 8 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.
2376. «Холодної війни 2.0 не буде»: [інтерв'ю з Джеффри Пайеттом / записали Дмитро Крапивенко і Галина Корба] // Українське слово. 2014. 23 жовтня.
2377. Хомяк Р. В січневому Києві – історична мить // Свобода. 2005. № 4. С. 1, 18 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6509.
2378. Хомяк Р. Юлія, яка не зідхає, а діє! // Свобода. 2007. № 11. С. 5.
2379. Хор «Думка» знову колядує // Свобода. 1996. Ч. 243. С. 1 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
2380. Храплива М. 28-й Відділ СУА за працею // Свобода. 1989. Ч. 48. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6498.
2381. Храплива-Щур Л. З новим шкільним дзвінком // Свобода. 1996. Ч. 169. С. 2–3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
2382. Храплива-Щур Л. Інститут професійного розвитку вчителів при СКВОР СКУ // Свобода. 1996. Ч. 173. С. 7 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
2383. Храплива-Щур Л. Хто допоможе нашим прихильникам? // Свобода. 1997. Ч. 29. С. 4 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
2384. Храплива-Щур Л. Це теж форма допомоги Україні // Свобода. 1992. Ч. 34. С. 2–3 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1803.
2385. Хрипчук О. Відбудеться 48-ма Конвенція Об'єднання Євангельсько-Баптистських Церков // Свобода. 1993. Ч. 167. С. 1.
2386. Христенко С. Дитячий християнський табір «Перлина» // Посланець правди. 2013. № 3. С. 22–23.
2387. Христенко С. Кінцеві іспити в Школі українознавства в Трентоні, Нью-Джерсі // Рідна школа. 2007. Ч. 148. С. 31.
2388. Хроніка подій: 24 листопада – 1 грудня // Свобода. 2004. № 49. С. 1, 3.
2389. Хроніка подій: 8 грудня – 15 грудня // Свобода. 2004. № 51. С. 1, 3.
2390. Хто більше виграв у Мінську? // Свобода. 2015. № 8. С. 1–2.
2391. Худик І. Великий Паломник сучасності // Час і Події. 2012. № 21. 23 травня.

2392. Худик І. Українська церква в діаспорі – виклики сьогодення, перспективи майбутнього // Діаспора як чинник утвердження держави Україна у міжнародній спільноті: збірник матеріалів III Міжнародної науково-практичної конференції. Львів: Видавництво НУ «Львівська політехніка», 2010. С. 506–510.
2393. Худик І. Українські прочани в Америці // Час і Події. 2013. № 27. 04 липня.
2394. Худик Л. Враження, які приніс святий Миколай // Час і Події. 2012. № 1. 04 січня
2395. Цебрій Ю. Святкування дев'яностої річниці заснування парафії Святої Тройці! // Час і Події. 2009. № 45. 12 листопада.
2396. Ценглевич І. В Бенсенвілі на «Маланці» // Час і Події. 2011. № 3. 19 січня.
2397. Ценглевич І. Відзначення 78-х роковин Голодомору в Україні (1932–1933 років) у церкві св. Тройці, м. Бенсенвіл // Час і Події. 2011. № 45. 09 листопада.
2398. Ценглевич І. «Іскра» – наша гордість і слава // Час і Події. 2010. № 16. 21 квітня.
2399. Ценглевич І. «Іскра» – це наше майбутнє // Час і Події. 2012. № 22. 30 травня.
2400. Ценглевич І. Народження нової зірки // Час і Події. 2012. № 26. 27 червня.
2401. Ценглевич І. Ніхто не забутий, ніщо не забуте // Час і Події. 2011. № 17. 27 квітня.
2402. Ценглевич І. Перший раз у перший клас // Час і Події. 2011. № 37. 14 вересня; Час і Події. 2012. № 38. 19 вересня.
2403. Ценглевич І. Свято Героїв у м. Палатайн // Час і Події. 2011. № 27. 06 липня.
2404. Ценглевич І. Свято останнього дзвоника в українській школі міста Палантайн // Час і Події. 2001. № 23. 08 червня.
2405. Ценглевич І. СУМ – наша гордість і слава! XVIII Світовий конгрес СУМу – репортаж з міста Палатайн // Час і Події. 2011. № 20. 18 травня.

2406. Ценглевич І. СУМ – наша слава і гордість // Час і Події. 2010. № 24. 16 червня.
2407. Ценглевич І. «Чорні хмари над Кінгіром». Свято героїнь у м. Палантайн // Час і Події. 2012. № 9. 29 лютого.
2408. Центральний державний архів зарубіжної україніки. URL: <http://tsdazu.gov.ua/> (дата звернення: 18. 01. 2017).
2409. Церква в Нью Джерзі святкує 75-ліття // Свобода. 1997. Ч. 54. С. 1 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
2410. Церква «Джерело життя» м. Сакраменто, Каліфорнія // Посланець правди. 2013. № 3. С. 7–8.
2411. «Ці вибори відкрили двері в майбутнє України» [інтерв'ю Романа Попадюка / спілкувалась Ірена Ярославич] // Свобода. 2006. № 15. С. 1, 5 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6510.
2412. «Ці діти чекають нашої підтримки і вірять, що світ не без добрих людей» : [інтерв'ю владики Даниїла / спілкувалась Ірина Ценглевич] // Час і Події. 2011. № 15. 13 квітня.
2413. Цікаві доповіді в НТШ // Свобода. 1993. Ч. 123. С. 3.
2414. Чайківський Б. Пласт, Дивізія і УПА // Свобода. 1997. Ч. 34. С. 2 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
2415. Чайковський Д. Музична п'єса «Молитва до св. Миколая, або як козаки полонянок визволяли» // Час і Події. 2011. № 3. 19 січня.
2416. Час думати про наші школи // Свобода. 2011. № 30. С. 6.
2417. Частіше читаймо клясиків... // Свобода. 2007. № 11. С. 19–20.
2418. Часто П. Відбулась 38-ма Конвенція Українського народного союзу // Свобода. 2014. № 21. С. 1, 9.
2419. Часто П. Вільне слово Американської України. До 120-річчя «Свободи», україномовного видання Українського Народного Союзу, всегромадської газети українців США (1893–2013). Нью-Йорк, 2012. 816 с.
2420. Часто П. Еміграція як предмет науки // Свобода. 1993. Ч. 83. С. 1, 4.

2421. Часто П. Зміни настануть, бо вони неминучі // Свобода. 2016. № 52/1. С. 1, 4.
2422. Часто П. Ми маємо шанси, а що мають вони? // Свобода. 1991. Ч. 146. С. 2 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1843.
2423. Часто П. Місія УНС – служіння людям, громаді // Свобода. 2014. № 22. С. 10–11.
2424. Часто П. Не перестане боліти пам'ять про Великий Голод // Свобода. 1993. Ч. 70. С. 1, 3.
2425. Часто П. Повторюйте за нами // Свобода. 2006. № 14. С. 17 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6510.
2426. Часто П. Посвячено наріжний камінь пам'ятника жертвам Голодомору // Свобода. 2013. № 50. С. 1, 5.
2427. Часто П. Як обійтися без чужослів? // Свобода. 2006. № 14. С. 16 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6510.
2428. Чебіняк Л. Рада «Верховинок» була присвячена 10-літтю куреня // Свобода. 2013. № 46. С. 9.
2429. Чекалюк В. В. Преса діаспори США як комунікативний чинник формування ідентичності українців (1939 – 2005) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з соц. комун.: 27.00.01. К., 2008. 13 с.
2430. Червак Б. Що робити з українськими греко-католиками? // Час і Події. 2008. № 43. 23 жовтня.
2431. Червоненко В. Мінськ–2: шлях у нікуди // NOVAгазета. 2016. № 7 (412). С. 7.
2432. Червоняк К. 75-й Відділ СУА допомагає Українському музеєві в Нью-Йорку // Свобода. 2007. № 24. С. 15.
2433. Черняк В. Учимося, бо маємо в кого // Свобода. 2007. № 11. С. 18, 20.
2434. Чехут О. УКУ – університет для всієї України // Свобода. 2012. № 28. С. 8.
2435. Чи відзначаємо належно День Матері? // Свобода. 1998. Ч. 88. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6506.

2436. Чи вносити Голодомор у шкільну програму // Міст. 2013. 17 жовтня.
2437. Чикаго готується до відзначення відновлення державности України // Свобода. 1995. Ч. 144. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
2438. Чикаго захоплено зустріло прийняття Конституції України // Свобода. 1996. Ч. 147. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
2439. Чикагська громада вшанувала Інститут ім. Митрополита Андрея // Свобода. 1997. Ч. 12. С. 4 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1839.
2440. Чичула А. Про Голодомор все більше дізнаються американські школярі // Свобода. 2013. № 21. С. 9, 16.
2441. Чичула А. Про Голодомор дізналися школярі з Plum Grove Jr. High School // Час і Події. 2013. № 16. 18 квітня.
2442. Чолій Є. Збереження нашої національної ідентичності: проблеми та їх розв'язки // Свобода. 1996. Ч. 114. С. 2–3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
2443. «Чому триває правописна війна»? [інтерв'ю Олександра Пономаріва для Бі-Бі-Сі] // Міст. 2014. 27 лютого.
2444. Чорнобильська гіркота // Свобода. 1996. Ч. 79. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
2445. Чуйко О. «Голодомор очима дітей» // Час і Події. 2008. № 51. 17 грудня.
2446. Чуйко О. «Гроловиця» розпочала новий концертний сезон виступами у Канаді // Час і Події. 2013. № 33. 15 серпня.
2447. Чуйко О. «Гроловиця» сягає нових висот // Час і Події. 2014. № 16. 17 квітня.
2448. Чурилова К. В Україну вже відправили вугілля зі США // Міст. 2017. 24 серпня.
2449. Шаленко Т. Просвітництво, освіта в Україні та діаспорі як визначальні чинники державотворення // Діаспора як чинник утвердження держави Україна у міжнародній спільноті: зб. матеріалів III Міжнародного конгресу української діаспори. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2010. С. 464–467.

2450. Шамшур О. Обама–2 та Україна: очікування і реалії // Українське слово. 2012. 22 листопада.
2451. Шамшур О. Сучасні Українсько-Американські відносини (2008–2009) // Науковий вісник Дипломатичної академії України. Випуск 15. С. 70–77.
2452. Шарий Л. Текст і контекст україно-американських взаємин // Час і Події. 2003. № 174. 15 лютого.
2453. Шатинський Д. Усе місто дізналося про церкву // Свобода. 2013. № 31. С. 9.
2454. Швая Д. «Вечори на хуторі поблизу Острога» // Свобода. 2010. № 52. С. 15.
2455. Шевченко Л. Національна мова в сучасному українському суспільстві: проблеми і перспективи // Українсько-македонський науковий збірник. Вип. 3. К., 2008. С. 291–299.
2456. Шевченко Т. Кобзар. К.: Веселка, 1998. 486 с.
2457. Шевченко Т. Повне зібрання творів: У 12 т. К., 2001.
2458. Шевченко Т. У добрий час, моя шкільна родинно! // Час і Події. 2013. № 37. 12 вересня.
2459. Шевченкознавча конференція // Свобода. 1992. Ч. 41. С. 1 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1803.
2460. Шевчик М. Відзначення Року Української Родини в Чикаго // Свобода. 1995. Ч. 23. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
2461. Шевчук С. В. Українська мова – основний чинник національної ідентичності в Україні // Науково-інформаційний вісник Академії наук вищої школи України. 2010. № 3 (69). С. 4–10.
2462. 63-і Річні Загальні Збори Каси Самопоміч / Прес-служба кредитівки «Самопоміч» // Час і Події. 2014. № 22. 29 травня.
2463. 67 щорічна конвенція Української Православної Ліги УПЦ США / Прес-служба УПЦ в США // Час і Події. 2014. № 34. 21 серпня.
2464. 64-і Річні Загальні Збори Каси «Самопоміч» / Прес-служба кредитівки «Самопоміч» // Українське слово. 2015. 03 квітня.

2465. 16-ий Відділ УНС відбув Загальні збори // Свободи. 1995. Ч. 84. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6503.
2466. Шкільна Рада допомагає українському шкільництву в Україні / Управа Шкільної Ради // Свобода. 1993. Ч. 88. С. 3–4.
2467. Шкільник В. Парафія відзначила своє 12-річчя // Свобода. 1996. Ч. 92. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
2468. Шкодзінська О. Відкриття Львівської бізнес-школи при УКУ // Час і події. 2008. № 8. 21 лютого.
2469. Шкодзінська О. Закладено будову студентського гуртожитку УКУ // Свобода. 2010. № 40. С. 15; Час і події. 2010. № 40. 06 жовтня.
2470. Шкодзінська О. Щедрий дар для майбутнього України // Час і події. 2009. № 13. 02 квітня.
2471. Школа з вивчення думки митрополита Шептицького / Прес-служба УКУ // Міст. 2012. 05 квітня.
2472. Школа св. Володимира в Чикаго // Свобода. 1996. Ч 149. С. 3 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
2473. «Школа святого Миколая – це запорука безпечного середовища та перспектива майбутнього для вашої дитини» : [розмова з лікарем Юрієм Мельником / спілкувалась Світлана Іванишин-Угриня] // Час і Події. 2013. № 33. 15 серпня.
2474. Школа українознавства в Чикаго на телевізії // Свобода. 1992. Ч. 30. С. 6 // Держархів Тернопільської обл., бібліотека, інв. № 1803.
2475. Школі українознавства ім. Лесі Українки у Сиракюзах – 40 років // Свобода. 1995. Ч. 123. С. 4 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6503.
2476. Шопенгауэр А. Собрание сочинений: в 6 т. / пер. с нем. Ю. Айхенвальда. Т. 4: Parerga и Paralipomena: в 2 т. Т. 1: Parerga. М.: Республика; Дмитрий Сечин, 2011. 398 с.
2477. Шпарик В. Українська греко-католицька церква: головне – зберегти єдність і самобутність // Вісті Комбатанта. 2008. Ч. 1. С. 30–35.

2478. Штогрин О. Парафіяльний фестин в Українській католицькій церкві Непорочного Зачаття м. Палантайн // Час і Події. 2012. № 45. 07 листопада.
2479. Штогрин О. Святкування 50-річного ювілею Української Католицької Церкви Непорочного Зачаття // Час і Події. 2013. № 42. 17 жовтня.
2480. Штогрин О. Святкування 50-річчя Української Католицької Церкви Непорочного Зачаття у Палантайні // Час і Події. 2013. № 8. 20 лютого.
2481. ШУ відкриває 65-й навчальний рік / Прес-служба Школи українознавства ОУА «Самопоміч» // Міст. 2014. 16 жовтня.
2482. Шульга Н. Этническая самоидентификация личности. К.: Институт социологии, 1996. 199 с.
2483. Шулякевич Б. Бабуся Одарка була свідком Голодомору // Свобода. 2013. № 22. С. 6–7.
2484. Шуст І. Відбулася Велика рада пластового куреня Орден хрестоносців // Свобода. 2009. № 11. С. 9.
2485. «Щедрик» Леонтовича визнали піснею ХХ ст. // Міст. 2013. 24 січня.
2486. Ще раз про рідну мову // Свобода. 1996. Ч. 95. С. 2 // ЦДАЗУ. БФ.3. Інв. № 6504.
2487. Ще раз про те, як ми говоримо // Свобода. 2007. № 11. С. 19.
2488. Щерб'юк М. День Союзьнки в Чикаго // Час і Події. 2010. № 26. 01 липня.
2489. Щерб'юк М. День Союзьнки в Чикаго // Час і Події. 2014. № 28. 10 липня.
2490. Щерб'юк М. Майбутнє СУА в наших руках // Час і Події. 2014. № 24. 12 червня.
2491. Щерб'юк М. Проща святими місцями в Огайо // Свобода. 2013. № 29. С. 8.
2492. Щербак Ю. Позначені безпрецедентним динамізмом // Політика і час. 1996. №11. С. 4–9.
2493. Щербань П. Формування національної самосвідомості у сім'ї. К.: Товариство «Знання» України, 2001. 94 с.
2494. Щербатюк О. та ін. Спільнота в просторі свята, ритуалу, традиції: культурні механізми згуртування в українському історичному досвіді

// Українознавство – 2005: Календар-щорічник. К.: Українська Видавнича Спілка, 2004. С. 76–88.

2495. Щоденник незалежності – США визнали Україну. URL: <http://www.kyivpost.ua/opinion/op-ed/shodennik-nezalezhnosti-ssha-viznali-ukrayinu-20558.html> (дата звернення: 19. 02. 2015).

2496. Щорічна проща до духовного осередку Української православної церкви США на Провідну неділю // Час і Події. 2011. № 18. 05 травня.

2497. Щорічний «Український молитовний сніданок» // Міст. 2012. 09 лютого.

2498. Щуревич Я. Мамо, матінко, матусю!.. // Час і Події. 2013. № 20. 16 травня.

2499. Щуревич Я. Свято Миколая і Різдва Христового у суботній школі при церкві Св. Трійці у Бенсенвіл // Час і Події. 2013. № 51. 19 грудня.

2500. Ювілей молодіжної програми // Час і Події. 2009. № 37. 17 вересня.

2501. Ювілейне відзначення 75-річчя Українського Народного Союзу // Народна воля. 1969. № 10. С. 5–6 // ЦДАЗУ. БФ. 3. Інв. № 6324.

2502. Юзенів О. Відбулися збори 194-го Відділу УНС // Свобода. 2013. № 21. С. 8.

2503. Юзенів О. Загальні збори станиці Пласту в Нью Йорку // Свобода. 2013. № 2. С. 9.

2504. Юзич Х. Рідна Школа вшановує своїх матурантів в Детройті // Рідна школа. 2011. Ч. 158. С. 26–27.

2505. «Юктоберфест – це спільнотний захід, який об'єднує громаду та людей» : [інтерв'ю дав о. Микола Бурядник / спілкувалась Світлана Іванишин-Угрина] // Час і Події. 2013. № 33. 15 серпня.

2506. Юначка А. Зимові свята у Пластовій Станиці в Нью Йорку // Свобода. 1997. Ч. 33. С. 3.

2507. Юраш А. Єдина Помісна Українська Церква: від мрій до реалій // Час і Події. 2007. № 30. 26 липня.

2508. Юрій М. Методологічні засади цивілізаційного пізнання культури // Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. 2016. № 3. С. 41–54.
2509. Юрій М. Образ іншого в становленні української ідентичності // Харківський історіографічний збірник. 2015. № 14. С. 54–75.
2510. «Я бачу свою місію в тому, щоб підтримувати жевріючий вогник української культури» : [інтерв'ю Анатолія Матвійчука / спілкувалась Світлана Іванишин-Угриня] // Час і Події. 2013. № 20. 16 травня.
2511. «Я вірю у нове пробудження мого народу» : [інтерв'ю Мирослава Мариновича / спілкувався Володимир Мельничук] // Час і події. 2007. № 3. 18 січня; № 4. 25 січня.
2512. «Я вірю, що школа Миколая має майбутнє...» : [розмова з Христиною Верещак / спілкувалась Світлана Іванишин-Угриня] // Час і Події. 2013. № 34. 22 серпня.
2513. Яковенко І. А над Глен Ковом світило сонце і витала Божа благодать // Час і Події. 2012. № 19. 09 травня.
2514. Яковенко І. А час біжить... // Час і Події. 2012. № 21. 23 травня.
2515. Яковенко І. Безцінні наші скарби // Час і Події. 2013. № 17. 25 квітня.
2516. Яковенко І. Головне – це віра і єдність // Час і Події. 2012. № 26. 27 червня.
2517. Яковенко І. Даючи – одержуємо // Час і Події. 2011. № 34. 25 серпня.
2518. Яковенко І. Дорога до Бога // Час і Події. 2012. № 43. 24 жовтня.
2519. Яковенко І. Дорогою молитви і любові... // Час і Події. 2010. № 37. 15 вересня.
2520. Яковенко І. II з'їзд спільнот «Матері в молитві» у Глен Ков // Час і Події. 2010. № 44. 03 листопада.
2521. Яковенко І. Єднаймося в молитві, матері // Час і Події. 2012. № 22. 30 травня.
2522. Яковенко І. Завжди будемо пам'ятати рідну школу! // Час і Події. 2009. № 22. 04 червня.

2523. Яковенко І. Зцілення молитвою // Час і Події. 2012. № 37. 13 вересня.
2524. Яковенко І. І повернув Йордан свої води... // Час і Події. 2006. № 3. 19 січня.
2525. Яковенко І. Коли серця наповнені любов'ю // Час і Події. 2011. № 22. 01 червня.
2526. Яковенко І. Колядуємо Україні // Час і Події. 2006. № 5. 02 лютого.
2527. Яковенко І. Ми не маємо права це забути! // Час і Події. 2011. № 38. 21 вересня.
2528. Яковенко І. Молитва за Україну // Українське слово. 2015. 14 травня.
2529. Яковенко І. Молитва матері – це найвірніший оберіг // Час і Події. 2011. № 21. 25 травня.
2530. Яковенко І. Найдорожча на Землі // Час і Події. 2010. № 18. 05 травня.
2531. Яковенко І. Не вибачать нам ніколи ні діти, ні внуки... // Час і Події. 2012. № 30. 25 липня.
2532. Яковенко І. Незабутній день першого Святого Причастя // Час і Події. 2012. № 19. 09 травня.
2533. Яковенко І. Незалежна від конфесій // Час і Події. 2012. № 25. 20 червня.
2534. Яковенко І. Парафія Непорочного Зачаття в місті Палантайн: історія та розвиток // Час і Події. 2013. № 42. 17 жовтня.
2535. Яковенко І. Парафія Різдва Пресвятої Богородиці розпочала святкування 100-річного ювілею // Час і Події. 2011. № 41. 12 жовтня.
2536. Яковенко І. Рідна мати моя... // Час і Події. 2013. № 20. 16 травня.
2537. Яковенко І. Свято в церкві св. Покрови // Час і Події. 2013. № 23. 06 червня.
2538. Яковенко І. Свято української пісні // Час і Події. 2010. № 16. 21 квітня.
2539. Яковенко І. Свято української родини // Час і Події. 2013. № 9. 28 лютого.
2540. Яковенко І. Ще нечувано ніколи, щоб Вона не допомгла... // Час і Події. 2014. № 21. 22 травня.
2541. Як справити українське весілля в Чикаго // Міст. 2013. 04 квітня.

2542. Якубович Д. На оселі «Писаний Камінь» відбулися пластові табори // Свобода. 2014. № 37. С. 11.
2543. Якубович М. Студенти перемагають у конкурсах // Свобода. 2009. № 24. С. 15.
2544. «Якщо влада України практикуватиме репресії, мають бути санкції»: [інтерв'ю з Джоном МакКейном / записали Сергій Лещенко і Павло Шеремет] // Українське слово. 2013. 20 грудня.
2545. «Я намагаюсь скеровувати парафію до єдності, любові, розвитку духовного життя» : [інтерв'ю настоятеля церкви Непорочного Зачаття у м. Палантайн – о. Михайла Кузьми / спілкувалась Світлана Іванишин-Угриня] // Час і Події. 2013. № 49. 05 грудня.
2546. Яневський Д. Іван-Павло II, Джордж Вайгель і 10 запитань до ректора УКУ // Час і події. 2012. № 1. 04 січня.
2547. Яневський Д. Ключ до історичних таємниць – в архівах Чикаго // Час і Події. 2012. № 01. 04 січня.
2548. «Я переконаний, що найкращий шлях захистити себе – стати економічно розвиненою, суверенною демократичною державою»: [інтерв'ю з Джеффри Пайеттом / записала Тетяна Силіна] // Українське слово. 2014. 05 червня.
2549. Яремчук К. Як постав День Матері? // Свобода. 1997. Ч. 89. С. 2.
2550. «Я постійно ховаю в собі «жіночу» романтику : [інтерв'ю Руслани / записав Данило Яневський] // Час і Події. 2012. № 4. 25 січня.
2551. «Я приїхав допомогти молоді України» : [інтерв'ю о. Богдана Праха / спілкувався Михайло Галушак] // Міст. 2013. 17 жовтня.
2552. «Яра» готує виставу за твором Лесі Українки / Мистецька група «Яра» // Свобода. 2013. № 21. С. 13.
2553. Яручик Ю. Василь Попадюк виступив в академії // Свобода. 2012. № 23. С. 12.
2554. Яручик Ю. Визначилися знавці творчости У. Самчука // Свобода. 2013. № 47. С. 15.

2555. Яручик Ю. Виставка ікон «Мандруючі святі» // Свобода. 2013. № 13. С. 14.
2556. Яручик Ю. Виставка картин Юрія Нікітіна // Свобода. 2013. № 26–27. С. 18.
2557. Яручик Ю. Виставка скульптур Міртали Кардиналовської-Пилипенко // Свобода. 2011. № 27. С. 14.
2558. Яручик Ю. Завершилися «Дні науки» // Свобода. 2014. № 22. С. 13.
2559. Яручик Ю. З лекцією виступив Василь Овсієнко // Свобода. 2014. № 22. С. 13.
2560. Яручик Ю. Купили військово спорядження // Свобода. 2014. № 28. С. 20.
2561. Яручик Ю. Музика з філармонії // Свобода. 2011. № 19. С. 16.
2562. Яручик Ю. Обговорили проблеми мови // Свобода. 2013. № 46. С. 14.
2563. Яручик Ю. Обговорили феномен шістдесятництва // Свобода. 2014. № 17. С. 17.
2564. Яручик Ю. Отримали стипендії з діаспори // Свобода. 2014. № 28. С. 20.
2565. Яручик Ю. Переглянули фільм про кобзарів // Свобода. 2014. № 22. С. 13.
2566. Яручик Ю. Представлено монографію про «Тренос» М. Смотрицького // Свобода. 2013. № 13. С. 14.
2567. Яручик Ю. Презентували картину «Острозька Біблія» // Свобода. 2014. № 4. С. 14.
2568. Яручик Ю. Стажуватимуться за кордоном // Свобода. 2013. № 26–27. С. 18.
2569. Яручик Ю. Студенти зустрілися з Оксаною Забужко // Свобода. 2014. № 22. С. 13.
2570. Яручик Ю. Студенти отримали стипендії // Свобода. 2013. № 26–27. С. 18.
2571. Яручик Ю. Студенти отримали стипендії від закордонних українців // Свобода. 2013. № 18. С. 13.
2572. Яручик Ю. Студенти перемагають у змаганнях // Свобода. 2011. № 19. С. 16.

2573. Яручик Ю. Ян Маліцький – Почесний доктор академії // Свобода. 2013. № 47. С. 15.
2574. Яценко А. «Спроби СБУ тиснути на нас свідчать про страх влади» // Час і події. 2010. № 24. 16 червня.
2575. Ящун В. Рідна мова – національний скарб // Свобода. 1996. Ч. 114. С. 2.
2576. Arel D. The «Orange Revolution»: Analysis and Implications of the 2004 Presidential Election in Ukraine // Third Annual Stasiuk – Cambridge Lecture on Contemporary Ukraine. Cambridge University. 2005. February, 25.
2577. Bazarko I. and Bilinsky I. The Establishment and Activities of the Ukrainian Congress Committee of America // The Ukrainian Heritage in America. New York, 1991. P. 23–71.
2578. Brimelow P. Alien Nation: Sense about America's Immigration Disaster. New York: Random House, 1995. 384 p.
2579. Burke P. History as Social Memory // Memory: History, Culture and the Mind / T. Butler, ed. Oxford: Basil Blackwell, 1989. P. 95–113.
2580. Byers M. Intent for a Nation: What is Canada for? Vancouver: Douglas and McIntyre Ltd., 2007.
2581. Citizenship and Democracy in a Global Era / Ed. by A. Vandenberg. ST. MARTIN'S PRESS, INC.
2582. Diener E., Diener M., Diener C. Factors predicting the subjective well-being of nations // Journal of Personality and Social Psychology. 1995. November. Vol. 69 (5). P. 851–864.
2583. Dushnyk W. The Ukrainian Heritage in America. New York, 1991. 690 p.
2584. Encyclopedia of Ukraine. Vol. 1–5. Edited by W. Kubyovych. Toronto, Buffalo, London. 1985–1993.
2585. Fedunkiw M. Ukrainian americans. Countries and their Cultures. URL: <http://www.everyculture.com/multi/Sr-Z/Ukrainian-Americans.html> (дата звернення: 22. 07. 2016).

2586. Fuchs L. Culture Pluralism and the Future of American Unity: The Impact of Illegal Aliens // *International Migration Review*. Staten Island, N.Y., 1984. Vol. 18. № 3. P. 800–813.
2587. Gillis J. *Commemorations: The Politics of National Identity*. Princeton: Princeton University Press, 1994.
2588. Goodman N. *Introduction to Sociology*. Harper Perennial A Division of HarperCollins Publishers, 1992.
2589. Gordon M. *Assimilation in American life. The role of race, religion and national origin*. New York, 1964.
2590. Habermas J. *Justification and Application. Remarks on Discourse Ethics*. Cambridge, 1993. 217 p.
2591. Habermas J. *Struggles for Recognition in the Democratic Constitutional State // Multiculturalism. Examining the Politics of Recognition / Ed. by Gutmann*. Princeton, 1994. P. 107–108.
2592. Halbwachs M. *On Collective Memory / Ed., Translated and with Introduction by Lewis A. Coser*. Chicago–London: The University of Chicago Press, 1992.
2593. Hansen M. *The Atlantic Migration*. Simon Publications, 2001. 428 p.
2594. Hansen M. *The Immigrant in American History*. The Academy Library, 1964. 230 p.
2595. Horak S. *Ukrainica in American Education and Scholarship: An Appraisal and Critical Review // The Ukrainian Heritage in America*. New-York, 1991. P. 177–189.
2596. Ivanova O. *Memory and National Identity: the Case of Ukraine // Caucas US context*. Tbilisi, 2003. # 2. P. 79-93.
2597. Kallen H. *Cultural Pluralism and the American Idea*. Philadelphia, 1956.
2598. Kallen H. *Culture and Democracy in the United States*. N. Y., 1924. 220 p.
2599. Kallen H. *Democracy versus the Melting Pot: A Study of American Nationality // Pluralism and Unity*, 2014. URL: <http://www.expo98.msu.edu/people/kallen.htm> (дата звернення: 22. 06. 2017).
2600. Knowlton R. S., Parsons R. P. *The Journalist's Moral Compass: Basic Principles*. Westport: Praeger, 1995. 272 p.

2601. Kritsberg R. Language identity: challenges of the 21st century // Ідентичність і пам'ять у пострадянській Україні: монографія / Від. ред. Мирослава Антонович. К.: Дух і літера, 2009. С. 153–169.
2602. Kuropas M. The Ukrainian American: Roots and Aspirations 1884–1954. Toronto: University of Toronto Press, 1991. 534 p.
2603. Kysileska-Tkacz A. Schools of Ukrainian Studies in the U. S. // The Ukrainian Heritage in America. New-York, 1991. P.333–337.
2604. Lopukh V. The effects of the «Fourth wave» of emigrants from Ukraine on the Ukrainian diaspora in the United States // Demography and Social Economy. 2014. # 1 (21). P. 192–202.
2605. New Research Center Established for the Study of the Ukrainian Diaspora in the United States / New Research Center Established for the Study of the Ukrainian Diaspora in the United States. Shevchenko Scientific Society Homepage. URL: <http://www.shevchenko.org/diaspora/ResearchCenterEng.htm> (дата звернення: 22. 07. 2016).
2606. Nora P. Les Lieux de la Mémoire. Paris: Gallimard, 1984.
2607. Omelchenko W. The Ukrainian Academy of Arts and Sciences in the U.S. // The Ukrainian Heritage in America. New-York, 1991. P. 161–164.
2608. Pazuniak N. An Overview of Ukrainian Studies in American Institutions of Higher Learning // The Ukrainian Heritage in America. New-York, 1991. P. 190–194.
2609. Rousso H. The Haunting Past. History, Memory and Justice in Contemporary France. Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 2009.
2610. Satzewich V. The Ukrainian Diaspora. New York, 2002. 271 p.
2611. Schlesinger A. M., jr. The Disuniting of America: Reflections on a Multicultural Society. N.Y., 1992.
2612. Skotzko E. Ukrainian Revolutionary Movement and ODWU, its American Auxiliary // The Ukrainian Heritage in America. New York, 1991. P. 454–467.
2613. Smith A. D. Nations and Nationalism in a Global Era. Wiley & Sons, 1995.

2614. Smolicz J. J. Culture and education in a plural society. Canberra: Curriculum Development Centre, 1979.
2615. Sokolyszyn A. Ukrainica in English // The Ukrainian Heritage in America. New-York, 1991. P. 169–176.
2616. Summers W. M. The Press Gang: Newspapers and Politics, 1865–1878. Chapel Hill: University of North Carolina Press, 1994. 424 p.
2617. Taylor Ch. The Politics of Recognition // Multiculturalism. Examining the Politics of Recognition / Ed. By Gutmann. Princeton, 1994. P. 25–73.
2618. The Ethnic Press in the United States. A historical analysis and handbook / ed. By Sally M. Miller. New York: Greenwood Press, 1987. 468 p.
2619. Ukraine and Ukrainians throughout the World. A Demographic and Sociological Guide to the Homeland and it's Diaspora / Edited by Ann Lencyk Pawliczko. Toronto-Buffalo-London: University of Toronto Press, 1994. 454 p.
2620. Ukrainians by State: 1990–2000–2010 // Center for Demographic and Socio-economic Research of Ukrainians in the United States, 2013. URL: <http://www.inform-decisions.com/stat/index.php?r=fixed/ukrbystate> (дата звернення: 24. 09. 2015).
2621. Wertsch J. Voices of Collective Remembering. New York: Cambridge University Press, 2002.
2622. Wilson A. The Ukrainians: Engaging the «Easten Diaspora» // Nations Abroad: Diaspora Politics and International Relations in the Former Soviet Union / ed. by Charles King and Neil J. Melvin. New York, London: Routledge Tailor and Francis Group, 2018. 256 p. P. 103–132.
2623. Wynar L. R. Preservation of the Cultural Heritage: Ukrainians Archives. Libraries and Museums in the United States // Ethnic Forum. Kent: Kent State University. 1995. Vol.15. № 1/2. P. 86–107.

Додаток А

**Кількість осіб українського походження за віком та періодом
еміграції до США, тис. осіб**

Вік	Загалом	Народжені у США	Народжені поза межами США	До 1946 р.	1946– 1952 рр.	1953– 1987 рр.	1988– 2010 рр.
00–04	47,953	46,571	1,382	0	0	0	1,382
05–17	136,098	105,531	30,567	0	0	0	30,567
18–24	74,762	42,899	31,863	0	0	51	31,812
25–44	235,216	142,401	92,815	0	0	5,833	86,982
45–64	283,787	197,530	86,257	0	6,214	18,740	61,303
65+	153,481	97,903	55,578	1,171	12,709	14,612	27,086
Загалом	931,297	632,835	298,462	1,171	18,923	39,236	239,132

[2620]

Додаток Б

Кількість осіб українського походження в розрізі штатів США

(1990, 2000 та 2010¹ рр.)

Назва штату	1990	2000	2010	Назва штату	1990	2000	2010
Айдахо	1 044	1 717	2 267	Меріленд	15 089	18 407	22 254
Айова	1 030	1 616	2 791	Міннесота	10 809	12 976	14 029
Алабама	1 338	1 578	2 305	Міссісіпі	603	887	1 114
Аляска	969	1 556	2 320	Міссурі	3 962	6 557	8 426
Аризона	8 313	10 765	13 079	Мічиган	44 016	45 396	39 646
Арканзас	886	1 360	1 976	Монтана	1 517	1 618	2 275
Вайомінг	486	591	498	Небраска	1 673	2 359	1 199
Вашингтон	10 500	31 982	53 445	Невада	2 733	3 747	5 281
Вермонт	561	1 367	1 873	Нью-Йорк	115 958	145 347	129 603
Вірджинія	12 252	14 728	17 542	Нью-Гемпшир	2 126	3 194	2 501
Вісконсин	5 981	7 551	9 834	Нью-Джерсі	72 824	72 207	66 638
Гаваї	1 156	1 248	884	Нью-Мексико	1 551	2 348	2 475
Делавер	5 036	5 489	5 590	Огайо	42 831	48 579	44 217
Джорджія	4 925	9 887	11 645	Оклахома	1 962	2 446	3 245
Західна Вірджинія	1 590	1 730	1 705	Орегон	5 796	14 265	21 341
Іллінойс	37 374	47 567	48 408	Пенсильванія	127 699	120 031	112 078
Індіана	6 351	7 997	9 256	Південна Дакота	456	1 058	1 476
Каліфорнія	53 961	82 563	92 943	Південна Кароліна	1 881	3 297	6 732
Канзас	2 000	3 052	2 191	Північна Дакота	3 375	3 968	4 313
Кентуккі	1 839	1 773	4 297	Північна Кароліна	4 761	10 066	16 100
Колорадо	7 188	10 534	12 697	Род-Айленд	3 137	3 029	3 611
Коннектикут	24 652	22 759	20 453	Теннессі	2 013	3 904	7 130
Луїзіана	1 038	1 661	1 970	Техас	12 482	15 799	20 033
Массачусетс	15 485	22 287	22 799	Флорида	32 805	42 310	44 817
Мен	1 245	1 510	2 355	Федеральний округ Колумбія	760	1 111	1 701
				Юта	796	2 815	3 939

[2620]

¹ У середньому за 2009-2011 рр.

Додаток В

Список публікацій здобувача та відомості про апробацію

Наукові праці, в яких опубліковано основні наукові результати дисертації

1. Біловус Л. І. Україномовна періодика у національно-культурному житті української діаспори США (1991–2017 рр.): монографія / Тернопільський національний економічний університет. Тернопіль: ТНЕУ, 2017. 608 с.
2. Біловус Л. І. Образ Києво-Могилянської академії в україномовній періодиці США, або Роздуми про збереження ідентичності // Вісник Книжкової палати: науково-практичний журнал. 2013. № 12. С. 27–31.
3. Біловус Л. І. Рецепція творчої постаті Т. Шевченка в періодиці української діаспори США // Вісник Книжкової палати: науково-практичний журнал. 2014. № 3. С. 25–28.
4. Біловус Л. І. Український католицький університет в україномовній періодиці США // Вісник Книжкової палати: науково-практичний журнал. 2015. № 4. С. 33–37.
5. Біловус Л. І. Мовна проблематика в інформаційному просторі українців США // Вісник Книжкової палати: науково-практичний журнал. 2015. № 6. С. 45–48.
6. Біловус Л. І. Україномовна періодика США у контексті збереження рідної мови як основи національної ідентичності // Молодий вчений: щомісячний науковий журнал. 2015. № 5 (20). С. 74–77.
7. Біловус Л. И. Периодика украинской диаспоры США (1991–2013 гг.) как фактор сохранения национальной идентичности // European Applied Sciences. 2015. # 4. P. 19–21.
8. Біловус Л. І. Діяльність освітніх організацій української діаспори на сторінках україномовної преси США у контексті збереження національної ідентичності // Smart and Young: міжнародний науковий журнал. 2016. № 10. С. 45–52.

9. Біловус Л. І. Діяльність НТШ та питання української науки у періодичних виданнях українців США як засіб збереження національної ідентичності // Молодий вчений: щомісячний науковий журнал. 2016. № 9 (36). С. 318–324.

10. Біловус Л. І. Діяльність інституцій пам'яті українців США у напрямі збереження національної ідентичності (на основі аналізу діаспорної періодики) // Емінак: науковий щоквартальник. 2017. № 2 (18). Т. 3. С. 77–83.

11. Біловус Л. І. Збереження національної ідентичності українців США у діяльності Українського народного союзу (на матеріалах діаспорної періодики) // Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць. 2017. Вип. 121. С. 7–11.

12. Біловус Л. І. Матеріали періодичних видань української діаспори США як джерело інформації про кредитну кооперативу «Самопоміч» // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: історія. 2017. Вип. 1. Ч. 2. С. 140–147.

13. Біловус Л. І. Українська церква у США на шпальтах україномовних періодичних видань: культурно-освітня діяльність // Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць. 2017. Вип. 123. С. 87–92.

14. Біловус Л. І. Інформаційно-документаційний аспект україномовних періодичних видань США у контексті діяльності української церкви // Емінак: науковий щоквартальник. 2017. № 3 (19). Т. 2. С. 125–130.

15. Біловус Л. І. Питання Помісної української церкви у матеріалах періодики української діаспори США як один із чинників національної самоідентифікації // Науковий вісник Миколаївського національного університету ім. В. О. Сухомлинського. Історичні науки. 2017. № 2 (44). С. 89–94.

16. Біловус Л. І. Українські церкви у США в обороні державності України (на матеріалах україномовної періодики діаспори) // Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць. 2017. Вип. 126. С. 95–100.

17. Біловус Л. І. Українські духовні традиції в україномовній періодиці США як чинник збереження національної ідентичності // Соціум. Документ.

Комунікація: збірник наукових статей. Серія: історичні науки. 2017. Вип. 4. С. 113–131.

18. Біловус Л. І. Світовий конгрес українців на шпальтах української діаспори США (після 1991 р.) – напрями роботи для збереження національної ідентичності // Проблеми всесвітньої історії: науковий журнал. 2017. № 2 (4). С. 196–208.

19. Біловус Л. І. Українські періодичні видання США щодо діяльності окремих музейних установ діаспори у напрямі збереження національної ідентичності // Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць. 2017. Вип. 127. С. 102–106.

20. Біловус Л. І. Веб-сайти україномовних періодичних видань США як джерело дослідження діяльності української діаспори у напрямі збереження національної ідентичності // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: історія. 2017. Вип. 2. Ч. 3. С. 58–66.

21. Біловус Л. І. Діяльність української церкви у США в обороні національних духовних практик як чинника збереження національної ідентичності (на матеріалі періодичної преси української діаспори) // Україна – Європа – Світ: міжнародний збірник наукових праць. Серія: історія, міжнародні відносини. 2017. Вип. 20. С. 337–345.

22. Біловус Л. І. Культурний дискурс україномовної періодики діаспори США як чинник збереження національної ідентичності // Емінак: науковий щоквартальник. 2017. № 4 (20). Т. 2. С. 100–107.

23. Біловус Л. І. Роль українців США в утвердженні державності України (на матеріалах україномовної періодики діаспори) // Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць. 2018. Вип. 128. С. 93–96.

24. Біловус Л. І. Тематика Голодомору в україномовній періодиці діаспори США як чинник збереження національної ідентичності // Емінак: науковий щоквартальник. 2018. № 1 (21). Т. 2. С. 135–140.

25. Біловус Л. І. Україномовна періодика США про роль української діаспори у поширенні інформації про Голодомор // Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць. 2018. Вип. 129 (2). С. 77–81.

26. Біловус Л. І. Економічна співпраця української діаспори США із Україною як один із чинників української самоідентифікації (на матеріалах україномовної періодики США) // Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць. 2018. Вип. 131. С. 90–94.

27. Біловус Л. І. Підтримка і популяризація української культури як одного із чинників збереження національної ідентичності у періодиці української діаспори США (від 1947 р.) // Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць. 2018. Вип. 133. С. 55–58.

28. Біловус Л. І. Релігійний аспект як маркер збереження національної ідентичності в україномовній періодиці діаспори США (від 1947 р.) // Науковий вісник Миколаївського національного університету ім. В. О. Сухомлинського. Історичні науки. 2018. № 1 (45). С. 17–24.

Наукові праці, які засвідчують апробацію результатів дисертації

29. Біловус Л. І. Мова як важливий чинник соціокультурної ідентичності нації та особистості // Наукові записки. Серія «Культурологія» (Проблеми культурної ідентичності: глобальний та локальний виміри. Матеріали міжнародної наукової конференції 23–24 квітня, м. Острог, 2010 р.). Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2010. Вип. 5. С. 164–169.

30. Біловус Л. І. Тарас Шевченко в україномовній періодиці США // Тарас Шевченко і сучасна національна освіта: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Тернопіль, 5–6 березня 2014 р., ТНЕУ // Психологія і суспільство: Спецвипуск. С. 11–12.

31. Біловус Л. І. Творча особистість Т. Г. Шевченка в періодиці української діаспори США // Zbiór raportów naukowych. «Współczesne tendencje w nauce i edukacji» (27. 02. 2014 – 28. 02. 2014 pp.). Warszawa: Wydawca: Sp. z o. o. «Diamond trading tour», 2014. S. 26–31.

32. Біловус Л. І. Інформаційний простір української діаспори США у контексті збереження рідної мови як основи національної ідентичності // Актуальні питання, проблеми та перспективи розвитку гуманітарного знання у сучасному інформаційному просторі: національний та інтернаціональний аспекти: зб. наук. праць X Міжнародної науково-практичної конференції, м. Рубіжне, 30–31 травня 2015 р. Рубіжне: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2015. С. 169–171.

33. Біловус Л. І. Україномовна періодика США у збереженні рідної мови як основи національної ідентичності // Proceedings of the International Scientific and Practical Conference «Topical Researches of the World Science, Vol. I (June 20–21, 2015, Dubai, UAE)». Dubai: Rost Publishing, 2015. P. 5–8.

34. Біловус Л. І. Мовноцентричний аспект інформаційного простору української діаспори США // Інформаційна освіта та професійно-комунікативні технології XXI століття: зб. матеріалів VIII Міжнар. наук.-практ. конф., м. Одеса, 10–12 вересня 2015 р. Одеса: ФОП Гаража, 2015. С. 516–527.

35. Біловус Л. І. Періодичні видання української діаспори США крізь призму викликів перед українським шкільництвом // Документно-інформаційні комунікації в умовах глобалізації: стан, проблеми і перспективи: матеріали I Всеукраїнської наук.-практ. Інтернет-конференції, м. Полтава, 3 грудня 2015 р. Полтава: ПолтНТУ, 2016. С. 170–171.

36. Біловус Л. І. Роль періодики діаспори США у збереженні україномовної освіти як одного з чинників національної ідентичності // Документ у збереженні індивідуальної / соціальної пам'яті: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Тернопіль, 3 грудня 2015 р. Тернопіль, 2016. Частина 1. С. 81–84.

37. Біловус Л. І. Інформаційний простір української діаспори США як транслятор діяльності шкіл українознавства щодо збереження національної ідентичності // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Культурологія». Проблеми культурної ідентичності в ситуації сучасного діалогу культур: матеріали IX міжнародної наукової конференції.

(м. Острог, 20–21 травня 2016 р.). Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2016. Вип. 17. С. 42–51.

38. Біловус Л. І. Виховання національної ідентичності українськими освітніми закладами США (на основі україномовної періодики діаспори) // Актуальні питання, проблеми та перспективи розвитку гуманітарного знання у сучасному інформаційному просторі: національний та інтернаціональний аспекти: зб. наук. праць. Частина 2. Монреаль: ЦСП «НБК»; Сєверодонецьк: вид-во СНУ ім. В. Даля. 2016. С. 187–190.

39. Біловус Л. І. Роль періодичних видань українців США у збереженні національної ідентичності // Документно-інформаційні комунікації в умовах глобалізації: стан, проблеми і перспективи: матеріали II Всеукраїнської наук.-практ. Інтернет-конференції, м. Полтава, 23 листопада 2016 р. Полтава: ПолтНТУ, 2016. С. 211–216.

40. Біловус Л. І. Переселенські гімназії у періодичних виданнях української діаспори США // Інформація та соціум: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. Вінниця: ДонНУ, 2016. С. 69–71.

41. Біловус Л. І. Презентація Українського конгресового комітету Америки в інформаційному просторі української діаспори США // Україна в умовах реформування правової системи: сучасні реалії та міжнародний досвід: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції, м. Тернопіль, 21–22 квітня 2017 р., ТНЕУ. Тернопіль: Економічна думка, 2017. С. 317–320.

42. Біловус Л. І. Комунікативні аспекти діяльності українських молодіжних організацій США (на матеріалах україномовної періодики) // Інформація та соціум: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2017. С. 71–74.

Наукові праці, які додатково відображають наукові результати дисертації

43. Біловус Л. І. Інформаційний простір: термінологічні пошуки та реалії сьогодення // Термінологія документознавства та суміжних галузей знань:

зб. наук. праць / Київський національний ун-т к-ри і мист-в; Ін-т державного управління і права. К., 2013. Вип. 7. С. 75–80.

44. Біловус Л. І. Український інформаційний простір: сьогодення та перспективи // Український інформаційний простір: Науковий журнал Інституту журналістики і міжнародних відносин КНУКІМ. К.: КНУКІМ, 2013. Число 1. С. 188–191.

45. Біловус Л. І. Роль україномовних періодичних видань США у формуванні та дотриманні родинних цінностей // Canadian Journal of Education and Engineering. 2015. № 2(12), (July–December). Volume III. Ottawa: Ottawa University Press. P. 380–387.

46. Біловус Л. І. Український католицький університет у контексті збереження і формування освітніх та духовних традицій українців (на матеріалі діаспорної преси США) // Вісник Книжкової палати: науково-практичний журнал. 2016. № 7. С. 50–52.

47. Біловус Л. І. Інформаційний простір української діаспори США про сферу шкільної україномовної освіти як одного із чинників формування національної ідентичності // Science and Education Studies. 2016. № 1 (17) (January–June). Volume II. Stanford: Stanford University Press, 2016. P. 341–348.

48. Біловус Л. І. Націєтворчі аспекти дотримання традицій українцями в діаспорі (на базі україномовного публіцистичного матеріалу США) // Вісник Книжкової палати: науково-практичний журнал. 2017. № 2. С. 49–52.

49. Біловус Л. І. Україномовні періодичні видання США про культурну самопрезентацію української діаспори як способу збереження національної ідентичності // Вісник Книжкової палати: науково-практичний журнал. 2017. № 5. С. 46–50.

50. Біловус Л. І. Документально-комунікаційна функція україномовної періодики США щодо діяльності громадських організацій (на прикладі СУА) // Термінологія документознавства та суміжних галузей знань: зб. наук. праць / Київський національний ун-т к-ри і мист-в; Ф-т культурології. К., 2017. Вип. 10. С. 201–206.

51. Біловус Л. І. Україна і США: дипломатичні відносини у контексті викликів XXI ст. (на матеріалах періодики // Зовнішні справи: науковий журнал. 2017. № 11. С. 14–18.

52. Біловус Л. І. Вербалізація збереження національної ідентичності культурно-освітніми установами української громади США на сторінках діаспорної періодики // Globalizacja drogą ku przyszłości. Stalowa Wola: Wyższa szkoła ekonomiczna w Stalowej Woli, 2017. S. 328–339.